HISTORIA PELAGIANA

ET DISSERTATIO DE SYNODO V. ŒCUMENICA

IN QUA

Origenis ac Theodori Mopſueſteni Pelagiani erroris Auctorum juſta damnatio exponitur, & Aquilejenſe Schiſma deſcribitur.

ADDITIS

VINDICIIS AUGUSTINIANIS

Pro Libris à Sancto Doctore contra Pelagianos, ac Semipelagianos ſcriptis.

Auctore Eminentiſſimo D.

F. HENRICO DE NORIS

AUGUSTINIANO VERONENSI

Tit. Sancti Auguſtini S.R.E. PRESBYTERO CARDINALI, & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Bibliothecario.

Quibus accedunt varia ejuſdem argumenti Opuſcula ab eodem Auctore vel proprio, vel alieno nomine edita, quæ ſuo loco recenſentur.

PATAVII. M.DCCVIII.

Apud Joſephum Corona.

SUPERIORUM PERMISSU, ac PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Sereniſs. ac Reverendiſs. Principi

FRANCISCO MARIÆ MEDICEO

S.R.E. CARDINALI.

QUòd eruditiſſimam Pelagianæ hæreſeos Hiſtoriam, ac Doctiſſimam de Synodo quinta Diſſertationem, additis Vindiciis Auguſtinianis, aliiſque variis ejuſdem argumenti Operibus, Eminentiſſimo Fr. Henrico de Noris Auguſtiniano Auctore novo præ-

Digitized by Google

Digitized by Google

Sereniſs. ac Reverendiſs. Principi

FRANCISCO MARIÆ MEDICEO

S.R.E. CARDINALI.

QUòd eruditiſſimam Pelagianæ hæreſeos Hiſtoriam, ac Doctiſſimam de Synodo quinta Diſſertationem, additis Vindiciis Auguſtinianis, aliiſque variis ejuſdem argumenti Operibus, Eminentiſſimo Fr. Henrico de Noris Auguſtiniano Auctore novo præ-

Digitized by Google

lo reviviſcentes tuæ Reverendiſſimæ Celſitudini ſiſtere, eaſdemque tuo toto orbe celebrato, ac Etruſcis gentibus adorato nomine inſignire decreverim, audaciam debitum excuſabit. Nemo ignorat, haſce res ſacras, quæ triumphum à Maximo Eccleſiæ Doctore S. P. Auguſtino in orthodoxæ fidei tutelam vigilantiſſimè excubante de Pelagianis ac Semipelagianis actum expendunt non prophani cujuſpiam hominis, ſed ſacri viri Principis expoſcere patrocinium; quæ enim proprii numinis ſacrario appenduntur ab invidorum conatibus ipſis minimè timendum eſt. Quem alium igitur à Te his Noriſiani ingenii lucubrationibus aſciſcere debebam, in quo celſiſſimus Mediceorum Heroum ſanguis fulgens, ac ſacra Vaticani purpura Eccleſiaſtici ordinis propè ſuprema dignitas præradians veram ſacri Principis Majeſtatem ſuperſtitibus adorandam & ſeris poſteris cum ingenti plauſu celebrandam exhibent? Porrò diſertiſſima ſcriptorum capita multa erunt, in Tui laudes excurrendo dum talis es Princeps, ut qualibet magna laude ſemper major exiſtas quippè qui hoc habes commune cum ſuperis quos dignitate refers, ut terrena gloria tua decora nunquam poſſit exæquare. Mihi religio eſt, qui haud laudator accedo, ea de Tua Celſitudine prædicare, quæ in Te avitam Ma-

jeſta-

jeſtatem, & ſacram purpuram ornant, quæque hocce opus ſtricto jure uni tibi deberi poſtulant. Fateor tamen hoc magni ponderis momentum non ſola in cauſa eſſe tuam Reverendiſſimam Celſitudinem adeundi. Etenim præclara illa animi tui magnitudo ab imperitantibus Mediceis accepta, & abs te ad miraculum aucta, qua literas & literatos excitas, foves, erigis, alium juſtitiæ titulum adjicit. Inſtructiſſimam Bibliothecam eandemque ornatiſſimam ſolo Principe dignam, Regiam Celſitudinem Coſmi III. Fratris Magni Etruriæ Ducis æmulatus ne, an imitatus? extruxiſti, ut muſæ omnes in Mediceo Palatio conquiſitis undique magno pretio celeberrimorum ſcriptorum, quos vel priſca, vel nova tulit ætas voluminibus veluti in propria ſede locarentur. Hujus verò literarii theſauri cuſtodiam & præfecturam eruditiſſimo Antonio Magliabeco committens virum ad hoc munus obeundum ſelegiſti, quo quem doctiorem eligeres ex univerſa literaria republica non inveniſſes. Hæc licet intrà fores almæ domus Mediceæ peracta latere non potuerunt, ſed foras erumpentia totum orbem pervaſere, quæ optimi, ſacrique Mecænatis munificentiam loquuntur, ac fama numquam interitura loquentur. Poſtremò accedit Pelagianæ Hiſtoriæ Eminentiſſimi auctoris dum Auguſtinianum monachum

ageret

lo reviviſcentes tuæ Reverendiſſimæ Celſitudini ſiſtere, eaſdemque tuo toto orbe celebrato, ac Etruſcis gentibus adorato nomine inſignire decreverim, audaciam debitum excuſabit. Nemo ignorat, haſce res ſacras, quæ triumphum à Maximo Eccleſiæ Doctore S. P. Auguſtino in orthodoxæ fidei tutelam vigilantiſſimè excubante de Pelagianis ac Semipelagianis actum expendunt non prophani cujuſpiam hominis, ſed ſacri viri Principis expoſcere patrocinium; quæ enim proprii numinis ſacrario appenduntur ab invidorum conatibus ipſis minimè timendum eſt. Quem alium igitur à Te his Noriſiani ingenii lucubrationibus aſciſcere debebam, in quo celſiſſimus Mediceorum Heroum ſanguis fulgens, ac ſacra Vaticani purpura Eccleſiaſtici ordinis propè ſuprema dignitas præradians veram ſacri Principis Majeſtatem ſuperſtitibus adorandam & ſeris poſteris cum ingenti plauſu celebrandam exhibent? Porrò diſertiſſima ſcriptorum capita multa erunt, in Tui laudes excurrendo dum talis es Princeps, ut qualibet magna laude ſemper major exiſtas quippè qui hoc habes commune cum ſuperis quos dignitate refers, ut terrena gloria tua decora nunquam poſſit exæquare. Mihi religio eſt, qui haud laudator accedo, ea de Tua Celſitudine prædicare, quæ in Te avitam Ma-

jeſta-

jeſtatem, & ſacram purpuram ornant, quæque hocce opus ſtricto jure uni tibi deberi poſtulant. Fateor tamen hoc magni ponderis momentum non ſola in cauſa eſſe tuam Reverendiſſimam Celſitudinem adeundi. Etenim præclara illa animi tui magnitudo ab imperitantibus Mediceis accepta, & abs te ad miraculum aucta, qua literas & literatos excitas, foves, erigis, alium juſtitiæ titulum adjicit. Inſtructiſſimam Bibliothecam eandemque ornatiſſimam ſolo Principe dignam, Regiam Celſitudinem Coſmi III. Fratris Magni Etruriæ Ducis æmulatus ne, an imitatus? extruxiſti, ut muſæ omnes in Mediceo Palatio conquiſitis undique magno pretio celeberrimorum ſcriptorum, quos vel priſca, vel nova tulit ætas voluminibus veluti in propria ſede locarentur. Hujus verò literarii theſauri cuſtodiam & præfecturam eruditiſſimo Antonio Magliabeco committens virum ad hoc munus obeundum ſelegiſti, quo quem doctiorem eligeres ex univerſa literaria republica non inveniſſes. Hæc licet intrà fores almæ domus Mediceæ peracta latere non potuerunt, ſed foras erumpentia totum orbem pervaſere, quæ optimi, ſacrique Mecænatis munificentiam loquuntur, ac fama numquam interitura loquentur. Poſtremò accedit Pelagianæ Hiſtoriæ Eminentiſſimi auctoris dum Auguſtinianum monachum

ageret ſuſceptum patrocinium, & ſtudia promota, quibus devinctus Noriſius, ut accepti beneficii memoriam nullo unquam ævo obliterandam relinqueret, Epocharum Syro-Macedonum diſſertationes in ditiſſimis Mediceorum cimeliis conceptas Tuæ Celſitudini tanquam ſuo numini & omini conſecravit. Quinimò auctor ipſe, ſi hunc ingenii ſui fœtum denuo cuderet, Tuæ Sereniſſimæ Clementiæ ſiſteret in grati animi monumentum; eo enim primò in lucem edito Mediceorum potentiſſimum iniit patrocinium, regiam expertus eſt munificentiam, ſuæque fortunæ ſummum ab eiſdem accepit incrementum. Patere igitur Sereniſſime, & Reverendiſſime Princeps haſce Eminentiſſimi Henrici de Noris primas lucubrationes, quæ novis typis prodeunt, Te adire, quia tuæ ſunt, & ſi quando à grandioribus curis Regnorum Galliarum, & Hiſpaniarum, quorum Protector apud Apoſtolicam Sedem ab illorum Monarchis Piis, Felicibus, Triumphatoribus aureis literis inauguratus es, feriari contigerit, ad eaſdem vel ſemel oculos flecte. Hoc unum operis votum ac felicitas, quod tibi non offerre non poteram, cum tibi tot titulis deberetur.

Sereniſſimæ, & Reverendiſſimæ Celſitudinis veſtræ

Datum Patavii Idibus Septemb. 1708.

Humillimus, & Addictiſſimus Servus
F. Marcellinus Roſſi Auguſtinianus.

VITA

V I T A
EMINENTISSIMI AUCTORIS.

Hiſtoriam Pelagianæ Hæreſeos novâ luce donaturus, rem Lectoribus non ingratam me facturum ſum arbitratus, ſi Eminentiſſimi æquè ac Eruditiſſimi Auctoris Vitam in ipſo limine ob oculos ponerem: ut quotquot inſigni operi evolvendo animum applicuerint, eò majori loco illud habeant, quò plura eaque prævalida invidiæ machinamenta protrita, magnorum Principum benevolentiam comparatam, ac maximam tum laudis, tum honoris ſegetem ab eodem Auctore perceptam conſpexerint.

Henricus de Noris, Nomen optimis Theologis longè auditum, ſacræ, & profanæ Eruditionis lumen fulgidiſſimum, Auguſtiniani Inſtituti præclariſſimum decus, natus eſt Veronæ anno 1631. menſis ſextilis die 29. Patre Alexandro, viro inter eruditos non infimæ notæ, quippè qui Germanorum Hiſtorias accuratiſſimè concinnavit, Matre Catharinâ ex perilluſtri Manzanorum Familiâ. Noriſiana Domus, cujus originem altiùs repetere præſertim in exterorum gratiam plurimùm refert, ex Angliâ, & Hyberniâ pervetuſta ſuæ Nobilitatis ducit inſignia: harum ſiquidèm Regionum Proceres, ac Principes Viros Progenitores habuit, quorum alter ad Othomanicum Imperium pro Guiſelmo II. Angliæ Rege Orator acceſſit. Adversâ deindè inſequente fortunâ, patrio ſolo relicto, Cyprum navigavit, ibique ampliſſimos nacta fundos brevì inter Optimates aſcita, ac per omnium Præfecturarum gradus evecta commiſſam ſibi & arcium, & claſſis curam prudenter, & ſtrenuè geſſit. Inſulâ in Othomanicæ potentiæ ditionem vi armorum redactâ, ne Turcicæ Tyrannidis jugo opprimeretur, Fidemque à Barbaris peſſumdari ſpectaret, Cypro ſolvit, ac ſub Sereniſſimo Venetorum dominio ſeſe recipiens, Veronæ inter Italiæ Civitates pulcherrimâ, & amæniſſimâ Urbe ſedem locavit. Hanc ſuæ gentis originem Auctor ipſe teſtatam reliquit in eleganti diſthico, ad navim alteram Gentilitii ipſius ſtemmatis partem alludente.

Anglia nos genuit, Cyprias poſſedimus arces;
At Veneto ſedit littore noſtra Ratis.

Nobiliſſimo hoc Proavorum ſanguine ſatus Henricus die 30. Auguſti in Paræcia SS. Quirici & Julitæ luſtralibus undis admotus de Hieronymi Joannis nomine eſt nuncupatus. Ætate jam ad literas aptâ Melchiori Mazoleno erudito Presbytero à Parentibus excolendus traditur; quo Magiſtro in humanioribus literis ità profecit, ut omnes ævi ſui condiſcipulos longo poſt ſe intervallo reliquerit. Ex Ephebis vix exceſſerat, cùm emenſo minorum artium ſtadio ad Ariminenſe Societatis Jeſu Collegium ſublimioribus facultatibus erudiendus perrexit: qua in palæſtra ea contentione Philoſophiæ vacavit, ut nulla eſſet naturalis ſcientiæ latebra, quam non luſtraret, nulla penetralia, quæ non pervaderet, nulla arcana, quæ acuti mentis indagine non introſpiceret. Verùm cùm ad altiora capeſſenda ſupremo afflante numinè dirigeretur, occulto planè ejuſdem conſilio contigit, ut quàm ſedulâ ſagacitate naturalium rerum inveſtigationi navaret operam, tam maturi perſpicacitate Sanctiſſimi Eccleſiæ Magiſtri, Patriſque Auguſtini libros evolveret; ex quorum iteratâ lectione factum eſt, quòd divinâ operante virtute ſeſe Auguſtino & diſcipulum, & Filium devoverit. Rebus ergo mundi nuncio remiſſo, Eremitico Cœtui S. Auguſtini profuſis lacrymis nomen dedit, Henricus in poſterum compellandus.

Facto ſui inter Tyrones periculo, Arimino, ubi Auguſtinianum monachum induerat, Romam Majorum juſſu profectus, ibi Theologicum curſum eſt aggreſſus; ſimulque in ſacram, & profanam Hiſtoriam, Chronologiam, ac Geographiam incubuit; neque verò tam longè inter ſe diſſita exercitamenta, quæ viris diù in literaria palæſtra certantibus plurimum negotii faceſſunt ejus animum terruerunt; etenim ſingulari Dei ope ingenium magnum, & acre, judicium grave & prudens, memoria capax & tenax in eo fuerat. Statas horas eaſque duodecim ſingulis diebus vel legendo, vel mente volvendo, vel ſcribendo inſumebat. In Theologicis diſciplinis defæcatiſſimam Sancti Patris doctrinam, eam verò præcipuè, quâ ſummus Eccleſiæ Magiſter de Pelagianis, & Semipelagianis triumphavit, ex ejuſdem libris accuratè perlectis exhauſit; quæ tam altè ipſius animo inſedit, ut ſæpiùs eorum vicem doluerit, qui proprio indulgentes genio novas opiniones, fluxiſque nixas fundamentis in ſcholas invehunt; quique nec pudori ducunt à tutiſſimis Auguſtini dogmatibus deflectere, nec Religioni eadem audaciori ſtylo configere. Hac itaquè inſpectâ de re Theologica diſputandi licentiâ à Recentioribus Auguſtino-maſtigibus non ita pridem excogitatâ, ſtatim ipſum cogitatio ſubiit, doctrinam ſancti Patris, quam permulti Pontifices decretoriis Epiſtolis conſecrarunt, plurima Concilia in Canones retulerunt, damnabilibus dicteriis, & effrænâ loquendi procacitate impetitam aſſerere, ut ſanctiſſimo, ac Doctiſſimo Parenti ſuum decus difflatis calumniis ſartum, tectumque ſervaret.

Interim annos natus ſeptem ſuprà viginti, quorum unum, & alterum in edocendis Philoſophiam Syncellitis tranſegerat, Theologicæ ſcholæ præficitur primùm Piſauri, deindè Peruſiæ. Hoc munere ad quinquennium ſumma cum laude, atque Auguſtinianæ doctrinæ propagatione perſunctus, Romam accitur, Magiſtrali laurea pro exantlatis laboribus decorandus. Indè Patavium, ampliſſimum ſcientiarum Emporium digreſſus, acceptam tradendæ Theologiæ provinciam ibidem jubetur perſequi: quo tempore Pelagianæ Hiſtoriæ, Diſſertationi de Synodo V. ac Vindiciis Auguſtinianis, quæ jam pridem accuratâ manu premebat, colophonem impoſuit. Decretum ipſi fuerat inſtar Aſpendii ſibi ipſi canere, elaboratumque opus inter ſilentii clauſtra domi ſervare: verùm ut illud publici juris faceret ab amicis ſæpiùs interpellatus, etſi ipſorum vota iterùm ac tertiò in irritum cadere permiſiſſet, tandem eorundem ſententiæ precibus diu fatigatus acceſſit. Aſt neceſſe fuit literatorum expectationem dilatâ præclari operis editione torqueri; dum Cenſores illi, quibus luſtrandi voluminis fuit cura commiſſa, neſcio quibus ſcrupulis acti albos calculos eidem adiicere recuſarunt. Utut ſit doctiſſimis Urbis Cenſoribus Liber ab Auctore ſiſtitur, eorundem judicio probandus, quò & ipſe continuò ſe contulit in Romanum Auguſtiniani Cœnobii Gymnaſiarcham à ſupremo Ordinis Præſule inauguratus. Diu eruditiſſimorum Virorum & oculos, & mentem Liber occupavit, è quorum tandem manibus nullâ Theologicâ notâ perſtrictus, omnique cenſurâ immunis evaſit; tantamque exiſtimationem apud Eminentiſſimos Patres ſuo Auctori conciliavit, ut ipſorum precibus Clemens X. P. M. Henricum inter Sancti Officii Qualificatores adlegerit. Novo igitur inſignitus honore, ac prægrandi ſui Nominis famâ relictâ Patavium rediit, opus ſupremæ Inquiſitionis judicio expenſum, & approbatum in lucem emiſſurus.

Vix è prælo Liber dimiſſus Eruditorum ſtudia fuerat auſpicatus, cùm literatorum vulgus varias in partes diſtraxit; plures enim, qui veritati litabant, nulliſque invidiæ ſtimulis agitabantur, Opus ſummis laudibus efferre, recondita Eruditione refertum ſuſpicere, ac quolibet encomio majus affirmare: Cæteri verò, qui delatas egregio volumini laudes in immenſam, ac cum omni poſteritate adæquandam nominis celebritatem excreſcere verebantur, idem ipſum multis erroribus ſcatere, doctrinas proſcriptas recoquere,

ac

Vita Eminentiſſimi Auctoris.

ac tantùm non omnium hæreſeon colluviem compendioſè præſeferre. Neque his tantùm limitibus ſtetit prava obtrectatorum procacitas, ſiquidem quo latiùs eadem opinio minores etiam gentes pervaderet, quamplures libellos furtivis typis excuſos publicitùs deſtinarunt; quibus tamen diutiùs impunè vagari non licuit, etenim ſimul ac fuerunt ad primam lucem oborti, extemplò nigro thetâ ſupremæ Inquiſitionis decreto fuere ſignati. Quinam autem fuerint hujuſmodi Viri aliorum & nomine, & indumento magno in numero perſonati, probè novit literaria Reſpublica: mihi Religio eſt propria nomina illis reddere, propriiſque veſtibus illos induere. Porrò malè natos criminaturum conatus honorifica Auctoris fama longè lateque pervagata devicit; Enimverò Regalis Celſitudo Sereniſſimi Coſmi III. Magni Etruriæ Ducis, Optimi Piique Principis, literatorum munificentiſſimi Mecænatis, audito tanti Viri nomine, eundem in ſacrum ſuarum rerum Moderatorem aſcivit, ſimulque in Piſana Academiâ Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ Profeſſorem grandi congiario deſignavit. Exindè Celſiſſimi Principis in illum amor effuſus: Ipſi ſiquidem ad Regiam Celſitudinem ſemper aditus patens: Ipſi Filii Joannis Gaſtonis erudiendi cura demandata: Ipſi quidquid in Cimmeliis, & Muſæo Mediceo aſſervatur pretioſæ gazæ antiquitatem reparantis, reſeratum: Ipſi denique omnia credita, quæ tam profundæ doctrinæ, ac tam raræ eruditionis Virum decebant. Gratulabatur Etruria, & præſertim Florentia, Urbs hujus Provinciæ præcipua, cunctique bonarum artium cultores, quos inter Antonius Magliabecus Vir immensâ propè literaturâ celebris, hoc ſibi ad maximam felicitatem contigiſſe arbitrati, quòd Noriſius eorundem laribus acceſſiſſet. Verùm omnium gratulationes evicit Piſana Academia duplicem honorem munificâ Principis liberalitate conſecuta; quippè quæ Eccleſiaſticam Hiſtoriam in ſuum Athenæum vidit inductam, & Virum ævi ſui Nulli comparandum huic muneri obeundo ſelectum ſuſpexit.

Agebatur annus alter, ex quo Hiſtoria Pelagiana in lucem prodierat, cùm Liber Marii Mercatoris ab Joanne Garnerio è Societate Jeſu illuſtratus Auctori redditur; quem cùm altiùs meditaretur, in notas offendit ad epiſtolas XC. & XCII inter Auguſtinianas, queis proprias Sedes Epiſcopis Synodorum Carthaginenſis, & Milevitanæ ad Innocentium Papam ſcribentibus eruditus Jeſuita adjudicabat: opus, ut ipſe ait Garnerius, quod hactenus tentaverat nemo. Olim ipſimet Noriſio res Pelagianas perſequenti id conſilii inceſſerat, ut arduam eandem ſpartam aggrederetur; re autem maturiùs penſatâ deſtitit ab incæpto, cùm ob materiæ obſcuritatem nihil certi poſſe deprehendi, nec illorum Præſulum Urbes, quarum ſacris id temporis præerant, niſi divinando deſignari poſſe conſpiceret. Itaquè Antonio Magliabeco, qui ea de re illius judicium urgebat, moram gerens, animadverſiones in Garnerii notas emiſit, quibus pari ſoliditate, ac eruditione oſtendit, quantum Jeſuita per inania expatiatus à rectâ aberraverit. Vix manum amoverat à condendâ cenſurâ, cum eandem tabulæ admovere cogitur, ut Apologetica pro Pelagianâ Hiſtoriâ prodiret. Scripſerat vir Doctiſſimus, S. Vincentium Lirinenſem Semipelagiano errori nondum ab Eccleſia hæreſibus adnumerato adhæſiſſe; idque ex capite 37. Commonitorii, quod adverſus profanas vocum omnium hæreticorum novitates Lirinenſis Aſceta ſub nomine Peregrini vulgaverat, invicto teſtimonio comprobari. Ad hæc diſceſſerat à Cardinalis Baronii ſententiâ, qui in Epigraphe epiſtolæ Albino, Piniano, Melaniæ ab Auguſtino inſcriptæ, Albinæ pro Albino reſtituendum edixerat: quam quidem correctionem etſi ſuo ſatis Auctore munitam, Noriſius improbandam cenſuit; cùm probè noſſet, nomina tum maſculinæ, tum neutrius terminationis etiam fœminis à probatis ſcriptoribus accomodari ſolita. Doluit Vincentii vicem Franciſcus Macedo ex minorum inſtituto, quos Obſervantes vocant, in Patavino Lycæo ethicæ Philoſophiæ Profeſſor; ac Lirinenſis Sanctitatem in invidiam trahi ſuſpicatus, ſi ſemipelagianâ fuligine obtruderetur aſperſa; bonæ cauſæ, ut ipſe aſtruebat, advocationem commodaturus prolixam Apologiam eo conſilio exaravit, ut Vincentium à Maſſilienſibus extraheret; in qua à propoſito argumento digrediens Noriſium grammatices imperitiæ reum traducit, quòd Albino, non autem Albinæ in Auguſtinianæ epiſtolæ inſcriptione legendum contenderet. Utrumque verò infeliciter: hoc enim poſtremum Noriſius edita ipſi Patri Macedo adventoriâ penitùs profligavit; quæque primo loco adornabatur accuſatio, jamdiù prorsùs everſa corruiſſet, ſi quam paraverat reſponſionem, impatienti eruditorum voto expetitam Purpuratis Patribus in lucem prodire placuiſſet. Juſſus ergo intrà ſiparium adornatam defenſionem occludere, ne de Orbe literario benemereri deſineret, paucis ab Adventoria elapſis menſibus duplicem diſſertationem emiſit de duobus nummis Diocletiani, & Licinii, cum Auctario Chronologico de Votis Decennalibus Imperatorum, ac Cæſarum: opus ex Cimmeliis Sereniſſimi, & Reverendiſſimi Principis Leopoldi Cardinalis Medicei mirâ eruditione refertum, hiſtoriæque conſultorum, & judicio, & utilitate comprobatum.

Per hæc tempora Noriſii Criminatores pejorem criminationem molientes Hiſtoriam Pelagianam ad Romanæ Inquiſitionis tribunal detulerunt, eandem ſuſpectæ Fidei, plurimiſque erroribus ab Eccleſia proſcriptis reſperſam cantantes. Cujus injuriæ nota ut latiùs longiuſque manaret, libellum P. Joannis à Guidicciolo aſcititio nomine Eminentiſſimis Patribus, qui Fidei ſartæ tectæ ſervandæ præſident, nuncupatum in vulgus dedere, præfixo titulo: Parallelum propoſitionum Baii, & Henrici Noris; quò Noriſium Bajanis erroribus concinuiſſe probarent. Audax profectò facinus, nec luſtrali tantùm aquâ luendum; ſiquidèm, ut Scriptorem Orthodoxum reum oſtenderent, invidioſis nominibus eundem onerare non extimuerunt, quibus ipſius famam toto jam Orbe percrebeſcentem tum apud ſuperſtites, tum apud poſteros vel imminuerent, vel extinguerent. Verùm iniquo impoſtori res non cecidit ex ſententiâ; Henricus enim collectis ex editis à Macedo voluminibus hinc indè reſponſionibus, ſingula erroris objecta, quibus impetebatur, meridianâ luce clariùs infregit, dum eadem ſe cum iis ſcripſiſſe monſtravit, quæ ſenex Annoſus Bajani pulveris ſcrupuloſus excuſſor in literas miſerat. Invidum Noriſii æmulum propriis armis oppreſſum nonnemo crederet, qui fidem rumori haud temerè ſuborto præſtaret, exhibenti, Macedum ſub cortice F. Joannis à Guidicciolo eam ob rem delituiſſe, ut impunè poſſet Catholicus in Catholicum, Amicus in Amicum graſſari; nevè violatæ Religionis, ac læſæ amicitiæ pœnâ reus poſtularetur. Occulto igitur accuſatori ſub alieno nomine injuriam intentanti ſub ahena quoque caſſide Annibalis nempè Riccii Veneti Auguſtiniani Noriſius reſpondit; quod nemo jure mirari poſſit, cui vel obiter quæ rem tanti momenti circumſtant, rimari contigerit.

Haud tamen pervicax adverſariorum ingenium hiſce reſponſionibus ceſſit; quinimò novum ipſumque peſſimum criminandi genus adorti, Noriſium, cujus operâ optimè norant propoſitionum Parallelum exhibilatum, in ſcenam induxere, qui Macedi reſponſiones ſub Riccii nomine ad Bajanam nubeculam profligandam abſe collectas, tanquam minimè ſuæ doctrinæ cohærentes, publicâ palinodiâ temperaret. Hac arte intentatam invidiam confirmatum iri ſperantes, retractationem Henrici nomini affictam italico idiomate edidere cum hacce epigraphe: *Cenſura del P. Enrico Noris ſopra le riſpoſte raccolte dal P. Annibale Riccio*: maximi vel ob id criminis rei, quòd graviſſimum Theologum, non Eminentiſſimis Patribus, apud quos fuerat delatus, non erudito literatorum cœtui, ſed ultimæ plebeculæ, rudique popello tantùm legendi ignaro ſuorum erratorum pœnitentem ſiſterent. Fictam palinodiam perpetuis mendaciorum ſtrophis conſarcinatam viſum eſt Noriſio ſurdâ aure non præterire; imò ſua intereſſe duxit paginas illas ad umbilicum uſque mendaces evincere, ut omnem ſuſpicionem à ſanâ doctrinâ, quam ſemper tradiderat, detectis dolis averteret. Itaque publico monumento commen-

titiæ

Vita Eminentiſſimi Auctoris.

titiæ retractatiooi fidem abrogaturus, brevem quidèm, ſed ſolidam confutationem ſubciſivis horis confecit, cui titulum dedit: *Confutatio Palinodiæ ſub nomine Henrici Noris publicatæ: Annibal Riccius Philaleti S.*

Jamverò doloſo obtrectantium molimine deturbato, ac calumniæ notâ in fraudis architectos devolutâ, quis cordatæ mentis fore noo putaſſet, ut audaces vitilitigatores vel iniqui lacti pœniteret, vel iidem perpetuo ſe ſilentio damoarent? Aſt tantùm abeſt, ut præfractæ impudentiæ frænum iojecerint, quòd fractas vires rurſum inſtaorantes, advocatis in ſpeciem ab accuſatorum numero ſuppetiis, rigidioris inſtituti Aſcetam taciturnitati unicè addictum, novam criminationem inſtruentem, ſunt ementiti. Igitur è cella neſcio quem Humbertum Carthuſienſem educunt, qui Risbrochii ex Sarmatia, Hauſeoi ex Germania, Guidiccioli ex Italia (unus fortaſſe homo Prothei imaginem ludens) ſocius factus, germanitates Cornelii Janſenii, & Henrici Noris exhibeat: quo ſcripto ſicut eadem uterque ſenſiſſe, obtendebatur, ſic eadem utrumque cenſura maneret. Quò verò à ſuis auſibus impoſturæ notam arcerent, fidemqoe apud imperitam plebem ſuis mendaciis conciliarent, Jeſu Chriſto ſupremo Judici accuſatioois libellum nuncupatom voluere, hunc planè titulum præfigentes: D.N.J.C. Eumque, cujus judicium vel ipſis innocentibus eſt formidandum, in calce nuncupatoriæ epiſtolæ his verbis ſollicitant: *Surge, Domine, judica cauſam tuam.* Vah procacem temeritatem, quæ omni timore depoſito æquiſſimum veritatis Judicem pro fictis criminibus audet interpellare! Hos tamen refractariæ mentis conatus, quibus in qninque famoſas propoſitiones ferebatur conſenſiſſe Noriſius, eâdem arte diſjecit, qua paratos in propoſitionum Parallelo cuniculos vacuas in auras diſflavit. Excerptis enim ex Macedi libris ſententiis ſingulas ſingulis germanitatibus oppoſuit, & alieno ſuffragio, quod boni ſenis doctrina in anteceſſum quoqoe paraverat, commentitii Janſeniſmi nævos abſterſit. Pleriſque emunctæ naris Germanitatum inſpectoribus indubia ſententia ſtetit, eaſdem P. Macedi fuiſſe futuram, quippè qui probè ſcirent, Macedum & Noriſium adverſis invicem ſcriptis prælia literaria conſeruiſſe: mihi verò non vacat hoc eruditorum placitum ad incudem vocare, quem delectat literariæ Reipublicæ judicio plurimùm deferre. Ingenioſa, ac ſuo pondere conſtaos elucubratio, qua recidivis conſarcinatoris auſus omninò eliminatus corruit, prodiit inſcriptam habens epigraphen: *Reſponſa P. Franciſci Macedo adverſus gerras germanas germanitatum Cornelii Janſenii, & Henrici Noris à P. Annibale Riccio collecta:* cujus umbilico legendam ſe offert *Confutatio Pſeud.epiſtolæ* doloſè per adverſarios Noriſio affictæ, ut eundem de Risbrochiani libri proſcriptione, quo tanquam plurimarum hæreſeon recoctor ſugillabatur, juveniliter exultantem ludibrio traderent.

Invaleſcebat jam Noriſiani nominis fama, quæ his concertationibus longiùs propagata eò devenerat, ut Chriſtina Svecorum Auguſta Regina Henricum licèt abſentem extrà dubiam ſoffragiorum aleam Regiis Academicis accenſuerit. Intereà peſſima cenſorum capita ad tempus conticuere, vel quòd iniquæ cauſæ ipſis argnmeota deeſſent, vel quòd prorsùs everſi, tam citò in novas criminationes non poſſent aſſurgere. Itaquè cùm primùm Noriſio ab oſoribus feriari licuit, actutùm ſeveriores Muſas repetiit, quò nugis poſthabitis, ſolidiori aliquo monumento beoè de orbe literario mereri pergeret. Adjecit igitur animum, ut obſcuriora antiquitatis arcana Viris eruditis vel penitùs ignorata, vel tenuiter cognita optimo in lumine collocaret: cujus conſilii cæptis proſperè contigit, dum edita profanæ eruditionis opera ipſius nomen ad extimas mundi partes protulere. Mirabantur rerum antiquarum oculati iovestigatores, tam vaſtam Noriſii mentem ſingulari ac propè immenſa eruditione refertam è ruderibus erutis, ſaxis inſculptis, oummis excuſis, monumeotis ſecretioribus res à noſtris temporibus adeò diſſitas, quibus longa ætas tenebras offuderat, luce donare; Conſularia Collegia perperam in vulgatis faſtis deſcripta corrigere, ſupplere, illuſtrare; plures Cyclos Paſchales à ſuis annis avulſos in propria ſede locare, inextricabiles deniqoe Chronologiæ nexus, ac ignoratas Epochas multarum Urbium, quarum ſola ſnperſuot nomina, ſolvere, dirimere, enucleare. Harum verò elucubrationum, quas profuſus eruditorum plaoſus excepit, juvat hìc indicem texere; ſunt autem

Cenotaphia Piſana Caii, & Lucii Cæſarum diſſertationibus illuſtrata. Coloniæ obſequentis Juliæ Piſanæ origo; Vetuſti magiſtratus, & Sacerdotum Collegia: Cæſaris utriuſque vita, geſta, & annuæ eorundem inferiæ exponuntur, ac aurea utriuſque latinitas demooſtratur. Parergon de annis regni Herodis: de Præſidibus Syriæ, ac Romanis in Aſia Provinciis. Venetiis 1681.

Epiſtola Conſularis, in qua Collegia LXX. Conſulum ab anoo Chriſtianæ Epochæ XXIX. imperii Tiberii Auguſti decimo quinto, uſque ad annum CCXXIX. imperii Alexandri Severi octavum, in vulgatis Faſtis hactenùs perperàm deſcripta corriguntur, ſupplentur, illuſtrantur. Booniæ 1683.

Annus & Epochæ Syromacedonum in vetuſtis Urbium Syriæ nummis præſertim Mediceis expoſita: Additis Faſtis canſularibus Anonymi omnium optimis. Acceſſerunt Diſſertationes de Paſchali latinorum cyclo annorum LXXXIV. ac Ravennatum, annorum XCV. Item Epiſtola ad Eruditiſſimum, & clariſſimum Virum P. Antonium Pagium de nummo Herodis Antipæ. Florentiæ 1691.

His addendum opos mole quidèm parvum, pretio verò maximum, quod Noriſius ad annum baptiſmi mortiſque Auguſtini trabali clavo figendum concinnavit inſcripto titulo: Somnia quinquaginta Fr. Macedo in itinerario Sancti Auguſtini poſt baptiſmum Mediolano Romam excutiebat levi brachio P. Fulgentius Foſſeus Auguſtinianus ſacræ Theologiæ Profeſſor. Lugduni Batavorum 1681.

Accenſenda his quoque foret de Donatiſtarum Schiſmate Noriſio elucnbrata Hiſtoria, niſi eidem omnibus licèt numeris abſolutæ, latentem ab cauſam prælo voluiſſet interdictum. Quod quidèm conſilium tanti ponderis eſt apud inſtitutos ab eodem hæredes, ut nulla ſibi ratione ſuaderi ſinant, ut eandem vulgatam velint; malè fortaſſe ominantes illi operi, ſi diem aſpiceret, cui Auctor ſciens prudens diem negavit. Verùm etſi Henricus dum viveret laudabili fortè ſententiâ confectum opus maluit occultum, haud æquè laudabili conſilio ſuperſtites eodem loci illud haberent; plura enim viventi poterant eſſe argumento, ne proderet; quæ tanti non ſunt, ut hæredibus ſint impedimento ne prodant. Neque verò eſt quod rationabiliter timeatur, quin Hiſtoria à Viro tantæ eruditionis concinnata Auctoris ſui nomen ac famam eſſet impletura; ipſius ſiquidèm doctrina omnium plauſu conſecrata altiori loco conſiſtit, quàm quo huic ſoſpicioni queat anſam præbere; & ſi quando invidia recidivo auſu in poſthumum fœtum aſſurgeret, tot propugnatores Noriſios haberet, quot ſui nominis ac doctrinæ cultores in Auguſtiniana Republica, ac orbe literario reliquit.

Dum Antiquitati his monumentis illuſtrandæ aſſiduam operam conſerret Heoricus, Innocentius XI. P. M. eundem Romam accivit Vaticanæ Bibliothecæ Cuſtodibus adnumerandum. At ille effuſam Supremi Antiſtitis Clementiam ratus minimè ſuo literario otio fovendo conducere, ne collatum munus obiret, pro quo tamen maximas ſe debere gratias ajebat, omni ope contendit. Res ejuſdem votis benè ceſſit, Principe totius Orbis Præſule quidquid excuſationi obtendebatur benignè excipiente. Verùm optata pace, gratoque ſeceſſu frui ipſi diutiùs non datum: Vix enim Innocentius XII. Catholicæ Eccleſiæ Clavum ſuſcepit; cùm Noriſio ad Urbem accedere juſſo Vaticanæ ejuſdem Bibliothecæ deſtinavit Præfecturam. Ubi Pontificis imperium Henrico innotuit, illicò rationem iniit, qua ſe à tam munifica liberalitate ſubduceret. Ad Regiam itaque Coſmi Tertii Celſitudinem ipſius præſidium imploraturus acceſſit, ac cum eo ſuppliciter egit, ut à Pontifice, ne Romam peteret, impetraret: qua quidèm ſpe ſe ſtatim cecidiſſe ſenſit, ac ſui Mecænatis animum ſibi adverſantem cognovit. Imò Magnus idem Dux auctor illi fuit, ut nullâ interpoſitâ morâ executioni maodaret, quod ipſius ope declinare decreverat; nam enixè petenti ut ſua auctoritate decretum munus averteret, ex inopinatò

Digitized by Google

pinatò reſpondit, è re ſua eſſe, ac in ipſius honorem maximè cedere, Supremi Præſulis juſſu faceſſere. Pergeret igitur Romam, quò SS. Patris imperium, Purpurati Senatûs expectatio, literatorum ibi degentium deſiderium, Vaticanæ Bibliothecæ Præfectura, meliora denique fata vocarent: Se tandem imparem eſſe qui ſuis meritis ea præmia rependeret, quæ Roma poſſet elargiri ſi vellet, vellet autem ſi de facie omnigenam ipſius eruditionem agnoſceret. Hæſit hiſce effatis Noriſius; quoniam verò ſolemne duxerat Magni Ducis conſilia ceu oracula excipere, collectâ literariâ ſupellectili iter arripuit: cui munificentiſſimæ Celſitudinis expenſis, & lecticâ Urbem advenanti ſupremus totius Auguſtinianæ Familiæ Moderator, pluresque tum doctrinâ, tum officio ſpectabiles Patres obviam proceſſere, jamdiù optatum ipſius illuc adventum gratulaturi. Cùm primùm autem fractas ex itinere vires inſtaurare licuit, SS. Patri Innocentio XII. in obſequium ſe primus effudit, eique pro collatis in ſe beneficiis grati animi nullo unquam ævo obliteranda monumenta teſtatus. Mirum, quo gaudio Summus Pontifex Noriſium & vidit præſentem, & inaudivit diſertè loquentem; cujus vel abſentis doctrinæ Innocentii animum demeruerat! Ea propter nova in Henricum amoris argumenta daturus Antiſtes Maximus, & Sacrarii Apoſtolici Præfecturam, quæ per obitum Joſephi Euſanii ex Auguſtiniana familia primùm Helenopolitani, mox Porphirienſis Epiſcopi viduata alium ejuſdem inſtituti hominem poſtulabat; & Pontificium præſidium obtulit contrà eos, qui clam palam in eundem auderent inſurgere. Tam ſpendida profuſæ liberalitatis teſtimonia devoto ſupercilio admirans Noriſius, ipſorum alterum, quo ſub tanti præſidii umbra optimè quieti ſuæ in poſterum conſultum iri putabat, venerabundus excepit; primum verò, quo curas expetitis ſtudiis adverſas ſibi aggerari ſentiebat, ut in alterum devolveretur, ſupplex oravit. De his, aliiſque permultis habito ſermone Summus Pontifex miſſum fecit Henricum, quem indè digreſſum tanta auri ſumma ſubſecuta eſt, quæ currui, Equiſque parandis, quibus ad Vaticanam Bibliothecam ab Auguſtiniano Cœnobio longè diſtantem veheretur, ſufficeret. Hoc primum Innocentii donum Noriſio Romæ collatum, cui ſemper majora ſupremus Paſtor adjecit.

Intereà Noriſii nomen adeò ſuprà vulgus emerſerat, ut omnium ore totâ paſſim Urbe celebraretur. Hinc Purpuratorum, aliorumque dignitate præſtantium effuſus amor, literatorum ibi degentium vehemens ſtudium, Eruditorum ex toto penè orbe impatiens jucundi cum ipſo fœderis deſiderium, communis denique omnium plauſus & admiratio ſiquando ea Pontificis mandato Congregationibus intereſſe contigerat, in eundem erupit.

Fervebant tunc temporis Sedem inter Apoſtolicam, & præcipuum Catholici Orbis Principem acerrimæ controverſiæ, ſuâ ſatis famâ, atque editis voluminibus celebres. Nemo, qui etiam à limine eaſdem attigerit, ignorat quandiù laboratum, ut pulſis diſſidiis pax exul rediret. Affulſerat boni exitus non mediocris ſpes Alexandro VIII. Romanam Cathedram inſidente, qui Prædeceſſoris veſtigia premens, ſuæ induſtriæ nervos eò contulerat, ut & Eccleſiæ ſua jura ſervaret, & Magni Principis animum quà rogando, quà benemerendo flecteret. At Pontificem pro pace componendâ omnia conantem primò ſpes concepta fefellit, deindè mors è vivis eripuit. Itaque Innocentius XII. Petri Sedem indeptus ſedulam curam intendit, quâ jamdiu enatæ concertationi ultimus dies imponeretur; quod felici omine contigit, Noriſio pacis conficiendæ viam aperiente. Totius rei ſumma illò devenerat, ut in literis ad Apoſtolicam auctoritatem, & Eccleſiarum reparanda jura Innocentio exhibitis, verba minùs appoſitè inſerta contentionem facerent, ac dirimendi diſſidii obicem ponerent: qua de re à Pontifice conſultus Henricus, ab Eccleſiaſtica, & recondita eruditione mutuatus exempla, quid ea in cauſa eſſet agendum, edocuit. Unum igitur, & alterum verbum, quod rei ſummam tangebat, duxit immutandum, cætera verò admittenda: hac ratione ratus & Supremi Antiſtitis auctoritatem, & jura Eccleſiarum in tuto poſita. Permulta alia præſeferebat epiſtola, quæ Innocentio minimè probabantur; verùm Noriſio Pontifex auſcultans, ſi ad illius criſim eadem exigeretur, ſatis ſibi factum edixit: quod continuò præſtitum, ac jam tandem diuturnæ nimis concertationi finis impoſitus; pro quo Potentiſſimi Principis nomine gratiæ ipſimet Noriſio actæ, cujus operâ Maximi Præſulis animum à præconcepta opinione divulſum, & arduam contentionem noverat profligatam.

Hucuſque induciæ ab Adverſariis Henrico conceſſæ. Novus enim honor eidem delatus, ac vehemens in ipſum Pontificis amor adeò iiſdem ſtomachum movit, ut qua poſſent arte eundem de gradu dejicere, conſilium inierint. Quæ igitur familiaria eſſe cœperant, molimina repetentes, de conſenſu in prædamnatas quinque famoſas propoſitiones, ſparſis rurſùs in vulgus libellis, Noriſii libros inſimularunt. Hæc præter opinionem recens conflata calumnia eò Romano Præſuli gravior accidit, quò Virum in ſinu receptum ſuo, cujus ſana doctrina de tot jam periculis triumphaveſat, novâ hæreſis ſuſpicione audebat aſpergere. Ut autem contumax æmulorum perfidia non tam auctoritate, quàm probati judicii pondere oppreſſa labaſceret, Doctiſſimos viros, eoſque ab omni partium ſtudio ſemotos Pontifex voluit deſtinatos, qui in Noriſianum volumen altiùs inquirerent; ipſiuſque dogmata ad Catholicæ veritatis trutinam expenderent. Injuncto munere haud properè functi delecti ad id operis Viri, circà commiſſum volumen de ſpongia pronunciarunt; ſe nihil in ipſo offendiſſe teſtati, quod objectis criminibus eſſet affine, ſed omnia ad Orthodoxæ Fidei amuſſim prorsùs exacta. Tametſi autem de Noriſii Pelagiana Hiſtoria ſuffragia, ne in publicam lucem effunderent interpoſito Sacramento Cenſores fuerint vetiti; quod tamen fuerit eorundem de ejuſdem doctrina judicium ex illo deprehendere licuit, quòd Henricus poſt ſui Operis peractum examen ſupremæ Inquiſitionis Conſultoribus ab ipſomet Innocentio fuit adſcriptus. Jam verò quiſque ſibi ſuaderi facilè permiſiſſet, Noriſii librum, qui tanto cum gloriæ proventu creata pericula ſemper evaſerat, altiori faſtigio tandem conſtitutum, quàm quò ulla deinceps adverſantium conamina potuiſſent pertingere. Verùm audax obtrectatorum libido minimè deſpondit animum, quominùs eundem ad tam ſublime honoris culmen evectum novis admotis machinis laceſſerent; imò ne ab ipſis quidem ſacratioribus penetralibus atroci planè ſcelere temperarunt: etenim quibuſdam falſæ religionis ſtimulis acti, re autem vera maleſano criminandi cacoethe perciti plures libellos Scrupulorum titulum præferentes, iiſdem Cenſoribus ſpecie tenùs reverentiæ inſcriptos publicitùs dedere, queis duplicem in uno auſu triumphum reportarent; dum Noriſii librum recantatis totiès erroribus reſperſum, ipſoſque Cenſores iniquo jure eidem albos calculos adjunxiſſe, conabantur evincere. Indoluit vix expiabile ſcelus Anonymi (hoc enim Auctore impreſſi libelli prodierant) Noriſius; ac reciprocari ſentiens calumniantium fabulam, quam poſt tot ſuperata diſcrimina peractam putabat, Innocentium Pontificem adiit, conqueſtus de inverecundo vitilitigatorum flagitio, ac de violato in Catholicæ Fidei Quæſitores obſequio, Ejuſque opem in re tanti momenti rurſùs obteſtans: Cui Romanus Præſul adjecit, ne ſibi ab æmulorum invidia quidquam timeret, quam brevi penitùs interituram ſperaret; vulgatis tamen ſcrupulis ſolidâ diſpunctione obviam iret, ut juſtam cauſam non tam præſenti præſidio, quàm validis rationibus invictam probaret. Hiſce Innocentii verbis erectus Noriſius quinque doctiſſimas elucubravit diſſertationes, quarum primâ controverſæ propoſitionis de Uno ex Trinitate Carne paſſo ortum, progreſſum in claram lucem digeſſit; reliquis autem ſcrupulorum ſpinas, quibus Anonymus ſe pungi lamentabatur, extirpavit, evulſit, eradicavit. Prodiit opus Romæ anno 1695. cum titulo: *Hiſtorica Diſſertatio de Uno ex Trinitate Carne paſſo: Additis Hiſtoriæ Pelagianæ ab objectis ab Anonymo ſcrupulis Vindiciis*. Dum liber prælo premeretur, ac ultimas impreſſorum curas exerceret, Summus Pontifex, ut datam Noriſio Fidem ſolveret, qua criminantium ora ſe penitùs obſtructurum ſpoponderat, Eundem inſignis doctrinæ merito totâ Urbe, ac Chriſtiano Orbe applaudente ad Cardinalitiam Purpuram aſſumpſit pridie Idus Decem-

cembris anni eiuſdem 1675. Et ſanè prægrandi hoc honore auctus Henricus garrulorum catervas etſi non habuit ſincero plauſu gratulantes, externa ſaltèm veneratione habuit obſequentes: quippe qui conſociati illi tenebriores ne hiſcere quidèm in poſterum contrà eundem ſunt auſi. Ex quo intelligere datur, non veritatis ſtudio, ſed iniquo virum Orthodoxum deprimendi deſiderio fuiſſe ductos, dum adverſarii inito fœdere bellum ſociale Noriſio intentabant; quod tamen Henricus & fortiter eruditione ſuſcepit, & ſtrenuè doctrinâ eſt proſecutus, & adepta dignitate gloriosè confecit.

Vix S. R. E. Cardinalis fuit à Pontifice renunciatus, cùm Eminentiſſimum apicem ab humilitatis gradibus exorſus aſcendere, coràm ſupremo Eremitici Ordinis Moderatore in illius occurſum properante in genua ſe demiſsè profudit, ut ipſius facultate Purpuratorum Sanatui nomen dare permitteretur. Sacris ergo Vaticani Infulis exornatus Eccleſiaſtici Principis Maieſtatem ità cum facili comitate temperavit, ut teſtimonio Eminentiſſimi Palutii de Alteriis, non aſſumptus, ſed natus ad Purpuram videretur. A muneribus, iiſque permagnis Principum nomine ſibi oblatis manum abſtinuit, quibuſdam tantùm Equis in præſentis diſcriminis ſubſidium acceptis, quos Sereniſſimus & Reverendiſſimus Princeps Franciſcus Maria Cardinalis Mediceus, ac Eminentiſſimus Petrus Otthobonus veteris amoris ergo dono miſerant. Cùm primum autem ſacro murice ſe indutum conſpexit nulli labori ſibi parcendum putavit, quem benè noverat cum ea dignitata conjunctum, quæ in auxilium ſollicitudinis in totam Eccleſiam ab Summo Antiſtite advocari conſueverat. Huic ergo muneri graviores curas impendens, diutinis plurium Congregationum, earum verò præſertim, quas S. Officii, ac Status compellant, negotiis indefeſſa ſedulitate incubabat; ſuamque tùm conſilii, tùm doctrinæ operam conferebat, ut qua poſſet ratione ſecularem Romani Pontificis Poteſtatem ſartam ſervaret, & Fidei Catholicæ decori conſuleret. Tot curis implicitus querebatur interdum & voce & ſcripto apud amicos, de tot laboribus, quos divexa ætas ferendo non erat, ac quietum Cœnobii ſeceſſum ſæpiùs dolebat amiſſum, eo præcipuè tempore, quo propè Septuagenaria Senectus ſtudiis laſſata perpetuis otium aliquod, & ſolatium poſtulabat. His tamen minimè territus, etſi vires quotidiè minui perſentiret, nunquam ab aſſidua ſollicitudine, quæ in commune bonum cederet, aut mentem, aut manum amovit: imò lucri loco deputabat eidem viâ Eccleſiæ utilitati occurrere, quâ ad ultimum diem properaret; ac proindè aliam ſibi quietem, aliud otium dies noctesque imperare neſciebat, quàm mutationem laboris. Hanc ipſius in rem Catholicam vigilantiam Roma ſtupens agnovit, ac tam vegetum animum in fatiſcente corpore admirata, nova illi onera impoſuit, novos honores deſtinavit. Itaque Clericorum Regularium minorum apud Apoſtolicam Sedem fuit Protector electus, quibus nihil non egit, ut in adverſis eſſet præſidio, in proſperis augmento, in omnibus ſecuritati. Porrò Hieronymo Cardinali Caſanatta Apoſtolico Bibliothecario, quo Noriſius etiam in minoribus familiariſſimè utebatur, è vivis exempto, Summus Pontifex eandem Provinciam Henrico detulit, quo quidquid reconditum ſervat ejuſdem Bibliothecæ rara ſupellex, nemo ſcrupuloſiùs rimatus altiùs diſquiſierat, diligentiùs luſtraverat, feliciùs mente perceperat. Quibus omnibus, effœtâ licèt ætate, egregiam operam navans, doctrinâ & eruditione ad miraculum præditus, prudentiâ, & dexteritate in agendis ad invidiam inſignis, munificâ liberalitate ad prodigium clarus, omnium votis, Innocentio ad ſuperos evocato, Pontifex dicebatur; quæ tamen Deus arcano Sapientiæ ſuæ conſilio rata non habuit, Clemente XI. feliciter Regnante in demortui Innocentij locum ſuffecto.

Tertius ſuprà ſeptuageſimum annum eidem decurrebat, cùm ventoſâ hydrope laborare cœpit: cui diſpellendæ etſi omnia fuerint tentata remedia, vis tamen morbi periculoſiùs in dies ingraveſcebat. Plenam doloribus infirmitatem ad decem menſes ea animi moderatione ſuſtinuit, ut vultu ad ſerenitatem compoſito, corde ad graviora quæque parato, nullum unquam illi verbum exciderit, quod Heroicam Catholici Viri conſtantiam non redoleret. Illud verò inter omnia admiratione maximè dignum, quod in annoſâ Senectute, adverſâ adeò valetudine afflictus, nunquam adduci potuit, ut mentem à literis amoveret: Sanctiſſimi Patris Auguſtini veſtigia ſecutus, qui nullum ſcribendi finem fecit, niſi quando vitâ deſtitutus ſcribendi vires amiſit. Idcircò ſententiam in re magni momenti rogatus à Pontifice, morti licèt proximus, haud tamen ſe temperavit, quò minùs doctiſſimam adornaret reſponſionem: quâ inſpectâ, ſupremus Antiſtes non mirari non potuit portentoſam in Eccleſiaſtico Principe vitæ prodigentiam: dum Noriſius ne præſens quidèm vitæ diſcrimen expaveſceret, ut Orthodoxæ Religioni ad extremum uſque ſuccurreret. Communi jam adventante neceſſitate, ultimo agoni obviam ibat & de re domeſticâ prudenti munificentiâ diſponendo, & auxilii ſuapte naturâ victricis opem implorando: quo quidèm ſuaviùs impellente, caſti in Deum amoris, quem tum verbo tum ſcripto ad veniam quoquo modo obtinendam neceſſarium tradiderat, actus ingeminabat, caſtoque eodem amore obſtetricante ad æternam vitam properabat. Ætatæ ergo gravis, meritis verò ſuprà ætatem inſignis ultimum diem clauſit Eminentiſſimus Fr. Henricus de Noris S. R. E. Cardinalis anno Chriſtianæ Epochæ M.DCCIV. Septimo Calendas Martii, hora 15. ætatis ſuæ Septuageſimo tertio, menſibus quinque, diebus vigintiquinque. Ejus morti omnium lacrymis eſt parentatum, quia omnibus aliquid ejus morte præreptum. In illo enim amiſit Eremus Auguſtiniana maximum decus, Roma præcipuum ornamentum, Eccleſia præſtantiorem Agonothetam, literarius orbis ſummum oraculum. Neſciret eruditorum Natio de ejuſdem deſiderio ſolamen admittere, niſi ſuperſtitem in tot voluminibus illum haberet; at levaminis plurimum capit, dum ipſius nomen ad memoriam omnium gentium ſempiternam iiſdem cernit propagatum, tot victoriis onuſtum, quot hoſtibus impetitum, tot laureis decorandum, quot Auguſtino triomphos erexit. Multum illi debent Theologi, quia Auguſtinum Theologorum Ducem ſtrenuè vindicavit; pluris Hiſtorici, quia plura iis abſcondita optimâ luce donavit; plurimum Chronologi, quia facem, quam in Conſularibus Faſtis, aliiſque obſcuris ſequerentur, exhibuit. Vaticana Purpura nunquam majori jure ſuperbivit, quàm cùm Noriſium induit; raro enim miraculo Majeſtatem ſine ſupercilio, doctrinam ſine faſtu, prudentiam ſine calliditate in ipſo ſibi ſociatam vidit. Roma gloriæ verticem attigiſſe rata, cùm Henricum ſuo murice aſpexit indutum, nec altiùs ingemuit, quàm cùm nimis præcoci fato eundem ſibi ſenſit ereptum, nec rationabiliùs dolorem temperavit, quàm cum ipſi præſtitit monumentum. Etenim Noriſium obeuntem Roma excepit, quia ipſâ ſola poterat par ſepulchrum præſtare: Auguſtinus verò tumulum, quo conderetur excitavit, quia habitu, moribus, Sapientiâ Auguſtino ſimillimus, ſolam ipſius Ædem par poterat habere Capitolium. Purpurato ergo Principi magnæ funeris pompâ, majori Romani populi frequentiâ, maximis omnium lacrymis juſta ſunt perſoluta; cujus memoriam tandiu perennaturam quamdiu literæ perennabunt, Auguſtiniani Patres hoc Epitaphio mærentes conſecrarunt.

FRATRI HENRICO NORIS VERONENSI

ORDINIS AC TIT. S. AUGUSTINI PRESBYTERO CARDINALI

S. R. E. BIBLIOTHECARIO

AUGUSTINIANA EREMITARUM FAMILIA THEOLOGO, CHRONOLOGO, HISTORICO

B. M. P.

HENRICO MONUMENTUM INGENS SESE EXPLICAT ORBIS
PHÆNICUM AD LITTUS LITTORE AB HESPERIÆ.
INSCRIBUNT TUMULO QUIDQUID DUXERE PERENNI
ÆRE, ARGENTO, AURO SÆCULA, ET HISTORIÆ.
NORISIO MINOR EST TITULUS, TU GRANDIOR ESSE,
AUGUSTINE, POTES PAR TUMULO TITULUS.

OBIIT VII. KAL. MARTII
ANNO ÆRÆ CHRISTI M.DCCIV.
ÆTATIS LXXIII. EX A. D. IV. KAL. SEPTEMBRIS.

INDEX

Digitized by Google

INDEX CAPITUM
Utriuſque Libri.

LIBER I.

Cap. 1. ORigenes Pelagianæ Sectæ Princeps. pag. 1

Cap. 2. Rufinus Aquilejenſis Origeniſta primus in Occidente Pelagianorum errores docet. Pelagius, ac Cæleſtius ejuſdem in urbe diſcipuli. Origenes à Theophilo Alexandriæ damnatur. Hieronymus, ac Rufinus mutuis ſe ſcriptis lacerant. Anaſtaſius Papa cum Origene Rufinum damnat. Pelagius Rufini operâ Romæ in inſignium Virorum clientelam irrepit. 4

Cap. 3. Pelagii patria, profeſſio Monaſtica, & doctrina. Scribit Romæ commentarios in Epiſtolas Pauli. Cæleſtius Eunuchus Pelagii Achates. Rufini in Siciliâ obitus. Palinodia ejuſdem ex codice Vaticano nunc primùm recitatur. 11

Cap. 4. Cæleſtius in Synodo Carthaginenſi ab Aurelio Primate damnatus Epheſum pergens Preſbyter conſecratur. Pelagius ab Auguſtino, & Hieronymo ſcriptis confutatur. Theophilus Alexandrinus moritur. 15

Cap. 5. Sanctus Flavius Marcellinus Donatiſtarum, ac Pelagianorum hoſtis occiditur. Dies martyrii ejuſdem ſtatuitur. Inſigne de illo elogium. Auguſtinus Carthagine publicè è ſuggeſtu in Pelagianos declamat. Pelagius ad Auguſtinum, & Demetriadem Virginem ſcribit. 18

Cap. 6. Liber Pelagii ab ejuſdem diſcipulis proditur, & ab Auguſtino impugnatur. Sanctus Doctor Cæleſtii ſophiſmata diſſolvit. Paulus Oroſius ex Hiſpaniâ ad Auguſtinum venit, indè in Aſiam ad Hieronymum pergit. 21

Cap. 7. Hieronymus libros Dialogorum contrà Pelagium ſcribit. Hæreticus Hieroſolymis à Joanne Epiſcopo examinatur. Janſenii hallucinatio notata. Oroſii apologia de libertate arbitrii defenditur. 23

Cap. 8. Pelagius in Synodo Dioſpolitanâ ſubdolè abſolutionem ſuffuratus in Hieronymum ſcriptis, atque injuriis debacchatur. 25

Cap. 9. Theodorus Epiſcopus Mopſueſtiæ pro Pelagio contrà Hieronymi dialogos ſcribit. Ejuſdem librorum fragmenta contrà Auguſtinum pro originali peccato eliminando ex Codice MS. Vaticano referuntur. 27

Cap. 10. Synodus Carthaginenſis, & Milevitana contrà Pelagium, ac Cæleſtium celebrantur. De Milevitanis canonibus contrà Pelagianos aliorum ſententiæ expenduntur. 33

Cap. 11. Sanctus Innocentius Papa Pelagianos damnat, paulò poſt obit, ejuſdem mortis tempus aliud à vulgari chronologiâ probatum. Auguſtinus contra Pelagii ſectatores ad Paulinum ſcribit. 35

Cap. 12. Pelagiani Zoſimo Papæ imponere conantur. De Erote, & Lazaro Pelagii accuſatoribus nonnulla adnotantur, ac Fl. Dextri Chronicon redarguitur. 38

Cap. 13. Pelagianorum dolis per Africanos Patres detectis Zoſimus illos damnat. Synodi Africanæ canones contrà eoſdem recitantur. Honorius Imperator Pelagium, & Cæleſtium proſcribit. Præfecti Prætorio edicti promulgatores ex Codice Theodoſiano probantur, ac Salmaſii de eiſdem error caſtigatur. 41

Cap. 14. Recitata Pelagianorum damnatio rejectis aliorum Scriptorum ſententiis illuſtratur. Ex Commonitorio Marii Mercatoris ad Theodoſium Auguſtum nonnulla ſcitu digna adnotantur. 46

Cap. 15. Auguſtinus miſſis Hieroſolymam libris Pelagii inſidias detegit. Pergit jubente Zoſimo in Mauritaniam. Diſputat Cæſareæ cum Emerito Donatiſtarum Epiſcopo. Hipponem reverſus Romam ad Sixtum contrà Pelagianos, dein ad Valerium comitem contrà eoſdem ſcribit. 48

Cap. 16. Moritur Zoſimus, inde ſchiſma inter Eulalium, & Bonifacium conflatur. Placidia ſoror Honorii ad Auguſtinum ſcribit. Quid de ſchiſmate Pelagiani publicarent. De legatione Alipii ad Imperatorem contrà Pelagianos Baronii, Janſenii, ac Scriptorum Auguſtinenſium chronologia non probata. Edictum Honorii contrà Pelagii, a. Cæleſtii defenſores, itemque litera Aurelii Primatis Carthaginenſis contrà eoſdem. 50

Cap. 17. Cogitur Synodus Africana, ac de appellationibus tranſmarinis agitur. Recitatur codex Conciliorum Africæ, & canones contrà Pelagianos ſtatuti in eadem Synodo leguntur. Marius Mercator Pelagianorum hoſtis ac Sancti Doctoris Hipponenſis amicus laudatur. Bucherii metachroniſmus caſtigatur. Sanctus Auguſtinus à M. Antonii de Dominis calumniâ in causâ de appellationibus vindicatur. 52

Cap. 18. Julianus Epiſcopus Eclanenſis novus Pelagianus. Ejuſdem Patria, Parentes, Nuptiæ, Epiſcopatus, Hæreſis exponuntur. 57

Cap. 19. De Anniano Pelagiano Baronii, Voſſii, ac Janſenii divinationes. Sigeberti, itemque Haberti de eodem dicta corriguntur. Sanctus

Euſebius Cremonenſis Pelagianos inſequitur. Moritur D. Hieronymus. Vincentius Victor ab Auguſtino impugnatur. Faſtidius Epiſcopus in Britanniâ Pelagianizat. 60

Cap. 20. *Conſtantius Imperator Pelagianos Româ exturbat. Annus imperii ejuſdem contrà vulgarem ſententiam ex codice Theodoſiano, & Olympiodoro demonſtratur. Rufus Theſſalonicenſis, & Atticus Conſtantinopolitanus à Pelagianis fruſtrà tentati. Ea occaſione quædam de Vicariatu Theſſalonicenſi adnotantur. Juſtiniani Novella caſtigatur. Vicariatus Corinthiorum à Morino, & Halliera aſſertus improbatur.* 63

Cap. 21. *Alipius in Italiam venit, idemque in Africam revertens Juliani ſcripta ad Auguſtinum defert: Eadem Sanctus Doctor pluribus libris ſtatim impugnat.* 68

Cap. 22. *Moritur Honorius Imperator, ac poſteà Bonifacius Papa. Pelagiani à Cœleſtino ex Italiâ ejecti. Julianus cum collegis in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum navigans eodem Magiſtro octo contrà Sanctum Auguſtinum libros ibidem conſcribit.* 70

Cap. 23. *Monachi Adrumetini in Africâ de gratiâ, & libero arbitrio litigantes acceptis ab Auguſtino libris in concordiam revocantur. Fuerint-ne iidem Monachi Auguſtiniani inſtituti? De Monachatus apud Africam origine Holſtenii ſententia expenditur. Adrumetini Monaſterii inſigne privilegium refertur. Leporii Monachi per Auguſtinum converſio ea occaſione hic recitatur.* 72

Cap. 24. *Pelagiani Joanne Tyranno in Occidente imperante tumultuant. Valentinianus occiſo Joanne legem in Pelagianos promulgat. Sanctus Auguſtinus libros Retractationum ſcribens eoſdem Hæreticos confutat, & novis Juliani libris reſpondet.* 76

LIBER II.

Cap. 1. *Caſſianus apud Maſſiliam Semipelagianiſmi Auctor. De Caſſiani patriâ Holſtenii ſententia laudata. Plura Gueſnay de Caſſiano dicta confutantur.* 81

Cap. 2. *Lerinenſes Monachi Caſſiano contrà Sanctum Auguſtinum adhærent. De Hilario Epiſcopo Arelatenſi id præſertim contrà vulgarem ſententiam evidenter oſtenditur.* 85

Cap. 3. *Lerinenſes Monachi fuerint ne Auguſtiniani? Illorum initia eâ occaſione indagata, ac de variis Monaſteriorum Galliæ regulis uſque ad Pontificatum Sancti Gregorii Magni plura adnotata. Agaunenſes, itemque Iurenſes in Galliâ Monachos Auguſtinianos fuiſſe ex eorundem Regulâ demonſtratur.* 87

Cap. 4. *Theodoti Patriarchæ Antiocheni, ac Theodori Mopſueſteni obitus. De Theodoti Synodo contrà Pelagianos. Praylius Antiſtes Pelagium Hieroſolymâ exturbat. Neſtorius novus Antiſtes Conſtantinopolitanus.* 94

Cap. 5. *Semipelagiani ab Auguſtino, & Proſpero confutati. Quàm honorificè uterque de eiſdem loquatur. Germanus Antiſiodorenſis, ac Lupus Trecenſis à Synodo Gallicanâ in Britanniam contrà Pelagianos delegantur.* 96

Cap. 6. *Julianus, ac collegæ Ex-Epiſcopi Pelagiani Theodoſii Imperatoris, ac Cleri Conſtantinopolitani patrocinium implorant. Marius Mercator Commonitorium Principi, ac Clero contrà eoſdem offert. Idem Commonitorium ex codice Vaticano recitatur, ex quo tempus damnati apud Conſtantinopolim ab Attico Cœleſtii exactiùs traditur, ac pleraque alia ſcitu digna colliguntur.* 99

Cap. 7. *Neſtorius pro Juliano, ac collegis apud Cœleſtinum intercedens ab eodem Pontifice increpatur. Pelagiani Ex-epiſcopi à Theodoſio Imperatore Conſtantinopoli expelluntur. Auguſtinus contrà Julianum ſcribens moritur. De eodem elogium, atque epimetia.* 103

Cap. 8. *Alipius Tagaſtenſis Numidiæ Primas. Civilis, ac Eccleſiaſtica Provinciarum Africæ diviſio præmittitur, ubi de Arzugisanâ provincia nonnulla adnotantur. De Numidiæ Primatum vivente Auguſtino ſucceſſione Cardinalis Baronii ſententia ab objectis à Chriſtiano Lupo erroribus vindicatur. Scriptorum Auguſtinenſium de Profuturo Epiſcopo narratio expenditur. De Primatiali Numidarum ſede Salmaſii opinio rejecta. Caroli à Sancto Paulo, ac Holſtenii tabula Numidiæ ſuppleta. Gregorii Magni textus reſtituitur. Mors Alipii, itemque Aurelii Carthaginenſis, ac de utroque elogium.* 106

Cap. 9. *Pelagiani in Synodo Epheſinâ cum Neſtorio damnati. Epiſcopos Schiſmaticos nullum canonem in favorem Pelagianorum ſtatuiſſe monſtratur.* 113

Cap. 10. *Cœleſtinus Pontifex S. Auguſtini reprehenſores compeſcit, ac Pelagianos damnat. Mors ejuſdem. Caſſianus à S. Proſpero confutatur. Semipelagiani ab eodem deſcripti.* 120

Cap. 11. *Fauſtus Abbas Lerinenſis, & Vincentius Monachus ambo Semipelagiani. De Vincentio Lerinenſe id pluribus contrà vulgarem opinionem oſtenditur.* 123

Cap. 12. *De legatione Epiſcoporum Galliæ ad Britannos, ac Synodo Rejenſi Baronii ſententia expenſa. Julianus à Sixto Papa repulſus. Annus*

nus mortis Cyrilli ſtatuitur. Pelagiani à Leone Magno apud Venetos repreſſi, & à Germano ex Britanniâ expulſi. Mors Germani, ac Adonis de eodem hiſtoria confutata. De anno obitus Caſſiani, aliaque de eodem Gueſnay dicta rejecta. 129

Cap. 13. *Eucherii Lugdunenſis, & Hilarii Arelatenſis mors. Proſper ab epiſtolis Leoni Papæ. Celebratur Synodus Calchedonenſis. Valentinianus Imperator occiditur. Juliani Pelagiani mors recitatur.* 134

Cap. 14. *Fauſtus Rejorum Epiſcopus. Proſperi obitus, de cujus Epiſcopatu ſententia profertur. Plures libri eidem falsò adſcripti. Joannis Flaminii errores notati.* 137

Cap. 15. *Fauſtus Rejenſis magni nominis Epiſcopus ſub prætextu Prædeſtinatiani erroris ex decreto Synodi Arelatenſis, ac Lugdunenſis confutandi Sancti Auguſtini doctrinam impugnat. Ubi plura de Prædeſtinatianis, de epiſtolâ Fauſti ad Lucidum, atque de utraque Synodo diſquiruntur.* 140

Cap. 16. *Gennadius Maſſilienſis Semipelagianus. Moritur Fauſtus Rejorum Epiſcopus, de quo aliorum judicia expenduntur.* 149

Cap. 17. *Fauſti Rejenſis, atque Caſſiani libri à Gelaſio Papa in Romanâ Synodo damnati. Sancti Auguſtini nomen, ac doctrina contrà Pelagianos ab eodem Pontifice defenſa.* 151

Cap. 18. *Joannes Maxentius, ac Scythæ Monachi pro Sancto Auguſtino Conſtantinopoli contrà Fauſtum inſurgunt. Idem Fauſtus ab Africanis Epiſcopis, & ab Hormiſda Papa reprobatur.* 153

Cap. 19. *Vitalianus Conſul Fauſti hoſtis, ac Monachorum Scytharum Patronus occiditur. Hormiſdas Papa Fauſti libros rejicit. De Jo: Maxentio Uſſerii hallucinatio.* 157

Cap. 20. *Maxentius, ac Monachi Scythæ Sancti Auguſtini contrà Fauſtum Rejenſem defenſores ab Eutychianæ hæreſeos notâ vindicati.* 160

Cap. 21. *Fauſtus Rejenſis ſeptem libris à Sancto Fulgentio confutatur. Ejuſdem libri tanquam hæretici ab Africanis Epiſcopis condemnantur. Vandalorum in Africâ Regum chronologia exactiùs tradita.* 162

Cap. 22. *Sanctus Cæſarius Arelatenſis Fauſtum ſcriptis impugnat. Aliorum de Cæſario Chronologia rejecta.* 166

Cap. 23. *Felix IV. Arauſicana Synodus, & Boniſacius II. Semipelagianos damnant. Annus Synodi, & utriuſque Pontificis ſtatuitur.* 167

Cap. 24. *Mors Fulgentii, ac Cæſarii, & utriuſque comparatio.* 171

Magiſter Fr. HIERONYMUS VALVASORIUS Mediolanenſis totius Ordinis S. P. Auguſtini Prior Generalis.

CUm opus tripartitum Fr. Henrici de Noris Veronenſis noſtri Inſtituti Magiſtri, ac Regentis, cui tituli *Hiſtoria Pelagiana, & Diſſertatio de Synodo V. additis Vindiciis Auguſtinianis*, duo noſtri Sacræ Theologiæ profeſſores, quibus id à nobis iojunctum fuerant, recognoverint, ac io lucem edi poſſe probaverint, facultatem concedimus, ut ſervatis ſervandis typis mandetur. In quorum fidem has literas manu noſtra ſubſcriptas, ac ſigillo noſtro munitas dedimus.

Romæ in Cœnobio S. P. N. Auguſtini die 20. Junii 1672.

Mag. Franciſcus Maria Feragatta à Secretis.

Reg. lib. 6.

Noi Refformatori dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la fede di reviſione, & approbatione del P. F. Vincenzo Maria Mazzoleni Inquiſitore oel Libro intitolato *Hiſtoria Pelagiana &c.* non v'eſſer cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteſtato del Segretario noſtro, niente contro Prencipi, e buoni coſtumi, concediamo licenza à Giuſeppe Corona Stampatore in Padova che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gl'ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Publiche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 4. Luglio 1706.

(Gio: Lando Kav. Proc. Reff.
(Sebaſtian Foſcarini Kav. Proc. Reff.
(Franceſco Loredan Kav. Proc. Reff.

Agoſtino Gadaldini Segret.

S. PRO-

S. PROSPERI AQUITANI
Adverſus Calumniatorem D. Auguſtini.

EPIGRAMMA.

QUidam Doctiloqui libros ſenis Auguſtini
Carpere, & adverſum condere fertur opus.
Uſque adeone bonum ingenium, & facundia dives
Oſtentare artem non aliter potuit?
In nova proſtratas acies niſi bella cieret,
Impiaque extinctis hoſtibus arma daret?
Hæc pugna, Incentor, mors eſt tua; te ſtylus iſte
Conficit, & verbis perderis ipſe tuis.
Dumque doces quantum valeat mens libera, monſtras
Velle tuum tibimet ſufficere, ut pereas.
Verte gradum, fuge perniciem, ſtratoſquè rebelles
Oris Apoſtolici fulmine ubique vide.
Nec te mutato defendi nomine credas,
Si Paſtorem ovium lædere vis, Lupus es.

Aliud ejuſdem.

COntra Auguſtinum narratur ſerpere quidam
Scriptor, quem dudum livor aduſit edax.
Qui caput obſcuris contectum utcumquè cavernis
Tollere humo miſerum perpulit anguicolum.
Aut hunc fruge ſua æquorei pavere Britanni
Aut huic Campano gramine corda tument.
Quæ concepta fovet, promat, quæ parturit, edat;
Seu vetere armatur dogmate, ſive novo.
In quoſcumque ſinus ſpirarum torqueat orbes,
Et fallax multa torqueat arte caput,
Currentem attritos ſuper aſpidas, & baſiliſcos
Declinare ſenem vipera non poterit.

PRÆ-

PRÆFATIO

Ad Hiſtoriam Pelagianam.

AUguſtinum Parentem ſanctiſſimum, eundemque doctiſſimum ad debellanda hæreſum monſtra in Catholicæ Eccleſiæ ſubſidium velutì è cœlo demiſſum, illos ſolùm ignorare arbitror, quibus ignorare contigerit Auguſtinum: illum dico Auguſtinum, qui ingenii vi, ac magnitudine ita cæteris mortalibus præſtitit, ut nihil penè ſibi ad expugnandum propoſuerit, quod validiſſimarum rationum acumine non irruperit, aut ſacrarum literarum pondere non eliſerit. Sciunt hoc Ariani, ſciunt Manichæi, ſciunt Donatiſtæ, cæterique impoſtores, quorum ille deliramenta tot libris, velutì fulminibus ita disjecit, ut quot Eccleſia habuit hoſtes, tot unus Auguſtinus triumphos erexerit. Sed præter cæteros hoc probè ſciunt Pelagiani, quorum neſaria dogmata per quatuor ferè luſtra exagitavit, ac toto terrarum Orbe luculentiſſimis ſcriptis inſectatus eſt. Porrò res à ſtrenuiſſimo bellatore adversùs ſectariorum colluviem geſtas enarrare, haud mihi conſilium eſt; etenim id antè nos præclari ſcriptores, quorum omnium ſtudia Joannes Rivius vicit, tantâ induſtriâ executi ſunt, ut id iterùm tentantes actum agere planè videri poſſint. Cæterùm cùm Auguſtiniana volumina adversùs Pelagianos edita à quorundam novorum ſcriptorum cenſuris vindicare in animum induxerim, facturum me operæ pretium duxi, ſi rerum Pelagianarum hiſtoriam præmitterem, paucisquè exponerem, quâ occaſione, quove tempore libros illos cedro dignos contrà ſuperbiſſimos hoſtes magnus Doctor emiſerit, itemque qualis, quantave ſit in univerſis de divinâ gratiâ controverſiis ejuſdem Sanctiſſimi Præſulis ex unanimi Summorum Pontificum, Synodorum, ac Patrum approbatione auctoritas, antequam eidem quantulamcunque adversùs nuperos cenſores advocationem commodarem. Hoc verò ſatìs pro dignitate me præſtiturum arbitror, ubi palam fecero, unum Auguſtinum in Pelagiano bello fuiſſe, qui totius Catholicæ Eccleſiæ cauſâ in ſe ſuſceptâ, cæteris ferò domi quieſcentibus, undeviginti annos in acie ſteterit, invictâque dexterâ victrices lauros præciderit, quibus Romanorum Pontificum tiaras redimiret. Sanè nihil ad S. Doctoris commendationem illuſtrius afferri poteſt, quàm de Pelagianâ ipſum hæreſi triumphaſſe. Ariana quidem hæreſis Imperatorum armis ſuffulta, atque Ariminenſis Synodi trecentorum, & triginta Epiſcoporum auctoritate inſtructa, Catholicam fidem toto penè Orbe exegit, ſed inſtar flammæ defunctis Conſtantio, ac Valente Auguſtis, qui eandem impenſiùs fovebant, ſubtracto velutì pabulo in cineres ferè ac favillas deſiit. Donatiſtarum ſecta in Bagajenſi conventu trecentorum, & decem Antiſtitum ſuffragiis munita fuit, ſed inter Africana clauſtra una cum cæteris monſtris illa deſæviit. At hæreſis Pelagiana univerſum, quà latè patet, Orbem pervagata, non modo ſacras Synodos in Africâ, Aſiâ, ac tot Romanos Pontifices in Europâ exercuit, verùm etiam ad hæc uſque tempora Rempublicam Chriſtianam longis, ac perpetuis (quod peſſimum procul omen Numina avertant) diſſidiis implicuit. Quas enim turbas poſt Auguſtini exceſſum Pelagianorum reliquiæ in Galliis non dedere? Nono ſæculo in Gotteſchalci Monachi causâ ob exorta de divinæ gratiæ auxiliis litigia docti quique Galliarum Epiſcopi adverſis ſcriptis, ac Synodis ſeſe invicem inſectati ſunt. Majorum ætate religioſorum hominum familiæ in eadem causâ acerrimis diſputationibus ſecum invicem velutì in arenâ concurrerunt, & quanquam indictis Summorum Pontificum juſſu poſt diuturnum bellum induciis tantiſper conquieſcere viſi ſunt, ſibi tamen temperare non potuerunt, quin crebris velitationibus, quaſi aliud agentes ad veteres ſcholarum contentiones relaberentur. Sed neque apud hoſtes pax fuit, Arminianorum, ac Gommariſtarum factionibus in Bataviâ exortis, quæ abjectis libris, ac calamis, armiſquè correptis è ſcholâ in aciem erumpentes, tantâ animorum contentione, ac rabie decertarunt, ut deſectis Pelagianæ Hydræ capitibus, Arminiano ſanguine diris Calvini manibus parentatum ſit. Poſtremò paucis abhinc annis Cornelius Janſenius ex Lovanienſi Doctore Iprenſium Epiſcopus in nova certamina Scholaſticos (ita enim Theologiæ conſultos vulgus nominat) provocavit, conteſtatus S. Auguſtinum ſub induciarum prætextu proditum,

Apud Aug. lib. 1. contra Max.

Lib. de hæreſib. cap. 69.

rum, atque occultè à quibuſdam Pelagianis divenditum, dum illarum ſententiarum Magiſter paſſim in illorum ſcholis publicabatur, quas uti Pelagianæ hæreſeos paradoxa conſtanter æquè ac feliciter expugnaſſet. Quam calumniam ii, qui eâdem ſuprà cæteros ſe gravari ſentiebant, procul à ſe excutere pertentantes, omni conatu in id incubuerunt, ut oppugnatas ab adverſario ſententias conſarcinatis hinc inde Auguſtini teſtimoniis ſuffulcirent, quod cum obcœcato potiùs partium, quàm Auguſtinianæ doctrinæ ſtudio factum ſit, eximii Doctoris auctoritas ab utraque factione in apertum diſcrimen vocata eſt. Illi enim neſcio quæ abſurda opinionum portenta non ſemel ab Apoſtolicâ Sede damnata, Auguſtino per ſummam injuriam impoſuere. Hi verò cum in pleriſque, ne quidem Syracuſani ſenis machinis admotis, in ſuam ipſorum ſententiam Auguſtinum trahi poſſe intelligerent, in id conſilii deſcenderunt, ut S. Doctoris auctoritatem in iis, quæ contrà Pelagianos ſcripſit, quoquo modo elevarent, ac variis ejuſdem doctrinam cenſuris inverecundè perſtringerent. A priorum quidèm impoſturis S. Doctorem ſolidè vindicandum ſuſcepit Pater Michael Hekius Doctor Duacenſis, ac in Romanâ Academiâ ſacrarum literarum Interpres, vir doctiſſimus, & in Auguſtini libris ſummâ cum laude verſatus: qui nuper à Summo Pontifice pro Auguſtinianis Superioris, & Inferioris Germaniæ Provinciis Aſſiſtens deſignatus fuit. Poſteriorum verò conatus rejicere mihi decretum eſt, undè totius Pelagianæ cauſæ retractandæ neceſſitatem mihi pariter impoſitam nullus, ut puto, inficias ibit. Nemo tamen mihi audaciæ vertat, quòd poſt Baronium, Rivium, Voſſium, Larium, Uſſerium, qui de rebus Pelagianis commentaria ſingulari diligentiâ conſcripta poſterorum memoriæ conſignarunt, eandem & ipſe Spartam aggredior illius fortè dicti immemor, *In ſylvam ne ligna feras*. Illorum quidèm eruditionem, raramque eâ in cauſâ geſtorum peritiam non modo laudare, ſed ne admirari quidèm pro dignitate poſſumus. At ſeduli iſti meſſores eo in campo pleraſque, quas colligeremus, ſpicas reliquerunt, uti nos quoque *nec dubitamus*, uti olim ad Veſpaſianum conterraneus meus Plinius præfabatur, *multa eſſe, quæ & nos prætericrint, homines enim ſumus, & occupati officiis, ſubſeciviſque temporibus iſta curamus*. Plures namque horas Scholaſticæ Theologiæ, cui uni explicandæ Majorum imperio vacabamus, ſuffurati ſumus, quò Pelagianarum rerum notitiam exactiorem nanciſceremur; an verò id ex voto aſſecuti ſimus, aliorum judicium eſto, certè enixi ſumus. Gerardus Joannes Voſſius, quò exortas apud ſuos Batavos de divinâ gratiâ, ac libero arbitrio controverſias componeret, hinc Pelagianorum errores, illinc adverſa Patrum dogmata exhibuit, ut vetuſtioris Eccleſiæ ſenſum litigantibus aperiret. Eadem mente, ac methodo Joannes Larius Pelagianam hiſtoriam compoſuit. Inſudavit, & quidèm pleno viginti annorum ſpatio in eodem campo Janſenius: at ille cùm alieniori erga recentes quoſdam Theologos animo eſſet, eo conſilio Pelagianos cineres ventilaſſe viſus eſt, quò eiſdem illos, quibus infenſus erat, per ſummam injuriam aſpergeret. Horum veſtigiis in hoc opere minimè inſiſto, plenum enim invidiâ, ac periculis argumentum eſt, doctis quibuſque in factiones diviſis, quibus ex æquo grata ſcribere nemo poſſit. Pelagianam hiſtoriam Eccleſiaſticis annalibus magnus Baronius inſeruit, cujus ſtudia æmulati ſunt Jacobus Uſſerius vir Heterodoxus in commentariis de antiquitate Eccleſiarum Britannicarum, & noſter Rivius Belga libro tertio, & quarto de Vita S. Auguſtini. Quibus ſanè ſcriptoribus curæ fuit, Pelagianorum natales, progreſſum, exitumque enarrare, non verò eorundem dogmata, oppoſitaſque Patrum ſententias ad verbum diffuſiùs recenſere, eaſque ſubtilioribus ſubindè conſiderationibus ſubjicere. Eâdem cum iſtis viâ pergere mihi decretum eſt, & hiſtorici, non Theologi munere perfungi; hoc namque unico conſilio idem argumentum retracto, ut pateat, ſub unius Auguſtini auſpiciis Eccleſiam Catholicam de Pelagianis ubique feliciter triumphaſſe, & *ut facilè*, verba S. Proſperi ſunt adversùs veteres Auguſtini hoſtes, *vel* *In reſp. ad cap. Gallor.*
tenuis diligentiæ advertat inſpector, quàm injuſtis opprobriis Catholici Prædicatoris memoria carpatur, & in quod peccatum cadant, qui alienâ inſtigatione commoti ſcriptorem celeberrimi nominis promptiùs habeant culpare, quàm noſſe. In quo opere in pleriſque Cardinalis Baronii ſententiæ minùs mihi probantur, non quòd viro eruditiſſimo, quem in Eccleſiaſticâ hiſtoriâ Principem & fateor, & veneror, parùm deferendum putem, ſed quòd is Veritati cultus debetur, ut nemo illi in amore præferendus ſit. Quæ præfari libuit, *ne incidamus*, ut Auguſtini verbis concludam, *in ſuſpicionem puerilis jactantiæ, quaſi noſtro nomini famam viros illuſtres accuſando quæramus*. *Epiſt. 19.*

HISTO-

Digitized by Google

HISTORIÆ PELAGIANÆ

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

Origenes Pelagianæ Sectæ Princeps.

PElagianæ hæreſeos primordia quidam altiùs deducentes parem eandem Orbis natalibus dixerunt, non ut illi quidem ex originis antiquitate, ut in urbium ac regnorum initiis, à præclaris quibuſque ſcriptoribus fieri mos eſt, aliquod nobilitatis pondus adjicerent, ſed ut execrabilis ſectæ jam inde ab Orbe condito humano generi inſidiatæ infamiam poſteritati propagarent. Angelorum rebellantium, ac primorum hominum facinus recolunt, cum utrique divinæ providentiæ auxiliis excluſis, propriorum bonorum auctores ſibi & eſſe, & dici, deteſtandâ ſuperbiâ voluere. Hunc quidèm errorem vix nato homini malis dæmonis artibus inſtillatum Philoſophorum celeberrimi, quos Stoicos dixere, acutiſſimis diſputationibus promoverunt, dum cæteris Numini votis remiſſis, uni virtuti per nos nobiſmet comparandæ ſedulò inſudandum eſſe docuere. Hinc nihil magis in eorum ſcholis decantatum, quàm ad optima quæque capeſſenda hominem ſibi ſufficere, partamque ex virtute laudem nequaquam nos cum Deo partiri, qui in illius ſocietatem nobiſcum profectò venire non poſſit. Hæc quidèm utì eleganter, ita impiè inculcat Dialogiſta apud Tullium lib. 3. de Natura Deorum: *Atque hoc quidem*, inquit, *mortales ſic habent, externas commoditates, vineta, ſegetes, oliveta, ubertatem frugum, & fructuum, omnem denique commoditatem, proſperitatemque vitæ à Diis ſe habere, virtutem autem nemo unquam acceptam Deo retulit.* Utì verò Patres, qui Pelagianam hæreſim ſcriptis oppugnarunt, ex gratiarum actinne, quas ob accepta animi bona Deo referimus, à Deo nobiſmet eadem collata ineluctabili argumento probarunt, ita Stoicus ille aliâ prorſus viâ pergens, *Num quis*, inquit, *quòd bonus vir eſſet, gratias Diis egit unquam? At quòd dives, quòd honoratus, quòd incolumis, Jovemque Optim. Maxim. ob eas res appellant, non quòd nos juſtos, temperatos, ſapientes efficiat.* Concinit huic alter ejuſdem dogmatis profeſſor Seneca, hæc ad Lucilium ſcribens Epiſ. 20. *Huc cogitationes tuæ tendant, hoc cura, hoc opta, omnia alia vota Deo remiſſurus, ut contentus ſis temetipſo, & ex te naſcentibus bonis.* Itaque cæterorum bonorum vota Deo illi remittebant, ad parandas verò animi dotes unumquenque ſibi ſufficere dicebant, ſolamque deſidioſis, atque inertibus voluntatem deeſſe. Et hoc quidem Stoicæ ſectæ dogma fuit, ex quo veluti fonte Pelagianas lacunas derivaſſe Hieronymus non uno loco affirmavit. In proœmio lib. 4. Comment. in Jerem. ſcribit: *Hæreſis Pythagoræ, & Zenonis ἀπαθείας ϗ ἀναμαρτησίας ideſt impaſſibilitatis, & impeccantiæ, quæ olim in Origene, & dudum in diſcipulis ejus Grunnio, Evagrioque Pontico, & Joviniano jugulata eſt, cœpit revivиſcere.* Et initio Epiſtolæ ad Cteſiphontem teſtatur, hæreſim Pelagianam *omnium hæreticorum venena complecti, quæ de Philoſophorum, & maximè Pythagoræ, & Zenonis Principis Stoicorum fonte manarunt.* Cæterùm harum rerum hiſtoriam tam altè repetere non vacat, mihi enim decretum eſt, ab iis Scriptoribus Pelagianæ hæreſeos initia auſpicari, qui cùm Chriſtianæ religioni nomen dederint, pravas de divinâ gratiâ, atque humano arbitrio doctrinas aſcerentes ſectæ fundamenta jecere.

Hæreſis, quæ à promotore Pelagio nomen poſteà ſortita eſt, Auctorem habuit Origenem Adamantium Alexandrinum virum ſatis ſuo nomine famoſum. Hic, ut Lerinenſis cap. 23. Commonit. verbis utar, *dum gratiâ Dei inſolentiùs abutitur, dum ingenio ſuo nimiùm indulget, ſibique ſatis credit, dum parvipendit antiquam Chriſtianæ religionis ſimplicitatem, dum ſe plus cunctis ſapere præſumit, dum Eccleſiaſticas traditiones, & veterum magiſteria contemnens &c.* omnium penè hæreticorum Magiſter evaſit. Juſtinianus Imperator in literis ex Synodi ſententia contra Origenem publicatis, quas Vigilius Papa, cæterique Patriarchæ, teſte Liberato Diacono Breviarii cap. 23. ſubſcripſere, vocavit Origenem Paganorum, Manichæorum, & Arianorum Doctorem; & Theophilus Alexandrinus Antiſtes Epiſt. 1. Paſchali Origenem *hydram omnium hæreſeon* ignominiæ causâ nuncupavit. Nec injuriâ: etenim ille ingenio, quo acutiſſimo, ac

Digitized by Google

ſubtiliſſimo polluit, velificatus more Academicorum in utramque partem ſæpè diſputaos, diverſaſque in ſacras literas interpretationes exarans ea problemata ſtatuit, quæ ſubſecuti poſtea Hæreſiarchæ ſedulò excipientes, quò taoti viri patrocinium oſtentareot, ſuorum errorum veluti fundamenta poſuere. In hujus gloriæ partem unà cum cæteris venerunt Pelagiani, qui in Origenem natales ſuos referunt. Hieronymus, ex magno Origenis laudatore maximus poſtea ejuſdem accuſator, in fine Dialogorum Adamantium Pelagianorum *Amaſium*, & in Epiſtola ad Cteſiphontem Pelagiani *erroris Principem* dicit, ibidem cootra Pelagium exclamans: *Doctrina tua Origenis ramuſculus eſt.* Tantum autem Pelagiani Origeni ſuo detulerunt, ut in omnibus unius Origenis auctoritate ducerentur, quod in calce dialogorum dixit laudatus Pater: *Tranſite ad Amaſium veſtrum, qui præterita in cælis, & antiqua delicta ſolvi dicit in baptiſmo, ut cujus in cæteris auctoritate ducimini, etiam in hac parte errorem ſequamini.* Nuſquam verò pejùs Origenes audivit, quàm in libris Peri-archon, ſunt enim ex erroribus conſarcinati, quorum ſyllabum recitat Hieronymus in Epiſtola ad Avitum. In eis non modò Pelagianis ova ſovit, ſed pullos certè excluſit. Etenim divinæ gratiæ munificentiam illis io libris peoitùs è medio ſuſtulit, ne Deus perſonarum acceptor videretur; unde omnia Dei munera ex meritis ſuſpendit, quæ poſtea Pelagiani grandioribus tibiis cecinere. Dabo Origeois loca inſigniora, neque enim vacat per ſingula diſcurrere.

Tria præcipua fuere Pelagianorum paradoxa, quibus univerſum dogma innixum fuit; paucis illa inſinoat ſanctus Auguſtinus libro de Dono perſever. cap. 2. *Tria ſunt, ut ſcitis, quæ maximè adversùs eos Catholica defendit Eccleſia; Quorum unum eſt, gratiam Dei non ſecundùm merita noſtra dari, quoniam Dei dona ſunt, & Dei gratiâ etiam conferuntur merita univerſa juſtorum. Alterum eſt, in quantacunque juſtitia ſine qualibuſcunque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere. Tertium eſt, obnoxium naſci hominem peccato primi hominis, & vinculo damnationis obſtrictum, niſi reatus, qui generatione contrahitur, regeneratione ſolvatur.* Origenes capitalem Pelagii ſententiam, nempè gratiam Dei ſecundùm merita dari, tam altè aſſeruit, ut certè illius ſententiam Pelagius ipſe mitigaverit, adeòque longè iſto pejùs Origenes locutus eſt. Imprimis Angelos non ex divina gratia in excellentiore hierarchia locatos fuiſſe docuit, ſed cum pares à Deo effecti fuerint, ex propriis meritis hos præ aliis nobiliora dona, locumque ſortitos finxit. Ita fatur lib. 2. Peri-archon cap. 9. *Verùm quando rationabiles ipſæ creaturæ, ſicut frequenter oſtendimus, & ſuo loco iterum oſtendemus, arbitrii facultate donatæ ſunt, libertas unumquenque voluntatis ſuæ, vel ad profectum per imitationem Dei provocavit, vel ad defectum per negligentiam traxit.* Hinc etiam Dæmones poſſe ad meliorem frugem converti, ſi velint, affirmare non dubitavit: *Et eſt altiſſimus,* inquit, *iſte ordo rationalis creaturæ, quæ ſe ita præceps nequitiæ dedit, ut revocari nolit magis, quàm non poſſit, dum ſcelerum rabies jam libido eſt, & delectat.* Lib. 1. cap. 8. ubi iterum pluribus contendit, Angelos diverſa officia promeruiſſe ex *ſuis quenque meritis & ſtudiis.* Gratiam verò etiam homioibus ex meritis dari probat lib. 1. cap. 7. ubi ex meritis ipſum Joannem Baptiſtam in utero matris ſanctificatum fuiſſe commentatur. Etenim inde contendit, non unà cum corpore Baptiſtæ animam factam fuiſſe, quia jam aotea illa ſanctificantem gratiam promeruerat: *Quomodo,* inquit, *cum corpore ſimul facta eſt, & plaſmata etiam illius anima, qui antequam in utero formaretur, notus eſſe Deo dicitur, & antequam de vulva procederet, ſanctificatus eſt ab eo? Ne fortè non judicio, nec pro meritis replere aliquos Deus videatur Spiritu ſancto, & ſanctificare, non merito. Et quomodo effugiemus illam vocem, quæ ait:* Nunquid iojuſtitia eſt apud Deum? Abſit: *vel illud,* Nunquid perſonarum acceptio eſt apud Deum? *Hoc enim conſequitur eam defenſionem, qua anima ſubſiſtere ſimul cum corporibus aſſeveratur.* Ecce utì planè abſurdum reputat Adamantius, aliquem à Deo ſanctificari ſine merito, ne Deus & injuſtus, & perſonarum acceptor judicetur: quæ poſteà Pelagiani altiori voce declamarunt. Peſſimè verò contra divinam gratiam diſſeruit lib. 2. cap. 6. ubi maximam gratiarum, nempè unionem hypoſtaticam ex præcedentibus aſſumpti hominis meritis datam fuiſſe ſcripſit, quod Pelagius aſſerere non eſt auſus: *Quòd autem,* inquit, *dilectionis perfectio, & meriti affectus ſinceritas ei hanc inſeparabilem cum Deo fecerit unitatem, ita ut non fortuita fuerit, aut cum perſonæ acceptione ejus animæ aſſumptio, ſed virtutum ſuarum ei merito delata, audi ad eum Prophetam dicentem,* dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ, *ideſt anima Chriſti cum Verbo Dei unum efficitur.* Cujus ſententiæ abſurditatem cùm Auguſtinus conſideraret, exclamavit: *Quis non dico Chriſtianus, ſed inſanus hæc dicat?* Libro de Prædeſt. Sanctorum cap. 15. Ubi adverſarios exemplo hypoſtaticæ unionis, quam nulla merita præceſſerunt, gratiam ex meritis dari affirmaotes ſolidè confutat. Pelagiani ioitio quidem hæreſis, licèt Dei gratiam humanis meritis retribui contenderent, id tameo in unione Verbi cum anima Chriſti contigiſſe nunquam dixere; cæterum cùm Auguſtinus exemplum de Chriſto urgeret dicens, eſſe *præclariſſimum lumen prædeſtinationis, & gratiæ,* eoque veluti argumento proſtratis adverſariis inſultaret: *Reſpondeatur quæſo: ille homo, ut à Verbo Patri coæterno in unitatem perſonæ aſſumptus filius Dei unigenitus eſſet, unde hoc meruerit? Quod ejus bonum qualecunque præceſſit? Quid egit ante, quid credidit, quid petivit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret?* Pelagiani convicti, & nuſquam exitum reperientes, in deſperationem acti, Origenis deliria de meritis unionem Verbi præcedentibus amplexati ſunt. Hoc de poſtremis Pelagianis teſtatus eſt Caſſianus lib. 5. de Incarnat. cap. 2. *Hoc utique,* inquiens, *illa etiam, quam ante dixi, hæreſis aſſerebat, Chriſtum non propter ſe colendum, videlicet quia Deus eſſet, ſed quia bonis, ac piis actibus Deum in ſe habere meruiſſet.* Et ſtatim: *Ergo vides, Pelagianum te virus vomere, Pelagiano te ſpiritu ſibilare.* Hinc hæreſis Pelagiana mater evaſit Neſtorianæ blaſphemiæ: neque enim homo potuiſſet mereri unionem cum Verbo, niſi priùs ſolitariè vixiſſet à Verbo ſeparatus: quæ fuit hæreſis Neſtorii. De qua re plura inferiùs nobis deſcribentur.

Rom 9.
Rom. 2.
Pſ. 44

Alter præcipuus Pelagianorum error fuit, poſſe hominem vivere ſine quocunque peccato. Hoc autem celebre Origenis paradoxum erat, unde ſunt illa ejuſdem verba: *Virum Sanctum, cum ad virtu-*

tum

Digitized by Google

unm venerit ſummitatem, ne in nocte quidèm ea pati, quæ hominum ſunt, nec cogitatione vitiorum aliquâ titillari. Ita quidem teſtatur Hieronymus in Epiſt. ad Cteſiphontem; rursùs in proœmio Dialogorum ait: *Illud autem Origenis proprium eſt, impoſſibile eſſe humanam à principio uſque ad mortem non peccare naturam; Et rursùm eſſe poſſibile, cum ſe quis ad meliora converterit, ad tantam fortitudinem pervenire, ut ultrà peccare non poſſit.* Undè in laudato proœmio lib. 4. com. in Jerem. *impeccantiam* Origenis hæreſim meritò nuncupavit. Hoc dogma Origenianæ Scholæ peculiare fuit, undè & Evagrius Monachus, qui in Synodo VI. act. 11. ex literis Sophronii *Origenianæ vanitatis ſecretarius fœdiſſimus* dictus fuit, *edidit librum, & ſententias περὶ ἀπαθείας*, inquit Hieronymus, *quam nos impaſſibilitatem, vel imperturbationem poſſumus dicere, quando nunquàm animus ullo perturbationis vitio commovetur.* In Epiſt. ad Cteſiphontem. Cùm verò non ſemel in ſacris literis divini auxilii ad ſuperandas tentationes neceſſarii mentio habeatur, hoc pacto id intelligendum eſſe Origenes pronunciavit, ut virtus nobis à Deo miniſtrata ipſum ſit liberum arbitrium, quo ſi gnaviter uti volumus, omnes hoſtium conatus poſſimus nullo negotio ſuperare. Audiatur lib. 3. Peri-archon cap. 2. *Non enim*, ait, *idem eſt habere vincendi virtutem, & vincere, ſicut idem Apoſtolus cautiſſimo ſermone ſignavit dicens,*
1 Cor. 10. quia dabit Deus exitum, ut ſuſtinere poſſitis, *non ut ſuſtineatis, multi enim ſuſtinent, ſed in tentatione vincuntur, à Deo autem datur, non ut ſuſtineamus, alioquin nullum jam videretur eſſe certamen, ſed ut ſuſtinere poſſimus; Eâ autem virtute, quæ nobis data eſt, ut vincere poſſimus, ſecundùm liberi arbitrii facultatem aut induſtriè utimur, & vincimus, aut ſegniter, & ſuperamur.* Et ſuperiùs cap. 1. *Ex quo utique non illud intelligitur, quia quod movetur manus* v.g. *ad verberandum injuſtè, vel ad furandum ex Deo eſt, ſed hoc ipſum quod movetur*, nempè manus, *ex Deo eſt, noſtrum verò eſt motus iſtos, quibus motum ex Deo habemus, vel ad bona, vel ad mala convertere. Ita ergo eſt, quod dicit Apoſtolus, quia virtutem quidèm voluntatis accipimus, nos autem abutimur voluntate vel in bonis, vel in malis deſideriis.* Ita eodem modo facit liberum arbitrium auctorem boni abſque Deo, quo auctor eſt mali actus. Quarè vult Origenes, in eo conſiſtere indifferentiam liberi arbitrii, ut poſſe velle, ſeu potentia ipſa volitiva ſit à Deo, non autem ipſe actus volendi; hoc pacto Origenem indifferentiam voluntatis explicaſſe, olim etiam tradiderat Summus Theologorum Magiſter ſanctus Thomas 3. contrà Gent. cap. 89. *Quidam verò*, inquit, *non intelligentes qualiter motum voluntatis Deus in nobis cauſare poſſit abſque præjudicio libertatis voluntatis, conati ſunt, has auctoritates malè exponere; ut ſcilicet dicerent, quòd Deus cauſat in nobis velle, & perficere, in quantum dat nobis virtutem volendi, non autem ſic, quod faciat nos velle hoc, vel illud, ſicut exponit Origenes in 3. Periarchon liberum arbitrium defendens contrà auctoritates prædictas.* Idem planè ſenſit Pelagius, cujus hanc ſententiam refert ſanctus Doctor lib. de Grat. Chriſti cap. 4. *Quod poſſumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius eſt, qui hoc poſſe adjuvat; quod verò benè vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus, noſtrum eſt.* Item: *Quod loqui poſſumus, Dei eſt; quod verò benè, vel malè loquimur, noſtrum eſt.* Ubi verò Origenes exemplo manus uſus eſt, Pelagius linguam in exemplum adduxit, itemque oculum: *Quod poſſumus*, ait, *videre oculis, noſtrum non eſt; quod verò benè, aut malè videmus hoc noſtrum eſt.* Hunc verò errorem latè inſequitur Auguſtinus in laudato opere de Gratiâ Chriſti; Egregiè cap. 5. ex Apoſtolo ſenſum illum explodit: *Non ait* Deus eſt enim, qui operatur in vobis poſſe, *tanquam ipſi jam velle, & operari per ſe ipſos habeant, nec in his duobus adjutorio ejus indigeant, ſed ait:* Deus enim eſt, qui operatur in vobis & velle, & perficere; *Vel ſicut in aliis, & maximè Græ-* Phil. 2
cis codicibus legitur & velle, & operari: *Videte ſi non Apoſtolus Gratiæ Dei futuros adverſarios* Origenem, & Pelagium *ſancto Spiritu tantò ante prævidit &c.*

Tertius Pelagianorum error fuit, nullum eſſe originis peccatum; hoc certè palàm nuſquàm ab Origene aſſertum fuit; imò ſi commentaria, ſeu homiliæ in Leviticum, quæ Origeni adſcribuntur, verè illum auctorem habuere, oppoſitum apertè docuit; In hom. 8. adductis duobus teſtimoniis ad probandum puerorum naſcentium peccatum additur: *Cum baptiſma Eccleſiæ in remiſſionem peccatorum detur, ſecundùm Eccleſiæ obſervantiam etiam parvulis baptiſmum dari, cum utique ſi nihil eſſet in parvulis, quod ad remiſſionem deberet, & indulgentiam pertinere, gratia baptiſmi ſuperflua videretur.* Idem repetitur hom. 12. ſed nonnulli haſce homilias ſancto Cyrillo Alexandrino tribuere, undè & inter illius volumina locum habent; Voſſius incerto eaſdem Auctori deputat lib. 2. Hiſt. Pelag. p. 1. theſ. 6. Ex Origenis tamen principiis tollendum eſſe originale peccatum, mihi probatum eſt; nam ad hujus vitæ miſerias citrà divinæ juſtitiæ reprehenſionem defendendas, non ad originis demerita cum Catholicâ Eccleſiâ recurrit, ſed in aliâ ſuperiori vitâ homines peccaſſe fingit, quorum poſteà criminum natæ recens animæ meritò pœnas darent; Totus eſt in hoc adſtruendo Origenes lib. 3. Peri-archon initio, & lib. 2. cap. 9. undè ſunt impia illa ejuſdem verba: *Juſtitia debet Creatoris in omnibus apparere, qua ut mihi videtur, ita demùm lucidiùs oſtendetur, ſi cauſas diverſitatis unuſquiſque vel cæleſtium, vel terreſtrium, vel infernorum in ſemetipſo præcedentes nativitatem corpoream habere dicatur.* Ubi Jacob in utero dilectum ob merita præcedentis vitæ, Eſau verò reprobatum ob ſcelera antè conceptionem patrata ſtultè comminiſcitur. Hinc ſanctus Auguſtinus lib. 4. contrà Jul. in fine ait: *Hujus evidentia miſeriæ gentium philoſophos nihil de peccato primi hominis ſivè ſcientes, ſive credentes compulit dicere, ob aliqua ſcelera ſuſcepta in vitâ ſuperiore pœnarum luendarum causâ nos eſſe natos.* Quarè cùm in illorum ſententiam tranſierit Origenes, nihil planè ille credidit de originali peccato. Et quidèm cùm citrà dubium Adamantius animas in aliâ anteriori vitâ peccaſſe dixerit, etiamſi centies in baptiſmo & tolli peccata, & naſci pueros peccato infectos aſſeruiſſet, haud indè illo auctore peccatum originis habebitur; Certè ſanctus Hieronymus, cui Origeniani dogmatis fibræ perſpectæ fuere, ſcribit, putaſſe Origenem, antiqua tantùm peccata in baptiſmo auferri, etenim cùm in calce Dial. aſſeruiſſet, peccatum originale dimitti in baptiſmo, ita Pelagianis inſultat: *Tranſite ad Amaſium veſtrum, qui præterita in cælis, & antiqua delicta ſolvi dicit in baptiſmo, ut cujus in cæteris auctoritate ducimini, etiam in hac parte errorem ſequamini.* Ergo Hieronymo teſte Origenes non originale peccatum, ſed habituale, ut ajunt, in ſuperiori vitâ commiſſum in baptiſmo tolli autumavit. Hinc Origenes exponens illud Rom. 5. *Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores conſtituti ſunt multi*, docet, Adamum exemplo nos

peccatores effeciſſe, ut qui inobedientiæ formam ſequentes conſtituti ſunt peccatores, obedientiam Chriſti imitantes ſalvi fiant; quæ eſt ipſa Pelagianorum explicatio, qui exemplo tantùm, non verò alicujus peccati transfuſione Adamum poſteris nocuiſſe contendebant. Rufinus, qui Origenis volumina, doctrinamque ſuprà cæteros apprimè calluit, peccatum originale negavit; unde & de Magiſtro nobis ſuſpicionem reliquit, de quo tamen cum nemine contenderem, tantùm enim abeſt, ut dubias ego ſententias Origeni affricem, quin potiùs longè illum à cæteris erroribus fuiſſe mallem.

Ex his conſtat, Adamantium Pelagianis præcinuiſſe, idque & Hieronymi teſtimonio, & Origenis ipſius verbis manifeſtum eſſe. Oroſius etiam, qui Hieronymo, atque Auguſtino convixit, & coràm cum Pelagio altercatus eſt, initio Apologetici de libero arbitrio: *Quanquàm*, inquit, *& hæc venenatiſſimorum dogmatum abominatio habet etiam nunc viventes mortuos, mortuoſque viventes. Nam Origenes, Priſcillianus, & Jovinianus olim apud ſe mortui in his vivunt, & non ſolùm vivunt, ſed etiam loquuntur; nunc verò Pelagius, & Cæleſtius, ſi in his perſeveraverint viventes mortui &c.* Ex Origenis caſtris Pelagium novum Gratiæ hoſtem erupiſſe inſignis Annalium Eccleſiaſticorum ſcriptor affirmavit tom. 4. ad annum 388. num. 110. *Pelagius & ipſe Monachus majore acceſſione impietatis novæ hæreſis Auctor factus non ampliùs inter gregales militavit Origeniſtas, ſed ipſe ſibi nomen conciliavit hæreſiarchæ.* Idem tamen Pelagius noluit videri Origeniſta, imò ſectam illam abominari profeſſus in Concilio Dioſpolitano, cùm dixiſſet impios æternis pœnis puniendos eſſe, addidit: *Et ſi quis aliter credit, Origeniſta eſt.* Apud Aug. lib. de Geſtis Pelag. cap. 3. In libris etiam pro libero arbitrio adversùs gratiam conſcriptis inter Patres, quorum teſtimoniis ſuum dogma fulcire conatus fuit, Origenem non nominavit, ut patet ex Auguſtini lib. de Nat. & Grat. Sciebat enim, peſſimè illum apud latinos audire, unde nec ſemel illum appellavit; Attamèn Origeniſtæ Pelagium dilexere, iſque viciſſim parem eiſdem amoris vicem rependit, ut cap. 3. dicetur.

CAPUT II.

Rufinus Aquilejenſis Origeniſta primus in Occidente Pelagianorum errores docet. Pelagius, ac Cæleſtius ejuſdem in Urbe diſcipuli. Origenes à Theophilo Alexandriæ damnatur. Hieronymus, ac Rufinus mutuis ſe ſcriptis lacerant. Anaſtaſius Papa cum Origene Rufinum damnat. Pelagius Rufini Operâ Romæ in inſignium virorum clientelam irrepit.

RUfinus Monachus Aquilejenſis Origenianæ doctrinæ maximus propugnator, ac promotor, Pelagianorum idem Magiſter, & amicus fuit. Hieronymus lib. 4. in Jerem. in præfatione ſcribit, hæreſim Zenonis, ideſt *impaſſibilitatis, & impeccantiæ, quæ olim in Origene, & dudum in diſcipulis ejus Grunnio, Evagrioque Pontico, & Joviniano jugulata eſt*, cœpiſſe per Pelagium reviviſcere. Per Grunnium Rufinum intelligit, quem non ſemel hoc cognomine irridendum exhibet, alludens ad M. Grunnii Corocottæ Porcelli teſtamentum, quod olim cum riſu à cunctis exceptum fuit. Et lib. 1. in Jerem. in procœmio arguens Pelagium ait: *Quod non videns præcurſor ejus Grunnius olim niſus eſt carpere.* Hinc Cardinalis Baronius ad annum 402. num. 41. hæc ſcripſit: *Tantum abfuit, ut Rufinus parato à Sancto Hieronymo antidoto curaretur, quin potiùs poſt Origenis errores, quos fovit, Pelagianæ hæreſis aſpides ex eis obortos percaram ſibi ſobolem enutriverit.* Marius Mercator in Commonitorio contrà Julianum ad Pintam Presbyterum, cùm recitaſſet Theodori Mopſueſteni opinionem de naturali moriendi neceſſitate, cui, etiamſi non peccaſſet, Adam ſubjiciendus erat, hæc habet: *Hinc ineptam, & non minùs inimicam rectæ fidei quæſtionem ſub ſanctæ recordationis Anaſtaſio Romanæ Eccleſiæ Summo Pontifice Rufinus quondam natione Syrus Romæ primus invexit, & ut erat argutus ſe quidem ab ejus invidiâ muniens per ſe proferre non auſus, Pelagium gente Britannum Monachum tunc decepit, eumque ad prædictam apprimè imbuit, atque inſtituit impiam vanitatem.* Hic Mercator fuit contemporaneus ſancti Auguſtini, ad quem ſanctus Doctor ſexennio circitèr à Rufini obitu literas datas recenſet, ut cap. 9. oſtendam. Quòd Rufinus ex Syriâ Romam venit, poſtquàm plenis quinque luſtris in Oriente degit, Syrus vulgò habebatur, cùm tamen in Aquilejenſi pago natales ſortitus fuerit; itemque ex eo, quòd ſub Anaſtaſio Rufini doctrina Romæ publicata, & dein damnata fuit, putavit Mercator, Rufinum eandem ſub eodem Pontifice urbi primitus intuliſſe, quod tamen in fine Pontificatus Siricii contigiſſe mox tradam. Quarè cum Rufinus primus fuerit, qui in Occidente Pelagianam hæreſim docuerit, ac Pelagium, & Cœleſtium eadem imbuerit, ideraque in noſtrâ hac Venetâ Provinciâ natus ſit, inſtituti operis ratio poſtulat, ut unde vir eâ ætate perceلebris, ac Auguſtino noſtro commendatus in errores delapſus fuerit, eoſque Romam invexerit, exponamus.

Natus eſt Rufinus in territorio Aquilejæ Venetiarum Metropolis, ut ipſe fatetur in literis ad Anaſtaſium Papam Aquilejâ datis: *Poſt triginta*, ait, *ferè annos parentibus redditus ſum, & durum ſatis, atque inhumanum erat, ſi tam citò deſererem eos, quos tam tardè reviſeram.* Irriſit hominem Hieronymus Apol. 1. lib. 2. qui & parentes nominavit, & tamen non cum eis in patriâ, ſed in viciná Metropoli morabatur: *Quos*, inquit, *quia non vult deſerere, ne inhumanus putetur, aut durus, idcircò relictâ patriâ, Aquilejæ moratur.* In parvo caſtro eundem natum ex Apol. 2. Hieronymi patet: *Rogantem*, ait, *Romanum, ut eam illuſtrares præſentiâ tuâ, oppiduli tui amore contempſeris.* Teſtatur verò Rufinus initio ferè prioris invectivæ, ſe in Aquilejenſi Eccleſiâ Chriſtianæ religioni initiatum propè annum 370. & Monachum induiſſe Valeriano Epiſcopo, ac Chromatio ejuſdem Eccleſiæ Presbytero. Orientalium verò Monachorum famâ permotus cum Melaniâ ſeniore Alexandriam ſe contulit. Baronius anno 372. num. 35. contendit, utrumque in Ægyptum tum temporis navigaſſe, ſed rectiùs id anno 371. contigiſſe dicetur. Nam Palladius Melaniæ, ac Rufini amicus, ac famoſus Origeniſta in Lauſiacis cap. 102. ſcribit, Melaniam pretioſâ ſuppellectile, quam ſecum Româ advexerat, Alexandriæ divenditâ in Ægyptias eremos ſeceſſiſſe, atque *dimidium annum* Monaſteriis viſitandis inſumpſiſſe: ortâ verò Alexandriæ contrà Catholicos perſecutione ſubſecutam Epiſcopos Orthodoxos Cæſaream in exilium deportatos.

Rufinus

Ruſinus lib. 2. Hiſt. Eccl. cap. 2. poſt mortem Athanaſii ſtatim perſecutionem incœptam ſcribit; hic autem deceſſit ex Socrate lib. 4. cap. 16. anno 371. Gratiano II. & Probo Conſs. vj. Non. Maii; addit verò Ruſinus cap. 4. *Quæ præſens vidi loquor, & eorum geſta refero, quoniam in paſſionibus ſocius eſſe promerui.* Scio, Baronium Socrati, quod ad annum mortis Athanaſii pertinet, fidem non præſtare, putat enim, eundem obiiſſe anno 372. Quod etiam rectè vir undequaquè eruditiſſimus probat, nam Alexander Athanaſii deceſsor obiit poſt quintum menſem ab exitu Synodi Nicænæ, quod idem Athanaſius in Apol. 2. teſtatum reliquit; at Synodus Nicæna deſiit viij. Kal. Septembris Paulino, & Juliano Conſs. nempè anno 325. Unde liquet, Alexandrum Epiſcopum Alexandrinum deceſſiſse anno 326. & quidèm in faſtis Eccleſiæ ejuſdem obitus recenſetur die 26. Februarii; quintum enim menſem ab ejuſdem reditu Alexandriam poſt celebratum Synodum Athanaſius fortè numeravit. Hic autem *integros quadraginta ſex annos Alexandrinæ Eccleſiæ Pontificatum egregiâ cum laude geſſit.* Verba ſunt Cyrilli ejuſdem Urbis Epiſcopi Epiſt. 1. ad Monachos, quod etiam alter Antiſtes Alexandrinus ſanctus Proterius in Epiſiolâ ad Leonem ſcribit. Deceſſit ergo Athanaſius anno 372. die 2. Maii Modeſto, & Arintheo Conſs. Quo defuncto ſtatìm Valens, quem tunc Antiochiæ fuiſse ſcribit laudatus Ruſinus, miſſo Alexandriam Euzojo cum Magno Quæſtore perſecutionem contra Catholicos inchoavit. Et quidem habemus lib. 6. Cod. Theod. tit. 4. de præt. & quæſt. reſcriptum Valentis Imperatoris ad Senatum *datum Idibus Aprilis Antiochiæ Modeſto, & Arintheo Conſulibus.* Ex his conſtat, Ruſinum anno 371. ex Italiâ Alexandriam navigaſse, ac vigintiquinque annos in Oriente moratum. Hinc Paulinus Ruſini, ac Melaniæ redeuntium hoſpes Epiſt. 9. ad Severum ſceibit, *poſt quinque luſtra* eoſdem Urbi reſtitutos. Hæ chronologicæ tricæ erunt fortaſsè legentibus moleſtæ, ſed profectò ſcribenti fuerunt longè moleſtiores, quas prætermire per me cuilibet liceat, qui res tantùm geſtas, non earundem tempora ſcire deſiderat, quæ hìc adnotata volui, quòd vereor, ne ſeriem hiſtoriæ diligentiori chronologiæ obſervatione plerumque interpolans nonnullis epocharum minùs curioſis faſtidium ingeram.

Incidit hìc Auctor in prochonismũ, uti ipſe fatetur in Epiſtolâ ad Antonium Magliabeccũ V. C. *Nam, inquit, ſcripſi cũ Baronio, S. Athanaſium anno 372. diẽ obiiſſe, imò, quod cũ pudore dico, laudans Proteræ Alexãdrini Paſchalem ad Leonẽ Magnũ Epiſtolam, cũ ibidẽ ex Epocha Diocletiani, & charactere Paſchali evidẽter deducatur, alio inſequenti ejuſdẽ obitum ſtatuẽdũ eſſe.*

Ruſinus celeberrimâ Didymi ſamâ motus Alexandriam iterùm ſe contulit, illiuſque per ſexennium auditor fuit, quod lib. 2. Invect. contrà Hieronymum fatetur. Erat Didymus Origeniſtarum facilè princeps, unde etiam in Synodo V. cum Origene damnatus fuit. Hinc Origenianâ ſcabie infectus Ruſinus eandem, etiam ſummâ cum nominis jacturâ, Occidenti primus intulit. Sed & Theodori Mopſueſteni idem errores imbibit: num eundem ſacra loca viſitantem, vel adhùc Presbyterum Antiochiæ catecheſim exponentem audiens, vel ejuſdem tantùm libros legens, in medio relinquo. Hoc certum eſt, Theodori errores ab eodem Ruſino in Italiam advectos, ut ex Mercatore ſuperiùs diximus. In Oriente Presbyter conſecratus fuit; teſtis eſt Palladius cap. 103. Hiſtoriæ Lauſiacæ, ubi ait: *Cum quâ* (Melaniâ) *vixit etiam nobiliſſimus, & moribus ſimillimus, & fortiſſimus Ruſinus ex Aquilejâ Civitate Italiæ, qui poſteà dignus eſt habitus Presbyteratu, quo non eſt inventus inter homines nec doctior, nec mitior.* Ruſinus à Gennadio dicitur *Aquilejenſis Eccleſiæ Presbyter:* Sed ego, puto, eundem noſtræ Metropolitanæ Eccleſiæ non fuiſſe incardinatum; ad titulum Monaſterii, utì Hieronymus, aliique Monachi conſecratum arbitror, de quâ re eruditè Chriſtianus Lupus in Notis ad canonem 6. Calchedonenſem. Neque poſt reditum à Chromatio Antiſtite in ſuum Clerum adſcriptus videtur, etenim paulò poſt indè diſceſſit Orientem repetiturus.

Cum Melania ſuos poſtliminiò tandem reviſura iter in Italiam adornaſſet, Ruſinum ſecum advexit. Adeò verò proſperâ navigatione uſi ſunt, ut Cæſarcâ ſolventes brevi viginti dierum ſpatio Neapolitanum portum tenuerint, quod Palladius paulò antè memoratus ſcripſit. Ibi verò magnificè à ſuis Româ eò uſque profectis excepti, ob curruum, carrucarum, ac carpentorum multitudinem, *Appiâ gemente*, ut ait Paulinus in Epiſt. 10. ad Severum, Romam ingreſſi ſunt. Baronius, cùm videat, Ruſinum ineunte anno 398. Aquilejam contendiſſe, anno 397. eundem Urbi redditum putat. At rectiùs id contigiſſe affirmabimus anno 396. quod ex Hieronymo non obſcurè colligitur, qui cùm à Ruſino accuſaretur, quòd diſcipulos Romam contra ipſum ſubmiſiſſet, reſpondet: *Paulinianus, & Euſebius poſt annum veſtræ navigationis profecti ſunt; Ruſinus in causâ Claudii poſt biennium miſſus &c.* Apol. 2. Euſebium autem Cremonenſem ſecum Romæ fuiſſe teſtatur Ruſinus lib. 1. Invect. ubi de eodem ſcribens ait: *Cùm me, ſicut ipſe noſti, Romæ poſitum haberet.* Quarè ultrà annum Romæ Ruſinus ſubſtitit, ac ferè biennio ibidem degiſſe ex eodem Hieronymo habemus. Etenim cùm poſt biennium à Ruſini diſceſſione alter ille Ruſinus in causâ Claudii Romam, dein Mediolanum ad Imperatorem veniret, Hieronymus eundem, ut ſuo nomine Ruſinum Aquilejenſem Romæ ſalutaret, rogavit: *Sanctum quoque*, inquit, *Presbyterum Ruſinum ob quandam cauſam per Romam Mediolanum miſimus, & oravimus, ut noſtro animo, & obſequio vos videret*: Epiſtolâ 66. ad Ruſinum. Exacto biennio nondum Hieronymus intellexerat, Ruſinum Româ diſceſſiſſe, cùm tamen ob Melaniam ultrò, citròque ſæpiùs literæ volitarent. Intereà Macarius vir nobiliſſimus Vicariâ Urbis præfecturâ functus rogavit Ruſinum, ut libros Peri-archon Origenis, quos ultrà ſydera laudibus ille extollebat, in latinum ſermonem verteret, quod diu reluctans, ut fingit, tandem executus fuit. Quâ verò fide novus id interpres præſtiterit, oſtendit in ſuis Apologeticis Hieronymus. Hæc prima fuere in Occidente Pelagianæ hæreſeos fundamenta à Ruſino jacta; capitalia enim Pelagianorum dogmata in libris Peri-archon contineri capite proximo tradidimus. Imò Origenis erroribus non contentus, & ſua addidit Ruſinus paradoxa; nempè Adam mortalem factum, qui ſivè peccaret, ſivè non peccaret, moreretur; nullum item à parentibus originale peccatum traduci. Primum teſtatur laudatus Mercator: alterum mox oſtendetur. Hinc Pelagius, ac Cœleſtius tunc Romæ degentes, ac Ruſini ſtudioſi auditores in pravas opiniones abiere. Aderant præter Melaniam Macarius, & Apronianus, qui, ut ſunt homines novarum doctrinarum cupidi, Ruſini ſententias toti ferè Urbi inculcabant, nec Siricius ſimpliciſſimi vir ingenii Apoſtolicâ auctoritate novorum dogmatum profeſſores repreſſit. At Divina Providentia viduæ Romanæ alteram viduam itidem Romanam oppoſuit, quæ novis Origeniſtarum conatibus magno animo obviam iret.

Audiatur Hieronymus, quo nemo meliùs rem novit, nec elegaotiùs deſcripſit, in epitaphio Marcellæ Epiſt. 16. *Tunc*, ait, *Sancta Marcella, quæ diu ſe cohibuerat, ne per æmulationem quippiam facere videretur, poſtquàm ſenſit, fidem Apoſtolico ore laudatam in pleriſque violari, ita ut Sacerdotes quoque, & nonnullos Monachorum* (hos inter fuere Pelagius, ac Cœleſtius) *maximèque ſæculi hom nes in aſſenſum ſui traheret, ac ſimplicitati illuderet Epiſcopi*, nempè Siricii Papæ, *qui de ſuo ingenio cæteros æſtimabat, publicè reſtitit, malens Deo placere, quam hominibus.* Hinc Romæ initium duxere illi *ſermones, contentioneſque* in quibus *diutiſſimè* ibidem degentem *verſatum fuiſſe* Pelagium ſcribit ſanctus Auguſt. lib. 2. de Pecc. orig. cap. 21. Sed rursùs audiendus Hieronymus Rufini, ac ſectatorum Origeniſtarum ſtrophas recenſens: *Cernentes hæretici, de parvâ ſcintillâ magna incendia concitari, & ſuppoſitam dudùm flammam jam ad culmina perveniſſe, nec poſſe latere, quod multos deceperat, petunt, & impetrant Eccleſiaſticas Epiſtolas, ut communicantes diſceſſiſſe viderentur. Nec multum tempus in medio ſuccedit in Pontificatum vir inſignis Anaſtaſius.* Hæ literæ *formatæ*, ſeu *communicatoriæ* vulgò dicebantur ex Auguſtino Epiſt. 163. erantque publicæ veluti teſſeræ, quibus in longinqua peregrinantes Orthodoxæ fidei profeſſores publicabantur. Hanc abs ſe impetratam à Siricio Epiſtolam, antequàm Româ diſcederet, oppoſuit poſteà Rufinus Anaſtaſii literis, quibus acerrimè increpabatur ob tentatam Peri-archon interpretationem. Hoc enim eidem exprobat Hieronymus Apolog. 2. *Siricii jam in Domino dormientis profers Epiſtolam, & viventis Anaſtaſii dicta contemnis.* Rufinus tanto Origenianæ doctrinæ propagandæ deſiderio ferebatur, ut eandem in Urbe fundaſſe non contentus, Mediolanum uſquè pererraverit, Venerium illius Urbis Antiſtitem doctiſſimum in partes tracturus. Fatetur enim in priori libro invectivarum, ſe cum Euſebio Monacho Hieronymi diſcipulo Mediolani de libris Peri-archon neſcio quam quæſtionem habuiſſe. Denique eodem anno 398. affines reviſurus, Aquilejam ſe contulit, ut Origenianis deliriis patrium etiam ſolum locupletaret, & Chromatio alteri Italiæ Metropolitæ novorum dogmatum virus inſtillaret, ac pro Catholicæ fidei rudimentis, quæ ante triginta annos ab eodem tunc presbytero edoctus fuerat, ingratas profectò vices rependens impiiſſimis erroribus ſanctiſſimum juxta ac doctiſſimum ſenem imbueret. Quis autem hìc hominis conatus non execretur, qui imo ferè tempore tres primarias Italiæ Eccleſias, Romanam, deindè Mediolanenſem, poſtremò Aquilejenſem Origenianæ ſectæ adjicere petulantiſſimè pertentavit? Mortuo Siricio die 22. Februarii, Anaſtaſius ſubrogatus ſuerat; & Marcella, Pammachius, & Oceanus ſtrenuè Rufini ſectatores in Urbe exagitabant. Illi quidèm in ſchedulis libros Peri-archon novâ Rufini interpretatione Latio donatos ad Hieronymum in Bethlehemitico Monaſterio degentem tranſmittendos curarunt, additâ etiam præfatione ejuſdem, in quâ Hieronymum ob Origenis libros in latinum ſermonem verſos eximiè laudans peractæ abs ſe Peri-archon interpretationi patrocinium paraverat.

Anno 399. Hieronymus ſatis prolixam Epiſtolam ad Pammachium, & Oceanum reſcripſit, quæ 65. inter ejuſdem literas in editione Mariani Victorii collocatur, in quâ delatas ſibi à Rufino laudes deſpexit, ejuſque interpretationem uti Religioni Catholicæ perniencioſiſſimam deteſtatus eſt. Ejuſdem quoque inſidias pateſecit, qui librum apologeticum pro Origene ab Euſebio Cæſareenſi Ariano homine proculum ſancti Pamphili Martyris titulo incruſtaſſet, ut ſub tanto advocato Origenes nequaquàm in hæreſis ſuſpicionem veniret. Brevem etiam Epiſtolam ad eundem Rufinum miſit, quâ datas ſibi laudes in contumeliarum loco ſe habere teſtatus eſt. Verùm ſtatìm ac Hieronymi literæ Pammachio redditæ ſunt, earundem exemplar Apronianus, qui in Rufini rem vigilantiſſimè incumbebat, Aquilejam ad Magiſtrum tranſmiſit. Hic verò fractâ amicitiæ teſſerâ, totuſque in rabiem actus, duos è veſtigio invectivarum libros ſcriptitavit, quibus non modò datam ad Pammachium Epiſtolam confutavit, ſed commentaria etiam Hieronymi ejuſdem in ſacras literas aculeatis centuris perſtrinxit, quò ſummi in Eccleſiâ Doctoris famam elevaret. Hos libros Aproniano nuncupavit, quos iſte poſteà, ac collegæ amicis per univerſam Italiam legendos exhibuere. Porrò Epiſt. 66. ad Rufinum, itemque invectivarum libros hoc anno exaratos Hieronymi teſtimonio comprobatur, qui in Apolog. 2. quam anno 402. ſcripſit, ut oſtendam, de laudatâ Epiſtolâ fatetur, *ante hoc circiter triennium* ab ſe miſſam fuiſſe. De libris verò invectivarum ibidem hæc ſcribit: *Libri enim tui, quos limaſti per triennium diſertiores ſunt.* Quarè eiſdem componendis hoc anno Rufinus manum admovit, quos demùm velutì poſtremâ limâ expolitos exeunte anno 401. ipſemet velutì de victoriâ ſecurus ad Hieronymum jactabundus tranſmiſit. Baronius cum illo triennio computandum eſſe contendit annum 397. quo Rufinus in urbe morabatur. At non ita eſt; hæc enim ſcribit initio ſtatim libri primi Rufinus: *Perlegi ſcripta tua, Aproniane chariſſime, quæ ab amico, & fratre bono*, Hieronymum ſugillat, *de Oriente ad virum nobiliſſimum Pammachium miſſa tranſmiſiſti ad me.* Quarè Aquilejæ erat, cum Hieronymi Epiſtolam Româ ab amico Aproniano accepit, quam duobus poſteà libris confutare conatus eſt.

Anno 400. Hieronymus, ac Rufinus ſiluere. Exiſtimo, Rufinum Epiſtolâ tantùm ad Apronianum miſſâ Hieronymi literas ad Pammachium confutaſſe, invectivarum verò libros inchoaſſe quidèm, ſed à Chromatio Metropolitâ Aquilejenſe ad alia traductum. Etenim ſanctiſſimus Antiſtes cum Hieronymo egit, ne ſtylum in Rufinum acueret, nevè veterem amicum adverſariis ſcriptis perſequeretur; hoc enim teſtatur Hieronymus initio Apologetici, quod etiam cum Rufino coram præſtitiſſe certum eſt. Imò hoc anno idem Chromatius Rufino injunxit, ut Eccleſiaſticam Euſebii Cæſareenſis hiſtoriam in latinum idioma verteret, quod reapſe Rufinus executus eſt, in cujus præfatione ad Chromatium ſcribit, ſe illud opus exaraſſe: *Tempore, quo diruptis Italiæ clauſtris ab Alarico Duce Gothorum ſe peſtifer morbus infudit, & agros, & armenta, viros longè, latèque vaſtavit.* Baronius Alarici ingreſſum in Italiam, ac pugnam cum Stilichone commiſſam refert ad annum 403. Ibid. num. 65. quòd Claudianus lib. 4. de bello Get. Alaricum his ſuos alloquentem indicat ante pugnam:

Si numero non fallor, ait, trigeſima currit
Bruma ferè, rapidum poſtquàm tranavimus Iſtrum.

At ex Ammiano lib. 30. Gothi Iſtrum ſuperarunt Valentiniano, & Valente IV. Coſſ. nempè anno 373. His triginta ſuperadditis habemus annum 403. Verùm

Digitized by Google

rùm biennio ab Alarici in Italiam irruptione pugna apud Pollentiam contigit. Proſper in Chronico ait: *Stilichone, & Aureliano Coſs. Gothi Italiam Alarico, & Radagaiſo ducibus ingreſſi.* Conſentiunt & Caſſiodorus in Chronico, & Jornandes Gothus lib. de Geſtis Gothorum cap. 29. Quare anno 400. Alaricus in Italiam per alpes Julias deſcendit. Anno verò 402. ad Pollentiam prælium commiſſum fuiſſe ante Caſſiodorum, quem Baronius minùs rectè reprehendit, tradidit Proſper: *Arcadio, & Honorio Quinto Coſs. Pollentiæ adversùm Gothos vehementèr utriuſque partis clade pugnatum eſt.* Hinc Caſſiodorus Theodorico Gotho inſerviens victoriam Gothis adſcripſit: Claudianus verò Stilichoni, cujus geſta decantabat. Nec oppoſitum canit Claudianus, dum *trigeſimo ferè* anno ab Iſtro ſuperato hanc pugnam recitat; ſiquidèm anno 29. peracta eſt, dum enim *ferè trigeſimo* inquit, unum ad minùs annum ad illum numerum deſiderari palàm indicavit.

Anno autem 401. bellum contra Origenem in Oriente, & Occidente recruduit, idemque ubique damnatus fuit. Marcella cum Anaſtaſio egit, ut Origenem, ejuſque interpretem Rufinum Apoſtolicâ auctoritate proſcriberet, *dum* inquit Hieronymus Epiſt. 16. *impia περιαρχῶν ingerit volumina, quæ emendata manu Scorpii*, Rufini ſcilicet, *monſtrabantur.* Pontifex, ne ex pravis Origenis libris Catholicæ fidei integritas quicquam mali pateretur, ejuſdem recentèr interpretatos libros damnavit datis eâ de re ad Venerium Mediolanenſem, & ad Orientem literis. Prioris Epiſtolæ meminit idem Anaſtaſius in literis ad Joannem Hieroſolymitanum anno ſequenti miſſis, quæ etiamnùm extant. At eundem etiam ad Orientem ſcripſiſſe, teſtatur Hieronymus Apolog. 2. quam tamen Anaſtaſii Epiſtolam à Hieronymo compoſitam Rufinus calumniabatur, eamque à Joanne Hieroſolymitano expectabat; hæc enim ſanctus Doctor ſcribit: *Si autem Romani Epiſcopi eſt, ſtultè facis ab eo exemplar Epiſtolæ petere, cui miſſa non eſt, & non ab illo, qui miſerit. De Oriente expectare teſtimonium, cujus auctorem habes in vicino.* Exiſtimo, illam Anaſtaſii Epiſtolam datam ad Theophilum, cum hic de damnato abs ſe Origene ad Anaſtaſium ſcripſiſſet. Enimverò hoc ipſo anno Antiſtes Alexandrinus in doctiſſimâ Paſchali Epiſtolâ Origenem utì hæreticum acerrimè inſectatus eſt. Hanc Epiſtolam Hieronymus in latinum vertit, eamque ſtatìm ad Pammachium, & Marcellam Romam miſit, quò non modò eos in Oriente geſtorum contra Origenem certiores redderet, verùm etiam ut eadem Anaſtaſio Papæ exhibita tam nobili exemplo eundem ad Origenem iterùm damnandum provocaret. Harum literarum meminit Hieronymus Epiſt. 78. quam ùnà cum alterà Paſchali anno ſequenti ad eundem Pammachium, & Marcellam miſit. Baronius anno 399. num. 51. quatuor Paſchales Theophili à Hieronymo latinitate donatas exiſtimavit, ſcribens hanc earundem primam intercidiſſe. Sed planè tres tantùm Theophili Paſchales literas Hieronymus interpretatus eſt, neque illa intercidit, ſed habetur tomo 9. Operum ſancti Hieronymi, cujus eſt exordium: *Chriſtum Jeſum Dominum gloriæ &c.* Etenim in fine ejuſdem intimatur futurum Paſcha *Nonodecimo menſis Pharmuthi* juxta cyclos Ægyptios; at juxtà ſupputationem Julianam die 14. Aprilis, quâ die contigit Paſcha hoc anno 401. Cyclo Solis xviij. Lunæ iij. lit. F. De quâ tamen Epiſtolâ idem Annalium ſcriptor aſſerit num. 52. *quòd promulgata fuerit ipſo anno Domini quadringenteſimo ſecundo pro ſequenti anno quadringenteſimo tertio.* Qui biennii metachroniſmus eſt. Sed neque verum eſt, Paſchales literas anno anteriori ſolitas fuiſse publicari; nam promulgabantur à Theophilo juxta veterum morem ex Caſſiano Collat. 10. cap. 2. *peracto Epiphaniorum die.* Vir inſignis, & nunquam ſatis laudatus ibidem promittit, ſe ex cyclis Theophili ſingulas quaſque ejuſdem Epiſtolas à Hieronymo latinitate donatas ſuis annis deputaturum. Illas tamen inverſo ordine apud codices Hieronymianos poſitas non animadvertens, & cyclos Paſchales earundem non conſiderans, putavit primam Epiſtolam, quæ incipit: *Solemnitatis Auguſtæ ſermo divinus &c.* reapſe eſse earum, quæ extant, primam, ante quam cum in Epiſt. 78. dicat Hieronymus, aliam ſe præterito anno miſiſse, quartam Epiſtolam, quæ deſideretur, idem excogitavit. Prima, & ſecunda inverſo ordine poſitæ ſunt; prima enim eſt illa, quæ deſignat, Paſcha adſuturum *decimanonâ die Pharmuthi*, quæ ibidem ſecunda aſeritur, quem errorem nec Marianus Victorius adnotavit; quæ verò prima ibidem dicitur, ſecunda nuncupanda eſt, de quâ mox ſermo redibit. Theophilus plurium Origenis errorum catalogum recenſet in priori Epiſtolâ ſcriptâ anno 401. quæ à Hieronymo interpretata, & Romam miſsa ſancti Anaſtaſii mentem mirum in modum turbavit. Latini enim Græci hominis errores nondùm perſpectos habuerant. Quare nil ultrà morandum ratus, Origenem latâ ſententiâ condemnavit, quod ipſum hoc anno eodem Chromatius, ac Venerius, qui duo tantùm eo tempore Metropolitæ in Italiâ cenſebantur, in ſuis Eccleſiis præſtitere. Scribit hæc Hieronymus Apol. 1. lib. 2. *Ergo Beati Epiſcopi Anaſtaſius, Theophilus, & Venerius, & Chromatius &c. illum*, nempè Origenem, *hæreticum denuncient.* Imò cùm illæ ipſæ literæ Rufino præſente legerentur, teſte ibidem Hieronymo, *dicitur obturaſſe aures ſuas, & dixiſſe, uſque ad illud tempus ſe ignoraſse, quòd tam nepharia ſcripſerit.* Rufinus tamen in eâ Origenis damnatione minimè nominatus fuit; unde & in literis, quas ſtatim Romam ad Anaſtaſium miſit, gratias egit Pontifici, quòd *calumniantibus non accommodavit auditum.* Intereà cùm veluti damnatorum Peri-archon voluminum interpres Romæ paſſim malè audire ſe ab amicis accepiſset, memoratas ad Romanum Antiſtitem literas dedit, in quibus fidei, quam profitebatur, teſseram exhibuit, quò omnem à ſe hæreſeos ſuſpicionem, quâ ubique in Italiâ ſe laborare ſentiebat, excuteret. Hæc verò ad Anaſtaſium ſcripſit: *Æquum putavi, ut quoniam ipſe poſt triginta ferè annos parentibus redditus ſum, & durum ſatis, atque inhumanum erat, ſi tam citò deſererem eos, quos tam tardè reviſeram, ſimul & quia tam longi itineris labor fragilem me reddit ad iterandos labores, literis meis ſatisfacerem beatitudini tuæ.* Has literas exiſtimo Rufinum ſcripſiſse, cùm Romam ad ſe purgandum ab Anaſtaſio evocaretur; nam Hieronymus iteratis literis eundem ab Anaſtaſio accitum fuiſse teſtatur Epiſt. 16. ubi de Rufino, ac collegis, ait: *Dum acciti frequentibus literis hæretici, ut ſe defenderent, venire non ſunt auſi, tantaque vis conſequentiæ fuit, ut abſentes damnari, quàm præſentes coargui maluerint.* Porrò inſulſam illam, ac frigidam Rufini excuſationem lepide irridens idem Hieronymus Apol. 1. lib. 2.

lib. 2. ait: *Hic ſupinus, & laſſulus poſt triginta annos per molliſſimum Flaminiæ iter eſſedo venire non poteſt, ſicque prætendit longi itineris laſſitudinem, quaſi triginta annis ſemper cucurrerit, aut biennio Aquilejæ ſedens præteriti itineris labore confectus ſit.* Jam enim ab aliquot menſibus exactum erat biennium, ex quo Mediolano Aquilejam anno 398. ſe contulerat.

Intereà duæ Rufini invectivæ contra Hieronymum totâ Italiâ, ac Dalmatiâ per Origeniſtarum præſertìm manus, ocaque volitabant, ita ut etiam earundem excerpta à pluribus, qui ex Italiâ in Palæſtinam veniebant, memoritèr recitata Hieronymus intelligeret: *Sic pudens*, inquit de Rufino in poſteriori Apologiâ, *ut catervatìm de Occidente venientes mihi tua maledicta narraverint ita memoritèr, & conſentaneè, ut ego cogerer non ſcriptis tuis, quæ needum legeram, ſed ſcriptorum reſpondere opinionibus.* Quacè ſanctus Doctor priorem hoc anno Apologiam in duos libros diviſam elucubravit, in quorum primo Rufini Apologeticum pro Origene ſancto Pamphilo adſutum vellicat, ac translati à ſe Peri-archon codicis rationem reddit: in altero verò ſcriptam ad Anaſtaſium Papam ab eodem Rufino Epiſtolam examinat, alia inſuper refellens, quæ contcà abs ſe edita in ſacras literas commentaria à Rufino ſcripta fuiſſe ex Pauliniano fratre intellexerat. Baronius putavit, anno ſequenti hoſce Apologeticos libros à Hieronymo elucubratos, ſed ex ſuorum ſcriptorum ordine, quem in poſteriori Apologiâ recenſet, aliter ſentiendum apparet: *Poſtquàm*, inquit, in Epiſtolâ ad Pammachium, & Oceanum, *repuli crimina, ideſt laudes tuas, & abſque invidiâ tui nominis reſpondi criminibus, non criminatori &c. iraſceris, furis, & luculentiſſimos libros contrà me cudis, quos cùm legendos, & cantandos omnibus tradidiſſes, certatìm ad me de Italiâ, & Urbe Româ, atque Dalmatiâ ſcripta venerunt, quibus me laudator priſtinus ornaſtes encomiis. Fateor, illicò ad objecta reſpondi; miſique hos ipſos Apologiæ meæ libros ad eos, quos tu vulneraveras, ut venena tua noſtra ſequeretur antidotus. Ob hanc culpam mittis mihi, & priores libros tuos, & recentem Epiſtolam plenam injuriarum, & criminum.* Igitur Hieronymus duos priores apologeticos libros in Oriente conſcripſit, eoſque ad Pammachium, & Marcellam, quibus eoſdem nuncupaverat, miſit, quorum exemplaria cùm in manus amicorum Rufini veniſſent, illa ad eundem Aquilejam tranſmiſecunt, quæ poſteà cùm Rufinus prolixâ ſatis Epiſtolâ confutaſſet, unà cum duabus invectivis ad Hieronymum miſit. His omnibus poſteà alterâ Apologiâ procusâ idem ſanctus Pater reſponſionem luculentam, & ſatis aculeatam adornavit, vivente adhuc Anaſtaſio Papa, nam ibidem ait: *Viventis Anaſtaſii dicta contemnis.* At cùm Anaſtaſius deceſſerit 27. Aprilis, nullâ ratione fieri potuit, ut tam brevi ſpatio ejuſdem anni 402. Hieronymus libros priores exararet, illique Romam, dein Aquilejam mitterentur, & Rufinus eoſdem impugnaret, ac per Orientalium mercium negotiatorem (nam is planè fuit eorundem delator) libros invectivarum à triennio ab ſe limatos, novamque apologeticam Epiſtolam ad Hieronymum deferendam curaret, quibus Hieronymus alteram Apologiam ſtatim repoſuerit, antequàm Anaſtaſius è vivis excederet. Quòd verò opponit Baronius, Hieronymum lib. 2. prioris Apologiæ laudare catalogum illuſtrium ſcriptorum *ante annos fermè decem* ſcriptum, quem, ut ibidem patet, anno xiv. Theodoſii emiſſum conſtat, non officit; etenim annus ille Theodoſii incipiebat à die 16. Januarii anni 392. ſiquidem eâ die dictus eſt Imperator anno 379. unde toto anno 401. à die 16. Januarii decimus annus à Theodoſii anno xiv. currebat. Imò dum ait *fermè decem*, planè nondum plenum decennium elapſum demonſtrat.

Anno ſequenti 402. Theophilus in feſto Theophaniorum Paſchalem de more Epiſtolam promulgans, Origenem iterùm in eadem ſtrenuè impugnavit. Quarè Hieronymus, qui probè norat, quantum prioris anni literæ Theophili Romanorum animos contrà Origeniſtas commoverant, primo vere eaſdem latinitate donatas ad Pammachium, & Marcellam Origeniſtarum in Urbe Antagoniſtas miſit, addita ad eoſdem Epiſt. 68. in qua hæc habet: *Alexandrinas opes primo vere tranſmitto.* Poſteà de eadem Paſchali ait: *Quam ſciatis in quatuor partes eſſe diviſam; In primo credentes hortatur ad Dominicum Paſcha celebrandum; In ſecundo, & tertio loco Apollinarium, & Origenem jugulat; In quarto, ideſt extremo, hæreticos ad pœnitentiam cohortatur. Si quid autem hìc minùs adversùs Origenem dictum eſt, in præteriti anni Epiſtolâ continetur.* Hæc Epiſtola Paſchalis incipit: *Solemnitatis Auguſtæ ſermo divinus &c.* in quâ, cum pluribus ad Paſchale feſtum celebrandum Theophilus cohortetur, §. *ceſſent Apollinaris diſcipuli &c.* contrà Apollinariſtarum errores orationem vertit. At §. *ſciant igitur ſe hujus ſolemnitatis &c.* contrà Origeniſtas inſurgit, ubi vocat ignominiæ causâ Origenem *hydram omnium hæreſeon.* Tandem §. *denique ne occupati &c.* ad pœnitentiam hortatur. Epiſtola *præteriti anni* ibidem laudata eſt illa, quæ perperàm ſecundo loco in codice Hieronymiano recenſetur, de quâ ſuperiùs locuti ſumus. In fine verò Paſchalis contra Apollinarem, & Origenem emiſſæ indicitur Paſcha celebrandum *undecimâ die menſis Pharmuthi*, nempè juxta epocham Julianam die 6. Aprilis, quâ die anno 402. Paſchalia feſta peracta ſunt cyclo Solis xix. Lunæ iv. lit. E.

Cùm verò hanc Paſchalem Hieronymus mitteret, nondum Anaſtaſii Papæ literas hoc ipſo anno ad Joannem Hieroſolymitanum datas acceperat, nam in Epiſt. illa 78. ſcribit: *Prædicationem quoque Marci Evangeliſtæ Cathedra Petri Apoſtoli ſuâ prædicatione confirmet. Quanquàm celebri ſermone vulgatum ſit, beatum quoque Papam Anaſtaſium eodem fervere, quia eodem ſpiritu eſt, latitantes in foveis ſuis hæreticos perſecutum, ejuſque literæ doceant, damnatum in Occidente, quod in Oriente damnatum eſt.* At in Epiſtolâ ad Joannem Hieroſolymitanum non modò Origenis libros damnat, ſed eoſdem quoque ab Imperatoribus proſcriptos eſſe ſignificat, & Rufinum nominatìm acritèr increpat, ubi inter cætera, eundem damnatum abs ſe tradit: *Rufinum ſcito, quòd propriâ mente Origenis dicta in latinum tranſtulit, ac probavit: nec diſſimilis ab eo eſt, qui alienis vitiis præſtat aſſenſum. Illud denique ſcire te cupio, ita haberi à noſtris partibus alienum, ut quid agat, ubi ſit, neſcire cupiamus. Ipſe denique viderit, ubi poſſit abſolvi.* Hieronymus ſub id ferè temporis hanc ſancti Anaſtaſii Epiſtolam, ac libros invectivarum Rufini ab hoc ipſo poſt triennium limatos accepit, unde animoſior factus toto impetu contrà adverſarium invectus, elegantiſſimam Apologiam è veſtigio emiſit, quâ velutì ultimo ictu Rufinum confecit. Profectò in Anaſtaſii Epiſtolâ triumphum cecinit: *Eſto*, inquit, *præteriti anni ego Epiſtolam finxerim, recentia ad Orientem ſcripta quis miſit, in quibus Papa Anaſtaſius*

tantis

multis te ornat floribus &c. Sanctus Pontifex Rufino Pelagianæ Scholæ Magiſtro, atque Origenis Pelagianorum Patris defenſore damnato die 27. Aprilis ad ſuperos tranſiit, eique ſubrogatus eſt Innocentius, qui poſteà Pelagium, ac Cœleſtium Rufini ejuſdem diſcipulos damnavit, ut inferiùs nobis deſcribetur.

Auguſtinus, qui in ore famæ verſabatur, atque ex Alipii in Palæſtinam peregrinatione cum Hieronymo, ac Rufino tunc concordibus amicitiam contraxerat, eiſdem poſteà litigantibus neutri adhæſit, imò datâ ad Hieronymum Epiſt. 15. etiam, atque etiam indoluit, tantam repentè inter utrumque inimicitiam exortam: *Quis denique*, inquiens, *amicus non formidetur, quaſi futurus inimicus, ſi potuit inter Hieronymum, & Rufinum hoc, quod plangimus, exoriri.* Cùm verò ab utroque invectivarum libros, quibus ſeſe invicem proſcindebant, accepiſſet, quod ex Hieronymi Epiſt. 13. apud Auguſtinum intelligitur, in hanc ſententiam reſcripſit: *Ne de vobis ea conſcribendo ſpargatis, quæ quandoque concordantes delere non poteritis, qui nunc concordare nolitis, aut quæ concordes legere timeatis, ne iterùm litigetis.* Poſteà Hieronymum alloquens ait: *Veruntamen illum*, nempè Rufinum, *maluerim aliquo modo mitiorem, quàm te iſto modo armatiorem. Hoc magnum, & triſte miraculum eſt, ex amicitiis talibus ad has inimicitias perveniſſe; lætum erit, & multò ampliùs ex inimicitiis talibus ad priſtinam concordiam revertiſſe.* Hæc ſanctus Auguſtinus ſcripſit. Verùm ex Cœleſtii poſteà confeſſione cognovit, Rufinum primum omnium in Urbe peccatum originale negaſſe, quod cum perpetuâ Rufini infamiâ in libris contrà Pelagianos editis teſtatum reliquit, ut mox oſtendam, totuſque in Hieronymi partes tranſiit.

Hîc jam nobis monſtrandum eſt, Rufinum reapſe fuiſſe Pelagianorum Magiſtrum. *a* Enimverò quòd primus in Occidente docuerit, Adamum etiam non peccantem moriturum fuiſſe, ex Marii Mercatoris teſtimonio laudato patet. Tria diximus fuiſſe præcipua Pelagianorum dogmata. Primum quidem: *Gratiam ex meritis dari.* Hoc tradidiſſe Rufinum, qui humani arbitrii vires altiùs exaggerabat, mihi compertum eſt. Inſuper Stoicorum impeccantiam, qui alter erat Pelagianorum error, omni conatu promovit. Gelaſius Papa in Edicto de libris recipiendis ait: *Quoniam beatus Hieronymus Rufinum in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa ſentimus, quæ prædictum beatum Hieronymum ſentire cognoſcimus.* Quod de Rufino judicium Voſſius cap. 3. perperàm Gennadio Maſſilienſi cap. 18. de Script. Eccleſ. attribuit. Sanè ex meritis omnia cum ſuo Origene Rufinus ſuſpendit; unde invectivâ alterâ in Hieronymum omni cenſurâ liberat dicentes, *inæqualitatis cauſas unamquamque ſibi animam jam ex anterioris vitæ, quam in cœleſtibus habuit, motibus, ac ſenſibus comparaſſe.* Quo ſanè aſſerto gratuita divinorum beneficiorum largitio penitùs evacuatur. Quò verò Rufinus Origenis de impeccantiâ opinionem promoveret, Evagrii Pontici Monachi, ac Sexti Philoſophi Pythagorici libros in latinum ſermonem vertit, in quorum ſanè hominum voluminibus impeccantia pluribus ſuadebatur. De Evagrio ſcribit Hieronymus ad Creſiphontem: *Edidit librum, & ſententias* περὶ ἀπαθείας, *quam nos impaſſibilitatem, vel imperturbationem poſſumus dicere, quando nunquam animus ullo perturbationis vitio commovetur, & ut ſimpliciter dicam, vel ſaxum, vel Deus eſt &c. Hujus libros per Orientem Græcos, & interpretante diſcipulo ejus Rufino plerique in Occidente lectitant.* Pelagianorum verò cauſam alium per dolum incautos circunducens plurimùm promovit memoratum Sexti Pythagorei hominis librum, quò majori in æſtimatione apud univerſos eſſet, ſancti Xyſti Papæ, & martyris titulo præmuniens; fraudem exaggerat Hieronymus in prooem. lib. 4. in Jerem. *Miſerabilis Grunnius, qui ad calumniandos ſanctos viros aperuit os ſuum, linguamque ſuam docuit mendacium Sexti Pythagorei hominis gentiliſſimi unum librum interpretatus eſt in latinum, & ſub nomine ſancti Martyris Xyſti Urbis Romæ Epiſcopi auſus eſt edere.* Hinc Pelagius ex hoc libro veluti à ſancto Pontifice edito teſtimonia contrà divinam gratiam deprompſit, ægrèque ab iis ſe expedire conatus olim Auguſtinus in lib. de Nat. & Grat. cap. 64. tandem in lib. 2. Retract. cap. 42. dolis cognitis librum illum Ethnico Auctori adjudicavit. Hieronymus in Epiſtolâ ad Cteſiphontem teſtatus eſt, Pelagianos ex illo volumine *plurima contrà Eccleſiam uſurpare teſtimonia.* Atque his ſuppetiis enaſcentem hæreſim Rufinus communivit; Utriuſque Operis Evagrii, ac Xyſti Rufini operâ latinitate donati meminit Gennadius in Rufino.

Tertium Pelagianorum dogma, nullum ſcilicet eſſe originis peccatum, non modò Rufinus aſſeruit, ſed Pelagianæ Scholæ Magiſtri hoc ſe à Rufino didiciſſe publicè conteſtati ſunt. Rem ſic narrat Auguſtinus lib. de Pecc. orig. cap. 3. Cœleſtius Pelagii Achates in Concilio Carthaginenſi coram Aurelio Epiſcopo interrogatus, quid de peccati originalis traduce ſentiret, ita reſpondit: *Dixi de traduce peccati, me dubium eſſe, ita tamen, ut cui donavit Deus gratiam peritiæ, conſentiam, quia diverſa ab eis audivi, qui utique in Eccleſiâ Catholicâ conſtituti ſunt Presbyteri. Paulinus Diaconus dixit: Dic nomina ipſorum: Cæleſtius dixit; Sanctus Presbyter Rufinus Romæ, qui manſit cum Sancto Pammachio; Ego audivi illum dicentem, quia tradux peccati non ſit: Paulinus Diaconus dixit: Eſt aliquis alius? Cæleſtius dixit: Non tibi ſufficit unus Sacerdos?* Vides, Cœleſtium de originalis peccati traduce dubitaſſe, unoque Rufino Auctore negantem partem ſatis tutam exiſtimaſſe. Rectè Cardinalis Baronius Tomo 5. ad annum 412. num. 23. *At obſerva & illud, citari à Cœleſtio non Pelagium ipſum, ex quo hæreſis nomen accepit, ſed Rufinum, ut Coriphæum, atque ſectæ Anteſignanum.* Eſt igitur Baronio Auctore Pelagianorum Coriphæus, atque Anteſignanus. Illorum ſanè rem etiam, atque etiam promovit, dum libros Peri-archon latinis donavit; in illis enim Pelagiana dogmata non obſcurè quidem, ſed apertè tradi ſuperiori capite oſtendimus.

Rufinus certè non modò Romæ, & in Palæſtinâ Pelagium fovit, ſed & eundem amicis ſuis, ac patronis cariſſimum fecit, quod non levi ignominiæ Rufino eidem vertitur. Melania ſenior nobili, ac conſulari familiâ Romæ orta Rufinum adeò coluit, ut longiſſimarum peregrinationum comitem illum voluerit, ut dictum eſt; huic verò Melaniæ Rufinus Pelagium notum reddidit, qui poſteà & librum eidem fœminæ nuncupavit: *Et re verâ*, inquit Auguſtinus in lib. de Geſtis Pelagii cap. 4. *in libro Pelagii ad Melaniam ita legitur.* Paulinum Nolanum, & Severum Sulpitium non modò Rufini amicos, ſed & encomiaſtas fuiſſe, ex ipſorum literis ſatis intelligitur. At Pelagius Paulini Nolani itidem amicus fuit, teſtis eſt idem Auguſtinus initio Epiſt. 106. ad Paulinum

num

num, *Pelagium, quòd ut ſervum Dei dilexeris, novimus, nunc autem quemadmodum diligas, ignoramus.* Ita tamen Paulinus Pelagium ſanæ olim fidei judicatum dilexit, ut monente poſteà Auguſtino errantem fugerit; ſecùs verò Sulpitio accidit, *qui à Pelagianis deceptus*, errorem tandem cognoſcens perpetuo ſilentio ſibi indicto pœnas dedit ex Gennadio cap. 19. de Script. Eccl. Joannes Hieroſolymitanus cum Rufino, & Melaniâ pro Origene contrà Divum Hieronymum conſpiravit, quæ pluribus recenſent Eccleſiæ Annales à Baronio editi ad annum 393. tom. 4. Hinc ſunt illæ ſatis juſtæ Hieronymi querelæ Epiſt. 101. ad Pammachium: *Hæc non eſt illius culpa, cujus ſub perſonâ alius agit tragædiam, ſed Rufini, & Melaniæ Magiſtrorum ejus, qui illum magnâ mercede nihil ſcire docuerunt.* Sancti Epiphanii Epiſtolam Græcam ad Joannem Hieroſolymitanum ſcriptam, in quâ plurium hic errorum arguebatur, Hieronymus Euſebio Cremonenſe Monacho petente in latinum verterat, quam quidam pſeudomonachus Melaniæ pecuniâ corruptus ſurripuit, ac Joanni detulit, qui contrà Hieronymum omnes odiorum ventos concitavit. Porrò hic Joannes Hieroſolymitanus Pelagio patrocinatus eſt, & licèt illius ſententiam non probaret, hominem tamen ſemper defendit, quod ex Apologetico Oroſii patet, & ex utrâque Pelagii abſolutione, quam tum Hieroſolymis, tum Dioſpoli in judicio, illic præſidente, hic præſente Joanne Hieroſolymitano ſuffuratus fuit; hinc ſanctus Auguſtinus veritus, ne inſignem ob vitæ ſanctimoniam, ac doctrinæ excellentiam Epiſcopum ſuam in ſententiam Pelagius traheret, ad eundem literas dedit, queis hæreſiarchæ dolos aperiens *Pelagium*, inquit, *fratrem noſtrum, filium tuum, quem audio, quòd multùm diligis, hanc illi ſuggero exhibeat*
Epiſt. 252. *dilectionem, ut homines, qui eum noverunt, & diligenter audierunt, non ab eo tuam ſanctitatem exiſtiment falli.* Oroſius, qui paulò antè Hieroſolymis in Africam ad Auguſtinum redierat, ſiniſtrâ ſortè de Joannis doctrinâ publicaverat; quarè eundem per literas Pelagianæ fraudis Auguſtinus admonendum duxit.

Intereà initio Pontificatus Innocentii Rufinus, atque Origeniſtæ reſpirare viſi ſunt, Theophilo eorundem Antagoniſtâ reo coràm Apoſtolicâ Sede conſtituto; Etenim cùm hic non modò Origenem damnaſſet, verùm & Monachos quoſdam Origeniſtarum doctrinis infectos procul ab Ægypto expuliſſet, illos verò in regiam urbem profectos Chryſoſtomus, quòd illi pii viderentur, & docti, neque eorundem errores perſpectos haberet, humaniter excepiſſet, ſubmiſſoſque contrà illos à Theophilo Oratores in carcerem detruſiſſet, graviſſima inter utrumque Antiſtitem diſſidia exorta ſunt. Cum Theophilo Epiphanius Cyprius, ac Hieronymus contrà Chryſoſtomum ob eandem cauſam facto veluti fœdere conſpirarunt. Epiphanius vir ſanè doctiſſimus, idemque ſanctiſſimus in Epiſtolâ ad Joannem Hieroſolymitanum, quæ tom. 2. Operum Hieronymi legitur, hæc de Rufino ſcripſit: *Te autem frater liberet Deus, & ſanctum populum Chriſti, & omnes fratres, qui tecum ſunt, & maximè Rufinum ab hæreſi Origenis.* Idem etiam profectus Conſtantinopolim Chryſoſtomi præſentiam, ac colloquium fugit ob receptos Alexandriâ ejectos Origeniſtas, palamque de eodem Chryſoſtomo queſtus eſt, qui cum probè intelligeret, Eudoxiam Auguſtam Epiphanio, ac Theophilo ſavere, publicè è ſuggeſtu contrà fœminarum odia, rabiemque invectus, non obſcurè Auguſtam impetere viſus eſt; hinc illa in furorem acta ſanctum Epiſcopum in pſeudoſynodo ad Quercum dictâ paulò poſt deponendum curavit, in quam rem acritèr Theophilus incubuit, qui etiam Chryſoſtomi nomen è ſacris diptychis eraſit. Hinc eodem Arcadii juſſu in exilium deportato, Innocentius Papa Cleri C. P. legatione iteratâ commotus in Principes, ac Theophilum excanduit, quo tempore Origeniſtæ, qui pro Chryſoſtomo ob ſemel contrà Theophilum odium conceptum altiùs loquebantur, pacem, ſeu potiùs inducias à Romano Pontifice obtinuere. Unus legatorum, qui Romam pro Joanne Chryſoſtomo venere, fuit Palladius Epiſcopus Helenopolitanus publicus Hieronymi hoſtis, de hoc enim in Lauſiaco, ſeu volumine ad Lauſum cap. 78. ſcribit: *Tanta fuit ejus invidia, ut ab eâ obrueretur virtus doctrinæ:* quod vitium etiam poſteà eidem Hieronymo objecit Origeniſtarum diſcipulus Pelagius teſte Auguſtino lib. 2. contrà Jul. cap. 10. Hieronymum verò contrà Chryſoſtomum ſteti ſſe, ex ejuſdem Epiſt. ad Theophilum, quæ tom. 9. habetur antè tres literas Paſchales, apertè deducitur, ibi enim hæc ſcribit: *Undè & nos Joannem, qui dudum Conſtantinopolitanam rexit Eccleſiam, Deo placere ſemper optavimus, & cauſas perditionis ejus, in quas ferebatur improvidus, nequaquàm credere voluimus; ſed ille, ut cætera flagitia ejus taceam, Origeniſtas in ſuam recipiens familiam, & ex his plurimos in ſacerdotium provehens, atque ob hoc ſcelus beatæ memoriæ hominem Dei Epiphanium, qui inter Epiſcopos clarum in Orbe ſydus effulſit, non parvo mærore contriſtans, meruit audire, cecidit, cecidit Babylon.* Ita Origeniſtarum operâ factum eſt, ut Sanctiſſimi viri mutuis diſſentionibus conflictarentur.

Rebus ergo eo pacto turbatis Rufinus Romam ſe contulit, teſtatur hoc Paulinus in Epiſ. ad Rufinum: *Etiamnum*, inquit, *nunc vos in æſtu ſollicitudinis, & incerto morarum Romam peti indicaſtis;* Cùm verò idem accepiſſet, Rufinum iterum in Orientem navigaturum, miſſâ per Cerealem Epiſtolâ eundem rogavit, ut Nolâ inviſendi ſui gratiâ tranſiret: *Remeaturus ad Orientem non feres invìſitatis nobis abire.* At Rufinum non longè ab Urbe degiſſe ex laudatæ Epiſtolæ Paulini exordio colligo: *Etſi incertum*, inquit, *mihi fecit filius Cerealis, quòd ad te perrecturus foret in tempore, quo ad ſanctum Petrum revertitur, tamen per eum, qui æquè tuus, ac noſter eſt, non ſcribere tibi tam culpabile nobis, quàm tibi triſte futurum judicavimus.* At Rufinus reſcribit Paulino: *Communem quidèm filium Cerealem nondum videram, ſed is conſcius, quid mihi doloris infligeret, ſi reddere moraretur literas tuas, præmiſit eas ad me.* Additque: *Quia autem quadrageſimæ diebus in Monaſterio Pinneti poſitus hæc reſcripſi ad te &c.* Eſt Pinnetum locus ſuburbanus extrà Portam Angelicam primo ab Urbe lapide, vulgòque *Pigneto* Romanis nuncupatur. Interim Rufinus egregium opus de benedictionibus Patriarcharum, quod etiamnum extat, ad Paulinum perſcripſit, in nuncupatoriâ verò Epiſt ait: *Quantum ergo vel mediocritas intelligentiæ noſtræ valet, vel tempus indulget, vel biſinunc, qui reſcripta ad Origenem perurgent &c.* Ex quibus patet, Rufinum continuatam Origeni interpretando operam poſuiſſe, neque ſancti Anaſtaſii Papæ ſententiâ ab eo unquàm ſtudio deterritum, imò Origenis in librum Numerorum commentariorum interpretationem morti proximus Urſacio petente exequutus eſt, ut cap. prox. videbimus, ubi tamen oſtendemus, eundem errores partim ab ipſo aſſertos, partim vulgò ſibi objectos retractaſſe, neque enim ſecùs urgens Romam auſus fuiſſet accedere.

C A-

Digitized by Google

CAPUT III.

Pelagii Patria, profeſſio Monaſtica, & doctrina. Scribit Romæ commentarios in Epiſtolas Pauli. Cæleſtius Eunuchus Pelagii Achates. Rufini in Sicilia obitus. Palinodia ejuſdem ex codice Vaticano nunc primùm recitatur.

DOnatiſtis poſtremo ac memorabili congreſſu,
anno à Servatoris adventu quadringenteſimo
undecimo, in celebri Carthaginenſi collatione ſu-
Anno 411. peratis, diuturnis diſſidiis, quæ tot annos Chriſ-
tianum Orbem crudeliter laceraverant, impoſitum
tandem finem Orthodoxi ſibi invicem, atque Au-
guſtino præſertim, cujus unius virtuti poſt Numen
eam victoriam acceptam ferebant, gratulabantur:
cum repentè Pelagianum bellum hominum opinio-
ne majus erupit, quod Africam, Aſiam, atque
Europam longè, latèque pervagatum, utì novis la-
boribus Auguſtinum implicuit, ità eidem novo-
rum quoque triumphorum materiem ſuppeditavit.
Hæreſis Princeps Pelagius Britanniam habuit pa-
triam: ita Proſper initio carminis de Ingratis:

Dogma quod antiqui ſatiatum felle Draconis
Peſtifero vomuit coluber ſermone Britannus.

& inferiùs cap. 34.

I procul inſanaimpietas, arteſque malignas
Aufer, & auctorem comitare excluſa Britannum.

Paulus Oroſius in apologetico patriam eandem Pe-
lagio dedit, hæc de Pelagio locutus: *Britannicus*
noſter mox, ut voluerit, ſe poſſe confidit. Sanctus
Auguſtinus Epiſt. 106. ad Paulinum ſcribit, Pela-
gium, ut à Tarentino Pelagio diſtingueretur, *Bri-*
tonem fuiſſe cognominatum. Et ſanctus Proſper in
Chronico ad conſulatum Lucii, & Heracliani 413.
Pelagius Brito dogma nominis ſui contra gratiam
Chriſti, Cæleſtio & Juliano adjutoribus, exerit. Cor-
rigendus eſt Danæus comment. in lib. ſaocti Aug.
de Hæreſibus cap. 88. qui Pelagium *Gallum Britonem*
vocat. Ex dictis enim Proſperi patet, Pelagium
haud oatum apud Britones, qui Galliam Celticam
ad Oceanum incolebant, ſed ex Britonum gente
illum fuiſſe, quæ Occidentalem Britanniam occu-
paverat, unde illius inſulæ populi vulgò Britones
appellabantur. Unus è Britannia antiquiſſimus,
idemque doctiſſimus teſtis Beda ſufficiat lib. 1. Hiſt.
gentis Anglorum: *Imprimis*, inquit, *hæc inſula*
Britones ſolum, à quibus nomen accepit, incolas ha-
buit, qui de tractu Armoricano, ut fertur, Britan-
niam advecti auſtrales ſibi partes vindicarunt. Lega-
tur Uſſerius de Antiquitate Britan. Eccleſ. ubi Bri-
tanni paſſim Britones apud veteres appellantur.
Reiiciendus eſt etiam Voſſius lib. 1. Hiſtor. Pelag.
cap. 3. vocans Pelagium Scotum: nam Britonem
illum fuiſſe Auguſtinus laudatus, & Beda ipſe c. 10.
teſtantur; Scoti verò, ac Picti Septentrionales
inſulæ plagas tenebant, eoſque Beda dicit cap. 12.
gentes à parte Britonum remotas, quæ deinde ſub
Valentiniano plurima mala Britonibus intulere,
quæ in Beda, ac Gilda pluribus enarrantur.

Pelagium Monachum fuiſſe non ſemel ſcribit
Auguſtinus, in lib. de Hæreſib. cap. 88. ait: *Pela-*
gianorum eſt hæreſis hoc tempore omnium recentiſſima
à Pelagio Monacho exorta. Nullis tamen ſacris Ec-
cleſiæ dignitatibus inſignitus unquam fuit: nam
Zoſimus Papa in Epiſtola ad Aurelium & Afros
Epiſcopos vocat Pelagium *Laicum virum ad bonam*
frugem longa erga Deum ſervitute nitentem. Eo enim
tempore Monachi ad Sacros Ordines non promoti
inter Laicos recenſebantur. Scriptores Anglici
plura de illo tradunt, neminem tamen veterem teſ-
tem laudant. Abbatem fuiſſe illum dicunt inſignis
cœnobii Bangorenſis propè Ceſtriam, ubi duo mil-
le, & centum Monachi vixere. Illorum teſtimonia
recitat Uſſerius cap. 8. ſed meritò contemnit Voſ-
ſius citatus, vocans eadem juoiorum fabulas. Hæc
quidem libentiùs omitto, uti illud quoque, natum
Pelagium eodem anno, atque eadem prorſus die,
qua in Africa exortus eſt Auguſtinus, quod ex
antiquo ſcriptore Vualfila producit Dempſterus
lib. 15. Hiſt. Scotorum, licèt de die non conſentiat
Ludovicus ab Angelis lib. 5. de Vita ſancti Auguſ-
tini cap. 14. Porrò Auguſtinus natus eſt anno 354.
Idibus Novembris, quem diem utì natalitium diſ-
putationibus cum doctiſſimis viris celebravit, ex
lib. de Vita beata cap. 1. Illud omnibus in con-
feſſo eſt, vixiſſe illum in Oriente Monachum, ad
quod probandum Baronius, Voſſius, Uſſerius, alii-
que producunt Epiſtolam Chryſoſtomi anno 405.
in exilio apud Arabiſſum in Armenia datam, in qua
Pelagii caſum deplorans ait: *De Pelagio Monacho*
magno dolore affectus ſum; Cogita igitur, quot quan-
tiſve coronis digni ſint, qui forti animo in acie ſtete-
runt, cùm viros piè ac ſanctè, tantaque cum tole-
rantia viventes abripi, atque in fraudem impelli vi-
deamus. Verùm ex ſola nominis ſimilitudine Pe-
lagium Hæreſiarcham deſignari, levem ſuſpicio-
nem dixit vir eruditiſſimus Petavius in calce tom. 3.
Dogm. Theol. libro de Hæreſi Pelagiana cap. 1. n. 3.
Ego quidem arbitror, Pelagium ante annum 411.
nunquam in Orientem transfretaſſe. Scribit Marius
Mercator in Commonit. ad Pintam: *Hinc ineptam,*
& non minus inimicam rectæ fidei quæſtionem ſub
Sanctæ recordationis Anaſtaſio Romanæ Eccleſiæ Sum-
mo Pontifice Rufinus quondam natione Syrus Romæ
primus invexit; & ut erat argutus, ſe quidem ab
ejus invidia muniens, per ſe proferre non auſus, Pe-
lagium gente Britannum Monachum tunc decepit, eum-
que ad prædictam apprimè imbuit, atque inſtituit
impiam vanitatem. At Rufinus cum Melania an-
no 396. & ſequenti, Siricio adhuc ſuperſtite, Romæ
degebat, cùm nuper ex Oriente in Italiam veniſ-
ſet, ut capite ſuperiori dictum eſt: quo tempore
Rufinum libros Peri-archon ibidem in latinum ſer-
monem vertiſſe diximus: tunc verò Pelagius Romæ
aderat, quem ibidem *diutiſſimè vixiſſe* teſtatur Au-
guſtinus, cujus verba mox dabimus. Cùm verò
mortuo Anaſtaſio Rufinus timore depoſito, favente
Melania, Macario, Aproniano, aliiſque illuſtri-
bus viris Romam redierit, eodem Magiſtro fami-
liariùs iterùm uſus eſt Pelagius, atque in ſemel im-
bibitis erroribus confirmatus, nempè nullum eſſe
originis peccatum, neque mortem ex primi parentis
reatu in homines derivaſſe, quæ Pelagianæ ſectæ
fundamenta fuerunt, quibus vaſtam poſtea errorum
molem impoſuere. Ex his mihi ſatis probabile
videtur, Pelagium in Occidente Monachum induiſ-
ſe, ac captâ à Gothis Româ, in Orientem primitùs
transfretaſſe; neque Chryſoſtomum in laudata
Epiſtola, ubi Pelagii caſum deplorat, de Britan-
no Pelagio ea ſcripſiſſe.

Extat apud Iſidorum Peluſiotam acerrima cujuſ-
dam Pelagii Monachi reprehenſio: nam lib. 1.
Epiſt. 314. his Pelagium perſtringit: *Si tibi car-*
nium nidor, atque obſoniorum condimentum curæ eſt,

iis,

Digitized by Google

iis, qui magiſtratum gerunt, potius blandire, atque urbium caminos veſtiga; neque enim homines Eremitæ facultates eas habent, ut te, quemadmodum tibi gratum eſt, excipere valeant. Quo anno hæc ſcripſerit Iſidorus, incertum eſt, ille quidèm etiam poſt annum 431. vivebat, nam libro eodem Epiſt. 410. ad Cyrillum meminit Synodi Epheſinæ eo anno celebratæ. Voſſius cap. 3. id parùm veriſimile dicit: videt enim, Pelagii ſanctimoniam à Chryſoſtomo, atque Auguſtino, aliiſque laudari. Sed habemus alterum coætaneum teſtem Oroſium in Apologetico, qui Pelagium *miniſtrum menſarum*, itemque *balueis, epuliſque nutritum* dixit. Ex illorum Monachorum grege erat Pelagius, de quibus hæc quidem lepidè ſeribit Hieronymus in Epiſtolâ ad Pammachium: *Et tamen miror, cur carni detrahentes vivant carnaliter, & inimicam ſuam foveant, & nutriant delicatè, niſi fortè implere volunt ſcripturam dicentem, Amate inimicos veſtros.* Lautiores igitur menſas, ac pinguiores bolos noſter delicatior Monachus conſectabatur: unde nil mirum, ſi Paulus Oroſius, qoi de facie ſatis hominem novit, illum nobis depinxerit in Apologetico *latos humeros geſtantem, robuſtamque cervicem, præferentem etiam in fronte pinguedinem.* Ibidem etiam dicitur *mutilus, levis in fronte,* μονόφθαλμος: erat ergo Pelagius altero oculo læſus.

Sed neque rectè eundem unquam de gratiâ, & libero arbitrio ſeoſiſſe exiſtimo: erat enim Origenianæ Scholæ rigidus profeſſor, ſemperque aliquid monſtri aluit. Scribit ipſe anno 417. hæc ad Innocentium: *Legant illam Epiſtolam, quam ad ſanctum virum Paulinum Epiſcopum ante duodecim ferè annos ſcripſimus.* Scripta fuit Epiſtola anno 405. Porrò Auguſtinus lib. de Grat. Chriſti cap. 35. ait: *Hanc ego Epiſtolam legi, & inveni, eum penè per totam non immorari, niſi in facultate, & poſſibilitate naturæ, & penè ibi tantùm Dei gratiam conſtituere.* Diutiùs in Urbe moratus eſt, ubique verò in colloquiis, ac diſputationibus hæretica ſemper illum dogmata ſparſiſſe, auctor eſt ſanctus Doctor lib. 2. de Pecc. orig. cap. 21. *Alia quoque ipſius,* inquit, *in Urbe Româ, ubi diutiſſimè vixerat, atque in his fuerat priùs ſermonibus, contentionibuſque verſatus &c.* Paſſim enim peccatum originale elevabat, & altiùs pro libero arbitrio contra divinam gratiam loquebatur. Cùm ſemel Romæ quendam inſignem Epiſcopum illam Auguſtini & breviſſimam, & devotiſſimam precatiunculam recitantem audiſſet, nempè *Da quod jubes, & jube quod vis,* quam ſanctus Doctor lib. 10. Confeſſ. cap. 29. & 37. inſeruerat, eandem pluribus refellere non extimuit, & teſte Auguſtino lib. de Dono perſev. cap. 20. *penè cum eo, qui illa commemoraverat, litigavit.* Inde novæ doctrinæ auctor publicari cœpit Pelagius, eaque de ipſo fama ad Auguſtinum in Africam uſque pervenit, qui tamen, quòd Pelagii ſanctimoniam à pluribus commendari cognoverat, doluit, eum virum io diſtortas adeò ſententias abiiſſe, nihil interim contra eundem ſcripſit.

Edidit Romæ Pelagius breviſſimos in Pauli Epiſtolas commentarios, quos non uno loco excutit Auguſtinus, nempè lib. 3. de Peccator. meritis, & remiſſione, lib. de Geſtis Pelagii cap. 16. & lib. de Pecc. orig. cap. 16. Marius Mercator in libello ſupplici ad Theodoſium Imperatorem pag. 37. Cod. Vaticani ſuperiùs laodati ait: *Ut autem & Pelagius cum iſto pariter damnaretur, iſtud in causâ eſt: cujus eſt memoratus ante vaſtationem Urbis Romæ in Apoſtolum Paulum commentarios condere, & his edere, de quorum amicitiâ præſumebat.* Quare ante annum 410. quo Roma à Gothis capta fuit, commentarios illos edidiſſe certum eſt, cum Romæ propè Rufinum Magiſtrum degeret. Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 4. valdè eò inclinavit, ut putaret, hos Pelagii commentarios eos ipſos eſſe, qui libris Hieronymi vulgò ſubjungi ſolent, quod citra dubium Janſenius poſtea aſſeveravit. Ex Mario Mercatore hæc nobis ſententia probatur, qui ibidem hæc ſcribit de Pelagio: *In Epiſtolâ igitur, quæ eſt ad Romanos, cum ad illa loca veniſſet, ubi vas electionis ita loquitur:* Propterea ſicut per unum hominem *Rom. 5.* in hunc mundum peccatum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertranſiit, *hactenus credidit exponendum: quem librum ejus habemus, & proferimus ad convincendum inimicum ejus errorem; verba Pelagii: Et in omnes homines mors pertranſiit, cum ſic, inquit, qui peccant, ſimiliter moriuntur, neque enim aut in Abraham, aut Iſaac, aut Jacob mors pertranſiit, de quibus Dominus ait &c.* Quæ quidem verba, & ſequentia leguntur in commentariis Hieronymi libris annexis, ut patet ex cap. 5. ad Rom. ad illa: *Et ita in omnes homines mors pertranſiit,* quæ ita ibidem exponuntur: *Dum ita peccant, & ſimiliter moriuntur. Non enim in Abraham, & Iſaac, & Jacob mors pertranſiit, de quibus dicit Dominus &c.* Præterea Auguſtinus lib. de Geſtis Pelag. cap. 16. ait: *Sunt quædam expoſitiones Epiſtolæ Pauli, quam ſcribit ad Romanos, quæ ipſius Pelagii eſſe dicuntur, ubi hoc quod ſcriptum eſt,* Non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei, *non ex perſona Pauli aſſerit dictum, ſed eum voce interrogantis, & redarguentis uſum fuiſſe, cum hæc diceret, tanquam hoc utique dici non deberet.* At in memoratis commentariis illi prorſus ſiniſtro ioterpretamento laudata Apoſtoli ſeotentia ſubjicitur: ibi enim poſt nonoulla Pelagius concludit: *Unde intelligitur, quia hic interrogantis voce utitur, & redarguentis potiùs, quàm negantis.* Scio, ſanctum Doctorem lib. 3. de Peccat. mer. & remiſ. nonoullas ex eiſdem Pelagii commentariis argumentationes ad verbum recitare, quæ in editis non leguntur, ſed illud ſatis veriſimillimum judico, eas ratiocinationes Cœleſtii manu inſertas, eoque pacto in ſancti Doctoris manus veniſſe: etenim familiare Cœleſtio fuit, breviſſimis ſyllogiſmis ad hæreſim ſtabiliendam uti. Jaoſenius exiſtimat, eaſdem expoſitiones Pelagii ipſius manu fuiſſe ſubindè parumper immutatas, de quo nolo cum eodem ducere contentionis ſunem. Porrò apertis verbis ibidem peccatum originale excluditur: nam cap. 5. iſta leguntur: *Quomodo poteſt unius delicto Adæ omnes homines condemnare, cum nec unius Chriſti juſtitiâ omnes homines juſtificati ſint?* quo loco pluribus tradit, Adam nocuiſſe poſteris exemplo tantùm, ac formâ, qua mors animæ, non verò corporis Adami culpam imitaotibus intimatur. Et cap. 7. totum ſe prodit inquiens: *Inſaniunt, qui de Adam per traducem aſſerunt ad nos venire peccatum.* Vides ergo Pelagium ſtrenuum Rufini defenſorem. Præterea in eiſdem commentariis univerſum hæreſis, quam poſteà fuſiùs docuit, virus evomuit. In cap. 8. laudatæ Epiſtolæ ad Romanos ad illa verba: *Lex enim ſpiritus vitæ in Chriſto* ait: *Notandum, quia gratiam legem appellat,* & inferiùs: *Quicunque ſecundùm doctrinam Spiritus ſancti vivunt, ipſi ſunt,*

qui

Digitized by Google

qui ſpiritu Dei aguntur ; Neutrobique enim gratiam Spiritus ſancti à lege, & doctrinâ diſtinguit. In cap. 11. verſ. 7. *Electio autem conſecuta eſt*, hæc ſcribit : *Divina Scriptura hoc habet, cùm unuſquiſque habeat libertatem, faciendi bonum, vel malum, Deum dicat, tradere, aut dare, propterea, quia ipſe eſt, qui dedit libertatem.* Quibus actuale Dei auxilium prorsùs negavit, admittens tantùm adjutorium poſſibilitatis, quod idem eſt, ac liberum arbitrium naturæ rationali inſertum. Augiæ ſtabulum purgare mallem, quàm illorum commentariorum errores in indicem cogere.

Vivebat Romæ cum Pelagio ejuſdem diſcipulus, ac defenſor Cœleſtius, qui tantam ſectæ operam navavit, *ut ſectatores eorum*, inquit Auguſtinus cap. 88. de Hæreſ. *Cœleſtiani etiam nuncupentur*, nec alio quidèm nomine Pelagiani in Epheſinâ Synodo damnati ſunt. Scotum illum fuiſse non obſcurè innuit Hieronymus in Procemio lib. 3. in Jerem. ubi carpens Pelagium ait : *Ipſeque mutus latrat per alpinum canem grandem, & corpulentum, & qui calcibus magis poſſit ſævire, quàm dentibus ; Habet enim progeniem Scoticæ gentis de Britannorum viciniâ, qui juxtà fabulas Poetarum inſtar Cerberi ſpirituali percutiendus eſt clavâ, ut æterno cum ſuo Magiſtro Platone ſilentio conticeſcat.* Quibus ſanè ænigmaticis formulis deſcribi Pelagium, ac Cœleſtium rectè obſervavit Baronius ad annum 410. Ubi notes velim, Pelagium ab eodem Hieronymo mutum appellari, quòd publicè pro hæreſi non loquebatur, unde idem in Epiſtolâ ad Cteſiphontem his hæretico inſultat : *Publicè prædica, quod ſecretò diſcipulis loqueris ; Qui dicis, te habere arbitrii libertatem, quarè non liberè, quod ſentis, loqueris.* Cœleſtius verò Cerbero comparatur, hic enim palàm pro hæreſi latrabat, undè ab Auguſtino lib. de Pecc. orig. cap. 12. Cœleſtius *liberior*, Pelagius *aſtutior* juremeritò nuncupati ſunt. Marius Mercator in Commonitorio ad Pintam contrà Julianum hæc ſcribit : *Huic Pelagio adhæſit Cœleſtius nobilis natus quidèm, & illius temporis auditorialis ſcholaſticus, ſed naturæ vitio eunuchus matris utero editus.* De antiquioris Eccleſiæ Scholaſticis agit Illuſtriſſimus Suareſius in nuper editâ eruditiſſimâ diſſertatione de Origenis Hexaplis, & Octaplis pag. 77. Undè colligitur, Pelagium ſcholam rexiſse, & quidèm Romæ, ubi cæteros inter Cœleſtium diſcipulum habuit. Hic prima juventa Monaſterio nomen dedit, & ut acerrimo ingenio pollebat, eruditos ſatis libros, imberbis licet, conſcripſit, audiatur Gennadius : *Cœleſtius antequam Pelagianum dogma incurreret, imò adhuc adoleſcens ſcripſit ad parentes ſuos de Monaſterio Epiſtolas in modum libellorum tres in omnibus Deum deſiderantibus neceſſarias.* Cap. 44. de Script. Eccleſ. Romam profectus Rufini, ac Pelagii familiaritate uſus recti dogmatis naufragium fecit ; etenim nullum eſſe originale peccatum, ex Rufino ſe didiciſſe palam faſſus eſt in Synodo Carthaginenſi, ut capite ſequenti referam. Hieronymus hoſtes ſemper deſpicere ſuetus, Pelagii, atque Cœleſtii ingenium deprimit, certè de Cœleſtio hæc ſentit in Epiſtolâ laudatâ : *Unus diſcipulorum ejus, imò jam magiſter, & totius ductor exercitus, & contrà Apoſtolum vas perditionum per ſolæciſmorum, & non ut ſui jactant, per ſyllogiſmorum ſpinęta decurrens ſic philoſophatur, & diſputat.* Verum Auguſtinus lib. 2. contrà duas Epiſt. Pelag. cap. 3. vocat Cœleſtium *hominem acerrimi ingenii, qui profectò ſi corrigeretur, plurimis profuiſſet.* Et quidèm ratiocinationes ejuſdem apud Auguſtinum in lib. de Perfectione juſtitiæ Cœleſtii acumen ſatìs oſtendunt. Cùm verò Alaricus Româ captâ per univerſam Italiam populandum exercitum raperet, Pelagius, ac Cœleſtius, qui antè Urbis expugnationem in longinqua ſeceſſerant, in Siciliam ſe receperunt, an cum Rufino Pinianum, ac Melaniam Romanorum ditiſſimos ſecuti, in incerto eſt, id tamen licet ſuſpicari, eò quòd Pelagius ſuprà cæteros Rufino carus, ac Piniano amiciſſimus fuit.

Hoc anno 410. exeunte, vel melius initio ſequentis Rufinus in Siciliâ apud Meſſanam ultimum diem clauſit. Etenim Gothorum Rege infeſtis agminibus Romam adventante Pinianum ac Melaniam conjugem ſecutus in Siciliam transfretavit. Teſtatur hoc Rufinus in Epiſtolâ ad Urſacium, quam Henricus Valeſius vir clariſſimus, & de ſacrâ juxtà, ac profanâ Hiſtoriâ ſupra omne præconium optimè meritus e veteri codice exſcriptam vulgavit pag. 129. animadverſionum in Hiſtoriam Euſebii Cæſareenſis, ubi ait : *Quamvis amantiſſimus filius noſter Pinianus, cujus religioſum cœtum pro amore pudicitiæ profugum comitamur, injungat & alia &c.* Fuiſſe verò eundem in Siciliâ exeunte anno 410. ex his, quæ ibidem ſcribit, intelligitur : *Ubi fugitur*, inquit, *per varia diſcrimina, & ne ipſa quidèm abſque metu habentur exilia. In conſpectu etenim, ut videbas etiam ipſe, noſtro barbarus, qui Rhegino oppido miſcebat incendia, anguſtiſſimo à nobis freto, ubi Italiæ ſolum Siculo dirimitur, arcebatur. In his ergo poſito, quæ eſſe ad ſcribendum ſecuritas potuit ?* Hæc Rheginenſis territorii devaſtatio contigit exeunte anno 410. nam Alaricus Urbem expugnavit IX. Kal. Septembris, ut ex Miſcellâ ſcribunt Panvinius in Faſtis, ac Cardinalis Baronius, idemque ex chronographiâ Teophanis habetur. Alaricus Româ triduò poſt egreſſus Latium, Campaniam, Brutios, Apuliam, ac Calabriam denique cum victore exercitu percurrit, Urbes expugnans, diripiens, incendens. Quarè Rhegium, ultimum Italiæ limitem, in fine tantùm anni pervenire potuit, quo tempore adhuc ſuperſtes erat Rufinus apud Meſſanam ex adverſo Italiæ litore, anguſto pelago interfluente, Rhegii incendia proſpectans. Sigonius lib. 11. de Imperio Occid. ad initia anni 411. Alaricum Rhegium iviſſe ſcribit : Baronius, qui laudatam Rufini Epiſtolam ad Urſacium non vidit, putavit Pinianum cum Melaniâ anno 409. in Africam ex Campaniâ transfretaſſe, ſed ineunte anno 411. eundem in Africam delatum exiſtimo. Etenim cum Auguſtinus accepiſſet, Albinam, Pinianum, ac Melaniam Tagaſtem adveniſſe, Epiſtolam 227. ad eoſdem ſtatim miſit, cauſatus, quòd, *hyeme tam horrendâ, tam in proximo conſtitutos* inviſere non poterat ; Tagaſtis enim Hippone Regio M. P. LIII. tantùm diſtabat. At cùm ex Scriptore vitæ Sanctæ Melaniæ Piniani uxoris apud Surium die 31. Decembris, & Lipomanum noſtræ Veronæ Antiſtitem Tom. 1. ad diem 31. Januarii, conſtet, eoſdem *ſeptem annos* Tagaſte degiſſe, antequam in Palæſtinam tranſmitterent, & ex Procemio libri de Gratiâ Chriſti pateat, anno 418. poſt Majum literas ad Sanctum Doctorem ex Palæſtinâ eoſdem miſiſſe, quibus ille Numidarum Legatum in Synodo apud Carthaginem agens reſpondit, ut cap. 15. explicabitur, non obſcurè infertur, eoſdem ineunte anno 411. Tagaſtem ad Sanctum Alipium ſe recepiſſe, quòd Alaricus naves ad Siciliam oppugnandam undique Rhegium contrahebat, qui fœdo poſteà naufragio conflictatus, incœpta deſerens paulò poſt è vitâ apud Coſentiam diſceſſit. Scribit Olympiodorus Cod. 80 Photii, Alaricum ſtatuâ quadam apud

Digitized by Google

Rhegium prohibitum, ne in Siciliam claſſem appelleret, quæ ſomniantis figmenta eſſe, nemo non videt. Alipius adhuc Monachus Auguſtinianus, cùm ex peregrinatione Hieroſolymitanâ in Italiam veniſset, ob generis claritatem, eximiam doctrinam, ac morum integritatem cum Piniano, ac Melaniâ amicitiam contraxerat; hinc Italiâ vaſtatâ, ac tremente Siciliâ nobiles illi conjuges ad Alipium ſeſe contulere.

Rufinum ſub idem temporis apud Meſsanam obiiſſe tradit Hieronymus in Præfatione ad librum Ezechielis, ubi alloquens Virginem Euſtochium tempus mortis Rufini deſignat: *Ecce ſubitò*, inquit, *mors mihi Pammachii, atque Marcellæ, Romanæ Urbis obſidio, multorumque fratrum, & ſororum dormitio annunciata eſt, atque ita conſternatus obſtupui, ut nihil aliud diebus, ac noctibus, niſi de ſalute omnium cogitarem.* Et rurſùs: *Poſtquàm verò clariſſimum terrarum omnium lumen extinctum eſt, imò Romani imperii truncatum caput, & ut veriùs dicam, in unâ Urbe totus Orbis interiit, obmutui, & ſilui de bonis &c.* Hieronymus diutiùs captæ Urbis dolore confectus manum è tabulâ amovit; cùm verò ſtylum reſumpſit, jam vulneri cicatricem paulatim obductam fuiſse, teſtatus eſt. Quarè poſt annum 411. Commentaria in Ezechielem exorſus fuiſſe videtur, id rogante Euſtochio, ac Rufini paulò antè morte intellectâ, cui ignominiæ causâ epitaphium ibidem inſcribit. Verba ejus ſunt: *Verùm, quia tu indeſinenter hoc flagitas, & magno vulneri cicatrix paulatim obducitur, Scorpiuſque inter Enceladum, & Porphyrium Trinacriæ humo premitur, & Hydra multorum capitum contrà nos aliquando ſibilare ceſſavit.* Hunc vitæ exitum in Siciliâ, quæ à veteribus Trinacria appellata fuit, Rufinus habuit, vir quidèm eruditus, ac Paulini Nolani encomiis decoratus, cujus ſtudio inſignem Euſebii Hiſtoriam Latio donatam ſe evolviſſe Auguſtinus affirmavit in lib. de Hæreſ. c. 83. Hic tamen nimio erga Origenem, ejuſque ſcripta amore, quo ſemper exarſit, non modò Hieronymi, & Epiphanii Cyprii odia ſibi contraxit, verùm etiam Romanæ Eccleſiæ cenſuras meruit; inde etiam Pelagianæ ſectæ fundamenta poſuit, graviſſimaque diſſidia Orbi Catholico intulit. Sanctus Gelaſius Papa in Romanâ Synodo hanc de Rufino ſententiam tulit: *Rufinus vir religioſus plurimos Eccleſiaſtici operis edidit libros, nonnullas etiam ſcripturas interpretatus eſt. Sed quoniam Beatus Hieronymus eum in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa ſentimus, quæ prædictum Beatum Hieronymum ſentire cognoſcimus, & non ſolùm de Rufino, ſed etiam de univerſis, quos vir ſæpiùs memoratus zelo Dei, & fidei religione reprehendit.* Ex quibus ultimis verbis corrigendus eſt Gennadius iniquus Hieronymo ſcriptor, dum cap. 17. eximiè Rufino commendato ait, Hieronymum *æmulationis* contrà Rufinum *ſtimulo incitatum ad obloquium ſtylum vertiße.* Cæterùm Rufinus non fuit hæreticus, licèt Hieronymus eundem hæreticis annumeret, neque enim Sanctus Paulinus tam religioſam cum eodem amicitiam coluiſset, neque Pinianus, & Melania illum unà ſecum in Siciliam adduxiſsent, neque in ſuburbano Pineti Monaſterio degere potuiſset, ſi palam hæreſi infectus fuiſset. Unde errorum ſuſpicionem, quâ apud Anaſtaſium laboravit, Romam rediens coram Innocentio Pontifice à ſe procul excuſſit. Et quidèm libellum, quo errores partim ab ſe aſsertos, partim ſibi, ut queſtus eſt, imputatos condemnavit, inveni in antiquo codice Vaticanæ Bibliothecæ inter MSS. Palatina num. 234. in cujus voluminis initio ponitur Epiſtola Sancti Anaſtaſii Papæ ad Joannem Hieroſolymitanum contra Rufinum, ab eoque translata Peri-archon volumina, paginâ verò ſecundâ hæc Rufini palinodia legitur.

IN C. PROPTER FIDEM.

Propter venerationem Sanctorum locorum Hiero-
,, ſolymarum, & Bethlehem venimus, & intellexi-
,, mus, plurimos fratres in nobis ſcandalizari, eò
,, quòd audierint, nos multa hæretica, & quæ contrà
,, fidem Eccleſiæ veniunt, profiteri. Itaque Deo
,, præſente teſtamur, quæ infraſcripta ſunt, nos ex
,, parte ſenſiſse per errorem, & præſenti tempore
,, condemnare; Alia autem, in quibus falsò infa-
,, mamur, nec dixiſse, nec dicere, & contraria,
,, quæ in aliis ſuſpicamur, poſuiſse, atque damnaſse.

I. Qui dicunt Diabolo, & Dæmonibus, & impiis,
,, hoc eſt Gentilibus, Judæis, Sammaritanis, omni-
,, buſque Hæreticis, exceptis Chriſtianis, qui rectam
,, fidem ſequuntur, & ſunt peccatores, pœnas eorum
,, non eſse perpetuas!, anathema ſint.

II. Qui dicunt, quemvis Sanctum virum, & Pro-
,, phetalem, & Apoſtolicum ſinè Dei auxilio poſse
,, eſse perfectum, anathema ſint.

III. Qui dicunt, Chriſtum filium Dei Deum
,, Verbum in hominem eſse mutatum, ita ut Deus
,, Verbum eſse deſierit, aut hominem purum natum
,, ex Maria ſecundùm Paulum Samoſatenum, & Pho-
,, tinum, & merito, atque virtutibus in Dei voca-
,, bulum profeciſse, anathema ſint.

IV. Qui dicunt, illud, quod ſcriptum eſt: *De*
,, *die, anno, & horâ neſciunt neque Angeli, neque Filius* Matt. 13. 32.
,, juxtà blaſphemias Arianorum, & non propter diſ-
,, penſationem carnis aſsumptæ, anathema ſint.

V. Qui dicunt, Patrem, Filium, & Spiritum
,, ſanctum, hoc eſt Sanctam Trinitatem, diverſæ
,, inter ſe eſſe ſubſtantiæ, & non unius poteſtatis,
,, atque naturæ, anathema ſint.

VI. Qui dicunt, quolibet modo, & quolibet ſen-
,, ſu Filium Patrem non videre, anathema ſint.

VII. Qui dicunt, animas noſtras ex Angelorum
,, faſtigio in hæc corpora corruiſſe propter quædam
,, antiqua peccata, & in iſto mundo agere pœniten-
,, tiam aſsumentes illa teſtimonia: *Priuſquàm humi-* Pſ. 118 67.
,, *liarer ego peccavi, & educ de carcere animam meam*, Pſ. 141 8.
,, & cætera his ſimilia, anathema ſint.

VIII. Qui dicunt, Dominum, & Salvatorem
,, noſtrum non in noſtra veniſſe, ſed diverſæ, ſub-
,, limioriſque fuiſſe ſubſtantiæ, ſivè cœleſtis, &
,, non in totum ſumpſiſſe, quod de Maria eſt, vel
,, animam hominis non habuiſſe, vel mentem abſ-
,, que peccato, anathema ſint.

IX. Qui dicunt, poſt multa ſæcula, & tempora,
,, quæ non poſſumus humana cogitatione comprehen-
,, dere, reſtitutionem fieri omnium in antiquum
,, ſtatum, & univerſa ad ſua redire principia, ana-
,, thema ſint.

X. Qui dicunt, poſt reſurrectionem non eadem
,, habere nos corpora, ſed aerea quædam, & ſpi-
,, ritalia, & non ejuſdem naturæ, cujus in ſepul-
,, chro conditi ſumus, licèt incorruptæ, atque im-
,, mortalis, anathema ſint.

XI. Qui dicunt, poſt reſurrectionis finem, &
,, poſt multa tempora aboliri corpora, & reverti in
,, uſum, ut ſine corporibus tantùm animæ ſimus,
,, quod prius ſuimus, anathema ſint.

XII. Qui dicunt, animas prius fuiſſe, quàm natæ
,, ſunt, & non cum corpore ſecundùm exemplum pri-
,, mi hominis à Deo quotidie fieri, anathema ſint.

FINIT

Digitized by Google

FINIT DE FIDE DE NOMINE RUFINI.

Et hæc quidèm in laudato codice leguntur. In his verò anathematiſmis reprobantur majori ex parte Origenis errores, ut legenti Epiſtolas Hieronymi ad Avitum, & Epiphanii ad Joannem Hieroſolymitanum patebit; Undè habemus Rufinum noſtræ Provinciæ inſignem Scriptorem, & dum viveret, Sancti Auguſtini amiciſſimum, ab omni hæreſeos Origenianæ crimine ſe purgaſſe, ac in Eccleſiæ Catholicæ communione defunctum, neque enim, ſi ſecus contigiſſet, aſſertus fuiſſet à Sancto Gelaſio *Vir religioſus*. Cùm verò videam, à Hieronymo in procœmiis ad libros Ezechielis, itemque Jeremiæ, quos poſt Rufini mortem interpretatus eſt, eundem acriter perſtringi, ſatìs probabile exiſtimo, laudatam palinodiam in Hieronymi manus non perveniſſe, cur enim piis correcti hominis manibus tam ſeverè inſultaſſet? Utcunque res ſe habuerit, illud notandum eſt, nihil à Rufino ibidem aſſeri de peccato originali, quòd fortè eam ſententiam, uti ejuſdem poſteà diſcipulus Cœleſtius dicere ſolebat, non ad dogma fidei pertinere, ſed inter adiaphora reponendam arbitrabatur; Ibidem tamen in ſecundo anathematiſmo Pelagianorum dogma de gratiâ condemnat, ut planum ſit, de divinæ gratiæ ad opera pietatis præſtanda neceſſitate, Rufinum Pelagianis olim præcinuiſſe, ut jure in Synodo Romanâ ſub Gelaſio de arbitrii libertate per ſemetipſam ad virtutem capeſſendam ſine auxilio Dei ſufficiente à Divo Hieronymo reprehenſus aſſeratur.

CAPUT IV.

Cœleſtius in Synodo Carthaginenſi ab Aurelio Primate damnatus Epheſum pergens Presbyter conſecratur. Pelagius ab Auguſtino, & Hieronymo ſcriptis confutatur. Theophilus Alexandrinus moritur.

CUm Pelagius, ac Cœleſtius aliquandiu Syracuſis ſubſtitiſſent, id enim facilè ſuſpicor, quòd vel initio hæreſis ea urbs erroribus infecta fuit, in Africam ſe contulerunt. Indicta erat ab Honorio Imperatore celebris illa collatio inter Catholicos, & Donatiſtas anno 411. cujus rei famâ commotus Pelagius, ejuſque Achates Cœleſtius eò fortè curſum intenderunt, quò celebres illos Africæ Epiſcopos cognoſcerent. Pelagius, abſente Auguſtino, Hipponem appulit, indeque Carthaginem venit, ac paulò poſt in Aſiam profectus eſt. Scribit hæc Auguſtinus lib. de Geſtis Pel. cap. 22. *Poſteaquàm in Africam*, inquit, *venit me abſente noſtro, ideſt, Hipponenſi litore exceptus eſt, ubi omninò nihil ab illo hujuſmodi auditum eſt, quia & citiùs, quàm putabatur, indè profectus eſt; Poſtmodùm ejus faciem Carthagine, quantum recolo, ſemel, vel iterum vidi, quando curâ collationis, quam cum hæreticis Donatiſtis habituri eramus, occupatiſſimus fui, ille verò etiam ad tranſmarina properavit.* Ex his Auguſtini verbis bis in Africam Pelagium transfretaſſe putat Janſenius, ſed non ita eſt, nam Hippone verſùs Aſiam profecti Carthagine prætervehuntur, ibi verò Pelagius exſcenſionem fecit, celeberrimam Urbem, ac Synodi Patres inviſurus. Inchoata eſt illa collatio Kalendis Junii in thermis Gargilianis ducentis ſeptuagintanovem Epiſcopis ſuffragia pro Donati parte ferentibus, Catholici Antiſtites ducenti, & octogintaſex eo tempore Carthagine numerati ſunt. Triduò verò collatio duravit. Inſerta legitur Tom. 4. Concil. Edit. Regiæ à pag. 101. Papirii Maſſonis operâ primùm in lucem edita, ejuſdem verò compendium recitat Auguſtinus Tomo 7. Ex his patet, Pelagium menſe Majo Carthaginem appuliſſe, cùm eò ex univerſâ Africâ Epiſcopi confluerent.

Pelagio interim Hieroſolymam profecto, Cœleſtius Carthagine ſubſtitit, ſtatimque contrà peccatum originale garrire occœpit præſenta adhuc Auguſtino, qui ſanè tunc primùm originis peccatum antiquari, inter quorundam colloquia ſe curſìm intellexiſſe, teſtatus eſt lib. 3. de Pecc. mer. & remiſs. cap. 6. *Ante parvum tempus*, ait, *à quibuſdam tranſitoriè colloquentibus curſim mihi aures perſtrictæ ſunt, cùm illic apud Carthaginem eſſemus, non ideò parvulos baptizari, ut remiſſionem accipiant peccatorum, ſed ut ſanctificentur in Chriſto; Quâ novitate permotus, & quia opportunum non fuit, ut contrà aliquid dicerem, & non tales homines erant, de quorum eſſem auctoritate ſollicitus, facilè hoc in tranſactis, atque abolitis habui.* Cœleſtius nova dogmata latè per Urbem ſpargebat pleriſque ſuam in ſententiam adductis, ſcholæque omnes, ac congreſſus novis diſputationibus ebulliebant. Ille vero cùm quibuſdam excellentioris ſcientiæ homo videretur, ad Presbyterii dignitatem aucupandam ſubdolè irrepebat, idque facilè impetraſſet, niſi Paulini Diaconi induſtriâ uti hæreſis novæ magiſter, & accuſatus, & convictus fuiſſet. Iſta quidem recitat Auguſtinus Epiſt. 89. ad Hilarium in ſol. 3. quæſtionis: *Nec tamen hic deeſſe aliquos arbitror maximè apud Carthaginem, ſed jam occultè muſſitant, timentes Eccleſiæ fundatiſſimam fidem; Nam unus eorum nomine Cœleſtius in ejuſdem Civitatis Eccleſiâ jam ad Presbyterii* Anno 412. *honorem ſurrepere cœperat, ſed fideliſſimâ libertate fratrum propter has ipſas contrà Chriſti gratiam diſputationes uſque ad judicium Epiſcopale perductus eſt.* Res autem referente Auguſtino lib. 2. de Pecc. orig. cap. 3. hoc pacto ſe habuit. Paulinus Diaconus indignatus novo dogmate plebem Carthaginenſem infici, ac diſſidiis cuncta compleri, Cœleſtium novarum diſſenſionum, ac doctrinam auctorem ad Aurelium Primatem Carthaginenſem, alioſque Collegas Synodum vere novo de more celebrantes detulit. Accitus ille in judicium, objiciente Paulino, negaſſe ipſum originis peccatum, reſpondit: *Dixi de traduce peccati, me dubium eſſe, ita tamen, ut cui donavit Deus gratiam peritiæ, conſentiam, quia diverſa ab eis audivi, qui utique in Eccleſiâ Catholicâ conſtituti ſunt Presbyteri.* Inſtante verò Paulino, ut auctorum nomina produceret, reſpondit: *Sanctus Presbyter Rufinus, Romæ qui manſit cum Sancto Pammachio; Ego audivi illum dicentem, quia tradux peccati non ſit;* Urgenti verò accuſatori, ut alios quoque nominaret, indignatus reſpondit: *Non tibi ſufficit unus Sacerdos?* Errores, quorum Paulinus Cœleſtium accuſavit, recitat Auguſtinus lib. de Geſtis Pel. cap. 11. *Primò, Adam mortalem factum, qui ſivè peccaret, ſivè non peccaret, moriturus eſſet. 2. Quoniam peccatum Adæ ipſum ſolum læſerit, & non genus humanum. 3. Quoniam lex ſic mittit ad regnum, quemadmodum Evangelium. 4. Quòd ante adventum Chriſti fuerunt homines ſinè peccato. 5. Quoniam infantes nuper nati in illo ſtatu ſunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem. 6. Quoniam neque per mortem, vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moritur, neque per reſurrectionem Chriſti omne genus hominum reſurgit.* Septimum etiam hunc errorem: *Hominem poſſe eſſe ſinè peccato, & mandata Dei facilè cuſtodire, ſi velit.*

Digitized by Google

Cœleſtio objectum fuiſſe, teſtatur Oroſius in Apologetico; Scribit autem laudatus Auguſtinus ad Aurelium: *Hæc ita objecta ſunt*, nempè Pelagio in Synodo Dioſpolitanâ, *ut etiam apud Carthaginem à Sanctitate tua, & ab aliis tecum Epiſcopis dicerentur audita, atque damnata.* Paulinum hæretici delatorem Divi Ambroſii Diaconum fuiſſe rectè Baronius ſubodoratus fuit, quod diſertè tradit Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem: *Cœleſtius*, inquit, *quidam Eunuchus matris utero editus ante viginti plùs minùs annos diſcipulus, & auditor Pelagii egreſſus ex Urbe Romanâ Carthaginem Africæ totius Metropolim venit, ibique de infraſcriptis capitulis apud Aurelium Epiſcopum memoratæ Urbis per libellum à quodam Paulino Diacono ſanctæ memoriæ Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi eſt accuſatus.* Hic idem eſt Paulinus, qui ejuſdem Ambroſii vitam deſcripſit, eandemque Auguſtino nuncupavit, quem plerique cum Paulino Nolæ Epiſcopo perperàm confundunt. Cæterum cùm Cœleſtius ſinè ambagibus dilucidè dogmata illa anathematizare recuſaret, à Synodo anathemate ipſe percuſſus abſceſſit. Auguſtinus libro 2. Retractat. cap. 33. *Cœleſtius verò diſcipulus ejus jam propter tales aſſertiones apud Carthaginem in Epiſcopali judicio, ubi ego non interfui, excommunicationem meruerat.* Hæc accidiſſe anno 412. verno tempore conſtat ex literis Concilii Carthaginenſis ad Innocentium datis circà autumnum anni 416. ubi *ante fermè quinquennium* judicatum de Cœleſtio ibidem fuiſſe Patres perſcribunt. Ille publico anathemate proſcriptus ex Africâ fugiens in Aſiam ſe contulit, ne tamen utì hæreticus palam traduceretur, ſimulque latam contrà ſe ſententiam ab Africanis declinaret, ad Romanam Sedem appellationem interpoſuit. Teſtatur hoc laudatus Marius Mercator, qui etiam deſignat Urbem, in quam ſe receperit, ubi & Presbyter fuit conſecratus: *Eccleſiaſticâ*, inquit, *communione privatus eſt, à quâ ſententiâ ad Romani Epiſcopi examen credidit appellandum; Quâ mox idem ipſe appellatione neglectâ Epheſum Aſiæ Urbem contendit, ibique auſus eſt per obreptionem locum Presbyterii petere.* Non ergo in Siciliam ſe contulit ex Africâ Cœleſtius, ut putavit Uſſerius libro de Antiq. Eccleſ. Britan. cap. 9.

Joannes Latius, qui rerum Pelagianarum Hiſtoriam paucis perſtrinxit, lib. 1. cap. 4. hæc ſcribit: *Undè Cœleſtii appellatio ad Apoſtolicam Sedem, quam inculcat Baronius, doceri poſſit, non video; Nam ſi in priori*, inquit, *illo Carthaginenſi judicio Cœleſtius appellationem interpoſuit, mirum videri poteſt, Africanos Patres ſecundò judicaſſe, & ad Innocentium quinquennii tempore nullam notitiam ejuſdem appellationis perveniſſe.* Hæc ille, ſed imperitè; Etenim ut ineluctabile Mercatoris, quem Latius non legit, teſtimonium proximè recitatum omittam, ex literis Zoſimi Papæ ad Aurelium, & collegas datis anno 417. habemus, Cœleſtium Carthagine damnatum Apoſtolicam Sedem appellaſſe; de illo enim hæc ſcribit: *Pariter vobiſcum voluimus habere tractatum de illo, qui apud vos, ſicut ipſi per literas dicitis, fuerit accuſatus, & ad noſtram (qui ſe aſſereret innocentem non refugiens judicium ex appellatione priſtinâ) venerit Sedem.* Scio, Latium ſuſpicari literas haſce Zoſimi ſuppoſititias, ſed cùm cæteris legitimæ ſint, nullo jure appellationem Cœleſtii omni fundamento carere affirmavit; certè eaſdem legit Facundus Hermianenſis, qui anno 550. floruit, indeque lib. 7. cap. 3. eandem Cœleſtii appellationem inculcavit; verba Auctoris damus inferiùs cap. 13. Sed eadem Cœleſtii appellatio ex Paulini Diaconi, qui Cœleſtium accuſaverat, libello ad Zoſimum evidenter oſtenditur; ex codice Vaticano exhibet illum Baronius ad annum 418. inter alia hæc ibidem recitantur: *Quem*, nempè libellum, *idcircò dixi, quia me licèt ſermone Baſilicus Subdiaconus à tuâ beatitudine cum geſtis Sedis Apoſtolicæ directis, Carthagine convenit IV. Non. Novembrium die, ut adeſſem ad Apoſtolicam Sedem, & tuæ judicio ſanctitatis, ad quam me fugiſſe ſuggeſtum eſt, nec defuturum fore promitterem, ſi adverſùm me, & non pro me fuiſſet lata ſententia. Ubi tunc igitur nihil agere potui, quia is, qui ad Sedem Apoſtolicam provocaverat, defuit, quem oportuerat utique merita ſuæ appellationis adſtruere, maximè cum nihil agente appellatore ſecundùm etiam humanas leges ſuperior eſt ſemper ille, qui vicit.* Ex his conſtat, Paulinum Diaconum auditâ appellatione Cœleſtii Romam illicò ſe contuliſſe, ut contrà eundem coram Innocentio Romano Pontifice latam ab Synodo Carthaginenſi ſententiam defenderet, inquit enim: *Ubi*, nempè apud Apoſtolicam Sedem *nihil agere potui, quia is, qui ad Sedem Apoſtolicam provocaverat, defuit.* Liquet, Cœleſtium cauſæ diffiſum Innocentii tribunal ſubterfugiſſe, & elapſo quinquennio coram novo Pontifice veterem appellationem poſtliminiò interpoſuiſſe. Patres verò Africani iterum Cœleſtium condemnarunt, quòd interpoſitam appellationem Innocentii timore perculſus omiſerat. Et hæc contrà Latium ſufficiant. De literis Zoſimi vide lib. 2. cap. 6.

Sed non prior fuit iſthæc novæ hæreſeos peracta Carthagine damnatio, nam olim Sanctus Cyprianus ibidem in Synodo LXI. Epiſcoporum eandem proſcripſerat. In Epiſt. 59. ad Fidum inquit: *A baptiſmo, atque gratiâ nemo prohibetur, quantò magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccavit, niſi quòd ſecundùm Adam carnaliter natus contagium mortis antiquæ primâ nativitate contraxit, qui ad remiſſam peccatorum accipiendam hoc ipſo faciliùs accedit, quòd illi remittuntur non propria, ſed aliena peccata.* Hoc antiquum, ac venerabile Africanæ Eccleſiæ decretum in faciem ſemper Pelagianis Auguſtinus illiſit. Anno ſequenti cùm publicè in Eccleſiâ Carthaginenſi in Cœleſtii dogma rogatus declamaret: *Rogo vos*, inquit, *ut paululùm acquieſcatis; lego tantùm: Sanctus Cyprianus eſt, quem in manus ſumpſi, antiquus Epiſcopus Sedis hujus, quid ſenſerit de baptiſmo parvulorum, imò quid ſemper Eccleſiam ſenſiſſe monſtraverit, paululùm accipite.* Serm. 14. de Verb. Apoſtoli versùs finem, ſtatimque poſitam Cypriani ſententiam inculcat. Eodem teſtimonio Sancti Martyris uſus eſt Hieronymus in fine libri tertii Dialogorum. Quarè non ſinè divinæ providentiæ conſilio factum eſt, ut Cœleſtius ab irato Numine Carthaginem ablegaretur, ubi dudùm convictæ, ac damnatæ antiquitùs eâ in Urbe hæreſeos reus fidelium communione privaretur.

Intereà Carthago novis de gratiâ, & libero arbitrio quæſtionibus perſonabat, ac Cœleſtii fautores Flavium Marcellinum V. C. in partes trahere conabantur. Is anno ſuperiore ab Honorio Imperatore in Africam ſummâ cum poteſtate miſſus Collationi celeberrimæ apud Carthaginem interfuerat, ac pro Catholicis contrà hæreticos ſententiam pronunciaverat; interim Principis decreta contrà Donatiſtas opperiebatur. Cùm verò Cœleſtianos diſputatores moleſtiſſimos pateretur, illarum quæſtionum, quas illi moverant, ſolutionem per literas ab Auguſtino petiit. Huc uſquè Pelagiana hæreſis ſermonibus, ac collocutionibus ab Auguſtino, aliiſque cohibita fuerat, nullis contrà eandem ſcriptis emiſſis. Urgente tamen amiciſſimo viro,

atque

Digitized by Google

atque ob leges in Donatiſtas nuper promulgatas de Catholicâ Eccleſiâ benemerito, Auguſtinus ſtylum in Pelagianos acuens tres ad Marcellinum libros edidit, quos de Peccatorum meritis, & remiſſione inſcripſit. In horum primo Adam, niſi peccaſſet, minimè moriturum, ejuſque poſteros originali labe infectos naſci demonſtrat. In altero verò quatuor haſce quæſtiones ſolvit. *Utrum poſſit eſſe homo ſine peccato. Utrum ſit. Si non eſt, cùm poſſit eſſe, cur non ſit. Utrum qui omninò nunquàm ullum peccatum habuerit, non ſolùm quiſquam ſit, verùm etiam potuerit aliquando eſſe, vel poſſit?* In poſtremò volumine nonnullis argumentationibus, quæ in Pelagii ſuper Paulinas Epiſtolas commentariis legebantur, reſpondet, nam eoſdem ſanctus Doctor ſinitis duobus libris prioribus acceperat. In hoc ſanè opere Pelagii conſilium laudat, qui ſub alienâ perſonâ ea contrà peccatum originis objecerat, ne novitatis indè invidiam ſubiret: *Hæc ergo*, inquit Sanctus Pater cap. 3. *quæ hunc ſequuntur errorem nimiùm perverſa, & Chriſtianæ repugnantia veritati, credo quòd vir ille tam egregiè Chriſtianus omninò non ſentiat.* Degebat Carthagine Honoratus vir doctus, & ab ineunte ætate Auguſtino chariſſimus, quem nondùm Chriſtianum ad Manichæos audiendos Auguſtinus eo morbo infectus hortatus fuerat, cui poſteà egregium volumen de utilitate credendi, in quo Manichæorum vanitatem confutat, nuncupavit. Hic quinque quæſtionum ſolutionem Sanctum Doctorem rogaverat, cui Auguſtinus reſpondens, ſextam contrà Pelagianorum errores Carthagine jam ſerpentes addidit: *Ego autem*, inquit 2. Retract. cap. 36. *intuens ſupradictam hæreſim novam inimicam gratiæ Dei, ſextam mihi propoſui quæſtionem de gratiâ novi teſtamenti.* Erat Honoratus Catechumenus ex cap. 10. undè corrigendus titulus, ubi in pleriſque codicibus Epiſcopus nominatur. Hoc opus habetur inter Epiſtolas, & eſt 120. ad Honoratum, quam dum ſcribebat, tres à Marcellino remiſſos libros recepit, quòd notariorum incuriâ mendis undique ſcatebant, quos mille occupationibus implicitus tandèm emendatos ad eundem iterùm perferendos curavit: *Si autem*, inquit in Epiſt. 158. ad Marcellinum, *rationem omnium dierum, & lucubrationum aliis neceſſitatibus impenſarum tibi poſſem reddere, graviter contriſtatus mirareris, quanta me diſtendant, quæ differri omninò non poſſunt, nec agere illa permittant, in quæ me petendo, & admonendo urges volentem, & ineffabiliter, quia non poſſum dolentem.* Marcellinus acceptos ab Auguſtino libros magnâ diligentiâ evolvens, cùm in ſecundo volumine legiſſet, poſſe hominem divinâ gratiâ adjutum eſſe ſine peccato, eâ ſtatìm difficultate perculſus eſt, quâ id ratione fieri poſſet, quando ipſo Auguſtino teſte, unus humani generis Servator, idemque Dei Filius ſine peccato inter homines vixerit: quod dubium iterùm per literas Auguſtino ſolvendum propoſuit. Quarè Sanctus Doctor librum de Spiritu, & literâ exarans prolixam difficultatis ſolutionem producit. In eo volumine multa Deo auxiliante ab homine fieri poſſe oſtendit, quæ tamen nuſquàm à quoquam facta leguntur. Quâ occaſione, tradit, legem ſine Dei gratiâ ad peccata vitanda non ſufficere, ſed legi divinum auxilium ſociandum, cui etiam Chriſtiana fides deputanda eſt. Hæc velutì prima velitatio fuit, quâ Sanctus Auguſtinus in Pelagianos impetum fecit.

Sed jam nobis ſermo vertendus eſt ad Pelagium Sectæ Magiſtrum in Oriente anno ſuperiore profectum. Hic benignè à Joanne Hieroſolymitano exceptus eſt, quòd adversùs Hieronymum opportuno præſidiu ſibi futurus videbatur. Profectò Pelagius egregiam ſe operam Patrono ſuo navaturum credidit, ſi Hieronymum ſcriptis perſtringeret, ejuſque famam, quæ in Palæſtinâ ampliſſimè perſonabat, decurtaret. Hinc editos à Sancto Doctore in Divi Pauli Epiſtolam ad Epheſios commentarios carpere occœpit. Interìm Hieronymus commentariis in Ezechielem ad umbelicum perductis, Jeremiam Prophetam novis expoſitionibus illuſtrandum ſuſceperat. In Procemio verò primi libri ægrè ferre ſe oſtendit, Pelagium ſua ſcripta lacerare, ac rancida Rufini argumenta in eadem congerere; Janſenii ſententia eſt, Hieronymum Jeremiæ explicando intentum, Pelagii audaciam diutiùs patienter tuliſſe, nam in Procœmio lib. 3. ait de Pelagio: *Patientiam noſtram de Chriſti humilitate venientem malæ conſcientiæ ſignum arbitratur.* Sed planè Janſenius hallucinatur, non eo erat ſtomacho Hieronymus, qui ſuperbi hominis contumelias devoraret, nam vix primo libro in memoratum Prophetam expleto, ſtatìm contrà Pelagium à Cteſiphonte rogatus ſtylum convertit; Hæc ſunt ejus verba in Procœmio libri ſecundi in Jeremiam contrà Pelagium: *Opinione virtutum corruunt in ſuperbiam, & Deo ſe ſimiles arbitrantur, ut æqualitatem, quam impia Arianorum hæreſis in filio negat, cunctis hominibus tribuant, & ponant in cælum os ſuum, & nihil futuræ Sanctorum beatitudini ampliùs derelinquant; quorum furori reſpondimus, ut potuimus, & ſi Dominus vitam dederit, pleniùs reſponſuri ſumus.* Et lib. 4. in Procœmio de Pelagio pariter loquens ait: *Cui reſpondere diù tacens, & dolore ſilentio devorans crebrâ fratrum expoſtulatione compulſus ſum, nec tamen huc uſque prorupi, ut auctorum nomina ponerem, malens eos corripi, quàm infamari.* Hieronymus ſcriptâ ſatìs prolixâ ad Cteſiphontem Epiſtolâ Pelagii conatibus in Oriente obviam ivit, illiuſque audaciam, ac furorem repreſſit, dubiæ autem fidei cenſebatur, quicunque à Hieronymo reprehenderetur; In eâ Epiſtolâ Hieronymus Origeniſmum Pelagio objecit, renovatamque veterum Stoicorum apathiam, quâ homines ſine ullo peccato eſſe poſſe dictitabat; Divinæ gratiæ neceſſitatem monſtravit, nihil tamen de peccato originis dixit, quòd ea quæſtio haud tanto ſtudio agitabatur à Pelagio, qui apathiæ confirmandæ unicè incumbebat; Sectam jam ille condiderat gaudens, plurimos de ſuo nomine Pelagianos dici, ridebatque ſuâ causâ homines in factiones dividi: *Fratrum*, inquit ibi Hieronymus, *inter ſe cernis jurgia, & rides, atque lætaris, quòd alii tuo nomine, alii Chriſti appellentur.* Pelagius interim verbo diſcipulos docebat, nil literis mandabat; verebatur enim, ne erroris ita argueretur, ut nullus defenſioni locus eſſet reliquus. Magiſtri tamen ſilentia diſcipulorum loquacitas proferebat; In id conſilii Pelagius impellebatur, ut ſi grata eſſent, quæ diſcipuli propalabant, in magiſtri gloriam id referretur, ſin minùs, diſcipuli culparentur; Dei gratiam ad opera virtutis implenda neceſſariam autumabat, ſed gratiam illam à lege, doctrinâ Evangelii, atque exemplo Chriſti minimè diſtinguebat.

Hoc anno xv. die Octobris Theophilus Alexandrinus deceſſit, qui contrà Origeniſtas Orientem, atque Occidentem commovit, ille verò ob ejectum in exilium Chryſoſtomum, ejuſque nomen è diptychis expunctum non parum famæ ſuæ nocuit. Idem tamen Theodorum Mopſueſtenum Pelagianorum poſteà Magiſtrum, ac Patronum, acerrimè impugnavit, quo nomine nobis commendandus venit,

Digitized by Google

conſtat hoc ex collat. 5. Synodi V. Oecumenicæ, ubi hæc leguntur: *Sancti verò Theophilus Alexandrinus, & Gregorius Nyſſenus ſuſcepeis querimoniis adversùs Theodorum adhuc viventem, & adversùs ejus conſcripta, ſcripſeriant adversùs eum Epiſtolas, quarum pars eſt: Sanctæ memoriæ Theophili ad Porphyrium Antiochiæ Epiſcopum*, ibique fragmenta contrà Mopſueſtenum recitantur. Scriptæ ſunt illæ literæ intrà annos 404. & 408. quo tempore Porphyrius Antiochiæ ſedit. Scribit ſanctus Joannes Damaſcenus lib. 3. de Imag. eundem morti proximum Joannis Chryſoſtomi effigiem adoraſſe. Theophilum uti ſanctum Apoſtolica Sedes coluit, ejuſque libros omnes recepit. Sanctus Leo Magnus Epiſt. 97. ad Leonem Auguſtum ait: *Sancti Theophili Epiſcopi Alexandrini de Epiſtolâ Paſchali &c.* Gelaſius Papa in Romanâ Synodo unà cum aliis Patribus approbavit: *Opuſcula Beati Theophili Alexandrini Epiſcopi*. Paulus Emiſſenus Antiſtes cùm in Eccleſiâ Alexandrinâ de pace inter ſanctum Cyrillum, & Orientales verba faceret, dixit: *Hæc beati Athanaſii ſunt dogmata, hæc magni Theophili eſt doctrina, columnarum utique Orthodoxæ doctrinæ*, acclamante populo: *Filli Athanaſii, & Theophili, & Cyrilli ſapientiam audiamus.* In actis poſt Synodum Epheſinam pag. 895. apud Binium.

CAPUT V.

Sanctus Flavius Marcellinus Donatiſtarum, ac Pelagianorum hoſtis occiditur. Dies martyris ejuſdem ſtatuttur. Inſigne de illo elogium. Auguſtinus Carthagine publicè è ſuggeſtu in Pelagianos declamat. Pelagius ad Auguſtinum, & Demetriadem Virginem ſcribit.

Anno 413. ANnus quadringenteſimus decimus tertius luctuoſus Africæ, atque Auguſtino fuit, Marcellino viro clariſſimo, ac ſanctiſſimo hæreticorum fraude perempto. Heraclianus Africæ Gubernator, ac Conſul contrà Honorium rebellans hoc anno cum numeroſiſſimâ claſſe in Italiam appulit, ac milite expoſito ad Urbem properans apud Utriculum cum Marino Honorii duce ſigna contulit, amiſſoque ingenti clade exercitu, Carthaginem ſe recepit. Marinus cum victrici claſſe hoſtem inſecutus vivum eundem cœpit, ſtatimque obtruncavit. Plurimorum indè cædes ſecutæ ſunt, non modò rebellium, ſed & aliorum, qui procul ab eo crimine fuerant; faciles enim aures delatoribus Marinus dabat. Flavius Marcellinus antè biennium pro concordiâ Eccleſiarum Africæ illùc ab Honorio miſſus, tanquàm cum tyranno conſpiraſſet, unà cum fratre in carcerem conjectus fuit. Auguſtinus, qui tunc Carthagine aderat, amiciſſimi viri vices dolens, cuique ob Donatiſtas, ac Pelagianos in Africâ repreſſos plurimùm ſe, imò Catholicam Eccleſiam debere norat, nullum non lapidem movit, ut innoxium ab imminenti periculo eriperet; Quanto verò in diſcrimine vel probi quique id temporis verſarentur, exponit Auguſtinus Epiſt. 259. ad Cæcilianum: *Poteſtas illius*, Marinum intelligit, *magna tunc erat, calumniæ facilitas radiabat. Non erat grande negotium, procurari aliquem, qui diceret, quod ſalute promiſsâ dicendum ille mandaſſet. Omnia iſta in tempore ſuffragabantur, ut etiam uno teſte tanquàm invidioſo, & credibili crimine ſine jubentis diſcrimine quilibet de medio tolleretur.* Quarè Auguſtinus cum collegis Epiſcopis de nobiliſſimi, atque innocentiſſimi viri ſalute ſollicitus totius Africanæ Eccleſiæ nomine Epiſcopum Legatum ad Imperatorem mittendum decrevit, quo ſtatìm ad Comitatum profecto, idem noſter Hipponenſis Præſul Cæcilianum Africæ Præſidem convenit, eumque pro Marcellini liberatione etiam, atque etiam deprecari non deſtitit. Cæcilianus Auguſtini precibus motus eidem promiſit, ſe Marcellini ſalutem *velutì familiare viaticum* à Marino petiturum. Sed ſecùs res cecidit, quæ ex Auguſtino tota accipienda eſt: *Poſtero die*, inquit, *quo illius parturitionis nefarius fœtus eſt ortus, cùm eſſet nobis repentè nunciatum, illos è carcere ad eum Judicem ductos, quanquàm perturbati fuerimus, tamen ego conſiderans, & quæ nobis pridiè dixeras, & qui eſſet poſt illum exorturus dies, quoniam Beati Cypriani erat pridiana ſolemnitas, exiſtimavi, quòd etiam elegerit diem, quo & tibi poſtulata concederet, & univerſam Chriſti Eccleſiam repentè lætificans ad locum tanti Martyris aſcendere voluerit parcendi voluntate, quàm occidendi poteſtate ſublimior; Cum ecce nobis nuncius irruit, quo priùs percuſſos eſſe noſſemus, quàm quomodò audirentur, quærere valeremus.* Contigit ergo ſancti Marcellini, ejuſque majoris natu fratris occiſio Idibus Septembris, cui diei ſuccedebat pridiana ſolemnitas beati Cypriani, qui capite plexus occubuit xviij. Kal. Octobris. Ita enim accipi ab Auguſtino *pridianum* ex contextu patet, & ex Epiſt. 65. ad Paulinum, ubi teſtatur, ſe feſtinatò ſcripſiſſe, quia delator literarum *repentè*, ait, *compertâ occaſione navigii, mihi pridianam ſuam profectionem jam nocte ſuggeſſit.* Laudatam ſancti Doctoris Epiſtolam nec Cardinalis Baronius, nec alii Martyrologiorum concinnatores obſervarunt, undè Marcellini martyrium recitarunt viij. Idus Aprilis. Et quidèm ſanctus Auguſtinus ibidèm nec Marinum Comitem, nec Marcellinum expreſſo nomine deſcribit, ſed de Marcellino loqui certum eſt, ut Vindingus in Critico Auguſtiniano primus adnotavit, nam de eodem ſcribit: *Religioſè vixit, & multùm corde, vitâque Chriſtianâ; Hæc eum fama præceſſit, ut in causâ Eccleſiæ ſic veniret, hæc conſecuta eſt, cùm veniſſet.* Fuerat Marcellinus in Donatiſtarum causâ judex ab Honorio ſummâ cum poteſtate in Africam delegatus. Et ſanè illius obitum minimè contigiſſe die 6. Aprilis, indè ſatìs evincitur, quòd hoc anno Heraclianus cum numeroſâ adeò claſſe aperto mare verno tantùm tempore ſolvere potuit ex Africâ Urbem invaſurus, cùm tamen Marcellini mors Heracliani in Italiâ exercitus ſtragem, Tyranni fugam, ac tandem cædem conſecuta fuerit. Occiſum autem fuiſſe anno 413. patet ex Cod. Theod. *L. 55. de hæreticis*, ubi legitur decretum emiſſum iij. Kalend. Septembris Conſtantio, & Conſtante Conſſ. anno 414. quo Imperator rata habet *Marcellini ſpectabilis memoriæ viri contrà Donatiſtas geſta.* Floruit Marcellinus inſigni apud Principem gratiâ, nam in collatione Carthaginenſi dicitur *Tribunus, & Notarius*; De hac dignitate agunt viri cruditiſſimi Pancirolus de Notitiâ Imp. Orient. cap. 92. & Lazius lib. 2. de Republ. Rom. cap. 4. Audiatur Theodoricus Rex apud Caſſiodorum lib. 1. Epiſt. 4. *Pater ejus*, inquit, *candidati ſub Valentiniano Principe geſſit Tribuni, & Notarii laudabiliter dignitatem; honor enim, qui tunc dabatur egregiis, dum ad imperiale ſecretum tales conſtet eligi, in quibus reprehenſionis vitium nequeat inveniri.* Erant ergo Tribuni, & Notarii Imperatoris à ſecretis. Honorius Africanorum Patrum legatione motus Marcellinum utì innoxium è carcere ſtatìm dimittendum juſſerat, teſte in laudatâ Epiſtolâ Auguſtino; ſed Imperatoris mandata poſt maturatam Tribuni, &

No-

Digitized by Google

Notarii cædem in Africam perlata ſunt, quam tamen cum ille intellexiſſet, Marino Comiti iratus eundem ſtatìm ex Africâ revocavit, ac Magiſtratu depoſito privatam vitam agere juſſit ex Oroſio lib. 7. cap. 42. Marcellinus non modò Donatiſtas, verùm etiam Pelagianos in Africâ pullulantes compreſſit, nam Auguſtinum contrà hos ipſos per literas excitavit. Hinc ſanctus Doctor tres de Peccatorum meritis, & remiſſione libros, itemque proximè elucubratum volumen de Spiritu, & literâ, quibus bellum contrà Pelagianos palàm inchoavit, eidem Marcellino honoris gratiâ nuncupavit, cui etiam ingens illud, ac præclarum volumen de Civitate Dei inſcripſit. Fuit Marcellinus omnium velutì virtutum compendium: *Quanta illi*, inquit Auguſtinus Epiſt. 259. *probitas in moribus, in amicitiâ fides, in doctrinâ ſtudium, in religione ſinceritas, in conjugio pudicitia, in judicio continentia, ergà inimicos patientia, ergà amicos affabilitas, ergà ſanctos humilitas, ergà omnes charitas, in beneficiis præſtandis facilitas, in petendis pudor, in rectè factis amor, in peccatis dolor? Quantum decus honeſtatis, qui ſplendor gratiæ, quæ cura pietatis, quæ in ſubveniendo miſericordia, in ignoſcendo benevolentia, in orando fiducia? Quod ſalubriter ſciebat, quâ modeſtiâ loquebatur, quod inutiliter neſciebat, quâ diligentiâ ſcrutabatur? Quantus in eo contemptus rerum præſentium? Quanta ſpes, & deſiderium bonorum æternorum?* Cùm Auguſtinus eundem in carcere inviſeret, atque ad noxarum, quæ furente quandoque concupiſcentiâ committuntur, expiationem hortaretur, *utrâque manu*, ait ſanctus Pater, *meam dexteram apprehendens teſtor, inquit, ſacramenta, quæ per hanc afferuntur manum, me nullum eſſe expertum concubitum præter uxorem, nec anteà, nec poſteà.* Sanctus Hieronymus in fine lib. 3. Dialogorum contrà Pelagium ſcribit de Marcellino: *Sub invidiâ tyrannidis Heraclianæ ab hæreticis innocens cæſus eſt.* Undè Sanctorum Martyrum faſtis ab Eccleſiâ Catholicâ additus fuit cum hoc elogio in Martyrologio Romano: *VIII. Idus Aprilis Carthagine ſancti Marcellini martyris, qui ob Catholicæ fidei defenſionem ab hæreticis occiſus eſt.* Nempè inſidiis, ac falſis hæreticorum delationibus, nam Marinum Comitem Catholicum fuiſſe ex laudatâ Auguſtini Epiſtolâ apertè colligitur.

Cùm Auguſtinus hoc anno Carthaginem perrexiſſet, ut cum Aurelio Primate, ac Collegis Catholicæ rei plurimùm per Donatiſtas turbatæ conſuleret, cùm plerique etiam Cœleſtii erroribus imbuti pravas ibidem doctrinas ſpargerent, rogatus ab Aurelio in Baſilicâ majori (*Majorini* alii legunt, ſed Carthagine *Baſilicam majorem, ubi Corpora ſanctarum martyrum Perpetuæ, & Fælicitatis ſepulta* erant, laudat Victor lib. 1. de Perſec. Vandalicâ) luculentiſſimam orationem ad Carthaginenſes habuit, quâ ex ſacris literis apertè oſtendit, pueros naſci infectos originali peccato, excludi illos regno cœlorum, ſi abſque baptiſmo decedant, nec uſquàm fingi poſſe tertium locum, ubi ſine baptiſmi gratiâ mortui felicem, ac beatam vitam agere poſſint. Quò verò validiùs Catholicam ſententiam adversùs Pelagianorum conatus Carthaginenſibus perſuaderet, eandem ſancti Cypriani ſanctiſſimi illius Urbis Epiſcopi teſtimonio confirmavit; ſumpto enim Cypriani codice præclaram indè ſententiam recitavit, quam ſuperiùs cap. 4. poſuimus. Audiatur Auguſtinus cap. 12. lib. de Geſtis Pelagii ad Aurelium: *Undè*, inquit, *coacti ſumus ſollicitudine charitatis, quam ergà Eccleſiam Chriſti nos habere convenit, etiam ad beatæ memoriæ Marcellinum, qui eos quotidiè diſputatores moleſtiſſimos patiebatur, & me per literas conſulebat, de quibuſdam iſtarum quæſtionibus ſcribere, & maximè de baptiſmo parvulorum, de quo etiam poſteà, te jubente, in Baſilicâ majori geſtans quoque in manibus Epiſtolam glorioſiſſimi martyris Cypriani, & de hac re verba ejus recitans, atque pertractans, ut error iſte nefarius de quorundam cordibus auferretur, quibus perſuaſa fuerant, quæ in his geſtis videmus damnata, adjutus orationibus tuis, quantùm potui laboravi.* Ex quibus patet, jam indè ab exorientis Pelagianæ hæreſis primordiis illius expugnandæ curam uni Auguſtino commiſſam fuiſſe, cùm Aurelius doctiſſimus alioquì Antiſtes præſente Auguſtino contrà eandem loqui recuſaverit; qui tamen Cœleſtium in ſuperioris anni Synodo damnaverat. Laudata Auguſtini oratio nunc etiam legitur inter ſermones ejuſdem de Verbis Apoſtoli, eſtque ſermo 14. in cujus calce, quo in loco Pelagianorum res id temporis eſſent, his deſignat: *Impetremus ergo, ſi poſſumus, à fratribus noſtris, ne nos inſuper appellent hæreticos, quòd eos talia diſputantes nos appellare poſſimus forſitan, ſi vellemus, nec tamen appellamus.* Item: *Nimium eſt, quò progrediuntur, multùm eſt, vix ferendum eſt, magnæ patientiæ adhuc ferri; Non abutantur hac patientiâ Eccleſiæ, corrigantur, bonum eſt. Ut amici exhortamur, non ut inimici litigamus &c. Non expedit adhuc, fortè noſtra non eſt reprehendenda patientia, ſed debemus timere, ne culpetur etiam negligentia.* Quarè Cœleſtio Carthagine pulſo mitiùs cum diſcipulis agebatur, qui licèt Catholicos hæreticorum nomine inſolenter æquè, ac falsò traducerent, à Catholicis tamen inter hæreticos nondum deputabantur, nihilque interìm contrà eoſdem ſtatuebatur, quòd ad rectum dogma brevi reverſuri crederentur. Recitavit hanc orationem Auguſtinus in die natali ſancti Joannis Baptiſtæ, ut ex ejuſdem exordio liquet. Hoc verò anno laudatum ſermonem Sanctum Epiſcopum ad Carthaginenſes habuiſſe, indè mihi probatur, quòd poſt ſcriptos libros ad Marcellinum ſe eandem concionem recitaſſe affirmat, ut ex cap. 12. de Geſtis Pelagiis adnotavimus; quarè cum anno 412. laudatos libros elucubrarit, & fortè hoc tantùm anno correctos ad Marcellinum remiſerit, poſt illum annum eandem orationem habuit. His adde, quòd anno CCCCXII. xvij. Kal. Julii Auguſtinus cum reliquis Numidiæ Epiſcopis Cirtæ aderat in Synodo ex Epiſt. 152. in cujus fine legendum eſſe, *Honorio Auguſto IX. Conſ.* eruditè Baronius obſervavit. Anno verò 414. Hippone degit ſanctus Doctor pluribus libris conſcribendis intentus, ut poſteà ex Epiſt. 102. ad Evodium oſtendemus. Quarè cùm certò conſtet, ſanctum Doctorem hoc anno diutiùs Carthagine commoratum uſque ad Marcellini cædem, optimo jure laudatam contrà Pelagianos declamationem anno præſenti recitatam diximus. Cæterùm Auguſtinus occiſo die 13. Septembris patrono, atque amico, pro cujus ſalute longiores apud Carthaginem moras traxerat, tanto animi angore correptus fuit, ut alterâ ſtatìm die licèt ſolemni ob annuum feſtum ſancti Cypriani Carthaginenſis Epiſcopi indè properè diſcedens mœſtiſſimus Hipponem redierit; neque enim Marini vultum ſuſtinere ampliùs potuit, hominis innocentiſſimorum fratrum cruore polluti. Simul ac verò ſuis reſtitutus fuit, longiorem ad Cæcilianum Africæ Præſidem Epiſtolam ſcripſit, quâ de illatâ Marcellino per ſummam injuriam nece conquerebatur, nam fama erat, Marinum Comitem de obtruncando Marcellino cum Cæciliano conſilia communicaſſe.

caſſe.

Digitized by Google

caſſe. Legatur Epiſt. 259. in quâ totius tragœdiæ narrationem Auguſtinus exhibuit.

Hoc anno Pelagius, cùm alicujus nominis ſibi eſſe videretur, in aliorum gratiam per literas irrepere tentavit. In primis illud unicè eidem curæ erat, Auguſtinum ſibi benevolum vel facere, vel ſervare; videbat enim ſi adverſantem habuiſſet, cum quo potentiſſimo hoſte ſibi luctandum foret. Itaque Auguſtinum humaniſſimis literis convenit, totus laxatis habenis in Sancti Doctoris laudes effuſus commendabat raras ipſius animi dotes, quibus erat inſtructus, altum, ac ſublime ingenium, cui cæteri vel doctiſſimi faſces ſubmitterent, arbitratus hac velutì laudum offâ injectâ ſoporem viro adversùs hæreſes vigilantiſſimo injicere. Senſit hæretici dolos Auguſtinus, ac ſub herbâ latitantem anguem; brevem tamen Epiſtolam eidem repoſuit, quam primus omnium typis edidit noſter Ludovicus ab Angelis lib. 5. de Vitâ Sancti Aug. cap. 14. illam autem excerpſit ex libro de Geſtis Pelagii M. S. in Bibliothecâ Canonicorum Regularium Feſulenſium, qui poſteà liber in lucem datus eſt. Apponam Epiſtolæ exemplum; eam enim velutì aggerem adverſantium accuſationibus poſteà opponere ſolebat idem Hæreſiarcha, quo fidei ſuæ integritatem vel ipſo Auguſtino teſte probaret.

Domino dilectiſſimo, & deſideratiſſimo Fratri Pelagio Auguſtinus in Domino ſalutem.

„ GRatias ago plurimùm, quòd me literis tuis
„ exhilarare dignatus es, & certum facere de
„ ſalute veſtrâ; retribuat tibi Dominus bona, quibus
„ ſemper ſis bonus, & cum illo vivas in æternum,
„ Domine dilectiſſime, & deſideratiſſime frater.
„ Ego autèm & ſi non agnoſcn præconia de me tua,
„ quæ tuæ benignitatis Epiſtola continet, benevolo
„ tamen animo ergà exiguitatem meam ingratus eſſe
„ non poſſum, ſimul admonens, ut potiùs ores pro
„ me, quò talis à Domino fiam, qualem me jam
„ eſſe arbitraris. *Et aliâ manu.* Memor noſtri in-
„ columis Domino placeas Domine dilectiſſime, &
„ deſideratiſſime frater.

Sed cur illum Auguſtinus erroris non admonuit? Imò in omnibus penè verbis hujus Epiſtolæ abs ſe tacitè eumdem admonitum fuiſſe per ſingula diſcurrendo à ſalutatione ad ipſam uſque ſubſcriptionem oſtendit Auguſtinus libro de Geſtis Pelagii cap. 29. Scriptam autem Epiſtolam Pelagio jam malè audienti teſtatur Auctor ibidem inquiens: *Dixi*, deſideratiſſimum, *quoniam valdè cupiebam, cum præſente aliquid colloqui; jam enim audieram contrà gratiam, qua juſtificamur, quando hinc aliqua commemoratio fieret, apertâ eum contentione conari.* Et anteà: *Sine ejus commotione quæſtiones de Dei gratiâ rectè ſapere admonui.* Ibi enim & à Deo eidem bona optavit, & precum neceſſitatem inculcavit, *ut eum*, inquit, *ſic admonerem contrà quod ille ſapiebat, ipſam quoque juſtitiam, quam in me laudandam putaverat, non eſſe volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei.*

Demetrias nobiliſſima virgo Romana Gothicam rabiem effugiens in Africam tùm temporis tranſmiſerat, cùm Heraclianus factâ rebellione bellum urgebat; ibi Sancti Auguſtini exhortatione jam patratis ferè nuptiis caſtæ vitæ propoſitum induens poſteà cum Julianâ matre Hieroſolymam navigans ſacrarum Virginum choro ſeſe adjunxit. Quarè falluntur ii, qui ab Auguſtino Demetriadem ſacro velo ornatam putant, quòd ex Epiſt. 179. ad Probam, & Julianam redarguitur. Hoc generoſum, piumque nobiliſſimæ Virginis propoſitum celeberrimos quoſque illius ævi Scriptores in commendationem Demetriadis provocavit. Gratulatus eſt eum matre Auguſtinus Epiſt. 179. Hieronymus elegantiſſimas quoque ad ipſam puellam literas dedit, & qui primo loco ponendus erat Sanctus Innocentius Pontifex. Pelagius quoque, ut caneret inter olores, ad eandem Virginem luculentiſſimam, ac prolixam ſatìs Epiſtolam perſcripſit, quam jubente Julianâ ſe dictaſſe teſtatur. Unum hocce opuſculum Pelagii habemus cum ſymbolo fidei ad Innocentium miſſo. Univerſas & calliditatis, & elegantiæ vires in unâ illâ Epiſtolâ exerit Pelagius; ita enim hæreticas ſententias componit, ut non ſolum Catholicus à pluribus habitus ſit, ſed eadem Epiſtola inter Auguſtinianas, vel Hieronymianas per plura ſæcula locum habuerit. Beda in Præfatione ad librum Canticorum Juliano illam adſcripſit; Primus tamen etiam antè Sanctum Auguſtinum Paulus Oroſius illam tanquàm Pelagii opus publicavit, atque impugnavit, nempè anno 415. ut dicemus. Audi ipſius Epiſtolæ, poſt nonnulla velutì procœmii loco præmiſſa, exordium elatum, atque ſuperbum: *Quoties mihi de inſtitutione morum, & ſanctæ vitæ converſatione dicendum eſt, ſoleo prius humanæ naturæ vim, qualitatemque monſtrare, & quid efficere poſſit, oſtendere, ac jam indè audientis animum ad ſpecies incitare virtutum, ne nihil proſit ad ea vocari, quæ fortè ſibi impoſſibilia eſſe præſumpſerit.* Poſteà: *Hæc igitur prima ſanctæ, ac ſpiritalis vitæ fundamenta jaciantur, ut vires ſuas Virgo agnoſcat, quas demùm benè exercere poterit, cùm eas ſe habere didicerit.* Indè pluribus exemplis probat, hominem vivere poſſe ſine peccato. At ne Dei gratiæ oblitus videatur, addit: *Nam ſi etiam antè legem, ut diximus, & multò antè Domini noſtri Salvatoris adventum juſtè quidam vixiſſe, & ſanctè referantur, quantò magis poſt illuſtrationem adventus ejus nos id poſſe, credendum eſt, qui inſtructi per Chriſti gratiam, & in meliorem hominem renati ſumus.* Ita ſub ambiguo gratiæ vocabulo quaſi in aureo calice venenum propinabat. Sed inſidiæ non ita occultari à vaferrimo homine potuere, quin nudam ſe in eâdem Epiſtolâ Pelagiana hæreſis oſtenderet: *Corporalis nobilitas, atque opulentia tuorum*, inquit, *intelliguntur eſſe, non tua; Spiritales verò divitias, nullus tibi præter te conferre poterit. In his ergo jure laudanda es, in his meritò cæteris præferenda es, quæ niſi ex te, & in te eſſe non poſſunt;* quæ planè ex Tullio, & Senecâ exſcripta videntur, quorum verba cap. 1. poſuimus. Hæc Pelagii Epiſtola ab hinc quadriennio ad minùs in Auguſtini manus venit, qui ſtatìm unà cum Alipio ad Julianam ſcripſit, eſſetne ea Epiſtola Pelagii, nam abſque nomine ad ipſum delata fuerat, pluribus etiam hæreticum ſenſum detegit, quo adversùs Pelagianas verſutias nobiles illæ fœminæ fierent oculatæ; In iis verò literis Sanctus Doctor meminit Epiſtolæ, quam Pelagius anno 417. ad Innocentium in ſui defenſionem dedit, in quâ hujuſce ſui ad Demetriadem operis mentionem fecit. Quædam hujus Pelagii Epiſtolæ excerpta expendit Auguſtinus in lib. de Grat. Chriſti à cap. 37. At jam indè ab initio antequàm quicquam hæreticus ad Demetriadem ſcriberet, Hieronymus eruditiſſimis literis ejuſdem animum adversùs Pelagianorum verſutias præmunierat, rogans, ut unius Romanæ Eccleſiæ fidem ſequeretur, Rufini olim ab Anaſtaſio percuſſi, quòd ex Oriente Origeniana dogmata Romanis auribus,

Digitized by Google

bus, oculiſque ingeſſiſſet, diſcipulos, ac venenatorum dogmatum hæredes vitaret, Hydram quidèm extinctam, ſed vivere adhuc, ac pullulare novella plantaria, quibus Pelagianos ſignificabat. Legatur ejuſdem proœmium in lib. 6. Comment. in Ezechielem. Verùm quidèm eſt, in eâ Epiſtolâ intelligi à Hieronymo non unum Pelagium, ſed cæteros etiam Origeniſtas, nam monuit Demetriadem, ne vanam illam animarum in cœlis inhabitationem, antequam in corpora detrudantur, crederet, à quo dogmate procul fuit Pelagius vel teſte ipſo Hieronymo in fine libri 3. Dialogorum. Cæterùm Pelagius inter reliquos Origeniſtas cenſebatur, licet in nonnullis diſſentiret.

CAPUT VI.

Liber Pelagii ab ejuſdem diſcipulis produtur, & ab Auguſtino impugnatur. Sanctus Doctor Cœleſtii ſophiſmata diſſolvit. Paulus Oroſius ex Hiſpaniâ ad Auguſtinum venit; indè in Aſiam ad Hieronymum pergit.

Anno 414. ANno 414. Pelagiana hæreſis clariùs prodita eſt à Timaſio, & Jacobo ipſius Pelagii diſcipulis. Res autem boc pacto ſe habuit. Plures jam ſibi Pelagius diſcipulos in Palæſtinâ aſciverat, quibus ſecretiora hæreſis myſteria tradebat. Cùm verò ſe à Hieronymo datâ ad Cteſiphontem Epiſtolâ acerrimè impugnari animadverteret, nec tamèn quidquam edere vellet, ne ex ſcriptis hæreſeos convictus damnaretur, id denique conſilii cœpit, reſpondere quidèm Hieronymo, non tamen volumen publicare; Itaque quò diſcipulos in fide contineret, neve illi ſcholam deſererent, librum elucubrare ſtatuit, quo & ſuam ſententiam aſſereret, & Hieronymi argumenta dilueret; Illius voluminis nonnulla tantum fragmenta leguntur in libro Sancti Auguſtini de Naturâ, & Gratiâ, ex quibus haud indubiè illud adversùs Epiſtolam ad Cteſiphontem emiſſum credimus. Initio quidem Epiſtolæ objicit Hieronymus, quòd *dicerent cum Diabolo: In cœlum aſcendam, ſuper ſydera cœli ponam thronum meum, & ero ſimilis Altiſſimo;* Quæ enim eſſe poteſt major temeritas, quàm cum Deo non dicam ſimilitudinem, ſed æqualitatem ſibi vendicare? At Sanctus Auguſtinus cap. 34. hæc de Pelagio loquitur: *Abſit autem, ut ei dicamus, quod à quibuſdam contrà ſe diei ait, comparari hominem Deo, ſi abſque peccato eſſe aſſeratur, quaſi verò Angelus, quia abſque peccato eſt, comparetur Deo.* Scribit in eadem Epiſtolâ Hieronymus: *Nullum, aut rarum ſine peccato proferre potes.* Item: *Egregii Doctores, dicunt eſſe poſſe, quod nunquam fuiſſe demonſtrant.* At Pelagius cap. 36. laudati operis Auguſtiniani latè exemplis Abel, Enoch, Melchiſedech, aliorumque complurium probat, poſſe hominem eſſe ſinè peccato. Adducit ibidem Hieronymus plura teſtimonia ſacrarum literarum, quibùs probat, nullum hominem eſſe ſinè peccato; Porrò hæc ipſiſſima teſtimonia explicantur à Pelagio apud Auguſtinum cap. 7. ubi contendit, iis teſtimoniis oſtendi, quales homines quidam tempore aliquo fuerint, non quòd aliud eſſe non potuerint. Rurſus ſic Hieronymus premit Pelagium: *Reſponde mihi, velis, an nolis carere peccato?* At ſcribit Auguſtinus cap. 59. de Pelagio: *Quòd verò contrà eos diſputat, qui dicunt, & quis nolit ſine peccato eſſe, ſi hoc in hominis eſſet poſitum poteſtate?* Objicit Hieronymus Apoſtolum dicentem ad Gal. 5. *Caro deſiderat contrà Spiritum, & ſpiritus contrà carnem.* Rurſus latè verſat illa ad Rom. 7. *Non enim, quod volo, illud operor &c.* Quas auctoritates exponit Pelagius apud Auguſt. cap. 52. & ſeqq. His ſanè adducor in eam opinionem, cùm idem Pelagius poſteà etiam ſcripſerit contrà libros Dialogorum ejuſdem Hieronymi. Ut ut ſit de hoc, Pelagius in eo opere naturæ vigorem, liberique arbitrii vires contrà gratiam prædicabat, & ne ſolus ea aſſerere videretur, nonnullorum Patrum teſtimonia pro ſe adduxit, quos inter ipſos Antagoniſtas Hieronymum, & Auguſtinum. Hunc librum hoc pacto publicatum ſcribit Auguſtinus. Erant inter alios Pelagii diſcipulos Timaſius, ac Jacobus adoleſcentes honeſtiſſimè nati, qui ipſius Pelagii exhortatione Monaſticam vitam agebant, at pravis doctrinis imbuti contrà Dei gratiam diſputabant. Hæc ubi Auguſtinus accepit, admonere identidèm juvenes non deſtitit, qui, cùm primùm corrigi cœpiſſent, ſecretum Pelagii librum ad Auguſtinum miſerunt. Jam indè ab initio hæreſis, cùm adhuc Pelagius Romæ moraretur, aliqua illius ſcripta Auguſtinus legere deſiderabat, ſed tandiù irrita ejuſdem vota per memoratos juvenes impleta ſunt. Auguſtinus, ut teſtatur initio libri de Naturâ, & Gratiâ, cæteris, quæ ad manum aderant, intermiſſis Pelagii librum evolvit, quem cùm erroribus paſſim ſcatentem cognoviſſet, ſtatim juſtum eidem volumen oppoſuit, quod *de Naturâ, & Gratiâ* inſcriptum iiſdem adoleſcentibus, qui Pelagianum librum prodiderant, nuncupavit, quo veluti præſentiſſimo antidoto egregii illi juvenes præmuniti Pelagianum virus evomuere. Docet autem Sanctus Doctor, neminem per legem naturæ ſalvari poſſe, ſed tantùm per fidem, & Sacramentum Sanguinis Chriſti. Non ita laudandum eſſe Creatorem, ut convincamur dicere ſuperfluum Salvatorem: laudandam hominis naturam primitus à Deo creatam, ſed hanc Adæ peccato ſauciatam ab eodem ſanandam eſſe. Vitia, quæ patimur, non divino operi, ſed voluntati humanæ, juſtæque Numinis vindictæ adſcribenda: in noſtrâ quidèm fuiſſe poteſtate, ne illa acciderent; ut autem auferantur, à Deo ſolùm ſperandum, illumque inſuper exorandum, non modò, ut præterita peccata condonet, verùm etiam rogandum, ut futuris ſuâ nos gratiâ eximat. Neminem, exceptâ Dei genitrice, fuiſſe ſinè peccato: libertatem arbitrii divino auxilio roborandam: nullum denique veterum Patrum contraria docuiſſe, quod explicatis eorundem à Pelagio adductis teſtimoniis eruditè demonſtrat. Hæc ibi Auguſtinus, qui tum primùm Pelagium hæretica docere cognovit: *Propoſuit de gratiâ*, inquit, *quæſtionem; id reſpondit, quod habebat in corde; definita quæſtio eſt, non quam volebamus, ſed ubi, quid ſentiret, dubitabamus.*

Paulus Oroſius Hiſpanus Auguſtini famâ permotus Hipponem venerat, quò nonnullarum difficultatum ſolutionem impetraret. Ab Auguſtino utì ſacratiori Chriſtiani Orbis oraculo undequaquè reſponſa petebantur, ac ſi illo loquente Deus occulta revelaret. De his tantùm ſermonem faciemus, quæ Pelagianæ Hiſtoriæ congruent. Cùm Syracuſis Pelagii diſcipuli nova dogmata publicantes graves turbas darent, Hilarius quinque quæſtiones ſibi explicandas ad Auguſtinum è Siciliâ tranſmiſerat. Hic autem non minùs eruditam, quàm prolixam Epiſtolam repoſuit pluribus demonſtrans, neminem in hac vitâ vivere poſſe ſinè peccato: liberum arbitrium abſque gratiæ auxilio non poſſe mandata divina ſervare: damnari infantes ſinè baptiſmo ex hac vitâ migrantes:

non

Digitized by Google

non teneri divites ad univerſa bona pauperibus eroganda: neminem denique eſſe debere ad jurandum proclivem. Nondum erat id temporis Hilarius Epiſcopus, nam in epigraphe Epiſtolæ inter Auguſtinianas 89. *filius* à Sancto Doctore nominatur. Anno verò 417. cùm alteram ad eundem Epiſtolam 94. Auguſtinus per Palladium miſit, ad Sacrum Syracuſanæ Eccleſiæ thronum evectus fuerat; vocatur enim ab Auguſtino Frater, & Con-Sacerdos. Eodem ferè tempore cùm Paulus, & Eutropius Epiſcopi Gallicani plurium hæreſum Commonitorium Auguſtino detuliſſent, libellum etiam eidem dederunt Pelagianis ratiunculis contextum, quem ex Siciliâ acceperant, & Cœleſtii nomine circunferebatur. Auguſtinus, cùm nuſquam novos Pelagianorum motus intelligeret, ingens, ac jamdiu meditatum opus inchoarat, nempè expoſitionem Pſalmorum, ſimulque volumen de Civitate Dei penè cœptum proſequebatur. Vix autem tres Pſalmos interpretatus fuerat, duoſque libros prioribus tribus de Civitate Dei addiderat, cùm ad Pelagianos ſtylum convertere coactus eſt. Ex Epiſtolâ 102. ad Evodium.

Non convenit inter Scriptores, à quonam Paulus Oroſius ad Auguſtinum miſſus fuerit. Nonnulli miſſum putant ab Erote, & Lazaro Galliæ Epiſcopis, qui anno 415. Pelagium apud Palæſtinos Epiſcopos accuſarunt. Alii illius peregrinationis auctores faciunt Eutropium, & Paulum. Ita Baronius, & Bivarius, ille in Annalibus ad annum 414. iſte in Comment. Chronici Flavii Dextri ad annum 400. Sed hanc quæſtionem ipſe Oroſius tollit, qui in Epiſtolâ ad Auguſtinum, quæ habetur tom. 6. ante librum adversùs Priſcillianiſtas, & Origeniſtas, ſcribit: *Ad te per Deum miſſus ſum, de te per eum ſpero, dum conſidero, qualiter actum eſt, quòd huc venirem. Agnoſco cur venerim, ſinè voluntate, ſinè neceſſitate, ſinè conſenſu. De patriâ egreſſus ſum, occultâ quadam vi actus, donec in iſtius terræ litus allatus ſum. Hic demum in eum reſipui intellectum, quòd ad te venire mandabar; impudentem non judices, ſi accipis confitentem.* Faciliùs ſanè erat illis Auctoribus iſta legere, quàm, à quibus Oroſius miſſus fuerit, indagare. Ex his patet Chronologiæ Flavii Dextri anti-hiſtoria, inaniſque pro eâdem defendendâ Bivarii labor; ſcribit enim Dexter anno 400. Oroſium ab Epiſcopis Hiſpanis ad Synodum Africanam cum mandatis legatum. Audiatur ipſe Auguſtinus hæc ad Evodium de Oroſio ſcribens: *Ad nos ab ultimâ Hiſpaniâ, id eſt ab Oceani litore ſolo ſanctarum ſcripturarum ardore inflammatus advenit.* Erat in animo Oroſio, tradere Sancto Doctori commonitorium, ſeu conſultationem de pravis Priſcillianiſtarum, atque Origeniſtarum ſententiis, quibus Hiſpaniæ agitabantur, ſed cùm quotidie tantis occupationibus obrutum Auguſtinum videret, ne feſſo novos labores adderet, rem procraſtinabat, cùm Eutropius, & Paulus ſupervenere plurium Cœleſtii ratiocinationum confutationem Sanctum Doctorem rogaturi. Oroſius quidem in eâdem Epiſtolâ teſtatur, illos Epiſcopos *Commonitorium dediſſe de aliquantis hæreſibus.* Cùm verò habeamus, Auguſtinum librum de Perfectione juſtitiæ ad Eutropium, & Paulum dediſſe, in quo, ut petierant, Cœleſtii ſophiſmata diſſolvit, neque ullum aliud Auguſtinianum ad eoſdem opus perſcriptum legamus, hæc Cœleſtii argumenta ad illud Commonitorium referenda ſunt. Librum igitur elucubravit Auguſtinus, cujus hunc titulum legimus *De Perfectione juſtitiæ.* In hoc volumine Cœleſtii ratiocinationes diluit (ſexdecim illæ numerantur) quibus probare hæreticus nitebatur, hominem ſolis ingenitis arbitrio viribus poſſe eſſe ſinè peccato. Auguſtinus verò conſtanter docet, vitari poſſe peccatum, ſi gratiâ Dei per Jeſum Chriſtum natura vitiata ſanetur, quæ in tantum ſana non eſt, in quantum id, quod faciendum eſt, aut cœcitate non videt, aut infirmitate non implet: Non eſſe opus liberis liberatore, ſed ſervis, ut eis dicat gratulatio libertatis: *Salvaſti de neceſſitatibus animam meam.* Pſ. 30
Ipſa enim ſanitas eſt vera libertas, quæ læſa non fuiſſet, ſi bona permanſiſſet voluntas: Dei unius eſſe, hominem facere, & reficere. Plura etiam poſteà exponit teſtimonia, quæ ex ſacris literis Cœleſtius opponebat, ut hominis voluntatem contrà divinam gratiam erigeret. Hunc librum de Perfectione juſtitiæ inter illos, quos in libris Retractationum recenſuit, Auguſtinus non numeravit, quòd inter Epiſtolas reponendus ſit, ut ex hoc initio ejuſdem patet: *Sanctis fratribus, & Coepiſcopis Eutropio, & Paulo Auguſtinus.* Ejus tamen eſſe tres præcipui Sancti Auguſtini diſcipuli, ac defenſores acerrimi teſtantur, Proſper in fine libri adversùs Collatorem, Fulgentius lib. 1. ad Monimum cap. 2. & Poſſidius in Indice. Scriptum verò hoc ipſo anno conſtat, nam Oroſius, antequam diſcederet ex Africâ, Paulum, & Eutropium Sancto Doctori Commonitorium illud tradidiſſe in memoratâ Epiſtolâ narrat.

Auguſtinus, ut Oroſio morem gereret, ejuſdem conſultationi reſpondens, Priſcillianiſtarum, atque Origeniſtarum deliria ſummâ perſpicuitate, ac brevitate rejecit, ac librum aſſertione peccati originalis, velutì capitalem Pelagii errorem ſuffocaturus, concluſit. Oroſius de origine animæ certiùs aliquid ab Auguſtino cognoſcere deſiderabat, ſed eâ in quæſtione magnum illud ingenium perpetuò fluctuavit. Illam quidèm è nihilo creatam citrà dubium aſſeveraſſet, ſed in eâ ſententiâ peccati originalis traducem difficillimè explicari autumabat; diu verò hac dubitatione agitatus, ſolutionem, cui acquieſceret, deſperans à Hieronymo rei difficilis intelligentiam petere decrevit. Quarè Oroſium monuit, ut Hieronymum adiret, originem animæ ab eodem intellecturus. Itaque prolixam Epiſtolam de Origine animæ ad Hieronymum dedit, in quâ omnes eâ de re ſententias examinat, quibuſve in ſingulis difficultatibus prematur, exponit. Epiſtolam iiſdem omninò verbis finit, quibus opus ad Oroſium conſcriptum clauditur, hæc autem ſunt: *Sed antequam ſciam quænam earum potiùs eligenda ſit, hoc me non temerè ſentire profiteor, eam, quæ vera eſt, non adverſari robuſtiſſimæ, ac fundatiſſimæ fidei, quâ Chriſti Eccleſia nec parvulos homines recentiſſimè natos à damnatione credit niſi per gratiam nominis Chriſti, quam in ſuis Sacramentis commendavit, poſſe liberari.* Quando verò Auguſtinus ad Oroſium ſcribebat contrà Priſcillianum, jam ejuſdem Oroſii in Orientem iter decretum erat, nam cap. 12. ſic Oroſium alloquitur: *Quamvis autem deſiderativè rogem, votis ardentibus exoptem, & expectem, ut per te mihi Dominus hujus rei auferat ignorantiam*, nempè de origine animæ.

Hìc nobis probandum reſtat, Timaſii, ac Jacobi converſionem, atque hæc, quæ de Oroſio diximus, hoc anno 414. contigiſſe, nam illa ad annum ſequentem Janſenius refert. Auguſtinus Epiſt. 102. ad Evodium recenſet quæcunque illo anno, antequam ejuſdem Epiſtolam acciperet, literis mandarat, narrans ſe duos de Civitate Dei libros ſcripſiſſe, quartum ſcilicet, & quintum: inſuper trium Pſalmorum expli-

Digitized by Google

explicationem (quæ quidèm volumina adveniente Quadrageſimâ abs ſe inchoata teſtatur) additque duos ad Hieronymum libros, tertium ad Oroſium, *cui*, inquit, *ut ad Hieronymum quoque pergeret, perſuaſi.* Et poſteà: *Scripſi*, inquit, *etiam grandem quendam librum adversùs Pelagii hæreſim cogentibus nonnullis fratribus, quibus contrà gratiam Chriſti opinionem perniciosiſſimam illi perſuaſerat.* At Oroſius menſe Julio anni ſequentis erat Hieroſolymæ, quod apertè conſtat ex iis, quæ idem habet in Apologiâ, ut mox dicemus. Quarè hoc anno eos libros à Sancto Doctore elucubratos compertum ſit. Puto autem, Oroſium Hippone ſolviſse hoc ipſo anno, antequam Auguſtinus librum de Naturâ, & Gratiâ perſeciſset; etenìm ſecum illum in Aſiam deportaſset, utì Epiſtolam illam ſatìs prolixam ad Hilarium datam ad ipſum Hieronymum detulit. Adde Oroſium in conſeſsu Hieroſolymitano de libro de Naturâ, & Gratiâ dixiſse: *Hoc Auguſtinus Epiſcopus ſcriptis ſuis, ſicut audiſtis exhorruit, hoc in ipſius nunc Pelagii ſcriptis ſuâ reſponſione condemnat.* Et Hieronymus, qui anno ſequenti ſcripſit libros Dialogorum, cùm mentionem feciſset trium Sancti Auguſtini librorum de Peccatorum mer. & rem. ait Pelagium alloquens: *Alios quoque ſpecialiter tuo nomini cudere dicitur.* Nempè librum de Naturâ, & Gratiâ, quæ quidem ab Oroſio intellexerat.

CAPUT VII.

Hieronymus libros Dialogorum contrà Pelagium ſcribit. Hæreticus Hieroſolymis à Joanne Epiſcopo examinatur. Janſenii hallucinatio notata. Oroſii Apologia de libertate arbitrii defenditur.

Anno 415. AUguſtinus anno 415. acri ſtudio, ac continuato labore Davidicos Pſalmos interpretabatur, quod opus anno ſuperiori inchoaverat. Quàm verò huic expoſitioni intentus incumberet ex his, quæ hac de re in Epiſtolâ 102. ad Evodium ſcripſit, accipitur: *Ab his*, inquit, *me revocari, & retardari irruentibus de transverſo quibuslibet quæſtionibus nolo, ita ut nec libros de Trinitate, quos diu in manibus verſo, nondumque complevi, modò attendere velim.* At quoties in illâ Pſalmorum interpretatione argumentum poſcit, divinam gratiam commendat, ac liberi arbitrii ſuperbiam comprimit, ut nec ſic à Pelagianis impugnandis avocari potuerit. Toto hoc anno in Oriente ſtylum morari neceſse eſt; Pelagius enim utì hæreticus coram judice non ſemel cauſam agere coactus, non unum profundæ calliditatis argumentum dedit.

Hieronymus cùm in Epiſtolâ ad Cteſiphontem commodiùs, ſe plura contrà Pelagium ſcripturum ſpopondiſſet, crebrâ amicorum expoſtulatione provocatus hoc anno libros Dialogorum tres adversùs Pelagium emiſit. Quò tamen illius verecundiæ parceret, Socratico more ex utraque parte, quod diceretur, vel dici poſſet, exponens, Attici, & Critobuli nomina induxit ſecum invicem diſceptantium, ut & Catholicorum ſententiæ, & adverſariorum dicta exprimerentur majori, quâ fieri poſſet brevitate, ac claritate. Semel tantùm in procemio Pelagium, ut hæreſeos reſtauratorem nominavit: *Jovinianus*, ait, *cujus, ò Pelagi, à te nunc hæreſis ſuſcitatur, Romanam fidem me abſente turbavit.* Hinc Pelagius ſui ipſius gloriâ Hieronymum morderi, atque invidiâ ſuccendi dictitabat, ad ſe ſcriptis exagitandum, quod tum ipſe Hieronymus in Prologo hujus operis, tum Auguſtinus lib. 2. contrà Julian. cap. 10. conteſtantur. Hoſce Dialogos paulò antè Synodum Dioſpolitanam, quæ hoc anno exeunte celebrata fuit, evulgavit, ſiquidèm Oroſius in Apologiâ, quam poſt Septembrem contrà Pelagium emiſit, hæc habet de Hieronymo: *Similiter & in libro, quem nunc ſcribit, collatâ in modum dialogi altercatione, confutat.* Idemque Hieronymus reſpondens literis Auguſtini per Oroſium acceptis: *Certè*, ait, *in dialogo, quem nuper edidi, tuæ Beatitudinis, ut dignum fuerat, recordatus ſum.* Oroſius autem menſe Decembri iter in Africam maturabat, ut dicemus, atque initio ſtatim anni in Africam navigavit. Unde minùs exactè Baronius ſcribit, Hieronymum poſt Synodum Dioſpolitanam Dialogos publicaſſe. De his Hieronymi libris teſtatur Julianus, Auguſtinum ſcripſiſſe Alexandriam: *Pelagium Scripturarum ab eo oppreſſum molibus arbitrium liberum vindicare non poſse.* Lib. 4. Oper. imp. cap. 87. Suſpicor eam Sancti Doctoris Epiſtolam datam fuiſſe ad Cyrillum. Porrò in his libris toto Scripturarum Sacrarum campo Pelagianos inſequitur, divinam gratiam commendans, atque vanam hæreticorum apathiam jugulans. De peccato originali ſuam tantùm in fine libri tertii ſententiam poſuit dicens, de illo argumento Auguſtinum ſcripſiſſe, undè novo ſanè labori ſuperſedendum arbitrabatur, ne ſibi illud Horatii objectaretur: *In ſylvam ne ligna feras*, aut enim dicturum ſe, inquit, eadem, quæ Auguſtinus, ex ſuperfluo, aut ſi nova, à clariſſimo ingenio occupata eſſe meliora. Quibus ad Auguſtinenſium voluminum commendationem nihil afferri poteſt illuſtrius. Illa tamen fuere primæ veluti Auguſtini contrà Pelagianos velitationes; libris enim, quos Sanctus Doctor poſteà contrà Julianum emiſit, idem veluti triariis decertaſſe dicendus eſt, ſiquidèm anteriora volumina ſivè vim argumentorum, ſivè doctrinæ ſubtilitatem ſpectes, longo ſuperant intervallo. Hinc Hieronymus, licèt diu ſuperſtes fuerit, ac ſuos hoſce dialogos à Pelagio impugnatos videret, ſilentium ſervavit, uno tonante ex Africâ in Pelagianos Auguſtino. Imò cùm hic ſcripſiſſet Hieronymo, an reſpondiſſet Anniani objectionibus, quibus ſcripta ad Cteſiphontem Epiſtola oppugnabatur, reſcripſit Auguſtino: *Si autem Dominus vitam tribuerit, & notariorum habuerimus copiam, paucis lucubratiunculis reſpondebimus, non ut convincamus hæreſim emortuam, ſed ut imperitiam, atque blaſphemiam ejus noſtris ſermonibus confutemus. Meliuſque hoc faceret Sanctitas veſtra, ne compellamur contrà hæreticum noſtra laudare.* Epiſt. 24. apud Aug. Nullam tamen reſponſionem elucubravit, ſed intrà Bethlehemiticæ rupis ſilentia ſeſe continens, velutì intrà caſtra emeritæ militiæ miles Auguſtinianæ contrà Pelagianos pugnæ ſpectator uſque ad obitum fuit, novis ſubindè literis Auguſtino victorias gratulatus. Poſthac unus Auguſtinus Catholicam fidem contrà novos illos Dogmatiſtas tutatus eſt. Nam licèt in Africâ ſummâ in æſtimatione ob ſanctitatis, ac doctrinæ famam eſset Aurelius Carthaginenſium Antiſtes, ac totius Africæ Primas, hic tamen præſente Carthagine Auguſtino ſilebat, unuſque Hipponenſis Epiſcopus ad populum declamabat, quod ex Sermone 14. de Verbis Apoſtoli ſuprà oſtendimus, & ipſemet Auguſtinus modeſtiſſimus vir his fatetur in Prologo Retractationum: *Tantùmque mihi tributum eſt, ut ubicunque me præſente loqui opus eſſet ad populum, rariſſimè tacere, atque alios audire permitterer.* Sed de his aliàs.

Cùm Oroſius in Aſiam appuliſſet; Hieronymum

ſtatìm

Digitized by Google

ſtatim adiit, cunctâ quæ Carthagine contrà Cœleſtium peracta fuerant, exponens, libros etiam de Peccatorum meritis, & remiſſione ab Auguſtino contrà Pelagium elucubratos prodidit, literaſque exhibuit, quas Sanctus Doctor nuper ad Hilarium in Siciliam miſerat. Hæc ubi à Hieronymi amicis per Palæſtinam vulgata ſunt, Pelagii fides in ſuſpicionem vocata eſt, neque enim viri cordatiores ſibi perſuadere poterant, Hieronymum, & Auguſtinum, quos velutì Chriſtianæ Reipublicæ Conſules Catholicus Orbis ſuſpiciebat, Pelagium impugnandum ſuſcepiſſe vera edocentem. Joannes Hieroſolymitanus, quòd Pelagium Catholicum credebat, ejus enim ſententias de cute tantùm noverat, ægrè ferebat hæc paſſim de amiciſſimo ſibi homine ſpargi, cùm tamen pejùs in dies audire illum poſt Oroſii adventum ad Palæſtinos animadverteret, ne ſuborta diſſidia latiùs propagarentur, pluribus Hieronymo, multis etiam Pelagio adſtipulantibus, coram toto Clero Hieroſolymitano judicio agere decrevit, placuitque Oroſium acciri Hieroſolymam, qui è veſtigio advenit. Joannes coactâ urbanâ Synodo Oroſium rogat, quæ in Africâ adversùs Cœleſtium geſta ſint, ediſſerat. Ille dudum Cœleſtium Carthagine ab Aurelio, aliiſque Epiſcopis damnatum reſpondit, atque ex Africâ aufugiſſe. Se verò diſcedente Auguſtinum Pelagii librum ab hujus diſcipulis ad eundem miſſum confutare, habere ſecum ejuſdem Hipponenſis Epiſcopi Epiſtolam, quam nuper in Siciliam ad novos hæreticorum conatus compeſcendos deſtinaverat, quam quidèm Epiſtolam illis jubentibus legit. Accerſitus indè in conſeſſum Pelagius interrogatur, doceret-ne ea, quæ Auguſtinus in Epiſtolâ ad Hilarium confutarat. Ille, ut erat impudentiſſimus, ac tunc ſubinfenſo in Auguſtinum animo, reſpondit: *Ecquis eſt mihi Auguſtinus?* Cum verò univerſi conclamaſſent, blaſphemaſſe in Epiſcopum, cujus induſtriâ hæreſum monſtris ſuffocatis toti Africæ expetitæ diu pacis dies affulſerat, expellendumque ut hæreticum non modò ab illo conventu, verùm etiam ab Eccleſiâ; Joannes ſui auctoritate interpoſitâ judicio rem decerni imperavit, & ne Pelagio quicquam rursùs injuriæ in Auguſtinum excideret, eſse ſe Auguſtinum dixit, liberè ſuam ſententiam exponeret, rogavitque Oroſium promeret, ſi quæ Pelagio objicienda arbitraretur. Ille docere Pelagium dixit, poſſe hominem eſſe ſinè peccato, & mandata Dei facilè cuſtodire, ſi velit. Hæc quidèm faſſus Pelagius, cùm tamen id non abſque Dei gratiâ fieri poſſe aſſeveraret, non levis confuſio exorta eſt. Inſtabat Joannes Oroſio, ageret accuſatorem, ſe tunc Judicem futurum, cui Oroſius: *Nos accuſatores hujus non ſumus, ſed quid Fratres tui Patres noſtri ſenſerint, & decreverint ſuper hac hæreſi, quam nunc Laicus vulgò prædicat, intimamus.* Joannes, cum præmiſiſſet, Zachariam, & Eliſabeth pronunciatos eſse juſtos, divinam tamen gratiam ad vitæ ſanctitatem ſervandam perneceſſariam eſse tribus ſacrarum literarum teſtimoniis comprobavit. Illo turbabatur Oroſius, quòd Joannes olim Coryphæus fuerat Origenianæ ſcholæ, quæ apathiam, ſeu impeccantiam, defendebat, atque eò quæ de Zacharia, & Eliſabeth dixerat, eſerebat: *Quod quidèm*, inquit, *ab Origene dictum, ab eo proferri compluribus nobis notum erat.* At Pelagium ex Origene ſuam doctrinam mutuaſse, nulli dubium erat. Accedebat, quòd Oroſio cum Græcis per interpretem loquendum erat, quem Pelagianæ fidei eſse cognoverant Poſſerius, Avitus, ac Dominus ex duce, qui ſæpè vel pravè interpretantem, vel plura ſupprimentem, vel alia ex aliis ſuggerentem confutaverant. Erat Avitus Presbyter Bracarenſis ex Idatio in Chronico. Quarè cùm plura hinc indè dicta fuiſſent, nihil de Pelagio judicatum eſt, decretumque, rem integram ad Innocentium Pontificem deferri, in quam ſententiam omnes pedibus ivere. Hic confeſſus habitus eſt Hieroſolymæ exeunte Julio; nam Oroſius teſtatur ſe poſt ſeptem, & quadraginta dies Hieroſolymam rediiſſe primâ encæniorum die. Hoc feſtum verò ob dedicationem Martyrii celeberrimi templi à Conſtantino Magno extructi eâ in Urbe agebatur die 14. Septembris, de quo hæc recitat Nicephorus lib. 8. cap. 50. *Erat is decimuſquartus menſis Septembris dies, qui ab eo tempore in Eccleſiâ Hieroſolymitanâ quot annis publicè ab omnibus feſtus, & celebris agitatus eſt octo ex ordine diebus conventibus celebrandis, quibus diebus ex omni terrarum Orbe homines eò conveniunt, & ad feſtos conventus concurrunt, arcana ſacra peracturi, & loca Sancta cognituri.* De Martyrii conſecratione latè agit Euſebius lib. 4. de Vitâ Conſtantini, & ex eo Baronius ad annum 335.

Pelagius, ejuſque ſatellites Joannem convenientes plura in Oroſium, qui novum Pelagio periculum molitus fuerat, congerebant, tandemque in eam ſententiam eundem traxerunt, ut crederet, Oroſium aſſerere, nec per Dei gratiam homines eſse poſse ſinè peccato. Hinc cùm primâ ſolemnitatis die Oroſius Joanni ſacra peracturo adſtitiſset, acriter ab eodem uti hæreticæ doctrinæ aſsertor repulſus gravem ignominiam tulit. Ille verò quò ſe defenderet, objectamque hæreſeos notam à ſe procul excuteret, paucos intra dies Apologiam edidit de libertate arbitrii inſcriptam, in quâ geſtis in Hieroſolymitano confeſſu enarratis, ſui defenſionem proſecutus in unum Pelagium invehitur, ejuſque Epiſtolam ad Demetriadem nuperrimè datam primus omnium eventilat, modeſtè ſemper de Joanne locutus, ut dixerit: *Concedendum eſt magis, ut interpres erraſſe dicendo, quàm Epiſcopus audiendo finxiſſe videatur.* Totam eam ſtropham in ſubdolam interpretis fidem devolvit.

Hic Hieroſolymitanus confeſſus coram Joanne, ac cuncta, quæ ex Oroſio huculque diximus, non modò in dubium vocantur, ſed à nonnullis Auctor Apologiæ non Oroſius, ſed hæreticus quis Novatianus aſſeritur, quod Vviſtellius Carmelita Tomo 2. Vindiciarum lib. 3. ſect. 5. tradit, nec diſsentit Lezana Tomo 3. Annal. Carmelit. ad annum 415. Baronius nec verbum quidem habet de hoc Pelagii examine à Joanne peracto. Janſenius mentitorem quendam illam Apologiam Oroſio ſuppoſuiſse fidenter pronunciat; timetque vir eruditus Aloyſius Torellus Tomo 1. Sæculorum Auguſt. ad annum 415. num. 7. integram fidem inter tantam contradictorum turbam præſtare. Mirum quomodò in re certiſſimâ Scriptores celeberrimi falli, ac fallere potuerint. Etenim cuncta, quæ Oroſius in illâ Apologiâ narrat, repetit quoque Sanctus Auguſtinus in libro de Geſtis Pelagii, quæ ſanè niſi ab Oroſio accepiſse credendus eſt. Omitto hìc omnia, quæ ibi narrantur, optimè rei veritati ita congruere, ut niſi ab eorum temporum Scriptore, & geſta Pelagianorum optimè callente dici potuerint. Ibi enim libri eò uſque à Sancto Auguſtino editi recenſentur, Timaſii, ac Jacobi converſio, librique Pelagiani evulgatio proditur; inſuper narratur, Cœleſtium ab Aurelio Carthagine damnatum aufugiſse, Hieronymum id temporis libros Dialogorum elucubraſse, Pelagium nuper ad Demetriadem ſcripſiſse,

ſcripſiſse,

ſcripſiſſe, recitatis ad verbum pluribus ejuſdem Epiſtolæ verſibus; ſit mentio ibidem encæniorum, quæ quot annis Hieroſolymæ celebrabantur, nihil in eâdem apologiâ traditur de Synodo Dioſpolitanâ exeunte poſteà anno coactâ, quæ cuncta, aliave, ſi attentiùs conſiderata fuiſſent, Oroſii apologia haud in dubium veniſſet, etiamſi de hoc Pelagii examine Sanctus Auguſtinus ſiluiſſet.

Janſenius hallucinatus eſt, exiſtimans hunc conſeſſum, de quo Oroſius ſcribit, eſſe Synodum Dioſpoli habitam, cujus geſta cùm ex Sancto Auguſtino habeamus, atque Oroſium ibi minimè adfuiſſe Sanctus Doctor teſtetur, fieri nequit, inquit Auctor ille, vera eſſe, quæ de ſe Oroſius in memoratâ Apologiâ narrat. Verùm Oroſius ſcribit, ſe in conſeſſu coram Joanne fuiſſe Hieroſolymæ, non Dioſpoli: *Latebam ergo*, ait, *in Bethlehem traditus à Patre Auguſtino, ut timorem Domini diſcerem ſedens ad pedes Hieronymi, indè Jeruſalem vobis accerſentibus vocatus adveni, dein in conventu veſtro unà vobiſcum Joanne Epiſcopo præcipiente conſedi.* Hujus verò primi examinis, quod Pelagius hoc anno coràm Joanne Hieroſolymitano ſubjit, præter Oroſium teſtis eſt Auguſtinus Libro de Geſtis Pelagii cap. 14. 15. 16. 17. & 30. Quæ legens Janſenius putavit, intelligenda eſſe de Synodo coactâ Dioſpoli, quæ ab hinc quinque menſibus, nempè ad finem anni habita eſt. Audiatur Auguſtinus cap. 14. *Etiam hoc uſus eſt teſtimonio Sanctus Joannes Hieroſolymitanæ Antiſtes Eccleſiæ, ſicut interrogatus, quæ apud illum ante judicium* Dioſpolitanum *geſta fuerant, Coepiſcopis noſtris, qui ſimul in illo judicio præſidebant, ipſe narravit.* Item: *Ait enim, tunc quibuſdam ſuſurrantibus, & dicentibus, quòd ſinè Dei gratiâ diceret Pelagius, poſſe hominem perfici, ideſt, quod ſuperiùs dixerat, eſſe poſſe hominem ſinè peccato, culpam, inquit, ſuper hoc etiam intuli, quia & Apoſtolus multùm laborans ſed non ſecundùm ſuam virtutem, ſed ſecundùm Dei gratiam dixit &c.* & cap. 15. *Hæc narravit Epiſcopus Joannes audiente Pelagio, qui poſſet honorificè dicere, fallitur ſanctitas tua, non benè meminiſti &c.* Vides à Joanne geſta nonnulla fuiſſe antè judicium Paleſtinum? Quòd autem hæc paulò antè Synodum peracta ſint, audi eundem cap. 17. *Sed ſi fortè*, loquitur de Pelagio, *illud jam dudum à Sancto Joanne narratum cogitare, vel meminiſſe non potuit, recentiſſimam ſuam reſponſionem reciperet, & quæ paulò antè de Cæleſtio ſibi objecta anathematizaverit, adverteret.* Joannem verò amarulento fuiſſe in Oroſium animo, patet ex iis, quæ de ipſomet abſente idem retulit poſteà Dioſpoli in Synodo. Eundem etiam ab interprete deceptum tradit idem Auguſtinus cap. 16. hæc ſcribens: *Nam quidquid dixit Joannes Epiſcopus de abſentibus Fratribus noſtris, ſive Coepiſcopis Erote, & Lazaro, ſive de Presbytero Oroſio, ſive de aliis, quorum ibi non ſunt nomina expreſſa* nempe Avito, Paſſerio, ac Domino ex duce[illegible]do *quòd intelligat ad eorum præjudicium non valere; Si enim præſentes eſſent, poſſent eum fortaſſe, abſit ut dicam, convincere de mendacio, ſed fortè commemorare, quòd fortè fuiſſet oblitus, aut in quo eum fefellerit latinus interpres.* Quibus apertè confirmantur, quæ de Joanne in apologiâ Oroſius narrat.

Cæterùm huic apologiæ nonnulla aſſuta leguntur deſumpta ex libro Auguſtiniano de Naturâ, & Gratiâ, adeòque imperitè, ut hæc inibi ſcribantur: *In libris, quos ad Marcellinum ſcripſi, ſicut potui, explicare curavi.* Cùm Marcellinus occiſus fuerit, antequam Oroſius in Africam appelleret, & Auguſtinus librum de Naturâ, & Gratiâ elucubraverit profecto paulò ante in Palæſtinam Oroſio, uti ex Epiſt. 102. ad Evodium patet. Quarè ſi Oroſianæ apologiæ infarta eximantur, integrum ſuo auctori opus adſcribetur. Legatur Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 6. ubi capita deſignat, quæ librariorum vitio in memoratam apologiam irrepſerunt. Hic liber vulgò inſcribitur apologia de libertate arbitrii, cùm tamen ibidem Oroſius ſe potiùs, ac divinam gratiam defendat contrà Pelagium, qui pro libertate arbitrii ſuprà gratiam erigendâ decertabat. Et quidèm alium titulum ab Oroſio in apologetico inſcriptum facilè ſuſpicor, ſed de hoc alii judicent.

CAPUT VIII.

Pelagius in Synodo Dioſpolitanâ ſubdolè abſolutionem ſuffuratus in Hieronymum ſcriptis, atque injuriis debacchatur.

Intereà Eros, ac Lazarus Epiſcopi Gallicani ſuis ab Eccleſiis pulſi, cùm Apoſtolica Sedes utriuſque depoſitionem ratam haberet, in Orientem transfretarant, ut illius regionis Antiſtitum ſuffragia corrogarent; ubi verò in Palæſtinam venientes Pelagii conatus intellexere, de Orthodoxâ pietate, ac religione ſolliciti libellum contrà eundem hæreticum, ejuſque ſocium Cœleſtium Eulogio Cæſareenſi Palæſtinorum Primati dederunt, à quo Synodus etiam indicta fuit Liddæ, quæ id temporis Dioſpolis dicebatur. Quatuordecim illuc Epiſcopi convenere, quorum nomina exhibet Auguſtinus lib. 1. contrà Jul. cap. 5. nempe Eulogius Synodi Præſes, Joannes Hieroſolymitanus, Ammonianus, Porphyrius, Eutonius, Porphyrius, Fidus, Zoſimus, Zoboenus, Nimphidius, Cromatius, Jovinus, Eleutherius, & Clematius. Accitus eſt ad Synodum Pelagius, Eros verò, ac Lazarus propter unius ægritudinem non interfuere, abfuit etiam Oroſius, qui iter in Africam parabat. Errores unus & triginta Pelagio à Patribus ex accuſatorum libello objecti ſunt, quos fuſiùs recitat Auguſtinus in libro de geſtis Pelagii. Cùm verò nullus ex adverſo accuſator inſtaret, facili negocio Hæreticus Synodo impoſuit, nam cùm ejuſdem liber latino ſermone contextus per interpretem Græcis judicibus exponeretur, & ipſe Pelagius Græcè interloqueretur, ejuſdem hæreſes quibuſdam ab ipſo verborum circumlocutionibus veſtitæ non adeò deformes Patribus viſæ ſunt, ut Pelagius publico anathemati ſubjiciendus judicaretur. Subdolas illius artes paucis perſtringit Innocentius Papa in Epiſtolâ ad Africanos, quæ 96. eſt apud Auguſtinum. *Objecta*, inquit, *partim ille vitando ſuppreſſit, partim multa in ſe verba retorquendo tota obſcuritate confudit, aliqua magis falſis argumentis, quàm verâ ratione, ut ad tempus poterat videri, purgavit negando, alia falſâ interpretatione vertendo.* Tantò enim, ut ait Auguſtinus, judices fefellit occultiùs, quantò expoſuit illa verſutiùs; Damnavit enim Pelagius dicentes, Adam ſibi ſoli, & non generi humano ſuo peccato nocuiſſe, at verſipellis vulpecula cæteris Adamum obfuiſſe non transfuſione, ſed exemplo delicti ſentiebat. Item illos rejecit, qui dicerent, infantes in eo ſtatu eſſe, in quo fuerat Adam antè peccatum, quòd ille præcepti capax fuerit, iſti non ſint, non verò, quòd dicerent, infantes eſſe innocentes, ſicut fuit Adam ante peccatum. Hæc poſuimus ex Auguſtino lib. 1. contrà Jul. cap. 5. ut unam, vel alteram Pelagianæ verſutiæ lineam monſtraremus.

Ille quidèm hac nobili fidei Catholicæ profeſſione judices ſibi faventes reddidit: *Iterùm dico, quia hæc, & ſecundum ipſorum teſtimonium, non ſunt mea, pro quibus, ut dixi, ſatisfactionem non debeo. Quæ verò mea eſſe confeſſus ſum, hæc recta eſſe affirmo; Quæ autem dixi, non eſſe mea, ſecundùm judicium Sanctæ Eccleſiæ reprobo, anathema dicens omni contravenienti, & contradicenti Sanctæ Eccleſiæ Catholicæ doctrinis; Ego enim in unius ſubſtantia Trinitatem credo, & omnia ſecundùm doctrinam Sanctæ Catholicæ Eccleſiæ, ſi quis verò alia ab hac ſapit, anathema ſit.* Quâ ſanè recti dogmatis poteſtatione, ut Synodo videbatur, apertiſſimâ hanc abſolutionem doloſè ab eâdem impetravit: *Nunc quoniam ſatisfactum eſt nobis proſecutionibus præſentis Pelagii Monachi, qui quidèm piis doctrinis conſentit, contraria verò Eccleſiæ fidei reprobat, & anathematizat, communionis Eccleſiaſticæ eum eſſe, & Catholicæ confitemur.* Apud Aug. Lib. de Geſtis Pel. cap. 19. & 20. Satìs nervosè in haſce Pelagii præſtigias, quibus illuſit Palæſtinis Epiſcopis, invehitur Auguſtinus Lib. de Pecc. orig. cap. 16. *Quando tibi*, inquit, *illa damnanda objiciebantur, non ea Catholici Epiſcopi ſic intelligebant, ideo cùm illa damnares, Catholicum te eſſe credebant. Propterea ergo, quod te illi ſapere exiſtimabant, abſolvendum fuit, quod verò tu ſapiebas, damnandum fuit, Non ergo tu abſolutus es, qui damnanda tenuiſti, ſed illud abſolutum eſt, quod tenere debuiſti. Ut autem tu abſolutus putareris, creditus es ſentire laudanda, cùm te Judices non intelligerent, occultare damnanda.* Et ſanè adeò ambiguis verbis, ſubdolis ſententiis, & aptis in ſpeciem verborum reſtrictionibus uſus eſt Pelagius, ut Auguſtinus illius Synodi geſta recenſens, dixerit: *Quod & nobis* nempè decipi, *forſitan contigiſſet, ſi cum eis in illo judicio ſediſſemus.* Illud autem in hac Synodo, quod ſummæ Auguſtino gloriæ vertitur, notandum venit, unius Sancti Patris Epiſtolam ad Hilarium iterùm Pelagio objectam fuiſſe, quod ipſe Sanctus Doctor his verbis teſtatum reliquit Lib. de Pecc. orig. cap. 10. *Synodus dixit: Quoniam Sanctus Auguſtinus Epiſcopus adversùs diſcipulos ejus in Siciliâ reſpondit Hilario ad ſubjecta capita ſcribens librum, in quo continentur: Poſſe hominem ſinè peccato eſſe, ſi velit &c.* Ita Auguſtinus, licèt longè in Africâ tam procul à Palæſtinâ conſtitutus, Pelagium ſcriptis perſequebatur, Sanctorum Patrum Conciliis arma in hæreticos procudebat, & abſens graviſſimarum difficultatum Judex ſententiam dabat, cùm ad ejus doctrinæ amuſſim Pelagianorum ſententia exigeretur; Non Epiſtolam ad Cteſiphontem, non Hieronymianos Dialogos Patres hæretico objecerunt, ſed unam Auguſtini Epiſtolam, ut evidens ſit, in Pelagianâ causâ plus uni Auguſtino, quàm cæteris Patribus tribuendum, de quâ re alibi ex profeſſo ſermo redibit. At Pelagius, quò objectæ Auguſtini ad Hilarium Epiſtolæ vim declinaret, literas ab Auguſtino ad ſe datas, quarum exemplum ſupra datum eſt, protulit, ut ex earumdem commercio, & ſe pluris Auguſtinum facere, ſeque viciſſim plurimi fieri ab Auguſtino perſuaderet, acervum etiam aliarum Epiſtolarum, quas à pluribus Epiſcopis acceperat, in fidei ſuæ teſtimonium legendas exhibuit. *Quid enim ei proſunt*, inquit Auguſtinus, *tantæ ejus laudes in Epiſtolis Epiſcoporum, quas pro ſe commemorandas, vel etiam legendas, vel etiam allegandas putavit?* Lib. de Geſtis Pel. cap. 25. Cæterùm tantùm abeſt, ut in hac Synodo abſolutus fuerit Pelagius, ut potiùs ſuo ſemet ore damnaverit, quod frequenter Pelagianis exprobat Auguſtinus, imò inter reliquos Patres, quorum teſtimonio Pelagianorum dogma confutat, quatuordecim illos Dioſpoli congregatos recenſet, eoſque nominat lib. 1. contrà Jul. cap. 5. & 7. *Ac per hoc*, inquiens cap. 5. *Orientales vos judices damnent, à quibus Pelagius damnari timens, eos, qui ſentiunt iſta, damnavit, cum eis, quos damnavit, profectò damnandus, quia id, quod negavit ore, corde ſervavit.*

Hieronymus in Epiſtolâ 24. inter Auguſtinianas ſcribit, Annianum quendam Diaconum in hoc Concilio Pelagii partes acerrimè propugnaſſe, quinam verò ille fuerit, inter Scriptores non convenit, nos plura de illo dicemus cap. 17. Hunc quidèm exitum habuit Synodus Dioſpolitana, in quâ Pelagius Patribus fucum fecit; undè Hieronymus in laudatâ Epiſtolâ *miſerabilem Synodum* eandem appellavit. At Auguſtinus paſſim Epiſcopos illos excuſat; audiatur cap. 21. de Geſtis Pelagii: *Neque hoc dicens judicum arguo vel negligentiam, vel conniventiam, vel, quod ab eis longè abhorrere certiſſimum eſt, impiorum dogmatum conſcientiam, ſed eorum judicio pro merito approbato, atque laudato, Pelagius tamen apud eos, quibus ampliùs, certiùſque notus eſt, non mihi videtur eſſe purgatus.* Plura etiam de his habet lib. 1. contrà Jul. cap. 5. Sanctus Proſper initio Poematis contrà Ingratos hæc de laudatâ Synodo canit:

——————— non ſegnior indè Orientis
Rectorum cura emicuit: capitumque nefandi
Dogmatis auctorem conſtrinxit lege benignâ
Commentum damnare ſuum, niſi Corpore Chriſti
Abjungi, & ſancto mallet grege diſſociari.
Lene quidèm hoc, nimiùmque malos toleraſſe videtur
Judicium: Sed ſancta fides examine in illo
Vicit oborturam diro de ſemine prolem.
Proſpectum namque eſt, divino & munere cautum,
Ut licèt inſtantem declinans beſtia pœnam,
Perfidiæ ſecum ſenſus tenuiſſet eoſdem,
Ipſa tamen proprium germen damnando necaret,
Ore malam extinguens ſobolem, quam protulit ore.

Meminit hujus Synodi Photius Cod. LIV. Erravit verò Sethus Calviſius, ſcribens in ſuâ chronologiâ ad annum 415. Pelagium in hac Synodo hæreſeos convictum, ac pœnitudine ductum eandem ejuraſſe, atque ad Catholicorum partes acceſſiſſe; etenim Hæreſiarcha *id, quod negavit ore, corde ſervavit; nam quod verbis ejus anathematizatur, in literis ejus invenitur.* Verba ſunt Auguſtini in laudato libro contrà Julian.

Hanc Synodum exeunte hoc anno celebratam fuiſſe ex Luciani Presbyteri Epiſtolâ de Inventione Corporis Sancti Stephani apertè conſtat. Scribit enim feriâ ſextâ, Tertio Nonas Decembris conſulatu Honorii X. Theodoſii VI. Augg. ſibi per ſomnium Protomartyris reliquias revelatas, iterùmque feriâ ſextâ ſequenti id ſibi contigiſſe. Quod cùm *in tertiâ ſeptimanâ eâdem die, & horâ* accidiſſet, Hieroſolymam ſe contulit rem Joanni Epiſcopo manifeſtaturus, à quo ſepulchri locum quærere juſſus fuit, quod cùm inveniſſet, *ſtatim*, inquit, *renunciavi Epiſcopo, cùm eſſet in Liddâ, quæ eſt Dioſpolis, Synodum agens, qui aſſumpſit ſecum duos alios Epiſcopos Eleutherium de Sebaſte, & Eleutherium de Jericho*, à quibus VII. Kal. Januarias Sacræ Stephani exuviæ ſummâ cum pompâ aliò translatæ ſunt. Ex his colligitur, Synodum memoratam celebratam fuiſſe intrà decimam octavam diem, & vigeſimam quintam Decembris. Quòd verò duo Eleutherii à Luciano memorantur, & unus tantùm Eleutherius nominetur inter Synodi Patres ab Auguſtino, & alter ab eodem Eutonius dicatur, alterutri codici errorem irrepſiſſe certum eſt.

Oroſius

Digitized by Google

Oroſius id temporis reditum in Africam ad Auguſtinum adornabat, quâ occaſione Avitus, qui Hieroſolymæ contrà Pelagium Oroſio favorem præſtiterat, per hunc ipſum ejuſdem Sancti Martyris reliquiarum fragmenta ad Epiſcopum Bracarenſem miſit, ut ex ejuſdem Aviti Epiſtolâ patet, quam Baronius ſuis Annalibus inſeruit. Mirum autem dictu, quanto mœrore perculſi ſint Eros, & Lazarus, qui inanem operam ſe poſuiſſe cognoſcerent, Pelagio per dolum abſoluto. Sed animum minimè deſpondentes literas per eundem Oroſium ad Africanos Epiſcopos miſere, quos Palæſtinæ Synodi geſta perdocebant.

Anno 416.

Intereà Anno 416. Pelagius datis ad amicos literis approbatam ſuam ipſius ſententiam ab Epiſcopis Dioſpoli gloriabatur: *Quatuordecim*, inquit, *Epiſcoporum ſententiâ definitio noſtra comprobata eſt, quâ diximus, poſſe hominem ſinè peccato eſſe, & Dei mandata facilè cuſtodire, ſi velit. Quæ ſententia contradictionis os confuſione perfudit, & omnem in malum conſpirantem ſocietatem ab invicem ſeparavit.* Apud Auguſt. cap. 30. de Geſtis Pel. Illud autem in primis curavit, ne geſta ejuſdem Synodi tam properè publicarentur, nevè Romam ad Innocentium tranſmitterentur. Quarè Auguſtinus novas haſce Hæreſiarchæ verſutias increpans: *Et tamen*, inquit, *Epiſtola carnalis ventoſitatis, & elationis volat, & geſtorum tarditate procuratâ celeritate præcedens in manus hominum prævolat.* Lib. de Geſt. Pel. cap. 30. Cùm verò ab uno ſibi Auguſtino timeret, cujus vim in quatuor contrà ſe editis libris nimiùm expertus erat, breviſſimum quidèm ſuæ defenſionis Synodo approbatæ exemplum per civem Hipponenſem ad eundem Antiſtitem tranſmiſit.

At Hæreſiarcha illâ victoriâ tumidus univerſum in Hieronymum amarulenti animi virus evomuit ſtylo, gladioque eundem perſecutus. Quidam perditorum cuneus Hæretico impenſiùs favens religioſos viros, ac fœminas, quarum curam Hieronymus gerebat, aggreſſus Diaconum interemit, facibuſque admotis Monaſteria incendit. Hieronymus, ut ait Auguſtinus in fine libri de Geſtis Pelagii, vix in turrim munitiorem arreptâ fugâ vitæ conſuluit. Ob hæc aceiter negligentiæ, vel conniventiæ Joannes Hieroſolymitanus ab Innocentio Pontifice reprehenſus eſt; quæ cùm laudatus Auguſtinus retuliſſet, *expectandum*, inquit, *quid illic fratres noſtri Epiſcopi de his tantis malis agendum exiſtiment, quibus eos diſſimulari poſſe quis credat?* Sed & ſcriptis in Hieronymum idem infremuit; nam libros dialogorum à Sancto Doctore ſcriptos editis quatuor de libero arbitrio libellis confutare conatus fuit. Hos verò libros contrà Hieronymi volumina à Pelagio editos fuiſſe ex Juliani verbis colligo, qui lib. 4. Oper. Imp. cap. 87. apud Auguſtinum hæc habet: *Verùm illi operi à Catholico viro*, Pelagio, *qui pulſatus fuerat, obviatum eſt.* At nullum aliud opus à Pelagio poſteà ſcriptum fuiſſe, teſtis eſt Sanctus Auguſtinus in Libro de Gratiâ Chriſti à cap. 35. & ſeq. De his quoque libris ſcribit Innocentio idem Pelagius: *Legant etiam recens meum opuſculum, quod pro libero nuper arbitrio edere compulſi ſumus, & agnoſcent, quàm iniquè nos negatione gratiæ infamare geſtierint.* Apud Auguſtinum ibid. cap. 41. Hos verò libros editos poſt Synodum Dioſpolitanam, nempè hoc anno 416. teſtatur Sanctus Auguſtinus hæc ſcribens lib. de Pecc. orig. cap. 14. *In eiſdem quippè libris & contrà peccati ex Adam in parvulos tranſitum loquitur, & de geſtis Palæſtinæ Synodi gloriatur, ubi eos, qui ſic tenent, veraciter damnaſſe putatus eſt, & abſolutionem ſuam fallendo furatus eſt.* Sed novus ex Aſiâ Pelagianus nos in Ciliciam vocat; interim Oroſio Sancti Stephani reliquias ex Aſiâ in Africam deferente, de quo paulò poſt iterum ſermo redibit.

CAPUT IX.

Theodorus Epiſcopus Mopſueſtiæ pro Pelagio contrà Hieronymi Dialogos ſcribit. Ejuſdem librorum fragmenta contrà Auguſtinum pro originali peccato eliminando ex Codice MS. Vaticano referuntur.

NOvum Pelagianum exhibeo, & eum quidèm, cui ob ſacræ, ac profanæ eruditionis copiam cæteri Pelagiani ſuperborum ingeniorum faſces ſubmittant, immò nec eâdem cum illo die nominentur. Florebat tunc in Oriente Theodorus Epiſcopus, quem univerſi illius ætatis Patres ob eximiam doctrinæ famam veluti oraculum ſuſpiciebant, qui cùm vivens acerrimè Pelagianos defenderit, ac mortuus graves poſteà turbas Eccleſiæ dederit, ut altero volumine dicturi ſumus, paucis hìc nobis deſcribendus venit, cùm præſertim Baronius, Janſenius, Voſſius, Uſſerius, & alii, qui Pelagianarum rerum Hiſtoriam diligentiſſimè concinnarunt, inſignem hunc Pelagianum non cognoverint, quodve magìs mirum videtur, nec ipſe Photius rei totius ſcriptor id obſervaverit. Patria illi fuit Antiochia; etenim in Synodo Mopſueſtenâ anno 550. juſſu Juſtiniani Imperatoris celebratâ, ut refertur Collat. 5. Synodi V. cum ſeniores quique interrogarentur, num Theodori Epiſcopi nomen ſacris diptychis inſertum quandoque legiſſent, reſpondit Anatholius principalis: *Theodorum veterem Antiochenum noſtræ civitatis Epiſcopum neſcio in ſacris diptychis recitari.* Unà cum Joanne Chryſoſtomo Libanii celeberrimi apud Antiochenos ſophiſtæ, atque Andragathii Philoſophi auditor fuit. Dein forenſes cauſas aggreſſus verba clientibus vendidit, ac tribunalibus inſervivit. Cùm verò Chryſoſtomus foro relicto Monachum induiſſet, hoc ipſum Theodoro ſuprà cæteros amiciſſimo perſuaſit. *Erat Theodorus*, inquit Sozomenus lib. 8. cap. 2. *& ſacrorum librorum, & aliarum diſciplinarum, Rhetorum, ac Philoſophorum ſufficienter gnarus, & initio quidèm, ubi incidiſſet in divinas leges, & cum ſacris viris converſaretur, illud vitæ genus approbavit, & urbicam converſationem damnavit.* Verùm paulò poſt monaſticæ diſciplinæ pertæſus urbem, ac forum repetiit, & ſolitariæ vitæ oſor nuptias apparavit. At Joannes Chryſoſtomus his probè cognitis Epiſtolam ad Theodorum miſit, *& phraſi, & ſenſibus diviniorem, quàm mens humana capere queat, quâ ille lectâ reſipuit, ac rursùs relictis facultatibus, & abdicatis nuptiis, conſiliis Joannis acquieſcendo ſervatus eſt, & ad philoſophicam vitam reverſus:* Verba ſunt laudati Sozomeni. His ſimilia recitat etiam Socrates lib. 6. c. 3. Qui narrant, Theodorum ad meliorem frugem reverſum Carterio, ac Diodoro Magiſtris ſacrarum literarum ſcientiam brevi ita aſſecutum, ut univerſos in ſui admirationem traxerit.

Diodorus interim ad Tarſenſem Eccleſiam in Ciliciâ evectus fuit, qui anno 381. Synodum Conſtantinopolitanam ſubſcripſit, itemque Antiochenam ſub Meletio, ut patet ex literis Damaſi ab Holſtenio collectis, & ab Eminentiſſimo Franciſco Barberino ſacræ eruditionis ſtudioſiſſimo Principe publicatis. Mortuo Olympio Epiſcopo Mopſueſtiæ, qui unà cum Diodoro Concilio laudato apud regiam Urbem

interfuit, Theodorus Antiochenus illius urbis ſacris præpoſitus fuit, ſeditque quartus à Protogene ejuſdem Sedis Epiſcopo. Mopſueſtia celebris urbs erat in ſecundâ Ciliciâ, *vatis domicilium Mopſi* ex Ammiano Marcellino lib. 19. ubi inter tres illius provinciæ urbes inſigniores eandem nominat. Plinius lib. 5. cap. 27. deſcribens Ciliciæ oppida ait: *Mopſos liberum Pyramo impoſitum.* Procopius etiam lib. 5. de ædificiis Juſtiniani Mopſueſtiam Pyramo allui ſcribit. Straboni lib. 15. dicitur *Μόψου ἑστία, quaſi lares Mopſi diceres*, inſeruit latino textui interpres Caſaubonus, ἑστία enim lares ſignificat. Sanctus Hieronymus in Epitaphio Nepotiani cum Plinio Mopſum appellavit, loquens enim de morte Conſtantii Imperatoris Ariani ait: *In Mopſi viculo moriens magno dolore hoſti reliquit imperium.* Erat hic viculus in agro Mopſueſteno aquis undique ſcaturientibus irriguus, ad radices Tauri Montis, undè Mopſicrinas, vel Mopſicrenæ nomen loco impoſitum, ut videre eſt in Chronicis Hieronymi, & Idatii ad conſulatum Tauri, & Florentii. Socrates in fine lib. 2. & Sozomenus libro 5. cap. 1. ſcribunt Conſtantium obiiſſe *ad fontes Mopſi*, nam Græci fontes κρήνας appellant. Chronicon Alexandrinum ait: *Conſtantius initio V. Indictionis denunciatis ſibi Juliani Cæſaris inſidiis concitus à Tarſo Ciliciæ ad Mopſi fontes veniens &c. moritur.* Euſebius Anno DCCCXXXV. edit. Scaligeri in Chronico ait: *Mopſus regnavit in Ciliciâ, à quo Mopſicrene, & Mopſueſtia*, ut planè diſtincta veluti loca recenſeat, quæ miramur Henricum Valeſium in notis ad lib. 21. Ammiani non obſervaſſe. Pelagius II. Papa Mopſueſtiam *ignobilem locum* nuncupavit in Epiſtolâ 3. ad Epiſcopos Hiſtriæ, verba damus in Diſſert. Hiſt. de Synodo V. cap. 11. quæ quidèm intelligenda ſunt factâ comparatione cum nobiliſſimis urbibus; nam Ammianus poſt Tarſum, & Anazarbum utriuſque Ciliciæ Metropoles eandem nominat, neque alias Ciliciæ urbes inferiores commemorat. Antoninus Pius Imperator ejuſdem urbis privilegia novâ adprobatione rata habuit, quæ & Hadrianæ cognomen ſortita eſt, ut ex hac inſcriptione apparet.

IMP. CÆSARI DIVI. HADRIANI. FILIO.
DIVI. TRAJANI. PARTHICI. NEPOTI. DIVI.
NERVÆ. PRONEPOTI. T. ÆLIO. HADRIANO.
ANTONINO. AUG. PIO. PONTIFICI. MAXIMO.
TRIB. POT. III. COS. III. P. P. BENEFICO. AC
SERVATORI HADRIANÆ MOPSUESTIÆ CILICIÆ
SACRÆ. LIBERÆ. INVIOLATÆ. SUIS.
LEGIBUS. VIVENTIS. P. R. AMICITIA.
ET SOCIETATE CONJUNCTÆ.
QUOD. DIVINA. IPSE. IN. JURE. DICENDO.
CLEMENTIA. SIT. USUS.
NECNON. VETERA. EIDEM. CIVITATI. JURA.
FIRMA. RATA. QUÆ. ESSE. VOLUERIT.
S. P. Q. R. D. D.

Recitat hanc inſcriptionem Magnus Romanæ antiquitatis inſtaurator Onuphrius noſter Veronenſis in Comment. Faſtor. ad annum Urbis DCCCXCIII. Initio Synodi Mopſueſtenæ anno 550. juſſu Juſtiniani celebratæ dicitur: *In Mopſueſtiâ coloniâ Chriſtianiſſimâ.* Ex his ergo nobilitas illius Urbis intelligitur. Tempore etiam Plinii erat libera Civitas, uti proximè notavimus. Cleri verò, ac civium nobilitas colligitur ex laudatâ Synodo, quæ collationi 5. Synodi V. inſeritur, ibi enim nominantur Cives Comites, Palatini &c. Ex quibus iterùm Mopſueſtiam à Mopſucrene diſtinctam eſſe apparet, illa enim nobilis fuit Romanorum colonia, hæc verò viculus in agro Mopſueſteno. Hujus igitur Urbis, quæ poſt duas utriuſque Ciliciæ Metropoles cæteras Provinciæ civitates, & antiquitate, & nobilitate ſuperabat, Eccleſia Theodoro Antiocheno tradita fuit. Contigit ejuſdem Epiſcopatus propè annum 391. Nam Theodoretus Mopſueſteni eximius Encomiaſtes ſcribit, mortuos eodem ferè tempore Theodotum Patriarcham Antiochenum, & Theodorum Mopſueſtenum, ſeque cum utriuſque vitæ termino hiſtoriæ quoque ſuæ finem imponere, ibi verò tradit Theodorum triginta ſex annos Eccleſiam illam rexiſſe, quarè cùm Theodotus obierit anno 427. ut lib. 2. cap. 3. oſtendemus, ſi per triginta ſex annos retrocedamus, ſtatuentur initia Theodori Epiſcopi circà annum 391. In Synodo C. P. ſub Nectario Arcadio III. & Honorio II. Conſſ. anno 394. in causâ Boſtrenæ Eccleſiæ in Arabiâ ſedit cum aliis Epiſcopis Theodorus Mopſueſtenus, ut ex actis ſynodalibus apud Balſamonem pag. 761. Edit. Pariſienſis colligitur.

Theodorus innumera penè volumina exaravit, omneſque hæreſes acerrimè vellicavit, *adversùs Arianum, & Eunomianum dogma quaſi in acie dimicans, nec non latrocinium Apollinaris compeſcens*, deſcribitur à Theodoreto in calce Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, Origenis etiam paradoxa eundem confutaſſe, in fine ſui breviarii Liberatus teſtatum reliquit. Cæterùm dum plus juſto ingenio indulget, & antiquiores ſemitas faſtidiens novam viam ſternere tentat, in abſurdiſſimos errores lapſus hæreſum magiſter evaſit; etenim & Pelagianis, & Neſtorianis nova dogmata procudit; de Neſtorianis inferiùs id nobis oſtendetur, de Pelagianis hoc modò probandum eſt. Primum, ac veluti capitale Pelagianorum dogma fuit, Adam mortalem factum, qui ſivè peccaret, ſivè non peccaret, erat moriturus, hoc enim hæreticorum aſſertum à Sancto Auguſtino inter paradoxa Pelagiana priori loco refertur Epiſt. 106. & in Synodo Africanâ primo itidem loco damnatur, ut cap. 13. conſtabit; Porrò hunc errorem primus per ea tempora docuit Theodorus, dein Rufinus, ac poſtremò Pelagius, ſociique; horum teſtis venit Marius Mercator, qui Pelagio ipſi, ac Juliano convixit; extat ejuſdem libellus contrà Julianum M. S. in Bibliothecâ Vaticanâ inter volumina Palatina num. 234. quem Commonitorium idem nominat, ac Pinto Presbytero nuncupat ubi pag. 3. hæc ſcribit: *Quæſtio contrà Catholicam fidem apud nonnullos Syrorum, & præcipuè in Ciliciâ à Theodoro quondam Epiſcopo oppidi Mopſueſteni jamdudum mota nunc uſque penes paucos eorum admodum proditur, nec eo palam profertur, ſed ab ipſis, qui de ea fornicantur, velut Catholicis intra Eccleſias interim retinetur; Progenitores videlicet humani generis Adam, & Evam mortales à Deo creatos, nec quenquam poſterorum ſuâ prævaricatione tranſgreſſos læſiſſe, ſed ſibi tantum nocuiſſe, ſe mandati reos apud Deum feciſſe, alterum penitus nullum. Hinc ineptam, & non minus inimicam rectæ fidei quæſtionem ſub ſanctæ recordationis Anaſtaſio Romanæ Eccleſiæ Summo Pontifice Rufinus quondam natione Syrus Romæ primus invexit, & ut erat argutus ſe quidèm ab ejus invidiâ muniens per ſe proferre non auſus Pelagium gente Britannum Monachum decepit, eumque ad prædictam apprimè imbuit, atque inſtituit impiam vanitatem &c.* Ex quibus patet, Theodorum Pelagianorum magiſtrum fuiſſe, unde factum eſt, ut Pelagius contrà Hieronymum, & Julianus contrà Auguſtinum ab eodem ſuppetias tulerint, unumque habuerint in Occidente damnati Patronum in Oriente, ut ex iis, quæ nobis poſteà deſcribentur, apparebit. Hic Mercator, cujus teſtimonium laudavimus, ab

Auguſtino nominatur in libro de octo quæſtionibus ad Dulcitium in ſolutione quæſtionis tertiæ, ubi ait: *De illis autem, qui rapientur in nubibus in quadam Epiſtolâ, quam ſcripſi ad filium meum nomine Mercatorem, quæ incipit*, Proculdubio notiſſimum vobis, *cùm me conſuluiſſet de quibuſdam quæſtionibus Pelagianorum, qui negant, mortem eſſe peccato retributum &c.* Poſſidius in Indice ſcriptorum Auguſtinenſium contrà Pelagianos ejuſdem Epiſtolæ mentionem facit, ſed Mercatorem Epiſcopum nominat: *Ad Mercatorem Epiſcopum contrà eoſdem una.* At anno 419. cum Sanctus Auguſtinus ſcripſit librum illum ad Dulcitium, Mercator nondum erat Epiſcopus, neque enim filium, ſed fratrem eundem nuncupaſſet; Conſtat autem ex laudato Auguſtini teſtimonio, hunc Mercatorem eſſe eundem, cujus commonitorium contrà Julianum adduxi, nam ibidem memoratam tantùm quæſtionem contrà hæreticum agitat, nempè ſitne Adam mortalis factus, de quâ Sanctum Doctorem conſuluit. Hæc libuit adnotare, quia hujus Mercatoris teſtimonio non ſemel utemur, noſtraque commentaria ſecretiora, atque hucuſque ignota indè nonnulla depromenț. Harum quidèm rerum notitiam debeo eximiæ, ac ſingulari eruditioni Eminentiſſimi Cardinalis Bona, qui cùm Romæ eſſem, libellos Marii Mercatoris mihi prorsùs incognitos patefecit, legendoſque juſſit, quos etiam exſcriptos, ac in Galliam abs ſe miſſos, affirmavit, quæ hìc inſerere libuit, quòd ingenui ſit, fateri, per quos profecerim.

Pelagiani cùm ſe à Hieronymo, & Auguſtino adverſariis ſcriptis vellicari cognoviſſent, Theodori Mopſueſteni patrocinium implorarunt, ad quem etiam Hieronymi dialogos recèns quidèm publicatos detulere; Ille ſcientiâ tumidus, quò ſolus ſapere videretur, aliorum ingenia deſpiciens, ſua tantum probabat, quarè contrà tres Hieronymi libros ſatìs juſtum volumen in quinque libros digeſtum procudit ſub hoc titulo: *Contrà aſſerentes, peccare homines naturâ, non voluntate.* Hi Theodori libri Photii ætate ſupererant, cujus verba ex ejuſdem bibliothecâ codice 177. huc referre non pigeat, quòd rem nemini hucuſque obſervatam, nec ipſimet Photio ſcribenti notam aperiunt, nullus enim hucuſque ſcivit, Dialogos Hieronymi impugnatos fuiſſe à Theodoro Mopſueſteno: Verba Photii ſunt: [Lectum eſt opus Theo-
" dori Antiocheni, qui Mopſueſtenus ille Epiſcopus
" eſt, ut ex ejus quibuſdam Epiſtolis colligimus,
" hoc titulo: *Contrà aſſerentes peccare homines naturâ,*
" *non voluntate*; Ea diſputatio quinque libris abſolvi-
" tur, quos adversùs Occidentales hac labe infectos,
" ſcripſit; Indè enim oriundum hæreſis hujus autho-
" rem in Orientis modò regionibus verſari, libroſque
" de recèns à ſe excogitatâ hæreſi compoſitos ad po-
" pulares ſuos in patriam tranſmittere narrat, ut jam
" ibi multos per hanc artem in ſuam pertraxerit ſen-
" tentiam, integraſque adeò Eccleſias abſurdis illis
" imbuerit opinionibus; Aram verò illorum librorum
" Authorem, ſivè nomine, ſivè cognomine incertum,
" appellat. Hunc etiam quintum Evangelium confin-
" xiſſe, illudque ſe in Euſebii Paleſtini bibliothecis
" reperiſſe ait; rejectâ præterea divini, ac veteris
" teſtamenti verſione, quam Septuaginta Interpretes
" ſimul convenientes ediderunt, ut & Symmachi,
" & Aquilæ, aliorumque interpretatione propriam
" quamdam ſuam, novamque conficere auſum, cùm
" neque Hebraicæ linguæ, ut illi, à puero aſſueviſ-
" ſet, neque mentem Sacræ Scripturæ didiciſſet, He-
" bræis tantummodo quibuſdam abjectæ ſortis in diſ-
" ciplinam ſe tradidiſſe, atque hinc propriam ſibi edi-
" tionem ſcribere aggreſſum] Hæc ille. Certè hìc Hieronymum deſcribi nemo non videat. Erat ille Dalmata, & ex Occidente in Oriente ſedem locarat, ac latino ſermone apud Græcos libros Dialogorum exaraverat. Cùm verò reperti in Cæſareenſi apud Palæſtinam Euſebii Bibliothecâ quinti Evangelii illum arguit, libros Dialogorum notat, in quibus Hieronymus illius Evangelii quinti mentionem habet, quod itidèm à Juliano Pelagiano Epiſcopo eidem crimini datum eſt in Opere imperfecto Auguſtini lib. 4. cap. 87. *Quâ fiduciâ*, inquit, *tu cùm Hieronymi ſcripta collaudes, dicas in Chriſto non fuiſſe peccatum, cùm ille in Dialogo illo, quem ſub nomine Attici, & Critobuli mirâ, & ut talem fidem decebat, venuſtate compoſuit, etiam quinti Evangelii, quod à ſe translatum dicit, teſtimonio nititur oſtendere, Chriſtum non ſolùm naturale, verùm etiam voluntarium habuiſſe peccatum, propter quod ſe cognoverit Joannis baptiſmate diluendum?* Sed mera hæc fuit Pelagianorum calumnia, ut patet ex Hieronymi libro Dialogorum tertio initio ferè hæc ſcribentis. *In Evangelio juxtà Hebræos, quod Chaldaico quidèm, Syroque ſermone, ſed Hebraicis literis ſcriptum eſt, quo utuntur uſque hodie Nazarani, ſecundum Apoſtolos, ſivè ut plerique autumant, juxtà Matthæum; quod & in Cæſareenſi habetur Bibliothecâ, narrat hiſtoria; Ecce Mater Domini, & fratres ejus dicebant ei, Joannes Baptiſta baptizat in remiſſionem peccatorum, eamus, & baptizemur ab eo; Dixit autem eis; Quid peccavi, ut vadam, & baptizer ab eo? Niſi fortè hoc ipſum quod dixi, ignorantia eſt.* Hujus Evangelii Nazaræorum meminit alibi Sanctus Doctor, præcipuè lib. 4. Comment. in Math. in cap. 23. *In Evangelio*, inquit, *quo utuntur Nazarani pro filio Barachiæ filium Jojadæ reperimus ſcriptum*, quam Hieronymi ſententiam habes in Breviario Romano in tertiâ lectione ultimi nocturni in feſto Sancti Stephani Protomartyris. Cæterùm mentitur Julianus, dum quintum illud Evangelium à Hieronymo translatum dicit, neque Theodorus id vitio vertere debuit Hieronymo, qui quintum illud Evangelium non approbavit, ſed illius ſe uſum teſtimonio dicit, quò Pelagianorum dogma de impeccantiâ etiam à Nazarænâ Eccleſiâ damnatum fuiſſe oſtenderet, addit enim: *Quibus teſtimoniis, ſi non uteris ad auctoritatem, utere ſaltem ad antiquitatem, quid omnes Eccleſiaſtici viri ſenſerint.* Denique cùm novam Scripturæ ſacræ translationem carpit, iterum Hieronymum deſignat, ille enim poſt Septuaginta Interpretes, poſt Symmachum, & Aquilam Damaſo Pontifice jubente vetus teſtamentum Græcæ fidei reddidit probatâ modo Eccleſiæ interpretatione. Harum tamen calumnias repellit Sanctus Doctor non uno loco, præſertim in Apologiâ ſecundâ contrà Rufinum; Illa notanda ſunt: *Quod ſi apud Græcos poſt ſeptuaginta editionem, jam Chriſti Evangelio coruſcante, Judeus Aquila, & Symmachus & Theodotion Judaizantes hæretici ſunt recepti, qui multa myſteria Salvatoris ſubdolâ interpretatione cælarunt, & tamen in hexaplis habentur apud Eccleſias, & explanantur ab Eccleſiaſticis viris, quantò magis ego Chriſtianus de parentibus Chriſtianis natus, & vexillum crucis in meâ fronte portans, cujus ſtudium fuit omiſſa repetere, depravata corrigere, & ſacramenta Eccleſiæ puro, & fideli aperire ſermone, vel à faſtidioſis, vel à malignis lectoribus non debeo reprobari?* Et his patet, Theodorum contrà Dialogorum libros ſcripſiſſe, & in uno Hieronymo omnium Catholicorum ſententiam impugnaſſe, quod mox etiam fiet

Digitized by Google

manifeſtum; Aram verò illum ignominiæ causâ agnominavit, quod *ἀρὰ* Græcè maledictionem ſonat, quo nomine hoſtem compellando, Pelagio, ſociiſque Hieronymi hoſtibus ſerviliter aſſentatus eſt.

Porrò quò evidens fiat, Theodorum Mopſueſtenum purum, putum Pelagianum fuiſſe, referam, quæ ex ejuſdem libris recitat Photius [Sectæ verò illius, *inquit*, ſumma capita hæc ferè ſunt: Homines naturâ, non voluntate peccare; Naturâ, inquam, non eâ, quâ præditus ab initio, conditusſque eſt Adam (illam enim bonam, & boni Dei opus aſſerunt) ſed eâ, quam poſt peccatum adeptus ſit, quando per prævaricationem, atque peccatum malam pro bonâ, mortalemque pro immortali commutavit. Hac quippè ratione naturâ quoque improbos effectos, qui anteà naturâ boni fuiſſent, in naturâ jam, & non in voluntate peccatum ſibi acquiſiviſſe. Alterum deinde caput ex illo deductum; Infantes tametſi recens natos peccati immunes non eſſe, cùm ob Adæ prævaricationem natura in peccatis conſtituta ad omnes ejus poſteros peccatrix, ut ipſi loquuntur, naturâ propagetur. Adferre autem ipſos, & illud ait, *Ecce in iniquitatibus conceptus ſum*, & ſi quæ ſunt generis ejuſdem. Sanctum ad hæc baptiſma, ſacrique corporis communionem in peccatorum remiſſionem; quinetiam ipſis infantibus allata hæc præbere ad propriæ opinionis confirmationem] Vides, Theodorum palam negare pueros infectos peccato naſci, pro quo tollendo illis ſacrum baptiſma impertiatur; Impugnare celebrem illam humanæ naturæ conſiderationem integræ ante peccatum, & immortalis, lapſæ verò, & mortalis poſt culpam. Addit, Hieronymum cum aſſeclis docere: *Ne Chriſtum quidem Deum, adſumptâ nimirum peccatis infectâ naturâ, ſceleris purum eſſe*, ſubjungens. *Non verè hos & naturâ, ſed figurâ dumtaxat humanam ipſi naturam attribuere.* Mera hæc erat Pelagianorum calumnia, quâ Catholicos onerabant, quam procul ab Eccleſiæ ſenſu arcet Sanctus Auguſtinus paſſim in libris operis imperfecti contrà Julianum; Quod autem Catholici ex Apoſtolo dicebant, Verbum veniſſe ad nos non in carne peccati, ſed in ſimilitudinem carnis peccati, neque enim naturam originali labe infectam aſſumpſit, inde illa de noſtris portenta fingebant. Alium etiam noſtris errorem imponit; *Matrimonium, vel certè congrediendi cupiditatem, & ſeminis miſſionem, omniaque ſimilia, quibus ſucceſſione genus hominum propagatur, perverſæ naturæ opera eſſe aſſerunt, in quam quidem per peccatum lapſus Adam, naturæ mox vitio malorum omnium examen in ſe ſuſceperit. Hæc ſectariorum dogmata ſunt.* Hæc quoque famoſa eſt calumnia Auguſtino, & Orthodoxis omnibus à Pelagianis importata, cujus repellendæ gratiâ Sanctus Doctor unum, & poſteà alterum librum de Nuptiis, & Concupiſcentiâ inſcriptos emittere coactus eſt, probans, matrimonium, ac nuptias, ſemen, cæteraque inſtrumenta generationi inſervientia bona eſſe, ſed malam eſſe concupiſcentiam, ſine quâ humana generatio non fit; Unde lib. 2. cap. 5. de Nuptiis, & Concupiſcentiâ Sanctus Pater interroganti Juliano [utrum diverſitatem ſexuum dicamus ad Diabolum pertinere, an commixtionem, an ipſam fœcunditatem] hæc reponit. *Reſpondemus itaquè nihil horum, quia & diverſitas ſexuum pertinet ad vaſa gignentium, & utriuſque commixtio ad ſeminationem pertinet filiorum, & ipſa fœcunditas ad benedictionem pertinet nuptiarum. Hæc autem omnia ex Deo; ſed iſte in his omnibus noluit nominare concupiſcentiam carnis, quæ non eſt à Patre &c.* Hæc autem Theodorum Pelagianum publicant; ubi etiam ex Photio docet: *Jam indè ab initio quidèm formatum eſſe mortalem Adam, ſed Deum, ut ſcilicèt peccatum odiſſemus, ita tantùm ſimulaſſe, quaſi pro peccato pœnæ loco mors impoſita fuerit.* Et hoc ſanè capitale Pelagii dogma extitit: *Adam mortalem factum, qui ſivè peccaret, ſivè non peccaret, mortuus fuiſſet.* Quod in Paleſtinâ Synodo ne damnaretur, ipſe damnavit, uti ſexcenties Pelagianis Auguſtinus exprobat. Photius, qui cætera non animadvertit, & eam, quam Theodorus deſcribit, in Occidente hæreſim fuiſſe arbitratus eſt, illam tamen Theodori aſſertionem de naturali Adami conditione mortali rejicit, ac deteſtatur. Pater Lupus in veterum lectione ſummâ cum laude verſatus, in diſſertatione de Synodo Epheſinâ cap. 1. codicem Theodori à Photio productum, putat à quodam incerti nominis Pelagiano elucubratum & *ex illo*, ait, *Theodorus, adeoque & Neſtorius didicerunt Pelagianizare.* Labitur vir eruditus, nam liber ille, cujus excerpta refert Photius, ab ipſomet Theodoro ſcriptus fuit, neque ex illo Theodorus didicit Pelagianizare, ſed in eodem idemmet peſſimè Pelagianizavit, quod ex Photio, & ex proximè dicendis certiſſimum eſt. Eidem tamen Lupo laudi detur, quòd primus Theodorum Pelagianum publicavit.

Hæc quidèm ſcripſeram, cùm in quædam memoratorum Theodori voluminum fragmenta incidi, ad verbum mihi hic prorſus inſerenda. Cùm Romæ Reverendiſſimus Pater Laurentius Brancatus eximius noſtræ ætatis Theologus, Scoticæ Academiæ ob præclara, ac cedro digna volumina edita præſidium ac decus, idemque Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus præ ſingulari, quâ literarum ſtudioſos fovet humanitate, inſigniores quoſdam laudatæ Bibliothecæ codices evolvendi poteſtatem mihi feciſſet, hos inter legi volumen Palatinum MS. Numero 234. cui Commonitoria Marii Mercatoris ab Eminentiſſimo Bona mihi indicata, inſerta ſunt, quod cùm curioſius perſcrutarer, Theodori quædam fragmenta fol. 89. inveni, ejuſdem dubio procul Mercatoris induſtriâ excerpta, ac Latio donata, quæ cùm Theodori adversùs peccati originalis aſſertionem argumenta contineant, libuit hic eadem ſubnectere, & quidèm mendis plurimis expurgata.

Conſtat, inquit Mercator, *hunc Theodoretum per hæc, quæ ſcripta ſunt, cum Neſtorio, ac Theodoro jure damnari, cujus autem perfidiæ ſit etiam præfatus Theorus, ex ſcriptis eius, quæ de Græcis tranſtulimus, adprobemus.* THEODORI MOPSUESTENI EPISCOPI *de ſecundo codice lib. 4. folio decimo contrà Sanctum Auguſtinum defendentem originale peccatum, & Adam per trangreſſionem mortalem factum Catholicè diſſerentem.*

Tantis extantibus, quæ demonſtrent, Adam ſic "ex terrâ formatum, ut mortalis prorsùs exiſteret, ergà cibum proprium voluit occupare ſermonem, nec exindè volens advertere veritatem, pro dogmate vero ſeductorio ex mendacio adminationem jungens, non ait, mortales eritis, ſed *morte moriemini*, prorsùs exiſtentibus naturâ mortalibus inferre mortis experientiam comminatus, quam etiam juxtà morem propriæ benignitatis ad effectum perducere diſtulit. Sicutque cum dicit: *Qui effuderit hominis ſanguinem, ſanguis eius pro eo fundetur*, non hoc dicit, quia qui occiderit hominem, erit mortalis, ſed quia dignus eſt, hujuſmodi morte damnari, ſicut in præſentiarum dixit, *morte morie-*

Psal. 50.

Gen. 2.

Gen. 6.

Digitized by Google

"*riemini*, non quòd tunc mortales fierent, ſed quòd
"digni eſſent, qui mortis ſententiam per transgreſ-
"ſionem referrent. Sed & divinam ſententiam,
"quam poſt peccatum Deus Adæ inferre videtur,
Gen. 3. "adverte, ſic enim dicit: *Quia audiſti vocem uxoris*
tuæ, & comediſti de ligno, de quo præceperam tibi,
de hoc ſolo non comedere, ex eo comediſti, maledicta
terra in operibus tuis, in triſtitiâ comedes eam omnibus
diebus vitæ tuæ, ſpinas, & tribulos proferet tibi, &
comedes fœnum agri, & in ſudore vultûs tui comedes
panem tuum, donec revertaris in terram. Homo au-
"tem per hæc omnia natus eſt, quod verum mox am-
"bitum habiturus eſſet, cum labore deinceps fruc-
"tus de terrâ ſumpturus, quibus aleretur, atque
"ſubſiſteret, nequaquam habens ut pridèm tantam
"propoſitam largitatem, quantâ ex paradiſi copiâ
"fruebatur. Non enim operari terram pro ſupplicio
"dedit Deus, quaſi ex immortali naturâ in mortali-
"tatem homines transferens, quandoquidèm & pa-
"radiſum ei ut operaretur, & cuſtodiret indixit,
"pro tantâ verò priſtinâ largitate, & voluptate pa-
"radiſi ærumnoſam ejus fore ſuſtentationem de terræ
"fructibus comminatur. Nam prorsùs ita mortalis
"factus, & tunc paradiſi fructibus indigebat, ſicut
"nunc terræ fructus inquirit, & pro ſupplicio priſ-
"tinis fraudatus deliciis hac ærumnoſiſſimâ, labo-
Ibidem. "rioſiſſimaque converſatione mulctatur. Undè ad
"poſtremum conſequenter adjecit: *Quia terra es, &*
"*reverteris in terram.* Hæc etiam mortalitatem na-
"turæ ſignificant. Non enim immortali, & tunc
"primùm incipienti ſententiam mortis excipere, ſi-
"cut ſapientiſſimi defenſores peccati originalis, imò
"potius patres peccati mirabiles adſeverant, voca-
"bulum huic terræ impoſuit, ſed ut ab exordio na-
"turaliter effecto mortali appellationem hanc con-
"gruere judicavit divina ſcriptura, hoc de homini-
Pſ. 102. "bus vocabulum ad oſtenſionem corruptibilis eorum
naturæ ſæpius aſſumens: *Nam recordatus eſt*, inquit,
quia pulvis ſumus. Homo ſicut fœnum dies ejus, &
ſicut flos agri ita florebit, quia ſpiritus pertranſibit in
eo, & non erit amplius locus ejus. Vult autem dice-
"re, quòd corruptibiles, & reſolubiles omnes ſumus
"in modum fœni parumper florentis, pereuntiſque
"poſt paululum. Nam ad breve quidèm tempus, ut
"jam diximus, ad non exiſtendum deinceps omni-
Gen. "modè pervenimus, ſicut & Abraham, *Ego ſum*,
18. "inquit, *terra & cinis*, pro eo ac ſi diceret, non
"ſum dignus, cum Deo conloqui homo factus è ter-
"râ, & omnimodis hoc futurus. Magis ergo dicere
"debuit, quia terra eris, & in terram reverteris,
"ſiquidèm tunc primum fieret natura mortalis.

Ejuſdem Theodori ex II. Codice libro III. ante quatuor folia finis libri.

Sed nihil horum perſpicere potuit mirabilis pec-
"cati originalis aſſertor, quippe qui in divinis Scri-
"pturis nequaquam fuerit exercitatus, nec ab infan-
"tiâ juxta Beati Pauli vocem ſacras didicerit literas,
"ſed ſivè de Scripturæ ſenſibus, ſivè de dogmate ſæ-
"pè declamans multa frequenter inepta propoſuit,
"contraria videlicet ipſis Scripturæ dogmatibus, quæ
"plurimis impudenter exprompſit. Nam potentiæ
"metus nullum contrà ſinebat effari, ſed tantummo-
"dò taciti, qui divinarum Scripturarum habebant
"notitiam, detrahebant. Noviſſimè verò in hanc
"dogmatis recidit novitatem, quâ diceret, quòd
"irâ, atque furore Deus Adam mortalem eſſe præ-
„ceperit, & propter ejus unum delictum cunctos
„necdum natos homines morte mulctaverit. Sic au-
„tem diſputans non veretur, nec confunditur, ea
„ſentire de Deo, quæ nec de hominibus ſanum ſa-
„pientibus, & aliquam juſtitiæ curam gerentibus
„unquam quis æſtimaret. Sed nec illius divinæ vo-
„cis recordatus eſt, quòd non diceretur ulteriùs iſta
„parabola in Iſrael: *Patres manducaverunt uvam acer-* Ezech.
„*bam, & filiorum dentes obſtupeſcunt? quia hæc dixit* 18.
„*Adonai Dominus, dentes eorum, qui manducaverunt*
„*uvam acerbam, obſtupeſcent.* Oſtendens per hæc,
„quòd alterum pro altero juxta quorumdam erro-
„rem Deus omninò non puniat, ſed unuſquique pro
„delictis ſuis redditurus eſt rationem. His conſo- 1.
„nans Beatus quoque Paulus adnectit: 1 *Deus*, in- Rom. 2.
„quit, *qui reddet unicuique ſecundùm opera ſua*; 2 & 2.
„*unuſquiſque noſtrum onus ſuum portabit*; & 3 *tu qui* Gal. 6.
„*judicas fratrem tuum, aut tu quare ſpernis fratrem* 3.
„*tuum, omnes enim adſtabimus ante tribunal Chriſti.* Rom. 14.
„Sed vir mirabilis propter unum peccatum Adæ
„Deum tanto furore commotum arbitratus eſt, ut
„vellet illum atrociſſimæ pœnæ ſubdere, & ad uni-
„verſos omnes poſteros ejus parem ſententiam pro-
„mulgare, inter quos quanti juſti fuerint, non facilè
„numerare quis poterit. Ex quibus eum maximè
„conſiderare convenerat, quòd valdè videretur in-
„congruum, Noe, Abraham, David, Moyſem, &
„reliquos innumerabiles juſtos obnoxios pœnæ red-
„ditos ob unius delictum, & unum, atque ex guſtu
„arboris adprobatum, & quòd ſic ultrà modum juſ-
„titiæ iram ſuam Deus extenderit, ita ut poſtero-
„rum virtutes cunctas abjiceret, eoſque propter unius
„peccatum Adæ tanto ſupplicio manciparet. Nam
„& ſi nihil aliud, ſaltem de Abel mente perpendens
„convenienter æſtimare debuerat, qui primus juſtus
„exiſtens, primus eſt mortuus. Et ſiquidèm mor-
„tem Deus ad pœnam ſtatuerat hominum, quomodò
„non impietatis erat extremæ, vivere quidèm eum,
„qui fuit cauſa peccati, vivere etiam cum illo &
„Evam malitiæ repertricem (prætermitto autem
„Diabolum in immortalitate hactenus perdurantem)
„primum verò juſtum, repertoremque virtutis, pri-
„mumque divini cultûs curam gerentem ante omnes
„pœnâ peccantium fuiſſe perculſum. Oportebat
„autem ſapientiſſimum virum & de Henoch, qui
„non eſt mortuus, diligenter expendere, non enim
„tantâ virtute, vel pietate præditus fuit, ut melior
„omnibus exiſteret, Moyſe dico, & Prophetis,
„Apoſtoliſque, & reliquis omnibus, de quibus ait
„beatiſſimus Paulus, *quibus dignus non erat mundus*, Hebr.
„ita ut illis mortuis ipſe ſolus ſinè mortis experientiâ 11.
„perduraret. Sed jam ab initio Deus hoc habuit apud
„ſe definitum, ut primùm quidèm mortales fierent,
„poſtmodùm verò immortalitate gauderent, ſic ad
„utilitatem noſtram fieri ipſe diſponens. *Et poſt*
„*paululum.* Manifeſtiùs, *inquit*, hæc eadem Deus
„oſtendit, cùm transfert Henoch, & immortalem
„facit. Nam ſi per peccatum causâ ſupplicii Deus
„intulit mortem, nec olim definitum hoc habuit,
„apud ſe ineffabiliter pro nobis juxtà propriam ſa-
„pientiam cuncta diſpenſans, nequaquam Henoch
„quidèm immortalis exiſteret, Dominus autem
„Chriſtus ad mortis experientiam perveniret. *Et poſt*
„*paululum.* Idcircò, *inquit*, Dominus auctor om-
„nium bonorum hominibus factus eſt, ut ſicut Adam
„primi, & mortalis ſtatûs extitit inchoator, & ipſe
„ſecundi, & immortalis ſtatûs initiator exiſtens pri-
„mitùs Adæ prioris naturalia cuſtodiret, dum naſ-
citur

,, citur ex muliere, dum pannis involuitur, & pau-
,, latim ætatis incrementa ſortitur, Lucas enim in-
Cap. 2. ,, quit: *Proficiebat ætate, & ſapientiâ coram Deo,*
,, *& hominibus*, dum circuncisionem ſuſcipit, dum
,, juxtà legalem conſuetudinem Deo adſtitit in tem-
,, plo, parentibuſque ſubjicitur, & converſationi
,, legitimæ mancipatur, ſic etiam ad expletionem
,, reliquorum, & mortem, utpotè naturæ tributam,
,, poſtremò ſuſcipit, ut ſecundùm legem humanæ na-
,, turæ moriens, & à mortuis divinâ virtute reſur-
,, gens, initium cunctis hominibus, qui mortem
,, ſecundùm propriam naturam ſuſcipiunt, fieret,
,, ut à mortuis ſurgant, & ad immortalem ſubſtan-
,, tiam commutentur. Sicut enim conformes Adæ
,, ſecundùm ſtatum præſentem ſumus omnes effecti,
Philip. ,, ſic Chriſto Domino juxtà carnem conformes effi-
3. 21. ,, ciemus impoſterùm: *Transfigurabit enim corpus hu-
militatis noſtræ conformes fieri corporis gloriæ ſuæ.* Et;
1. Cor. *Qualis terrenus, tales & terreni, qualis cæleſtis, tales*
15. 48. *& cæleſtes, & ſicut portavimus imaginem terreni, por-
temus etiam imaginem cæleſtis.* Oſtendens, quòd pri-
,, mi ſtatûs Adæ participes effecti, neceſſariò etiam
,, ſecundi Adæ Chriſti Domini ſecundùm carnem fu-
,, turi ſtatûs participium conſequemur, utpotè qui
,, ex hac eadem naturâ conſtet exortus, & cuncta,
,, quæ fuerant naturæ, ſuſceperit, & ideò ſuſtinue-
,, rit mortem, ut mortem naturæ ſuſcipiens, & à
,, mortuis reſurgens, naturam liberam à morte per-
,, ficeret, & mortem quidèm propterea ſuſcepit,
,, peccatum verò nequaquam, ſed ab hoc immunis
,, omninò permanſit; quod enim erat naturæ, ideſt
,, mortem, indubitanter aſſumpſit, peccatum verò,
,, quod non erat naturæ, ſed voluntatis, nullo pac-
,, to ſuſcepit, quòd ſi fuiſſet in naturâ peccatum jux-
,, tà ſapientiſſimi hujus eloquium, peccatum in na-
,, turâ prorsùs exiſtens neceſſariò ſuſcepiſſet.

Ejuſdem Theodori de Codice II. ex lib. III. fol. XVIII.

Si *inquit*, peccaturum Deus neſciebat Adam, ſit
,, horum ſapiens ſapientiſſimorum & iſta reſponſio,
,, quòd hoc inſaniſſimum eſt vel in cogitatione perci-
,, pere, manifeſtum eſt, quòd & peccaturum eum
,, noverat, & propter hoc proculbio moriturum.
,, Quomodò ergo non eſt extremæ dementiæ credere,
,, quòd primitus eum immortalem in ſex horis fece-
,, rit, nam tantæ fuerunt à conditione ejus uſque ad
,, commiſſionem peccati, quandoquidèm ſexto die
,, factus è terrâ, & comedens contrà divinum man-
,, datum de paradiſo pulſus eſt, mortalem verò poſt
,, peccatum monſtraverit; certum eſt enim, quia ſi
,, eum immortalem eſſe voluiſſet, nec intercedens
,, peccatum Dei ſententiam commutaſſet, quia nec
,, Diabolum fecit ex immortali mortalem equidèm
,, cunctorum malorum exiſtens principium.

Ejuſdem Theodori II. Codice ex lib. III. fol. XXV.

Non enim, *inquit*, his, qui ab Adamo uſque ad
" adventum Chriſti Domini in tantis fuerunt impie-
" tatibus, & iniquitatibus, quantas Beatus Paulus
" propriis verbis expreſſit, ut in ſuperioribus ex ejus
" declaratum eſt vocibus, tanquam magnum quid-
" dam reſurrectionis collaturus eſt præmium, ſi eos
" ſuppliciis quibuſdam ſinè fine, & ſinè correctione
" tradiderit. Nam ubi jam loco muneris reſurrectio
" computabitur, ſi pœna ſinè correctione reſurgen-
" tibus inferetur? *Et poſt paululum.* Quis, *inquit*,
" ita demens, ut tantum bonum credat materiam fie-
" ri reſurgentibus infiniti ſupplicii, quibus utilius
" erat omnino non ſurgere, quàm tantorum, & ta-
" lium malorum poſt reſurrectionem ſub infinitis
" pœnis experientiam ſuſtinere.

Hos verò Theodori libros, quorum excerpta Mercator literis conſignavit, eſſe illos ipſos, quorum Photius ſuperiùs laudatus meminit, certum eſt; hic enim ſcribit ibidem, Theodorum *Origenis ſaltem de fine ſuppliciorum muſſitare ſententiam*, quod Origenis delirium de futuro in die judicii ſuppliciorum inferni fine, Theodorum tradidiſſe ex adductis ejuſdem à Mercatore verbis intelligimus. Puto etiam, hoſce Theodori libros eoſdem eſſe, qui in Synodo V. Collat. 4. cum pleriſque ejuſdem voluminibus nominantur ſub hoc titulo: *Ex libro quinto commenti de creaturâ*, ubi hæc Theodori verba recitantur: *Ideò in duos ſtatus diviſit Deus creaturam præſentem, & futuram, in illo quidèm ad immortalitatem, & immutabilitatem omnia ducturus, in præſenti verò creaturam in mortem, & mutabilitatem interim dimittens; Nam ſiquidèm ſtatim ab initio immortales nos fecerit, & immutabiles, nullam differentiam ad irrationabilia haberemus proprium neſcientes bonum &c.* Cur verò in memoratâ Synodo, in quâ Theodori errores diſcuſſi ſunt, impiæ ejuſdem adversùs originalis peccati aſſertionem argumentationes in examen vocatæ non fuerint, illud in causâ fuit, quòd jam indè ab initio Theodorus tanquam Neſtorianæ hæreſis Magiſter à Catholicis ſtatim poſt celebratam Synodum Epheſinam publicatus fuerat, pravæque ejuſdem de Chriſti Incarnatione ſententiæ ab aliis paſſim diſſeminatæ, undè ob eaſdem præcipuè auctor hæreſeos accenſabatur, omiſſis aliis plurimis ejuſdem erroribus; Ita etiam in Conſtituto Vigilii Papæ, ubi tot hæretica Theodori aſſerta referuntur, nullus ejuſdem de peccato originali error memoratur, ſed ſolummodo impiæ de Chriſto opiniones.

Porrò licèt in illis quinque libris contrà Hieronymum præſertim Theodorus ſcripſerit, illius enim fama toto Oriente perſonabat, Auguſtini etiam libros de Peccatorum meritis, & remiſſione impugnavit, itemque Epiſtolam 89. ad Hilarium; Etenim Hieronymus in fine Dialogorum pauca tantùm verba pro peccato originali adſtruendo habet, laudat verò pro eâ re operoſa Auguſtini volumina de Peccatorum meritis, & remiſſione in Aſiam ad ſe delata, quæ cùm Theodorus in Hieronymi dialogis legerit, eadem quæſiviſſe indubium eſt, præſertim cùm ex Photii excerptis conſtet, ea Theodorum impugnaſſe, quæ apud Auguſtinum tantùm de originis reatu explicata leguntur; unde rectè Mercator, qui Theodori libros legit, ſcriptos illos dixit *contrà Sanctum Auguſtinum defendentem originale peccatum.* Profectò Pelagius, ejuſque diſcipuli laudata Auguſtini volumina unà cum Epiſtolâ ad Hilarium, quæ in Synodo Dioſpolitanâ contrà eoſdem lecta fuerat, ad novum ſectæ patronum miſere, quò Catholicorum conatus per eundem infringerent. Puto autem, Theodorum quinque illa volumina exaraſſe circà annum 416. etenim Theodorus referente Photio ſcribit, Hieronymum *libros de recèns à ſe excogitatâ hæreſi compoſitos, ad populares ſuos in patriam tranſmittere*, cùm verò illos Hieronymus emiſerit anno 415. eoſdem anno ſequenti Theodorus vano, ac infelici labore confutare conatus fuit. Et quidem cùm anno 417. Zoſi-
mus

Digitized by Google

mus Papa Pelagium, ejuſque hæreſes condemnaſſet, encyclicas contrà eundem literas publicavit, quas Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem miſſas teſtatur *ad Orientales Eccleſias, Ægypti Diœceſim, & Conſtantinopolim, & Theſſalonicam, & Hieroſolymam*, & inſerius de eâdem Epiſtolâ ait: *Per totum Orbem miſſa ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata.* Quarè certum eſt, Alexandrum Antiochenum, qui id temporis Orientales Eccleſias uti Patriarcha regebat, eandem encyclicam Zoſimi per univerſam Orientis diœceſim publicaſſe, contrà quam Theodorus tam multa ſcribere minimè auſus fuiſſet, nec dixiſſet Occidentales ea hæreſi infectos, ut ex eodem Photio habemus, cùm Orientales Eccleſiæ Occidentalium Patrum ſententiam uti Orthodoxam ſubſcripſiſſent.

CAPUT X.

Synodus Carthaginenſis, & Milevitana contrà Pelagium, ac Cœleſtium celebrantur. De Milevitanis canonibus contrà Pelagianos aliorum ſententiæ expenduntur.

OROſius ex Oriente in Africam cum ſacris Stephani reliquiis appulerat, quæ non uno loco ſummâ pietate, ac veneratione receptæ plura miracula edidere, de quibus Evodius Vzalenſis librum ſcripſit, qui in appendicem tomi decimi Auguſtiniani rejectus fuit. Ille quidèm rectâ ad Auguſtinum perrexit, eique tum Hieroſolymæ, tum Dioſpoli in Pelagii causâ geſta ſignificavit, literas etiam oſtendens, quibus Eros, ac Lazarus Africanos Epiſcopos de Pelagii dolis certiores reddebant. Auguſtinus his probè cognitis ægrè tulit, Orientales Antiſtites Hæretici arte deceptos, quarè Auctor Oroſio fuit, ut Aurelium Primatem Carthaginenſem, qui primus Cœleſtium anathemate percuſſerat, conveniret, eique geſtorum in Paleſtinâ ſeriem exponeret. Aurelius rem ad provinciæ Proconſularis Synodum referendam duxit, quæ ubi Carthagine convenit, Pelagianorum cauſa ab Epiſcopis LXVIII. cognita eſt. Patres re ſeriò agitatâ, ac iis repetitis, quæ *antè fermè quinquennium* contrà Cœleſtium ſtatuta fuerant, ſimulque geſta in Paleſtinâ conſiderantes, ubi Pelagius à provinciali Synodo abſolutus fuerat, in hanc ſententiam deſcendere: *Etiamſi Pelagius, Cœleſtiuſque correcti ſunt, vel ſe iſta nunquam ſenſiſſe dicunt, & quæcunque ſcripta contrà eos prolata fuerint, ſua eſſe negabunt, nec eſt quemadmodum de mendacio convincantur: generaliter tamen quicunque dogmatizat, & affirmat, humanam ſibi ad vincenda peccata, & Dei mandata facienda ſufficere poſſe naturam, & eo modo gratiæ Dei, quæ Sanctorum evidentiùs orationibus declaratur, adverſarius invenitur; Et quicunque negat, parvulos per baptiſmum Chriſti à perditione liberari, & ſalutem percipere ſempiternam, anathema ſit.* Quibus Pelagii, ac Cœleſtii perſonæ parcentes, eorundem errores anathemate confixerunt; Porro quò major decreto vis ineſſet, illud per literas Innocentio Papæ ſubſcribendum miſere unà cum Epiſtolis Erotis, ac Lazari, quas ab Oroſio ſe accepiſſe Patres teſtantur in literis Synodalibus, quæ apud Auguſtinum Epiſt. 90. leguntur.

Paulò poſt etiam à Numidis celebratum eſt Concilium Milevitanum; eſt autem Milevis Numidiæ urbs, cujus ſacris id temporis Severus præfectus erat, unde patet errare eos, qui hanc Synodum in inſulâ Melitâ coactam putant. Convenere ad hunc conſeſſum unus & ſexaginta Epiſcopi, quos inter Sylvanus Numidiæ Primas, ac Concilii Præſes, Auguſtinus, & Alipius; Erat Sylvanus Epiſcopus Zummenſis, & anno 411. tempore collationis Carthaginenſis uti Numidiæ Primas encyclicas ſubſcripſerat, uti lib. 2. cap. 7. dicemus. Diſcuſſa eſt Pelagianorum cauſa, nihil tamen contrà Pelagium, aut Cœleſtium decretum fuit, ſed eoſdem uti novorum dogmatum inventores per literas apud Innocentium Papam accuſarunt, in quibus hæc inter cætera conſcripſere: *Ut ergo alia omittamus, quæ contra ſacras ſcripturas plurima diſſerunt, hæc interim duo, quibus omnino totum, quod Chriſtiani ſumus, nituntur evertere, quæ fidelia corda ſuſtinent, non eſſe rogandum Deum, ut contrà peccati malum, atque ad operandam juſtitiam ſit noſter adjutor, & non opitulari parvulis ad conſequendam vitam æternam Chriſtianæ gratiæ Sacramentum.* Inſinuarunt poſteà Pontifici Cœleſtium in Aſiâ ad presbyteratum irrepſiſſe, Pelagium verò Hieroſolymis ſubſiſtere, laudantes interim Hieronymum adversùs eoſdem acriter decertantem; Epiſtola Synodica eſt inter Auguſtinianas 92. Numidæ mitiùs eo in conventu egere, quàm Patres Carthaginenſes, nam Pelagianos nullo anathemate percuſſerunt, ſed cauſam ex integro Romano Pontifici judicandam detulere. Harum Synodorum mentionem facit Sanctus Proſper in carmine contrà ingratos cap. 2.

Tu cauſſam fidei flagrantiùs Africa noſtræ
Exequeris, tecumque ſuum jungente vigorem
Juris Apoſtolici ſolio, fera viſcera belli
Conficis, & lato poſternis limite victos.
Convenere tui de cunctis urbibus almi
Pontifices, geminoque *ſenum celeberrima* cœtu
Decernis, quod Roma probet, quod regna ſequantur.

Hi conventus circa autumnum hujus anni 416. celebrati fuiſſe videntur, nam exeunte Januario anno ſequenti utrique Epiſtolæ Innocentius reſpondit.

Collectores Conciliorum edidere Synodum Milevitanam coactam, ut in titulo prænotatur, Arcadio, & Honorio Augg. Conſſ. in quâ leguntur ſtatuti canones viginti ſeptem, quorum octo priores Pelagianorum hæreſim damnant. Cardinalis Baronius præ ſingulari, quâ pollebat eruditione, rectè obſervavit, nullos in eâ Synodo canones contrà Pelagianos potuiſſe decerni, quippe quæ anno 402. quo fratres Auguſti ultimum ſimul conſulatum geſſere, celebrata fuit, quo tempore nondum Pelagianorum nomen orbi innotuerat. Ibi autem rectè monet, farraginem illam ſeptem, & viginti canonum, quos veteres Synodorum collectores per ſatyram congeſtos unius Synodi Milevitanæ nomine inſcriptos publicarunt, ad diverſa Africana Concilia pertinere. Idem tamen arbitratur, octo canones contrà Pelagianos, qui ibidem leguntur, non à priori, ſed à poſteriori Milevitanâ Synodo anno 416. decretos eſſe. Digeſtores verò Conciliorum ejuſdem urbis, nomine deceptos tradit, itemque *quòd utrumque generale concilium fuerit, quibus & unus, idemque Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus præfuit.* Hæc ille ad annum 402. pag. 164. Baronii ſententiam ſequuntur ejuſdem exſcriptor Binius, & in recenti Conciliorum editione Philippus Labbæus, qui pariter Binii tantum notas ſatis jejunè exſcripſit, nihil tamen de Voſſii, ac Janſenii ſententiâ prælocutus, qui negant octo memoratos canones contra Pelagianos Milevi editos fuiſse, quæ etiam ſententia placuit Chiffletio in notis ad canonem 50. Ferrandi pag. 287.

Exiſti-

Exiſtimo ex viginti ſeptem canonibus, qui vulgò Milevitani dicuntur, tres tantùm à priori Synodo eâ in urbe habitâ exaratos fuiſse: nempe XIII. XIV. & XV. reliquos verò alienum fundum occupare. Etenim cùm anno 419. in Synodo Carthaginenſi recitarentur ſtatuta omnium Conciliorum, quæ ſub Aurelio Primate in Africâ celebrata fuerant, tres tantùm canones memorati Milevitanæ priori Synodo deputati ſunt, cæteris reapſe duobus Conciliis Carthaginenſibus adſcriptis. Primi VIII. canones editi fuerunt, ut mox probabo, à plenariâ Synodo Africanâ Honorio XII. & Theodoſio VIII. Conſs. anno 418. quandò Pelagiana hæreſis in univerſali ex Africâ Concilio primitùs damnata fuit. Canones verò ſequentes IX. X. XI. XII. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. ſtatuti fuerunt à Synodo Carthaginenſi Honorio VII. & Theodoſio iterum Augg. Conſs. anno 407. Canones XXI. XXII. XXIV. XXV. XXVI. XXVII. leguntur iiſdem omninò verbis prolati in plenariâ Synodo proximè memoratâ anni 418. Profectò canon XXVII. eſt ab illâ Synodo alienus; nam illic legitur ſubſcriptus Donatianus Teleptenſis primæ ſedis; cùm certum ſit anno 402. quando Synodus Milevi habita fuit, Mizonium fuiſſe Epiſcopum primæ ſedis in Byzacenâ Provinciâ. Erat Mizonius anno 397. Byzacenorum Primas ex codice laudato, ubi recitatur Synodus Cæſario, & Attico Conſs. celebrata; idem pariter memoratur inferiùs in Synodo indictâ Stilichone iterum, & Anthemio Conſs. anno 405. & vivebat anno 411. ut deducitur ex geſtis collationis Carthaginenſis capita 173. quo tempore Donatianus nondum ad primatum provinciæ evaſerat, ut dicemus inferiùs cap. 13. In codice Africanorum Conciliorum à capite 53. ſex tantùm iſti canones Milevitanæ priori Synodo adſcribuntur. I. Quinam Epiſcopi alios debeant præcedere. II. De archivo, & matricula Numidiæ. III. De Quodvultdeo Epiſcopo. IV. De Maximiano Epiſcopo. V. De Epiſtolâ diem conſecrationis Epiſcoporum exprimente. VI. De Lectoribus ad alienas Eccleſias non promovendis. Cur enim, ſi Milevitana Synodus tot canones diſciplinæ Eccleſiaſticæ pernecesſarios præſcripſiſset, in illâ eorundem repetitione anno 419. ab Aurelio injunctâ prætermiſſi fuiſsent, & diverſis aliis Conciliis deputati? Ferrandus Diaconus Carthaginenſis in collectione canonum laudat duo hujuſce Milevitani Concilii ſtatuta. Titulo X. Ut Epiſcopus ordinatus ab ordinatore literas accipiat: & Tit. LXXVII. Ut nullus Epiſcopus prioribus ſuis ſe audeat anteponere. Qui duo canones verè à Milevitanis Patribus emanarunt, nuſquam verò ullum aliorum canonum ex iis, qui vulgò Milevitani dicuntur, ſub titulo hujuſce Synodi adducit. Imò Tit. XXX. recitat canonem, quo urgente neceſſitate virginis conſecratio ante annum vigeſimum quintum permittitur, appellat autem non Synodum Milevitanam, ſed Carthaginenſem, licèt inter canones Milevitanos ſit vigeſimus ſextus; eſt autem canon XVIII. Synodi Carthaginenſis anno 418. celebratæ, & rectè ab eodem Ferrando otì canon decimus octavus ejuſdem Concilii adducitur. Prætereà Titulo XXXXIII. recitat canonem ex Concilio Carthaginenſi Tit. 9. quo appellationes ad Imperatorem Epiſcopis interdicuntur. Hic etiam canon eſt inter Milevitanos undeviceſimus, & verè ſtatutus fuit à Synodo Carthaginenſi anno 407. Tandem Tit. CLXIII. laudat canonem, quo continentia præcipitur iis, qui uxores, aut viros dimittunt, illumque attribuit Synodo Carthaginenſi proximè memoratæ tit. 7. non verò Milevitanæ anni 402. cùm tamen titulo 17. ibidem inſertus legatur. Ex quibus evincitur, canones Milevitanos à Conciliis Carthaginenſibus ſtatutos fuiſse teſte ejuſdem Eccleſiæ Carthaginenſis Diacono ſanctiſſimo, ac doctiſſimo. At neque octo illi canones contrà Pelagianos adſcribi poſsunt Synodo poſteriori Milevitanæ, quoniam nuſquam Sanctus Auguſtinus canones hujus Synodi appellat, ſed literas tantùm ab Africanis ſcriptas ad Innocentium laudat, Epiſtolâ 95. *De Conciliis duobus*, inquit, *provinciæ Carthaginenſis, atque Numidiæ ad tuam ſanctitatem à non parvo Epiſcoporum numero ſubſcriptas literas miſimus contrà inimicos gratiæ Chriſti.* Si verò canones condidiſsent, memoratis literis adnexi legerentur, eoſque Innocentio adprobandos miſiſsent. Rursùs Epiſt. 94. ad Hilarium ait: *Jam enim, cùm iſta ſcriberem, cognoveramus in Eccleſiâ Carthaginenſi adversùs eos Epiſcopalis Concilii conditum fuiſſe decretum per Epiſtolam ſancto, & venerabili Papæ Innocentio dirigendum, & nos de Concilio Numidiæ ad eandem Apoſtolicam Sedem jam ſimiliter ſcripſeramus;* & anteà præmittit hæc ipſa: *Nova quædam hæreſis inimica gratiæ Chriſti conatur exurgere, ſed nondum evidenter ab Eccleſiâ ſeparata eſt.* Porrò decretum Carthaginenſis Concilii hîc ab Auguſtino laudatum in hæc verba in Epiſtolâ Synodali conceptum legitur: *Id communi deliberatione cenſuimus, ut hujuſmodi perſuaſionis auctores, quamvis ad presbyterium idem Cæleſtius poſteà perveniſſe dicatur, niſi hæc apertiſſimè anathematizaverint, ipſos anathematizari oportere, ut ſi ipſorum non potuerit, ſaltem eorum, qui ab eis decepti ſunt, vel decipi poſſunt, cognita ſententia, quæ in eos lata eſt, ſanitas procuretur. Hoc itaque geſtum Domine Frater ſanctæ charitati tuæ intimandum duximus, ut ſtatutis noſtræ mediocritatis etiam Apoſtolicæ Sedis adhibeatur auctoritas.* Ex quibus conſtat, Africanos nullos contrà Pelagianos canones ſtatuiſſe, ſed ni palinodiam errorum canerent, à fidelium communione eoſdem removendos duxiſſe; At octo illi canones à Baronio his Synodis provincialibus Africæ deputati anathemate ſigillatim clauduntur, ut jam ea ſentientes, quæ per illos damnantur, *evidenter ab Eccleſiâ ſeparati* appareant, cujus oppoſitum contigiſſe Auguſtinus Hilario per literas conteſtatus eſt. Idem Epiſt. 106. ad Paulinum ait: *Miſſæ ſunt itaque de hac re ex duobus Conciliis, Carthaginenſi, & Milevitano relationes ad Apoſtolicam Sedem.* Nullos itaque canones Africani condidere, ſed integram Pelagianorum cauſam ad Romanam Eccleſiam detulerunt. Hinc Cœleſtinus Papa, ut vulgò putant, in literis ad Gallicanos Epiſcopos cap. 10. ſcribit: *Illud etiam, quod intrà Carthaginenſis Synodi decreta conſtitutum eſt, quaſi proprium Apoſtolicæ Sedis amplectimur*, ſtatimque ſubjungit quoſdam canones Milevitano Concilio à Baronio attributos, qui tamen Carthaginenſi ibidem adſcribuntur, & quidèm plenario ex univerſâ Africâ coacto. Poſtremò cùm præterita Concilia tempore Aurelii in Africâ celebrata anno 419. in plenariâ Synodo Carthagine indictâ repeterentur, canones illi octo recitati ſunt ex Concilio Honorio XII. & Theodoſio VIII. Augg. Conſſ. Kalendis Maii Carthagine peracto ex cap. 76. Cod. Africani. Ex his patet, perperàm Tom. 4. Concil. Edit. Regiæ illos octo canones cum reliquis attribui Synodo Milevitanæ II. cui ibidem canone ultimo dicitur præfuiſſe Auralius cum Donatiano Primate Byzaceno, ac provinciarum Legatis. Etenim huic præſedit Sylvanus Zumenſis cum Numidiæ Epiſcopis, ne-

que

que fuit Concilium Generale, ut putavit Baronius, cujus verba ſuperiùs dedimus, ſed Provinciale ex epigraphe Epiſtolæ 92. apud Auguſtinum.

Auguſtinus fidei cauſam omni conatu adversùs Pelagianorum inſidias defenſurus privatas etiam ad Innocentium literas dedit, quibus tamen, ut majus auctoritatis pondus ineſſet, eaſdem ab Alipio, Evodio, ac Poſſidio ſubſcribendas curavit. Hi quidèm olim Auguſtino convixerant, atque ex Auguſtiniano Hipponenſi Monaſterio nobiles in Africanâ Eccleſiâ Sedes indepti erant. Alipius Tagaſtenſis Epiſcopus ſcientiâ, & auctoritate percelebris, rebuſque contrà Pelagianos geſtis inſignis ſæpius nobis inferiùs commendabitur. Evodius militiâ relictâ, ac Chriſtianis ſacris initiatus Monachum cum Auguſtino concive induerat, & paulò poſt Uzalæ in provinciâ Proconſulari Antiſtes conſecratus anno 404. contrà Donatiſtas à Synodo Africanâ legatus ad Honorium miſſus fuit; Hic Synodo Carthaginenſi hoc anno contrà Pelagianos peractæ non interſuerat, non enim in literarum epigraphe nominatur. Poſſidius erat Epiſcopus Calamenſis, & anno 410. publicâ legatione contrà eoſdem Donatiſtas apud Imperatorem perfunctus fuit, ejuſque operâ factum eſt, ut Honorius Marcellinum in Africam ſummâ cum poteſtate mitteret, à quo anno ſequenti indictâ collatione Carthaginenſi, Poſſidius unus è ſeptem Epiſcopis fuit, qui contrà Donatiſtas diſputarunt. Egit pariter Auguſtinus cum Aurelio, ut & ipſe tanquam Primas Africæ laudatæ Epiſtolæ nomen daret. Cæterùm in his literis Auguſtinus fucis omnibus abraſis, ſuis coloribus Pelagianam fraudem depinxit; inſinuavit Innocentio, vulgò jactari, Pelagium plures Romæ patronos habere, nonnullos, quòd Pontificem in eâdem ſententiâ cum Pelagio eſſe ſibi perſuadebant, cæteros, quòd Pelagio falsò eos errores adſcribi arbitrabantur; dein pluribus in Pelagianam hæreſim invectus, quò de facie tota ab Innocentio cognoſceretur, Pelagii librum ab ejuſdem diſcipulis ſibi proditum eidem miſit; ne verò Pontifici tot curis occupato multum laboris injiceret, aſteriſcis capitales ejuſdem errores notavit, addidit etiam volumen de Naturâ & Gratiâ, quo librum Hæreſiarchæ confutaverat, itemque Epiſtolam abs ſe ad Pelagium datam, quâ reſpondebat alteri ab ipſomet Pelagio in ſui defenſionem perſcriptæ, curavit autem per Summum Pontificem eandem tranſmittere, ut Pelagius magis eum, qui miſiſſet, quàm qui ſcripſiſſet, attenderet. Inſinuavit etiam Pontifici, Pelagium aut Romam acciendum, ut divinæ gratiæ ſuomet ore palàm ſinè ambagibus teſtimonium daret, vel hoc ipſum per literas agendum; nondùm etiam ad ſe delata ſignificavit geſta Synodi Palæſtinæ, ex quibus Pelagii ſententia meliùs cognoſceretur, & concludit Epiſtolam: *Utrum etiam noſter rivulus licet exiguus ex eodem, quo etiam tuus abundans, emanet capite fluentorum, hoc à te probari volumus, tuiſque reſcriptis de communi participatione unius gratiæ conſolari.* Hanc Epiſtolam unà cum literis utriuſque Synodi Carthaginenſis, & Milevitanæ Julius Epiſcopus Romam ad Innocentium tulit. Palladio intereà Syracuſas navigante Auguſtinus ſcripſit ad Hilarium, cunctorum, quæ tunc in Africâ contrà Pelagianos geſta fuerant, eundem certiorem reddens, nam & antè biennium alias ad illum literas dederat, quibus excitatas Syracuſis à Cœleſtii diſcipulis quæſtiones enodarat. Priùs etiam ſcripſerat Auguſtinus ad Joannem Hieroſolymitanum, cùm accepiſſet ab Oroſio, quantam Pelagio advocationem commodaſſet, rogans eundem, ut geſta Synodalia in Africam tranſmittere dignaretur, ea enim ab Africanis enixè deſiderabantur, cùm verò diu, diuque reſponſum expectaſſet, iteratò ad eundem ſcripſit; Ea autem eſt Epiſtola 252. in quâ hæc habet, quibus nimius Joannis ergà Pelagium amor ſignificatur. *Pelagium verò fratrem noſtrum, filium tuum, quem audio, quòd multum diligis, hanc illi exhibeas ſuggero dilectionem, ut homines, qui eum noverunt, & diligenter audierunt, non ab eo tuam Sanctitatem exiſtiment falli;* Cùmque ſibi certò Auguſtinus perſuaderet, ambiguo gratiæ vocabulo Joannem à Pelagio fortè decipi, non ſolùm eundem fraudis admonuit verùm etiàm librum Pelagii & ſuum de Naturâ, & Gratiâ tranſmiſit, rogans Joannem, ut Pelagium erroris admoneret, hæc præfatus. *Si diligitis Pelagium, diligat vos etiam ipſe, imò magis ſe ipſum, & non vos fallat.* Video Scriptores Carmelitas Baronio ſubinſenſos, quòd Joannem Pelagianiſmi incuſarit; Illud tamen certum eſt, Auguſtinum apertè docuiſſe, Joannem Pelagii ſententiam in congreſſu Hieroſolymitano expugnaſſe; hæc enim ad perpetuam Joannis commendationem in lib. de Geſtis Pelag. cap. 30. ſcripta reliquit, nempè, *ipſum gigantæos montes adversùs ſupereminentiam gratiæ cœleſtis ſtructos tribus divinorum teſtimoniorum tanquam fulminum ictibus dejeciſſe.* Joannes quidèm non Pelagii ſententiam tenuit, ſed Pelagium ſuam ipſius tenere exiſtimavit, in quo deceptus eſt, ſed haud mirum, cùm hæreticus ipſum Romanum Pontificem Zoſimum iis quoque artibus circumvenerit. Num verò Joannes libros, ac literas ab Auguſtino miſſas acceperit, in incerto eſt, paulò enim poſt diem obiit ſuccedente Praylo, qui Pelagio impenſiùs initio, & ipſe favebat.

Cùm Synodalia geſta de more literis mandanda eſſent, quò poſterorum memoriæ traderentur, otraque Synodus eam provinciam Auguſtino impoſuit, qui Hipponem rediens, quò diligentiùs injunctum munus exequeretur, cuilibet ſe adeundi facultate interdictâ, per quinque dies geſta diſpoſuit, quæ poſteà ad pleroſque ſubindè, ut occaſio ferebat, ipſe tranſmiſit. Hæc pro concione Hippone recitavit Auguſtinus: *Placuit, inquiens, mihi, & vobis propter curam Scripturarum, quam mihi Fratres, & Patres mei Coepiſcopi duobus Conciliis Numidiæ, & Carthaginis imponere dignati ſunt, ut per quinque dies nemo mihi moleſtus eſſet; Geſta confecta ſunt, placuit, acclamaſtis; Recitatur placitum veſtrum, & acclamatio veſtra:* Epiſt. 110. Quæ tamen non adeò conſtanter affirmare auſim, quin de aliis fortè Synodis illa meliùs accipi poſſint, quotannis enim tum in Numidiâ, tum in Proconſulari provinciâ Synodi cogebantur; illa verò Auguſtinus pro concione dixit anno 426. ut recentiora videri cuipiam poſſit Concilia laudaſſe, quàm olim ante decennium celebrata.

CAPUT XI.

Sanctus Innocentius Papa Pelagianos damnat, paulò poſt obit, ejuſdem mortis tempus aliud à vulgari chronologiâ probatum. Auguſtinus contrà Pelagii ſectatores ad Paulinum ſcribit. *Anno 417.*

INnocentius Pontifex Africanorum Patrum literis à Julio Epiſcopo acceptis anno 417. re maturè conſideratâ, Pelagianorum hæreſim damnavit: Acce-

perat

perat idem paulò antè geſta Palæſtina, quibus evolutis probè ſe cognoviſſe, teſtatus eſt, Pelagium *objecta partim vitando, partim interpretando, partim ad tempus negando totâ ſe obſcuritate confudiſſe.* Epiſt. 96. inter Auguſtinianas. Quarè io Pelagium, ac Cœleſtium novis iſtis ex Africâ literis excitatus anathema pronunciavit, quod ibidem Epiſt. 93. ad Milevitanos tale eſt. *Quarè Pelagium, Cœleſtiumque ideſt inventores vocum novarum, quæ ſicut dixit Apoſtolus, ædificationis nihilum, ſed magis vaniſſimas conſueverunt parere quæſtiones, Eccleſiaſticâ communione privari, Apoſtolici vigoris auctoritate cenſemus, donec reſipiſcant de Diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ſecundùm ipſius voluntatem, eoſque interim ovili Dominico non recipi, quod ipſi perverſæ viæ ſequuti tramitem deſerere voluerunt. Datum VI. Kal. Februarias Honorio Aug. & Conſtantio V. C. Conſs.* Poſtridiè verò nempè V. Kal. Februar. reſcripſit Patribus Carthaginenſis Synodi: In pleriſque tamen codicibus M.S. eâdem die utraque Epiſtola data legitur; at privatis literis Aurelii, Alypii, & Auguſtini reſpondit Innocentius pridie Kal. Februarias, nam è codice Corbejenſi hanc earundem ſubſcriptionem profert Sirmondus lib. a. Propem. cap. 2. *Data pridie Kal. Februarias poſt conſulatum glorioſiſſimi Theodoſii Aug. VII. & Junii Quarti Palladii V.C.* Porrò in Epiſtolâ ad Auguſtinum ſcribit, à Laicis quibuſdam geſta ſe Palæſtina accepiſſe, indeque ſatìs colligi, Pelagium ſuæ abſolutioni non fidere, quippè qui nec illa ad ſe perferenda curaſſet, nec ab aliquo judicum ad Sedem Apoſtolicam mittendum pro ſui defenſione teſtimonium impetraviſſet; haud illum ſibi per literas Romam accerſendum, ſed huic potiùs feſtinandum, quò correctus vel coram, vel per literas abſolutionem obtineat; Ejuſdem Pelagii librum ſe evoluiſſe, multis illum blaſphemiis ſcatere, nihil in illo, quod placeret, nihil, quod non diſpliceret, aſſerium; ipſius verò Auguſtini Epiſtolam latiùs contrà Pelagium diſputantem *integrâ ratione conſiſtere, ut & illis omnem tollere poſſet errorem, & idoneum dato cuivis noſtræ legis exemplo, quem ſequi debeat, dignum poſſit præbere Doctorem.* Hæc Innocentius.

Auguſtinus amicorum tandem induſtriâ Palæſtinæ Synodi geſtis acceptis, quòd vulgò in illâ Pelagius abſolutus ferebatur, quaſi illi Epiſcopi in ejuſdem ſententiam pedibus iviſſent, operæ pretium duxit, librum condere, quo geſta illa Orbi Catholico exponens hæretici vaframenta propalaret, ejuſque dolos apertiſſimè demonſtraret, ſimul etiam doctos, ac pios Antiſtites defenderet, quos, fama erat, Pelagianos errores plenis ſuffragiis approbaſſe. Librum ergo de Geſtis Palæſtinis, ſeu ut alii malunt, de Geſtis Pelagii, (& hic planè titulus libri legitur) conſcriptum Aurelio Carthaginenſi nuncupavit, *ne illo velut abſoluto*, de Pelagio loquitur a. Retract. cap. 47. *eadem quoque dogmata putarentur judices approbaſſe, quæ ille niſi damnaſſet, nullo modo ab eis niſi damnatus exiſſet.* Hic liber de Geſtis Palæſtinis diu latuit, tandemque in Feſulanâ Canonicorum Regularium Bibliothecâ inventum Velſerus edidit; ego Romæ in Bibliothecâ Vaticanâ inter codices olim ducum Urbini num. CXVIII. aliud ejuſdem exempli volumen pulcherrimis caracteribus exaratum legi.

Innocentius Pontifex damnatis Pelagianis, quaſi nihil, undè plus gloriæ eidem adjici poſſet, eſſet reliquum, paulò poſt ad ſuperos evocatur IV. Idus Martii. Video inſignem annalium ſcriptorem ad annum 417. ſcribere, Sanctum Innocentium diem objiſſe V. Kal. Auguſti, quo die ejuſdem memoria ab Eccleſiâ celebratur; Scio Panvinum meum in Chronico Eccleſiaſtico aſſerere Innocentium mortuum anno ſuperiori 416. Verùm ab utriuſque ſententiâ diſcedo; Certè Panvini opinio evidenter refellitur ex ſubſcriptione literarum Sancti Innocentii ad Synodum Milevitanam inter Epiſtolas Auguſt. 93. datæ enim dicuntur *Sextò Kal. Februarias Honorio, & Conſtantio V. C. Coſſ.* Planè deſignatur præſens annus 417. quo Honorius XI. Conſtantius verò alterum conſulatum geſſit; nam primùm conſul hic fuit cum Conſtante anno 414. tertiùm verò cum Theodoſio Auguſto anno 420. Baronii, & omnium ferè ſententia ex Anaſtaſio deſumpta indè nobis non probatur, quòd in omnibus antiquis Martyrologiis Sancti Innocentii Papæ mors recitatur die duodecimâ Martii. Edidit Bollandus Martyrologium Sancti Hieronymi ante mille annos vetuſtiſſimis caracteribus exaratum, ubi legitur: *IV. Idus Martii Romæ depoſitio Sancti Innocentii Epiſcopi.* Hunc verò non Romanum Epiſcopum, ſed alterius ſedis Præſulem Romam profectum, ibique poſteà mortuum idem Bollandus exiſtimat. Sed eſt vetuſtiſſimum Martyrologium, quod Roſvveydus vir eruditus vocat *fontem omnium aliorum Martyrologiorum*, miſſum ex urbe ad Aquilejenſem Antiſtitem à Romano Pontifice, quod etiam *antiquum* Bollandus nominat; porrò ad IV. Idus Martii ſcriptum ibi legimus: *Sanctorum Pontificum Gregorii, & Innocentii.* Idem habet Martyrologium editum à Luca Holſtenio unà cum actis Martyrum Felicitatis, & Perpetuæ. Hoc item conſtat ex Martyrologiis Bedæ, & Adonis, qui auctores antiqui ſunt, & ex vetuſtioribus codicibus ſua Martyrologia exſcripſere. Beda ſcribit: *IV. Idus Martii Romæ Sancti Gregorii Papæ &c. Eâdem die Beati Innocentii Papæ, qui rexit Eccleſiam annos XV. menſes duos, dies 21. Hic conſtitutum fecit de Eccleſiâ, & Pelagium, & Cœleſtium Hæreticos damnavit.* Bollandus addit: *Si aliundè certiora indicentur, ea ut Lector amplectatur ſuademus.* Sunt planè eam in rem certiora eruditiſſimi, ac ſantiſſimi viri verba, quæ omne poſthac dubium tollant. Paſchaſinus Lilybæi in Siciliâ Epiſcopus, qui Apoſtolicæ Sedis Legatus in Synodo celeberrimâ Calchedonenſi primo loco ſedit, in Epiſtolâ ante 64. Leonis ita ſcribit: *Tempore recordationis Domini mei prædeceſſoris veſtri Zoſimi anno conſulatûs Honorii Auguſti XI. & Conſtantii II. tunc enim rùm declinaretur, ne decimo Kal. Maii dies Paſchæ teneretur, celebratum eſt octavo die Kal. Aprilis.* Et poſteà: *Cum ſanctæ memoriæ Domino quondam meo, ac Beatiſſimo Papâ Zoſimo &c. illâ nocte, quæ luceſcebat in diem Dominicam X. die Kal. Maii fons ſacer horâ competenti repletus eſt.* Ecce teſtimonio viri Zoſimi quondam clientis ſediſſe hunc ipſum Pontificem anno 417. tempore Paſchatis. Baronius ad annum 453. ſcribit datas haſce literas anno 454. quòd in illis ſolvitur dubium de Paſchate anni 455. de quo Leo etiam ſcripſit ad Julianum Coenſem. Vir inſignis cyclos minimè advertens non uno loco procul à vero abit. Anno 455. dies paſſionis Dominicæ accidit X. Kal. Maii Cyclo Lunæ XIX. Solis XVI. lit. B. itemque IX. Kal. Majarum dies Sabbato occurrit. At anno, de quo Paſchaſini literæ loquuntur, *dies paſſionis XI. Kalendas Maii occurrit*, ac *IX. Kal. Majarum die Dominica dies* obvenit. Eſt planè ex recitatis caracteribus annus 444. qui fuit Biſſextilis Cyclo Lunæ VIII. Solis V. lit. B. A. quo anno

ſeſtivi-

Digitized by Google

feſtivitas Paſchalis peracta fuit die 23. Aprilis, de quâ eo tempore gravis orta erat controverſia, quam Paſchaſinus ſolvit. Hoc etiam oſtenditur ex conſulatu Aetii II. & Sigeſvulti, à quo annus, de quo ſcribit Paſchaſinus, ut ibi teſtatur, eſt *octavus emboliſmalis*. Nam cùm illi magiſtratum inierint anno quadringenteſimo trigeſimo ſeptimo, quando incœpit cyclus ille octo annorum, patet annum 444. ibidem deſignari. Quòd autem in eiſdem literis legimus annum, de cujus Paſchate controvertitur, eſſe à conſulatu Antonini, & Syagrii *ſexageſimum quartum*, (fuere conſules anno 382.) ex librariorum errore deſcendit, eſt enim LXIII. atque ita ſe legiſſe in Sirmondiano Codice teſtatur Petavius lib. 2. Doctr. temp. cap. 62. Quarè cùm literæ Paſchaſini ſuperiori anno datæ ſint, liquet eas ſcriptas fuiſſe anno 443. qui fuit vigeſimus ſextus à Paſchate ſub Zoſimo à Latinis citrà tempus debitum celebrato. Hæc diligentiùs diſcuſſimus, ut literas eaſdem anno 417. viciniores oſtenderemus, ne Paſchaſini fortè memoriæ vitio illa de Zoſimo verterentur. Prætereà in Chronico Jornandis apud Hermannum Contractum legimus: *Anno 417. Quæſtio de hujus anni Paſcha oritur ſub Zoſimo.* Hoc ergo anno erratum eſt in Paſchatis celebratione, nam peractum illud fuit die 25. Martii, cùm celebrandum fuiſſet die 22. Aprilis. Proſper in Chronico ait: *Theodoſio VII. & Palladio Coſſ. Zoſimus ſuccedit Innocentio regnans annum unum, menſes novem, dies octo.* Cùm verò certum ſit apud omnes, Zoſimum mortuum die 26. Decembris, ejus electio cadit circà diem 17. Martii, vacante Sede quinque duntaxat diebus. Idatius Epiſcopus, qui juvenis ſub Innocentio vixit, initium, & finem Pontificatûs Innocentii duplici caractere Cœleſti ſignat: *Arcadii 8. Solis facta defectio Tertio Idus Novembris feriâ II. Romanæ Eccleſiæ XXXVIII. habetur Epiſcopus Innocentius.* Alterâ etiam eclypſi deſignat annum obitûs ejuſdem: *Honorii 24. Solis facta defectio die 14. Kal. Auguſti, qui fuit V. feria. Romanæ Eccleſiæ XXXIX. præſidet Epiſcopus Zoſimus.* Initia Innocentii rectè ſtatuuntur anno octavo Arcadii, (cum Honorio fratre die 17. Januarii anno 395. imperare cœpit) nempè anno 402. Addit Idatius fuiſſe Olympiadis 295. annum ſecundum, quo ſanè anno die 11. Novembris ſemihora poſt ortum Solis cœpit Romæ videri eclypſis, quæ duravit horis 2. 16. Sole in gradu Scorpii 20. 12. Verùm Idatius minus rectè feriam ſecundam eo anno in tertiam Iduum Novembris incidiſſe putavit; fuit feria III. Cyclo Lunæ IV. Solis XIX. lit. E. Rursùs erravit Idatius, dum annum mortis Innocentii ſtatuit 418. quo Honorii 24. & ſecundus Olympiadis 299. concurrunt, quo anno XIV. Kal. Auguſti accidit eclypſis, de quâ Chronicon Alexandrinum: *Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. His Conſ. ſolis eclypſis accidit menſe Julio XIV. Kal. Aug. die Veneris horâ octavâ.* De hic etiam ſcribit Philoſtorgius lib. 12. num. 8. *Quòd menſe Julio in decimam nonam progreſſo circà octavam diei horam Sol adeò defecerit, ut & ſtellæ lucerent.* Incœpit Romæ horâ poſt mediam noctem 11. 31. duravit horâ 1. 48. Sole in Cancri gradu 27. 55. Erravit etiam ponens eâ die 19. Julii feriam V. fuit enim feria VI. ut diſertè tradit Chronicon laudatum Cyclo Lunæ I. Solis VII. lit. F. Deniquè idem lapſus eſt, dum Innocentium XXXVIII. Romanorum Pontificum nuncupavit, qui XXXX. dicendus erat, undè & Zoſimus ſedit XXXXI. Auguſtinus Epiſtolâ 165. ad Generoſum exactè à D. Petro uſquè ad Anaſtaſium Innocentii deceſſorem Romanorum Pontificum catalogum deducit, eſtque illi Anaſtaſius XXXIX. à D. Petro. Atque hæc de tempore obitûs Sancti Innocentii, cujus memoria die 28. Julii recolitur, quòd fortè eâ die à Sergio II. ejus reliquiæ translatæ ſunt in titulum Equitii.

Hic Innocentius relatus eſt inter Divos, atque ab Auguſtinianis ſummâ religione colitur, quòd primus Romanorum Pontificum Sancti Auguſtini ſententiam contrà Pelagianos in Synodo Milevitanâ latam Apoſtolicâ auctoritate firmavit. Idem verò Auguſtinum impenſiùs amavit, habuitquè cum illo familiare literarum commercium, quarum nonnullas ſalutationis tantùm gratiâ ſcribere ſolebat, ut patet ex Epiſt. 97. inter Auguſtinianas, ubi Auguſtinum *Cariſſimum* nuncupat. Gennadius in lib. de Illuſtr. Script. cap. 43. hæc ait: *Innocentius Urbis Romanæ Epiſcopus ſcripſit decretum Occidentalium Eccleſiarum, & Orientalium adverſùs Pelagianos datum, quod poſtea ſucceſſor ejus Papa Zoſimus latiùs* (non latinis, ut vulgò legitur) *promulgavit.* Neſcio quid Orientalis Eccleſia antè Innocentii decretum ſtatuerit contrà Pelagianos; In ſolâ Synodo Dioſpolitanâ eorum cauſa agitata eſt, in quo judicio Pelagius abſolutus fuit, licèt reapſe coactus fuerit ad errores objectos anathematizandos, quod ſexcenties Pelagianis Auguſtinus exprobrat. Sanè Innocentius noluit approbare acta Synodi Palæſtinæ, *undè*, inquit Epiſt. 96. ad Auguſtinum, *non poſſumus illorum nec culpare, nec approbare judicium, cùm neſciamus utrum vera ſint geſta, aut ſi vera ſunt, illum*, Pelagium ſcilicet, *conſtet magis ſubterfugiſſe, quàm ſe totâ veritate purgaſſe.* Photius Cod. 54. ſcribit, Pelagianos in Oriente ab Alexandrinâ Eccleſiâ fuiſſe damnatos; *Ejecti ſunt*, inquit, *qui ita ſenſerunt ex Eccleſiâ velut hæretici temporibus Theophili Alexandrini, & Innocentii Romani Antiſtitis.* Errat Photius, nam Theophilus *lethargo correptus obiit conſulatu Honorii IX. & Theodoſii V. XV. Kal. Octobris* ex Socrate lib. 7. Hiſt. Eccl. cap. 7. anno ſcilicet 412. At eo anno adhuc Pelagiana hæreſis latebat, neque uſquàm, præterquàm Carthagine, inſonuerat. Prætereà cùm Valerianus ſervus Pelagianus Alexandriam ſe recepiſſet, Euſebius Cyrillum Theophili nepotem monuit, ne hæretico locum daret, cùm à cæteris Orientalibus Pelagiani expellerentur; *Quomodo nunc*, inquit, *cùm beatæ memoriæ Innocentius Pelagium, Cæleſtiumque cum ſuis capitibus condemnarit cunctis eos abjicientibus Orientalibus, Alexandrina Eccleſia in communionem receperit, quæ ſola, & prima inter comprovinciales ſuos tales refutare debuerat.* Nihil hìc de latâ à Theophilo in Pelagianos ſententiâ dicit, quod tamen nepoti avunculi decretorum ad reprehenſionem uſquè in causâ Chryſoſtomi tenaciſſimo inculcandum fuerat. Hinc patet Eccleſiam Orientalem tempore Theophili nihil ſtatuiſſe contrà Pelagianos, undè deceptus eſt Voſſius, qui lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 39. Theophilum inter Pelagii damnatores numerat Photii teſtimonio deceptus.

Baronius Anno 416. Num. 14. legens laudatum Gennadii caput 43. putavit Innocentium præter literas adverſùs Pelagianos ad Africanas Synodos datas condidiſſe etiam decretum contrà eoſdem, quod poſteà Zoſimus ad univerſos Orbis Epiſcopos direxit. Sed non poſſum his aſſentiri, cùm hujus decreti nuſquam mentionem fecerit Auguſtinus; Hic Epiſt. 47. ſcribit ad Valentinum, mittere ſe omnia decreta in causâ Pelagianorum, ibique numerat

tres Afrorum Epiſtolas, itemque tria Innoceotii ad eoſdem reſcripta; rurſus Concilii Africani literas ad Zoſimum datas, ejuſdemque ad univerſos Epiſcopos reſcriptum; ubi altum de hoc aſſerto Innocentii decreto ſileotium. Sed nec putandum eſt, idem decretum ab Innocentio morte prævento non fuiſse publicatum, quod poſteà Zoſimus præſtitit; Etenim cur Zoſimus initio Pelagianis credebat? Et quidèm cùm Cœleſtius, fraudibus per Africanos palam nondum factis, iterum à Zoſimo audiretur, Pontifex Innocentii tantùm literas ad Carthagioenſem, & Milevitanam Synodum objecit, quod oon uno loco repetit Auguſtinus; Lib. 2. ad Bonif. cap. 3. ait: *Inſuper etiam Cœleſtium ſe purgare molientem ad conſentiendum ſupradictis Sedis Apoſtolicæ literis crebrâ interlocutione conſtrinxerit*; Et lib. 2. de Pecc. Orig. cap. 7. teſtatur Zoſimum inſtaſſe Cœleſtio, *ut Sedis Apoſtolicæ literis, quæ à ſanctæ memoriæ ſuo Prædeceſsore manaverant, præberet aſſenſum.* Sanè Inonocentii decretum Zoſimus Cœleſtio oppoſuiſſet, ſi in Eccleſiaſticis ſcriniis illud inveniſſet. Quarè Geonadius nomine decreti illud tantùm intellexiſſe dicendus eſt, quod in memoratis Innocentii literis ad Africanos Patres contrà Pelagianos ſtatutum fuerat. Scio Eraſmum ſcribere Innocentium in dictis literis *ſuo more ſævum potiùs, quàm eruditum* apparere, cujus cenſura ſinè reprehenſione ita à Voſſio recitatur lib. 1. cap. 27. *An verò Epiſtolæ iſtæ tanto ſint dignæ Antiſtite, eum quoquam contendere nolumus. Negabat ſanè id magnus Deſiderius.* Verùm Epiſtolæ illæ commendantur ab Auguſtino lib. 1. contrà Jul. cap. 4. *Quid enim*, inquit, *potuit vir ille Sanctus Africanis reſpondere Conciliis, niſi quod antiquitùs Apoſtolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet perſeveranter Eccleſia?* & quibuſdam ejuſdem ſententiis laudatis, *Huic reſponde*, inquit, *imò ipſi Domino, cujus ille Antiſtes uſus eſt teſtimonio*: & lib. 2. ad Bonif. cap. 3. *Literis beatæ memoriæ Papæ Innocentii de hac re dubitatio tota ſublata eſt*; & cap. 4. recenſitis earundem literarum verbis exclamat: *Quid iſtâ Sedis Apoſtolicæ ſententiâ clariùs, atque manifeſtiùs?* vide lib. 2. de Pecc. Orig. cap. 8. & 9. Cur enim imperitus cenſor ſævitiem Innocentio exprobrat? quòd Pelagianos damnavit, quos ille fortè voluiſſet abſolvere? Illos tantùm uti morbidas oves à Catholicis caulis excluſit, at hoc Africanæ Synodi anteà peregerant, quæ prima hæreticis pœna decernitur. Ineruditum ſtylum carpit: ergone & Sanctus Antiſtes manum tuæ ferulæ ſubjiciet, quò dictionis elegantiam vel invitus doceatur? In illis literis non ſævus, ſed pugnax Innocentius exhibetur, plura enim, eaque ſolida argumeota exerit, queis Pelagianam hæreſim proſcindit; Potuerat quidèm plura ex Sacris Scripturis teſtimonia educere, ſed optimè meminerat, ſcribere ſe Synodis doctiſſimorum, ac ſapientiſſimorum Patrum; hinc ſunt ejus verba in Epiſtolâ ad Concilium Carthaginenſe: *Poſſem plura dicere, niſi vos conſtaret cuncta dixiſſe.* Auguſtinus in Epiſtolâ 106. ad Paulinum Nolanum Innocentii literas hoc grandi elogio exornat: *Scripſimus etiam ad beatæ memoriæ Papam Innocentium præter Conciliorum relationes literas familiares, ubi de ipsâ causâ aliquanto diutiùs egimus. Ad omnia nobis ille reſcripſit eo modo, quo fas erat, atque oportebat Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem.* Quibus verbis Eraſmi judicium inſcitiæ arguitur ſcribentis, in memoratis literis *ingenium, & eruditionem tali dignam Præſule deſiderari.*

Intereà mortuo Innocentio Pelagiani in Campaniâ præcipuè ſecuriùs pro ſectâ loquebantur; Nolæ enim nonnulli Pelagianos errores tantâ pertinaciâ defendebant, ut aſſererent, parvulos ſinè baptiſmo decedentes damnari noo poſse, idque ſe adeò conſtanter tenere affirmabaot, ut vel Pelagium ipſum, ſi ſecùs ſentiret, ſe deſerturos profiterentur. Paulinus illius urbis ſacris præfectus erat, quem Auguſtinus ob ſingularem eruditionem, ac pietatem mirificè colebat, viciſſim & ipſe à Paulino dilectus, erat enim vetus utriuſque amicitia ante aooum 395. contracta ex Epiſtolâ 36. ad Romanianum; cùm verò Sanctus Doctor probè ſciret, quantùm à Paulino Pelagius olim amaretur, idque etiam ex Epiſtolâ ab anno 405. ad Paulinum à Pelagio ſcriptâ pateret, quæ teſte ipſo Hæreſiarchâ apud Auguſtinum cap. 35. de Gratiâ Chriſti *trecentis fortè verſibus* conſtabat, timuit, ne Pelagius homini fucum faceret, quarè prolixam ſatis Epiſtolam ad Paulinum perſcripſit, quâ certiorem eundem fecit eorum, quæ tum in Africâ per Synodos Carthagine, & Milevi habitas, tum Romæ per literas ab Innocentio geſta fuerant, quorum omnium exempla etiam ad ipſum quò pleniùs inſtrueretur, tranſmiſit, ſcribens inſuper duodecim præſertim errores in Synodo Palæſtinâ Pelagio objectos fuiſse, quos ibi recenſet, aitque: *Hæc omnia Pelagius ſic anathematizavit, quod ſatis geſta ipſa teſtantur, ut nihil ad ea quoquo modo defendenda diſputationis attulerit*; ibidem etiam diſputat de electorum prædeſtinatione, ac reproborum damnatione tantâ quidèm dicendi copiâ, tantâque argumentorum ſubtilitate, ut nuſquam fortè meliùs; Hinc factum eſt, ut Semipelagiaoi, qui gratuitam Auguſtini prædeſtinationem reſpuebant, hanc quoque ad Paulinum Epiſtolam improbarent ex lib. de Dono perſev. cap. 21. Has autem literas exaratas poſt Ionocentii mortem compertum eſt, nam ibidem *beatæ memoriæ* Innocentium appellat; concludens Epiſtolam ait: *Quæ autem, & de quibus audierimus, quæ multùm dolemus, & facilè credere nolumus, audiet à communi amico Sanctitas tua*: Quibus ſuſpicor Julianum in Campaoiâ Epiſcopum communem amicum, ac Paulino vicinum Pelagianis jam publicè faventem deſignari.

CAPUT XII.

Pelagiani Zoſimo Papæ imponere conantur. De Erote, & Lazaro Pelagii accuſatoribus nonnulla adnotantur, ac Fl. Dextri Chronicon redarguitur.

SEd ad Pelagium in Oriente degeotem redeundum eſt. Eorum quæ apud Africam in Synodo utrâque geſta, & poſteà Romæ à Sancto Innocentio Apoſtolicâ auctoritate firmata fuerant, famâ in Aſiam delatâ, Pelagius, ac Cœleſtius, quò rebus ſuis conſulerent, ſtatim Pontificem adeundum ſibi eſſe decreveruot, itaque è re viſum eſt, Pelagium literis, Cœleſtium coram Romæ cauſam dicere; Scripſerat enim Innocentius Epiſt. 96. apud Auguſtinum de Pelagio: *Poteſt enim damnare, quæ ſenſerat, ac datis literis erroris ſui, ut regreſſum ad nos decet, veniam poſtulare.* Quarè Pelagius literas ad Innocentium dedit, quibus injuſtè ſe infamari quæſtus, Erotem, ac Lazarum uti publicos calumniatores accuſabat, quorum falſis delationibus præſens quidèm in Palæſtioâ accuſatus, ſed plenis ſuffragiis à judicibus abſolutus fuerat; Ea verò, quæ in Africa contrà ſe geſta fuerant, iiſdem

dem accuſatoribus impellentibus ſinè conſultatione, ac præcipiti deliberatione decreta affirmabat; Quò verò faciliùs Romano Pontifici ea perſuaderet, libellum ſuæ fidei, quem ſymbolum dixit, ad eundem tranſmiſit, *in quo*, ut ait Auguſtinus lib. de Grat. Chriſti cap. 32. ea, de quibus non interrogabatur, pluribus proſecutus, *ab unitate Trinitatis uſque ad reſurrectionem carnis* latè ſuam fidem deduxit, illa autem, quæ præcipuè ab eo petebantur, paucis, iiſque ambiguis verbis incluſit, nempe: *Baptiſma unum tenemus, quod iiſdem ſacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus aſſerimus eſſe celebrandum.* De libero verò arbitrio hæc poſuit: *Liberum ſic confitemur arbitrium, ne dicamus nos ſemper Dei indigere auxilio, & tam illos errare, qui cum Manichæo dicunt, hominem peccatum vitare non poſſe, quàm illos, qui cum Joviniano aſſerunt, hominem non poſſe peccare; uterque enim tollit arbitrii libertatem. Nos verò dicimus, hominem ſemper & peccare, & non peccare poſſe, ut ſemper nos liberi confiteamur eſſe arbitrii.* Hocce Symbolum inter opera D. Hieronymi diu circumlatum eſt, ſed eſſe Pelagii patet ex Sancto Auguſtino in lib. de Gratiâ Chriſti cap. 32. & 33. quibus in locis adductas proximè hæretici ſententias excutiens ambiguitatis plenas eſſe demonſtrat. Nonnulla etiam fragmenta literarum Pelagii lege ibidem cap. 30. & 31. & ſequentibus, in quibus Pelagius ex libris abs ſe editis, quos recenſet, divinam ſemper gratiam ſemet aſſeruiſſe comprobare conatus eſt. Praylus Epiſcopus Hieroſolymitanus, qui in demortui Joannis locum ſuffectus fuerat, commendatitias pro Pelagii causâ literas Romam unà cum Pelagii ejuſdem libello tranſmiſit, nam Zoſimus de Praylo ſcribit ad Africanos Epiſt. 4. *Cauſæ Pelagii enixiùs adſtipulator intervenit.* Putat Baronius, Palladium Epiſcopum Helenopolitanum Origeniſtam celeberrimum, ac Pelagii hæreſi, quâ apathiam docet, infectum Romam cum illis literis veniſſe, ut Pelagii cauſæ apud Pontificem patrocinaretur.

Cœleſtius Innocentii morte intellectâ Romam illicò advolaverat, optimè enim ſciebat, fieri non poſſe, ut Innocentius palinodiam caneret, quaſi nimis præcipitem Afrorum Patrum relationibus adverſùs Pelagium, ejuſque aſſeclas fidem accommodaſſet; Itaque veteres ille amicos adiit, præcipuè verò Sixtum Presbyterum, quem ex Auguſtino Epiſt. 104. Pelagiani *magnum ſuarum partium patronum* jactabant, *& de cujus amicitiâ plurimùm efferebantur* obteſtatus, ſe feſtinato judicio inauditos, indefenſos tum in Africâ, tum in Urbe eſſe damnatos; Catholicam ſe doctrinam docere, nec latum quidèm unguem ab illâ diſcedere. Julianus teſtatur, ſe duas ad Zoſimum literas dediſſe, quas hoc tempore ſcriptas credibile eſt, Pelagianis nervis omnibus pro obtinendâ abſolutione adnitentibus. Contexuit Cœleſtius ſuæ fidei libellum, quem Zoſimo cauſam cognoſcenti exhiberet, de quo hæc ſcribit Auguſtinus lib. de Pec. Orig. cap. 23. *Item in libello, quem Romæ dedit, cùm fidem ſuam à Trinitate unius Deitatis uſque ad reſurrectionem, qualis futura eſt mortuorum, de quibus eum nullus interrogaverat, & undè illi nulla quæſtio movebatur, quantum dicere libuit, explicaſſet &c.* Hac prorsùs etiam ratione, Pelagium libellum fidei, quem ſymbolum vocavit, concinnaſſe proximè diximus. Pontifex in Baſilicâ Sancti Clementis Cœleſtium in judicium vocavit, qui Pelagianis omnibus dolis inſtructus tribunali ſtetit. In primis verò libellum obtulit, in cujus exordio cauſam his verbis præmunivit. *Si fortè ut hominibus quiſpiam ignorantiæ error obrepſerit, noſtrâ ſententiâ corrigatur:* Ex Auguſtino laudato cap. 6. *Quam prælocutionem venerabilis Papa Zoſimus tenens egit cum homine, quem falſæ doctrinæ ventus inflaverat, ut ea, quæ illi à Diacono Paulino,* nempè anno 412. Carthagine coràm Aurelio, *fuerant objecta, damnaret, atque ut Sedis Apoſtolicæ literis, quæ à ſanctæ memoriæ ſuo Præceſſore manaverant, præberet aſſenſum; at ille noluit quidèm Diaconi objecta damnare, ſed Beati Papæ Innocentii literis non eſt auſus obſiſtere, immò ſe omnia, quæ ſedes illa damnaret, damnaturum eſſe promiſit:* Ibidem cap. 7. Et quidèm Pontifex hac interrogatione Cœleſtium ſtrinxit: *Illa omnia damnas, quæ jactata ſunt de nomine tuo?* Cui ille: *Damno ſecundùm ſententiam beatæ memoriæ Præceſſoris tui Innocentii;* Idem lib. 2. ad Bonifacium cap. 4. Baronius, uti diximus, ſcribit, objectas eſſe Cœleſtio literas Innocentii ad univerſam Eccleſiam miſſas, quas poſt datas ad Africanos ab Innocentio compoſitas arbitratur, ſed hoc ſuperiùs rejectum eſt, & ex ipsâ interrogatione Zoſimi in libello Paulini apertè refellitur, ſiquidèm Pontifex inquit: *Cognoviſti quales literas dederit Sedes Apoſtolica ad Fratres, & Coepiſcopos Africanæ provinciæ?* nec aliarum literarum ibi mentio ulla fit. Porrò Cœleſtius in libello ſuæ fidei apertè negavit peccatum originis, nam hæc in illo ſententia apud Auguſt. lib. de Pec. Orig. cap. 6. continebatur. *In remiſſionem autem peccatorum baptizandos infantes, non idcirco diximus, ut peccatum ex traduce firmare videamur, quod longè à Catholico ſenſu alienum eſt, quia peccatum non cum homine naſcitur, quod poſtmodum exercetur ab homine, quia non naturæ delictum, ſed voluntatis eſſe demonſtratur.* Ex quibus ſanè mirum alicui videbitur, Cœleſtium non ſtatim tanquam hæreticum condemnatum, cùm apertè illa hæreſis damnata fuiſſet eodem anno à Sancto Innocentio, libellum enim illum lectum in judicio ipſe Zoſimus teſtatur in Epiſtolâ ad Aurelium & Collegas, quem tamen Catholicum putavit. Hujus autem rationem ipſius Auguſtini verbis expono. *Cùm hoc Cœleſtius in ſuo libello poſuiſſet, inter illa duntaxat, de quibus ſe adhuc dubitare, & inſtrui velle confeſſus eſt, in homine acerrimi ingenii, qui profectò, ſi corrigeretur, plurimis profuiſſet, voluntas emendationis, non falſitas dogmatis approbata eſt; & propterea libellus ejus Catholicus dictus eſt, quia & hoc Catholicæ mentis eſt, ſi qua fortè aliter ſapit, quàm veritas exigit, non ea certiſſimè definire, ſed detecta, ac demonſtrata reſpuere. Hoc in illo factum eſſe putabatur, quando ſe literis beatæ memoriæ Papæ Innocentii, quibus de hac re dubitatio tota ſublata eſt, conſentire reſpondit:* lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. Zoſimus Cœleſtium adeò promptam Innocentii literis obedientiam, atque aſſenſum profitentem haud damnandum judicavit, ſed re illum abſolvendum ſtatim duceret, judicium utriuſque Synodi Carthaginenſis, & Milevitanæ remorabatur, quarè eundem anathemati Carthagine ante quinquennium in ipſum lato non exemit, ſed geſta omnia in illo judicio ad Africanos per Baſiliſcum cum literis tranſmiſit, in quibus acriùs invectus eſt in Erotem, & Lazarum, tanquam turbarum præſentium auctores; quòd verò ad cauſam ſpectat, hæc ſcripſit: *Unde in præſenti causâ nihil præcox, immaturumque cenſuimus, ſed innoteſcere Sanctitati veſtræ ſuper abſolutâ Cœleſtii fide noſtrum examen, cui etiam prior libellus ab eo intrà Africam teſtimonio apud nos eſſe debuiſſet, ne inexploratis, famâque jactantibus tam facilè crederetur. Quarè intrà ſecundum menſem aut veniant, qui præſentem redarguant,*

Digitized by Google

guant, aliter ſentire, quàm libellis, & confeſſione contexuit, aut nihil poſt hæc tam aperta, & manifeſta, quæ protulit, dubii Sanctitas veſtra reſediſſe cognoſcat. Datæ.... Honorio XI. & Flav. Conſtan. Coſs. Ex quibus accuſatores intra unum, & alterum menſem Romam evocatos vides, quod etiam de ſe teſtatum eelil quit Paulinus Diaconus in libello ad Zoſimum, quem recitat Baronius anno ſequenti.

Paulò poſt ſupeevenere literæ Pelagii, qui cùm callidiùs hæreſim Catholicæ doctrinæ ſucis obduxiſſet, Zoſimum magìs Pelagianis propitium fecit, longeque eorundem hoſtibus acerbiorem; etenim Pontifex novis literis Aurelium, ac cæteros Africanos Patres duriùs increpuit, dolens Pelagii, ac Cœleſtii vices, qui cùm Catholica ſaperent, hæreticos damnati fuiſſent; Romæ verò literas Pelagii, ejuſque libellum, tum Epiſtolam Prayli Hieroſolymitani pro Pelagio publicè recitandas juſſit, de quibus hæc inter alia ad Aurelium, ac Collegas ſcripſit: *Literas quoque ſuas idem Pelagius purgationem continentes abundantiſſimè miſit, quibus & profeſſionis ſuæ fidem, quid ſequeretur, quidve damnaret, ſinè aliquo ſuco, ut ceſſarent totius interpretationis inſidiæ, cumulavit. Harum recitatio publica fuit, omnia quidem paria, & eodem ſenſu, ſententiiſque formata, quæ Cœleſtius ante protulerat, continebant. Utinam ullus veſtrum, dilectiſſimi Fratres, recitationi literarum intereſſe potuiſſet! Quod Sanctorum virorum, qui aderant, gaudium fuit? quæ admiratio ſingulorum? Vix fletu quidam ſe, & lacrymis temperabant. Tales etiam abſolutæ fidei infamari potuiſſe? Eſtne ullus locus, in quo Dei gratia, vel adjutorium prætermiſſum ſit? &c.* Poſteà verò vehementiùs Pelagii accuſatoees increpans hæc addit. *Mirum eſt, ſi iſti Laicum Virum ad bonam ſrugem longâ ergâ Deum ſervitute nitentem falſis literis percelleee voluerunt, qui in ſratres, & Coepiſcopos tanta machinati ſunt, qui tot tempeſtates Eccleſiæ reddiderant. Non decet Epiſcopalem auctoritatem, & præcipuè prudentiam veſtram ad levium ſuſurrorum ſcripta pendere; Ecce Pelagius, Cœleſtiaſque Apoſtolicæ Sedi in literis ſuis, & confeſſionibus ſuis præſtò ſunt; Ubi Eros? Ubi Lazarus? Erubeſcenda facta, & damnationibus nomina. Ubi illi adoleſcentes Timaſius, & Jacobus, qui ſcripta quædam, ut aſſerebatur..... Vos conjicite, ſi qui talia in Sede Apoſtolicâ profitentur, illa, quæ de iiſdem à pravis, ac levibus auctoribus, ac dubio rumore jactata ſunt, oporteat credi.* Hæc Zoſimus; Ex quibus Pelagianorum doli, quibus Summum Pontificem circumvenerat, ſuis coloribus exprimuntur. Ex his poſteà liteeis, quæ Pelagianæ hæreſis auctores tantoperè commendabant, iſtis poſteà à Zoſimo damnatis, Julianus cum ſuis Sedem Apoſtolicam crimine prævaricationis aſpergebat, de quibus inferiùs dicemus. Auguſtinus verò pro Zoſimo hæc repoſuit lib. 2. ad Boniſac. cap. 3. *Quænam tandem Epiſtola venerandæ memoriæ Papæ Zoſimi, quâ interlocutio reperitur, ubi præceperit credi oportere, ſinè ullo vitio peccati originalis hominem naſci? Nuſquam prorsùs hoc dixit, nuſquam omninò conſcripſit*, & in fine: *Profectò quidquid intereà leniùs actum eſt cum Cœleſtio, ſervatâ dumtaxat antiquiſſimæ, & robuſtiſſimæ fidei firmitate, correctionis fuit clementiſſima ſuaſio, non approbatio exitioſiſſimæ pravitatis. Et quod ab eodem ſacerdote poſteà Cœleſtius, & Pelagius repetitâ auctoritate damnati ſunt, paululum intermiſſæ jam neceſſariò proferenda ratio ſeveritatis fuit, non prævaricatio priùs cognitæ, vel nova cognitio veritatis.* Nulla pro Zoſimo ſolidior Apologia procudi poteſt. Literæ illæ Zoſimi datæ ſunt hoc anno 417. XI. Kal. Octobris; ceedo verò, Carthagine acceptas IV. Nonas Novembris, nam eo die per Baſiliſcum Subdiaconum Paulinus ſe intellexiſſe ſcribit Pontificis mandata, quibus Romam evocabatue.

Cùm in recitatis Zoſimi literis Eros, ac Lazarus adeò ſeverè perſtringantur, iidemque fuerint, qui & coram in Palæſtinâ contrà Pelagium, ac Cœleſtium Synodum Dioſpolitanam per Eulogium Metropolitam indicendam curaverint, & poſteà per literas univerſam in utrumque Africanam Eccleſiam concitarint, operæ pretium duxi, nonnulla hic de eiſdem inſeeere. Eros Sancti Martini Turonenſis Epiſcopi diſcipulus fuit, Lazarum etiam Turonenſis Eccleſiæ presbyterum fuiſſe ex eo arbitror, quòd in Taurinenſi Synodo Britium Turonenſem Epiſcopum plurium criminum reum detulit. Eros Arelatenſem, Lazarus Aquenſem Eccleſiam Clero, ac populo contradicente invaſere, Zoſimus enim hæc de utroque ad Africanos ſcribit: *Patuit, hos inobſervatis ordinationibus, plebe, cleroque contradicente ignotos, alienigenas intrà Gallias ſacerdotia vendicaſſe.* Auguſtinus initio libri de Geſtis Pelagii ait: *Sancti fratres, & Coepiſcopi noſtri Galli Eros, & Lazarus*, eoſdemque Gallos Epiſcopos vocavit Pelagius apud Auguſtinum Epiſt. 252. Lazarus quidèm in Taurinenſi Concilio à Proculo uti falſorum criminum delator rejectus fuerat, à quo tamen *poſt multos annos*, inquit idem Zoſimus Epiſtolâ quartâ, *Sacerdos tyrannici judicii defenſor civitatis Aquenſium, &c. ſtetitque in eo hactenus umbra ſacerdotii, donec tyranno imago ſtaret imperii, quo loco poſt internecionem Patroni ſponte ſe exuit, & propriâ ceſſione damnavit.* Conſtantinus imperium in Galliis invaſeeat, quem Lazari patronum Zoſimus vocat, at ille *poſt triennium invaſæ tyrannidis ab Honorii duce Conſtantio intrà Gallias occiditur*, ejuſdem capite in conto Ravennam delato XIV. Kalend. Octobris Theodoſio Auguſto IV. Coſ. Hæc teſtatur Idatius in Chronico, & in Faſtis; Quarè Lazarus anno 411. ſponte Aquenſis Eccleſiæ regimine ſe abdicavit, ne quid gravius ob Tyranni amicitiam contrà ſe ab Honorio ſtatueretur. Paulò poſt etiam Eros populari tumultu ex Arelatenſi ſede dejicitue, Patroclo ad eandem evecto; Proſpee in Chronico ad conſulatum Honoeii IX. & Theodoſii V. anno 412. ait: *Eodem tempore Eros vir ſanctus, & Beati Martini diſcipulus, cùm Arelatenſi oppido Epiſcopus præſideret, à populo ipſius Civitatis inſons, & nullis inſimulationibus obnoxius pulſus eſt, inque ejus locum Patroclus ordinatur amicus, & familiaris Conſtantii Magiſtri militum, cujus per ipſum gratia quærebatur, eaque res inter Epiſcopos regionis illius magnarum diſcordiarum cauſa fuit.* Baronius ad annum 412. addit: *Conſtantius, dum adversùs Sanctos Epiſcopos aggreſſus eſt inire certamen, expertus eſt pariter Deum ad poſtremum ſuis conatibus adverſarium.* Idem etiam ad annum 417. pag. 402. *De Lazaro*, inquit, *remanſit obſcura memoria, ſed ex Erote Lazarum diſce, quos enim calumnia par involvit, eandem decoraſſe æqualem virtutem putandum, &c.* Quæ quidem mihi non probantur, cùm non Conſtantii juſſu, ſed populari tumultu Eros Arelate ejectus fuerit, quod populi factum, Apoſtolicam etiam Sedem ratum habuiſſe ex Zoſimi laudatâ Epiſtolâ colligitue: *Patuit hos*, inquit, *inobſervatis ordinationibus plebe, cleroque contradicente ignotos, alienigenas intrà Gallias ſacerdotia vendicaſſe: quibus ſe ipſi propriâ abdicavere ſententiâ,*

nosque

noſque licèt & alia, tum eorum de ſe pœnitudinem ſecuti Sacerdotali eos loco, & omni communione ſubmovimus. Conſtantinus Arelate incluſus, cùm diutiùs obſidionem tolerare non poſset, depoſitâ purpurâ ad Erotem confugit, à quo & Presbyter ſtatim ordinatus eſt ex Sozomeno lib. 9. cap. 15. hinc ob tyrannum ſacro honore decoratum Eros Arelatenſium odium ſibi contraxit. Sed neque Conſtantius poſt Erotis depoſitionem quicquam mali ultore Numine paſſus eſt, imò ob egregiè contrà Tyrannos navatam operam Placidiam Honorii ſororem in uxorem obtinuit, ac quinquennio elapſo in imperii conſortium aſsumptus fuit, ut cap. 19. dicemus. At Eros, & Lazarus, cùm Apoſtolicæ Sedis judicio ſe ſe depoſitos cernerent, in longinqua ad inſignium Orbis Catholici Epiſcoporum ſuffragia corroganda perrexere, utì olim Chryſoſtomus fecerat, qui è Conſtantinopolitanâ cathedrâ per vim ejectus Occidentis Metropolitarum ſuffragia per literas petiit; Zoſimus tamen utriuſque Epiſcopi conatus increpans ait: *Ubi de Epiſcopatu abdicando agitur; maria, terraque luſtrantur, nec ulla ſuffragia prætermittunt &c.* Athanaſius, Chryſoſtomus, aliique plurimi ab Epiſcopatu depoſiti Apoſtolicæ Sedis, ac primos Occidentis Metropolitas in ſubſidium contrà adverſantes Epiſcopos implorarunt, at à Pontificis Romani decreto ad alios Antiſtites appellare non licuit. Interim Eros, ac Lazarus pro recuperandâ dignitate in Orientem profecti Pelagium apud Eulogium Palæſtinæ Metropolitam hæreſeos accuſarunt, quo ibidem per dolum abſoluto cauſam iterum ex integro cognoſcendam Africanis Patribus per literas detulerunt, de quibus cap. 8. plura diximus. Anno 417. Lazarus in Gallias redierat, ac Proculo Maſſilienſi adhærebat, etenim cùm hic Patrocli Arelatenſis jura invaſiſset, atque Urſum, & Tuentium Epiſcopos conſecraſset, Lazarus unus è tribus Epiſcopis fuit, qui ex antiquo Eccleſiæ ritu ad Epiſcopi conſecrationem peragendam requiruntur, quæ ubi Zoſimus Papa accepit, datis ad Africæ, Galliæ, & Hiſpaniæ Antiſtites literis Proculum graviter increpuit, non modò quòd alienæ diœceſis Epiſcopos conſecraſſet, verùm etiam quòd fuerit *Lazarus in conſortio illicitæ ordinationis adſcitus*, quem ibidem utì multorum criminum reum ab Aquenſi Sede expulſum teſtatur; Hæ Zoſimi literæ datæ ſunt Honorio XI. & Conſtantio II. Conſſ. Ex his patet Chronicorum Fl. Dextri impoſtura, ibi enim ad annum 400. Eros Derthoſanus, Lazarus Vicenſis in Hiſpaniâ Epiſcopi affirmantur; Etenim uterque in Galliis Epiſcopus fuit, & Lazarus à Proculo Maſſilienſi poſt annum 400. eſt conſecratus, nam *poſt multos annos* à celebratâ Synodo Taurinenſi, quam anno 397. Baronius peractam ſcribit, eundem Aquenſi Eccleſiæ præpoſitum laudatus Zoſimus affirmavit. Bivarius Dextri commentator ſcribit, utrumque ex Aquitaniâ ejectum novas in Hiſpaniâ Sedes obtinuiſse, ac conſtare ex literis Synodi Carthaginenſis ad Innocentium, Erotem, ac Lazarum fuiſse in Hiſpaniâ Epiſcopos. Sed neuter in Aquitaniâ Epiſcopus fuit, vivebatque adhuc in Galliis Lazarus anno 417. Illos verò poſteà in Hiſpaniam ſeceſſiſse, gratìs dicitur, neque id in laudatis literis Synodalibus legitur, in quibus nuda tantum Erotis, ac Lazari nomina recitantur; conſulatur Epiſtola 90. inter Auguſtinianas. Hæc de duobus illis Pelagii accuſatoribus in veterum monumentis invenire potuimus.

CAPUT XIII.

Pelagianorum dolis per Africanos Patres detectis Zoſimus illos damnat. Synodi Africanæ canones contrà eoſdem recitantur. Honorius Imperator Pelagium, ac Cœleſtium proſcribit. Præfecti Prætorio edicti promulgatores ex Codice Theodoſiano probantur, ac Salmaſii de eiſdem error caſtigatur.

AFricani Præſules Zoſimi literis acceptis graviter conqueſti ſunt, poſt Sancti Innocentii ſententiam iterum Romæ Pelagii, ac Cœleſtii cauſam retractari, ſtatimque per literas cum Zoſimo egere, ne quidquam antè Synodi Africanæ relationem de utroque decerneret; indicitur autem plenarium Concilium totius Africæ Carthagine. Romæ verò Pelagiani graves turbas dabant; credo equidèm, nonnullos Epiſcopos illi ſectæ adhærentes Romam advolaſſe, quò Pontificis animum in conceptâ ſemel ergà Pelagii cauſam propenſione retinerent, nam anno 419. plures Epiſcopi pro Pelagio cum Juliano literas ſubſcripſere, ut dicemus. Eorum tamen conatibus Conſtantius vir clariſſimus, ac vicariâ præfecturâ in Urbe perſunctus obviam ivit pro gratiâ Dei, adversùs ſubdolos Pelagianorum conatus defendendâ laborans, undè *factione eorundem*, do verba Proſperi in Chronico ad annum 418. *multa mala pertulit, quæ illum Sanctis confeſſoribus ſociarunt*; ejus memoria recolitur in Romano Martyrologio 30. Novembris. Palladius in Lauſiacâ hiſtoriâ laudatis, qui Romæ vivebant, Macario, ac Pammachio, ait cap. 124. *Conſtantius quoque Aſſeſſor Præfectorum Italiæ, inſignes viri, & eruditiſſimi, qui pervenerunt ad ſummum pietatis, & religionis.* Baronius anno 418. num. 1. putat, Romæ iterum cauſam Pelagianorum recognitam fuiſſe eodem tempore, quo in Africâ pariter retractabatur, addens anno ſequenti 418. Cœleſtium libellum fidei exhibuiſſe, de quo plura ex Sancto Auguſtino ibidem recitat. Sed hæc facilè rejiciuntur, nam libellus Cœleſtii hoc anno 417. publicè coràm Zoſimo recitatus fuit in Baſilicâ Sancti Clementis, ut audiatur Zoſimus in Epiſtolâ ad Aurelium datâ Honorio XI. & Flavio Conſtantio iterum Conſſ. hoc nempè anno 417. *Intromiſſo*, inquit, *Cœleſtio libellum ejus, quem dederat, fecimus recitari*, quod etiam repetit in literis ad eundem datis XI. Kal. Octobris, quæ literæ Carthaginem, utì ex Paulino diximus advenere IV. Nonas Novembris, ſtatimque Aurelius reſcripſit, ne quid innovaretur antè Africanæ Synodi relationem; At Zoſimus prioribus ex Africâ literis acceptis nihil eâ in cauſâ inſuper ſe egiſse teſtatus eſt in Epiſtolâ datâ 21. Martii anno ſequenti ad Aurelium his verbis: *Idcirco noverit veſtra fraternitas, nihil nos poſt illas, quas ſuperiùs vel literas veſtras accepimus, immutaſſe, ſed in eodem cuncta reliquiſſe ſtatu, in quo dudùm fuerant, cùm hoc noſtris literis veſtræ indicavimus Sanctitati, ut illa, quæ a vobis ad nos miſſa erat, obteſtatio remaneret.* Quot verò literæ ultrò, citròque inter Afros, & Zoſimum id temporis volitarint, liquet ex Auguſtino lib. 2. ad Boniſ. cap. 3. *Tot enim*, inquit, *& tantis inter Apoſtolicam Sedem, & Aphros Epiſcopos currentibus, & recurrentibus ſcriptis Eccleſiaſticis* &c. Quod autem ait Baronius, Cœleſtium ſe ſe ſubtrahentem examini coactum fuiſſe publicè interroganti Zoſimo reſpondere, planè ad judicium anno præſente perac-

ctum pertinet, in quo, eundem à Zoſimo interrogatum ex Auguſtino, & Paulino diximus, nam cum anno 418. poſt allatas Romam Africanorum literas examini ſe ſubduxiſset, (videbat enim dolos, ac fraudes nudatas) ſtatim ſententia in illum, ac ſocios publicata fuit, nec ad aliud judicium tractus eſt; hoc ex Auguſtino patet, qui cùm dixiſſet, allatas fuiſse Romam Africanorum literas, quibus Pelagianorum præſtigiæ Zoſimo detegebantur, hæc addit: *Tunc ergo, cùm ejus præſentia poſceretur, ut certis, ac dilucidis reſponſionibus vel aſtutia hominis, vel correctio dileceſceret, & nulli ambigua remaneret, ſe ſubtraxit, & negavit examini. Nec differendum jam fuerat, ſicut factum eſt, quod aliis prodeſſet, ſi nimiùm perverſorum pertinaciæ, dementi æque non poſset* lib. 2. ad Boniſ. cap. 3. ex quibus nullum poſteà judicium eà in cauſâ habitum fuiſse monſtratur.

Anno 418. Inierant conſulatum Auguſti Honorius XII. & Theodoſius VIII. qui fuit annus 418. quo Pelagiana hæreſis in toto Orbe Catholico tum ſacris Pontificis decretis, tum Imperatorum ſanctionibus damnata fuit, ſed Africani Patres, & præſertim Auguſtinus, ea fulmina procuderunt, quæ à Romano Præſule validiori brachio ejaculata, novorum Gigantum ſuperbiam dejecere. Ineunte anno Africani Epiſcopi Carthaginem confluxere, omnibuſque iterum in Pelagii, ac Cœleſtii causâ quàm diligentiſſimè retractatis, Innocentii adversùs Pelagianos decreto ſtandum eſſe plenis ſuffragiis cenſuere, ac ſtatim per Marcellinum Subdiaconum geſta Synodalia Romam ad Zoſimum miſere. Pontifex, cùm ex Africanorum Patrum literis de cute, & intus, ut ajunt, Pelagianam hæreſim cognoviſset, diem Cœleſtio dixit, qui, quòd ſe detectum, convictumque per Africanos ſciebat, examini ſe ſubtraxit, ut ex Auguſtino mox dicebamus. Quarè cùm eâ fugâ reum ſe, ac pervicacem citrà ambages oſtendiſset, Zoſimus haud ulteriùs morandum ratus, Pelagium, ac Cœleſtium hæreticos, eorumque doctrinam Orthodoxo dogmati contrariam latâ ſententiâ pronunciavit, ac datis ad univerſos Orbis Epiſcopos literis infamem hæreſim ubique gentium proſcripſit. Hæc ſanè Epiſtola non extat, ſed illius meminit Auguſtinus Epiſt. 47. ad Valentinum, recitatque ejuſdem fragmentum Epiſt. 157. ad Optatum; Literæ quoque Concilii Africani interiere, earum tamen ſummarium legimus apud Auguſtinum lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. ubi ait: *Quæ Romam literæ poſteaquam venerunt id continentes, non ſufficere hominibus tardioribus, & ſolicitioribus, quòd ſe generaliter Innocentii Epiſcopi literis conſentire fatebatur, ſed apertè eum debere anathematizare, quæ in ſuo libello prava poſuerat, ne, ſi id non feciſset, multi parùm intelligentes, magis in libello ejus illa fidei venena à Sede Apoſtolicâ crederent approbata, propterea quòd ab illâ dictum erat, eum libellum eſse Catholicum, quàm emendata propter illud, quòd ſe Papæ Innocentii literis conſentire ipſe reſponderat.* Porrò libellum Cœleſtii eſse Catholicum dixerat Zoſimus in Epiſtolâ ad Aurelium, & Collegas, undè immeritò Joannes Latius lib. 1. Hiſtoriæ Pelagianæ cap. 4. Zoſimi Epiſtolas uti ſuppoſitias rejicit, nihil enim in illis legitur, quod in Sancti Auguſtini voluminibus non contineatur; hinc Facundus Hermianenſis, qui altero ſæculo vixit lib. 7. cap. 3. ait: *Inveniunt poſtremò Beatum quoque Zoſimum Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem contrà Sancti Innocentii Deceſsoris ſui ſententiam, qui primus Pelagianam hæreſim condemnavit, fidem ipſius Pelagii, ejuſque complicis Cœleſtii, quem in Eccleſiâ Carthaginenſi convictum, atque appellantem Apoſtolicam Sedem, & ipſe geſtis diſcuſserat, tanquam veram, & Catholicam laudantem, inſuper etiam Africanos culpantem Epiſcopos, quòd ab illis hæretici crederentur, cùm necdum ipſis Africanis Epiſcopis dolos eorum multò manifeſtius detegentibus, memoratos Pelagium, & Cœleſtium putaret Orthodoxos:* Hæc ille.

Sixtus magni inter Romanos ſacerdotes nominis, quem ſuarum partium patronum Pelagiani jactabant, quò tantam à ſe procul infamiæ notam inſigni quodam facto repelleret, primus in Pelagium, ac Cœleſtium coram frequentiſſimo populo anathema pronunciavit, cujus rei miſſis per Leonem in Africam literis Aurelium certiorem fecit, quæ quidem literæ paſſim ab Africanis teſte Auguſtino Epiſt. 104. ad eundem Sixtum deſcriptæ ſunt, paſſim omnibus lectæ. *Quid enim*, inquit Sanctus Doctor, *gratius legi, vel audiri poteſt, quàm gratiæ Dei tam pulchra defenſio adverſus inimicos ejus ex ore ejus, qui eorundem inimicorum magni momenti patronus antè jactabatur?* Idem Sixtus ad Auguſtinum etiam, itemque ad Alipium de eodem argumento perſcripſit. Peractæ Romæ Pelagianorum damnationis nuncio in Africam delato, paulò poſt etiam Zoſimi literæ ad Patres Africanos eâ de re pervenere, quas laudatæ Sixti etiam Epiſtolæ conſecutæ ſunt ex Epiſt. 105. ad Sixtum initio; acceptæ verò dicuntur Apoſtolicæ literæ *Tertio Kal. Majas*, at Patres ipſis Kalendis Maii in ſecretario Baſilicæ Fauſti Pelagianam hæreſim condemnarunt. Adfuere eo in Senatu Epiſcopi ex univerſâ Africâ CCXIV. ut ſcribit Proſper contrà Collatorem cap. 10. *Erraverunt*, inquit, *ducenti quatuordecim Sacerdotes, qui in Epiſtolâ, quam ſuis conſtitutionibus prætulerunt, ita Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem beatum Zoſimum ſunt allocuti.* Quòd ſi in chronico ejuſdem Proſperi hujus Synodi Patres numerentur CCXVII. Amanuenſium error fuit, qui duas priores unitates in inferiore parte junxerunt, ac ex IV. reddidere VII.

Laudat hanc Synodum Photius Cod. LIII. ſed ejuſdem textus nobis planè reſtituendus eſt; dicuntur ibidem præſediſse in eâ Synodo Αὐρήλιος Ἐπίσκοπος ϗ Δοτιανὸς τοῦ τε Πτεντεσίου τοῦ πρώτου θρόνου Βυζακηνῆς ἐπαρχίας. *Aurelius Epiſcopus, & Dotianus Ptenteſii primæ Sedis Byzacenæ Provinciæ.* Sed ex codice antiquiſſimo Gandavenſi apud Monaſterium Sancti Bavonis Photii lectio corrigenda eſt, ibi enim legitur; *Honorio Auguſto XII. conſule Kal. Maii in Baſilicâ Fauſti, cùm Aurelius Epiſcopus ſimul cum Donatiano Telepten ſi primæ Sedis Epiſcopo Provinciæ Byzacenæ &c.* Hoc fragmentum habetur Tom. 1. Concil. editionis Colonienſis apud Quintelum anno 1551. Erat Donatianus Epiſcopus Teleptis in Byzacenâ Provinciâ, & in Actis Collationis Carthaginenſis cap. 123. dicitur: *Donatianus Epiſcopus Eccleſiæ Teleptenſis*, contrà quem Bellicius Donatiſta ſtabat; In Synodo Sancti Cypriani nominatur ab Auguſtino lib. 7. de Baptiſmo cap. 21. ioter alios Epiſcopos *Julianus à Telepte.* Binius in notis ad Synodum, ut putat, Teleptenſem celebratam ab eodem Donatiano anno 418. VI. Kal. Martias, antequam Carthaginem ad Synodum plenariam ventret, ſcribit, Teleptem fuiſſe Metropolim provinciæ Byzacenæ, quod itidem legitur in ſcholiis Conciliorum editionis regiæ Tomo 4. pag. 421. ubi Teleptis dicitur *Metropolis, & prima Sedes Provinciæ Byzacenæ*; Sed, aliam apud Afros fuiſſe Metropolim à primâ Sede ex profeſſo probabimus lib. 2. cap. 7. Nam Eccleſia, quam regebat ſenior provinciæ Epiſ-

Digitized by Google

ciæ Epiſcopus, dicebatur prima Sedes, quæ quandoque erat in viliori provinciæ Oppido; Adrumetum autem erat civilis Metropolis Byzatii ſedes Conſularis quod cap. 23. oſtendemus. Antè Donatianum primatus Byzacenarum Eccleſiarum penès Mizoniom erat, quod ex Synodis Africanis cap. 10. monſtravimus: hinc cap. 61. Codicis Conciliorum Africæ ad *Mizonium legati* utì ad Primatem deſtinantur; Videtur autem Mizonius fuiſſe Epiſcopus Tzellenſis; nam in Collat. 1. Carthagin. cap. 163. hæc recitantur: *Natalicus Epiſcopus Tzellenſis, & cùm recitaſſet, idem dixit, mandavi, & ſubſcripſi.* Statim verò Maximinus Epiſcopus Catholicus dixit: *Diœceſis eſt Mizoni Epiſcopi. Presbyteros habet, & abundantem populum, quàm ipſe.* Verùm cap. 135. ejuſdem collatioois hæc ſcribuntur: *Donatianus Epiſcopus plebis Zellenſis præſente V. C. Tribuno, & Notario Marcellino ſuperiùs mandavi, & ſubſcripſi: E diverſo habeo Natalicum. Et accedente Natalico Epiſcopo, idem dixit: Agnoſco illum.* Quarè Natalicus fuit Epiſcopus Zellenſis Donatiſta, Catholico Epiſcopo Donatiano ibidem ſedente. Cur autem Maximinus dixerit, in Natalici Diœceſi ſediſſe Mizonium Epiſcopum, quod à nemine negatum fuit, ex eo arbitror, quia in unâ Diœceſi ſpectante ad unicum Epiſcopum Donatiſtam ſedebant plures Epiſcopi Catholici, quòd his viſum fuerat, amplas Diœceſes dividere, ac plures inibi Cathedras erigere. Etenim in Diœceſi Milevitanâ ex parte Donatiſtarum unus aderat Epiſcopus Adeodatus, at Catholici Antiſtites in totâ eâ Diœceſi tres numerabantur, Severus Monachus olim Auguſtinianus, qui Milevi ſedebat, & duo alii, quorum unus in Tuncenſi oppido, alter Ceramuſſæ reſidebat, ut colligitur ex cap. 65. collat. 1. Carthaginenſis. Conſtantinæ ſacris ex parte Donati unus præerat Petilianus; at apud Catholicos Fortunatus, & Delphinus Epiſcopi eandem Diœceſim diviſam moderabantur. Et ex cap. 117. ejuſdem collationis in Diœceſi Januarii Caſenſis Primatis Donatiſtarum in Numidiâ quatuor Epiſcopi Catholici numerabantur. Itaque in Natalici Donatiſtæ Diœceſi Donatianus, & Mizonius Epiſcopi Catholici reſidebant. Utì verò certum eſt, Donatianum ſediſſe Zellæ, ita incertum eſt, in quonam ejuſdem Diœceſis oppido Mizonius ſedem haberet. Non tamen dici poſſunt duo eodem tempore Natalici fuiſſe, quorum unus Tzellæ contrà Mizonium, alter verò Zellæ contrà Donatianum ſederet; nam à cap. 157. iterùm omnium Donatiſtarum Epiſcoporum nomina recenſentur, & unus tantùm cap. 163. inter eoſdem Natalicus & hic quidèm Tzellenſis nominatur. At Tzellam dictam fuiſſe etiam Thelam, patet ex Auguſtino Conc. 2. in Pſal. 36. ubi inter Donatiſtas nominatur idem *Natalicus Thelenſis.* Fortè apud Afros utì à Græcis ϑ, ſeu t, & h, pronunciantur, ac ſi eſſent t, & z. Ex his tamen habemus, erraſſe Chiffletium in notis ad can. Ferrandi pag. 279. dum Thelam, ſeu Tzellam cum Uſulâ Antonini, ſeu Οὐσίλλα Ptolomæi confundit, nam apud Auguſtinum laudatum nominantur in Synodo Donatiſtarum *Natalicus Thelenſis, & Theodorus Uſulenſis.* Et in collat. Carthag. cap. 125. ſedebat Uſulæ Privatus Antiſtes Catholicus, qui ibidem dixit: *Non contrà me habeo Epiſcopum* nempè Donatiſtam. Igitur Natalicus Donatiſta non fuit Uſulæ Epiſcopus, ac proindè Uſula à Thelâ, ſeu Tzellâ diſtinguenda eſt. In hac verò urbe Donatianus hoc anno Synodum celebrarat, quæ in antiquis Codicibus cùm Telenſis diceretur, collectores Conciliorum Donatianum item Telenſem Epiſcopum ſcripſere; At Baronius ad annum 418. cùm videret Donatianum Teleptenſem Epiſcopum, Synodum quoque Teleptenſem nominavit, eumque ſecuti ſunt Binius, aliique paſſim. Sed ex Ferrando Diacono Carthaginenſi error corrigendus venit, qui canones ex Siricii Epiſtolâ in Synodo Donatiani recitatos, attribuit Concilio Zellenſi, nam tit. VI. CXXX. & CXXXVIII. tribus canonibus recitatis ait: *Concilio Zellenſi ex Epiſtolâ Sirici Papæ*, quæ quidèm Epiſtola cum iiſdem decretis lecta eſt in Synodo Donatiani Primatis, ut ex actis patet. *Zella, & Acholla liberæ civitates* Africæ appellantur à Strabone lib. 17. eam verò urbem Zellam, vel Tzellam dictam fuiſſe eruditè notavit Holſtenius in notis ad tabulas Eccleſiaſticas Caroli à Sancto Paulo, ex quibus etiam tabulis corrigendus eſt Chiffletius, qui Zellam cum Uſulâ confundit, diverſa enim fuere Byzatii oppida, ut ibidem demonſtratur; Sed de his ſatìs. Cæterùm libet hìc Lectorum oculis ſubjicere canones Africani Concilii, cujus, ut ait Proſper cap. 2. contrà Ingratos, *Dux Aurelius, ingeniumque Auguſtinus erat*, velutì de Pelagianâ hæreſi erectum trophæum.

Glorioſiſſimis Impp. Honorio XII. & Theodoſio
" VIII. Conſulibus Kalendis Maiis Carthagine in ſe-
" cretario Baſilicæ Fauſti, cùm Aurelius Epiſcopus in
" univerſali Concilio conſediſſet adſtantibus Diaco-
" nis, placuit omnibus Epiſcopis, quorum nomina,
" & ſubſcriptiones indictæ ſunt in Sanctâ Synodo
" Carthaginenſis Eccleſiæ conſtitutis.

I.

" Ut quicunque dixerit, Adam primum hominem
" mortalem factum, ita ut ſivè peccaret, ſivè non
" peccaret moreretur in corpore, hoc eſt de corpore
" exiret non peccati merito, ſed neceſſitate naturæ,
" anathema ſit.

II.

" Item placuit, ut quicunque, parvulos recentes ab
" uteris matrum baptizandos negat, aut dicit, in re-
" miſſionem quidèm peccatorum eos baptizari, ſed ni-
" hil ex Adam trahere origioalis peccati, quod lava-
" cro regenerationis expietur, undè ſit conſequens,
" ut in eis forma baptiſmatis in remiſſionem peccato-
" rum non vera, ſed falſa intelligatur, anathema ſit:
" Quoniam non aliter intelligendum eſt, quod ait
" Apoſtolus: *Per unum hominem peccatum intravit in*
mundum, & per peccatum mors, & itâ in omnes homi- Rom. 5.
nes pertranſiit, in quo omnes peccaverunt, niſi quem- 12.
" admodum Eccleſia Catholica ubique diffuſa ſemper
" intellexit. Propter hanc enim regulam fidei etiam
" parvuli, qui nihil peccatorum in ſemetipſis adhuc
" committere potuerunt, ideo in peccatorum remiſ-
" ſionem veraciter baptizantur, ut in eis regeneratio-
" ne mundetur, quod generatione traxerunt.

Item placuit, ut ſi quis dicit, ideo dixiſſe Domi-
" num, *in domo Patris mei manſiones multæ ſunt*, ut in- Jo. 14.
" telligatur, quia in regno cœlorum erit aliquis me-
" dius, aut ullus alicubi locus, ubi beatè vivant parvu-
" li, qui ſinè baptiſmo ex hac vitâ migrarunt, ſinè quo
" in regnum cœlorum, quod eſt vita æterna, intrare
" non poſſunt, anathema ſit. Nam cùm Dominus dicat:
" *Niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu Sancto non* Jo. 3.
" *intrabit in Regnum Cœlorum.* Quis Catholicus dubi-
" tet, participem fore Diaboli eum, qui cohæres eſ-
" ſe non meruit Chriſti? Qui enim dextrâ caret, ſi-
" niſtram procul dubio partem incurret.

III.

" Item placuit, ut quicunque dixerit, gratiam

Dei,

Digitized by Google

" Dei, quâ juſtificamur per Jeſum Chriſtum D. N.
" ad ſolam remiſſionem peccatorum valere, quæ jam
" commiſſa ſunt, non etiam ad adjutorium, ut non
" committantur, anathema ſit.

IV.

" Item quiſquis dixerit, eandem gratiam Dei per Je-
" ſum Chriſtum D. N. propter hoc tantùm nos adju-
" vare ad non peccandum, quia per ipſam nobis re-
" velatur, & aperitur intelligentia mandatorum, ut
" ſciamus quid appetere, & quid vitare debeamus,
" non autem per illam nobis præſtari, ut quod facien-
" dum cognoverimus, etiam facere diligamus, at-
" que valeamus, anathema ſit. Cùm enim dicat A-
1.Cor.8. " poſtolus: *Scientia inflat, charitas verò ædificat*, val-
" dè impium eſt, ut credamus, ad eam, quæ inflat,
" nos habere gratiam Chriſti, & ad eam, quæ ædifi-
" cat, non habere, cùm ſit utrumque donum Dei, &
" ſcire quid facere debeamus, & diligere, ut facia-
" mus, ut ædificante charitate ſcientia non poſſit in-
Pſal. " flare. Sicut autem de Deo ſcriptum eſt: *Qui docet*
93. " *hominem ſcientiam*, ita etiam ſcriptum eſt: *Cha-*
1. Jo.4. " *ritas ex Deo eſt.*

V.

" Item placuit, ut quicunque dixerit, ideò nobis
" gratiam juſtificationis dari, ut quod facere per li-
" berum jubemur arbitrium, faciliùs poſſimus im-
" plere per gratiam, tanquam etſi gratia non daretur,
" non quidèm facilè, ſed tamen poſſimus etiam ſinè il-
" lâ implere divina mandata, anathema ſit. De fru-
" ctibus enim mandatorum Dominus loquebatur,
" ubi non ait, ſinè me difficiliùs poteſtis facere, ſed
Jo.15.5 " ait, *ſinè me nihil poteſtis facere.*

VI.

" Item placuit, quod ait Sanctus Joannes Apoſtolus:
1. Jo.1. " *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipſos*
" *ſeducimus, & veritas in nobis non eſt*: quiſquis ſic
" accipiendum putaverit, ut dicat propter humilita-
" tem non oportere dici, nos non habere peccatum,
" non quia verè ita eſt, anathema ſit. Sequitur enim
" Apoſtolus, & adjungit; *Si autem confeſſi fuerimus*
" *peccata noſtra, fidelis eſt, & juſtus, qui remittat*
" *nobis peccata, & mundet nos ab omni iniquitate.* Ubi
" ſatis apparet, hoc non tantùm humiliter, ſed etiam
" veraciter dici; Poterat enim Apoſtolus dicere; Si
" dixerimus, quia non habemus peccatum, nos ipſos
" extollimus, & humilitas in nobis non eſt: Sed cùm ait,
" *Nos ipſos decipimus, & veritas in nobis non eſt*: ſa-
" tis oſtendit, eum, qui dixerit, ſe non habere pec-
" catum, non verum loqui, ſed falſum,

VII.

" Item placuit, ut quicunque dixerit, in oratione
Matth. " Dominicâ ideò dicere Sanctos: *Dimitte nobis debita*
6. " *noſtra*, ut non pro ſe ipſis hoc dicant, quia non eſt
" eis jam neceſſaria iſta petitio, ſed pro aliis, qui
" ſunt in ſuo populo peccatores, & ideò non dicere
" unumquemque Sanctorum, *Dimitte mihi debita mea*,
" ſed *Dimitte nobis debita noſtra*, ut hoc pro aliis po-
" tiùs, quàm pro ſe juſtus petere intelligatur; ana-
" thema ſit. Sanctus enim, & juſtus erat Apoſtolus
" Jacobus, cùm dicebat: *In multis enim offendimus*
Jacob. " *omnes*; Nam quarè additum eſt *omnes*? niſi ut iſta
3. Pſal. " ſententia conveniret & pſalmo, ubi legitur: *Non*
142. " *intres in judicium cum ſervo tuo, quoniam non juſtifi-*
" *cabitur in conſpectu tuo omnis vivens*, & in Oratione
Eccleſ. " ſapientiſſimi Salomonis; *Non eſt homo, qui non pec-*
7. " *cet*; & in Libro Job: *In manu omnis hominis ſignat,*
Job.37. " *ut ſciat omnis homo infirmitatem ſuam*; Unde etiam
" Daniel Sanctus, & juſtus, cùm in oratione plura-
" liter diceret: *Peccavimus, iniquitatem fecimus* & Daniel.
" cætera, quæ ibi veraciter, & humiliter confitetur, 9.
" ne putaretur (quemadmodum quidam ſentiunt)
" hæc non de ſuis, ſed de populi ſui potiùs dixiſſe
" peccatis, poſtea dixit; *Cùm orarem, & confiterer* Ibidem.
" *peccata mea, & peccata populi mei Domino Deo meo*;
" Noluit dicere, peccata noſtra, ſed populi ſui di-
" xit, & ſua, quia futuros iſtos, qui tam malè in-
" telligunt, tanquam propheta prævidit.

VIII.

" Item placuit, ut quicunque ipſa verba Dominicæ
" orationis, ubi dicimus, *Dimitte nobis debita noſtra*, Matth.
" ita volunt à Sanctis dici, ut humiliter, non vera- 6.
" citer hoc dicatur, anathema ſit. Quis enim ferat
" orantem, & non hominibus, ſed ipſi Domino men-
" tientem? qui labiis ſibi dicit dimitti velle, & cor-
" de dicit, quæ ſibi dimittantur, debita non habere?

Canon ille poſt ſecundum diverſo caractere deſcriptus in vetuſtis codicibus reperitur, & eâ ratione à Collectoribus Conciliorum inſertus eſt, & ſanè magnum auctoritatis pondus Photius illi addit, qui dilertè illum ponit, ac canones novem contrà Pelagianos eâ in Synodo Carthaginenſi ſtatutos affirmat, Scriptorem verò illum uſum optimis exemplaribus, iiſque antiquiſſimis nullus negabit; do illius verba ex Cod. LIII. ubi de laudato Concilio ſermonem facit: *Damnat*, inquit, *hæc Synodus eos, qui aſſerunt, Adamum mortalem eſſe conditum, non autem prævaricationis cauſâ morte mulctatum*; eſt primus canon. Addit: *Similiter & eos, qui recèns natos infantes baptiſmo minimè indigere dicerent, quòd illos peccato originis ex Adamo non putarent obnoxios*; hic canon eſt ſecundo loco poſitus; tertium his deſignat: *Eos quoque, qui affirmarent medio quodam loco Paradiſum inter, & Inferos non baptizatos infantes beatè vivere; Sex item alia bis affinia capita, quæ à Pelagianiſtis, & Cæleſtianis traduntur, anathemate Patres jugulant.* Quarè novem auctore Photio eâ in Synodo canones contrà Pelagianos decreti ſunt. Hùc facit, quod ſcribit Sanctus Auguſtinus lib. 2. de Orig. animæ cap. 12. *Novellos*, inquit, *hæreticos Pelagianos juſtiſſimè Conciliorum Catholicorum, & Sedis Apoſtolicæ damnavit auctoritas, eo quòd auſi fuerint non baptizatis parvulis dare quietis, & ſalutis locum etiam præter regnum cælorum.* Undè in hoc præſertim Concilio illa Pelagianorum opinio videtur damnata, & fortè ſi literæ Zoſimi extarent, ibidem pariter rejecta legeretur. Verùm intruſum illum canonem probare poſſum ex appendice ad literas Sancti Cœleſtini Papæ ad Epiſcopos Galliæ, quæ licèt Cœleſtini non ſit, ut alias demonſtrabitur, eſt tamen antiquiſſimæ manus, quippe quæ adducitur à Petro Diacono in libro de Incarnatione, & gratiâ cap. 8. Porro in cap. 10. dictæ appendicis initio hæc recitantur: *Illud etiam, quod intrà Carthaginenſis Synodi decreta conſtitutum eſt, quaſi proprium Apoſtolicæ Sedis amplectimur, quod ſcilicet tertio capitulo definitum eſt: Ut quicunque dixerit, gratiam Dei, quâ juſtificamur per Jeſum Chriſtum D. N. ad ſolam remiſſionem peccatorum valere &c.* poſteà quartus, & quintus canones ibidem ſubnectuntur, eo modo, quo eoſdem ſuperiùs numeravimus, ut nullus canon contrà beatitudinem naturalem puerorum ibidem locum habeat, qui tamen tertio loco ponitur in codice Photii. Hæc circà illum canonem ex antiquis Scriptoribus obſervavimus, de quibus alii judicent. Octo verò illi canones Pelagianam hæreſim jugulant, quorum primi duo peccatum originale ſpectant, tres intermedii neceſſitatem gratiæ ad rectè, ſanctèque operandum,

totidem

Digitized by Google

totidem poſtremi juſtitiæ inhærentis imperfectionem continuâ, jugique Dei gratiâ confirmandam contrà decantatam Pelagianorum, ac Stoicorum apathiam.

Zoſimus damnatis Pelagio, ac Cœleſtio egit ſtatim cum Honorio Imperatore, ut iidem imperiali auctoritate Romano Imperio pellerentur, quod ſtatim piiſſimus Princeps executus, reſcriptum dedit ad Palladium Præfectum Prætorio Italiæ, quod ex Atrebatenſi Monaſterio eduxit Henrici Gravii Doctoris Lovanienſis diligentia, & cum ſubſcriptione emendatiùs è Thuanâ bibliothecâ exhibet Salmaſius par. 2. de Eccleſ. Suburbic. cap. 1. pag. 288. Hoc verò Imperatoris edictum in hæc verba conceptum, ac publicatum fuit.

Imperatores Honorius, & Theodoſius Auguſti Palladio Præfecto Prætorii.

" Ad conturbandam Catholicæ ſimplicitatis lucem puro ſemper ſplendore radiantem doloſæ artis ingenio novam ſubitò emicuiſse verſutiam pervulgatâ opinione cognovimus, quæ fallacis ſcientiæ obumbrata mendaciis, & furioſo tantùm debacchata luctamine, ſtabilem quietem Cœleſtis conatur attrectare fidei, dum novi acuminis commendata vento, inſignem notam plebejæ æſtimat vilitatis, ſentire cum cunctis, ac prudentiæ ſingularis palmam fore, communiter approbata deſtruere; Cujus impiæ commentationis auctores Pelagium, Cœleſtiumque percrebuit extitiſſe. Hi parenti cunctarum rerum Deo, præcipuæque ſemper majeſtatis interminatione potenti omne ultrà principium tranſeunti tàm trucem inclementiam ſævæ voluntatis aſſignant, ut cùm formandi mundi opificem curam ſumeret, qualitatemque hominis ſtruendi profundâ ſpiritûs conceptione libraret, fundati muneris finem anteferret exordio, & mortem præmitteret naſcituro; Non hanc inſidiis vetiti fluxiſſe peccati, ſed egiſſe pœnitùs legem immutabilis conſtituti; ad declinandum lethi exitialis incurſum nihil prodeſſe abſtinentiam delinquendi, cujus ita vis putaretur adſtricta, ut non poſſit aboleri deinceps. Primitivi hominis errorem, in quem captæ mentis inops rationis cœcitas irruiſſet, delapſum ad poſteros non fuiſſe, tantumque apud eum, quem male ſuadæ gratiæ infelix rapuiſset illecebra, tranſgreſſionem interdicti extitiſſe diſcriminis, cùm evidens Catholicæ legis omnifaria teſtetur auctoritas, illum interitûs omnium fuiſſe veſtibulum, quem divinæ præceptionis ſedulum liqueat corrupiſſe mandatum: aliaque quàm plurima, quæ ſermo reſpuit, lex refutat, quæ perexoſum ſit, recordari etiam ſub diſpoſitione plectendi, quæ maturato remedio, & celeritate feſtinâ oportet intercipi, ne corroborato uſu nequitiæ adoleſcentes vix valeant coerceri. Siquidèm aures manſuetudinis noſtræ recens fama perſtrinxerat, intrà ſacratiſſimam Urbem, aliaque loca ita peſtiferum virus quorundam inoleviſse pectoribus, ut interrupto directæ crudelitatis tramite, ſciſſis in partes ſtudiis aſſerendi, materia impacatæ diſſenſionis inducta ſit, novoque ſcandali fomite concitato beatiſſimæ Eccleſiæ acta mutet, & attentata tranquillitas (aliis iter aliud ancipiti interpretatione ſectantibus) & abſoluta ſanctorum apicum claritas, ac dilucidè, quod ſequi univerſitas debeat, explanans, pro captu verſipellis ingenii profanam novorum auctorum moventibus quæſtionem, Palladj parens cariſſime, atque amantiſſime. Ob quam rem illuſtris auctoritas tua victura in omne ævum, lege nos ſtatuiſse cognoſcat, ut pulſis ex Urbe primitùs capitibus dogmatis execrandi Cœleſtio, atque Pelagio, ſi qua hujus de cœtero ſacrilegii ſectatores quibuſcunque locis potuerint reperiri, aut de pravitate damnatâ aliquem rursùs proferre ſermonem, à quocunque correpti ad competentem Judicem pertrahantur, quos ſivè clericus, ſivè laicus fuerit, deferendi habeat poteſtatem, & ſinè præſcriptione aliquâ perurgendi, quos relictâ communis ſcientiæ luce novæ diſputationis tenebras introferre deprehenderit, contrà Apoſtolicam ſcilicet diſciplinam, Euangelicamque claram, & ſinè errore ſententiam vafrâ rudis ſectæ calliditate pugnantes, involventeſque ſplendentem fidem veri ambagibus diſſerendo. Hos ergo repertos ubicumque de hoc tam nefando ſcelere conferentes, à quibuſcunque jubemus corripi, deductoſque ad audientiam publicam promiſcuè ab omnibus accuſari, ita ut probationem convicti criminis ſtylus publicus inſequatur, ipſis inexorati exilii deportatione damnatis; decet enim originem vitii à conventu publico ſequeſtrari, nec in communi eos celebritate conſiſtere, qui non ſolùm facto nefario deteſtandi, verùm etiam exemplo venenati ſpiritûs ſunt cavendi. Juvat autem per omnem penè mundum, quà imperium noſtrum extenditur, hujuſmodi promulgata diffundi, ne ſcientiæ fortaſſè diſſimulatio paſtum præſtet errori, atque impunè ſe quiſque putet audire, quod condemnatum vigore publico ſe ſe finxerit ignorare. Datum pridie Kalendas Majas Ravennæ DD. NN. Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. AA.

Exemplar edicti propoſiti à Palladio Præfecto Prætorio.

Junius Quartus Palladius, Monaxius, & Agricola iterum Præfecti Prætorio edixerunt.

" In Pelagium, atque Cœleſtium Catholici dogmatis fidem ſævis tractatibus deſtruentes ſententia principalis invaluit, ut venerabili Urbe ſubmoti bonorum Concilio mulctarentur. Hoc igitur omnes admoneri oportet edicto, ne quis ſiniſtræ perſuaſionis erroribus credulum præſtet aſſenſum. Et ſi ſit ille plebejus, ac Clericus, qui in caliginis hujus obſcœna reciderit, à quocunque tractus ad judicem ſinè accuſatricis diſcretione perſonæ, facultatum publicatione nudatus irrevocabile patietur exilium. Nam ſuperna majeſtas, ut colligit ex ſecreti ignoratione reverentiam, ita ex ineptâ diſputatione injuriam.

Hoc edictum Baronius Anno 420. num. 4. recitat eo tempore, quo Conſtantius Imperator contrà Cœleſtium ad Voluſianum Præfectum Urbi ſcripſit anno 420. ut ille putat. Sed ex reſcriptis Imperatoriis conſtat, hoc anno emiſſum edictum à memoratis Præfectis Prætorio; Et ſanè hoc ipſo anno 418. Palladius erat Præfectus Prætorio Italiæ ex *Cod. Theod. lib. 11. L. 12. de Indulgentiis debitorum*, ubi recitatur reſcriptum ad eundem *de Cenſibus Campaniæ, Tuſciæ, & Piceni.* Flavius Monaxius erat Præfectus Prætorio Orientis ex eodem *Cod. lib. 16. L. de Epiſcopis, Eccleſiis &c.* eſt reſcriptum *de Parabolanis* pro Antiſtite Alexandrino. Agricola erat Præfectus Prætorio Galliarum ex literis Imperatoris Honorii ad illum datis XV. Kal. Majas *de agendo ſingulis annis Arelate conventu VII. Provinciarum* apud Sirmondum in notis Sido-

Sidonianis ad epithalamium Polemii; omnia hæc reſcripta Honorio XII. & Theod. VIII. Coſſ. data ſunt, nempè hoc anno 418. Legem Honorii contrà Pelagianos iidem Præfecti Prætorio per ſingulas ſuarum præfecturarum diœceſes promulgarunt, de quâ re Salmaſius paginâ 293. Hic tamen ejuſdem Salmaſii error corrigendus eſt, qui ibidem pag. 291. ait: *ſequitur edictum quatuor Præfectorum Prætorio*, & numerantur, *Junius Quartus*, *Palladius*, *Monaxius*, *Agricola*; cùm tamen tres tantùm ibidem nominentur Præfecti Prætorio, nam Junius Quartus Palladius unus, idemque fuit, quem prave in duos Salmaſius diſſecat; patet hoc ex lapide apud Panvinium meum lib. 3. Comment. in Faſtos ita inſcripto: JUNIUS QUARTUS PALLADIUS. V. C. COS. ORD. In codice Auguſtiniano bibliothecæ Ducum Urbinatum, quæ modò Vaticanæ conjuncta eſt, numero 118. pag. 167. legitur Epiſtola Sancti Innocentii Papæ ad Patres Carthaginenſis provinciæ cum hac ſubſcriptione: *Data VI. Kal. Februarias poſt conſulatum Theodoſii Aug. VI. & Junii Quarti Palladii V.C.* ſed conſulatus Theodoſii VII. dicendus eſt atque ita legitur in MSS. Chiſianæ bibliothecæ, itemque Vaticanæ Num. 495. pag. 149. ex codice etiam Corbejenſi ejuſmodi ſubſcriptionem exhibet Sirmondus lib. a. Propemptici cap. a. Eodem anno quadringenteſimo decimo octavo Palladius erat Præfectus Prætorio Italiæ, & Illyrici, hoc enim non ſemel ab Imperatoribus factum eſt; celebre eſt reſcriptum Gratiani, Valentiniani, & Theodoſii ad Probum Præfectum Prætorio. *Igitur ſinceritas tua idipſum per omnem Italiam, tum etiam per Urbicarias, Africanaſque regiones, ac per omne Illyricum prælatâ oraculi hujus auctoritate firmabit:* lib. 11. Cod. Theod. tit. 13. *Si per obreptionem:* Atque ita anno præſenti 418. idem erat Præfectus Prætorio Italiæ, Africæ, & Illyrici, anno verò 421. Philippus erat Præfectus tantùm Prætorio Illyrici, ut ex reſcripto Theodoſii cap. 19. dicemus.

Cæterùm Julianus Honorii legem à Præfectis Prætorio publicatam ſibi favere dictitabat, quem Sanctus Auguſtinus lib. 3. cap. 1. hiſce irridet &c. *Sanè ut dicis, ſi pro vobis potius ab Imperatore reſponſum eſt, cur non in medium proſilitis, & hoc ultrò publicis poteſtatibus allegatis, vos ipſe monſtrantes, quorum Chriſtianus Princeps approbavit fidem?* &c. Quæ verba Auguſtini Baronius Juliani Pelagiani eſse putavit ad annum 418. pag. 414. De hac Pelagianorum damnatione hæc ſcripſit ad Pinianum Sanctus Pater lib. a. de Pecc. Orig. cap. 17. *Profectò ſentitis in tam nefandi erroris auctores Epiſcopalia Concilia, & Apoſtolicam Sedem, univerſamque Romanam Eccleſiam, Romanumque imperium, quod Deo propitio Chriſtianum eſt, rectiſſimè fuiſse commotum, donec reſipiſcant de Diaboli laqueis:* Ubi vides, *Romanæ Eccleſiæ* nomine univerſam Chriſti fidelium congregationem ſignificari, ut planè conſtet, Romanam Eccleſiam totius Chriſtianæ religionis regulam cenſeri.

CAPUT XIV.

Recitata Pelagianorum damnatio rejectis aliorum Scriptorum ſententiis illuſtratur. Ex Commonitorio Marii Mercatoris ad Theodoſium Auguſtum nonnulla ſcitu digna adnotantur.

PEractam in Africâ, Romæ, ac Ravennæ Pelagianorum proſcriptionem paucis perſtrinximus; in quâ ſanè narrandâ cùm plerique extrà orbitas excurrerint, huc eorum dicta refellenda ſepoſuimus, ne ſubindè altercandi neceſſitas hiſtoriæ filum interrumperet. Baronius unicam hoc anno 418. Synodum Carthagine celebratam exiſtimat, quæ initio veris inchoata uſque ad Kalendas Majas duraverit. Uſſerius duas quidèm ponit, ſed priorem anno 417. adſcribit, poſteriorem anno 418. deputat. Voſſius lib. 1. cap. 44. duo ſub Zoſimo Concilia ſtatuit Carthagine contrà Pelagianos coacta, ſed unum provinciale putat, alterum plenarium ex univerſâ Africâ, in quâ ſententiâ eſt etiam Uſſerius cap. 10. Brit. Antiq. pag. 269. In primis contrà Baronium dicendum eſt, duo Concilia ab Africanis Patribus celebrata eſſe, in quorum primo, quid literis Zoſimi, queis Pelagianos laudabat, reſpondendum eſſet, quâve ratione eorum fraudes detegendæ, ſeriò actitatum eſt. Hujus teſtis eſt Auguſtinus Epiſt. 47. ad Valentinum, ubi memoratis Synodis Carthagine, & Milevi ſub Innocentio celebratis ait: *Item quod Papæ Zoſimo de Africano Concilio ſcriptum eſt, ejuſque reſcriptum ad univerſos totius Orbis Epiſcopos miſſum, & quod poſteriori Concilio plenario totius Africæ contrà ipſum errorem breviter conſtituimus.* Et lib. a. de Pec. Orig. cap. 7. loquens de Cœleſtii damnatione à Zoſimo peractâ ait: *Sed poſteaquàm ex Africano Epiſcoporum Concilio reſcripta directa ſunt, quid fuerit conſecutum, ut juſtiſſimè in eum ſententia proferretur, cuncta legite, quia cuncta tranſmiſimus.*

Utramque verò Synodum plenariam fuiſse colligitur ex Proſpero in Chronico, ubi ait: *Honorio XII. & Theodoſio VIII. Caſs. Concilio apud Carthaginem habito CCXIV. Epiſcoporum ad Pontificem Zoſimum Synodalia decreta perlata ſunt, quibus probatis per totum mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt.* En apertè literas, queis Pelagianorum verſutias Afri aperiebant, miſſas eſſe ad Sedem Apoſtolicam à Synodo CCXIV. Epiſcoporum, qui ſanè numerus non erat ex ſolâ provinciâ Proconſulari, ſed ex univerſâ Africâ; etenim CCXVII. anno 419. in Concilio plenario de appellationibus interfuere ex literis Synodi ad Bonifacium Papam. Hinc Sanctus Pater priorem ſub Zoſimo Synodum ſemper Africanam, nunquam Carthaginenſem nuncupavit. Janſenius nomine Synodalium Decretorum intellexiſſe Proſperum ait, Canones octo contrà Pelagianam hæreſim ſtatutos; ſed illi in poſteriori Synodo Kalendis Maii habitâ exarati ſunt, *quod poſteriori Concilio*, ſcribit Auguſtinus Epiſt. 47. *plenario totius Africæ contrà ipſum errorem breviter conſtituimus:* at octo illi canones id certè dicendi ſunt, quòd breviter Patres conſtituere; In priori congreſſu procuſa eſt inſtructio ad Zoſimum, quâ Pelagianam hæreſim de facie poſset cognoſcere; audiatur Sanctus Doctor lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. ubi de Cœleſtio per Africanos convicto ſcribit: *Hoc ut pleniùs, & manifeſtiùs in illo fieret, expectabatur venturis ex Africâ literis, in quâ provinciâ ejus aliquantò calliditas evidentiùs innotuerat; Quæ Romam literæ poſteaquàm venerunt id continentes non ſufficere hominibus tardioribus, & ſolicitioribus, quod ſe generaliter Innocentii Epiſcopi literis conſentire fatebatur, ſed apertè eum debere anathematizare, quæ in ſuo libello prava poſuerat &c.* neque ſemel Auguſtinus canonum ad Sedem Apoſtolicam tranſmiſſorum mentionem facit. In quibuſdam Proſperi Chronicis & præſertim in Codice M.S. Auguſtano, quod volumen inter Opera ejuſdem in Bibl. Patrum Edit. Colon. anno 1618. legitur, duplex Synodus hoc anno Carthagine habita recenſetur: *Honorio XII. & Theodoſio VIII.*

doſio VIII. Coſs. Concilio apud Carthaginem habito CCXVII. Epiſcoporum ad Pontificem Zoſimum Synodalia decreta perlata ſunt, quibus probatis per totum mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt. Valentinianus Conſtantii & Placidiæ filius naſcitur V. Nonas Julias. Carthaginis Concilium contrà Pelagianos. Quæ poſtremo verba imprudenter fortè exſcriptores eraſerunt, ne idem repeteretur, cùm tamen eam lectionem cæteris veriorem exiſtimem, nam duplex eo anno Synodus habita fuit; etenim, cùm literæ Zoſimi, queis Africanos præcipitis judicii in cauſâ Cœleſtii accuſabat, Carthaginem IV. Nonas Novembris delatæ fuerint, antequam Synodus plenaria deliberaretur, atque indiceretur, & ex remotis Africæ regionibus Epiſcòpi convenirent, reliquum anni tempus elapſum fuit, imò ne Natalem Domini extrà ſuas Eccleſias univerſi Epiſcopi celebrarent, indictam ab Aurelio diem Synodi arbitror propè Kalendas Februar.

Rursùs neque verum eſt, quod nonnulli ſcribunt, Pelagianos Romæ damnatos eſſe Kalendis Maii, quâ ipsâ die etiam in Africâ damnati fuere; etenim Africani Patres nihil de Pelagianis auſi fuiſſent ſtatuere, niſi priùs delato in Africam nuncio eorum, quæ Romæ à Zoſimo decreta fuiſſent. Porrò cùm literæ Zoſimi, queis ſe plenè Pelagianas tecnas deprehendiſſe ſignificabat, in Africam pervenerint Tertio Kal. Majas, eâ enim die acceptæ ſignantur, & ipſis Kalendis Maii ab Aurelio, & cæteris Patribus Pelagiani Carthagine damnati ſint, conſequens eſt, ut illi Romæ prædamnati fuerint, antequàm literæ illæ ſcriberentur, quæ cùm datæ dicantur XII. Kal. Aprilis, rectè inferimus, Pelagianos Romæ damnatos menſe Martio. Indè etiam eadem ſententia improbatur, quòd Honorius legem in Pelagianos emiſit pridie Kal. Majas, ut ex ſubſcriptione patet, undè priùs ab Imperatore, quàm à Zoſimo proſcripti fuiſſent, oppoſitum ſcribente Poſſidio Epiſcopo Calamenſe, qui in Synodo Carthaginenſi contrà eoſdem ſententiam dixit, is enim in libro de Vitâ Auguſtini hæc ſcribit cap. 18. *Inſtantiſſimè etiam Conciliis Africanis Sanctorum Epiſoporum geſtum eſt, ut Sancto Papæ Urbis Romæ, & prius venerabili Innocentio, & poſteà Sancto Zoſimo ejus ſucceſſori perſuaderetur, quod illa ſecta Catholicâ fide & abominanda, & damnanda fuiſſet. At illi tantæ Sedis Antiſtites ſuis diverſis temporibus eoſdem notantes, atque à membris Eccleſiæ præcidentes datis literis ad Africanas, Orientis, & Occidentis Eccleſias eos anathematizandos, & devitandos ab omnibus Catholicis cenſuerunt: Et hoc tale de illis Eccleſiæ Dei Catholicæ prolatum judicium etiam piiſſimus Imperator Honorius AUDIENS, AC SEQUENS ſuis eos legibus damnatos inter hæreticos haberi debere conſtituit.* Hæc ille.

Ex his Poſſidii verbis refellitur Uſſerius, qui pag. 271. libri memorati ſcribit, Honorium acceptis geſtis Synodi Africanæ, haud expectato Zoſimi decreto, legem in Pelagianos ſanxiſſe, nam iſta in codice à Salmaſio è Thuanâ Bibliothecâ producto talem, inquit, titulum præfert: *Sacrum Reſcriptum acceptis Synodi geſtis datum.* At in urbanâ Synodo Zoſimus Pelagianos damnaverat, utì anno ſuperiori in Baſilicâ Sancti Clementis coram eâdem Synodo Cœleſtium examini ſubjecerat, & Poſſidius opertè teſtatur, Honorium audiviſſe, ac ſecutum fuiſſe latum à Zoſimo contrà Pelagianos anathema, hoc enim emiſſum eſt menſe Martio, lex verò Honorii in fine tantùm Aprilis. His adde, lobi Voſſium cap. 45. ubi ſcribit, Oroſium in apologetico laudare plenarium Concilium Africæ Kalendis Maii celebratum anno 418. vocarique ab eodem Synodum Africanam, nam Apologiam Oroſii ſcriptam eſſe in Aſiâ anno 415. eo anno demonſtravimus; Africanam verò Synodum Oroſius ibidem illam intelligit, quæ anno 412 coram Aurelio in cauſâ Cœleſtii Carthagine coacta fuit abſente Auguſtino, à cujus ſententiâ Romanam Sedem hæreticus appellavit; Oroſius his in Pelagium invehitur: *Non ut tu aſſeris cum diſcipulo tuo Cœleſtio, cui jam apud Africanam Synodum occulta illa impiorum dogmatum natura contuſa eſt:* At in poſtremâ hac contrà Pelagianam hæreſim Synodo Africanâ, non unus Cœleſtius, ſed & Pelagius quoque damnatus fuit.

Cæterum quantus in plenariâ utrâque Africanâ Synodo Auguſtini labor fuerit, induſtria, ac ſollicitudo, eleganter cecinit Proſper in carmine de Ingratis cap. 2. & 3.

An alium in finem poſſet procedere ſanctum
Concilium, cui Dux Aurelius, ingeniumque
Auguſtinus erat, quem Chriſti gratia cornu
Uberiore rigans noſtro lumen dedit ævo
Accenſum vero de lumine, nam cibus illi,
Et vita, & requies Deus eſt, omniſque voluptas,
Unus amor Chriſti eſt, unus Chriſti eſt honor illi,
Et dum nulla ſibi tribuit bona, fit Deus illi
Omnia, & in ſancto regnat ſapientia templo.
Iſtius ergo inter cunctos, qui de Grege ſancto
Inſanas pepulere feras, induſtria major,
Majus opus, totum præſtantius imbuit Orbem;
Nam quocunque gradum convertit callidus hoſtis,
Quàve per ambages anceps iter egit opertas,
Hujus ab occurſu eſt præventus, mille viarum
Inſidiis aditum non reperientibus ullum.

Unius ergo Auguſtini præcipuè induſtriâ Hæreſis Pelagiana, quæ hucuſque ſub Catholicâ imagine Orbi illuſerat, fucis abraſis de facie à Romano Pontifice Zoſimo, atque Romano etiam Imperatore cognita utrorumque decretis Chriſtiano Orbe exacta eſt.

Non eſt hìc omittendum, quod de eâdem per Zoſimum Pelagianorum damnatione ſcribit Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem, cùm iidem Hæretici Principis patrocinium implorarent. *Atque ob hoc*, inquit de Cœleſtio, *à prædicto Zoſimo Epiſcopo ſcriptis ampliſſimis, vel longiſſimis prædamnatus eſt, in quibus & ipſa capitula, de quibus accuſatus fuerat, continentur, & omnis cauſa cum eodem Cœleſtio ſupraſcripto, quæ de Pelagio Magiſtro ejus praviore videretur eſſe, narratur, quorum ſcriptorum & nos hic habemus exemplaria, & ad Orientales Eccleſias, Ægypti Diœceſim, & Conſtantinopolim, & Theſſalonicam, & Hieroſolymam ſimilia, eademque ſcripta ad Epiſcopos tranſmiſſa ſuggerimus.* Undè Gennadius ſuperiùs cap. 11. laudatus rectè de Innocentii Papæ contrà Pelagianos decreto ait, quòd illud *Zoſimus latiùs promulgavit;* Nam ille ad Africanos tantum illud tranſmiſit, hic verò ad Cyrillum Alexandrinum, Atticum C. P., Rufum Theſſalonicenſem, Praylum Hieroſolymitanum, itemque ad Alexandrum Antiochenum, qui Orientalium Eccleſiarum Primas erat. Colligitur etiam ex eodem Mercatore, ſeptem illa capita, de quibus Cœleſtius Carthagine coram Aurelio accuſatus fuerat, eidem Romæ à Zoſimo objecta, eorumque damnationem encyclicis literis inſertam, quæ licèt interierint, ex damnatis tamen capitulis integra ferè earundem ſententia procul dubio deducitur. Hæc inſuper de eâdem Zoſimi encyclicâ idem Marius Mercator ibidem ſcribit:

Et

Digitized by Google

Sidonianis ad epithalamium Polemii; omnia hæc reſcripta Honorio XII. & Theod. VIII. Coſſ. data ſunt, nempè hoc anno 418. Legem Honorii contrà Pelagianos iidem Præfecti Prætorio per ſingulas ſuarum præfecturarum diœceſes promulgarunt, de quâ re Salmaſius paginâ 293. Hic tamen ejuſdem Salmaſii error corrigendus eſt, qui ibidem pag. 291. ait: *ſequitur edictum quatuor Præfectorum Prætorio*, & numerantur, *Junius Quartus*, *Palladius*, *Monaxius*, *Agricola*; cum tamen tres tantùm ibidem nominentur Præfecti Prætorio, nam Junius Quartus Palladius unus, idemque fuit, quem pravè in duos Salmaſius diſſecat; patet hoc ex lapide apud Panvinium meum lib. 3. Comment. in Faſtos ita inſcripto: JUNIUS QUARTUS PALLADIUS. V. C. COS. ORD. In codice Auguſtiniano bibliothecæ Ducum Urbinatum, quæ modò Vaticanæ conjuncta eſt, numero 118. pag. 167. legitur Epiſtola Sancti Innocentii Papæ ad Patres Carthaginenſis provinciæ cum hac ſubſcriptione: *Data VI. Kal. Februarias poſt conſulatum Theodoſii Aug. VI. & Junii Quarti Palladii V. C.* ſed conſulatus Theodoſii VII. dicendus eſt atque ita legitur in MSS. Chiſianæ bibliothecæ, itemque Vaticanæ Num. 495. pag. 149. ex codice etiam Corbejenſi ejuſmodi ſubſcriptionem exhibet Sirmondus lib. 2. Propempeici cap. 2. Eodem anno quadringenteſimo decimo octavo Palladius erat Præfectus Prætorio Italiæ, & Illyrici, hoc enim non ſemel ab Imperatoribus factum eſt; celebre eſt reſcriptum Gratiani, Valentiniani, & Theodoſii ad Probum Præfectum Prætorio. *Igitur ſinceritas tua idipſum per omnem Italiam, tum etiam per Urbicarias, Africanaſque regiones, ac per omne Illyricum prælatâ oraculi hujus auctoritate firmabit:* lib. 11. Cod. Theod. tit. 13. *Si per obreptionem:* Atque ita anno præſenti 418. idem erat Præfectus Prætorio Italiæ, Africæ, & Illyrici, anno verò 421. Philippus erat Præfectus tantùm Prætorio Illyrici, ut ex reſcripto Theodoſii cap. 19. dicemus.

Cæterùm Julianus Honorii legem à Præfectis Prætorio publicatam ſibi favere dictitabat, quem Sanctus Auguſtinus lib. 3. cap. 1. hiſce irridet &c. *Sanè ut dicis, ſi pro vobis potius ab Imperatore reſponſum eſt, cur non in medium proſiliris, & hoc ultrò publicis poteſtatibus allegatis, vos eſſe monſtrantes, quorum Chriſtianus Princeps approbavit fidem?* &c. Quæ verba Auguſtini Baronius Juliani Pelagiani eſſe putavit ad annum 418. pag. 414. De hac Pelagianorum damnatione hæc ſcripſit ad Pinianum Sanctus Pater lib. 2. de Pecc. Orig. cap. 17. *Profectò ſentitis in tam nefandi erroris auctores Epiſcopalia Concilia, & Apoſtolicam Sedem, universamque Romanam Eccleſiam, Romanumque imperium, quod Deo propitio Chriſtianum eſt, rectiſſimè fuiſſe commotum, donec reſipiſcant de Diaboli laqueis:* Ubi vides, *Romanæ Eccleſiæ* nomine univerſam Chriſti fidelium congregationem ſignificari, ut planè conſtet, Romanam Eccleſiam totius Chriſtianæ religionis regulam cenſeri.

CAPUT XIV.

Recitata Pelagianorum damnatio rejectis aliorum Scriptorum ſententiis illuſtratur. Ex Commonitorio Marii Mercatoris ad Theodoſium Auguſtum nonnulla ſcitu digna adnotantur.

PEractam in Africâ, Romæ, ac Ravennæ Pelagianorum proſcriptionem paucis perſtrinximus; in quâ ſanè narrandâ cùm plerique extrà orbitas excurrerint, huc eorum dicta refellenda ſepoſuimus, ne ſubindè altercandi neceſſitas hiſtoriæ filum interrumperet. Baronius unicam hoc anno 418. Synodum Carthagine celebratam exiſtimat, quæ initio veris inchoata uſque ad Kalendas Majas duraverit. Uſſerius duas quidèm ponit, ſed priorem anno 417. adſcribit, poſteriorem anno 418. deputat. Voſſius lib. 1. cap. 44. duo ſub Zoſimo Concilia ſtatuit Carthagine contrà Pelagianos coacta, ſed unum provinciale putat, alterum plenarium ex universâ Africâ, in quâ ſententiâ eſt etiam Uſſerius cap. 10. Brit. Antiq. pag. 269. In primis contrà Baronium dicendum eſt, duo Concilia ab Africanis Patribus celebrata eſſe, in quorum primo, quid literis Zoſimi, queis Pelagianos laudabat, reſpondendum eſſet, quâve ratione eorum fraudes detegendæ, ſeriò actitatum eſt. Hujus teſtis eſt Auguſtinus Epiſt. 47. ad Valentinum, ubi memoratis Synodis Carthagine, & Milevi ſub Innocentio celebratis ait: *Item quod Papæ Zoſimo de Africano Concilio ſcriptum eſt, ejuſque reſcriptum ad univerſos totius Orbis Epiſcopos miſſum, & quod poſteriori Concilio plenario totius Africæ contrà ipſum errorem breviter conſtituimus.* Et lib. 2. de Pec. Orig. cap. 7. loquens de Cœleſtii damnatione à Zoſimo peractâ ait: *Sed poſteaquàm ex Africano Epiſcoporum Concilio reſcripta directa ſunt, quid fuerit conſecutum, ut juſtiſſimè in eum ſententia proferretur, cuncta legiſe, quia cuncta tranſmiſimus.*

Utramque verò Synodum plenariam fuiſſe colligitur ex Proſpero in Chronico, ubi ait: *Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſs. Concilio apud Carthaginem habito CCXIV. Epiſcoporum ad Pontificem Zoſimum Synodalia decreta perlata ſunt, quibus probatis per totum mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt.* En apertè literas, queis Pelagianorum verſutias Afri aperiebant, miſſas eſſe ad Sedem Apoſtolicam à Synodo CCXIV. Epiſcoporum, qui ſanè numerus non erat ex ſolâ provinciâ Proconſulari, ſed ex univerſâ Africâ; etenim CCXVII. anno 419. in Concilio plenario de appellationibus interfuere ex literis Synodi ad Bonifacium Papam. Hinc Sanctus Pater priorem ſub Zoſimo Synodum ſemper Africanam, nunquam Carthaginenſem nuncupavit. Janſenius nomine Synodalium Decretorum intellexiſſe Proſperum ait, Canones octo contrà Pelagianam hæreſim ſtatutos; ſed illi in poſteriori Synodo Kalendis Maii habitâ exarati ſunt, *quod poſteriori Concilio*, ſcribit Auguſtinus Epiſt. 47. *plenario totius Africæ contrà ipſum errorem breviter conſtituimus:* at octo illi canones id certè dicendi ſunt, quòd breviter Patres conſtituere; In priori congreſſu procuſa eſt inſtructio ad Zoſimum, quâ Pelagianam hæreſim de facie poſſet cognoſcere; audiatur Sanctus Doctor lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. ubi de Cœleſtio per Africanos convicto ſcribit: *Hoc ut plenius, & manifeſtiùs in illo fieret, expectabatur venturis ex Africâ literis, in quâ provinciâ ejus aliquantò calliditas evidentiùs innotuerat; Quæ Romam literæ poſteaquàm venerunt id continentes non ſufficere hominibus tardioribus, & ſolicitioribus, quod ſe generaliter Innocentii Epiſcopi literis conſentire fatebatur, ſed apertè eum debere anathematizare, quæ in ſuo libello prava poſuerat &c.* neque ſemel Auguſtinus canonum ad Sedem Apoſtolicam tranſmiſſorum mentionem facit. In quibuſdam Proſperi Chronicis & præſertim in Codice M.S. Auguſtano, quod volumen inter Opera ejuſdem in Bibl. Patrum Edit. Colon. anno 1618. legitur, duplex Synodus hoc anno Carthagine habita recenſetur: *Honorio XII. & Theodoſio VIII.*

doſio VIII. Coſs. Concilio apud Carthaginem habito CCXVII. Epiſcoporum ad Pontificem Zoſimum Synodalia decreta perlata ſunt, quibus probatis per totum mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt. Valentinianus Conſtantii & Placidiæ filius naſcitur V. Nonas Julias. Carthaginis Concilium contrà Pelagianos. Quæ poſtrema verba imprudenter fortè exſcriptores eraſerunt, ne idem repeteretur, cùm tamen eam lectionem cæteris veriorem exiſtimem, nam duplex eo anno Synodus habita fuit; etenim, cùm literæ Zoſimi, queis Africanos præcipitis judicii in causâ Cœleſtii accuſabat, Carthaginem IV. Nonas Novembris delatæ fuerint, antequam Synodus plenaria deliberaretur, atque indiceretur, & ex remotis Africæ regionibus Epiſcópi convenirent, reliquum anni tempus elapſum fuit, imò ne Natalem Domini extrà ſuas Eccleſias univerſi Epiſcopi celebrarent, indictam ab Aurelio diem Synodi arbitror propè Kalendas Februar.

Rursùs neque verum eſt, quod nonnulli ſcribunt, Pelagianos Romæ damnatos eſſe Kalendis Maii, quâ ipsâ die etiam in Africâ damnati fuere; etenim Africani Patres nihil de Pelagianis auſi fuiſſent ſtatuere, niſi priùs delato in Africam nuncio eorum, quæ Romæ à Zoſimo decreta fuiſſent. Porrò cùm literæ Zoſimi, queis ſe plenè Pelagianas tecnas deprehendiſſe ſignificabat, in Africam pervenerint Tertio Kal. Majas, eâ enim die acceptæ ſignantur, & ipſis Kalendis Maii ab Aurelio, & cæteris Patribus Pelagiani Carthagine damnati ſint, conſequens eſt, ut illi Romæ prædamnati fuerint, antequàm literæ illæ ſcriberentur, quæ cùm datæ dicantur XII. Kal. Aprilis, rectè inferimus, Pelagianos Romæ damnatos menſe Martio. Indè etiam eadem ſententia improbatur, quòd Honorius legem in Pelagianos emiſit pridie Kal. Majas, ut ex ſubſcriptione patet, undè priùs ab Imperatore, quàm à Zoſimo proſcripti fuiſſent, oppoſitum ſcribente Poſſidio Epiſcopo Calamenſe, qui in Synodo Carthaginenſi contrà eoſdem ſententiam dixit, is enim in libro de Vitâ Auguſtini hæc ſcribit cap. 18. *Inſtantiſſimè etiam Conciliis Africanis Sanctorum Epiſcoporum geſtum eſt, ut Sancto Papæ Urbis Romæ, & prius venerabili Innocentio, & poſteà Sancto Zoſimo ejus ſucceſſori perſuaderetur, quod illa ſecta Catholicâ fide & abominanda, & damnanda fuiſſet. At illi tantæ Sedis Antiſtites ſuis diverſis temporibus eoſdem notantes, atque à membris Eccleſiæ præcidentes datis literis ad Africanas, Orientis, & Occidentis Eccleſias eos anathematizandos, & devitandos ab omnibus Catholicis cenſuerunt: Et hoc tale de illis Eccleſiæ Dei Catholicæ prolatum judicium etiam piiſſimus Imperator Honorius AUDIENS, AC SEQUENS ſuis eos legibus damnatos inter hæreticos haberi debere conſtituit.* Hæc ille.

Ex his Poſſidii verbis refellitur Uſſerius, qui pag. 271. libri memorati ſcribit, Honorium acceptis geſtis Synodi Africanæ, haud expectato Zoſimi decreto, legem in Pelagianos ſanxiſſe, nam iſta in codice à Salmaſio è Thuanâ Bibliothecâ producto talem, inquit, titulum præfert: *Sacrum Reſcriptum acceptis Synodi geſtis datum.* At in urbanâ Synodo Zoſimus Pelagianos damnaverat, uti anno ſuperiori in Baſilicâ Sancti Clementis coram eâdem Synodo Cœleſtium examini ſubjecerat, & Poſſidius apertè teſtatur, Honorium audiviſse, ac ſecutum fuiſse latum à Zoſimo contrà Pelagianos anathema, hoc enim emiſsum eſt menſe Martio, lex verò Honorii in fine tantùm Aprilis. His adde, labi Voſſium cap. 45. ubi ſcribit, Oroſium in apologetico laudare plenarium Concilium Africæ Kalendis Maii celebratum anno 418. vocarique ab eodem Synodum Africanam, nam Apologiam Oroſii ſcriptam eſſe in Aſiâ anno 415. eo anno demonſtravimus; Africanam verò Synodum Oroſius ibidem illam intelligit, quæ anno 412 coram Aurelio in causâ Cœleſtii Carthagine coacta fuit abſente Auguſtino, à cujus ſententiâ Romanam Sedem hæreticus appellavit; Oroſius his in Pelagium invehitur: *Non ut tu aſſeris cum diſcipulo tuo Cœleſtio, cui jam apud Africanam Synodum occulta illa impiorum dogmatum natura confuſa eſt:* At in poſtremâ hac contrà Pelagianam hæreſim Synodo Africanâ, non unus Cœleſtius, ſed & Pelagius quoque damnatus fuit.

Cæterum quantus in plenariâ utrâque Africanâ Synodo Auguſtini labor fuerit, induſtria, ac ſollicitudo, eleganter cecinit Proſper in carmine de Ingratis cap. 2. & 3.

An alium in finem poſſet procedere ſanctum
Concilium, cui Dux Aurelius, ingeniumque
Auguſtinus erat, quem Chriſti gratia cornu
Uberiore rigans noſtro lumen dedit ævo
Accenſum vero de lumine, nam cibus illi,
Et vita, & requies Deus eſt, omniſque voluptas,
Unus amor Chriſti eſt, unus Chriſti eſt honor illi,
Et dum nulla ſibi tribuit bona, fit Deus illi
Omnia, & in ſancto regnat ſapientia templo.
Iſtius ergo inter cunctos, qui de Grege ſancto
Inſanas pepulere feras, induſtria major,
Majus opus, totum præſtantius imbuit Orbem;
Nam quocunque gradum convertit callidus hoſtis,
Quâve per ambages anceps iter egit opertas,
Hujus ab occurſu eſt præventus, mille viarum
Inſidiis aditum non reperientibus ullum.

Unius ergo Auguſtini præcipuè induſtriâ Hæreſis Pelagiana, quæ hucuſque ſub Catholicâ imagine Orbi illuſerat, fucis abraſis de facie à Romano Pontifice Zoſimo, atque Romano etiam Imperatore cognita utrorumque decretis Chriſtiano Orbe exacta eſt.

Non eſt hìc omittendum, quod de eâdem per Zoſimum Pelagianorum damnatione ſcribit Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem, cùm iidem Hæretici Principis patrocinium implorarent. *Atque ob hoc,* inquit de Cœleſtio, *à prædicto Zoſimo Epiſcopo ſcriptis ampliſſimis, vel longiſſimis prædamnatus eſt, in quibus & ipſa capitula, de quibus accuſatus fuerat, continentur, & omnis cauſa cum eodem Cœleſtio ſupraſcripta, quæ de Pelagio Magiſtro ejus praviore videretur eſſe, narratur, quorum ſcriptorum & nos hic habemus exemplaria, & ad Orientales Eccleſias, Ægypti Diœceſim, & Conſtantinopolim, & Theſſalonicam, & Hieroſolymam ſimilia, eademque ſcripta ad Epiſcopos tranſmiſſa ſuggerimus.* Undè Gennadius ſuperiùs cap. 11. laudatus rectè de Innocentii Papæ contrà Pelagianos decreto ait, quòd illud *Zoſimus latiùs promulgavit;* Nam ille ad Africanos tantum illud tranſmiſit, hic verò ad Cyrillum Alexandrinum, Atticum C. P., Rufum Theſſalonicenſem, Praylum Hieroſolymitanum, itemque ad Alexandrum Antiochenum, qui Orientalium Eccleſiarum Primas erat. Colligitur etiam ex eodem Mercatore, ſeptem illa capita, de quibus Cœleſtius Carthagine coram Aurelio accuſatus fuerat, eidem Romæ à Zoſimo objecta, eorumque damnationem encyclicis literis inſertam, quæ licèt interierint, ex damnatis tamen capitulis integra ferè earundem ſententia procul dubio deducitur. Hæc inſuper de eâdem Zoſimi encyclicâ idem Marius Mercator ibidem ſcribit:

Et

Et illa beata memoriæ Zoſimi Epiſtola, quæ tractoria dicitur, quâ Cœleſtius, Pelagiuſque damnati ſunt, quæ & Conſtantinopolim, & per totum Orbem miſsa ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata; Cui Julianus, & reliqui complices ejus ſubſcribere detrectantes, conſentaneoſque ſe nolentes iiſdem Patribus facere, non ſolum Imperialibus, ſed & Sacerdotalibus ſtatutis depoſiti, atque exauctorati ex omni Italiâ deturbati ſunt, ex quibus plur.mi reſipiſcentes, & à prædicto errore correcti regreſſi ſunt ſupplices ad Sedem Apoſtolicam, & ſuſcepsi ſuas Eccleſias receperunt. Fuiſſe verò octodecim in Italiâ Epiſcopos, qui Zoſimi encyclicam ſubſcribere recuſarunt, ex inferiùs dicendis conſtabit, nam totidem pro Pelagianis ad Rufum Theſſalonicenſem ſcripſere, quorum tamen major pars duce Turbantio ad meliorem frugem reverſa amiſſam dignitatem recepie, Juliano, Floro, Orontio, Fabio, ac Præſidio obſtinatè in hæreſi perdurantibus, ut lib. 2. cap. 5. dicemus.

CAPUT XV.

Auguſtinus miſſis Hieroſolymam libris Pelagii inſidias detegit. Pergit jubente Zoſimo in Mauritaniam. Diſputat Cæſareæ cum Emerito Donatiſtarum Epiſcopo. Hipponem reverſus Romam ad Sixtum contrà Pelagianos, dein ad Valerium Comitem contrà eoſdem ſcribit.

INtereà Pelagius Romani judicii exitum in Palæſtinâ opperiebatur, ubi Albinæ, Piniani, ejuſque uxoris Melaniæ ſenioris alterius neptis familiaritate gaudebat; Hi quidèm nobiliſſimi Romanorum tanti quondam cenſûs fuerant, ut auctor vitæ Sanctæ Melaniæ apud Surium die 31. Decembris hæc ſcripſerit: *Neque enim ullus alius, excepto Imperatore, de divitiis cum eis contendiſſet;* At illi ditiſſimo patrimonio in pauperes omni ferè ex parte erogato, atque monaſteriis conſtruendis impenſo in Africam primùm, dein in Palæſtinam ſe receperant. Cum iiſdem adeò arctam neceſſitudinem fovebat Auguſtinus, ut illorum viſendorum causâ vel maria ſibi volatu pertranſeunda eſſe affirmaret in Epiſt. 127. ad eoſdem. Igitur hi, cùm Pelagii veteris familiæ & nobiliſſimæ, & ditiſſimæ clientis vicem dolerent, quòd paſſim tamquam hæreticus traducebatur, hominem conveniunt, rogantque, ut quæcunque contrà ipſum jactantur, ſcripto damnet, gratiam Dei, ac peccatum originale fateatur, quæ ab ipſo negari fama erat. Pelagius pluſquàm Punicâ fallendi arte uſus de gratiâ quidèm hæc reſpondit: *Anathema, qui ſentit, vel dicit gratiam Dei, quâ Chriſtus venit in hunc mundum peccatores ſalvos facere, non ſolùm per ſingulas horas, aut per ſingula momenta, ſed etiam per ſingulos actus noſtros non eſſe neceſſariam:* ex Auguſtino lib. de Gratiâ Chriſti cap. 2. At de peccato originali ex ſymbolo, cujus exemplum Romam miſerat, hæc repoſuit: *iiſdem Sacramenti verbis debere baptizari infantes, quibus & majores.* Læti igitur nobiles illi conjuges citiſſimas ad Auguſtinum literas dedere, quibus catholicas, ut rebantur, Pelagii ſententias ſignificarunt, eas verò Sanctus Doctor Carthagine accepit, duoſque è veſtigio libros elucubravit, priorem de Gratiâ Chriſti, poſteriorem de Peccato originali inſcripſit, in quorum præfatione hæc habet: *Feſtinante enim perlatore inter occupationes noſtras multò apud Carthaginem, quàm ubicunque alibi denſiores, quantùm Deus donare dignatus eſt, ut potuimus, iſta dictavimus:* ex quibus laudati libri Carthagine ſcripti declarantur. Alloquens verò amicos eoſdem ait: *Dilecti à Deo Albine, Piniane, ac Melania.* Baronius ad annum 409. pag. 281. pro Albino Albinam ſubſtituendam arbitratur (erat Albina Piniani ſocrus) anno 419. idem repetit addens: *Niſi præter Albinam matrem fuerit illic Albinus filius:* Sed eâ ætate fœminæ maſculinâ nominis inflexione à viris doctis nominabantur; ita Paulæ filia non Euſtochia, ſed Euſtochium dicebatur, Sanctus Paulinus Epiſt. apud Auguſtinum 249. Melaniam *Melanium* nuncupavit, & Hieronymus Epiſt. 79. ait: *Albinus, Pinianus, Melania ſalutant vos;* Alibi Auguſtinus Epiſt. 124. & 125. Albinam dixit. Hæc adnotavi, ne quis cum Baronio Albinum filium Melaniæ fratrem ſinè teſte ſupponeret. Cæterùm Sanctus Doctor in lib. 1. de Gratiâ Chriſti demonſtrat, Pelagium nomine tenùs Chriſti gratiam adſtruere, neque illam à libero arbitrio, lege, doctrinâ Evangelicâ, aut exemplo Chriſti diſtinguere, ſolam poſſibilitatem eâdem juxtà hæreticum adjuvari, non verò reapſe virtutum actus donari; dari illam ex meritis, & ad hoc ut faciliùs tantum pravis ſuggeſtionibus reſiſtamus; varia deinde teſtimonia, quæ ex editis abs ſe libellis Pelagius in gratiæ commendationem producit, Sanctus Doctor ventilat, quantumque fraudis ſingulis inſit, exponit; manifeſtiſſimis denique pro divinæ gratiæ aſſertione Ambroſii pronunciatis opus concludit. Hìc tamen eorum ſententia caſtiganda eſt, qui putant Pelagium veram gratiam agnoviſſe, quæ ſpecialis quoddam auxilium eſſet humanæ voluntati cœlitùs donatum, intuſque eandem movens, ſed indè erraſſe, quòd ad faciliùs operandum gratiam illam neceſſariam tantùm eſſe voluerit; Etenim Pelagius ſentiebat, eas eſſe liberi arbitrii vires, ut ſe ſolo quarumcunque virtutum actus poſſet licèt difficulter elicere, idem verò divinæ legis, ac doctrinæ Evangelicæ inſtructione ſuffultum eaſdem ſibi virtutes faciliùs comparare poſſe autumabat; horum luculentiſſimus teſtis venit Auguſtinus in hoc libro de Gratiâ Chriſti, in quo cap. 40. hæc ſcribit: *In quibus ejus verbis certè manifeſtum eſt, ita eum velle, nos adjuvari gratiâ Spiritûs Sancti, non quia ſinè illo etiam per ſolam naturæ poſſibilitatem non poſſumus reſiſtere tentatori, ſed ut faciliùs reſiſtamus. Quod tamen qualecunque, & quantulumcunque adjutorium, eum credibile eſt, in hoc conſtituere, quod nobis additur ſcientiâ, revelante ſpiritu per doctrinam, quam vel non poſſumus, vel difficilè habere poſſumus per naturam.* En gratia Pelagiana, quâ facilior nobis ad virtutes via ſternitur, nempe ſcientia, & doctrina, non verò interna quædam motio ſingulari Dei providentiâ nobis impreſſa. Non ergo Pelagius veram gratiam unquam agnovit, ſed fucato gratiæ vocabulo conatus eſt, invidiam frangere, & piorum offenſionem declinare. In altero libro de Peccato originali tradit, Cœleſtium tùm Carthagine, tùm Romæ palam originalem culpam negaſſe, & utrobique ob illud dogma damnatum, idem & Pelagium docere, licèt verbis aliud dicere videatur, vitiatam naſci hominum naturam, nec ſanari lege Moyſis, vel exemplo Chriſti, ſed ſolâ gratiâ, & fide à Deo homini infuſis; bonas eſſe nuptias, malam autem libidinem, ſinè quâ nuptiarum bonum, nempè filiorum genaratio, haberi non poteſt. Hæc duo ad Pinianum volumina damnatis à Zoſimo Pelagianis ſcripta abs ſe fuiſſe teſtatur Sanctus Doctor lib. 2. Retract. cap. 50. Hinc reijcitur Voſſius lib. 1. Hiſtor. Pelag. cap. 13. ſcribens, hoſce libros

editos

editos fuiſſe *ex Synodi* Carthaginenſis, ſcilicet ſub Innocentio anno 416. *poſtulato, quemadmodum liquet ex Epiſt.* 110. nam compoſiti ſunt libri illi Carthagine anno 418. ſcripta verò laudata in Epiſt. 110. fuere geſta Synodalia Hippone elucubrata, ut ex memoratâ Epiſtolâ apertè deducitur, ſed de his c. 10. abundè diximus.

Auguſtinus id temporis agebat Numidarum Legatum; etenim cùm Synodus Kal. Maii cogi cœpiſſet, nec ob plurimas Eccleſiarum Africæ cauſas ibidem diſcutiendas brevi ſolvi poſſet, ne tot Epiſcopi moleſtiores Carthagine moras pati cogerentur, ex ſingulis provinciis terni Patres ſelecti fuerunt, qui cæteris domum reverſis quælibet Eccleſiaſtica negotia plenâ auctoritate diſcuterent. Pro Numidis legatione fungebantur Alipius Tagaſtenſis, Auguſtinus Hipponenſis, ac Reſtitutus. Interim Zoſimi literæ ſuperveniunt, quibus Auguſtinus, & Alipius Cæſaream Mauritaniæ ad nonnulla expedienda deſtinantur: Ex Epiſt. 157. Cùm illuc Sanctus Doctor perveniſſet, diſputationem publicam habuit cum Emerito Donatiſtarum Cæſareenſis Urbis Epiſcopo, præſentibus Deuterio Metropolitâ Catholico Cæſareenſi, Alipio, Poſſidio, aliiſque Epiſcopis, univerſo Clero, ac frequentiſſimâ plebe; exitum deſcribit Auguſtinus lib. 2. contrà Gaudentium cap. 6. *Aſfuit maxima multitudo, nihil pro ſuâ, ſeu pro veſtrâ defenſione dicere potuit, communicare noluit, dilatus perſeveravit, convictus obmutuit, illæſus abſceſſit.* Geſta verò à publicis Notariis excepta ſunt, quorum hocce initium legitur: *Glorioſiſſimis Impp. Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſs. Duodecimo Kal. Octobris Cæſaria in Eccleſiâ majori &c.* Erat in eâ urbe vetus quidèm, ſed crudelis conſuetudo; ſolemni congreſſu ſtatis diebus ſingulis annis cives duas in partes diviſi lapidibus ſe obruebant, quam pluſquam civilem pugnam *catervam* nominabant; Eam tamen conſuetudinem ab Avis per longam annorum ſeriem traditam ſuis declamationibus Auguſtinus tandem antiquavit, dùm ibidèm hoc anno moras necteret. Ex lib. 4. de Doctr. Chriſt. cap. 24.

Cùm Auguſtinus Cæſareæ variis occupationibus detineretur, Renatus Monachus ipſius familiaris Epiſtolam ab Optato Epiſcopo, qui ipſum de animæ Origine conſulebat, accepit, quam cùm Auguſtino legendam tradidiſſet, accidit, ut Mureſſes Epiſcopus Optati neceſſarius eò adveniret, qui de eodem argumento ab hoc ipſo ad ſe miſſas fuiſſe literas Auguſtino ſignificavit, Sanctum Doctorem ſimul conſulens, roganſque, ut ipſemet quid ſentiendum foret, vel ſibi coram, vel Optato per literas exponeret; quod etiam cùm Renatus urgeret, Auguſtinus eruditam ad Optatum Epiſtolam miſit, in quâ apertè fatetur, dubium jam indè à pluribus annis ſe eſſe de animæ origine, num crearetur immediatè à Deo, vel per traducem à parentibus in filios derivaret, de quâ re nihil ex Scripturis certi colligi poſſe oſtendit; ſcripſiſſe ſe eâ de re ad Hieronymum, à quo nondum reſponſionem acceperat, quodlibet tamen aſſeratur, adſtruendum eſſe peccatum originale, quod contrà Pelagium, ac Cœleſtium Eccleſia Romana credendum eſſe decrevit, mittere verò ſe exempla recentium literarum, ſivè quæ ſpeciatim ad Africanos, ſivè quæ univerſim ad omnes Epiſcopos de memoratâ Sede manarunt, ſtatimque ſubdit damnatam illis in literis Pelagii argumentationem, quâ ex animarum creatione tolli originis peccatum contendebat, recitans etiam fragmentum Epiſtolæ Zoſimi, quæ intercidit. Duas alias Epiſtolas Auguſtini de eodem argumento ad Optatum datas citat Sanctus Fulgentius lib. 3. de Ver. Præd. & Grat. versùs finem, quæ tamen interiere, illa verò ponitur inter Epiſtolas Auguſtinianas Tomo 2. num. 15–.

Rebus Cæſareæ expeditis Auguſtinus Hipponem rediit, ibique plures ad ſe tranſmiſſas literas accepit, has inter erant duæ Valerii Comitis, ſimulque Epiſtola ſatis prolixa Sixti Presbyteri Romani, qui Cœleſtino Papæ poſteà ſucceſſit, detulerat eas Firmus Presbyter, atque abſente Auguſtino literis Hippone relictis, aliò diverterat ex Epiſt. 105. initio. Hic Firmus Paulæ, ejuſque filiæ Euſtochii amicus anno 414. *ob rem earum Ravennam, & indè in Africam, Siciliamque* directus, ut ſcribit Hieronymus Epiſt. 30. apud Auguſtinum, dum Ravennæ moraretur, Valerii Comitis intimâ familiaritate uſus fuerat; erat ille Honorii Imperatoris Dux, ad quem etiam aliquoties ſcripſerat Auguſtinus, ſed nullum ab eo reſponſum tulerat, illius tamen hoc anno tres literas accepit, unam per Vindemialem Epiſcopum, & per Firmum, utì diximus, duas ex initio lib. 1. de Nuptiis, & Concupiſcent. Cùm verò Pelagiani à Zoſimo Romæ damnati ſunt, Firmus aderat Romæ, undè Auguſtinus eundem ad Sixtum ſcribens vocat *non ſolùm advectorem ſcriptorum tuorum, verùm etiam narratorem, teſtemque factorum:* Epiſt. 105. Sixtus cùm falſis Pelagianorum rumoribus, qui illum ſectæ Patronum publicabant, malè ſe in Africâ audire intelligeret, breves ad Aurelium literas miſerat, queis talem à ſe notam excuteret, paulò verò poſt proficiſcenti in Africam Firmo Epiſtolam ad Auguſtinum, & Alipium dedit, quam cùm Auguſtinus ingenti lætitiâ perfuſus legiſſet, eandem cum breviori reſponſo ad Alipium per Albinum Acoluthum legendam tranſmiſit: Verùm remeante ex Africâ in Italiam Firmo prolixiorem ad eundem Sixtum Epiſtolam Auguſtinus perſcripſit, in quâ univerſæ Catholicæ doctrinæ contrà Pelagianos aſſertæ compendium poſuit. Oſtendit ex eâdem maſſâ originali peccato infectâ alios miſericorditer liberari, aliis juſtè in eâdem perditionis maſſâ relictis; Pelagianos conclamantium piorum vocibus preſſos gratiæ auxilium jam tandem fateri, ſed ex humanis meritis illud ſuſpendere, ad gratiam nulla merita ſupponi, quoniam meritis impii non gratia, ſed pœna debetur. Pelagianos gratiam ſinè meritis datam perperam contendere eſſe humanam naturam; Fidem ſine ullis meritis à Deo homini donari, idque pluribus Sacrarum literarum teſtimoniis comprobat; Orationem ipſam intèr gratiæ munera computandam; Nullam peccatoribus adversùs judicia Dei inſcrutabilia excuſationem ſuppetere, nam ſi excuſatio illa juſta eſſet, non indè jam gratia, ſed juſtitia liberaret; Qui Deum in gratuitæ gratiæ largitione perſonarum acceptorem objiciunt, in parvulis omnes argumentationis vires perdere, quorum tàm plurimi ſinè meritis ſalvantur: Jacob ſinè meritis à Deo electum, Eſau ob peccati demeritum reprobatum; Non damnari parvulos ob peccata, quæ ſi viverent, perpetrarent, cùm non commiſſorum delictorum minimè ſit ultor Deus; Originalis peccati per fideles genitores transfuſionem exemplo oleæ, & oleaſtri explicat, illudque ex Eccleſiæ cæremoniis in exſufflandis, & exorcizandis infantibus in baptiſmo evidenter convinci. Hæc Epiſtola 105. ad Sixtum, ita enim numeratur inter Auguſtinianas, non modò ultimo ictu Pelagianos confecit, ſed & Semipelagianos, antequam orirentur, ſuffocavit, dum initium fidei ex meritis, & infantium nunquàm futura merita, vel demerita irriſit, atque electionem Dei prædeſtinantis omnia humana merita præcedere aſſeruit, undè factum eſt, ut huic Epiſtolæ Semipelagiani poſteà exorti acerrimè contradixerint, teſte Auguſtino lib. de Dono perſ. cap. 21. Vim tamen occupationibus ſuis interrumpendis longioris Epiſtolæ dictandæ gratiâ ſe feciſſe Sanctus [illegible] teſtatur, non ſolùm, ut virum eruditum, &

magni apud Romanos nominis in ſententiâ confirmaret, ſed quia probè ſciebat, eandem Epiſtolam Romæ ab univerſis legendam fore, atque exſcribendam.

At cùm Auguſtinus intelligeret, nonnullos apud Valerium Comitem ſibi imponere, quòd nuptias damnaret, aſſerendo originale peccatum, librum priorem de Nuptiis, & Concupiſcentiâ ad Valerium eundem tranſmiſit, quem vel hoc anno ferè exeunte, cùm Cæſareâ Hipponem rediit, vel initio ſequentis elucubratum fuiſse non dubito: Docet in eo volumine, bonas eſse nuptias, malam verò concupiſcentiam, quâ benè utuntur nuptiæ, originis reatum tolli per baptiſmum, cum quo omnis homo naſcitur ſubditus Diabolo· Hominem factum à Creatore, captivatum à deceptore, indigum Redemptoris; filios ob originalem maculam naſci peccatores à mundis, & ſanctis parentibus, idque exemplo oleæ, & oleaſtri ſatis congruè explicari; nullum in paradiſo fuiſse nuptiarum pudorem, qui poſt peccatum ex effrænibus concupiſcentiæ motibus nobis ineſt, eſſeque eandem concupiſcentiam vehiculum originalis peccati, ejuſque reatum dimitti in baptiſmo; egregio verò Sancti Ambroſii Mediolanenſis à Pelagio eximiè laudati teſtimonio opus concludit. Erat Valerius Comes Auguſtini ſtudioſus, ejuſque libros libenter evolvebat: *Nam & hoc*, inquit Auguſtinus in Proœmio, *comperi, quòd inter tuas multas, magnaſque curas, facilè, ac libenter legas, noſtriſque opuſculis, etiam, quæ ad alios conſcripſimus, ſi quæ in manus tuas venire potuerunt, admodum delecteris*; & in fine libri ejuſdem ſtudium commendans, intelligere ſe dicit, *quòd eam libenter legas, ut etiam nocturnas aliquas horas lectioni vigilanter impendas.* Ex quibus calumnia Juliani evaneſcit, qui Auguſtino poſteà vitio vertit, quòd libros viro militari nuncuparet; Valerius enim & literis, & armis ſimul vacabat, quò & diſceret facienda, & faceret diſcenda, quæ ſumma virorum laus eſt. Libeat autem hìc inſinuare, quantùm abhorreret modeſti vir ingenii Auguſtinus à dedicandis libris Nobilibus, ac Principibus viris; Hæc enim ibidem cap. 2. ſcribit: *Mihi nunquam placuit, cuiquam illuſtri viro, & tantâ, quantâ es ipſe, ſublimitate conſpicuo, præſertim non ocioſâ dignitate jam fruenti, ſed adhùc actibus publicis, eiſdemque militaribus occupato aliquid meorum opuſculorum legendum non à me petenti, non tam diligenter, quàm impudenter impingere.* Inter cauſas autem, cur eidem Comiti opus præſens inſcripſerit, hanc ſecundo loco poſuit: *Quia prophanis*, ait, *iſtis novitatibus, quibus hìc diſputando reſiſtimus, eu poreſtate curando, & inſtando efficaciter reſtitiſti.* Hunc librum ad Valerium *poſt damnationem Pelagii, Cœleſtiique conſcripſi*, inquit Auguſtinus lib. 1. ad Bonif. cap. 5. Julianus, ſociique hunc nobiliſſimum virum pluſquàm Vatiniano odio perſequebantur, etenim ipſum Imperatorem Honorium contrà Pelagianos ſemper excitans pravis eorum conatibus obviàm ibat. Fuit hic Valerius magnâ apud Principem in æſtimatione. Anno 425. erat Comes rei privatæ, ad quem datum legitur reſcriptum lib. 10. Cod. Theod. *L. 32. de petit. & ultrò datis.* Theodoſio XI. & Valentiniano Cæſ. Conſſ. Item anno 427. erat Comes ſacrarum largitionum ex lib. 10. Codicis ejuſdem *L. 17. de murilegulis &c.* Hierio, & Ardabure Conſſ. Idem etiam anno 432. geſſit conſulatum ordinarium; anno verò 435. erat Magiſter Officiorum, extat enim ibidem lib. 7. tit. 8. *L. 16. de metatis* reſcriptum ad Valerium *Magiſtrum Officiorum, & Exconſulem* datum Theodoſio XV. Coſ. Undè Julianus, cùm ab Auguſtino nuncupatos Valerio libros mille dicteriis impeteret, Valerium *Patronum* tantùm Auguſtini nuncupavit, & libro 1. Operis Imperfecti cap. 17. eundem *militiæ ſudoribus occupatum* dixit, viri enim potentiam reveritus ab omni convicio abſtinuit.

CAPUT XVI.

Moritur Zoſimus, indè ſchiſma inter Eulalium, & Bonifacium conflatur. Placidia ſoror Honorii ad Auguſtinum ſcribit. Quid de ſchiſmate Pelagiani publicarent. De legatione Alypii ad Imperatorem contrà Pelagianos Baronii, Janſenii, ac Scriptorum Auguſtinenſium chronologia non probata. Edictum Honorii contrà Pelagii, ac Cœleſtii defenſores, itemque literæ Aurelii Primatis Carthaginenſis contrà eoſdem.

EXeunte anno ſuperiore 418. deceſſerat Zoſimus Papa de divinâ gratiâ optimè meritus, nam licèt initio Pelagianorum fraudibus circumventus mitiùs cum ipſis egerit, eorundem tamen dolis per Africanos Patres ſibi patefactis, tam vehementi ictu illos proſtravit, ut ſe ſe humo tollere nunquàm poſteà valuerint, datis enim ad totius Orbis Epiſcopos literis eoſdem ſacro anathemate percuſſit; idem Auguſtinum maximè coluit, ſuumque ad Cæſareenſem Eccleſiam Legatum deſtinavit. Cæterum mortuo Zoſimo periculoſa tempeſtas Romanam Eccleſiam adorta eſt inter Bonifacium, & Eulalium ſchiſmate conflato. Honorius Imperator urbanis diſſidiis cognitis, ne factionum Principes præſentiâ tumultum augerent, mandavit Symmacho Urbis Præfecto, ut utrumque Pontificem nuper electum Româ dimitteret, at ne Romani futura feſta Paſchalia ſinè Antiſtite peragerent, eam curam Achilleo Spoletinæ Eccleſiæ Epiſcopo demandavit, omnia interim tentans, quò diſſidentes componeret; Verùm cùm gravioris difficultatis id negotium cerneret, ſtatuit Synodum plenariam apud Spoletum cogere, quarè Africanos Patres ad eandem per literas evocavit; Cardinalis Baronius eaſdem ex Codice Vaticano publicavit ad hunc annum 419. queis indicitur Synodus *intrà diem Iduum Juniarum.* Præter verò ſacras divales idem Imperator privatas literas, ait Baronius, ad Aurelium Primatem ſcripſit; ejuſdem pariter exempli literas ab eodem Honorio datas ad Auguſtinum, ac ſex alios Epiſcopos ex laudato codice idem teſtatur eadem Epiſtolâ ibidem recitatâ, in quâ hæc leguntur: *Sed quamvìs ſacra Domini Germani mei Auguſti Principis ad Italiæ Synodum evocans auctoritas non negligenda provenerit, ſocianda ſpecialiter etiam Serenitatis noſtræ ſcripta judicamus*; dicitur Epiſtola data Tertio Kal. Aprilis Ravennæ. Cardinalis ſubdit num. 24. *Quod autem ait, alias antè literas datas ad ipſos Epiſcopos per Germanum ſuum, Honorius Imperator Conſtantium intelligit, cui ob præclaras res geſtas adversùs Tyrannos ſororem ſuam Gallam Placidiam dedit uxorem.* Labitur vir inſignis, nam anno 419. Conſtantius non erat Imperator Auguſtus, ille verò, qui priores ad Africanos literas dederat, nuncupatur ibidem *Dominus meus Germanus Auguſtus Princeps*; anno tantùm ſequenti ex ipſius Baronii ſententiâ Conſtantius dictus eſt Auguſtus, vel certè, ut monſtrabo, anno 421. quarè eo titulo illis in literis idem minimè deſignatur. Præterea eodem anno, eademque de re Conſtantius, ac Symmachus ultrò, citroque literas conſcripſere, quas ibidem Baronius recitat; *Anno 419.*

Symma-

Digitized by Google

Symmachus verò eaſdem ita inſcribit: *Domino ſemper illuſtri, & per cuncta magnifico, meritòque ſublimi, & præcelſo Conſtantio Symmachus.* Neque ſemel Conſtantium aut Principis, aut Auguſti nomine honoravit. Ex quibus obiter rejicitur ſententia Panvinii conterranei mei, qui lib. 1. Rom. Principum ſcribit, Theodoſio Auguſto VII. & Palladio Conſſ. anno nempè 416. Honorium Placidiam ſororem Conſtantio in uxorem tradidiſſe, eundemque Cæſarem deſignaſse, quæ Cuſpiniani, Blondi, aliorumque ſententia fuit, etenim Conſtantius à Symmacho Nobiliſſimus, Cæſarque appellatus fuiſſets certè in reſcripto Honorii dato anno 416. Ravennæ Kal. Martii ex *Cod. Theod. lib. 15. L. 14. de infirmandis his, quæ à tyrannis &c.* Conſtantius vocatur ſolummodo *Comes, & Patricius*, quin immò nuptias cùm Placidiâ ineunte anno 417. celebravit, ut ex Olympiodoro cap. 19. oſtendemus. Quarè binæ illæ privatæ Epiſtolæ, quarum una ad Aurelium, altera ad Auguſtinum data fuit, ſcriptæ ſunt citrà dubium ab ipsâ Placidiâ Honorii ſorore, atque uxore Conſtantii Comitis, ac Patricii, quod poterat ſatis cognoſcere inſignis annalium Scriptor, dùm illa ibidem *Germanum ſuum Auguſtum Principem* appellabat, cujus tantùm erat oborto ſchiſmate Epiſcopos ad Synodos vocare, non verò Conſtantii privati adhuc viri. Ita eadem ipſa Placidia de oblitcrandâ poſteà pſeudoſynodo Epheſinâ à Dioſcoro Alexandrino contrà Sanctum Flavianum celebratâ literas dedit ad Theodoſium Imperatorem, itemque ad Æliam Pulcheriam Auguſtam, quæ habentur inter Epiſtolas præambulares Synodi Calchedonenſis. Eo pacto corrigendus eſt Scriptor Sæculorum Auguſtinenſium, qui more ſibi familiari cùm Baronio laudatam Epiſtolam ad Auguſtinum non Placidiæ, ſed Honorio adſcribit anno 419. itemque Ludovicus ab Angelis lib. 5. de Vitâ Aug. cap. 16. Eulalius urbe, utì diximus, pulſus XV. Kal. Aprilis contrà Honorii decretum eandem ingreſsus, atque feſtis Paſchalibus in Baſilicâ Conſtantinianâ celebratis Imperatorem ad iracundiam excitavit, qui Tertiò Nonas Aprilis decretum ad Symmachum miſit, quo Eulalio ejecto Bonifacius Pontifex juſſus eſt ſedero, in quem & cleri Romani, & populi frequentiora ſuffragia conſpiraſſe didicerat; cùm verò Imperatoris literæ Romam VI. Idus Aprilis perveniſsent, Symmachus ſtatim Eulalio expulſo, ac Bonifacio ingenti civium plauſu in Sede Apoſtolicâ conſtituto finem diſſidiis fecit, ſimulque mandatum de Synodo Spoleti habendâ per Largum Proconſulem in Africâ revocatum fuit.

Interim Pelagiani hocce Eulalii ſchiſma ob damnatam anno ſuperiore Pelagii, ac Cœleſtii doctrinam ab ultore Numine permiſſum publicabant, quàm ſanè calumniam repellens Auguſtinus dixit: *Memento ſanè quemadmodum de conſtituendo Epiſcopo diſſenſionem populi Romani inſultabundus objectas; Quod abs te quæro, utrum homines ſuâ fecerint voluntate? Quod ſi neges, quomodo liberum defendis arbitrium? Si autem fateris, quomodo autem eam vocas ultionem Dei, atque à veſtro dogmate exorbitas, dum putari divinitùs vindicatum affectas? An tandem aliquando concedis, quod obſtinatiſſimâ contentione negaveras, occulto judicio fieri, ut in ipſis hominum voluntatibus inveniatur aliquid, quod & peccatum ſit, & pœna peccati? Hoc enim niſi in iſtâ tuâ ſententiâ ſapuiſſes, nullo modo factum hominum ultionem Dei eſse dixiſses. l. 6. contrà Jul. c. 12.* Deinde ſchiſmatis inter Sanctum Damaſum, & Urſicinum exemplo uſus, cùm nondum Pelagiani orti fuiſsent, inanem hæretici calumniam oſtendit. Pelagianos quidèm contrà Bonifacium Romæ ſtetiſse ſcribit Baronius; Et ſanè litigantibus Paſtoribus Lupi ad Catholicas caulas fremebant, & Zoſimi timore depoſito ubique turbas dabant, quo etiam tempore Cœleſtium ſe ſe Urbi inſinuaſse arbitror, qui poſteà inſtante Bonifacio à Conſtantio indè expulſus fuit.

Hic annus CCCCXIX. ob famoſam Alipii noſtri Tagaſtenſis ad Honorium ſuſceptam contrà Pelagianos legationem à Baronio, Janſenio, noſtriſque Rivio, ac Torello celebratur. Mirum in rem planè falſam univerſos tantâ concordiâ conſpiraſse! Alipium ob Pelagianos præcipuè coercendos, aliaque Africanæ Eccleſiæ negotia expedienda ter ad Comitatum in Italiam veniſse oſtendemus, hoc enim inſtituto noſtro plurimùm congruit, cùm nullus Patrum poſt Auguſtinum plus Alipio pro divinâ gratiâ adversùs ſuperbiſſimos hæreticos inſudaverit; ille enim non modò ſcriptis ad doctiſſimos quoſque literis eoſdem exagitavit, verùm etiam longarum navigationum incommoda devorans impias eorum machinas fregit, ut planè mirum ſit, apud Pelagianarum rerum ſcriptores adeò tenuem de Alipio mentiooem fieri, eamque non eo, quo deberet tempore, ut mox oſtendo; Etenim Baronius, aliique poſt ipſum Alipium in Italiam ad Honorium anno 419. profectum fuiſse ſcribunt, atque ſanctionem contrà Pelagianos à Principe impetraſse datam V. Idus Junii, eamque ſecum in Africam detuliſse; Certùm tamen eſt, eo tempore Alipium Carthagine Synodi causâ adfuiſse, in quâ ſubortis gravibus diſſidiis de appellationibus tranſmarinis, Alipius in ſeſſione habitâ VIII. Kal. Junii ſententiam dixit, idemque III. Kal. ejuſdem menſis acta ſynodi ſubſcripſit, ut capite ſequenti latiùs patebit; quarè certum eſt, eo tempore Alipium non degiſse apud Ravennam, neque ab Honorio contrà Pelagianos reſcriptum coràm impetraſſe. Honorius quidèm cùm aliundè accepiſſet, quoſdam Epiſcopos Pelagianis publicè pro ſectâ loquendi facultatem in Africâ permittere, datis ad Aurelium Carthaginenſem literis, ſeveriſſimâ id lege prohibuit; exemplum Epiſtolæ è Vaticano codice magni Baronii diligentiâ exſcriptum ſubjicimus.

Imperatores Honorius, & Theodoſius Auguſti Aurelio Epiſcopo Salutem.

DUdum quidèm fuerat conſtitutum, ut Pelagius,
& Cœleſtius nefandi dogmatis repertores ab
" Urbe Româ veluti quædam Catholicæ veritatis con-
" tagia pellerentur, ne per ignorantiam mentes ſævâ
" perſuaſione perverterent; In quo ſecuta eſt Cle-
" mentia noſtra judicium Sanctitatis tuæ, quo con-
" ſtat, eos ab univerſis juſtæ ſententiæ examinatione eſ-
" ſe damnatos. Sed quia obſtinati criminis pertinax
" malum, ut conſtitutio geminaretur coegit, recenti
" quoque ſanctione decrevimus, ut ſi quis eos in qua-
" cunque provinciarum parte latitare non neſciens,
" aut propellere, aut prodere diſtuliſset, præſcriptæ
" pœnæ velut particeps ſubjaceret. Præcipuè tamen
" ad quorundam Epiſcoporum pertinaciam corrigen-
" dam, qui pravas eorum diſputationes vel tacito
" conſenſu adſtruunt, vel publicâ oppugnatione non
" deſtruunt: Pater cariſſime, atque amantiſſime ſanc-
" titatis tuæ auctoritatem cavere conveniet, quate-
" nus in abolitione præpoſteræ hæreſis omnium devo-
" tio Chriſtiana conſentiat. Religio itaque tua com-
" petentibus ſcriptis univerſos faciat admoneri ſci-

turos definitione teſtimonii tui hanc tibi definitionem eſse præſcriptam, ut quicunque damnationi ſuprà memoratorum, quò pateat mens pura, ſubſcribere impiâ obſtinatione neglexerint, Epiſcopatûs amiſſione mulctati interdictâ in perpetuum expulſi civitatibus communione priventur. Nam cùm ipſi nos juxtà Synodum Nicænam confeſſione ſincerâ conditorem rerum omnium Deum, imperiique noſtri veneremur auctorem, non patietur ſanctitas tua ſectæ deteſtabilis homines in injuriam religionis nova, & inuſitata meditantes ſecretis tractatibus occultare ſacrilegium publicâ ſemel auctoritate damnatum; Una enim, eademque culpa eſt eorum, qui aut diſſimulando conniventiam, aut non damnando favorem noxium præſtiterint. *Et aliâ manu.* Divinitas te per multos annos ſervet incolumem Pater cariſſime, atque amantiſſime. Data V. Idus Junias Ravennæ Monaxio, & Plintâ Conſſ.

Ejuſdem exempli literas ab Honorio ad Auguſtinum ſcriptas teſtatur Baronius, qui in eodem Codice hæc legit; *Eodem tenore etiam ad Sanctum Auguſtinum datum reſcriptum;* Ad annum 419. pag. 445. Aurelius Honorii literis acceptis encyclicam ad omnes Byzacenos, & Arzugitanos ſcripſit, quâ Imperatoris decreta eiſdem ſignificabat, illius verò exemplum ſubjicio.

Dilectiſſimis, ac deſiderabilibus fratribus, ac Conſacerdotibus Donatiano primæ ſedis, Januario, Felici, Palatino, Primiano, Gajano, & alii Gajano, Januario, Victorino, & cæteris per tractum provinciæ Byzacenæ, & Arzugitanæ conſtitutis Aurelius Epiſcopus.

SUper Cœleſtii, & Pelagii damnatione, eorumque dogmatibus participem ſanctam dilectionem veſtram in plenario Concilio fuiſse commemini, dilectiſſimi, ac deſiderabiles Fratres; Sed quoniam pro honore Dei, in cujus manu cor Regis eſt conſtitutum, glorioſiſſimorum Principum Chriſtianorum fidem rectam, & Catholicam cuſtodientium acceſſit auctoritas, quam per humilitatem meam univerſis Coepiſcopis meis voluit intimari: idcircò honorabilem fraternitatem veſtram miſſis exemplaribus inſtruere feſtinavi, ne quid mali in aliquâ parte provinciæ ex ſupradictorum ſerpentinâ perſuaſione ab univerſali Eccleſiâ totius Orbis excluſâ fortaſſe ſubrepat; Ob hoc ergo tàm neceſſaria conſtitutio Chriſtianorum Principum charitatem veſtram latere non debuit, & ad me ab eis datæ literæ, quarum ſimul exemplaribus lectis, quemadmodum ſubſcribere unuſquiſque veſtrum debeat, dilectio veſtra cognoſcat, ſivè quorum Synodalibus geſtis ſubſcriptio jam tenetur, ſivè qui non potuiſtis eidem plenario totius Africæ intereſſe Concilio; quò cùm in ſupradictorum hæreticorum damnatione omnium veſtrum fuerit integra ſubſcriptio, nihil omninò ſit, undè ullius diſſimulationis, vel negligentiæ, vel occultæ forſitan pravitatis aliqua videatur merito remanſiſse ſuſpicio. *Et aliâ manu:* Opto, Fratres, benè vivatis mei memores. Data Kalendis Auguſti Carthagine Monaxio, & Plintâ Conſſ.

Arzugitanæ regionis mentionem facit codex Synodorum Africæ cap. 16. *Quia in Tripoli fortè, & in Arzuge interjacere videntur barbaræ gentes*, & cap. 19. *Cogitare etiam debetis fratres, quia hoc ſibi & Tripolitani, & Arzugitani fratres potuerunt exigere:* Ex quibus patet, minùs rectè ab Ortelio in tabulis Geographicis, ubi Africam deſcribit, Tripolim cum Arzuge confundi. Arzugem magis, quàm Byzacium, & Tripolim, ad meridiem accedere disertè ſcribit Auguſtinus Epiſt. 48. ad Vincentium, irridens enim vanum illud interpretamentum, cui Donatiſtæ illa Scripturæ verba *ubi paſcas, ubi cubes in meridie*, ſubjiciebant, quaſi Deus fidem Orthodoxam apud ſolos Donatiſtas in meridianis Africæ regionibus degentes remanſuram denunciaſset, hæc habet: *Si enim hoc ſcripturarum loco meridies Africa intelligenda eſt in parte Donati, quæ ſub cœli ferventiori plaga eſt, omnes vos Maximianiſtæ ſuperabunt, quorum ſchiſma in Byzacio, & in Tripoli exarſit; Sed confligant cum eis Arzuges, & hoc magis ad ſe pertinere contendant, Mauritania tamen Cæſarienſis Occidentali, quàm meridianæ parti vicinior, quando nec Africam ſe vult dici, quomodo de meridie gloriabitur?* Hæc Auguſtinus; Sed de Arzugitanâ provinciâ vide inferiùs lib. 2. cap. 7. Can. 2.

CAPUT XVII.

Cogitur Synodus Africana, ac de appellationibus tranſmarinis agitur. Recitatur codex Conciliorum Africæ, & canones contrà Pelagianos ſtatuti in eadem Synodo leguntur. Marius Mercator Pelagianorum hoſtis, ac Sancti Doctoris Hipponenſis amicus laudatur. Bucherii metachroniſmus caſtigatur. Sanctus Auguſtinus à M. Antonii de Dominis calumniâ in cauſâ de appellationibus vindicatur.

GRavis hoc anno controverſia Auguſtinum cæteroſque Africanos Patres exercuit. Urbanus ex Hipponenſi ejuſdem Auguſtini Clero ad Siccenſem Cathedram promotus Apiarium Presbyterum quorundam criminum reum Synodali ſententiâ ex Siccenſi Eccleſiâ amovendum curaverat, at ille appellationem ad Zoſimum interpoſuerat, qui ſtatim Fauſtinum Potentiæ in Piceno Epiſcopum, unâque Philippum, & Aſellum presbyteros ſuos è latere legatos in Africam deſtinavit, ut Apiarii cauſam retractarent; At Africani ægrè ferebant, & acerbè, damnatos in provinciis Africæ ad tranſmarina judicia provocare; cùm verò Apoſtolici legati eas appellationes à Nicænâ Synodo approbatas aſsererent, neque id in Nicænis canonibus, qui in Africanis Eccleſiis ſervabantur, legeretur, graviſſima, ac penè diuturna contentio ſuborta eſt. Mortuo paulò poſt Zoſimo ac ſuccedente Bonifacio hoc anno 419. in plenariâ Synodo Africanâ de appellationibus diſputatum fuit. Africani prætendebant inolitam vel ab ipſis Chriſtianæ religionis apud Africam primordiis conſuetudinem, nempè ut Presbyteri, Diaconi, ac Clerici inferiores in ſuis quique provinciis judicarentur ad tranſmarinos judices appellatione omninò interdictâ; hoc ipſum Baronius, cæterique arbitrantur, decretum fuiſse in Synodo priori Milevitanâ canone XXII. at canones illos ad illam Synodum non pertinere ſuperiùs cap. 10. oſtendimus; ille canon iiſdem omninò verbis conditus fuit à plenariâ Synodo Carthaginenſi Honorio XII. & Theodoſio VIII. Conſſ. anno ſuperiore 418. in quâ canone XVII. tranſmarinæ appellationes vetantur, quod decretum ob tentatam id temporis contrà Africanæ Eccleſiæ conſuetudinem ab Apiario appellationem emiſſum exiſtimo; laudata verò conſuetudo colligitur ex Auguſtino Epiſt. 162. ubi de Cœciliano Carthaginenſi, ac collegis Epiſcopis ait: *Neque enim de Presbyteris, aut Diaconis, aut inferioris ordinis Clericis,*

ſed

Digitized by Google

ſed de collegis agebatur; *qui poſſent aliorum collegarum judicia, præſertim Apoſtolicarum Eccleſiarum, cauſam ſuam integram reſervare*: ſcripta fuit hæc Epiſtola ad Epiſcopos Donatiſtas, poſt quam ad eoſdem alteram dedit, nempè 163. in hac verò ſcribit Auguſtinus, ſe ad Cirtenſem Eccleſiam perrexiſſe ordinandi causâ Epiſcopi; Fuit hic Fortunatus anno 398. ut lib. 2. cap. 7. probabimus in Profuturi locum ſuffectus; quæ ideò ex Auguſtino adduxi, ne quis fortè arbitraretur, Sanctum Doctorem in laudatâ Epiſtolâ 162. canonem illum 22. vulgò Milevitanum ſecutum, cùm Epiſtola quadriennio ad minus iſtam Synodum præceſſerit: Et quidèm de canonibus Milevitanis video Chiffletium in eâdem mecum eſſe ſententiâ. At non modò perpetua Africæ conſuetudo memoratis appellationibus obſtabat, verùm etiam ſumma proſequendi extrà provinciam judicii difficultas, hæc enim Africani ad Cœleſtinum ſcripſere: *Quomodo ipſum tranſmarinum judicium ratum erit, ad quod teſtium neceſſaria perſonæ, vel propter ſexûs, vel propter ſenectutis infirmitatem, vel multis aliis intercurrentibus impedimentis, adduci non poterunt?* ſtatimque addunt: *Nam ut aliqui, tanquam à tua Sanctitatis latere mittantur, nullâ invenimus Patrum Synodo conſtitutum.*

Baronius ſcribit ad annum 419. pag. 448. Africanos non uno Apiarii facto turbatos fuiſſe, ſed & ob Cœleſtii quoque appellationem, qui Carthagine damnatus ad Romanum Pontificem provocaverat. Ego duplex cauſarum genus diſtinguendum cenſeo, unum, quod fidei dogmata ſpectat, alterum, quod ad Eccleſiaſticam politiam pertinet; Nunquam Africani in cauſis fidei appellationem ad Romanam Sedem vetitam voluere, immò illam quàm libentiſſimè admiſerunt. Cœleſtius Carthagine ab Aurelio in Proconſularis provinciæ Synodo damnatus Romanum Antiſtitem appellavit, quo intellecto Paulinus Diaconus Carthaginenſis è veſtigio Romam ſe contulit, quò lata contrà Cœleſtium ſententia Apoſtolico judicio iterum confirmaretur, neque Aurelius Primas Africæ de Cœleſtii appellatione queſtus fuit, aut Paulino Romanum iter inhibuit, ne eo facto Afrorum jura lædere videretur; Quantùm verò Africani in cauſis fidei Romanæ Sedi detulerint, non uno exemplo comprobatur; Cùm Pelagius, ac Cœleſtius Carthagine, ac Milevi in Numidiâ anno 416. damnati fuiſſent, ſcribit Auguſtinus Epiſtol. 94. ad Hilarium: *Nova quædam hæreſis inimica gratiæ Chriſti conatur exurgere, ſed nondum evidenter ab Eccleſiâ ſeparata eſt.* Id temporis nondum Innocentii reſcriptum Africanæ Synodi receperant, quarum ſcripta *venerabili Papæ Innocentio* directa Sanctus Doctor laudat; at cùm Innocentius ratum habuiſſet Africanorum decretum contrà utrumque hæreticum publicatum, Auguſtinus Serm. 2. de Verb. Apoſt. ait: *Jam enim de hac causâ duo concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam, indè etiam reſcripta venerunt; cauſa finita eſt, utinam aliquando finiatur error.* Finitam cauſam dixit, quòd nullus appellationi aditus pateret poſtremâ ſententiâ à Romanâ Sede promulgatâ; at Pelagiana hæreſis poſt Innocentii decretum *evidenter ab Eccleſiâ ſeparata eſt.* Zoſimus Epiſt. 4. ad Africanos ſcribit: *Grave fuit Lazaro, & Eroti literarum ſuarum pediſſequos eſſe? An neſciebant dilectionem veſtram ad Sedem Apoſtolicam relaturam? Huc certò calumniæ compendio navigaſſent*: Ex quibus patet, in cauſis fidei Africanos ſuorum decretorum confirmationem ab Apoſtolicâ Sede petere conſueſſe. Hincmarus Rhemenſium Antiſtes, qui ſæculo nono vetera Africanorum jura Galliis aſſerere volebat, appellationes quoad Eccleſiaſticam tantùm politiam impedire conatus fuit, ut patet ex Epiſtolâ 47. ſcriptâ nomine Caroli Calvi Imperatoris; in cauſis verò fidei licèt Hincmarus Gotteſchalcum ad Romanum tribunal provocantem in carcerem detruſit, illius tamen appellationem nuſquàm irritam dixit, ſed malis artibus fecit. Horum omnium ratio eſt, quòd in cauſis politicis, quæ regimen Eccleſiaſticum ſpectant, ad pleniorem earundem intelligentiam aſſequendam teſtes plurimi requiruntur, qui cùm in longinqua difficulter peregrinari poſſint, indè proſequendæ extrà provinciam appellationis difficultas emergit; At in cauſis fidei Romani Pontifices non hominum, ſed ſacrarum literarum teſtimonia conſulunt, undè de quibuſcunque rebus ad fidei dogmata pertinentibus, licèt in provinciis per Synodos diſcuſſis, integrum judicium Romano Pontifici reſervatur.

Apiarius non læſæ fidei, ſed quorundam criminum accuſatus, extrà Siccenſis Eccleſiæ confinia vivere juſſus Apoſtolicam Sedem appellaverat, quarè hoc anno VIII. Kal. Junii coram Pontificiis legatis in Synodo, cui omnium provinciarum Africæ legati intererant, de Apiarii causâ actitatum eſt. In primis lectum fuit Commonitorium Fauſtino, ac collegis à Zoſimo traditum, in quo duo canones tanquàm à Nicænâ Synodo ſtatuti laudabantur, unus, quo Epiſcoporum totius Chriſtiani Orbis ad Romanum Pontificem appellatio probabatur, alter, quo Presbyteros à diœceſano Epiſcopo damnatos ad finitimorum Antiſtitum judicium provocare poſſe decernebatur. Porrò his auditis Alipius Numidarum legatus palam negavit recitatos canones in Synodo Nicænâ, cujus tum Græca, tum Latina exemplaria plurima penès Africanos erant, reperiri, quod cùm ab univerſis aſſereretur, in hanc ſententiam Alipio noſtro præeunte cæteri pedibus ivere, ut legati ad Antiſtites Alexandriæ, Antiochiæ, & Conſtantinopolis ad ſinceriores Nicænæ Synodi codices, quos illis in Eccleſiis ſervari fama erat, inveſtigandos mitterentur. Quàm verò honorificè Alipius, & Auguſtinus de Apoſtolicæ Sedis auctoritate eo in Concilio ſenſerint, ex eorundem verbis intelligitur; etenim Legatis Romani Pontificis jura, Patribus Synodi è contrà Africanæ Eccleſiæ perpetuam conſuetudinem prætendentibus, Alipius de iis, quæ in Zoſimi Commonitorio continebantur, ita cenſuit: *Iſta nos tamen tantiſper ſervaturos, ut anteà dixi, donec integra exemplaria veniant, profitemur*; Hinc Fauſtinus Legatus dixit: *Nec veſtra Sanctitas præjudicat Eccleſiæ Romanæ, ſivè de hoc capitulo, ſivè de aliis.* Eidem ſententiæ Auguſtinus conſentiens dixit: *Et hoc nos ſervaturos profitemur ſalvâ diligentiore inquiſitione concilii Nicæni.* Quarè duo illi doctiſſimi Patres Romanæ Sedis decreta inolitæ Africanorum Eccleſiarum conſuetudini re dubiâ anteponenda eſſe cenſuerunt. Ex his Scriptoris Sæculorum Auguſtinenſium error corrigendus eſt, qui ad annum 419. num. 5. tradit, Auguſtini nomen in hac Synodo non legi, à quâ Alipium etiam abſentem facit, nàm cum Baronio id temporis Ravennæ eundem moratum ſcribit, uterque enim non modò eo in Concilio ſedit, verùm etiam ambo ſententiam pronunciarunt, cui ſacer Senatus albos calculos adjecit, ut patet ex Epiſtolâ Synodali ad Bonifacium.

Cæterùm Innocentius Presbyter Alexandriam, & Marcellus Subdiaconus Conſtantinopolim Oratores deſtinati paulò poſt ex Africâ in Orientem tranſmi-

ſere. Cuſpinianus vir magnæ lectionis in Comment. Faſt. Caſſiodori ad conſulatum Monaxii, & Plintæ ait: *Auguſtinus Epiſtolam ſcribit ad Epiſcopos Græcos, in cujus datis ponit hos Conſules:* Hæc Epiſtola latet; certè de Canonibus Nicænis Sanctum Doctorem ſcripſiſſe jure poſſumus ſuſpicari. Interim Pontificii Legati Apiarium Synodo conciliarant; etenim hic ob tentatam appellationem ex canone 17. Synodi anni ſuperioris fidelium in Africâ communione privatus fuerat, at cùm patratorum criminum veniam ſupplex petiiſſet, intercedente præſertim Fauſtino Epiſcopo Potentino, abſolutionem impetravit hac conditione, ut in Trabacenſi Eccleſiâ procul à Siccenſi territorio degeret. His verò peractis Legati cum literis Synodi Africanæ, quæ etiamnum extant, in Italiam reverſi ſunt, ut ex Geſtis Synodi apertè colligitur, nam in Cod. Concil. Africæ cap. 100. in decretis exaratis III. Kal. Julii hæc leguntur: *Die ſequenti per fratres noſtros Fauſtinum Epiſcopum, Philippum, & Aſellum Presbyteros venerabili Fratri, & Coepiſcopo noſtro Bonifacio reſcribemus*; in fine verò Epiſtolæ ſynodalis ad Bonifacium Legati Apoſtolici dicuntur *ſecum ferre* geſta in Synodo, quæ hìc adnotavi, quòd nonnulli ſcripſere, Legatos uſque ad Pontificatum Cœleſtini in Africâ moras traxiſſe, cùm tamen paulò antè mortem Zoſimi illuc appulſi, octavo poſteà menſe tranſacto in Italiam æſtate jam incumbente redierint.

In hac Synodo lecti ſunt canones præteritorum Conciliorum, quæ tempore Aurelii Primatis in Africâ peracta ſunt; in primis verò recitata eſt Synodus Hippone habita Theodoſio Aug. III. & Abundantio Conſſ. anno 393. quando Auguſtinus adhuc presbyter publicè de ſymbolo coràm Patribus diſſeruit. Hæc ergo eſt prima ſynodus ſub Aurelio celebrata, undè Synodus, quæ indicta legitur Valentiniano IV. & Theodoſio Conſſ. Carthagine perperam Aurelii nomen exhibet, ac mendoſa prorsùs eſt. Pater Lupus in quæſtione quodlibeticâ de Origine Auguſtinenſium, cùm in eâ Synodo legeret Genethlium, ac Aurelium velut collegas conſeſſui præſidentes, ſuſpicatus eſt, adhuc ſuperſtiti Genethlio Primati Carthaginenſi ſuffectum fuiſſe veluti coadjutorem Aurelium; ſed id ſinè teſte gratìs aſſeritur, primaque Synodus ab Aurelio indicta appellatur Hipponenſis, quæ anno 393. celebrata eſt. Præthereà in Actis ſynodalibus Alipius, & Fortunatus, itemque *Valentinus primæ ſedis provinciæ Numidiæ* nominantur, cùm Alipius anno tantùm 394. Tagaſtenſis Eccleſiæ regimen ſuſceperit, Fortunatus anno 398. Cirtæ primùm ſederit, Valentinus verò poſt annum 416. Numidarum Primas evaſerit, quæ omnia Lib. 2. cap. 7. nobis oſtendentur. Chiffletius in calce Opuſculorum noſtri Fulgentii Ruſpenſis è MS. codicibus germana illius Concilii acta vulgavit, in quibus laudatorum proximè Patrum nomina non leguntur; Conſules verò in titulo ponuntur Valentinianus IV. & Fl. Neoterius, qui magiſtratum geſſere anno noſtræ epochæ 390. video tamen, numeros canonum ibidem deſcriptorum non convenire cum iis, quos Ferrandus Diaconus Carthaginenſis appellat, etenim canones VII. & IX. apud Ferrandum ſunt Chiffletio IX. & XI. Sed his omiſſis, hoc pro comperto habeo, primam Synodum ſub Aurelio Genethlii ſucceſſore eſſe Hipponenſem, quæ primo loco in recenſione laudatâ Conciliorum nominata fuit.

Deindè repetita fuere decreta aliarum XVI. Synodorum uſquè ad annum 419. ab Aurelio celebratarum, quarum ultima relecta fuit, quæ ſuperiori anno contra Pelagianos habita eſt; hæc autem continebat antè alios octo canones contrà Pelagianos, qui iterum cum reliquis & lecti, & novâ ſubſcriptione firmati ſunt. Porrò ex iis ſynodalibus decretis conflatus eſt Codex ille famoſus Conciliorum Africæ à Dionyſio Exiguo codici canonum Occidentalis Eccleſiæ inſertus, & à Joanne C.P. vulgò Scholaſtico Græco Nomocanoni intextus, in Conventu Trullano Can. 2. ut membrum codicis canonum Orientalis Eccleſiæ approbatus, atque à Theodoro Balſamone græco, & à Juſtello latino etiam ſermone cum notis in lucem emiſſus. Jacobus Uſſerius cap. 10. de Antiq. Eccleſ. Britan. pag. 293. putat, in hac plenariâ Synodo quædam hoc anno 419. contrà Pelagianos nominatim ſancita fuiſſe, quòd Auguſtinus Epiſt. 47. ad Valentinum ſcribit: *Quod Papæ Zoſimo de Africano Concilio ſcriptum eſt, ejuſque reſcriptum ad univerſos totius Orbis Epiſcopos, & quod poſteriori Concilio plenario totius Africæ contrà ipſum errorem breviter conſtituimus:* ubi palam Auguſtinus duo plenaria Africana Concilia laudat, à quibus Pelagianos damnatos dicit; at anno tantùm 418. in plenariâ Synodo hæretici illi primùm proſcripti ſunt, quarè in Synodo hujus anni 419. novis contrà eoſdem ſtatutis publicatis iterum damnati fuere: Ita Uſſerius; ſed planè hallucinatur, nam Auguſtinus ſuo ordine cuncta in Pelagianâ causâ geſta recenſet: in primis ibidem literas Synodales Numidarum, & Proconſularium Epiſcoporum ad Innocentium laudat, ejuſque ad eoſdem reſcripta, poſteà Concilii Africani literas ad Zoſimum, dein Pontificis encyclicam Epiſtolam, alterumque ſubſecutum in Africâ Concilium; at Concilium anno ſuperiori contrà Pelagianos celebratum fuit poſt acceptam Zoſimi encyclicam, quòd ſi & hoc anno quidpiam contrà Pelagianos eoſdem ſpecialitèr ſtatutum fuiſſet in plenariâ Synodo Africanâ, ut contendit Uſſerius, jam à duobus plenariis Conciliis poſt memoratas Zoſimi literas canones contrà eoſdem hæreticos editi fuiſſent, cujus oppoſitum ex Auguſtino colligitur; Quale verò Sanctus Doctor Concilium antelatum à Zoſimo contrà Pelagium anathema intelligat, jam ſatis explicuimus cap. 14.

Legatis Apoſtolicis Romam reverſis ſoluta eſt Synodus, ac ſub initium Julii menſis Auguſtinus Hipponem rediit. Scribit in Proœmio libri de VIII. quæſtionibus ad Dulcitium: *Per Paſcha quippè hoc anno, quo Dominicus ejus fuit Tertio Kal. Aprilis à Carthagine mihi miſſas literas tuæ dilectionis accepi, poſt eos autem dies ſanctos confeſtim Carthaginem ſum profectus.* Hoc anno celebratum eſt Paſcha III. Kal. Aprilis Cyclo Solis VIII. Lunæ II. lit. E. addit verò ibidem: *Poſt tres menſes redire permiſſus ſum.* Ineunte ergo Julio menſe ſuis reſtitutus eſt, quindecim verò diebus componendis Hipponenſium rebus inſumptis, literis antè quatuor ferè menſes à Dulcitio acceptis reſpondit. Fuerat is ab Honorio Imperatore in Marcellini locum contrà Donatiſtas in Africam delegatus, qui cùm Auguſtino ſingulari amicitiâ junctus eſſet, octo quæſtiones Sancto Doctori ſibi ſolvendas propoſuit. Auguſtinus cùm vetera ſibi dubia objici animadverteret, nihil novi elucubrare ſtatuit, ſed ex editis olim abs ſe voluminibus reſponſiones ad ſingulas dubitationes excerpere, eâ facti ratione redditâ: *Ut nec ſtudio tuæ ſanctitatis deeſſem, quod mihi eſt gratiſſimum, nec alio modo eadem dicere cogerer, quod mihi eſſet laborioſiſſimum, nec te aliquo ampliùs adjuvaret.* Porrò in ſolutione tertiæ quæſtionis meminit Epiſtolæ ad Mercatorem datæ contrà Pelagianos:

In qua-

In quadam Epiſtolâ, inquit, *quam ſcripſi ad filium meum nomine Mercatorem*, *quæ incipit*: Procul dubio notiſſimum vobis, *cùm me conſuluiſſet de quibuſdam quæſtionibus Pelagianorum, qui negant, mortem eſſe peccato retributam, quatenùs diſputaverim, in ſubditis lege.* Hic eſt celebris ille Marius Mercator Pelagianorum hoſtis acerrimus, cujus ſcripta toties in hac hiſtoriâ laudamus, qui anno 429. Conſtantinopolim profectus Juliani, ac aliorum Pelagianorum Exepiſcoporum apud Imperatorem conatus eluſit, ut Lib. 2. cap. 5. dicemus. Hæ quidem literæ Sancti Patris ad Marium Mercatorem ioteriere, illarum tamen meminit Poſſidius io Indice. Et quidèm plures Epiſtolas ſcripſit Auguſtinus contrà Pelagianos, quæ quo anno datæ ſint, non liquet; has inter inſigniores ſuot Epiſt. 144. ad Anaſtaſium, Epiſt. 200. ad Aſſelicum Epiſcopum Tuſuritanum ex cap. 120. Collat. 1. Carthaginenſis.

In eodem libro ad Dulcitium in ſolutione ſecundæ quæſtionis recitatur Sancti Doctoris Enchiridion. Laurentius Romanæ Eccleſiæ Primicerius Auguſtini famâ permotus petiit à Sancto Doctore Enchiridion, hoc eſt, veluti omnium credendorum ſummarium *quod manibus poſſet aſtringi*, *non quod armaria poſſet onerare*, ex Auguſtino ibidem cap. 6. quod nempe contineret, quid juxtà dogma Catholicum ſequendum, quid ob plurimas ſubortas hæreſes fugiendum, quid ab Orthodoxâ fide probaretur, improbaretur-ve. Auguſtinus illâ occaſione Pelagianam hæreſim ſolidiſſimè confutavit, nam per plura capita poſt vigeſimum quintum in eandem toto impetu invectus docet, naſci hominem originali maculâ infectum, nequè reparari amiſſum nitorem meritis, ſed gratiâ Dei; Fidem à nobis ortum non habere, ſed eſſe donum Dei, totum illi dandum, qui hominis voluntatem bonam & præparat adjuvaodam, & adjuvat præparatam; Deum prævenire nolentem, ut velit, ſubſequi volentem, oe fruſtrà velit, atque hæc uſquè ad cap. 34. indè hæreſim, quam poſteà Neſtorius docuit, latiſſimè ioſequitur, illam enim in Leporio olim damnaverat, & cùm Neſtoriana hæreſis ex Pelagianâ ortum traxerit cap. 36. utramque ſic eruditè confutat: *Hìc omnino granditer*, *& evidenter Dei gratia commendatur; Quid enim humana natura in homine Chriſto meruit, ut in unitatem perſonæ unici filii Dei ſingulariter eſſet aſſumpta? Quæ bona voluntas, cujus boni propoſiti ſtudium, quæ bona opera præceſſere, quibus mereretur iſte homo, ut una fieret perſona cum Deo? Nunquid anteà fuit homo, & hoc ei ſingulare beneficium præſtitum eſt, ut ſingulariter promereretur Deum? Nempè ex quo homo eſſe cœpit, non aliud cœpit eſſe, quàm Dei filius, & hoc unicus, & propter Deum Verbum, quod illo ſuſcepto caro factum eſt, utique Deus, ut quemadmodum eſt una perſona quilibet homo, anima ſcilicet rationalis, & caro, ita ſit Chriſtus una perſona Verbum, & homo. Undè naturæ humanæ tanta gloria nullis præcedentibus meritis ſinè dubitatione gratuita, niſi quia magna hìc, & ſola Dei gratia fideliter, & ſobriè conſiderantibus evidenter oſtenditur.* Quo uno ictu Pelagiana hæreſis, ejuſque filia Neſtoriana conficiuntur. Aureus planè Liber ille eſt, quem Sanctus Doctor in Indice librorum ab ſe retractatorum lib. 2. cap. 63. nominari voluit: *De Fide*, *Spe*, *& Charitate*, cujus rationem vide apud eundem cap. 3. laudati operis; Et licèt Sanctus Pater Enchiridion poſt editos libros contrà Julianum locaverit io libris Retractationum, illud tamen ſcriptum fuiſſe antè volumen VIII. Quæſtionum ad Dulcitium conſtat, nam, Quæſtione ſecundâ ait: *Dixi etiam tale aliquid ad Laurentium*: ibique ex cap. 109. Enchiridii ſententiam longiorem exſcribit, quarè ultrà annum 419. liber ad Laurentium minimè ſcriptus fuit.

Dum hæc, ac pleraque alia in Africâ ab Auguſtino ſcribuntur, Innocentius, ac Marcellus felici navigatione uſi Attico, ac Cyrillo Africanorum Antiſtitum poſtulata expoſuerant, à quibus benignè excepti exemplaria canonum Nicænorum ex antiquioribus codicibus exſcripta unà cum utriuſque Epiſcopi literis ad Africanam Synodum deferendis acceperunt, nullâque morâ interpoſitâ eadem maria remenſi Carthaginem redicre. Hìc tamen nobis corrigendus venit error, qui in literas Cyrilli ad Aurelium, Auguſtinum, & Collegas irrepſit, antequàm ad alia gradum faciamus; Hæc ibidem leguntur: *De Paſchâ verò, ut ſcripſiſtis, nunciamus vobis XVII. Kal. Majas nos futurâ indictione celebrare.* Bucherius in Comment. ad Can. Paſchal. Victorii Aquitani cap. 1. & 3. ſcribit io melioribus Codicibus legi IX. Kal. Maii, ex quo paſchali caractere colligit deſignari Paſcha anni 444. undè pag. 96. ait: *Idem probat Cyrilli ad Synodum Carthaginenſem Epiſtola anno Chriſti 443. ſcripta.* Hic auctor totus hoſpes apparet io Eccleſiaſticâ Hiſtoriâ, nam anno 443. gemebat ſub Genſerico Vandalo Carthago, objerat antè tria luſtra Aurelius, ejuſque poſt Capreolum ſucceſſor Quodvultdeus in exilium ab Ariano Rege deportatus fuerat ex Victore Vitenſi lib. 1. de Perſecutione Vandalicâ; cùm verò Africani literas ad Cyrillum pro impetrandis exemplaribus canonum Nicænorum anno 419. per legatum miſerint, ſeram nimiùm reſponſionem anno 443. Cyrillus repoſuiſſet viginti quatuor annis ab acceptâ Epiſtolâ elapſis; quarè nota illa paſchalis mendoſa eſt, erroris verò cauſam paucis explicamus. Cyrillus græcè quidèm ſcripſerat, atque his planè verbis Paſcha anni ſequentis deſignarat, ſcribens celebrandum τῇ τρίτῃ ϗ εἰκάδι τοῦ Φαρμουθὶ μηνὸς: nempè die *tertiâ & viceſimâ menſis Aprilis*, interpres verò tranſtulit IX. Kal. Majas puri puti Grammatici functus munere, cyclorum Ægyptiorum à Latinis diverſitate minimè prænotatâ. Pharmutus apud Ægyptios quinque diebus Latinorum Aprilem antecedit; ſcribit Sanctus Ambroſius in Epiſtolâ de paſchalis celebrationis ratione ad Epiſcopos per Æmiliam: *Primus menſis apud Ægyptios dicitur Pharmuthi, & incipit VI. Kal. Aprilis, & finitur VII. Kal. Maii*: & anteà, ſi quartadecima Luna in Dominicam inciderit, *adjungendam* ait *hebdomadam alteram, ſicut & ſeptuageſimo ſexto anno ex die imperii Diocletiani factum eſt; Nam tunc vigeſimo octavo die Pharmuthi menſis, qui eſt IX. Kal. Maii Dominicam Paſchæ celebravimus.* Epocha Diocletiani incœpit anno 284. quarè anno 360. Paſcha ab Alexandrinis peractum fuit 28. Aprilis, à Latinis verò die 23. Cyclo Solis V. Lunæ XIX. lit. B. A. cùm quartadecima Luna inciderit die 16. Aprilis, quæ erat Dominica. Quarè dies, vigeſima tertia Pharmuthi apud Alexandrinos correſpondebat diei decimæ octavæ Aprilis apud Latinos, eademque dies, quæ eſt apud noſtrates XIV. Kal. Maii, eſt apud Ægyptios IX. Kal. Maii. Ex caractere ergo paſchali laudatæ Epiſtolæ Sancti Cyrilli deſignatur Paſcha anni 402. quo celebrata fuit dies reſſurrectionis Domini IX. Kal. Maii Alexandriæ, Romæ verò XIV. Kal. ejuſdem menſis Cyclo Solis IX. Lunæ III. lit. D. C. Antiqui Interpretes rectè quidèm juxtà Latinorum cyclos Epiſtolam Cyrilli è græco vertentes ſcrip-

ſere

Digitized by Google

ſere XIV. Kal. Majas; ſed ex Amanuenſium imperitiâ, ac negligentiâ priores duæ unitates in inferiori parte connexæ VII. reddidere, quem mendoſum etiam numerum Theodorus Balſamon, aliique etiam Græci, & Latini omnes Conciliorum collectores hùc uſque ſecuti ſunt. Hoc Paſcha Sanctus Cyrillus Homiliâ octavâ deſignavit, in cujus calce ita fatur: *ἑορτάζοντες δὲ τῇ ἑξῆς ἐπιφωσκούσῃ κυριακῇ τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ Φαρμουθὶ μηνὸς*, &c. *Celebrantes verò* Paſcha *illuceſcentè deinceps Dominicâ die tertiâ, & viceſimâ ejuſdem menſis Aprilis.* Et hæc de Cyrilli ad Africanos Epiſtolâ, quæ ſcripta eſt antè Septembrem præſentis anni 419. oam ibidem indicitur Paſcha *futurâ indictione* celebrandum, indictio verò III. quæ fluebat tempore Paſchatis anno 420. incœperat ioitio Septembris anno ſuperiori.

Cæterùm Africani ubi has à Cyrillo, itemque alias ab Attico literas unà cùm canonibus Nicænis ex autographis exſcriptis accepiſſent, neque in iis duo illi canones, quos utì à Nicænâ Synodo editos Apoſtolici Legati publicaverant, minimè legerentur, decrevere eoſdem iterum legatos Innocentium, & Marcellum cum delatis ex Oriente ſcriptis Romam ad Bonifacium mittere; in antiquis Codicibus hæc leguntur: *Exemplaria Concilii Nicæni directa ſub die VI. Kal. Decembris poſt conſulatum glorioſiſſimorum Impp. Honorii XII. & Theodoſii VIII. Bonifacio urbis Romæ Epiſcopo.* Ex quibus metachroniſmus Baronii patet hæc de Innocentio, & Marcello Legatis Africanis ſcribentis ad annum 419. pag. 450. *Antequam legati redirent, contigit, Bonifacium mori, & in ejus locum ſuffici Cæleſtinum:* Etenim hoc ipſo anno Carthaginem redière, & antè Decembrem Romanâ legatione perfungi juſſi ſunt, cur enim legati anno 419. ex Africâ profecti pleno quadriennio Alexandriæ, & Conſtantinopoli uſquè ad annum 423. quò VIII. Kal. Novembris Bonifacius deceſſit, morati fuiſſent? Sed & hoc ipſum teſtatur in literis ad Cœleſtinum Synodus Africana: *In Conciliis*, inquit, *verioribus, quæ accipiuntur Nicæna, à Sancto Cyrillo Coepiſcopo noſtro Alexandrinæ Eccleſiæ, & à venerabili Attico C. P. Antiſtite ex authentico miſſis, quæ etiam ante hoc per Innocentium presbyterum, & Marcellum ſubdiaconum, per quos ad nos ab eis directa ſunt, venerabilis memoriæ Bonifacio Epiſcopo Prædeceſſori veſtro à nobis tranſmiſſa ſunt.* In eam verò opinionem vir inſignis deſcendit, quòd legens proximè recitatam ad Cœleſtinum Epiſtolam, vidit adhuc ſub Cœleſtino in causâ Apiarii, Fauſtinum legatum degiſſe Carthagine, undè ejuſdem cauſæ cognitionem uſquè ad Cœleſtini pontificatum protractam exiſtimavit. Sed bis Fauſtinus io ejuſdem Apiarii causâ Legatus in Africam venit, primò quidèm anno 418. ſub finem pontificatûs Zoſimi, ac paucos menſes Carthagine moratus, cùm Apiarium Epiſcopis Africanis conciliaſſet, Romam reverſus eſt. At idem Apiarius Cœleſtino Pontifice immanium crimioum apud Tabracenos patratorum iterum accuſatus, damnatuſque, Cœleſtini patrocinium imploravit, à quo Eccleſiaſticæ communioni reſtitutus fuit, miſſo in Africam eodem Fauſtino Legato, ut cum Epiſcopis Apiarii cauſam retractaret; Ille verò conſcientiæ reæ ſtimulis actus univerſa crimina, quæ diu perfrictâ fronte negaverat, tandem confeſſus fuit, quæ omnia narrantur in Epiſtolâ Synodi Africanæ ad Cœleſtinum.

Hìc verò ea ſtatim cogitatio animum pulſat, cur Romani Pontifices duos ſuperiùs memoratos canones utì Nicænos publicarint, cùm conſtet eſſe Sardicenſes? itemque cur Africani Antiſtites Sardicenſis Concilli canones ignoraverint, cùm tameo Sardicæ ſederit cum aliis; ex Africâ Collegis Gratus Carthaginenſis, qui etiam in Synodo plenariâ abs ſe poſteà in Africâ celebratâ Canone 5. Sardicenſis Coocilii meminit? Doctiſſimi Cardinales Baronius, ac Bellarminus, quos poſteà cæteri ſecuti ſunt, reſpondent, Synodum Sardicenſem non fuiſſe niſi clariorem Nicænæ explicationem, undè nil mirum, ſi ſub oomine Nicænæ propoſita fuerir. Illud ſanè mirum videtur, Africanos Sardicenſem Synodum à priori Concilio Carthaginenſi laudatam ignoraſſe; immò illam non tantùm ignorarunt, verùm etiam putarunt, eandem fuiſſe ab Arianis celebratam; horum teſtis eſt Auguſtinus lib. 3. contrà Creſconium cap. 34. ſcribens: *Diſce ergo, quod neſcis, Sardicenſe Concilium Arianorum fuit, quod notum jam diù eſt.* Ariani Epiſcopi Sardicâ profecti Philippopolim ſeceſſere, ibique novum fidei Symbolum edidere, ſcribentes poſteà & ipſi encyclicas, in harum Epigraphe Donatum Carthaginenſem cum aliis ejuſdem farinæ Epiſcopis nominarunt, ita enim illorum Epiſtola inſcribitur: *Gregorio Alexandriæ Epiſcopo, Amphioni Nicomediæ Epiſcopo, Donato Carthaginis Epiſcopo &c. qui ad civitatem Sardicam congregati Concilium celebravimus in Domino ſalus:* Tom. 3. Concil. Edit. Regiæ pag. 82. Harum literarum meminit Sanctus Doctor Epiſt. 163. ad Eleuſium, Glorium &c. quas cùm arbitraretur, ſcriptas fuiſſe à Sardicenſi Concilio, id enim in titulo Arianorum fraude prænotatum fuerat, Sardicenſem conventum ab Arianis habitum cenſuit, non enim Sardicenſem Synodum à Philippopolitano conventu diſtinguere potuit, cùm veri Sardicenſis Concilii canones id temporis Africanos laterent, ac Epiſtola ficto Sardicenſis conſeſsûs titulo prænotata in ſiniſtram de memoratâ Synodo opinionem eoſdem induceret. Immò Africani non ſolum Sardicenſes, verùm & ipſos Nicænos canones diù ignoraruot; etenim Auguſtinus à Valerio Hipponenſi Epiſcopo in conſortium dignitatis adſcitus fuit contrà canonem Nicænum 8. ſtatuentem: *Ne in unâ Civitate duo Epiſcopi probentur exiſtere;* Aurelius tamen totius Africæ Primas id permiſit teſte Poſſidio lib. de Vitâ Sancti Auguſtini cap. 8. & Megalius Numidiæ Primas eundem conſecravit, facto *tranſmarinis, & Africanis Eccleſiæ exemplis* comprobato, quod etiam teſtatus eſt idem Auguſtinus in Epiſtolâ 34. ad Paulinum: *Quod in ſe ipſo*, ſcribit de Auguſtino Poſſidius, *poſteà fieri non debuiſſe, ut vivo ſuo Epiſcopo ordinaretur, & dixit, & ſcripſit, propter Concilii univerſalis vetitum, quod jam ordinatus didicit.* Undè auctor fuit, ut Epiſcopo initiando Synodalia ſtatuta proponerentur.

Hìc nobis impudentiſſima calumnia, quam M. Antonius de Dominis lib. 4. de Republ. Eccleſ. cap. 8. num. 28. Auguſtino importat, reijcienda eſt: *Africana*, inquit, *Eccleſia Romano Papatui vehementer reſtitit tempore Auguſtini, Auguſtino etiam ipſo cum reliquis adversùs Papatum reclamante;* Pro Africanis enim ſtabat antiquiſſima conſuetudo, quà nullus Presbyter, Diaconus, aut inferioris ordinis clericus ad ad tranſmarina judicia nnquam provocaverat, quæ etiam canone Synodali confirmata fuerat; ignorabant Africani canones Sardicenſes, undè duo illi canones, quos Legati Apoſtolici pro Romanæ cathedræ privilegiis aſſerendis proferebant, nuſquam ab Africanis inventi fuerant, non in Nicænâ Syndo, à quà reapſe conditi non fuerant, non in Sardicenſi, quam ignorabant: indè ergo orta diſſenſio inter Africanam,

Digitized by Google

nam, & Romanam Eccleſiam, in quâ quidèm Africani Pontificio primatui minimè reſtitere, immò Auguſtinus, uti oſtendimus, Zoſimi decreta inolitæ apud Afros conſuetudini præponenda eſſe cenſuit. Etiamnùm ex Adriani IV. Pontificis per Innocentium III. roborato privilegio inferior Siciliæ clerus Romam appellare non poteſt, & tamen non dubitat de primatu Romano; Profectò uti ſuperiùs obſervavimus, Africani appellationes in rebus fidei admiſere. Epiſcopis tamen Africanis licitum fuiſſe ad Romanam ſedem appellare tradit disertè Auguſtinus Epiſt. 163. ubi agens de ſententiâ latâ contrà Cæcilianum à Secundo Tigiſitano Numidarum Primate ait: *Neque enim de Presbyteris, aut Diaconis, aut inferioris ordinis Clericis, ſed de collegis agebatur, qui poſſent aliorum collegarum judicio, præſertim Apoſtolicarum Eccleſiarum cauſam ſuam integram reſervare.* Præterea cùm Antonius Fuſſalenſis in Numidiæ Synodo damnatus Romanum Pontificem Bonifacium appellaſſet, iſto verò interim defuncto Cœleſtinus eandem appellationem admiſiſſet, Auguſtinus Epiſt. 261. ad Cœleſtinum dedit, quâ enixè eundem deprecatus eſt, ne Antonius, ſi in illius favorem judicaret, cum militari apparitura Fuſſalæ reſtitueretur, non enim ſe pati poſſe dicebat, *publicas poteſtates, & militares impetus tanquam executuros Apoſtolicæ Sedis ſententiam.* Appellationes verò Epiſcoporum in eâdem Epiſtolâ palam admittit: *Exiſtat*, inquit, *exemplo ipsâ Sede Apoſtolicâ judicante, vel aliorum judicata firmante, quoſdam pro culpis quibuſdam nec Epiſcopali ſpoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos.* Hæc luculentiſſima Auguſtini teſtimonia poſuerat Cardinalis Baronius, undè Apoſtata ſatis intelligere poterat, quali Auguſtinus eſſet ergà Romanam Sedem obſequio. Michael Rouſſelius lib. 4. Hiſt. Juriſd. Pont. pag. 499. putat, laudatas Africanorum ad Cœleſtinum literas eſſe ſuppoſitias, quòd in illis etiam Epiſcoporum Africæ ad Romanum Antiſtitem appellationes interdicuntur; At veras eaſdem arbitror; Africani enim jura extendere conabantur, ſed Auguſtinum in aliâ fuiſſe ſententiâ ex memoratâ Epiſtolâ 261. nobis probatum eſt. Hæc quidèm poſteà evenere, quæ tamen hìc à nobis recitata ſunt, quò plenior Africanarum appellationum, de quibus hoc anno in Synodo ab Aurelio, Alipio, Auguſtino, aliiſque actitatum fuit, notitia haberetur. At ſecutis temporibus non ſemel apud Romanos Pontifices Africani appellationes proſecuti ſunt; pertinebat enim Africa ad Patriarchatum Romanum, undè Urbis Antiſtitem uti ſupremum Eccleſiaſticæ rei Principem quilibet jure optimo poterat ex eâdem Provinciâ appellare. Sanctus Leo Magnus Epiſt. 85. ad Mauritanos ait; *Cauſam quoque Lupicini Epiſcopi illic jubemus audiri, cui multùm, & ſæpius poſtulanti communionem hac ratione reddidimus, quoniam ad noſtrum judicium provocaſſet, immeritò eum pendente negotio communione ſuſpenſum &c.* Circumfertur Epiſtola Bonifacii II. in quâ hæc leguntur: *Aurelius enim præfatæ Carthaginenſis Eccleſiæ olim Epiſcopus cum collegis ſuis (inſtigante Diabolo) ſuperbire temporibus Prædeceſſorum noſtrorum Bonifacii, atque Cœleſtini contrà Romanam Eccleſiam cœpit.* Scripta eſt hæc Epiſtola ad Eulalium Antiſtitem Alexandrinum, cui narrat, Eulalium Epiſcopum Carthaginenſem poſtliminio tandem in Apoſtolicæ Sedis gratiam damnato Aurelii, ac ſucceſſorum facto rediiſſe. Verùm haſce literas commentitias eſſe rectè obſervavit Baronius ad hunc annum 419. pag. 456. quòd nullus tunc ſederet Alexandriæ Eulalius, ſed Timotheus, itemque quòd *tempore ejuſdem Bonifacii regnante Gelimere Vandalorum Rege nec unus eſſet reperiri in Africâ Catholicæ communionis Epiſcopus.* Primùm quidèm optimè rem conficit, addo etiam, nec Eulalium tunc ſediſſe Carthagine, ſed Bonifacium, qui anno 523. electus fuit illius Eccleſiæ Antiſtes, & anno 535. ex Victore Tunonenſi deceſſit; Alterum verò, quod inſignis Hiſtoricus ſcribit, admitti nullâ ratione poteſt, vivebat enim id temporis Bonifacius Primas Carthaginenſis, Liberatus Primas Byzacenus, itemque Fulgentius noſter Ruſpenſis, cæterique Africanarum Eccleſiarum Antiſtites, non enim Gelimer illos in exilium deportandos juſſit. Præterea in eiſdem literis ſcribit Bonifacius, unà cum Eulalii Epiſtolâ ſe mittere etiam Juſtini clementiſſimi Principis Orientis ſacrarum literarum exemplaria; At biennio, antequàm Bonifacius Pontificatum iniret, Juſtinus & vivendi, & imperandi finem fecerat, obiit enim anno 527. Kal. Auguſti, Bonifacius verò in Pontificem inauguratus eſt anno 529. IV. Kal. Novembris. Fœdis ergo mendaciis tota illa Epiſtola ſcatet, neque Alipius, Auguſtinus, cæterique Collegæ cum Primate Aurelio appellationibus tranſmarinis ſe ſe oppoſuere inſtigante Diabolo, ſed antiquiſſimâ Africanarum Eccleſiarum conſuetudine moti, quam ægrè ferebant Apiarii ſceleſtiſſimi hominis conatibus primùm infringi.

CAPUT XVIII.

Julianus Epiſcopus Eclanenſis novus Pelagianus. Ejuſdem Patria, Parentes, Nuptiæ, Epiſcopatus, Hæreſis exponuntur.

CUm liber Sancti Auguſtini de Nuptiis, ac Concupiſcentiâ delatus fuiſſet in Italiam, paſſimque in varia exemplaria ſpargeretur, Julianus Eclanenſis Epiſcopus eundem quatuor libris impugnavit. Fatetur Hæreticus apud Auguſtinum lib. 1. Oper. Imperf. cap. 18. vivente Zoſimo, nullum ſe in Pelagianâ causâ librum ſcripſiſſe, & in his quatuor Eulalianum ſchiſma Catholicis objicit, quod cùm præſenti anno contigerit, vel hoc ipſo eodem anno, vel ſequenti Julianus manum ſtylo admovit, judicatam cauſam per ſummam audaciam retractaturus. Cùm verò hic linguarum peritiâ, ingenii acumine, orationis elegantiâ, librorum copiâ, ac conceptâ præſertim contrà Auguſtinum rabie cæteros Pelagianos longo poſt ſe intervallo reliquerit, ad alia properantem in ſui conſideratione remoratur. De Juliani Patriâ, ac ſede Epiſcopali inter Scriptores non convenit, & uti olim ſeptem urbes de natali ſolo Homeri poetarum Græcorum Principis contenderunt, ita Juliano ſeptem ſeu patrias, ſeu ſedes Eccleſiaſticas aſſignari video. Gennadius in lib. de Script. Illuſtr. cap. 45. Julianum *Capuanum* Epiſcopum dicit, cui Baronius, Ughellus, aliique frequentiùs adhæſere. Gelaſius in Decreto de libris apocryphis, itemque Beda in Præfat. in Cantica *Celanenſem* eundem faciunt. Petrus Diaconus in fine lib. de Incar. & Grat. *Edanenſem* illum vocat. Vignierius in Præfatione ad Opus Imperfectum Sancti Auguſtini tradit, eundem natum *Celiæ* in Apuliâ. Holſtenius, ac Roſuveydus, hic in Notis ad carmen 14. Paulini, ille in Notis ad Italiam Cluverii *Celennenſem* in Campaniâ Julianum pronunciant. Nonnulli ex Proſperi depravato Chronico *Attelenſem* fuiſſe contendunt; eſt autem Atella Neapolim

Neapolim inter, & Capuam, *Averſa* Italis vulgò nuncupata. At ex melioribus codicibus Scaliger, ac Pontacus ita in Proſpero legunt ad conſulatum Theodoſii Auguſti XVII. *Hac tempeſtate Julianus Eclanenſis jactantiſſimus Pelagiani erroris aſſertor &c.* Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 6. *Heracleenſem* illum dicendum eſſe ſuſpicatur. Has inter opiniones non recenſeo, quòd lib. 2. de Vitâ Sancti Auguſtini Gallicè ſcriptâ à Claudio Maimburgio cap. 11. Julianus Patavii, ubi hæc ipſa conſcribimus, Epiſcopus aſſeratur, Typographi enim fortè error fuit. Verùm ex Mario Mercatore Juliani Antagoniſtâ lis ex parte finem ſortitur, nam pag. 13. Codicis Vaticani cap. 9. laudati ait: *Simul admonere volens, Julianum etiam Epiſcopum oppidi Eclanenſis hæreticum Pelagianum, ſeu Cœleſtianum hunc ſecutum eſſe Theodorum &c.* Quarè Proſpero concinit, qui itidem & ipſe Juliano convixit; & ſanè codices Gelaſii, Bedæ, ac Petri Diaconi depravati ſunt unius literæ tranſpoſitione, vel conjunctione; etenim in voce Celanenſi e per imperitiam Amanuenſium poſt *c* ponitur, quæ litera ſi præponatur *ec* lanenſem leges; in codice verò Petri Diaconi, ubi Edanenſis appellatur litera *d* dividenda eſt in *c*, & *l*, quæ perperàm junctæ errorem continent: hæc minuta adnotare libuit, ut ex communi veterum ſententiâ Julianus Eclanenſis Epiſcopus appareat. Illuſtriſſimus Suareſius Auguſtini ſtudioſiſſimus in Diſſert. 2. de Opere Imperfecto Sancti Doctoris pag. 19. ſcribit, Julianum *Eclanenſem Epiſcopatum obtinuiſſe*, qui quidèm doctiſſimus, raræque eruditionis Antiſtes Juliani ſedem mihi primitùs indicavit, antequam in Mercatoris codicem incidiſſem. Fuit Eclanum, ſeu Eculanum antiqua Hirpinorum urbs Plinio, Ptolomæo, Ciceroni, aliiſque memorata, diſtans Benevento ex itinerario Antonini M. P. XV. ſeu ex tabulis Peutingerianis XVI. Camillus Peregrinius in eruditis Commentariis de Ducatu Beneventano pag. 15. ſcribit, Eclanum poſteà Frequentum dictum fuiſſe, quod anno *986*: terremotu dejectum, ut ait Oſtienſis in Chronico, dein ob bella propemodum civibus viduatum anno *1465*. die 7. Maii Sedem Epiſcopalem amiſit, atque in Abellinenſis Epiſcopi juriſdictionem tranſiit, ut ex Tabulis Ughelli tomo 8. Italiæ Sacræ intelligitur. At Lucas Holſtenius in Frequenti territorio propè Mirabellam fuiſſe Eclanum contendit, ubi etiamnum antiquorum mœnium ruinæ viſuntur, in quibus nobiles ſtatuæ repertæ ſunt, & à Prorege Neapolitano in Hiſpanias tranſmiſſæ; addit poſteriori ævo Quintodecimum fuiſſe appellatum, cujus mentio fit in Actis Sancti Mercurii Martyris, ac poſteà à Conſtantino Græcorum Imperatore funditùs everſum anno *669*. in Notis ad pag. 1203. Italiæ Cluverii. Verùm in Chronico antiquo Beneventano Monaſterii Sanctæ Sophiæ in calce Tomi 9. Ughelli non ſemel Quintodecimi mentio habetur, pag. 620. *Qui habitare videntur in Decimo-Quinto loco, qui Pontilia dicitur;* Inſuper quædam donatio ibidem recitatur facta anno 17. Radelchis Principis Longobardi indictione 3. Julio menſe; Radelchim Beneventi dominum Leo Oſtienſis lib. 1. cap. 31. memorat anno 851. indictio verò tertia currebat Julio menſe anno 855. quo anno adhuc extabat Quintodecimum. Eclanum verò Quintodecimum dictum fuiſſe cum eodem Holſtenio affirmo; is enim ea loca præſens diligentiſſimè exploravit, & diſtantia à Benevento hoc ipſum comprobat, nam Frequentum inde M. P. XII. circiter diſtat, Eclanum verò XV. undè Quintodecimum poſteà appellatum. Certùm tamen, eſt Epiſcopalem Sedem Eclano deſtructo Frequentum, vulgò *Frigento*, fuiſſe translatam, ut planè idèm anteà Eclanenſis, qui poſteà Frequentinus Epiſcopus fuerit. De patriâ verò Juliani non conſtat; Atellanenſem fuiſſe ſcribit Baronius ad Annum 430. Num. 6. Verùm non in Campaniâ, ubi Atella ſita eſt, ſed in Apuliâ eundem natum disertè tradit Sanctus Auguſtinus lib. 6. Oper. Imperf. cap. 18. *Neque enim*, inquit, *quia te Apulia genuit, ideo Pœnos vincendos exiſtimas gente, quos non potes mente.* Cùm verò ſciamus, urbes antiquitùs doctiſſimos cives in Epiſcopos elegiſſe, Eclani pariter natum Julianum ſuſpicor; alteraque conjecturâ idipſum indicatur; quòd Æmilius Beneventanus filiam Juliano in vicinâ Urbe degenti, ac proindè ſibi ſatis, ſuperque noto deſpondit; Neque quis repugnet, quòd Auguſtinus gente Apulum Julianum dixit, cùm Eclanum in Campaniâ fuerit, ut ex itinerario Antonini patet, ubi ait; *A Capuâ Equo Tutico M. P. LIII. ubi Campania limitem habet*, diſtat autem Equus Tuticus à Benevento intrà Hirpinos M. P. XXI. Nam Hirpini medii ſunt inter Campaniam, & Apuliam, undè modò Campaniæ, modò Apuliæ deputati. Servius Lib. 7. Æneid. Hirpinos intrà Apuliam locat, & Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. c. 6. Eclanum Apuliæ Peucetiæ oppidum dicit, laudatque *veteres, & recentiores Geographos;* Ex diviſione verò Adriani Eclanum, & Beneventum ad Campaniam pertinebant, undè leguntur Beneventi Epigrammata inſcripta Conſularibus Campaniæ.

T. AVONIO. MARCELLINO.
V. C. CONS. CAMP PATRO
NO DIGNISSIMO. OB. IN
SIGNIA BENEFICIA. QUI
BUS. LONGA. POPULI. TÆ
DIA. SEDAVIT. UNIVER
SA. PLEBS. BENEVENTA
NA. CENSUIT. PONENDAM.

Item aliud.

CLAUDIO JULIO
PACATO. V. C. CONS. CAMP.
OB ÆQUITATEM JUDICII.
ET PATROCINIA. JAM. PRIVATI.
ORDO. BENEVENTANUS
PATRONO POST FASCES DEPOSITO
CENSUIT COLLOCANDAM.

Prior inſcriptio recitatur à Grutero pag. CCCLXXI. altera verò pag. CCCCXXV. Hinc Julianus etiam à Bedâ dicitur *Epiſcopus à Campaniâ*, & in Codicibus melioribus Gennadii teſte Peregrinio Julianus Epiſcopus non Capuanus, ſed Campanus aſſeritur, Trithemius etiam Julianum Epiſcopum Campanum vocat; undè & Proſper Julianum itidem Campanum appellat in Epigrammate contrà Sancti Auguſtini detractorem.

Aut hunc fruge ſuâ æquorei pavere Britanni,
Aut huic Campano gramine corda tument.

Quâ phraſi Pelagium, ac Julianum deſignavit. Atque hæc de Patriâ, & Eccleſiâ Juliani Epiſcopi. Idem nobili familiâ ortus fuit, patre Memorio, matre Julianâ, à quâ & nomen ſortitus eſt; Hæc illi exprobrat Marius Mercator pag. 5. ejuſdem Codicis. *Tune ſanctæ, ac beatæ recordationis Memoris Epiſcopi filius? Tu Julianæ primariæ fœminæ, & quâ nihil honeſtius inter reverendiſſimas matronas invenias, utero editus?* Nequa hìc placet correctio Baronii, qui non Memorem, ſed Memorium Juliani Patrem di-

cendum

Digitized by Google

eendum contendit, nàm Auguſtinus quoque, & Paulinus, ut patebit, eundem Memorem etiam nominarunt. In ſacris Capuanæ Eccleſiæ tabulis Memorius inter illius Urbis Epiſcopos recenſetur, quod in Italiâ Sacrâ Ughelli apparet, ex quibus tamen Memorii ſucceſſor Julianus expungendus eſt, ac inter Frequentinos Epiſcopos, ut eâ tamen dignitate indignus, reponendus. Erat Memorius Sancti Auguſtini inter paucos amicus, ut conſtat ex Epiſtolâ Sancti Doctoris 131. ad illum ſcriptâ, alterius etiam Epiſtolæ ad eundem datæ mentionem facit Poſſidius in Indiculo. Audiatur Auguſtinus lib. 1. contrà Jul. cap. 4. *Ego certè beatæ memoriæ Memoris Patris tui non immemor, qui mecum non parvam inierat amicitiam colloquio literarum, teque ipſum mihi cariſſimum fecerat &c.*

Julianus adoleſcens latinis juxtà, ac græcis literis operam dedit teſte Gennadio laudato cap. 45. *Rhetor periſiſſimus* dicitur à Beda in Præfatione ad Cantica, additque ex conjecturâ Voſſius, *ut Romanus Demoſthenes haberetur vulgò;* Et ſanè ejuſdem eloquentiam pompoſam, ac phaleratam fuiſſe ex fragmentis Operi Imperfecto Sancti Auguſtini inſertis intelligimus. Juvenis nobiliſſimam uxorem duxit Æmilii Epiſcopi Beneventani filiam, qui dudùm ab Innocentio Papa in cauſâ Chryſoſtomi cum literis ad Anyſium Theſſalonicenſem totius Illyricianæ diœceſeos Apoſtolicæ Sedis Vicarium, & ad Atticum C. P. miſſus fuerat, ac Eudoxiâ jubente in carcerem detruſus quarto demum menſe dimiſſus re infectâ in Italiam redierat, quæ pluribus proſequitur Metaphraſtes apud Surium die 27. Januarii cap. 128. de Vitâ Chryſoſtomi. Celebres ſanè evaſere Juliani nuptiæ ob epithalamium, quod illarum occaſione cecinit Sanctus Paulinus Epiſcopus Nolanus. Do nonnulla carmina, quorum priora ſic corrigenda arbitror.

Inſula Pontifices divino jungit honore,
Humano pietas jungit amore Patres.
Hanc Memor officii, nec immemor ordine recto
Tradit ad Æmilii pignora cara manus.
Ille jugans capita amborum ſub pace jugali
Velat eos dextrâ, quos prece ſanctificat.

Poſteà utrique Antiſtiti Sponſorum parenti longam nepotum ſeriem auguratus, addit:

Caſta, ſacerdotale genus ventura propago,
Et domus Aron ſis tota domus Memoris.

Erat verò Julianus Clericus Lectoribus adnumeratus, cùm uxorem duxit, unde canit idem ſacer Poeta.

Clericus uxorem Chriſto comente decoram
Diligat, & pulchram lumine cordis amet.
Auxilioque viri divino munere factam
Lector cœleſti diſcet ab hiſtoriâ.

Lectores in pleriſque Eccleſiis uxorem ducebant, ut patet ex canone 14. Synodi Calchedonenſi, de quâ re in Concilio Carthaginenſi celebrato Cæſareo, & Attico Conſſ. cap. 19. extat hic canon: *Lectores cùm ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri.* Lege novellam Juſtiniani ad Joannem Præfectum Pr. lib. 1. cod. tit. 3. cap. 45. Uxor Juliani ex Paulini epithalamio Ia vocabatur, eſtque hujus nominis fœmina apud Terentium in Adelpho, & ſancta Martyr in Romano Martyrologio 4. Auguſti, cujus templum vetuſtate collapſum Juſtinianus reſtituit ex Procopio Lib. 1. de Ædificiis ejuſdem Imperatoris. Verùm Julianus vel mortuâ uxore, vel ex mutuo conſenſu ab eâdem ſejunctus, Diaconus conſecratus eſt, quo tempore Sanctus Auguſtinus Epiſtolam 131. ad Memorium ſcripſit, in quâ ægrè ſe ferre teſtatur, Julianum *adoleſcentem* tanto ſtudio liberalibus diſciplinis vacare, additque hæc iſta, quæ in eximiam Juliani commendationem veniunt, loquens de ſex libris muſicæ ad Memorium unà cum eâdem Epiſtolâ miſſis: *Nam ſuperiores quinque vix filio noſtro, & Condiacono Juliano, quoniam & ipſe jam nobiſcum commilitat, lectione, & cognitione digni videbuntur. Quem quidem non audeo dicere plus amo, quàm te, quia nec veraciter dico, ſed tamen audeo dicere, plus deſidero, quàm te,* rogatque Memorium, ut ad ſe in Africam Julianum mittat. Profectò Sanctus Doctor tanto amore Julianum proſecutus eſt, ut eidem mille poſteà conviciis in ſe debacchanti, hæc reſponderit: *Ego quidèm pro dilectione, quæ mihi eſt ergà te, quam Deo propitio quibuslibet conviciis abſit, ut de medullis mei cordis exſirpes, mallem fili Juliane, ut juventute meliore, atque fortiore te vinceres.* Julianum verò antè hæreſim in Africam transfretaſſe patet ex lib. 5. Oper. Imperſ. cap. 26. ubi hæc ejuſdem verba leguntur: *Nam cùm antè hos annos eſſemus Carthagini, à quodam mihi honorato homine neceſſario tuo Manichæo æquè, ſicut Epiſtolæ noſtræ indicant, idipſum propoſitum eſt &c.* Hic tamen textus ita reſtituendus eſt: *à quodam mihi Honorato homine neceſſario tuo Manichæo æquè, ſicut Epiſtolæ veſtræ indicant.* Hic enim eſt ille Honoratus, ad quem Auguſtinus ſcripſit librum de Utilitate credendi, ut eundem à Manichæo ad verum dogma revocaret. Appellat autem Julianus etiam Epiſtolam Auguſtini 120. ad eundem Honoratum jam Catechumenum, in quâ fusè contrà Pelagianos diſputat. Lib. 1. cap. 7. Idem Julianus adhùc juvenis Eclanenſis Eccleſiæ in Hirpinis Antiſtes ab Innocentio Papa conſecratus fuit, quo ſoperſtite nihil contrà latam ab eodem Pontifice contrà Pelagianos ſententiam tentavit. Scribit Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium: *Prædicti ſanè Cœleſtius, & Pelagius non tunc primò à Sanctæ memoriæ Zoſimo videntur eſſe damnati, ſed ab ejus Deceſſore ſanctæ recordationis Innocentio, à quo & Julianus fuerat ordinatus, quippè poſt illorum damnationem uſque ad prædicti Innocentii Epiſcopi exceſſum è vitâ in ejus communione permanens, & perſeverans in ſincerâ ſententiâ, & communicans damnatori prædicto, & ipſe quoque ſine dubio Pelagium, Cœleſtiumque damnavit.* Sub Zoſimo cùm in Urbe de peccato originali diſputaretur, Julianus, qui Romæ tunc erat, liberè pro hæreſi loquebatur; horum auctor venit Mercator pag. 7. Commonitorii ad Pintam: *Meminimus enim*, inquit, *tempore, quo præſens in Urbe Româ cum participibus hujus amentiſſimi erroris tui in nonnullis ſimplicioribus Eccleſiæ ventilabas, qualiter interrogabas, quid eſt peccatum, inquiens, malumne aliquid, an bonum? malum utique reſpondebatur tibi: Ad hæc addebas, Deus ne hujus mali auctor, & opifex? abſit, abſit &c.* Cùm verò à Zoſimo Pelagiani damnati fuiſſent anno 418. atque eâ de re per univerſum orbem encyclicas ad Epiſcopos miſiſſet, Julianus renuit in eorundem damnationem conſentire, quo tempore Pelagianum dogma non ex toto ſectabatur, ſed mortem ex peccato Adæ humano generi inflictam in Epiſtolâ ad Zoſimum palam confeſſus eſt; Hoc teſtatur Mercator pag. 6. Vaticani Codicis: *Audi nunc*, ait, *& tu, & qui me, & te dignanter habuerint legere, quid contrà hunc ſenſum tuum impiiſſimum, praviſſimum, impudentiſſimum, petulantiſſimumque olim ipſe pronunciaveris in Epiſtolâ videlicet tuâ, quam ad Sedem Apoſtolicam illo tempore auſus es mittere, quando conventus detrectaſti cum univerſâ Eccleſiâ per totum orbem Pelagium,*

Pelagium, Cæleſtiumque damnare, quæ antequam in manus ſancti illius Romanæ Eccleſiæ veniret Antiſtitis, te agente à nonnullis à te deceptis per totam penè Italiam circumlata eſt, & tanquam magnum aliquid multorum auribus inſinuata cognoſcitur, ibi namque inter cætera ita ait: Qui eſt igitur aſſertor, quòd neque per mortem Adæ omne genus hominum moritur, neque per reſurrectionem Chriſti omne genus hominum reſurgat, contrà Apoſtolum ſentit dicentem: *Sicut in Adam omnes moriuntur, ſic in Chriſto omnes vivificabuntur &c.* Et pag. 10. appellans eandem Juliani Epiſtolam ait: *Quæ ut memoravimus ad ſanctæ memoriæ Papam Zoſimum miſſa eſt, diſplicet tibi, cumque condemnas, qui ſentit, Adam mortalem factum, qui ſivè peccaret, ſivè non peccaret, fuiſſet moriturus, & ais, nec hoc eſſe ratione ſubnixum*, credo enim *inquis*, immortalem quidèm factum, ſed qui, ſi non peccaſſet per guſtum ligni, vitæ poſſet virtutem immortalitatis adipiſci, &c. Verùm in libris poſteà editis obſtinatè negavit, Adam ſinè peccato non fuiſſe moriturum, addens tamen *leniter* fuiſſe moriturum teſte Auguſtino lib. 6. Oper. Imperf. cap. 27. Julianus fatetur apud Auguſtinum lib. 1. Operis ejuſdem cap. 18. duas ſe ad Zoſimum literas dediſſe: *Ad Zoſimum*, inquit, *quondam illius Civitatis Epiſcopum ſuper his quæſtionibus duas Epiſtolas deſtinavi eo tempore, quo adhuc libros exorſus non eram.* Scripſit itaque Julianus quatuor libros contrà prius volumen Sancti Auguſtini de Nuptiis, ac Concupiſcentiâ initio Pontificatûs Bonifacii, nam uti diximus ex Auguſtino, in illis Eulaliani ſchiſmatis mentionem fecit.

1. Cor. 15.

Equidèm Pelagio, ac Cœleſtio à Zoſimo, & ab Honorio proſcriptis, ac tot fulminibus circumquaque ſtrepentibus territis Julianus Eclanenſis Pelagiani belli ſummâ in ſe ſuſceptâ, deſperatis ſuorum rebus opem laturus, in unum Auguſtinum furibundus infremuit, proclamans: *Majoris ſibi eſſe apud Deum gloriæ deſtitutam veritatem tueri:* apud Auguſtinum lib. 2. contrà Jul. cap. 10. Primi autem Juliani impetus fuere contrà laudatum librum Sancti Patris ad Valerium Comitem miſſum; Porrò tantâ ſuperbiâ tumidus in arenam deſcendit, ut Auguſtinum Goliath, ſe verò Davidem appellans, Virgiliano carmine Sanctum Doctorem ad monomachiam provocarit: *Oblato placuit componi fœdere bellum, ut pugnas omnium contentio noſtra dirimeret:* apud Auguſtinum lib. 6. cap. 8. Totus verò in eo eſt Julianus, ut probet, Auguſtinum nuptias damnare, filios recèns natos Diaboli opus aſſerere, Deum hominum conditorem negare, liberum arbitrium fato ſubdere, mali naturam à Manichæis fictam iterum in Eccleſiam invehere, contendens nullum contrahi ab infantibus originale delictum, concupiſcentiam eſſe bonam, neque ex peccato ortam, naturales eſſe miſerias, ipſamque mortem. Quid plura? latam contrà Pelagianos ab Honorio Imperatore legem pro ſe, ſuâque ſectâ facere mentitus eſt, quem Auguſtinus his lepidè poſteà irriſit: *Verùm ſi Dei legem non ſicut ſe ſe habet, ſed ſicut vobis placet, intelligitis, quid mirum ſi & de lege Imperatoris hoc facitis?* Lib. 3. contrà Jul. cap. 1. In illis verò quatuor libris ea ferè Julianus inculcat, quæ Theodorus Mopſueſtenus in quinque contrà Hieronymum, & Auguſtinum voluminibus dudùm ſcripſerat, quæ credibile eſt, Julianum accepiſſe ab Anniano Diacono Pelagiano, cùm ex Oriente paulò poſt Dioſpolitanam Synodum, cui interfuerat, in Italiam rediiſſet, de quâ re legantur dicta cap. 9. De hoc Anniano proximo capite dicendum eſt.

Aene. 12.

CAPUT XIX.

De Anniano Pelagiano Baronii, Voſſii, ac Janſenii divinationes. Sigeberti, itemque Haberti de eodem dicta corriguntur. Sanctus Euſebius Cremonenſis Pelagianos inſequitur. Moritur Divus Hieronymus. Vincentius Victor ab Auguſtino impugnatur. Faſtidius Epiſcopus in Britanniâ Pelagianizat.

DUo illi divinæ gratiæ defenſores Auguſtinus, & Alipius de damnatâ ubique tum in Africâ, tum in Italiâ à Synodis, Pontifice, atque ipſo etiam Honorio hæreſi Pelagianâ literas ad Hieronymum dederant, illud etiam ab eo quærentes, cum Anniani libros, quos contrà Epiſtolam ipſius ad Cteſiphontem publicaverat, confutaſſet; his verò literis reſpondit hoc anno Hieronymus, nam Epiſt. 24. apud Auguſtinianas tradit, ſe ob Euſtochii nobiliſſimæ Virginis mortem penè dolore confectum, ne dum à libris conſcribendis avocatum; obiit verò Euſtochium hoc ipſo anno 28. Septembris. Cæterùm in eâ Epiſtolâ ſanctiſſimus ſenex, & emeritæ militiæ Dux recentem victoriam contrà Pelagianos utrique gratulatus, ait: *Teſtem invocans Deum, quòd ſi poſſet fieri, aſſumptis alis columbæ veſtris amplexibus implicarer, ſemper quidèm pro merito virtutum veſtrarum, ſed nunc maximè, quia cooperatoribus, & adjutoribus vobis hæreſis Cæleſtina jugulata eſt, quæ ita infecit corda multorum, ut cùm ſuperatos, damnatoſque eſſe ſe ſentiant, tamen venena mentium non omittant, & quod ſolum poſſunt, nos oderint, per quos putant, ſe libertatem docendæ hæreſeos perdidiſſe:* De Anniani verò libris reſpondet, accepiſſe ſe quidèm illos ab Euſebio presbytero, & vel adverſâ valetudine, vel morte Euſtochii ingenti adeo dolore correptum, ut contemnendos petulantiſſimi Sicophantæ inſultus putarit; vitâ tamen ſuperſtite obviam ſe hæretico iturum, meliùſque hoc fieri poſſe ab Alipio, & Auguſtino, ne ipſe Epiſtolæ ab ſe preſcriptæ defenſionem adornans ſua laudare cogeretur. At quinam iſte Annianus fuerit, diverſæ ſunt Auctorum divinationes, cùm Anniani Pelagiani ſcripta nuſquàm legerint. Baronius ad Annum 417. num. 16. putat, errorem codici irrepſiſſe, ac loco Anniani *Valeriani* nomen ſubſtituendum; etenim cùm Euſebius de Valeriano ad Cyrillum ſcripſerit, de eodem ad Hieronymum etiam literas dediſſe arbitratur. Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 6. Julianum Pelagianum intelligi ſuſpicatur, qui initio hæreſis ſub Anniani nomine veluti caſſide tectus in aciem prodierit. Janſenius exiſtimat, à Hieronymo Pelagium deſignari, etenim familiare illi fuit, ridiculis, ac fictis nominibus ſuos hoſtes delineare, ſic Rufinum, Grunnium, Scorpium, Hydram ignominiæ causâ nominat. Uſſerius cap. 10. rem ſub dubio relinquit. Miror, hos Scriptores Annianum neque ex Epiſtolâ apud Bedam, neque ex Præfatione in homilias Chryſoſtomi cognoviſſe. Is unus fuit è præcipuis Pelagianæ ſcholæ magiſtris, cujus operâ primùm Pelagius, dein Orontius Epiſcopus ad ſectam promovendam uſi ſunt. Erat Annianus Diaconus, atque ob latinæ, græcæque linguæ peritiam magnâ in æſtimatione à Sectariis habebatur. Pelagii lateri adhærens in Aſiam ſe contulit, ſummoque eidem operam in Dioſpolitanâ Synodo præſtitit, nàm de Anniano hæc ſcribit Hieronymus: *Quid quid enim in illâ miſerabili Synodo Dioſpolitanâ dixiſſe ſe jactat, in*

hic

Digitized by Google

hoc opere profitetur. Pelagius in latinâ linguâ minùs exercitatus, quò ſub verborum lenocinio auditoribus faciliùs hæreſim *inſtillaret*, Anniano Rhetore utebatur; hinc Oroſius Pelagii Epiſt. ad Demetriadem vellicans ait in Apologiâ de libertate arbitrii: *Quamquam hoc, quod neque aptè, neque decorè dicitur, tibi imputare non debeamus, cui neque natales dederunt, ne honeſtioribus ſtudiis erudireris, neque naturaliter provenit, ut ſaperes, ſed illis dictatoribus tuis, qui miſerum ſenſum miſerrimo ſermone conſcribunt, & te legendum cachinnis, quaſi titulum confuſionis exponunt.* Quæ quidèm dixit Oroſius, non quòd reapſe inelegantiam Epiſtolæ Pelagii ad Demetriadem notare vellet, ut putavit Uſſerius pag. 234. ſed quòd exemplum adulteræ Ægyptiæ Joſephum laſcivâ manu tentantis oculis caſtiſſimæ Virginis ſubjeciſſet, nam ibidem Oroſius fatetur illam Epiſtolam eſſe *lucubratiſſimam.* Auctor eſt etiam Hieronymus Epiſt. 24. laudatâ, Aonianum Pelagii dogmata *verbis tinnulis atque emendicatis* exornaſſe. Hunc Annianum armigerum Pelagii tacito nomine deſignatum ab Oroſio ſuſpicor, dum ait: *Stat immaniſſimus ſuperbiâ Goliath carnali potentiâ tumidus &c. habens poſt ſe armigerum ſuum, qui etſi ipſe non dimicat, cuncta tamen æris, & ferri ſuffragia ſubminiſtrat*; Quibus concinere videtur Hieronymus ſcribens, Annianum *alienæ blaſphemiæ verba frivola ſubminiſtrare.* Uſſerius c. 9. de Antiq. Eccl. Brit. pag. 234. Cœleſtium vult ab Oroſio armigerum Pelagii deſignari, at Cœleſtius in conventu Hieroſolymitano non aderat, armiger ille intererat, ait enim: *habens poſt ſe armigerum ſuum*: Rursùs: *& Goliath*, inquit, *cum armigero ſuo calumniatur mihi*; Item: *Quod etiam ille Phinees tunc pedetentim nobis tentavit objicere*: Undè idem & *Phinees*, & *armiger* affirmatur in Synodo præſens, atque contrà Oroſium agens; Cœleſtium verò abſentem fuiſſe, nec cum Oroſio locutum ex eâ ipſâ Apologiâ, & ex Geſtis Synodi apud Auguſtinum in lib. de Geſtis Pelagii diſertè patet, loquuntur enim ibi Patres, atque Oroſius de Cœleſtio uti de abſente.

At eo conventu diſſoluto, causâque ad Innocentium Papam devolutâ, ac paulò poſt celebratâ Dioſpoli Synodo, quò Pelagio benè conſultum foret, Annianus in Italiam reverſus Hieronymi Epiſtolam ad Cteſiphontem datam, editis contrà illam libris impugnavit, quos in Italiâ eundem evulgaſſe inde colligo, quòd Euſebius hinc in Aſiam ad Hieronymum illos miſit; hi quidèm periere, ſed ejuſdem Anniani ergà Pelagianos ſtudium aliundè nobis innoteſcit; Hæretici, ne omni prorsùs veterum Patrum præſidio deſtituti viderentur, ſub Joannis Chryſoſtomi laciniis præſertim ſe ſe occultare conabantur; hinc gravis de Chryſoſtomi ſententiâ Auguſtinum inter, & Julianum diſputatio fuit, ut ex Lib. 1. & 2. contrà Julianum patet; ſanè libri primi ſexto capite hæc habet Sanctus Doctor: *Ingredere S. Joannes, ingredere, & conſide cum fratribus tuis, à quibus nulla ratio, nulla tentatio te ſeparavit. Opus eſt & tuâ, & maximè tuâ ſententiâ, quoniam in tuis literis iſte juvenis inveniſſe ſe putat, unde tot, tantorumque Coepiſcoporum tuorum ſe arbitratur percellere, & evacuare ſententias*: Itaque Annianus ſuum eſſe putavit Joannis Chryſoſtomi Homilias è Græco in latinum ſermonem vertere. In primis autem quò viro auctoritatem apud Latinos conciliaret, Chryſoſtomi homilias de laudibus D. Pauli interpretatus eſt, quod opus Evangelo cuidam Pelagianæ ſectæ presbytero inſcripſit, in Epiſtolâ verò nuncupatoriâ, cujus titulus eſt: *Domino Sancto Evangelo Presbytero Annianus ſalutem*: Catholicos invidioſo Traducianorum nomine *infamat*, & S. Auguſtinum etiam non obſcurè ſugillat; Ejus verba ſunt: *Quod quidèm opus eò eſſe apud te amabilius debet, & gratius, quò de Sanctarum Scripturarum luce rutilans clariſſimi ſyderis vice noctem Manichæi erroris exagitat. Quantùm enim nobis conſolationis exoritur, cùm cernimus tàm erudito, tamque illuſtri Orientis Magiſtro eam, quam in nobis Traducianus oppugnat, adſtrui veritatem? quam certè beatus Joannes, ut in omnibus libris ſuis, ita hic quoque ab omni munitam latere cuſtodit, armat, accendit, ut videatur non tàm præſentes informaſſe diſcipulos, quàm nobis contrà veræ fidei oppugnationem auxilia præparaſſe. Quantus enim ille adverſus neceſſitatem? quantus pro libero ſurgit arbitrio? quàm noſtrorum libris ubique conciuens voluntatis jure ſervato divinæ gratiæ præſidia commendat? &c.* Gratiam Pelagianam Annianus juxtà ſcholæ ſuæ phraſim intelligebat, nempè quæ in doctrinâ, lege, exemploque conſiſteret, ſub quorum vocabulorum ambiguo deformiſſimæ hæreſis nuditatem occulere verſipelles illi tentabant; Poſteà verò Sancti Auguſtini explicationem in illud Pauli dictum: *Non enim hoc facio, quod volo bonum, ſed quod nolo malum, hoc ago* Rom. 7. quæ in propriâ perſonâ Paulum locutum contendit Lib. 1. de Nupt. & Concup. cap. 27. & 31. Lib. 1. Oper. Imperf. cap. 67. his refellit: *Sextò ſolvendo omnes illas quæſtiones, quibus Traducianum os innitens beatum Paulum vitiorum offuſcatione commaculat, ut ſcilicet fidelibus ſuis Apoſtolico exemplo peccata conciliet.* Fortè novum Traducianorum nomen, quo poſteà Julianus ſemper ignominiæ causâ contrà Auguſtinum uſus eſt, Annianus primùm invexit; hinc Julianus Sanctum Auguſtinum appellabat Traducianæ gentis primatem Lib. 1. Oper. Imperf. cap. 66. cui Auguſtinus cap. 76. reſpondet: *Vos verò ſoli nos appellatis Traducianos.*

Idem Annianus grande opus Homiliarum Joannis Chryſoſtomi in Matthæum in latinum ſermonem transferendum ſuſcepit, octo eodem interprete latinas orationes Chryſoſtomi legimus, omnes quidèm ſe interpretaturum ſpoponderat, idne reapſe præſtiterit, vel manum de tabulâ amoverit, incertum eſt. Hocce volumen Orontio Epiſcopo Pelagiano, quem in Epheſinâ Synodo cum aliis Epiſcopis Pelagianis damnatum videbimus, pro quo etiam duæ leguntur Neſtorii Epiſtolæ datæ ad Cœleſtinum Papam, inſcripſit. Præfationem ſic orditur: *Domino verè Sancto, & beatiſſimo Orontio Epiſcopo Annianus. Piiſſimi Patris affectum, & ſapientiſſimi artem magiſtri me pariter exerces, quem inter has, quas pro fidei vobiſcum amore perpetimur tentationum procellas, & à mærore ſimul, & à torpore ſubducis, animumque anxietate marcentem ad ſtudium ſcripturarum remittis; jubes enim beatiſſime, ut commentarium Sancti Joannis Conſtantinopolitani Epiſcopi, quem in Matthæo Evangeliſta nonaginta, & uno libro explicuit, in latinam linguam, quo poſſim ſermone, transfundam*: Ex his patet ab Orontio Pelagiano Epiſcopo ad illam interpretationem Annianum impulſum fuiſſe. Poſteà in Auguſtinum, immò in Eccleſiam Catholicam invectus addit: *Quid inquam ille preſſiùs commendat, quam ingenitæ nobis à Deo libertatis decus, cujus confeſſio præcipuum inter nos, gentileſque diſcrimen eſt? Qui hominem ad Imaginem Dei conditum tàm infeliciter fati violentiâ, & peccandi putant neceſſitate devinctum, ut is etiam pecoribus invidere cogatur. Quid ille adversùs eoſdem magiſtros potiùs inſinuat, quàm Dei eſſe poſſibilia mandata, & hominem totius, vel quæ jubetur, vel ſuadetur à Deo, capacem eſſe virtutis? quo quidèm ſolo & iniqui-*

tas ab imperante propellitur, & prævaricanti reatus affigitur: Ita ex mandatorum poſſibilitate Pelagiani divinæ gratiæ auxilia ſolebant refutare, de quâ re pluribus agit Auguſtinus in Lib. de Perfectione Juſtitiæ, & lib. 5. contrà Jul. Oper. Poſterioris. Hæc de Anniano ex vetuſtis monumentis eruere potui, quæ ad hunc annum reduximus occaſione Epiſtolæ Hieronymi id temporis ad Auguſtinum ſcriptæ.

Ex his nonnulli Scriptores corrigendi ſunt. Iſaac Habertus Epiſcopus Vabrenſis in Concordiâ Patrum Latinorum, & Græcorum de Gratiâ cap. 2. minus conſideratè laudavit *Anniani veteris Eccleſiæ Scriptoris judicium;* nàm ab Eccleſiâ ejectus intèr Pelagianos ille militavit. Sigebertus in lib. de Script. Eccleſ. cap. 70. confundit hunc Annianum cum altero Anniano, qui ex legibus Theodoſianis grande volumen conflavit, cùm tamen inter utrumque ferè ſæculum interceſſerit; ſcribit Annianus legum collector in Præfatione: *Annianus vir ſpectabilis ex præceptione D. N. glorioſiſſimi Alarici Regis hunc codicem de Theodoſianis legibus, atque ſententiis juris, vel diverſis libris electum Aluris Anno XXII. eo regnante edidi:* Annus XXII. memorati Regis labebatur anno 506. noſtræ Epochæ ex ſubſcriptione Synodi Agathenſis: *Die III. Idus Septembris Meſſala V. C. Conſule anno XXII. Regni Domini Noſtri Alarici Regis.* Poſſevinus in Catalogo Scriptorum duos Annianos facit, unum, qui ſeptem homilias Chryſoſtomi de laudibus Divi Pauli interpretatus eſt, & alterum, qui ejuſdem Græci Patris homilias in Matthæum latinis auribus donavit, cum tamen unus, idemque Annianus utriuſque operis ſcriptor fuerit. At nullus hunc Annianum Pelagianum fuiſſe animadvertit, quod ex Epiſtolâ ad Evangelum presbyterum evidenter oſtenditur; hæc Epiſtola legitur præfixa ſeptem homiliis Chryſoſtomi de laudibus Divi Pauli, quæ Tomo 6. Bedæ Operum editionis Colonienſis anni 1612. pag. 823. itemque ejuſdem Commentariis in Epiſtolas Pauli editis Pariſiis 1649. inſertæ ſunt.

Cæterùm cùm Hieronymus ſcribat Auguſtino, ſe Anniani *libros in ſchedulis miſſos à ſancto fratre Euſebio Presbytero ſuſcepiſse non antè multum temporis*, æquum eſt, ut nonnulla de Euſebio hoc ob egregiè contrà Pelagianos navatam operam hìc inſeramus. Euſebius patriâ Cremonenſis fuit, teſte Hieronymo in Epiſtolâ ad Pammachium; Forenſes cauſas agitavit, ut ait Rufinus in Invectivâ priori, *& à tergiverſatione illâ actuum publicorum ad monaſterium converſus, adhæſit Magiſtro nobili*, nempè Hieronymo. Diù eidem Sancto Doctori in monaſterio Bethlehemitico comes fuit, exortis verò poſteà inter Rufinum, & Hieronymum diſſidiis, Euſebius uti à Rufino pluribus calumniis perſtrictus fuit, ita à Hieronymo in priori Apologia acerrimè defenſus eſt. Euſebio inſcripſit Hieronymus libros Commentariorum in Matthæum, & poſt aliquot annos etiam Commentaria in Hieremiam eidem nuncupavit, in quorum poſteriorum voluminum præfationibus Pelagium, ac Cœleſtium ſugillat, ut ſuperiùs cap. 4. narravimus. Cùm verò Rufino, atq; Origeniſtis Pelagius, ac diſcipuli ſucceſſiſſent, paribuſque & fortè gravioribus Hieronymum odiis exercerent, Euſebius pro magiſtri, atque amici honore excubuit. Cùm in Italiam veniſſet, ac Valerianum Valerii Comitis ſervum ex his, quos in Ariminenſi agro poſſidebat, hominem gulæ deditum, ac Pelagianorum erroribus infectum ex Italiâ Alexandriam aufugiſſe cognoviſſet, egit per literas cum Cyrillo, ut nequiſſimum nebulonem ex Ægypto pelleret: Epiſtolam recitat Baronius anno 417. inter alia hæc ibidem leguntur: *Quomodò nunc, cùm beatæ memoriæ Innocentius Pelagium, Cæleſtiumque cum ſuis capitibus condemnarit cunctis eos abjicientibus Orientalibus, Alexandrina Eccleſia in communionem recepit, quæ ſola, & prima inter comprovinciales ſuos tales refutare debuerat:* Patet ſcriptam Epiſtolam initio Pontificatûs Zoſimi antè latam ab eodem in Pelagianos ſententiam aliàs & Zoſimi celeberrimum judicium nominaſset; undè corrigendus eſt Ferrarius Scriptor vitæ Sancti Euſebii, dùm cap. 4. n. 18. apud Bollandum V. Martii ſcriptam illam Epiſtolam dicit *tempore Innocentii Papæ*, qui tamen *beatæ memoriæ* ibidem dicitur. Eodem ferè tempore cùm libros Anniani Diaconi contrà Epiſtolam Hieronymi ad Cteſiphontem reperiſſet, eoſdem in Aſiam in ſchedulis ad Sanctum Doctorem tranſmiſit. Euſebium anno ſequenti 420. morienti Hieronymo adſtitiſſe, aliaque quam plurima de eodem narrantur in literis ſuppoſititiis Sancti Cyrilli ad Auguſtinum, quæ libens hìc omitto. S. Euſebii memoria colitur Cremonę, & in monaſterio Patrum Minorum apud Bethlehem, ubi ſummâ veneratione ejuſdem ſepulchrū inviſitur, quæ legere poteris apud Bollandum ad V. Martii, quâ die Euſebii feſtum agitur.

Hieronymus tranſmiſſis ad ſe ab Euſebio Presby- *Anno*
tero Anniani excerptis non reſpondit, ut ſperabat, 420.
morte enim præventus deceſſit anno 420. Theodoſio IX. & Conſtantio III. Coſs. ut ſcribit Proſper in Chronico; De hoc ſapientiſſimo, æquè ac ſanctiſſimo Eccleſiæ Doctore præſtat ſilere potiùs, quàm pauca dicere. Illum poſt plures hæreticos confutatos ſtylum in Pelagianos vertiſse dictum eſt; Propiùs Pelagii impetum & ſuſtinuit, & fregit, uti enim Julianus in unum Auguſtinum infremuit, ita unum Hieronymum Pelagius perſecutus eſt. Initio quidèm Pelagiani belli collegam Auguſtino ſe ſe exhibuit, acremque in rebelles impreſſionem fecit editis poſt Epiſtolam ad Cteſiphontem tribus contrà Pelagium Dialogorum voluminibus; at lectis prioribus Sancti Auguſtini adversùs eundem libris de peccatorum meritis, & remiſſione, pedem ex acie revocavit, quòd unus Auguſtinus expugnandis Pelagianis ſufficeret, & quidèm ſilentium impoſterum tantâ religione ſervavit, ut oppugnatus quinque libris à Theodoro Mopſueſteno, & quatuor aliis ab ipſo Pelagio, itemque poſtremò ab Anniano, non modo ſtylo pepercerit, ſed Auguſtinum etiam per literas rogaverit, ut contrà eoſdem decretoria arma in ſui ipſius defenſionem indueret. Idatius Epiſcopus, qui juvenis de facie Hieronymum novit, ſcribit de eodem in Chronico: *Pelagianorum ſectam cum ejuſdem Auctore adamantino veritatis malleo contrivit.* De Hieronymi contrà Pelagianos certaminibus canit Proſper in Carmine de Ingratis cap. 2.

Tunc & Bethlæi præclari nominis hoſpes
Hebræo ſimul, & Graijo, Latioque venuſtus
Eloquio, morum exemplum, mundique Magiſter
Hieronymus libris valdè excellentiùs hoſtem
Diſſecuit, noſcique dedit, quo turbine veram
Vellent exortæ lucem obſcurare tenebræ

Baronius, ac Rivius ſcribunt, quatuor lib. de Origine Animæ ab Auguſtino hoc anno exaratos, quibus aſsentior; nam initio libri primi ait, libros Vincentii, quibus eo in Opere reſpondet *proximâ æſtate* ſibi à Renato Monacho miſsos, *quamvis*, inquit, *mihi eò, quòd abſens fuiſſem, in autumni fine ſint redditi.* At anno 418. circa æſtatem Auguſtinus Cæſaream perrexerat, ubi de Origine animæ petente eodem Renato ad Epiſcopum Optatum ſcripſit, certè die

20. Sep-

20. Septembris ibidem cum Emerito Donatiſtâ diſputavit. Anno verò ſequenti circà initium Julii Hipponem redierat ex initio VIII. Quæſt. ad Dulcitium: Cùm verò Lib. 1. cap. 19. Pelagianam hæreſim *nuperrimè damnatam* dicat, huic anno 420. Libri illi deputari jure poſsunt. Vincentius Victor juvenis, cui plus audaciæ inerat, quàm doctrinæ, cùm in Mauritaniâ Cæſareenſi apud quendam Petrum presbyterum Hiſpanum quoddam Auguſtini opuſculum reperiſſet, in quo de Origine animæ magnus Doctor dubitabat, duos è veſtigio libros contrà Hipponenſem Antiſtitem ſcripturivit, quos Renatus Monachus Auguſtini ſtudioſiſſimus Cæſareêâ ad eundem æſtate jam incumbente tranſmiſit, eos verò exeunte Autumno reverſus Hipponem Auguſtinus invenit. Quatuor verò libros contrà illos duos Auguſtinus exaravit; priorem, quem Renato ipſi inſcripſit, ſtatim compoſuit, de quo in fine ejuſdem hæc fatur: *Hunc ad te librum, mox ut illos legi, ſinè aliquâ dilatione conſcripſi.* Paulò verò poſt alterum librum emiſit ad eundem Petrum presbyterum, qui Vincentium ob duos illos editos libellos plurimùm diligebat. Diſtuliſse verò aliquantulùm duos poſtremos contrà ipſummet Vincentium Victorem elucubrare, colligitur ex his, quæ habet Lib. 2. cap. 4. *Si autem Dominus*, inquit, *voluerit, ut ad illum ipſum juvenem ſcribam, ſicut deſidero &c.* Scripſit verò duos eruditiſſimos Libros, in quibus Hæreſis Pelagiana acerrimè impugnatur; nàm Victor hic, qui ſe Vincentii à Vincentio Rogati Donatiſtæ ſucceſſore, quem plurimùm venerabatur, cognomine nuncupari honoris causâ volebat, undecim errorum auctor ab Auguſtino convictus eſt, quorum ſex Pelagiana paradoxa, immò & hæc quidèm Pelagianis pejora continebant. Docebat enim, Infantes antè baptiſmum morte præventos pervenire poſſe ad Originalium indulgentiam peccatorum: Rursùs quos Dominus prædeſtinavit ad baptiſmum, prædeſtinationi ejus eripi poſſe, & antè deſungi, quàm in eis fuerit, quod omnipotens prædeſtinavit, impletum; Sacrificium Chriſtianorum pro non baptizatis mortuis poſse offerri; Aliquas eſſe manſiones extrà regnum Cœlorum, ubi uſque ad diem judicii inſantes non baptizati beatè, ac feliciter vivunt. Hæc quidèm, aliaque peſſima dogmata Auguſtinus impugnat his increpans Victorem lib. 3. cap. 13. *Neque conſideras, in hac causâ quantò deteriùs ſapias, quàm Pelagius.* Cæterùm hunc juvenem lectis quatuor illis Auguſtini Libris ad meliorem frugem reverſum, ac ad ſe *correctionis reſcripta* miſiſse teſtatur Sanctus Doctor lib. 2. Retract. cap. 56.

Trithemius ſcribit, Faſtidium Britannorum Epiſcopum claruiſse ſub Honorio, & Theodoſio Principibus anno Domini CCCCXX. Fertur ſcripſiſse plures Libros, inter quos *ad Fatalem quendam de Vitâ Chriſtianâ unum librum, & alium de Viduitate ſervandâ ſana, & Deo digna doctrina.* Verba ſunt Gennadii in ſuo Catalogo; Sed planè Gennadium erraſse mihi probatur ex libro ipſo de Vitâ Chriſtianâ, qui ad viduam quamdam, non ad virum, Fatalem miſſus eſt, & inter opera ſuppoſititia Sancti Auguſtini tomo octavo reponitur, quem librum Lucas Holſtenius in vetuſtiſſimo Codice Faſtidii Epiſcopi nomine inſcriptum inveniens ſuo tandem Auctori poſtliminiò reſtitutum vulgavit; Ibi verò non ex omni parte ſana, & Deo digna doctrina legitur, nàm cap. 13. (ita enim apud Auguſtinianam Appendicem habetur) ſcribit de Adamo: *In quo nihil fuiſse incredulitatis iuvenio præter ſolam irobedientiam, cujus causâ ille damnatus eſt, & omnes ſuo damnantur exemplo.* Quæ ſanè eſt Pelagii hæreſis dicentis: *Adæ peccatum poſteris exemplo nocuiſſe, non tranſitu.* Apud Proſp. in Epiſt. ad Demetriadem; cujus pravæ doctrinæ plena ſunt Commentaria Pelagiana in cap. 5. Epiſt. Pauli ad Romanos in Appendice Hieronymi, utì diximus cap. 3. Idem verò Faſtidius cap. 11. hæc ſcribit: *Ille enim meritò ad Deum extollit manus, ille preces bonæ conſcientiæ fundit, qui poteſt dicere: Tu noſti Domine, quàm ſanctæ, quam innocentes, quàm puræ ſunt ab omni fraude, & injuriâ, & rapinâ, quas ad te expando manus, quam immaculata labia, & ab omni mendacio libera, quibus tibi, ut mihi miſerearis, preces fundo.* Hæc ipſiſſima verba poſita in Libro Pelagii ad Viduam recitat Sanctus Hieronymus lib. 3. Dialogorum exclamans ſtatim: *Chriſtiani eſt hæc, an Phariſei ſuperbientis oratio?* quo loco ſuperbam illam orandi formam pluribus inſequitur. Scripſiſſe totam eam ſententiam Pelagium in Libro ad Viduam teſtatur Auguſtinus in Libro de Geſtis Pelagii cap. 6. Quarè cùm Faſtidius hic dicto Libro de Vitâ Chriſtianâ impias Pelagii ſententias exſcriptas inſeruerit, Pelagianâ illum loligine aſperſum fuiſse non dubito, indeque ſuſpicio creſcit, quòd Pelagius Britanniam patriam infecit, latèque ea peſtis univerſam Inſulam pervagata fuit, unde anno 429. à Concilio Gallicano Legati contrà Pelagianos in Britanniam miſſi ſunt, ut ad eum annum nobis memorabitur.

CAPUT XX.

Conſtantius Imperator Pelagianos Româ exturbat. Annus Imperii ejuſdem contrà vulgarem ſententiam ex Codice Theodoſiano, & Olympiodoro demonſtratur. Rufus Theſſalonicenſis, & Atticus Conſtantinopolitanus à Pelagianis fruſtrà tentati. Eâ occaſione quadam de Vicariatu Theſſalonicenſi adnotantur. Juſtiniani Novella caſtigatur. Vicariatus Corinthiorum à Morino, & Halliero aſſertus improbatur.

Anno 421.

HAud diù Hieronymi morte Pelagiani lætati ſunt, paulò poſt contrà eoſdem potenti hoſte exorto; Fuit is Conſtantius Honorii Imperatoris Dux fortiſſimus, idemque feliciſſimus, cujus res geſtas pluribus Olympiodorus illius ætatis hiſtoricus literis prodidit, ſed malo rei literariæ fato præclara illa monumenta interiere, pauca tamen Photii diligentia ad poſteros tranſmiſit. Fuit Conſtantius genere Illyrius è Panæſo Urbe Cadiæ, qui multis obitis jam inde à Theodoſii magni temporibus militiæ muneribus nuptias demùm cum Placidiâ Honorii ſorore celebravit anno 417. Audiatur Olympiodorus apud Photium Cod. LXXX. *Honorius XI. & Conſtantius iterum Conſules creati Placidiæ nuptias conciliant, ſed has ipſa nuptias cùm vehementer detrectaret, effecit, ut ipſius famulis indignaretur Conſtantius: Tandem nihilominus ipſo, quo conſulatum injit die manu ipſam arreptam Honorius Imperator frater ejus invitam Conſt.mtio iu manum tradit, nuptiæque ſplendidè celebrantur.* Scribit Proſper in Chronico, Conſtantium anno 420. in Regni ſocietatem ab Honorio adſcitum his verbis: *Theodoſio IX. & Conſtantio III. Coſſ. Conſtantius ab Honorio in conſortium regni aſſumitur.* Proſperum omnes Latini Chronologi ſecuti ſunt; ſed erraſſe Proſperum unius anni prochroniſmo inferiùs demonſtrabo, accidit enim Conſtantii inauguratio anno 421. VI. Idus Februarias. Cæterùm utì bellicæ virtutes Conſtantium Honorio affinem, dein in Imperio Collegam reddi-

Digitized by Google

derant, ita ejuſdem religio, ac pietas Bonifacio Pontifici illam electionem gratiſſimam fecerant; Quarè cùm Cœleſtius Epheſo ejectus & in Italiam reverſus ſe ſe urbi inſinuaſſet, ac clanculum per domos curſitaret, Pontifex cum novo Imperatore egit, ut tanta peſtis Urbe pelleretur. Conſtantius, qui privatus jam diù Pelagianos oderat, ad Voluſianum Urbi Præfectum literas dedit, queis Cœleſtii proſcriptionem ſtatim injunxit, Officio, ſi ſecùs ageret, capitalem ſententiam interminatus. Exemplum literarum ab Henrico Gravio acceptum Baronius publicavit, ſed idem emendatius ex Cod. Thuano exhibet Salmaſius 2. p. de Eccleſiis Suburbicariis pag. 283.

Imp. Fl. Conſtantius Pius Felix Auguſtus Victor, &c. Voluſiano Præfecto Urbi.

QUùm tùm præterita ſuperſtitionis, tùm recentia plena vanitatis jamdudum corrigi juſſerimus, quotidianis inſinuationibus majora fieri nun-
" ciantur, & quoniam diſcordia animos commovet
" populorum, ea, quæ jamdudum juſſeramus, præ-
" cipimus iterari; Undè his lectis, Eximietas tua
" omnes, qui Dei invident pietati, diligenter inqui-
" rat, & eos faciat ſtatim è muris Urbis expelli, ita
" tamen, ut ne intra centeſimum quidèm lapidem ha-
" beant licentiam conſiſtendi. Cœleſtium quoque
" magis, ac magis ex Urbe pelli mandamus, conſtat
" enim iiſdem è medio ſublatis gratiam, & concor-
" diam tenere veterem firmitatem. Sanè deinceps ſi
" tale quicquam fuerit nunciatum, Officium præſtan-
" tiæ tuæ capitale ſententiæ ſubdendum eſſe cognoſ-
" ce. Non enim patimur impunitum eſſe, præcepta
" noſtræ executionis negligentiâ protelari. Vale Pa-
" rens cariſſimè, atque amantiſſime. *Et adjecta ſub-*
" *ſcriptio.* Impleatur quod juſſimus, quia hoc famæ
" tuæ expedit.

Harum literarum Conſtantii ad Voluſianum Præfectum Urbi meminit Photius Cod. LIII. Licèt loco Conſtantii Κωνσταντῖνος ibidem per errorem legatur. Porrò Voluſianus nondùm Chriſtianorum myſteriis imbutus Ethnicorum ſuperſtitionem ſectabatur, erat ille tamen Auguſtini ſtudioſiſſimus, ut patet ex Epiſtolâ 2. tom. 2. Operum Auguſtini; Et quidèm Sanctus Pater eundem ad verum cultum traducere non ſemel per literas conatus fuerat; legatur Epiſtola tertia ad Voluſianum; Hic ſanè tàm altè de Auguſtini ingenio ſentiebat, ut ſcribere non dubitarit: *Cùm ad Antiſtitem Auguſtinum venitur, legi Dei deeſt, quidquid Auguſtinum contigerit ignorare.* Quarè Voluſianus accepto Principis mandato etiam, atque etiam Auguſtino, ejuſque amicis gratulatus, edictum in hæc verba conceptum ſtatim emiſit.

Voluſianus Præfectus Urbi edixit:

HActenùs Cœleſtium divinæ fidei, & quietis publicæ turbatorem judiciis amica reis ſecreta
" ſubduxerunt. Jam leges etiam, & edicta perſequen-
" tur abſentem, cui, quod primum eſt, æternæ Ur-
" bis negatur habitatio, ut ſi vel in proximis fuerit
" diverſatus, debitum non evadat exitium. Pro meri-
" to etiam temeritatis, atque auſûs ſui cunctos hujus
" edicti cautione præmonemus, ne quis iniquo noxius
" latebram putet eſſe præbendam, ne cum hujuſmodi
" poſitâ pœnâ ſupplicium, ac ſtylum neceſſe ſit pro-
" ſcriptionis incurrere quiſquis reum divinis, huma-
" niſque legibus apud ſe putaverit occultandum.

Cùm Conſtantii literæ, quibus Conſulibus datæ fuerint, non aperiant, Baronius, Uſſerius, aliique ſcriptas eaſdem anno 420. exiſtimarunt. Sed anno ſequenti deputandæ ſunt. Scribit Olympiodorus, Conſtantium ob ipſius effigiem à Theodoſio Orientis Imperatore rejectam in iram, mœroremque incidiſſe, ac ſeptimo imperii menſe morbo extinctum: *Igitur*, inquit, *ſeptimo imperii menſe quemadmodum & ſomnium ſic indicaverat*, ſextus abjit, ſeptimus inchoatur, *pleuritide extinctus eſt*: Extant in Codice Theodoſiano nonnulla reſcripta data Ravennæ Coſs. Euſtathio, & Agricolâ, nempè hoc anno 421. cum titulo. *Imppp. Honorius, Theodoſius, & Conſtantius Auggg.* Primum *lib. 3. L. 2. de repudiis.* Dat. VI. Idus Martii. Alterum *lib. 10. L. 30. de Petit. & ultrò datis.* Dat. VIII. Idus Julias. Poſtremum *lib. 2. L. 1. Si certum petatur de chirographis.* Dat. V. Kal. Auguſti; unus Theophanes in Chronographiâ exactè initium Imperii Conſtantii deſignat: *Hoc anno*, inquiens, *Conſtantius Valentiniani pater Imperium obtinuit VI. Idus Februarias.* Quarè edictum illud contrà Cœleſtium anno 421. intrà Febr. ac Septembrem emiſſum fuit.

Intereà memorata inter Conſtantium, & Theodoſium, itemque inter Orientalis Imperii Metropolitas diſſidia, ut mox dicemus, deſperatis Pelagianorum rebus melioris fortunæ ſpem injecerant. Ægrè tulerat Theodoſius Orientis Imperator, Conſtantium ab Honorio in Imperii conſortium adlectum, decedente enim ſinè maſculâ prole patruo Occidentis provincias Orientali Imperio addendas ſpectabat: quarè tantâ ſpe dejectus miſſam, ut moris erat, ad ſe novi Imperatoris effigiem rejecerat, neque in reſcriptis Conſtantinopoli eo anno datis ullam in titulo Conſtantii mentionem fecerat, ut videre eſt in Cod. Theod. lib. 16. tit. 2. Pridie Idus Julias Euſtathio, & Agricolâ Coſs. Illud igitur Imperatorum diſſidium Pelagianos in nova conſilia impulit; placuit, Cœleſtium Legatum Byzantium deſtinari, uti enim aula Orientis contrà utrumque Occidentis Imperatorem fremebat, ità contrà ipſorum hoſtem Conſtantium querelas injuſti exilii, aliarumq; calamitatum querimonias apud iratum Principem ſibi deponendas exiſtimarunt, ſimulque Attici Regiæ Urbis Epiſcopi animum tentandum; neque id difficile videbatur, illius enim Urbis Antiſtites Auguſtorum genio indulgere ſoliti amoris, irarumq; cauſas ergà Occidentales eaſdem cum Byzantinis Imperatoribus ſuſcipiebant.

Verùm aliundè etiam ſuppetias petere decreverunt, quarè è re viſum eſt, dùm Cœleſtius Conſtantinopoli gnaviter mandata exequebatur, per literas Antiſtitem Theſſalonicenſem in partes pellicere. Metropolita Theſſalonicenſis in Illyricianis provinciis Apoſtolicæ Sedis Vicarium agebat, eratque illius Sedis Metropolitanorum ſingulare privilegium antiquitùs à Romanis Pontificibus eiſdem conceſſum; Nam quòd Juſtinianus Imperator Novellâ undecimâ ſcribit, Attilanis temporibus Sirmio deſtructo Theſſalonicenſi Eccleſiæ eam dignitatem primitùs collatam planè falſum eſt. Extant Epiſtolæ Damaſi, Siricii, Innocentii, ac Bonifacii Pontificum ab Holſtenio viro eruditiſſimo collectæ, atque ab Eminentiſſimo Principe Franciſco Barberino literariæ Reipublicæ eximio Mecœnate in lucem editæ unà cum Synodo Romanâ ſub Bonifacio II. ex quibus omnibus Juſtiniani error evincitur. Sanctus Innocentius Ruſo Epiſcopo Theſſalonicenſi ſuas vices commiſit in Provinciis Achajæ, Theſſaliæ, Epiri veteris, & novæ, Cretæ, Daciæ Mediterraneæ, Daciæ Ripenſis,

Mœ-

Mœſiæ, Dardaniæ, & Prævalis addens: *Non primitùs hæc ità ſtatuentes, ſed Præceſſores noſtros Apoſtolicos imitati, qui beatiſſimis Acholio, & Anyſio injungi pro eorum meritis iſta voluerunt.* Epiſt. 5. Habemus etiam Santi Leonis Magni Epiſt. ad Anaſtaſium Rufi Succeſſorem, in quâ eidem ſuas vices delegat: *Sicut Prædeceſſores mei*, inquit, *Præceſſoribus tuis, ità etiam ego dilectioni tuæ priorum ſequutus exemplum vices mei moderaminis delegavi, ut curam, quam univerſis Eccleſiis principaliter ex divinâ inſtitutione debemus, imitator noſtræ magnitudinis effectus adjuvares, & longinquis ab Apoſtolicâ Sede provinciis præſentiam quodammodo noſtræ viſitationis impenderes.* Ex quibus patet Juſtiniani error de recentiori Theſſalonicenſis Eccleſiæ dignitate; nam Sirmium anno 441. dirutum fuit, cùm ex Marcellino ad conſulatum Cyri Bleda, ac Attila Hunnorum Reges *oppida Illyrici plurima exciderunt*; at Vicariatus Theſſalonicenſis diù ante præceſſerat.

Magnum itaque auctoritatis pondus ſectæ adjicere Pelagiani arbitrabantur, ſi Metropolitam Theſſalonicenſem eidem faventem reddidiſſent, quod longiori ad ipſum datâ Epiſtolâ pertentarunt; eam verò decem, & octo Epiſcopi Pelagiani ſubſcripſere, nempè Florus, Julianus, Turbantius, Orontius, Perſidius, aliique, qui Epheſi poſteà damnati fuere Turbantio ad meliorem frugem reverſo. Eodem etiam tempore Julianus Romam literas miſit; audiatur Auguſt. lib. 1. ad Bonifacium Papam cap. 1. *Duabus Epiſtolis eorum reſpondeo, uni ſcilicet, quam dicitur, Romam miſiſſe Julianus, credo ut per illam, quos poſſet ſuos aut inveniret, aut faceret, alteri autem, quam decem, & octo velut Epiſcopi participes ejus erroris non ad quoslibet, ſed ad loci illius Epiſcopum ſuâ calliditate tentandum, & ad ſuas partes, ſi poſſet fieri, traducendum, auſi ſunt Theſſalonicam ſcribere.* Cùm verò Auguſtinus non nominet Epiſcopum Theſſalonicenſem, Baronius, ac Voſſius ſuſpicari ſe dixerunt, fuiſſe illum Rufum, quem in Epheſinâ Synodo Schiſmatici literis ſollicitarunt. Sed res eſt citrà ſuſpicionem certiſſima, id enim videre poterant in Epiſtolis Innocentii ad Epiſcopos Macedoniæ, in quibus primo loco Rufus ſemper nominatur, at Primas Macedoniæ erat Epiſcopus Theſſalonicenſis. Rufus ſedente Romæ Innocentio ſuffectus fuerat Anyſio, obiitque Xyſto Pontifice, ſuccedente Anaſtaſio; extant plures Epiſtolæ Innocentii, Bonifacii, ac Cœleſtini ad Rufum Theſſalonicenſem in Synodo laudatâ Romæ à Bonifacio II. celebratâ; anno 435. ſedebat Præſul Theſſalonicæ Anaſtaſius ex Epiſtola 15. Xyſti Papæ ibidem recitatâ. Porrò intèr Rufum Theſſalonicenſem, atque Atticum C.P. graviſſima lis intercedebat; hic enim Illyricos Epiſcopos pleroſque ſibi ſubdere ſatagebat, ille verò Theſſalonicenſium Antiſtitum jura mordicùs tutabatur. Theodoſius Imperator ob Conſtantii electionem Bonifacio etiam Pontifici nonnihil indignatus, Attico cauſam adjudicavit hoc ipſo anno, legiturque reſcriptum ad Philippum Præfectum Prætorio Illyrici datum pridiè Idus Julias Cod. Theod. lib. 2. L. 42. *De Epiſcopis, Eccleſiis &c.* in quo hæc habentur. *Omni innovatione ceſſante vetuſtatem, & canones Eccleſiaſticos, qui uſque nunc tenuerunt, etiam per omnes Illyrici provincias ſervari præcipimus. Si quid dubietatis emerſerit, id oporteat non abſquè ſcientiâ viri reverendiſſimi Sacroſanctæ legis Antiſtitis Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, quæ Romæ veteris prerogativâ lætatur, conventui Sacerdotali, ſanctoque judicio reſervari.* Verùm Bonifacius Papa Attici rapinæ ſe ſe opponebat, eamque in rem datis literis Rufum animabat; certè Epiſtolâ 8. ſcribit: *Non eſt enim eorum cedendum ſtudiis, quos novitas rerum, & indebitæ deſiderium dignitatis accendit:* Et poſteà: *Quapropter, frater cariſſime, fretus jamdudùm à te auctoritate ſuſceptâ contrà inimicas turmas idoneus Dei noſtri miles armare; Nihil hic timebis dubii, nihil incerti formidabis eventus;* Ibidem Epiſtolâ nonâ Theſſalos Epiſcopos; ſequenti verò univerſos Illyricianæ Diœceſeos Antiſtites monet, ne ab Apoſtolicâ ſede, cui ſemper immediatè ſubjecti fuere, in Attici juriſdictionem tranſeant, Rufo ſuper ſingulos poteſtate delegatâ iis verbis: *Epiſcopos per Illyricum citrà conſcientiam Coepiſcopi noſtri Rufi nullus ordinare præſumat.*

Pelagiani ergo Rufo, atque Attico diſſidentibus, turbidis in Oriente rebus aliquid ſibi patrocinii expiſcaturi illum per literas, hunc per Legatos adorti ſunt. In Epiſtolâ ad Rufum miſsâ in primis Zoſimum Papam, ac Romanum Clerum prævaricationis accuſavere dicentes: *Romanos Clericos juſſionis terrore perculſos non erubuiſſe prævaricationis crimen admittere, ut contrà priorem ſententiam ſuam, quâ geſtis catholico dogmati aſſuerant, poſtea pronunciarent, malam hominum eſſe naturam:* apud Auguſtinum lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. addebant, adverſarios liberum arbitrium de medio tollere, fatum inducere, Deum acceptatorem perſonarum fingere: legem ab illis datam aſſeri non ad tollenda, ſed ad augenda peccata: Prophetas, & Apoſtolos non fuiſſe Sanctos, ſed impiorum comparatione minùs malos: damnatos ſe extrà Synodum à paucis Epiſcopis, & ab horum pleriſque ſubſcriptiones extortas: appellare ſe tandem Synodum Oecumenicam. Hujus Epiſtolæ mendaciis, atque impoſturis refellendis tres libros Auguſtinus inſumpſit, de quibus poſteà nobis ſermo erit.

Quid Rufus Pelagianis reſponderit, non conſtat, ſed de Theſſalonicenſi Epiſcopo tàm altum in poſterioribus Juliani libris ſilentium Pelagiana ab eodem paradoxa damnata fuiſſe ſatìs evidenter oſtendit; nequè ſecus, ſi ſapuiſſent, opinandum hæreticis fuerat de doctiſſimo Præſule, ac tot acceptis beneficiis Romanæ Sedi arctiùs obſtricto; quâ enim fronte Pontificis ſententiam ejuſdem Vicarius damnaſſet? Ille paulò antea Zoſimi encyclicam Epiſtolam, quâ Pelagianos damnabat, ſubſcripſerat, ut ex Mercatore cap. 14. ſuggeſſimus. Idem etiam poſteà anno 431. in Epheſinâ Synodo per Flavianum Philippenſem Pelagianos anathemate perculit; legitur enim in eâ Synodo, in quâ Neſtorianorum, ac Pelagianorum damnatio conclamata fuit, iſthæc Flaviani ſubſcriptio: *His quoque Sanctiſſimum Patrem noſtrum Rufum ſubſcribere affirmo, nam cùm propter ægritudinem huc venire non poſſet, mihi hæc mandata dedit.*

Sed neque ſuſcepta ad Atticum legatio feliciorem exitum ſortita eſt; Etenim ubì Cœleſtius Conſtantinopolim appulit, ac pro ſuorum causâ apud Atticum egit, ſtatim utì hæreticus damnatus, regiâque urbe expulſus fuit. Hujus apud Byzantium peractæ Pelagianorum damnationis meminit Auguſtinus lib. 3. contrà Jul. cap. 1. *Ego autem*, inquit, *abſit ut ad monomachiam vos provocem, quos, ubicunque apparveritis, ubique diffuſus Chriſti debellat exercitus, qui debellavit apud Carthaginem Cœleſtium, quando illìc ipſe non eram, & rurſus Conſtantinopolim tam longè à regionibus Africanis.* De hac ipſâ Hæreticorum condemnatione cecinit Proſper in carmine de Ingratis cap. 2.

Quid loquar, & curam magnam, quam geſſit in Urbe
Conſtantinopoli docto bonus ore Sacerdos
Atticus antiquâ legatos Hæreticorum

Confutándo fide? de quâ tunc impia corda,
Quamvis ſe obducta tegerent velamine, formâ
Judicii, & tacitæ tulerint tormenta repulſa.

Sanctus Cœleſtinus Papa Neſtorium Pelagianos protegentem in Epiſtolâ ad eundem datâ his increpat: *Ejicerentur denique ſi tibi quoque ſimiliter diſplicerent. Cur tamen ea, quæ in hos tunc ſunt acta, quæruntur? Cùm certum ſit illinc ad nos à Catholico tunc Antiſtite Attico geſta directa? Cur non ſanctæ memoriæ Siſinnius iſta quæſivit? Quia utique ſub Deceſſore ſuo probaverat eos jure damnatos.* Ita magnâ Pelagianorum arte ſtructæ contrà Orthodoxos in Oriente machinæ confractæ cecidere.

Hoc anno die ſecundâ Septembris Conſtantius Imperator animi mœrore, ac pleuritide laborans vitam cum Imperio reliquit; laudatus Theophanes ſcribit: *Hoc anno Conſtantius Valentiniani Pater imperium obtinuit VI. Idus Februarias, quinto verò nonas Septembriles occiſus eſt.* Quarè idem cum Honorio vixit in Imperio menſes ſex, dies 25. Sed erravit Theophanes, dum ſcripſit de eodem ἐσφάγη, ſcilicet *jugulatus eſt*, etenim morbo eundem extinctum ex Olympiodoro certum eſt; corrigendus eſt Idatius, qui ſcripſit obiiſſe Conſtantium *in ſuo tertio Conſulatu* nempè anno 420. Suſcepit Conſtantius ex Placidiâ Honoriam filiam, ac dein Valentinianum, qui poſteà imperavit: Do eundem Olympiodorum teſtem: *Hinc nata filia, quam Honoriam nominarunt, filius item, cui Valentiniano nomen datum, qui ſuperſtite etiamnum Honorio Nobiliſſimus dictus eſt;* Hæc libuit ſubnotare, nam Proſper ad annum 423. Caſſiodorus ibidem, Paulus Diaconus, Cuſpinianus, & Recentiores Petavius, Ricciolius, aliique maſculam utramque prolem fecere, nempè Honorium, & Valentinianum, ſed priorem fœminam fuiſſe conſtat ex inſcriptione Ravennate apud Rubeum lib. 2. Hiſtor. Raven.

SANCTISSIMO, AC BEATISSIMO APOSTOLO
JOANNI EVANGELISTÆ
GALLA PLACIDIA AUGUSTA
CUM SUO FILIO
PLAC. VALENTINIANO AUGUSTO
ET FILIA SUA
JUSTA GRATA HONORIA AUG.
LIBERATIONIS MARIS VOTA SOLVIT.

Exiſtimo tamen, Proſperum more antiquis familiari, ut cap. 15. de Albino dictum eſt, maſculini nominis uſurpatione fœminam deſignaſſe. Ex his patet numiſma inſcriptum *D. N. Juſt. Grat. Honoria P. F. Aug.* de quo Baronius tom. 9. in Appendice dubitat, non eſſe fictitium. Quod enim ait vir eruditiſſimus in Appendice tomi noni pag. 869. nullum fuiſſe eidem *maternum cognomen, ut dicta ſit Galla, vel Placidia, ſed Grata*, ex Socrate lib. 4. cap. 26. rejicitur. Etenim ſcribit, Valentinianum I. ex Juſtinâ Auguſtâ *Valentinianum juniorem, & tres filias, Juſtam, Gratam, & Gallam ſuſcepiſſe.* Gallam duxit Theodoſius Imperator, è quâ illi nata eſt Placidia, Arcadius, & Honorius. Placidia autem juncta Conſtantio filiam ab utriuſque materteræ nomine Juſtam, & Gratam, à fratre verò Auguſto Honoriam nuncupavit. Minùs etiam rectè de eodem numiſmate dubitat, quòd ſorores Imperatorum Auguſtæ non dicebantur, nam id planè falſum eſſe conſtat ex Epiſt. 24. Sancti Leonis, in quâ Pulcheria Theodoſii adhuc viventis ſoror Auguſta appellatur, itemque ex laudatâ inſcriptione Ravennate, ubi Honoria dicitur Auguſta. Illuſtriſſimus D. Comes Joannes de Lazara Patricius Patavinus, & Eques inter rara, ac ſingularia numiſmata, quæ ſuprà novem millia ingenti labore, ac ſumptu comparavit, aureum numiſma mihi oſtendit ejuſdem Honoriæ inſcriptum. *D. N. Juſt. Grat. Honoria P. F. Aug.* ex adverſo Cruce coronatâ ſignatum. Duo inſuper alia exhibuit, quorum unum ita inſcriptum eſt. *Divæ Juliæ Aug. Divi Titi F. S. P. Q. R.* Alterum verò cum epigraphe: *Diva Auguſta Marciana.* Fuit hæc ſoror Trajani, illa verò Titi filia. De hac Honoriâ legatur Priſcus Panites in lib. de Excerpt. Legat. Conſtantium Auguſtino carum fuiſſe ex eo ſatìs intelligitur, quòd lata olim à Marcellino contrà Donatiſtas ſententia, cùm ob Heraclianos tumultus executioni mandari minimè potuiſſet, Conſtantii operâ optatum denique exitum ſortita fuit; Rem narrat Oroſius lib. 7. cap. 4. *In his*, inquit, *diebus præcipiente Honorio, & adjuvante Conſtantio pax, & unitas per univerſam Africam Eccleſiæ Catholicæ reddita eſt, & corpus Chriſti, quod nos ſumus, redintegratâ diſciſſione ſanatum eſt, impoſitâ executione ſancti præcepti à Marcellino Tribuno viro imprimis prudenti, & induſtrio, omniumque ſtudiorum bonorum appetentiſſimo.* Lex contrà Donatiſtas, quâ Sancti Marcellini ſententia intimatur, legitur in Cod. Theod. lib. 10. tit. de Hæreticis data anno 414. Conſulibus Conſtantio, & Conſtante. Hunc Conſtantem Baronius Conſtantii filium facit, ſed ex Olympiodoro Conſtantinopolitanum illum Conſulem fuiſſe colligitur, quod faſtorum Pater vidit Panvinius.

Theodoſius mortuo Conſtantio conceptam contrà Honorium indignationem depoſuit, & Rufi, atque Attici lites diremptæ ſunt; nam Theodoſius emiſſum in favorem Attici reſcriptum abrogavit; Etenim Bonifacius Papa per Legatos cum Honorio egit, ut apud Theodoſium Theſſalonicenſis Eccleſiæ patronum ſe præberet, quod libenter piiſſimus Imperator præſtitit datis ad Nepotem literis, quæ in laudatâ Synodo num. XI. leguntur, quibus Theodoſius permotus latam paulò antè legem revocavit ſcribens ad Præfectos Prætorio Illyrici: *Ut ceſſantibus Epiſcoporum ſubreptionibus antiquum ordinem ſpecialiter faciant cuſtodiri, ne venerabilis Eccleſia ſanctiſſima Urbis privilegia à veteribus conſtituta amittat, quæ perenne nobis ſui nominis conſecravit imperium.* Epiſt. 12. Ibidem. Undè apparet Juſtiniani, ſeu potiùs ejuſdem aſſeſſorum imperitia, imò malitia, qui priùs illud reſcriptum Theodoſii poſteriori lege ab eodem abrogatum libro primo Juſtinianæi codicis inſeruere. Fatetur autem Theodoſius prius reſcriptum ab Epiſcopis Illyricis novarum rerum ſtudioſis, atque à Patriarchâ Romano ad Conſtantinopolitanum defectionem meditantibus ſibi fuiſſe ſurreptum: *Undè*, inquit, *omni ſupplicantium Epiſcoporum per Illyricum ſubreptione remotâ ſtatuimus obſervari, quod priſca Apoſtolica diſciplina, & canones veteres eloquuntur.*

Integra ergo antiqua Metropolitæ Theſſalonicenſis, ac Apoſtolici Patriarchatûs per Illyricas provincias juriſdictio defenſa fuit, de quâ re eruditi Recentiores egregiè ſcripſerunt Morinus lib. 1. Exercit. 21. Hallier lib. 4. de Hierar. Eccleſ. ſect. 4. cap. 2. art. 3. & meus Lupus in Notis ad canonem 16. Synodi Sardicenſis. ... eo autem Morinus, ac Hallier minùs certè mihi probantur, quòd in Oriente alterum Apoſtolicæ Sedis Vicarium poſuere à Theſſalonicenſi diſtinctum, nempè Metropolitam Corinthium, eâ moti ratione, quòd Gregorius Magnus ad Joannem Epiſcopum Corinthi pallium mittens ad Epiſcopos Helladis lib. 4. Epiſt. 56. hæc ſcripſit;

ſcripſit: *Pallium Joanni Fratri noſtro Corinthiorum Epiſcopo nos tranſmiſiſſe cognoſcite, cui vos magnopere convenit obedire, præſertim dum hoc ſibi & antiquæ conſuetudinis ordo defendat &c.* At unà cum pallio Vicarias Apoſtolicæ Sedis vices Romanos Pontifices delegaſſe iidem contendunt. Fateor, Corinthium Metropolitam conatum quidèm ſe ſe Theſſaloniceoſi Vicario Apoſtolico ſubducere, ſed novitati Romani Pontifices obſtiterunt. Erat Corinthus Metropolis Achajæ, ac ſedes Proconſulis, quarè uti Carthago, & Proconſulis Africæ, itemque ſupremi illarum provinciarum Primatis Eccleſiaſtici uni Romano Pontifici ſubjecti ſedes erat, eadem privilegia ſuæ ſedi Corinthius arrogare tentavit. Primus fuit Perigenes Corinthius, qui Anaſtaſio Vicario Theſſalonicenſi litem movit, ſed Xyſti decreto Theſſalonicenſis juriſdictioni veteri exemplo adſcriptus fuit, ut patet ex literis Xyſti ad eundem Perigenem in Synodo Bonifacii num. 14. recitatis: *Sancto fratri*, inquit, *& Coepiſcopo noſtro Anaſtaſio Theſſalonicenſis urbis Antiſtiti eam ſervato reverentiam, quam cæteri quoque Pontifices per Illyricum conſtituti ergà prædicti dignitatem reſervare non abnuunt; cùm ſciamus nil novum illi à nobis fuiſſe conceſſum, ſed id, quod ejus Deceſſoribus noſtri Deceſſores detulerant.* Et Epiſtolâ ſequenti ad Epiſcopos per Illyricum ait: *Noverit Corinthius Epiſcopus ſibi licentiam poteſtatis liberæ minimè tribuendam.* Datæ ſunt literæ anno 435. Theodoſio XV. & Valentiniano IV. Conſſ. Rursùs ſub Leone Magno Metropolita Corinthius idem tentavit, at Leo datis ad Achajæ Epiſcopos literis, quæ num. 26. in memorati Synodo exhibentur, ejuſdem conatibus obviam ivit; cum enim præmiſiſſet, Theſſalonicenſem Metropolitam abs ſe Apoſtolicæ Sedis illâ in provinciâ, totoque Illyriciano tractu Vicarium eſſe conſtitutum, addit: *Memorati fratris noſtri Anaſtaſii Theſſalonicenſis ſollicitâ relatione cognovimus, Achajæ provinciæ Metropolitanum illicitas, & conſtitutis Patrum, noſtriſque auctoritatibus interdictas ordinationes ſæpè celebraſſe;* Datæ dicuntur literæ Ætio III. & Symmacho Conſſ. nempè anno 446. Quarè uſque ad Leonis Pontificatum Metropolita Corinthius non fuit Sedis Apoſtolicæ Vicarius, ſed unus Theſſalonicenſis eo privilegio in Orientali Romani Patriarchatûs diœceſi gaudebat.

Neque ex pallio à Gregorio Magno ad Corinthium miſſo hujus Vicaria poteſtas rectè infertur; nàm ſemel quidèm pallium ab Apoſtolicâ Sede ad Primatem Theſſalonicenſem mittebatur, at vicaria poteſtas à novis Pontificibus novo privilegio confirmabatur, ut planè appareat, cum donatione pallii vicarias Apoſtolicæ Sedis vices connexas non fuiſſe. Anyſius Theſſalonicenſis Epiſcopatum ſub Damaſo accepit, & ab eodem Pontifice Illyrici Vicarius conſtitutus fuit, at hoc privilegium eidem iterum dedit Siricius, dein Anaſtaſius, & tandem Innocentius, ut ex literis eorundem in Synodo ſæpiùs laudatâ num. 3. & 4. colligitur. Anyſio Rufus ſucceſſit, quem ſuum apud Illyricos Vicarium Innocentius declaravit ibidem Epiſ. 5. at Bonifacius idem privilegium ratum habuit Epiſt. 6. & 7. Cœleſtinus etiam Epiſtolâ ibidem num. 13. de Rufo ait: *Cui vicem noſtram per veſtram provinciam noveritis eſſe commiſſam.* Poſt Rufum ſedit Theſſalonicæ Anaſtaſius, de quo ſcribit ad Illyricos Epiſcopos Xyſtus nu. 17. *Qui vices Apoſtolicæ Sedis agere, ut beatæ mem. Rufus Deceſſor ipſius, ex noſtrâ voluntate cognoſcitur.* Leo eandem vicariam poteſtatem rogatus ab eodem Anaſtaſio confirmavit, ut conſtat ex Epiſt. Leonis nu. 24. *Poſtquam itaque nobis petitio tuæ dilectionis innotuit per filium noſtrum Nicolaum presbyterum, ut tibi quoque à nobis, ſicut Deceſſoribus tuis, per Illyricum cum noſtrâ vice propter cuſtodiam regularum auctoritas præſtaretur, præbentes aſſenſum noſtrâ adhortatione compellimus, ut nulla diſſimulantia, negligentia nulla proveniat circà Eccleſiarum regimen per Illyricum poſitarum, quas dilectioni tuæ vice noſtrâ committimus &c.* Hoc etiam ex ipſo Gregorio demonſtratur, qui lib. 2. Epiſt. 4. ad Maximianum Syracuſanum ait: *Deinde ſuper cunctas Siciliæ Eccleſias reverendiſſimum te Maximianum fratrem, & Coepiſcopum noſtrum vices Sedis Apoſtolicæ miniſtrare decernimus.* Tunc ergo primùm Vicariâ poteſtate à Gregorio exornatus fuit, pallium verò anteà Romæ acceperat, cùm ex Monacho à Gregorio conſecratus fuit Syracuſanus Antiſtes. Libr. 5. Epiſt. 8. ad Donum Meſſanenſem ſcribit: *Fraternitati tuæ, quam in Meſſanenſis Eccleſiæ gubernatione ſuſcepiſſe conſtat officium, pallii uſum providimus concedendum illis videlicet temporibus, atque ordine, quibus Deceſſorem quoque tuum uſum eſſe non ambigimus.* At Doni deceſſor licèt pallio uteretur, erat tamen Maximiano Vicario *ſuper cunctas Siciliæ Eccleſias* conſtituto ſubjectus; Quod apertè patet ex Lib. 3. Epiſt. 12. ubi Maximiano Gregorius præcipit, ut inquirat, & judicet in causâ hominis *de poſſeſſione Meſſanenſis Eccleſiæ;* immò mortuo Maximiano Cyprianus Diaconus Vicarius Apoſtolicus in Siciliam à Gregorio miſſus fuit, quem Pontifex *Rectorem Siciliæ* Lib. 5. Epiſt. 13. & Lib. 6. Epiſt. 38. nuncupavit, illum verò Lib. eodem Epiſt. 41. jubet inquirere in homines *Meſſanenſis Eccleſiæ* Theodorum contrà quandam fœminam concitantes, quod indicat, Epiſcopum Meſſanenſem pallium quidèm à Romano Pontifice accepiſſe, at non vicariam poteſtatem. Idem Gregoris Lib. 4. Epiſt. 8. ad Joannem Metropolitam primæ Juſtinianæ ait: *Pallium verò ex more tranſmiſimus, & vices vos Apoſtolicæ Sedis agere iteratâ innovatione decernimus;* Quarè cùm in Epiſtola ad Corinthium pallii tantùm mentionem faciat, non verò & vicariæ auctoritatis, hanc Corinthio tribuere ex ſolius pallii uſu non debemus. Poſt ſchiſma Acacianum, quòd Metropolitæ Teſſaloniceoſes Acacio adhæſere, vicariâ poteſtate privati ſunt, neque illis videtur ampliùs reſtituta.

Sirmondus in Appendice ad Cod. Theod. recitat ex MSS. Virdunenſi fragmentum Epiſt. Felicis III. in quâ Andreas Theſſaloniceoſis Epiſcopus *ad Sedis B. Petri communionem venire* dicitur deſiderare, ſed cui haud integram fidem Pontifex præſtat. Gelaſius Felicis ſucceſſor in Epiſt. 11. ad Epiſcopos Dardaniæ, & Illyrici ejuſdem Theſſalonicenſis obduratam in ſchiſmate obſtinationem increpat. Cùm verò paulò poſt Dorotheus Theſſalonicenſis Deceſſorum privilegio per totam Illyricam diœceſim uti vellet Joanne Nicopolitano Epiri Metropolita contradicente, hiſce eundem Hormiſdas Epiſt. 22. increpuit: *Quo pudore, rogo, privilegia circa te illorum manere deſideras, quorum mandata non ſervas? & reverentiam, quam non exhibes fidei, cupis tibi Eccleſiaſticâ poteſtate deferri?* Verùm licèt poſteà ſub Juſtino Acacianum ſchiſma profligatum fuerit ab eodem Hormiſdâ, ſuccedente in Imperio Juſtiniano Vicariatus per Illyricum translatus fuit ad Archiepiſcopum primæ Juſtinianæ, ita tamen, ut Gregorius Magnus ſemper in titulo literarum ad Epiſcopos Romano Patriarchatui ſubjectos, priori loco Theſſa-

loni-

lonicenſem nominaverit, ut patet ex Lib. 7. Epi. 11. & 70. Sed de his plura dicere non eſt noſtri inſtituti.

CAPUT XXI.

Alipius in Italiam venit, idemque in Africam revertens Juliani ſcripta ad Auguſtinum defert: Eadem Sanctus Doctor pluribus libris ſtatim impugnat.

HOc anno 421. Alipium Tagaſtenſem ex Africâ in Italiam navigaſſe rectè obſervavit Thomas de Herrera in M-S. Bibliothecâ Auguſtinianâ in Notis ad lib. 2. de Nupt. & Concup. ubi ait: *Anno 421. circà Julium, vel Auguſtum Alipius à Papâ Bonifacio accepit duas Epiſtolas Pelagianorum, quorum alteram Julianus Romam, aliam verò decem & octo Epiſcopi eâdem labe infecti ad Epiſcopum Theſſalonicenſem miſerant.* Alipius in Italiam veniens rectà Ravennam ſe contulit, ut Valerio Comite intercedente, Africanorum Præſulum cauſam in quæſtiona de appellationibus Imperatori commendatam faceret, ne gravioribus inter Epiſcopos Africanos, ac Romanos Pontifices diſſidiis concertaretur, ſimulque ut novis Pelagianorum conatibus obviam iretur; nam in Italiâ novas iterum turbas eoſdem dare fama erat; Alipius injunctâ legatione perfunctus, antequam Ravennâ diſcederet, à Valerio Comite intellexit, quæ contrà Auguſtini librum de Nuptiis, & Concupiſcentiâ Pelagiani garrirent, à quo etiam literas ad Auguſtinum deferendas accepit. Indè Romam profectus perhonorificè à Bonifacio Pontifice excipitur, illum enim & natalium ſplendor, & eximia eruditio, ac ſanctioris vitæ profeſſio plorimùm decorabant; His accedit, quòd Bonifacius jam olim à Legatis intellexerat, quantum in magnâ Synodo Carthaginenſi anno 419. pro Apoſtolicæ Sedis honorificentiâ inſudaſſet. Inter familiaria colloquia frequens de Auguſtini ingenio, ac doctrinâ mentio habita fuit, de quâ re juvat Sanctum Doctorem audire in Proœmio librorum, quos eidem Bonifacio Papæ nuncupavit: *Poſtquam te etiam præſentiâ corporali frater meus vidit Alipius, acceptuſque à te benigniſſimè, ac ſinceriſſimè mutua miſcuit dictante dilectione colloquia, tecumque convivens, & parvulo licet tempore magno tamen tibi junctus affectu ſe ſimul, & me refudit animo tuo, teque mihi reportavit in ſuo, tanto major in me tuæ Sanctitatis eſt facta notitia, quanto certior amicitia.* Intereà Alipius excerpta quædam ex quatuor Juliani libris, quos recèns contrà volumen Auguſtini de Nuptiis, & Concupiſcentiâ emiſerat, à Valerio Comite tranſmiſſa accepit, quæ unà cum binis ejuſdem Hæretici literis ſibi à Bonifacio datis paulò poſt in Africam ad Auguſtinum detulit.

Hoc ſanè Bonifacii Papæ triennio ingentes labores ſubjit Auguſtinus, nam non modò tot ſubinde occurrentibus occupationibus intermiſſa grandia illa volumina de Civitate Dei, & Trinitate continuavit, ſed etiam contrà Arrianos, Donatiſtas, Marcioniſtas, alioſque turbidos homines libros exaravit, ut vix illi unquam ſpiritum colligere licuerit; recitantur libri eo tempore elocubrati in poſteriori Retractationum volumine. Cæterùm acceptis ab Alipio Pelagianis literis, & excerptis, illâ ſtatim dubitatione perculſus eſt, expectandine eſſent integri quatuor Juliani libri, quò exactiorem reſponſionem adornaret? verebatur enim, ne excerptor neceſſaria quædam omiſiſſet, quibus non ſolutis victoriam ſibi poſteà adverſarius caneret; ſed reſponſionem eâ ratione non diſtulit, quòd nec Valerius integros quatuos libros expectaſſet, undè ſunt illius verba ad eundem Comitem lib. 2. de Nupt. & Concup. cap. 2. *Niſi & ego reſponſionem differre noluiſſem, ſicut nec tu tranſmiſſionem ſcriptorum, quibus reſpondendum eſt, diſtuliſti.* Itaque alterum ſtatim librum eodem titulo inſcriptum in defenſionem prioris de Nuptiis, & Concupiſcentiâ ſubmiſit Valerio ſuo pariter nuncupatum. In eo probat, Catholicorum dogmata multùm à Manichæorum deliriis diſtare, naſci pueros ſub Dæmonis poteſtate ob originale peccatum, malam eſſe concupiſcentiam, bonas autem nuptias, quæ benè utantur malo: circumciſionem in veteri teſtamento pueros originariæ labi exemiſſe: bonum eſſe hominem a Deo factum, ſed malum deputari Dæmoni, quo auctore homo eſt vitiatus: ex Divo Paulo apertè originalem culpam deduci, in eâdem ſententiâ fuiſſe Ambroſium, ac Cyprianum. Eodem pariter ſudore Juliani ejuſdem Epiſtolas confutavit editis contrà eaſdem quatuor libris Bonifacio Pontifici inſcriptis. Initio quidem omnia ejuſdem cenſuræ ſubjiciens, *Hæc ergo*, inquit, *quæ iſtis, ut dixi, duabus Epiſtolis illorum iſtâ diſputatione reſpondeo, ad tuam potiſſimùm dirigere ſanctitatem, non tam diſcenda, quàm examinanda, & ubi forſitan aliquid diſplicuerit, emendanda conſtitui.* Primo autem libro reſpondet Epiſtolæ Juliani Romam miſſæ, docens, peccato Adæ liberum arbitrium non perjiſſe, ſed libertatem ad faciendum bonum, quæ ſolâ gratiâ Servatoris reſtituitur; nuptias, ac membra conjugum eſſe à Deo, ſed peccatum originale, quod nuptiarum fœcunditatem, atque uſum membrorum conſequitur, non eſſe à Deo: malam eſſe concupiſcentiam, nec cum illâ potuiſſe feliciter vivere in Paradiſo terreſtri primos parentes: ab ipsâ ſe abſolvi Apoſtolum deſideraſſe captivum carne, non mente, motione, non conſenſu: gratiam non dari ex meritis boni inchoati: baptiſmum omnia delere peccata, & in primis originale. In reliquis tribus libris non unius Juliani, ſed decem & octo velut Epiſcoporum calumnias Epiſtolæ Theſſalonicam ſcriptæ inſertas repellit, docens, Catholicos non declinare ad Manichæos, ſed hos intèr, ac Pelagianos regiâ viâ tutos incedere: Zoſimum nunquam Cœleſtii errorem approbaſſe, ſed leniùs cum illo tantùm egiſſe: gratiam non inferre fatalem neceſſitatem, hanc aliquibus dari, aliis negari, nullamque indè perſonarum acceptionem Deo imputandam; & hæc in altero libro aſſeruntur. In tertio oſtendit, lege Dei cognoſci peccata, ſed gratiâ vitari: baptiſmum auferre omnia peccata, at non infirmitates ex Adami delicto in poſteros derivatas: gratiam Chiſti omnium ætatum hominibus neceſſariam, nullumque ſinè fide in Mediatorem poſſe ſalvari. Cùm verò Auguſtinus oſtendiſſet, ea Catholicis objici, quæ ne ſomniarent quidem, quaſi caſtris defenſis ad hoſtium munitiones expugnandas erumpens, in quarto volumine Pelagianorum calumnias confutat: Eccleſiam regiâ viâ Manichæos intèr, ac Pelagianos gradiri in laude creaturæ, in laude nuptiarum, in laude legis, in laude liberi arbitrii, in laude denique Sanctorum, atque univerſa hæc in ſui defenſionem ineptè à Pelagianis adduci; bonam quidem eſſe hominis naturam, quam fecit Deus, ſed malum eſſe peccatum originale, quod non fecit Deus; bonas eſſe nuptias, ſed malam eſſe concupiſcentiam, ſinè quâ proles nuptiarum bonum haberi non poteſt; bonam eſſe legem, non quia ſanat, ſed quia ducit ad medi-

cum

eum ſanantem per gratiam; bonum eſſe arbitrium, non cùm liberum eſt in malo, ſed cùm liberatum eſt à malo, ut faciat bonum; denique bonos eſſe Sanctos, ſed illis orandum ſemper in hâc vitâ eſſe Deum, ne culpa eos inficiat. Quibus aeutè, ac ſolidè probatis vanam eorum vota de Synodo Oecumenicâ, quam plenis buccis appellabant, his irridet: *Verùm iſtorum ſuperbia, quæ tantùm ſe extollit adverſùs Deum, ut non in illo velit, ſed potiùs in libero arbitrio gloriari, hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur; Orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur, cùm potiùs vigilantiâ, & diligentiâ paſtorali poſt factum illis competens, ſufficienſque judicium, ubicumque iſti Lupi apparuerint, conterendi ſint &c.* in fine libri quarti.

Hìc cum Baronio nobis res non erit, qui promiſcuè ea, quæ per plures annos geſta ſunt intèr Auguſtinum, ac Julianum certamina, ad annum 419. congeſſit; cum Janſenio agendum eſt, qui in improbabilem prorsùs ſententiam ivit; tradit Alipium octennio poſt primum in Italiam iter rursùs ad transmarina veniſſe deferentem librum de Nuptiis, & Concupiſcentiâ contrà quatuor Juliani libellos ab Auguſtino elucubratum. Hoc etiamſi aliis evidentioribus teſtimoniis non refelleretur, ſatìs improbabile videtur, Auguſtinum adeò tardè librum illum in Italiam mittendum curaſse, qui tantâ celeritate reſponſionem præcoci labore procuderat, ut ne integros quidèm quatuor Juliani libros expectandos duxerit; & quidèm initio lib. 2. cap. 2. *Niſi & ego*, inquit, *reſponſionem differre noluiſſem, ſicut nec tu tranſmiſſionem ſcriptorum, quibus reſpondendum eſt, diſtuliſti.* Item in Epiſtolâ ad Claudium ante lib. 1. contrà Jul. teſtatur ſe non diſtuliſse, excerpta Juliani ſibi à Valerio tranſmiſsa confutare; quarè ſi tantâ celeritate manum operi admovit, cur poſt tot annos librum ad Valerium deferendum diſtulit? Sed hiſtoriam extrà conjecturas proſequamur. Alipius utì libros Juliani in Africam detulerat, ita ſuum quoque eſse putavit, Sancti Doctoris reſponſionem in Italiam ferre; quarè divinæ gratiæ patrocinio ſuffultus iterum in remenſo mare in Italiam veniens libros quatuor ad ipſum Boniſacium portavit; quòd ſi ille iterum Romam veniſset tranſacto octennio à primâ in Italiâ commoratione, quam perperàm anno 419. contigiſſe Janſenius exiſtimavit, in Italiam advectus eſset mortuo ante quatuor annos Bonifacio, qui diem objit anno 423. VIII. Kal. Novembris; porrò libros ab Alipio ad Bonifacium delatos teſtatur Julianus Lib. 1. cap. 85. ubi de illis quatuor libris hæc ſcribit contrà Auguſtinum: *Sicut in his libris, quos nunc per Alipium ad Bonifacium miſiſti, dic captivum eſſe arbitrium, quod nos liberum dicimus*, & lib. 2. cap. 179. idem repetit: *Quod*, inquit, *tam nepharium eſt, ut cùm à nobis in Epiſtolâ, quam ad Orientem miſimus fuiſſet objectum, tu his libris, quos nuper ad Bonifacium miſiſti, negando à te propulſare coneris.* Quarè Alipius iis Auguſtini quatuor libris Bonifacio Pontifici datis rectà Ravennam contendit, ut alterum librum Sancti Doctoris de Nuptiis, & Concupiſcentiâ ejuſdem Patrono Valerio Comiti traderet; hujus quoque teſtem habemus ipſum Julianum lib. 1. Oper. Imper. cap. 8. ubi alloquens Florum Epiſcopum Pelagianum ait: *Quia id impendio popoſciſti, immò indixiſti auctoritate patriâ, ut libro Tractatoris Pœni, quem ad Valerium Comitem vernula peccatorum ejus Alipius nuper detulit, obviarem.* Secunda igitur Alipii in Italiam navigatio contigit, ſtatim ac Auguſtinus libros quatuor contrà duas Epiſtolas Pelagianorum, alterumque de Nuptiis, & Concupiſcentiâ elucubravit, adhuc ſuperſtite Bonifacio Pontifice. Hocce verò Alipii Ravennam iter Julianus poſteà mille calumniis infamavit, eò enim inſtitutum dixit, ut acceptis ab Auguſtino muneribus Honorii Duces corrupti ipſum Imperatorem in Pelagianos faciliùs excitarent; Auguſtinum quidèm ſic carpit lib. 3. Oper. Imperf. cap. 35. *Cur ſumptibus pauperum ſaginaſtis per totam ferè Africam equorum greges, quos proſequente Alipio Tribunis, & Centurionibus deſtinaſtis? Cur Matronarum oblatis facultatibus poteſtates ſæculi corrupiſtis, ut in nos ſtipula publici furoris arderet?* Conqueritur etiam Julianus, Valerium Comitem ſuâ auctoritate apud Principem obſtitiſse, quò minùs ipſi Pelagiani in novo Concilio audirentur, in quo ſacta contrà ipſos tum in Africa, tum Romæ non punirentur quidèm, ſed emendarentur lib. 1. ejuſd. Oper. cap. 10. Verùm Sanctus Auguſtinus à ſe, & ab Alipio illam calumniam ab impoſtore impudentiſſimo objectam procul arcet lib. 1. cap. 35. *Jam verò quod etiam ſcribere auſus es, neque veritus, ne ad ea loca libri pervenirent tui, quæ terrâ, marique tranſeuntem, ſeu venientem Collegam meum Alipium ſuſceperunt, ubi legi apertiſſima tua falſiloquia ſinè tuâ irriſione, vel potiùs deteſtatione non poſſunt, cui non dico impudentiæ, ſed dementia comparatur?*

Interim Claudii Epiſcopi induſtriâ libri illi quatuor Juliani, contrà quorum excerpta Valerio petente Auguſtinus ſcripſerat, in ejuſdem manus venerant, *(Anno 422.)* quos diligenter evolens comperit illum, qui quædam indè ſelegerat, non omnia poſuiſſe, aut non ita, ut in illis quatuor libris invenerat, cùm nonnulla aliquantum putaverit eſſe mutanda, fortaſſe ut eo modo quaſi ſua faceret, quæ aliena eſſe conſtaret. Totum igitur ſe colligens Auguſtinus grande volumen elucubravit tanto ſtudio, labore, ac diligentiâ, ut modeſtiſſimi vir ingenii illud nuncupaverit *tantum, tanquam elaboratum opus* 2. Retr. cap. 62. Et quidem cùm in cæteris abs ſe adverſùs Pelagianos editis libris mirabilis fuerit, in hoc opere penè divinus apparuit; In reliquis lucubrationibus haſtatis pugnaſſe viſus eſt, in hac verò univerſum triariorum robur emiſit. In prioribus duobus ejus operis libris, nam in ſex illud diſtinctum edidit, procul à Catholicis amovet Manichæiſmi infamiam, quâ Julianus noſtros in invidiam, immò in deteſtationem trahere conabatur, oſtenditque Orthodoxos veterum Patrum illis in quæſtionibus ſententiæ inhærere, à quâ Pelagiani miſerè exorbitabant. Suam ibi Auguſtinus eruditionem oſtendit, etenim luculentiſſimis tùm Græcorum, tùm Latinorum Patrum teſtimoniis quaſi grandi mole adverſarium opprimit his eundem compellans: *Eorum ergo appende ſententias, nolo eſſe plures, ut eas te pigeat numerare, ſed non ſunt leves, ut eas dedigneris appendere, immò tam ſunt graves, ut te videam ſub earum onere laborare.* In fine prioris libri objectum ſibi Manichæiſmi crimen in Juliani caput ingenioſè retorquet, qui cùm ſuis ea doceret, quibus Manichæorum paradoxa, ac deliria plurimùm promoveret, quod ubique paſſim poſteà Juliano Sanctus Doctor exprobravit.

Nihil autem magis in votis erat Auguſtino, quàm Julianum grande quidèm, ſed falſo dogmate corruptum ingenium, eundemque ſibi cariſſimum Eccleſiæ lucrari, & ad Catholica caſtra ex Pelagianorum turmis revocare; hinc illæ mitiſſimæ cum ſuperbiſſimo, ac ferociente hoſte voces: *Ego quidèm pro dilectione,*

Digitized by Google

dilectione, quæ mihi eſt erga te, quam Deo propitio quibuslibet convieiis abſit, ut de medullis mei rordis extirpes, mallem, fili Juliane, ut juventute meliore, atque fortiore te vinceres: lib. 1. cap. 7. & ioitio tertii libri ait, *Ita tibi, dilecte fili Juliane, Domino donante reſpondere debeo*, ut ferè neſcias, utri palma adſcribenda ſit, eruditioni, quâ cæteros Doctores hac in palæſtrâ ſuperavit, an lenitati, quâ offenſi tot contumeliis animi motus ingenti virtute repreſſit. Itaque duobus prioribus libris ex Patrum ſententiis contextis pugnat, quatuor reliquos totidem Juliani libris opponit; In horum primo, nempe tertio ejus voluminis, id agit, ut appareat, cùm Deus verus, & bonus ſit hominum conditor, bonæque ſint nuptiæ ab ipſomet Deo inſtitutæ, malam tamen eſſe concupiſcentiam carnis, eoque malo benè uti pudicitiam conjugalem, meliùsque non uti continentiam ſanctiorem: illud malum nobis non ex ſubſtantiâ aliâ, quam Deus non condidit, nobis permixtum eſſe, ut Manichæus inſanit, ſed per Adæ innbedientiam exortum, ac in poſteros traductum ſolâ baptiſmatis gratiâ expiari. In quarto demonſtrat, malam eſſe concupiſcentiam ex peccato ortam; virtutes gentilium ſuperbiæ typho inflatas in vitia deſiiſſe; gratiam neque ex meritis dari, neque neceſſitatem homini inſerre; Nuptiarum bonum mederi concupiſcentiæ malo, Ethnicos cognoviſſe malam eſſe concupiſcentiam: nullum pudorem ex illa oriturum fuiſſe Adamo non peccante, eam tamen in brutis eſſe bonam, quòd in illis nullam rebellionem fovet. Libro quinto tradit, imagini Dei magnam pœnam eſſe excludi à regno Dei; pudorem ortum ex primo peccato; poſſe peccatum eſſe alterius peccati pœnam; ex eadem maſſâ humani generis damnatâ alios gratìs prædeſtinari ad gloriam, alios io damnatione relinqui: concupiſcentiam *ſuſceptam* Pelagianorum eſſe naturæ vitium, eſſe malam, etiamſi ei non conſentiatur; fuiſſe ſemper in Orbe ſalutare remedium ad delendum peccatum originis. In ultimo denique oſtendit, naſci inſantes peccato originali infectus, idque oleæ, & oleaſtri exemplo congruenter explicari: tolli per baptiſmum ejus reatum, quo omnes ſub Dæmonis poteſtate naſcuntur; tantis vitæ miſeriis peccati reum oriri hominem probari, ineptèque ab hæreticis Pauli teſtimonia exponi. Hi libri tantis divinæ ſcripturæ teſtimoniis, tot Patrum ſententiis referti ſunt, ac tantis è ſubtiliori philoſophiâ rationibus præmuniti; ut Julianus iis penè victum ſe faſſus ſit, nihil enim contrà eoſdem ſcripturire auſus, toto hoc campo ejectus intrà ſilentii latebras ſe ſe occuluit. Hos libros Auguſtinus dicavit Claudio Epiſcopo, qui quatuor Juliani libros ad ipſum tranſmiſerat. Edito hoc volumine Sanctus Doctor per quatuor ferè annos nullis Pelagianorum inſultibus diſtractus fuit, quarè pacata cuncta fuere uſque ad annum 427. quo tempore iterum adversùs Pelagianos ſtylum diſtrinxit.

CAPUT XXII.

Moritur Honorius Imperator, ac poſteà Boniſacius Papa. Pelagiani à Cœleſtino ex Italiâ ejecti. Julianus cum Collegis in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum navigans eodem Magiſtro octo contrà Sanctum Auguſtinum libros ibidem conſcribit.

Anno 423. OBjit anno 423. die 15. Auguſti Honorius Imperator; Fuit hic Catholicæ religionis vindex acerrimus, & ob latas contrà Donatiſtas, & Pelagianos leges Auguſtino unicè dilectus; Cum verò ſinè prole deceſſiſset, vacantem Occidentis regiam Joannes Scribarum Præfectus occupavit; Placidia enim Honorii ſoror cum filiis ab eodem ex Italiâ expulſa ad Theodoſium ſe receperat. Die verò 25. Octobris Boniſacio etiam Pontifice mortuo Cœleſtinus ſubrogatus fuit. Quantum Bonifacius Auguſtino detulerit, patet ex iis, quæ ſuperiùs nobis deſcripta ſunt. Sanctus Proſper contrà Collat. cap. 41. hæc ait: *Sanctæ memoriæ Papa Bonifacius piiſſimorum Imperatorum catholicâ devotione gaudebat, & contrà inimicos gratiæ Dei non ſolùm Apoſtolicis, ſed etiam regiis utebatur edictis; Et quando idem, cùm eſſet doctiſſimus, adversùs tamen libros Pelagianorum beati Auguſtini Epiſcopi reſponſa poſcebat.* Cœleſtinus Deceſſorum veſtigia ſequens Pelagianorum conatus infregit, totaque illos Italiâ excluſit; Illi quidèm ſingulos quoſque Romanæ Eccleſiæ Præſules ſub eorundem Pontificatûs initiis ſubdolè tentare ſueti, iiſdem artibus in Cœleſtini gratiam irrepere ſatagerunt; at Deceſſoribus longè ſibi infeſtiorem Cœleſtinum experti ſunt, nam ubi ſub Bonifacio extrà centeſimum ab Urbe lapidem ex Conſtantii Imperatoris decreto degere juſſi ſunt, Cœleſtinus procul ab Italiæ finibus eoſdem ejecit; teſtatur hoc laudatus Proſper: *Venerabilis*, inquiens, *memoriæ Pontifex Cœleſtinus, cui ad Catholicæ Eccleſiæ præſidium multa Dominus gratiæ ſuæ dona largitus eſt, ſciens damnatis non examen judicii, ſed ſolùm pœnitentiæ remedium eſſe præſtandum, Cœleſtium quaſi non diſcuſſo negotio audientiam poſtulantem totius Italiæ finibus juſſit excludi.* At non unus Cœleſtius, ſed ſectatores etiam irati Pontificis minas reveriti Italiam reliquerunt.

Julianus accepto Auguſtini altero de Nuptiis, & Comcupiſceotiâ volumine, quod Alipius ad Valerium ex Africâ detulerat, hortante Floro Epiſcopo Pelagiano reſponſionem præcoci ingenio meditatus, ſtatim manum operi admoverat, unum enim, & alterum librum vivente Bonifacio illum ſcripſiſſe colligo ex iis, quæ idem habet initio ferè libri primi: *Indixiſti*, inquit, *auctoritate patriâ, ut libro Tractatoris Pæni, quem ad Valerium Comitem vernula peccatorum ejus Alipius nuper detulit, obviarem*: cap. 8. Ibidem etiam hæreticus vellicat quatuor Auguſtini libros ad Bonifacium ſcriptos, quos cùm Lib. 1. cap. 85. ab Auguſtino *nunc* & Lib. 2. cap. 179. *nuper* ad Bonifacium miſſos ſcribat, non obſcurè indicatur, eoſdem adhuc Bonifacio ſuperſtite inchoatos. Cùm verò lib. 3. cap. 104. dicat; *Etiam illorum ſcriptorum, quæ ad Bonifacium miſeras, inſertione pateſtei*, liquet tertium librum, ac reliquos poſt Bonifacii obitum eſſe exaratos. Julianus, ac Collegæ Cœleſtini decreto Italiâ excedere coacti in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum navigare decreverunt; ſciebant enim quantâ Theodorus benevolentiâ ſuam ipſorum ſectam, cujus idem primus magiſter fuerat, complecteretur. Idem etiam Julianus plurimùm ex Theodori ſermonibus adiumenti ſibi pollicebatur, quò validiùs inchoatum adversùs Auguſtinum opus communiret. Horum auctor venit Marius Mercator in Commonitorio contrà Julianum pag. 13. in M. S. Bibliothecæ Palatinæ apud Vaticanum num. 234. *Simul*, inquit, *admonere volens Julianum etiam Epiſcopum oppidi Eclanenſis hæreticum Pelagianum, ſeu Cœleſtianum hunc ſcrutum eſſe Theodorum, ad quem peragratis terris, & exarato mare, atque Oriente luſtrato cum ſociis, & participibus ſuis*

ſpatuliferis

ſyntaleporis ſuis magno niſu tanquam ad Chriſtianorum dogmatum prædicatum magiſtrum tetendit, undè hæreſis Pelagiana, ſeu Cæleſtiana, quam defendendam, & ſequendam ſuſcepit, ab ipſo confirmaretur, atque inde velut inſtructus octo contrà fidem Catholicam potiùs, quam ſanctæ memoriæ Auguſtinum volumina illa, ut putat, prudentiſſima conderet. Ex his conſtat, alios quoque Epiſcopos Pelagianos unà cum Juliano longiſſimam in Ciliciam peregrinationem ſuſcepiſſe.

Cæterùm Julianus ſcribens ibidem octo contrà unum Sancti Auguſtini libros Theodori doctrinam in quinque contrà Dialogos Sancti Hieronymi voluminibus ab eodem aſſertam ſuis illis lucubrationibua inſeruit, quod etiam in aliis prioribus ſcriptis fecerat, in quibus Theodori argumenta repetit, ut fragmenta bujus apud Photium Cod. 177. cum Juliani dictis conferenti patet. Hæreticus amiſſi Epiſcopatûs dedecore, atque exilii miſeriis exagitatus tantâ rabie in poſteriori hoc opere in Ciliciâ confecto contrà Auguſtinum debacchatus eſt, ut infamia quæque dicteria in prioribus contrà Sanctum Doctorem libris effutita in laudum ferè loco cenſeri poſſint, ſi cum his calumniis comparentur, quas Theodoro favente Auguſtino importavit; vocat enim eundem ignominiæ causâ Numidam cetratum, Tractatorem Pœnum, Philoſophaſtrum, piſtillo obtuſiorem, vituperatorem Sanctorum, Patronum Aſinorum. In Præfatione lib. 1. & 5. ſcribit, ſibi quanto duriorem, tanto honeſtiorem tuendæ veritatis cauſam eſſe factam; receptui minimè canendum; haud decere ulciſci ſilentio contumelias, & de conſcientiæ portu aliorum ridere naufragia; moveri ſe ad ſcribendum contrà Auguſtinum benignitate debitâ humano generi, ſpe, ac fide in Deum, qui frequenter deſperatis rebus opem tulit: at ſi optato exitu fruſtaretur, Dei remuneratione donandum; ſuprà caſus ancipites ſuum ipſius opus evaſiſſe, & invincibilis cluere poſſeſſionem victoriæ; Non pendere ſe ad proſperitatis popularis eventum: ſub ambiguo rerum exitu ſtare piorum certam ſententiam, idola reſpuendi, ſupplicia perferendi. Optare denique ſe perſecutionem tumore compreſſo ètiam populis ſubvenire, & ſi ſecùs accideret, malle quicquid acerbum eſt contumeliarum, & periculorum perpeti, quàm non averſari illuviem, ſordeſque Manichæas. Hæc, & ſimilia hæreticis familiaria Julianus evomuit. Hos octo libros Floro Epiſcopo Pelagiano nuncupavit, à quo Manetis Epiſtolam Conſtantinopoli inventam acceperat, ex quâ pleraſque ſententias in hiſce voluminibus exſcribit, eaſque Auguſtino, cæteriſque orthodoxis petulanter æquè, ac falsò exprobrat, quaſi cum Manichæis in ſententiarum paradoxis colluderent. Porrò Julianua multùm temporis illis libris ſcripturiendis impendit; illorum exemplaria anno tantùm 427. ab Alipio Romæ reperta ad Sanctum Auguſtinum confutanda tranſmiſſa ſunt, ut ſuo loco dicetur. Scribit Mariua Mercator contrà Julianum: *Id nunc iſto opere tuo poſt longum tempus elaborato in Ciliciâ ingeris. Neceſſariâ igitur capituli repetitione quid mare exarato, & Oriente luſtrato novum, inauditumque indè attuleris, denuo perſerutemur.* Ex quibus Julianum diuturniores in Ciliciâ moras feciſſe arbitror fortè uſque ad obitum Theodori ſui Mecœnatis, ac magiſtri, qui circa annum 427. fatis conceſſit, de quâ re ex profeſſo Lib. 2. cap. 4. ſermo redibit. Porrò Julianus, quò patrono, eidemque magiſtro gratas obſequii vices redderet, in biſce octo libris ubique Theodori ſententias, & auctoritatem ſuprà cæteros illius ætatis ſcriptores ad invidiam uſque inculcavit, & licèt in fragmentis apud Divum Auguſtinum in Opere Imperfecto id non appareat, hoc tamen à Mario Mercatore, qui eoſdem libros impugnavit, expreſsè affirmatur in hæc planè verba: *Non itaque iraſcatur, vel ſuccenſeat nobis, ſi eum cum Theodoro, cujus in libris ſuis infinitas laudes exequitur, ejuſque ſanctâ auctoritate ſententiæ in ſuo errore gloriatur, alienum à fide catholicâ eſſe juſtèque damnatum detegimus, evincimus, atque deflemus.* Julianus in his octo libris in prioribus quatuor abs ſe aſſerta operoſiùs communire tentavit, Apoſtoli teſtimonia ab Auguſtino adducta pravis interpretamentis expoſuit: concupiſcentiam intèr naturalia bona recenſuit: nullum eſſe originale peccatum, neque ex illo humanæ vitæ miſerias derivaſſe: liberum arbitrium nullam ex peccato Adæ pronitatem ad peccandum contraxiſſe, ſed in æquilibrio tam ad bonum, quàm ad malum æquâ ad utrumque poteſtate conſiſtere: gratiam quidèm per baptiſmum infundi, ſed quæ adoptionem ad regnum cœlorum largiatur, non quæ primigeniam aliquam labem à pueris in baptiſmo contractam amoveat: mortem denique, ac partûs dolores atiam Adamo non peccante poſteros ſubituros. Quæ ſanè tanta verborum copiâ, tantâ orationis elegantiâ, tanto denique argumentorum apparatu exequitur, ut Theodori ingenium, ac magiſterium ibi reluceat, ac planè conſtet, tantas ab Hæreſiarchâ erectas contrà Catholicam fidem machinas unius Auguſtini manu everti potuiſſe.

Inſignis annalium Eccleſiaſticorum Scriptor ad annum 419. Num. 52. putavit hoſce octo Juliani libros editos fuiſſe contrà ſex Sancti Auguſtini, quibus priora quatuor Juliani volumina confutarat. Sed non ita eſt; nam cùm octo libros Julianus in Ciliciâ componeret, Auguſtinus ſex illos in Africâ ſcribebat. Et quidèm Sanctus Doctor disertè affirmat octo Juliani libros contrà alterum ab ſe de Nuptiis, & Concupiſcentiâ editum depugnare: *Factum eſt*, inquit in Præfatione Operis Imperfecti, *ut ſub eodem titulo etiam ſecundùm librum ſcriberem, contrà quem Julianus alios octo nimiâ loquacitate conſcripſit.* Et Libro 4. cap. 5. palam idem teſtatur addens, nihil à Juliano contrà ſex illos ſuos ſcriptitatum fuiſſe; *Si ergo*, ait, *talibus incrementis loquacitas tua promovetur, quem non terreat non veritas, ſed numeroſitas librorum tuorum, quam computare me piget? Homo enim ſtupendâ ubertate facundus, qui prius uni meo tuos quatuor, & alteri meo tuos octo putaſti eſſe reddendos, quis non timeat, ne fortè ſex libris meis ampliùs, quàm mille tuos reddere mediteris.* Idem etiam Baronius num. 53. Gennadium reprehendit, quòd ſcripſerit, Julianum ſeptem contrà Sanctum Auguſtinum libros edidiſſe, quod itidem Honorius Auguſtodunenſis Gennadii exſcriptor affirmavit. Video Gennadium in Editione Suffridi ita loqui, ſed Suffridus in depravatos codices incidit; nam in Gennadio typis Frobenianis apud Baſileam intèr opera Sancti Hieronymi excuſo hæc de Juliano leguntur: *Hæreſim Pelagii defendere nixus ſcripſit adversùs Auguſtinum impugnatorem illius libros quatuor, & iterum libros octo.*

CAPUT

CAPUT XXIII.

Monachi Adrumetini in Africâ de gratiâ, & libero arbitrio litigantes acceptis ab Auguſtino libris in concordiam revocantur. Fuerint-ne itidem Monachi Auguſtiniani inſtituti? De Monachatus apud Africam origine Holſtenii ſententia expenditur. Adrumetini Monaſterii inſigne privilegium refertur. Leporii Monachi per Auguſtinum converſio eâ occaſione hic recitatur.

Anno 424. ADrumetum maritima Africæ urbs eſt à Phœnicibus condita inter parvam Leptim, & Aphrodiſium diſtans Carthagine M. P. LXXXV. Uticâ verò M. P. CXX. A noſtro veronenſe Plinio lib. 4. cap. 4. liberum oppidum, & à Divo Cypriano Epiſt. 45. Colonia nuncupatur. Erat Byzacenæ Provinciæ Metropolis ex Procopio lib. 6. de Ædificiis Juſtiniani: *In Byzacio*, inquit, *urbs eſt maritima Adrumetum dicta, magna olim, ac populoſa, & ob id Metropoleot nomen, & dignitatem ſortita.* Ex quibus patet, lapſum eſſe Binium Tomo 1. Conciliorum in notis ad Synodum Teleptenſem, ut ipſe putat, ubi ait, Teleptim fuiſſe Matropolim Byzacii, quòd Donatianus Teleptenſis non ſemel in Conciliis Africanis Primas Byzacenæ Provinciæ nuncupatur. Nam anno 411. uti cap. 13. prænotavimus, cùm Donatianus ſederet Telepte, quæ Fulgentii noſtri Ruſpenſis Epiſcopi patria fuit, Mizonius erat Primas Byzacii; neque eadem erat apud Africanos Metropolis civilis, & Eccleſiaſtica, quod fuſiùs Lib. 2. cap. 8. contrà Salmaſium oſtendemus. Juſtinianus Vandalis debellatis Adrumeto ingentem murum circumdedit, validumque præſidium impoſuit; undè Oppidani teſte Procopio, quò munificentiſſimo Principi grati animi vices rependerent, urbem deinceps Juſtinianam dicendam decrevere. At Romano imperio everſo, ac barbaris Africam occupantibus eadem civitas Mahameta nuncupata fuit, quo nomine etiamnum appellatur.

Erat in hac urbe inſigne cœnobium, cujus anno noſtræ epochæ 424. Valentinus præfecturam gerebat, quo tempore novæ de Gratiâ, & libero arbitrio inter Monachos Adrumetinos contentiones exortæ novos etiam Auguſtino labores peperere. Florus ejuſdem cœnobii Monachus Uzalam ad ſuos profectus ad Auguſtinianos Monachos divertit. Uzala, vel ut ait Auguſtinus, Uzalis erat urbs Provinciæ Proconſularis inter Hipponem, & Carthaginem propè Uticam ex eodem Patre in Lib. 22. de Civit. Dei cap. 8. *Uzali*, inquit, *quæ colonia Uticæ vicina eſt, multa præclara per eundem martyrem Stephanum facta cognovimus.* Hujus urbis ſacra adminiſtrabat Evodius, qui ex Auguſtini monaſterio Hipponenſi, ut poſteà patebit, ad illam Eccleſiam promotus Auguſtinianum inſtitutum illuc invexerat. Florus ibidem dictante Felice Monacho Epiſtolam celeberrimam Auguſtini 105. ad Sixtum, qui poſteà Romæ Pontifex ſedit, exſcripſit, eâque Adrumetum citò ejiùs tranſmiſsâ Carthaginem ſe contulit. Monachi Adrumetini acceptam Epiſtolam curioſiùs legere cæperunt, at quòd illa altiſſimam divinæ gratiæ, & prædeſtinationis myſteria continebat, non omnes germaoam ejuſdem intelligentiam aſſecuti ſunt, ſed in varios, & ab auctoris mente prorſus alienos illam ſenſus diſtraxerunt, undè graviora eo in cœnobio diſſidia emerſere. Interim Florus Carthagine reverſus, cùm malè ſe audire intelligeret, quòd ob miſſam Auguſtini Epiſtolam diſſidiorum auctor publicabatur, rem Valentino Monaſteriarchæ ſignificavit; eas enim ſuorum ille contentiones ignorabat. Valentinus Epiſtolæ interpretationem ab Evodio Uzalenſi petendam eſſe cenſebat; erat enim Evodius Auguſtini diſcipulus, & ob legationem ad Honorium anno abhinc viceſimo unà cum Theaſio Epiſcopo Memblofitenſi ſummâ cum laude obitam ex Epiſtolâ 65. Auguſtini, & cap. 56. Cod. Africani totâ Africâ percelebris. Idem etiam Sabinum monaſterii Presbyterum virum literis apprimè eruditum rogavit, ut laudatæ Epiſtolæ ſenſum exponeret, quod etiam ille ſatis diligenter executus eſt. At Creſconius, & Felix Monachi ab ipſo auctore rectam Epiſtolæ intelligentiam accipiendam contendebant, nullus enim Auguſtinianæ ſententiæ melior Auguſtino interpres videbatur. Valentinus moleſtè ferebat, iſthæc diſſidia Sancto Doctori innoteſcere; at cùm certam utriuſque ad Auguſtinum pergendi ſententiam ſtare anim[illegible]teret, dato viatico eoſdem Hipponem ire permiſit. Scribit hæc Valentinus ad Auguſtinum Epiſtolâ 256. *Quibus propter ipſam pietatem ſumptus dedimus, ne vulnera ipſorum tumularem.* Nullas tamen ad Auguſtinum literas deferendas eiſdem tradidit. Quæ verò Creſconius, ac Felix Auguſtino narraverint, idem Sanctus Pater Epiſtolâ 46. ad Valentinum miſsâ ſignificat: *Retulerunt*, inquit, *monaſterium veſtrum nonnullâ diſſenſione turbatum, eò quòd quidam in vobis ſic gratiam prædicent, ut negent hominis eſſe liberum arbitrium, & quod eſt gravius, dicant, quòd in die judicii non ſit vel redditurus Deus* unicuique ſecundùm Matt.
opera ejus. *Etiam hoc tamen indicaverunt, quòd plu-* 16.
res veſtrum non ita ſentiant, ſed liberum arbitrium adjuvari fateantur per Dei gratiam, ut recta ſapiamus, atque faciamus. Cæterùm Valentinus eâ de re ad Evodium ſcripſit, nam Evodii reſponſum in bibliothecâ Monaſterii Trevirenſis Sancti Maximini invenit Sirmondus, ejuſque fragmentum capiti 1. Hiſtoriæ Prædeſtinatianæ inſeruit, majori longè laude donandus, ſi integrum Evodianæ Epiſtolæ exemplum publicaſſet.

Auguſtinus hactenus invectus contrà divinæ gratiæ hoſtes, quaſi mutatâ velificatione pro libero etiam arbitrio ſibi pugnandum eſſe cognovit; librum igitur illis inſtruendis ſtatim elucubravit, quem de Gratiâ, & libero arbitrio inſcripſit, in quo ex arcanis ſacrarum literarum liberum arbitrium probari oſtendit, ubi hominibus à Deo præcepta imponuntur, divinam tamen gratiam ad divina mandata exequenda neceſſariam, illamque non ex meritis dari; legem abſque gratiâ reos facere jubendo, gratiam bonos facere adjuvando; nullum bonum deſiderium gratiam præcedere; Deum jubere quandoque, quæ non poſſumus, ut ab illo noverimus, quid petamus; Exemplo parvulorum ſtatim poſt baptiſmum decedentium oſtendi, gratiam ſinè meritis dari, occultumque eſſe Dei judicium, cur unus ſalvetur, alter verò damnetur. Hoc libro accepto *juvenes* illi, ita enim ab Auguſtino vocantur Epiſt. 46. ad Valentinum, ſtatim ad ſuos redire deſtinarant, ut cum ſociis Paſchalia feſta celebrarent, quarè Sanctus Pater laudatam modò Epiſtolam illis tradiderat Præfecto cœnobii Valentino, reliquiſve ſub eo religioſis viris ſcriptam. At Auguſtinus, quò inſtructiores

tiores ad ſuos reverterentur, ad aliquot inſuper dies ſecum illos detinendos duxit, quæ poſteà eidem Valentino Epiſtolâ 47. ſignificavit: *Creſconium*, inquit, *Felicem, & alium Felicem Dei ſervos, qui ex veſtrâ congregatione ad nos venerunt, nobiſcum egiſſe Paſcha noverit charitas veſtra, quos ideò tenuimus aliquantò diutiùs, ut inſtructiores ad vos redirent adversùs novos hæreticos Pelagianos.* Addidit Auguſtinus libro de Gratiâ, & Libero arbitrio Epiſtolas Synodi Carthaginenſis, itemque Milevitanæ, ac quinque pariter Epiſcoporum ad Innocentium Papam, atque hujus ad omnes reſcripta; rursùs Epiſtolas Synodi Africanæ ad Zoſimum, & ejuſdem Pontificis literas ad totius Orbis Epiſcopos, poſtremò etiam canones plenarii Concilii Carthaginenſis anno 418. Kalendis Maii celebrati. Verùm ubi illi cum tot ſcriptis Adrumetum advenere, novo errori locus datus eſt, nam cùm quidam legiſſet, omnia opera bona eſſe dona Dei, in id abſurdi deflexit, ut dixerit, neminem corripiendum, ſi Dei præcepta non faceret, ſed pro illo tantummodo orandum Deum, ut ipſo donante faceret, quod jubebatur.

Valentinus dogmatia novitate turbatus rem per literas Auguſtino renunciavit; illæ numero 257. inter Auguſtinianas leguntur, in quibus gratias agit de libro, atque Eccleſiaſticis literis ad ſe tranſmiſſis, novaque diſſidia ſuo in monaſterio ex ejuſdem libri lectione ſuborta intimat; Epiſtolam per Florum, cujus alloquendi ſe cupidum Auguſtinus ſignificaverat, tranſmiſit. Ubi Hipponem Florus, ac ſocii advenere, Auguſtinus Florum exactam Epiſtolæ ad Sixtum intelligentiam tenere gaviſus eſt, quod initio de Cor. & Grat. his teſtatur: *Hanc fidem, quæ ſinè dubio vera, & Prophetica, & Apoſtolica, & Catholica fides eſt, etiam in fratre noſtro Floro inveniſſe me gaudeo; undè hi potiùs corrigendi ſunt, quos quidèm propitio Deo correctos eſſe jam exiſtimo, qui eum non intelligebant.* Ex quibus patet, quàm injuſtè à Sirmondo in libro de Hæreſi Prædeſtinatianâ cap. 1. Florus tanquam *pravæ interpretationis Auctor* traducatur. Cæterum Auguſtinus, quò procul ab Adrumetinis omnem errorum caliginem expelleret, nitidioris doctrinæ librum de Correptione, & Gratiâ inſcriptum compoſuit. Hic quidèm liber parvus mole eſt, ſed doctrinâ maximus, totus myſteriis refertus, univerſam divinæ gratiæ Oeconomiam oculis ſubjicit, ut jure merito aureus à doctiſſimis nuncupetur. Docet in eo ſapientiſſimus Antiſtes, non eſſe electionem luti, ſed figuli, cùm in eâdem maſsâ perditionis unum vas fiat ad honorem, alterum ad ad contumeliam; perſeverantiam in bono eſſe donum Dei; homines prædeſtinari ad gloriam, & gratiam non ſecundùm eorundem propoſitum, ſed Dei: Voluntatem hominis non libertate gratiam conſequi, ſed gratiâ libertatem; myſterium gratuitæ prædeſtinationis in parvulis elucere; Diverſam eſſe gratiam hominis innocentis, & reparati, eſſe illam adjutorium quo fit, ut poſſimus benè agere, ſi volumus, hanc verò reapſe facere, ut velimus; undè una eſt adiutorium *ſinè quo non*, altera adjutorium *Quo*, iſta enim humana voluntas *indeclinabiliter, & inſuperabiliter* agitur. Ego quidèm hunc librum ſoleo appellare clavem, quâ ad univerſam Auguſtini de divinâ gratiâ, & libero arbitrio doctrinam aditus aperitur; quem ſanè librum Sanctus Proſper merito *plenum divinæ auctoritatis* in Epiſtolâ ad Auguſtinum nuncupavit. In eodem verò volumine Semipelagianos, qui poſteà in Galliis emerſere, ſolidiſſimè evertit, undè contrà illud ea gens accerrimis odiis linguas acuit, ut inferiùs dicetur.

Hos Adrumetinorum Monachorum tumultus Baronius anno 418. contigiſſe ſcribit ibidem Num. 18. at Torellus Tom. 1. Sæculi Auguſt. anno 417. eoſdem alligat; ſed falſam eſſe eorum opinionem certum eſt, uti etiam, quod putavit Janſenius, decennio poſt, nempè anno 428. ea diſſidia apud Adrumetum emerſiſſe. Baronius inde refellitur, quòd Monachi illi ante Paſcha Auguſtinum adierint, ut ex Epiſtolâ 46. & 47. ad Valentinum patet; Epiſtola verò ad Sixtum ſcripta fuit exeunte ferè eo anno 418. vel certiùs aperiente ſe mare anno ſequenti Firmo Presbytero eandem ex Africâ in Italiam deferente; Etenim Epiſtolam Sixti datam anno 418. poſt Pelagianorum damnationem Firmus Hipponem detulit abſente Auguſtino, qui initio æſtatis eo anno morabatur Carthagine, ubi Synodus agebatur, die verò 20. Septembris erat Cæſareæ ex initio geſtorum cum Emerito Donatiſtâ, quarè circà Autumnum Hipponem reverſus Sixti Epiſtolam ad ſe miſſam invenit, cui ubì per Albinum Romam proficiſcentem reſcribendi occaſio ſe ſe obtulit, brevem Epiſtolam reſcripſit, quæ eſt numero 104. deinde per Firmum longiorem alteram ſubmiſit, quam cùm Monachi Adrumetini non intelligerent, diſſenſionibus locum dedere. Hinc anno 418. memorata Adrumetinorum litigia non contigere; Prætereà Auguſtinus Epiſtolâ illâ 47. ſcribit, ſe mittere Adrumetum præter Innocentii, & Zoſimi literas *quod poſteriori concilio plenario totius Africæ contrà ipſum errorem breviter conſtituimus.* At literæ Zoſimi in Africam anno 418. pervenere III. Kalendas Majas, & Synodus plenaria Kalendis Maii habita fuit Carthagine, quà ergo ratione circa Paſcha illius anni, quod celebratum fuit VII. die Aprilis Cyclo Solis VII. Lunæ I. lit. F. mittere potuit Auguſtinus Zoſimi Epiſtolam encyclicam, & canones Concilii plenarii Carthaginenſis? Quarè circà annum 424. pro componendis Adrumetinis de divinâ gratiâ rumoribus duos illos Auguſtini libros procuſos dicimus, quòd illos in fine ſuorum operum in libris Retractationum Sanctus Doctor recenſuit; Ex quibus errare etiam Janſenium patet, dum decennio poſt annum à Baronio aſſignatum ſcriptos eoſdem libros autumat, cùm libri Retractationum anno 427. ab Auguſtino ad exitum perducti ſint, in quorum calce, uti diximus, libri ſcripti ad Adrumetinos memorantur.

Auguſtiniani inſtituti Scriptores memoratos Adrumetini cœnobii Monachos inter noſtros numerant, adeoque confidenter Aloyſius Torellus hoc ipſum ſibi perſuaſit, ut in ſæculis Auguſtinenſibus ad annum 402. num. 2. id *extra dubium* eſſe pronunciaverit, eâ præſertim opinione ductus, quòd unica Auguſtini regula id temporis in Africâ vigebat. Et quidèm noſtri homines Monachos ab Auguſtino Africæ primitùs invectos adeò manifeſtis argumentis evicere, ut apud æquos judices id extrà dubium poſuerint. Eos inter eminent ſuperſtites Patres doctiſſimi, atque eruditiſſimi Chriſtianus Lupus Doctor, ac Profeſſor Lovanienſis, Joſeph Sabbatinus Ravennas, & qui eo in campo totis lacertis depugnavit, laudatus Torellus Bononienſis, quos viros amoris, & honoris causâ nomino. Quarè ſatìs erit illud ipſum paucis hìc indicare. Cùm Sanctus Pater eſſet Mediolani, antequam baptizaretur, cum Potitiano concive, ac inſigni Theodoſii Duce verba fecit, de quo colloquio inter alia hæc refert lib. 8. Confeſſ. cap. 6. *Indè*

G *ſermo*

Digitized by Google

ſermo ejus devolutus eſt ad monaſteriorum greges, & mores ſuaveolentiæ tuæ, & ubera deſerta eremi, quorum nos nihil ſciebamus. Ignota ergo erat Auguſtino Monaſtica profeſſio; atque adeo nullum illius inſtituti cœnobium nec Carthagine, nec alibi in ſuâ provinciâ viderat, antequam in Italiam tranſmitteret. Hinc lib. 2. Retract. cap. 21. ſcribit: *Ut de opere monachorum librum conſcriberem, illa me neceſſitas compulit, quòd cùm apud Carthaginem monaſteria eſſe cœpiſsent, alii de ſuis manibus tranſigebant &c.* Quarè recens erat apud Carthaginem monaſteriorum extructio. In eo verò volumine cap. 28. ait: *Sub generali nomine Monachorum veſtrum propoſitum blaſphematur tàm bonum, tàm ſanctum, quod in Chriſti nomine cupimus, ſicut per alias terras, ſic per totam Africam pullulare.* Nova erat monaſteriorum in Africâ plantatio, quam tamen latiùs per eam regionem propagari Auguſtinus optabat. Hinc Circumcelliones peſſima Donatiſtarum factio novum Monachorum nomen Catholicis exprobrabant teſte Auguſtino in pſal. 132. *Quando vos rectè Hæreticis de Circumcellionibus inſultare cœperitis, illi vobis inſultant de monachis: Dicere conſueverunt, quid ſibi vult nomen Monachorum?* Adeo Afris nova prorsùs, & incognita erat Monachiſmi profeſſio, ut nec nomine tenus eandem cognoſcerent.

Porrò hoc ſanctioris vitæ inſtitutum ab Auguſtino primitùs Africæ invectum probatur luculentiſſimo Sancti Patris teſtimonio, in quo noſtri Scriptores jure ſibi triumphum canunt. Lib. 3. contrà Pet. cap. 40. hæc ſcribit: *Deinceps perrexit ore maledico in vituperationem monaſteriorum, ac monachorum, arguens etiam me, quòd hoc genus vitæ à me fuerit inſtitutum; Quod genus vitæ omnino quale ſit, neſcit, vel potius toto orbe notiſſimum neſcire ſe fingit.* Viden, ut Petilianus tanquam inuſitatum, ac prorsùs in Africâ novum Monachorum genus traducit? Erat verò Petilianus Epiſcopus Cirtenſis inter Donatiſtas magni nominis, & in collatione Carthaginenſi à Fortunatiano Siccenſi Epiſcopo Collat. 1. cap. 217. itemque à Marcellino judice Collat. 3. cap. 190. cum honoris præfatione nominatus fuit; Quomodo ergo vir talis adeò palàm mentiri auſus fuiſset? At mentitus fuerit, cur Auguſtinus apertæ falſitatis eundem reum non peregit? Monaſticæ ergo vitæ inſtitutor in Africâ vel ipſorum hæreticorum confeſſione fuit Auguſtinus. Hinc rectè magnus Eccleſiaſticorum annalium conditor Baronius ſcribit ad annum 504. *Sed undè hujuſmodi monaſtica inſtitutio fluxit in Africam? Si rectè memoriâ tenes non ab alio, quam ab ipſo Sancto Auguſtino, qui eandem ex Romanâ, & Mediolanenſi Eccleſiâ primitùs mutuatus in Africam invexit, atque latiſſimè propagavit.*

Lucas Holſteoins novam prorsùs ſententiam tenuit de Origine Africani Monachatûs; etenim in præfatione ad Collectionem regularum cap. 2. ait: *E Caprariâ inſulâ, ubi greges fuiſse Monachorum indicat Rutilius Numatinus ſcribens circiter annum Chriſti 416. miſſi ad S. Auguſtinum Monachi id inſtitutum in Africam intulerunt, quod ibi cœptum eſt, nequicquam Donatiſtis obſtantibus.* Vir doctiſſimus, & antiquarum ſchedarum diligentiſſimus perſcrutator illius dicti neminem teſtem laudavit, neque illud à nobis ullo pacto admitti poteſt. Scribit S. Auguſtinus Epiſt. 81. ad Monachos Capraciæ, & quidèm jam Epiſcopus, nàm ibidem inquit: *Noſtras ſæpè ſauciat, & debilitat caligo, & tumultus ſæcularium actionum, quas etſi noſtras non habemus, eorum tamen, qui nos angariant mille paſſus, & jubemur ire cum iis alia duo, tanta nobis ingeruntur, ut vix reſpirare poſſimus.* Joannes Marquez vir doctiſſimus putavit, haſce literas ſcriptas fuiſse ab Auguſtino Presbytero, & nondum Epiſcopo ex hac epigraphe: *Domino dilecto, & exoptatiſſimo fratri & compresbytero Eudoxio, & qui tecum ſunt fratribus, Auguſtinus, & qui mecum ſunt fratres in Domino S.* Sed labitur vir eruditus; nam Auguſtinus Epiſtolam 105. datam anno 418. ita inſcribit: *Sancto fratri, & Compresbytero Sixto;* item Epiſtolam 86. *Caſulano Compresbytero;* rursùs Epiſtolam 122. *Compresbytero Victorino;* imò Epiſtolæ 62. hunc titulum ponit: *Condiacono Cœleſtino Auguſtinus.* In laudatâ autem Epiſtolâ ad Capraria Monachos ait: *Nam & antè jam fama, & nunc fratres, qui venerunt à vobis Euſtathius, & Andreas bonum Chriſti odorem de veſtrâ ſanctâ converſatione ad nos attulerunt.* At Auguſtinus antequam baptizaretur Monachorum nomen ignorabat, Africæ dein reſtitutus Monachum ſtatim induerat, & paulò poſt Epiſcopus fuerat deſignatus, quo tempore famâ tenùs Caprarienſes Monachos ſibi notos fuiſse affirmat; duos verò illos Caprarienſes Monachos ad ſe veniſse, cùm jam Epiſcopus eſſet, patet ex illis verbis: *NUNC fratres, qui venerunt à vobis*, ut planè appareat, falſum eſse, miſsos ad Sanctum Auguſtinum è Caprariâ Monachos cœnobiticum inſtitutum Africæ primitùs intuliſse. Quo anno Caprarienſes Aſcetæ in Africam transfretarint ex Oroſio lib. 7. cap. 36. ſatìs intelligitur; Gildone enim contrà Honorium in Africâ rebellante, Maſcezil Tyranni frater ab Imperatore contrà eundem dux deſignatus, antequam in Africam tranſmitteret, *Caprariam inſulam adiit, unde ſecum ſanctos ſervos Dei aliquot permotos precibus ſuis ſumpſit.* Horum ille potiùs ſupplicationibus, quàm numero militum acie ſuperior evadens Tyranno ad laqueum adacto tumultus compreſſit Honorio IV. & Eutychiano Conſſ. quarè anno 398. cum Imperatoriâ claſſe Monachi Caprarienſes in Africam delati & Auguſtinenſium Monachorum famâ permoti ad Hipponenſem Epiſcopum religioſi per Africam inſtituti conditorem perrexere, qui tunc primâ eos vice præſentes vidit, cùm famâ tenùs eorundem anteà nomen tantùm intellexiſſet.

His de Auguſtiniano Monachatu indicatis, quæ pluribus noſtri Scriptores proſequuntur, ad Adrumetinos Monachos ſermo iterum vertendus eſt, atque eorundem inſtitutum indagandum. De Auguſtiniano Hipponenſi monaſterio ejuſdem monachus dein Calamenſis Epiſcopus Poſſidius ſcribit cap. 11. *Proficiente doctrinâ divinâ ſub, ac cum Sancto Auguſtino in monaſterio Deo ſervientes Eccleſiæ Hipponenſi clerici ordinari cœperunt. Ac deinde innoteſcente, & clareſcente de die in diem Eccleſiæ Catholicæ prædicationis veritate, ſanctorumque Dei propoſito, continentiâ, paupertate profundâ, ex monaſterio, quod per illum memorabilem virum eſſe, & creſcere cœperat magno deſiderio poſcere, atque accipere Epiſcopos, & clericos pax Eccleſiæ, atque unitas & cœpit primò, & poſteà conſecuta eſt. Nam fermè decem, quos ipſe novi, ſanctos, ac venerabiles viros, continentes, & doctiſſimos Beatus Auguſtinus diverſis Eccleſiis, nonnullis quoque eminentioribus rogatus dedit. Similiterque & ipſi ex illorum ſanctorum propoſito venientes Domini Eccleſiis propagatis, & monaſteria inſtituerunt, & cæteris Eccleſiis promotos fratres ad Sacerdotium præſtiterunt.* Habes hìc ex uno Auguſtini monaſterio per ejuſdem Monachos ad Epiſcopatum promotos per Africam monachiſmi propagationem; loqui verò Poſſidium de

mona-

monaſterio Monachorum, non Clericorum compertum eſt, ſcribit enim, *in monaſterio Deo ſervientes Hipponenſi Eccleſiæ ordinari cœpiſſe.* Non ergo arat monaſterium Hipponenſium Clericorum, ſed Monachorum, qui poſteà in Clerum tranſcribebantur. Eos inter, qui ex eodem cœnobio ad ſacras cathedras evecti ſunt, fuit Evodius Epiſcopus Uzalenſis in provinciâ Proconſulari, qui in ſuâ urbe monaſterium pariter inſtituit. Hic Chriſtianis ſacris initiatus Mediolani cum Auguſtino aliquantulum moratus cum eodem in Africam redierat ex lib. 9. Confeſs. cap. 8. ibique ſub ejuſdem diſciplinâ monachum induerat ex Epiſtolâ ejuſdem inter Auguſtinianas 258. Dein Uzalenſis Epiſcopus deſignatus eâ in urbe monaſterium ſe habuiſſe teſtatur in fine libri 2. de miraculis Divi Stephani in appendice Tom. 10. Sancti Auguſtini, ubi de Florentio ad Divi Stephani aras pro recuperatâ valetudine ſolvendi causâ voti Uzalam adveniente ſcribit: *Monaſteria quoque ingreſſus venerabili Epiſcopo, ſimulque ſervorum Dei ad ſe concurrenti choro omnia hæc enarravit.* Fuiſſe verò illud monaſterium non Clericorum, ſed Monachorum patet ex Epiſt. 258. in quâ Evodius ſcribit juvenem, quo exceptore utebatur, filium fuiſſe *presbyteri Armeni Melonitani*, additque, *ægrotavit ſexdecim diebus apud parentes ſuos.* Itaque Armenus presbyter non vivebat in monaſterio in domo Epiſcopi clericus regularis. Rursùs mortuo eodem puero ait: *Pater ipſius presbyter eum ſene Theaſio in monaſterio eſſe cœperant conſolandi ſe gratiâ.* Ex his colligitur presbyterum è domo propriâ, in quâ filius objerat, ipſeque habitabat, in monaſterium ſe receepiſſe, undè Evodius Uzalæ clericos ſub regulam non adegit. Ex hoc monaſterio Uzalenſi Adrumetinum inde plurimùm diſtans derivaſſe noſtris probabile videtur; ſiquidèm cùm Adrumetini Monachi Uzalam ſe conferebant, in Auguſtiniani inſtituti cœnobio ab Evodio extructo benignè excepti degebant ex Epiſt. 256. Valentini ad Auguſtinum. Eâ enim occaſione Florus in Uzalenſi monaſterio Epiſtolam Auguſtinianam ad Sixtum exſcripſit, atque ad Adrumetinum cœnobium miſit. Poſteà verò diſſidiis obortis, in varios enim ſenſus eadem Epiſtola diſtrahebatur, Valentinus Cœnobiarcha ad Evodium Uzalenſem rem componendam deferre ſtatuit: *Propoſui*, inquit, *ad auferendas impias quæſtiones, ut ad Dominum ſanctum Patrem Evodium mitteremus, ut ipſe nobis de hoc ſacroſancto libro propter ignaros aliquid certius reſcripſiſſet.* At cur Valentinus Epiſcopum Adrumetinum de proximo non conſuluit? Sederintne tunc Adrumeti Filocius, qui anno 411. collationi Carthaginenſi interfuerat, vel Felix, qui ſub Genſerico eandem Eccleſiam regebat, teſte Victore Vitenſi lib. 1. de perſecutione Vandalicâ, vel alter neſcio quis medius inter utrumque, in incerto eſt. Ex his noſtri putant probabiliter inferri, ab Evodii diſcipulis monaſterium illud apud Adrumetum extructum; nam & Evodium *Patrem* Valentinus appellabat, & pro eâ, quâ pollebat auctoritate, monaſterii diſſidia eundem componere poſſe ſperabat. Quod verò Adrumetini Monachi Sanctum Auguſtinum uti ſupremum Monachorum Patrem, à quo univerſus Africæ monachatus natales traxerat, revererentur, ex fine laudatæ Epiſtolæ Valentini iidem colligunt, ita enim concludit: *Si quid autem famulus tuæ Sanctitatis frater ſuggeſſerit Florus pro regulâ monaſterii digneris, PATER, petimus libenter accipere, per omnia nos infirmos inſtruere.* Hæc pro Monachatu Auguſtiniano Adrumetinorum Syncellitæ congerunt, quæ refero quidèm, ſed nec probo, nec improbo. Unum hìc nobis notandum venit, exemptionem Monaſteriorum à juriſdictione Epiſcopi Diœceſani fuiſſe apud Africanos antiquiſſimam. Hoc patet ex Synodo Carthaginenſi à Bonifacio Primate Africæ anno 525. celebratâ, in quâ Petri Abbatis monaſterium in provinciâ Byzacenâ non modò à Diœceſani Epiſcopi, verùm etiam à Liberati id temporis Byzacenarum Eccleſiarum Primatis juriſdictione exemptum fuit. Nam Monachi dato libello ſupplici Bonifacio: *Poſcimus*, dixere, *ut noſtrum monaſterium facias tuæ beatitudinis regimini ſubjacere:* Tom. 38. Concil. Edit. regiæ pag. 332. Ibidem verò pag. 334. idem Petrus Abbas, ac concellitæ hæc teſtantur: *De Adrumetino monaſterio nullo modo ſilere poſſumus, qui prætermiſſo ejuſdem civitatis Epiſcopo de tranſmarinis partibus ſibi ſemper Presbyteros ordinaverunt, Valentinum, Epiphanium, Victorianum, & Paulum.* Ex quibus luce clariùs conſtat, Adrumetinos non fuiſſe Canonicos regulares, ut perperam ſcripſit Petrus à Sancto Trudone, tunc enim Adrumetino Epiſcopo in omnibus morem tanquam ſubditi geſſiſſent, ſed fuiſſe Monachos ex inſtituto religioſo in Africâ ab Auguſtino primùm plantato derivatos.

Occaſione Monachorum Adrumetinorum ab Auguſtino in bonam frugem revocatorum, libeat hìc extrà ordinem alterius Auguſtiniani Monachi à Pelagianiſmo ad rectum dogma Auguſtino auctore converſi hiſtoriam inſerere, in quâ narratione non temporis ſeries, ſed facti exemplum me ad eandem hìc recitandam movet. Baronius, ac Uſſerius ad annum 420. ſcribunt, Leporium Monachum non modò Pelagianorum errores ſecutum, verùm etiam Neſtorii hæreſim de Chriſto Domino prædocuiſſe ex Caſſiano lib. 1. de Incarnat. cap. 4. ubi ait: *Leporius tunc Monachus, modò presbyter, qui ex Pelagii inſtitutione, vel potius pravitate deſcendens apud Gallias aſſertor prædictæ hæreſeos, aut inter primos, aut inter maximos fuit, à nobis admonitus, à Deo emendatus ita malè conceptam perſuaſionem magnificè condemnavit, ut non minùs penè admiranda ſit correctio illius, quàm illæſa multorum fides.* De eodem ſcribit Gennadius lib. de Script. cap. 59. *Leporius adhuc Monachus, poſteà presbyter præſumens de puritate vitæ, quam arbitrio tamen, & conatu proprio non Dei adiutorio obtinuiſſe crediderat, Pelagianum dogma cœperat ſequi, ſed à Gallicanis Doctoribus admonitus, & in Africâ per Auguſtinum emendatus ſcripſit emendationis ſuæ libellum* &c. Hic libellus diu latuit, donec antiquarum ſchedarum excuſſor Sirmondus illum invenit, editus verò legitur tomo 38. Concil. Edit. regiæ pag. 16. Docuerat Leporius in quadam Epiſtolâ errorem de Chriſto Domino, quem poſteà Neſtorius latiùs propagavit, nempe Deum non fuiſſe ex Virgine natum, ſed purum putum hominem, qui ſecluſo quolibet Dei adiutorio vitia carnis domuerat. Audiatur Leporius: *Non ipſum Deum*, inquit, *hominem natum, ſed perfectum cum Deo natum hominem dicebamus, pertimeſcentes ſcilicet, ne divinitati conditionem adſignaremus humanam.* Errorem verò, qui poſteà Pelagianorum proprius fuit, olim ſe tenuiſſe hiſce declarat: *Illud etiam minimè reticendum cenſeo, quod in eadem Epiſtolâ ſimili devians errore ſubjunxi, Chriſtum Dominum noſtrum ſic omnia, quæ erant paſſionum impleſſe, ut in nullo quaſi perfectus homo à divinitatis auxilio juvaretur. Volens ſcilicet, ita in Chriſto hominem aſſignare perfectum, quò alienum & ab his paſſionibus Verbum Patris adſererem, & ſolum per hominem egiſſe hæc omnia poſſibilitate naturæ mortalis ſinè aliquo*

Deitatis adjutorio probare conabar. Ita virtutes etiam in Chriſto ex ſolis naturæ viribus, non verò ex divinæ gratiæ adjutorio derivatas autumabat. Is autem cùm in Galliis falſi dogmatis magiſter detectus fuiſſet, nec admonitus pravam opinionem deſerere voluiſſet, Proculo Maſſilienſe, & Cylinnio Forojulenſe adnitentibus è Provinciâ expulſus in Africam transfretavit, ubi Auguſtini præſertim argumentis convictus errores depoſuit, ſanæque doctrinæ aures dedit. Hinc cùm pluribus in Galliis ſe ſcandalo fuiſse cognoſceret, palinodiæ libellum compoſuit, quem hac ſubſcriptione firmavit: *Ego Leporius libellum meo ſenſu dictatum, in quo fidem meam Deo volente in finem uſque tenebo, medullitus exprimere volens in Eccleſiâ Carthaginenſi relectum ſubſcripſi.* Nomina eidem dedere Aurelius Carthaginenſis, Auguſtinus Hipponenſis, Florentius ab Hippone Diarrhytorum, & Secundus Megarmitanus, qui pariter de eadem Leporii converſione ad Provinciæ Epiſcopos ſcripſere. Haſce literas exhibet Sirmondus Tomo 1. Concil. Galliæ, atque inſertæ ſunt Tomo 4. Concil. Edit. regiæ pag. 667. cum hac epigraphe: *Dilectiſſimis, & Honorabilibus Fratribus, & Conſacerdotibus Proculo, & Cylinnio Aurelius, Auguſtinus, Florentius, & Secundinus in Domino ſalutem.* De illius verò errore hæc tradunt: *Cùm enim præoccupatus eſſet ſicut homo in aliquo delicto, eodemque non parvo, ut de unigenito filio Dei, quod erat in principio Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, cùm autem venit plenitudo temporis, Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis, non recta quadam ſaperet, nec vera ſentiret, negans hominem factum, ne videlicet ſubſtantiæ divinæ, quæ æqualis eſt Patri, indigna mutatio, vel corruptio ſequeretur &c.* In quibus tamen literis, cùm nullus Leporii error de divinâ gratiâ correctus aſſeratur, palam fit, eundem antè publicatam Pelagianorum hæreſim libellum memoratum ſcripſiſse, quod pluribus lib. 2. cap. 3. oſtendemus, quo loco Leporii converſionem citrà annum 410. retrahemus.

Sed uec convenit inter ſcriptores, quis fuerit iſte Leporius, quove tempore ab errore correctus receſſerit. Flavii Dextri Chronicon anno 406. hæc habet: *Leporius Epiſcopus Uticenſis in Beticâ priùs Monachus è familiâ Sancti Auguſtini mutat perditam ſuam priorem ſententiam admonitus à Sancto Auguſtino præceptore ſuo.* Quid hìc dicam? Magni enim ſunt Chronica Dextri, & Maximi ab Auguſtiniani inſtituti ſcriptoribus; at apud alios inter apocryphorum quiſquilias rejiciuntur; pugnat tamen pro utroque Bivarius Ciſtercienſis, ac laborioſiſſimis commentariis utrumque defendere conatur. Illud certum eſt, Leporium anno 430. Presbytérum fuiſse, nàm Caſſianus, qui eo anno libros ſuos de Incarnatione compoſuit, ſcribit lib. 1. cap. 4. *Leporius tunc Monachus, modò presbyter.* Et poſteà: *Is ergo in ſe reverſus non ſolùm in Africâ, ubi tunc erat, atque nunc eſt &c.* Itaque anno 430. erat Leporius presbyter in Africâ. Reponit Bivarius anno 406. errorem ſuum revocaſſe, & hoc Dextrum intelligere, qui tamen poſteà poſt plures annos Sedem Uticenſem obtinuit, quæ interpretatio quàm violenta ſit, nemo non videt. Joannes Marquez Auguſtinianus vir eruditiſſimus in Libro de Origine Auguſtinenſium cap. 10. §. 4. tradit, hunc Leporium eſſe illum, qui legitur in ſubſcriptione Synodi primæ Toletanæ. Errat: nam laudata Synodus celebrata eſt Stilichone II. Conſule anno 405. Leporius autem nec poſt quinque luſtra inter Epiſcopos recenſebatur. Sanctus Auguſtinus Epiſt. 110. vel potiùs Notarii recenſentes presbyteros, qui Eradii electioni aderant in Hipponenſi Eccleſiâ, ſcribunt: *Cùm Auguſtinus Epiſcopus unà cum Religiano, & Marciano Coepiſcopis ſuis conſediſſet in Eccleſiâ Pacis Hipponenſium regionum* (fortè regiorum) *præſentibus Saturnino, Leporio &c. presbyteris.* Ea electio contigit anno 426. quarè ego hunc eundem Leporium puto, qui olim in Galliâ Monachus, poſteà ab errore in Africâ revocatus à Sancto Auguſtino, quòd ſatis doctus cenſebatur, ibidem presbyter apud Hipponem conſecratus fuit. Hunc verò Leporium presbyterum Hipponenſem fuiſſe alienigenam disertè tradit Auguſtinus Serm. 50. de diverſis.

CAPUT XXIV.

Pelagiani Joanne Tyranno in Occidente imperante tumultuant. Valentinianus occiſo Joanne legem in Pelagianos promulgat. Sanctus Auguſtinus libros Retractationum ſcribens eoſdem Hæreticos confutat, & novis Juliani libris reſpondet.

JOannes occùpato per vim imperio contrà Theodoſium exercitus ubique in Italiâ conſcribebat. *Anno* 425. Hæretici, ac Pelagiani præſertim optimam ſectæ promovendæ occaſionem nacti non modò ubique turbas ciebant, ſed Romæ etiam à Cœleſtini Papæ communione palam ſe ſuſpenderant. In Galliis etiam nonnulli non è plebe tantùm, ſed ex Antiſtitum numero pro hæreſi liberiùs ſtare, ac loqui occœpere. Nullus tunc Imperatoris metus, nam Tyrannus Theodoſiani apparatûs famâ perculſus, quò univerſis gratior fieret, unicuique pro libidine de religione ſentire permittebat. Is auctore Procupio lib. 2. de bello Vandalico *vir leni animo, rerum intellectu valens, & virtutem ſuo pretio æſtimare gnarus quinque per annos imperium tenuit.* Fallitur, neque enim biennium in regno explevit. Theodoſius Cæſare priùs deſignato Valentiniano conſobrino puero quinquenni, ac Placidiâ amitâ Auguſtâ nuncupatâ, utrumque in Italiam remiſit additis Ardaburio rebus Perſico bello fortiter geſtis ſatis percelebri, Aſpareque ejuſdem filio cum validiſſimis copiis; alterum etiam exercitum Candidianus ductavit. Ardaburius cùm Salonas adveniſſet, & Aquilejam adnavigaret, improviſâ tempeſtate ſubortâ prætoriâ navi ventorum vi in hoſtile litus impulſâ à Joannis militibus captus, in Tyranni poteſtatem vivus venit, à quo tamen honorificè exceptus, & amici loco habitus ſinè cuſtodiâ Ravennæ apud ipſum degere juſſus eſt. Placidia cum Cæſare filio, Aſpareque ægrè Aquilejam pervenere. Vota eâ in procellâ pro incolumitate ſuſcepta poſteà Ravennæ ab Auguſtâ perſoluta ſunt Tyranno occiſo, grateſque redditæ lapidi inſculptæ; inſcriptionem dedimus cap. 20. ad annum 421. Auctor eſt Rubeus, qui Ravennatum res in literas digeſſit, poſt Placidiæ adventum univerſam Italiam ad Theodoſii partes tranſiſſe, unâ Ravennâ, ubi Joannes morabatur, exceptâ. Sed ex Olympiodoro redarguitur apud Photium Cod. LXXX. qui commentarios de Bello contrà Joannem Theodoſio ipſi inſcripſit:

Capto

Capto Ardaburio *ejus interim*, inquit, *filius Aſpar unà cum Placidiâ in magnâ rerum deſperatione, luctuque verſabantur, ſed Candidianus multis occupatis urbibus, partâque rebus benè geſtis nominis claritate luctum diſſipavit, animoſque reddidit.* Hic Candidianus olim nuptiarum inter Placidiam, & Ataulphum Gothorum Regem Conciliator fuerat, magnaque in hoc bello victoriæ pars fuit, illius tamen cæteri Hiſtorici ne meminere quidèm. Hic idem eſt Candidianus, qui poſteà Comes Domeſticorum ab eodem Theodoſio ad Epheſinam Synodum cum milite miſsus, quò citrà tumultus eadem perageretur, omnem pro Neſtorio lapidem impius movit, belloque partam gloriam præpoſtero hæretici patrocinio corrupit. Interim Ardaburius clam filium monuit, Tyrannum Ravennæ moras nectere, atque Ætium cum ingentibus Hunnorum copiis expectari, in Ravennatem agrum antè barbarorum adventum legiones quàm citiùs raperet, bellum de proximo tyranno oſtentaturus. Aſpar, qui Aquilejæ ſubſtiterat, nil moratus cum expeditiſſimo equitatu Venetorum fluminibus ſuperatis in Ravennatum fines advolat; adeſt magnis auſis propitium Numen, etenim cùm urbs ſtagnis undique circumflua navibus tantùm adiretur, paſtore quodam duce vadum nulli hactenus tentatum invenit, atque improviſus incuſtoditam portam occupat, eodemque impetu in Urbem irrumpens vivum Tyrannum capit, ferroque gravatum ad Placidiam Aquilejæ belli exitum opperientem tranſmittit. Hanc victoriam die tertiâ Octobris contigiſſe Panvinius putat, ſed æſtate ineunte Joannem captum, ac paulò poſt ſupplicio traditum exiſtimo. Scribit Socrates lib. 7. cap. 24. Theodoſio ludos Circenſes Conſtantinopoli edenti Tyranni necem ſignificatam, qui ludis è veſtigio intermiſſis ſuperis gratias relaturus in templum ſeceſſit, ac paulò poſt iter in Italiam Valentinianum Imperatorem deſignaturus ſuſcepit; At Theſſalonicæ morbo impeditus ulteriùs non eſt progreſsus; Helionem tamen Officiorum Magiſtrum cum coronâ in Italiam miſit; ipſe interim valetudine recuperatâ Conſtantinopolim rediit, cùm pridie Atticus Antiſtes ſepulchro traditus fuiſset, qui *decimâ die Octobris* objerat: Hæc Socrates, ex quibus menſe Octobris Joannem & vivendi, & imperandi finem feciſſe, ut Panvinius dixit, falſum eſse intelligitur. Addit Socrates: *Haud diù autem poſteà, nempè viceſimâ tertiâ menſis ejuſdem junioris Valentiniani inauguratio publicata eſt.* Conſonat Chronicon Alexandrinum Coſs. Theodoſio XI. & Valentiniano Cæſare: *His Coſs. Valentinianus junior à Theodoſio creatus eſt Auguſtus menſe Hyperberetæo X. Kalend. Novembris.* Nempè Conſtantinopoli die 23. Octobris publicata eſt Valentiniani Auguſti deſignata inauguratio. Hinc errant, qui eâ die Ravennæ dictum eundem Imperatorem putant, quos inter eſt Ricciolius lib. 4. cap. 12. Chronologiæ, ut vocat, reformatæ, itemque meus Panvinius, qui Idibus Octobris id contigiſse ſcribit; Certùm eſt Valentinianum VIII. Idus Octobris adhuc Aquilejæ Cæſarem, nondum Auguſtum fuiſse ex Cod. Theod. lib. 16. L. 47. *de Epiſcopis &c.* ubi hæc ſubſcriptio legitur: *Dat. VIII. Idus Octobris Aquilejæ D. N. Theodoſio Auguſto XI. & Valentiniano Cæſare Coſs.*

Placidia Auguſta, ut ait Sozomenus lib. 9. cap. 16. *magnam gerens curam pro religione, & Eccleſiis* plures leges Aquilejæ condidit Joanne jam neci tradito. Contrà Hæreticos (quos inter Pelagianos fuiſſe nulli dubium eſt) Romæ tumultuantes hocce reſcriptum nomine Valentiniani publicavit: *Manichæos Hæreticos, Schiſmaticos, omnemque ſectam Catholicis inimicam ab ipſo aſpectu Urbis Romæ exterminari præcipimus, ut nec præſentia criminoſorum contagione fœdentur. Circà hos autem maximè urgenda commotio eſt, qui pravis ſuaſionibus à Ven. Papa ſeſe communione ſuſpendunt, quorum ſchiſmate plebs etiam reliqua vitiatur. His conventione præmiſsâ 20. dierum condonavimus inducias, qui niſi ad communionis redierint unitatem expulſi uſquè ad centeſimum lapidem ſolitudine, quam elegerunt, macerentur. Dat. XVI. Kal. Aug. Aquilejæ Theod. XI. Aug. & Valentiniano Cæſare Coſs.* Habetur lib. 16. Cod. Theod. tit. V. Antè octavum etiam diem reſcriptum dederat ad Armatium Præfectum Prætorio Galliarum, in quo cap. 3. in Pelagianos Epiſcopos hanc ſententiam ſcripſit: *Diverſos Epiſcopos nefarium Pelagiani, & Cœleſtiani dogmatis errorem ſequentes per Patroclum ſacroſanctæ legis Antiſtitem præcipimus conveniri; & niſi intrà viginti dies ex conventionis tempore (intrà quos deliberandi tribuimus facultatem) errata correxerint, ſeſeque Catholicæ fidei reddiderint, Gallicanis regionibus expelli, atque in eorum ſacerdotium fideliùs ſubrogari; quatenus præſentis erroris macula de populorum animis tergeatur, & futura bonum diſciplina juſtioris inſtituatur, &c. Data VII. Idus Julias Aquilejæ* eiſdem Conſulibus. Hanc legem refert Sirmondus Tomo 1. Conciliorum Galliæ; itemque habetur Tomo 4. Concilior. Edit. Regiæ pag. 672.

His ſanè legibus Pelagianorum arrogantia compreſsa eſt, & Placidia reportatam de Tyranno victoriam longè eiſdem illuſtriorem reddidit; præmium autem pietatis ſtatim ſubſecutum eſt, nàm per Hellionem Valentinianus adhuc ſeptennis Imperiale diadema, atque Auguſti titulum à Theodoſio accepit. Henricus Palladius lib. 10. rerum Forojulienſium Valentinianum Aquilejæ Auguſtum declaratum ſinè teſte narrat. Panvinius, ac Sigonius Marcellinum Comitem ſecuti Ravennæ id contigiſſe ſcribunt. Sed planè credendum eſt Idatio, & Olympiodoro, qui tunc vivebant. Ille in Chronico hæc habet: *Valentinianus, qui erat Cæſar, Romæ Auguſtus appellatur.* Hic verò in fine libri ultimi apud Photium Codice laudato, ait: *Cæſo dein Joanne Tyranno Placidia unà cum Cæſare filio Ravennam iniit. Hellion verò Magiſter, & Patricius Romam ſe contulit, omnibuſque eò confluentibus Valentinianum jam ſeptennem veſte induit Imperatoriâ.* Cùm verò Valentinianus die 8. Octobris ex reſcripto ad Baſsum libr. 16. Codicis Theodoſiani ſuperiùs memorati Aquilejæ adhuc moraretur, patet exeunte tantùm anno Romæ Auguſtum fuiſſe per Hellionem declaratum. Extat reſcriptum datum Romæ ab eodem jam Auguſto initio anni ſequentis die tertiâ Januarii *Libr. 10. Cod. Theod. L. 1. de conductoribus, & hominibus domus Auguſtæ* ad Senatum Urbis Romæ cum hac ſubſcriptione *Datum III. Non. Januarias Romæ DD. NN. Theodoſio XII. & Valentiniano II. Auguſtis Coſs.* Ex quibus etiam deducimus Placidiæ matris operâ Romæ contrà Pelagianos, alioſque Hæreticos Eccleſiaſticam rem ſtabilitam; Haud tamen diutiùs in Urbe Valentinianus ſubſtitit, nàm die 6. Martii erat Ravennæ ex reſcripto ad eundem Baſſum Pr. P. *Cod. Theod. lib. 10. L. 2. de conductoribus &c. Dat. Pridie Non. Martii Ravennæ Theodoſio XII. & Valentiniano II. Augg. Conſ.*

Dum hæc in Italiâ gerebantur, Auguſtinus quaſi à Pelagianis feriatus pleroſque libros ab anno 423. uſquè ad annum 426. elucubravit, hos inter principem locum tenent duo prægrandia volumina de Trinitate, & Civitate Dei, illud in libros quindecim digeſtum, hocce verò libros duos & viginti complectens. De priori ſcribit Sanctus Doctor in præfatione ad Aurelium: *De Trinitate, quæ Deus ſummus, & verus eſt libros juvenis inchoavi, ſenex edidi.* Baronius anno 426. num. 17. putat libros de Civitate Dei perfectos fuiſse à Sancto Doctore anno 429. in quâ opinione eſt etiam noſter Coquæus in Commentariis ad lib. 18. ejus Operis cap. 54. nam Sanctus Doctor ibidem à conſulatu Manlii Theodori uſque ad illud tempus, quo librum ſcribebat, annos fermè triginta computat at ille conſulatum geſſit anno 399. Quod autem Sanctus Pater lib. 2. Retract. cap. 43. numerat viginti duos libros de Civitate Dei, cùm tamen anno 426. duo Retractationum volumina conſcripſerit. Baronius ait, illum libros 22. nominaſse, non quòd eoſdem integros tum temporis edidiſset, ſed quòd univerſo operi eum librorum numerum deſtinaſset. Verùm oppoſitum ex Auguſtino habemus; hæc enim ſcribit lib. 2. Retract. cap. 41. *Utrum, vel quomodò Deus, qui ſpiritus eſt, etiam per corpus videatur; ſed eam poſteà quæſtionem ſanè difficillimam in noviſſimo, id eſt viceſimo, & ſecundo libro de Civitate Dei ſatis, quantùm arbitror, explicavi.* Explicatur autem cap. 29. quod eſt totius operis penultimum; univerſum igitur volumen de Civitate Dei ante libros Retractationum terminatum fuit. Quod verò opponunt, non officit; nàm triginta illi anni numerandi ſunt non à conſulatu Manlii, ſed à ſuperioris anni conſulibus Honorio Aug. IV. & Fl. Eutychiano anno noſtræ Epochæ 398. ibi enim Auguſtinus confutat illud Gentilium oraculum fabuloſum, poſt annum CCCLXV. à primo Petri miraculo cultum Chriſtianum deſiturum, atque illum numerum Honorio, & Eutychiano Coſſ. terminatum Idibus Maii: *Ex quo*, addit, *uſque ad hoc tempus per triginta fermè annos, quis non videat, quantùm creverit cultus nominis Chriſti?* Non dixit abſolutè triginta, ſed *fermè triginta*, quo loquendi modo aliquot annos ad illum numerum deficere ſignificavit, nempè unum, aut alterum. Cæterùm in his libris de Civitate Dei & peccatum originale, ejuſque pœnas, & divinæ gratiæ neceſſitatem ſæpè probat præſertim lib. 13. & 14. qui toti contrà Pelagianam hæreſim decertant, quam etiam libro ultimo cap. 22. à fundamentis evertit.

Anno 416. Auguſtinus Pelagianis ubique terrarum proſtratis veluti foris re feliciter geſtâ domeſticis jam veluti poſtliminio animum intendens diù meditatum opus exequi conſtanter decrevit. Vivente aduc Marcellino anno 413. editos abs ſe libros cenſoriâ auctoritate recognoſcere cupiebat, ſed & negociorum ſubindè ingruentium, ac librorum ſcribendorum neceſſitate præpeditus in ultimam ſenectam poſtremam illam, ac laborioſam curam diſtulerat. Ad ipſum tanquam ad oraculum ex Chriſtiano Orbe Epiſtolæ volitabant, eundem plurimi ex remotiſſimis provinciis Conſilii causâ conveniebant, neque minùs laborum Africani addebant, Hipponenſes veluti ſuo jure cæteris illo frequentiùs utebantur. Hinc Auguſtinus, quò ſuorum voluminum Retractationem commodiùs perageret, nevè ad alia diſtraheretur, de ſucceſsore nominando ſeriò deliberavit. Quarè pro concione cives Hipponenſes adhortatus eſt, ut Eradium Presbyterum ſcientiâ, ac pietate florentem ſibi, quoad viveret, coadjutorem darent, dein mortuo ſucceſſorem. Quòd verò hæc Eradii inauguratio peracta eſt coràm frequentiſſimo populo VI. Kal. Octobris Theodoſio XII. & Valentiniano iterum Coſſ. eo ferè modo, ſi pompam excipias, quo Auguſti Cæſares collegas Imperii deſignabant, geſtorum ordinem ex Epiſtolâ 110. oculis ſubdo. Hipponenſibus igitur in templo Pacis coactis, Auguſtinus brevi quidem, ſed luculentâ oratione Eradium collegam ſibi dari deprecatus eſt. Dubium mortalibus ultimum diem, ſperari in pueritiâ adoleſcentiam, in adoleſcentiâ juventam, in juventute optari ſenectam, utrum iſta mortali poſteà contingat, incertum: ſperari tamen; nullam reliquam, quam ſperet ætatem, ſenectuti relictam. Senem ſe eſse, ac diei ſupremo proximum. Urbes graves plerumque turbas pati in Præſulibus eligendis; ſibi in votis eſſe, ne quid mali ſe mortuo Hipponenſes ſubirent. Decreviſse Severi Antiſtitis Milevitani paulò antè defuncti exemplum ſequi, qui antè obitum ſucceſſorem omnium optimum nominaverat. Hinc ſe quoque in collegam Eradium ab illis depoſcere. Tunc à Populo acclamatum: *Deo gratias, Chriſto laudes*, *dictum eſt vicies ter. Auguſtino vita: dictum eſt tredecies. Te Patrem, Te Epiſcopum: dictum eſt octies.* Cùmque reticeretur, iterùm Auguſtinus: *Non eſt opus*, inquit, *me de laudibus ejus aliquid dicere, faveo ſapientiæ, & parco verecundiæ; ſufficit, quia noſtis eum, & hoc me velle dico, quod vos velle ſcio, & ſi antè neſcirem, hodie probarem. Hoc ergo volo, hoc à Domino Deo noſtro nunc etiam in ætate frigidâ votis ferventibus poſco, hoc ut mecum oretis exhortor, admoneo, rogo, ut omnium in pace Chriſti collatis, & conflatis mentibus confirmet Deus, quod operatus eſt in nobis. Qui miſit mihi eum, ſervet eum, ſervet incolumem, ſervet ſinè crimine, ut qui facit gaudium viventis, locum ſuppleat morientis &c.* A populo acclamatum eſt: *trigeſies ſexies, Deo gratias, Chriſto laudes, exaudi Chriſte. Auguſtino vita: dictum eſt tredecies. Te Patrem, Te Epiſcopum: dictum eſt octies. Dignus, & juſtus eſt: dictum eſt vicies. Benè meritus, benè dignus: dictum eſt quinquies.* His, aliiſque populi acclamationibus finitis, Auguſtinus, *Ego charitati*, ait, *& benevolentiæ veſtræ apud Dominum Deum noſtrum gratias ago, imo de illâ Deo gratias. Ergo, Fratres, quidquid eſt, quod ad me perferebatur, ad illum perferatur, ubi neceſſarium habuerit conſilium, meum non negabo auxilium. Abſit ut me abſtraham, tamen quidquid illud eſt, quod ad me perferebatur, ad illum perferatur. Ipſe me autem conſulat, ſi fortè non invenit, quid facere debeat, aut poſcat adjutorem, quem novit Patrem, ut & nobis nihil deſit, & ego tandem aliquando, ſi quantulumcumque ſpatium mihi hujus vitæ donaverit Deus, ipſam meam quantulamcumque vitam non dem ſegnitiei, nec donem inertiæ, ſed in Sanctis ſcripturis, quantum ipſe permittit, & largitur, exerceam, hoc & ipſi proderit, & per ipſum etiam vobis. Nemo ergo invideat ocio meo, quia meum ocium magnum habet negocium. Video me de hac re, propter quam vos invitavi, omnia vobiſcum egiſſe, quæ debui. Hoc ad ultimum rogo, ut geſtis iſtis dignemini ſubſcribere, qui poteſtis; Hic mihi reſponſione veſtrâ opus eſt, teneam reſponſionem veſtram, de hac aſſenſione aliquid acclamate.* A populo acclamatum eſt: *Fiat, fiat: dictum eſt vicies quinquies. Dignus eſt, juſtum eſt: dictum eſt vicies octies. Fiat, fiat: dictum eſt quater decies. Olim dignus, olim meritus: dictum eſt vicies quinquies. Judicio tuo gratias agimus: dictum eſt tredecies Exaudi Chriſte,*

Digitized by Google

Chriſte, Eradium conſerva: dictum octies decies. His peractis Auguſtinus ad ſacra facienda deſcendit, Superos precaturus, ut eo die geſta Hipponenſibus benè verterent. De memoratis Hipponenſis populi acclamationibus in Eradii factâ per Auguſtinum electione agit in lib. 7. de Vet. acclamat. & plauſu cap. 3. Franciſcus Bernardinus Ferrarius V. C. & de ſacrâ juxtà, ac profanâ literaturâ optimè meritus, cujus modò nepos Octavius Ferrarins in hac Academiâ Patavinâ Oratoriam cathedram moderatur, & ejuſdem nominis famam æquat, & extendit; tanta enim eſt viri eruditio, tanta orationis copia, tantus in dicendo lepor, ut ſuum iterum Patavinis Livium lacteo eloquentiæ fonte manantem reſtituat. Hoc tamen Livio Octavins felicior viſus, quòd illius inviſendi gratiâ privatos tantùm Romam uſque ſemel profectos accepimus; hic verò omnium literariæ Reipublicæ Procerum oculos in ſui admirationem trahit, & ſummorum Principum munificentiam plenâ manu effuſam continenter experitur.

Auguſtinùs novis, iiſque aſſiduis iterum ſeſe laboribus exercuit, ut non ocia inveniſſe, ſed negocia mutaſſe viſus ſit, etenim qui hucùſque contrà hæreticos tot, ac tanta bella geſſerat, victricia contrà ſemet veluti arma convertit, ac editos abs ſe libros cenſoriò ſtylo notavit. In his nonnulla, quæ Pelagianis favere à minus intelligente fortè putari poterant, commodè explicat, ut ex libro primo cap. 7. 9. 10. 13. 23. aliiſque colligitur. Porrò edita opera nonaginta tria in CCXXXII. libros digeſta correxit; Duo autem hæc Retractationum volumina anno 426. exeunte inchoaſſe, & ſequenti perfeciſſe colligunt ſcriptores ex Eradii electione, quæ ad hoc fuit ab Auguſtino inſtituta, ut grande hoc opus exequi poſſet. Nos altero id argumento probamus. Auguſtinus anno 418. fuerat Cæſareæ in Mauritaniâ, ibi enim ipſomet teſte diſputavit publicè cum Emerito ejus loci Epiſcopo Donatiſtâ Imperatoribus *Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. XII. Kal. Octobris* ex initio libri de geſtis cum Emerito; octennio verò poſt ſcripſit libros Retractationum; nam cùm corrigendum ſuſcepiſſet opus de doctrinâ Chriſtianâ inſcriptum, imperfectum illud agnovit: *Libros*, inquit, *de doctrinâ Chriſtianâ, cùm imperfectos comperiſſem, perficere malui, quàm eis ſic relictis ad alia retractanda tranſire:* Lib. 2. Retract. cap. 4. Tertium igitur librum perfecit, *Addidi etiam*, inquit, *noviſſimum librum, & quatuor libris opus illud implevi.* At in libro iſto quarto inter librorum retractationem elucubrato cap. 24. tradit ſe ab octennio apud Cæſaream Mauritaniæ diſſuaſiſſe populo pugnam civilem, quam lapidibus peragebat: *Et ecce jam fermè octo, vel ampliùs anni ſunt*, inquit, *propitio Chriſto, ex quo illic nihil tale tentatum eſt.* Igitur hæc ſcribebat anno 426. cùm antè octo annos Cæſareenſes à tam immani ſpectaculo luculentâ oratione dimoviſſet. Hos Retractationum libros completos fuiſſe anno 427. indè patet, quòd multum operæ ab occupatiſſimo aliàs viro ea correctio exigebat, cùm præſertim libri quidam addendi eſſent, alii ad umbelicum deducendi. P. Torellus tom. 1. Sæcul. Auguſtin. anno 426. num. 39. hoc ipſum affirmat, eò quòd Auguſtinus literis Proſperi interpellatus librum ſcripſit de Prædeſtinatione Sanctorum, undè Retractationum libros anno demum 427. terminavit. Sed falſo nititur fundamento, nam liber de Prædeſtinatione Sanctorum eſt ſcriptus poſt duos libros Retractationum; Do teſtem ipſum Auctorem libro eodem de Prædeſt. Sanctor. cap. 3. *Denique*, inquit, *cùm mea cuncta opuſcula retractarem, eamque retractationem ſtylo proſequerer, cujus operis jam duos abſolveram libros, antequam ſcripta veſtra prolixiora ſumpſiſſem.* Janſenius etiam libros Retractationum inter ultima morientis Auguſtini ſcripta reponit, cùm tamen Sanctus Doctor triennio ſuperſtes fuerit, decemque alios inſuper libros ediderit, ut dicemus. Poſſidius in libro de Vitâ Auguſtini cap. 28. de hac voluminum recognitione ita ſcribit: *Antè proximum verò diem infirmitatis obitûs ſui à ſe dictatos, & editos recenſuit libros*, Et poſteà: *Undè etiam duo conſcripſit volumina, quorum eſt titulus de recenſione librorum.* Hæc autem quo tempore accipienda ſint, ſtatim his ſignificat; *Verùm brevi conſequenti tempore divinâ voluntate, & poteſtate prævenit, ut manus ingens diverſis telis armata, & bellis exercitata immanium hoſtium Vandalorum, & Alanorum commixtam ſecum habentes Gothorum gentem, aliarumque diverſarum gentium perſonas ex Hiſpania partibus tranſmarinis navibus Africa influxiſſet, & irruiſſet.* At hæc Vandalorum irruptio in Africam accidit anno 427. quæ cùm ex Poſſidio conſecuta ſit ſcriptionem duorum librorum Retractationum, patet iſtos anno 427. ex eodem Poſſidio complatos, quod vidit etiam Baronius ad Annum 426. pag. 496.

Anno 427.

Auguſtinus exaratis duobus Retractationum libris, ſacras conciones (homilias Græci vocant) Epiſtolas, & alia, quæ ſecundo, octavo, nono, & decimo tomo continentur, retractanda ſuſceperat, cùm inopinatò in nova prælia à Juliano provocari ſe ſenſit. Alipius jam tertiò Romam navigarat, ubi cùm negociis expediendis incumberet, cognovit Julianum alterum librum Auguſtini de Nuptiis, & Concupiſcentiâ quatuor abhinc ferè annis abs ſe ad Valerium Comitem delatum octo adverſariis libris impugnaſſe; quarè illorum quinque priores celerrimè tranſcriptos opportunam occaſionem præterire nolens citò citiùs ad Auguſtinum tranſmiſit, promittens alios tres quàm primùm tranſcriptos ſe miſſurum, & multùm inſtans, ne reſponſionem differret. Auguſtinus ſcribit de his Juliani libris ad Quodvultdeum, cujus Epiſtolâ præponitur libro de Hæreſibus, ex quâ colligimus, quæ hac de re nobis deſcribentur. Annus erat 427. & Alipius Romæ aderat, qui cùm ad Bonifacium Pontificem libros quatuor Auguſtini tulerit, tertiò Italicam peregrinationem abſque dubio ſuſcepit; cùm enim Alipio Româ Juliani libros tranſmittente Auguſtinus dicat, ſe jam duos Retractationum libros abſolviſſe, quos editos diximus anno 427. Alipius quadriennio ferè Romæ commoratus fuiſſet, nam Bonifacius anno 423. VIII. Kal. Novemb. objerat; quod cùm Eccleſiaſticæ eorum temporum diſciplinæ repugnet, tertiò Alipius Romam veniſſe dicendus eſt. Itaque hoſce quinque Juliani libros Sanctus Doctor accepit, quando jam retractatis CCXXXII. libris, reliqua opera, quæ quatuor laudatis prægrandibus voluminibus continentur, jam jam cenſuræ admoturus erat; Et quidèm Epiſtolarum volumen relegerat, at nondum quidpiam indè corrigendo dictarat: hæc ſunt ejus verba in Epiſtolâ ad Quodvultdeum: *Reſtabant Epiſtola, & tractatus populares, quos Græci homilias vocant, & plurimas Epiſtolarum legeram, ſed adhuc nihil indè dictaveram*

dictaveram, cùm me etiam iſti Juliani libri occupare cæperunt, quorum nunc quarto reſpondere cæpi. Ex quibus Janſenius corrigendus venit, qui putat libros de Prædeſtinatione Sanctorum, & de Dono perſeverantiæ ſcriptos eſſe antè libros poſteriores contrà Julianum. Nam cùm Juliani libros accepit, teſtatur Auguſtinus, terminatis duobus libris Retractationum ſe quidèm Epiſtolas legiſſe, ſed nihil indè expungendum dictaſſe; at verò cùm cap. 3. de Prædeſt. Sanctorum dixerit, ſe jam abſolviſſe duos libros Retractationum, capite tamen 21. de Dono perſev. ait, *propterea nunc facio libros, in quibus opuſcula mea retractanda ſuſcepi &c.* Ex quibus conſtat Auguſtinum, cùm ſcribebat ad Proſperum, jam inchoaſſe alios libros Retractationum, qui imperfecti poſteà remanſerunt, neque editi ſunt; cùm tamen acceptis Juliani libris ab Alipio nihil reliquorum operum ſe retractaſſe affirmaverit.

Auguſtinus reliquorum voluminum emendationem altiùs animo infixam tenebat, quàm ut ullâ ab incœpto opere inſtantiâ revocari poſſet; Verùm Alipio etiam atque etiam reſponſionem per literas urgente manum tabulæ admovit: *Cujus*, nempè Alipii ait, *inſtantiâ coactus ſum, remiſſius ſemper agere, quod agebam, ut operi utrique non deeſſem, uni diebus, alteri noctibus, quando mihi ab aliis occupationibus hinc, atque hinc venire non deſiſtentium parceretur:* In Epiſt. ad Quodvultdeum. Itaque ſanctiſſimus ſenex à devicto jam toties hoſte provocatus ſommo horas negabat, quò eundem datis reſponſionibus confutaret. Hoc poſtremum contrà Julianum opus eàdem prorsùs methodo exaravit, quâ & Fauſtum Manichæum, & Petilianum Donariſtam olim rejecerat; nam quaſi alternis ſermonibus in præſentiâ diſſereret, verba Juliani ſub ejus nomine poſuit, redditâ ſub ſuomet etiam nomine reſponſione, tanquam ea fuiſſent inter diſputandum à notariis excepta. Itaque pertinaci labore die, noctuque operi incumbens jam quarto Juliani libro reſpondere cœperat, cùm ad alia diſtrahitur. Quodvultdeus Diaconus Carthaginenſis omnium hæreſum catalogum ab Auguſtino per literas inſtanter petiit; ille operis laborem cauſari, in quo olim Epiphanius magni apud Cyprios nominis Antiſtes, & apud Latinos Philaſtrius Brixienſis deſudarant: tranſmiſſurum ſe Epiphanii codicem græcum, quem ipſemet Quodvultdeus Carthagine per interpretes Latio donaret. Non acquievit Quodvultdeus, ſed ab Auguſtino diſcere ſe ea cuncta velle reſpondit: Epiphanium relatis hæreſibus ſingulis ſingulas Eccleſiæ contrarias definitiones fortè non ſubdidiſſe: prolixius eſſe Epiphanii opus; brevem ſe indiculi in modum libellum petere; neſcire ſe Græcas literas, interpretes verò plerumque difficiles evadere, vel obſcuros. Auguſtinus amiciſſimi juvenis inſtantiâ motus refutato quarto Juliani libro volumen de hæreſibus unà cum retractationum altero conſcribere aggreſſus eſt. Porrò in fine prioris Operis cap. 88. Pelagianam hæreſim ponit, illud tamen imperfectum ad Diaconum miſit, non enim hæreſum recitationi Eccleſiæ definitiones ſubtexuit; quarè librum concluſit: *Ad id, quod reſtat implendum, quod tam magnum eſſe cernitis, me orationibus adjuvetis.* Cæterùm mortuo Sancto Doctore Primaſius Epiſcopus Africanus Auguſtinianæ doctrinæ ſtudioſiſſimus, ut ex ejuſdem in Epiſtolas Pauli commentariis liquet, idem opus complevit, teſte Sancto Iſidoro de Eccleſ. Script. cap. 9. ubi affirmat, Primaſium in tribus libris de hæreſibus ad Fortunatum Epiſcopum explicuiſſe, *quod olim beatiſſimus Auguſtinus in libro hæreſeon imperfectum morte interveniente reliquerat.*

Finis Libri Primi.

HISTO.

Digitized by Google

HISTORIÆ PELAGIANÆ
LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

Caſſianus apud Maſſiliam Semipelagianiſmi Auctor. De Caſſiani patriâ Holſtenii ſententia laudata. Plura Gueſnay de Caſſiano dicta confutantur.

HUcuſque de geſtis, ac ſcriptis Sancti Auguſtini contrà Pelagianos dictum eſt, modò tranſimus ad eos, qui ejurato Pelagio nonnihil tamen ejuſdem errorum retinuere; hos Scholaſtici Recentiores dixere Semipelagianos, quorum cùm Princeps fuerit Joannes Caſſianus vir literis, ac morum integritate illuſtris, de ejuſdem origine, atque in Galliam adventu nonnulla præmittenda eſſe duximus; is enim non modò Maſſilienſes, apud quos Monaſterium condiderat, Auguſtino hoſtes fecit, verùm etiam vicinos Lerinæ Monachos quoad illam de gratuitâ prædeſtinatione ad fidem ſententiam in partes contrà Doctorem Hipponenſem traxit, undè graviſſimi per univerſam Galliam tumultus exciti ſunt, nonnullis Sancti Auguſtini dicta acerrimè defenſantibus, aliis longè pluribus eadem pertinaciter impugnantibus, quæ omnia in præſenti volumine nobis deſcribentur.

Prodivit anno 1652. Lugduni excuſus Liber ſatis juſtæ molis inſcriptus *Sanctus Joannes Caſſianus illuſtratus* auctore Joanne Baptiſtâ Gueſnay, qui Xenophontis Cyropædiam imitatus Caſſianum non qualis reapſe fuit, ſed qualem ipſe eundem eſſe voluerit, nobis exhibuit. Initio libri Scythicam Cherroneſum fuſiùs deſcribit, ibique cap. 1. apud Theodoſiam urbem, quam Scythicarum omnium principem facit, avitam Caſſianorum gentem *in honoribus ampliſſimis, fortuniſque maximis conſtitutam* figit. Ex hac, inquit, ortus magni ingenii adoleſcens Athenas ſcientiarum diſcendarum causâ miſſus nobilem ibidem adoleſcentulam adamavit, nuptiiſque celebratis ex eadem paulò poſt Caſſianum ſuſcepit Athenis natum patre Scythâ, matre indigenâ. Hoc pacto facili negocio Gueſnajus Gennadium, qui Caſſianum *natione Scytham* dixit, cuidam Chronico Maſſilienſi Monaſterii Sancti Victoris, in quo Caſſianus apud Athenas natus dicitur, conciliavit. Addit cap. 3. Caſſianum adhuc quadrimum in Palæſtinam à genitoribus deductum fuiſſe, atque celeberrimi Monaſterii Patribus traditum, quò ſimul & pietatis, ac literarum rudimenta perdiſceret. Addit cap. 6. ſeptennem Athenas revocatum in nobiliſſimâ Orbis Academiâ gravioribus diſciplinis animum addixiſſe, ibique cum Germano itidem ex Scythiâ oriundo arctiſſimam amicitiam coluiſſe, cum quo demum, ut ſcribit cap. 8. in Palæſtinam reverſus Monachum induit. Quæ omnia ſinè ullo teſte poſt annos mille ducentos, & quod excurrit, animosè ille Scriptor aſſeruit, quaſi Caſſiani ephemeridem legiſſet. At Lucas Holſtenius eximiæ eruditionis vir cap. 3. Præfationis ad Regulas Monachorum in Galliis apud Provinciam Caſſianum ortum arbitratur, idque non modò ex ſtylo Gallicanis illius ætatis ſcriptoribus familiari, verùm etiam ex ejuſdem aſceticis Commentariis deduci exiſtimat; nam Collat. 24. cap. 1. ſcribit: *Quia ad repetendam Provinciam noſtram, atque ad reviſendos parentes quotidianis acriùs æſtibus urgebamur.* Quibus verbis Provinciam Provinciæ palam à Caſſiano deſignatam putat. Prætereà hæc de ſuâ patriâ Caſſianus ſubjicit: *Ipſorum locorum ſitus, in quibus erat à majoribus noſtris avita poſſeſſio, ipſarumque amœnitas jucunda regionum antè oculos pingebatur, quàm gratæ, & congruæ ſolitudinis ſpatiis tenderentur, ita ut non ſolùm delectare Monachum poſſent ſecreta ſylvarum, ſed etiam magna victûs præbere compendia.* Quæ Scythicorum deſertorum ſquallori, ac Caucaſeis rigoribus minimè convenire poſſe laudatus ſcriptor obſervat.

Video hanc Holſtenii de patriâ Caſſiani ſententiam viris doctis probari, quos inter ob eximiam eruditionem meritò nominandus venit Illuſtriſſimus D. Joannes Gualterius Sluſius à Secretis Brevium S. D. N. Clementis X. Et ut verum fatear neque violenter ex eodem Caſſiano hoc ipſum colligi videtur. Cùm Germanus, ac Caſſianus Abrahamo Ægyptio Monacho deſiderium repetendæ patriæ, quo æſtuabant, aperuiſſent, tale reſponſum tulere: *Vos, qui ſummo animi, & corporis niſu in hac regione duntaxat quaſi naturam patriæ veſtræ in multis impugnare conamini, diligenter expendite, utrum in illis torpidis, ut fama eſt, regionibus, & velut frigore nimiæ infidelitatis obſtrictis hanc, ut ita dixerim, nuditatem ſuſtentare poſſitis:* Collat. 24. cap. 8. At idem Caſſianus Collat. 11. in Præfatione ſcribit, Eucherium Lugdunenſem poſteà Epiſcopum in Ægyptum pergere

vo-

voluiſſe; *ut hanc quaſi frigoris Gallicani rigore torpentem Provinciam derelinquens ad illas, quas Sol juſtitiæ proximus reſpicit terras, maturis virtutum frugibus redundantes velut turtur caſtiſſimus tranſvolaret.* Ita utrobique Provincia, in quâ ortus Caſſianus fuit, *frigore torpida* deſcribitur. Præterea Caſſianus, ac Germanus Anachoreticam vitam inſtituere ſe velle dicebant nullo viſitantium ſubindè Monachorum adventu turbatam, cui tranquillitati minùs aptas eſſe dicebant Ægypti eremos, *quòd*, ajebant, *interdum à fratribus frequentati jugi ſecreto, ac diuturno ſilentio ſecundùm deſiderium noſtrum nequaquam poſſumus inhærere &c. Quod ſinè dubio nullatenus in noſtrâ Provinciâ credimus eventurum, in quâ aut nullum, aut certè rariſſimum profeſſionis hujus virum invenire poſſibile eſt.* Idem verò in Præfatione Collat. 18. Anachoreticam vitam *incognitam ferè in hac regione*, nempè Gallicanâ, pronunciavit, ubi laudans Minervium, Leontium, ac Theodorum, queis Collationes illas nuncupat, ait: *Anachoreticam ſitire ſublimitatem veſtris inſtitutionibus provocaſtis.* Quarè cùm Caſſianus juvenis in Ægypto degebat, incognita ferè Galliis erat anachoreſeos diſciplina.

Gueſnajus è Cherroneſo Scythiæ oriundum Caſſianum exhibet, patre quidèm, uti diximus, Theodoſiæ cive nobiliſſimo, à quo Athenis ipſe poſteà genitus fuit, matre Athenienſi. Sed Caſſianus ſe non fuiſſe Athenienſem disertè oſtendit lib. 1. de Inſtit. cap. 6. ubi deſcribens Monachos Ægyptios ait: *Geſtant etiam reſticulas duplices laneâ plexas ſubtegmine, quas Græci ἀναβολὰς, nos verò ſuccinctoria, ſeu redimicula, vel propriè rebracchiatoria poſſumus appellare.* Nunquam homo Atticus ſe à Græcis diſtinxiſſet. Undè verò Gueſnajo Theodoſia in mentem venerit, neſcio. Non eſt hìc animus ſingula quæque refellere, quæ de Caſſiano idem Scriptor literis mandavit, inanem enim prorsùs operam ponerem, atque Lectorum patientiâ plus juſto abuterer; nonnulla tamen hìc ſubjiciam, ut univerſa illius operis facies cognoſcatur. Narrat cap. 7. Caſſianum cum Germano arctiſſimam familiaritatem in Academiâ Athenienſi inter ipſa literarum commercia iniviſſe, cùm tamen Caſſianus hæc ſcribat Collat. 1. initio: *Cum quo*, nempè Germano, *mihi ab ipſo tyrocinio, ac rudimentis militiæ ſpiritalis ita individuum deinceps contubernium tàm in cœnobio, quàm in eremo fuit, ut cuncti ad ſignificandam ſodalitatis, ac propoſiti noſtri parilitatem pronunciarent, unam mentem, atque animam duobus ineſſe corporibus*, quæ repetit cap. 1. Coll. 16. Non ergo in Academiâ Athenienſi, ſed in Bethlehemitico cœnobio arcta illorum amicitia initium auſpicata eſt. Scribit in fine cap. 7. Caſſianum ad religioſæ vitæ ſtudium ardentiùs capeſſendum à ſodali ſuo Germano excitatum: *Quò liberius*, inquit, *omnem curam, atque operam in cognitione altiorum rerum conſumeret, Germani tamen auctoritas, & exemplum inflexit, ad altiora Chriſtianæ diſciplinæ fundamenta jacienda.* At ſui ſtatim oblitus in eâdem pag. 19. initio cap. 8. ait: *Et quidèm Germanus, quod docile ingenium nactus eſſet, & obſequens, nec ad parendum pervicax, ita paulatim mente, ſenſibuſque immutatus eſt, ut Caſſiani verbis in cognitionem veritatis mundanæ, rerumque caducarum adductus novis illicò exarſerit deſideriis.* Ita contraria ſubindè pronunciavit. Rectè inquit Seneca initio lib. 1. de Clementiâ: *ficta citò in naturam ſuam recidunt.* Varias ibidem Caſſiani navigationes, ac peregrinationes narrat, antequam eundem Maſſiliam deducat. Si navigatio deſcribitur, modò flantibus Eteſiis, tranquillo pelago, plenis velis Caſſianus vehitur cap. 2. pag. 10. cap. 43. pag. 140. modò eundem adverſis fluctibus agitatum, proximumque naufragiis facit cap. 5. pag. 12. cap. 19. pag. 52. cap. 24. pag. 76. cap. 30. pag. 85. mare, quando libet, quando lubet, pacans, agitans, ac ſi in utre, uti olim Ulyſſes, ventos includeret. Exactè etiam inſtitutæ à Caſſiano navigationis tempora novit; undè cap. 41. *Sub exitum anni*; at cap. 30. *inclinante hyeme* navigaſſe eundem tradit. Si verò terreſtri itinere Caſſiano per Palæſtinam pergendum eſt, compendiarias quaſdam vias deſcribit ſacra loca viſitantibus hucuſque incognitas; nam cap. 18. pag. 51. narrat, Caſſianum ſalutationum officiis perfunctum è Bethlehemitico oppido profectum *Joppem versùs ſtadiis vix quatuor, aut quinque ſupra octo diſtantem.* Ita auctore Gueſnajo Bethlehem nec plenis duobus miliaribus Joppe diſtat, cùm tamen ſciamus, à Joppe Rammam eſſe M. P. X. à Ramma Jeruſalem M. P. XXXX. Bethlehem verò M. P. VI. Jeroſolymis diſtare ſcribit Sanctus Hieronymus. Conſulenda ſunt itineraria Jeroſolymitana, ac Geographorum tabulæ. Itinerarium Equitis Joannis Zuallardi omnium Italorum manibus teritur.

Anno 398. Joanne Chryſoſtomo ad Conſtantinopolitanam ſedem evecto, Caſſianus, ac Germanus ejuſdem Clero adſcripti ſunt, Germanus Presbyter, Caſſianus Diaconus deſignatus fuit. Gueſnajus, ut ubique veris falſa miſceat, dicit Theophilum Alexandrinum Chryſoſtomi electioni ſe ſe oppoſuiſſe *ex jure prætenſo à Patriarchis Alexandrinis in electione Epiſcopi ejus civitatis*: Cap. 32. pag. 94. Næ Theophilus vir doctiſſimus canonem ſextum Nicænum ignorabat, qui Alexandrinæ Diœceſi limites præfixit? Sedes C. P. ſuberat Primati Autocephalo Heracleenſi in Thraciâ; & quidèm cùm inter confinia Diœceſis Conſtantinopolitanæ interponatur ampla Diœceſis Aſiatica Autocephalo Epheſino ſubjecta, ac plures Patriarchæ Antiocheni provinciæ, undè aliquod jus ſupra ſedem C. P. Alexandrinus Antiſtes ſomniare potuiſſet ignoro. Porrò Caſſianus palam fatetur ſe fuiſſe inter Chryſoſtomi Clericos lib. 7. de Incarnat. cap. ult. & Gennadius cap. 61. de Script. Illuſtr. ait: *Caſſianus natione Scythâ Conſtantinopoli à Joanne Magno Epiſcopo Diaconus ordinatus &c.* Verùm Chryſoſtomo poſteà Eudoxiæ Auguſtæ furore in exilium acto, Germanus, ac Caſſianus pro ſuo Antiſtite Romam ad Sanctum Innocentium Papam nomine Cleri C. P. Legati venerunt; ſcribit enim Innocentius hæc ipſa in literis ad eundem Clerum: *Ex literis charitatis veſtræ, quas per Germanum Presbyterum, & Caſſianum Diaconum miſiſtis, tragœdiam malorum, quam ob oculos poſuiſtis, anxiâ ſollicitudine cognovi.* Gueſnajus hac Caſſiani legatione recitatâ hæc addit cap. 35. pag. 106. *Deſignatus fuerat è Romanis inter colloquutores Leo Innocentii Archidiaconus vir egregiè ſanctimoniæ, atque doctrinæ, qui deindè Sixto ſuccedens ordinatus eſt Romanus Pontifex, quantique referret hoc etiam commilitone partem, ac ſtudia Chryſoſtomi ſtabiliri Caſſianus intelligens, privatis quoque officiis hunc demereri, ac rei controverſæ rationes edocere annitus eſt.* Hæc ille: Nolo interrogare undè nam Leonem inter colloquutores deſignatum acceperit, video enim cuncta ex libito ſinè teſte ab eodem ſcribi; Certè tunc Leo non erat Innocentii Archidiaconus, uti neque etiam fuit tempore Zoſimi, qui Innocentio ſucceſſit; etenim anno 418. ſedente Zoſimo erat Eulalius Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, qui contrà Bonifacium ſchiſma conflavit; nam in libello ſuppli-

ei

Digitized by Google

ei Cleri Romani ad Honorium Imperatorem apud Baronium anno 419. pag. 432. appellatur *Archidiaconus Eulalius;* Id temporis erat Leo Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, quando mortuo Sixto Pontifice ejuſdem Succeſſor plenis ſuffragiis electus fuit, quod contigit anno 440. quarè ultrà annos triginta duraſſet Leonis Archidiaconatus. Cæterum omnium bonorum vota irrita cecidere, mortuo in exilio Chryſoſtomo anno 407. die 14. Septembris; quarè Caſſianus Byzantio diſcedens in Galliam ſe contulit, atque apud Maſſiliam ſedem fixit.

Rursùs hìc nobis Gueſnajus confutandus eſt: ſcribit, Caſſianum poſt Chryſoſtomi mortem Romam veniſſe, ibique à Sancto Innocentio Presbyterum ordinatum, ſtatim Pelagii tunc Romæ degentis hæreſim acerrimè confutaſſe, quæ fuſiùs proſequitur cap. 39. Idem cap. 40. Urbis direptionem recitat, additque, Caſſianum exeunte anno 410. ex Italiâ profectum ad Lerinenſes Monachos, dein ad Leontium ſe contuliſse, quod cap. 42. enarrat, illum denique in Maſſiliæ portum appellit cap. 44. Quæ omnia procul à verò abeunt: Nam Pelagius licèt Romæ nonnulla contrà divinam gratiam garriret, nondum tamen uti hæreſeos aſsertor cognitus fuerat, imò ibidem adeò celebris habebatur, ut illius nomen, vel apud Africanos eximiè commendaretur, ipſo etiam teſte Auguſtino cap. 22. de Geſtis Pel. ſeu rectiùs Palæſtinis: *Priùs abſentis*, inquit, *& Romæ conſtituti Pelagii nomen cum magnâ ejus laude cognovi.* Sed cùm Caſſianus ex Italiâ in Galliam contendit, profectò non potuit officii gratiâ viſitare Lerinenſes, aut Leontium; nam cùm Caſſianus primùm Maſſiliam appulit, nondum Lerina Monachis habitabatur, & Forojulienſem ſedem tenebat Sanctus Cylinnius Leontii deceſſor, ut ex ipſomet Caſſiano, & literis Sancti Auguſtini ad Cylinnium oſtendam cap. 3. Gueſnajus cap. 34. Scriptorem neſcio quid falſi de Caſſiano narrantem vocat *inconſultum, temerarium, ac frigidum fictorem*, additque: *Compingentes Caſſiani vitam unà cum aliis mendaciis iſtud ipſam præteriiſse noluerunt;* Quæ verba ſuo auctori an potiori jure reddenda ſint, alii judicent. Hoc ſanè conſtat, poſſe nos Gueſnay exemplum imitatos quoruncumque hominum, quorum nudum tantùm nomen ad poſteros tranſiit, geſta literis conſignare, ſi nullo teſte laudato ex proprio cerebro dicta; ac facta quælibet confingere liceat, quod non eſt Heroum virtutes laudare, ſed fabulas vendere, ac præclariſſimorum virorum geſta ex mendaciis compacta poſteritati irridenda obtrudere.

Interim Caſſianus conſtructo apud Maſſiliam cœnobio in ore famæ eſſe cœperat, quarè Caſtor Aptenſium Antiſtes egit per literas cum Caſsiano, ut commentaria de inſtitutis Monachorum Ægypti ſibi tranſmitteret. Morem geſſit Caſſianus, ac duodecim de ea argumento libros exaravit, in quibus poſtremam Pelagianæ ſententiæ moderationem ſecutus poſſe nos dixit bona opera humanis quidèm viribus inchoare, at non ſinè divinâ gratiâ eadem perficere; ſcribit enim lib. 12. cap. 14. *Nec hoc dico, ut humanos conatus evacuans ab induſtriâ, & laboris intentione quemquam revocare contendam. Sed planè conſtantiſſimè non meâ, ſed ſeniorum ſententiâ definio, perfectionem quidèm ſinè his omnino capi non poſse, his autem ſolis ſinè gratiâ Dei poſse eam à nemine conſummari: Ut enim dicimus, conatus humanos apprehendere eam per ſe ipſos ſinè adjutorio Dei non poſse, ita pronunciamus laborantibus tamen, ac deſudantibus miſericordiam Dei, gratiamque conferri, & ut verbis Apoſtoli loquar, volentibus, & currentibus impartiri.* Ne tamen putaretur ſentire, Gratiam Dei ſecundùm merita dari, quæ erat Pelagianorum ſententia, ſubjungit: *Dicimus enim ſecundùm Salvatoris ſententiam, dari quidèm petentibus, & aperiri pulſantibus, & à quærentibus inveniri, ſed petitionem, & inquiſitionem, & pulſationem noſtram non eſſe condignam, niſi miſericordia Dei id, quod petimus, dederit, vel aperuerit, quod pulſamus, vel illud, quod quærimus, fecerit inveniri; Præſtò eſt namque occaſione ſibi tantummòdò à nobis bonæ voluntatis oblatâ ad hæc omnia conferenda.* Ceterùm Caſſianum non bono fuiſſe in Auguſtinum animo indè colligitur, quòd tacitè ejus operoſas de divinâ gratiâ diſputationes videtur ſugillare, dum ad eandem contrà Pelagianos probandam potiores eſſe ſcribit magiſtros ac duces Ægyptios Monachos, qui ad eandem nos multis virtutum exemplis conducere poſſunt, quàm illos, qui eam demonſtrare conati ſunt *verborum jactantiâ*, cap. 13. *vaniloquâ diſputatione*, aut *ſyllogiſmis dialecticis*, vel *Tullianâ facundiâ.* cap. 15. quæ Auguſtinum certè notant, qui unus divinam gratiam tot libris, ac diſputationibus contrà hæreticos ſtabilivit. Quo anno hoſce libros ad Caſtorem Caſſianus perſcripſerit, mihi non liquet. Sauſſajus in Supplemento Martyrologii Gallicani ad diem 21. Semptembris tradit, Caſtorem Monaſterio ædificato regulam à Caſſiano impetraſſe, cùmque diu eo in cœnobio Abbatem egiſſet, Aptenſium Epiſcopum in demortui Quintini locum ſubrogatum, graveſque cum Arcadii Imperatoris Miniſtro in Galliis lites habuiſſe. Sed profectò hæc falſa ſunt; Nam, ut nihil de Miniſtro Arcadii dicam, Galliæ enim diviſo inter fratres Imperio ad Honorium pertinebant, Caſtor jam Epiſcopus à Caſſiano regulam poſtulavit, ut ex Præfatione Caſſiani habetur, in quâ Caſtorem *Beatiſſimum Papam* vocat, & poſteà: *In Provinciâ ſiquidem tuâ cœnobiorum ex parte Orientalium, maximèque Ægyptiorum volens inſtituta fundare &c. me quoque elinguem, & pauperem ſermone, atque ſcientiâ, ut aliquid ad explementum tui deſiderii de inopiâ ſensûs mei conferam poſcis.* Sanè Arcadius obiit anno 408. quo tempore nondum lites de gratiâ emerſerant, Caſſianus verò, ut patet ex lib. 12. à cap. 14. poſt exortas de eâdem gratiâ diſputationes volumen illud emiſit. Verùm antè damnatam hæreſim Pelagii anno 417. ab Innocentio, vel anno ſequenti à Zoſimo illum ſcripſiſſe puto; nam Pelagii ſententiam, quâ gratiam non niſi legem eſſe contendebat, cap. 18. refert, illamque abſque ullâ reprehenſione dimittit; Ægyptios Monachos divinæ providentiæ gratias egiſſe tradit, *quòd adjuvat nos, & illuminat, ut ipſum adjutorium noſtrum, quod non aliud quidam interpretari volunt, quàm legem, intelligere, & agnoſcere valeamus.* In quibus graviter à Caſſiano peccatum eſt, tùm quòd divinam gratiam ex Pelagii ſenſu explicatam citrà reprehenſionem propoſuit, tùm quòd Auguſtini veram interpretationem tacitus præterivit, datâ indè fortè Monachis Aptenſibus errandi occaſione; ex quibus antè Pelagianorum damnationem libros duodecim da inſtitutis Monachorum illum Auctorem ſcripſiſſe ſuſpicor, nam poſteà ex libris contrà Neſtorium Pelagianorum hoſtem Caſſianum agnovimus. Cùm verò lib. 2. cap. 9. collationes Patrum vitâ ſuperſtite ſe literis mandaturum Caſtori promiſiſſet, crebris ejuſdem Epiſcopi precibus interpellatus manum operi admovet, quod dum proſequitur, Caſtor diem obit; at ubi decem collationes compilavit, eaſdem Leontio Epiſcopo, atque Helladio

Monacho

Monacho dicatas vulgavit; Hinc majus in dies apud Gallos Caſſiani nomen evadebat. Caſtor quidèm adhuc vivebat anno 419. nam nominatur in Epiſtolâ Bonifacii Papæ ad Epiſcopos Galliæ datâ Idibus Junii Monaxio V. C. Coſ.

Erant tunc in ore famæ ob vitæ ſanctitatem, ac monaſticæ diſciplinæ rigorem Lerinenſes; eſt autem Lerina inſula Provinciæ adjacens adversùs Antipolim. Hi quidèm Caſſiani volumina avidè perlegebant, adeoque eiſdem delectabantur, ut novas à Caſſiano collationes efflagitarint. Sanctus Honoratus Lerinenſis cœnobii conditor, & rector erat, celebres aderant Monachi Eucherius, Maximus, Hilarius, Fauſtus, Lupus, aliique, qui poſteà ſummâ cum laude Gallicanas Eccleſias gubernarunt. Eucherius in proximâ Leronis inſulâ Anachoretam agebat, Lerinam tamen initio incoluerat, undè *ſuam* eandem inſulam ſolebat appellare. Hic ſeptem alias Collationes iteratis literis à Caſſiano extorſit, teſte eodem in præfatione antè Collat. 18. *Poſt conſpectum*, inquit, *atque colloquium trium illorum ſenum, quorum Collationes ſancto Fratre noſtro Eucherio compellente utcunque digeſſimus.* In his collationibus liberiùs de gratiâ, & libero arbitrio ſenſit, quàm in illis prioribus decem, nam licèt collatione tertiâ à cap. 11. uſque ad 22. de divinæ gratiæ neceſſitate differuerit, non adeò tamen confidenter locutus eſt, utì in Collat. 13. ad Lerinenſes; etenim Collat. 3. cap. 15. ait: *Hic quoque & initium converſionis, ac fidei noſtræ, & paſſionum tolerantiam donari nobis à Domino declaravit. Quod intelligens David quoque ſimiliter orat, ſibi hoc ipſum Domini miſeratione concedi di-*
Pſ 67. *cens*: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis, *oſtendens, non ſufficere ſibi ſalutis principia dono Dei, gratiâque collata, niſi fuerint eâdem miſeratione ipſius, & quotidianâ opitulatione perfecta.* Poſteà: *Hæc autem dicimus, non ut ſtudium noſtrum, vel laborem, atque induſtriam quaſi inaniter, & ſuperfluò impendenda vacuemus, ſed ut noverimus, nos ſinè auxilio Dei nec adniti poſſe, nec efficaces noſtros eſſe conatus ad capeſſendum tam immane præmium puritatis, niſi nobis adjutorio Domini, ac miſericordiâ fuerit contributum.* Verùm licèt de initio fidei ita ſentiret, capite tamen 16. apertè initialem fidem quandoque viribus liberi arbitrii attribuit his verbis: *In tantum itaque ſenſerunt Evangelici, & Apoſtolici viri univerſa, quæ bona ſunt, auxilio Domini conſumari, ut ne ipſam quidèm fidem ſuam confiſi ſint illæſam ſe poſſe ſuis viribus, vel arbitrii libertate ſervare, ut hanc vel adjuvari in ſe, vel donari ſibi à Domino poſtularent*: ita disjunctim loquitur, quaſi non ſemper fides à Deo donetur, ſed quandoque in nobis per nos exorta à Deo confortanda ſit. Rursùs cap. 19. ait: *Quòd divinæ ſit gratiæ præſtare nobis proventus ſecundos, atque victoriam, noſtrum verò eſſe, ut conceſſa Dei beneficia vel intentiùs, vel ſegniùs exequamur*: Quibus majorem operis perfectionem in liberi arbitrii ſub priori gratiâ conatum refundit; ſed poſteà pejùs loquitur, nam illud multi Theologorum tuentur: *Quam rationem*, alt, *etiam illorum cæcorum curatione ſatìs evidenter videmus expreſſam; Quod enim tranſiit antè eos Jeſus, divinæ providentiæ, & dignationis eſt gratia; Quod vociferantur, & dicunt*: Miſerere noſtri Domine fili David, *fidei ip-*
Matt. 9. *ſorum, & credulitatis eſt opus.*

Hæc quidèm Caſſianus ſcripſerat Helladio nondum Epiſcopo, poſteà verò in Collat. 13. animoſior factus non jam titubanter, ſed apertè, atque audacter liberi arbitrii vires plus juſto contrà Dei gratiam evexit, nam ſinè Dei gratiâ docuit, poſſe nos habere ſcientiam boni cap. 12. ubi & gratiam quandoque prævenire liberum arbitrium, quandoque ab iſto præveniri tradit: Dici Deum Salvatorem, cùm prævenit, ſuſceptorem, cùm prævenitur cap. 17. Poſſe homines ſuis viribus habere fidem cap. 14. Spem, & deſiderium boni cap. 9. Orare Deum cap. 12. Tentationes vel graviſſimas, quales Job paſſus eſt, ſinè gratiâ poſſe ſuperari cap. 14. Ne tamen Pelagianam ſententiam tenere putaretur, ea bona opera à libero arbitrio inchoari tantùm, at ſinè Dei gratiâ perfici nullo modo poſſe dicebat; hæc habet cap. 8. *Qui cùm in nobis ortum quendam bonæ voluntatis inſpexerit, illuminat eam confeſtim, atque confortat, & incitat ad ſalutem, incrementum tribuens ei, quam vel ipſe plantavit, vel noſtro conatu viderit emerſiſſe*, & cap. 9. in fine: *Ut autem evidentiùs clareat, etiam per naturæ bonum, quod beneficio Creatoris indultum eſt, nonnunquam bonarum voluntatum prodire principia, quæ tamen niſi à Domino dirigantur, ad conſummationem virtutum pervenire non poſſunt, Apoſtolus teſtis eſt dicens*: Velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio. Rom. 7
Tandem invidioſè iterùm perſtringens Auguſtinum, utì in libro 12. de Inſtitutis Monachorum dudum fecerat, concludit cap. 18. Ægyptios Monachos ad Dei gratiam cognoſcendam optimos Magiſtros eſſe, quos aſſerit perfectionem cordis non loquacibus verbis, non inani diſputatione, ſed re, atque opere divini eſſe muneris didiciſſe; niſi velimus eos potiùs à Caſſiano intelligi, qui in Galliâ actiùs de gratiâ, & libero arbitrio diſputabant, ſed Semipelagianiſmi Magiſtrum Auguſtino minùs detuliſſe certò ſcio. Cæterùm de divinâ prædeſtinatione haud ſermonem fecit Caſſianus, quòd fortè dum illa perſcribebat, nondum Auguſtiniani Libri de Corrept. & Gratiâ, neque Epiſtola ad Sixtum, vel ad Paulinum in Gallias delatæ fuerant, quas poſteà Maſſilienſes impugnaſſe teſtis eſt Sanctus Pater Lib. de Dono perſ. c. 2 t.

Has collationes ſeptem non fuiſſe editas poſt annum 426. ſi non eodem ipſo anno emiſſæ ſunt, pro certo habeo; nam Honoratus Abbas Lerinenſis circà finem ejus anni in occiſi Patrocli locum ſubrogatus Arelatenſem Eccleſiam moderandam ſuſcepit; Patroclum verò occiſum anno 426. teſtatur Proſper in Chronico; at cùm eas Collationes ſcripſit Caſſianus, Honoratus nondum erat Epiſcopus, ut ex præfatione patet: *Tamen vos*, inquit, *ò Sancti Fratres Honorate, & Eucheri.* Reliquas autem collationes ſeptem, quas Monachis in Stœchadibus degentibus inſcripſit, cùm haſce ad Lerinenſes emiſit, jam in manibus habebat, earum enim mentionem facit in fine præfationis ad Honoratum: *Si verò ſanctam ſtudii veſtri ſitim etiam hæc ſatiare non quiverint, ſeptem aliæ collationes, quæ ad Sanctos, qui in Stœcadibus conſiſtunt inſulis, emittendæ ſunt, frater, deſiderium, ut arbitror veſtri ardoris explebunt.* Has autem editas citrà annum 429. certum eſt, nam in præfatione meminit Honorati Epiſcopi adhuc ſuperſtitis, qui initio ferè illius anni defunctus eſt. Ex his colligitur, neque Proſperum Tyronem, neque Voſſium exactam notitiam habuiſſe, quo tempore collationes publicatæ fuerint, dum ille anno 429. vulgatas ſcribit; etenim non uno ſimul tempore emiſſæ ſunt, cùm decem priores, itemque ſeptem ſequentes antè 426. elucubratæ fuerint; Undè cæteris longiùs à veritate Janſenius aberravit, dum poſt mortem Sancti Auguſtini collationes editas ſcribit eo ductus argumento, quòd Proſper in Epiſtolâ ad Rufinum hiſce Caſſianum, ſo-

ciosque

Digitized by Google

cioſque perſtringit: *Quæ ſi vera ſunt, cur ipſi tam negligentes, ne dicam tam impii ſunt, ut tam abruptam perniciem ab Eccleſiâ non repellant? Tam inſanis prædicationibus non reſiſtant? nec ſaltem aliquibus ſcriptis eum, à quo talis emanat doctrina, conveniant? Magnâ enim gloriâ ſuâ humano generi conſuluerint, ſi Auguſtinum ab errore revocaverint*, ex quibus vivente Auguſtino nihil à Caſſiano ſcripti emiſſum Iprenſis contendit. Voſſius etiam putavit in lib. de Hiſt. Latinis editas à Caſſiano collationes anno 432. Sed planè uterque rejicitur ipſomet teſte Caſſiano, qui in præfatione librorum de Incarnatione contrà Neſtorium editorum anno 430. ait: *Abſolutis dudum Collationum ſpiritualium libellis ſenſu magis, quàm ſermone inſignibus*, &c. Ut interim ſileam antè Sanctum Auguſtinum Honoratum deceſſiſse, cui ſeptem collationes, & præcipuè decimam tertiam, quâ Auguſtini doctrina pulſatur, Caſſianus dicavit. Verborum verò Proſperi non is ſenſus eſt, qualem ille ſcriptor autumavit, ſed dolere ſe dixit Proſper, quòd Caſſianus illis de rebus ad Auguſtinum non perſcriberet eorum, quæ in dubium vocabat, comprobationem intellecturus, ſed eidem occultis ſuſurrationibus obloqueretur. Cæterùm paulò poſt apertè collationes Caſſiani nominat, ut mirum ſit, Janſenium ex illâ Epiſtolâ in eam ſententiam adductum, ſcribit enim: *Moleſtè ferunt, quòd his, quæ adverſum excellentiſſimæ auctoritatis Virum inter multas Collationes aſſeruere, reſiſtimus.*

CAPUT II.

Lerinenſes Monachi Caſſiano contrà Sanctum Auguſtinum adhærent. De Hilario Epiſcopo Arelatenſi id præſertim contrà vulgarem ſententiam evidenter oſtenditur.

EX dictis jam tandem patet, undè nam Semipelagianiſmus in Lerinam navigarit, nempè cum Caſſiani collationibus Honorato Lerinenſium Monaſteriarchæ, atque Eucherio Monacho nuncupatis. Vignierius in præfatione ad opus imperfectum Sancti Auguſtini contrà Julianum putavit, Fauſtum Lerinenſium Abbatem ex Juliani ejuſdem, quem eò appuliſse ſcribit, ſermonibus contrarias Auguſtino opiniones defendendas ſuſcepiſse; at ex iis, quæ narraturi ſumus, germana ejus apud Lerinam morbi origo innoteſcet. Anno 428. florebant in inſulâ, utì diximus, Honorati diſcipuli Maximus Abbas, Hilarius Arelatenſis, Fauſtus poſteà Rejorum Antiſtes, Lupus Trecenſis cum Vincentio fratre, quem auctorem commnnitorii vulgò faciunt, illiſque proximus Eucherius Lugdunenſis, quo impellente Caſſianus collationem memoratam decimam tertiam, aliaſque ſex inſuper procuderat; qui verò ex iis in Caſſiani partes tranſierint, paucis oſtendam. Et quidèm cùm nulla Honorati, nec Maximi, nec Lupi ſcripta extent, nil ſiniſtri de illis ſuſpicari fas ſit; turpe enim eſt Sanctos illos viros, quorum errata nullo certo teſtimonio conſtant, in depravatæ ſententiæ ſuſpicionem vocare; utinam & de reliquis ſyncellitis tàm ſanctè judicare poſſemus, ſed illis nulla per nos injuria importabitur, ita enim tunc illis ſentire licuit, quando res quæſtionis erat, non dogmatis, atque exceptâ illâ Auguſtini ſententiâ de prædeſtinatione gratuitâ ad fidem, à quâ prorsùs abhorrebant, in aliis adversùs Pelagianos cum eodem S. Doctore conveniebant.

Fauſtum, qui anno 433. Lerinenſium Abbas renunciatus fuit, ut inferiùs nobis deſcribetur, fuiſse poſt Caſſianum Semipelagianorum Coriphæum nulli dubium eſt; extant enim de gratiâ, & libero arbitrio duo ab eodem ſcripta volumina, in quibus Caſſiani errores apparent; undè & ejuſdem libri in Romanâ Synodo à Sancto Gelaſio Auguſtinianæ doctrinæ tenaciſſimo rejecti ſunt, eoſdem etiam impugnavit Sanctus Fulgentius noſter Ruſpenſis, aliique ut fuſiùs ex dicendis conſtabit. Hæc de Fauſto Monachorum Scytharum ad Sanctum Hormiſdam Papam Oratores ſcripſere ad Sanctos Epiſcopos Africanos, quorum Princeps laudatus Fulgentius erat: *Libros Fauſti Galliarum Epiſcopi, qui de Monaſterio Lerinenſi provectus eſt, contrà prædeſtinationis ſententiam ſcriptos eſſe, non dubium eſt*: Lib. de Incar. & Grat. cap. 8. Sed & Vincentium Lerinenſem Caſſiano, atque Abbati ſuo Fauſto mordicùs contrà Auguſtinum adhæſiſſe cap. 10. apertè oſtendam, idque non utcunque probabilibus conjecturis evincam, ſed ex illo ipſo commonitorio, ut mirari ſatis non deſinam, viros eruditos, qui laudatum volumen notis illuſtrarunt, eos in illo nævos non adnotaſſe.

Porrò cæteris Lerinenſibus Hilarius Arelatenſis, & literarum, & ſanctitatis gloriâ ſuperior non modò cum memoratis concellitis Caſſiani ſententias defenſavit, verùm etiam anno 429. ad Arelatenſem cathedram promotus præcipuus inter illos habebatur, qui à Sancto Auguſtino in quæſtione de prædeſtinatione diſcedentes Caſſiani partes ſovebant. Video hac in re mihi eſse luctandum cum Auguſtiniani noſtri inſtituti viris doctiſſimis, eruditiſſimiſque, qui duce nunquam ſatis laudato Eccleſiaſticorum annalium Scriptore ad annum 426. Hilarium Arelatenſem Sancti Auguſtini diſcipulum, illiuſque adversùs Semipelagianos propugnatorem ſtrenuiſſimum publicarunt; & ita planè de Hilario poſt Baronium ſenſere Marquez, Herrera, Cruſenius, meique amantiſſimus, ac de Auguſtinianâ Republicâ benemeritus Aloyſius Torellus, quorum ſententiam adeò evidenter refellam, ut minimè dubitem, noſtros homines à vulgari, ac inveteratâ illâ opinione jam tandem diſceſſuros. Sanctus Proſper datâ ad Auguſtinum Epiſtolâ omnium, quæ à Caſſiano, ac ſectatoribus contrà ejuſdem de prædeſtinatione gratuitâ ſententiam in Galliis diſputabantur, certiorem faciens, ut editis libris adverſantium impetum retunderet, eundem rogavit, addiditque hæc ipſa: *Speramus non ſolùm tenuitatem noſtram diſputationum tuarum præſidio roborandam, ſed etiam* IPSOS, *quos meritis, atque honoribus claros caligo iſtius opinionis obſcurat, defæcatiſſimum lumen gratiæ recepturos; Nam* UNUM EORUM *præcipuæ auctoritatis, & ſpiritualium ſtudiorum virum Sanctum Hilarium Arelatenſem Epiſcopum, ſciat Beatitudo tua admiratorem, ſectatoremque in* ALIIS *omnibus tuæ eſſe doctrinæ, & de* HOC, QUOD IN QUERELAM TRAHIT, *jam pridem apud Sanctitatem tuam ſenſum ſuum per literas velle conferre. Sed quia utrum hoc facturus, aut quo fine ſit facturus, incertum eſt &c.* Clariùs ne à Proſpero poterat Hilarius Arelatenſis inter Semipelagianos connumerari? Tradit, inſignem hunc Arelatenſem Epiſcopum eſse UNUM EORUM, nempè Semipelagianorum, quos eâ in Epiſtolâ deſcribit, qui gratuitam prædeſtinationem ad initium fidei ab Auguſtino aſſertam IN QUAESTIONEM TRAHEBAT. Alter etiam Hilarius Auguſtini diſcipulus, & Monachus Auguſtinianus, qui tunc in Galliis unà cum Proſpero contrà Caſſianum, & aſſeclas acerrimè pro Magiſtri doctrinâ depugnabat, literas de eorundem Semipelagianorum opinionibus unà

cum laudatâ Proſperi Epiſtolâ ad Sanctum Doctorem perferendas ſcripſit, ioquibus de Hilario Arelatenſi planè Proſperi dictis conſormia narrat: *Sed planè*, inquit, *illud tacere non debeo, quòd ſe dicant tuam Sanctitatem* HOC EXCEPTO *in factis, ac dictis omnibus admirari.* De Hilario Epiſcopo dicit Proſper in Epiſtolâ ad Auguſtinum: *admiratorem, ſectatoremque in aliis omnibus tuæ eſſe doctrinæ, & de* HOC, *quod in querelam trahit &c.* At Sanctus Auguſtinus utriuſque literis duos libros repoſuit de Prædeſtinatione Sanctorum, ac de Dono perſeverantiæ inſcriptos, in hujus verò poſterioris cap. 21. de Hilario Arelatenſi hæc illis reſcripſit: *Videant tamen ii*, nempè Hilarius, ſociique, *quibus amantibus me ingratus eſſe non debeo, qui* PRÆTER HOC (depravatè enim in editis libris *propter hoc* legitur) *quod in quæſtionem venit, omnia mea, ſicut ſcribitis, ſe profitentur amplecti: videant, inquam, utrum in primi libri poſterioribus partibus eorum duorum, quos mei Epiſcopatûs initio, antequàm Pelagiana hæreſis appareret, ad Simplicianum Mediolanenſem Epiſcopum ſcripſi, remanſerit aliquid, quo vocetur in dubium, gratiam Dei non ſecundum merita noſtra dari, & utrum ibi non ſatis egerim, etiam initium fidei eſſe donum Dei; Et utrum ex iis, quæ ibi dicta ſunt, non conſequenter eluceat, etſi non ſit expreſſum, etiam uſque in finem perſeverantiam non niſi ab eo donari, qui nos prædeſtinavit in ſuum regnum, & gloriam*, & poſteà: *Undè recolant adverſùs hæreſim Pelagianam jam antè aliquot annos iſta dicta eſſe, atque conſcripta, quæ nunc eis diſplicere mirandum eſt.* Ergo teſte Sancto Auguſtino Hilarius Epiſcopus Arelatenſis in quæſtione de initio fidei, ac Dono perſeverantiæ ab ejuſdem ſententiâ abhorrebat, at PRÆTER HOC *omnia* Sancti Doctoris dicta *ſe profitebatur amplecti*, quod tamen illi poſſe *diſplicere* Auguſtinus mirabatur. Ex his palam fit, Sanctum Hilarium Lerinenſem Monachum, dein celeberrimum Galliarum Epiſcopum cum Caſſiano contrà Auguſtinum eâ in quæſtione conſpiraſſe.

Baronius ad annum 426. laudatæ Proſperi Epiſtolæ textum emendat, atque ab Hilario Epiſcopatum removet, ſcribens id ex margine, ubi Hilarius Epiſcopus deſignabatur, in codicem irrepſiſſe; putat enim eas Proſperi literas datas anno 426. quo tempore Honoratus erat Epiſcopus Arelatenſis, quem etiam diu ſuperſtitem facit ſub Cœleſtino, & Sixto III. Pontificibus. Voſſius huic ipſi fundamento innixus codicem corrigendum putat, io locum Hilarii Honorato ſubſtituto. Hic quidèm Hilarium Arelatenſem, utì Semipelagianum à Proſpero notari animadvertit, ſed cùm arbitraretur loqui Proſperum de Epiſcopis, quos *meritis, & honoribus claros* affirmavit, ea de Honorato intelligenda eſſe exiſtimavit Hilario etiamnùm Lerinam incolente.

Sed iſti Scriptores in eo decepti ſunt, quòd duos Hilarios in unum, eundemque confuderint, cùm tamen Hilarius, qui de Semipelagianis ad Auguſtinum ſcribit, longè diverſus ab Hilario Arelatenſi Epiſcopo ſit, utì olim præmonuit Bellarminus in Catalogo Scriptorum V. *Hilarius.* Etenim Hilarius Arelatenſis ſententiam Sancti Auguſtini *in quæſtionem trahebat*, alter verò hæc ad Sanctum Patrem ſcribit: *Nolo autem Sanctitas tua ſic me arbitretur hæc ſcribere, quaſi de his, quæ nunc edidiſti, ego dubitem.* Hilarius Arelatenſis nunquam vixit in Africâ, ſed juvenis Arelate à Sancto Honorato Abbate ad meliorem frugem revocatus fuit; alter autem teſtatur, ſe in Africâ fuiſſe Auguſtini diſcipulum: at de his iterùm ſermo redibit. Prætereà Hilarius, qui ad Auguſtinum ſcribit, Proſperum rogavit, ut longioribus literis Semipelagianorum querelas ad Auguſtinum deferret: *Egi*, inquit, *cum viro tùm moribus, tùm eloquio, & ſtudio claro, ut quanta poſſet collecta ſuis literis intimaret, quas conjunctas his deſtinare curavi.* De Epiſcopo verò Arelatenſi ait Proſper: *Jam pridem apud Sanctitatem tuam ſenſum ſuum per literas velle conferre; ſed quia utrum hoc facturus, aut quo fine ſit facturus, incertum eſt &c.* quæ de Hilario in defendendo Auguſtino collegâ, cujus inſtantiâ literas exaratas unà cum illius Epiſtolâ in Africam deferendas ſciebat, nullo pacto intelligi poſſunt.

Sed omne dubium abſolvemus, ſi quo anno Hilarius Arelatenſis Epiſcopus factus ſit, oſtendamus. Bollandus ad diem 16. Januarii non conſtare ait, quot annis ſederit Honoratus Arelate, undè & initia dignitatis Hilarii ſucceſſoris eidem incerta ſunt; Baronius in Martyrologii notis ad eandem 16. Januarii ſcribit, vixiſſe Honoratum ſub Sixto qui anno 432. Pontificatum inivit, cujus ſententiæ Voſſius accedit lib. 6. Hiſt. Pelag. theſi 14. Sed mihi res certa eſt. Honoratum anno 426. exeunte Epiſcopum habemus ex Chronico Proſperi, quod Auctores illi probè aſſirmant, quem tamen parvo tempore ſacris Arelatenſibus præfuiſſe tradit ejuſdem ſucceſſor Hilarius in Oratione de Sancto Honorato cap. 6. apud Bollandum: *In ſummâ ex illo brevi, quo vobis indultus eſt tempore facilè metiri datur &c.* Hocce verò breve tempus biennii ſpatio circumſcribitur ab Honorato Epiſcopo Maſſilienſi in Vitâ Hilarii Arelatenſis apud Surium die 5. Maii cap. 3. *Emenſo*, inquit, *biennio cùm ad meriti proprii percipiendum ex merito præmium ex vitæ iſtius curſu Beatus Pontifex vocaretur Honoratus, miſſis Epiſtolis, ut extremis ſuis intereſſe deberet, admonuit*, nempè Hilarium. Itaque anno 429. die 16. Januarii, quâ die ab Eccleſiâ Honorati memoria recolitur, obiit idem Epiſcopus *emenſo biennio*, ex quo circà finem anni 426. in occiſi Patrocli locum ſubrogatus fuerat. At verò Honorato ſtatim à populo ſubſtitutus eſt Hilarius, qui illuc evocatus fuerat ab eodem, quò morienti adeſſet. Habemus aliud pro hoc ipſo confirmando teſtimonium. Sanctus Germanus Antiſiodorenſis Epiſcopus cùm anno 429. ut ſcribit Baronius, veriùs anno 430. ut dicemus, ex legatione Britannicâ in ſuam Urbem rediiſſet, ſtatim ob cives graviſſimorum tributorum onere ſublevandos Arelatem ad Auxiliarem Præfectum Prætorio Galliarum ſe contulit, *ita* Conſtantius lib. 1. cap. 29. apud Surium die 30. Julii: *Et pro quiete*, inquit, *vel requie quæſiturus remedia civitati poſt marina diſcrimina labores terrenæ expeditionis ingreditur.* At idem Auctor cap. 23. ſcribit eo tempore Hilarium fuiſſe Epiſcopum Arelatenſem: *Illuſtrabatur eo tempore civitas Hilario Sacerdote multimodâ virtute pretioſo.* Quarè anno 430. Hilarius erat Epiſcopus. At id temporis alter Hilarius, qui auctor eſt Epiſtolæ ad Auguſtinum, erat laicus, ut patet ex literis Sancti Cœleſtini ad Epiſcopos Galliæ, ubi etiam cap. 1. poſtponitur Hilarius Proſpero, quas literas datas eſſe poſt annum 430. certum eſt, nam defuncto Auguſtino emiſſæ ſunt. Cùm verò Proſper vocet Hilarium Epiſcopum, eodem tempore Hilarius alter non modò ſe Laicum teſtatur, ſed etiam alterum Hilarium Epiſcopum hiſce deſcribit in Epiſtolâ ad Auguſtinum: *Sunt ex parte tales Perſonæ, ut his conſuetudine Eccleſiaſticâ Laicos ſummam reverentiam neceſſe ſit exhibere; Quod quidèm ita curavimus Deo juvante ſervare, ut cùm opus fuit, non taceremus, quæ ad quæſtionis hujus aſſertionem exi-*

gnitas

Digitized by Google

guitas noſtrarum virium ſuggerebat. Sed de his jam ſatis.

Baronius Hilarii dignitatem ex literis Proſperi abraſit ex pravâ verborum Eucherii intelligentiâ; hic enim in Epiſtolâ parænetica ad Valerianum recitatis plurimorum exemplis, qui divitiis, ac ſupremarum dignitatum titulis dimiſſis ſacris ſe ſe addixerunt, *Hilarius*, inquit, *nuper, & in Italiâ nunc Antiſtes Petronius ambo ex illâ pleniſſimâ, ut ajunt, mundanæ poteſtatis ſede unus in religionis, alter in Sacerdotii nomen aſcendit*, addit hoc ſcholion Annalium ſcriptor: *Hæc Eucherius cùm creatus eſt Petronius Epiſcopus Bononienſis perſeverante Hilario in vitâ Monaſticâ*: Ad annum 426. num. 22. At Petronius electus eſt Epiſcopus Bononienſis anno 430. ut tradit Sigonius magni nominis ſcriptor in hiſtoriâ Bononienſi. Verùm quis non videat oppoſitum, & quidèm apertè colligi ex Eucherii verbis, etenim *nuper* refertur ad *nunc*, quaſi diceret, Hilarius nuper Epiſcopus in Galliâ, & nunc Petronius in Italiâ, aliàs ſenſus, ac proprietas dictionis omninò corrumpitur. Quarè cùm Petronius anno 430. Epiſcopus renunciatus fuerit, anno 429. itidem Hilarius Antiſtes dictus eſt.

Sed quid de meis Auguſtinianis dicam? Etenim Marquez, Herrera, Cruſenius, Staibanus cæterique, quos noviſſimè Aloyſius Torellus in ſæculis Auguſtinianis ad annum 400. & ſeq. ſecutus eſt, cùm in Epiſtolâ Hilarii ad Auguſtinum legerent: *Sufficiat mihi pœna mea, quòd à præſentiæ tuæ deliciis exulatus, ubi ſalubribus tuis uberibus nutriebar, non ſolùm abſentiâ tuâ crucior, &c.* queis ſe Auguſtini diſcipulum in Africâ fuiſſe ſignificat, Auguſtinianum illum Monachum arguentes, nec ab altero Hilario diſtinguentes, eundem Arelatenſium Archiepiſcopum faciunt: imò Torellus cæteris animoſior Auguſtini regulam Lerinenſi Monaſterio ab eodem Hilario ex Africâ invectam ad annum quadriogenteſimum imaginatur Tomo 1. ſæcul. Auguſtinen. anno eodem. Verùm iſthæc à nemine admitti poſſunt. Hilarius Arelatenſis Epicopus nunquam fuit in Africâ, neque ab Auguſtino Monaſticam veſtem accepit; id enim minimè tacuiſſet Sanctus Honoratus Epiſcopus Maſſilienſis, qui Hilarii vitam diligentiſſimè deſcripſit, quem quidèm Hilarii *meritorem* vocat Gennadius cap. 99. de Illuſtr. Scriptoribus. Hilarius ipſe in oratione de laudibus Sancti Honorati ad Arelatenſes recitatâ teſtatur, ſe deliciis terrenis immerſum ad Monaſticam vitam peragendam ab Honorato Abbate perſuaſum. *Venit*, inquit, *meque in illis jam annis nimis amicum ſæculo, & contumacem Deo ut ſeductor, & verax ad amorem Chriſti blandâ manu tentat.* Illud verò de illatâ Galliis ab Hilario anno 400. Auguſtini regulâ falſum eſt: eo anno exeunte, aut inſequenti Hilarius natus erat; nam quadrageſimo octavo ætatis anno eundem objiſſe ſcribit Sanctus Honoratus, mortuum autem anno 449. ex Sancti Leonis Papæ Epiſtolâ inferiùs cap. 12. dicemus. Hinc cadunt conjecturæ illæ, quibus noſtri moti ſunt ad Hilarii Auguſtinianum Monachatum aſſerendum, quòd unà cum Proſpero ſtrenuiſſimus fuerit Auguſtinianæ doctrinæ defenſor, nam teſte Proſpero *unus eorum* fuit, qui Auguſtini de prædeſtinatione doctrinam *in quæſtionem trahebat.*

Cùm Hilario adversùs Sancti Auguſtini doctrinam ſenſere ejuſdem concellitæ Fauſtus, & Vincentius Monachi, ut indicavimus; Hilarii verò amiciſſimus Eucherius, cujus præſertim precibus Caſſianus collationem XIII. exaravit, à Sancti Auguſtini de prædeſtinatione gratuitâ ſententiâ non receſſit, ut cap. 12. dicetur.

CAPUT III.

Lerinenſes Monachi fuerint ne Auguſtiniani? Illorum initia eâ occaſione indagata, ac de variis Monaſteriorum Galliæ regulis uſque ad Pontificatum Sancti Gregorii Magni plura adnotata. Agaunenſes, itemque Jurenſes in Galliâ Monachos Auguſtinianos fuiſſe ex eorundem Regulâ demonſtratur.

INtelligo, Auguſtinianos noſtros Lerinenſe Monaſterium ſub Auguſtini regulam antiquitùs adactum aſſerere, exiſtimantes, unicam S. Patris regulam in Occidente uſque ad S. Benedicti tempora viguiſſe, imò eoſdem Lerinenſes ab Hilario Arelatenſi Auguſtini diſcipulo ad ejuſdem doctrinam toto conatu defendendam ardentiùs inflammatos. Hinc Auguſtinus Lubin Galliarum Regis Chorographus, qui ſacros Martyrologii Romani faſtos geographicis tabulis ſummâ cum laude nuper illuſtravit, hæc ſcribit: Lerinenſes *Aſcetæ ſe Sancti Auguſtini diſcipulos dicebant, an doctrinâ? an vitæ inſtituto? an utroque?* At poſtremum approbat; quæ ſanè ſententia modò mihi excutienda eſt; Cùm verò videam, celeberrimi illius monaſterii initia ab aliis minus rectè ſtatuî, hæc quoque nobis indaganda ſunt; Et quidèm hoc ſecundum priùs expediendum videtur.

Scriptores plerique Baronii, ac Barralis chronologiam ſecuti circà annum 375. Lerinenſis cœnobii initia locant, quod probari nullâ ratione nobis poteſt. Certum eſt eo tempore, quo S. Honoratus cum ſene Capraſio Lerinam primùm ingreſſus eſt, ſediſſe apud Forojulium Leontium Epiſcopum; etenim ob id præſertim Honoratus Lerinam elegit, ut Leontio de proximo frueretur. Do verba Hilarii Arelatenſis Antiſtitis, atque Honorati diſcipuli cap. 12. de Vitâ S. Honorati: *Vacantem itaque inſulam ob nimietatem ſqualloris, & inaceſſam venenatorum animalium metu alpino haud longè jugo ſubditam petiit præter ſecreti opportunitatem, ſancti, & beatiſſimi in Chriſto viri Leontii Epiſcopi oblectatus viciniâ, & charitate conſtrictus.* Habuit tunc Honoratus comitem, imò magiſtrum S. Capraſium, quo etiam ſocio uſus eſt, dum in Peloponneſum transfretarat, hæc eodem Hilario cap. 2. ſcribente: *Ne quid tamen juvenili auſu temerè ab ipſis inceptum putaretur, aſſumunt*, nempè Honoratus, ejuſque frater Venantius, *ſenem perfectæ, conſumatæque gravitatis, quem ſemper in Chriſto Patrem computantes Patrem nominarunt, Sanctum Capraſium Angelicâ adhuc in terris converſatione degentem.* Erat ergo tunc Capraſius, cùm in Græciam navigarunt, ferè ſexagenarius. At Capraſium diem obiiſſe inter annum 445. & 449. certum eſt; Nam morienti Capraſio Kal. Junii adfuere Hilarius Arelatenſis, Theodorus Forojulienſis, ac Maximus Rejenſis. Hæc teſtatur S. Honoratus Maſſilienſis in Vitâ S. Hilaris cap. 5. apud Surium die 5. Maii: *Cùm Capraſium infirmitate fatigari corporeâ certis nunciis comperiſſet, ad ejus occurſum celeri ſe feſtinatione proripuit &c. In eodem loco tunc temporis S. Fauſtum Presbyterum & Abbatem ita futurorum præſcius honoravit, ut inter ſe, & ſanctos Sacerdotes Theodorum, & Maximum medium compelleret reſidere.* At cùm Hilarius objerit anno 449. die 5. Maii, ut ex Tirone Proſpero, & S. Leonis literis ad Raveonium cap. 12. dicemus, citrà illum annum Capraſii mors retrahenda eſt. Rursùs anno 445. nondum apud Forojulium ſedebat Theodorus, ſed hujus deceſſor Leontius, nam eo anno

Digitized by Google

Sanctus Leo Papa Leontium nobili privilegio ornandum duxit Epiſt. 87. ad Epiſcopos provinciæ Vienneſis: *Quoniam*, inquit, *honoranda eſt ſemper antiquitas, fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Leontium probabilem Sacerdotem hac, ſi vobis placet, dignitate volumus decorari, ut præter ejus conſenſum alterum provinciæ non indicatur à veſtra Sanctitate Concilium, & à vobis omnibus, quemadmodum vetuſtas ejus, & probitas exigit, honoretur.* Has verò literas datas eſſe anno 445. ex literis Valentiniani Imperatoris optimè oſtendit Cardinalis Baronius. Quarè Capraſius obiit poſt annum 445. ad defuncti Leontii ſedem Theodoro promoto; Quarè ſi anno 375. ad minùs ſexageſimum ætatis annum agebat, quando eum Honorato Lerinam petiit, vixiſſet ultrà annos centum, & triginta, & Leontius poſt Lerinenſis cœnobii conſtructionem ſuprà annos LXX. in Epiſcopatu ſuperſtes fuiſſet, quæ ſinè teſte affirmare non poſſumus.

Extat apud Sirmondum tomo 1. Concil. Galliæ & tomo 4. Concil. Edit. regiæ pag. 667. Epiſtola de Leporii converſione ſcripta à Sancto Auguſtino, ac collegis ex Africâ ad Epiſcopos Galliæ Proculum Maſſilienſem, & Cylinnium Forojulienſem cum hac epigraphe: *Dilectiſſimis, & Honorabilibus Fratribus, & Conſacerdotibus Proculo, & Cylinnio Aurelius, Auguſtinus, Florentius, & Secundinus in Domino Salutem.* Fuit Cylinnius Leontii in Forojulienſi cathedrâ deceſſor, ut patet ex eruditis tabulis Sammarthanorum. Deniquè inventus eſt libellus Leporii, quem tomo 38. Concil. Edit. Regiæ pag. 16. editum habemus, in quo leguntur ſubſcripti poſt Aurelium, & Auguſtinum: *Florentius Epiſcopus Hipponenſium Diarrhytorum*, itemque *Secundus Epiſcopus Eccleſiæ Aquenſis, ſivè Magarmitanæ.* Florentius anno 401. ejecto Equitio homine facinoroſo electus fuit Epiſcopus; etenim in Synodo Carthaginenſi Vincentio, & Flavitâ Conſſ. anno 401. Idibus Septembris celebratâ, hæc leguntur: *Rurſum placuit, ut quoniam Hipponenſium Diarrhytorum Eccleſiæ deſtitutio non eſt diutiùs negligenda &c. cum omnium voto eis ordinetur Epiſcopus.* Cap. 45. Cod. Africani Tomo 4. Concil. Edit. Regiæ pag. 538. Electum verò fuiſſe Florentium liquet ex laudatâ epigraphe, & ex collatione Carthaginenſi primæ diei cap. 139. ubi inter ſeptem conſiliarios Catholicorum contrà Donatiſtas nominatus fuit: *Florentius* (non Florentinus, ut ex cap. 55. & 2. Collat. 2. patet) *Epiſcopus Eccleſia Catholicæ Hippenſis Zaritonenſis.* Eadem urbs in Provinciâ Proconſulari dicebatur Hippo Diarrhytus, & Hippo Zarytus, ut ab altero Hippone regio Numidiæ diſtingueretur. In itinerario Antonini ponitur *Hippo Zarythus* diſtans ab altero Hippone, ubi Auguſtinus ſedebat, M-P. CLXII. Plinius lib. 5. c. 4. ſcribit: *Diarrythum à Græcis dictum propter aquarum irrigua*; & Solinus cap. 40. Polyhiſtoris ait: *Hipponem alterum de interfluente freto Diarryton nuncupatum*; idem habet Pomponius Mela lib. 1. cap. 7. Notarunt viri eruditi, promiſcuè ſyllabam *Dia* in *Za* ab antiquis mutatam: ita Patres Zabulum pro Diabolus ſcripſere; ita pro diætâ leges apud Plinium lib. 2. Epiſt. 17. Zeta, unde Zetarii apud Paull. lib. 3. ſent. tit. 6. iidem, qui diætarii. Hinc memoratæ Urbis Epiſcopus diverſimodè ſcriptus reperitur. Apud Sanctum Auguſtinum lib. 6. de Baptiſmo c. 3. in Synodo Sancti Cypriani nominatur: *Petrus Martyr ab Hippone Zarito* Edit. Baſil. anni 1542. In notitiâ Epiſcoporum Africæ inter Patres Proconſularis Provinciæ recenſetur: *Marianus Hippozaritenſis*; in Synodo Lateranenſi Martino I. Pontifice conſultat. 2. inter Epiſcopos, qui è Carthaginenſi provinciâ Synodum habuerant, legitur: *Donatus Epiſcopus S. E. Ippozaritenſis*; & in collatione laudatâ dicitur: *Hippenſis Zaritonenſis*: Hæc adnotavi, ne quis duos Florentios poneret, quorum unus eſſet Epiſcopus *Hipponi Diarrhytorum*, alter *Hippenſis Zaritonenſis.* In memoratâ etiam collatione anni 411. laudatur cap. 190. *Secundus Epiſcopus plebis Magarmalitenſis.* Uterque autem, nempè Florentius Hipponis Diarrhytorum, & Secundus nominati fuere judices anno 407. in causâ Maurentii Tuburſicenſis ex c. 67. ejuſdem codicis. Inſequenti verò anno Florentius deſignatus fuit Legatus ad Honorium contrà Paganos, & Hæreticos Coſſ. Baſſo, & Philippo; & rursùs anno 410. poſt conſulatum Honorii VIII. & Theodoſii II. ex laudato codice. Ex his patet Cylinnium Forojulienſem vixiſſe poſt annum 401. cùm ad eundem Florentius Epiſcopus Hipponis Diarrhytorum, qui eo tantùm anno ſedere cœpit, literas miſerit. Undè colligimus Lerinenſium cellulas, quæ ſedente apud Forojulium Leontio Cylinnii ſucceſſore ab Honorato primitùs extructæ ſunt, antè annum 402. non extitiſſe.

Rursùs etiam poſt annum 405. Lerinenſe cœnobium extructum fuiſſe altero argumento evincam. Caſſianus ſcribit Leporium, de cujus converſione Africani Patres ad Galliæ Epiſcopos ſcripſere, abs ſe in Galliis erroris admonitum fuiſſe, audiatur lib. 1. de Incarnat. cap. 4. *Leporius tunc Monachus, modò Presbyter, apud Gallias aſſertor prædictæ hæreſeos, aut inter primos, aut inter maximos fuit, à nobis admonitus, à Deo emendatus &c.* At Caſſianus poſt annum tantùm 405. in Gallias venire potuit, Conſtantinopoli enim Diaconus degebat, cùm Chryſoſtomus in exilium iterùm miſſus fuit, pro quo legationem etiam obiviſſe cap. 1. dictum eſt. Itaque ſi Leporius in Galliis à Caſſiano admonitus in Africam ſeceſſit, ibique Sancti Auguſtini operâ, ut ſcribit Gennadius cap. 59. correctus fuit, & hoc ipſum Auguſtinus per literas à Sirmondo editas Sancto Cylinnio Forojulienſi ſignificavit, nondum anno 405. Forojulienſem Eccleſiam Leontius regebat, & ex conſequenti Honoratus Lerinenſis cœnobii fundamenta nondum eo anno poſuerat. Quarè in re incertâ memorati monaſterii initia poſt annum 405. & antè annum 410. aſſeri poſſunt, nam eo pacto Leontius anno 445. propè quadraginta in Epiſcopatu annos exegit, undè ut cæteris ſeniori laudatum privilegium à Leone Magno conſerri potuit, præſertim cum anno eodem 410. ſederent in Africâ Florentius Hyppenſis, & Secundus Magarmalitenſis. Non ergo anno 375. ſed propè annum 410. Lerinenſe Monaſterium conditum fuit.

Hac ergo Lerinenſi chronologiâ præmiſsâ, de illorum Monachorum regulâ dicendum eſt. Conſtans eſt Scriptorum ſententia Monachiſmum ex noſtrâ Italiâ in Gallias derivaſſe. Et quidèm auctore Athanaſio Alexandrino, & Euſebio Vercellenſe Monaſtica diſciplina ex Ægypto, & Syriâ in Italiam venit. Scribit Hieronymus de Sanctâ Marcellâ Epiſt. 16. ad Principiam: *Nulla eo tempore nobilium fœminarum noverat Romæ propoſitum Monachorum, nec audebat propter rei novitatem ignominioſum, ut tunc putabatur, & vile in populis nomen aſſumere. Marcella ab Alexandrinis priùs Sacerdotibus, Papâque Athanaſio, & poſteà Petro, qui perſecutionem Arianæ hæreſeos declinantes quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum Romam confugerant, vitam Beati Antonii adhuc tunc viventis, monaſteriorumque in Thebaide Pachomii, & virginum, & viduarum didicit diſciplinam &c.* De Euſebio

id

id ipſum teſtatur Sanctus Ambroſius Epiſt. 82. Sanctus Martinus in Italiâ Monachum induit teſte Sulpitio lib. 1. cap. 4. *Cùm Gallias quoque*, inquit, *diſceſſu Sancti Hilarii, quem ad exilium hæreticorum vis coegerat, turbatam Eccleſiam comperiſset, Mediolani ſibi monaſterium ſtatuit.* Hoc eſt celebre illud cœnobium, quod ſe Mediolani vidiſſe teſtatus eſt Sanctus Auguſtinus in lib. de moribus Eccleſiæ Catholicæ cap. 33. & lib. 8. Conf. cap. 6. *Et erat*, inquit, *monaſterium Mediolani plenum bonis fratribus extrà urbis mœnia ſub Ambroſio nutritore.* Martinus dorante Hilarii exilio ſanctiſſimam ibidem vitam degit, cùm verò accepiſset, Hilario *Regis pœnitentiâ*, ait Sulpitius, *poteſtatem indultam fuiſse redeundi, Romæ ei tentavit occurrere, profectuſque eſt ad Urbem, cùm jam Hilarius præteriiſſet; ita eſt eum veſtigiis proſequutus; cùmque gratiſſimè ab eo eſſet ſuſceptus, haud longè ſibi ab oppido monaſterium collocavit.* Primi ergo Pictavienſis hujus in Galliâ monaſterii conſtructio contigit anno 361. Nàm Conſtantius anno imperii oltimo Hilarium ab exilio revocavit, quo tempore Auguſtinus adhuc puer ſeptimum ætatis annum agebat. Alterum poſteà cœnobium propè Turonem idem Martinus ejuſdem urbis Epiſcopus erexit. Fuere hæc duo Monaſteria Sanctiſſimorum Epiſcoporum Seminaria, hæc enim oculatus teſtis Sulpitius ſcribit cap. 7. *Pluresque ex his poſteà Epiſcopos vidimus, quæ enim eſset civitas, aut Eccleſia, quæ non ſibi de Martini monaſterio caperet Sacerdotem?* Et hos quoquè in ſuis diœceſibus cœnobia condidiſſe certum eſt, undè Martino auctore Monachiſmus latiùs per Gallias eſt propagatus. Hinc Caſſianus lib. 3. de Inſtit. cap. 4. *Galliæ Monaſteria* laudat ex Sancti Martini certè Turonenſis cœnobiis derivata. Monaſticum verò eorundem inſtitutum paucis deſcribit Sulpitius cap. 7. *Nemo ibi quicquam proprium habebat, omnia in medium conferebantur. Non emere, non vendere, ut pleriſque Monachis moris eſt, inquam, licebat. Ars ibi exceptis ſcriptoribus nulla habebatur, cui tamen operi minor ætas deputabatur, majores orationi vacabant. Vinum nemo noverat, niſi quem infirmitas coegiſset, plerique camelorum ſetis veſtiebantur.* Hæc ille.

Verùm poſt annum quadringenteſimum Monachorum cætus veluti fœcundiſſima apum examina paſſim totâ Galliâ excrevere. Etenim Caſſianus apud Maſſiliam, Honoratus apud Lerinam, Caſtor Aptæ, Jovinianus, Theodorus, aliique in Stœcadibus nobiliſſima monaſteria condiderunt. De Caſſiano ſcribit Gennadius cap. 61. *Caſſianus natione Scytha &c. apud Maſſiliam Presbyter condidit duo, ideſt virorum, & mulierum monaſteria, quæ uſque hodie extant.* In Chronico Maſſilienſi Sancti Victoris legimus fuiſse in monaſterio Caſſiani *uſque ad quinque millia Monachorum* apud Gueſnay antè cap. 45. cujus dicti fides ſit penès auctorem. De cœnobio Aptenſi ſcribit Caſſianus in præfatione ad Caſtorem, idemque de Monachis Stœcades inhabitantibus hæc habet in præfatione Collat. 18. *Non ſolùm Occiduas regiones, verùm etiam inſulas maximis fratrum catervis feciſtis florere.* Cæteris tamen monaſteriis anteibat Lerinenſe cœnobium omnium illius ſæculi ſcriptorum encomiis celebratum. De Lerinâ in proximâ inſulâ degens Eucherius ſcribebat in Epiſtolâ ad Hilarium: *Hæc nunc habet ſanctos ſenes illos, qui diviſis cellulis Ægyptios Patres Galliis noſtris intulerunt. Quos ego illic, Jeſu bone, ſanctorum cœtus, conventuſque vidi?* De eâdem ſcribit Sanctus Cæſarius Arelatenſis: *Hæc eſt, quæ eximios nutrit Monachos, & praſtantiſſimos per omnes provincias erogat Sacerdotes. Vix enim reperire erat, qui his temporibus aſsumptus in regionibus illis ad regimen Eccleſiarum non delectus eſset ex nobiliſſimo, & regularis inſtitutionis obſervantiſſimo cœnobio Lerinenſi.* Et hæ quidèm fuere primæ Monachorum coloniæ antè vigeſimum quinti ſæculi annum in Galliis fundatæ, quæ poſteà latiùs deductæ ſunt, quo tempore etiam per univerſam Africam Auguſtino auctore Monachiſmus propagatus fuit.

Plerique, & quidèm aliàs nobiles hujus ſæculi Scriptores unam tantummodò monaſticam antè Sancti Benedicti tempora regulam in Occidente viguiſſe arbitrati, univerſa Galliæ cœnobia iiſdem omnino legibus paruiſſe publicarunt. Joannes Marqoez inſignis Salmanticenſium Theologus, & in profanâ, ac ſacrâ hiſtoriâ ſummâ cum laude verſatus, ne aliarum familiarum ſcriptoribus eo in campo cedere videretur, antiquiſſima quæque Galliarum monaſteria Auſtinianæ Reipublicæ adſcripſit, quem ſecuti Cruſenius in ſuo Monaſtico, Herrera in Alphabeto Auguſtinenſi, ſed cæteris animoſiùs amiciſſimus P. Aloyſius Torellus Sacræ Theologiæ Doctor, ſummuſque per univerſam Italiam divini verbi declamator nobiliſſima Galliæ cœnobia ſub D. Patris Auguſtini regulam adigunt, ac univerſos illius regionis Monachos ſeu doctrinæ, ſeu ſanctitatis famâ illuſtres volentes, nolentes Auguſtinianâ togâ obvolvunt, & hos inter Lerinenſes præſertim noſtræ genti aſſerunt. Horum mihi ſententia paucis examinanda eſt; video enim laudatos ſcriptores partium ſtudio plus juſto rem promoviſſe; neque enim adeo exilis eſt Auguſtiniana Reſpublica, quæ jam faventibus Superis per univerſum Orbem colonias deduxit, ut Gallicanorum monaſteriorum, ſi fas eſt ita loqui, rapinis augenda eſse videatur. Utì plures fuere in Oriente Monachorum regulæ, nempè Antonii, Pachomii, Baſilii, aliorumque ita nequè una fuit Monachorum in Occidente regula, ſed variæ, atque diverſæ. Italiæ cœnobia, quæ apud Urbem, & Mediolani ſe vidiſſe Sanctus Auguſtinus ſcribit, itemque laudata à Hieronymo Epiſt. 30. ad Oceanum Volſcorum, atque in Tuſciæ inſulis monaſteria Sancti Athanaſii inſtituta ſecuta eſse non dubito. Hoc ipſum dicendum exiſtimo de inſigni monaſterio noſtræ provinciæ Aquilejenſi, in quo Monachum circà annum 370. ſe fuiſse ſcribit Ruffinus in priori invectivâ, cujuſque Monachos laudat in fine Chronici S. Hieronymus, diù enim Aquilejæ ſubſtitit Athanaſius Alaxandriâ Arianorum inſidiis, ac furore ejectus; Impræſentiarum de regulis cœnobiorum Galliæ diſſerendum eſt. In primis monaſteria S. Martini Auguſtinianæ regulæ parere oon poterant; erat enim tuoc Auguſtinus puer, ac ipſe ſub Grammaticorum regulas adactus Deum rogabat, *ne in ſcholâ vapularet*: 1. Confeſs. cap. 9. Caſſianus nobile poſteà monaſterium apud Maſſiliam conſtruxit, qui cùm Syrorum, atque Ægyptiorum Monachorum inſtitutis à puero eſſet innutritus, iiſdem non modò Maſſilienſes Monachos, verùm etiam Aptenſes imbuit; etenim Sanctus Caſtor Aptæ Epiſcopus in ſuâ diœceſi cœnobium juxtà regulam Ægyptiorum inſtituere volens, regulam à Caſſiano per literas petiit, impetravitque, quæ ex præfatione ad Caſtorem intelliguntur, ubi ait: *In provinciâ ſiquidem tuâ cœnobiorum ex parte Orientalium, maximèque Ægyptiorum volens inſtituta fundare, &c.* Vel ergo Caſtor Auguſtini regulam ignoravit, quòd nondum Galliis poſt annum 410. innotuerat, vel illi Ægyptiorum regulam prætulit. Hoc conſtat, utrumque monaſterum Maſſiliæ, atque Aptæ conſtructum Orientalium Patrum regulam ſecutum.

Digitized by Google

Lerinenſes deindè, ac Grinnicenſes familiæ Monachorum in Galliis apparuere. Priores quidèm Monachos Sanctus Honoratus inſtituit, tantâque & ſanctitatis, & literarum gloriâ floruerunt, ut dubio procul cæteros religioſorum hominum cœtus in Galliis ſuperaverint. Grinnincenſes erant in diœceſi Viennenſi, de quibus auctor Vitæ Sancti Clari Abbatis apud Bollandum die 1. Januarii ſcribit cap. 2. *Griniacenſium cœnobia à Sanctis Pontificibus urbis fundata, in quorum maximo oſsa beatiſſimi Ferreoli Martyris condita venerabantur*, additque *Griniacenſium loca quadringentos Monachos alebant.* Scribit Sanctus Avitus Viennenſis Epiſt. 65. ad Maximum: *Monaſteriis Grinnicenſibus occupatus aliquandiù jam habitaculo civitatis abſueram.* Porrò diverſa fuiſse Lerinenſium, ac Grinnicenſium inſtituta disertè tradit Sidonius lib. 7. Epiſt. 17. ad Voluſianum fratrem: *Fluctuantemque*, inquit, *regulam fratrum deſtitutorum ſecundùm ſtatuta Lerinenſium Patrum, vel Grinnicenſium feſtinus informa.* Erant illi Monachi apud Arvernos inſtituti ab Abrahamo Monacho Orientali, quem Gregorius Turonenſis non uno loco laudat. Ergone & iſte Africanam Auguſtinenſium regulam ex remotis Orientis cœnobiis Arvernis intulit? Et hujus quidèm monaſterii regula à Lerinenſi, ac Grinnicenſi diverſa erat. Quæ verò fuerit Lerinenſium regula, cùm illa non extet, vel ſaltem adhuc in angulis cum blattis luctetur, incertum eſt. Illud tamen conſtat juxtà Orientalium Patrum ſtatuta conſcriptam fuiſse, quod evidenter tradit auctor Vitæ Sancti Eugendi cap. 14. num. 14. apud eruditiſſimum Bollandum die 1. Januarii (erat ille Agaunenſis inſtituti Monachus) *Sic namquè*, ait, *quòd non omnino illa, quæ quondàm Sanctus, ac præcipuus Baſilius Cappadociæ Urbis Antiſtes, vel ea, quæ Sanctorum Lirinenſium Patres, Sanctus quoquè Pachomius Syrorum priſcus Abbas, ſivè illa, quæ recentior venerabilis Caſſianus edidit, faſtidioſâ præſumptione calcemus, ſed ea quotidie lectitantes iſta pro qualitate loci, & inſtantiâ laboris invicta potius, quam Orientalium, perficere affectamus, quia procul dubio efficaciùs hæc, faciliùſque natura, vel infirmitas exequitur Gallicana.* Vides Agaunenſium regulam mitiorem fuiſse, ac Gallorum naturæ conformiorem, Lerinenſem verò cum Orientalibus regulis computatam; Et cùm auctor Lerinenſium, ac Pachomii regulas recitans disjunctione non utatur, ſuſpicari jure poſſumus eoſdem Lerinenſes Sancti Pachomii regulam majori ex parte ſecutos. Etenim cùm Sanctus Hieronymus Pachomii regulam Latio donaſſet, à plurimis in Occidente legi cæpta eſt, eam enim translationem ſe feciſse Hieronymus teſtatus eſt, quòd plurimi Latinorum Ægyptiaci, ac Græci ſermonis ignari illius Cœnobiarchæ inſignium Tabennenſiotarum Patris inſtituta cognoſcere deſiderabant. Nec alias ex ſuâ illâ peregrinatione regulas Lerinam ſecum ferre potuit Honoratus, qui Italiæ tantùm cœnobia luſtraverat, ut ex cap. 3. Vitæ ejuſdem habemus: *Hujus Italia benedici gaudet introitu, hunc Tuſcia veneratæ complectitur, ac blandiſſimas per Sacerdotes ſuos moras nectit.* Hinc Sanctus Benedictus Annianenſis Abbas in concordiâ regularum, cùm ex regulis Orientalium Patrum, ac noſtrorum Tarnatenſium, itemque Cæſarii, Aureliani, ac Columbani regulis ſententias ad verbum exſcriptas recitaret, nuſquàm Lerinenſem regulam laudavit, quod certè feciſset, ſi Sanctus Honoratus regulam ab Orientalibus ſtantis diſtinctam ſuis Monachis præſcripſiſset. Lerinenſes verò à Sancto Honorato regulam accepiſse ex Synodo III. Arelatenſi colligitur, in quâ lis inter Theodorum Forojulienſem, & Fauſtum Abbatem Lerinenſem compoſita fuit, ibi enim laudatur *Regula, quæ à fundatore ipſius monaſterii dudum conſtituta eſt.* Hinc verò palam fit, Lerinenſes Sancti Auguſtini regulam non ſecutos; nàm Agaunenſes Monachi, ut mox probabo, Sancti Auguſtini regulam obſervabant, quam ab illâ Lerinenſium laudatus Monachus Agaunenſis auctor vitæ Sancti Eugendi diſtinguit. Imò Lerinenſes Monachos Auguſtinianam Agaunenſium regulam uſquè ad Marini Lerinenſis Abbatis tempora ignoraſse inſinuat memoratus Scriptor in fine Vitæ Sancti Eugendi cap. 15. *Inſtituta quoquè*, inquiens, *de formatione Monaſterii noſtri Agaunenſis cœnobii Sancto Marino Presbytero inſulæ Lirinenſis Abbate compellente digeſſimus, deſideria veſtra tàm pro inſtitutionis inſignibus, quàm pro jubentis auctoritate Chriſto opitulante luculenter explebunt.* Quarè ſi Marinus Abbas Lerinenſis tranſmitti ad ſe optabat Agaunenſis cœnobii leges, illas ſanè ignorabat; Scriptorem verò vitæ Eugendi circà annum 500. vixiſse ex dicendis conſtabit.

Video, quid his reponat eruditiſſimus Aloyſius Torellus, nempè unam quidèm in Galliis viguiſse Auguſtinianam regulam, ſed non eaſdem fuiſse in omnibus monaſteriis conſtitutiones, quo pacto Eremitæ omnes Auguſtiniani unam quidèm Sancti Patris regulam ſequuntur, unique Moderatori totius Reipublicæ Eremitanæ obediunt, ſpecialibus tamen ſtatutis diverſi reguntur; ſpeciales enim quaſdam leges habent Patres Excalceati Italiæ, ſuas Recollecti in Hiſpania, alias Bituricenſes Galli, à quibus diverſis etiam nos ſtatutis ſubjicimur. Invitus quidèm ab hac opinione diſcedo, ſed is veritati cultus debetur, ut amico præponatur, quem æqui, bonique noſtram hanc in dicendâ ſententiâ libertatem conſulturum ſcio, novi enim virum ſtrenuiſſimum ubiquè veritatis indagatorem. Dabo hìc regulas celebriores, quæ antè Gregorii Magni in Galliæ monaſteriis floruere.

Sanctus Cæſarius, qui anno 503. ad Arelatenſem ſedem evectus eſt, ſpecialem abs ſe extructo monaſterio regulam indixit, quæ poſteà ad pleraque alia cœnobia derivavit. Hanc verò regulam typis excuſſit Proſper Stellartius vir Auguſtiniani inſtituti, quam etiam ſuæ collectioni regularum Lucas Holſtenius inſeruit, præfert autem hunc titulum in vetuſtiſſimis MS. *Incipit regula à S. Tetradio Presbytero nepote beatæ mem. S. Cæſarii Epiſcopi Arelatenſis Abbati meâ parvâ perſonâ rogante tranſmiſſa, quam à ſuo ſupramemorato Domino Cæſario dixit ipſe dictatam, quam, dum eſset Sacerdos, ipſe per diverſa monaſteria tranſmiſit.* Poſt Cæſarium, & Auxanium Arelatenſem Eccleſiam rexit Sanctus Aurelianus, quo tempore Childebertus Francorum Rex in eâdem urbe nobile cœnobium condidit. Porrò Sanctus Aurelianus non modò nullam ex antiquiorum Galliæ monaſteriorum regulis ſelegit, verùm etiam nec deceſſoris Cæſarii regulâ uti voluit, ſed novam prorsùs procudit, in cujus prologo ita fatur: *Regulam vobis, ac diſciplinam inſtituimus, quæ vos ad viam perfectionis rectè faceret gradiri, & ad regna cælorum feliciter pervenire.* Illic verò titulus inſcriptus eſt: *Incipit inſtitutio Sanctæ regulæ*: hujus monaſterii mentionem facit S. Gregorius Magnus lib. 7. Epiſt. 117. Regnante eodem Childeberto Sanctus Ferreolus Ucetienſis in Galliâ Narbonenſi Epiſcopus monaſterium condidit, propriamque illis

Mona-

Monachis regulam dedit, in cujus præfatione hæc ad Lucretium ſcribit: *Regulam, quæ ab eis pro lege ſervetur, licentiâ à vobis tam petitâ, quàm acceptâ conſcripſimus.* Ita verò illa inchoatur: *Regulæ principium de his, quæ obſervanda Monachis Ferriolus cenſit Monaſterii ſtatui inſtitutor.* Novam etiam regulam Galliis intulit inſignis Luxovienſis cœnobii conditor Sanctus Columbanus, de quâ re Jonas Monachus cap. 9. libri de Vitâ Sancti Columbini hæc ſcribit: *His ergo in locis Monachorum plebibus conſtitutis ipſe viciſſim omnibus intererat, regulamque quam tenerent, Spiritu ſancto repletus condidit;* Pleraque etiam Monaſteria ſub eandem regulam adacta recitat cap. 6. Illius verò titulus eſt: *Incipit regula cœnobialis;* ſtatimque caput primum incipit in hæc verba: *Primo omnium docemur Deum diligere ex toto corde &c.* Harum regularum collectionem conflavit Sanctus Benedictus Abbas Anianenſis, qui floruit anno 820. quas unà cum aliis plerisque è codicibus antiquiſſimis Monaſterii Sancti Maximini apud Treviros, ac ſelectæ Bibliothecæ Sereniſſimæ Svecorum Reginæ Chriſtinæ exſcripſit Holſtenius, ſed vir nunquam ſibi ſatisfaciens, ultràque nonum annum ſcripta ſua premens morte præventus non evulgavit; illæ tamen curâ, & ſtudio Eminentiſſimi Principis Franciſci Cardinalis Barberini Romanis typis excuſſæ prodiere anno 1661. Et quidèm regula Sancti Cæſarii Auguſtinianâ brevior eſt, cujus nec unam ſententiam ad verbum reddit. Regula Sancti Aureliani ſex tantummodò paginis continetur; illa verò Sancti Ferreoli tredecim; regula denique Sancti Columbani in decem tantùm capita digeſta eſt; Ex quibus patet horum Patrum inſtitutiones monaſticas verè, ac rigorosè regulas nuncupandas eſſe, non minùs, quam Auguſtinianam noſtram; ridiculum enim eſſet aſſerere, cæteras Monachorum leges eſſe conſtitutiones, Auguſtini verò ſtatuta unicè Regulæ nomen mereri. Fruſtrà ergo Auguſtiniani Scriptores inſignia quæque Galliarum cœnobia noſtræ genti aſſerunt, quòd una tantùm in Galliis antè Benedictinam Sancti Auguſtini Regula regnaret.

Vereor tamen, ne Lerinenſibus extrà Auguſtinianæ Reipublicæ confinia deportatis tantùm mihi invidiæ apud noſtrates conflem, quantùm ſibi laudis alii comparaſſe putant, qui omnia Galliarum monaſteria in rei noſtræ cenſum ſatis confidenter retulere; Quarè ne quid per me gens noſtra detrimenti ſubeat, inſulæ Lerinenſis, ut quæruntur, damna longè plurium in continenti coloniarum, & quidèm nobiliſſimarum acceſſione compenſabo. Etenim Agaunenſes Monachos, qui Sæculo quinto in Galliis exorti ſunt, Auguſtinianos fuiſſe non vanâ illâ de unicâ in Galliis eâ ætate Sancti Auguſtini regulâ vigente, ſed ex eorundem ſtatutis, quæ univerſam Sancti Patris regulam ad verbum exhibent, ſolidè evincam, indeque etiam inſigne Jurenſium Monachorum inſtitutum, ex quo Agaunenſes derivarunt, eidem noſtræ Familiæ aſſeram. Ubi Rhodanus tenujor adhuc à fontibus ingenti aquarum fragore inter montium anguſtias in Lemanum lacum procurrit, brevior ſanè planities procul ab Octoduro alpium Grajarum urbe M.P. XII. aperitur, Agaunus incolis locus nuncupatur; ita enim ſaxum priſco vocabulo Galli appellabant. Locus exactè deſcribitur in actis Sancti Mauritii, ac Thebæorum militum, qui ibidem paſſi ſunt: *Legio Thebæa præteriens Octodurenſe oppidum ad locum, cui Agauno nomen eſt, celeriter properavit, ut XII. millium ſpatio ab Octoduro ſeparata neceſſitatem committendi ſacrilegii præteriret; Agaunum accolæ interpretatione Gallici ſermonis ſaxum dicunt; Quo in loco ita vaſtis rupibus fluminis curſus arctatur, ut commeandi facultate ſubtractâ, conſtratis pontibus viam fieri itineris neceſſitas imperaret.* Undiquè tamen imminentibus ſaxis parvus quidèm, ſed amænus irriguis fontibus campus includitur. In hac verò anguſtâ planitie parvus vicus antiquitùs extructus fuit, quem Tornatam, ſeu Tornadam incolæ appellarunt. In itinerario Antonini diſtare legimus ab Octoduro *Tornadam M. P. XII.* ut planè intelligamus Tornatam apud Agaunum ædificatam. Joſeph Simlerus, qui Valleſiam diligentiſſimè deſcripſit, lib. 1. hæc habet: *Sub Octoduro ad ſiniſtram Rhodani hi viculi ſequuntur Juviana, Servantia, Veroſa, mox Tarnadæ oppidum, Tarnadæ autem Antoninum ſecuti oppidum hoc nominamus, veterum plerique Agaunum nominarunt;* Quarè Agaunum, & Tornatam ex hoc ſolummodò diſtinguuntur, quod Agaunus ſitum, Tornata oppidulum inibi conditum ſignificat. Celebre verò monaſterium à Sigiſmundo Burgundionum Rege apud Tornatam extructum tradit laudatus Simlerus: *Sigiſmundus Rex Burgundionum Maximi Genevenſis, Theodori Sedunenſis, & aliorum Epiſcoporum oratione impulſus eodem loco in honorem Martyrum cœnobium celebre conſtruxit, oppidulum Tarnadæ juxtà poſitum mœnibus ampliatis cœnobio conjunxit.* Scribit hoc ipſum ejuſdem Sæculi auctor Marius Aventicenſis in Chronico ad annum 515. *Florentio, & Anthemio Conſſ. monaſterium Acauno à Rege Sigiſmundo conſtructum eſt.* Verùm ex actis Sancti Severini Abbatis Agaunenſis, ſeu Tarnatenſis conſtat inſigne illud cœnobium antè annum quingenteſimum extructum fuiſſe, nam cùm Clodoveus Magnus Francorum Rex, qui *jam per annos vigintiquinque* regnarat, inſanabili morbo laboraret, Tranquillinus Medicus his Regem alloquutus eſt: *Eſt ſanè in ſacroſancto Agaunenſium monaſterio, ubi pretioſus Chriſti Martyr Mauritius requieſcit, Abbas, & Sacerdos vir quidam moribus, & vitâ laudabilis Severinus nomine &c.* cap. 1. num. 5. apud Bollandum die 11. Februarii. At Clodoveus circà annum 480. regnum indeptus eſt, quarè anno regni XXV. nempè circà annum 505. florebat Tarnatenſe monaſterium ſub Severino Abbate. Præthereà cùm juſſu Sigiſmundi Regis anno 515. Sanctus Avitus Viennenſis unà cum collegis novam pſallendi formam Tarnatenſibus præſcriberet, ſacram concionem idem recitavit, cujus tantum titulum è Thuanis ſchedis vir diligentiſſimus Sirmondus pag. 158. Sancti Aviti Epiſtolis, ac poematibus inſeruit, eſt verò talis: *Homilia VII. dicta in Baſilicâ Sanctorum Agaunenſium in innovatione monaſterii ipſius &c.* Ex quibus patet, non quidèm eo anno Tarnatenſe cœnobium primitùs extructum, ſed jugis, nullâque unquam horâ interpolatæ pſalmodiæ inſtitutione ſanctiorem in formam reſtitutum. De Sancto Hymnemodo, qui primus anno memorato 515. Tarnatenſe monaſterium rexit, hocce fragmentum ex memorato codice exhibet Bollandus in prolegomenis ad Vitam Sancti Severini: *Pſallendi interim vel ſubſiſtendi regula inſtituta Sancto Hymnemodo à cœtu Epiſcoporum, qui illuc ad conſtituendum monaſterium venerant, traditur.* Plerique tamen Tarnatenſe monaſterium à Sigiſmundo Burgundionum Rege fundatum exiſtimarunt, quod ille & novis ædificiis auxit, redditibus locupletavit, jugique pſalmodiâ inſtitutâ ſanctiùs reformandum curavit. Sammarthani Tom. 4. Galliæ Chriſtianæ tabulas donationis ab eodem Rege peractæ recenſent, ubi & nobiles Epiſcopi, qui in-

interfuere, nominantur, ſed de regulâ tunc vel veteri firmatâ, vel novâ inductâ nihil aſſeritur.

De Tarnatenſium, ſeu Agaunenſium Monachorum regulâ hæc ſcribit vir eruditiſſimus Haeſtenus tr. 5. Diſquiſ. Monaſt. XI. *Qualis verò regulæ hujus fuerit obſervantia, nuſquam legere me memini;* Sed Lucæ Holſtenii V. C. diligentiâ Tarnatenſis Regula tandem innotuit, illam enim unà cum reliquis a Sancto Benedicto Annianenſi collectis publicavit. Hunc titulum præfert: *Incipit regula Monaſterii Tarnatenſis;* In tria, & viginti capita digeritur, & Sancti Auguſtini regulam ad verbum exſcriptam continet, quod Lectorum commoditati conſulens paucis oſtendo, eandem cum Auguſtinianâ, quo pacto utraque in capita ab Holſtenio diſtincta fuit, conferendo. Caput XIV. regulæ Tarnatenſis conflatur ex capite primo, ſecundo, & tertio regulæ Auguſtinianæ. Caput XV. Tarnatenſium unis quartum, & ex parte quintum noſtræ regulæ. Caput XVI. conformia tradit poſteriori parti capitis quinti regulæ Auguſtinianæ. Caput XVII. eſt apud Sanctum Auguſtinum ſextum, ac ſeptimi prior pars. Caput XVIII. reliquam ſeptimi, & priorem octavi Auguſtinianæ regulæ reddit. Caput XIX. componitur ex nono, decimo, & undecimo laudatæ regulæ. Caput XX. & duo priores verſus capitis XXII. ſub unico decimotertio Auguſtiniano continentur: at omiſſum eſt caput duodecimum regulæ Auguſtinianæ, quia inibi de lotione in balneis agitur, quæ tempore Sancti Auguſtini omnibus etiam ſanctioris inſtitutei viris, imò & fœminis ſanitatis ſervandæ gratiâ familiaris arat, ſed paulò poſt apud Monachos, dein apud reliquos Chriſtianos obſolevit; reliqua pars capitis ejuſdem XXII. conſtat ex capite 15. & 16. itemque initio 19. Auguſtiniani canonis; Nam media tria capita Auguſtiniana, quòd explicationes tantùm viſa fuerint capitis 15. conſultò omiſſa fuere à Tarnatenſibus. Caput XXIII. quod & poſtremum eſt regulæ Tarnatenſium, exhibet ad verbum caput 20. 21. 22. 23. & 24. Auguſtinianæ regulæ, quo tandem & ipſa concluditur. Volo hic tamen finem Tarnatenſium Patrum apud Agaunum regulæ recitare: *Ut autem vos in hoc libello tanquam in ſpeculo poſſitis inſpicere, ne per oblivionem aliquid negligatis, ſemel in ſeptimanâ vobis legatur. Et ubi vos inveneritis ea, quæ ſcripta ſunt facientes, agite gratias Deo bonorum omnium largitori: ubi autem ſibi quiſque veſtrum videat aliquid deeſſe, doleat de præterito, caveat de futuro, orans ut debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur.* EXPLICIT REGULA TARNATENSIS: Atque idem eſt Auguſtinenſium Eremitarum regulæ terminus.

Priora capita regulæ Agaunenſium Monachorum, quæ in regulâ Auguſtinianâ non reperiuntur, agunt de modo recipiendi Tyrones, recitandi divinam pſalmodiam, diſtinguendi horas precibus, atque operibus deſtinatas, de quibus in Auguſtini regulâ ſiletur; ſed certum eſt, Sanctum Patrem Africanis ſuis Monachis illis etiam de rebus leges tuliſſe nam cap. 4. ait: *Orationibus inſtate horis, & temporibus conſtitutis;* erant ergo & apud Auguſtinianos ſtatuta orandi tempora, quæ nobis ſpecialibus decretis à regulâ diſtinctis indicuntur. Rursùs Auguſtinianos in Africâ Monachos antiquitùs vitam manuum labore tranſegiſse certum eſt, quarè quò omnis conſulio tolleretur, debito in omnibus ordine ſervato, conſtat, ſpecialia ſtatuta Sanctum Auguſtinum de faciendo opere ſuis Monachis præſcripſiſse, quæ tamen intercidere.

Cæterùm ex laudatâ Tarnatenſium, ſeu Agaunenſium regulâ duo colliguntur. Primum eſt, monaſterium illud initio non fuiſse Clericorum Regularium Auguſtinenſium, qui anno tantùm 1150. ibidem primùm apparuere, teſte Bollando in Prolegomenis laudatis ad Vitam Sancti Severini, ubi rem ex antiquis monumentis more ſolito, nempè eruditiſſimè oſtendit §. 2. n. 20. Erant illi Monachi Auguſtiniani ut plurimùm parùm literis exculti ruſticanis, atque artificioſis operibus vitam tranſigentes; Nam cap. 8. regulæ hæc legimus: *Sedentes ad menſam lectionem, quæ legitur, cum ſilentio audiant, ſi verò defuerit perſona Lectoris, ad inſtar cibi ſanctarum Scripturarum meditatio ruminetur.* Rarus ergo erat inter illos Monachus literarum gnarus. Additur ibidem: *Arator ſtivam tenens Alleluja canet, ſudans meſſor pſalmis ſe avocet, & dum palmitem curvum tondet vinitor falce, aliquid Davidicum canat. Hæc ſunt veſtra carmina, hæc, ut vulgò ajunt, amatoriæ cantiones, hæc paſtorum ſibilus, hæc inſtrumenta culturæ.* Agriculturæ ergo plerique vacabant. Alii extrà Monaſterium quæſtum ibant, nam cap. 11. ſcribitur: *Ea, quæ à Fratribus colliguntur, ſummâ curâ pro Domini timore conſervent.* Multi etiam artificioſis operibus deputabantur; hinc cap. 7. hæc lex intimatur: *Ubi artifices operantur, abſque ſupraſcriptis perſonis nullus præſumat accedere.* Alterum verò ex ſuperiùs dictis colligitur, Regulam illam obſervatam in Monaſterio Agaunenſi antè annum 500. nam cap. 9. tempus pſalmodiæ peragendæ omnibus præſcribitur: *Æſtatis tempore matutinis ex more completis, & Primâ dictâ OMNES opera, quæ jubentur, aſſumant.* Item: *Poſt horam verò nonam, aut in horto, aut ubi poſcit utilitas uſque ad horam lucernarii OMNES in unum ſolatium commodabunt.* At poſteà anno 515. Sigiſmundo Burgundionum Rege adnitente in Agaunenſi monaſterio jugis die, noctuque continuata, nec unquam interrupta pſalmodia inſtituta fuit. Scribit Gregorius Turonenſis de eodem Rege lib. 3. Hiſt. Franc. cap. 6. *Ille ad Sanctos Agaunenſes abiens per multos dies in fletu, & jejuniis durans veniam precabatur, Pſallentium ibi aſſiduum inſtituens.* Aimonius lib. 3. de Geſtis Francorum cap. 80. de Guntrammo Rege monaſterium inſtituente ait: *Synodum LX. Epiſcoporum aggregari præcipiens, ut ordo pſallendi, qui in loco Sanctorum Agaunenſium temporibus Sigiſmundi Regis ab Avito, & cæteris Pontificibus illius temporis inſtitutus fuerat, in cœnobio, quod ipſe fabricarat, teneretur, effecit.* Bona Agaunenſi huic monaſterio à Sigiſmundo Burgundiæ Rege ſummâ cum pompâ anno 515. legata pridie Kalendas Majas præſentibus ſexaginta Epiſcopis, ac pluribus nobilibus legimus Tomo 4. Sammarthanorum, ubi & plurima oppida illius cœnobii Monachis data recenſentur, ut planè artificioſè opere illis vita deinceps nequaquam fuerit tranſigenda.

At cùm Agaunenſes Monachi à Jurenſibus Lemano Lacu inter utroſque ſtagnante derivarint, atque eandem illi pariter Auguſtinianam regulam obſervaverint, nonnulla etiam de Jurenſibus Monachis ſubdenda ſunt. Sanctus Romanus ſanctioris vitæ deſiderio actus in Jurenſes ſaltus ſeceſſit, atque in loco *Candedeſcone* vulgò nuncupato primum in Sequanorum Galliâ monaſterium erexit. Situm exactè deſcribit Anonymus Jurenſis Monachus in Vitâ Sancti Romani apud Bollandum die 28. Februarii, ubi cap. 1. ait: *Antè* Romanum *nullus omninò Monachorum intrà ipſam provinciam religionis obtentu, aut ſolitariam, aut conſortialis obſervantiæ ſectatus eſt vitam.* Romanum ſecutus eſt in eremum Lupicinus ejuſdem frater, cujus vitam idem Anonymus ſcripſit, & habetur

apud

Digitized by Google

apud Bollandum die 21. Martii. Baronius, ac Torellus utriuſque Monachatum recenſent anno 565. integri Sæculi metachroniſmo, cùm certum ſit, Romanum antè annum 444. plura monaſteria in vicinis regionibus per diſcipulos condidiſſe. Scribit Anonymus cap. 1. num. 5. *Cæperunt exindè venerabilia Patrum examina velut ex referto apum alueario Spiritu Sancto ructante diffundi, ita ut non ſolùm Sequanorum provinciæ loca ſecretiora, verùm etiam territoria longè, latèque ſpatiis diſtincta terrarum divinæ ſobolis diffuſâ gratiâ monaſteriis, atque Eccleſiis repleri.* At capite poſteà ſequenti idem de Romano addit: *Auditâ namque memoratorum famâ Sanctus Hilarius Arelatenſis Epiſcopus miſſis in causâ Clericis beatiſſimum Romanum haud longe ſibi à Veſontionenſi urbe fecit occurrere.* Quod tunc contigiſſe notat, cùm Hilarius Celedonium Epiſcopum Veſontionenſem depoſuit, quæ ſanè depoſitio accidit anno 444. ut ex literis Sancti Leonis Papæ, & ex Scriptore Vitæ Sancti Germani oſtendemus inferiùs cap. 11. Fuere ergo illi Sancti fratres coævi Hilario Arelatenſi, qui anno 449. ad ſuperos tranſiit. Aliam chronologicam notam ſubjiciam ex Vitâ Sancti Lupicini cap. 3. num. 8. ubi de eodem hæc ſcribuntur: *Hic namque aliquando, quod longævos forſitan meminiſſe non ambigo, magnam, ac miram abſolutionem fide dictâ amico orans in monaſterio vincto in ergaſtulis præſtitit Romæ. Vir quondam illuſtris Agrippinus ſagacitate præditus ſingulari, atque ad dignitatem militiæ ſæcularis Comes Galliæ à Principe conſtitutus per Ægidium tum Magiſtrum militum callidâ, malitioſâque apud Imperatorem arte fuerat obſcuratus, eò quòd Romanis faſcibus lucens barbaris procul dubio favere, & ſubreptione clandeſtinâ provincias à publicâ niteretur ditione dejicere.* At Ægidii, & Agrippini tempus pluribus chronologicis notis Idatius in Chronico illuſtrat, hæc enim habet juxtà editionem Sirmondi Olympiade CCCXI. *Agrippinus Gallus, & Comes, & civis Ægidio Comiti inſigni inimicus, ut Gothorum mereretur auxilia Narbonam tradidit Theudorico.* Annum verò ait fuiſſe ſextum Leonis Orientis Imperatoris, & alterum Severi, qui in Occidente regnabat, Ærâ Hiſpanicâ D. quo anno VI. Nonas Martias ab occaſu Solis Luna defecit feriâ ſextâ. Eſt annus omnino 462. quo à 26. Januarii currebat ſextus Leonis, & die 19. Novembris ſecundus Severi inchoabatur, cùm ſecunda dies Martii incidit in feriam ſextam Cyclo Solis XXIII. Lunæ VII. lit. G. quâ die exeunte contigit eclypſis, quam eruditè exponit Petavius lib. 8. de Doct. temporum pag. 846. Scribit etiam Marius Aventicenſis: *Baſilio, & Bibiano. His Coſſ: pugna facta eſt inter Ægidium, & Gothos &c.* fuit annus 463. Anno verò ſequenti Ægidium obiiſſe Idatius illius temporis Scriptor affirmat, nobilibus etiam caracteribus eundem annum demonſtrans, quòd eſſet ſeptimus Leonis, quando XIII. Kal. Auguſti feriâ ſecundâ Solis eclypſis accidit ab horâ tertiâ ad horam ſextam; Et quidèm anno 464. Leonis ſeptimo die 20. Julii feriâ ſecundâ Cyclo Solis 25. Lunæ 9. lit. E F contigit plenilunium, fuitque Eclypſis horâ 7. 52. 32. quam laudatus Petavius pluribus deſcribit: Ex quibus patet difficulter cum iis componi, quæ cæteri omnes Scriptores de Ægidio narrant, nempe anno 461. ex Magiſtro militum à Francis ejecto Chilperico Regem electum, plenoſque octo apud eoſdem annos regnaſſe. Ex his ergo conſtat, Lupicinum anno 462. monaſticam vitam egiſſe. At Baronius legens in libro Gregorii Turonenſis Lupicinum cum Chilperico Burgundionum Rege locutum, id de Chilperico, qui in Gallia regnabat anno 565. intellexit, at ille Chilpericus fuit filius Gundiochi Burgundionum Regis, cujus filia circà annum 490. Clodovæo nupſit ex Fredegario, & Gregorio Turonenſi tomo 1. Cheſnau. Et quidèm ex actis Sancti Lupicini die 21. Martii cap. 3. habemus, eundem ab audaci viro, ac petulanti coram Hilperico mendacii reprehenſum, quòd antè decem annos Romani apud Sequanos imperii excidium prædixiſſet nondum *in nullo rei triſtis probatione firmatâ.* Undè illa prædixit Lupicinus antè annum 446. nam anno 456. ſcribit Marius Aventicenſis: *Joanne, & Varane Coſſ. Eo anno Burgundiones partem Galliæ occupaverunt, terraſque cum Galliæ Senatoribus diviſerunt.* Ex his deduco, antè annum 456. colloquium illud inter Ægidium Magiſtrum militum, & Agrippinum Sancto Lupicino præſente, quod pluribus Monachus Jurenſis ſæpè laudatus deſcribit, contigiſſe; nam poſt illum annum Romani Duces totâ Galliâ Sequanicâ excluſi fuerunt. Hæc diligentiùs proſequutus ſum, ut tempus, quo Anonymus ille vitas Romani, Lupicini, & Eugendi Abbatum Jurenſium exaravit, intelligatur, id enim noſtro inſtituto plurimùm congruit; etenim cùm dicat, *longævos* citrà dubium meminiſſe eorum, quæ de Agrippino à Lupicino liberato narrabat, circà annum quingenteſimum ſe illa ſcribere oſtendit, annis enim quatuor ferè ac quadraginta elapſis, rectè ſeniores in teſtes appellare poterat. Ex hucùſque dictis colligitur minùs rectè celebres illos Jurenſium Monachorum Patres Martyrologio Benedictinæ familiæ inſertos, cùm integro ſæculo antè Sanctum Benedictum floruerint.

His ergo de tempore Jurenſium monaſteriorum ſtabilitis, probandum nobis eſt, hos ipſos Auguſtinianam Tarnatenſium, ſeu Agaunenſium regulam coluiſſe; nullus autem melior teſtis adduci poteſt, quàm Jurenſis Monachus, qui in præfatione Vitæ Sancti Romani ad Joannem, & Armentarium Monachos Tarnatenſes hæc habet: *Quamvis ergo Agaunus veſter Gallico, priſcoque ſermone tam primitùs per naturam, quam nunc quoque per Eccleſiam veridicâ præſiguratione Petri Petra eſſe dignoſcitur, agnoſcat tamen charitas veſtra, & inter pineas, abiegnaſque Jurenſium ſylvas* IPSAM *quondam à Pſalmographo in campis Sylvæ myſticâ ſignificatione repertam, quæ nunc* INIBI *à Sanctis fratribus, ſublato jam præſigurationis enigmate, pediſſequâ ſtabilitate calcatur.* Monaſtica ergo regula apud Tarnatenſium Agaunum culta in Jurenſi monaſterio priùs obſervari cœpta fuit, indeque Agaunum portata. Rursùs idem Monachus in fine Vitæ Sancti Eugendi Abbatis Jurenſis ſcribit apud Bollandum die 1. Januarii; *Inſtituta quoque de formatione Monaſterii* NOSTRI *Agaunenſis cænobii Sancto Marino Presbytero inſulæ Lirinenſis Abbate compellente digeſſimus, deſideria veſtra tam pro jubentis auctoritate Chriſto opitulante luculenter explebunt.* Erant ergo ejuſdem inſtituti Auguſtiniani Eremitæ Jurenſes, & Agaunenſes, ſeu Tarnatenſes, utpotè ſub eandem Sancti Auguſtini regulam adacti, undè laudatus Monachus Jurenſis Agaunenſe Monaſterium NOSTRUM jure optimo nuncupavit.

Arbitror, Auguſtinianos meos mecum minimè conqueſturos, nam licèt Lerinenſes alteriùs à noſtro inſtituti fuiſſe oſtenderim, Jurenſes, & Tarnatenſes Monachos in noſtræ Reipublicæ cenſum retuli, quorum colonias longè, latèque per Galliam propagatas fuiſſe non modò Anonymus ille oculatus teſtis aſſeruit, verùm etiam Gregorius Turonenſis in libro de

viris

Digitized by Google

vitis Patrum cap. 1. ſed Anonymi verba planè repetenda ſunt: *Cœperunt exinde venerabilia Patrum examina velut ex referto apum alveario Spiritu Sancto ructante diffundi, ita ut non ſolum Sequanorum provinciæ loca ſecretiora, verum etiam territoria longè, latèque ſpatiis diſtincta terrarum divina ſobolis diffuſâ gratiâ monaſteriis, atque Eccleſiis repleri.* Initio quidèm hi Monachi in cellulis hinc indè per Condadeſconenſem ſaltum diſperſis habitabant (mandræ diviſæ illæ manſiones Syris vocabantur) at Romanus, cùm Eremitarum numerus excreviſſet in cœnobium colligendos eoſdem duxit: audiatur Anonymus cap. 14. num. 21. *Iſte etiam refutato Archimandritarum more, utiliùs omnes univit in medium, deſtructis namque manſionum adicolis uno cunctos ſecum Xenodochio quieſcere fecit, ut quos etiam causâ unita refectionis una claudebat ædicula, diſcretis quoque lectulis una ambiret & manſio.* Quo anno Jurenſes Eremitæ Auguſtiniani eſſe cœperint, incertum eſt; paulò poſt Sancti Auguſtini obitum, qui anno 430. contigit, eorundem initia recenſenda eſſe videntur; etenim anno 444. quando Hilarius Arelatenſis Romanum, ac Lupicinum ad ſe evocavit, jam plura per univerſam provinciam monaſteria condiderant, ſexennium circiter cœnobiorum propagationi dandum eſt; At antequàm Lupicinus ad Romanum ſe conferret monaſticam cum fratre vitam inſtituturus, jam plures in Eremo annos Romanus exegerat ſcribente Anonymo cap. 2. num. 4. *Cùm ergo in ſupradicto loco multo jam tempore priſci imitator Antonii Romanus vitâ frueretur Angelicâ* Lupicinus *germanitate minor* illuc ad fratrem ſe contulit. Octennium ad minus dandum eſt, ut multùm temporis effluxiſſe dicatur. Romanus quinque, & triginta annos natus in eremum ſeceſſit; eundem verò anno 456. non ampliùs ſuperſtitem fuiſſe credo, nam Lupicinum cum Hilperico Patritio, Agrippino Comite, & Ægidio Magiſtro militum pro ſuorum Monachorum, aliorumque negociis egiſſe, idem ſcriptor teſtatur. Lupicinus poſt Romanum Monachos rexit, cui Sanctus Eugendus ſucceſſit, qui ſeptem vix annos natus Romano à genitoribus oblatus fuit, de quâ re legendus Anonymus cap. 4. de Vitâ Romani, quarè antè annum 456. Eugendus trigeſimum ætatis annum exegerat, qui cùm annos vixerit ſexaginta quinque, obiit circà annum 490. Anonymus verò ille Jurenſis, qui trium illorum Abbatum vitam deſcripſit morienti Eugendo ſe adfuiſſe teſtatur.

Tarnatenſem regulam ſæpè laudat Sanctus Benedictus Abbas Anianæ in concordiâ Regularum, longiores etiam ex eâdem ſententias exſcriptas ſuæ collectioni inſeruit cap. 2. §. 5. cap. 31. §. 18. cap. 43. §. 16. & 17. ubi Auguſtinianæ regulæ verba leguntur, quod etiam patet ex cap. 47. §. 11. & 59. §. 4. & cap. 61. §. 15. Hugo Menardus in præfatione Commentariorum ad collectionem Sancti Benedicti Anianenſis de regulâ Tarnatenſi ſcribit: *Quædam ſumit à regulâ Sancti Auguſtini.* Sed vir eruditus Tarnatenſem regulam nondum ab Holſtenio editam non viderat, nam planè conſtat ex recitatâ ſuperiùs collatione, univerſam Sancti Patris regulam Tarnatenſi illi inſertam.

CAPUT IV.

Theodoti Patriarchæ Antiocheni, ac Theodori Mopſueſteni obitus. De Theodoti Synodo contrà Pelagianos. Praylus Antiſtes Pelagium Hieroſolymâ exturbat. Neſtorius novus Antiſtes Conſtantinopolitanus.

AD Pelagianos iterum redeo, undè inſtituta de Lerinenſium Monachorum initiis, ac ſacris legibus diſſertatio parumper averterat, etenim ex Galliâ in Ciliciam Theodori Mopſueſteni obitus vocat, non ut illi quidèm ſacras inferias faciamus, ſed ut Pelagianorum Patroni, & Neſtorianorum Magiſtri ſepulchrum anathemate ſignemus. Poſt illos quinque libros, quos ab eodem contrà Divum Hieronymum præſertim ſcriptos fuiſſe diximus lib. 1. cap. 9. num aliquid ille poſteà eâdem in causâ ediderit, mihi prorsùs incompertum eſt. Quo tempore mortuus ſit, deſignat Theodoretus in calce Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ: *Eo verò tempore*, inquit, *quo Divus Theodotus Antiochenam Eccleſiam regebat, moritur Theodorus Epiſcopus Mopſueſtiæ.* At Theodoti tempus non omnibus certum eſt. Baronius ad annum 411. num. 69. eo anno Theodotum Alexandro ſuffectum ſcribit, ac poſt ſexdecim annos obiiſſe anno 427. Conſentit in Chronologiâ reformatâ in tabulis Patriarcharum Antiochenorum Ricciolius. Meus Panvinius in Chronico Eccleſiaſtico Theodoti tempus intrà annos 420. & 424 contrahit, & quidèm uſquè ad annum 424. Theodori vitam protrahit Pater Lupus in notis ad Collat. 5. Synodi V. ubi de Theodoreto agit. Sed nulla ex recitatis ſententiis nobis probari poteſt; nam neque ad annum 411. Theodoti Epiſcopatus retrahendus eſt, & planè ultrà 424. producendus. Theodoretus, qui magnam vitæ partem Antiochiæ exegit, quive hiſtoriam finivit, exitu, ut ait, *laudatiſſimorum virorum Theodori, ac Theodoti mortis*, dubium ſolvet. Is in Vitâ Zenonis Anachoretæ hæc ſcribit: *Cùm primùm enim Imperator Valens fuiſſet de medio ſublatus militare depoſuit cingulum, ac propè Antiochiam ſe contulit.* At Valens à Gothis victus occubuit Valente VI. ac Valentin. II. Coſſ. ex Marcellino, Idatio, aliiſque, nempè anno 378. die IX. menſis Auguſti. Zeno verò ex milite Eremicola quadraginta, & ampliùs annos auſteram vitam duxit. Eum Theodoretus viſitavit miratus, quòd *in tam profundâ philoſophiâ tantâ eſſet modeſtiâ, ac moderatione vir ſenex, quadraginta enim annis perpetuis verſans erat in monaſticâ exercitatione.* Itaque attigit annum 418. poſteà recenſet Theodoretus quid cum Alexandro Epiſcopo idem Zeno egerit his verbis: *Accerſito itaque civitatis Antiſtite, is autem magnus erat Alexander &c. Quoniam jubeor migrare ex hac vitâ, te earum* ſc. facultatum, quas inteſtatus olim reliquerat, *conſtituo diſpenſatorem, qui es & Pontifex, & pontificatum ex lege optimè geris.* Itaque Alexander ultrà annum 418. fuit Epiſcopus Antiochenus. Extat Epiſtola Theodoreti ad Dioſcorum, in quâ egregiè anni Theodoti Epiſcopi traduntur: *Sex enim*, inquit, *annos ibi ego docens tempore Beat. mem. Theodoti Antiocheni Epiſcopi, qui tùm vitæ ſplendore polluit, & fulſit, tùm etiam divinorum dogmatum cognitione; Alios deinde tredecim annos tempore Beati Joannis &c. Præter hæc jam ſeptimus agitur annus, quo Deo dilectiſſimus Archiepiſcopus Domnus ſedit.* Baronius ad annum 444. num. 19.

co

eo anno contendit ſcriptam à Theodoreto illam Epiſtolam, ſed planè ſcripta eſt anno 447. cùm poſt biennium depoſitus fuerit Domnus in Pſeudo-Synodo Dioſcorianâ cùm ſediſſet annos novem.

Refert Photius Codice 52. Epiſtolam Siſinnii C-P. & Theodoti Antiocheni ad Epiſcopos Pamphiliæ cum hac inſcriptione: *Siſinnius, ac Theodotus & univerſa Sancta Synodus, quæ Dei gratiâ in magnâ urbe Conſtantinopolitanâ coacta eſt conſecrandi gratiâ Dei amantiſſimi Epiſcopi Siſinnii.* At Siſinnius conſecratus eſt Epiſcopus poſt obitum Sancti Attici anno 526. die 28. Februarii ex Socrate lib. 7. cap. 26. Ex his moritur Theodotus anno 427. Siſinnio Conſtantinopoli ſedente, qui nondum biennio exacto 24. Decembris Hierio, & Ardabure Coſſ. anno eodem 427. deceſſit. Hinc Photius Codice 31. agens de Theodoreto mortuum Theodotum ſcribit, *quando Conſtantinopoli ſacrorum Antiſtes Siſinnius fuit.* Anno ergo 421. mortuo Alexandro ſacris Antiochenorum præſidere cœpit Theodotus; nam ſex illos tantùm annos in eâ ſede vixiſſe ex Theodoreto colligitur. Neque quis reponat, Theodoretum ſex illos tantùm annos Theodoti numeraſſe, quibus eodem Antiſtite vivente in Antiochenâ Eccleſiâ catecheſim ipſemet docuit, quaſi anteà ſederit ibidem Theodotus, cùm nondum Theodoretus Antiochiæ ſacras literas explanaret; Nam ſcribit ſuperſtite adhuc Alexandro, ſe ad Zenonem viſitationis officia perſoluturum veniſſe, à quo cùm benedictionem peteret diſceſſurus; *ille recuſabat*, inquit, *ſe ipſum privatum quidèm, nos autem milites appellans, tunc enim ſacros codices legebam populo Dei;* Quarè etiam ſub Alexandro ſacras literas Theodoretus interpretabatur.

Inter cætera, ob quæ idem Theodotus nobis commendandus venit, reponenda eſt Synodus, quam contrà Pelagianos celebravit, cujus rei teſtem habemus luculentiſſimum Marium Mercatorem in Commonitorio ad Theodoſium juniorem, cujus verba antequàm referam, res eſt altius repetenda. Cùm Pelagius Hieroſolymis à Joanne Epiſcopo abſolutus fuiſſet tanquam ab omni hæreſi immunis, Catholici id ægrè ferentes ad Eulogium Cæſareenſem Antiſtitem totius Palæſtinæ Primatem appellarunt. At ille Dioſpoli provinciæ Synodum coegit, in quâ Pelagius ſubdolâ arte ſe ſe Catholicæ doctrinæ aſſertorem venditans iterùm abſolutionem ſuffuratus fuit, de quibus lib. 1. cap. 7. & 8. fuſiùs diximus. Utì verò Hieroſolymitanus Antiſtes Metropolitæ Cæſareenſi ſuberat, ita hic Patriarchæ Antiocheno totius Orientis ſupremo Exarcho ſubjectus erat, ad quem quæcumque cauſa tùm Hieroſolymis, tùm Cæſareæ judicata, iterum judicanda referri poterat. Scribit iſta disertè Hieronymus in Epiſtolâ adversùs errores Joannis Hieroſolymitani; *Ni fallor*, inquit, *hoc tibi decernitur, ut Palæſtinæ metropolis Cæſarea ſit, & totius Orientis Antiochia; Aut igitur ad Cæſareenſem Epiſcopum referre debueras, cui ſpretâ communione tuâ communicare nos noveras, aut ſi procul expetendum judicium erat, Antiochiam potius literæ dirigendæ.* Ex quibus patet error palmaris Hincmari, ac Theodori Balſamonis exiſtimantium ex ſeptimo canone Niceno, Hieroſolymitanum Epiſcopum erectum in Primatem, aut Patriarcham, indè enim ſolummodò primus eidem poſt Metropolitam Cæſareenſem locus decernitur; in Synodo enim Dioſpolitanâ anno 415. primo loco tanquam Præſes ſedit Eulogius Metropolita Cæſareenſis, cui proximus venit Joannes Hieroſolymitanus, ut patet ex Sancto Auguſtino lib. 1. contrà Jul. cap. 5. & 7. Juvenalis, qui tertius à Joanne memorato Hieroſolymitanam Eccleſiam rexit, à Cæſareenſis Metropolitæ jure primùm ſe ſubduxit. Cùm ergo Pelagius rectæ fidei profeſſor à Joanne Hieroſolymitano, iterumque ab Eulogio Metropolitâ Cæſareenſi judicatus fuiſſet, ad Theodotum totius Orientis Patriarcham appellationem iterum Orthodoxi interpoſuere; ille verò coactâ Antiochiæ Synodo Pelagium utì hæreticum latâ ſententiâ damnavit. Audiatur Mercator: *Adhuc etiam Hieroſolymis conſtitutus Pelagius accuſatus apud Synodum, & primò quidèm tergiverſando ambiguis quibuſdam ſe profeſſionibus tegens, & proſequens dubia, vel reſpondens, illam tunc videtur Epiſcoporum audientiam deluſiße, ſed poſtmodum evidenter deprehenſus inſiſtentibus accuſatoribus, ac poſteriore Synodo, cui ſanctæ memoriæ Theodotus Antiochiæ præſedit Epiſcopus, atque detectus, à ſanctis quoque, ac venerabilibus Hieroſolymorum locis eſt deturbatus, ejuſdemque Sancti Theodoti ad reverendiſſimum urbis Romæ Epiſcopum, & ſanctæ recordationis Prayli Hieroſolymitani Epiſcopi miſſa reſcripta teſtantur, quorum exemplaria ad documentum habemus in manibus.* Ex quibus liquet, Praylum, qui anno 417. ad Innocentium Papam pro Pelagio literas miſerat, ejuſdem poſteà erroribus, quos hæreticus mille fucia dudum obduxerat, probè cognitis, illum ex Hieroſolymitanâ diœceſi expuliſſe; hæc verò ab anno 421. qui acceptæ à Theodoto ſedis primus numeratur, contigere; Quò ſe Pelagius indè ejectus receperit, incertum eſt.

Sedente Antiochiæ Theodoto Theodorum Mopſueſtenum magnum Pelagianæ ſectæ patronum extremum diem clauſiſſe ex Theodoreto proximè laudato diximus, quoto verò anno ſexennii, quò vixit Theodotus Patriarcha, objerit Theodorus, non conſtat: ſatis probabiliter ex memorato Scriptore deducitur, deceſſiſſe Mopſueſtenum propè annum 427. nam ſcribit ſe hiſtoriæ finem imponere *exitu laudatiſſimorum virorum Theodori, ac Theodoti mortis*, ut palam ſit, eodem ferè tempore utrumque vivendi finem feciſſe.

Vixit Theodorus Mopſueſtenus, teſte eodem Theodoreto, in Epiſcopatu annos triginta ſex. Ingenio fuit adeo fœcundo, ut decem mille eundem libros exaraſſe teſtatus ſit Joannes Antiochenus in Epiſtolâ ad Sanctum Cyrillum: *In Epiſcopatu defunctus agonibus autem adversùs Arianos, & alios hæreticos decem millibus per omnem ſuam vitam decoratus eſt.* Hoc poſteà Schiſmatici, qui contrà V. Synodum pro Theodoro conſpirarunt, ſolebant plenis buccis exaggerare, undè ſunt illa eoſdem corrigentis Sancti Pelagii Papæ verba in Epiſtolâ ultimâ ad Epiſcopos Hiſtriæ: *Ecce quales pluſquàm decem millia librorum Theodorus ſcripſiſſe perhibetur. Penſate quæſo, ſi non tanto acriora tormenta promeruit, quanto pluriora conſcripſit.* Multæ ſanè hæreſes ex illius libris referuntur Collat. 4. Synodi V. ac in conſtituto Vigilii Papæ. Ibi inter cætera docuit: *Adam mortalem factum communi cæteris belvis conditione*, quæ capitalis hæreſis Pelagii fuit. Vidimus, Pelagium ſuos diſcipulos ſecretò docuiſſe, multùmque curaſſe, ne ipſius dogmata in vulgus ſpargerentur; laudata ſunt verba Sancti Hieronymi in Epiſtolâ ad Cteſiphontem contrà Pelagium: *Noſti enim quid intrinſecùs diſcipulos tuos doceas, aliud ore commemorans, & aliud cælans conſcientiâ; nobiſque alienis, & indoctis loqueris per parabolas, tuis autem myſteria confiteris.* Eâdem arte uſus eſt Theodorus, de quo hæc ſcribit Rabbulas Metropolita Edeſſenus ad Sanctum Cyrillum:

Alios

Alios autem laqueos in ſcriptis ponebat, qui in principiis quorumdam ejus codicum anathemate circumcludebat inſpicientem, non manifeſtare aliis ſcripta ſua: Coll. 5. Synodi V. Hunc Rabbulam laudat eximiè Cyrillus, & plura de eo dabimus alibi. Cæterùm tanta librorum Theodori multitudo non ad paucitatem, ſed ad nihilum ferè redacta eſt illos perſequentibus Imperatorum edictis. Nuſquàm tamen pejùs locutus eſt, quàm in poſtremis ſcriptis de Incarnatione: audiatur Heſychius Hieroſolymitanus in Eccleſiaſticâ Hiſtoriâ hæc de Mopſueſteno memoriæ prodens: *Senectute jam canâ debilitatus, ſed minimâ pietatis ſcintillâ, ſi qua fortè in eo fuiſſet, inveteratâ, libros componere adversùs Domini Dei apparitionem præſumpſit.* In Synodo V. memoratâ. Plures verò eo de argumento libros ſcripſiſſe patet, nam illius errores Synodus produxit *ex libro 14. de Incarnatione.* In his Neſtorianam, ac Pelagianam hæreſim tradidit; docuit enim inquit Heſychius, *Hunc non incarnatum Verbum, ſicut Evangelicis vocibus edocti ſumus, ſed hominem per vitæ provectionem, & paſſionum perfectionem conjunctum Deo Verbo.* Plus ſanè nocuit Theodorus mortuus, quàm vivens; nam ſuperſtes quidèm unus tantùm inſertis ſuis libris erroribus Eccleſiæ non modicam perniciem intulit, at mortuus mille doctiſſimorum Patrum dexteras pro ipſius nomine defendendo armavit, Synodos Synodis objecit, atque in quæſtione facti Apoſtolicam Sedem à ſe ipsâ diſſentientem fecit, uti fuſiùs altero volumine dicetur.

Ne ob Theodori mortem ſtrenuo patrono amiſſo
Anno Pelagiani animos deſponderent, Neſtorius eorundem
428. patrocinium ſuſcepit anno 428. Theodoſii Imperatoris operâ Eccleſiæ C-P. Præfectus. Etenim cùm antè biennium mortuo Attico ingentes in urbe regiâ tumultus fuiſſent, nonnullis Philippum, multis Proclum, pluribus Siſinnium in Antiſtitem poſtulantibus. Imperatore Siſinnio, qui tunc cæteris prælatus fuerat, poſt biennium defuncto, ab Antiochenâ Eccleſiâ Epiſcopum petiit, undè olim à Patruo Joannes Chryſoſtomus adſcitus fuerat, cùmque Neſtorius in ore omnium verſaretur, idem C-P. Antiſtes electus fuit. Hic Theodori Mopſueſteni dudum famâ permotus ad eundem ſe contulerat, à quo & pravâ doctrinâ imbutus fuit: Scribit hæc Evagrius Epiphanienſis lib. 1. cap. 2. *Apud Theodorum in Mopſueſtiâ degens Neſtorius auditâ illius doctrinâ pietatis naufragium fecit.* Hinc Sanctus Cyrillus non uno loco Neſtorio objicit, quòd Theodorum magiſtrum audiverit: In Epiſtolâ ad Acacium Melitenum ait: *Nec enim Theodorus Neſtorii fuit diſcipulus, ſed iſte illius, & velut ex uno loquuntur ore, & unum malæ doctrinæ ex ſuo corde evomunt venenum.* Longè verò pejùs de Chriſto Domino Theodorum, quàm Neſtorium ſenſiſſe, idem Cyrillus teſtatur in Epiſtolâ ad Clericos, & Lamponem: *Tranſilientes autem*, ait, *ad Theodori codices de Incarnatione factos, in quibus multò pejores Neſtorii blaſphemiis poſitæ ſunt: Pater enim fuit Neſtorii perfidiæ &c.* Neſtorium ex *Germaniâ oriundum* ſcripſere Ripamontius lib. 6. Hiſtor. Eccleſiæ Mediolanenſis, Ricciolius Tom. 3. Chronol. Refor. par. 3. in catalogo hæreticor. & collectores Concil. Edit. Regiæ in notis ad Epheſinam Synodum, aliique; ſed errant, nam Germaniciæ natus fuit teſte Socrate lib. 7. cap. 29. de quâ urbe ſcribit Theodoretus libro 2. cap. 25. *Germanicia urbs ſita eſt in finibus Cilicum, Syrorum, & Cappadocum, cenſeturque in Euphratenſi provinciâ.* In itinerario Antonini plures viæ recenſentur à Germaniciâ uſque Edeſſam, & in Synodo Calchedonenſi act. 3. publico Patrum nomine cum quibuſdam aliis miſſus fuit ad vocandum Dioſcorum Alexandrinum *Joannes Germaniciæ Civitatis Orientalis.* Cæterùm Neſtorius ſuis coloribus affabrè exprimitur à Theodoreto ipſius quondam defenſore in Epiſtolâ ad Sporacium: *Fuſcâ veſte indutus, triſtis incedens, ſtrepitus forenſes declinans, pallore corporis continens videri affectans, libris domi ut plurimùm incumbens, & quietè ſecum habitans. Hoc habitu, & hac ſimulatione populum ineſcans magnam ætatis partem tranſegit, Chriſtianus potiùs videri, quàm eſſe ſtudens.* Neſtorius eâdem die, quâ conſecratus eſt Epiſcopus, quæ fuit Kal. Aprilis Felice, & Tauro Conſſ. per Anaſtaſium presbyterum, quem Antiochiâ ſecum adduxerat, univerſam regiam urbem pro concione turbavit, dicente diſcipulo Virginem nequaquam Deiparam poſſe appellari. Eâ verò die Neſtorium inauguratum Antiſtitem ſcribit Liberatus Diaconus cap. 4. ſui Breviarii. Socrates autem tradit die 10. Aprilis eundem conſecratum, ut dicemus cap. 24. Porrò ſi Kalendis Aprilis conſecratus fuit, cùm eo anno 428. Kalendæ Aprilis inciderint in diem Dominicam Cyclo Solis XVII. Lunæ XI. litt. AG. videtur Eccleſia C-P. quod diem attinet, in conſecrandis Epiſcopis cum Romanâ conveniſſe, nam Siſinnius anno 426. die 28. Februarii, Maximianus verò anno 431. die 25. Dominicâ die conſecrati ſunt, undè Neſtorius, qui inter utrumque ſedit, eâdem die reſurrectionis Domini ad ſacrum thronum evectus videtur. Neſtorius tamen peccatum originale fatebatur, in quo à Magiſtro Theodoro diſceſſit; undè Cœleſtinus hæc ad eundem perſcripſit: *Legimus, quòd de originis vitio rectè ſentias, quòdque naturam ipſam culpâ obſtrictam non neges, & quòd eam tandem exactum debitum juſtè exſolvere doceas, quod à debitrice generatione ortum trahit.* Et ex hac parte contrà Pelagianos ſtetit; Nùm verò ſenſerit, purum hominem ingenitis naturæ viribus, an verò divinæ gratiæ auxiliis fultum meruiſſe affectivam unionem cum Verbo, in medio relinquo. Scribit de Neſtorianis Photius Cod. 54. *Aſſerunt, quandoquidèm noſtræ Chriſtus naturæ ſit particeps factus, & Deus omnes homines ſimiliter ſalvos fieri velit, unumquemlibet etiam per arbitrii libertatem proprium peccatum corrigere, & Deo dignum ſe facere; idcircò non genitum eſſe Verbum, ſed eum, qui ex Mariâ natus eſt ob naturalis voluntatis dignitatem habuiſſe Verbum concomitans cum ſolâ iſtâ nobilitate, & eâdem appellatione communicaret cum ratione filiationis.* Quarè Neſtorii diſcipuli Pelagianum dogma ſorbuerunt, Magiſtro interim palàm Pelagii paradoxa non adſtruente; hic enim ex literis Zoſimi ad Alexandrum Patriarcham Antiochenum, itemque ex Synodo Theodoti ejuſdem Urbis Antiſtitis, cui & ipſe tunc Presbyter interfuit, eadem damnata cognoſcebat.

CAPUT V.

Semipelagiani ab Auguſtino, & Proſpero confutati. Quàm honorificè uterque de eiſdem loquatur. Germanus Antiſiodorenſis, ac Lupus Trecenſis à Synodo Gallicanâ in Britanniam contrà Pelagianos delegantur.

INtereà Semipelagiani in Galliis ducibus Caſſiano, *Anno*
ac Monachis Lerinenſibus ſententiam Sancti Au- 429.
guſtini de gratuitâ prædeſtinatione tùm ad fidem, tùm ad gloriam acerrimè inſequebantur. Paſſim cuncti in illorum ſententiam pedibus ibant, atque

ubique

ubiqna Auguſtinus uti novorum dogmatum aſſertor traducebatur; nam, ut ſcrible Proſper, Auguſtini libros contrà Pelagianos editos non in omnibus recipiebant, ſed *contrarium putabant Patrum opinioni, & Eccleſiaſtico ſenſui, quicquid in eis de vocatione electorum ſecundùm Dei propoſitum diſputaverat.* Delato verò in Gallias aureo Sancti Doctoris Libro de Correpr. & Gratiâ, quo Africanos Semipelagianos Adrumeti exorientes ſuffocaverat, novis veluti plagis percuſſi hoſtes averſiores longè evaſere. Eorum ſententiam ita deſcribunt Proſper, & Hilarius in literis ad Auguſtinum. Prædeſtinationem antè prævisâ merita ex mero Dei beneplacitò, & lapſis curam reſurgendi adimere, & Sanctis occaſionem teporis afferre, eò quòd utrâque parte ſuperfluus ſit labor, ſi neque rejectus in gloriam ullâ induſtriâ poſſit intrare, neque electus ullâ negligentiâ indè poſſit excidere. Removeri omnem induſtriam, tolliqne virtutes, ſi eo pacto divina conſtitutio humanas præveniat voluntates, ac ſub prædeſtinationis nomine ſatalem neceſſitatem induci. Poſſe homines propriis viribus quærendo, pulſando, petendn divinam opem promereri; paratam omnibus æqualiter ſalutem, quantùm ad Deum pertinet, at ab his apprehendi, qni Deo ſpontè crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint. Poſtremò moleſtè ferebant ita dividi ab Auguſtino donum perſeverantiæ, quæ tunc primo homini data eſt, vel nunc omnibus datur, ut ille acceperit perſeverantiam, non quâ fieret, ut perſeveraret, ſed ſinè quâ per liberum arbitrium perſeverare non poſſet: nunc verò Sanctis ad regnum prædeſtinatis non ſolùm dari illud adjutorium, ſinè quo perſeverantes eſſe non poſſint, ſed tale, ut non niſi perſeverantes ſint. Hæc illis ſontentia ſtabat. Sed non deerant in Galliis, qui Auguſtini, imò divinæ gratiæ partes adverſùs Semipelagianos defendendas ſuſciperent. Horum Princeps fuit Proſper Aquitanus, qui in Europâ Africani nnſtri Doctnris veluti vices ſuſtinens unum ſe univerſis hoſtibus oppoſuit, ac luculantiſſimis ſcriptis eorundem furorem non ſemel compeſcuit. Huic ſocium ſe dederat Hilarius Auguſtini quondm in Africâ diſcipulus, qui vulgò Arelatenſis dictus eſt, ſed an ab aliquo, qui cùm ejuſdem nominis Epiſcnpo Arelatenſi illum conſuderit, ea illi patria data ſit, in incerto eſt. Quantos verò Auguſtinus in Galliis ſectatores habuerit, non una videtur Proſperi ſententia; Etenim in Epiſtolâ ad Auguſtinum paucos ſanè illos fuiſſe teſtatur his verbis: *Nec facilè quiſquam præter paucos perfectæ gratiæ intrepidos amatores tantis ſuperiorum diſputationibus auſus eſt contraire.* Alibi verò in Epiſtolâ ad Ruſinum Auguſtini ſectatores plurimos fuiſſe ſcribit: *In his ipſis locis, in quibus adverſùs eum*, nempè Auguſtinum, *querimonia concitatur, eſſe propitio Deo plurimos, qui ad perceptionem Evangelicæ, Apoſtolicæque doctrinæ ſaluberrimis ejus diſputationibus imbuuntur; & quotidie in membris Corporis Chriſti, in quantum ea ipſe multiplicat, dilatantur.* Plurimi Sancti Doctoris ſententiam ſequebantur, qui tamen cum iis, qui eandem rejiciebant, comparati pauci cenſebantur; adeò Caſſiani ſectatorum opinio prævalebat. Sanè Proſper adverſariorum Auguſtini auctoritate, atque vulgari de eiſdem opinione penè ſe obrutum fatetur in Epiſtolâ ad Auguſtinum; Ita ibi loquitur: *Poſſumus quidèm ad credendum eſſe conſtantes, ſed ad auctoritatem talia ſentientium non ſumus pares, quia multùm nos & vitæ meritis antecellunt, & aliqui eorum adepto nuper ſummo Sacerdotii honore ſupereminent.* Quibus planè deſignat Hilarium Mnnachum Lerinenſem nuper electum Epiſcopum Arelatenſem. Proſper verò, ac Hilarius inito conſilio Augnſtinum de iis, quæ contrà ipſum adverſarii in Galliis moliebantur certiorem per literas reddendum decrevere, idque ſinè morâ executi ſunt: literarum compendium initio præſentis capitis dedimus; leguntur verò Epiſtolæ utriuſque præfixæ Libro de Prædeſtinatione Sanctorum Tom. 7. Haſce literas Baronius ſcribit datas anno 426. ad quem Voſſius etiam acceſſit lib. 6. Hiſtor. Pelag. theſi 14. & nuper Aloyſius Torellus in Sæculis Auguſt. ad eundem annum num. 39. Sed cùm in literis Proſperi dicatur Hilarius Epiſcopus Arelatenſis, qui anno 429. ineunte in illius Urbis cathedrâ ſedere cœpit, addatque idem Proſper adverſarinrum nonnullos *nuper* Epiſcopatum adeptos, apertè eo ipſo anno 429. datas non ambigimus. Verùm aliundè etiam ſententia illa rejicitur; nam anno 426. Sanctus Doctor libros Retractationum inchoavit, quos anno tantùm ſeq. 427. confeciſſe conſentiente Baronio dictum eſt; poſteà quatuor libros Operis Imperfecti contrà Julianum ſcripſit, ac reliquorum operum retractationem, quam dùm proſequitur, literas haſce ex Galliâ accipit, quæ lib. 1. cap. 24. ipſius Sancti Doctoris teſtimonio confirmavimus.

Auguſtinus his acceptis, quæ per Galliam adverſùs ſuos libros publicabantur, intermiſſis cæteris luculentiſſimam reſponſionem adornavit duobus libris diſtinctam, qnos Hilario, ac Proſpern inſcripſit. In horum primo, quem *de Prædeſtinatione Sanctorum* nuncupavit, docet, Semipelagianos caligare in quæſtione de prædeſtinatione Sanctorum, nec recedere eos à Pelagii ſententiâ, ſi humani arbitrii viribus initia fidei adſcribant: incrementum certè ejuſdem Deo dare ſuperbiæ eſſe, quaſi vellent priores ſibi partes tribuere, poſteriores Deo. Nil novi ſe obtrudere, ſed quæ Cyprianus, atque Ambroſius antè docuerant, nempè fidem eſſe à Deo, quod ſe quoque olim negaſſe fatetur; prædeſtinationem ponere quidèm, non autem ſupponere noſtra merita. Deum adeò eſſe juſtum in aliquibus tantùm prædeſtinandis, ut etiamſi omnes ob originalis culpæ reatum à gloriâ excluſiſſet, nullo poſſet jure culpari. Neminem vel præmiis affici à Deo, vel ſupplicio ob ea, quæ ſi diù vixiſſet, bona, vel mala patraſſet. Prædeſtinationem ſinè meritis non ſolum apertè ex Apoſtoli Epiſtolis deduci, verùm etiam ex Chriſto Domino præclariſſimo gratuitæ prædeſtinationis exemplari. In poſteriori verò volumine, quod *de Dono perſeverantiæ* dictum eſt, tradit, perſeverantiam in bono eſſe donum Dei: gratiam aliquibus à Deo dari, quia miſericors eſt, aliis negari, quia juſtus eſt. Cur unus ſalvetur altero pereunte ſecretis Dei judiciis reſervari, id tamen evidenter in parvulis apparere. Sententiam de prædeſtinatione ſinè meritis non evacuare correptiones, non torporem, non deſperationem incutere, nihil ſe novi procudere, ſed quæ dudum adverſùs Pelagianos in Epiſtolis ad Sixtum, ac Paulinum Nolanum, & longè anteà in quæſtionibus etiam ad Simplicianum Epiſcopum Mediolanenſem tradiderat. Prædeſtinationem congruâ ratione eſſe populis prædicandam. Perſeverantiam uſque in finem ſolis prædeſtinatis dari, quorum nullus perit, eorundem numero apud Deum ſtabilito. Hæcquidèm ille. Cæterùm hiſce duobus libris diù à Gallicanis Doctoribus contradictum eſt, donec tandem ab Hormiſdâ Papâ laudati pari cum reliquis auctoritate, ac reverentiâ excepti ſunt, de quibus ſuo inferiùs loco dicetur.

Dum hæc in Africâ ſcribuntur, Proſper à Rufino viro amiciſſimo literas accepit, quibus quid contrà ipſum, atque Auguſtinum paſſim ſpargebatur, ſignificabat. Proſper è veſtigio eruditiſſimam Epiſtolam repoſuit; Illud erat calumniarum compendium: *Auguſtinum liberum arbitrium penitùs ſubmovere, & ſub gratiæ nomine neceſſitatem prædicare fatalem; adjicientes etiam duas illum humani generis maſſas, & duas credi velle naturas, ut ſcilicet tantæ pietatis Viro Paganorum, & Manichæorum adſcribatur impietas.* Hunc Rufinum Gabriel Vaſquez 1. p. diſp. 91. c. 5. num. 74. ipſiſſo nimiùm errore accepit pro Rufino illo Aquilejenſi amicitiâ, & odio poſteà in Hieronymum ſatis celebri, hic enim jam antè viginti annos in Siciliâ occubuerat. Cæterùm eâ in Epiſtolâ Proſper totus in præconia ſui Auguſtini effuſus ejuſdem calumniatores ſic perſtringit: *Magnâ enim gloriâ ſuâ humano generi conſuluerint, ſi Auguſtinum ab errore revocaverint, niſi fortè modeſti homines, novique cenſores magnorum priùs meritorum ſeni honorabiliter, & miſericorditer parcunt, & ſecuri, quia libros ejus nemo uſpiam recipiat, conquieſcunt, atque ignoverint. Imò noverint non ſolum Romanam, Africanamque Eccleſiam, & per omnes mundi partes univerſos promiſſionis filios cum doctrinâ hujus viri, ſicut in totâ fide, ita in gratiæ confeſſione congruere.* Ex his liquet, laudatam Epiſtolam ſcriptam eſſe vivente Auguſtino. Ibidèm verò reprehbans adverſariorum ſententiam de initio fidei ex viribus na-

Tim. 2. turæ, illaque Apoſtoli *Deus vult omnes ſalvos fieri* congruâ explicatione interpretatus hunc Epiſtolæ colophonem imponit: *Tu autem dilectiſſime, & venerandiſſimè mihi frater, ſi verè de his quæſtionibus inſtrui deſideras, ſicut deſiderare te convenit, ipſis Beati Auguſtini diſputationibus cognoſcendis impende curam, ut in conſitendâ Dei gratiâ defæcatiſſimam, ac ſaluberrimam Evangelicæ, Apoſtolicæque doctrinæ intelligentiam conſequaris.*

Scire tamen intereſt, quàm honorificè Sanctus Auguſtinus, ac Proſper de Semipelagianis locuti ſint, non enim illos Auguſtinus hæreticos, ſed fratres, ac dilectores ſuos appellabat, atque inter Catholicos numerabat, licèt in aliquo ab ipſo diſſiderent, nempè in aſſerendâ gratuitâ prædeſtinatione ſivè ad fidem, ſivè ad gloriam. Hinc in fine Libri de Dono perſ. ait Sanctus Pater: *Hoc Pelagianis optamus, ut habeant,* ISTIS autem NOSTRIS, *ut pleniùs habeant.* Item: *Oremus dilectiſſimi, oremus, ut Deus gratiæ det etiam inimicis noſtris, maximèque* FRATRIBUS, ET DILECTORIBUS NOSTRIS *intelligere, & confiteri poſt ingentem, & ineffabilem ruinam, quâ in uno omnes cecidimus, neminem niſi gratiâ Dei liberari.* Et initio ſtatim lib. de Præd. Sanctor. *Conſideratis enim literis veſtris videre mihi videor eos* FRATRES, *pro quibus geritis piam curam, ne teneant poeticam ſententiam, quâ dictum eſt,* ſpes ſibi quiſque &c. *Adhuc quippè in quæſtione caligant de prædeſtinatione Sanctorum.* Et in fine cap. 20. vocat eoſdem BONA INGENIA. Eos verò & Catholicos fuiſſe, & Pelagianum dogma averſatos his tradit cap. 14. *Quocircà non debent* FRATRES NOSTRI, *qui nobiſcum pro Catholicâ fide perniciem Pelagiani erroris impugnant, huic Pelagianæ in tantum favere opinioni &c.* Proſper etiam in Epiſtolâ ad Auguſtinum ait: *Poſſumus quidèm ad credendum eſſe conſtantes, ſed ad auctoritatem talia ſentientium non ſumus pares; quia multùm nos & vitæ meritis antecellunt &c.* Et anteà: *Hoc totum ab* ISTIS SANCTIS *intentioſiſſimè conclamatur.* Mortuo autèm Auguſtino, ejuſque libris à Cœleſtino approbatis, cùm videret Proſper adhùc Caſſianum, Hilarium, aliosque pertinaciter Sancto Doctori refragari ſeverioribus dictis eoſdem excepit, nam *calumniatores Lupos occultos, Hypocritas* illos ignominiæ causâ appellavit in Opere contrà Collatorem.

Itaque Hilarius, ac cæteri Epiſcopi, quos *honoribus claros* Proſper dicebat, hoc ipſo anno, licèt in aliquo ab Auguſtino diſſiderent, adversùs tamen Pelagium miſſâ in Britanniam legatione Catholicæ Reipublicæ egregiam operam navarunt. Hujuſce rei narrationem Conſtantius Presbyter ſuis de vitâ Germani Antiſiodorenſis commentariis inſeruit, à quo illam Ado, Beda, cæterique mutuarunt. Agricola quidam, ita enim vocabatur, Severiani Epiſcopi Pelagiani filius in Britanniâ Pelagii dogma diſſeminaverat, & teſte Anonymo Scriptore Libelli de Geſtis Lupi Trecenſis apud Surium die 29. Julii univerſam Inſulam eâ peſtis infecerat. Severianum hunc Epiſcopum cum Severo Sulpitio nonnulli confundunt, ſed perperàm; nam Gennadius cap. 19. de Scriptor. Illuſt. illum quidèm tradit in ſenectute à Pelagianis deceptum, attamen teſtatur eundem etiam reſipuiſſe: *Hic*, inquiens, *in ſenectute ſuâ à Pelagianis deceptus, & agnoſcens loquacitatis culpam, ſilentium uſque ad mortem tenuit, ut peccatum, quod loquendo contraxerat, tacendo penitùs emendaret.* Magno in diſcrimine Britannica Eccleſia verſabatur, nam cùm Pelagianorum doctrinam recipere nollet, eorum tamen argumentis facere ſatis non poterat; etenim Hæreſis magiſtri in Britanniâ aderant illis in quæſtionibus longo tempore exerciti.

Cœleſtius egerat per amicos apud Cœleſtinum Pontificem, ut denuò audiretur, queſtus indiſcuſſâ causâ ſe, ſuoſque à Zoſimo eſſe damnatos. Verùm Cœleſtius non modò adverſantem Cœleſtinum expertus eſt, ſed ab eodem universâ Italiâ ejectus fuit; illum autem unà cum collegis in Britanniam ſe recepiſſe nonnulli contendunt ex Proſpero in lib. contrà Collat. cap. 41. ubi cùm illum Italiâ à Cœleſtino pulſum dixiſſet, ejuſdem Pontificis adversùs Pelagianos geſta proſecutus addit: *Nec verò ſegniore curâ ab hoc eodem morbo Britannias liberavit, quando quoſdam inimicos gratiæ ſolum ſuæ originis occupantes etiam ab illo ſecreto excluſit Oceani.* Video tamen poſſe etiam iſta accipi, ut originem notent hæreſis, non verò hæreticorum, à quibus primitùs illa derivavit; ſed nec volo, nec vacat de his diſputare. Illud modò certum ſit, Britannias pravo dogmate à Pelagianis infectas, quorum Princeps Agricola teſte Proſpero, qui nec Cœleſtium ſubticuiſſet, ſi Agricolæ ſuppetias allaturus illùc navigaſſet. Britanni cùm per ſe Hæreticos refutare non poſſent, à Gallicanis Epiſcopis ſubſidium implorare decreverunt. Horum legatione in Galliâ intellectâ cogitur magna ait Beda lib. 1. Hiſt. Angl. cap. 17. Synodus, quam *numeroſam* etiam Conſtantius lib. 1. cap. 19. appellat, in quâ omnium ſuffragiis Germanus Epiſcopus Antiſiodorenſis, & Lupus Trecenſis Legati in Britanniam adversùs Pelagianos deſtinantur; Hos inter Patres non modò fuit Hilarius, ſed licèt juvenis ob doctrinæ famam inter primos habitus eſt. Pleroſque horum Epiſcoporum cum Semipelagianis ſenſiſſe, atque eâ in diſputatione, quæ de prædeſtinatione agitabatur, Auguſtino adverſatos colligo ex Proſpero in Epiſtolâ ad Auguſtinum hoc ipſo anno exaratâ, ubi ait *paucos perfectæ gratiæ amatores* eidem adſtipulatos. Alii credent Vaſquio 1. p. diſp. 91. cap. 8. num. 43. dicenti: *Horum Maſſilienſium dux fuit Caſſianus, quem ſecuti ſunt per Galliam Epiſcopi ferè omnes ſuæ ætatis.* Hanc Synodum Gallicanam circà autumnum hujus

anni

Digitized by Google

anni celebratam deduco; nam Conſtantius lib. 1. cap. 19. ubi de Epiſcopis à Synodo in Britanniam deſtinatis ait: *Et quantò neceſſitas laborioſior apparebat, tantò eam promptiùs heroes devotiſſimi ſuſceperunt, celeritatem negocii fidei ſtimulis maturantes.* Ex auctore verò Vitæ Lupi conſtat, eos profectos hyeme inceptâ apud Surium laudatum: *Qui uno*, inquit, *ſpiritu juncti, & pari voluntate concordes terribiles Oceani fluctus temporibus hybernis mari ſe committentes, orationum gubernaculis mitigarunt.* Quarè cùm ſtatim poſt Synodum itar ſuſceperint, ac hyeme jam incumbente Oceanum transfretarint, exeunte autumno Gallicana Synodus ſoluta eſt. Hanc legationem Britannicam accidiſse hoc anno 429. auctor eſt Proſper in Chronico Conſulibus Florentio, & Dionyſio, & ex ſcriptore Vitæ Lupi eruditè idem colligit Baronius, nam Lupum ſub Honorato cœnobium Lerinenſe petiiſſe ſcribit, ac per annum ibidem degiſſe. At Eucherius in Oratione de laudibus eremi miſsâ ad Hilarium anno 427. ut probabimus cap. 11. ubi de Vincentio Lerinenſi diſputabimus, ſcribit, Lupum Lerinam deſeruiſſe, cùm Trecenſis Eccleſiæ regimen ſuſcepit, quâ in dignitate biennio exacto legationem ad Britannos peregiſse idem Anonymus affirmat, ex quibus manifeſtum eſt, ejuſdem legationem hoc ipſo anno 429. contigiſse. Itaque hyeme ingruente uterque Epiſcopus Britannicum iter ſuſcepit; at vix è Gallico littore in altum navis evecta eſt, cùm fœdâ tempeſtate obortâ vicina naufragiis videbatur, ſed Germani precibus furenti pelago malacia datur; eam verò procellam à ſe concitatam Dæmones poſteà faſſi ſunt ex Conſtantio lib. 2. cap. 10. Interim eorum adventu per inſulam publicato, ingens recti dogmatis aſſertores conſolatio occupaverat, Pelagiani verò latebras quærere, moras nectere, varia comminiſci, ne publicè diſputationis aleam ſubirant. Cæterùm cùm ex ſilentio, ac timore ſectam in dies minui cernerent, pleriſque ad Catholicorum partes tranſeuntibus, pudore, ſimulque transfugarum jacturâ in publicum tandem erumpere coacti ſunt, ac publicâ collatione rem cum Legatis decidere. Porrò quo ſaſtu, ac pompâ illi in literariam arenam deſcenderint, fuſiùs deſcribit Conſtantius in libro 1. de Vitâ Germani cap. 23. libeat ipſius diſputationis formam ejuſdem verbis audire: *Primo in loco*, inquit, *beatiſſimi Sacerdotes præbuerunt adverſariis copiam diſputandi, quæ ſolâ verborum nuditate diù inaniter & aures occupavit, & tempora; deinde Antiſtites venerandi torrentes eloquii ſui cum Apoſtolicis, & Euangelicis tonitruis profuderunt; miſcebatur ſermo proprius cum divino, & aſſertiones violentiſſimas lectionum teſtimonia ſequebantur: convincitur vanitas, perfidia confutatur, ita ut ad ſingulas verborum objectiones reos ſe, dum reſpondere nequeunt, fatentur; Populus arbiter vix manus continet &c.* Inter haſce autem populi acclamationes Tribunus quidam filiam luminibus orbatam Sanctis Epiſcopis ſanandam obtulit. Illi verò rei difficultatem objicere, reos ſe, ac miraculorum patrandorum gratiâ indignos conteſtari, Pelagianæ ſectæ Doctoribus, quibus cum diſputabant, tanti prodigii gloriam integram relinquere. Pelagiani eventùs difficultate perterriti conſcientiâ ſtimulante Germanum etiam, atque etiam rogarunt, ut oculorum uſum puellæ reſtitueret. Germanus, quò mirabili eventu ſuam de divinâ gratiâ doctrinam confirmaret, Divorum reliquias puellæ admovit, cui ſtatim lumen reſtituit, ſimulque parentibus, ac Catholicis lætitiam, Pelagianis timorem ingeſſit. Cùm verò paulò antè Paſchalia feſta Britannia Pictorum, ac Saxonum incurſionibus vaſtaretur, Germanus Inſulanorum precibus motus exercitui ſe ſe ducem præbens, ubi acies in hoſtium conſpectum venit, ut iterato portento divinæ gratiæ virtutem oſtenderet, ſuis injunxit, ut altiori voce *Alleluja* conclamarent, quâ ſacrâ voce totis caſtris perſonante barbari conterriti fugæ ſe ſtatim dedere, ac inſignem eâ die Britannis victoriam reliquerunt. *Compoſitâ itaque*, ut ait Conſtantius, *opulentiſſimâ inſulâ ſecuritate multiplici ſuperatiſq; hoſtibus vel ſpiritualibus, vel carne conſpicuis, quippè qui viciſſent Pelagianiſtas, & Saxones, cum totius numero regionis reditum moliuntur.* Et hunc quidèm exitum habuit Britannica Germani legatio, quâ ille egregiè, feliciterque defunctus Antiſiodorum reversùs eſt.

CAPUT VI.

Julianus, ac collegæ Ex-Epiſcopi Pelagiani Theodoſii Imperatoris, ac Cleri C.P. patrocinium implorant. Marius Mercator Commonitorium Principi, ac Clero contrà eoſdem offert. Idem Commonitorium ex codice Vaticano recitatur, ex quo tempus damnati apud Conſtantinopolim ab Attico Cœleſtii exactiùs traditur, ac pleraque alia ſcitu digna colliguntur.

NEſtorius ingentes Conſtantinopoli turbas ciebat commentus duas perſonas in Chriſto, quarum unam, nempè humanam propriis meritis unionem cum Verbo non phyſicam illam quidèm, & hypoſtaticam, ut Scholaſtici loquuntur, ſed penès affectum tantùm aſſecutum contendebat. Hac inſtatâ meritorum tubâ ex Oriente perſonante Pelagiani Ex-Epiſcopi turbidis rebus ſua promoturi è veſtigio Conſtantinopolim ſe contulerant omnem Neſtorio operam navaturi, nec contemnendos Neſtorius putabat hos veteranos Duces, qui jam diù humanis meritis adversùs Dei gratiam militaverant. Erant hi Florus, cui Julianus octo contrà Auguſtinum libros nuncupaverat, Orontius, qui auctor fuerat Anniano Pelagiano, ut Chryſoſtomi homilias Latio donaret, neſcio quis Fabius, itemque Perſidius, & totius manipuli ductor Julianus. Hos quidèm anteà Neſtorio cognitos arbitror, ex unâ enim cum eiſdem Theodori Mopſueſteni ſcholâ eruperat. Hos omnes ſuis è cathedris ejectos Apoſtolica Sedes ſolum vertere coegerat, at illi Conſtantinopolim appulſi Imperatoris patrocinium implorare, Neſtorio dogmatum veritatem oſtendere, Cleri univerſi ſuffragia corrogare, univerſam deniquè regiam urbem querelis, ac ejulatibus complere. Aderat hoc anno Conſtantinopoli Marins Mercator Sancti Auguſtini amicus, ut lib. 1. cap. 9. & 17. oſtendimus, qui Pelagianorum conatibus probè cognitis veritus, ne homines totâ arte fallendi præditi Principi, atque Eccleſiaſticis fucum facerent, commonitorium ſcripſit, in quo ubique gentium contrà Pelagianos geſta tùm in Africâ, & Aſiâ, tùm in Europâ paucis expoſuit, quod Theodoſio poſteà, ac Clero obtulit. Hoc Mercatoris Commonitorium Lucas Holſtenius V. C. ex Palatino codice num. 234. pag. 36. exſcriptum eximio P. Magiſtro Chriſtiano Lupo anno 1655. me præſente oſtendit; quarè cùm ex hoc libello pleraque hucùſque in Pelagianâ causâ ignota intelligantur, & ſæpiùs in hac hiſtoriâ eundem laudaverimus, operæ pretium duxi idem commonitorium ſubdere, & Mercatoris noſtri ſcripta è bibliothecarum angulis eruta

Digitized by Google

eruditorum oculis poſtliminio tandem ſubjicere,
in quo nonnulla præmittuntur, quæ addidit, cùm
poſt biennium illud in latinum ſermonem vertit poſt
celebratam anno 431. Synodum Epheſinam.

Commonitorium Marii Mercatoris non ſolùm Ec-
" cleſiæ C. P. ſed etiam plurimis religioſiſſimis viris,
" oblatum quoque piiſſimo Principi Theodoſio ſem-
" per Auguſto per eundem Marium Mercatorem
" Chriſti ſervum in conſulatu, Florentii, & Dionyſii;
" per quod Commonitorium cognito funeſtiſſimo er-
" rore imperiali præcepto tam Julianus defenſor, &
" ſequax ejus cum cæteris ſociis, & participibus ſuis,
" quàm poſteà idem Cœleſtius de Conſtantinopoli-
" tanâ urbe detruſi in Synodo quoque Epheſienſi du-
" centorum ſeptuaginta quinque Epiſcoporum ſen-
" tentiâ poſtmodum in præſenti damnati ſunt.

Commonitorium Marii Mercatoris contrà Pelagianos.

Cœleſtius quidam Eunuchus matris utero editus
" antè viginti plùs minùs annos diſcipulus, & auditor
" Pelagii egreſsus ex urbe Romanâ Carthaginem A-
" fricæ totius Metropolim venit, ibique de infraſcri-
" ptis capitulis apud Aurelium Epiſcopum memora-
" tæ urbis per libellum à quodam Paulino Diacono
" ſanctæ memoriæ Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi
" eſt accuſatus, ſicut geſtorum confectio ſe habet,
" quibus idem libellus inſertus eſt, quorum geſtorum
" exemplaria habemus in manibus; tanquam hæc non
" ſolùm ipſe doceret, ſed etiam per provincias conſ-
" pirantes ſibi diverſos, qui hæc per populos diſſemi-
" narent, miſiſſet: ideſt *Adam mortalem factum, qui
ſivè peccaret, ſivè non peccaret, moriturus fuiſſet. Quo-
niam peccatum Adæ ipſum ſolùm læſit, & non genus hu-
manum. Quoniam parvuli, qui naſcuntur, in eo ſtatu ſunt,
in quo Adam fuit antè prævaricationem. Quoniam neque
per mortem, vel prævaricationem Adæ omne genus homi-
num moriatur, neque per reſurrectionem Chriſti omne ge-
nus hominum reſurgat. Quoniam lex ſic mittit ad re-
gnum cœlorum, quomodò & Evangelium. Quoniam &
antè adventum Domini fuerunt homines impeccabiles,
ideſt ſinè peccato.* De quibus omnibus capitulis ſupra-
" ſcriptis inſertis partibus Synodalium geſtorum Pa-
" tres, & Epiſcopi regionis illius reſtiterunt Cœleſ-
" tio, & juſſerunt, ut eadem condemnaret, quia eſſent
" hæretici ſenſus; ſed Cœleſtius nullo modo acquie-
" ſcens, quin imò reſiſtens actis iiſdem, quibus fre-
" quenter auditus eſt, Eccleſiaſticâ communione pri-
" vatus eſt, à quâ ſententiâ ad Romani Epiſcopi exa-
" men credidit appellandum; quâ mox ipſe appella-
" tione neglectâ Epheſum Aſiæ urbem contendit, ibi-
" que auſus eſt per obreptionem locum Presbytero-
" rum petere. Indè poſt aliquantos annos ſub S. me-
" moriæ Attico Epiſcopo urbem C.P. petiit, ubi in
" ſimilibus detectus magno ſtudio ſancti illius viri ex
" prædictâ almâ urbe detruſus eſt, literis ſuper ejus
" nomine & in Aſiam, & Theſsalonicam, & Carthagi-
" nem ad Epiſcopos miſſis, quarum exemplaria ha-
" bentes proferre ſumus parati. Prædictus tamen Cœ-
" leſtius etiam hinc ejectus ad urbem Romam ſub ſan-
" ctæ memoriæ Zoſimo Epiſcopo totâ feſtinatione
" perrexit, ubi actis, quorum exemplaria habemus,
" interrogatus, cùm ab illo Cognitore aliquatenùs
" terreretur, crebris reſponſionibus, & proſecutioni-
" bus ſuis ſpem proſeminavit, condemnare ſe illa ca-
" pitula, de quibus apud Carthaginem fuerat accuſa-
" tus, promittens. Id enim inſtantiùs jubebatur, ab
" eoque vehementiùs, ut id faceret, expectabatur, at-
" que ob hoc ipſum nonnulla illius ſancti Sacerdotis
" humanitate dignus eſt habitus, & ſic Epiſtolam
" quandam benignitate plenam ad Afros Epiſcopos
" meruit, quâ ille abuſus eſt, vel adhuc abutitur ad
" multorum ignorantium deceptionem. Epiſcopis ve-
" rò ex Africâ reſcribentibus, omnemque cauſam, quæ
" apud eos facta fuerat, exponentibus, miſſis etiam ge-
" ſtis exindè, quæ fuerant antè, cum illo videlicet, de
" illo confecta, vocatur ad audientiam pleniorem, ut
" quæ promiſerat, feſtinanter impleret, ideſt ut dam-
" natis prædictis capitulis, ſententiâ Afrorum Ponti-
" ficum, quâ fuerat communione privatus, abſolvere-
" tur; non ſolùm non adfuit, ſed etiam ex memoratâ
" Urbe profugit, atque ab hoc à beatæ mem. prædic-
" to Zoſimo Epiſcopo ſcriptis ampliſſimis, vel longiſ-
" ſimis prædamnatus eſt, in quibus & ipſa capitula, de
" quibus accuſatus fuerat, continentur, & omnis cau-
" ſa tàm de Cœleſtio ſupraſcripto, quàm quæ de Pela-
" gio magiſtro ejus praviore videretur eſſe, narratur,
" quorum ſcriptorum & nos hìc habemus exemplaria,
" & ad Orientales Eccleſias, Ægypti diœceſim, &
" Conſtantinopolim, & Theſsalonicam, & Hieroſoly-
" mam ſimilia, eademque ſcripta ad Epiſcopos tranſ-
" miſſa eſſe ſuggerimus. Ut autem & Pelagius cum iſto
" pariter damnaretur, iſtud in cauſâ eſt. Auſus eſt
" memoratus antè vaſtationem urbis Romæ in Apo-
" ſtolum Paulum commentarios condere, & his ede-
" re, de quorum amicitiâ præſumebat, explanare au-
" tem reputavit ſingula Apoſtoli verba, vel ſenſus.
In Epiſtolâ igitur, quæ eſt ad Romanos, cùm ad il- Rom 5
la loca veniſſet, ubi vas electionis ita loquitur. *Pro-
pterea ſicut per unum hominem in hunc mundum pecca-
tum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes
homines mors pertranſiit, hactenus credidit exponen-
dum*, quem librum ejus habemus in manibus, & pro-
ferimus ad convincendum inimicum ejus errorem;
ita ergo idem ait: PER UNUM HOMINEM PECCATUM
INTRAVIT IN MUNDUM, ET PER PECCATUM MORS:
exemplo, inquit, *ſeu imagine uſus eſt, quia ſicut cùm
non eſſet peccatum, per Adam ſubintravit, ſic & cùm
non remanſiſset juſtitia apud aliquem, vita per Chriſ-
tum reparata eſt*, & IN OMNES HOMINES MORS PER-
TRANSIIT, *cùm ſic*, inquit, *qui peccant, ſimiliter
& moriuntur, neque enim aut in Abraham, ac Iſaac,
aut Jacob mors pertranſiit, de quibus Dominus ait*, HI
OMNES VIVUNT, *hic autem propterea dicit omnes mor-* Luc 20
*tuos, quia in multitudine peccatorum non excipiuntur
pauci juſti, ſicut & ibi inquit*, NON EST, QUI FACIT Pſal.
BONITATEM, NON EST USQUE AD UNUM. *Et iterum* 13
illud inquit, OMNIS HOMO MENDAX. *Aut certè in illos* Pſal.
omnes pertranſiit, inquit, *qui humano ritu, non cæleſti* 115
ſunt converſati. Et poſt pauca: SED REGNAVIT MORS Rom 5
AB ADAM USQUE AD MOYSEN ETIAM IN EOS, QUI NON
PRAEVARICAVERUNT IN SIMILITUDINEM PRAEVARICA-
TIONIS ADAE, *ſivè cùm non eſſet*, inquit, *qui inter ju-
ſtum, & injuſtum diſcerneret, putabat mors ſe omnium
dominari, ſivè in eos, qui mandatum tanquam Adam præ-
varicati ſunt, hoc eſt de filiis Noe, quibus præceptum eſt,
ut animam in ſanguine non manducarent, & de filiis A-
brahæ, quibus circumciſio mandata eſt, ſed & in eos, qui
præter mandatum legem contempſerant naturalem*. QUI Ibid.
EST FORMA FUTURI: *Quia*, inquit, *ſicut Adam præter coi-
tum à Deo formatus eſt, ſic & Chriſtus ex virgine fabri-
cante Spiritu S. proceſſit; ſivè ſicut quidam dicunt, forma
à contrario, hoc eſt, ſicut ille caput peccati, ſic iſte caput
juſtitiæ ſit*. SED NON SICUT DELICTUM ITA ET DONUM: *ne* Ibid.
in formâ, inquit, *æqualitas putaretur*. SI ENIM IN UNIUS
PRÆ-

Digitized by Google

PRAEVARICATIONE MULTI MORTUI SUNT, MULTO MAGIS DONO, ET GRATIA DEI PER UNUM HOMINEM CHRISTUM IN MULTOS ABUNDAVIT. *Plus valuit*, inquit, *Apoſtolus, gratia in vivificandum, quàm peccatum in occidendo, quia Adam ſe ſolùm, & ſuos poſteros interfecit, Chriſtus verò & eos, qui tunc erant in corpore, & hos, qui poſteà futuri erant, liberavit.* Hìc ſollicitus
" Catholicus Lector notet, quid dicat, Adam non ſibi
" ſoli, ſed & poſteris ſuis nocuiſse; Tene ſuperiorem
" definitionem ejus, poſteros enim hìc dicit, non om-
" nes omninò, & ubique totos homines læſos illius
" peccato, ſed illos tantùm, qui per imitationem ſi-
" militer ſuis peccatis, & propriis facti ſunt in præva-
" ricationem, ſicut Adam, quia ſinè dubio ii ipſi pro-
" nepotes ejus, & poſteri eſse inveniuntur; *Hi autem*, inquit, *qui contrà traducem peccati ſentiunt, aliter eos, qui defendunt traducem, impugnare conantur: Si peccatum*, inquiunt, *Adæ etiam non peccantibus nocuit, ergo & Chriſti juſtitia non credentibus prodeſt, quia ſimiliter imò plus dicit Apoſtolus, per unum liberari, quàm per unum antè perierunt. Deindè dicunt*, inquit, *ſi baptiſmus mundat antiquum illud, veternoſumque peccatum, qui de duobus baptizatis nati fuerint, debent hoc carere peccato, non enim potuerunt ad poſteros tranſmittere, quod ipſi minimè habuerunt. Ita hoc addunt*, inquit, *quia ſi anima non eſt ex traduce*, ſicut nec eſt, *ſed ſola caro habet traducem peccati, ſola & pœnam meretur, injuſtum eſt enim, ut hodie nata anima non ex maſsâ Adæ tàm antiquum peccatum portet alienum, quia nec rationale eſt, ut Deus, qui propria peccata dimittit, unum imputet alienum.* Et iterum in alio ſermone ſuo idem Pelagius: *Si peccator genuit*, inquit, *peccatorem, ut parvulo ejus peccatum originale in baptiſmi acceptione ſolvatur; juſtus ergo juſtum gignere debuit. Si parentes*, inquit, *poſt converſionem propria peccata non lædunt, multo magis filii eorum per eos nocere non potuerunt. Si priorem hominem contigit cauſam mortis feciſſe, ergo per Chriſti adventum mori jam non oportebat. Si per peccatum Adæ mors orta eſſet, nunquam poſt remiſſionem peccatorum, quam nobis Liberator donavit, moreremur. Plus ergo valuit peccatum Adæ omnes omnino homines occidendo, quàm Chriſti gratia in ſalvando, quæ non omnibus, ſed tantùm credentibus profuit, nequè enim omnes, qui naſcuntur ex Adam, ii etiam renaſcuntur in Chriſto, & reliqua;* Quæ
" omnia ſupraſcripta capitula, ut jam ſuperiùs dictum
" eſt, continet illa beatæ memoriæ Epiſcopi Zoſimi
" Epiſtola, quæ Tractoria dicitur, quâ Cœleſtius,
" Pelagiuſque damnati ſunt, quæ & Conſtantinopo-
" lim, & per totum Orbem miſſa ſubſcriptionibus
" Sanctorum Patrum eſt roborata. Cui Julianus, & re-
" liqui complices ejus ſubſcribere detrectantes, con-
" ſentaneoſque ſe nolentes iiſdem Patribus facere, non
" ſolùm imperialibus legibus, ſed & Sacerdotalibus
" ſtatutis depoſiti, atque exauctorati ex omni Italiâ
" deturbati ſunt, ex quibus plurimi reſipiſcentes, & à
" prædicto errore correcti regreſſi ſunt ſupplices ad
" Sedem Apoſtolicam, & ſuſcepti ſuas Eccleſias rece-
" perunt. Prædicti ſanè Cœleſtius, & Pelagius non
" tunc primò à Sanctæ mem. Zoſimo videntur eſse
" damnati, ſed ab ejus Deceſſore ſanctæ recordationis
" Innocentio, à quo & Julianus fuerat ordinatus, qui-
" que poſt illorum damnationem uſquè ad prædicti
" Innocentii Epiſcopi exceſsum è vitâ in ejus commu-
" nione permanens, & perſeverans in ſincerâ ſententiâ,
" & communicans damnatori prædicto cum ipſo quo-
" què ſinè dubio Pelagium, Cœleſtiumque damnavit.
" Et quid nunc deſiderat, aut de quo queritur, igno-
" ratur. Ut autèm à ſanctæ recordationis Innocentio
" damnaretur, talis extitit cauſa. Poſt Romanæ urbis
" vaſtationem in Palæſtinâ degebat Pelagius; inventi
" ſunt à quibuſdam ſtudioſis Epiſcopis libri ejus, in
" quibus multa, & varia adversùs fidem Catholicam
" conſcripta eſſe videntur; hi cum literis in Africam
" Patribus, & Epiſcopis miſſi ſunt, ubi tribus Con-
" ciliis congregatis memorati lecti ſunt libri; exindè
" relationibus Romam miſſis ipſis quoque libris pari-
" ter deſtinatis, Apoſtolica ſententia reſcribentis ad
" prædicta concilia emanavit, quæ eoſdem ipſos Cœ-
" leſtium, Pelagiumque Eccleſiaſticâ communione
" privavit; quorum ſcriptorum exemplaria habemus
" in manibus. Adhuc etiam Hieroſolymis conſtitu-
" tus Pelagius accuſatus apud Synodum, & primò
" quidèm tergiverſando ambiguis quibuſdam ſe pro-
" feſſionibus tegens, & proſequens dubia, vel reſpon-
" dens, illam tunc videtur Epiſcoporum audientiam
" deluſiſſe; ſed poſtmodum evidenter deprehenſus
" inſiſtentibus accuſatoribus à poſteriore Synodo, cui
" S. mem. Theodotus Antiochiæ præſedit Epiſco-
" pus, atque detectus, à ſanctis quoquè, ac venerabi-
" libus Hieroſolymorum locis eſt deturbatus; ejuſ-
" demque Sancti Theodoti ad reverendiſſimum Ur-
" bis Romæ Epiſcopum, & ſanctæ recordationis Pray-
" li Hieroſolymitani Epiſcopi miſsa ſcripta teſtan-
" tur, quorum exemplaria ad documentum habemus
" in manibus. In ipsâ autem accuſatione capitulorum,
" quæ eidem tunc Pelagio objecta ſunt, etiam hoc
" continetur cum aliis execrandis, quæ Cœleſtius tan-
" quàm ejus diſcipulus ſentit, ideſt, *quòd infantes, etiamſi non baptizentur, habeant vitam æternam.* Illud
" quoquè quod ſuperiùs poſitum eſt capitulum ſentiri
" à Cœleſtio, & eſse contentaneum Magiſtri ſui do-
" ctrinæ memoravimus, ideſt, *legem ſic mittere ad regnum cœlorum, ſicut Evangelium*, Pelagius quibuſdam
" ſcriptis ſuis apertè confirmat, atque pronunciat. De-
" niquè libellus eſt ejus, quem habemus in manibus
" ad quandam Livaniam viduam ſermonem continens
" exhortatorium, in quo hæc habentur: *Simplicitatem ſequi Chriſti famulam decet, non hanc, quæ ſtultitia magis eſt, quàm ſimplicitas, ſed illam, de quâ Scriptura dicit:* benedicta anima omnis ſimplex; *dicente alibi Scripturâ:* maledictus omnis homo, qui non Galat.
permanet in omnibus, quæ ſcripta ſunt in libro legis, 3.
ut faciat ea; *hinc*, inquit, *oſtenditur hanc eſſe ſimplicitatem veram, non quæ Dei mandatum inſenſatâ ſecuritate contemnit, ſed eam, quæ legis præcepta ſapienti timore cuſtodit, dicente enim maledictum eſſe eum, qui non permanet in his, quæ ſcripta ſunt, à contrario benedictum eſse non vult, qui non omnia præcepta ſervaverit;* Et ſi *Omnis ſimplex benedictus eſt, ergo ſimplex ille eſt, qui omnia præcepta legis impleverit.* Adiere-
" re hunc illud, quod toties jam ſuperiùs dictum
" eſt, ad regnum cœlorum libros Moyſis, ſicut
" Evangelium mittere, nullus Catholicorum, qui
" hoc capitulum legerit, dubitat, nec intelligendo
" difficultatem aliquam poterit ſuſtinere, & quia in-
" diſcretim legem in eodem impiiſſimo capitulo no-
" minavit, ſcilicet Moſaicam, cujus teſtimonium ma-
" ledicti poſuit, apertè nos in Judaiſmum adtrahere
" tentat. Quòd ſi ad agendam ſemper fallaciam, le-
" gis nomine Evangelium appellat, non errat; ſed in
" eo eſt impius, in quo ſub ſimili, & æquali nos ma-
" ledicto, qui ſub Evangelio ſumus, conſtituere non
" pertimeſcit exæquans legis circumciſionem, &
" omni Judaiſmo Evangelicam gratiam; Undè et-
" iam diſcipulus ejus Cœleſtius apertè auſus eſt pro-
" nunciare, *legem ſic mittere ad regna cœlorum*,

" *ſicus Evangelium*; manifeſtum eſt enim ſecundùm Pe-
" lagium, quia ſi ſub eodem, vel etiam ſimili adhuc
" ſumus vinculo etiam ſub Evangelii tempore, ut ſi
" quid tanquam homines erraverimus, aut unum de
" præceptis Evangelicis non impleverimus, eſſe nos
" maledictos; quod ſi ita eſt, quod abſit; jam ut ille
" vult ſit dictum, exæquatum eſt legi veteri Evange-
Galat. 3. " lium, at ubi erit dictum Pauli Apoſtoli: *Chriſtus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum, quia ſcriptum eſt: Maledictus omnis homo, qui non permanet in omnibus, quæ ſcripta ſunt in libro legis, ut faciat ea.* Quin etiam ſubdeſcendens hunc ipſum ſen-
" ſum latiùs in eodem ſermone libelli hujus exequi-
" tur, & latiùs eum commendat, poſt multa enim ibi-
" dèm maledicere, & invidere, mentiri, detrahere, &
" detrahentibus credere leve, aut nullum putatur eſſe
" peccatum, ſed hi, qui hoc putant, obliti ſunt, quia
" ob levis præcepti tranſgreſſores obnoxios gehænnæ
" legimus eſſe mancipandos, cùm, inquit Dominus
" manifeſtum eſt: *Quicunque dixerit fratri ſuo fatue,*
Matth. 5. *vel Raca, reus erit gehænnæ.* Hos igitur in ejuſmodi
" impiiſſimis erroribus deprehenſos, Pelagium ſcili-
" cet, & Cœleſtium ad ſatisfactionem Eccleſiæ Julia-
" nus, & cæteri ſui participes vel modò condemnent,
" & ſi quos confidunt adverſùs Catholicam fidem non
" rectè ſentire, nominatim deſignare non dubitent, &
" Eccleſiaſtico ordine à nobis accipient pro noſtrâ
" poſſibilitate reſponſum, aut ab eo certè, quem di-
" cunt à ſenſu Catholico deviare; ſicut enim in ſuper-
" nis præfati ſumus, jam multi, qui Cœleſtium, &
" Pelagium cum eo fuerant ſecuti, Juliani quoque
" participes, & ſocii facti derelicto eo, Pelagioque
" damnato Sedi ſe Apoſtolicæ ſubmittentes, & pœ-
" nitere ſuper his, quæ malè ſenſerant, profitentes à
" Sanctis Patribus digni habiti miſeratione ſuſcepti
" ſunt. FINIS.

Nonnulla hìc nobis notanda veniunt, antequàm ad ulteriora gradum faciamus. Scribit Mercator, Cœleſtium priùs ab Attico Conſtantinopoli ejectum fuiſſe, quàm Zoſimus de eodem Romæ judicaret, cui quidèm Scriptori integra fides præſtanda eſt; edidit enim laudatum Commonitorium Conſtantinopoli, ac præ manibus habuit quæcumque in Pelagianâ causâ ab Orthodoxis ubique terrarum geſta fuerant. Quæ ſanè, ut ingenuè fatear, cùm minùs diligenter obſervaſſem, ſcripſi lib. 1. cap. 20. Cœleſtium anno 421. Conſtantinopoli ab Attico auditum, atque indè procul detruſum, cùm tamen ex Mercatore colligatur, eundem ab Africanis Synodis anno 416. & ineunte anno 417. ab Innocentio quoque Pontifice hæreſeos damnatum Conſtantinopolim ſtatim perrexiſſe, ut cauſam coram Attico reſtauraret, cum quo Innocentius Papa dudùm ob eraſum è diptychis Chryſoſtomi nomen longiores lites habebat. Non enim anno 412. Atticus in Romanæ Eccleſiæ gratiam redierat relato in ſacras tabulas Chryſoſtomo, ut putavit Baronjus; nam Innocentius Papa in Epiſtolâ 16. ad Maximianum Epiſcopum ſcriptâ poſt peractam anno 414. in Macedoniâ Synodum, ut eruditè notavit magnæ lectionis vir Bollandus ad diem VIII. Januarii in notis ad Vitam Sancti Attici, nondùm eidem Attico conciliatus fuerat, quem ibidem Pontifex Apoſtolicarum literarum commercio privatum ſcribit. Ille uſquè ad Bonifacii Pontificatum diſtulit nomen Chryſoſtomi Diptychis reſtituere, quod ſe tandem feciſſe ad Cyrillum ſcribit. Etenim plebs C.P. cùm accepiſſet, à Theodoto Antiochiæ Patriarchâ Chryſoſtomum in ſacris tabulis recitari, tumultuari cœpit, nec aliâ ratione ſedari potuit, niſi audito in Diptychis ejuſdem Sancti Epiſcopi nomine; at Theodotum anno 421. renunciatum fuiſſe Antiſtitem luculenter probavimus ſuperiùs cap. 4. Hinc factum eſt, ut Cœleſtius ab Innocentio damnatus ad Atticum confugerit, quem Romano Pontifici ſubinſenſum norat, à quo tamen rejectus auditâ Innocentii morte Romam ſtatim advolavit, utì lib. 1. cap. 12. fuſiùs narravimus. Cæterùm poſt Cœleſtii proſcriptionem Pelagianos miſſâ legatione iterum Attici animum tentaſſe teſtatur Proſper in carmine de Ingratis cap. 2.

Quid loquar & curam, magnâ quam geſſit in urbe
Conſtantinopoli doctio bonus ore Sacerdos
Atticus, antiquâ legatos hæreticorum
Confutando fide, de quâ tunc impia corda,
Quamvis ſe obductâ tegerent velamine formâ
Judicii, & tacitæ tulerint tormenta repulſæ.

Ubi Proſper Cœleſtium jam anteà turpiter ab Attico repulſam tuliſſe ſcribit, poſt quam rurſùs Pelagiani per legatos ſuam ipſorum cauſam Attico diſcutiendam obtruſere, quam quidèm legationem anno 421. contigiſſe lib. 1. cap. 20. affirmavimus, cujus tamen principem minùs rectè Cœleſtium fecimus, neque enim probabile videtur, hominem antè quadriennium ab Attico judicio excluſum eidem iterùm ſe ſtitiſſe.

Verba illa, quæ ex commentariis Pelagii in caput V. Epiſtolæ Pauli ad Romanos Mercator recitat, haud planè omnia leguntur in expoſitionibus ejuſdem Epiſtolæ, quæ Hieronymi commentariis adſutæ ſunt, ſed illa tantùm priori loco recenſita; nam ejuſdem ratiocinationes inter hæc ſigna [ ] repoſitæ apud Sanctum Auguſtinum habentur lib. 3. de Pec. mer. & remiſſione cap. 3. de quâ re conſulantur à nobis ſcripta lib. 1. cap. 3. Prætereà hanc Pelagii argumentationem, *Si anima non eſt ex traduce* (ſicut nec eſt) *ſed ſola caro habet traducem peccati, ſola & pœnam meretur*, ita deſcripſimus, ut aſſertio ibidem per parentheſim inſerta non Pelagium, ſed ipſum Mercatorem auctorem habeat; nam Auguſtinus cap. 3. laudato ita Pelagii verba recitat: *Si anima non eſt ex traduce, ſed ſola caro, ipſa tantùm habet traducem peccati;* & cap. 10. indè hiſce Pelagium commendat: *Attende obſecro te, quemadmodum circumſpectus vir Pelagius, nam ex ejus libro, hæc quæ modò poſui verba tranſcripſi, ſenſit, quàm in difficili de animâ quæſtione verſetur; Non enim ait, quia anima non eſt ex traduce, ſed ſi anima non eſt ex traduce:* additque *cunctanter loqui potius, quàm fidenter;* & quidèm ſinè illâ parentheſi in literis encyclicis Zoſimi eadem Pelagii ſententia damnata fuit teſte eodem Auguſtino Epiſtolâ 157. ad Optatum: *Nam Pelagii*, inquit, *de hac re argumentatio, quæ inter alia ejus damnabilia etiam literis Apoſtolicæ Sedis adjuncta eſt, ita habet: ſi anima*, inquit, *ex traduce non eſt, ſed ſola caro tantùm habet traducem, &c.* Ex quibus patet Mercatorem in eâ de animæ origine quæſtione, quæ eâ ætate celeberrima erat, cum Hieronymo ſenſiſſe, nempè creari à Deo omnium hominum animas, niſi alienâ manu ea verba commonitorio infarta dicamus; fuit enim Mercator Auguſtinianæ doctrinæ ſtudioſiſſimus, quarè in eâ difficultate aſſenſum potiùs cum Auguſtino ſuſpendiſſe crediderim, quàm ſententiæ de animarum creatione adhæſiſſe.

Inſeruimus ex eodem Commonitorio quid Zoſimi encyclica contrà Pelagium, atque Cœleſtium contineret; nam literæ illæ intercidere. Etenim inſerta erant Cœleſtii capitula, de quibus Carthagine accu-

ſatus

ſatus fuerat coràm Aurelio Primate; Pelagii item errores, ejuſdemque paralogiſmi recenſebantur, quos ſuis in Epiſtolam Pauli expoſitionibus indiderat. Inſuper ex eodem Commonitorio colligimus, Zoſimum ad Eccleſias Alexandriæ, Antiochiæ, & Conſtantinopolis de Pelagianis abs ſe damnatis ſcripſiſſe. Undè licèt Cyrillus, & Atticus id temporis nondum Chryſoſtomi nomen in diptycha retuliſſent, utì proximè dicebamus, noluit tamen Zoſimus Innocentii veſtigiis inhærere, ſed eâ diſſenſione omiſſâ, eoſdem per literas convenit. Cùm autem ibidem præmittat, Cœleſtio Conſtantinopoli ab Attico damnato, de ejuſdem proſcriptione literas ab Antiſtite C-P. *in Aſiam, & Theſſalonicam, & Carthaginem ad Epiſcopos miſſas*, patet id contigiſſe Innocentio adhuc pontificatum gerente, cùm nullæ Attici literæ ad Romanum Antiſtitem laudentur, quòd cum eodem Atticus non conveniret. At de Zoſimi Epiſtolâ ſcribit Mercator: *Quæ & Conſtantinopolim, & per totum Orbem miſſa ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata.* Et anteà de iiſdem Zoſimi literis ait: *Et ad Orientales Eccleſias, Ægypti diœceſim, & Conſtantinopolim, & Theſſalonicam, & Hieroſolymam ſimilia, eademque ſcripta ad Epiſcopos tranſmiſſa ſuggerimus.* Ex quibus infero, anno primo Zoſimi inter Romanam, & Orientis Eccleſiam pacem conflatam, pro quâ antè decennium Auguſtinus cum cæteris Africanis Patribus collaboraverat. Nam in Synodo Honorio VIII. & Theodoſio II. nempè anno 407. Carthagine celebratâ legitur hic canon: *Placuit etiam, ut de diſſenſione Romanæ, atque Alexandrinæ Eccleſiæ ad Sanctum Papam Innocentium ſcribatur, quò utraque Eccleſia intrà ſe pacem, quam præcepit Dominus, teneat.* Eſt canon 68. in Cod. Concil. Africæ. Hinc apparet ſupina Marci Antonii de Dominis ignorantia libro 4. de Republicâ Eccleſ. cap. 8. num. 28. poſt recitatum eundem canonem ſcribentis: *Hæc ſanè verba Romanam magis, quàm Alexandrinam Eccleſiam accuſant, & faciunt culpabilem; ſed quodnam fuerit hoc diſſidium, mihi nunc eſt ignotum.* Quis autem non rideat ineptum hunc judicem de incognitâ ſibi causâ contrà Romanum Pontificem ſententiam pronunciantem? Ob expunctum è diptychis à Theophilo Alexandrino Chryſoſtomi nomen controverſia erat, in quâ tandem aliquandò Romanæ Eccleſiæ ſententia vicit, Chryſoſtomo ubiquè gentium Orthodoxarum Diptychis reſtituto.

Marius Mercator, qui anno præſenti Commonitorium Theodoſio Imperatori contrà Pelagianos Ex-Epiſcopos obtulit, ſcripſit etiam alterum Commonitorium contrà Julianum ad Pintam Presbyterum, in quo contrà ſcripta ejuſdem in ultimis octo adverſùs Auguſtinum libris invehitur, pluribus probans, Adamo non peccante genus humanum haud futurum fuiſſe morti obnoxium. Scripſit etiam contrà Judaicum ſymbolum Theodori Mopſueſteni, in quo opere tradit Theodorum Juliani, ac Neſtorii Magiſtrum fuiſſe: verba ejuſdem ſuperiùs dedimus. Hos libellos poſt annum 430. ab eodem lucubratos indè patet, quòd Auguſtinum *ſanctæ recordationis* Epiſcopum vocat, cujus etiam doctrinam contrà Juliani argumenta defendit. Quantum verò hic Scriptor Auguſtino detulerit, colligitur ex his, quæ pag. 12. col. 2. Cod. Palatino-Vaticani num 434. leguntur: *In hunc*, inquit, *Scripturarum divinarum ſenſum, in hæc verba juravimus, ſalvâ ſanè reverentiâ, & debitâ honorificentiâ ſanctæ, & beatæ memoriæ Epiſcopi Auguſtini, qui te paſtorali clavâ ab Eccleſiâ deterruit, proturbavit, atque confregit.* Quaſi veniam precetur, quòd poſt Auguſtinum quidpiam contrà Julianum ſcriptis mandare auſus fuerat. Et pag. 4. ait: *Sanctus autem ſæpè dictus Epiſcopus Auguſtinus, & ſuis libris quatuor illius priores evertit, octo quoque poſteriores ſingulis reſponſionibus ſuis ad ſingula capitula ſubjectis, ac ſic vanos ejus, ac plumbeos pugiones malleo Catholicæ veritatis obtudit, imò confregit.* Erat Mercator græco, latinoque ſermone eruditus, ſacras etiam literas, ac Patrum ſtatuta adeo percallebat, ut Julianum *jactantiſſimum Pelagiani errores aſſertorem* (ita hæreticum nuncupat Proſper in Chronico) ad certamen Conſtantinopoli provocaverit, hæc enim in calce Commonitorii pronunciavit: *Si quos confidunt adverſùs Catholicam fidem non rectè ſentire, nominatim deſignare non dubitent, & Eccleſiaſtico ordine à nobis accipient pro noſtrâ poſſibilitate reſponſum.* Hactenùs de Mario Mercatore, ejuſque contrà Pelagianos ſcriptis, qui licèt diù incognitus in bibliothecarum angulis latuerit, in poſterùm inter præcipuos divinæ gratiæ, ac Sancti Doctoris defenſores ejuſdem doctrinæ profeſſoribus ſerâ quamvìs commendatione memorabitur.

CAPUT VII.

Neſtorius pro Juliano, ac collegis apud Cœleſtinum intercedens ab eodem Pontifice increpatur. Pelagiani Ex-epiſcopi à Theodoſio Imperatore Conſtantinopoli expelluntur. Auguſtinus contrà Julianum ſcribens moritur. De eodem elogium, atque epinicia.

INierant conſulatum Auguſti Theodoſius XIII. Valentinianus III. nempè anno Chriſtianæ epochæ quadringenteſimo trigeſimo, qui ſanè ater, ac luctuoſus Orthodoxis fuit amiſſo Pelagianorum domitore Auguſtino. *Anno 430.* Julianus, ac collegæ Conſtantinopoli in uno Neſtorio illius Urbis Epiſcopo recuperandarum Sedium ſpem locabant. Neſtorius quidèm benignè illos exceperat, ut ex iis, quæ poſteà ſecuta ſunt, intelligitur, licèt eoſdem à ſe rejectos fuiſſe ad Cœleſtinum ſcripſerit. Etenim novum ſe illiſmet advocatum pollicitus eorum cauſam defenſurus iteratas ad Cœleſtinum literas dedit. In prioribus autem hæc ſcripſit: *Julianus quidam, & Florus, & Orontius, & Fabius dicentes ſe Occidentalium partium Epiſcopos ſæpè & piiſſimum, & prædicatiſſimum Imperatorem adierunt, ac ſuas cauſas defleverunt tanquàm Orthodoxi temporibus Orthodoxis perſecutionem paſſi, ſæpè eadem & apud nos lamentantes, ac ſæpè rejecti eadem facere non deſiterunt, ſed inſiſtunt in dies ſingulos implentes aures omnium vocibus lacrymoſis.* Poſteà neſcire ſe fingit cauſas, ob quas illi proſcripti eſſent, enixè rogans, ut brevi reſponſo ſignificaret, num forent inter Catholicos numerandi, an cum hæreticis computandi. Hæ Neſtorii literæ apud Binium ponuntur datæ III. Idus Auguſti Theodoſio XIII. & Valentin. III. Coſſ. qui apertus error eſt; nam Cœleſtini reſponſio ad haſce Neſtorii literas eo ipſo die ejuſdem anni data ſignificatur, ut mox dicam. Quarè antè aliquot menſes datæ fuerunt; imò prior Epiſtola, cujus fragmentum proximè recitavimus, ſuperiori anno ſcripta videtur, cùm Pelagiani Conſtantinopolim appulſi illius opem, operamque implorarunt. At plures eâ de re Neſtorium ad Cœleſtinum literas dediſſe, ex alterâ Hæretici Epiſtolâ ad eundem intelligitur, in quâ ait: *Sæpè ſcripſi Beatitudini*

tuæ

tuæ propter Julianum, Orontium, & cæteros, qui ſibi uſurpant Epiſcopalem dignitatem, & crebeῤimam aditionem ad piiſſimum, & prædicatiſſimum Imperatorem faciunt, noſque concidunt frequentibus lamentationibus, tanquam temporibus Orthodoxis de Occidente projecti. At hucuſque ſcripta de his à tuâ veneratione non ſuſcepimus, quæ ſi haberem, poſſem eis reſpondere, daremque compendiaſum reſponſum luctibus eorum; Hæc novus Pelagianorum advocatus.

Cœleſtinus Neſtorio indignatus, quòd Pelagianis Epiſcopis olim ab Apoſtolicâ Sede exauctoratis advocationem commodaret, diutiùs reſponſionem diſtulit; At acceptis à Cyrillo Alexandrino literis, queis Antiſtitis C-P. contrà orthodoxam Eccleſiam conatus ſignificabaotur, haud ulterius morandum ratus acres ad Neſtorium literas dedit, quibus illum uti veterum hæreticorum patronum, novæque inſuper hæreſeos auctorem increpuit: *Dudum*, inquit, *ſumpſimus Epiſtolas tuas, quibus in anguſto nihil potuimus dare reſponſi; erat enim in latinum ſermo vertendus, quòd eùm, licèt ſerò, fecimus, Sancti fratris, & Coepiſcopi mei Cyrilli probatiſſimi Sacerdotis per filium meum Poſſidonium Diaconum talia de te ſcripta ſuſcepimus, quibus his, quæ de tuâ ordinatione retulerant, periiſſe ſuum teſtimonium doleremus &c. Hæreticos de quibus nos, velut eorum, quæ geſta ſunt, neſcius conſulere voluiſti, ſedibus ſuis injuſta dicentes expulit juſta damnatio, quos illic inveniſſe requiem non putamus eſſe mirandum, invenerunt enim impiam prædicationem, cujus comparatione ſe æſtiment innocentes. Hoc loco, quia opportunitas ſermonis expoſcit, tacere non poſſumus, quod ſtupemus. Legimus, quàm benè teneas originale peccatum, qualiter ipſam naturam aſſeris debitricem, & eum debitum meritò reddere, qui deſcendit de genere debitoris. Quid tecum faciunt, qui ſunt hæc negando damnati? Nunquam ſinè ſuſpicione ea, quæ ſibi ſunt adverſa, conveniunt. Ejicerentur denique, ſi tibi quoque ſimiliter diſplicerent. Cur tamen ea, quæ in eos tunc ſunt acta, quæruntur, cùm certum ſit, illinc ad nos à Catholico tunc Antiſtite Attico geſta directa? Cur non ſanctæ memoriæ Siſinnius iſta quæſivit? quia utique ſub deceſſore ſuo probaverat eos jure damnatos. Defleant infelices ſpe ſe hominum fuiſse deceptos, quibus jam potuit propter communionem ſola pœnitentia ſubvenire. Ecce ſcire de his incipis, ſi quæ antè neſcivisti. Cauſam tuam magis modò, quàm aliorum Catholicâ, & feſtinâ deliberatione curato, quia convenienter dicimus:* Medice cura te ipſum, *qui*
Luc. 4. *aliis deſideras ſubvenire.* Ibi verò damnato ejuſdem Neſtorii de Chriſti Incarnatione dogmate jubet, ut intrà decimum diem ab his literis acceptis ad Orthodoxorum ſententiam accedat, quòd ſi renuat, anathemati illum ſubjicit. Data eſt Epiſtola Cœleſtini III. Idus Auguſti Theodoſio XIII. & Valentiniano III. Augg. Conſſ. nempe anno 430. Cæterùm laudatas literas non rectà ad Neſtorium perferendas curavit, ſed per Poſſidonium eaſdem ad Cyrillum in Ægyptum miſit, qui illas poſteà Conſtantinopolim tranſmitteret: *Quam noſtri*, inquit ibidèm, *in te judicii formulam cum cæteris omnibus chartis, & commentariis per filium noſtrum Poſſidonium Diaconum, cujus ſuprà meminimus, ad Sanctum Cyrillum memoratæ Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopum, qui eâ ipsâ quoquè de re fuſiùs ad nos retulerat, tranſmiſimus, ut noſter hac in parte Vicarius efficiat, quò noſtrum decretum & tibi, & reliquis quoque omnibus fratribus pateſiat.* Hanc verò Cœleſtini contrà Pelagianos Epiſtolam unà cum adjunctis poſteà Cyrilli literis accepit Neſtorius die 6. Decembris, nam in Codice Palatino-Vaticano Num. 234. pag. 22. recitatur ſermo quidam Neſtorii cum hac epigraphe: *Item ejuſdem* Neſtorii *ſermo in Eccleſiâ habitus poſtquam literas Cæleſtini Romani Epiſcopi, & Cyrilli Alexandrini denunciationis accepit VIII. Idus Decembris Conſſ. Theodaſio XIII. & Valentiniano III. Augg. poſt ſextam diem, quàm eaſdem literas ſumpſit. Dulcem nobis præcedens Doctor &c.* Verùm antequàm hæ literæ Conſtaotinopolim pervenirent, Julianum cum collegis Urbe regiâ accepto à Mario Mercatore contrà eoſdem Commonitorio à Theodoſio expulſos fuiſſe, idem Marius teſtatur pag. 36. memorati Codicis Palatini: *Per quod commonitorium*, inquit, *cognito funeſtiſſimo errore imperiali præcepto tam Julianus defenſor & ſequax ejus cum cæteris ſociis, & participibus ſuis, quam poſteà etiam Cæleſtius de Conſtantinopolitanâ urbe detruſi ſunt;* Commonitorium enim anno ſuperiori ab eodem Mario oblatum fuiſſe Principi, ac Clero ſuperiùs oſtenſum eſt. Illi tamen Pelagiani Ex-Epiſcopi Byzantio pulſi cùm anno ſequenti indictam apud Epheſum Synodum accepiſſent, in viciniâ moras traxerunt, ac pergenti ſtato tempore ad Synodum Neſtorio ſe ſe comites adjunxere, ut poſteà nobis deſcribetur.

Interim Africæ res in deteriùs ruebant, nam Vandali latè per eas proviocias cædibus, ac rapinis graſſabantur, & quadringentis, & triginta Eccleſiis exciſis Hipponi regin exercitum admoveranr, ac validiſſimâ claſſe acciâ terrâ, marique obſidionem urgebant. Auguſtinus nec civibus, nec Eccleſiæ deerat, illos verbo, hanc calamo confirmans, neque tamen tantas inter obſeſſæ urbis anguſtias à Pelagianis expugnandis potuit revocari; nam adverſùs poſtremos Juliani libros reſponſionem nocturnis ferè horis expediebat. Anno 327. quatuor jam volumina compleverat, deio Quod-vultdei literis, & Gallorum novis tumulribus, atque quotidianis amicorum petitionibus, & reliquorum præſertim operum retractatione interpellatus imperfectam contrà Julianum reſponſionem reliquerat, eidem tamen inter Vandalicam obſidionem ultimam manum imponere conabatur. Illud ſanè notandum eſt Auguſtinum in quarto libro, quem anno 427. elucubraſſe oſtendimus, Neſtorii hæreſim, quæ anno 428. ex impio Anaſtaſii Presbyteri Neſtorii diſcipuli ore primùm erupit, confutaſſe; etenim cùm Julianus lib. 4. cap. 82. dixiſſet de Chriſto: *Etiam illud claro teſtimonio docetur, quod ſuſcepti hominis juſtitiâ non de naturæ diverſitate ſed de voluntariâ actione ſubſtiterit.* Auguſtinus hiſce hæreticum redarguit: *Ergonè iſta ſuſceptio, quæ Deum, & hominem unam fecit eſſe perſonam, nihil illi homini valuit ad excellentiam juſtitiæ, quam dicis ei de voluntariâ actione ſubſtitiſſe? Siccine vos contrà Dei gratiam defenſio liberi arbitrii præcipites egit, ut etiam ipſum mediatorem, ut eſſet Dei filius unicus voluntate ſuâ meruiſse dicatis, & falſum eſse, quod tota confitetur Eccleſia, credere ſe in Jeſum Chriſtum Filium Dei Patris omnipotentem unicum Dominum noſtrum natum de Spiritu Sancto, & Virgine Mariâ? Secundùm vos enim non à Verbo Dei homo ſuſceptus eſt, ut ex Virgine naſceretur, ſed natus ex Virgine ſua poſteà voluntatis virtute profecit, & fecit ut à Verbo Dei ſuſciperetur, non talem, ac tantam voluntatem illâ ſuſceptione habens, ſed ad illam ſuſceptionem tali, ac tantâ voluntate perveniens. Hæc ſi dicitis, ubi eſt veſtra frons? ſi non dicitis, ubi eſt hæreſis veſtra?* Vides Julianum antè Neſtorium peſſimè de perſonâ Chriſti Domini dogmatizaſse, quæ à Theodoro Mopſueſteno, apud quem eos libros

eun-

eundem ſcripſiſſe narravimus, didiciſſe nullus inficias ibit, ut mirum non ſit, tanto ſtudio Neſtorium Pelagianorum cauſam apud Cœleſtinum promoviſſe. Idem tamen Auguſtinus etiam in Libro de Prædeſt. Sanctor. cap. 15. edito, cùm in Africam Neſtorianæ hæreſis rumor fortè delatus eſſet, hæc perſcripſit; *Reſpondeatur quæſo, ille homo, ut à Verbo Patri coæterno in unitatem perſonæ aſſumptum, filius Dei unigenitus eſſet, undè hoc meruerit? quod ejus bonum qualecunque præceſſit? Quid egit antè, quid credidit, quid petivit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret? Nonnè faciente, ac ſuſcipiente Verbo ipſe homo, ex quo eſſe cœpit, filius Dei unicus eſſe cœpit? &c.* Sed de his iteſiùm capite ſeq. ſermo redibit. Tertium jam menſem Hipponenſes obſidionem tolerabant, & Auguſtinus ſexto Juliani libro reſponderat, duoque alii reſtabant confutandi, cùm gravi febre correptus intrà paucos dies & vivendi, & ſcribendi finem fecit Vandalico ſimul, ac Pelagiano bello immortuus V. Kal. Septembris Theodoſio XIII. & Valentiniano III. Coſſ. cùm vixiſſet annos LXXV. menſes IX. dies XV. Pelagiani verò belli anno XIX. Scribit Sanctus Proſper in Chronico ad conſulatum memoratum duorum Auguſtorum: *Auguſtinus Epiſcopus per omnia excellentiſſimus moritus V. Kal. Septembris libris Juliani inter impetus obſidentium Vandalorum in ipſo dierum ſuorum fine reſpondens, & glorioſè in defenſione Chriſtianæ gratiæ perſeverans.* Opus illud contrà Julianum vulgò imperfectum dicitur, ita enim Poſſidius in indice illud inſcripſit. Diù quidèm latuit, at noſtro ſæculo duo priores libri à Claudio Menardo inventi ſunt, quatuor verò alios Hieronymus Vignierius è Clarevallenſis Bibliothecæ angulo erutos in lucem emiſit. Duo tamen libri deſiderantur, nam ex octo Juliani libris ſex tantùm à Sancto Doctore confutantur. Quòd verò hæc volumina legitimi Auguſtini partus ſint apertè demonſtrabo in appendice ad Diſſertationem Hiſtoricam de Synodo V. cap. 2. cujus quidèm rei teſtem idoneum, & locupletiſſimum dabimus Marium Mercatorem toties in hac Hiſtoriâ à nobis laudatum. Scio Pennotum, ac noſtrum Coquæum exiſtimaſſe, Auguſtinum obiiſſe anno 431. ſed non modò Proſperi, verùm etiam Capreoli Antiſtitis Carthaginenſis in literis ad Synodum Epheſinam teſtimonio falſitatis convincuntur: illarum verba inferiùs cap. 9. recitabimus, ubi etiam dicemus, cur Theodoſius Imperator anno 431. poſt Junium literas ad totius Romani Imperii Metropolitas ſcribens hos inter Auguſtinum nominaverit, qui tamen anno ſuperiore deceſſerat.

Hunc vitæ exitum habuit Auguſtinus omnium mortalium, ſi eos, quos Canonicos Scriptores appellamus, excipias, ſapientiſſimus, editis adversùs divinæ gratiæ hoſtes libris XXX. præter tot ſacras declamationes, tractatus, & Epiſtolas, queis ſuperbiſſimam hæreſim proſcidit. Patria illi Tagaſtis fuit Numidiæ municipium. A parentibus in Chriſtianâ religione educatus ſensìm in Manichæorum ſectam decidit nimiâ diſcendi cupiditate allectus, ſed ſecreto divinæ providentiæ conſilio Auguſtinus novennio Manichæorum errores exploravit, quò meliùs ſibi notos validiſſimè poſteà confutaret. Cùm domi tenuis, ac curta illi ſupellex eſſet, Romanianum nobiliſſimum, ac ditiſſimum civem Mecœnatem ſortitus eſt, à quo operam, atque opes tulit, eidem poſteà tribus contrà Academicos libris inſcriptis ingenti fœnore immortalitas repenſa. Liberales artes, cæteraſque ſcientias proprio Marte percepit; neque enim fas erat eum, qui omnium magiſter futurus erat, aliquando inter diſcipulos cenſeri. Carthagine, Romæ, ac tandem Mediolani Rethoricam docuit. Lubricâ juventute in voluptates decidit, non ita tamen ut iiſdem ingenii vires enervaret, imò tam pertinaci ſtudio ſcientias ſectabatur, ut unica in illis eidem voluptas eſſe videretur. Sacris Ambroſii Antiſtis declamationibus ad bonam frugem seductus, Manetem execratus, ac ſalutaribus undis lotus Catholicæ militiæ nomen dedit. In Africam reverſus Monachum induit, cujus Monaſtici inſtituti profeſſores per Orbem poſteà latè colonias frequentiſſimas deduxere. At dum ſibi vivere ſtudet, omnium utilitati vivere cogitur ad ſacras Hipponenſis Urbis infulas promotus. Hereſi bellum intulit, ac mille victoriis reportatis totâ illam Africâ, imò Orbe penè toto exegit, ut quantùm Catholica Reſpublica habuit hoſtium, tantùm & unus Auguſtinus oſtenderit triumphorum. In Manichæos primùm, dein in Donatiſtas, tandem in Pelagianos aciem movit, ac ſupeſis ſaventibus de univerſis triumphavit, factumque eſt, ut per Auguſtinum minùs monſtrorum Africa numeraret. Cùm in reliquis hæreticis expugnandis cæteros acumine ingenii, rationum pondere, ac gravi diſputationis impetu ſuperaſſet, in Pelagianis debellandis ſe ipſo quoque major evaſit, contrà illos enim totis ingenii viribus decertavit; uti verò illi doctrinæ ſubtilitate, & argumentorum vi cæteros hæreticos longo poſt ſe intervallo reliquere, ita Auguſtinus in eiſdem tantâ virtute ſuperandis ſuprà homines evectus eſt; neque enim ingratam gratiam dixerim, quæ ſui ſtrenuiſſimo defenſori largâ manu ſuppetias non tulerit. Hinc divina penè Auguſtini doctrina contrà Pelagianos credita eſt, illa enim in Pontificum Romanorum oracula, in Synodorum canones, in fidei regulam tranſiit; nam ſubſecuti Eccleſiæ Præſules unius Auguſtini vocibus contrà ſuperbam hæreſim ſententias dixere. Ultimâ ſenectâ errata ſua publicare voluit Retractationum libros edendo. At cùm in cæteris ducentis, & ampliùs libris plurima cenſoriâ ille virgâ corrigeret, in libris contrà Pelagianos editis nullam ſententiam retractavit, nihil quod diſpliceret invenit. Nemo Auguſtino meliùs divinæ gratiæ vires expertus fuit, nemo Auguſtino meliùs ejuſdem efficaciam probavit. Hinc factum eſt, ut qui poſt Auguſtinum divinam gratiam propugnarunt, ſub unius Auguſtini auſpiciis in aciem deſcenderint, ut ex iis, quæ dicturi ſumus, apparebit. De ejuſdem geſtis, ac ſcriptis plurimi ex Auguſtinianâ Familiâ Commentarios edidere, Cornelius Lancellotus, Ludovicus ab Angelis, Aloyſius Torellus, aliique, quorum tamen ſtudia vicit ſapientiſſimus Pater Joannes Rivius Belga, ex quibus alii plurima mutuarunt. Strenuiſſimo huic Duci de Pelagianâ hæreſi, aliiſque triumphanti epinicia cecinit Michael Hoyerus Auguſtinianus Lib. 2. flammularum amoris Sancti Auguſtini carm. XXIX.

Fallimur, an curru novus æthera Victor eburno
Tempora Phœbeâ virgine nexus adit?
Ecquis Jo Pæan vaſti ſuper atria cœli,
Ecquis Jo clarâ voce triumphe ſonat?
Non hic edomitâ Bromius Gangetide terrâ
Laurifer adjunctis tigribus aſtra petit.
Non fragilem major molitur Atrida triumphum
Truncandus patrios eheu miſer! ante Deos.
Non ardens ſceptris rerum inſatiata vorago,
Feſta coronatis Roma triumphat equis.

Sed

Digitized by Google

Sed ſuperas victor ſcandit Pater AUREUS arces,
Impoſitis Erebi monſtra premens pedibus.
Aulais feſtiva micant delubra ſuberbis,
Semita jactatis erubuitque roſis.
Hic Arabum meſſes, Syrioſque liquat alter odores.
Hujus Achemonios halat acerra focos.
Hoſtica ſpectatis ſpolia, & de Dite ſuperbo
Exuvias, pompæ fercula longa ſacræ?
Cernitis anguineos ut eat demiſſa capillos
Terribiles ſpirans Hæreſis ore minas!
Vincla gravant ærata caput, tamen uſque ferocit,
Petraque de ſævo corde veneno ſpuit.
Ponè ſubit Manes ſcelerumque Pelagius auctor,
Tabida demiſſis ſqualidus ora comis.
Ut frendent, oculiſque vibrant hoſtilibus ignes
Laurigeras præſens fœdus aterque rotas.
Infelicem animam ponant, temerare Deorum
Diſcant impurâ relligione metum.
Hoſtia tam periura ſacras jam jam imbuat aras;
Non eſt Tarpeis dignior ulla focis.
Tu quoque nequitiæ ſemea Donate peribis,
Donaſti ſocio qui mala verba gregi.
Eja triumphales umbrent tua tempora lauri:
Omnis, Magne Pater, victima fuſa jacet.
Victima fuſa jacet, triſti quam protulit alvo
Styx nigra tartareum ſugere facta merum.
Eximiis hæc eſt victoria digna triumphis,
Caſus ubi nuius viribus hoſtis obis.
Cùm rueret Carthago decem ſuccenſa diebus,
Magno Scipiadæ pars quota laudis erat?
Partem plebejus, partemque triarius hujus
Excidii haud parvam, ſi benè reris, habent.
At tua, MAGNE PATER, ſepoſita eſt laurea ab omni
Compare, Palladiâ laurea parta manu.

Sed quid nuperum Poetam ad Auguſtini victorias concinendas conduco? Eja tu, qui in defendendâ gratiâ Auguſtini demortui vices geſſiſti, magne Proſper, tuam intende chelin, & triumphanti Imperatori carmina modulare. Pone enſem, quo ſuperborum hoſtium capita feris, & plectrum ſolicita, in aciem poſteà ſub Auguſtini auſpiciis iterùm deſcenſurus. Hæc ille canit in carmina contrà Ingratos.

Auguſtinus erat, quem Chriſti gratia coram
Uberiore rigans noſtro lumen dedit ævo
Accenſum vero de lumine: nam cibus illi,
Et vita, & requies, Deus eſt, omniſque voluptas
Unus amor Chriſti eſt, unus Chriſti eſt honor illi,
Et dum nulla ſibi tribuit bona, ſit Deus illi
Omnia, & in ſancto regnat ſapientia templo.
Iſtius ergo inter cunctos, qui de grege ſancto
Inſanas pepulere feras, induſtria major,
Majus opus, totum præſtantiùs imbuit orbem.
Nam quocunquè gradum convertit callidus hoſtis,
Quaque per ambages anceps iter egit opertas,
Hujus ab occurſu eſt præventus, mille viarum
Inſidiis aditum non reperientibus ullum.
Cùmque foris rabies avidorum excluſa Luporum
Frenderet, iaque omnes mendacia verteret artes,
Ne mentes ullarum ovium corrumpere poſſet,
Neu dubia obliquis turbaret corda querelis,
Iſtius ore Viri fecit Deus: iſtius ore
Flumina librorum mundum effluxere per omnem,
Quæ mites, humileſque bibunt, campiſque animorum
Certant vitalis doctrinæ immittere rivos.

CAPUT VIII.

Alipius Tagaſtenſis Numidiæ Primas. Civilis, ac Eccleſiaſtica Provinciarum Africæ diviſio præmittitur, ubi de Arzugitanâ provinciâ nonnulla adnotantur. De Numidiæ Primatum vivente Auguſtino ſucceſſione Cardinalis Baronii ſententia ab objectis à Chriſtiano Lupo erroribus vindicatur. Scriptorum Auguſtinenſium de Profuturo Epiſcopo narratio expenditur. De Primatiali Numidarum ſede Salmaſii opinio rejecta. Caroli à Sancto Paulo, ac Holſtenii tabula Numidiæ ſuppleta. Gregorii Magni textus reſtituitur. Mors Alipii, itemque Aurelii Carthaginenſis, ac de utroque elogium.

ALipium Tagaſtenſem ſæpiùs nobis in Pelagianâ causâ memoratum Numidię Primatem fuiſſe ex epigraphe Epiſtolæ 67. Auguſtini ad eundem eruditè colligit Chiffletius in notis ad Breviarium canonum Creſconii pag. 316. etenim laudata Epiſtola ſic inſcribitur: *Auguſtinus Alipio ſeni.* Idem etiam in Epiſtolâ 55. à Dioſcoro dicitur *Senex Alipius.* Quo nomine, ut inferiùs oſtendam, cùm ſoli Primates vulgò appellarentur, palam fit, Alipium propè annum 430. fuiſſe Numidarum Primatem, ac Valentino, qui anno 423. erat Numidiæ Metropolita, ſucceſſiſſe. Anno 416. in literis Synodicis Numidarum ad Innocentium Papam poſt Sylvanum Primatem quinque Epiſcopi antè Alipium ſubſcripti leguntur, quorum unus tantùm primatum indeptus eſt. Ex depravato tamen textu Epiſtolæ Auguſtinianæ de tempore obitûs Alipii, itemque Numidiæ Primatum ſucceſſione nobiles Scriptores in varias ſententias abiere. De his igitur agemus, ut indè etiam pateat, quinam Primates vivente Auguſtino Numidiam rexerint, quibus Sanctus Epiſcopus Hipponenſis uti ſubditus morem geſſit. Eos autem ab anno 395. uſque ad annum 430. deſcribemus; toto enim medio illo tempore Auguſtinus Hippone Epiſcopus vixit. Hoc tamen antequàm exequamur, nonnulla præmittenda ſunt, quò plenior Africanarum Eccleſiarum Hierarchiæ cognitio habeatur.

Africa in Romanorum poteſtatem redacta in ſeptem provincias diviſa fuit, diverſis Gubernatoribus ſingulis præpoſitis. Provincia Carthaginenſis, quæ Zeugitana, & Proconſularis ex Victore Vitenſi initio ferè lib. 1. de Perſecutione Vandalicâ dicta fuit, à Proconſule regebatur. Numidiæ, ac Byzacio duo Conſulares præerant. Tripoli autem, & Mauritaniæ Sitifenſi, itemque Cæſareenſi tres Præſides jura dabant, undè à Sexto Ruſo illæ conſulares, hæ præſidales provinciæ appellatæ ſunt. Præter haſce ſex provincias ſeptima Romanis in eâdem Africâ parebat, quæ Tingitana dicebatur, eratque extima Mauritaniæ pars versùs Occidentem Oceano Atlantico contermina. Hanc cum Mauritanâ Sitifenſi plerique Scriptores confundunt. In ſubſcriptionibus Synodi plenariæ Africanæ anno 419. Carthagine celebratæ Mauritania Sitifenſis cum Tingitanâ perperàm confunditur, nam legati Mauritaniæ Sitifenſis ita ſubſcripti leguntur: *Novatus Sitifenſis legatus provinciæ Sitifenſis, vel Mauritaniæ Tingitanæ.* Eodem modo duo alteri collegæ deſcribuntur. Eundem lapidem offendit Pamelius in notis ad Epiſtolam 45. Sancti Cypriani, quo loco ex Sex. Ruſo Africana-
rum

Digitized by Google

rum provinciarum diviſionem recitat, cùm tamen ibidem Rufus duabus Mauritaniis Sitifenſi, ac Cæſareenſi recenſitis ſtatim hæc ſcribat: *Trans fretum etiam in ſolo Africæ provincia Hiſpaniarum eſt, quæ Tingitanica Mauritania appellatur.* Inter provinciam Sitifenſem, ac Tingitanam Cæſareenſis Mauritania interiacet. Sitifenſis à Sitifi Metropoli, Tingitana verò à Tingi urbibus provinciarum primariis nuncupabantur. Tingitana provincia Hiſpaniarum à Ruſo dicta eſt, quòd una eſſet ex quatuor provinciis præſidalibus Hiſpaniæ, ut patet ex notitiâ Imperii Occidentalis cap. 3. & 67. & Panvinio laudato. Plinio lib. 5. initio, ac Ptolomæo lib. 4. duplex tantùm Mauritania memoratur, Cæſareenſis, ac Tingitana, nam Sitifenſis Cæſareenſi id temporis accenſebatur; Ptolomæus enim lib. 4. Geographiæ cap. 1. Sitifim inter Mauritaniæ Cæſareenſis urbes numerat, & Plinius ſcribit, Ampſagâ flumine Mauritaniam Cæſareenſem à Numidiâ diviſam eſſe, Sitifenſes autem ultrà Ampſagam ſunt. Tres Mauritaniæ unum olim regnum fuere uſque ad imperium C. Cæſaris, *ſævitiâ ejus in duas diviſæ provincias*, teſte Plinio cap. 1. libri ejuſdem. Etenim Caligula Ptolomæo Mauritaniæ Rege impiâ fraude perempto, regnum in duas provincias diſſecuit, quas per duos Procuratores Romani initio regebant. Lucius Albinus à Nerone Mauritaniæ Cæſareenſi præfectus à ſucceſſore Galbâ etiam Tingitanæ præpoſitus fuit ex Tacito lib. 2. Hiſtoriarum. Poſteriori tamen Romani imperii tempore Tingitana ab Africæ provinciis avulſa cum Hiſpaniâ computabatur.

Hæc quidèm civilis provinciarum Africæ diviſio fuit, cui minimè Eccleſiaſtica earundem diſtinctio conformis evaſit. Cypriano Carthaginenſe Antiſtite tres tantùm provinciæ Eccleſiaſticæ in Africâ cenſebantur, nempè Proconſularis, Numidia, & Mauritania, ut colligitur ex initio Synodi à Sancto Cypriano coactæ apud Auguſtinum lib. 2. de Baptiſmo contrà Donatiſtas cap. 2. Tunc enim ampliſſima erat provincia Zeugitana, quæ poſteà in tres provincias diſcreta eſt, nempè Proconſularem, Byzacenam, & Tripolitanam. Mauritania Sitifenſis unam olim cum Numidiâ provinciam conflabat, poſteà tamen diviſa fuit. Legitur hic canon tit. 82. apud Ferrandum Diaconum: *Ut primatem proprium Mauritania Sitifenſis habeat. Concilio Carthaginenſi titulo* 6. Certum eſt, anno 397. Sitifenſes habuiſſe Primatem à Numidarum Primate diverſum, uti proximè narrabimus. Provincia Tingitana licèt, quod civilem politiam reſpicit, Hiſpaniis accenſebatur, ſpectato tamen regimine Eccleſiaſtico ad Mauritaniam Cæſareenſem pertinebat, ut patet ex notitiâ Epiſcoporum Africæ, ubi Cæſareenſes, & Tingitani Epiſcopi uni tantummodò provinciæ deputantur. Hæ quidèm ſex fuere viventa Auguſtino Africanæ Eccleſiæ provinciæ, in quibus ingens Epiſcoporum numerus recenſebatur. In actis collationis Carthaginenſis anno 411. Epiſcopi Catholici præſentes 286. ſubſcripti leguntur. At Alipius noſter collat. 1. diei cap. 217. dixit, abſentes Antiſtites fuiſſe ducentos, & viginti. Addidit Fortunatianus vacaſſe tum temporis cathedras LXIV. Verùm Auguſtinus in breviculo Collat. 1. diei cap. 14. ait, abſentes Epiſcopos fuiſſe *centum viginti*, vacaſſe verò ſedes LX. Errorem verò in codicem collationis irrepſiſſe conſtat ex Auguſtino ibidem. Scribit, Donatiſtas, cùm audiſſent centum viginti Epiſcopos Catholicos Carthaginem non veniſſe, reſpondiſſe: *Etiam ſuos multo plures non veniſſe Carthaginem.* Quos indè Sanctus Pater falſitatis convictos narrat: *Quandoquidèm ſoli ægroti non venerant Carthaginem, pro quibus tamen in itinere ægrotantibus alii ſubſcripſerant, & omnium nomina cum ipſis etiam, pro quibus alii ſubſcripſerant, ducenta ſeptuaginta novem ſubſcriptio continebat. Neque ullo modo credibile ſit multo plures, quàm centum viginti, hoc eſt, tertiam partem omnium eorum in ſuis ſedibus ægrotaſſe potuiſſe, & ideò non veniſſe Carthaginem.* At CXX. additis, XIII. ſunt planè tertia pars totius numeri, quem Donatiſtæ jactabant. Itaque erant id temporis Epiſcopi in Africâ CCCCLXVI.

Cùm libro primo cap. 18. recitaverim literas Primatis Carthaginenſis datas ad Epiſcopos per tractum Byzacenæ, & Arzugitanæ provinciæ conſtitutos, quæri poteſt, quænam fuerit iſthæc provincia Arzugitana. Ego quidèm, cùm apud veteres Geographos nuſquàm in Africâ Arzugum mentionem invenirem, quos tamen in Epiſtolâ Auguſtini mox laudandâ nominatos legeram, conſului eâ de re Illuſtriſſimum D. Hieronymum Caſanatam S. R. Inquiſitionis Aſſeſſorem, ob ſingularem tùm Eccleſiaſticæ, tùm profanæ eruditionis peritiam eximium Reipublicæ literariæ ornamentum, ac decus; quod in aliis quoque difficultatibus, quas ægrè per me expediri poſſe ſentiebam, tam importunè feci, ut doctiſſimo Præſuli, eidemque innumeris Orthodoxi Orbis negociis occupatiſſimo non ſemel faſtidio fuerim. Ille autèm quicquid notitiæ de Arzugibus è veterum monumentorum ruderibus erui poterat, pari eruditione, ac comitate indicavit. In primis Arzuges à Tripolitanis diſtincti erant, quod colligitur ex Synodo Africanâ anno 401. Carthagine celebratâ; etenim Aurelius Primas hæc ibidem ait: *Quia in Tripoli fortè, & in Arzuge interiacere videntur barbaræ gentes &c.* Et poſteà: *Cogitare etiam debetis fratres, quia hoc ſibi, & Tripolitani, & Arzugitani fratres potuerunt exigere, ſi ratio pateretur.* Quarè Arzuges erant diſtincti à Tripolitanis, ac poſiti in confiniis Romani imperii in Africâ. Ex Oroſio lib. 1. Hiſtoriarum Orbis, quas Auguſtino jubente literis conſignavit, ubi Africam cap. 3. deſcribit, exacta notitia Arxugum traditur, ibi enim hæc tradit: *Tripolitana provincia, quæ & Subventana, vel regio Arzugum dicitur, ubi Leptis magna civitas eſt. Quamvis Arzuges per longum Africæ limitem generaliter vocentur.* Ex his liquet, Tripolitanos per antonomaſiam quandoquè Arzuges appellatos fuiſſe, ita tamen ut aliæ quoquè gentes extrà Tripolis confinia eodem nomine nuncupatæ fuerint. Arzugum meminit Publicola vir illuſtris in Epiſtolâ ad Auguſtinum, quæ Tomo 2. inter Auguſtinianas eſt 153. *In Arzugibus*, inquit, *ut audivi, decurioni, qui limiti præeſt, vel tribuno ſolent jurare Barbari jurantes per Dæmones ſuos*: & inferiùs: *Si quem miſero ad Arzuges, ſi licet ei juramentum accipere à Barbaro.* Arzugitana regio erat ſub curâ Ducis limitis Tripolitani, cui quatuordecim præpoſiti limitum ſuberant, qui in notitiâ imperii Occidentalis apud Pancirolum cap. 70. & Panvinium meum lib. 3. de Romano Imperio recitantur. Hæc autem præſidia inſidebant confinis plurium provinciarum Africæ, nam ibidem legitur præſes limitis Macomadienſis, hæc verò urbs ſpectabat ad Numidiam, & in collatione Carthaginenſi laudatur Aurelius Macomadienſis, qui in epigraphe Epiſt. 92. apud Auguſtinum tertio loco ſedit in Synodo Numidiæ Milevi celebratâ contrà Pelagianos anno 416. Rursùs ponitur præſes limitis

Thamal-

Digitized by Google

Thamallomenſis, quæ quidèm civitas erat intrà Byzacium, nam in notitiâ Epiſcoporum Africæ inter Byzacenos nominatur Habeideum Thamallumenſis. Quarè dubium eſt, num Arzugitanus tractus incluſerit limites Tripolis, Byzacii, & Numidiæ, cùm præſertim ſcribat Oroſius, quòd *Arzuges per longum Africæ limitem vocentur.* Ego quidem cenſeo, limitaneam regionem Byzacii fuiſſe partem tractûs Arzugitani ex hac epigraphe literarum Aurelii Primatis, quas libro 1. laudavimus; *Dilectiſſimis, ac deſiderabilibus Fratribus, ac Conſacerdotibus Donatiano primæ Sedis, Januario, Felici, Palatino, Primiano, Gajano, & alii Gajano, Januario, Victorino, & cæteris per tractum provinciæ Byzacenæ, & Arzugitanæ, conſtitutis Aurelius Epiſcopus.* Etenim cùm Aurelius Donatianum tantum Primatem appellet, palam eſt, Arzugitanæ regionis Epiſcopos intrà ejuſdem provinciam recenſitos fuiſſe. Has literas neque ad Tripolitanos, neque ad Numidas datas fuiſſe indè mihi probatur, quòd in earundem titulo utriuſque provinciæ Primatem nominaſſet, non autem ſolùm Byzacenum. Tripolitanos autem proprium Primatem habuiſſe certum eſt, nam unum Legatum ea provincia ad Synodos mittebat, eratque à cæteris Africæ provinciis diſtincta, licèt quinque tantùm in illâ Epiſcopi eſſent ex cap. 16. Cod. Concil. Africæ, & ex notitiâ Epiſcoporum ſuperiùs laudatâ. In Collat. 1. Carthaginenſi cap. 107. hæc leguntur: *Aſellicus Epiſcopus Eccleſiæ Catholicæ municipii Tuſurritenſis dixit: ſub teſtificatione omnipotentis Dei, & Jeſu Chriſti Salvatoris noſtri dico, nos ſic eſſe de Arzugibus profectos die tertiâ Kal. Majarum.* At Eccleſia Tuſurritenſis ſpectabat ad provinciam Byzacenam, undè in notitiâ Epiſcoporum Africæ inter Byzacenos numeratur *Florentius Tuzirritanus.* Erat autem Tuſurrus urbs mediterranea Byzacii ad radices montis Mampſari in regione Giplonſiorum versùs meridiem. Tiſurus à Ptolomæo nuncupatur. Itaque Aſellicus erat Epiſcopus in Arzugibus, Donatiano Primati Byzaceno ſubjectus, quod colligitur etiam ex Epiſt. 200. Sancti Auguſtini ad eundem Aſellicum, cujus eſt exordium: *Literas ſanctitatis tuæ, quas ad venerabilem ſenem Donatianum de cavendi Judaiſmi diſceptatione miſiſti, ad me ipſe dignatus eſt mittere.* Ubi etiam ſcribit, Pelagium, ac Cœleſtium *recenti judicio Dei per diligentes, & fideles ſervos ejus etiam Catholicâ communione privatos.* Ex quibus intelligitur quantâ in æſtimatione erat Auguſtinus, cùm Primates aliarum provinciarum dubiorum ſolutionem ab ipſo peterent. Ex his conſtat, Arzuges eos Africæ populos dictos fuiſſe, qui Tripolitanæ, & Byzacenæ provinciæ limitas versùs maridiem longo terrarum ſpatio incolebant, undè dixit Auguſtinus Epiſt. 48. ad Vincentium: *Si enim hoc Scripturarum loco meridies Africa intelligenda eſt in parte Donati, quæ ſub cœli ardentiori plaga eſt, omnes vos Maximianiſtæ ſuperabunt, quorum ſchiſma in Byzacio, & in Tripoli exarſit; Sed confligant cum eis Arzuges, & hoc magis ad ſe pertinere contendant &c.* Hec pluribus proſecutus ſum, tùm quòd nulla Arzugitanæ regionis mentio fiat in tabulis Caroli à Sancto Paulo, & ad eaſdem notis Holſtenii, & Collectores Conciliorum, ubi de Arzugibus ſermo eſt, quaſdam lectiones margini appoſuere, quæ ex laudatis Auguſtini, & Aurelii, atque utrique coætanei Oroſii teſtimonio corriguntur; tùm etiam quòd de Arzugitanâ provinciâ lib. 1. cap. 16. pluribus diſſerere noluimus, ſed diligentiorem inquiſitionem huc diſtulimus, ubi de provinciis Africæ conſultò ſermo inſtituendus erat.

Hac ergo Eccleſiaſticarum Africæ provinciarum diviſione præmiſsâ ad earundem Primates ſermo vertendus eſt. Africanæ Eccleſiæ in ſuarum provinciarum Primatibus ſtatuendis longè à cæteris diverſa conſuetudo fuit; etenim illum, qui Carthaginis totius Africæ Metropolis ſacris præerat, uti ſupremum Exarchum aliarum provinciarum venerabatur, nempè Numidiæ, Byzacii, utriuſque Mauritaniæ, ac Tripolis, & Primates non ab earundem provinciarum Metropolitanis urbibus, ſed ab antiquitate delatæ dignitatis appellabat. Teſtis eſt Leo IX. Epiſt. 9. ad Petrum, & Joannem Epiſcopos Afros, ubi ait: *Sed de Africæ Primatibus aliter intelligendum eſt, quia in ſingulis ejus provinciis antiquitùs Primates inſtituebantur non ſecundum potentiam alicujus civitatis, ſed ſecundum tempus ſuæ ordinationis, quibus tamen omnibus præerat unus, ſcilicet Carthaginenſis Archiepiſcopus &c.* quod ipſum exemplis Primatum Numidiæ inferiùs oſtendetur. Hanc peculiarem Africanæ Hierarchiæ conſuetudinem à Sirmondo primitùs publicatam ſcribit Morinus, ſed antè Sirmondum idipſum detexerat Bernardus Vindingus in Critico Auguſtiniano in notis ad Epiſt. 217. Porrò Afri provinciæ Primatem vulgò *Senem* appellabant, quòd cæteros tempore conſecrationis ſuperabat. Hinc Sylvanus Numidiæ Primas in ſubſcriptione priorum literarum in Collat. 1. Carthaginenſi cap. 16. dicitur *Sylvanus Senex.* Eo modo appellatur in Synodo Cirtenſi, & in epigraphe literarum Sancti Innocentii Papæ ad Patres Synodi Milevitanæ II. *Innocentius Sylvano Seni, Valentino &c.* Quarè cùm Epiſtola Auguſt. 67. hunc titulum habeat *Auguſtinus Alipio Seni*, palam fit, Alipium Tagaſtenſem fuiſſe Numidiæ Primatem, ac Valentino ſucceſſiſſe, qui anno 423. erat Primas Numidarum. Verùm cùm Chriſtianus Lupus vir hujus ætatis eruditiſſimus contendat, Valentino Xantippum ſucceſſiſſe, ac Baronium Cardinalem ſecùs opinantem plurium errorum auctorem faciat, operæ pretium duxi, rem hanc diligentiùs examinare, non modò ut doctiſſimi annalium Eccleſiaſticorum conditoris ſententiam ab oppoſitis erroribus vindicem, verùm etiam, ut pateat quinam Primates vivente Auguſtino Numidiam rexerint, quibus uti ſuffraganeus noſter Hipponenſis Antiſtes morem geſſit. Illi ergo ab anno 395. uſquè ad annum 435. nobis deſcribentur.

Lupus noſter, quem tanti facio, ut veritatem tantùm illi præponendam ducam, in quæſtione quodlibeticâ de Origine Auguſtinenſium cap. 8. pag. 114. hæc ſcribit: *Dico itaque Megalio ſucceſiſſe Sylvanum, Sylvano Valentinum, huic autem Xantippum.* Probat, quia Auguſtinus Epiſt. 217. ad Victorinum vocat Xantippum Primatem Epiſcopum Tagaſtenſem; at certum eſt ex Synodo Carthaginenſi plenariâ anno 419. Alipium vixiſſe, ac inter reliquos ſententiam dixiſſe, itemque conſtat ex literis ejuſdem Concilii ad Bonifacium, Valentinum tunc fuiſſe Primatem Numidiæ; undè fit conſequens, ut Xantippus mortuo Alipio in Tagaſtenſem Sedem ſucceſſerit, atque uti cæteris antiquior Primatialem apicem attigerit; hinc concludit pag. 113. *Quapropter omnino lapſus eſt Eminentiſſimus Cardinalis Baronius, dum Xantippum facit Sylvano antiquiorem.* Et pag. 117. relatâ ſententiâ Cardinalis addit: *Varii hic concurrunt errores.* Video opinionem Lupi placuiſſe amiciſſimo noſtro Torello, qui pedibus in eandem ivit, undè anno 420. inferias Alipio celebrat dato eidem ſucceſſore Xantippo. Cæterùm his Scriptoribus doctiſſimis, eruditiſſimis, meique in primis amantiſſimis

celebre

Digitized by Google

celebre illud adagium quadrat, bonum quandoque Homerum dormitare, etenim Lupus præſertim pravè Numidiæ Primates enumerat quoſdam omittens, alios non ſuo ordine recenſens, inſuper quædam Baronii dicta cenſuræ ſubjicit, quæ mihi veriſſima videntur.

Anno CCCXCV. Megalius Epiſcopus Calamenſis totius Numidiæ Primas Hipponem veniens, ejuſdem urbis Epiſcopum Auguſtinum conſecravit, ut tradit Proſper in Chronico. Poſſidius lib. de Vitâ Auguſtini cap. 8. ſcribit, Sanctum Doctorem ordinatum fuiſſe à *Primate Numidiæ Megalio Calamenſi Epiſcopo*; & cùm in collatione Carthaginenſi Donatiſtæ inſtarent, à quonam Auguſtinus conſecratus eſſet, reſpondit S. Pater: *Megalius me ordinavit Primas Eccleſiæ Numidiæ Catholicæ*: Cap. 247. collat. tertiæ diei. At needum biennio exacto Megalius deceſſit, de cujus obitu ſcribens Auguſtinus ad Profuturum Epiſcopum Conſtantinenſem ait: *Quòd ſenex Megalius defunctus ſit, jam vos audiſse quis dubitet? Erant autem à depoſitione corporis ejus, cùm hæc ſcriberem, dies fermè viginti quatuor.* Mortuus eſt Megalius anno 397. circà Auguſtum. Megalio ſucceſſit non Sylvanus, ut dixit Lupus, ſed Creſcentianus; patet hoc ex Synodo Carthaginenſi III. apud Binium celebratâ Cæſario, & Attico VV. CC. Conſſ. V. Kal. Septembris, nempè anno 397. ubi Aurelius Archiepiſcopus Carthaginenſis dixit: *Frater etiam Reginus Eccleſiæ Vegeſeliezanæ literas ad parvitatem meam datas Creſcentiani primæ Sedis, ut ipſe inſinuat, Numidiarum.* Ex his Aurelii verbis liquet, tunc primùm Creſcentiani primatum eidem innotuiſſe; at Africæ Primates ſtatim Archiepiſcopum Carthaginenſem de obtentâ dignitate certiorem reddebant, erant enim eidem ſubjecti, ut contrà Salmaſium pluribus oſtendo in Diſſert. Hiſt. de Synodo V. cap. 10.

Ex dictis ſupina omnium penè Scriptorum Auguſtinenſium hallucinatio rejicienda eſt; putant enim, Profuturum Monachum olim Auguſtinianum ex Epiſtolâ 258. Evodii noſtri ad Auguſtinum anno 398. in Luſitaniam profectum, ibique electum fuiſſe Metropolitam Bracarenſem: ita Marquez de Origine Auguſt. cap. 10. §. 2. Cruſenius lib. 1. Monaſticon cap. 13. & omnium operoſiſſimè Magiſter Antonius à Purificatione tom. 1. Hiſt. Luſitaniæ Auguſtinianæ lib. 1. tit. 5. & in Apologetico, & nuper Mauritius à Matre Dei Excalceatus lib. 1. de ſacrâ Eremo Aug. §. 1. Argumentum fabulæ dedit Julianus Toletanus in Chronico ad annum 398. hæc ſcribens: *Profuturus Presbyter Africa venit in Hiſpaniam, & ob egregias virtutes, & mentis ſanctitatem ſuccedit Paterno in Sede Bracarenſi.* Hinc Antonius à Purificatione contendit, Profuturum Bracarenſem Epiſcopum Auguſtinianum Monachatum in Luſitaniam primùm invexiſſe. At eo anno 398. Profuturum in vivis non fuiſse, imò neque in Luſitaniâ, ſed in Numidiâ Epiſcopum dicendum eſse, apertè demonſtro. Et ut à poſteriori incipiam S. Auguſtinus in lib. de unico Bapt. cap. 16. hæc contrà Petilianum Cirtenſium Donatiſtarum Epiſcopum ſcribit: *Jam verò quòd etiam de Cirtenſi Eccleſiâ dicere voluit, & Epiſcopos ibi Catholicos maledictis inſectatus eſt, quibus voluit, &c. Proinde ſi Profuturus antè pauciſſimos annos defunctus, & Fortunatus, qui in corpore adhuc eſt, atque illi ſucceſſit Epiſcopo &c.* Fuit ergo Profuturus Cirtæ in Numidiâ Epiſcopus Fortunati deceſſor. Cirta eadem urbs cum Conſtantinâ fuit, undè Auguſtinus Petilianum modò dicit Cirtenſem Epiſcopum lib. 3. contrà lit. Pet. cap. 53. & initio lib. 1. contrà Creſconium, modò Conſtantinenſem lib. 2. Retract. cap. 34. & lib. 2. contrà Pet. cap. 99. Ipſe Petilianus collat. 1. cap. 65. dixit: *In plebe meâ, ideſt civitate Conſtantinenſi adverſarium habeo Fortunatum*: Auguſtinus eundem etiam Fortunatum Conſtantinenſem appellat lib. 3. cap. 38. & lib. 1. contrà lit. Pet. cap. 1. Cirtenſem verò lib. de unico Baptiſmo cap. 16. Undè errant illi, qui cum Baronio duos Petilianos fuiſse ſuſpicantur, vel cum Franciſco Balduino in notis ad Optatum eundem ab unâ ad aliam Eccleſiam translatum putant; corrigendus etiam venit Roſuveydus, qui cum Baronio ad annum 395. num. 43. facit Profuturum Epiſcopum Calamenſem. Ego ſanè moleſtè fero, Marquez, alioſque adeo oſcitanter laudatam Epiſtolam Auguſtini ad Profuturum legiſse. Illius initium eſt: *Quòd ſenex Megalius defunctus ſit, jam vos audiſſe quis dubitet? Erant autem à depoſitione corporis ejus, cùm hæc ſcriberem, dies fermè viginti quatuor.* Itane minimè dubitandum dixiſſet, intrà dies viginti Megalii mortem in Numidiâ cognitam fuiſse remotiſſimæ Luſitaniæ Urbi, cujus ſacra Profuturus moderabatur? Addit: *Succeſsorem primatûs ejus, ſi fieri poteſt, noſse volumus.* Næ Auguſtinus Hippone in Numidiâ degens novi Numidarum primatis electionem à Bracarenſi in Luſitaniâ Epiſcopo intelligere optaſſet? A Profuturo id ſcire citò citiùs ſperabat, quia erat in Metropoli provinciæ, ubi reſidebat Conſularis Numidiæ Rector, ad quem novi Primates ſtatim ſcribere ſolebant. Rursùs in eâdem Epiſtolâ: *Si recolis*, inquit, *quid mecum nuper in itinere quodam locutus ſis.* Erat ergo, Profuturus in Africâ Epiſcopus. Hoc poſtremo teſtimonio convictus P. Thomas de Herrera lib. 3. Bibl. Aug. in notis ad Epiſt. 8. Sancti Auguſtini faſſus eſt Profuturum minimè Bracarenſem Epiſcopum fuiſse. In fine epiſtolæ rogat Profuturum, ut Victori, *Conſtantinam dum pergeret*, adjumento ſit, eidemque inſinuet, ut velit *per Calamam remeare.* Quæ Urbes in Numidiâ erant, & palam Profuturus ibidem ut Conſtantinæ degens deſcribitur. Præterea S. Paulinus Nolanus Epiſt. 36. apud Auguſtinianas ſcribit Romaniano, ſe accepiſſe literas ex *Africâ Aurelii, Alipii, Auguſtini, Profuturi, Severi jam omnium pariter Epiſcoporum.* Alius ergo eſt ille Profuturus Bracarenſis à noſtro Conſtantinenſi, qui electus Antiſtes *in brevi defunctus eſt* ex Epiſtola Auguſtini 10. ad Hieronymum.

Eo verò anno 398. Profuturum non fuiſſe ſuperſtitem certum eſt, nam Megalius Calamenſis ex literis Creſcentiani ad Synodum Africanam anno 397. in fine Auguſti celebratam tunc objerat, atqui Megalio in Calamenſem Sedem ſucceſſit Poſſidius Auguſtianus Monachus, quarè anno eodem ſedebat Calamæ Poſſidius. Ex aliâ autem parte conſtat, Fortunatum, qui poſt Profuturum Conſtantinenſem Eccleſiam rexit, electum fuiſse Epiſcopum antè Poſſidium; nam in magnâ Collatione Carthaginenſi anno 411. *Fortunatus Conſtantinenſis* quinto loco numeratur, at *Poſſidius Calamenſis* poſtremo loco inter ſeptem Epiſcopos, qui ad diſputandum contrà totidem Donatiſtas electi ſunt. Rursùs in Synodo Milevitanâ II. anno 416. contrà Pelagianos coactâ Fortunatus undecimus, Poſſidius duodecimus inter Patres recenſetur in titulo Epiſtolæ 92. Auguſtinianæ. Quàm verò exactè in Africanâ Eccleſia juxtà tempus delati Epiſcopatûs in ſedendo, ac ſubſcribendo ordo ſervaretur, colligitur ex Cod. Afric. cap. 53. *Ut nullus Fratrum prioribus ſuis ſe aliquando auderet anteponere.* Hinc Sanctus Auguſtinus increpat Victorinum ob non ſervatum juxtà tempus collatæ dignitatis ordinem in

nominandis Epiſcopis in Tractoriâ : *Ad ipſos Numidas*, inquit, *ita perturbato, & neglecto ordine ſcriptum eſt, ut nomen meum tertio loco invenerim, qui novi, quàm poſt multos Epiſcopus factus ſum* : Epiſt. 217. Quarè Profuturus paulò poſt acceptam epiſtolam illam Auguſtini è vivis exceſſit, eique priùs datus eſt ſucceſſor Fortunatus, quàm Poſſidius Calamæ Megalio ſubrogaretur, ut in Synodis antè Poſſidium jure Fortunatus ſederet. Sed ad Numidiæ Primates redeundum eſt.

Errat prætereà Lupus, dum Xantippum Sylvano, & Valentino poſteriorem Primatem facit, nam Creſcentianus Xantippum excepit; nihil hoc ipſo clarius in Synodis Africanis habetur. Mortuo Creſcentiano lis orta fuit inter Xantippum, & Victorinum de Primatu Numidiæ, eam ſibi utroque certatim dignitatem vindicante, ut patet ex Sancto Auguſtino Epiſt. 217. Cardinalis Baronius indè illam controverſiam exortam putat, quòd cùm duæ Numidiæ eſſent, & in unâ Xantippus, in alterâ verò Victorinus degeret, uterque ſuæ Metropoli primatum aſſerere ſatagebat, at cauſam Xantippo adjudicatam ſcribit, quòd eſſet Epiſcopus Conſtantinæ, quæ totius Numidiæ erat Metropolis. Lupus verò negat, duas fuiſse Numidias, ſed ait, Mauritaniam Sitifenſem ſejunctam fuiſse à juriſdictione Primatis Numidiæ, *ita tamen, ut iſta Mauritania non fieret provincia Primitialis, ſed juxtà Africæ leges devolveretur ſub ſollicitudinem Primatis Carthaginenſis.* Ita fatur pag. 119. addens in Synodi VI. prologo nomine duarum Numidiarum intelligi Numidiam ipſam, & Mauritaniam Sitifenſem. Litigia autem illorum duorum Præſulum fuiſſe tradit non de jure ſedium, ſed perſonæ, quinam ſcilicet eſſet ſenior Epiſcopus Numidiæ. Hoc Lupi poſtremum dictum verum eſt; neque enim apud Afros Sedes primatialis erat in Metropoli provinciæ, ſed quandoque in viliſſimo oppido, in quo ætate major reliquis Epiſcopus degebat. Profectò erravit Salmaſius parte 2. Euchariſtici cap. 4. pag. 576. dicens: *Conſtantina Metropolis erat Numidiæ, prima Sedes, & Metropolis idem.* Etenim Epiſcopo Sancto Auguſtino fuere primates Numidiæ Megalius Calamenſis, Creſconius neſcio cujus urbis Epiſcopus, certè non Conſtantinæ, nam Fortunatus ibidem ſacra Antiſtes adminiſtrabat, Xantippus Tagoſenſis, Sylvanus Zummenſis, Valentinus Bajanenſis, ac denique Alipius Tagaſtenſis, quæ partim demonſtrata ſunt, partim proximè oſtendentur. Non ergo quæſtio erat de Metropoli Numidiæ, ſed de antiquitate in Epiſcopatu, quod ex ipſamet Epiſtolâ Auguſtini intelligitur: *Ambo*, inquit, *convocate collegas veſtros eos maximè, qui vobis Epiſcopatûs ætate vicini ſunt, qui facilè quis veſtrum verum dicat, agnoſcant, ut inter vos paucos eadem præ cæteris quæſtio dirimatur, & errore ſublato minores à cæteris convocentur, qui nec debent, niſi vobis in hac re tanquam prioribus credere, & nunc ignorant, cui veſtrum potiſſimum credant.* Ecce juniores Numidiæ Epiſcopi neſciebant, uter eſſet antiquior Epiſcopus, ſeniores, atque *ætate vicini* conſulendi erant, quibus longè meliùs, quàm junioribus tempus ordinationis ipſorum poterat innoteſcere.

Nullo autem jure Lupus reprehendit Baronium, quòd duas Numidias dixit, contendens pro alterâ Numidiâ intelligi Mauritaniam Sitifenſem, quæ ita ab antiquâ juriſdictione Primatûs Numidici ſegregata fuit, *ut non fieret provincia primatialis* pag. 119. Nam reapſe Mauritania Sitifenſis non minùs, quàm Numidia ſuum habuit ab aliis diverſum primatem, & quidem Epiſcopo Auguſtino. In Concilio plenario Milevitano primo Arcadio, & Honorio AA. V. Conſs. anno 402. hæc habentur: *Xantippus Epiſcopus primæ Sedis Numidiæ ſuâ manu confirmavit, &c. Nicetius Epiſcopus primæ Sedis Mauritaniæ Sitifenſis dixit &c.* Vides Sitifenſes Mauritanos, ac Numidas Epiſcopos habuiſse diſtinctos Primates? Canone 2. Concilii III. Carthaginenſis apud Binium dicitur; *Omnes Provinciæ, quæ primas Sedes habent, Legatos mittant.* At Mauritani Sitifenſes tempore Auguſtini Legatos ſemper miſere ad Synodos Africanas. In Synodo anni 397. Cæſario, & Attico Conſſ. Honoratus, & Urbanus nominantur Legati Mauritaniæ Sitifenſis. Anno 401. in Synodo Carthaginenſi poſt conſul. Fl. Stilichonis laudantur iidem *Honoratus, & Urbanus Epiſcopi legati provinciæ Mauritaniæ Sitifenſis.* Rursùs in Synodo Carthaginenſi Theodoſio, & Rurimondo Conſſ. anno 403. cap. 57. Cod. Afric. hæc habentur: *Lucianus, & Sylvanus Legati provinciæ Mauritaniæ Sitifenſis dixerunt, &c.* Idem patet ex Conciliis anno 418. & 419. in cauſâ de appellationibus Africanis, in quibus cum legatis aliarum provinciarum nominantur etiam tres Legati Provinciæ Sitifenſis. Habebat igitur Mauritania Sitifenſis Sedem primatialem. Hoc ipſum expreſsè Auguſtinus tradit Epiſt. 217. *Legi*, inquit, *in eadem Tractoriâ etiam ad Mauritanias eſſe ſcriptum, quas Provincias ſcimus ſuos habere Primates:* Cùm de Primatu Numidiæ Xantippus, ac Victorinus Epiſcopi litigarent ante annum 402.

Rectè etiam Cardinalis Hiſtoricus duas Numidias dixit; nam Creſcentianus loco ſuperiùs laudato dicitur Epiſcopus *primæ Sedis Numidiarum.* Non intelligi verò ibi etiam Mauritaniam Sitifenſem, quòd Primati Numidiæ ſubjecta erat, ut putat Lupus, apertè colligitur ex prologo plenarii Concilii Africani ſub Bonifacio Papâ anno 419. poſt conſulatum Honorii XII. & Theodoſii VIII. Carthagine celebrati, ubi hæc recitantur: *Præſentibus Legatis diverſarum provinciarum Africanarum, Numidiarum duarum, Byzacenæ, Mauritaniæ Sitifenſis, & Mauritaniæ Cæſareenſis, ſed & Tripolis &c.* Mauritania Sitifenſis nominatur tanquam provincia à duabus Numidiis diſtincta. Item in Collatione Carthaginenſi primæ diei cap. 201. legitur *Januarius Epiſcopus de Tuburſicu Numidiarum.* Uti noſter Primas Aquilejenſis utriuſque Norici Mediterranei, & Ripenſis Eccleſiis præeſt, ita utramque Numidiam unus, idemque Primas adminiſtrabat. Quinam autem duarum Numidiarum limites, queis invicem diſcernerentur, quove vocabulo diſtingui ſolerent, apud Scriptores Eccleſiaſticos non invenio. Erit fortaſſe, qui Numidiam in conſularem, & proconſularem diſcernat, nam Sanctus Auguſtinus Epiſtolâ 134. ait: *in mediâ Numidiâ Conſulari.* In Codice verò Theod. lib. 11. tit. 1. L. 29. *Proconſularis Numidiæ* mentio fit. Sed planè codicis textus eſt corruptus, nam ibi legitur: *Ita ut proconſularis Numidia cognoſcat octonos, & denos ſolidos pro ſingulis equis debere perſolvere, Byzaceni etiam, Tripolitanique cognoſcant quinos denos pro ſingulis equis ſe debere præſtare.* Neque enim Numidiæ Proconſul, ſed Conſularis jura dicebat, ut patet ex notitiâ Imperii Occidentalis, & ex Epiſt. 230. Auguſtini. Quarè ita legendum eſt: *Proconſulares, & Numidæ cognoſcant &c.* Auguſtinus verò Numidiam conſularem appellavit, quòd à viro conſulari, ut mox dicebam, regebatur. Ptolomæus lib. 4. cap. 3. *Numidiæ novæ* urbes recenſens inter illas neque Cirtam, neque Vagam nominat, undè iſtæ videntur pertinere

ad Nu-

Digitized by Google

ad Numidiam veterem. Cur Numidia *nova provincia* nomen ſortita ſit, tradit Appianus Alexandrinus lib. 4. de bello civili non longè ab initio. Numidiæ novæ geopraphicam tabulam exhibet Ortelius. Duas ergo Numidias nempè novam, & veterem in laudatis Synodis appellatas exiſtimo. Quarè perperam Pater Lupus Baronium accuſat, quòd duas Numidias dixit, & has à Mauritania Sitiſenſi diſtinctas. Atque hæc ſufficiant pro intelligentiâ diſſidii inter Xantippum, & Victorinum de primatu Numidiæ, quod ex ſolâ Epiſt. 217. Sancti Auguſtini nobis innotuit.

Longiùs autem à veritate abit Lupus, dum erroris inſignem Annaliſtam inſimulat, quòd Xantippum Primatem antè Sylvanum poſuit; etenim Baronii ſententia vera eſt, & Lupus ex mendoſo codice in tranſverſam opinionem abductus fuit. Nihil planè tam certò conſtat ex Conciliis, & Sancto Auguſtino, quàm Xantippum ante Sylvanum fuiſſe Numidarum Primatem. In Synodo Milevitanâ I. celebratâ *Glorioſiſſ. Impp. Arcadio, & Honorio V. Conſ. VI. Kal. Septembris* anno 402. Chriſtianæ Epochæ hæc leguntur: *Xantippus Epiſcopus primæ Sedis Numidiæ dixit.* Ad minùs anno 401. contigit Xantippi primatus, nam Auguſtinus Epiſt. 217. V. Idus Novembris ſcribit, incertum fuiſſe apud Numidas primatum, Xantippo, & Victorino de eodem contendentibus. At anno ſequenti menſe Auguſto Xantippus citrà dubium erat tanquam Primas à Synodo receptus. Rursùs in Synodo Carthaginenſi coactâ *Glorioſiſſ. Impp. Honorio VII. & Theodoſio II. A.A. Conſſ. Idibus Junii* nempè anno 407. hæc recitata ſunt: *Cenſuit Sanctum Concilium, ut literæ ad eundem Senem Xantippum prærogentur:* Cap. 67. Cod. Afric. Conciliorum. Auguſtinus nobili caractere in Epiſt. 236. ad Senem Xantippum ejuſdem primatûs tempora apertè deſignans, de cognitâ abs ſe causâ Habundantii Presbyteri hæc ait: *Audivi autem cauſam ejus, cùm centum dies eſsent ad Dominicum Paſchæ, qui futurus eſt VIII. Idus Aprilis.* At Paſchalis ſolemnitas tempore Epiſcopatûs Auguſtini ſemel, & iterùm tantùm contigit die 6. Aprilis, nempè anno 402. Cyclo Solis XIX. Lunæ IV. lit. E. & rursùs anno 424. Cyclo Solis XIII. Lunæ VII. lit. F. E. At cùm anno 411. Sylvanus Xantippi ſucceſſor Primas Numidiæ fuerit, literæ illæ datæ ſunt antè Paſcha anni 402. Xantippo Numidiæ Primate.

Uti certum eſt tempus primatûs Xantippi, æquè incerta eſt Sedes ejuſdem. In Epiſt. 217. Auguſtini ad Victorinum hæc leguntur: *Venerabilis Frater, & collega noſter Xantippus Tagaſtenſis dicit, quòd eum primatus ipſe contingat.* At id temporis Alipius erat Epiſcopus Tagaſtenſis, qui antè Auguſtinum, cujus conſecratio contigit anno 395. Epiſcopus ordinatus fuit, & in Synodo Carthaginenſi Vincentio, & Flavitâ Conſſ. Idibus Septembris anno 401. electus fuit ad quærendum idoneum Epiſcopum, qui Eccleſiæ Hipponenſi Diarrhytorum præficeretur; interfuit etiam collationi Carthaginenſi anno 411. aliiſque Synodis, & vivebat anno 428. quo anno Româ ad Auguſtinum in Africam quinque Juliani Pelagiani libros miſit, ut lib. 1. cap. 24. dictum eſt. Sanè Auguſtinus in Epiſtolâ ad Quodvultdeum ſcribit, ſe accepiſſe ab Alipio Romæ commorante Juliani libros, duobus Retractationum voluminibus abſolutis, quæ anno 427. completa fuiſſe certum eſt. Alipius ergo erat ſub Xantippo Primate Epiſcopus Tagaſtenſis, & injuſtè Lupus invehitur in Baronium pag. 118. quòd in margine pro Tagaſtenſi Conſtantinenſem Xantippum dixerit, cùm tale mendum Lovanienſes non agnoverint, aitque Tagaſtenſem aſſerendum, mortuo Alipio circà annum 419. vel ſequenti, ac ſuccedente in eandem Sedem Xantippo; quæ quidèm omnia falſa ſunt. Veruntamen nec correctio Baronii admitti poteſt, nam id temporis ſedebat Conſtantinæ Fortunatus; etenim ſcribit Sanctus Auguſtinus lib. 1. contrà Lit. Pet. cap. 1. *Nunc verò cùm eſsem in Eccleſiâ Conſtantinienſi Abſentio præſente, & collegâ meo Fortunato ejus Epiſcopo &c.* Hi verò libri ſcripti ſunt antè mortem Sancti Anaſtaſii Papæ, quæ accidit anno 402. V. Kal. Maii; ſcribit enim lib. 2. cap. 51. *Cathedra tibi, quid fecit Eccleſiæ Romanæ, in quâ Petrus ſedit, & in quâ hodie Anaſtaſius ſedet.* Idem Fortunatus Conſtantinenſis vivebat anno 411. fuitque unus ex ſeptem ad diſputandum contrà Donatiſtas ſelectis in collatione Carthaginenſi, ut ſuperiùs oſtenſum eſt. Ego quidèm pluribus codicibus Vaticanæ Bibliothecæ conſultis, ubique legi Xantippum *Tagoſenſem* nuncupatum. Ita habetur in MSS. codicibus tribus, nempè Num. 494. pag. 140. Num. 495. pag. 91. Num. 499. pag. 209. Quarè edita hucuſque volumina, quæ Xantippum Tagaſtenſem dicunt, ſunt corrigenda. Scio Holſtenium in notis ad pag. 96. Geographiæ ſacræ Caroli à Sancto Paulo *Tagorenſem* legere, duas autem fuiſſe Tagoras in Africâ habemus ex collat. 1. Carthaginenſi, nam cap. 133. Poſthumianus Tagorenſis, & cap. 142. Reſtitutus Tagorenſis recitantur. At Tagora una erat in provinciâ Proconſulari, & in notitiâ Epiſcoporum Africæ dicitur Tagara, cujus Epiſcopus ibidem ponitur Honoratus. Tagora verò Numidiæ Thagura ibidem dicitur, laudaturque *Timotheus Thagurenſis.* Sed cùm tot codices antiquiſſimi Xantippum Tagoſenſem exhibeant, Togoſam in Numidiâ fuiſſe dicendum eſt; nec mirum hanc urbem in Geographicis tabulis non reperiri, nam Africani Primates, ut ait Gregorius lib. 1. Epiſt. 72. ad Gennadium *paſſim per villas*, non in civitatibus primariis reſidebant, & tempore collationis Carthaginenſis erant in universâ Africâ Epiſcopi quingenti, ac ſexaginta ſex, cùm tamen tot oppida nec Ptolomæi, nec Ortelii tabulæ exprimant. Vide Epiſt. 87. Sancti Leonis ad Epiſcopos Mauritaniæ Cæſarenſis.

Mortuo Xantippo erat anno 411. Primas Numidiæ Sylvanus. Pater Lupus pag. 110. eundem Perdicenſem Epiſcopum nominaverat, at poſteà ex collatione Carthaginenſi errorem in pagellâ ad calcem libri corrigit, ſcribens fuiſſe Epiſcopum Zummenſem. Sed aliundè etiam error poterat innoteſcere, nam Eccleſia Perdicenſis non pertinebat ad provinciam Numidiæ, ſed Mauritaniæ Sitiſenſis, cujus provinciæ nomine legationem idem Sylvanus obivit in Synodo Carthaginenſi, ut ſuperiùs prænotabam, & *Victorinus Perdicenſis* ponitur in Mauritaniâ Sitiſenſi in notitiâ Epiſcoporum Africæ. *Sylvanus Zummenſis*, in laudatâ collatione nominatus eſt à Fortunatiano Siccenſi cap. 200. & ab ipſo Officio cap. 201. Hic autem cap. 18. collat. 1. ita literas ſubſcribit: *Sylvanus primæ Sedis provinciæ Numidiæ ſubſcripſi.* Idem anno 412. præfuit Synodo Cirtenſi ex Epiſtolâ 152. Auguſtini, quæ incipit: *Sylvanus Senex, Valentinus, Aurelius &c.* ſubſcripta ponitur apud Lovanienſium editionem *Honorio VII. Coſ. XVII. Kal. Julias*, eſt annus 407. ſed poſt collationem anni 411. ea Synodus habita eſt, nam collationis ejuſdem ibidem mentio habetur. Baronius rectè legendum ſcribit Honorio IX. Coſ. anno 412. Idem etiam anno 416. coegit Milevi Synodum contrà Pelagianos, ac Sy-

nodales literas ad Innocentium Pontificem dedit, quæ num. 92. apud Auguſtinum habentur, quibus Summus Pontifex Epiſtolam ibidem 93. repoſuit cum epigraphe: *Innocentius Sylvano Seni, Valentino, & cæteris, qui in Milevitanâ Synodo interfuerunt &c.*

Haud diù ſuperſtes fuit Sylvanus, nam anno 419. Valentinus erat Numidiæ Primas. In literis ad Bonifacium Papam datis, in quibus Epiſtolæ *priore anno ad venerabilis memoriæ Zoſimum* mentio fit, hic titulus ab Africanis ponitur: *Domino Beatiſſimo, & honorabili Fratri Bonifacio Aurelius, Valentinus primæ Sedis provinciæ Numidiæ, & cæteri Epiſcopi &c.* Erat vivente Sylvano cæteris ſenior, unde in Synodis Cirtenſi, & Milevitanâ, ut diximus, proximus Sylvano nominabatur, eoque mortuo primatum indeptus eſt. Lupus meus cap. 39. pag. 404. *Valentinus*, ait, *fuit Epiſcopus Eccleſiæ Vajenenſis*, & certè in collatione 1. Carthag. cap. 99. poſt Sylvanum Zummenſem Primatem vocatus fuit: *Valentinus Epiſcopus Vajenenſis*, anteà tamen à Lupo pag. 111. cap. 8. dictus fuerat *neſcio cujus Sedis Epiſcopus Valentinus.* Ego tamen Bajanenſem Epiſcopum appellandum illum exiſtimo, uti enim apud Græcos, & Hiſpanos litera V. & B. confunduntur ab exceptoribus, cùm eodem modo à dictante pronuncientur, hac ratione Notarii acta Collationum excipientes pro Bajanenſi Vajenenſem ſcripſerunt. Fuere in Africâ duæ iſtæ Eccleſiæ Bajanenſis, & Bagajenſis inter ſe diſtinctæ, quas tamen Carolus à S. Paulo in tabulis Africanis omittit; Holſtenius verò in notis ad eundem pag. 95. poſteriorem cum Vagenſi confundit, aſſerens famoſam Donatiſtarum CCCX. Synodum Bagaitanam Vagæ in Numidia celebratam, undè & Vagaitana non ſemel dicitur ab Auguſtino. Verùm ſecus dicendum arbitror; nam in collatione 1. Carthag. cap. 99. laudatur *Valentinus Epiſcopus Bajanenſis*, at cap. 177. nominantur: *Donatianus Epiſcopus Bagajenſis, & Privatus Epiſcopus Vagenſis.* Erant ergo tres Eccleſiæ diſtinctæ inter ſe Bajanenſis, Bagajenſis, ac Vagenſis. Auguſtinus lib. 4. contrà Creſconium cap. 4. damnatum in Synodo Bagajenſi à Donatiſtis Primianiſtis cum undecim aliis nominat *Bajanum Bajanenſem* uti Maximianiſtam, quod anteà dixerat lib. 3. cap. 19. Item Synodum Carthaginenſem ſub Grato Archiepiſcopo ſubſcripſere cum quibuſdam aliis *Felix Bajanenſis, & Creſcens Vagenſis*, ut nulli dubium eſſe poſſit, quin Bajanenſis à Vagenſi Eccleſiâ diverſa ſit. At Bagai à Vagâ etiam diſtingui iterùm contrà Holſtenium demonſtro. Sanctus Auguſtinus lib. 6. de Baptiſmo recitat ſingulas ſententias, quas Africani in Synodo S. Cypriani pronunciarunt, & quidèm ad verbum ex actis Synodalibus, ibi verò inter alios nominantur *Felix à Bagai* cap. 19. & *Liboſus à Vagâ* cap. 37. Hinc idem Sanctus Doctor lib. 4. contrà Creſconium ubique *Bagajenſe* concilium dicit, & *Bagajenſe* oppidum lib. 3. cap. 13. ex quibus locis innumeris corrigendus eſt textus, ubi Vagaitanum Concilium, vel oppidum legitur, ut in Breviculo collat. tertiæ diei, & in lib. de unico Baptiſmo cap. 18. exceptores enim pro B. poſuerunt literam V. Illa enim Synodus Donatiſtarum Epiſcoporum CCCX. non Vagæ, ſed apud Bagai habita fuit, undè ſunt illa Auguſtini Conc. 2. in Pſal. 36. *Tu purgaſti te apud Bagai*, & anteà, *Quomodò tu ſervaſti Concilio Numidarum:* erat Bagai in Numidiâ.

P. Lupus pag. 112. ſcribit de hoc Valentino Bajanenſi Primate Numidiæ: *Protraxit porrò vitam uſque ad initium Pontificis Cœleſtini, extant enim ejus ad Cœleſtinum, ac Cœleſtini literæ ad ipſum.* Ego quidèm arbitror uſquè ad annum 428. eundem vixiſſe, quia Alipius, ut dicemus, fortè eo ipſo anno eidem in primatialem Sedem ſucceſſit. Neſcio verò ubi nam Lupus legerit literas Cœleſtini ad Valentinum, nullam certè ejuſdem Pontificis Epiſtolam ad Africanos Patres habemus. Addit pag. 112. *Ipſe eſt ille Numidiæ Primas, qui ad Sancti Auguſtini inſtantiam erexit Epiſcopatum Fuſſalenſem, eique ordinavit primum Epiſcopum Antonium;* ſcribit ob eundem poſteà Antonium alieno ab Auguſtino animo fuiſſe, ac de eodem ſuas apud Cœleſtinum querelas S. Doctorem depoſuiſſe, ut patet ex Epiſtolâ 261. At ſub Sylvano Antonii ordinationem contigiſſe apertè colligitur ex modo loquendi Sancti Patris, ita enim ſcribit ad Cœleſtinum: *Propter quem ordinandum Sanctum Senem, qui TUNC primatum Numidiæ gerebat, de longinquo, ut veniret, rogans literis impetravi.* Loquitur de Primate uti jam defuncto. Hic eſt ille Antonius, qui anno 416. interfuit Synodo Provinciali Milevi contrà Pelagianos peractæ cum LX. aliis Epiſcopis, quorum octo tantum infrà ſe habuit, reliquos ſuperiores, uti ex titulo Epiſtolæ 92. apud Auguſtinum intelligitur; erat ergo Antonius ſub Sylvano Epiſcopus antè Valentini primatum, à quo etiam fortè conſecratus fuit. Huic autem Valentino Alipium noſtrum ſucceſſiſſe ex laudatâ ſuperiùs epigraphe Epiſtolæ 67. apud Auguſtinum mihi certum eſt, ita enim inſcribitur: *Auguſtinus Alipio Seni:* Eſt enim Senex apud Africanos idem ac Primas Provinciæ. Quo anno id contigerit, incertum eſt. Citrà annum 428. Alipii primatûs initia ſtatui nequeunt, nam Auguſtinus ſcribens eo anno libros Operis imperfecti contrà Julianum, ubi non ſemel Alipium nominat, *Senis* titulo eundem honoris causâ decoraſſet; eſt fortè levis conjectura, ſed nil melius occurrit.

Volo hic inſtitutam de Numidiæ primatibus diſſertationem unâ, & alterâ animadverſione concludere. Lib. 10. Regiſtri Gregorii Magni Epiſt. 32. inſcribitur: *Victori Epiſcopo Panormitano*, in quâ jubet eidem Pontifex, ut inquirat in causâ Pauli Epiſcopi *Regienſis*, at in Epiſtolâ antecedenti de eodem argumento ad Columbum Epiſcopum Numidiæ perſcriptâ de memorato Victore ait idem Gregorius: *Victori fratri, & Coepiſcopo noſtro, qui primatûs inter vos locum tenet, curavimus ſcribendum;* Quibus ſanè manifeſtus error irrepſit, nequè enim Epiſcopus Panormitanus in Siciliâ fuit umquam Primas Numidiæ in Africâ, ſed cùm editor Epiſtolarum plures Gregorii literas Victori Panormitano inſcriptas ibidem legeret, Victorem Numidarum Primatem per errorem Panormitanum ſcripſit, ſed planè expungenda eſt ſedes Epiſcopalis Victoris Numidæ; nam in Codice Vaticano Num. 617. ita exhibetur pag. 336. ejuſdem Epiſtolæ titulus: *Gregorius Victori Epiſcopo.* In editis voluminibus idem Paulus Regienſis Epiſcopus dicitur, at in laudato codice Gregorius illum vocat *Tegeſis civitatis Epiſcopum*, ſed retineri etiam poteſt editorum voluminum lectio; etenim in Numidiâ nominatur Creſconius Villa-regenſis cap. 15. Cod. Conc. Africæ, & Felix Villa-regenſis cap. 125. collat. Carthag. & in notitiâ Epiſcoporum Africæ Regianenſis inter Numidas ponitur, qui idem eſt cum Villaregenſi.

Alterum verò, quod circà Numidiæ Primates notandum venit, paucis perſtringo. Baronius ad annum 399. pag. 97. ſcribit, quòd: *Eccleſia* Calamenſis *ſub diœceſi Hipponienſi conſtituta erat, adeo ut ejus viſitatio ipſi incumberet Auguſtino, ut Poſſidius ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus docet:* appellatur autem in margine cap.

ne cap. 12. de Vitâ Auguſtini; hoc ipſum docuit Joannes Rivius in volumine eruditiſſimo de Vitâ ejuſdem Hipponenſis Antiſtitis. Sed hoc eſt plaoè contrà jus Primatiale Numidiæ; viſitatio enim ad ſolum Primatem pertinebat. Erat quidèm Calama Hipponi regio proxima ex lib. 2. contrà Petil. cap. 99. at peculiarem diœceſim habebat, in quam oullum Hipponenſi Epiſcopo jus inerat, licèt Auguſtinus ob tumultus eâ in urbe exortos eò ſe ſtatim de proximo contulerit ex Epiſtolâ 202. ad Nectarium. In capite verò illo 12. Poſſidius hæc ſcribit: *Cùm fortè unus ex iis, quos de ſuo monaſterio, & clero Epiſcopos Eccleſiæ propagaverat, ad ſuam curam pertinentem Calamenſis Eccleſiæ diœceſim viſitaret, ut quæ didicerat pro pace Eccleſiæ contrà illam hæreſim prædicaret &c.* Ex quibus liquet, Poſſidium laudare luſtrationem Calamenſis diœceſis, quam ipſe, non verò quam Auguſtinus inſtituerat, ut duo illi Scriptores exiſtimarunt.

Sed jam tandem ad Alipium noſtrum, à quo Eccleſiaſticæ Numidiarum Hierarchiæ conſideratio diverterat, redeundum eſt. Quo anno idem objerit, licèt curioſiùs quæſiverim, invenire non potui nobiliſſimis Africanarum Eccleſiarum monumentis à Vandalis impiè diſſipatis. Anno 430. teſte Poſſidio univerſam illi Numidiam vaſtaverant, Cirta tantùm, ac Hipponenſes in eorum manus non venerant; eo tamen anno Auguſtini urbs obſeſſa eſt à Barbaris menſe Junio, quo tempore Alipium Primatem Hipponem ſe recepiſſe antequàm obſidium inciperet, non improbabiliter aſſerimus, nam ſcribit hæc Poſſidius Calamenſis cap. 29. de Vitâ Auguſtini: *Hipponem etiam nos ipſi de vicino cum aliis noſtris Coepiſcopis confugeramus, in eademque omni obſidionis tempore fuimus;* Hos inter Epiſcopos fuit Alipius, quò enim niſi Hipponem ad ſuum Auguſtinum Tagaſtenſis Antiſtes confugiſſet? Diſtabat autem Tagaſtis ab Hippone M. P. LIII. ex Antonini itinerario. Natus eſt Alipius Tagaſte in Numidiâ gente nobiliſſimâ; Auguſtini tùm in patriâ, tùm Carthagine diſcipulus fuit, in Pelagiano bello collega poſteà futurus. Cùm adhuc juvenis Romæ Comiti Italicarum largitionum à conſiliis eſſet, ejuſdem fides à potentiſſimo Senatore tùm prece, tùm pretio fruſtrà tentata fuit. Tertiâ verò eundem aſſeſſione cùm laude perfunctum tradit Sanctus Pater lib. 8. Confeſs. cap. 6. Ille concivis ſui Auguſtini individuus ſocius, ac fidus Achates, arcanorum omnium ejuſdem conſcius, & ſequeſter cum Auguſtino Manichæis adhærens erravit, cum Auguſtioo reſipuit, cum Auguſtino Mediolani ſacris lymphis lotus, cum eodem in Africam redux primùm Tagaſte, poſteà Hippone Monachus vixit. Libri Sancti Patris contrà Academicos, itemque volumen de Ordine interlocutorem Alipium habent, non vanâ illâ benevolentiâ, quâ olim Plato ſui Socratis perſonam in dialogis colloquentem facit, quod multis poſteà exemplo fuit, ſed reapſe diſputantem; teſtem do Auguſtinum, qui Alipium hac gloriâ haud fraudatum voluit lib. 1. contrà Acad. cap. 1. Romanianum alloquens ait: *Adhibito itaque Notario, ne auræ laborem noſtrum diſcerperent, nihil perire permiſi. Sanè in hoc libro res, & ſententias illorum,* nempè Tregetii, & Licentii juvenum, *mea vero, & Alipii etiam verba lecturus es.* Hieroſolymam ex Africâ profectus Hieronymo Auguſtinum amiciſſimum reddidit, mutuique inter eoſdem ſummos viros amoris conciliator fuit. Reverſus ex Aſiâ Tagaſtenſibus ſacris acclamante univerſo populo præfectus optimi Antiſtitis numeros ſemper explevit; idemque paulò poſt Auguſtino ad Hipponenſes infulas promoto in hæreticis confutandis ſe collegam exhibuit. Anno 411. unà cum Auguſtino, ac quinque aliis Epiſcopis in maximo illo totius Africæ congreſſu Catholicorum partes contrà Donatiſtas ſuſtinuit, unuſque fuit è ſeptem Epiſcopis, qui contrà totidem Donatiſtas diſputarunt. Anno 418. cum Auguſtioo Zoſimo jubente Apoſtolicæ Sedis Legatum egit, ac pluribus Synodis Africanis ſummâ cum laude ſemper interfuit. Sed præ cæteris ejus ſapientia, atque induſtria enituit in Pelagiaois extirpandis. In Milevitanâ Synodo anno 416. & in tribus Conciliis Carthaginenſibus contrà eoſdem ſententiam dixit. Plures cum Auguſtino contrà memoratos hoſtes Epiſtolas cooſcripſit; videbat enim Auguſtinus ex Alipii nomine magnum ſuis literis auctoritatis pondus accedere: ita Epiſt. 95. ad Innocentium, 106. ad Paulinum Nolanum, 143. ad Demetriadis matrem Julianam, quibus Pelagiana hæreſis proſcinditur, Alipii ſubſcriptione firmatæ ſuot. Hinc factum eſt, ut præclariſſimi Patres, qui contrà Pelagianos Epiſtolas ad Auguſtinum dabant, eaſdem cum Alipio communes facerent. Sixtus, qui poſteà Summus Pontifex fuit, damnatis à Zoſimo Pelagianis eâ de re unam, & eandem Epiſtolam ad Auguſtinum, & Alipium tranſmiſit, quod ex reſponſione Auguſtini Epiſt. 104. ad Sixtum colligitur: *Quod autem,* inquit, *quibus ſimul ſcripſiſti, tunc non eramus ſimul, ideo factum eſt, ut ſingulorum ſingulas, non unam amborum Epiſtolam ſumeres. A me quippè digreſſus eſt perlator hujus per venerabilem fratrem, & Coepiſcopum meum Alipium, qui tuæ Sanctitati aliam reſcriberet, tranſiturus, ad quem etiam ipſas, quas ego jam legeram, literas tuas ipſe portavit.* Sanctus Hieronymus auditâ eâdem Pelagianorum proſcriptione Epiſtolam gratulatoriam ad utrumque miſit, quæ eſt inter Auguſtinianas 24. in quâ Auguſtini, & Alipii operâ Pelagianos damnatos hiſce teſtatur: *Mihi enim omnis occaſio gratiſſima eſt, per quam ſcribo veſtræ Reverentiæ teſtem invocans Deum, quod ſi poſſet fieri, aſſumptis alis columbæ veſtris amplexibus implicarer, ſemper quidèm pro merito virtutum veſtrarum, ſed nunc maximè quia cooperatoribus, & adjutoribus vobis hæreſis Cæleſtiana jugulata eſt.* Legatione ad Honorium contrà Pelagianos publico nomine functus Principem illis, totamque aulam infeſtam reddidit, egitque cum Valerio Comite Honorii Duce clariſſimo, ne Pelagianis Synodum poſtulantibus ab Imperatore aures darentur. Hinc Julianus Alipium *collegam, & vernulam* Auguſtini ignominiæ causâ appellabat, qui delatis ex Africâ equis totâ Numidiâ ſaginatis Honorii Duces corrupiſſet, quò Pelagianis obſiſterent; at S. Auguſtious lib. 1. Oper. imperf. cap. 35. hanc procul ab Alipio calumniam excutiens ait: *Jam verò quid etiam ſcribere auſus es, neque veritus, ne ad ea loca libri pervenirent tui, quæ terrâ, marique tranſeuntem, ſeu venientem collegam meum Alipium ſuſceperunt, ubi legi apertiſſima tua falſiloquia ſinè tuâ irriſione, vel potius deteſtatione non poſſunt* Cùm Romam veniſset Bonifacio Pontifici Auguſtinum commendavit. Quo autem honore exceptus ille à Pontifice fuerit, ſcribit Sanctus Doctor lib. 1. ad eundem Bonifacium cap. 1. *Sed poſteaquàm te etiam præſentiâ corporali frater meus vidit Alipius, acceptuſque à te benigniſſimè, ac ſinceriſsimè mutua miſcuit dictante dilectione colloquia, tecumque convivens, & parvulo licèt tempore, magno tamen tibi junctus affectu ſe ſimul, & me refudit animo tuo, teque mihi reportavit in ſuo, tantò major in me tua Sanctitatis eſt facta amicitia, quantò certior amicitia.*

Roma diſcedenti idem Pontifex duas Pelagianorum Epiſtolas tradidit ad Auguſtinum perferendas, utì paulò antè etiam Valerius Comes Ravennâ exceptâ ex quatuor Juliani libris ad eundem tranſmiſerat, quæ quidèm cùm Auguſtinus accepiſset, ac ſtatim confutaſſet, iteratò Alipius in Italiam venit, ac quatuor ad Bonifacium libros, alterumque ad Valerium Comitem portavit, quibus S. Pater Pelagianorum objecta refellebat. Imò cùm tertiò ille in Italiam navigaſſet, ac librum ad Valerium octo adverſariis libris à Juliano impugnatum videret, hos ipſos magnâ celeritate tranſcriptos ad Auguſtinum confutandos tranſmiſit, de quibus fuſiùs in ſuperioribus diximus, ut quantùm Auguſtinus calamo, tantùm Alipius coram Romanis Pontificibus, atque Imperatore Pelagianorum conatus verbo infregerit. Exortâ verò inter Romanos Præſules, & Africanos Epiſcopos ingenti illâ de canonibus Nicænis controverſiâ quantùm Apoſtolicæ ſedi ab uno Alipio delatum ſit, ad annum 419. oſtendimus. Quarè Alipius longinquarum peregrinationum periculis pro Pelagianis extirpandis devoratis, doctiſſimis Epiſtolis contrà eoſdem perſcriptis, nobiliſſimâ etiam ad Honorium legatione eâ de causâ perfunctus inter divinæ Gratiæ propugnatores ſecundus ab Auguſtino nominandus venit, ut mirum ſit, præclariſſimos Scriptores, qui res Pelagianas literis mandarunt, adeò mancam de Alipio mentionem feciſse, primoque loco inter gratiæ defenſores poſt Auguſtinum Proſperum Aquitanum collocaſse. Sanè Romana Eccleſia in Martyrologio ad diem 15. Auguſti Alipii memoriam his recolit: *Tagaſte in Africâ Sancti Alipii Epiſcopi, qui Beati Auguſtini olim diſcipulus, poſtea in converſione ſocius, in munere paſtorali collega, & in certaminibus adverſus hæreticos commilito ſtrenuus, ac demum in cæleſti gloriâ conſors fuit.* Sanctus Paulinus Nolanus vir ſuo ſatis nomine percelebris Alipium adeo amabat, ut illius vitam literis tradere in animo habuerit datâ eâ de re ad ipſummet Alipium Epiſtolâ, quæ eſt apud Auguſtinum 35. ubi totus in Alipii laudes effunditur, quâ de re hæc ſcribit Auguſtinus ad Paulinum Epiſtolâ 32. *Alipium toto pectore amplecteris, & merito; nam quiſquis de illo viro benignè cogitat, de magnâ Dei miſericordiâ, & de mirabilibus Dei muneribus cogitat. Itaque cùm legiſſet petitionem tuam, quâ deſiderare te indicaſti, ut hiſtoriam ſuam tibi ſcriberet, & volebat facere propter benevolentiam tuam, & nolebat propter verecundiam ſuam, quem cùm viderem inter amorem, pudoremque fluctuantem onus ab illo in humeros meos tranſtuli, nam hoc mihi etiam per Epiſtolam juſſit. Citò ergo ſi Dominus adjuverit totum Alipium inſeram præcordiis tuis, nam hoc ſum ego maximè veritus, ne ille vereretur aperire omnia, quæ in eum Dominus contulit &c.* Alipii quidèm vitam à teneris unguiculis uſquè ad converſionem, quando ſecum Mediolani Chriſtianis ſacris initiatus fuit, latè deſcribit S. Auguſtinus lib. 6. 8. & 9. Confeſſionum. Quantùm verò Alipium dilexerit his lib. 8. cap. 8. expreſſit: *Abſceſſi ergo in hortum, & Alipius pedem poſt pedem; Neque enim ſecretum meum non erat, ubi ille aderat.* Atque hæc de ſtrenuiſſimo Sancti Auguſtini in Pelagiano bello collegâ ſufficiant. Interim univerſa Auguſtiniana Reſpublica ingentes gratias refert Illuſtriſſimo D. Joſepho Euſanio Epiſcopo Porphyrienſi, & Apoſtolici Sacrarii Præfecto, qui nuper à S. D. N. Clemente X. impetravit, ut Auguſtini filii XVIII. Kal. Septembris inter diurna precum officia Sancti Alipii Tagaſtenſis memoriam quotannis ſolemni ritu recolerent.

At nec poſtremas partes dabimus Aurelio Carthaginenſi, qui totius Africæ primas fuit, licèt eundem poſt Auguſtinum, & Alipium commendamus; ille enim adhuc ſilente Auguſtino primus omnium Cœleſtium in judicium Carthagine anno 412. traxit, renuentemque peccatum originis admittere ſacro anathemate fulguritum totâ Africâ excluſit. Hic anno 388. cùm Auguſtinus occiſo Maximo Tyranno in Africam rediit, erat Diaconus Carthaginenſis Eccleſiæ ex Epiſtolâ 64. Auguſt. & libro 22. de Civitate Dei c. 8. anno 390. nondum erat Antiſtes, eo enim anno Genethlius Synodum Carthagine celebravit, utì ſcripſimus lib. 1. cap. 17. at paulò poſt defuncto Genethlio Aurelius ſucceſſor datus eſt. Priorem Synodum Africanam Hippone celebravit Theodoſio III. & Abundantio Conſſ. anno 393. Eximiè Auguſtinum coluit, viciſſim & ipſe ab Auguſtino dilectus. Cùm accepiſset, Auguſtinum Tagaſte, dein Hippone monaſteria extruxiſse, Auguſtiniani inſtituti Monachos Carthaginem evocavit, agrumque ædificando cœnobio tradidit; quarè Auguſtinus gratias eidem referens Epiſtolâ 64. ait: *Agrum Fratribus datum proviſione, & liberalitate tuâ didicimus.* Fuit ergo Aurelius inſignis Auguſtiniani noſtri inſtituti promotor; hinc ſunt illa Auguſtini ibidem verba: *Omnis itaque Fratrum cœtus, qui apud nos cœpit coaleſcere, tantâ tibi prærogativâ obſtrictus eſt, ut locis terrarum tantùm disjunctis ita nobis conſulueris tanquam præſentiſſimus ſpiritu.* Plures ille Synodos celebravit, quæ codicem Conciliorum Africæ conflarunt. Contrà Pelagianos binas Synodos provinciales coegit, & binas itidem plenarias; Priorem provincialem contrà Cœleſtium proximè laudavimus; Poſteriorem verò egit anno 416. in quâ eundem cum Pelagio magiſtro damnavit. Anno 418. binas Synodos ex universâ Africâ contrà Pelagianos indixit, de quibus fuſiùs diximus lib. 1. cap. 13. Cùm Pelagiani Zoſimo Papæ imponerent, ac multa de arbitrii libertate magnificè dicentes, & plurima etiam in ſpeciem de divinâ gratiâ honorifica publicantes ſe ſe Catholicos Romano Clero venditarent, undè & pro Pelagio, ac Cœleſtio idem Pontifex ad Aurelium ſemel, atque iterum ſcripſit: Aurelius operam, conſiliumque Auguſtino communicante, hæreticorum dolos per literas Zoſimo ſignificavit, quibus intellectis Pontifex encyclicis literis Pelagianos damnavit, atque Orthodoxo Orbe eoſdem expulit. Literas etiam contrà illos ab Auguſtino, ac tribus collegis ſubſcriptas propriâ & ipſe approbatione firmatas ad Innocentium tranſmiſit. Hinc factum eſt, ut Sixtus citiſſimas de Pelagianorum damnatione literas ad Aurelium ſcripſerit. Idem etiam anno inſequenti ad Byzacenos, & Arzugitanos Epiſcopos pro iiſdem hæreticis compeſcendis Epiſtolam miſit, quam lib. 1. cap. 16. exhibuimus. Et hæc contrà ſuperbam hæreſim Aurelius geſſit. Hinc Proſper in carmine contrà ingratos cecinit de Pelagianis in Synodo ab eodem damnatis.

An alium in finem potuit procedere ſanctum
Concilium, cui Dux Aurelius, ingeniumque
Auguſtinus erat?

Aurelio Sanctus Doctor plures libros honoris gratiâ nuncupavit, nempè ingens, ac doctum volumen de Trinitate; librum de Opere Monachorum, & tertium de Geſtis Palæſtinis, ſeu Pelagii.

Quo anno Aurelius deceſſerit, in incerto eſt. Putavit Baronius, Aurelium effœtâ jam ætate Genedium ſibi coadjutorem ſubſtituendum curaſse, eò quòd in Sy-

Digitized by Google

in Synodo, quæ in antiquis codicibus Valentiniano Aug. IV. & Theodoſio Conſſ. coacta dicitur, tùm Aurelius, tùm Genedius utì unà ſimul Præſides ſententiam dicunt, quem tamen conventum celebratum exiſtimat Theodoſio Aug. XI. & Valentiniano Cæſare Conſſ. anno 425. ita ſcribit vir inſignis in Appendice in calce tomi 10. pag. 951. in addendis ad tom. 5. anno 397. Sed hanc ſententiam confutavi libro 1. capite 17. quibus accedit, quòd Genethlius, nam ita vocabatur, deceſſor, non ſucceſſor Aurelii fuit; Auguſtinus Epiſt. 163. ad Eluſium inquit: *Inde neſcio quomodò ventum eſt ad commemorationem beatæ memoriæ Genethlii Epiſcopi &c.* Itaque objerat Genethlius, cùm illa Auguſtinus literis mandabat; ſcripta autem eſt hæc Epiſtola non quidèm anno 412. cùm Auguſtinus ad Synodum Cirtam ſe conferret, ut ad hunc annum Baronius putavit, ſed anno 397. cùm Cirtam idem pergeret Fortunatum ejus urbis Epiſcopum in demortui Profuturi locum conſecraturus, ut lib. 1. ſuperiùs notavimus, & patet ex iis, quæ versùs finem ſcribit: *Sed quia*, inquit, *ordinandi Epiſcopi neceſſitas nos indè jamjamque rapiebat, diutiùs cum illo* apud Tuburſicum *eſſe nequivimus.* Anno 427. vivebat Aurelius; nam Auguſtinus lib. 22. de Civit. Dei cap. 8. ait: *Ex quibus* Diaconis Carthaginenſibus *ſolus eſt nunc in rebus humanis jam Epiſcopus cum honore à nobis debita nominandus Aurelius.* At illum lib. 22. ſcriptum fuiſse circà annum 427. oſtendimus lib. 1. cap. 24. Ex Marii Mercatoris libello ad Theodoſium colligimus, anno 429. quo libellus ille ſcriptus fuit, Aurelium adhuc ſuperſtitem fuiſse. Nam hic Scriptor laudans Ambroſium, Innocentium, Zoſimum, Theodorum, Praylium, eoſdem *beatæ recordationis*, quòd objerant, nuncupavit; at de Aurelio non ita loquitur, etenim de Cœleſtio verba faciens ait: *Ibique*, ſcilicet Carthagine, *de infraſcriptis capitulis apud Aurelium Epiſcopum memoratæ urbis per libellum à quodam Paulino Diacono ſanctæ memoriæ Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi eſt accuſatus.* Quarè eo anno adhuc in vivis erat Aurelius, qui tamen paulò poſt deceſſit; ſiquidem antè Paſcha anni 431. ſedebat Carthagine Capreolus, cujus literæ in Synodo Epheſinâ laudantur par. 2. cap. 9. Hinc videtur deceſſiſſe eodem fortè anno, quo Sanctus Auguſtinus inter ſuperos relatus fuit, cùm primatum Africæ tenuiſſet annos ferè quadraginta, Donatiſtis universâ ferè Africâ excluſis, Pelagianis in pluribus Synodis anathemate percuſſis, Paganorum etiam templis in Chriſtianæ religionis uſum redactis, ac in decem, & ſeptem plenariis ex universâ Africâ Conciliis Orthodoxâ doctrinâ, ac diſciplinâ egregiis legibus confirmatâ. Porrò tantùm ab univerſis illarum provinciarum Epiſcopis uni Aurelio tributum eſt, ut in Concilio Carthaginenſi Honorio VII. & Theodoſio II. celebrato Patres hæc eidem dixerint: *Placuit etiam petitu omnium, ut Epiſtolis omnibus de Concilio dandis Sanctitas tua ſola ſubſcribat.* Aurelius in Epiſtolâ Bonifacii II. nomine publicatâ acriter reprehenditur, quòd appellationibus tranſmarinis ſeſe oppoſuit, ſed memoratas literas eſſe ſuppoſititias notavimus lib. 1. cap. 17. Nam Aurelius, Auguſtinus, aliique appellationes in cauſis fidei admiſere, in illis enim ſupremum judicium in Romano Pontifice eſſe cognoſcebant, ut ibidem probatum eſt, quod etiam egregio Sancti Doctoris teſtimonio Epiſt. 162. obiter confirmatur, ubi Donatiſtas Melchiadis ſententiam latam in favorem Cæciliani Carthaginenſis in Africâ à LXX. Epiſcopis damnati repudiantes veluti Eccleſiaſticarum rerum ignaros his verbis increpat: *An fortè non debuit Romanæ Eccleſiæ Melchiades Epiſcopus cum collegis tranſmarinis Epiſcopis illud ſibi uſurpare judicium, quod ab Aphris ſeptuaginta, ubi Primus Tigitanus præſedit, fuerat terminatum?* Et hæc de Aurelio Carthaginenſi.

Num Pelagius tribus laudatis Patribus, quos acerrimos hoſtes expertus eſt, ſuperſtes fuerit, mihi planè incompertum fateor; ille enim dudum à Praylo Hieroſolymâ ejectus obſcuro exitu vitæ finem impoſuit. Cœleſtium anno 427. adhùc in vivis fuiſſe liquet ex Mario Mercatore, qui in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem hæc ſcribit de Cœleſtio: *Sic Epiſtolam quandam Zoſimi benignitate plenam ad Afros Epiſcopos meruit, quâ ille abuſus eſt, vel adhuc abutitur ad multorum ignorantium deceptionem.* Quo teſtimonio rejiciuntur ii, qui cum Joanne Latio lib. 1. de Hæreſi Pelag. cap. 4. putarunt, eas Zoſimi literas pro Cœleſtio ad Africanos datas fictitias eſse. In præfatione autem ejuſdem Commonitorii hæc leguntur: *Per quod Commonitorium cognito funeſtiſſimo errore imperiali præcepto tam Julianus defenſor, & ſequax ejus cum cæteris ſociis, & participibus ſuis, quàm poſteà idem Cœleſtius de Conſtantinopolitanâ urbe detruſi in Synodo quoque Epheſienſi CCLXXV. Epiſcoporum ſententiâ poſtmodum in præſenti damnati ſunt.* Quibus Marius Mercator ſignificat, poſt Pelagianos Ex-epiſcopos anno 430. Conſtantinopoli ejectos, Cœleſtium quoque ex eâdem regiâ urbe detruſum antè celebratam anno 431. die 28. Junii Synodum Epheſinam. Nulla deinceps Pelagii, vel Cœleſtii mentio in veterum monumentis invenio; illi enim igni, aquâque interdicti, miſeri, extorres ubinam latitarint, quovè anno deceſſerint, ignoratur. Libros, quos ſuperbi illi divinæ gratiæ hoſtes ſcripſere, ſparſim in hoc opere indicavimus, eorumque elenchum exhibet Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelagianæ cap. 4. & 5.

CAPUT IX.

Pelagiani in Synodo Epheſinâ cum Neſtorio damnati. Epiſcopos Schiſmaticos nullum canonem in favorem Pelagianorum ſtatuiſse monſtratur.

ULterà promiſſa extendere opus fortè videbor, *Anno 431.*
cùm Hiſtoriâ de geſtis, & ſcriptis Sancti Auguſtini adversùs Pelagianos unà cum ejuſdem Sancti Doctoris vitâ ad finem perductâ ea proſequor, quæ in hac ipsâ Pelagianorum causâ poſt ſanctiſſimi Magiſtri obitum integro ſæculo evenere. Sed quicunque attentiori curâ conſiderabit, id bellum unius Auguſtini armis eſse ab Eccleſiâ profligatum, id à me jure factum dicet, qui de Auguſtinianis ſcriptis narrationem inſtitui. Imò longè majori gloriæ vertitur, vel mortuum Auguſtinum novis ſubinde cladibus hoſtibus fugatis continua Catholicæ religioni trophæa erexiſſe, quàm ſuperſtitem toties de eiſdem triumphaſſe. Mortuo Auguſtino Pelagiani in Oriente, Semipelagiani in Occidente novas res moliri, meliora ſperare, & ſecuriùs loqui. Etenim Pelagiani Neſtorio novum, atque affine dogma de Chriſto docenti ſuppetias tulerant, à cujus latere Imperatoris decreto avulſi de proximo conſilia miniſtrabant. Theodoſius quò exortos in Oriente tumultus componeret, per Petronium virum clariſſimum cum Cœleſtino Pontifice egit de Synodo Oecumenicâ cogendâ, quo annuente Synodum ad feſtum Pentecoſtes anno 431. Epheſum indixit. Porrò cùm Theodoſius adhuc

in vivis

in vivis eſſe Auguſtinum putaret, tantum virum Synodo perneceſſarium ad eandem acciendum duxit deſtinato ad id muneris Ebagnio Magiſtriano, qui ubi Carthaginem cum ſacris divalibus appulit, à Capreolo, qui in Aurelii locum ſucceſſerat, intelligit, Auguſtinum obiiſſe, datiſque eidem Imperatoris literis re infectâ Byzantium revertitur. Scriptores Auguſtiniani regiæ Epiſtolæ exemplum producunt prorsùs apocryphum; Etenim illæ literæ dicuntur datæ IV. Idus Auguſti Coſſ. Baſſo, & Antiocho, cùm tamen Synodus menſe Junio ejuſdem anni celebranda foret. Curtius, ac Torellus Conſules tantum ponunt menſem, quo literæ ſcriptæ ſint, omittentes. Sed cùm literæ pro Synodo cogendâ ad Cyrillum datæ ſint XIII. Kal. Novembris anno 430. itemque ſacra imperatoria eodem menſe ad omnes Epiſcopos emanarit, dubiæ illæ literæ videntur Conſules anni 431. præferentes. At cùm Ebagnius Carthaginem tantùm circà Paſcha venerit teſte Capreolo in literis ad Synodum, rectiùs fortè videri poterunt emiſſæ ineunte anno eodem 431. de quo nolo cum quopiam contentionis funem ducere; Aliundè tamen earum fides in dubium revocatur. Omitto enim ſtylum humilem, & abjectum, nec Theodoſianas literas redolentem, id enim interpreti vitio deputetur, ex ipſo contextu redarguuntur; hæc enim ab Imperatore ſcripta leguntur: *Decrevimus ad S. D. N. Cœleſtinum totius Eccleſiæ Antiſtitem ſcribere, concilium cogat obſervato antiquitatis more, & ut noſtrum pectus agnoſceret, rogavimus, eligeret, quam volet noſtri imperii civitatem, & tum Epiſcopis deſinat, quæ nos ſecuturi ſumus omnes inferiores. Ad ipſum tanquam primarium pertinet omnibus adhibere remedium, mihi reſtat, qui filius ſum & Eccleſiæ ipſi deſervire &c.* Hæc quidèm viri eruditi, atque antiquitatis ſtudioſi illius ſæculi ſtylum ſapere negabunt, ſed paucis illius Epiſtolæ dicta falſitatis convinco. In primis ille titulus eorum temporum Epiſtolis non addebatur, non enim Imperatores Pontificem Sanctiſſimum Dominum noſtrum appellabant, imò Pontifices ita literas claudebant: *Dominis noſtris Imperatoribus Coſſ.* ut in literis Zoſimi, aliorumque paſſim legitur. Rursùs non Pontifex, ſed Imperator ſacrâ divali Synodum indixit, ita ipſa Synodus ad Cœleſtinum Papam ſcribit: *Quia verò neceſſe eſt, ut omnia, quæ conſecuta ſunt, Sanctitati tuæ ſignificentur, non potuimus non ſcribere ſecundùm omnium noſtrum Salvatoris Chriſti voluntatem; piiſſimorumque, ac Chriſti amantium Imperatorum noſtrorum ſanctionem ex multis, variiſque provinciis Epiſcopos ſupra CC. in Epheſiorum Metropoli nos conveniſſe.* Poſteà: *Cùm pia Chriſti amantium Imperatorum edicta, per quæ fuimus evocati, tempus Sancti Synodi conſeſſui præſcriberent diem Sanctæ Pentecoſtes &c.* Quin imo hoc ipſum teſtatus eſt Cœleſtinus in Epiſtolâ ad Theodoſium: *Huic cœleſti curæ, ait, vel gloriæ unuſquiſque noſtrum pro Sacerdotali officio operam noſtram in quantum valemus impendimus, & huic Synodo, quam eſſe juſſiſtis, noſtram præſentiam in his, quos miſimus, exhibemus.* Epiſt. 9. apud Binium. Locum verò Synodo deputatum non à Pontifice, ſed ab Imperatore ex his ipſius Theodoſii verbis in Epiſtolâ ad Orientales deducitur. *Deputavimus enim,* inquit, *Epheſiorum civitatem terrâ, marique acceſſu percommodam.* Sanctus Leo Epiſt. 23. ad eundem Theodoſium pro abrogandâ latrocinali Synodo Dioſcori ſcribit: *Generalem Synodum jubeatis intrà Italiam celebrari.* Pro quâ re etiam ad eundem literas dedere Valentinianus Auguſtus; ejuſque ſoror, atque uxor; quibus tamen Theodoſius malè conſultus aures non dedit. Illo autem anno ſequenti defuncto licèt Marcianus Imperator Leoni obediens concilium cogi conſenſit ſcribens ad eundem, errorem Eutychetis auferendum *per celebrandam Synodum te auctore*, noluit tamen eandem intrà Italiam cogi, ſed ſcripſit, ſe ſacras miſſurum, *ut ad quendam definitum locum, ubi nobis placuerit, omnes Sanctiſſimi Epiſcopi debeant convenire.* Hæ literæ leguntur antè actionem primam Synodi Calchedonenſis. Cætera verò quàm parum congruant cum actis eâ in cauſâ à Theodoſio nullus non videt; hic enim falſâ Candidiani Comitis relatione deceptus acta Synodi reiicidit, ac Cyrillum Sedis Apoſtolicæ legatum cuſtodiæ tradendum præcepit, eumque unà cum Memnone Epiſcopo Epheſino dignitate privavit, licèt re poſteà meliùs cognitâ ſententiam hanc revocarit. Ipſemet Cyrillus hoſce titulos ſuis literis ad Synodum appoſuit: *Sanctæ Synodo gratiâ Dei, pientiſſimorumque & Chriſtianiſſimorum Imperatorum decreto in hac Epheſiorum metropoli congregatæ.* Sed tempus fortè in his plus juſto abſumo. Ut ut ſit de his literis, conſtat tamen, Theodoſium per Ebagnium Magiſtrianum datâ ad Auguſtinum Epiſtolâ eundem Epheſum invitaſſe, quam Capreolus mortuo jam Auguſtino legit, ut ipſemet in Epiſtolâ ad Synodum affirmat: *Domini,* inquit, *& filii noſtri religioſiſſimi Theodoſii Imperatoris literæ hujuſmodi erant, quæ felicis recordationis fratris, & Coepiſcopi noſtri Auguſtini præſentiam peculiari ratione inſtigitabant. Verùm quòd eum illum jam tum è vivis exceſſiſſe comperiſſent, ego ægram illam inſinuationem, licèt ad prædictum Auguſtinum deſtinata foret, excipere compulſus &c.* par. 2. Synodi Epheſinæ cap. 9. Eadem tradit Liberatus Diaconus Carthaginenſis cap. 5. Breviarii. Verùm Sanctus Doctor jam ſæpè Neſtorianam hæreſim ſuis ſcriptis confutarat, ut patet ex lib. de Prædeſt. Sanct. cap. 15. & de Dono perſev. cap. 24. (quos libros jam Neſtorio tumultus ciente conſcripſit) & in Enchiridio cap. 40. quod opus ſtatim poſt damnatos Pelagianos emiſit, imò in Epiſtolâ, ſeu libro ad Dardanum antè Pelagianorum damnationem ſcripto, quos etiam nondum nominatim impugnabat ex 2. Retr. c. 49. quærens an ſit aliqua differentia alia præter ibi aſſignatas inter Chriſtum, & cæteros ſanctos ait: *Eſt planè, quòd ſingulari quadam ſuſceptione hominis illius una facta eſt perſona cum Verbo, de nullo enim Sanctorum dici potuit, aut poteſt, aut poterit, Verbum caro factum eſt.* Plura in eandem rem adducens, ſacrilegam Neſtorii ſententiam apertè deteſtatus: *Quis enim,* inquit, *tam ſit ſacrilegus, ut audeat affirmare, aliquam poſſe animam per meritum liberi arbitrii, ut alter ſit Chriſtus, efficere?* Hæc quidèm antè annum 418. ſcripſit, imò, & antè annum 410. in literis ad Gallicanos Epiſcopos de Leporii palinodiâ eandem hæreſim prædamnaverat, ut lib. 1. cap. 23. narravimus; Neſtoriana autem hæreſis Orbi innoteſcere cœpit die 10. menſis Aprilis Coſſ. Felice, & Tauro, qui fuere anno 428. dicente pro concione Anaſtaſio ejuſdem Neſtorii conſiliario: *Dei genitricem nullus dicere præſumat, quoniam Maria homo fuit, & Deum ab homine generari nimis eſt impoſſibile;* ex quibus verbis à Neſtorio acriùs propugnatis hæreſis exordium habuit. Legatur Liberatus Diaconus Carthaginenſis in Brev. cap. 4. Sed ad Synodum Epheſinam redeo.

Neſtorius, quò maturato ad Synodum itinere cauſæ ſecuritatem oſtentaret, paractis Paſchalibus ſolem-

Digitized by Google

ſolemniis magnâ catervâ comitante Epheſum ſe contulit. Adſuere inter primos comites Julianus, Florus, Orontius, aliique Epiſcopi Pelagiani, quod ex Cœleſtini Papæ literis patet: *Adfuerunt*, inquit, *nec deſeruerunt eum Cœleſtiani iniquitatis operarii &c. Habuit ergo ſecum ſui Magiſtros exilii, habuit hujuſce rei perfectos tyro Doctores, quos ſeparare difficile eſt, quos ſcelera junxerunt, quia majore ligantur glutino fœdera vitiorum.* Cùm Cyrillus Alexandriæ Præſul cum maximâ Patrum multitudine Epheſum veniſſet, nec Joannes Antiochenus cum ſuis Orientalibus adveniret itinerum difficultatem cauſatus, Synodus cœpta eſt. Neſtorius cùm Cyrillum, alioſque Patres contrà ſe ſtare intelligeret, licèt ter vocatus cum reliquis intereſſe noluit, imò paulò poſt Epheſo diſceſſit, quarè à Patribus lata in ipſum ſententia eſt, atque hæreſis damnatus. Pelagianos eumdem comitatos fuiſſe ex Cœleſtini Papæ verbis deduco in Epiſtolà contrà Neſtorium, quam ſuprà laudavi. *Adfuerunt*, inquit, *nec deſeruerunt eum Cœleſtiani iniquitatis operarii.* Interim advenit Joannes Antiochenus, qui Cyrillo indignatus, quòd ſe, ſuiſque Orientalibus inexpectatis Neſtorium condemnaſſet, adhuc ex itinere pulverulentus cum 40. ferè Epiſcopis acta Synodi reſcindit, Cyrillum, & Memnonem ſacris interdicit, damnat duodecim capitula Cyrilli à Patribus nuper approbata, atque horum confirmationem ab Imperatore ſurtim impetrat, quæ poſteà Princeps re meliùs intellectâ revocavit, ac Synodo acceſſit. Porrò illi Epiſcopi quadraginta, trigintaquinque poſteà remanſere, ut colligitur ex relatione Synodi ad Theodoſium per Palladium Magiſtrianum miſsâ. In actis Synodi par. 4. cap.. 7. & o. nominatim omnes damnantur: lege Liberatum Diaconum cap. 6. Breviarii. Et quidem iſti facto ſchiſmate ſæpè ſimul convenerunt, legatos cum literis ad Imperatorem miſerunt, aliaque permulta moliti ſunt, quæ in actis Pſeudo-Synodi Epheſinæ leguntur.

Porrò ubi Legatis Sedis Apoſtolicæ geſta Romæ adverſus Pelagianos Synodo expoſuere, à Patribus uno ore Pelagianorum damnatio conclamata eſt, teſtatur hoc ipſa Synodus in fine Epiſtolæ ad Cœleſtinum Pontificem. *Cæterùm ubi lecti ſunt in Sanctâ Synodo commentarii de depoſitione impiorum Pelagianorum, Cœleſtii, Pelagii, Juliani, Perſidii, Flori, Marcellini, Orontii, & reliquorum eadem cum iſtis ſentientium, judicavimus, & nos ſolida, & firma permanere debere, quæ à pietate tuâ ſunt decreta, ſumuſque omnes ejuſdem ſententiæ.* Ex quibus Cœleſtinum contrà Pelagianos decreta publicaſse intelligimus, quæ tamen temporum injuriâ interiere. Sancivit etiam Synodus duos canones contrà Pelagianos, qui Cœleſtiani eo in Concilio nuncupantur, quòd Cœleſtius apud Epheſum Presbyter conſecratus longè Pelagio notior ibidem cum ſectatoribus evaſerat. Canones autem leguntur poſt decretum Synodi contrà Orientales ad totius Orbis Epiſcopos tranſmiſsum, quorum quartus his planè verbis conceptus fuit: *Si qui autem Clericorum defecerint, & auſi fuerint vel privatim vel publicè Neſtorii, Cœleſtiive ſequi dogmata, ſancitum eſt à Sanctâ Synodo, iſtos quoque depoſitos eſse.* Ita Hæreſis Pelagiana anno undeviceſſimo poſtquam in Africà primùm damnata fuit, in Aſiâ ab Oecumenico Concilio proſcripta eſt, longiſque Pelagianorum votis ſatisfactum, qui Synodum damnati paſſim, & ubique appellabant; undè Cœleſtinus in literis ad Synodum datis Idibus Martii anno 432. *Quod loquimur*, inquit, *Cœleſtianorum teſtantur exempla, quòd ſpem de Synodo hucùſque geſſerunt.* Legatur Auguſtinus in calce libri quarti ad Bonifacium contrà duas Epiſtolas Pelagianorum.

Inter acta Synodi hujus Epheſinæ legitur canon totus Pelagii hæreſim docens, ut obſervarunt Baronius, ac Janſenius ex Sancto Gregorio Papâ lib. 7. Epiſt. 47. ad Anaſtaſium Antiochenum ubi ait: *Illa enim Synodus, quæ ſub primæ Epheſinæ imagine facta eſt, quædam in ſe oblata capitula aſserit approbata, quæ ſunt Cœleſtii, atque Pelagii prædicamenta.* Quarè Baronius anno 431. Num. 76. quem ſequuntur Janſenius, Voſſius, Uſſerius, aliique omnes, ait, illum canonem editum fuiſſe à Joanne Antiocheno in gratiam Epiſcoporum Pelagianorum, qui illius factioni ſe ſe adjunxerant; canon autem apud Sanctum Gregorium lib. 6. Epiſt. 31. ad Eulogium talis eſt. *De Adæ animâ, quia in peccato mortua non fuerit, eò quòd Diabolus in cor hominis non ingrediatur, & ſi quis hoc dixiſſet, anathema eſset.* Cœleſtianos, ſeu Pelagianos Epiſcopos unà cum Joanne Antiocheno, & Schiſmaticis Orientalibus Conciliabulo adſuiſſe probant illi Scriptores ex Epiſtolâ Cyrilli, & ex literis Sanctæ Synodi, in quibus hæc leguntur: *Sunt autem cum illis*, nempè Schiſmaticis, *etiam Pelagiani, & Cœleſtiani, & ex illis quidam, qui ex Theſsaliâ ſunt ejecti*; quarè Joannes Antiochenus, reliquive ſchiſmatici, quòd egregiam ſibi operam Pelagiani Epiſcopi navaſsent, ut gratiam aliquo pacto rependerent, canonem Pelagianæ doctrinæ conformem edidere. Hæc quidèm illorum ſententia eſt.

Verùm falli eos Auctores non dubiis argumentis oſtendam. Certum in primis eſt, Joannem Antiochenum non admiſiſse ad ſuffragia ferenda in ſuo Conciliabulo eos Pelagianos, qui Neſtorium ſecuti fuerant, nempè Julianum, Florum, Orontium Perſidium, alioſque, in quo illi Scriptores hallucinati ſunt; nam initio quadraginta, & ampliùs Epiſcopi Joannis Conciliabulum ſubſcripſere, quorum nomina in actis recenſentur, nulluſque Pelagianorum nominatur. Rursùs cùm à Sanctâ Synodo in relatione ad Theodoſium per Palladium Magiſtrianum miſsâ trigintaquinque Epiſcopi ſchiſmatici nominatìm recenſeantur, nullus inter eos Pelagianorum cernitur, quod ipſum in literis Synodalibus, in quibus damnantur Orientales, oſtenditur. Quid evidentius adduci poteſt ad probandum, nec Julianum, nec Florum, cæteroſve Epiſcopos Pelagianos Neſtorii comites ſua ſuffragia in Conciliabulo Joanni Antiocheno commodaſſe? Hoc ipſum colligitur ex literis Concilii ad Cœleſtinum, in quibus Patres loquentes de Joanne Antiocheno hæc habent: *Sibi ipſi velut collegium circiter triginta hominum nomen Epiſcoporum habentium collegit, quorum alii extorres vagantur, nec eccleſias habent, alii ſæpè numero gravibus de cauſis à Metropolitanis ſuis depoſiti ſunt (ſunt autem cum illis etiam Pelagiani, & Cœleſtiani, & ex illis quidam, qui ex Theſſaliâ ſunt ejecti* &c. ex quibus Pelagianos non inter illos triginta, ſed potiùs illorum triginta comites, vel adſtipulatores eſſe deducimus, aliàs cur unà cum illis triginta Epiſcopis Conciliabuli acta non ſubſcripſere?

Sed neque illud dici poteſt, Epiſcopos Orientales, qui pro Antiocheno contrà Cyrillum conſpirarunt, Pelagianâ hæreſi infectos fuiſſe. Nam cùm abſolutâ Synodo Antiochenus obſtinato contrà illam animo diſceſſiſſet, iterumque cum iiſdem Epiſcopis Antiochiæ Cyrillum ſacris interdixiſſet, acceptis mi-

nacibus

Digitized by Google

nacibus literis Theodoſii ab Ariſtolao Tribuno delatis, quibus illi, & Cyrillo, ſi quàm primùm non conveniſſent, exilium indicebatur, fidei ſuæ Symbolum texuit, quod cæteri Epiſcopi Antiochiam vocati ſubſcripſere, ac per Paulum Epiſcopum Emiſſenum ad Cyrillum perferendum curavit, in quo ſanè ſymbolo, quod in actis Concilii Epheſini legitur, & recitatur à Liberato cap. 8. niſi de Chriſto Domino verba facit, altumque de controverſiis Pelagianis ſilentium. Porrò Sanctus Cyrillus eo ſymbolo lecto, Catholicum Joannem cum cæteris ſuis Orientalibus pronunciavit, datis de hac ipsâ re ad amicos literis. Valeriano Iconii hæc ſcripſit: *Univerſi Orientales Epiſcopi ſimul cum Domino meo religioſiſſimo Antiochenorum Epiſcopo Joanne per ſcriptam, manifeſtamque conditionem clarum conſtituere univerſis, quoniam pollutas quidèm Neſtorii novitates condemnant, anathematizantque nobiſcum;* quod ipſum ex ſuggeſto publicè in Alexandrino templo teſtatus fuit. At ſi Joannes, & collegæ Pelagiana dogmata propugnaſſent, mancum fidei ſymbolum edidiſſet, neque Catholici pronunciari à Cyrillo debuiſſent, niſi etiam Cœleſtii errores ſcripto damnaſſent. Hinc cùm Synodus de illis triginta ſchiſmaticis Cœleſtino ſcripſiſſet, non eos quidèm dignitate privatos, ſed Eccleſiaſticâ tantùm communione excluſos, reſcripſit Cœleſtinus: *De his autem, qui cum Neſtorio videntur pari impietate ſenſiſse, atque ſe ſocios ejus ſceleribus addiderunt, quanquam legatur in eos veſtra ſententia, tamen nos quoque decernimus, quod videtur; Multa proſpicienda ſunt in talibus cauſis, quæ Apoſtolica Sedes ſemper aſpexit. Quod loquimur Cœleſtianorum teſtantur exempla, quòd ſpem de Synodo hucùſque geſserunt.* Quibus Pontifex diverſam Orientalium, & Cœleſtianorum cauſam declarat, neque in Orientalium depoſitionem conſentit, ſed tempus reſipiſcendi tribuit, cùm tamen Cœleſtianis hanc indulgentiam non exhiberet, eos enim ſolùm vertere coegerat.

Sanè Orientales irati Cyrillo, quòd capitula illa duodecim exaraſſet, quæ dein Synodus ſequeretur, eiidem reluctabantur, quaſi Cyrillus unus Conciliorum Magiſter haberi vellet. Hinc latæ contrà Neſtorium ſententiæ nomina addere recuſabant, undè Cœleſtio ne dum Neſtorio patronos ſemet præbere videbantur, ex quo ea nata ſuſpicio eſt, Neſtorianos eos eſſe, vel Cœleſtianos. Ecce verba Synodi in Epiſtolâ ad provinciarum Epiſcopos: *Cùm primis Neſtorii, & Cœleſtii ſententias ſequi manifeſtè ſunt ex eo deprehenſi, quòd Neſtorium nobiſcum condemnare noluerunt.*

Utraque pars tùm Cyrilli, tùm Joannis Antiocheni communionem cum Cœleſtianis ſibi invicem exprobrabat, quò adverſarios in hominum deteſtationem, atque odia traheret. Cyrillus loquens de Joanne Antiocheno ait: *Cùm vix curru deſiliiſset Joannes, cubiculumque ingreſsus eſset, adhuc pulverulentus ſententiam putidam, & ſtultam cum iis tulit, quos conſentientes habebat. Erant autem viri agreſtes, & Cœleſtiani depoſiti, & qui Neſtorii dementiam tuebantur:* In Epiſtolâ ad Cœleſtinum. Porrò hanc eandem calumniam Cyrillo Schiſmatici inurebant, ut ex eorum literis ad Rufum Theſſalonicenſem patet, quæ in Conciliabulo Epheſino leguntur: *Sed nec iſtud,* ajunt, *ſanctitatem tuam prætereat,* Cyrillum, & Memnonem *non contentos fuiſſe, Orthodoxam fidem corrupiße, verùm omnes quoque canonicas ſanctiones proculcaviſſe; nam qui a diverſis diœceſibus, atque provinciis excommunicatione perculſi fuerunt, illos ipſos ſtatim in communionem receperunt. Alios præterea de diverſis etiam hæreſibus accuſatos eadem ſentientes cum Cœleſtio, & Pelagio (Euchitæ enim ſunt, ſeu Enthuſianiſtæ) & ob id à ſuo Diœceſano, vel Metropolicano excommunicatos Eccleſiaſticâ diſciplinâ contemptâ communioni reſtituerunt.* Hanc quidèm ab Orientalibus de Cyrillo calumniam falsò diffamatam adeò certum eſt, ut à nullo in dubium id vocari poſſit, etenim Cyrillus cum Catholicis Pelagianos damnavit. Illa verò quæ Cyrillus de Orientalibus publicabat, quòd Cœleſtianos in communionem admitterent, non per calumniam quidèm ſcripta ſunt, ſed ex ſuſpicione conceptâ, tùm quòd Pelagiani tanquam Neſtorii excubitores advenerant, tùm quòd Orientales eidem Neſtorio favere videbantur, & ſi qui aderant Pelagianorum, eos ad colloquia admittebant, ex quibus tamen non fit, Orientales poſſe à quopiam tanquàm Pelagianâ hæreſi infectos traduci, cùm nunquàm Pelagianos ad ferenda ſecum ſuffragia admiſerint, ac Cyrillum infamaturi eundem communicati cum Pelagianis conſilii accuſaverint, quæ apertè demonſtrant, Orientales damnaſſe non modò Pelagianorum doctrinam, verùm etiam perſonas, & niſi ex ſuſpicione colluſionis cum Cœleſtio accuſatos fuiſſe à Catholicis, quod ex ſuprà datis Synodi verbis non obſcurè colligitur. Rejiciendus planè eſt Ricciolius, in cujus catalogo Præſulum Antiochenorum par. 1. tom. 3. Chronol. ita legitur: *Joannes Hæreticus* 427. Fuit enim Joannes Orthodoxus, ut datis ad eundem literis Sixtus Papa, Cyrillus, ac Proclus oſtendunt. In Synodo Calchedonenſi act. 16. his encomiis ornatur: *Sapientiſſimus Joannes Antiochenus Epiſcopus, qui hæreticorum maledicta repellens, & Apoſtolicæ doctrinæ rectiſſimum dogma declarans totius Orientis confeſſionem velut ex uno ore Sanctiſſimo Proclo, & ei, qui per idem tempus mundi regebat gubernacula, deſtinavit.* Videatur Liberatus cap. 10. Breviarii.

Hìc tamen Voſſii inſignis ſcriptoris, itemque Claudii Menardi, cujus operâ duos priores libros Operis Imperfecti contrà Julianum ab Auguſtino exaratos primùm obtinuimus, ſententia rejicienda eſt. Menardus cùm in actis Synodi Epheſinæ p. 4. cap. 7. itemque cap. 9. inter ſchiſmaticos à Patribus fidelium communione privatos Julianum Epiſcopum legerit, hunc Julianum Pelagianum eſſe contendit. Voſſius verò lib. 1. cap. 6. Hiſt. Pelag. cùm à Schiſmaticorum legatis in Epiſtolâ ad Rufum par. 3. cap. 13. Julianum nominatum viderit præſentem tunc Epheſi, ac vocatum ab eiſdem *piiſſimum, ac Sanctiſſimum Eridicæ Epiſcopum,* hæc ſubdit: *Nec dubitamus, quin idem ſit, qui Campanus anteà fuerat Epiſcopus;* additque: *Julianum Campano per imperiale edictum Epiſcopatu dejectum ad Aſiaticos confugiße, atque ab his ſeu verum veri Epiſcopatûs Eridicenſis honorem, ſeu titulum ſaltem honoris ergo conſecutum.* In primis Menardi dictum refellitur; quoniam Julianus, qui excommunicationis ſententiam inibi ſubiit, erat Epiſcopus Lariſſæ, nam part. 3. in quâ Schiſmaticorum apud Epheſum acta recenſentur, cap. 2. poſt Metropolitas inter minores Epiſcopos ſubſcribit: *Julianus Lariſsæ Epiſcopus.* At hic erat Aſiaticus Epiſcopus, nam in Synodo Calchedonenſi act. 1. inter acta Epheſini latrocinii ſub die IV. Idus Auguſti nominatur *Meletius Lariſſæ Syriæ,* qui tùm ibi, tùm in Synodo Calchedonenſi locum tenuit Domni Metropolitæ ſecundæ Syriæ; paſſim verò in hujus Concilii ſubſcriptionibus legitur *Vigilantius Larißæ Theſſaliæ.* Lege initium act. 6. Tempore Synodi Epheſinæ Lariſſæ in provinciâ Theſſaliæ erat Epiſcopus Baſilius, qui

cum

cum Schiſmaticis ſentiebat, & par. 3. cap. 2. dicitur: *Baſilius Theſſaliæ Metropolitanus.* Lariſſæ verò Sedem fuiſſe Metropolitanam Theſſaliæ patet ex ſeſſ. 2. Synodi Romanæ ſub Bonifacio II. ubi in literis trium Epiſcoporum ad Bonifacium hæc leguntur: *Sanctæ Lariſſeæ Eccleſiæ, quæ eſt Metropolitana civitas provinciæ Theſſaliæ.* Ad hunc Baſilium Lariſſæ Metropolitam habentur literæ Cœleſtini editæ ab Holſtenio cum laudatâ Synodo Romanâ. Julianus ergo Pelagianus non erat Epiſcopus Lariſſæ in Theſſaliâ; alter verò Julianus erat ex provinciâ Syriæ ſecundæ, qui ſuo Patriarchæ Antiocheno contrà Cyrillum cum Orientalibus adhærebat. At Voſſio nova hæc civitas Eridica perſuaderi fortè potuit ex his verbis Schiſmaticorum in literis ad Rufum Theſſalonicenſem par. 3. cap. 13. *Siquidem ex literis, quas pietas tua ad Julianum piiſſimum, ſanctiſſimumque Eridicæ Epiſcopum perſcripſit, aliud te ſtatuiſſe haud omnino obſcurè cognovimus. Mones hìc autem piiſſimum illum Epiſcopum, & quidèm ſeriò mones, ne pro fidei, quam Beati Patres Nicæni expoſuerunt, defenſione, ullum omnino laborem, aut moleſtiam detrectet &c. Neque is ſegniter, qui accepit, literarum conſilium exequi hactenus contendit.* At hunc Julianum non eſſe illum Pelagianum indè evidenter conſtat, quòd Rufus Apoſtolicæ Sedis per Illyricum Vicarius Julianum tamque hæreticum, ac fidelium communione privatum minimè per literas conveniſſet, aut fidei tutelam Hæretico infami commendaſſet. Quantùm Rufus Pelagianos deteſtaretur oſtendimus libro 1. cap. 19. Certè in hac ipsâ Synodo per Flavianum Philippenſem Legatum nominatim Julianum cum aliis Epiſcopis Pelagianis damnavit. Laudanda eſt correctio Lucæ Holſtenii, qui in notis ad Synodum Romanam memoratam pag. 285. ubi de Cœleſtini Epiſtolæ titulo verba facit, librarii mendum advertit, qui pro τῆς Σερδικῆς ſcripſit τῆς Ερδικῆς pro Serdicâ Eridicam reddens. Ille enim Julianus erat Metropolita Serdicæ in Daciâ mediterraneâ, ad ad quem extant literæ Theodoſii Imperatoris par. 3. cap. 15. in titulo inſcriptæ poſt alios Metropolitas: *Juliano*, *Baſilio*, Illyricianis Metropolitis; iidem etiam nominantur in titulo Epiſtolæ Cœleſtini ad Epiſcopos per Illyricum, quæ num. 13. in Synodo Bonifacii II. recitantur. Hinc Schiſmatici in Epiſtolâ memoratâ, quò plurimorum ſuffragia pro ſe venditarent, inter reliquos Epiſcopos eos etiam publicarunt ſibi favere, qui *Daciam* inhabitabant, Julianum Dacorum Metropolitam intelligentes. At cùm nuſquàm inter ſchiſmaticos, quorum catalogus ſæpè ibi recitatur, idem connumeretur, vana, ac ficta de eodem Juliano eoſdem ſcripſiſſe non dubito; quem tamen, cùm neque inter Patres legitimi Concilii legam, puto eundem dubium, in quam partem tranſiret, universâ urbe Epiſcoporum diſſenſionibus turbatâ, neutri parti nomen dediſſe. Atque hæc contrà fictum apud Epheſum à Voſſio Juliani Pelagianiſtæ Epiſcopatum dicta ſufficiant.

Illud hìc occaſione literarum Theodoſii Imperatoris, in quibus Julianum Serdicæ Metropolitam nominari diximus, quærendum occurrit, cur earundem literarum titulus inſigniores Epiſcopos recenſens ita incipiat: *Cœleſtino*, *Rufo*, *Auguſtino*, &c. nam Auguſtinus anno ſuperiore objerat. Certè Epiſtola Imperatoris ſcripta eſt ad minùs menſe Julio undecimo menſe ab obitu Sancti Doctoris; ſcribit enim Imperator, probare ſe peractam apud Epheſum Neſtorii, Cyrilli, ac Memnonis exauctorationem; at Neſtorius die 22. Junii depoſitus fuit, ac quinto poſteà die eadem ſententia à Schiſmaticis lata eſt contrà Cyrillum, ac Memnonem. Reſpondeo nondum Conſtantinopoli innotuiſſe Auguſtini ad ſuperos tranſitum; Africa enim non ad Orientale Theodoſii, ſed ad Occidentale Valentiniani imperium ſpectabat, unde Africæ res minùs Conſtantinopoli notæ erant. Quarè dictator Epiſtolæ hanc ipſam inſcripſit non his tantùm, qui reapſe in Epheſinâ Urbe Synodum agebant, quamvis latam ab ipſis contrà tres illos Epiſcopos ſententiam ſe probare Imperator ſcribat, ſed eorum nomina repetivit, ad quos Imperator ſacram ad concilium evocatoriam miſerat, quos inter fuit Sanctus Auguſtinus, ut ex literis Capreoli ad Synodum colligitur. Certè neque Cœleſtinus Papa, neque Rufus Theſſalonicenſis, neque Rembulus, aliàs Rabulas Edeſſenus, aliique, qui ibidem cum Auguſtino nominantur, interfuere Synodo Epheſinæ. Illud tamen Auguſtino gloriæ vertitur, quòd idem in literis imperatoriis poſt Romanum Pontificem, ac Rufum Apoſtolicæ Sedis per univerſum Illyricum Vicarium perpetuum, antè reliquos Metropolitas nominatur: tantum illi honorem ob eximiæ eruditionis, ac ſanctitatis famam Theodoſius deferendum decrevit.

Orientalibus à Pelagianæ hæreſeos notâ vindicatis, quid de canone illo Pelagiano, quem Gregorii Magni teſtimonio in Schiſmaticorum actis legi Baronius, aliique ſcripſerunt, dicendum ſit, paucis exponam; profectò evincam, canonem illum ab iiſdem Orientalibus nequaquam procuſum fuiſſe, nec hujus dicti alterum à Gregorio teſtem dabo, qui lib. 6. Epiſt. 31. ad Eulogium Orientales, qui cum Joanne Antiocheno contrà Cyrillum ſtetere, ab omni Pelagianiſmi ſuſpicione abſolvit; etenim poſtquam dixit, tranſmiſſas ſibi fuiſſe definitiones veluti ab Epheſinâ Synodo aſſertas, quarum una erat: *Adæ animam peccato non eſſe mortuam, quoniam diabolus in cor hominis non ingreditur*, hæc ſcribit: *Quia ergo perſcrutantes Epheſinam Synodum nihil in eâ tale invenimus contineri; de Ravennati quoque Eccleſiâ vetuſtum valdè codicem ejuſdem Synodi ad nos deferri fecimus, & ad Synodum, quam habebamus, eum ita concordare invenimus, ut in nullo diſcreparet, & nihil aliud continet in definitione anathematis, & reprobationis, niſi quòd duodecim capitula beatæ mem. Cyrilli reprobant.* En apertiſſimè teſtatur Gregorius, Orientales Schiſmaticos nihil Pelagiano ſimile dogmati docuiſſe, ſed tantùm anathemata publicaſſe contrà duodecim Cyrilli capitula, quæ etiamnum ex actis conciliabuli Schiſmaticorum patent. Et ut verùm fatear, ſcriptores, quos impugnamus, Gregorii ſenſum minimè aſſecuti ſunt; hic enim non ſcribit in eâ Epiſtolâ ſeu ad Eulogium, ſeu ad Narſem Comitem, canonem illum Pelagianum Epheſi ab hæreticis, vel à Schiſmaticis inſertum, ſed ait, quendam Pelagianum acta Synodi ſuis annotationibus correxiſſe, & dictum catholicum Epheſinæ Synodi expunxiſſe addito canone Pelagiano. Ut enim intelligatur Epiſtola lib. 6. 31. ad Eulogium, legenda priùs eſt Epiſtola ad Narſem Comitem lib. 5. Num. 14. In hac ſcribit Sanctus Pontifex: *Hunc ergo locum* (nempè cùm peccavit Adam, ejus eſt anima mortua) *qui in eodem codice, qui mihi à fratre meo Joanne Epiſcopo tranſmiſſus eſt, annotavit hæreticum, Pelagianus eſt, quia ſententia iſta evidenter Pelagii eſt.* At in Epiſtolâ ad Eulogium ſcribit: *Prætereà antè triennium cogente causâ Monachorum Iſauriæ, qui hæretici accuſabantur,*

Digitized by Google

bantur, ſatisfaciens mihi quondam frater, & conſacerdos meus Dominus Joannes literas miſit, quibus nitebatur oſtendere, eos Epheſinæ Synodi definitionibus contradixiſſe, & velut ex eâdem Synodo certa nobis, quibus ipſi obſiſterent, capitula deſtinavit. Inter alia autem ſcriptum illic continebatur, de Adæ animâ, quia in peccato mortua non fuerit, eo quòd Diabolus in cor hominis non ingrediatur, & ſi quis hoc dixiſſet, anathema eſſet. Ille verò codex tranſmiſſus a Joanne Patriarchâ Conſtantinopolitano non erat codex continens acta Synodi Epheſinæ, ut contrariæ ſententiæ auctores exiſtimarunt, ſed codex contrà quendam Athanaſium Presbyterum ex Epiſt. 14. ad Narſem. Neque oppoſitum docet lib. 7. Epiſt. 47. ad Anaſtaſium Antiochenum dum ſcribit: *Sed quia ex annotatione hæretici codicis, qui ad me ex regiâ urbe tranſmiſſus eſt, agnovi hoc, quòd quædam capitula catholica cum hæreticis fuerant reprehenſa*, nempe ſignis, & annotationibus à Pelagiano appoſitis, de quibus lib. 5. Epiſt. 14.

His omnibus accedit, Theodotum Patriarcham Antiochenum in Orientalium Patrum Synodo Pelagianos damnaſſe, ut cap. 4. obſervavimus; undè Joannem etiam ejuſdem immediatum ſucceſſorem eadem cum Theodoto ſenſiſſe non dubito, præſertim cùm Neſtorius ipſe ejuſdem Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter originale peccatum minimè negaverit, teſte Sancto Cœleſtino Papa in literis ad ipſum Neſtorium datis. Hoc argumento ſolide probatur, Orientales Epiſcopos canonem pro Pelagianis non ſcripſiſſe, quos paulò antè in Synodo concordi ſententiâ damnaverant. Hæc autem à me ſcripta ſunt, ut vel minimam honoris umbram Pelagianis Epheſi defuiſſe monſtrarem; in eâ enim Synodo tùm à Catholicis, tùm à Schiſmaticis tanquam humani generis peſtis ejecti, non dare ſuffragia, non cauſam dicere, non loqui permiſſi ſunt. Orientales enim probè norant, jam illos à quatuor Romanis Pontificibus eſſe damnatos, expulſos ab Attico Conſtantinopoli, à pluribus Conciliis Africanis proſcriptos, & paulò antè à ſemet in Synodo à Theodoto Antiochiæ habitâ erroris notatos. Damnatâ igitur in Synodo Epheſinâ unà cum Neſtorianâ hæreſi Pelagianâ, Sanctus Proſper vir ſanè lepidi, & arguti ingenii utrique hocce epitaphium inſcripſit.

EPITAPHIUM
Hæreſeos Neſtorianæ, & Pelagianæ.

Neſtoriana lues ſucceſſi Pelagianæ,
Quæ tamen eſt utero progenerata meo.
Infelix miſeræ genitrix, & filia natæ,
Prodivi ex ipſo germine, quod peperi.
Nam fundare arcem meritis prior orſa ſuperbis,
De capite ad corpus ducere opus volui.
Sed mea dum proles in ſumma armatur ab imis,
Congrua bellandi tempora non habui.
Et conſanguineæ poſt triſtia vulnera fraudis,
Aſpera conſerui prælia fine pari.
Me tamen una dedit victam ſententia letho,
Illa volens iterum ſurgere, bis cecidit.
Mecum oritur, mecum moritur, mecumque ſepulchrum
Intrat, & inferni carceris ima ſubit.
Quò nos præcipites inſana ſuperbia merſit;
Exutas donis, & tumidas meritis?
Nam Chriſtum pietate operum, & mercede volentes
Eſſe Deum, in capitis fœdere non ſtetimus.
Sperantesque animi de libertate coronam,
Perdidimus, quam dat gratia, juſtitiam.
Quiſque igitur geminæ miſeratis buſta ruinæ,
Ne noſtro exitio conſociare, cave.
Nam ſi, quæ Domini data munera ſerò fatetur,
Hæc homini credis debita, noſter eris.

Sanè decuit conſanguineas hæreſes eodem ictu, eodemque loco decumbere. Neſtorius propè Antiochiam in ſuburbano Sancti Euprepii monaſterio vivere juſſus quadriennio ibidèm degit. At cùm peſſimæ doctrinæ peſte ſingulos quoſque afflaret, Joanne Antiocheno curante Oaſim exul deportatus fuit. Erat ea Marmaricæ urbs in confiniis Ægypti. Ibidem vivebat anno 439. teſte Socrate lib. 7. cap. 34. ubi de Neſtorio ait: *Etiamnum depoſitus, & in exilium actus Oaſim incolit.* Scribebat autem iſta Socrates ex cap. 48. Theodoſio Aug. XVII. Coſ. Quas poſteà calamitates ex barbarorum incurſione, ac frequenti mutatione exilii juſto Dei judicio perpeſſus fuit, antequam turpi exitu vitam finiret, recitat Evagrius lib. 1. cap. 7. Neſtorio ergo intrà monaſterii ſepta concluſo Julianus cum collegis in Italiam reverſus quid poſteà tentarit, inferiùs exponemus.

CAPUT X.

Cœleſtinus Pontifex Sancti Auguſtini reprehenſores compeſcit, ac Pelagianos damnat. Mors ejuſdem. Caſſianus à Sancto Proſpero conſutatur. Semipelagianorum ex eodem deſcriptio.

DUm hæc in Oriente adversùs Neſtorium gere- *Ann.*
bantur, Semipelagianorum factio in Galliis in 432.
dies augebatur. Horum petulantiam poſtremi duo libri ab Auguſtino paulò antè obitum ad Proſperum, & Hilarium tranſmiſſi non modò non repreſſerant, ſed inſolentiores quoque in Sanctum Doctorem longè reddiderant; nam paſſim Auguſtinum traducere illis familiare erat, quaſi nimio diſputandi fervore contrà Pelagium abreptus in periculoſos exceſſus exorbitaſſet. Quarè Proſper, & Hilarius, qui Auguſtini libros adversùs calumniantium inſultationes defendendos ſuſceperant, non magis de ejuſdem, quàm de Eccleſiæ totius auctoritate ſollieiti, cùm per ſe validiſſimo tot hoſtium impetui obviam ire poſſe diffiderent, Romam ad Cœleſtinum Papam profecti novorum Sancti Auguſtini hoſtium conatus, inſidias, ac conſilia eidem expoſuere. Cœleſtinus de ſui quondam amiciſſimi Antiſtitis honore anxius gravi reſcripto hominum audaciam compreſſit datis ad Galliæ Epiſcopos literis, in quibus eoſdem acriùs increpuit, qui tantùm licentiæ neſcio quibus Presbyteris darent: *Timeo*, inquit, *ne connivere ſit hoc tacere, timeo ne magis ipſi loquantur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus cauſis non caret ſuſpicione taciturnitas, quia occurreret veritas, ſi falſitas diſpliceret. Meritò nanque cauſa nos reſpicit, ſi eum ſilentio faveamus errori. Ergo corripiantur hujuſmodi, non ſit his liberum habere pro voluntate ſermonem, deſinat Eccleſiarum quietem inquietudo turbare.* Poſteà Semipelagianorum adversùs Proſperum, & Hilarium conatus ſugillans, totus in Auguſtini laudes effunditur: *Nec tamen*, ait, *mirari poſſumus, ſi hæc ergà viventes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam quieſcentium fratrum memoriam diſſipare. Auguſtinum ſanctæ recordationis virum pro vitâ ſuâ, atque meritis in noſtrâ communione ſemper habuimus, nec unquam hunc ſiniſtræ ſuſpicionis ſaltem rumor aſperſit, quem tantæ ſcientiæ olim fuiſſe meminimus, ut inter Magiſtros optimos*

etiam

Digitized by Google

etiam à meis ſemper deceſſoribus haberetur. Benè ergo de eo omnes in commune ſenſerunt, utpotè qui ubique cunctis, & amori fuerit, & honori, undè reſiſtendum talibus, quos malè creſcere videmus.

Cœleſtinus Apoſtolicâ auctoritate adversùs Semipelagianos Auguſtini doctrinâ defensâ, paulò antè obitum contrà Neſtorianos, & Pelagianos eâdem die ternas literas exaravit datas Idibus Martii anno 432. In primis gratulatus Maximiano Byzantii in Neſtorii locum ſuffecto, eundem his contrà Pelaglanos inſtruxit: *Locum impietas novella non habeat, & compreſſo olim per totum Orbem ſuâ damnatione noto Cæleſtiano errori à tuâ vigilantiâ reſiſtatur, ut quicunque hujus dogmatis ſunt ſequaces ab omni ſocietate repellantur. Obſiſtat illis per te Spiritus ſanctus bis in omnibus, qui ad has quaſcunque conantur provincias pervenire, ne eorum impia prædicatio reſurgat, obſiſte eis, ita enim, ut damnentur, quocunque perveniunt, innoteſcunt, & tanquam non illis ſententia toties repetita ſufficiat, longinquas terras, remotaſque provincias inquietant.* Eâdem etiam die leguntur ſcriptæ literæ ad Conſtantinopolitanos, in quibus de Pelagianis Neſtorii ſociis, inquit: *Aſfuerunt inter alios nec deſeruerunt eum Cæleſtiani iniquitatis operarii. Habuit ergo ſecum ſui Magiſtros exilii, habuit hujuſce rei perfectos tyro Doctores, nam ſeparare difficile eſt, quos ſcelera junxerunt, quia majore ligantur glutino fœdera vitiorum. Quis tandem horum finis eſt? nempè ille, quem legimus:* irridebit illos Dominus, & erunt ap. 4. poſt hæc decidentes ſinè honore in contumeliâ inter mortuos in æternum &c. In Epiſtolâ verò ad Sanctam Synodum ait: *Quod loquimur Cæleſtianorum teſtantur exempla, quòd ſpem de Synodo huc uſque geſſerunt.* Verùm intrà paucos dies, nempè V. Idus Aprilis Cœleſtinus obiit magno apud Eccleſiam, & Auguſtini cultores præſertim ſui deſiderio relicto, quippè qui contrà Pelagianos Synodum animavit, ejus ſectæ Epiſcopos ſuis ſedibus excluſit, & ſectæ quoque Magiſtrum Cœleſtium è conſpectu amotum totâ Italiâ ejecit. Hic idem Sancti Auguſtini jam inter ſuperos ſe Pontifice relati primus Romanorum Præſulum doctrinam conſecravit, habuitque cum illo literarum commercium, ut ex Epiſt. 261. patet, in quâ Auguſtinus animi ſui angores in causâ Antonii Fuſſalenſis Cœleſtino pateſacit. Epiſtolam etiam Auguſtini 62. *Condiacono Cæleſtino* inſcriptam cum alterâ annexâ ad hunc eundem Cœleſtinum, qui ex Romanæ Eccleſiæ Diacono Pontiſex evaſit, datam exiſtimo, nam miſſa eſt per *Albinum acoluthum*, quando idem anno 418. literas ad Sixtum ejuſdem Romanæ Eccleſiæ presbyterum detulit ex Epiſt. 104. & 105 Utraque verò Epiſtola Cœleſtini ſcilicet, ac Sixti Hipponem Auguſtino abſente delata fuerat, ut ex reſponſione Sancti Doctoris intelligitur initio Epiſtolæ 62. ad Cœleſtinum: ait: *Quamvis longè abſens fuerim, quando per Projectum Clericum ad me directa Hipponem Sanctitatis tuæ ſcripta venerunt.* Etenim Cæſaream uſque perrexerat, uti cap. 15. lib. 1. nobis narratum eſt. Laudata Auguſtini Epiſtola eximium ejuſdem ergà Cœleſtinum amorem oſtendit. Sed de his accuratiùs agent eruditiſſimi, ac doctiſſimi Patres nobiliſſimæ Benedictinæ Familiæ in novâ voluminum Auguſtinenſium editione, quam grandi apparatu, majorique Reipublicæ Eccleſiaſticæ utilitate Pariſiis ad D. Germani à Pratis adornant, dum Epiſtolas Sancti Doctoris huc uſque præpoſtero ordine locatas ſuo loco reſtituent, additiſque notis ultrà eruditorum vota (mirum enim dictu eſt, quanto labore operi diu, noctuque incumbant) illuſtrabunt. Cœleſtino ſucceſſit Sixtus III. qui antè annos quatuordecim ſub Zoſimo primus in Pelagianos anathema pronunciaverat, Sanctorum Auguſtini, & Alipii amicus, ut ex Epiſt. 104. cognoſcitur.

Maſſilienſes tamen in Galliâ Cœleſtini literis haud repreſſi ſunt, ſed commendatam in illis dicebant priorum Sancti Auguſtini voluminum doctrinam, non *Anno 433* verò approbata ea, quæ ad Adrumetinos, & paulò poſt ad Proſperum, & Hilarium ſcripſerat. Collationes etiam Caſſiani paſſim per totam Galliam non modò legebantur, ſed acriter defendebantur. Quarè Proſper Semipelagianorum audaciæ obviam eundum ratus volumen emiſit, quod contrà Collatorem inſcripſit, in quo ea, quæ Caſſianus in decimâ tertiâ Collatione ad Lerinenſes perperam de divinâ gratiâ docuerat, vellicat, ac confutat. In præfatione quidèm Semipelagianos Lerinenſes, & Maſſilienſes Monachos Caſſiani deſcribit, ut poſteà dicemus. Ille autem ſtatim pro Sancto Auguſtino ſe in arenam deſcendere profitetur inquiens: *Gratiam Dei, quâ Chriſtiani ſumus, quidam dicere audent à ſanctæ memoriæ Auguſtino Epiſcopo non rectè eſſe defenſam, libroſque ejus contrà errorem Pelagianum conditos immoderatis calumniis impetere non quieſcunt.* Teſtatur autem Proſper, ſe unum Caſſianum arguere, quòd illis omnibus in ſanctarum ſcripturarum ſtudio præſtaret, & diſputandi uſu excelleret inter eos, quibus cum degebat. Porrù duodecim Caſſiani aſſertiones eo in opere examinat, quarum indicem versùs finem ſubnectit, & uti ab Auguſtini encomiis ejus libri initium fecit, ita & delatis Auguſtino laudibus eundem concluſit, argutè adverſarios irridens, qui Cœleſtini Papæ approbationem prioribus tantùm Auguſtini libris applicandam eſſe contenderent. Quò verò Sixti Pontificis animum ad favorem Auguſtinianæ doctrinæ inclinaret, hæc ſcribit: *Confidimus Domini protectione præſtandum, ut quod operatus eſt in Innocentio, Zoſimo, Bonifacio, Cæleſtino, operetur & in Xyſto, & in cuſtodiâ Dominici gregis hæc ſit pars gloriæ huic reſervata Paſtori, ut ſicut illi Lupos abegere manifeſtos, ita hic depellat occultos: illo auribus ſuis doctiſſimi ſenis inſonante ſermone, quo collaborantem ſecum hortatus eſt.* Laudatque Auguſtini verba ad eundem Sixtum Epiſt. 104. breviſſimâ poſteà peroratione concludens ait: *Sufficienter, ut arbitror, demonſtratum eſt, reprehenſores Sancti Auguſtini & vana objicere, & recta impugnare, & prava defendere, peremptorumque armis inteſtinum bellum moventes divinis, atque humanis conſtitutionibus rebellare &c.* Hæc autem ſcripſiſſe Proſperum circà annum 433. colligitur ex iis quæ de Auguſtino tradit in præfatione: *Viginti ampliùs annis contrà inimicos gratiæ Dei Catholica acies hujus VIRI ductu pugnat, & vincit.* Cùm Auguſtinus anno 412. ut lib. 1. cap. 4. dictum eſt, Pelagianos impugnare cœperit, palam fit, Proſperum contrà Collatorem ſcripſiſſe ad annum 433. Nonnulli arbitrantur, hoc tempore Caſſianum non fuiſſe ſuperſtitem, quaſi Proſper mortuo inſultare voluiſſet, quo vivente calamo timoris gratiâ pepercíſſet. Video, illos cum Voſſio lib. 1. cap. 7. Gennadium auctorem dare, qui in lib. de Viris Illuſtr. cap. 61. de Caſſiano ait: *Rogatus à Leone Urbis Romæ Epiſcopo ſcripſit adversùs Neſtorem de Incarnatione Domini libros ſeptem, & in his ſcribendi apud Maſſiliam, & vivendi finem fecit.* Hoſce verò libros ſcriptos anno 430. patet, nam nondum damnato Neſtorio editi ſunt, hoc eſt antè annum 431. Certè Caſſianus lib. 1. de Incarnat. cap. 3. meminit literarum Neſtorii pro Epiſcopis Pelagianis ad Cœleſtinum hæc ſcribens: *Interceſſionibus ſuis Pelagianiſtarum querelas fovet,*

& ſcriptis ſuis cauſas illorum adſerit, quibus Neſtorii literis Cœleſtinus reſponſum dedit anno 430. III. Idus Auguſti. At ſcripſiſſe Proſperum vivo adhuc Caſſiano ex ipſomet Proſpero habemus, qui de eodem ita loquitur: *Unius potiſſimum definitionem, quem non dubium eſt illis omnibus in ſanctarum ſcripturarum ſtudio præſtare, referemus.* Item: *Vir quidam ſacerdotalis ordinis, qui diſputandi uſu inter eos, quibus cum egit, excellit, Abbatem quendam introducit &c.* Quòd verò Proſper diù diſtulerit ſcriptis Caſſianum confutare, hoc ipſius modeſtiæ, & ergà hominem totâ Galliâ celeberrimum reverentiæ dandum eſt; nam vivo adhuc Auguſtino impugnaſſe illum Caſſiani collationes ex Epiſtolâ ad Rufinum ad annum 429. probavimus. Imò in Chronico ad hunc ipſum annum Theodoſio XIV. Coſ. Caſſiani ut adhuc ſuperſtitis mentionem ſatìs honorificam facit, quo iterum argumento Voſſii ſententia confutatur; ſi tamen illa Proſperi manu ſcripta ſunt, de quo viri eruditi dubitant, cùm in multis codicibus non legantur.

Nonnulli eo ferè tempore quindecim breviores ſententias, & has prorsùs abſurdas publicarunt veluti ab Auguſtino aſſertas, ut tali commento, & deteſtationem ejus, quem impeterent, obtinerent, & ab his, quæ infamaſſent, curam exterriti Lectoris averterent. At idem Proſper, qui mortuo Auguſtino totius belli onus ſubjerat, edito libello, quem *ad capitula Gallorum reſponſiones* vocavit, calumniarum nebulas procul ab Auguſtino amovit. Hoc autem opuſculum poſt librum contrà Collatorem editum exiſtimo, quòd initio illius contrà Caſſianum ſe ſcribere proteſtatur omittens interim, *quæ vulgus*, inquit, *ignobile, & procax ineptorum loquacitas intemperanter effundit.* Itaque Proſper veluti Auguſtini interpres, & defenſor in ore famæ verſabatur; quarè Camillus, & Theodorus Genuenſes Presbyteri cùm quibuſdam difficultatibus in libro Sancti Auguſtini de prædeſtinatione SS. premerentur, per literas Proſperum convenientes dubiorum ſolutionem rogarunt, quibus è veſtigio Aquitanus noſter ſatisfecit miſſo volumine inſcripto: *Ad excerpta Genuenſium reſponſiones.*

Hi quidèm, contrà quos Proſper pro Auguſtinianâ doctrinâ acerrimè depugnavit, ſuperiori ſæculo Semipelagiani vulgò dicti ſunt; Undè apud pleroſque rerum Eccleſiaſticarum minùs peritos tanquam hæretici traducuntur, cùm tamen Catholici viri fuerint, & literarum famâ, ac ſanctitatis opinione illuſtres; quæ quidèm quamvis cap. 2. paucis inſinuaverim, operæ pretium duxi, hæc ipſa fuſiùs ex Divo Proſpero oſtendere, præſertim cùm in ſequenti capite probaturus ſim, Fauſtum Abbatem Lerinenſem, ac Vincentium ſub eo Monachum ad Semipelagianos acceſſiſſe, & Sancti Auguſtini ſententiam de prædeſtinatione gratuitâ impugnaſſe; nam video pleroſque ægrè ferre, Vincentium Semipelagianis accenſeri, quaſi eâ ratione inter proſcripta hæreticorum capita reponatur. Quarè ut hominum cenſuras fugiam, vel ſaltem mitigem, ſimulque invidiam declinem, Semipelagianorum doctrinam, ſanctitatem, ac conſilia ex Proſpero deſcribam; hic enim, cùm eiſdem convixerit, ac ſæpiùs pro ſuo Auguſtino manus conſeruerit, ſuis coloribus illos affabrè delineavit. Ille ergo licèt durius Semipelagianos excepit, nuſquam tamen eoſdem hæreticos nuncupavit, ſed Orthodoxi eos dogmatis profeſſores planè affirmavit. Scribit cap. 33. contrà Collatorem: *Quis hæc prædicari* A CATHOLICIS *inter Catholicos crederet, niſi ea, quæ in colluctationibus domeſticis ſæpè defenſa ſunt, etiam ſcripta legerentur.* Idem in Epiſtolâ ad Auguſtinum ait: *Quicquid etiam in libris contrà Julianum ab ipſo ſub hac quæſtione objectum potentiſſimè debellaſti, hoc totum ab* ISTIS SANCTIS *intentioſiſſimè conclamatur.* Et versùs finem addit: *Quorum tam abrupta diſſenſio primùm propter ipſos metuenda eſt, ne tam* CLARIS, *tamque* EGREGIIS IN OMNIUM VIRTUTUM STUDIO VIRIS *ſpiritus Pelagianæ impietatis illudat. Deinde ne ſimpliciores quique, apud quos* HORUM MAGNA EST DE PROBITATIS CONTEMPLATIONE REVERENTIA, *hoc tutiſſimum ſibi æſtiment, quod audiunt eos,* QUORUM AUCTORITATE *ſinè judicio ſequuntur, aſſerere.* Quanto autem in honore eſſent ob vitæ ſanctimoniam vulgò de ipſis jactatam in eadem epiſtolâ hiſce ſignificat: *Poſſumus quidèm ad credendum eſſe conſtantes, ſed* AD AUCTORITATEM TALIA SENTIENTIUM NON SUMUS PARES, *quia multum nos &* VITAE MERITIS ANTECELLUNT, *& aliqui eorum adepto nuper ſummo Sacerdotii honore ſupereminent, nec facilè quiſquam* PRAETER PAUCOS *perfectæ gratiæ intrepidos amatores tantis ſuperiorum diſputationibus auſus eſt contraire.* Tantâ quidèm auctoritate apud univerſos pollebant, ut pauci tantùm, quibus Dei magis, quàm hominum gratia cordi erat, eiſdem ſe ſe opponere auderent. Imò licèt nulli eorundem opiniones abhorrerent, hominum tamen potentiam reveriti id publicè conteſtari pertimeſcebant. Cæteri autem Semipelagianorum famâ permoti pedibus in illorum ſententias ibant: hæc ſcribente eodem Proſpero ad Auguſtinum: *Multos* REVERENTIA EORUM *aut inutili cohibet ſilentio, aut incurioſo ducit aſſenſu.* Cùm tamen ſcirent, quantâ in æſtimatione Auguſtinus ubique Orthodoxarum gentium eſſet, quò citrà invidiam ejuſdem ſcripta cenſuræ ſubjicerent, publicabant ſe in uno, aut altero tantùm dogmate ab Auguſtino diſcedere; in cæteris verò ejuſdem doctrinam non modò ſe tenere, verùm etiam admirari. Hujus quoque teſtis venit Proſper, cujus verba dedimus cap. 2. Novo autem commento, ac ſubdolo conſilio ſecuriorem ſibi ad Auguſtinum oppugnandum aditum faciebant; etenim quædam dicebant ſe non probare, quæ Auguſtino æſtu diſputationis abrepto exciderant, commendare verò alias ejuſdem ſententias, quas procul ab omni impetu veluti pacatâ, ac tranquillâ mente docuerat; id ferè ubique in ore habentes, nempè ſe Apoſtolicæ Sedis contrà Pelagianos decreta ad minimum uſque jota admittere, tantam autem reverentiam Auguſtino ſe nec poſſe præſtare, nec debere. Hæc de Semipelagianis ſcribuntur in cap. 3. Epiſtolæ nomine Cœleſtini Papæ ad Epiſcopos Galliarum datæ: *Quia nonnulli, qui* CATHOLICO NOMINE GLORIANTUR, *in damnatis autem hæreticorum ſenſibus ſeu pravitate, ſeu imperitiâ demorantes piiſſimis diſputatoribus obviare præſumunt, & cùm Pelagium, atque Cœleſtium anathematizare non dubitent, Magiſtris tamen noſtris, tanquam neceſſarium modum exceſſerint, obloquuntur, eaque tantummodò ſequi, & probare profitentur, quæ ſacratiſſima Beati Apoſtoli Petri Sedes contrà inimicos gratiæ Dei per miniſterium Præſulum ſuorum ſanxit, & docuit, &c.* Quâ quidèm conteſtatione & famæ, ac ſuæ ipſorum ſententiæ callidè conſulebant, dum ſe & Catholicos, & Apoſtolicæ Sedi obſequentes profitebantur.

At Sanctus Proſper, cùm optimè intelligeret in Semipelagiano bello, non modò cum hoſtium doctrinâ, verùm etiam cum vulgi de eiſdem opinione ſibi luctandum eſſe, antequàm cum Caſſiano adverſarii

agminis

Digitized by Google

agminis Duce manum conſereret, paucis ſignificavit, quod hominum genus impugnandum ſuſcepiſſet; ita ergo præfatur. [Gratiam Dei, quâ Chriſtiani
"ſumus, quidam dicere audent à ſanctæ memoriæ
"Auguſtino Epiſcopo non rectè eſſe defenſam, libroſ-
"que ejus contrà errorem Pelagianorum conditos
"immoderatis calumniis impetere non quieſcunt: *quo-*
"*rum intus interſtrepens domeſtica malignitas* non mi-
"nùs ſpernenda eſſet, quàm foris latrans hæretica
"loquacitas, niſi ejectis extrà ovile Dominicum Lu-
"pis SUB NOMINE OVIUM *ſuffragarentur*, *eſſentque hu-*
"*juſmodi*, ut ORDO EORUM *in Eccleſiâ*, NEC INGENIA
"*deſpicienda eſſe videantur*. Siquidèm HABENTES SPE-
"CIEM PIETATIS in ſtudio, cujus virtutem diffitentur
"in ſenſu, *trahunt ad ſe multos ineruditos*, & non ha-
"bentia ſpiritum diſcretionis corda conturbant; at-
"que in eum ſtatum deducere cauſam Eccleſiæ mo-
"liuntur, ut dum noſtros affirmant non veraciter pro
"gratiâ locutos, inimicos gratiæ perſuadeant injuſtè
"damnatos eſſe. Non ergo negligendum eſt hoc ma-
"lum, quod ab occultis, praviſque ſeminibus auge-
"tur quotidie, & ab ortu ſuo latiùs, longiùſque di-
"ſtenditur; ſed ſtudendum eſt, quantùm Dominus
"adjuvat, ut FALLACIUM CALUMNIATORUM HYPOCRI-
"SIS *detegatur*, qui ex ipſâ injuriæ magnitudine,
"quam in UNO cunctis, ac præcipuè Apoſtolicæ Sedis
"Pontificibus intulerunt *ab* INDOCTIS, ET PARUM CAU-
"TIS EXCELLENTIORIS SCIENTIÆ JUDICANTUR, & mi-
"ſero, perverſoque ſucceſſu facilem mendacio con-
"ſenſum eliciunt, quia REVERENTIAM SIBI PRÆSUM-
"PTIONE *pepererunt*. Nec enim, cùm ſint BONÆ OPI-
"NIONIS VIRI, creduntur ullo modo tarditate intel-
"ligentiæ aut temeritate judicii in ſuperfluæ querelæ
"conclamationem potuiſſe prorumpere, & non po-
"tius MAGNO INGENIO, AC VEHEMENTI STUDIO *labo-*
"*raſſe*, ut SUBTILISSIMI TRACTATORIS diſputationi-
"bus comprehenſis CENSURA nunc diſtrictior, & in-
"ſpectio ſagacior inveniret, quod anteà ſecurus fa-
"vor, & benignitas incurioſa non viderat. Undè ergo
"hæc diligentia tam ſeveri emerſit examinis? undè in
"hanc auſteritatem ſupercilium tam tetricæ frontis ſe
"armavit, ut menſuras ſenſuum, pondera locutionum
"numeros ſyllabarum INSIDIOSUS SCRUTATOR eventi-
"let, magnumque ſe aliquid conficere præſumat, ſi
"Catholico Prædicatori notam erroris affigat? Quaſi
"incognitum aliquod opus, & quod hactenus latuerit
"impetatur, ac non illa his morſibus doctrina lanie-
"tur, quæ novorum hæreticorum commenta diſjecit,
"& Diabolicum tumorem Pelagianæ elationis eliſit.
"Viginti ampliùs annis contrà inimicos gratiæ Dei
"Catholica acies HUJUS VIRI ductu pugnat, & vincit:
"Vincit dico, quia non patitur reſpirare, quos vicit,
"& in quorum excidium unam cunctorum Sacerdo-
"tum manu ſententiam ſcripſit. Pulſi Pontificio, &
"communione privati querantur quaſi de felicitate
"noſtræ victoriæ, & arment linguas ſuas, quia exula-
"re à veritate, quàm cives eſſe Eccleſiæ maluerunt.
"NOSTRI autem CONCORPORALES, & PARTICIPES GRA-
"TIÆ CHRISTI cur de his armis, quibus communis fi-
"des eſt defenſata cauſantur? Cur bellum confectum
"retractant, & munitiones ſecuræ dudum pacis infir-
"mant? An victores diſplicent, & victi placent? Tan-
"tâque inſolentiâ damnati foventur errores, ut Auc-
"tores noſtri pulſentur, & Judices. An verò ita ſe
"NOVORUM CENSORUM norma exactior temperavit, ut
"nulla eorum, quæ exciſa ſunt aſſerat, & quædam ex
"his, quæ defenſa ſunt, reſpuat? Ecce ſalvâ Catholi-
"cæ pace victoriæ, ſalvâ indiſſolubilium reverentiâ
"decretorum parati ſumus PATRONOS DOCTRINÆ E-
"MENDATIORIS audire, & circumciſas ab omni errore
"lineas ſobtiliſſimæ diſcretionis agnoſcere. Conſti-
tuatur in medio quod de NOVIS emerſit INGENIIS,
Hæc magnus Auguſtini defenſor.

Idem etiam in eodem opere contrà Collatorem poſtquam Semipelagianorum opiniones illorum Magiſtro Caſſiano expugnaſset, in eoſdem rursùs invehitur à capite 41. ubi fuſiùs eorum conatus, & artes pluribus exaggerat, quæ quidèm omnino legenda ſunt; non poſsum tamen ejuſdem perorationem omittere; Sufficienter, *inquit*, ut arbitror demonſtratum eſt, REPREHENSORES S. AUGUSTINI *& vana objicere*, *& recta impugnare*, *& prava defendere*, PEREMPTORUMQUE ARMIS INTESTINUM BELLUM MOVENTES *divinis*, *atque humanis conſtitutionibus rebellare. Quorum tamen*, dum adhuc non ſunt à FRATERNA SOCIETATE diviſi, *toleranda magis eſt intentio*, *quàm deſperanda correctio*, *donec Dominus per Eccleſiæ Principes*, *& legitimos judiciorum ſuorum miniſtros hæc*, *quæ* PER PAUCORUM SUPERBIAM, & QUORUNDAM IMPERITIAM *ſunt turbata*, *componat &c.*

Hæc Proſper, cujus fides in dubium à nemine revocari poteſt, *cùm conſtet*, *adeo eſſe antiquiorem Proſperum*, *ut aliquâ etiam temporis parte coætaneus fuerit Auguſtini*, *habueritque cum illo literarum*, *& doctrinæ familiare commercium in iis præſertim quæſtionibus*, *quæ cum Semipelagianis diſputabantur*; *cùm convixerit Semipelagianis*, *& in eâ vitæ*, *ac contentionum conſuetudine quid ſentirent*, *aut in quo diſſentirent vel ab Auguſtino*, *vel ab Eccleſiâ quaſi oculis uſurparit ſuis*, *cùm nemo unquam ardentiùs eorum errores inſectatus ſit*, *nemo acriùs egerit cauſam Auguſtini poſteà defuncti*, *ut videatur illius & arma*, *& vices geſſiſſe ad tuendam*, *quam veluti depoſito acceperat ejus doctrinam.* Hæc teſtatur, ſeu meliùs fatetur Pater Franciſcus Annatus lib. 1. ſui Aug. vindicati cap. 5. §. 2. cui fideli echo concinit ex eâdem familiâ Pater Stephanus Decamps lib. 3. de Hær. Janſen. diſput. 7. cap. 1. num. 2.

CAPUT XI.

Fauſtus Abbas Lerinenſis, *& Vincentius Monachus ambo Semipelagiani. De Vincentio Lerinenſi id pluribus contrà vulgarem opinionem oſtenditur.*

HOc ipſo anno 433. Fauſtus, qui poſteà Rejorum Epiſcopus duos contrà Sanctum Auguſtinum libros ſcripſit, electus eſt Lerinenſium Abbas, ut dicemus, qui quòd plurimos Auguſtino hoſtes fecit, ſtylum ad alia properantem ſiſtit, ut de hoc Sancti Doctoris adverſario pauca præmittamus, quæ minùs diligenter ab aliis obſervata ſunt, præſertim cùm Baronius ad annum 490. plura de Fauſto congerat, quæ ſuis, quoad fieri poterit, temporibus aſſignabimus. Fauſtus eandem, quam Pelagius habuit patriam, nempè Britanniam; etenim Sidonius, qui ſuprà cæteros Fauſti cultor fuit, hæc ad eundem ſcribit lib. 9. Epiſt. 9. *Legi volumina*, *quæ Riothamus Antiſtes*, *ac Monachus*, *atque iſtius mundi bis peregrinus Britannis tuis pro te reportat.* Sanctus Avitus Epiſcopus Viennenſis, qui Fauſto convixit in Epiſtolâ ad Regem Burgundionum Fauſtum *Britannum ortu* affirmat. Juventam optimis diſciplinis dicavit; Philoſophiæ præſertim ſe totum addixit, à cujus ſtudio neque inter Lerinenſis eremi ſquallores animum revocavit; hæc Fauſto ſcribit idem Sidonius de philoſophiâ loquens: *Hæc ab annis veſtræ jam dudum*

 pediſ-

pediſſequa primoribus, hæc tuo lateri comes inſeperabilis, ſivè in palæſtris exercereris urbanis, ſivè in abſtruſis maccrarere ſolitudinibus. Ex quibus foreoſes prius cauſas Fauſtum agitaſſe ſuſpicor. At Honorati, aliorumque Lerinenſium Patrum famâ permotus Deo arctiùs adhærendi deſiderio flagrans apud Lerinam Monaſticam vitam profeſſus tanto omnium virtute fulgore nituit, ut Maximi ſucceſſor eſſe metuerit, Sidonio dicente in Euchariſtico ad Fauſtum.

——— fuerit quis Maximus ille,
Urbem tu cujus Monachuſque Antiſtes, & Abbas
Bis ſucceſſor agis.

Quo verò anno Fauſtus poſt Maximum præfecturam Lerinenſem iodepeus ſit, non una eſt virorum eruditorum ſententia. Baronius ad annum 441. pag. 10. ait, Maximum electum Epiſcopum Rejorum poſt Proſperum, nempè anno 466. quarè hoc anno Fauſtus apud Lerinam Maximo ſuffectus fuiſſet. Hæc tamen ſententia extrà veram chronologiam vagatur, nam Sanctus Honoratus Epiſcopus Maſſilienſis in Vitâ Sancti Hilarii Arelatenſis cap. 5. *In eodem,* inquit de Hilario, *loco tunc temporis Sanctum Fauſtum Preſbyterum pariter, & Abbatem ita futurorum præſcius honoravit, ut inter ſe, & Sanctos Sacerdotes Theodorum, & Maximum medium compelleret reſidere:* Quando nempè Hilarius morienti ſeni Capraſio primo Lerinenſis Inſulæ Monacho adeſſe voluit; cùm verò Hilarius deceſſerit anno 449. habemus antè eum annum & Maximum Epiſcopum, & Fauſtum Abbatem. Uſſerius ad annum 429. Epiſcopatum Maximi ſtatuit, eo ductus argumento, quòd ex vetuſto codice Lerinenſi, quem recitat Barralius in chronologiâ Lerinenſi, legatur Capraſium *tranſiiſſe ex hac vitâ die Kalendarum Juniarum in Sacrâ Lerinenſi inſulâ circà annos humanæ redemptionis triginta ſuprà quadringentos* præſentibus *Fauſto, Theodoro, Maximo, & Hilario;* at Fauſtum tunc fuiſſe Abbatem ex verbis recitatis ex Honorato Maſſilienſi patet. Ita hic Scriptor diſcurrit cap. 11. Antiq. Brit. pag. 243. Sed Capraſium vixiſse ultrà annum 430. mihi certum eſt; nam Hilarius unà cum Maximo Epiſcopo Rejorum, & Theodoro Antiſtite Forojulienſi Capraſio morienti adſuit. At Maximus, ut proximè oſtendam, anno 433. adeptus eſt Sedem Rejenſem, Theodorus verò poſt annum 445. Forojulienſem Epiſcopatum obtinuit, nam Sanctus Leo Epiſt. 87. ad Epiſcopos per provinciam Viennenſem eo anno Leontium Forojulienſem ſingulari privilegio in Synodis provinciæ cogendis exornat. Quarè cùm Hilarius mortuus ſit die 5. Maii anno 449. ex literis Leonis ad Ravennium, & Sancto Honorato Maſſilienſi in Vitâ ejuſdem, Capraſius verò obierit primâ Junii, hujus mortis tempus ſtatui debet citrà annum 449. ut Hilarius morienti aſſiſtere potuerit. Rursùs cùm Sanctus Leontius ad ſuperos tranſierit die primâ Decembris, qui ineunte æſtate anni 445. vivebat, eo enim tempore literæ memoratæ Leonis datæ ſunt, ut poſteà dicemus, Capraſii mors abſque dubio triennio, quod ab anno 445. ad 449. excluſis terminis numeratur, alliganda eſt, ut Theodorus Leontii ſucceſſor ſanctiſſimo Seni morienti cum aliis Epiſcopis, & Fauſto Abbate adeſſe potuerit. Plenus igitur dierum propè centeſimum annum, ut ex dictis cap. 3. colligitur, Capraſius migravit ad Dominum: Undè ſenem illum nominavit Sidonius in Euchariſtico:

——— Quantos illa inſula plana
Miſerit ad cœlos montes; quæ ſancta Capraſi
Vita ſenis &c.

Anonymum verò, qui ejuſdem vitam apud Surium, & Barralium ſcribit, longè poſt illa tempora vixiſſe indè conſtat, quòd Epochæ à Chriſti nativitate uſus nondum id temporis invaluerat; imò ſatis imperitum ſe fuiſſe prodit. Tradit, Capraſium unà cum fratribus Honorato, & Venantio immenſa terrarum, ac maris ſpatia vel ultrà Nicomediam percurriſſe, ac poſteà Ciſalpinam Galliam petentes tres ſimul Lerinam ingreſſos. Sed ex Hilarii oratione patet illos in Peloponneſum tantùm trajeciſſe, ac Venantio Methone defuncto, Capraſium, & Honoratum in Galliam reverſos in Lerinenſem eremum ſe contuliſſe; Sanè nec conſtare ſibi ille auctor tempus mortis Sancti Capraſii ſignificat, dum ſcribit mortuum *circà* trigeſimum annum quinti ſæculi.

Ego quidèm puto initium Epiſcopatûs Maximi deprehendi ex Homiliâ, quæ ſub titulo *de Sancto Maximo* inter Conciones Euſebii Gallicani recenſetur Tomo 5. Biblioth. Patrum part. 1. Edit. Colonienſis 1618. in quâ de Sancto Maximo hæc recitantur: *Lerinenſis ſedem, imò latebram petit, ubi à mundi tanquam ab inimici periculis tutus multis laboribus deſudatis, tanquam aliam in matrimonium ſumpturus, & quaſi annorum hebdomadâ tranſactâ (nam plenis ſeptem annis ibidem Chriſti gregem pavit) Rachel acquiſiturus præfertur inſulæ, præparatur Eccleſiæ.* Ex quibus colligitur Maximum ſeptem annis Lerinenſem Abbatem fuiſſe; cùm verò ſucceſſerit Honorato anno 426. ad Epiſcopatum Arelatenſem evecto, ipſe anno præſenti 433. fit Epiſcopus Rejorum, undè hoc ipſo anno Fauſtus eligitur Lerinenſium Abbas tertius. Franciſcus Fulvius Frugonius in Libro Italicè ſcripto, & quidèm ſatìs eleganter de Vitâ Sancti Maximi Rejenſis, quem Trimegiſtum inſcribit, libro 2. pag. 203. tradit eundem viginti annos apud Lerinam moratum, antequam Honorato in præfecturâ inſulæ ſufficeretur; addit pag. 275. poſt ſex luſtra, duoſque inſuper annos à Monachatu ſuſcepto ad Rejenſem cathedram evectum; quarè Frugonio auctore anno 406. Maximus Lerinam petiit, anno autem 444. Epiſcopus conſecratus fuit, cùm Abbas Lerinenſes rexiſſet annos decem & octo: quæ ſanè, ut pleraque alia, quæ ibidem ſinè teſte ſcribit, admitti nullâ ratione poſſunt, ſeptem enim annos tantùm Abbas fuit ex Homiliâ memoratâ. Auctorem hujus Homiliæ, ex quâ veritas ſtatutæ chronologiæ apertè deducitur, Baronius in notis ad Martyrol. ad diem 27. Novembris, ubi de Sancto Maximo agit, facit Eucherium Lugdunenſem, alii eam tribuunt Cæſario Epiſcopo Arelatenſi; Sed horum ſententia prorsùs falſa eſt, nam Cæſarius natus eſt anno 470. ut dicemus. Baronius verò redarguitur, quòd auctor ille dicat ſe ſub Maximi diſciplinâ fuiſſe: *Hujus ergo tanti, & tam præclari, quæſo ut nos ei diſcipulos meminerimus, & filios.* At Eucherius non vixit ſub Maximo apud Lerinam, nam in Leronis inſulâ degebat, ut teſtatur Sanctus Hilarius in Oratione de Sancto Honorato, in quo erravit Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 8. quo loco etiam perperam negat, Cæſarium inter Lerinenſes vixiſſe, ut hæc Homilia haud illi adſcribenda videatur. Benè tamen ibidem Voſſius notat, Homiliam illam recitatam eſſe Rejenſibus ex his verbis: *Quia ſuperiùs memoravimus, quàm magnificè inſulano illo ſtudio perfectionis vias cucurrit, plus eſt quòd HUC inſulam ipſam inſtitutis, ac ſtudiis ſuis tranſtulit.* Quarè Eucherio, qui Lugdunenſis Epiſcopus fuit, tribui illa nullo modò poteſt, inquit Voſſius, ſed Fauſto danda eſt Rejorum Antiſtiti.

Et

Digitized by Google

Et hoc ſanè ex verbis ejuſdem Fauſti, ibidem patet: *Merito*, ait, *ſe vobis imputet beata illa inſula ex hoc uno, atque unico munere, licèt multùm erubeſcat ex altero;* ſcilicet Lerinam duos Reiis dediſſe Epiſcopos, Maximum, de quo jure gloriari poſſit, & Fauſtum ipſum, de quo erubeſcat, quæ verba, ut eruditè notat Sirmondus in notis ad Euchar. Sidonii oum. 13. niſi unus Fauſtus modeſtiæ causâ uſurpaſſet. Fauſtus itaque Abbas renunciatus omnium virtutum Monaſteriarcham exhibuit, & non modò numeroſum Monachorum gregem, ſed nobiles etiam adoleſcentes ſanctioribus diſciplinis imbuebat; hos inter fuit C. Sollii Appollinaris frater, undè illi poſteà gratiæ actæ in laudato carmine Euchariſtico. Auguſtinianam doctrinam de prædeſtinatione tùm ad fidem, tùm ad gloriam ſemper abhorruit, impugnavitque; etenim in Epiſtolâ ad Græcum Diaconum, quem illum ipſum nonnulli ſuſpicantur fuiſſe, qui poſteà Maſſiliæ Epiſcopus cum Fauſto Synodo Lugdunenſi interfuit, apertè neſcio quid in Auguſtino ſibi, ac aliis diſplicere teſtatur: *In ſcriptis*, inquit, *Sancti Pontificis Auguſtini etiamſi quid putatur apud doctiſſimos viros eſse ſuſpectum, ex his, quæ damnanda judicaſti, nihil noveris reprehenſum.* In Fauſti etiam gratiam Vincentius Lerinenſis anno ſequenti librum Commonitorii evulgavit, in quo ſectatores Sancti Auguſtini apertè hæreticos per ſummam injuriam vocat.

Cæterùm viginti, & ampliùs annos Fauſtus Lerinenſes Monachos gubernavit, & ob juriſdictionem lites cùm Theodoro Epiſcopo Forojulienſi ſuſcepit, quæ poſteà in Synodo Arelatenſi III. præſide Ravennio Metropolitâ deciſæ ſunt. Annus Synodi ignoratur, cùm verò Ravennius ab anno 449. ſederit, nec annum 462. attigerit, hoc enim tempore Leontius vivebat, intrà illud tempus Concilium locandum eſt. Sirmondus, qui acta illa Synodalia tomo 1. Conciliorum Galliæ publici juris fecit, illum congreſſum anno 455. alligat; ſed conjecturis tantùm, non certo argumento id ſtatui poteſt.

Anno 434. Jam verò de Vincentii Lerinenſis Commonitorio ſermo inſtituendus eſt, in quâ quidèm re non modò Baronium, ſed omnes ferè Scriptores adverſarios habemus, quos tamen minùs illum librum diligenter legiſse probabimus; nam non modò Semipelagianum ſe prodit, ſed diſertis verbis Auguſtini diſcipulos, ut mox dicebam, tanquam hæreticos traducit. Quò tamen omnis confuſio è medio tollatur, priùs de doctrinâ libri dicemus, deinde Auctore, nam de iſto, quæ apud cæteros Scriptores certa ſunt, incerta ſatis, ne falſa dicam, demonſtrabo. Prodiit hoc anno auctore Peregrino Monacho Commonitorium adversùs profanas vocum novitates, nam is planè volumini titulus præfixus eſt. Scriptum illud hoc anno colligitur ex cap. 42. ubi laudat: *Concilium antè triennium fermè in Aſiâ apud Epheſum à ducentis ferè numero Sacerdotibus adversùs Neſtorium celebratum.* Cùm verò Synodus anno 431. peracta ſit, anno 434. Commonitorium ſcriptum eſt. Hujus operis unus ſcopus eſt, novitatem quamlibet doctrinæ eſſe ſuſpectam, antiqua tantùm, & communi Auctorum ſenſu celebrata dogmata retinenda, ac defendenda. Porrò hic Peregrini liber omnium laudes demeruit. Baronius in Annalibus ad hunc annum, & Poſſevinus in Apparatu, *aureum* volumen appellant: *parvum mole, virtute maximum* Bellarminus in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis: *validiſſimum* Gennadius; *nobiliſſimum* Sauſſajus ad 24. Maii in Martyrologio Gallicano: *longè optimum, ejuſque* lectionem non tantùm *utilem*, ſed & *neceſſariam* Joannes Coſterius, qui etiam idem volumen commentariis illuſtravit; imò addit Baronius in Notis Martyrol. ad diem 24. Maii, Auctorem magnam ſui nominis in Eccleſiâ Catholicâ laudem reliquiſse. At Voſſius magnus Scriptorum cenſor in extremam prorsùs opinionem de memorato commonitorio deſcendit, hæc enim Lib. 1. Hiſt. Pelagianæ cap. 9. ſcribit: *Juſta nihilominus rationes ſunt, cur Commonitorii Scriptorem non ſolùm ab Auguſtinianâ de prædeſtinatione ſententiâ abhorruiſse credamus, ſed etiam Commonitorium adversùs Auguſtinum ipſum, vel eos ſaltem, qui Auguſtini ſententiam ſequerentur, ſcripſiſſe exiſtimemus.* Ego quidèm ad Voſſii ſententiam planè acceſſiſſem, niſi tot delatæ à ſapientiſſimis Scriptoribus Commonitorio laudes religionem mihi penè injeciſſent. Attamen cùm inter opuſcula Proſperi legamus libellum ita inſcriptum: *Reſponſiones ad capitula objectionum Vincentianarum*, & aliundè ſatis nobis probatum ſit, Lerinenſes à Sancti Auguſtini de prædeſtinatione ad fidem ſententiâ receſſiſse, jure dubitandi occaſio datur, fueritne Vincentius Lerinenſis auctor Commonitorii ille idem, quem Sanctus Proſper impugnavit? Ego quidèm liberè ſententiam promam, & niſi nobiſmet oculos eruamus, palam faciam, hunc Vincentium cum Hilario Arelatenſi, Fauſto Abbate, aliiſque Syncellitis Lerinenſibus contrà Sancti Auguſtini de prædeſtinatione doctrinam conſpiraſse, idque ex ejuſdem verbis evincam, quæ miramur non modò nuperos Scriptores, qui commentariis Commonitorium illuſtrarunt, non obſervaſse, verùm etiam nec ipſum Voſſium, qui non omnes illius libri nævos notavit.

Capitale Maſſilienſium dogma fuit, communem omninò eſse omnibus gratiam Dei, dari verò illam ſuiſmet viribus quærentibus, pulſantibus, petentibus. Legantur duo illius factionis coryphæi Caſſianus lib. 12. de Inſtitut. cœnob. cap. 14. Fauſtus lib. 2. cap. 10. Hujus ſanè hæc verba ſunt: *Adjutorii itaque ſermo duos indicat, operantem, & cooperantem, petentem, & promittentem, pulſantem, & aperientem, quærentem pariter, & retribuentem; Hoc ſolùm noſtrum eſt, ut qui pro fragilitate idonei non ſumus, ſaltem quærendi, & pulſandi importunitate placeamus. Ubi erit ſedulitas miſerentis Dei, ſi cum perſonâ nihil mereatur indigni, & ad hoc deſideria accedant otioſi?* De univerſis verò hoc ipſum eos ſentire ſcripſit Proſper ad Auguſtinum, nempè: *Ad hanc gratiam, quâ in Chriſto renaſcimur, pervenire per naturalem ſcilicet facultatem, petendo, quærendo, pulſando, ut ideo accipiat, ideo inveniat, ideo introeat; quia bono naturæ benè uſus ad iſtam ſalvantem gratiam initialis gratiæ ope meruerit pervenire.* Hanc verò ſententiam rejicerat Sanctus Doctor cap. 23. de Dono perſ. his verbis: *Attendant ergo quomodo falluntur, qui putant eſſe à nobis, non dari nobis, ut petamus, quæramus, pulſemus, & hoc eſse dicunt, quòd gratia præceditur merito noſtro, ut ſequatur illa, cùm accipimus petentes, & invenimus quærentes, aperiturque pulſantibus, nec volunt intelligere etiam hoc divini muneris eſse, ut oremus, hoc eſt, petamus, quæramus, atque pulſemus.* Eundem Semipelagianorum errorem damnat Synodus Arauſicana canone 6. Rursùs iidem negabant, gratiam Dei eſse donum *ſpeciale*, & *perſonale*, volentes eam omnibus dari. Hinc Fauſtus lib. 1. cap. 15. ait *non ſpecialem eſse circà credentes Dei munificentiam*, & apud Maxentium in reſp. ad Epiſtol. Hormiſdæ ait: *Sed dicis, quia non omnibus detur, ſed donum ſit perſonale credulitas, & illis tantùm credere ſuppetat, quibus Deus ſpecialiter donavit, ut crederent: Non ita eſt.*

Digitized by Google

Audiamus jam Vincentium egregie his concinentem, dum irridet aſſerentes gratiam ſpecialem, & perſonalem, ſubinferens dari petentibus, pulſantibus, quærentibus; etenim in eodem Commonitorio cap. 37. ait: *Jam verò illis, quæ ſequuntur promiſſionibus miro modo incautos homines hæretici decipere conſueverunt; Audent etenim polliceri, & docere, quòd in Eccleſiâ ſuâ, id eſt in communionis ſuæ conventiculo magna, & ſpecialis, ac planè perſonalis quædam ſit Dei Gratia adeo, ut ſinè ullo labore, ſinè ullo ſtudio, ſinè ullâ induſtriâ, etiamſi nec petant, nec quærant, nec pulſent, quicunque illi ad numerum ſuum pertinent, tamen ita divinitùs diſpenſentur, ut Angelicis evecti manibus, id eſt angelicâ protectione ſervati nunquam poſſint offendere ad lapidem pedem ſuum.* Quibus ultimis verbis ſententiam Sancti Auguſtini de prædeſtinatione, & de dono perſeverantiæ reprehenſioni ſubjicit. In quo ſanè culpandus eſt, quòd Auguſtinianæ ſententiæ ſectatores hæreticos dixit, cùm Semipelagiani doctiores Auguſtini ſententiam errorem, non hæreſim appellarint. Gennadius de Auguſtino loquens ait: *Error illius ſermone multo, ut dixi, contractus luctâ hoſtium exaggeratus, nec dum hæreſis quæſtionem dedit.* Et Fauſtus in præfatione ad Leontium: *In condemnando prædeſtinationis errore concilium ſummorum Antiſtitum congregaſtis.* Porrò Vincentius hæreticos nuncupat aſſerentes: *Quandam Dei gratiam eſſe ſpecialem, & perſonalem, quæ ſinè ullius laboris, ſtudii, & induſtriæ merito detur nec petentibus, nec quærentibus, nec pulſantibus.* An vero diſertiùs ſuam ſententiam potuerit exprimere, vel reapſe expreſſerit Vincentius certè non video.

Semipelagiani Auguſtinianæ de prædeſtinatione ſententiæ novitatem objiciebant, dictitantes, ipſorum opinionem veterum omnium Patrum unanimi conſenſu adprobatam; ita de illis ad Auguſtinum ſcripſere Proſper, & Hilarius, quorum primus ait: *obſtinationem ſuam vetuſtate defendunt, & ea quæ de Epiſtolâ Apoſtoli Pauli Romanis ſcribentis ad manifeſtationem divinæ gratiæ prævenienti electorum merita proferuntur, à nullo unquam Eccleſiaſticorum ita eſſe intellecta, ut* NUNC *ſentiuntur, affirmant.* quibus Sanctus Doctor reſpondet lib. de Prædeſt. Sanctor. cap. 14. *Si ergo hujus ſententiæ defenſionem ex divinorum eloquiorum nos præcedentibus Catholicis Tractatoribus promerem, profectò hi fratres, pro quibus nunc agimus, acquieſcerent, hoc enim ſignificaſtis literis veſtris. Quid igitur opus eſt, ut eorum ſcrutemur opuſcula, qui priuſquam iſta hæreſis oriretur, non habuerunt neceſſitatem in hac difficili ad ſolvendum quæſtione verſari, quod procul dubio facerent, ſi reſpondere talibus cogerentur? Undè factum eſt, ut de gratiâ Dei quid ſentirent, breviter quibuſdam ſcriptorum ſuorum locis, & tranſeunter attingerent &c.* Idem habet de Dono perſ. cap. 19. & 20. in fine verò hujus ait: *Didicimus enim ſingulas quaſque hæreſes intuliſſe Eccleſiæ proprias quæſtiones, contrà quas diligentius defenderetur ſcriptura divina, quàm ſi nulla talis neceſſitas cogeret. Quid autem coegit, loca Sceipturarum, quibus prædeſtinatio commendata eſt copioſiùs, & enucleatiùs iſto noſtro labore defendi, niſi quòd Pelagiani dicunt: Gratiam Dei ſecundùm merita noſtra dari?* Ex quibus patet, Sanctum Auguſtinum hanc novitatis ſuſpicionem paſſum ingenuè fateri, ſe copioſiùs, & enucleatiùs, quàm cæteri Patres antè ipſum, Apoſtoli teſtimonia, queis gratuita prædeſtinatio adſtruitur, explicuiſſe, ut novè non nova tamen diceret. At Vincentius toto eo libro hoc unum urget, nihil noviter dicendum non modò contrà omnes, ſed nec præter omnes, undè ſunt illius verba cap. 39. *Quicquid verò quamvis ille ſanctus, & doctus, quamvis Epiſcopus, quamvis Confeſſor, & Martyr* PRÆTER *omnes, aut etiam contrà omnes ſenſerit, id inter proprias, & occultas, & privatas* OPINIUNCULAS *à communis, & publicæ generalis ſententiæ auctoritate ſecretum ſit, nec cum ſummo æternæ ſalutis periculo juxtà ſacrilegam hæreticorum, & ſchiſmaticorum conſuetudinem univerſalis dogmatis antiquâ veritate dimiſſâ unius Hominis novitium ſectemur errorem.* Hæc contrà Auguſtinum dicta fuiſse quibuſdam fortè videbuntur, quibus tamen nec conſentio, nec repugno.

Verùm quantâ arte idem Vincentius Cœleſtini literas adversùs Semipelagianos in favorem Proſperi, & Hilarii datas, contrà eundem Proſperum, ſocioſque vanâ quidèm, ſed argutâ interpretatione detorqueat, videamus. Igitur circà finem libri, quò vetuſtatem novitati ſemper præferendam oſtendat, poſt Sixti viventis decretum deceſſoris Cœleſtini ſententiam hanc profert: *Sed & Sanctus Papa Cœleſtinus, pari modo, eademque ſententiâ; ait enim in Epiſtolâ, quam Gallorum Sacerdotibus miſit, arguens eorum conniventiam, quòd antiquam fidem ſilentio deſtituentes profanas novitates exurgere paterentur: Meritò, inquit, cauſa nos reſpicit, ſi ſilentio foveamus errorem; ergo corripiantur hujuſmodi, non ſit his liberum habere pro voluntate ſermonem.* Hæc eſt illa celebris Cœleſtini Epiſtola, quâ Sanctum Auguſtinum miris præconiis effert, uti pluribus dictum eſt ad annum 432. Hæc cùm legiſset Baronius in notis ad diem 24. Maii ſcripſit pro Vincentio: *Hic non tantùm non impugnavit defenſores Sancti Auguſtini, ſed magnoperè laudavit; nam in libro, quem ſcripſit adversùs hæreſes, cap. 43. vehementer commendavit Cœleſtini Romani Pontificis Epiſtolam in defenſionem ſcriptorum Sancti Auguſtini datam ad Epiſcopos Galliarum adversùs eos, qui tanti Patris doctrinam auſi fuerant impugnare.* Verùm eruditus hic Scriptor, qui Fauſtum Abbatem vulpeculam dixit in Annalibus ad annum 490. Vincentii ſub eodem Monachi, ut volunt, artem non detexit, & ut verum fatear, & ipſe quoque initio Vincentium ex hac ab eodem laudatâ Epiſtolâ Semipelagianiſmi ſuſpicione abſolvebam; itane eas literas commendaret, queis Cœleſtinus Semipelagianorum in Auguſtino impugnando inſolentiam perſtringebat? Sed dum ſequentia attentiùs legi, Vincentii artem novi. *Hic aliquis fortaſſe,* inquit, *addubitet, quinam ſint illi, quos habere prohibeat liberum pro voluntate ſermonem, vetuſtatis prædicatores, an novitatis inventores? Ipſe dicat, & dubitationem legentium ipſe diſſolvat.* Etenim Proſper, & Hilarius in favorem Auguſtinianæ ſententiæ Cœleſtini literas producebant, quas Romam profecti ipſimet impetrarant. Semipelagiani verò negabant, literas illas Auguſtinum laudantes in favorem librorum poſteriorum, in quibus ille nova docebat, ſcriptas fuiſse, ſed in commendationem priorum voluminum, in quibus cum cæteris Patribus veterem ſententiam tenebat. Proſper in fine libri contrà Collat. ait, illos dixiſse: *iſtam in Sanctum Auguſtinum laudationem pro anteriorum ſcriptorum meritis fuiſſe collatam:* hoſce autem anteriores libros, utpotè vetuſtati conſentientes, adverſariis acceptos fuiſse ſcribit Hilarius ad Auguſtinum: *Hoc enim,* ait, *& illis locis tuorum opuſculorum, & aliorum, quæ perſequi longum eſt, ſe demonſtrare teſtantur.* Itaque Vincentius urget, quinam ſint illi, quos Cœleſtinus jubet, ne liberè loquantur, ex ipſo Cœleſtino cognoſcendum: *Sequitur enim: Deſinat ſi ita res eſt, id eſt, ſi ita eſt, ut apud me* QUIDAM URBES, ET PROVINCIAS VESTRAS CRIMINANTUR,

quod

Digitized by Google

quòd eas quibuſdam novitatibus conſentire noxiâ ſimulatione faciatis: Deſinat itaque, inquit, SI ITA EST, *inceſſere novitas vetuſtatem.* Videas, quomodo Proſperum, & Hilarium deſpicit! inducit enim Cœleſtinum dicentem de illis, *ut apud me* QUIDAM *criminantur*, cùm tamen Cœleſtinus non vago quodam nomine, ſed proprio illos cum laude appellet: *Filii noſtri præſentes Proſper, & Hilarius, quorum circà Deum ſollicitudo laudanda eſt;* at hos, quos Pontifex laudat, Vincentius vocat CRIMINATORES. Rurſus Proſper, & Hilarius Caſſianum, Fauſtum, & ipſum etiam Vincentium (quos omnes fuiſſe Presbyteros ex noſtrâ Hiſtoriâ patet, in quâ ex teſtimoniis veterum id ſæpè inſertum eſt) paucoſque inſuper alios apud Cœleſtinum accuſarunt, quòd Sancti Auguſtini doctrinam injuriis laceſſerent. Audiatur Cœleſtinus: *Filii noſtri præſentes Proſper, & Hilarius, quorum circà Deum noſtrum ſollicitudo laudanda eſt, tantùm* NESCIO QUIBUS PRESBYTERIS *illic licere, qui diſſenſioni Eccleſiarum ſtudeant, ſunt apud nos proſecuti, ut indiſciplinatas quæſtiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant prædicare adverſantia veritati.* At Vincentius, quò contrà Proſperum integræ non modò Urbes, ſed & Galliarum provinciæ ſtare credantur, fingit illum criminatum fuiſſe URBES, ET PROVINCIAS. Itane Vincenti *neſcio quos Presbyteros* URBES, ET PROVINCIAS vocas? Proſper, & Hilarius non Epiſcopos accuſarant, quòd Gallicanas provincias quibuſdam novitatibus conſentire noxiâ ſimulatione facerent, utì perperam ſcribit Vincentius, quò duos illos Lerinenſium, ac Maſſilienſium delatores in Epiſcoporum invidiam trahat, ſed neſcio quos Presbyteros tantùm detulerant; at ipſius Cœleſtini ſententia fuit, Epiſcopis eos tumultus imputandos: *Sed veſtræ*, inquit, *dilectioni juſtiùs imputamus, quando* ILLI *ſuprà vos habent copiam diſputandi. Legimus, ſuprà magiſtrum non eſſe diſcipulum, hoc eſt, non ſibi debere quemquam ad injuriam Doctorum vindicare doctrinam &c.* Jam verò Sanctum Auguſtinum, qui ad ſuperos abierat, antiquis magiſtris adnumerabat, undè novos Doctores Fauſtum, Caſſianum, Vincentium illum arguentes reprehendit illis verbis, *deſinat, ſi ita res ſunt, inceſſere novitas vetuſtatem*; & cap. 2. poſt laudatum Auguſtinum addit: *Undè reſiſtendum talibus, quos malè creſcere videmus.*

Rursùs Vincentium colluſionis cum Fauſto ſuo Abbate alio argumento reum oſtendo, quod poſteà à Voſſio etiam vidi adnotatum. Cur enim Vincentius intrà unum, & alterum verſum reponit: *Si ita res eſt;* Repeto illius verba: *Deſinat*, inquit, SI ITA RES EST, *ideſt* SI ITA EST, *ne apud me quidam Urbes, & provincias veſtras criminantur, quòd eas quibuſdam novitatibus conſentire noxiâ diſſimulatione faciatis; Deſinat, itaque, inquit*, SI ITA RES EST, *inceſſere novitas vetuſtatem.* Urgendo toties illud, *ſi ita eſt*, falſam ſe denotare ſignificat Proſperi, & Hilarii delationem, ſeu Pontificem literas illas tranſmiſiſſe innixas tantùm delationi illorum, de cujus veritate haud diligentiùs quærere inſuper volens, illa verba inſeruit, *ſi ita res eſt*; quæ fortè toties Proſpero veluti in faciem illidit, ut accuſatorem in Cœleſtini decreto perperam gloriatum oſtendat. Tandem Vincentius ſuiſmet veluti armis Proſpero rejecto exclamat: *Ergo hæc fuit Beati Cœleſtini ſententia, non ut vetuſtas ceſſaret obruere novitatem*: hoc eſt, non ut nos, qui veterem ſententiam aliorum Patrum ſequimur, ceſſaremus obruere novitatem Auguſtinianæ opinionis; *ſed potiùs novitas deſineret inceſſere vetuſtatem*, nempè potiùs nova Auguſtini, & ſectatorùm Proſperi, & Hilarii doctrina deſineret inceſſere vetuſtatem ſententiæ Caſſiani, Fauſti, & neſcio quorum Presbyterorum. Quis ad iſta non hæreat? Nam eo ipſo loco, ubi Baronius, Suarius, Vaſquez, & ferè omnes putarunt, defendi ab illo Auguſtinianæ doctrinæ ſectatores, hos ipſos criminatores Urbium, ac Provinciarum vocat, Cœleſtini Pontificis verba argutâ arte prævertit, atque contrà illos ejuſdem ſententiam detorquet, in quorum favorem lata fuit. Hæc de Commonitorio Vincentii noſtra ſententia eſt, quam Auguſtinianæ doctrinæ cultus, ac veritatis amor invito prorsùs extorſit, non quòd idem volumen ex loco honoris, quò nobiles ſcriptores illud evexere, dejectum velim. Vincentio idem, quod Chymicæ artis profeſſoribus contigit, quorum labor cùm ad aurum conficiendum collimaret, licèt intento fine fraudati ſint, utilia tamen medicamina reperere auro ipſo longè pretioſiora; ita ille, cùm Auguſtini fortaſſe doctrinam de prædeſtinatione veluti per cuniculos eo opuſculo ſubruere tentaret, cæteras hæreſes à fundamentis evertit, at Auguſtini doctrinam, quæ Catholica ſemper fuit, nec loco quidèm movit.

Hic idem Vincentius contrà Proſperum, alioſque abſurdiſſima quædam aſſerta publicavit, quaſi ab Auguſtinianis illa eadem defenderentur. At haſce calumnias idem Aquitanus ſolidè rejecit edito libello, cui titulus: *Reſponſiones ad capitula objectionum Vincentianarum.* In Præfatione hæc contrà Vincentium ſcribit: *Quidam Chriſtianæ, ac fraternæ charitatis obliti in tantum exiſtimationem noſtram quoquo modo ſtudent lædere, ut ſuam ſe evertere nocendi cupiditate non videant; contexunt enim, & qualibus poſſunt ſententiis comprehendunt ineptiſſimarum quarundam blaſphemiarum prodigioſa mendacia, eaque oſtendenda, & ingerenda multis publicè, privatimque circumferunt.* Addit etiam ibidem, ſe fidem contra Pelagianos ex *Apoſtolicæ Sedis auctoritate* defendere; undè à Cœleſtino Romæ eidem injunctum videtur, ut in Galliis contrà novos Maſſilienſium conatus excubaret, quod eidem ſummæ gloriæ vertitur, quippè qui Laicus probatæ adeo fidei, atque doctrinæ eſſet, ut tanti negotii onus illius humeris ab Apoſtolicâ Sede imponeretur. Baronius ad diem 24. Mali in Martyrologio Vincentium alterum Gallicanum Presbyterum Auctorem objectionum, quas laudatus Proſper refutavit, affirmat teſtatus, *eodem ſæculo alterum Vincentium claruiſſe in Galliâ, de quo idem Gennadius ſcribit eodem lib. cap.* 80. *cui potius opus illud tribuendum putarem.* Sed non video, quo jure in Vincentium Presbyterum id devolvi poſſit, de quo nulla ſuſpicio, nec umbra Semipelagianiſmi nobis conſtat; nam illius interpretationes in pſalmos interiere, cùm de Vincentio vulgò Lerinenſi tanta non dicam præſumptio ſit, ſed evidentia, ut fuſiùs probatum eſt. Prætereà Vincentius de quo cap. 80. ſcribit Gennadius, junior eſt, convixit enim eidem Gennadio, quem ſe etiam audiviſſe teſtatur; floruit verò Gennadius ſexaginta, & amplius annis poſt Gallicanos illos de gratiâ tumultus vivente Proſpero circà annum 426. excitatos. Tradit ibi Gennadius, ſe præſente Vincentium legiſſe expoſitiones memoratas *ſancto homini Dei Cannato*, at hic ſucceſſit Græco Epiſcopo Maſſilienſi anno circiter 480. ex tabulis Sammarthanis, ut planè objectiones à Proſpero rejectæ illi Vincentio minimè attribui poſse videantur.

Hæc quidèm dicta ſint de doctrinâ Commonitorii, cujus Vincentium fuiſſe auctorem ex Gennadio habemus

mus

mus lib. de Script. Illuſtr. cap. 64. modò an Lerinenſis Monachus fuerit, & qualis videndum eſt. Etenim Auctore ſe initio *Peregrinum* vocavit, primus autem ejuſdem nomen Gennadius publicavit. Sauſſajus in Martyrologio Gallicano ad diem 24. Maii, quem communiter alii ſequuntur, & antè docuerat Barralius in chronologiâ Lerinenſium, tradit Vincentium Lerinenſem Monachum, cujus memoria IX. Kal. Junias in Martyrologio celebratur, fuiſſe fratrem germanum Sancti Lupi Trecenſis Epiſcopi, ut ex Epiſtolâ Eucherii de laude eremi ad Hilarium colligitur, ubi recitans egregios Monachos Lerinæ inter alios Vincentium nominat; Eucherii verba ſunt de Lerinâ loquentis: *Hæc nunc ſucceſſorem ejus tenet Maximum nomine clarum, quia poſt ipſum meruit aſciri. Hæc habuit reverendi nominis Lupum, qui illum nobis ex tribu Beniamin lupum retulit. Hæc habuit germanum ejus Vincentium interno gemmarum ſplendore perſpicuum. Hæc nunc poſſidet venerabilem dignitate Capraſium veteribus Sanctis parem. Hæc nunc habet ſanctos ſenes illos, qui diviſis cellulis Ægyptios Patres Galliis noſtris intulerunt.* Cùm Eucherius illam Epiſtolam dictavit, duo illi fratres Lupus, & Vincentius non ampliùs in ſeceſſu Lerinenſi degebant, nam Maximum, Capraſium, alioſque Lerina habebat, dum illa Eucherius ſcribebat, eandem verò ait, habuiſſe Lupum, & Vincentium. Illa Epiſtola data eſt anno 426. vel initio anni 427. cùm Hilarius ab Honorati latere, quem initio Epiſcopatûs Arelatem comitatus fuerat, diſcedens iterum Lerinæ ſe ſe reſtituit, ut ibidem Eucherius ipſe fatetur: *Horum tu, mi cariſſime Hilari, redditus, inſertuſque conſortio, plurimùm tibi, plurimum etiam illis contuliſti, qui nunc pro reditu tuo alacri exultatione lætantur.* Hilarium verò circà initia Epiſcopatûs Honorati ſe Lerinæ iterum reddidiſſe teſtatur Sanctus Honoratus Maſſilienſis cap. 2. de Vitâ Hilarii apud Surium 5. Maii, & ipſe Hilarius in Oratione de Sancto Honorato c. 28. ait: *Ab inſulâ, cui me derelictis Epiſcopatûs ejus principiis ſecreti amore reddideram, non audeo dicere neſciens, fortaſſe præſcius amovere ſatagebat.* Quarè manifeſtum eſt, anno 426. quo exeunte Honoratus ſedebat novus Arelatenſis Epiſcopus, Lupum, & Vincentium Eucherio Monacho teſte Lerinam non incoluiſſe. Ex alterâ verò parte Auctor commonitorii ſe Monachum fatetur, cùm ſcriberet illud volumen anno 434. ut ex ipſiua verbis initio ſtatim apparet. *Locus autem, quòd urbium frequentiam, turbaſque vitantes remotioris villulæ, & in eâ ſecretum monaſterii incolamus habitaculum &c.* quibus verbis Scriptor Monachum quidèm ſe profitetur, at non Lerinenſem; tradit enim ſe *remotioris villulæ, & in eâ ſecretum Monaſterii incolere habitaculum.* At in Lerinâ nulla villa erat, ſed tantùm Monachorum cellulæ totâ inſulâ diſperſæ. Antequam enim Sanctus Honoratus, ſub cujus diſciplinâ Lupus, ejuſque frater Vincantius vixere, Lerinam appelleret, hæc à nullo habitabatur; undè Hilarius in Oratione de Sancto Honorato cap. 12. Lerinam dixit *vacantem inſulam ob nimietatem ſqualloris, & inaceſſam venenatorum animalium metu.* Quarè nec antè Honorati adventum, nec poſteà ulla ibidem villula extructa fuit, ſed tota ubique inſula extructis cellulis unum veluti monaſterium evaſit.

Ex his colligimus, Vincentium auctorem Commonitorii cùm hoc opus literis mandabat, nondum fuiſſe Monachum Lerinenſem. Credo, eundem in Maſſilienſi quodam monaſterio degiſſe; nam Eucherius Epiſcopus Lugdunenſis in præfatione ad librum quæſt. novi, & veteris teſtamenti his Salonium alloquitur: *Cùm te illic*, nempè apud Lerinam, *beatiſſimi Hilarii tunc inſulani tyronis, ſed jam nunc ſummi Pontificis doctrina firmaret per omnes ſpiritualium rerum diſciplinas, ad hoc etiam te poſteà conſumantibus ſanctis viris Salviano, atque Vincentio eloquentiâ pariter ſapientiâque præeminentibus &c.* At Salvianus Maſſiliæ Presbyter morabatur, à quo, & à Vincentio inibi Monacho Salonius è Lerinenſi ſeceſſu in continentem profectus ſanctiores diſciplinas didicit. Video poſſe quempiam dicere, Vicentium Lupi Trecenſis fratrem è Lerinenſi cœnobio egreſſum diù in Maſſilienſi monaſterio habitaſſe, ac poſteà veteres Lerinæ cellulas repetiiſſe. Utut ſit de hoc, illud certò conſtare videtur, Vincentium Commonitorii Scriptorem apud Lerinenſes diem objiſſe. Illum enim Lerinenſem vocat Gennadius omnium vetuſtarum ſchedarum indagator diligentiſſimus, qui in proximâ Maſſilienſi urbe vixit, & P. Macedo vir ſatis, ſuperque ſuo nomine illuſtris mihi teſtatus eſt, ſe Lerinenſis Monaſterii in Galliis antiquiſſimi famâ permotum illuc divertiſſe, ac Vincentii Monachi reliquias nobili loco repoſitas ſupplicem veneratum; illius etiam nomen ſacris Romanæ Eccleſiæ faſtis adſcriptum legitur IX. Kal. Junii. Nulla tamen per nos Vincentii ſivè eruditioni, ſivè ſanctitati injuria importatur, dum illum cum iis Maſſilienſibus cenſuimus, qui Semipelagiani vulgò audiunt; neque enim iſti erant id temporis hæretici, ſed viri doctiſſimi, ac ſanctiſſimi, quos Sanctus Auguſtinus *fratres, ac dilectores ſui*, Proſper verò, licet aliàs eorum hoſtis, *ſanctos, honoribus, & meritis claros, & egregios in omnium virtutum ſtudio viros* honoris causâ appellabant, uti cap. 5. notavimus. Quis autem neſciat, Hilarium Arelatenſem, Joannem Caſſianum, ac Fauſtum Rejenſem adhuc in vivis magnâ in æſtimatione in Galliis fuiſſe, mortuos verò Arelate, Maſſiliæ, & apud Rejos uti Sanctos coli, cùm tamen iidem fuerint Semipelagianæ ſcholæ Magiſtri? Tunc ab Auguſtino in controverſiâ de prædeſtinatione ad fidem recedebant, quando fas erat eâ de re in utramque partem diſputare; anno enim demum centeſimo ab Auguſtini obitu Sancti Doctoris ſententia in Arauſicanâ Synodo inter fidei canones relata eſt. Laudati verò Patres Pelagianos quidèm acerrimè inſectabantur; Joannes Caſſianus lib. 1. de Incarnat. cap. 3. Pelagium refellit, idem præſtat Fauſtus lib. 1. de Gratiâ, & lib. arbitrio cap. 1. Gennadius tres contrà eundem Hæreſiarcham libros ſcripſit; Hilarius in plenariâ Galliæ Synodo Legatos in Britanniam contrà Pelagii ſectatores deſtinavit; Vincentius etiam in Commonitorio cap. 14. ait: *Contrà reclamant ranæ quædam, & muſcæ moritura.* Et cap. 34. *Quis enim unquam*, ait, *antè profanum illum Pelagium tantam virtutem liberi præſumpſit arbitrii, ut ad hoc in bonis rebus per actus ſingulos adjuvandum neceſſariam Dei gratiam non putaret? Quis antè prodigioſum diſcipulum ejus Cæleſtium reatu prævaricationis Adæ omne humanum genus denegavit adſtrictum?* Hi quidèm omnes, licèt Pelagium execrabantur, quod etiam teſtatur Proſper contrà Ingratos, Sancti Doctoris tamen ſententiam de prædeſtinatione ad primam gratiam admittere recuſabant, quædam enim humana merita eidem præmittebant, ne inertibus, & ocioſis Dei munera tribui viderentur. Gabriel Vaſquez magnus Theologus, ac in Semipelagianâ hiſtoriâ ſummâ cum laude verſatus ſcripſit, omnes

nes

nes ferè Epiſcopos Galliarum ad Semipelagianos acceſſiſſe, ut cap. 5. notavimus. Quarè cùm in omnium penè ſententiâ illa Auguſtini doctrina de efficaci electione ad primam gratiam *contraria putaretur Patrum opinioni, & Eccleſiaſtico ſenſui* teſte Proſpero in Epiſtolâ ad eundem Sanctum Doctorem, & *præter paucos* reliqui uno conſenſu contrà eundem conſpirarent, quid mirum, ſi Vincentius, qui toto eo eruditiſſimo, ac elegantiſſimo volumine unum hoc urget, nempe communem ſententiam *privatis opiniunculis*, ut ejuſdem verbis utar, præponendam eſſe, eâ in controverſiâ communi ioter Galliæ Doctores ſententiæ ſibi inhæreodum eſſe putaverit relictâ Auguſtioi Africani opinione, quæ nova putabatur, & *contraria Patrum opinioni, & Eccleſiaſtico ſenſui?* Hæc fuſiùs proſecutus ſum, quò nonnullorum querelis facerem ſatìs, qui graodi piaculo aſtringi putant eum, qui Vincentium Lerinenſem eximiæ eruditionis, ac ſanctitatis Patrem in Maſſilienſium album refert, quaſi Semipelagiani id temporis hæretici fuerint, non verò viri ſuprà cæteros io Galliis doctiſſimi, ac ſanctiſſimi.

CAPUT XII.

De legatione Epiſcoporum Galliæ ad Britannos, ac Synodo Rejenſi Baronii ſententia expenſa. Julianus à Sixto PP. repulſus. Annus Mortis Cyrilli ſtatuitur. Pelagiani à Leone Magno apud Venetos repreſſi, & à Germano ex Britanniâ expulſi. Mors Germani, ac Adonis de eodem hiſtoria confutata. De anno obitus Caſſiani, aliaque de eodem Gueſnay dicta rejecta.

Anno 435. HUc uſque continnatâ annorum ſerie Pelagianam hiſtoriam produximus; impoſterum quæ interpolatis quibuſdam annis in veterum monumentis eâ de re recitantur, deſcribemus; ſubindè enim veluti è Veſuvio flammæ novi Pelagianorum, vel Semi-Pelagianorum conatus erupere. Baronius ad annum 435. Num. 16. alteram Sancti Germani Antiſiodorenſis in Britanniam navigationem ad Pelagianos exturbandos refert, quo etiam anno ejuſdem mortem recitat. Eruditiſſimus Cardinalis immani annalium deſcriptione, ac rerum geſtarum multitudine penè obrutus, dum illas deſcribendas aggreſſus eſt, temporis anguſtiis preſſus minùs exactam chronologiæ rationem habuit, quam diligentiorem curam cum longè inferiori gloriæ portione poſteris dereliquit. Quæ ille de Germani novo in Britanniam itinere, ac de Pelagianis Epiſcopis in Synodo Rejorum damnatis ſcribit, paucis examinabimus.

Altero tantùm antè obitum anno Germanum in Britanniam trajeciſſe ex Conſtantio omnes conſentiunt, diu verò eundem poſt annum 435. vixiſſe Uſſerius, annales Treceoſes, ac Sigebertus cum Sigonio, aliiſque tradunt. Cùm anno 444. Hilarius Arelatenſis Synodum pro deponendo Celidonio Epiſcopo celebraturus eſset, diu Germanum moras nectentem expectavit; hoc teſtatum facit Sanctus Honoratus Maſſilienſis in Vitâ Hilarii apud Surium 5. Maii cap. 10. ubi ait: *Ubi ejus* nempè Germani *adventus innotuit flammata ad utroſque nobilium, & mediocrium ſtudia convolarunt, adſtruentes Celidonium interrupeam ſuo adhibuiſſe conſortio, quod Apoſtolicæ Sedis auctoritas, & canonum probibent ſtatuta.* Quarè Celidonius deponitur, qui ſtatim Leonem Magnum appellans Romam ſe contulit. Quod ubi Hilario innotuìt *non hyemis aſperitatem, non alpium ſtridores attendens* Romam & ipſe contendit. At Leo coactâ Synodo Hilario acriter increpito Celidonio ſedem reſtituit. Hilarius verò, inquit Honoratus, *adhuc hyemis rigore ſæviente, quos ratione non flexerat, credidit dereliquendos.* Leo eâ de re ad Epiſcopos Galliæ contrà Hilarium literas dedit, quæ numero 81. inter Leonis Epiſtolas habentur; quo verò aono datæ ſint, deducitur ex literis Valentiniani Imperatoris eâdem in causâ rogante Leone tranſmiſſis ad Aetium, qui Galliarum exercitus regebat; datæ illæ ſunt VIII. Idus Junii Valentiniano Aug. VI. Coſ. nempè anno 445. Hinc Synodus Gallicana, cui Germanus adſuit, celebrata eſt anno ſuperiori 444. exeunte Autumno, ut initio Decembris Hilarius Romanum iter aggreſſus fuerit, & anno proximo causâ cadens adhuc hyeme ſæviente Arelatem redierit. Quarè novennio ultrà annum 435. Germanum ſuperſtitem habemus.

Idem Scriptor Annalium anno 439. Num. 44. re- *Anno* 439.
citat ab Hilario Arelatenſi Synodum apud Rejos in Galliâ coactam, in quâ ſatis optimè de Pelagianis Epiſcopis conſultum fuiſſe his verbis narrat: *Accidit enim, ut cùm his temporibus nonnulli Epiſcopi, qui ſectati eſſent Pelagium, ad Eccleſiam ſe redire pænitentes ſimularent, iis omnem recipiendi Sedem ſpem ademerint iidem Patres, qui ipſi concilio Regienſi interfuerunt.* Rursùs: *Præter ea autem, quæ de ordinatione perperam factâ Epiſcopi Ebredunenſis in hac tractata ſunt Synodo, de illis etiam actum Epiſcopis, qui ex hæreſi, vel Schiſmate ad Eccleſiam redirent, qui quo loco eſſent habendi Patres maturâ conſultatione definiverunt, egerunt & de exequiis defunctorum Epiſcoporum.* Verùm undè contrà Pelagianos Epiſcopos aliquid ab Synodo Rejenſi ſtatutum fuiſſe collegerit, prorsùs non video; etenim nulla in eo Patrum congreſſu Pelagianorum mentio fit. In errorem fortè Baronium duxit collector Conciliorum, quòd iſte in indice capitum ſic tertium prænotavit: *De Hæreticis, & Schiſmaticis Epiſcopis, ſi ad Catholicam fidem venerint, quid obſervari debeat.* Sed planè ineptè; Nam in eo tertio capite de uno Armentarin Epiſcopo Ebrebunenſi ſermo fit, & eo quidèm punito non ob Pelagianiſmum, ſed quòd idem contrà canonum decreta à duobus tantùm Epiſcopis conſecratus fuerat. Statuitur autem, eundem poſſe io aliquâ parochiâ cum facultate Epiſeopi titulo Chorepiſcopi habitare, prætterquàm io provinciâ maritimâ alpinâ, à quâ ille removebatur, neque Presbyterum poſſe ab ipſo conſecrari, itemque alia nonnulla nempè de loco &c. De Pelagianis vero Epiſcopis oec verbum quidèm.

Julianus Pelagianus hoc anno 439. ad Epiſcopatùm Eclanenſem, ex quo olim dejectus fuerat, irrepere tentavit, ſed Leo Archidiaconus callidiſſimi hæretici conatus eluſit, egitque cum Sixto Pontifice, ut à ſimulatâ Pelagiani hominis pœnitentiâ ſibi, atque Eccleſiæ caveret. Narrat hæc Proſper in Chrononico his verbis ad conſulatum Theodoſii XVII. & Feſti: *Hac tempeſtate Julianus Eclanenſis jactantiſſimus Pelagiani erroris aſſertor, quem dudum amiſſi Epiſcopatùs intemperans cupido exagitabat, multimodâ arte fallendi correctionis ſpeciem præferens molitus eſt in communionem Eccleſiæ irrepere; Sed his inſidiis Xyſtus Papa Diaconi Leonis hortatu vigilanter occurrens nullum aditum peſtiferis conatibus patere permiſit, & ita omnes Catholicos de rejectione fallacis beſtiæ gaudere fecit,*

Digitized by Google

fecit. quaſi tunc primùm ſuperbiſſimam hæreſim Apoſtolicus gladius detruncaſſet. Noverat olim idem Sixtus Pelagianos dolos, uti explicuimus ad annum 418. Anno 440. Hic anno ſequenti V. Kal. Aprilis diem obiit, inter Divos relatus, etenim ipſâ die celebris in Martyrologiis ejuſdem memoria recolitur. Cùm adhuc Presbyter eſſet, Pelagiani magni illum momenti patronum jactabant, cum ſub Zoſimo penè omnibus Romæ impoſuerant; ſed per Africanos Patres hæreticorum dolis detectis, Sixtus omnium primus coram univerſo Populo Romano poſt Pontificem in Pelagianos anathema pronunciavit, & quò apud Afros conceptam fortè de ſe ſuſpicionem tolleret, prolixiores ad Auguſtinum, & Alipium literas dedit, in quibus divinam gratiam ſolidè propugnabat, quas cùm legeret Sanctus Doctor ingenti lætitiâ ſe affectum ſcribit Epiſt. 104. ad Sixtum. *Quantâ*, inquit, *nos putas iſta tua prolixiora ſcripta vel exultatione legiſſe, vel curaſſe, ut legantur, quibus valuimus, aliis obtuliſſe, atque adhuc quibus valemus, offerre: Quid enim gratius legi, vel audiri poteſt, quàm gratiæ Dei tam pulchra defenſio adverſùs inimicos ejus ex ore ejus, qui eorumdem inimicorum magni momenti Patronus antè jactabatur.* Ad hunc poſteà Sanctus Auguſtinus ſcripſit Epiſt. 105. in quam veluti in valentiorem ſuccum totam de divinâ gratiâ doctrinam congeſſit. Extant etiam hujus Sixti III. pro peccato originali adverſùs Pelagianos carmina quædam, quæ lapidi in Baſilicâ Conſtantinianâ incidenda juſſit, & in Eccleſiaſticis annalibus recitantur. Circumferuntur etiam nonnulla opuſcula ſub nomine Sixti, nempe liber de divitiis, alter de caſtitate, itemque Epiſtola de malis Doctoribus, ſed hæc volumina Pelagiano cœno fœdata haud Sancto Pontifici adjudicanda eſſe tradidere olim Cardinales Baronius, & Bellarminus, quibus omnes conſentiunt. Scribit Photius Cod. LIV. *Lectus eſt liber contrà Pelagianam, & Cæleſtianam hæreſim, cujus hæc inſcriptio:* Exemplar actorum ab Occidentis Epiſcopis adverſùs Neſtoriana dogmata. *Hic refert eandem eſſe Neſtorianam, & Cæleſtianam hæreſim, teſtemque laudat Cyrillum Alexandrinum Epiſcopum ad Theodoſium Imperatorem Neſtorianam, & Cæleſtianam hæreſes conſpirare ſcribentem.* Hanc Synodum mortuo Cœleſtino à Sixto ſucceſſore initio ſtatim initi Pontificatûs celebratam exiſtimo. Nec enim eam Synodum poſteriori tempori deputanda eſſe videtur, cùm nullos ampliùs tumultus Pelagiani, ac Neſtoriani cierent. Sixtus anno inſequenti die natalitio Synodum de more Romæ coegit, ut patet ex ejuſdem literis ad Cyrillum, & Joannem Antiochenum ſcriptis XV. Kal. Octobris Theodoſio XIV. & Maximo Conſſ. in quâ Synodo de Neſtorianis, ac Pelagiania actum fuit.

Succeſſit Leo à rerum geſtarum gloriâ Magnus nuncupatus, unus ſanè Eccleſiaſticæ navi ingruentibus undique periculoſiſſimis tempeſtatibus regendæ par. Etenim ipſo regnante non modò Attilâ Duce ferociſſimæ nationes in Italiam irruentes nobiliſſimæ provinciæ miſerrimam cladem intulerunt, verùm etiam Manichæi, & Pelagiani veteri illam peſte afflare pertentarunt; utrique tamen malo Leo occurrit animo periculis omnibus ſuperiore. Hæreticos dudum inſectatus fuerat; illius enim adhortatione Caſſianus ſeptem adverſùs Neſtorium libros vulgavit, in quibus etiam Pelagianos proſcidit, & ut dictum eſt, Juliano in Catholicam communionem repenti aditum præcluſerat, ubi verò Apoſtolicam Sedem tenuit, in eoſdem etiam veluti de ſuperiori loco fulmina ejaculatus eſt. Teſtatur hoc Proſper lib. de Prom. Dei dimid. temp. cap. 6. *In Italiâ nobis apud Campaniam conſtitutis, dum Venerabilis, & Apoſtolico honore nominandus Leo Manichæos ſubverteret, & contereret Pelagianos, & maximè Julianum.* Hæc verò contrà Pelagianos peracta eſſe à Leone anno 443. Ann. 443. colligo ex Chronico Proſperi, qui Maximo, & Paterno Coſſ. ſcribit: *Leo Papa contrà Manichæos Romæ latitantes inſurgit, codices eorum igni abſumit.* Baronius, anno 444. num. 8. quem ſecuti ſunt Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 32. Uſſerius, & cæteri, arbitratur Leonem in Campaniam adverſùs Juliani inſidias Proſperum deſtinaſſe, idque ex relatis verbis ex libro de Promiſſionibus Dei par. 3. colligere ſe dicunt. Verùm ille auctor non à ſe, ſed à Leone Manichæos, ac Pelagianos contritos ſcribit, & licèt ille liber inter Opuſcula Sancti Proſperi Aquitani legatur, haud illi tamen adſcribendum puto, ſed Proſpero alteri Africano, ut ſuo inferiùs loco probabo, ubi de libris Proſperi judicium promam. Photius Cod. LIV. ſcribit, Proſperum poſt repreſſos à Septimio Epiſcopo, & Leone Pelagianos Romæ plures liberiùs pro hæreſi loquentes confutaſſe: verba ejus ſunt: *Romæ etiam quidam pro hæreſi Pelagianâ liberè locuti ſunt, quos Proſper homo ſanè divinus libellis adverſùs eos in vulgus editis facilè diſſipavit, extinxitque, Leone etiamnum, quem diximus, Romanam ſedem gubernante.* Cæterùm nulli ſunt libri Proſperi contrà Pelagianos, cùm Photius eos libellos vocet, intellexiſſe puto eos, quos in Galliâ contrà Semipelagianos evulgavit, quos tamen antè Leonis Pontificatum ſcriptos eſſe mihi penè compertum eſt. Contrà ingratos verò lepidum illud carmen Romæ eundem ſcripſiſſe unus Uſſerius ſinè teſte affirmat pag. 380. Scribit etiam idem Photius Leonem ferventi zelo contrà renaſcentem Pelagianorum hæreſim depugnaſſe addens: *Scripſit, & Leo Romanus de Pelagianis converſis oportere, ſi jam redeuntes recipi velint, ſcriptis opinionem ſuam deteſtari.* Baronius ad annum 444. Num. 8. ait, hæc ſcripta Leonis deſiderari, ſed planè illa extant inter Epiſtolas Leonis, quod paulò poſteà oſtendetur.

Anno 444. Cyrillus exactis in Sede Alexandrinâ Ann. 444. duobus, & triginta annis deceſſit, illique Dioſcorus ſubrogatus fuit. Pater Lupus in notis ad Synodum Calchedonenſem cap. 4. meuſque Panvinius in Chronico Eccleſiaſtico ſcribunt, Cyrillum anno 447. obiiſſe. Bollandus vir nunquam ſatìs laudatus tomo 2. ad diem 28. Januarii in notis ad Vitam Cyrilli §. 1. num. 6. ait: *fortaſſis hoc 28. Januarii anni 445. deceſſit.* Mortuo Theophilo anno 412. die 15. Octobris, uti lib. 1. cap. 4. narravimus, tertiâ ab ejuſdem obitu die Cyrillus in avunculi locum ſuffectus fuit, ac teſte Athanaſio ex Cyrilli ſorore Iſidorâ nepote ſedit *magnæ Alexandriæ civitatis triginta, & duobus annis Archiepiſcopus*; in libello ſupplici act. 3. Synodi Calchedonenſis. Quarè noſtrorum Scriptorum chronologia de morte Cyrilli falſa eſt, aliàs ſediſſet annos 37. Sed ex eodem libello altera Bollandi opinio refellitur; etenim Athanaſius conqueſtus de injuriis ſibi à Dioſcoro poſt Cyrilli avunculi mortem irrogatis ait: *Omnia hæc adverſùm me à reverendiſſimo, & Dei amantiſſimo Dioſcoro perpetrata in totis* OCTO HODIE ANNIS *eo circumveniente me, & inſidias faciente &c.* Porrò hic libellus recitatus eſt die tertiâ Idus Octobris Marciano Auguſto Conſule anno 451. quo die habita fuit actio tertia Synodalis Calchedone; at juxtà Bollandi ſententiam tunc an-

Digitized by Google

nus ſeptimus fuiſset à morte Cyrilli. Quarè hìc deceſſit anno 444. undè anno 451. Athanaſio labebatur annus octavus ab obitu avunculi. Fuit Cyrillus vir doctrinâ, ac ſanctitate illuſtris, hæreticos nullo loco paſsus conſiſtere graviſſimis eoſdem libris oppreſſit. Idem verò ob Pelagianos in Epheſinâ Synodo, cujus Præſes, imò magna pars fuit; damnatos, ob Theodorum Mopſueſtenum, ac Neſtorium eorundem hæreticorum patronos confutatos plurimùm nobis commendandus venit; utì enim Auguſtinus in Occidente, ita Cyrillus in Oriente Orthodoxam religionem ſartam, tectam ſervavit Pelagianis, ac Neſtorianis toto Catholico Orbe proſcriptis.

Memoriæ mandatum eſt, Cœleſtinum Papam phrygium ad Cyrillum miſiſse, quò majori cum auctoritate in Epheſinâ Synodo Apoſtolicæ Sedis Legatum ageret. Theodorus Balſamon Patriarcha Antiochenus in Nomocanone tit. 8. cap. 1. ait: *Hujus quoque temporis Patriarcha Alexandrinus ex præſenti edicto jus habet, ut cum phrygio celebret. Habuit autem hanc facultatem Sanctus Cyrillus à Romano Papa Cœleſtino, quando fuit Epheſina Synodus adverſus Neſtorium.* Baronius ad annum 430. num. 26. ſcribit, Cyrillum accepiſse à Pontifice *phrygium, nempè ipſum pallium.* At phrygiùm mitram fuiſse non pallium rectè oſtendit Henricus Spondanus ad eundem annum in epitome Annalium Cæſaris Baronii. In diplomate donationis Conſtantini dicitur Imperator donaſse inter cætera Pontifici *phrygium, ideſt, mitram, necnon & ſuperhumerale, videlicet lorum.* Idem tradit Sugerius Abbas in Vitâ Ludovici Groſſi, aliique. Et quidèm Patriarchæ Alexandrini antè Cyrillum ab initio uſque Chriſtianæ religionis in Ægypto fundatæ pallio utebantur, quod à Divo Marco relictum è demortui Patriarchæ collo à ſucceſſore ſumebatur, ut tradit Liberatus in Breviario cap. 20. Mitram phrygium indè appellatam putant Gretſerus in notis ad lib. 1. Codini de Officiis aulæ, & Eccleſiæ C-P. & Bullingerus lib. 1. de Veſte Pontif. cap. 7. quòd illud capitis integumentum opere Phrygio elaboratum erat. Sed horum opinio mihi non probatur; etenim cùm veſtes etiam phrygio opere contextæ fuerint, de quibus L. 2. de re veſtiariâ c. 11. eruditè agit vir clariſſimus, nec unquam ſatis laudatus Octavius Ferrarius, phrygium juxtà eam ſignificationem acceptum non magis capitis, quàm alterius partis tegumen expreſſiſſet. Quarè mitram phrygium dictam exiſtimo eò, quòd eadem erat peculiare tegumentum, quo Phryges capita operiebant. Hinc Latinus ille apud Virgilium Æneid. 9. ver. 616. exprobrat Phrygibus Æneæ ſociis, quòd mitras in capite geſtabant.

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.
O verè Phrygiæ, neque enim Phryges.

Tatianus Aſſyrius in libro adverſùs Græcos, qui *florentiſſimus, & inſignis* dicitur à Hieronymo in Catalogo Scriptorum, irridet Helenam, *quæ relicto flavicomo Menelao mitrigerum, & abundantem auro Paridem ſecuta eſt.* Tomo 2. Bibl. Patrum pag. 177. Edit. Colon. 1618. Paridem Phrygium mitrigerum vocat à capitis tegumento Phrygiæ genti familiari. Iſidorus etiam lib. 19. Originum cap. 21. ait: *Mitra eſt pileum Phrygium caput protegens.* Ex quibus ſatìs ſolidè probatur, mitram phrygii nomine appellatam, quòd peculiare fuit apud Phrygios capitis integumentum, non autem quòd phrygio opere contexta erat

Cùm Epiſcopus Altini Septimius animadvertiſſet *Anno 447.* in noſtrâ provinciâ Venetâ plurimos Clericos in ſpeciem tantùm damnatis erroribus Pelagianis in Catholicorum conſortium receptos hæreſim clanculum reſtaurare, ſtatim hac de re per literas Leonem Pontificem certiorem fecit, qui ad Januarium Antiſtitem Aquilejenſem totius provinciæ Metropolitam literas miſit, quibus hæc inter cætera injungit: *Ut congregatâ Synodo Provincialium Sacerdotum, omnes ſivè Preſbyteri, ſivè Diaconi, ſivè cujuſcunque ordinis Clerici, qui de Pelagianorum, Cœleſtianorumque conſortio in communionem Catholicam eâ imprudentiâ ſunt recepti, ut non priùs ad damnationem ſui coarctarentur erroris, nunc ſaltem poſteaquàm hypocriſis eorum ex quadam parte detegitur, ad veram correctionem, quæ & ipſis prodeſſe, & nullis poſſit nocere, cogantur. Damnent apertis profeſſionibus ſuis ſuperbi erroris Auctores, & quicquid in doctrinâ eorum univerſalis Eccleſia exhorruit, deteſtentur, omniaque decreta Synodalia, quæ ad excifionem hujus hæreſeos Apoſtolicæ Sedis confirmavit auctoritas, amplecti ſe, & in omnibus approbare plenis, & apertis, ac propriâ manu ſcriptis proteſtationibus eloquantur.* Epiſtolam etiam Septimii tranſmiſit ad eundem Januarium, ut patet ex initio ejuſdem: *Relatione Sancti Fratris, & Coepiſcopi noſtri Septimii, quæ in ſubditis habetur &c.* Hæc Leonis Epiſtola octuageſima quarta *ad Nicetam Aquilejenſem* vulgò inſcripta eſt. In antiquis codicibus Conciliorum editionis Colonienſis anno 1551. hunc titulum præferebat: *ad Aquilejenſem Epiſcopum.* At cùm quidam legerent Epiſtolam 77. ſcriptam *ad Nicetam Epiſcopum Aquilejenſem* datam XI. Kal. Aprilis Leone, & Majorano Augg. Coſſ. nempè anno 458. alteram quoque poſteriorem 84. ad eundem Nicetam miſſam exiſtimarunt. Verùm hanc Epiſtolam ſcriptam ad Januarium anno 447. & quidèm antè quartam, quæ Januario eidem inſcribitur, non improbabiliter quis ſuſpicari poſſet ex collatione Epiſtolæ 83. ad Septimium, & 4. ad Januarium, quæ ſunt ejuſdem omninò exempli; nam cùm Januarius Leoni reſcripſiſſet, ſe omnia ex ipſius mandato acturum, cogendo hæreticos ad publicam erroris deteſtationem voce, & ſcripto inſuper firmandam, Leo binas ejuſdem exempli literas miſit ad Septimium, quibus ei ſignificabat, quæ Januario mandaſſet, & ad Januarium, quibus gratulabatur, quòd imperata promptè faceſſebat. Hoc non poteſt meliùs evinci, quàm utramque Epiſtolam ſubjiciendo.

Epiſtola 83. Leonis Papæ ad Septimium Altini Epiſcopum.

LEctis fraternitatis tuæ literis, vigorem fidei tuæ, quam olim noveramus, agnovimus, congratulantes tibi, quòd ad cuſtodiam gregum Chriſti, paſtoralem curam vigilanter exequeris, ne lupi, qui ſub ſpecie ovium ſubintrarunt, beſtiali ſævitiâ ſimplices quoque dilacerent, & non ſolùm ipſi nullâ correctione proficiant, ſed etiam ea, quæ ſunt ſana, corrumpant. Quod ne viperea poſſit obtinere fallacia, ad metropolitanum Epiſ-

Epiſtola 4. Leonis Papæ ad Januarium Aquilejenſem Epiſcopum.

LEctis fraternitatis tuæ literis, vigorem fidei tuæ, quam olim noveramus, agnovimus, congratulantes tibi, quòd ad cuſtodiam gregum Chriſti paſtoralem curam vigilanter exequeris, ne lupi, qui ſub ſpecie ovium ſubintrarunt, beſtiali ſævitiâ ſimplices quoſque dilacerent, & non ſolùm ipſi nullâ correctione proficiant, ſed etiam ea, quæ ſunt ſana, corrumpant. Quod ne viperea poſſit obtinere fallacia, dilectionem tuam duximus

Epiſcopum provinciæ Venetiæ ſcripta direximus, quibus ad ſtatûs ſui periculum cognoſceret pertinere, ſi quiſquam de Pelagianorum, & Cæleſtianorum conſortio veniens in communione Catholicâ ſine profeſſione legitimæ ſatisfactionis habeatur. Saluberrimum eſt enim, & ſpiritualis medicinæ utilitate pleniſſimum, ut ſive Presbyteri, ſive Diaconi, ſive alii cujuslibet ordinis Clerici, qui ſe correctos videri volunt, errorem ſuum, & ipſos erroris auctores damnari à ſe ſine ambiguitate fateantur, ut ſenſibus pravis dudum peremptis, nulla ſperandi ſuperſit occaſio, ne ullum membrum Eccleſiæ talium poſſit ſocietate violari, cùm per omnia illis profeſſio propria cœperit obviare. Circa quos etiam illam canonum conſtitutionem præcipimus cuſtodiri &c.

ximus commonendam, inſinuantes ad animæ periculum pertinere, ſi quiſquam de his, qui à nobis in hæreticorum, atque Schiſmaticorum ſectam delapſus, & ſe utcunque hæreticæ communionis contagione maculavit, reſipiſcens, in communione Catholicâ ſine profeſſione legitimæ ſatisfactionis habeatur. Saluberrimum eſt enim, & ſpiritualis medicinæ utilitate pleniſſimum eſt, ut ſive Presbyteri, ſive Diaconi, aut cujuslibet ordinis Clerici, qui ſe correctos videri volunt, atque ad Catholicam fidem, quam jampridem amiſerant, rursùm reverti ambiunt, prius errores ſuos, & ipſos auctores errorum damnari à ſe ſine ambiguitate fateantur, ut ſenſibus pravis etiam peremptis, nulla ſperandi ſuperſit occaſio, ne ullum membrum talium poſſit ſocietate violari, quam per omnia illis profeſſio propria cœperit obviare. Circà quos etiam illam canonum conſtitutionem præcipimus cuſtodiri &c.

Septimio quidèm inſinuat, ſcripſiſſe ſe ad Januarium, nemini licere ab his Eccleſiis, ad quas propriè pertinebant, abſcedere, quò ignoti faciliùs ad ſacros Ordines ſuperiores promoverentur, quod ex Epiſt. 84. ad eundem Antiſtitem Aquilejenſem patet. Januario verò conſulente, an Clerici qui Pelagiani aliquando fuerint, ad ſuperiores ordines promoveri poſſent, id ſeverè prohibet: *adempta ſibi omni ſpe promotionis, in quo inveniuntur ordine, ſtabilitate perpetuâ maneant.* Literæ illæ Leonis datæ ſunt ad Januarium Pridie Kal. Julii Alipio, & Ardabure VV. CC. Coſſ. anno ſcilicet 447. Undè corrigendæ ſunt tabulæ Ughelli, qui in Italiæ ſacræ deſcriptione Tomo 5. Aquilejenſes Patriarchas recenſens poſt Sanctum Chromatium Nicetam ponit. Ille enim floruit vivente Rufino Aquilejenſi, ut conſtat ex priori invectivâ ejuſdem Rufini, ubi ait: *Signaculum fidei conſecutus ſum per ſanctos viros Chromatium, Jovinum, & Euſebium opinatiſſimos, & probatiſſimos in Eccleſiâ Dei Epiſcopos.* Rufinus verò obiit ineunte anno 411. Sanctus Nicetas vivebat anno 458. nam eo anno ad ipſum legitur ſcripta Epiſt. 77. Leonis Papæ data XII. Kal. Aprilis Majorano primùm Coſ. poſt illatum ab Attilâ Aquilejenſibus excidium. Quarè Januarius, qui anno 447. eam Eccleſiam regebat, inter Chromatium, & Nicetam locandus eſt; hic enim anno demum 450. ſedere cœpit. Imò vir diſertiſſimus Henricus Palladius lib. 10. rerum Forojulienſium medios duos alios inſerit, Auguſtinum, & Adelphum, quos Ughellus Nicetâ poſteriores facit. Illud autem obſervandum eſt in Epiſt. 84. quæ ad Nicetam dicitur ſcriptâ, integra duo capita ad verbum ex libro Enchiridii Sancti Auguſtini nempè cap. 45. & 46. excerpta legi, quod in Auguſtini gloriam cedit, nempè Pontificem doctiſſimum, eundemque eloquentiſſimum contrà Pelagianos ex Apoſtolicâ Sede unius Auguſtini vocibus eſſe locutum, ut jam Auguſtini ſententiæ Spiritûs Sancti oracula evaſerint. Sed de his alìàs

Anni 447. Dum hæc in Italiâ contrà Pelagianos à Leone, & Januario Aquilejenſi decernuntur, iidem ſuperbi divinæ gratiæ hoſtes à Sancto Germano totâ Britanniâ expulſi ſolum vertere coacti ſunt. Res autem ita ſe habuit. Repreſſis anno 430. in Britanniâ Pelagianis per Germanum, & Lupum Gallicanos Antiſtites, diuturna pax eſſe non potuit. Nam illis quidèm re feliciter geſtâ in patriam profectis, hoſtes clanculum nonnullorum animos tentare, & eoſdem ſectæ adjicere lento conatu cœperunt; quorundam poſteà acceſſione ſuperbientes iterum bellum contrà gratiam reſtaurantes in publicum eruperunt. Britanni, qui vera dogmata tuebantur, hos hoſtium inſultus per literas Germano Antiſiodorenſi ſignificarunt opem etiam, atque etiam implorantes. Ille adjuncto Severo Trevirenſium Antiſtite Lupi Trecenſis diſcipulo in Britanniam iteratò navigavit, ubi magno cum honore exceptus populum quidèm vetera fidei Chriſtianæ dogmata retinere cognovit, paucis quibuſdam ad Pelagianos accedentibus. In rebellionis Auctores quæſitum, atque mitiùs, quàm ſceleris gravitas poſcebat, in eoſdem animadverſum eſt, etenim ex Inſulâ pulſi in mediterraneas regiones deportati ſunt, ne novis iterùm tumultibus Britannicas Eccleſias turbarent, de quâ re Henricus Antiſiodorenſis lib. 4. Vitæ Beati Germani antè annos ſeptingentos hæmico carmine deſcriptæ ait:

Hinc ſacer ad plebem ſermo convertitur omnem
De lapſu, ſeu quæ reparent impendia lapſum.
Obtinet immotis columen fundata columnis
Tuta fides, fidei pugnant pro fœdere cuncti.
Perpauci ſuberant detectæ fraudis alumni:
Siſtuntur, cunctis eadem ſententia præſtat,
Mulctari exilio jugi. Sic Inſula felix
Tartareâ tum peſte carens, inſignibus alma
Nunc etiam fidei caſto ſplendore coruſcat.

Qui auctor, uti & Beda lib. 1. Hiſt. Anglicæ cap. 21. omnia delumpſerunt à Conſtantio lib. 2. Vitæ Sancti Germani. Cæterùm quòd non conveniunt Scriptores, in ſtatuendo tempore, quo hæc contrà Pelagianos in Britanniâ peracta ſunt, & hoc quoque inveſtigandum eſt, ut rerum in Pelagianâ causâ geſtarum tempora inter tot opiniones certiùs habeantur.

Germanum altero antè obitum anno in Britanniam profectum ex Conſtantio colligitur, qui libro 2. cap. 5. inquit: *Vix domum de tranſmarinâ expeditione remeaverat, & jam legatio Armoricani tractûs fatigationem Beati Antiſtitis ambiebat.* Mortuum verò ſcribit, dum apud Valentinianum Ravennæ eâ legatione fungebatur; quarè annus obitûs Germani indagandus eſt, ut Britannicæ navigationis tempus ſtatuatur. Certum eſt, Germanum non ſuperaſſe annum 450. Nam idem Ravennæ honorificè exceptus fuit à Placidiâ, quæ ex Proſpero in Chronico obiit anno 450. V. Kal. Decembris, & à Petro Chryſologo, quem eo anno, vel ſuperiori ſortè deceſſiſſe 2. Decembris, quâ die ejus memoria recolitur, patet ex Epiſtolâ Leonis 75. ad Leonem Ravennatem datam die 24. Octob. Marciano Coſ. hoc eſt anno 451.

no 451. Nam anno 448. idem Chryſologus literas ad Eutychetem malè jam ob hæreſim audientem dedit; Eutyches verò in Italiâ eo ipſo anno ad Kalendas Junias inter Catholicos habebatur ex literis Leonis ad ipſum eâdem die datis, in quibus Eutychetis zelum laudat, quo contrà Neſtorianos depugnabat: ea eſt Epiſtola ſexta. Hæc inſerenda putavi, ut eos corrigerem, qui Petrum Chryſologum circà annum 440. obiiſſe ſcribunt, quæ fuit Hieronymi Rubei, & communis Scriptorum Ravennatum ſententia, quæ ſi vera eſſet, ſanè antè annum 440. Germanus Antiſiodorenſis Ravennæ Cryſologo Præſule diem obiiſſet. Sigebertus in Chronico tradit anno 450. mortuum Germanum, cui aſtipulantur Annales rerum Antiſiodorenſium. Sigonius antiquæ
Anno 448. hiſtoriæ peritiſſimus libro 13. de Imperio Occidentali ſcribit illum obiiſſe anno 448., quod quidèm ex Armoricanis tumultibus potiùs, quàm certiori argumento deduxit. Verùm ex Conſtantio, qui Germani vitam diligentiſſimè in literas digeſſit, annus ejuſdem obitûs inſigni caractere explicatur. Scribit lib. 1. cap. 5. Sanctum Amatorem Germani deceſſorem obiiſſe Kalendis Maii feriâ quartâ, at feriâ IV. incidit in primam Maii anno 418. Cyclo Solis VII. Lunæ I. lit. F. quarè eo anno Amatori ſuffectus fuit; cùm verò ex Conſtantio annos triginta Antiſiodorenſem Eccleſiam rexerit, patet eundem ad Superos abiiſſe anno 448. die 31. Julii.

Hic tamen quædam Adonis narratio corrigenda eſt, quam ſi admitteremus, Germani obitus ultrà annum 470. protrahendus foret. Scribit in Chronico ætate VI. Germanum Antiſiodorenſem Viennâ Ravennam versùs tranſeuntem Severo Presbytero ſanctitate, & miraculis illuſtri templum eo tempore ædificanti promiſiſſe, ſe ex Italiâ reducem ejuſdem templi conſecrationi adfuturum. Cùm autem Severus nequicquam diu Germano expectato templi dedicationem perageret, ſacrum Germani cadaver ex Italiâ Viennam delatum ibidem in novâ Eccleſiâ paululum repoſitum fuit, donec jumenta reficerentur, additque: *Iſichius tunc temporis Viennenſem regebat Eccleſiam ſextus à Beato Paſchaſio, cujus diebus præfatus Severus glorioſus Presbyter ab Indiâ Viennam venit; qui Epiſcopus floruit uſque ad tempora Zenonis Imperatoris.* Hæc certè longiùs à vero abeunt. Nam Iſichius ſedit Viennæ inter Sanctos Mamertum, & Avitum Archiepiſcopos; habemus locupletiſſimum, & idoneum teſtem ipſum Alcimum Avitum ejuſdem Iſichii filium, & poſteà ſucceſſorem, qui in oratione de rogationibus apud Surium ad 11. Maii hæc ait: *Prædeceſſor namque meus, & ſpiritualis mihi in baptiſmo Pater Sanctus Mamertus Sacerdos, cui antè paucos annos Pater carnis meæ accepto (ſicut Deo viſum eſt) ſacerdotio in tempore ſucceſſit.* Mamertus floruit anno 452. & ſequentibus, ut liquet ex Epiſtolis Hilari Papæ ad Epiſcopos Galliæ, & Sidonius Epiſcopus anno 472. lib. 7. Epiſt. 1. ad Mamertum ſcribit. Quarè cùm Germani corpus Viannâ Antiſiodorum perferebatur, & quidèm jubente Placidiâ Auguſtâ, Viennenſem Eccleſiam Iſichius Mamerti ſucceſſor minimè regebat.

Hoc anno 448. obiiſſe Maſſiliæ Caſſianum ſcribit Gueſnay lib. 2. de Vitâ ejuſdem cap. 2. pag. 228. *Placidiſſimè*, inquit, *expiravit, animamque auctori, à quo conditam acceperat, feliciter tranſmiſit anno poſt Chriſtum natum* 448. Idem repetit cap. 25. pag. 505. *In pace quievit X. Kalend. Auguſti anno* 448. Cum verò, uti cætera, etiam annum obitûs Caſſiani ſibi fingat, ſtatim idem ipſe ſui oblitus poſt decem verſus in alterum annum vitam eidem prorogat inquiens: *mortuus eſt Maſſiliæ anno 449. Theodoſii junioris anno 42. Valentiniani tertii 25. & Leonis Papæ X.* Ibi verò nempè cap. 25. pag. 505. Trithemium aſſerentem obiiſſe Caſſianum anno 435. ex eo rejicit, *quia dedicavit Caſſianus libros ſuos de Incarnatione Leoni Papæ ordine temporum Sixto longè inferiori.* Idem dixerat cap. 1. eo, quòd Caſſianus in Epilogo lib. 7. ad Conſtantinopolitanos ait: *Undè obſecro, ac deprecor omnes vos, qui intrà C. P. urbis ambitum ſiti, & per affectum patriæ cives mei, & per unitatem fidei fratres mei eſtis, ut ſeparetis vos ab illo, ut ſcriptum eſt, lupo rapaci, qui devorat Dei populum ſicut cibum panis.* Omitto, quòd Leo immediatus Sixti ſucceſſor impropriè dicitur *ordine temporum Sixto longè inferior.* Illud mendacio propius eſt, quòd velit Caſſianum libros de Incarnatione nuncupaſſe Leoni jam Papæ, atque adeo eoſdem non emiſſos citrà annum 440. quo ille ad Pontificium ſolium evectus fuit; Caſſianus enim ſcripſit illa volumina, ut rectè advertit Cardinalis Baronius, antè Synodum Epheſinam celebratam anno 431. in quâ cùm damnatus fuerit Neſtorius, illam profectò Caſſianus contrà eundem ſcribens laudaſſet, ſi poſt eum annum ſcripſiſſet. Præterea anno 431. Neſtorius Conſtantinopoli ejectus in ſuburbanum Antiochenorum Monaſterium relegatus, dein Oaſim poſteà exul deportatus fuit. At cùm Caſſianus illa ſcriberet, degebat Conſtantinopoli Neſtorius; cur enim hortatus fuiſſet regiæ urbis cives, ut ſe *ſepararent ab illo*, qui jam procul ab urbe regiâ in Aſiâ vitam agebat? Libros quidèm illos ſeptem Caſſianus Leoni dicavit, at nondum Papæ, ſed id temporis Archidiacono Eccleſiæ Romanæ. Teſtatur hoc disertè Gennadius in libro de Script. Illuſtr. cap. 61. *Ad extremum*, ait, *rogatus à Leone Archidiacono, poſteà Urbis Romæ Epiſcopo ſcripſit adversùs Neſtorium de Incarnatione Domini libros ſeptem:* Sed quid Gennadii teſtimonio utor? Gueſnajum ipſum appello hæc lib. 2. cap. 1. num. 2. ſcribentem: *Nec in Leone Romanæ Eccleſiæ* TUNC ARCHIDIACONO *poſt Sixtum verò Pontifice defuit hæc ſollicitudo, neque oratio ad hujus rei diſceptationem deſiderata eſt; Nam ejus hortatu Caſſianus adversùs Neſtorium adhuc Conſtantinopoli degentem luculentum, atque perutile de Incarnatione Verbi ſuum illud edidit commentarium.* Et tamen Gueſnajus, qui paſſim, & ubique contraria pronunciat contrà celeberrimum annalium Scriptorem Cardinalem Baronium, alioſque hæc ſcripturire auſus eſt lib. 1. cap. 54. num. 7. *Alia quæ docet* de Caſſiano *apertè ſecum pugnant, & non modò non cohærentia inter ſe dicunt, ſed maximè disjuncta, atque contraria.* Hæc ipſa illum audire fas eſt, quæ per ſummam injuriam doctiſſimo Scriptori affricat; alios enim antilogiæ inſimulat, qui ejuſdem vitii ſæpiſſimè reus eſt. Ego ſanè de anno mortis Caſſiani nihil certi in veterum monumentis reperio. Compertum tamen eſt, poſt annum 433. eundem deceſſiſſe Theodoſio, & Valentiniano regnantibus. Gueſnajus lib. 2. cap. 3. num. 5. hæc addit de Caſſiano: *Corpore fuit ſatis amplo, & cui eſſet abundè ſanguinis, ut Scytharum temperatio ſolet. Color oris pallidum inter, fuſcumque anceps, quantum ex icone argenteâ Urbani V. ſtudio, & impenſis factâ conjicere licet. Facie honeſtâ, & liberali, frons exporrecta, & lata maieſtatem addebat. Cæſios, vegetoſque oculos habuit, naſum modicum, vultum hilarem quidèm, ſed vividum, & ardentem, barbam, & capillos nigros, &c.* Quæ, aliaque dum ſatis

Digitized by Google

confidenter obtrudit, nihil aliud agit, quàm ut Lectores non abſque riſu mortuo Caſſiano parentent, audientes Gneſnajum, qui duodecimo à Caſſiani morte ſæculo vixit, tàm exactè de facie hominem noviſſe, & colorem oris ejuſdem ex *argenteâ icone* didiciſse. Sed hiſce figmentis omiſſis obiit Caſſianus cum opinione ſanctitatis; undè Gregorins Magnus lib. 6. Epiſt. 12. ad Reſpectam Abbatiſſam Maſſilienſem laudat monaſterium, *quod in honorem Sancti Caſſiani eſt conſecratum.* Urbanus V. caput Caſſiani argenteâ thecâ incluſum hac epigraphe ornandum juſſit: *Caput Sancti Caſſiani.* Ejuſdem memoria colitur Maſſiliæ die 23. Julii, eique precum officia ſolemni ritu perſolvuntur, & antè ejuſdem ſepulchrum extat diu, noctuque ardens lucerna propter reverentiam ergà ejuſdem ſanctitatem. Fuit vir doctiſſimus, & ſi in quibuſdam ab Auguſtini doctrinâ receſſit, id eo tempore egit, quando pro utrâque parte illis de rebus diſputare licebat. Ejuſdem collationes ſanctiſſimi, ac ſapientiſſimi viri eximiè commendarunt; hos inter fuiſse Sanctum Fulgentium ex cap. 12. Vıtæ illius conſtat, cui tamen, utì & cæteris doctrina de gratiâ Collat. 13. aſſerta minimè probata fuit, quam etiam poſteà Apoſtolica Sedes proſcripſit.

CAPUT XIII.

Eucherii Lugdunenſis, & Hilarii Arelatenſis Mors. Proſper ab Epiſtolis Leoni Papæ. Celebratur Synodus Calchedonenſis. Valentinianus Imperator occiditur. Juliani Pelagiani mors recitatur.

Anno 449. ANno quadringenteſimo quadrageſimo nono duo magni nominis Præſules diem obiere, Hilarius Arelatenſis, & Eucherius Lugdunenſis. De Hilarii obitu conſtat ex literis Leonis Papæ datis hoc anno XI. Kal. Octob. Aſterio, & Protogene Coſſ. ubi ait: *Quòd ergo in Arelatenſium civitate defuncto Sancti memoriæ Hilario virum etiam nobis probatum fratrem Ravennium ſecundùm deſideria Cleri, honoratorum, & plebis unanimiter conſecraſtis &c.* Undè erravit Gennadius cap. 69. de Script. Illuſtr. ad Marciani Imperium, qui ſequenti anno regnavit, ejuſdem Hilarii obitum producens. Ravennius olim Hilarii legatum egerat apud Leonem ex Honorato in lib. de Vita Hilarii cap. 10. cùm ejuſdem Eccleſiæ Presbyter eſſet. Obiit vero 5. Maii ætatis anno 48. teſte eodem Honorato, qui geſta Hilarii poſterorum memoriæ ſcriptis commendavit. Fuit Hilarius, ut ait Proſper, *unus eorum*, qui Sancti Auguſtini ſententiam de gratuitâ prædeſtinatione ad fidem acriter impugnarunt, cùm verò ſumma eſſet apud omnes dè Hilario æſtimatio, ob viri auctoritatem plurimi contrà Auguſtinum ſtetere, cùm alii illum defendere timerent. Scribit hæc Proſper in Epiſtolâ ad Auguſtinum datâ initio Epiſcopatûs Hilarii, ut ad annum 429. oſtenſum eſt: *Ex quo non ſolum his, qui eos audiunt, verum etiam* ipſis, *qui audiuntur cum dignitatibus crevit periculum, dum & multos reverentia eorum aut inutili cohibet ſilentio, aut incurioſo ducit aſſenſu, & ſaluberrimum* ipſis *videtur, quod penè nullius contradictione reprehenditur.* An tandem aliquando errorem depoſuerit, neſcio. Ex libertate Auguſtinianæ ſententiæ impugnandæ à quibuſdam illius ætatis viris Auguſtino doctior habebatur; undè Livii inter Poetas tunc ſatìs inſignis dictum celebratur ab Honorato cap. 6. *Si Auguſtinus poſt Hilarium ſu ſſet, judicaretur inferior.* Huic poetæ tantum fingere encomium licuit. Proſâ, & carmine valuit, & ad ſtuporem uſque Eucherio placuit. Libros certè Geneſéos carmine deſcribere propoſuerat, extatque hujus operis fragmentum ad Leonem Papam tomo 5. Bibl. Pat. p. 2. Hinc ſuſpicor, poema illud de providentiâ, quod inter opera Proſperi inſertum eſt, Hilario adſcribi poſse, cùm auctorem Semipelagianum eſſe apertè pateat, viditque Bellarminus lib. de Script. Eccleſ. V. Proſper. Quæ de Hilario ſatìs ſint, nam ejus vitam diffuſè ſcripſit Honoratus, cujus libellum olim deſiderabat Baronius in notis Martyrol. ad 5. Maii, ubi de Hilario Auguſtinianæ doctrinæ defenſore ea prodit, quæ ſatìs evidenter à nobis ad annum 427. confutata ſunt.

Eodem anno 449. Eucherium Lugdunenſem defunctum eſſe tradit illius ætatis, ac regionis ſcriptor Proſper Tiro in Chronico: *Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus, & Arelatenſis egregiam vitam conſumat morte.* Attamen Sauſſajus ad annum 454. Eucherii mortem collocavit, quem ſecutus eſt Labbæus, Baronius verò ad annum 463. ejuſdem vitam profert ibidem num. 5. Certè anno 452. non vivebat, nam in Epiſt. 50. Leonis inter reliquos Epiſcopos Galliæ non recenſetur. Hunc Eucherium ferè omnes Monaſterium Lerinenſe habitaſse ſcribunt, Theophilus verò Raynaudus apud Bollandum in notis ad Vitam Sancti Honorati ad diem 16. Januarii negat fuiſse illum Monachum Lerinenſem; ſed Eucherio judice lis componitur. Hunc anno 427. in proximâ Leronis inſulâ, quæ Sanctæ Margaritæ nomine hodie indicatur, habitaſſe ex Epiſtolâ ejuſdem in laudem eremi perſcriptâ patet. Hilarius in oratione de Sancto Honorato cap. 22. ait: *Beatus Eucherius, cùm ab Eremo in tabulis, ut aſsolet, cerâ illitis in proximâ ab ipſo degens Inſulâ, literas ejus ſuſcepiſset.* Initio tamen cùm ad Monaſticum inſtitutum ſe recepiſset in Lerinam venit, quòd verò non Cœnobitam, ſed Anachoretam agere vellet ex Caſſiano in præfat. Collat. 11. Leronem ſe contulit, hinc in Epiſtolâ de laude eremi ait: *Equidèm cunctis Eremi locis, quæ piorum illuminantur ſeceſsu, reverentiam debeo, præcipuè tamen Lirinam meam honore complector, quæ procelloſi naufragii mundi effuſos piiſſimis ulnis recipERAT venientes.* Ex quibus intelligitur carmen illud Sidonii in Euchariſtico ubi celebrans Lerinæ Monachos ait.

Eucheri venientis iter, redeuntis Hilari.

Quibus verbis ſignificat, Hilarium relicto Honorato, quem Arelatem proſecutus fuerat, ſuam Lerinam repetiiſſe; Eucherium verò initio quidèm in Lerinam veniſse, à quâ poſteà in proximam inſulam ſeceſſit. Idem Baronius in Annalibus ad annum quadringenteſimum quadrageſimum primum, & in notis ad Martyrol. ad diem 16. Novemb. duos Eucherios Epiſcopos Lugdunenſes in unum conflarat, quod poſteà erratum magnus Hiſtoricus correxit in appendice ad tom. 10. p. 962. Unus enim eſt Eucherius ſenior, cui Caſſianus ſeptem collationes antè annum 426. nuncupavit, junior alter, qui Cæſario convixit, & anno 529. Synodum Arauſicanam ſubſcripſit, integro ſæculo à priori diſtans. At Scriptor Annalium Auguſtinenſium ad annum 463. utriuſque Eucherii facta tamque unius geſta recenſet, cumque juniori duæ filiæ ex Adone fuerint, alter verò duos filios habuerit Saloniım, & Varanium, eidem Eucherio utramque prolem affingit, qui tamen in Sauſsajo ad diem 16. Novem. duos Eucherios legere potuit, quem ille Auctorem ſæpè laudat. Plures enim præclariſſimi Antiſtites

inter

inter utrumque Eucherium fuere, quorum præcipui Sanctus Patiens Sidonii Epiſtolis celebratus, Sanctus Ruſticus qui anno 494. Epiphanium Ticinenſem Theodorici Regis legatum Lugduni excepit, & Sanctus Viventiolus, qui Synodum Epaunenſem ſubſcriptione firmavit, & huic poſterior Eucherius ſucceſſit, cujus ordinationem Ado deſcribit in Martyrol. die 16. Novembris de ſeniori nihil recitans.

Hic celebrem Auguſtini hoſtem Caſſianum ad ſeptem collationes perſcribendas penè impulit, nam Caſſianus Collat. 18. cap. 1. ait: *Poſt conſpectum, atque colloquium trium illorum ſenum, quorum collationes Sancto fratre noſtro Eucherio compellente, utcunque digeſſimus.* Quas etiam in epitomem redegiſſe ex Gennadio diximus anno 427. Baronius ab Eucherio Caſſianum correctum dicit, ne in Semipelagianiſmi ſuſpicionem Antiſtes Lugdunenſis veniat; ſed ut ſuperiùs notavimus, id contrà veterum teſtimonia aſſeritur. An verò Caſſiano ſuo ita adhæſerit, ut Auguſtino quoad illam de gratiâ, & prædeſtinatione doctrinam ſpectat, repugnarit, non auſim affirmare, imò Auguſtiniano illum dogmati ſtuduiſse colligo ex iis, quæ habet in lib. de Quæſt. vet. teſtam. ad Salonium filium, ubi ad libros Regum ita ſcribit: *Quia Deus ſuum illud juſtum, incorruptumque judicium ex æquitate depromit, non ex præſcientiâ eligit quemplam, cùm meretur; reprobat, cùm electione indignus efficitur.* Porrò Eucherii patris doctrinæ duo ejuſdem filii Salonius, & Veranus adhærent in dialogo in Parab. Salomonis, qui licèt ſub Hilarii diſciplinâ in Lerinenſi Monaſterio educati, Auguſtinianam tamen ſententiam de prædeſtinatione amplectuntur, ut palam ſit, illam temporis ſucceſſione in Galliis prævaluiſse; Salonii verba ſunt: *Omnes enim lapides ſeculi, id eſt Sancti, & electi viri opera ſunt Domini, quia non ſuâ propriâ virtute, quia nemo ſuo merito electus eſt à Domino, ut cœleſti ædificationi eſſet aptus, ſed ſolâ gratiâ, & miſericordiâ ipſius.* Quâ brevi ſententiâ ex meritis fidei naturalis prædeſtinatio Semipelagianorum ſuffocatur. Uterque verò Epiſcopus fuit, quorum eſt communis Epiſtola ad Sanctum Leonem Papam; de quibus etiam mentionem facit Gennadius in Catalogo Scriptorum Illuſtrium.

Poſsent nonnulli ſuſpicari ex verbis Proſperi in Epiſtolâ ad Auguſtinum, ubi ait de Semipelagianis, *& aliqui eorum adepto nuper ſummo Sacerdotii honore ſupereminent*, hos inter includi Eucherium, uti Hilarium intelligi diximus, & Maximum denotari quoque Uſſerius contendit, ſed planè hic hallucinatur, quia literæ illæ datæ ſunt anno 429. Maximus verò anno demum 433. ad Rejenſem ſedem evectus eſt. Eucherius quoque haud in numero eorum Epiſcoporum, de quibus Proſper, reponi poteſt; nam in oratione parænetica, quâ Valerianum cognatum ad Monaſticam vitam ſecum ineundam hortatur, atque religioſam ſolitudinem miris præconiis effert, ſcribit, ab Urbe conditâ ad ſua uſque tempora fluxiſſe annos 1185. quo tempore currebat annus 432. Epochæ Chriſtianæ, quando Eucherius adhuc Monachus Leronem incolebat. Anno 441. interfuit Arauſicanæ I. Synodo, eamque cum cæteris ſubſcripſit. Et hæc de Eucherio.

Hoc anno 449. univerſo Oriente ob Eutychetis hæreſim commoto Leo Pontifex pluribus Epiſtolis tùm ad Principes; tùm ad Epiſcopos miſſis naſcenti malo obviam ire conatus eſt. Epiſtolam præcipuè dedit ad Flavianum Antiſtitem Conſtantinopolitanum Idibus Junii adeò mirabilem, ut in Synodo Romanâ ſub Gelaſio hoc elogio approbata fuerit: *Cujus textum quiſpiam ſi uſquè ad unum jota diſputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema ſit.* Porrò hanc Epiſtolam, & cæteras contrà Eutychetem à Leone Magno emiſſas à Proſpero Pontificia Notario dictams fuiſſe teſtatur Gennadius ejuſdem ſæculi Scriptor, & aliàs non benè ergà Proſperum animatus lib. de Script. Illuſt. cap. 84. *Epiſtolæ quoque Papæ Leonis adversùs Eutychem de verâ Chriſti Incarnatione ad diverſos datæ, & ab ipſo dictatæ creduntur;* & Baronius ad diem 25. Junii in Martyrol. notis ait: *Ado Viennenſis, & alii tradunt, Proſperum fuiſſe ab Epiſtolis Sancto Leoni Papæ, ab eoque ſcripta fertur famoſiſſima illa Epiſtola Sancti Leonis ad Flavianum de Incarnatione Verbi; Quod non tantùm Gennadius, Honorius, & alii, ſed & Marcellinus Comes teſtatur in Chronico ſub Conſulatu Olybrii, & Ruſtici*, ita ut in tantâ antiquorum conſenſione vix Bellarmino hac de re jure dubitandi locus ſuperſit. Hoc indè etiam probari poteſt, quòd Epiſt. 84. ad Antiſtitem Aquilejenſem Proſperi ſtylum ſapit; hic enim in fine libri adversùs Collatorem ait: *Notum eſt, ita ſe falſitatis iſtius habere verſutias, ut ſi eis liceat præſenſæ correctionis imagine aliquod ſibi faventium radicis ſuæ germen excipere, tota ſe poſſit in exiguâ ſui parte reparare*; quæ in Leonis Epiſtolâ adversùs eoſdem Pelagianos datâ ſic redduntur: *Novimus, hanc iſtorum eſſe verſutiam, ut in quacunque particulâ dogmatis execrandi, quâ ſe à damnatorum ſocietate diſcreverint, nihil ſibi ſenſuum ſuorum exiſtiment eſſe non ſalvum.* Quibus accedit, illi Epiſtolæ, ut dictum eſt, duo integra capita ex Enchiridio Sancti Auguſtini ad verbum inſeri, quod Proſperi Auguſtinianæ doctrinæ ſtudioſiſſimi induſtriâ factum putaverim. Ado Viennenſis hoc ipſum refert de Proſpero his verbis: *Sed & Proſper Aquitanicæ regionis Notarius Beati Leonis, à quo dictatæ creduntur eſſe Epiſtolæ adversùs Eutychem de verâ Incarnatione Chriſti, & libero arbitrio male ſentientem.* Sanè nuſquam reprehenſus eſt à Patribus, vel in Synodo Eutyches, quòd Pelagianorum de libero arbitrio ſententiam ſequeretur; de Incarnatione tantùm loquuntur tot literæ Sancti Leonis adversùs ejuſdem hæreſim ad plurimos datæ, quarè haud in hoc Adoni credendum eſt.

Celebratur paulò poſt Synodus Calchedone adversùs Eutychetem, & Dioſcorum, cui Proſperum *Anno* 455. Apoſtolicæ Sedis Notarium interfuiſſe Leonis nomine ſcribit Joannes Antonius Flaminius Imolenſis in Vitâ Proſperi, quæ legitur apud Surium ad diem 25. Junii, & præfigi ſolet Proſperi libris. Sed hoc ille Scriptor, ut pleraque alia, è ſuo cerebro fingit. Leo in Epiſtolis 12. 18. 31. 41. 45. 36. 38. ſuos ad Synodum Legatos nominat, imò Epiſt. 14. & 22. Notarios etiam Româ in Orientem ad Synodum deſtinatos dicit Dulcitium, Epiphanium, & Dionyſium, neque ſemel in tot Epiſtolis Proſperi nomen legitur, ut Calchedonem cum aliis à Leone legatum miſſum fuiſſe minimè veriſimile ſit. Et quidèm Flaminius rerum à Proſpero geſtarum planè imperitus eſt; ejus cum Semipelagianis conflictus præterit; ſub Leone Magno Romam primùm veniſſe narrat, cùm pro Auguſtinianâ doctrinâ, ac ſuæ fidei famâ ſuſtinendâ Romam ad Cœleſtinum ſe contulerit, aliaque de ejus Epiſcopatu prorsùs à verò aliena aſſerit, ut certè in Proſperi rebus totus hoſpes ille ſcriptor videatur. Interim chronologia Baronii, ac Flaminii corrigenda eſt, qui anno 449. Notarium illum fuiſse Leonis aſſerunt, quo munere Epiſcopi non fungebantur, ut conſtat ex literis ejuſdem Leonis, qui Notarios filios ſemper dicit, nunquam fratres nominat, neque

Digitized by Google

de hoc dubium eſt. Poſteà Baronius ad annum 466. ſcribit, eundem vixiſſe Epiſcopum annos 24. Flaminius verò 22. & ambo mortuum aſſerunt anno 466. ut anno 449. quando contrà Eutychetem ſcribi cœptum eſt, jam Proſper inter Epiſcopos fuerit.

Anno 455. Anno 455. XVI. Kal. Aprilis Valentinianus Imperator Romæ inſidiis Maximi, cujus uxori vim ille intulerat, peremptus eſt. Natus erat teſte Proſpero VI. Nonas Julias Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. anno 418. nobis memorabili, quo Pelagianorum damnatio toto Orbe conclamata fuit. Marcellinus tamen in Chronico ad ſequentem annum Plinta, & Monaxio Coſs. natum eundem autumat V. Nonas Julias. Petavius rem ſub lite dimittit. Verùm ex Olympiodoro diligentiſſimo illius ætatis ſcriptore Marcellini ſententia præferenda eſt: Etenim initio anni 417. nuptiæ inter Conſtantium, & Placidiam celebratæ fuerunt; verba Olympiodori dedimus lib. 1. cap. 20. priùs verò natam Honoriam, quàm Valentinianum idem auctor prodit: *Hinc* inquiens *nata filia, quam Honoriam nominarunt, filius item, cui Valentiniano nomen datum.* Dictus fuit Cæſar anno 424. ab Hellione Magiſtro officiorum Theodoſii nomine Cæſareâ veſte Theſſalonicæ indutus; ſequenti anno Romæ Imperator Auguſtus creatus fuit jam ſeptennis, quo anno poteſtate Tribunitiâ decoratus eſt, ut putant ex titulo literarum dat. VII. Kal. Februarii Sporatio Conſule anno 452. *Imp. Fl. Valentinianus Pontifex inclytus, Germanicus inclytus, Alamanicus inclitus, Sarmaticus inclytus, Tribunitiæ poteſtatis vicies ſepties, Imperator vicies ſepties, Conſul ſepties.* Hi tituli leguntur in Synodi Calchedonenſis tertiâ actione editionis ſub Sixto, itemque Colonienſis Binii, at Græca exemplaria illos non exhibent; videntur ergo ab aliquo ſciolo adſuti, neque enim Chriſtiani Imperatores poſt Gratianum Pontificis titulum ſibi uſurparunt. Vixit Valentinianus annos XXXV. Menſes VIII. Imperavit verò annos XXIX. Menſes III. obiit ſinè prole maſculâ duabus fœminis relictis Eudoxiâ, & Placidiâ eodem partu editis anno 437. IV. Non. Novembris ex Chronico Alexandrino. Non eſt noſtri inſtituti ejuſdem Principis tùm virtutes, tùm vitia recenſere; ille ſanè Orthodoxam fidem defendit, ac ſeveris legibus in hæreticos animadvertit. Adhuc puer ſub Placidiâ datis ad Patroclum Arelatenſem literis, quas lib. 1. cap. 24. produximus, Pelagianorum Epiſcoporum audaciam compeſcuit. Auctor eſt Gennadius, Valentiniano imperante Julianum olim tùm à Zoſimo, & Cœleſtino, tùm ab Epheſinâ Synodo, ac Sixto III. toties damnatum obiiſſe. Baronius ad annum 419. num. 54. arguit Gennadium, quòd dixit, Julianum deceſſiſſe *Conſtantio, & Valentiniano* imperantibus. At injuſtè Gennadius reprehenditur, nam ejuſdem liber Baſileæ anno 1516 inter opera Hieronymi excuſus tradit, Julianum mortuum *Valentiniano Conſtantii filio imperante*, & ita olim legit Petrus de Natalibus; Undè editio Suffridi Petri corrigenda eſt, quæ ait: *Moritur Valentiniano, & Conſtantino ejus filio imperante.* Nam Valentinianus ex Eudoxiâ conjuge duas tantùm filias ſuſcepit ex Procopio lib. 1. de bello Vandalico. Vignierius, qui quatuor Auguſtini contrà Julianum libros tandiu deſideratos poſteris donavit, in præfatione Operis imperfecti laudat hæc verba Proſperi cap. 6. de dimidii temp. promiſſ. *In Italiâ quoque nobis apud Campaniam conſtitutis, dum venerabilis, & Apoſtolico honore nominandus Papa Leo ſubverteret, & contereret Pelagianos, & maximè Julianum;* Et ſtatim infert: *Ex quo immaniter Gennadium erraſſe conſtat, qui ſub Valentiniano Julianum obiiſſe in ſuo catalogo commemorat.* Sed Vignierius ipſe *immaniter* erravit, dum Leonem Valentiniano imperante haud Pontificem putavit; Leonis Papæ anno XV. Valentinianus occiſus fuit. Legitur Epiſtola Sancti Leonis 29. & ſequentes datæ *Valentiniano Auguſto VII. & Avieno Coſſ.* nempè anno 450. Proſper verò antè quatuor paginas ejuſdem voluminis, quod appellat ille auctor; nempè promiſſione 38. ait: *Sub Conſtantio, & Placidiâ Auguſtâ, quorum nunc filius Valentinianus Pius, & Chriſtianus imperat &c.* Vignierius hunc Valentinianum Imperatorem hujus nominis Tertium cum alterutro Valentiniano I. vel II. fortè confudit. Hic idem Scriptor affirmat, diu Julianum ſuperſtitem fuiſſe, Lerinenſe etiam cœnobium petiiſſe, ubi à Fauſto Abbate imprudenter exceptus ejuſdem animum Semipelagianis erroribus infecit; addit, attigiſſe Julianum tempora Fulgentii Ruſpenſis, ac tandem in Siciliâ Ludi Magiſtrum fatis conceſſiſſe, idque ex MSS. teſtimoniis, quæ in lucem ſe emiſſurum promittit, probatum ſibi eſſe autumat. Cæterùm nobis interim aſſenſum ſuſpendere licebit; jam enim ab anno 426. ex Caſſiani libris Lerinenſes pravis de divinâ gratiâ opinionibus infectos accepimus, atque anno 429. ex eo cœnobio Hilarium Arelatenſem magnum Semipelagianorum Patronum egreſſum Proſper aſſerit. Fulgentii ætatem eundem attigiſſe pueri fortè concedam. Nam Julianus anno 410. erat Diaconus, quod ex Epiſtolâ Sancti Doctoris 131. ad Memorium Juliani Patrem intelligitur; illam enim detulit Poſſidius Epiſcopus Calamenſis, cùm à Synodo Africanâ celebratâ poſt conſulatum glorioſiſſimorum Impp. Honorii VIII. & Theodoſii II. Augg. anno 410. legatus ad Honorium deſtinatus fuit ex codice Concil. Africæ. Ibidem verò Julianus Diaconus ab Auguſtino commendatur. Fulgentius verò natus eſt juxta Baronii ſententiam anno 464. noſtram verò quadriennio poſt. Non poſſum hìc non execrari ſpiſſiſſimum errorem, ut mitiùs loquar, Petri de Natalibus Epiſcopi Equilini, qui libro tertio de Sanctis inter Divos Julianum Pelagianum connumerat hunc in capite 30. titulum inſcribens: *De Sancto Juliano Confeſſore.* Quo loco in teſtem vocat Gennadium, qui tamen cap. 45. apertè de Juliano ſcribit: *Poſteà verò hæreſim Pelagii defendere nixus ſcripſit adversùs Auguſtinum impugnatorem illius libros quatuor, & iterum libros octo.* Et tamen hæc per ſummam imperitiam Equilinus ſcripturit: *Hic ſcripſit adversùs quendam impugnatorem ejus libros quatuor, & iterum adversùs alios hæreſiarchas libros octo*, Auguſtinum hæreſiarcharum nomine infamato; Et hos Homines ſcribere! Gennadius ait, Julianum clarum fuiſſe inter Eccleſiæ Doctores antequam ad Pelagianos accederet; undè infertur non adeò juvenem fuiſſe anno 417. ut Fulgentii pueritiam exceſſerit. Plura de eodem diximus libro primo, ubi illius genus, ſtudia, conjugium, aliave deſcripſimus.

Scripſit Julianus adversùs primum lib. Sancti Auguſtini de Nuptiis, & Concupiſcentiâ libros quatuor, quos nuncupavit Turbantio Epiſcopo Pelagiano, qui poſteà ad bonam frugem rediit; hos confutavit Auguſtinus altero libro de Nuptiis, & concupiſcentiâ, & pleniùs ſex libris contrà Julianum inſcriptis. Ille autem ſecundum illud Sancti Doctoris volumen octo libris rursùs adortus fuit, quibus Sanctus Pater in opere imperfecto reſpondet. Scribit Julianus, duas ſe Epiſtolas ad Zoſimum ſcripſiſſe, totidem alias Sanctum

ctum

Digitized by Google

ctum Auguſtinum eum dictaſſe tradit; Romam unam, alteram duodeviginti Epiſcoporum ſubſcriptione firmatam ad Ruſum Epiſcopum Theſſalonicenſem; illius Epiſtolæ ad Zoſimum fragmenta quædam recitavimus ex Mario Mercatore lib. 1. cap. 18. Janſenius in indice librorum à Juliano editorum emiſit librum de conſtantiâ, quem tamen ſe legiſſe Beda affirmat in præfatione ad lib. Canticorum, quo loco idem Beda duos Juliani libros commemorat in Cantica exaratos, quorum primus inſcriptus ab illo fuit *De Amore*, ubi hunc poſſe à fœdis voluptatibus ſegregari oſtendit, in altero verò ſacri epithalamii expoſitionem conſtruit, hæreticis ſententiis juxtà Pelagianam ſcholam utroque libro aſperſo, ut Beda apertè demonſtrat; etenim veluti veneno antidotum opponens duos & ipſe libros elucubravit, in uno ea, quæ in libro de Amore Julianus tradidit, refellit, in altero autem Canticorum explicationem aggreditur.

Pelagiani à Leone Magno tam ſeveris legibus coerciti ſunt, ut per triginta, & ampliùs annos nihil contrà ipſos deinceps ab Apoſtolicâ Sede ſancitum legamus. Obiit Sanctiſſimus Pontifex anno ſalutis 461. Pontificatûs verò XXI. de fide Orthodoxâ optimè meritus: ille enim Manichæos, Neſtorianos, Eutychetem, aliaſque peſtes profligarat, atque eas inter Pelagianam quoque hæreſim ultimo penè ictu jugulavit. Gelaſius Papa in Epiſtolâ ad Epiſcopum Honorium Leonem poſtremum ponit Romanorum Præſulum, qui Pelagianos damnarunt: *An fortaßè*, ait, *neſcitis hanc hæreſim, de quâ loquimur, & ab Apoſtolicâ dudum Sede per Beatæ Mem. Innocentium, ac deinde Zoſimum, Sixtum, Leonem continuis, & inceſſabilibus ſententiis fuiße proſtratam?* Tantùm verò honoris ab hoc Leone Auguſtino noſtro datum eſt, ut in Epiſtolâ ad Januarium 84. vulgò ad Nicetam integra ex Auguſtinianis libris capita recitarit.

Anno 461.

CAPUT XIV.

Fauſtus Rejorum Epiſcopus. Proſperi obitus, de cujus Epiſcopatu ſententia profertur. Plures libri eidem falsò adſcripti. Joannis Flaminii errores notati.

Anno 462.

INterim Fauſtus in locum Maximi Epiſcopi in Rejenſi cathedrâ ſuffectus in Galliam nos vocat, quò tragœdiam ab ipſo contrà Auguſtinum concinnatam ſpectemus. Quo anno Rejorum Epiſcopus inauguratus fuerit, non liquet. Baronius ad annum 472. ejuſdem dignitatem revocat, quòd Sidonius tunc Epiſcopus in Epiſtolâ ad Fauſtum, novam Fauſti Epiſcopi dignitatem appellat, Sidonium verò anno circiter 472. Arvernorum Antiſtitem electum optimè idem Baronius deducit ex ejuſdem Epiſtolâ ad Lupum Trecenſem. Cæterùm jam antè decennium legimus in Epiſtolis Hilari Papæ Fauſtum fuiſſe Epiſcopum; nam Pontifex in literis datis ad Leontium, & alios Gallicanos Præſules III. Nonas Decemb. anno 462. ſcribit, Fauſtum, & Auxanium Epiſcopos interfuiſſe Synodo apud ſe in Urbe celebratæ: *Præſidente fratrum*, inquit, *numeroſo Concilio è diverſis provinciis ad diem natalis noſtri in honorem Beati Petri Apoſtoli per Dei gratiam congregato, præſidentibus fratribus, & Coepiſcopis noſtris Fauſto, & Auxanio, atque agentibus plurimis, quæ vigorem reſpiciunt, auctoritatemque judicii, id à nobis pacis amore eſt conſtitutum, ut in ſententiâ, quâ ſub adverſione utriuſque legationis indè directâ Chriſto Domino noſtro inſpirante protulimus &c.* Graviſſima lis inter Leontium Arelatenſem, & Mamertum Viennenſem Metropolitas agitabatur, iſte enim Dienſibus Epiſcopum dederat, quod ad ſe ſpectare Arelatenſis Antiſtes contendebat. Fauſtus, & Auxanius ab Synodo judices electi Leontio cauſam adjudicarunt, quam ſententiam idem Hilarus Papa anno ſequenti 463. ratam declaravit: *Omnia*, inquit, *quæ à vobis ſunt per Fratres, & Coepiſcopos noſtros Fauſtum, & Auxanium definita roborantes congregationes annuas ordinante fratre, & Coepiſcopo noſtro Leontio admonitis Metropolitanis, quod ſæpè dicendum eſt, celebrare dignemini.* Ex his ab anno 462. Fauſtus Rejorum Epiſcopus intelligitur, ut eorum ſententia penitùs corruat, qui eo tempore Proſperum Aquitanum Rejenſium in Galliâ Antiſtitem ponunt, uti Baronius, Bellarminus, Sauſſajus, & alii dixere: Nam ex Sidonii Euchariſtico certum eſt, Fauſtum Maximo ſucceſſiſſe, dum ſcribit ad eundem in Euchariſtico:

——— fuerit quis Maximus ille
Undè tu cujus Monachuſque Antiſtes, & Abbas
Bis ſucceſſor agis.

Maximum verò anno 433. Epiſcopatum indeptum diximus; idem anno 439. interfuit Synodo Rejenſi, anno 441. Arauſicana decreta ſubſcripſit. Rursùs anno 452. nominatur in Epiſtolis Epiſcoporum Galliæ ad Leonem, & in reſcripto ad eoſdem, in quibus cùm inter cæteros Fauſtus non legatur, non obſcurè deducitur id temporis Lerinenſium Abbatem fuiſſe. Undè nullus reſtat Proſpero locus in Rejenſi Sede Maximum inter, ac Fauſtum, cùm præſertim Proſpero vigintiquatuor anni Epiſcopatûs à Baronio dentur. Accedit neque in literis Leonis anno 452. neque in literis Hilari anno 464. in quibus Narbonenſis Galliæ Præſules nominantur, ullum Proſperum legi, ſed in his Fauſtum, in illis verò Maximum ejuſdem deceſſorem. Inſuper etiamſi Proſper fuiſset Rejorum Epiſcopus, non benè dicit Baronius ad annum 466. *Proſper Regienſis in Aquitaniâ Epiſcopus*, nam Rejenſes non locantur in Aquitaniâ, ſed in Narbonenſi provinciâ ſecundâ.

Joannes Antonius Flaminius in Vitâ Proſperi, Ferrarius in Martyrologio, & Itali Scriptores communiter aſſerunt, Proſperum fuiſſe Epiſcopum Regii Lepidi in Inſubriâ, & ſanè illa Eccleſia ſuum eſſe hunc Proſperum contendit, pioque cultu ejus quot annis memoriam celebrat. At neque verum eſt, illum Regienſibus præfuiſſe annis duobus, & viginti, ut tradunt proximè memorati Scriptores ejus obitum uſque ad annum 466. producentes, nam anno 451. Faventius erat Regii Lepidi Epiſcopus, ut patet ex literis Synodi Mediolanenſis ad Leonem Papam, quæ ponuntur antè 51. Epiſtolam ejuſdem, ibi enim legitur: *Ego Faventius Epiſcopus Regienſis Eccleſiæ in omnia ſupraſcripta conſenſi, & ſubſcripſi.* Imò tabulæ Eccleſiæ Regienſis, quas in Italiâ Sacrâ profert Ughellus circà annum 458. Elpidium Regienſem Epiſcopum ponunt, undè ſi Proſper plurimos annos illius Urbis ſacris præfuiſſe dicendus eſt, ut ex antiquis ejuſdem Eccleſiæ breviariis Ferrarius refert, jam ultrà Anthemii tempora Epiſcopatus Proſperi excurret, cujus rei nullum antiquum auctorem laudabimus. Ego quidèm cùm videam omnes Scriptores, qui Proſpero viciniores fuere, illius nomen abſque ullâ dignitatis ſacræ mentione recitare, vix adduci poſſum, ut eundem fuiſſe alicubi Epiſcopum credam. Gennadius cap. 88. ita ſcribit: *Proſper homo Aquitanicæ Regionis:* qui tamen quoslibet ſcriptores vel Epiſcopos, vel Presbyteros eorundem ſacrâ

dignitate recenſitâ nominat. Victorius ex eadem Aquitaniâ, ac Proſperi coætaneus illum tanquam Epiſcopum non appellavit in epiſtolâ nuncupatoriâ ad Hilarum Papam. Gelaſius in indice Auctorum approbatorum, cùm cæteros Epiſcopos nominaſſet, ac poſtea etiam Hieronymum Presbyterum dixiſſet, addit: *Item Opuſcula Proſperi viri religioſiſſimi.* Non autem hinc cogimur ad negandum, eundem Presbyterum fuiſse, nam ibidem de Rufino ait: *Rufinus vir religioſus*, quem tamen Presbyterum fuiſse certum eſt. Et hi eodem ſæculo floruere; proximo verò nullus Proſperum Epiſcopum nuncupavit, non Fulgentius lib. 1. ad Monimum cap. 30. non Victor Tunonenſis initio Chronicorum. Abbas Biclarienſis initio Chronici ait: *Poſt Euſebium Cæſarienſis Eccleſiæ Epiſcopum, Hieronymum toto Orbe notum Presbyrum, nec non & Proſperum virum religioſum, atque Victorem Tununenſis Eccleſiæ Africanæ Epiſcopum, &c.* Primum, & ultimum Epiſcopos dicit, non item Proſperum. Miror autem, Voſſium virum aliàs diligentiſſimum ex Marcellino Comite lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 18. Proſperum Epiſcopum nominare; nam ille ad conſulatum Viviani, & Baſilii unius Gennadii verbis loquitur, quem tranſcripſiſſe nemini dubium eſse poteſt; Indè etiam Ado ſuum Proſpero teſtimonium dedit. Honorius Auguſtodunenſis in lib. de Script. Eccleſ. num. 460. vel cap. 94. dicit Proſperum Epiſcopum, undè plerique in eam ſententiam abjere, ſed id Amanuenſium erratum fuit, nam cùm ad verbum omnia ille tranſcribat ex Gennadio, ubi hic habet: *Proſper homo Aquitanicæ regionis, ſermone ſcholaſticus, & aſsertionibus nervoſus &c.* Honorius legit: *Proſper Epiſcopus Aquitanicæ regionis, ſermone ſcholaſticus, & aſsertionibus nervoſus &c.* quem tamen ſic erraſse, dum Epiſcopum Aquitanicæ regionis Proſperum ſcribit, cùm Narbonenſis regionis Epiſcopus dicendus fuiſſet, non credam; cur enim homini Auguſtodunenſi tantùm erroris affricem? Eſt enim Auguſtodunum in Provinciâ Lugdunenſi primâ. Quod ſi Martinus Polonus, & Trithemius, qui poſt octingentos annos ab obitu Proſperi vixere, illum Epiſcopum appellant, antiquis plus fidei habendum puto. Quo anno Sanctus Proſper obierit incertum eſt; ſcripſiſſe illum Chronicon uſquè ad captam Urbem à Genſerico, quæ accidit anno 455. ſcribit Gennadius, Marcellinus Comes ut adhuc ſuperſtitis mentionem facit ad annum 463. Philippus Labbè, qui catalogum ſui Bellarmini de Scriptoribus Eccleſiaſticis eruditis obſervationibus illuſtravit, ſcribit deceſſiſſe Proſperum anno 456. etenim Victorius Aquitanus in laudatâ epiſtolâ nuncupatoriâ, quam anno 457. ſcriptam eſſe, ex Paſchali caractere, aliiſque temporum notis eidem additis certum eſt, vocat Proſperum Sanctum, ac venerabilem virum. Sed levis hæc conjectura eſt, nam eo tempore *Sancti* titulus etiam viventibus deferebatur, ut paſſim patet, & Proſper ipſe vocat Leontium Diaconum, & Hilarium Epiſcopum Sanctos in Epiſtolâ ad Auguſtinum. Imò cùm ibidem Victorius nominans Hieronymum Sanctæ memoriæ illum dicat, neque eâ honoris præfatione utatur in nominando Proſpero, eodem Auctore eo anno 457. Proſperum adhuc ſuperſtitem fuiſse credo.

Plura ſcripſit Proſper, nam præter Chronicon, quod integrum nuper donavit laudatus Labbè tomo 1. Bibl. MSS. tres pro divinæ gratiæ defenſione epiſtolas dedit ad Auguſtinum, ad Rufinum, ac Demetriadem, quarum poſtrema cùm inter Ambroſianas circumferretur, noſtro Aquitano reſtituta eſt auctore Joanne Coſtero Lovanienſibus adprobantibus. Baronius ad annum 413. ſcribit, hanc epiſtolam ad Demetriadem à Bedâ lib. 1. in Cantica Proſpero adſcriptam fuiſse, & alteram contrà divinam gratiam ad eandem Virginem ab eodem attributam Pelagio. Sed utrumque falſum eſt; nam ibi Beda non Pelagio, ſed per errorem Juliano attribuit epiſtolam ad Demetriadem pro defenſione liberi arbitrii exaratam, alterius verò, ad Demetriadem epiſtolæ à Proſpero ſcriptæ, ne meminit quidèm. Egregium volumen edidit contrà Collatorem, de quo ſuperiùs plura dicta ſunt, uti etiam libellos quoſdam, queis nonnullorum Gallorum, Vincentii Lerinenſis, ac aliorum objectiones contrà Auguſtini doctrinam diſſolvere conatus eſt. Celebre eſt carmen ejuſdem heroicum contrà Ingratos, nempè Semipelagianos divinæ gratiæ decurtatores. Aliud verò poema de providentiâ non eſt Proſperi, ſed hominis Semipelagiani, ut à pleriſque notatum eſt. Idem tamen compoſuit librum Sententiarum CCCLXXXVIII. ex variis Sancti Auguſtini libris conflatum. Tria juſta volumina auctorem præſeferunt Proſperum, quæ tamen haud ab illo compoſita fuiſse pro certo habeo; ſed paulò fuſiùs res aperienda venit.

In primis Auctorem faciunt hunc Proſperum Aquitanum librorum de prædictionibus, & promiſſionibus Dei, qui in partes tres diviſi ſunt. Ego verò non Proſpero Aquitano adſcribendos illos libros exiſtimo, ſed alteri Proſpero Africano. Horum voluminum auctor parte 3. cap. 6. narrat Aſpare Carthagine conſtituto, nempè anno 434. cùm à Tregetio contrà Genſericum feliciter pugnatum eſt, puellâ à Dæmone ibidem vexatâ mirum quid ſe præſente eveniſſe: *Accidit autem*, inquit, *ut quintuſdecimus Dominicus illuceſceret dies aſcendente nobiſcum Sacerdote, ut matutinum illic ſacrificium ſolito offerretur, puellam Præpoſitus ad altare perduxit &c.* Igitur ille Scriptor ad annum 434. Carthagine morabatur, cùm tamen noſter Proſper id temporis in Galliis contrà Semipelagianos excubaret, uti ad annum 433. expendimus. Rursùs idem Scriptor par. 3. promiſſ. 38. juvenem ſe Carthagine fuiſse ſub Aurelio Antiſtite teſtatur: *Cùm Sancta Paſchæ ſolemnis ageretur feſtivitas collecta illic, & undique omni curioſitate etiam adveniens multitudo Sacerdotum multorum Pater, & dignæ memoriæ nominandus Antiſtes Aurelius cæleſtis jam patriæ civis cathedram illic loco Cœleſtis & habuit, & ſedit. Ipſe tunc aderam cum ſociis, & amicis, atque ut ſe adoleſcentium ætas impatiens circumquaque vertebat, &c.* Hoc templum Cœleſtis anno 399. conſecratum fuit, quando Honorius Imperator edicto templa Idolorum *cum ſuis adjacentibus ſpatiis Eccleſiis detulit*: ex Proſpero ibidem. Ex his patet, hunc Scriptorem fuiſſe civem Carthaginenſem, cùm antè annum 400. & anno 434. Carthaginem incoluiſſe ſe dicat, quod etiam ex iis, quæ in fine libri de quadam peculiari Carthaginenſium conſuetudine tradit, non obſcurè colligitur. At noſter Proſper fuit Aquitanus, & in Epiſtolâ ad Auguſtinum ait: *Ignotus quidèm tibi facie, ſed jam aliquatenus, ſi reminiſcaris animo, ac ſermone compertus.* Quod fieri non potuiſſet, ſi eo tempore Carthagine fuiſſet ſub Aurelio, cùm Auguſtinus ob Synodos frequentiores Carthaginem ſæpiſſimè frequentaret, undè & videre Proſperum, & à Proſpero videri potuiſſet. Hæc ſcribit Caſſiodorus, qui eodem, quo Proſper, & inſequenti ſæculo vixit, initio libri de divinis lectionibus. *Sanctus quoque Proſ-*

per

per ſedula curâ legendus eſt, qui tres libros totius auctoritatis divinæ in centum quinquaginta tribus titulis comprehendit, ad inſtar piſcium, quos Evangelica retia de hujus ſeculi tempeſtosâ profunditate traxerunt. Porrò hic memoratos hucuſque libros de divinis promiſſionibus deſignari patet ex præfatione, & peroratione operis, nam tres priores partes ex quadraginta capitulis ſingulæ conſtant, quæ verò has conſequitur, in viginti capita diſtribuitur, ultima ex tredecim conflatur, & *perficiunt*, ait in peroratione *centum quinquaginta tria, in qua numero ſacrati illi piſces reti veritatis incorrupto poſt reſurrectionem Domini juſſione capti ſunt, millia ſanctorum ſignificantes &c.* Quarè duos Proſperos coætaneos fuiſſe puto, hunc Africanum, alterum verò Aquitanum ex Gennadio, & ille fortè fuit Regii Lepidi Epiſcopus in Inſubriâ.

Sequuntur libri tres de Vitâ contemplativâ Juliano Epiſcopo inſcripti, quorum idem Proſper Auctor publicatur. Sanè illos Proſperi eſſe ex antiquis exiſtimarunt Codogandus Epiſcopus Metenſis in lib. de Laicali Inſtitutione, Synodus Aquiſgranenſis ſub Ludovico Pio, & Theodulphus Aurelianenſis, qui ſcripſit de Spiritu Sancto anno 809. cujus liber editus eſt à Sirmondo. Cæterùm non eſſe Proſperi, ſed Juliani cognomento Pomerii, qui Arelate in Galliis Rethoricam docuit, cujus ſcholam Cæſarium juvenem adiiſſe inferiùs dicemus, mihi penè certum eſt ex Sancto Iſidoro in lib. de Eccleſ. Script. cap. 12. ubi agens de libris ejuſdem Pomerii ait in fine capitis: *Edidit etiam unum libellum de virginibus inſtituendis: alios quoque tres de futuræ vitæ contemplatione, vel actuali converſatione, nec non etiam de vitiis, & virtutibus.* Qui ſanè libri ſunt illi, qui Proſperi nomine vulgò circumferuntur; In quorum primo, ut ipſe teſtatur in præfatione libri tertii, agitur *de vitâ contemplativâ*: in altero de *actuali* vitâ: in poſtremo *de vitiis, & virtutibus.* His accedit, ab hoc Scriptore lib. 2. cap. 9. Hilarium Arelatenſem etiam, atque etiam laudari, quod Proſper Aquitanus non ita liberaliter feciſſet, cùm Hilarius Arelatenſis Semipelagianorum in Galliis Coryphæus fuerit, ut ipſemet Proſper teſtatur in literis ad Auguſtinum. Ibi verò loquitur de Hilario uti jam defuncto, nempè poſt annum 449. ſe verò non eſſe Epiſcopum palam oſtendit lib. 1. cap. 14. Undè, qui putant hoſce libros eſſe Proſperi, non video, quâ ratione ſcribant mortuum Proſperum anno 466. exactis duobus, & viginti annis in Epiſcopatu. Præterea hic Scriptor nuncupavit memoratos libros Juliano Epiſcopo, quo jubente ſe illos exaraſſe teſtatur initio præfationis. At in Gennadio Suffridi Petri cap. 98. ſcribitur: *Pomerius natione Maurus in Galliâ Presbyter ordinatur interrogantibus Juliano Epiſcopo, & Vero Presbytero &c. compoſuit de naturâ animæ & qualitate ejus libros octo.* Ut planè compertum fiat, eidem Epiſcopo Juliano & libros de Vitâ contemplativâ, & libros de Animâ, uti ait Gennadius, ab eodem auctore inſcriptos fuiſſe. Itaque neque illi tres libri de vitâ contemplativâ Proſperum auctorem habuere, quod vidit etiam vir erudititiſſimus Pater Lupus in epiſtolâ apologeticâ ad me ſcriptâ de Contritione Chriſtianâ Lovanii impreſſâ anno 1667. in quâ cap. 5. ad 8. accuſationem ex laudato Iſidoro hoc probat, affirmans Dacherium, & Sirmondum in eâdem ſententiâ fuiſſe.

Julianus igitur Pomerius Maurus vir inſignis, ac in Galliâ percelebris, ut patet ex libro 1. de Vitâ Sancti Cæſarii cap. 3. horum voluminum auctor dicitur, vel certè quicumque alius fuerit, idem meritò inter ſectatores Sancti Auguſtini numerandus eſt; nam lib. 3. cap. 31. cùm eximiè Sanctum Auguſtinum commendaſſet, addit: *Quem in his libellis pro poſſibilitate ſecutus ſum.* Quod ſanè conſtat cuique vel leviter eoſdem inſpicienti. Verùm in libro ſecundo de Animâ, ubi quærit: *Utrum anima corporea ſit, an incorporea*, à Sancti Auguſtini ſententiâ diſcedens, *Tertulliani erroribus conſentiens animam corpoream eſſe dixit.* Ita teſtatur Sanctus Iſidorus, nam octo illi libri Pomerii de animâ intereiderunt. Erat eâ ætate celebris in Galliâ quæſtio de animæ corpulentiâ, nam corpoream eſſe illam ibidem docuere Caſſianus, Fauſtus, Gennadius, ad quos & Pomerius acceſſit, qui eodem ſæculo floruit. Oppoſitum ſcriptis ſuſtinebant Sanctus Avitus Viennenſis Antiſtes in Epiſtolâ ad Regem Burgundionum, & Claudianus Mamercus in libris de Animâ.

Reſtant denique duo libri de vocatione Gentium, qui vulgò ſub nomine Proſperi leguntur. Hi quidèm voluminibus Sancti Ambroſii inſerti erant, ſed immeritò, nam lib. 1. cap. 7. leguntur hæc verba: *Fato autem non baptizari parvulos, nec Pelagiani potuerunt dicere, ſed quia eos à peccato liberos auſi ſunt profiteri; meruere damnari.* Quarè illi libri non ſunt Ambroſii, qui mortuus eſt anno 397. antequam Pelagianorum nomen audiretur, ſed planè ſcripti ſunt poſt Pelagianos ab Apoſtolicâ Sede damnatos. Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 20. ait ſe *pro certo* habere, non eſſe Regienſis Proſperi, quòd illorum auctor in ſententiâ de reprobatione mollior ſit, quàm Proſper Aquitanus. Voſſio ſubſcribo; etenim video, illorum Scriptorem diverſâ à Proſpero viâ abiiſſe. Nam lib. 2. plurimum laboris inſumit, ut communem gratiam Dei omnibus faciat. Verſans verò cap. 20. objectionem illam à parvulis ductam, in quâ Auguſtinus, & ſectatores contrà Pelagianos triumphum ſibi cecinerunt, ita cap. 23. reſpondet: *Non irreligiosè arbitror credi, neque inconvenienter intelligi, quòd iſti paucorum dierum homines ad illam pertineant gratiæ partem, quæ ſemper univerſis eſt impenſa nationibus, quâ benè utique ſi eorum uterentur parentes, etiam ipſi per eoſdem juvarentur.* Quibus contraria ſcribit noſter Proſper in carmine de Ingratis cap. 21. ubi urget illud argumentum de parvulis.

Et tamen ex iſtis miſeratrix gratia quoſdam
Eligit, & rurſum genitos baptiſmate transfert
In regnum æternum, multis in morte relictis,
Quorum cauſa fuit ſimilis de vulnere eodem.
Nec meritis iſtud patris aptare parentum,
Ceu pia profuerit redimendis cura bonorum,
Abſtuleritque aliis aliena ignavia vitam:
Cùm videas multos Sanctis genitoribus ortos,
Nullo ſalvari ſtudio potuiſſe ſuorum.

Item ille Scriptor toto libro ſecundo probat, Deum omnibus ſemper hominibus gratiam largitum fuiſſe; inſigniora loca donat Voſſius lib. 7. par. 1. theſi. 4. At Proſper hanc communem gratiam penitus repudiavit. Ibidem cap. 11. ait.

—— dic undè probes, quòd gratia Chriſti
Nullum omnino hominem de cunctis, qui generantur,
Prætereat, cui non regnum, vitamque beatam
Impertire velit.

Quod improbat, quia Euangelium non omnibus gentibus annunciatum ſtatim fuit, cùm tamen alter gratiam communem faciat, quia ad omnes miſſi ſunt Apoſtoli, ut Euangelium prædicarent. Porrò cap. 3. initio gratiam communem ſuadet, quia Deus quoſdam ad ſe cognoſcendum *cœli, & terræ teſtimoniis convenit.* Alios, nempè Judæos, *doctrinâ legis, Prophetarum*

earum

Digitized by Google

tarum oraculis, miraculorum ſignis adjuvit. Hanc autem non eſſe veram gratiam ſcribit Proſper in Epiſtolâ ad Demetriadem, ſed illam, quâ Deus intrinſecùs operatur, cùm illa omnia exteriùs tantùm animum pulſent, neque differant à gratiâ Pelagianorum, quæ conſiſtebat in lege, doctrinâ, miraculis &c. ut fusè narrat Sanctus Auguſtinus in libro de Gratiâ Chriſti. Rursùs capite 5. tradit, gentes, quibus non uti Hebræis Numen ſe manifeſtavit, non eſſe excuſabiles *Adhibita enim*, inquit, *ſemper eſt univerſis hominibus quædam ſupernæ menſura doctrinæ, quæ etſi parcioris, occultioriſque gratiæ fuit, ſufficit tamen ſicut Dominus judicavit, quibuſdam ad remedium, omnibus ad teſtimonium.* At noſter Proſper canit cap. 32.

Non autem rectè, nec verè dicitur illos,
Qui ſunt exortes divini muneris, & quos
Gratia neglexit, degentes mortis in umbrâ,
Peccati non eſſe reos, quia recta gerendi
Non data ſit virtus. Naturæ compede vinctos
Procubuiſſe negant &c.

Ubi ex peccato originis tradit hominem jure optimo gratiâ privari. Præterea idem Scriptor capite ultimo ſatis timidè de prædeſtinatione loquitur, imò ſcientiam illi præviam non ſemel ponere videtur, dum illam objectionem ſibi opponens, *fruſtrà nos orare, & laborare, ſi ex incommutabili propoſito ejus Chriſtianæ gratiæ ſubſiſtit electia*; ita ibi reſpondet: *Non intelligunt ſcientiam Dei, quæ & præterita, & præſentia, & futura complectitur, tempore non teneri*, & cùm id paucis explicaſſet concludit: *Hæc autem æterna, & ſemper tranquilla cognitio nullâ nos urget neceſſitate peccandi &c.* Ibidem electionem ad gratiam ſinè meritis adſtruit, electionem verò ad gloriam ex meritis ſuſpendit: *Deus ergo his, quos eligit ſinè meritis, dat undè ornentur ex meritis; Et fruſtrà dicitur, quòd ratio operandi non ſit in electis, cùm etiam ad hoc operentur, ut electi ſint.* At Sanctus Proſper in Epiſtolâ ad Rufinum generoſiùs divinæ prædeſtinationis decretum defendit, ac ſolidiùs illud communit, quod & in reſponſione ad Genuenſes, alioſque itidem præſtat. Et ut uno verbo concludam, nunquam me judice unus, idemque auctor fuit horum librorum, & poematis contrà Ingratos; Et Proſper, qui ubique Sanctum Auguſtinum laudat, in his etiam libris de vocatione Gentium eundem certè nominaſſet, ſi illorum ſcriptor fuiſſet.

Quarè exiſtimo auctorem horum librorum de vocatione gentium medium quid ſapere inter Semipelagianos, & Sanctum Auguſtinum, quem etiam mollem Auguſtinianum dixeris, cùm Proſper inter rigidos meritò reponendus ſit. Ille quidèm lib. 1. cap. 8. & 9. Semipelagianiſmum ſuffocat, dum probat fidem, & perſeverantiam eſſe dona Dei, undè non poſſum ad Voſſium accedere, dum ſcribit, Hilarium Arelatenſem eſse fortè illorum librorum auctorem, nam Hilarius cum Semipelagianis teſte Proſpero in Epiſtolâ ad Auguſtinum ſentiebat. Sed de his ſatis. Illud tamen moneo me ita de Proſperi libris judicare, ut in hoc opere vulgarem de illis ſententiam quandoque ſecutus ſim.

De hoc Proſpero Herrera, & Elſſius Auguſtiniani Scriptores plura commenti ſunt, fuiſſe patriâ Lemovicenſem, anno 399. degiſſe Carthagine, fuiſſe diſcipulum Sancti Auguſtini, & anno demum 426. ex Africâ in Gallias rediiſse, quæ uti ſinè teſte dicuntur, ita nullam apud Lectores fidem inveniunt. Certè Proſper in Epiſtolâ ad Auguſtinum ſcriptâ anno 429. ita fatur initio: *Ignotus quidèm tibi facie, ſed jam aliquatenus ſi reminiſcaris animo, ac ſermone compertus &c.* ut planè ſupinam ignorantiam redoleat, quod ajunt, Proſperum in Africâ fuiſſe diſcipulum Sancti Auguſtini. Sancti Proſperi vitam poſterorum memoriæ tradere tentavit Jo: Antonius Flaminius, quem ſanè alterius Proſperi geſta ſcribere dicerem, niſi ex librorum indice de noſtro hoc Aquitano eum loqui intelligerem; Sed Deus bone quas ibi fabulas nectit! Ut enim omittam ſcribi ab eodem illum in Aſiam profectum, aliave, quæ reprehendimus ad annum 451. narrat, eundem poſtquam aliquandiu ibi (dubium Calchedone, an Romæ?) poſt Synodum commoratus eſt, electum Antiſtitem Regienſem, mortuum verò anno 466. Pontificatûs 22. cùm inter Synodum Calchedonenſem, & diem mortis quindecim tantùm anni numerentur; Inſuper mortuum aſſerit *Martiano Romano tenente Imperium*, cùm Marcianus antè novennium deceſſerit, nempè anno 457. & Hilario II. Pontifice Max. cùm unus tantum Hilarius ſeu Hilarus Summus Pontifex fuerit. Proſpero tribuit libros de promiſſionibus, at cur ex illis Proſperum non ſemel in Africâ fuiſſe cognovit, ut hoc ipſum in ejus vitâ recenſeret? Libros de vitâ contemplativâ inſcriptos ait Juliano Summo Pontifici, cùm nullus fuerit hujus nominis Papa, & Julianus ille Epiſcopus fuerit; Alia quæ addit planè ſunt de communi, ut ajunt, unius Confeſſoris Pontificis. Sed Proſpero ſatis laudum dat Eccleſia Romana, quæ in Martyrologio hæc de eodem recitat: *Apud Regium Sancti Proſperi Aquitani ejuſdem Urbis Epiſcopi, eruditione, ac pietate inſignis, qui adversùs Pelagianos pro fide Catholicâ ſtrenuè decertavit.*

CAPUT XV.

Fauſtus Rejenſis magni nominis Epiſcopus ſub prætextu Prædeſtinatiani erroris ex decreta Synodi Arelatenſis ac Lugdunenſis confutandi Sancti Auguſtini doctrinam impugnat. Ubi plura de Prædeſtinatianis, de Epiſtolâ Fauſti ad Lucidum, atque de utraque Synodo diſquiruntur.

FAuſtus Rejorum Antiſtes in ore famæ in Galliis verſabatur, & provinciæ Epiſcopi ab ejuſdem *Anno* 470. ſententiâ pendebant. Sidonius & Epiſtolis, & carminibus ad Fauſtum datis eundem ſuprà cæteros illius ætatis Præſules ad ſydera uſque effert. Sanctus Patiens Epiſcopus Lugdunenſis, cùm celeberrimam Sancti Juſti Baſilicam conſecrare, atque ad encænia peragenda plurimi Antiſtites conveniſſent, Fauſtus omnium precibus exoratus luculentam orationem habuit, excipiente, ac plurimum commendante unà cum reliquis eodem Sidonio. Ruricius vir nobiliſſimus, ac poſteà Lemovicenſis Epiſcopus, cùm de abdicandâ uxore, liberis, ac ditiſſimo patrimonio deliberaret, Fauſto per literas hoc ipſum ſignificavit, quem nuncupare ſolebat: *Patrem optimum, & Paſtorem egregium*, ex lib. 1. Epiſt. 2. Et quidèm univerſi Arelatenſis Provinciæ Epiſcopi tantùm Fauſto detulere, ut in cauſâ Hermetis Dienſis ad Hilarum Pontificem eidem legationem injunxerint. Fauſtus veteri ſuorum Lerinenſium concellitarum, ac Caſſiani Magiſtri opinioni inhærens Auguſtini ſententiam de efficaci electorum prædeſtinatione hac occaſione impugnavit. Fama erat, nonnullos ita Sancti Doctoris ſententiam de gratuitâ prædeſtinatione defendere, ut in abſurdos prorsùs errores declinarent, quos Auguſtiniani dogmatis adverſarii

tali-

Digitized by Google

altiùs exaggerabant. Leontius Arelatenſis Antiſtes, qui ex Hilari decreto in Galliis Synodos cogebat, ut è proviociâ horrida illa opinionum portenta, quæ à nonnullis defendi rumor erat, averruncaret, Concilium Arelate indixit, in quo cùm plurima contrà nova, ac periculoſa dogmata Patres ſtatuiſſent, uni Fauſto communi conſenſu injunctum fuit, ut editis libris ea ſuſius pertractaret, de quibus in Synodo actitatum fuerat. Teſtatur hoc Fauſtus in præfatione ad Leontium: *Quòd pro ſollicitudine*, inquit, *paſtorali, beate Papa Leonti, in condemnando prædeſtinationis errore Concilium ſummorum Antiſtitum congregaſtis, univerſis Galliarum Eccleſiis præſtitiſtis. Quòd verò ad ordinanda ea, quæ collatione publicâ doctiſſimè protuliſtis, operam infirmis humeris, curamque mandaſtis, parùm, ut reor, tanto negotio, parùm ſanctæ exiſtimationi veſtræ conſuluiſtis, & me judicio charitatis, vos periculo electionis oneraſtis.* Hic Leontius, cui ſuum opus Fauſtus inſcripſit, fuit Epiſcopus Arelatenſis, ut patet ex literis Hilari Papæ, Fauſti ad Felicem, & Ruricii ad Eonium, cujus verba inferiùs recitabo. Hæc dixi, quia Baronius ad annum 490. & ſæpè alibi, & Sauſſajus ad diem 1. Decembris, aliique putant, hunc Leontium eſſe Epiſcopum illum celebrem Forojulienſem, cui Caſſianus decem priores collationes dedicavit, cujus etiam amicitiâ Sanctus Honoratus Abbas Lerinenſis plurimùm lætabatur. Hic renunciatus fuit Epiſcopus propè annum 410. ut cap. 3. probavimus; Leontius verò Arelatenſis circà annum 450. undè corrigendus eſt Sauſſajus, qui res ab utroque geſtas gravi hallucinatione uni Forojulienſi adſcribit. Interim cùm novi rursùs errores in controverſiâ de divinæ gratiæ auxiliis ſuborti eſſent, in Lugdunenſi Synodo eorum pariter confutandorum cura eidem Fauſto commiſſa fuit. Teſtatur hæc Fauſtus in fine ejuſdem præfationis: *In quo quidèm*, inquit, *opuſculo poſt Arelatenſis Concilii ſubſcriptionem novis erroribus deprehenſis adjici aliqua Synodus Lugdunenſis exegit.* At Fauſtus malâ fide, atque animo adversùs Auguſtini ſententiam præoccupato demandatum munus executus à rectiori dogmate exorbitavit; etenim ſub prætextu Prædeſtinatianæ hæreſis confutandæ duos de Gratiâ, & Libero Arbitrio libros ſcripturivit, in qoibus ſub alieno corio Auguſtinus vapulavit, nam ejuſdem de gratuitâ prædeſtinatione ſententiam totis lacertis impugnat, Maſſilienſium dogmata dodùm à Sancto Doctore everſa reſtaurat, ac blaſphemias, quas ab Hipponenſi Præſule Proſper procul amoverat, eidem rursùs imponit: uno verbo totus Anti-Auguſtinianus eſt; certè univerſa Sacri Codicis teſtimonia à Sancto Doctore laudata, ejuſque interpretatinnes excutit, ut Joannes Maxentius oſtendit in reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ. Unum, & breve quidèm caput libri primi, nempè quartum inſpiciamus, in eo Fauſtum è diametro contrà Auguſtinum pugnare, nec illos Recentiores, qui nuper pro Fauſto laborioſas apologias enixi ſunt, negaturos fuiſse exiſtimo, ſi rem extrà partium ſtudia conſideraſſent: ibi enim cùm Sancti Auguſtini ſententiam de prædeſtinatione pluribus oppugnaſſet, concludit: *Si ergo unus ad vitam, alter ad perditionem, ut aſſerunt, eſt deputatus, ſicut quidam Sanctorum dixit, non judicandi naſcimur, ſed judicati*; Habemus confitentem reum, qui enim toto eo capite contrà prædeſtinationem gratuitam depugnarat, non obſcurè contrà Auguſtinum ſe ſtare profitetur; quis enim ille Sanctorum fuit, qui illam ſententiam docuit, niſi Auguſtinus, qui ſexcentis eam locis, & ſubtiliſſimè tradidit, & validiſſimè propugnavit? Hinc olim ſcripſerat idem Fauſtus ad Græcum, aliquid *apud doctiſſimos in Auguſtini ſcriptis eſſe ſuſpectum*, nempè dogma de prædeſtinatione ſinè ullâ meritorum præviſione. Prætereà Fauſtus totus in eo eſt, ut ſuorum Lerinenſium opiniones recoquat. Sæpè fidem ex viribus liberi arbitrii naſci docet: lib. 2. cap. 8. ait: *Undè hic extrà legem poſiti accuſantur increduli, niſi quia legem naturæ, cui fides juncta eſt, ſervare noluerunt? Undè objicitur incredulitas, niſi quia in promptu fuit credendi facultas? Liberi itaque arbitrii ratio facit ut remuneretur credens, ut damnetur incredulus.* Tradit etiam, poſſe nos abſque Dei gratiâ petere, quærere, pulſare, ut eandem impetremus: illius verba recitavimus cap. 11.

Inter cæteros, qui Prædeſtinatianorum erroribus infecti cenſebantur, erat Lucidus neſcio quis Presbyter, quem ut ab eo dogmate Fauſtus abduceret, Epiſtolam miſit eundem amicè conveniens, quò horridam ſententiam exueret, publicam, ſin minùs obſequeretur, delationem apud Synodum interminatus: hanc Epiſtolam ſubſcripſere undecim Epiſcopi, ac ipſe etiam poſteà Lucidus. Fueritne ad Synodum Arelatenſem evocatus Lucidus, vel illæ literæ in Synodo, aut antè, vel poſt ejuſdem celebrationem ſubſcriptæ ab Epiſcopis fuerint, inferiùs diſquiretur. Certè legitur apud Fauſtum ejuſdem Lucidi Epiſtola ad Patres Synodi Lugdunenſis, ut vulgò putant, in quâ ſuorum errorum palinodiam canit. Baronius, Voſſius, aliique Prædeſtinatianos refellendi provinciam à Patribus Fauſto Rejenſi demandatam ſcribunt, quòd ſtrennè ſe geſſerat in Lucido ad bonam frugem revocando; Fauſtum tamen inquiunt, ea ſuis libris inſeruiſſe, quæ haud in maodatis habebat, quibus doctiſſimi illi Antiſtites minimè albos calculos addidiſſent. Ille quidèm eo in opere totus Semipelagianus eſt, undè poſteà à Romanis Pontificibus, ac Patribus unanimi conſenſu reprobatus fuit. At cùm de Prædeſtinatianis gravis contentio paucis abhinc annis exarſerit, nonnulla de eiſdem præmittenda ſunt, quò ſcriptorum Fauſti exactior notitia habeatur.

In primis cùm Fauſtus occaſione erroris Prædeſtinatiani profligandi Arelate, ac Lugduni Synodos coactas teſtetur, de hac hominum ſectâ videndum eſt, undè nam, ac quo tempore emerſerit. Primus, qui hujus ſectæ mentionem fecit, fuit Proſper Tiro, cujus Chronicon legitur tomo 5. Bibl. Patr. par. 3. edit. Colon. A. 1618. hic enim ad annum Honorii XXIII. ait: *Prædeſtinatorum hæreſis, quæ ab Auguſtini libris malè intellectis accepiſſe dicitur initium, his temporibus ſerpere exorſa eſt.* Cùm verò Honorius anno 395. die 17. Januatii mortuo Theodoſio Patre imperium indeptus ſit, anno 417. Prædeſtinatorum hæreſis ex Tirone prorupit. Sigebertus ad annum 415. illam recitat; ejuſdem mentionem etiam faciunt Fauſtus in præfatione ad Leontium, ac Arnobius junior in Expoſitione Pſalterii. Mirari ſoleo, homines eruditos Proſpero Tironi adeò confidenter fidem præſtitiſſe, cùm idem non tyro, ſed puer in chronologiâ appareat, totus in hiſtoriâ hoſpes, ac omnium, quæ literis prodidit, imperitiſſimus: id paucis oſtendo in iis, quæ ſcribit imperante Honorio contigiſſe. Anno III. Honorii, nempè 397. Æræ Chriſtianæ recitat Innocentii pontificatum, cujus electio peracta eſt anno 402. Anno VI. Pelagianæ hæreſeos meminit, at non anno 400. ſed 411. eandem primitùs innotuiſſe diximus lib. 1.

Digitized by Google

lib. 1. cap. 4. Anno VIII. Cæleſtinum pontificatum iniiſſe teſtatur, ſcilicet anno 402. cùm anno 423. in Bonifacii locum ſubrogatus fuerit. Anno X. Radagaiſum in Italiam irrupiſſe ſcribit, cùm anno VI. id acciderit, ut oſtendimus lib. 1. cap. 2. Anno XIV. ponit mortem Stilichonis, atque Neſtorii hæreſim, hoc eſt anno 408. cùm tamen anno 428. Neſtorius electus fuerit Antiſtes C-P. quo tantùm anno ejuſdem hæreſis incœpit. Anno XXVI. narrat, ſediſſe Romæ Sixtum, quo anno 421. erat Bonifacius, Sixtus verò poſt Cœleſtinum anno 432. Apoſtolicam cathedram obtinuit. Anno XXIX. affirmat, deceſſiſſe Conſtantiom Imperatorem *Valentiniano octo annorum filio derelicto*, qui tamen obiit anno Honorii XXVII. Valentiniano tertium ætatis annum vix ingreſſo. Anno XXXI. dicit Placidiam ab Honorio Romam relegatam, cùm tamen Honorius imperaverit annos 29. menſes 8. & Olympiodorus apud Photium Num. LXXX. Placidiam *Conſtantinopolim ablegatam*, & Philoſtorgius lib. 12. *Byzantium tranſlatam* dicant. Mallem Augiæ ſtabulum purgare, quàm Tironis hujus errores ex indice recitare. Profectò anno 417. nondum Sanctus Doctor de prædeſtinatione electorum ſcribere incœperat, ſed anno inſequenti in Epiſtolâ ad Sixtum, & libris contrà Julianum poſteà editis famoſam illam ſententiam fuſiùs tradidit, quam anno 417. in Epiſtolâ 106. ad Paulinum paucis indicaverat. Viderint ii, qui prædeſtinatianæ hæreſeos chronologiam ex Proſpero Tirone laudant, quali Scriptori fidem præſtent.

Sirmondus in libello de Hæreſi eâdem cap. 1. contendit, anno circiter 424. apud Monachos Adrumetinos id genus ſectæ emerſiſſe. Addit cap. 2. Proſperum, & Hilarium contrà eandem Gallias inficientem Auguſtini opem petiiſſe, iiſque morem geſſiſſe Auguſtinum emiſſis è veſtigio contrà Prædeſtinatianos libris de Prædeſt. Sanct. & de Dono perſeverantiæ. Præthereà cap. 3. ſcribit, memoratos Proſperum, & Hilarium mortuo Auguſtino, cùm ſe ſe Prædeſtinatianorum furori comprimendo impares intelligerent, Romam ad Cœleſtinum confugiſſe, à quo graviſſimum contrà Prædeſtinatianos reſcriptum ad Galliæ Epiſcopos datum impetrarunt. Hæc Jacobus Sirmondus ſcripſit effœtâ ætate octogenario major, in quibus tam longè à veritate deflexit, ut ejuſdem hiſtoria à Gilberto Maguino V. C. Galliarum Regi à conſiliis, & in ſacrâ, ac profanâ hiſtoriâ verſatiſſimo fabula ignominiæ causâ fuerit nuncupata. Hic autem Scriptor adeò ſolidè, ac nervosè tria priora capita hiſtoriæ Sirmondianæ de Prædeſtinatianis confutat, ut Ludovicus Cellotius in Hiſtoriâ Gotteſchalcanâ, in quâ Maguinum refellendum ſuſcepit, libro 2. capite 2. ubi de Prædeſtinatianis agit, ne verbum quidem pro ſuo Sirmondo eidem Maguino reponere potuerit. Magnus Eccleſiaſticorum annalium Scriptor Baronius tradit, libros de prædeſtinatione Sanctorum, & de dono perſeverantiæ contrà Semipelagianos ſcriptos fuiſſe, itemque Proſperum, & Hilarium Romam profectos adversùs eoſdem à Cœleſtino literas obtinuiſſe, quæ ſanè tàm certa ſunt, quàm falſa illa, quæ ex Sirmondo retulimus. Idem tamen Baronius in quibuſdam cùm Sirmondo concinit: nam ad annum 490. hæc de Prædeſtinatianis ſcribit: *Poſt Sancti Auguſtini obitum prodiiſſe quoſdam, qui ex ejus ſcriptis malè perceptis complures invexerunt errores, quos Sancti Auguſtini nomine, & auctoritate defendere conabantur, ſed eos pro defenſione ipſius Sancti Auguſtini agens Sanctus Proſper validè confutavit; dicebantur iſti, ut Sigebertus adnotavit, hæreſis Prædeſtinatorum ſectatores:* Hæc ille. In primis falſum eſt, Adrumetinos Monachos Prædeſtinatianæ hæreſi initium dediſſe, imò apud illos Semipelagianiſmus exortus eſt, at in ipſis cunis ab Auguſtino ſuffocatus fuit. Nam cùm Sanctus Doctor accepiſſet, quoſdam Adrumetinos Monachos in ſiniſtras opiniones de divinâ gratiâ, & homiois arbitrio prolapſos, quò eoſdem ab errore revocaret, librum ſtatim perſcripſit de Gratiâ, & libero arbitrio, de quo lib. 2. Retract. cap. 66. hæc habet: *Propter eos, qui cùm defenditur Dei gratia putantes negari liberum arbitrium, ſic ipſi defendunt liberum arbitrium, ut negent Dei gratiam, aſſerentes eam ſecundùm merita noſtri dari, ſcripſi librum, cujus titulus eſt: De gratiâ, & libero arbitrio. Ad eos autem ſcripſi Monachos Adrumetinos, in quorum monaſterio de hac re cœperat eſſe contentio.* Hic ergo liber non fuit ſcriptus contrà Prædeſtinatianos, qui libero arbitrio ſublato omnia gratiæ dabant, ſed contrà Pelagianorum reliquias aſſerentes, liberum arbitrium auferri, ſi oulla hominis merita divinam gratiam antecedant. Sanctus Doctor à cap. 4. ejus libri uſquè ad finem totus in eo eſt, ut probet, gratiam nulla hominum merita ſupponere, quòd ex delatione Creſconii, & Felicis intellexerat, quoſdam oppoſitum docentes ipſius ad Sixtum Epiſtolam, in quâ error ille refellitur, impugnare. Profectò nonnullos memorati cœnobii Monachos Auguſtini dicta reprehendiſſe ex Evodii fragmento à Sirmondo recitato deducitur: *Legant ergo*, inquit, *Sancti Dei Majorum dicta, ſicut jam dixi, qui habent divini muneris pium affectum, & quando non intelligunt, non citò reprehendant, ſed orent, ut intelligant.* At Prædeſtinatiani tantùm abeſt, ut Auguſtini dicta erroris incuſarent, quin potiùs ex uno Auguſtino durum illud dogma ſe deducere arbitrarentur; illis enim erat, ut Sirmondus, cæterique ejuſdem opinionis Scriptores contendunt, Auguſtinus puppis, ac prora, & ſacra anchora in tempeſtate. Hinc Valentinus Adrumetinorum Abbas nolebat, ea diſſidia Auguſtino innoteſcere, pudebat enim ipſum, quoſdam è ſuis Sancti Patris doctrinam cenſuræ ſubjicere. Hinc in Epiſtolâ ad Auguſtinum comparat eoſdem cum iis diſcipulis, qui cùm verba Domini non intelligarent, eidem obloquebantur Jo: 6. *Non culpa*, inquit, *Domini dicentis, ſed duritia impiiſſimi cordis.* Idem Auguſtinus in laudato volumine cap. 18. ait: *Nemo ergo vos fallat, fratres mei, quia nos non diligeremus Deum, niſi nos prior ipſe diligeret.* Hoc ipſum ex Epiſtolâ Proſperi ad Auguſtinum apertè colligitur; hæc enim de Semipelagianis ſcribit: *Cùm aliquandiu tarditatem ſuam culpare maluerint, quàm non intellecta reprehendere, quidamque eorum lucidiorem ſuper hoc, atque apertiorem Beatitudinis tuæ expoſitionem voluerint poſtulare, evenit ex diſpoſitione miſericordiæ Dei, ut cùm quoſdam intrà Africam ſimilia moviſſent, librum de Correptione, & Gratiâ plenum divinæ auctoritatis emitteres.* Et Hilarius in Epiſtolâ ad eundem Hipponenſem Patrem unà cum memoratis Proſperi literis ſcriptâ ait: *Librum etiam de Gratiâ, & Libero arbitrio non habemus, ſupereſt, ut eum, quia utilem quæſtioni confidimus, mereamur accipere.* Ex quibus inferimus, eoſdem tumultus, quos in Galliâ contrà Auguſtinum Maſſilienſes conciverant, dudum ab Adrumetinis fuiſſe in Africâ ſuſcitatos, & Semipelagianos in Galliis eiſdem libris, quos ad Adrumetinos Auguſtinus miſerat, poſſe convinci. Sanè duo illi Monachi, qui ad Auguſtinum profecti Adrumetina diſſidia eidem ſignificarunt, Florum Mo-

nachum Semipelagianorum opinionem defendere teſtati fuerant; hæc enim Valentinus ſcribit: *Servi tui Flori*, inquit, *hæc fides eſt, Pater, non ſicut fratres illi ſunt locuti: impræſentiarum audierunt ab eo dictum, non juxtà merita noſtra dari donum pietatis, ſed per gratiam Redemptoris.* Florus ergo eâ conteſtatione objectum ſibi errorem coram ipſiſmet delatoribus refutavit. At Auguſtinus in Epiſt. 46. rogat Valentinum, ut ad ſe Florum mittere dignetur: *Meliùs autem*, ait, *facietis, quod multùm rogo, ſi ipſum, à quo dicunt ſe fuiſſe turbatos, ad me mittere non gravemini; aut enim non intelligit librum meum, aut fortè ipſe non intelligitur &c.* Florus utì Semipelagianiſmi auctor delatus fuerat, quarè ne ex unius errore cæteri in pravas de divinâ gratiâ opiniones deſcenderent, cum eodem loqui Auguſtinus optabat: Totus ergo Adrumetinorum error non Prædeſtinatianorum, ſed Semipelagianorum fuit.

Opponunt Sirmondus, aliique, Auguſtinum Epiſtolâ 46. ad Adrumetinos hæc initio ſtatim ſcribere: *Nobis retulerunt*, nempè Creſconius, & Felix, *monaſterium veſtrum nonnullâ diſſenſione turbatum, eò quòd quidam in vobis ſic gratiam prædicent, ut negent hominis eſſe liberum arbitrium.* Quis autem ex his non intelligat, hoſce Monachos ita ſentientes in Prædeſtinatiano luto hæſiſſe? Verùm ex ipſo Auguſtino ſatìs eruditè reſponſionem Maguinus petit, qui initio libri de Gratiâ, & Libero arbitrio, cùm præmiſiſſet, ſe pluribus diſputaſſe contrà liberi arbitrii adversùs divinam gratiam defenſores addit: *Sed quoniam ſunt quidam, qui ſic gratiam Dei defendunt, ut negent hominis liberum arbitrium, aut quando gratia defenditur, negari exiſtiment liberum arbitrium: hinc aliquid ſcribere ad veſtram charitatem, Valentine frater, & cæteri, qui ſimul Deo ſervitis compellente mutuâ charitate curavi.* Disjunctim Auguſtinus loquitur, quaſi delatoribus haud integram fidem commodaret, nam *ſimplicitas eorum* Auguſtino innotuerat, utì ſcribit Epiſt. 46. non quòd quidquam fingere voluerint, ſed quòd præ illis in quæſtionibus imperitiâ non ſatìs congruenter, & aptè rem exponere potuerint. Noto autem hæc ibidem Sancti Patris verba: *Proindè librum vel Epiſtolam meam, quam ſecum ad vos ſupradicti attulerunt, ſecundùm hanc fidem intelligite, ut neque negetis Dei gratiam, neque liberum arbitrium ſic defendatis, ut à Dei gratiâ ſeparetis, tanquam ſinè illâ vel cogitare aliquid, vel agere ſecundùm Deum ullâ ratione poſſimus, quod omninò non poſſumus.* Cur non dixit Auguſtinus, *ut neque negetis liberum arbitrium*, niſi quia exactè duobus illis Monachis interrogatis, cognovit nullum ſyncellitarum Adrumetinorum lectâ memoratâ Epiſtolâ ad Sixtum errorem adeò craſſum induiſſe. Ibidem tamen Semipelagianiſmum planè fugiendum jubet, quòd in eodem quoſdam Monachorum eſſe cognoverat, undè ad eundem errorem ex illorum mentibus extirpandum legit eiſdem Epiſtolam Cypriani, utì pluribus Sanctus Doctor ediſſerit Epiſt. 47. Valentinus etiam in Epiſtolâ ad Auguſtinum ſcribit: *Liberum arbitrium Dei gratiâ non negamus, ſed per quotidianam gratiam proficere credimus, & adjuvari confidimus.* Nulli ergo id temporis erant inter ſuos Prædeſtinatiani liberum arbitrium negantes. Denique erraſſe Creſconium, & Felicem ex his Valentini de iiſdem ad Auguſtinum reſcribentis verbis intelligimus: *Nec ſic anima ſauciata curata eſt: quibus propter ipſam pietatem ſumptus dedimus, ne vulnera ipſorum cumularemus, quæ poſſet ſanare libri hujus gratia, in quâ refulget tua ſancta præſentia. Quibus profectis quies, & pax per omnes fratres exultavit in Domino.* Quarè reliqui, qui remanſerant in Monaſterio, in ſententiâ de gratiâ, & libero arbitrio conveniebant, à quibus ii tantùm, qui ad Auguſtinum, & Evodium profecti ſunt diſſidebant. At cùm illos erraſſe & Valentinus teſtetur, & ex Auguſtino etiam apertè colligatur, concludendum eſt, eoſdem fuiſſe in errore, quem poſteà Semipelagiani in Galliis aſſeruere, exiſtimantes negari arbitrium ab iis, qui gratiæ efficaciam, atque abſolutam ſalvandorum electionem ex Epiſt. 105. ad Sixtum optimè defendebant. Et his patet, Prædeſtinatianam hæreſim apud Adrumetum in Africâ minimè exortam.

At quòd neque eadem Cœleſtino Pontifice in Galliis emerſerit, neque à Proſpero impugnata, vel à Pontifice damnata fuerit, mihi perſuaſum eſt, neque novos homines hoc ipſum probaturus in teſtes vocabo, ſed ipſummet Proſperum, quem pro ſe teſtimonium dicere Sirmondus putavit. Hæc ille ad Auguſtinum ſcribit: *Multi ergo ſervorum Chriſti, qui in Maſſilienſi urbe conſiſtunt in ſanctitatis tuæ ſcriptis, quæ adversùs Pelagianos hæreticos condidiſti, contrarium putant Patrum opinioni, & Eccleſiaſtico ſenſui, quicquid in eis de vocatione electorum ſecundùm Dei propoſitum diſputaſti.* Non ergo iſti erant Prædeſtinatiani, qui ſententiam Sancti Doctoris de vocatione electorum non impugnabant, ſed eandem utì Pauli Apoſtoli dictis conformem totis lacertis defendebant. Quid verò ſententiæ Auguſtini objicerent paulò inferiùs narrat in hæc planè verba: *Hoc autem propoſitum vocationis Dei, quo vel antè mundi initium, vel in ipsâ conditione generis humani eligendorum, & rejiciendorum dicitur facta diſcretio, ut ſecundùm quod placuit Creatori, alii vaſa honoris, alii vaſa contumeliæ ſint creati, & lapſis curam reſurgendi adimere, & ſanctis occaſionem teporis adferri &c. Removeri itaque omnem induſtriam, tollique virtutes, ſi Dei conſtitutio humanas præveniat voluntates, & ſub hoc prædeſtinationis nomine fatalem quandam induci neceſſitatem.* Hæc, aliave plura ſcribit laudatus Pater, quæ quidèm Sirmondus ita accepit, ac ſi Proſper ibidem illa à ſuis adverſariis aſſerta, quaſi in illâ eſſent ſententiâ, pronunciaſset. Sed non is Proſperi ſenſus fuit; nam illa, ut Auguſtino à Maſſilienſibus objecta recitavit, tanquam abſurda, quæ Auguſtini de abſoluto prædeſtinandi decreto antè præviſa merita ſententiam conſequerentur; id enim ex Epiſtolæ contextu patet: *Removeri*, dicebant, *omnem induſtriam, tollique virtutes, ſi Dei conſtitutio humanas præveniat voluntates.* At de Prædeſtinatianis dixiſſet non quidèm, *ſi Dei conſtitutio*, ſed eò quòd *Dei conſtitutio &c.* Imò Prædeſtinatiani, ſi qui fuerunt, nunquam adeò ſtulti, ac paupertini ingenii fuiſse credendi ſunt, ut dixerint tolli virtutes, cùm planè aſſeruerint eaſdem abſque noſtrâ induſtriâ nobis minimè cooperantibus cœlitùs donari; neque etiam dixere, illud decretum *ſanctis occaſionem teporis adferre*; Calviniſtæ enim, qui veri Prædeſtinatiani ſunt, ea paradoxa negant ſe admittere, cùm tamen reapſe eadem devorare cogantur. Hinc Auguſtinus in lib. de Dono perſ. cap. 15. & 16. reſpondet Maſſilienſium objectionibus docens, prædeſtinationem abſolutam neutiquam ſanctis torporem injicere, ubi cap. 15. ſcribit, in ſuo Monaſterio Monachum quendam ex pravâ divinæ præſcientiæ conſideratione apoſtatam evaſiſſe, undè Sirmondus Prædeſtinatianis ſuis in Hipponenſi Auguſtiniano Monaſterio natales majori fortè jure poterat aſſignare. Rursùs ſcribit: dicere eoſdem, Auguſtinum Epiſtolam Pauli ad Romanos novâ, ac antiquis Interpretibus contrariâ expoſitione explicaſſe; gratiam omnibus hominibus univer-

sè,

Digitized by Google

ſè, ac generatim offerri, apprehendi verò ab iis, qui quærunt, petunt, & pulſant; Chriſtum Dominum pro omnibus mortuum, aliaque permulta, quæ non modò Prædeſtinatianis diſplicebant, ſed oppoſitas etiam ſententias uti præcipua ſectæ theoremata propugnabant. Non ergo contrà Prædeſtinatianos, ſed adverſùs Semipelagianos Epiſtola Proſperi ſcripta fuit; hinc dicit *viris ſpiritum Pelagianæ impietatis illudere*, quos etiam inferiùs *Pelagianæ pravitatis reliquias* ignominiæ causâ nuncupat. Prædeſtinatiani autem è diametro, ut ajunt, contrà Pelagianos ſtabant. Hoc ipſum ex Hilarii Epiſtolâ probari poſſet, at ea planè tota exſcribenda foret, ubique enim Semipelagiani deſcribuntur, nec una ſaltem linea Prædeſtinatianos deſignat.

In his quidèm nobis cum Baronio convenit, at quòd vir inſignis putavit, Proſperum contrà Prædeſtinatianos ſcripſiſſe, in hoc eidem conſentire non poſſumus. Proſper non eos refellit, qui ſuos errores *Sancti Auguſtini nomine, & auctoritate defendere conabantur*, ut ſcribit laudatus Cardinalis, ſed illos, qui Auguſtino obloquentes, per ſummam injuriam eidem immania errorum portenta affricabant, quò univerſos ab illius ſententiis defendendis revocarent. Hoc facillimè oſtendetur, ſi per ſingula Proſperi opuſcula diſcurramus. Scripſit Proſper reſponſionem ad capitula Gallorum, quibus Sancti Auguſtini doctrinam contrà Pelagianos, ut ait in præfatione, *viſum eſt aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo, reprehendere.* Profectò iſti non fuere Prædeſtinatiani, qui in uno Auguſtino opinionis patrocinium locabant. Idem reſpondit objectis Vincentii, qui ea ipſa, quæ Prædeſtinatianorum dogmata fuiſſe publicant, Proſpero, ac reliquis Sancti Auguſtini defenſoribus imponit; unde huic merito iratus Aquitanus Doctor ſcribit in procemio: *Contexunt enim, & qualibus poſſunt ſententiis comprehendunt ineptiſſimarum quarundam blaſphemiarum prodigioſa mendacia, eaque oſtendenda, & ingerenda multis publicè, privatimque circumferunt, aſſerentes talia in noſtro eſſe ſenſu, qualia diabolico continentur indiculo, quæ falsò in nos ad excitandam invidiam jactitari facilè, & ſufficienter ſubſcriptione unius probaremus anathematis, niſi malignitas eorum, qui ſe gravari putant, ſi de nobis benè ſentiatur &c.* Ex his Proſperi verbis patet, Auguſtinum, ejuſque diſcipulos tanquam Prædeſtinatianæ hæreſeos aſſertores à Semipelagianis accuſatos fuiſſe. Hoc ex collatione objectionum Maſſilienſium, & errorum Prædeſtinatianis adſcriptorum paulò poſt demonſtrabo. Scripſit inſuper Proſper eruditiſſimam Epiſtolam ad Rufinum, in quâ hæc leguntur: *Cui* Auguſtino *inter tot certaminum palmas, inter tot triumphorum coronas ad illuminationem Eccleſiæ, & ad gloriam Chriſti, quâ ipſe illuſtratus eſt, præfulgenti quidam noſtrorum (quod de ipſis multùm dolendum eſt) occultis, ſed non incognitis ſuſurrationibus obloquuntur, & prout ſibi noxias aliquorum aures, opportunasque repererint, ſcripta ejus, quibus error Pelagianorum impugnatur, infamant, dicentes eum liberum arbitrium penitùs ſubmovere, & ſub gratiæ nomine neceſſitatem prædicare fatalem. Adiicientes etiam duas illum humani generis maſſas, & duas credi velle naturas, ut ſcilicet tantæ pietatis viro Paganorum, & Manichæorum adſcribatur impietas.* Neque hi erant Prædeſtinatiani, cùm iſti Auguſtino non obloquerentur, neque illi Manichæiſmum objicerent, ſed eximiis eundem laudibus efferrent; fuiſſe verò eos homines Semipelagianos palam intelligimus ex iis, quæ ibidem Proſper ſubnectit.

Quarè manifeſtè conſtat, Proſperum editis apologiis errores non quidèm, quos Prædeſtinatiani tradebant, ſed quos Auguſtini hoſtes per ſummam calumniam de eodem Sancto Doctore, imò & de ipſomet Proſpero publicabant, confutaſſe. Hinc in Galliis Proſper tanquam Prædeſtinatianæ ſectæ profeſſor paſſim traducebatur, quaſi doceret *adverſantia veritati*, teſte Cœleſtino Papâ in Epiſtolâ ad Epiſcopos Galliæ. Sanè hoc principale Prædeſtinatorum dogma eſſe ferebatur: Deum alios prædeſtinaſſe ad gratiam, & gloriam, alios ad malum, & gehennam, ut patet ex anathematiſmis Fauſti; hoc autem à Maſſilienſibus Auguſtino obiectum, non verò à Prædeſtinatianis ſub nomine Auguſtini defenſum ſcribit Sanctus Fulgentius lib. 1. ad Monimum cap. 30. *Non autem ignoras, etiam præterito tempore illi luculentiſſimo Sancti Auguſtini operi, quod ſcripſit de prædeſtinatione Sanctorum à quibuſdam Gallis obiectum, quod Beatus Auguſtinus in aſſertione prædeſtinationis divinæ peccatores non ad ſolum prædeſtinatos diceret judicium, ſed etiam ad peccatum, cujus dicta, quia ipſe celeri præventus eſt obitu, Proſper vir eruditus, & Sanctus rectâ defendit fide, & copioſo ſermone.* Poſteà duobus Maſſilienſium obiectis recitatis addit: *Huic itaque pravitati, quæ Beati Auguſtini dictis, non ex veritate, ſed ex livore objiciebatur, tali Proſper ſermone reſpondit.*

Cùm verò doctiſſimi ferè omnes in Galliâ Maſſilienſibus, ac Lerinenſibus adhærerent, Auguſtinianam non modò ſententiam de gratuitâ prædeſtinatione ad fidem abhorrebant, verùm etiam quoſlibet ejuſdem ſectatores *Prædeſtinatos* ignominiæ causâ appellabant. Ita Proſper ille Tiro, ita etiam Arnobius junior loquebantur; hic in pſal. 146. ait: *Oſtendimus tibi antecedentem gratiam Dei generalem omnium hominum bonam voluntatem. Nota tibi, Prædeſtinate, quod loquor: Omnium generaliter bonam voluntatem Chriſti. Gratia hoc ordine, quo diximus, antecedit, ſi tamen pro omnibus poſitus, ſi non negas pro omnibus mortuum, ſi cum Apoſtolo aſſeris,* quod omnes homines vult ſalvos fieri. *Age nunc, tolle te à generali gratiâ, ad ſpecialem accede, & ſimiliter cum Apoſtolo clama: Non omnis generaliter homo ſalvus erit.* Scriptor iſte à nonnullis perperam aſſeritur vixiſſe antè exortas de prædeſtinatione controverſias, cùm tamen hæreſis Prædeſtinatorum palam mentionem faciat; idem enim in pſal. 108. ſcribit: *Nota ex arbitrio evenisse, ut nollet, propter hæreſim, quæ dicit Deum alios prædeſtinaſſe ad benedictionem, alios ad maledictionem.* Cæterùm hic Arnobius non obſcurè Semipelagianum ſe prodit, nam in pſal. 90. ubi plura dixit, quæ expendere non vacat, addit: *Latus ſiniſtrum, quod noluit nominare, liberum arbitrium eſt, contrà quod minor pugna laxatur. In dextrâ autem Dei auxilium eſt, & ideo priùs nominavit latus, quia in arbitrio eſt, ut credas priùs, ut dum credideris, gratiam conſequaris.* At hic Arnobius ſtrenuum invenit advocatum; nam Voſſius lib. 1. Hiſt. Pel. c. 1 t. ait, alibi ab Arnobio poni generalem gratiam omnem voluntatis actum antecedentem, dein ipſum motum bonum voluntatis, tandem gratiam, quæ hæc conſequatur, quam noſtri Theologi juſtificantem dicunt. Sed audiamus Arnobii verba, nam mallem non modò hunc, ſed neminem extitiſſe unquam, vel modò extare Semipelagianum, non quòd ab ipſis Auguſtino meo quidquam timeam, ſed quòd optimorum ingeniorum vicem etiam, atque etiam doleo: *Objicitur hoc loco*, inquit, *Nos hoc*

ita

Digitized by Google

ita dicere, ut videamur hominis voluntatem oſtendere, quòd Dei gratiam antecedat. Nolebant homines iſti videri in hac eſſe ſententiâ, quæ ſuperbiam oleret maximam, quaſi priores ipſi, quæ ſalutem ſpectant, operarentur, quod tamen poſt Sanctum Auguſtinum ejuſdem diſcipuli acerrimè contrà ipſos urgebant, at per calumniam hoc ſibi opponi reſpondebant, cùm reapſe aſſererent à divinâ gratiâ humanam voluntatem ſemper in negocio ſalutis præveniri. Juvat tamen iterum ab eodem eo ipſo loco audire, quam gratiam intelligat: *Vigilanter*, inquit, *age, & non calumnioſè, & vides gratiam Dei generalem ſuper omne hominum effuſam genus. Omnes antecedit gratia multiplici largitate diffuſa; Deſcendit de cælo Deus, homine non volente; docuit exemplo, & verbo, homine non rogante; ſigna multa, & virtutes ad ſe manifeſtandum exercuit, homine etiam prohibente; mortalitatem noſtram ſuſcepit, homine ignorante; irriſus, crucifixus, inter homicidas mortuus, ſepultus, reſurrexit, & in cælos aſcendit; Hæc omnia ad hominis ſalutem, ad hominis liberationem, ad hominis redemptionem, ad hominis coronam, ad hominis gloriam exercuit Chriſtus*, & poſteà: *Oſtendimus tibi, antecedentem gratiam Dei generalem omnium hominum bonam voluntatem.* At quid ſunt omnia iſta, niſi extrinſeca quædam gratia fidelibus, atque infidelibus communis, cujus pallio vel ipſius divinæ hoſtis gratiæ Pelagius hæreſim voluit obducere, dum in lege, exemplo, & doctrinâ Chriſti gratiam collocavit, contrà quem toto conatu Sanctus Auguſtinus in lib. de Gratiâ Chriſti à cap. 10. decertat. Aſſerenda enim eſt præter illa extrinſeca Dei beneficia gratia intùs excitans, quâ ad credendum legi, exemplis, ac miraculis moveamur. Eo etiam pacto Fauſtus excitari à divinâ gratiâ hominis arbitrium fatebatur, ſed illa gratia erat tantùm extrinſeca ex Pelagianâ officinâ aſportata. Verba Fauſti ſunt lib. 1. cap. 27. *Quid eſt autem attrahere, niſi prædicare, niſi ſcripturarum conſolationibus excitare, increpationibus deterrere, deſideranda proponere, intentare metuenda, judicium comminari, præmium polliceri?* Quem dicendi modum impugnarat laudatus Auguſtinus cap. 14. Inſuper Arnobius, & Fauſtus ſibi concinunt; ille enim in pſal. 45. ait: *Non enim priùs baptizaris, & ſic velle incipis credere, ſed priùs voluntatem tuam perfectam exhibes Sacerdoti, & confeſſionem tuam tuis labiis pandis, & ita demum ad gratiam, ut conſequaris, attinges, quam conſecutus confiteberis, quia omnia Dei dona credendo, & deſiderando conſecutus es;* Iſte verò lib. 2. cap. 8. ait: *Vides, quia non tribuitur munus ſalutis, niſi priùs interrogetur deſiderium voluntatis, ſed & cùm venerit ad baptiſmum priùs accedentis voluntas inquiritur, ut regenerantis gratia ſubſequatur, & in Centurione Cornelio, quia præceſſit voluntas gratiam, ideò prævenit, & gratia regenerationem.* Quod ipſum de Cornelii fide Semipelagianorum Pater Caſſianus olim docuerat Collat. 13. cap. 15. omnes verò ſimul damnavit Arauſicana Synodus poſt canonem 25. Hæc fuſiùs de iſto Arnobio adnotavi, ut palam fiat, ejus ſæculi Scriptores, qui contrà Prædeſtinatos ſe ſtare profitebantur, puros putos Semipelagianos fuiſſe, qui Sancti Auguſtini defenſores invidioſo Prædeſtinatianorum nomine onerabant.

At ex Fauſti libris, & Epiſtolâ ad Lucidum, & hujus palinodiâ Prædeſtinatorum non modò nomen, ſed & dogmata grandioribus veluti tibiis inſonuere. Lucidus ex Synodi præſcripto hoſce errores damnat in libello ad Gallicanos Epiſcopos tranſmiſſo: *Proindè*, inquit, *juxtà prædicandi ſtatuta Concilii damno vobiſcum ſenſum illum, qui dicit:*

1. *Laborem humanæ obedientiæ divinæ gratiæ non eſſe jungendum.*
2. *Qui dicit poſt primi hominis lapſum ex toto arbitrium voluntatis extinctum.*
3. *Qui dicit, quòd Chriſtus Dominus Salvator noſter mortem non pro omnium ſalute ſuſceperit.*
4. *Qui dicit, quòd præſcientia Dei hominem violenter compellat ad mortem, vel quòd Dei pereant voluntate, qui pereunt.*
5. *Qui dicit, quòd poſt acceptum legitimè baptiſmum in Adam moriatur quicunque deliquerit.*
6. *Qui dicit, alios deputatos ad mortem, alios ad vitam prædeſtinatos.*

Gennadius Maſſilienſis in Catalogo Hieronymiani de hæreſibus appendice ſic errores eorum proponit.

1. *Prædeſtinatiani ſunt, qui dicunt, quòd Deus non omnes homines ad hoc creavit, ut omnes ſalventur, ſed ut multitudine hominum ornetur mundus.*
2. *Quòd etſi generali prædicatione dicat:* Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos; *non tamen omnes eâ voluntate vocet, ut omnes ſequantur vocantem.* Matth. 11.
3. *Sed nec omnes, qui ipſo inſpirante obediunt vocationi, dicuntur accipere exequendi in bono opere perſeverantiam, ſed poſt multos labores, & juſtitiæ fructus, ſi non ſint de ſalvandorum numero, ſubtrahendas ei vires agendi, ne perdurent in bono.*
4. *Et è contrario illos, qui prædeſtinati ſunt ad vitam æternam, etiamſi in perfidiâ, vel in omni genere peccati longo tempore volutentur, accepturos occaſionem, quâ & credant in Deum, & ſecundùm Dei præceptum vivant, ut poſſideant ſocietatem juſtorum.*
5. *Tali definitione id docere ſtudent, quòd Deus perſonas hominum accipiat.*
6. *Quòd alios etiam invitos poſt multa mala opera attrahat ad ſalutem, alios poſt bona opera rejiciat, & compellat in malum, quò pereant in æternum.*

Verùm hæc duodecim dogmata, quæ à Prædeſtinatianis aſſerta volunt, ſunt illa ipſiſſima objecta, quibus olim Maſſilienſes Sancti Auguſtini ſententiam de prædeſtinatione gratuitâ gravabant, quò eandem in invidiam, imò odium, atque deteſtationem traherent. Prima ſanè Lucidi propoſitio à Sancto Proſpero non recitatur, ad gratiam enim, non ad prædeſtinationem pertinet; cæterùm Sanctus Auguſtinus lib. de Dono perſev. cap. 14. & 15. clarè oſtendit, noſtrum laborem divinæ prædeſtinationi jungendum: reliquæ habentur apud Proſperum inter objectiones Gallorum, & Vincentianas, quod breviter ad oculum demonſtro. Secunda eſt. *Poſt primi hominis lapſum ex toto arbitrium voluntatis extinctum.* Et hoc Galli objiciebant ex Auguſtini doctrinâ ſequi: *Quòd liberum arbitrium in homine nihil ſit.* cap. 6. Tertia habetur cap. 9. & 1. objectionum Vincentianarum: *Quòd Dominus noſter Jeſus Chriſtus non pro omnium hominum ſalute, & redemptione ſit paſſus.* Quarta eſt objectio cap. 1. Gallorum: *Quòd ex prædeſtinatione Dei velut fatali neceſſitate homines ad peccata compulſi cogantur in mortem*, quæ repetitur rursùs ibidem cap. 11. Quinta eſt objectio cap. 2. eorundem: *Quòd ab eis, qui non ſunt prædeſtinati ad vitam, non auferat baptiſmi gratia originale peccatum.* Sexta fuit celebris objectio Semipelagianorum teſte D. Fulgentio lib. 1. ad Monimum c. 30. cujus verba ſuperiùs laudavimus. Fauſtus etiam lib. 1. de Grat. & lib. arb. cap. 4. ait: *Si ergo unus ad vitam, alter ad perditionem, ut aſſerunt, eſt deputatus, ſicut quidam Sanctorum dixit, non judicandi naſcimur, ſed judicati*, quam objectionem diluit Proſper in Reſp. ad 15. Gallorum. Rursùs dogmata Prædeſtinatianorum,

Digitized by Google

prout à Gennadio referuntur, in terminis habentur itidem in objectionibus Vincentii, & Gallorum. Prima theſis eſt objectio Gallorum cap. 13. *Quòd quidam homines non ad hoc à Deo creati ſunt, ut vitam adipiſcerentur æternam, ſed ut habitum tantummodò ſæculi præſentis ornarent, & ad utilitatem naſcerentur aliorum.* Secunda eſt objectio ipſorum Gallorum cap. 5. *Quòd qui vocati ſunt, non æqualiter ſint vocati, ſed alii ut crederent, alii ut non crederent.* Tertia eſt objectio Vincentii cap. 13. & Gallorum cap. 12. *Quòd quibuſdam vocatis, & piè, juſtèque viventibus, obedientia ſubtrahatur, ut obedire deſiſtant.* vide cap. 3. Quarta unà cum ſuperiori habetur apud Sanctum Auguſtinum cap. 15. de Dono perſev. ubi Maſſilienſium querelas, quibus ipſius de perſeverantiâ, & prædeſtinatione ſententiam arguebant, refert his verbis: *Veruntamen, ſi qui eſtis necdum vocati, quos gratiâ ſuâ prædeſtinaverit eligendos, accipietis eandem gratiam, quâ velitis, & ſitis electi; Et ſi qui obeditis, ſi prædeſtinati eſtis rejiciendi, ſubtrahentur obediendi vires, ut obedire ceſſetis.* Quinta eſt objectio Gallorum cap. 4. *Quòd non omnes homines vocentur ad gratiam.* Item apud Vincentium cap. 39. Commonit: *Audent etenim polliceri, & docere, quod Eccleſia ſua id eſt, in communionis ſuæ conventiculo magna, & ſpecialis, ac planè perſonalis quædam ſit Dei gratia*; undè ſunt illa Sancti Doctoris Epiſt. 105. *Quod perſonarum acceptorem Deum ſe credere exiſtimant, ſi credant, quòd ſinè ullis præcedentibus meritis, cujus vult miſeretur, & quem vult religioſum facit, parum attendunt, quòd debita reddatur pœna damnato, indebita gratia liberato.* Ultima theſis eſt eadem cum ſextâ Lucidi, & habetur cap. 1. Gallorum & 14. Vincentii: *Quòd pars magna Chriſtianorum Catholicorum fidelium, atque Sanctorum, quæ ad ruinam, & perditionem prædeſtinata eſt &c.*

Ex his ad oculum patet prodigioſa illa, atque horrenda paradoxa, quæ Prædeſtinatianæ ſectæ propria eſſe dicuntur, eſſe eaſdem omninò ſententias, quas Maſſilienſes à Sancto Auguſtino traditas fuiſſe calumniabantur, ut indè plurimorum opinio derivarit, nullos unquam fuiſſe tales hæreticos, ſed ſub Prædeſtinatorum nomine Auguſtinianæ doctrinæ defenſores accuſari. Illa ſanè effata quæſtioni locum dedere, quòd poſſint in varios ſenſus diſtrahi, juxtà quorum intelligentiam eadem recipienda, vel reprobanda judicantur. Prima ait: *Laborem humanum gratiæ non jungendum.* Si velit hominem non poſſe ſuis viribus petere, quærere, pulſare, nec ullâ humani arbitrii induſtriâ adlaborare, ut primam gratiam demereat, eſt Catholicorum ſententia in Arauſicanâ Synodo can. 6. ſtituta, & oppoſita eſt damnata Semipelagianorum opinio. Si verò velit, hominem poſt acceptam gratiam ſanctificantem debere otioſam, ac deſidem vitam vivere, nec precibus, nec orationi vacare: Errorem patentiſſimum præſefert. Altera eſt: *Poſt primi hominis lapſum ex toto arbitrium voluntatis extinctum.* Si intelligatur extinctum ad bonum faciendum ſinè gratiâ ex meritis Servatoris Domini, eſt Arauſicana ſententia can. 13. & 22. Si verò contendat, ita eſſe extinctum, ut nec in bonum opus nullâ ex parte vitiatum poſſit unquam aſſurgere, Lutheri intolerabilis ſtultitia eſt. Tertia ſuccedit: *Chriſtum non eſſe mortuum pro omnibus.* Si explicetur, ita ut omnes homines reapſe futuri ſint participes gratiæ datæ per Chriſtum, non universè vera judicatur; etenim plerique nec infimi ſubſellii, parvulos in uteris matrum decedentes nullam Chriſti gratiam participare exiſtimant. Si verò meritis infinitis Sanguinis Chriſti, vel humanæ ejuſdem voluntati omnes ſalvare cupienti derogare velit, prorsùs rejicienda eſt. Quarta additur, nempè *Deum compellere ad mortem.* Si intelligitur mors animæ, quæ eſt peccatum, hæreſim ſapit; ſi verò ſignificetur ſecunda, quæ eſt perpetua afflictio animæ in barathro, Catholicum dogma eſt, quod propugnat Sanctus Fulgentius toto libro 1. ad Monimum, & Eccleſia Lugdunenſis in libro de tribus Epiſtolis. Quod additur, *ejus voluntatis eſſe, ut homines pereant*, eandem interpretationem ſuſcipit, vel ut ajunt Scholaſtici, non poſitivè id velle, ſed negativè, nempè quia non dat auxilium efficax perſeverandi, ſinè quo homo perit. Quinta hæc propoſitio recenſetur: *Quòd poſt acceptum legitimè baptiſmum in Adam moriatur quicumque deliquerit.* Si ita accipiatur, ut in renatis aliquid culpæ originalis remaneat poſt baptiſmum, eſt hæretica propoſitio. Si verò intelligatur remanere concupiſcentia ex peccato originali derivata, quæ homines ad peccandum impellat, & ex originali eodem delicto dicatur Deus ſpecialia quædam, & congrua auxilia negare, eſt propoſitio vera, & quoad priorem partem ſtatuta in Tridentinâ Synodo in decreto de peccato originali. Sexta denique propoſitio: *Alios deputatos ad mortem, alios ad vitam prædeſtinatos*, eodem modo ac quarta theſis proximè recitata explicanda eſt.

Jam illius controverſiæ ſolutio aperitur, nempè fuerint-ne qui memoratas theſes in damnato illo ſenſu defenderint? Si enim quoſdam fuiſſe conſtiterit, Prædeſtinatianos quoque hæreticos extitiſſe apparebit; ſin minùs tales inventi fuerint, injuriæ, atque ignominiæ nomen erit, quo Semipelagiani Auguſtinianos onerare per calumniam conſuevere. Ego quidèm tempore Proſperi nullos fuiſſe Prædeſtinatianos arbitror, nemo enim horrida illa dogmata tunc defendebat. Sanè nunquam Proſper illa à quopiam defendi inſinuavit, ſed à Semipelagianis eſſe illas ſententias concionatas, & publicatas aſſeruit, quò Sancti Auguſtini, & ſectatorum de prædeſtinatione doctrinam in bonorum omnium deteſtationem traherent. Hinc Sanctus Fulgentius lib. 1. ad Monimum cap. 30. teſtatur, Sanctum Proſperum diluiſſe ea, *quæ Beati Auguſtini dictis non ex veritate*, ſed EX LIVORE *objiciebantur.* Dum video Prædeſtinatianorum nomen publicari à Fauſto, ab Arnobio, à Gennadio, quos Semipelagianos fuiſſe certum eſt, id ultioni datum puto; utì enim Proſper adverſarios modò *Pelagii reliquias*, modò *Ingratos*, quòd contrà gratiam ſtabant, ignominiæ causâ nuncupabat, ita etiam illi, ut pares vices redderent, Proſperum, ac ſectatores Prædeſtinatianos dicebant. Cæterùm fieri potuit, ut nonnulli rudioris intelligentiæ ea dogmata vel omnia, vel aliqua etiam juxtà rejectum à nobis ſenſum propugnarent, ſed hos nec eruditio, nec numerus condendæ ſectæ pares faciebat; hoc ex Epiſtolâ Lucidi patet, qui illis erroribus ſe adhæſiſſe ore proprio fatetur. Profectò inſequenti ſæculo Monimus quidam Afer capitale dogma, quod Prædeſtinatianorum fuiſſe dicunt, nempè homines à Deo ad peccata prædeſtinatos, tenebat. Teſtem hujus idoneum habemus Fulgentium lib. 1. ad eundem Monimum cap. 3. *Hic dicta*, inquit, *Sancti Auguſtini determinans, & ad me intentionem tuarum dirigens literarum, dicis, ſentire me jam, cur iterum hæc inſulces, ſcilicèt quòd ſæpiùs reluctanti te mihi prædeſtinationem non tantùm in bono dici, ſed etiam in malo, dum in malo prædeſtinationem te relegiſſe diceres. Ipſe docens ajebam, ad pœnam debitam, non ad ma-*

lum

lum faciendum poſſe dici aliam prædeſtinationem, quod etiam tu, ſicut ſcripſiſti, confirmas. Scire te tamen aſſeris, quid & hic reſpondeam, ut tuear ſententiam meam, hoc eſt, interitum non dici, niſi mortem. Et adjungis, interim legiſſe te hoc, & adſeveraſſe etiam prædeſtinatum populum ad interitum. Rursùs Prædeſtinatiani nihil libero arbitrio reliquum feciſſe dieuntur, & in hac ſententiâ quoſdam fuiſſe teſtatur idem Fulgentius lib. 2. de Verit. Prædeſt. & grat. *Veruntamen*, inquit, *quia pleroſque novimus in quæſtione gratiæ Dei, & humani arbitrii non tenere diſcretionem, ſed ita unum aſſerere, ut alterum nitantur auferre, cùm gratia pietatis utrumque negari ſinat &c.* Itaque plures teſte Fulgentio ita omnia ad gratiam referebant, ut anſati nihil libero arbitrio adnitendum putarent, ſed omnia à ſuperis aperto ore expectanda ſomniarent.

Accedit, Semipelagianos, qui Auguſtini ſententiam impugnabant, fuiſſe acerrimi, & acuti ingenii; *bona ingenia* eos dixit Auguſtinus cap. 20. de Prædeſt. Sanctorum. Caſſianum, Hilarium, Vincentium quales, quantivè fuerint ex eorum libellis metiri abundè poſſumus. Quarè cùm iſti ſubtilia argumenta contrà Auguſtinianæ ſententiæ profeſſores exererent, fieri potuit, ut eiſdem minùs illis in quæſtionibus verſati, ſuccumberent, atque ad paradoxa, & abſurda dogmata concedenda cogerentur. Erat Auguſtini ſententia, peccatum originale cauſam fuiſſe reprobationis hominum: Illi urgebant, reprobari pleroſque baptizatos, atque adeo ſi eorundem reprobationis cauſa foret originale peccatum, iſtud minimè illis fuiſſe in baptiſmo condonatum; hinc fieri potuit, ut nonnulli eâ viâ evaderent dicentes: *Quòd poſt acceptum legitimè baptiſmum in Adam moriatur quicunque deliquerit*, ut dicebat Lucidus, vel quod in objectione Gallorum legitur cap. 2. *Quòd ab eis, qui non ſunt prædeſtinati ad vitam, non auferat baptiſmi gratia originale peccatum*, quod argumentum plures Theologi etiamnum contrà Sancti Auguſtini ſententiam intorquent, ut dicemus in Vindiciis Auguſt. cap. 4. §. 10. Idem etiam contrà Prædeſtinatianos ſuos Fauſtus lib. 1. cap. 15. pluribus inculcat. Cæterùm homines, qui damnata illa dogmata tradiderint, adeò obſcuri nominis fuiſſe exiſtimo, ut an verè tales quidam fuerint, apud doctiſſimos dubium evaſerit. Hinc in Synodo Arauſicanâ poſt canonem 25. hæc legimus: *Aliquos verò ad malum divinâ poteſtate prædeſtinatos eſſe non ſolùm non credimus, ſed etiam* SI SUNT, *qui tantum malum credere velint, cum omni deteſtatione illis anathema dicimus.* Si autem plures reapſe illo in errore fuiſſent, ac ſecta non infrequens eam theſim defendiſſet, haud ita dubiè Patres locuti fuiſſent, ſed eos abſolutè damnaſſent, cùm verò de illis dubitanter locuti ſint, adeò viles, ac paucos fuiſſe crediderim, ut ne extare quidèm in Orbe judicarentur. Hinc factum eſt, ut cùm Hincmari factio anno circiter 850. Prædeſtinatianam hæreſim adverſariis in faciem veluti illideret, Patres, qui eidem reſiſtebant, hanc hæreſim aliquando fuiſſe negarent. Sanctus Prudentius Epiſcopus Trecenſis in libro contrà Jo: Erigenam cap. 4. ait: *Tertiam verò hæreſim, quam Pelagianis contrariam aſſeris, quâ ita donum gratiæ prædicetur, ut libertas arbitrii funditùs auferatur, nec legimus, nec audivimus.* Et poſteà: *Neſcio quem elogio tertiæ tuæ hæreſeos denotare volueris, niſi Beati Auguſtini dictorum, quæ præmiſimus, imò Catholicorum omnium fideliter, veraciterque ſequaces.* Idem omninò ſenſus fuit Sancti Rhemigii cum Eccleſiâ ſuâ Lugdunenſi in libro contrà eundem cap. 4. ubi ait: *Secunda hæreſis dicit eſſe ſolius gratiæ; Quæ ſit, vel fuerit in Eccleſia, quæ ita prædicaverit ſolâ Dei gratiâ hominem ſalvari, ut liberum hominis negaret, vel deſtrueret arbitrium, nobis minimè compertum eſt.* Poſteà: *Quæ eſt iſta ſecunda hæreſis tàm incognita, tàm inaudita, quæ libero arbitrio denegato ſolius gratiæ ſit prædicatrix? Niſi quia, ut nobis videtur, diſputator iſte vel Beatum Auguſtinum latenter quaſi hæreticum accuſat.* Hi Patres non modò nullam unquam talem hæreſim extitiſſe tradunt, ſed per calumniam tantùm inventam eſſe pronunciant ad Auguſtinianam doctrinam de gratiâ, & prædeſtinatione vituperandam. Sed, uti dixi, fieri potuit, ut cùm Semipelagiani Doctores contrà Sanctum Auguſtinum argumentantes ea dogmata ex ejuſdem doctrinâ veluti abſurda inferri contenderent, quidam pinguioris Minervæ homines ea ipſa devorarent, cùm tamen, viri docti ex reſponſionibus Proſperi objecta illa refellerent. Quarè Prædeſtinatiani, ſi qui fuere, de ultimâ plebe, & quos fundandæ ſectæ haud pares dixeris, fuiſſe non dubito, qui cùm optimè ſentirent de prædeſtinatione cum Auguſtino, adverſariorum argumentis ad illa abſurda admittenda cogebantur, ut non ſponte, ſed veluti adacti ea ſenſiſſe credendi ſint; undè Semipelagiani ſuperbientes eadem de illis publicaverunt, quò ſententia de prædeſtinatione gratuitâ ab ſcholis penitùs eliminaretur. Hæc quidèm ſit noſtra de Prædeſtinatiana hæreſi opinio.

Et hac quidèm ſententiâ de Prædeſtinarianâ hæreſi ſtatutâ, de Fauſti Epiſtolâ ad Lucidum, ac utrâque Synodo Arelatenſi, & Lugdunenſi noſtrum quoque judicium ferendum eſt. Scripſit Fauſtus ad Lucidum Epiſtolam, ut eundem ab erroribus, quorum delatus fuerat, revocaret, in cujus exordio hæc præfatur: *Grandis charitas eſt, parum cauti fratris errorem per Dei adjutorium, & gratiam magis velle curare, quàm ſicuti ſummi Antiſtites meditantur à bonitate ſuſpendere.* Ex quibus deduco, Lucidi errores Gallicanis Epiſcopis innotuiſſe, undè & Eccleſiaſticis cenſuris contrà eundem uti meditati fuerant. At Fauſtus meliora de Lucido promittens, atque ejuſdem corrigendi ſibi onus aſſumens Patrum ſententiam ſuſpenderat. Quarè in eiſdem literis ſex illi aſſerta damnanda propoſuit, quæ ſuperiùs recitavimus. Ibidem verò quò illi metum incuteret, hæc eidem interminatus fuit: *Hujus autem Epiſtolæ exemplar mecum retineo in conventu ſanctorum Antiſtitum, ſi ita neceſſe fuerit, proferendum.* Et poſteà: *Quòd ſi eam ſubſcriptam, ut dixi, tranſmittere nolueris, apertè adhuc te in errore perſiſtere ipſo ſilentio comprobabis, ac proindè jam neceſſitatem mihi facies, ad perſonam tuam publicis conventibus exponendam.* Circumfertur hæc Epiſtola ad Lucidum cum ſubſcriptionibus plurium, & quidèm inſignium Galliæ Antiſtitum, nempè Auxanii, Fauſti, Pauli, Eutropii, Pragmatii, Patientis, Euphronii, Megetii, Claudii, Leucadii, & Juliani. At Caniſius unum Fauſtum in ejuſdem ſubſcriptione recitat, ex quâ variatione eandem Epiſtolam uti commentitiam Maguinus explodit. Sed utrumque exemplar germanum eſt; nam initio quidèm Fauſtus Epiſtolam à ſe tantùm ſubſcriptam ad Lucidum miſit, cui cùm Lucidus, ſe eandem Epiſtolam approbare reſcripſiſſet, quò ejuſdem correctio celebrior fieret, curavit, ut in illorum Patrum conventu unà cum his ipſis memoratas literas ſubſcriberet; hinc factum eſt, ut in quibuſdam exemplaribus poſt XI. illos Epiſcopos Lucidus ſubſcriptus legatur. Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. c. 48. cui conſentit Ludovicus Cellotius lib. 2. Hiſtoriæ Gotteſchalci c. 4. aliique, exiſtimavit Fauſti Epiſtolam

ſubſcriptam fuiſse in Synodo Arelatenſi contrà Prædeſtinatianos teſte eodem Fauſto celebratâ, in qua XI. illi Epiſcopi ſederint. Hæc tamen procul à vero ſunt; etenim ſi in Synodo Arelatenſi literis Fauſti ea ſubſcriptio addita fuit, cur Leontius Epiſcopus Arelatenſis totius conſeſsus Præſes, ac per univerſam Galliam Apoſtolicæ Sedis Vicarius eaſdem non ſubſcripſit? Celebris eſt Hilari Papæ Epiſtola ad Epiſcopos Provinciæ Viennenſis, Lugdunenſis, Narbonenſis primæ, & ſecundæ, & Alpium Apenninarum, in quâ hæc injungit: *Per annos itaque ſingulos ex provinciis, quibus potuerit congregari, habeatur Epiſcopale Concilium, ita ut opportunis locis, atque temporibus ſecundùm diſpoſitionem fratris, & Coepiſcop. noſtri Leontii, cui ſollicitudinem in congregandis fratribus delegavimus, Metropolitanis per literas ejus admonitis celebretur.* Cur ergo Leontii nomen illis in literis deſideratur, qui tamen Præſes primo loco nominandus erat? Reſpondet Voſſius cap. 50. Auxanium, qui prior ſubſcriptus legitur, fuiſse id temporis Metropolitam Arelatenſem: *Nobis ſanè*, inquit, *veriſimile ſit, poſt Ravennium Auxanium, poſt illum Eonium Arelatenſi Eccleſiæ præfuiſse.* At labitur vir eruditus, nam inter Ravennium, & Eonium Leontius Arelate ſedit, quod non modò ex memoratis literis Hilari Papæ, verùm etiam ex Epiſtolâ Ruricii Epiſcopi Lemovicenſis ad Eonium Arelatenſem apertè intelligitur, in quâ hæc illi ſcribit: *Agnito tranſitu Sancti, & venerabilis apud me recordationis Domini mei deceſſoris veſtri Leontii animo, & mente confuſus diù, multùmque triſtatus ſum.* Lib. 1. Epiſt. 15. Ille autem Auxanius non fuit Epiſcopus Arelatenſis, ſed unà cum Fauſto ad Hilarum Papam legatus ex Galliâ venit, idem etiam lites habuit cum Ingenuo Ebredunenſi de jure in Epiſcopatum Cemelienſem, ut ex Epiſt. 4. Hilari liquet.

Ex his patet, memoratam illorum XI. Epiſcoporum ſubſcriptionem non ſpectare ad Synodum Arelatenſem, ſed peractam fuiſse in quodam privato eorundem pro dedicandâ Baſilicâ, vel alio neſcio quo expediendo ſimul coactorum congreſsu. Notarunt autem Baronius ad annum 490. & Voſſius horum pleroſque à Sidonio in Epiſtolis laudari. At in eo Voſsius erravit, quòd Eutropium, qui quàrto ibidem loco recitatur, illum eundem putavit, ad quem lib. 1. Epiſt. 6. & lib. 3. Epiſt. 5. Apollinaris ſcripſit; nam hic Eutropius non erat Epiſcopus, cùm in Epiſtolâ illâ ſextâ Sidonius illum invitet *ad capeſſenda militiæ palatinæ munia*, increpans eundem, quòd procul ab urbanis negotiis vivere deſtinaſset *inter buſequas ruſticanos, ſubulcoſque roncantes.* Et in Epiſtolâ libri tertii ſcribit ſe ejuſdem *faſcibus gratari*; fuit enim Præfectus Prætorio Galliarum. Baronius etiam, quem Decampſius, & Moraines ſecuti ſunt, pleroſque eorundem Antiſtitum cum iis confundit, qui inſequenti ſæculo floruere in Synodo Epaunenſi. Pragmatius ab illo ſtatuitur Auguſtodunenſis Epiſcopus, cujus feſta dies agitur X. Kal. Decembris. Claudius putatur Biſuntinus Epiſcopus, cujus memoria die 6. Junii in Martyrologio recolitur. Julianum verò arbitratur fuiſſe Antiſtitem Carpentoratenſem, & hi omnes Epaunenſem Synodum ſubſcripſere, quam idem Cardinalis celebratam putat anno 509. Cæterùm cùm Concilium Epaunenſe peractum ſit anno 517. ut ex hac ſubſcriptione Sancti Aviti Viennenſis patet: *Avitus ſubſcripſi die XVII. Kal. menſis VIII. Agapito V.C. Coſ.* qui cum Anaſtaſio Aug. IV. anno 517. conſulatum geſſit, palam fit, Epiſcopos, qui Fauſti literas ſubſignarunt tempore Leontii Arelatenſis, diverſos fuiſſe ab iis, qui Epaunenſem Synodum habuere. Et quidem Auguſtoduni non Pragmatius, ſed ejus deceſsor Euphronius ſedebat, & ſeptimus eaſdem Fauſti literas ſubſcripſit, cujus etiam Epiſtolæ anno Imperatoris Valentiniani XXVIII. datæ ad Agrippinum meminit Idatius in Chronico. Patiens fuit Epiſcopus Lugdunenſis, ad quem extat Sidonii Epiſtola 12. lib. 6. Ad Pragmatium ibidem Epiſt. 2. & ad Megetium lib. 7. Epiſt. 3. recitantur. Pauli verò, & Eutropii meminit Hilarus Papa in titulo literarum ad Epiſcopos Galliæ. Julianum illum fuiſſe puto, cui Pomerius tres de vitâ contemplativâ libros inſcripſit. Claudii, & Leucadii nuſquam mentionem factam legi, præterquàm in epigraphe literarum Lucidi, de quibus proximè dicemus.

Interim Lucidus, cùm paſſim in Galliâ uti pravorum dogmatum profeſſorem ſe traduci intelligeret, quò famæ ſuæ conſuleret, palinodiæ libellum contexuit, quem ad Epiſcopos Gallicanos tranſmiſit, quorum nomina in epigraphe recitantur. Hos inter leguntur Leontius Metropolita Arelatenſis, Sanctus Patiens Metropolita Lugdunenſis, & Mamertus Metropolita Viennenſis. Hæc autem Lucidus præfatur: *Correctio veſtra ſalus publica, & ſententia veſtra medicina eſt, undè & ego ſummum remedium duco, ut præteritos errores accuſando excuſem, & ſalutiferâ profeſſione me diluam. Proinde juxtà prædicanda recentia ſtatuta Concilii damno vobiſcum &c.* Cellotius ſcribit hunc retractationis libellum miſſum fuiſſe à Lucido ad Patres Synodi Lugdunenſis, quæ in eadem causâ poſt Arelatenſem habita fuit teſte Fauſto in præfatione ad Leontium. Sed res mihi incerta eſt, & potius ad Arelatenſis Concilii Patres Lucidus videtur eas literas deſtinaſſe, hæc enim Synodus à Leontio contrà Prædeſtinatianos coacta fuit: audiatur Fauſtus: *Quòd pro ſollicitudine paſtorali beate Papa Leonti in condemnando Prædeſtinationis errore Concilium ſummorum Antiſtitum congregaſtis, univerſis Galliarum Eccleſiis præſtitiſtis &c.* Et poſteà: *In quo quidèm opuſculo poſt Arelatenſis Concilii ſubſcriptionem novis erroribus deprehenſis adjici aliqua Synodus Lugdunenſis exegit.* Quarè cum Fauſtus laudet Synodum *ſummorum Antiſtitum* Arelate à Leontio peractam pro Prædeſtinatianis extirpandis, ad illius Synodi Patres Lucidus ſcripſit, quorum ſententiâ errores Prædeſtinatianorum damnati fuerant. De tempore horum Conciliorum non una eſt Scriptorum ſententia; nam Baronius ad annum 490. & Synodos, & univerſa eâ in causâ à Fauſto ſcripta recenſet. Voſſius toto cap. 50. memorato verſat ſe, ac vexat, ut utriuſque Concilii tempora ſtatuat, ac deniquè re infectâ concludit: *Ergo inter annum 472. & 494. Concilium utrumque peractum eſt.* Attamen certum eſt antè annum 494. laudatas Synodos habitas fuiſse, cùm id temporis Lugduni ſederet Ruſticus, qui Epiphanium Ticinenſem ad Burgundionum Regem legatum excepit; tempore autem earum Synodorum Patiens Lugdunenſem cathedram tenebat, inter quem, & Ruſticum in Martyrologio Sauſſaii Lupicinus, & Africanus interponuntur. Maſſiliæ anno 464. ſacra adminiſtrabat Euſtaſius, ſeu Euſtachius ex literis Hilari Papæ ad Epiſcopos Galliæ eo anno perſcriptis, cui ſucceſſit Græcus ex Sidonio lib. 7. Epiſt. 2. At Græcus ex tabulis Sammarthanis antè annum 480. deceſſit, cùm eo anno ibidem Cannatus Maſſilienſium Epiſcopus aſseratur. Anno 494. ejuſdem urbis Epiſcopus erat Honoratus ex Gennadio in calce ſui catologi de Scriptoribus Illuſtribus. Sirmondus putat, relatas Synodos peractas fuiſse

circà

circà annum 475. quæ opinio cæteris probabilior eſt, tunc enim ex literis Sidonii Patiens, Græcus, aliique, qui in epigraphe literarum Lucidi leguntur, vivebant. Laudatus Gilbertus Maguinius utramque Synodum Arelatenſem, & Lugdunenſem fictitias aſſerit, itemque Lucidi Epiſtolam, contendens, omnia hæc ſubdolâ Fauſti Rejenſis arte compoſita, quò Sancti Auguſtini doctrinam ſub nomine Prædeſtinatianæ hæreſis à Synodis Gallicanis damnatam venditaret. Sed his nunquam aſsentiar; quis enim de Fauſto tantos ſibi dolos perſuadeat, qui coram univerſis Galliarum Epiſcopis tantorum mendaciorum architectum ſe ſiſtere non extimuerit? Quo animo Leontio Metropolitæ doctiſſimo imponere auſus fuiſſet, quaſi de remotiſſimis Aſiæ rebus perſcriberet, non verò de iis, quæ in duabus nobiliſſimis urbibus nudiustertius gaſta fuerant? Opponit Maguinius nuſquam, præterquàm in Fauſti libris illarum Synodorum mentionem fieri. At hoc negantis argumenti genus lubricum eſt. Scimus, Leontium Arelatenſem ex Hilari decreto ſuperiùs laudato Synodos Gallicanas quotannis coegiſse; quarum tamen nuſquam memoria extat. Apologiſtæ Janſenii utramque Synodum habitam fuiſſe concedunt, addunt tamen eas conflatas ex Epiſcopis partim Semipelagianis, partim à Semipelagiano Fauſto deceptis. Sed ſinè teſtibus hanc injuriam doctiſſimis, ac ſapientiſſimis Patribus inurere non auſim. Illud veriſimile videtur, Fauſtum mandati limites exceſſiſſe, dum non modò quorundam Prædeſtinatianorum errores, ut injunctum fuerat, confutavit, verùm etiam eâ occaſione Sancti Auguſtini de gratuitâ prædeſtinatione doctrinam ſubruere conatus fuit.

CAPUT XVI.

Gennadius Maſſilienſis Semipelagianus. Moritur Fauſtus Rejorum Epiſcopus, de quo aliorum judicia expenduntur.

Anno 490. CAſſiani doctrina hoc ſæculo ferè exeunte ſtrenuum nacta aſt laudatorem Gennadium Presbyterum Maſſilienſem, qui in ſuo libro de Illuſtribus Scriptoribus Semipelagianos laudibus, Auguſtinum verò, ejuſque deſenſorem Proſperum dicteriis excepit. Etenim cap. 63. ubi de Eucherio: *Sed & Sancti*, inquit, *Caſſiani quædam opuſcula lato tenſa ſermone anguſto verbi reſolvens tramite in unum coegit volumen.* Proſperum verò à Cœleſtino Papâ olim commendatum eidem Catalogo inſerens cap. 84. quaſi per contemptum: *Proſper*, ait, *Homo Aquitanicæ Regionis.* Deinde illum ut publicum alienæ famæ demunctorem accuſans addit: *Legi, & librum adverſùs opuſcula ſub perſonâ Caſſiani, quæ Eccleſia Dei ſalutaria probat, ille infamat nociva.* Ubi Vincentius Lerinenſis vocavit Proſperum criminatorem, hic eundem inſamatorem ignominiæ causâ vocat. Rursùs cap. 85. de libris Fauſti Semipelagianis erroribus ſcatentibus ita judicat: *Edidit quoque opus egregium de gratiâ Dei.* Undè ex Semipelagianorum laude, ac Proſperi reprehenſione fuiſſe illum Semipelagianum, nullus jure inficias ibit. Sed nec veritus eſt errorem, tantùmque non hæreſim Magno Auguſtino impingere, dum cap. 38. hæc de illo Sanctiſſimo Doctore ſcripſit: *Catholicus permanſit tamen, & error illius ſermone multo, ut dixi, contractus luctâ hoſtium exaggeratus necdum hæreſis quæſtionem dedit.* Quibus verbis Sancti Auguſtini de prædeſtinatione ſententiam citrà dubium ſugillat. Etenim aliquam Auguſtini ſententiam uti erroneam traducit, & hanc luctâ hoſtium exaggeratam dicit, quod de nullâ ejus ſententiâ adversùs Pelagianos propugnatâ dici poteſt; nam tunc Gennadius Pelagianum aliquod dogma tanquam veritati conſonum adſtruxiſſet, cujus oppoſitum erroris inibi inſimulaſſet. Igitur de prædeſtinatione gratuitâ id accipiendum venit, cùm contrà illam initio omnes ferè in Galliâ conſpiraſſent, undè luctâ eorundem errorem exaggeratum pronunciat. Non tamen tradit eam opinionem tanquam hæreticam proſcriptam, cùm plerique eandem tuerentur. Gennadio concinit Fauſtus in Epiſtolâ ad Græcum dicens: *quid apud doctiſſimos in Auguſtini ſcriptis eſſe ſuſpectum.* Ita illi eandem tibiam contrà Auguſtinum inflant.

Florebat tunc Maſſiliæ Honoratus Epiſcopus, qui in Gennadii Catalogo Scriptorum agmen claudit; hunc in eâdem ſententiâ cùm Gennadio fuiſſe ſuſpicor, quòd in libello de Vitâ Sancti Hilarii Arelatenſis c. 3. ſcribit: *Emenſo biennio cùm ad* MERITI PROPRII *percipiendum* EX MERITO *præmium ex vitæ hujus curſu Beatus Pontifex vocaretur Honoratus.* Ut quid enim toties *meritum* in eodem verſu, & quidèm *proprium* inculcat, niſi ut ex meritis prædeſtinatio divina ſuſpendatur? Hinc factum eſt, ut paulò poſt Caſſiano, ac Fauſto à Gelaſio Papâ in Romanâ Synodo damnatis, uterque, Honoratus ſcilicet, & Gennadius libellum fidei Romam mittere coacti ſint, quo à Semipelagianorum ſententiâ procul ſe eſſe monſtrarent. De Honorato hæc ſcribit Gennadius: *Sanctus quoque Papa Gelaſius Romanæ Urbis Pontifex per ſcripturam agnoſcens ejus fidei integritatem reſcripto ſuo probatam judicavit.* Gennadius verò, quòd ob laudes Semipelagianorum malè audiebat, fidei libellum, & ipſe Romam ad eundem Pontificem deferendum curavit. Hinc cap. ult. ait: *Et opus de fide meâ miſi ad Beatum Gelaſium Urbis Romæ Epiſcopum.* Ita enim legendum tradit Voſſius lib. 1. cap. 10. Hiſt. Pelagianæ, non verò uti communiter ponitur, *& hoc opus de fide meâ*, nam pronomen *HOC* non poteſt denotare librum de Scriptoribus Illuſtribus, neque enim ille eſt liber de fide. Porrò hunc librum putant illum eſſe, qui inter Opera Sancti Auguſtini Tom. 3. circumfertur ſub titulo *De Eccleſiaſticis dogmatibus*; Gennadio enim adſcribitur ab Hadriano Papâ in Epiſtolâ ad Carolum Magnum, ubi Gennadium, & Sanctum, & Epiſcopum Maſſilienſem dicit. Antequam tamen de hoc libro judicium feram, adverto, Gennadium duo illa capita nempè 99. & 100. ubi Honorati, ac ſui ipſius librorum mentionem facit, addidiſſe poſt factam Romæ à Sancto Gelaſio Caſſiani, ac Fauſti proſcriptionem, nam ob laudes Semipelagianis datas malè illum audiviſſe diximus, undè quò ſe omni malæ ſuſpicionis onere apud Gelaſium exſolveret, unà cum ſuo Epiſcopo libellum fidei tranſmiſit, ejuſque mentionem evulgato libro appendicis loco ſubtexuit, undè in pleriſque MS. codicibus neutrius nomen legitur, ut notat Suffridus in Scholiis ad Gennadium.

Videndum hìc eſt, quo tempore Gennadius hunc librum de Scriptoribus Illuſtribus ediderit, indè enim nonnullorum dubiorum ſolutio, quæ infrà ſunt diſcutienda, dependet. Baronius ad annum 490. p. 443. ait: *Hoc anno moritur Theodolus celebris in Cœleſyriâ ſcriptor, de quo iſta Gennadius:* Theodulus Presbyter in Cœleſyriâ ſcripſiſſe multa dicitur &c. moritur hic ſcriptor ante triennium regnante Zenone: *Hæc Gennadius poſt tres annos iſta ſcribens.* Itaque Baronio teſte librum de Scriptoribus Illuſtribus ſcripſit Gennadius anno 493. Benè iſthæc ſe haberent,

Digitized by Google

ſi Theoduli mors anno 490. contigiſſet, atqui hoc incertum eſt, nec ullum laudat aſſertorem; nam Marcellinus Comes in Chronico ſcribit, floruiſſe Theodulum poſt Conſ. Baſiliſci II., & Armati anno 477. Ex Gennadio tantùm colligitur, non vixiſse poſt annum 491. quo mortuus eſt Zeno. Itaque ex eo textu Gennadii habemus, librum de Scriptoribus Illuſtribus elucubratum non fuiſse poſt annum 494. quoniam non diceret, *antè triennium regnante Zenone*, quo verò ex illis tribus annis emiſſus ſit, in incerto eſt.

Laudato libro de Eccleſiaſticis dogmatibus infarta ſunt plura capita ex Cœleſtini, ut putant, Epiſtolâ ad Epiſcopos Galliæ, & quod caput eſt, magna, imò maxima pars Concilii Arauſicani, itemque Carthaginenſis à cap. 22. incluſivè uſquè ad 51. Baronius ſcribit, neſcire ſe, an iſta capita addita fuerint à Gelaſio ipſomet Pontifice, vel ejuſdem juſsu ab aliquo alio. At Gelaſius nec per ſe hoc præſtare, nec alteri id ipſum injungere potuit, quippè qui deceſſit anno 495. addita verò leguntur quatuordecim capita ex Concilio Arauſicano, quod celebratum eſt ſequenti ſæculo anno 529. Illa ergo additio eſt longè ipſo Gelaſio poſterior, neque vacat, à quo conflata fuerit, divinari. Difficile eſt, ubi de quopiam ſiniſtra opinio invaluit, eidem integram fidem præſtare; hoc Gennadio accidit, qui cùm in libro de Scriptoribus illuſtribus Semipelagianis favorem commodaſſet, eundem etiam cum illis ſentire in hoc poſteriori volumine communis opinio eſt, nam cap. 21. hæc illum ſcribere opponunt: *Manet itaque ad quærendam ſalutem arbitrii libertas, ideſt, rationalis voluntas, ſed admonente priùs Deo, & invitante ad ſalutem, ut vel eligat, vel ſequatur, vel agat occaſione ſalutis, hoc eſt inſpiratione Dei.* Item: *Initium ergo ſalutis noſtræ Deo miſerante habemus, ut acquieſcamus ſalutiferæ inſpirationi, noſtræ poteſtatis eſt, ut adipiſcamur, quod acquieſcendo admonitioni cupimus, divini eſt muneris, ut non labamur in adepto ſalutis munere, ſollicitudinis noſtræ eſt, & cæleſtis pariter adjutorii &c.* Ex his Eccleſia Lugdunenſis jam ab octingentis annis tomo 9. Bibl. Patr. Gennadium Pelagiano dogmati conſentientem arguit: *Hominem*, inquit, *abſque laboris ſui ſtudio ad Deum pervenire non poſſe, non eſt Catholicum, ſed Pelagianum. Invenitur in libello, cui titulus eſt Dogmatum Eccleſiaſticorum, quædam talis definitio, ſed omnino, ut alia nonnulla in eodem libello, Pelagiani erroris eſt.* Janſenius etiam Semipelagianiſmi eundem accuſat apud Annatum lib. 7. ſui Aug. cap. 2. §. 3. quia ibidem de homine lapſo hæc tradit: *Poſtquàm verò ſeductione Serpentis per Evam cecidit, naturæ bonum perdidit, pariter & vigorem arbitrii, non tamen electionem, ne non eſſet ſuum, quod emendaret, nec merito indulgeretur, quod non arbitrio diluiſſet.* Quaſi infuſæ gratiæ poſſit homo ſecundùm propriam electionem vel reſiſtere, vel obtemperare, quod Semipelagianum dogma ille pronunciat.

Mihi horum judicia non probantur; & in primis minimè Pelagianum eſt aſſerere, homini ad ſalutem obtinendam neceſſarium eſse laborem, ſi labor non ex ſolis naturæ viribus, ſed ex gratiæ præmoventis virtute prodeat. Voſſius cap. 10. lib. 1. Hiſt. Pelag. ait: *Utrum horum ſenſerit Gennadius, certiùs ſtatui poſſet, ſi ejus adversùs Pelagium libri extarent.* Sed patet in eo capite 21. quod Voſsius recitat, bis hanc quæſtionem Gennadium ſolviſse, hæc enim docet: *Ut non labamur in adepto ſalutis munere ſollicitudinis noſtræ, & cæleſtis pariter adjutorii ut labamur poteſtatis noſtræ eſt, & ignaviæ.* Quam ſententiam poſt quinque verſus plenam reddit. At laborem noſtrum eſse neceſſarium ad ſalutem his tradit Arauſicana Synodus poſt can. 25. *Hoc etiam ſecundùm fidem Catholicam credimus, quòd acceptâ per baptiſmum gratiâ omnes baptizati Chriſto auxiliante, & cooperante quæ ad ſalutem pertinent, poſſint, & debeant, ſi fideliter laborare voluerint, adimplere:* quæ eſt ipſa Gennadii ſententia. Neque inde Semipelagianus vocari poteſt, quòd dixit: *Ut acquieſcamus ſalutiferæ inſpirationi noſtræ poteſtatis eſt.* Nam etiam cùm eligimus bonum, præparatur voluntas à Domino; hinc Sanctus Auguſtinus lib. de Prædeſt. Sanctor. cap. 6. ait: *Multi audiunt verbum veritatis, ſed alii credunt, alii contradicunt: volunt ergo iſti credere, nolunt autem illi. Quis hoc ignoret? quis hoc neget? Sed cùm aliis præparetur, aliis non præparetur voluntas à Domino, diſcernendum eſt utique, quid veniat de miſericordiâ ejus, quid de judicio.* Cui ſententiæ Gennadius totus inhæret; etenim cap. 56. paucis verbis denuò plura à ſe ſuperiùs dicta repetit, quibus initium ſalutis, progreſſum, ac conſumationem in divinæ gratiæ virtutem refundit. *Nullum*, inquit, *credimus ad ſalutem niſi Deo invitante venire; Nullum invitatum ſalutem ſuam niſi Deo auxiliante operari. Nullum niſi orantem auxilium promereri; Nullum Dei voluntate perire, ſed permiſſu pro electione arbitrii, &c.* Loquitur de gratiâ internâ, non de illâ Pelagii, quæ erat lex, & doctrina, nempè de illâ, quæ datur orantibus. Cùm de opere pravo diſſerit, id in ſolius arbitrii electionem rejicit, at dum de opere recto, & ſancto, non jam ſolam electionem ob oculos ponit, ſed Deum auxiliantem, & præparantem voluntatem, ut bonum eligat. Et ſanè non aliter potuit ſcribere Gennadius ad Gelaſium, quem ſciret, Fauſtum, ac Caſſianum reprobaſſe, quòd initium ſalutis humanis viribus tribuerant, minuſque quam par erat, divinæ gratiæ detulerant: Quarè Voſsii verbis concludo: *Speramus autem, non improbaturos judicium hoc noſtrum, qui illum animi candorem præſtare antiquorum monumentis ſciunt, quem ad labores ſuos cenſendos à poſteritate, modò victurum aliquid ſcriptis conſignarunt, optant adferri.*

Circà hæc tempora arbitror, Fauſtum deceſſiſſe antè factam paulò poſt ſuorum librorum proſcriptionem. Attigiſse illum imperium Anaſtaſii tradit Maurolicus apud Bollandum ad 16. Januarii. Gennadius, quem ſcripſiſſe diximus librum de Scriptoribus illuſtribus primo Anaſtaſii Imperatoris triennio, cap. 85. de Fauſto utì adhuc vivente loquitur, non ſolùm quia quo Principe imperante mortuus ſit, non ſcribit, ut in aliis, ſed etiam quia hæc habet de eodem: *Sunt verò ejus, & alia ſcripta, quæ quia necdum legi, nominare nolui. Vivâ tamen voce egregius doctor & creditur*, ET PROBATUR. Centeſimum vitæ annum attigiſse ex Sidonio teſtatur Savaro in notis ad lib. 9. Epiſt. 9. nam hæc ad Fauſtum ſcribebat Sidonius: *Cujus ita dictis vita, factiſque dupliciter inclaruit, ut quandoquidèm tuos annos jam dexterâ numeraverit ſæculo prædicatus tuo, deſiderandus alienâ utrâque laudabili actione decedas te relicturus exteris, tua proximis.* At ea his verbis tantùm annorum numerum non colligi ibidem Sirmondus contendit, de quo alii judicent. Sanè decrepitam Fauſti ætatem indè deducimus, quòd anno 433. electus fuit tertius Abbas Lerinenſium, quis autem juvenem ſuffectum putet Honorato, & Maximo tantæ ſanctitatis, atq; auctoritatis Præfectis? Quarè eundem ferè centenarium obiiſse arbitramur. Uſus eſt proſperâ valetudine, adeò ut Sidonius in laudatâ Epiſtolâ ſcripſerit, mirari omnes, quòd Fauſtus non ſeneſceret. Maximâ in æſtimatione fuit in univerſâ

verſâ

Digitized by Google

verſâ Galliâ, quod ex ſuperiùs dictis manifeſtum eſt. De illius libris de Gratiâ, & libero arbitrio jam ſatis abundè diximus. Aliam opinionem, cui obſtinatiùs adhærebat, litteris tradidit, nempè nullam creaturam eſſe incorpoream, undè non unum ob eam ſententiam adverſarium paſſus eſt. Claudianus Presbyter Viennenſis Sancti Mameeti frater tribus illum libris confutavit, ut tradit Gennadius cap. 83. licet Fauſtum non nominet. Gennadius tamen in eâdem Fauſti opinione videtur fuiſſe, nam his verbis librum de Eccleſiaſticis dogmatibus concluſit: *Propter novellos legiſlatores, qui ideò animam tantùm ad imaginem Dei creatam dicunt, ut quia Deus incorporeus rectè creditur, etiam incorporea anima eſſe credatur, liberè confitemur, imaginem in æternitate, ſimilitudinem in moribus inveniri.* Eundem etiam Fauſtum Sanctus Avitus Epiſcopus Viennenſis in Epiſtolâ ad Regem Burgundionum ſolidè confutavit. Fauſtum contrà Arianos ſcripſiſſe tradit Gennadius, cujus verba dabo, nam & de libello, vel Epiſtolâ Fauſti, quâ ſolum Deum incorporeum probat, mentionem ita facit, ut ejuſdem opinionem tenere videatur: *Legi ejus & adversùs Arianos, & Macedonianos parvum libellum, in quo coeſſentialem prædicat Trinitatem, & alium adversùs eos, qui dicunt, eſſe in creaturis aliquid incorporeum, in quo & divinis teſtimoniis, & Patrum confirmat ſententiis, nihil credendum incorporeum præter Deum* cap. 87. Ex illius libelli contrà Arianos evulgatione eundem ab Evarico Rege Ariano tunc in Galliis regnante in exilium actum exiſtimo, nam alia me cauſa latet. Uſſerius cap. 13. de Antiq. Brit. ſcribit, Fauſtum dixiſſe ſe in exilio degere, quòd homo Britannus apud Rejos in Galliâ Antiſtes procul à patriâ morabatur. Sed verè extrà Provinciam ſe in exilium detruſum non ambiguè idem Fauſtus ſignificat, ſiquidèm Epiſt: 6. ad Ruricium ait: *Propitiâ divinitate in ſecreto Religionis congruo, & tranquilliſſimo in ſilentio conſtituti, in qua Dominus ad rubiginem longâ ſecuritate contractam ſalutiferæ limâ caſtigationis admonuit. In hac inquam, qui & magnâ ſi agnoſcamus vocatione donati, dum novos cives commercio charitatis acquirimus, præſenti inſultamus exilia &c. Dum fideles famuli Dei in neceſſitatibus noſtris bonitatem ſuæ devotionis exercent, ſinè ſede propriâ poſſeſſores, ſinè poſſeſione divites ſumus.* Quibus verbis inſinuat, ſe longâ tranquillitate in Epiſcopatu ſecurum exilii caſtigatione à Deo admonitum apud viros religioſos ſe recepiſſe, quorum pietate, licèt propriâ Sede ejectus, plura ſibi poſſidere videbatur. Scripſit in exilio hæc ad Felicem filium Flavii Magni, qui anno 460. conſulatum ordinarium geſſit: *Magnum pietatis, & fidei teſtimonium, quod per tantarum vaſta intervalla regionum, & per tot rerum interjecta diſcrimina ad nos uſque latitudinem veſtræ charitatis extenditis. In hac relegatione noſtrâ artifex Dei miſericordia gemina exercet officia, noſtram excutit paternâ ſedulitate rubiginem, & veſtram circà nos dilucidat fidem, veſtramque adprobat pietatem; Nos elimat benigna ſolertia.* Ibidèm autem gratulatur Felici, quòd Arelatenſis Epiſcopi Leontii inſtitutis, ac præſentiâ fruatur. Si verò, ut ait Uſſerius, quòd Rejis degebat, exilium ſe pati diceret, ubinam illa tantarum vaſta intervalla regionum, cùm alter Arelate commoraretur, nempè utroque in eadem Provinciâ Narbonenſi exiſtente? Reſtitutus eſt Rejis eo ipſo anno, quo Ruricius Lemovicenſium Epiſcopus renunciatus eſt. Lemovicenſes verò Evarico Gothorum Rege Catholicos perſequente Epiſcopo deſtitutos, novique Pontificis eligendi facultate Regis Imperio privatos dolere ſe ſcribit Sidonius lib. 6. Epiſt. 6. ad Baſilium. Fauſtus quando à curis animum relaxare volebat, Lerinam ſuam repetebat teſte Sidonio in Euchariſtico.

Seu te Lirinus priſcum complexa parentem eſt,
Quò tu jam fractus pro magnâ ſæpè quiete
Diſcipulis ſervire venis.

Unus eorum fuit, qui pro pace Romanos inter, ac Gothos componendâ inſudavit hæc ſcribente Sidonio ad Baſilium lib. 7. Epiſt. 6. *Tu ſacratiſſimorum Pontificum Leontii, Fauſti, Græci urbe, ordine, charitate medius inveniris, per vos mala fæderum currunt, per vos regni utriuſque pacta, condicionesque portantur.*

Hanc tamen Fauſti gloriam, ingenteſque virtutes, quas de illo in fine carminis Euchariſtici Apollinaris recitat, nimius propriæ ſententiæ amor, atque etiam Auguſtinianæ doctrinæ impugnandæ libido offuſcavit, ipſius libris non ſemel à Romanis Pontificibus damnatis. Eidem Rejenſes aràs erexere, ejuſque nomen ſacris Gallicanæ Eccleſiæ faſtis inſcriptum fuit. At Molanus è Divorum albo Fauſtum primus omnium expunxit, cui aſſenſus fuerat Cæſar Baronius, qui poſteà Rejenſis Eccleſiæ teſtimonio admonitus antiquum Fauſto honorem reſtituit. Illius in Divorum catalogo memoriam unà cum plurimis aliis Sanctis celebrat Bollandus ad diem XVI. Januarii. Dinamius Patritius Rejenſis, qui Commentarium ſcripſit de miraculis D. Maximi ad Urbicum Epiſcopum Fauſti ſucceſſorem, ipſum Fauſtum in præfatione *beatiſſimum Antiſtitem* appellat. Trithemius in libro de Scriptoribus anno 496. & ex eo Ludovicus ab Angelis Auguſtiniani inſtituti vir, ac Doctor Conimbricenſis lib. 5. de Vitâ Sancti Auguſtini cap. 15. ſcribunt, Fauſtum primitùs quidèm Caſſiani errores propugnaſſe, ſed à Sancto Fulgentio Epiſcopo coerectum, nam *ipſemet fuit*, inquit Ludovicus, *qui poſteà ſummoperè Auguſtinianam doctrinam defendit adversùs illos, qui Prædeſtinatorum hæreſim ad annos Domini* 415. *exſuſcitarunt.* Hæc quidèm undè hauſerint neſcio; etenim Fulgentius altero poſt Fauſtum ſæculo vixit, contrà quem ſeptem etiam libros anno 523. condidit Fauſto olim defuncto. Ille verò noſter Scriptor Fauſti libros nunquam ſe legiſſe ſignificat, nam in illis ſub alieno corio Auguſtinus vapulat. Sed nuſquàm Fauſti palinodia apparet; illæ verò ſententiæ, quas tuetur, ut ſæpè monuimus, poterant id temporis tutâ conſcientiâ defendi, quouſque per Arauſicanam Synodum, quæ contrà Semipelagianos celebrata eſt, damnatæ fuerunt. Hinc colligo, capitula illa, quæ in Epiſtolâ ad Epiſcopos Galliæ ſub nomine Cœleſtini publicata ſunt, haud illi eſſe adſcribenda, aliàs Caſſianus, Fauſtus, Hilarius, inter hæreticos recenſendi eſſent, quod pluribus oſtendam in Vindiciis Auguſt. cap. 8.

CAPUT XVII.

Fauſti Rejenſis, atque Caſſiani libri à Gelaſio Papâ in Romanâ Synodo damnati. Sancti Auguſtini nomen, ac doctrina contrà Pelagianos ab eodem Pontifice defenſa.

Anno 493.

FAuſti mortem paulò poſt librorum ejuſdem per Romanum Præſulem Gelaſium damnatio conſecuta eſt, etenim licèt ejuſdem libri in Galliis, ubi Semipelagiana factio nondum conſenuerat, laudatores inveniſſent, Romæ tamen, ubi purior doctrinâ de gratiâ divinâ fulgebat, in acerrimos accuſatores, atque juſtiſſimos judices inciderunt, à quibus è Catho-

tholicorum ſcholis proſcripti ſunt. Priùs tamen, ut geſtorum ordinem ſequamur, quid contrà Pelagianos idem Pontifex ſcripſit, videndum eſt, à quibus tamen, quòd illa paſſim apud alios leguntur, paucis me expediam.

Gelaſius cùm accepiſset, Pelagianos nova in Dalmatiâ moliri, ne quid eâ in provinciâ res Catholica detrimenti pateretur, ad Honorium Epiſcopum Salonitanum, is enim erat Dalmatiæ Metropolita, literas miſit, queis admonuit, ut gliſcenti malo occurreret: *Se cunctos*, inquiens, *ibidem Domini Sacerdotes fraterno commonere affectu, ut ne recipiant perverſitatem toto orbe damnatam.* Addit deinde: *An fortè neſcitis, hanc hæreſim* Pelagianam, *de quâ loquimur, & ab Apoſtolicâ dudum ſede per beatæ mem. Innocentium, at Zoſimum, Bonifacium, Cæleſtinum, Sixtum, Leonem continuis, & inceſsabilibus ſententiis fuiſse proſtratam, nec tantùm Catholicæ Eccleſiæ legibus, ſed Principum quoque Romanorum eo tenore damnatam, ut nec uſquam terrarum vivendi locum ſectatores ejus habere ſinerentur.* Poſteà Sancti Auguſtini contrà Pelagianos libros commendans ait: *O ſi ſtuderent adversùs eos majorum noſtrorum libros, reſponſaque cognoſcere, illis modis omnibus cerneretur, nihil eſſe prorsùs, quod ab iſtis non fuerit ventilatum, & ab illis magnificâ veritate contritum, ſicque de cunctis eorum nequitiis refutandis fideles quoque viderentur inſtructi, ut nihil ampliùs quereretur.* Hæ literæ datæ ſunt Albino Conſule nempè anno 493. Honorius his literis acceptis doluit, quòd vel negligentiæ, vel proditæ Catholicæ fidei inſimulatus fuiſset apud Pontificem, quarè reſcripſit, fictas illas eſse delationes de Pelagianis Dalmatiam tentatibus, malevolorum invidiæ id dandum, qui falſis accuſationibus ſuam in perſequendis hæreticis diligentiam coram Apoſtolicâ Sede infamare conati eſsent. At Gelaſius iteratis ad eundem literis miſſis ſignificavit, ſe in hiſce indagandis ſtudioſiorem debere eſse, non remiſſiorem: *Nec intereſt*, ait, *per quos ad aures noſtras eadem perveniſsent, dum quomodolibet iſta referentibus, poſtquàm noſtram conſcientiam penetrarent, in his veraciter indagandis paſtorales excubias eſſe non oportuerit negligentes, quatenus vel è veſtigio poſſet lupis inhiantibus obviari, vel nullis exiſtentibus feris ovium cuſtodia ſecura perſiſteret.* Hæc ille.

Sed proprius Pelagiana peſtis Italiam iterùm afflaverat, nam Seneca quidam ſenex delirus, ac nullius eruditionis homunculus in Piceno antiquata olim Pelagii dogmata renovabat. Gelaſius pro rei indignitate commotus per Romulum Diaconum ad illius Provinciæ Epiſcopos literas miſit, in quibus acriter in eorum vel negligentiam, vel conniventiam invectus eſt. Tria præcipuè ſenex ille ex Pelagianâ hæreſi tradebat: Primum, æquum non eſſe, ut pueri, cùm nondum quidquam per ſe peccare poſſent, Adæ peccato obnoxii tenerentur. Alterum, eoſdem ſinè ſacro baptiſmate decedentes pro ſolo originali peccato non poſſe damnari. Tertium, Gratiam ad ſalutem non eſſe neceſſariam, illamque ſecundùm merita hominum conferri. Præterea quò peſſimo lenocinio ſectam promoveret, congregationes *dedecoroſiſſimas*, ut ait Gelaſius, idem inſtituerat, in quibus homines, ac ſacratæ Deo Virgines pſalmos canerent, quod ipſum à ſectæ Magiſtro Pelagio didicerat, qui fœminis quòque in Eccleſiis cantum unà cum viris permiſerat ex Hieronymo lib. 1. Dialogorum contrà Pelagium. Ille autem eò uſquè veſaniæ abreptus eſt, ut teſte Gelaſio, *Presbyterum ſibi non acquieſcentem audire communione privaret.* Itaque ſummus Eccleſiæ Antiſtes perſtrictâ priùs illius regionis Epiſcoporum ſocordiâ in Hæreticum, atque aſſeclas hanc ſententiam pronunciavit: *Nuſquam loci prorsùs inveniatur præfatæ peſtis aſſertor, nec acceſſum prorsùs Eccleſiæ, vel uſquam participationem Catholicæ communionis inveniat, qui hæreticorum mavult ſubſequi nefariâ profeſſione conſortium; & hi, cum quibus anteà probabitur noxium miſcuiſse colloquium, niſi reſipiſcunt, & ab ejus ſocietate diſcedunt ab Eccleſiaſtico remoti ſervitio devotâ ultione plectantur, quò cæteris cavendi miniſtretur exemplum.* Quòd verò idem Seneca Sanctorum Hieronymi, & Auguſtini ſcripta laceſserat, ac mille conviciis proſciderat, idem Gelaſius de utriuſque honore ſollicitus veſanam delirantis ſenis temeritatem hiſce compeſcuit. *Adhuc majus ſcelus accreſcit, ut ſub conſpectu, & præſentiâ Sacerdotum beatæ mem. Hieronymum, atque Auguſtinum Eccleſiaſticorum lumina Magiſtrorum muſca moritura, ſicut ſcriptum eſt, exterminans oleum ſuavitatis lacerare contenderet:* Verùm non ſolùm his præconiis Auguſtini nomen decoravit, ſed in iiſdem literis Sancti Doctoris ſententias penè totas exſcripſit, ut in Vindiciis Auguſtinianis oſtendam. At non modò Epiſtolis Gelaſius Pelagianam hæreſim profligavit, ſed librum etiam contrà eoſdem procudit, quem nobis Vaticana ſcrinia donarunt, cujus eſt initium: *De Pelagianis quidèm ſenſibus, blaphemiiſque ſacrilegis & apud majores noſtros tam divinis, quàm humanis legibus juſtâ diſcuſſione damnatis nimis eſt copioſa materia &c.* In quo opere probat, neminem poſse ſuis viribus vivere ſinè peccato. Joannes etiam Talaida contrà Pelagianam hæreſim apologiam ſcripſit, quam huic ipſi Gelaſio nuncupavit, cujus meminit Photius in Bibliothecâ. Cod. LIV.

Anno 494. Baronius Synodum Romæ à Gelaſio Ann.
celebratam dicit, in quâ LXX. Epiſcopi ſedere, habitaque 494.
eſt conſultatio de libris à Catholicis vel legendis, vel rejiciendis. Porrò Sancti Auguſtini libri commendati ſunt, itemque Proſperi noſtri Aquitani, qui Sanctorum Patrum agmen claudit, diciturque honoris gratiâ *vir religioſiſſimus.* Indè tùm damnatorum voluminum index texeretur, inter iſta libri Caſſiani, ac Fauſti Rejenſis numerari ſunt, hac præmiſsâ ſententiâ: *Cætera, quæ ab hæreticis, ſive ſchiſmaticis conſcripta, vel prædicata ſunt, nullatenus recipit Catholica, & Apoſtolica Romana Eccleſia, è quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & à Catholicis vitanda ſunt, credimus eſſe ſubdenda*, & cùm plurimos libros hæreticorum, aliorumque incertorum Auctorum Patres damnaſsent, hos inter Caſſiani, ac Fauſti volumina poſuere hoc titulo: *Opuſcula Caſſiani Presbyteri Galliarum apocrypha. Opuſcula Fauſti Rhegienſis Galliarum apocrypha.* Poſteà etiam Pelagium, Cœleſtium, & Julianum Eclanenſem eorumque libros, ac ſequaces confixerunt hæc ſtatuentes: *Sub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.* Scio, Recentiores quoſdam, qui Fauſti vicem dolentes pro eodem apologias enixi ſunt, contendere, Romanam Synodum non damnaſse libros Fauſti ut hæreticos, ſed inferioris illos notæ declaraſse ab Eccleſiâ Catholicâ habendos, ſed peſſimam malæ cauſæ advocationem præſtitam altero libro ſolidè confutabimus. Hoc primo ictu Semipelagiana factio percuſsa concidit, neque enim impoſterum tutum fuit Caſſiani, ac Fauſti, quos Synodus damnarat, opiniones tueri. His accedit, Gelaſium in Epiſtolâ ad Epiſcopos per Picenum

Digitized by Google

num Semipelagianorum ſententiam de fide viribus naturæ prodeunte palam damnaſſe: *Quid autem*, inquit, *haberi poteſt ſinè gratiâ, cùm ſit fides ipſa per gratiam eodem Apoſtolo nos docente*:
Cor. 7. Miſericordiam conſecutus ſum ut fidelis eſſem, *nec aliud eſt miſericordia divina, quam gratia.* At quòd veterem opinionem deponere, atque antiquam ſcholam deſerere difficile ſit, ſequenti ſæculo graviſſimis diſſenſionibus ex Fauſti libris exortis univerſus Orbis Catholicus in partes diviſus eſt.

CAPUT XVIII.

Joannes Maxentius, ac Scythæ Monachi pro Sancto Auguſtino Conſtantinopoli contrà Fauſtum inſurgunt. Idem Fauſtus ab Africanis Epiſcopis, & ab Hormiſdâ Papa reprobatur.

SExtum ſæculum aderat, & exortæ de divinâ gratiâ contentiones ex Fauſti Rejenſis præſertim libris latiùs in dies diffundebantur plurimis non modò in Occidente, verùm etiam in Oriente Fauſtum defendentibus, aliis eundem acerrimè confutantibus. Nam licèt à Gelaſio in Romanâ Synodo ejuſdem libri reprobati fuerint, non in Galliâ tantùm, ſed (quod mirère) etiam Conſtantinopoli Patronos invenerant, quando ex ultimo Ponto Scythas Monachos divina gratia contrà eundem Fauſtum concitavit, qui ex Aſiâ erumpentes contrà Rejenſem Europam, atque Africam commoverunt, quæ res à nobis exactè deſcribetur.

Unà cum Anaſtaſio Imperatore univerſis diſſidiis, quæ Orbem Catholicum diu dilaceraverant, in cinerem redactis Juſtinus Imperium gubernandum ſuſceperat anno 518. cùm repentè Monachi Scythæ ingentes turbas Conſtantinopoli dedere. Leontius Monachus Vitaliani Ducis affinis cum collegis Religioſis, quos inter eruditione eminebat Joannes cognomento Maxentius, hanc ſententiam, *Unus è Trinitate in carne crucifixus eſt*, omnibus, & credendam, & defendendam ad ſeditionem uſque inculcabat. His acriter reſiſtebat Victor Diaconus, ac plerique alii in eo offenſi, quòd novam populis theſim inculcarent, veluti Calchedonenſis Synodi decreta non ſufficerent. Neque hìc contentionum finis; nam cùm Fauſti Rejenſis Epiſcopi libri Byzantium delati eſſent, iidem Monachi illos utì hæreticos damnabant, plurimis eoſdem Catholicos adſeverantibus, undè etiam lites in immenſum excrevere, ac illæ quidèm Principes etiam viros in partes diſtraxerunt. Vitalianus Militum Magiſter, qui poſteà Conſulatum iniit, Monachis impenſiùs quoad illud de *Uno ex Trinitate paſſo in carne* favebat, Juſtinianus verò eâdem in quæſtione Monachis adverſabatur, ut ex ejuſdem literis ad Hormiſdam intelligitur. At cùm Anaſtaſius Imperator ſacrilegus, atque impius omnia ſacra ſuſque, deque vertiſſet, Juſtinus, quod Principem Catholicum decebat, per literas cum Hormiſda Pontifice egit, ut ſuos Conſtantinopolim legatos mitteret, turbatas ab Anaſtaſio religionis res compoſituros. Hormiſda quinque
Anno 519. Legatos Byzantium deſtinavit, qui anno 519. circà Paſchalia feſta ad regiam Urbem appellentes ab Imperatore, atque univerſis civibus honorificentiſſimè excepti Orientalibus rebus componendis manum ſtatim admoverunt. Monachi Scythæ, quòd ab adverſariis tanquam Eutychiani per contemptum traduci ſe intelligerent, fidei libellum Legatis Hormiſdæ gravioribus licèt negotiis occupatis exhibuerunt, in quo ſuam ipſorum de Chriſto fidem pluribus exponebant. Eò tamen dicta omnia collimabant, ut à Legatis hæc inibi inſerta theſis reciperetur: *Unus de Trinitate crucifixus eſt in carne.* Poſteà explicabant, quid de divinâ gratiâ ſentirent, hæc præfati: *His ita ſe habentibus Beatiſſimi, nunc quid jam de gratiâ Dei, non quâ creamur, ſed de eâ, quâ recreamur, & renovamur, ſentiamus, breviter exponentes, Sanctitati veſtræ neceſſariò credimus facere debere manifeſtum, eò quòd etiam in hac parte inimici gratiæ Dei, id eſt, Pelagii, & Cæleſtii ſectatores nimiùm nobis infeſti eſſe videntur.* Contrà verò Fauſti ſententiam in fine concludunt: *Abominantes etiam eos, qui contrà vocem Apoſtoli audent dicere, noſtrum eſt velle, Dei verò perficere, cùm idemmet Doctor, & velle, & perficere donum teſtetur eſſe divinum.* Legati hiſce de rebus nihil ſe à Pontifice in mandatis habuiſſe dicebant, imò apertè injunctum, ne aliis ſe ſe cauſis immiſcerent, verùm coacti Imperatoris interceſſione Monachis aures dedere; ita enim ad Hormiſdam de Monachis ſcripſere: *Petitiones obtulerunt, & coacti piiſſimi Principis, & Domini Vitaliani Magiſtri militum juſſione frequenter ad audientiam cauſæ convenimus, non quaſi volentes nos in his negotiis occupare, quia nobis ſunt antè oculos Beatitudinis veſtræ præcepta, quibus præcèpiſtis, ut cauſæ tantùm, cui veneramus intenti nullis aliis negotiis miſceremur. Dat. III. Kal. Jul.* Legati illis ſæpiùs auditis, unaque cum Victore Diacono alterius factionis primipilo, quò hominum moleſtiâ ſe ſe liberarent, tale denique reſponſum dedere: *Quod non eſt ſcriptum à Papâ Leone non ſuſcipimus.* Etenim cùm in celeberrimâ Synodo Calchedonenſi CCCXXX. Patrum, & in Epiſtolâ Leonis Papæ ad Flavianum diligentiſſimè aſſertum fuiſſet, quid de Chriſto Domino ſentiendum eſſet, omniaque illa ſtatuta, quæ Chriſtiano homini credenda forent, novas inſuper theſes de Chriſto populis inculcare, & hunc articulum, *Unus è Trinitate crucifixus eſt carne*, utì appendicem Synodo adjicere, (ita enim Legati ſuſpicabantur) temeritati, atque inſolentiæ proximum judicabatur. Sanè id temporis inter extremos Neſtorianorum, & Eutychianorum errores regiâ viâ incedere adeò difficile videbatur, ut quicquid novi à quopiam aſſeri à Catholicis audiebatur, alterutri hæreſi illud favere exiſtimaretur. Nihil tamen coram Legatis de quæſtionibus de gratiâ, & libero arbitrio, vel de Fauſti libris diſputatum fuit, ut ex ſuggeſtione Dioſcori colligitur. Attamen Victorem Diaconum de gratiâ, & humanâ libertate cum iiſdem Scythis litem habuiſſe idem Dioſcorus hiſce ſignificat: *Victor Diaconus dicitur quidam, cum iſto, antequam nos Conſtantinopolim ingrederemur, habuerunt intentionem de uno de Trinitate crucifixo, & de Chriſto compoſito, & de aliis capitulis nobis hinc poſitis.* Capitula verò illa erant tria contrà Pelagianam hæreſim ſtatuta, quæ habentur Tom. 6. Bibl. Patr. par. 1. Edit. Colon.

Scythæ Monachi hac repulsâ in indignationem acti Romam ad Hormiſdam legationem mittere decernunt; electi Achilles, Joannes, Leontius, & Mauritius, quem ultimum perperam Baronius in Maxentium mutat, nam hic Conſtantinopoli ſubſtitit, ut dicemus. Ubi primùm Monachorum Legatos Romam profectos innotuit, ſtatim Juſtinianus Magiſter militum, & Comes, qui poſt Juſtinum imperavit, ac Legati Pontificii literas ad Hormiſdam dedere, quibus eundem de iis, quæ illâ in quæſtione cum Monachis peracta erant, certiorem reddebant, ſimulque Pontificem hortabantur, ut Monachos procul à conſpectu ex urbe pelleret. Juſtinianus hæc ſcripſit: *Quoniam*

Digitized by Google

niam comperimus quoſdam nomine Monachos, quibus magis diſcordiæ ſtudio eſt, quàm charitas, & pax Dei, cupientes quædam perturbare, ad Angelum veſtrum hinc diſcedentes iter arripuiſſe, quos Beatitudo veſtra præſentibus ſcriptis cauſam livoris eorum cognoſcens, ita ut merentur, ſuſcipere, & à ſe longè pellere dignetur, quoniam vaniloquia ipſorum feſtinantium novitates introducere in Eccleſiâ, quod neque quatuor Synodi venerabiles, neque Sancti Papæ Leonis Epiſtolæ continere noſcuntur, in omni loco turbas excitare videntur. In eandem ferè ſententiam literas ad Hormiſdam Dioſcorus miſerat Monachos arguens: *Quapropter*, inquit, *rogamus ut conſuetâ cautelâ, & quâ ſolet Dominus noſter vigilantiâ cogitetis, & quomodo ſuſpendendi ſint, qui à nobis taliter receſſerunt, & à noſtrâ communione fuerunt ſejuncti, & quid eis reſpondeatur, vel quomodò eorum capitula repellantur, quia eos omnes Conſtantinopolitana Catholica exhorret Eccleſia.* Legati verò iterato ad Hormiſdam hæc ſcripſere: *Si voluerit Dominus noſter qualemvis novitatem ſcribere pejus erit iſtud initium, quàm illud, quod factum eſt per Eutychem; ſufficere debet Eccleſiæ, quod per ſexaginta annos uſque modò ſuſtinuit.* Hæ literæ Legatorum unà cum illis à Juſtiniano perſcriptis datæ ſunt III. Kal. Julias Eutharico V. C. Coſ. quas Eulogius Magiſtrianus nomine Juſtiniani Romam profectus ad impetrandas ab Hormiſdâ reliquias detulit.

Ubi primùm Monachi Romam ingreſſi ſunt ſuperveniente paulò poſt Eulogio cum literis Juſtiniani, & Legatorum, Hormiſda variis conſiliis rem cœpit perpendere, & quidèm haud æquum duxit, illos procul à ſuo conſpectu amovere, & ab Orthodoxorum communione ſuſpendere, ut Legati, & Juſtinianus petierant, quòd non eſſent adeò inhumaniter excipiendi, qui ſupremum Orbis Chriſtiani tribunal appellaſſent. Verùm inaudito Victore, quem Monachi accuſabant, minimè tutum arbitrabatur, ſententiam ferre in re graviſſimâ, quæ in Oriente tantis utrinque ſtudiis agitabatur. Accedebat magnam eſſe in illâ propoſitione, de quâ lis erat, æquivocationem. Etenim Legati eam ſic à Monachis exprimi ſcripſerant: *Unum de Trinitate crucifixum*, quam aſſertionem cùm Anaſtaſius Imperator impius, & fidifragus pro Eutychianâ hæreſi inculcaſſet, meritò in ſuſpicionem eandem doctiores vocabant, quaſi una tantùm in Chriſto natura prædicaretur. At Monachi eo ſe dicto in invidiam trahi proteſtabantur, nam eorum hæc erat aſſertio: *Unum de Trinitate paſſum carne*, & in libello fidei hæc ſcripſerant: *Deum Verbum unigenitum filium Patris Dominum Noſtrum Jeſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus.* Quarè Hormiſda, cùm nemini ſe adverſantem præbere vellet, miſſis ad Juſtinianum reliquiis per Eulogium cum literis ad Legatos, hæc ipſa eiſdem ſignificabat: *Prætereà Monachos, quos veniſſe Romam ſignificaſtis literis veſtris, ad propria mox voluimus reverti, ſed quia ſub teſtificatione potentiæ divinæ dicebant, per inſidias in itinere paratas vitæ ſe poſſe ſuſtinere diſcrimen volentes redire Conſtantinopolim, paſſi non ſumus violenter expelli*: Epiſt. 66. quæ data eſt IV. Nonas Septembris Eutharico V. C. Coſ. Literæ verò ad Legatos interciderunt, ſed ex reſponſione Dioſcori, quam eiſdem repoſuit, colligitur, Hormiſdam decreviſſe Monachos Byzantium dimittere cauſâ ad Joannem Conſtantinopolitanum Antiſtitem delegatâ; nam Dioſcorus in literis ad Hormiſdam datis Idibus Octobris hæc reſpondet: *Per Eulogium virum ſublimem literas Beatitudinis veſtræ ſuſcepimus, in quibus ſignificaſtis intentionem Monachorum Scytharum, & quomodò viſum fuerit Apoſtolatui veſtro, Epiſcopo Conſtantinopolitano cauſam delegare, ut ipſe inter eos, & qui ab eis impetuntur audiret.* Hoc autem ſummoperè Legatis diſplicuit; nolebant enim cauſam ad Joannis tribunal devolvi, quem à Vitaliano Scythis acquiſitum ſuſpicabantur. Hic enim nullum non lapidem movebat, quò Scythæ cauſâ ſuperiores evaderent, imò ipſe Victor ab inceptâ accuſatione deſtitiſſe videbatur Vitaliani precibus placatus, vel auctoritate deterritus; quarè Romæ cauſam tractari ſatiùs arbitrati ſunt. Illa quidèm Hormiſdæ Dioſcorus in eiſdem literis ſignificavit: *Poſteà ſinè nobis magnificus vir Vitalianus Magiſter militum inter ſe, & Epiſcopum Conſtantinopolitanum vocaverunt prædictum Victorem, locuti ſunt cum eo, quid definierint inter ſe neſcimus, poſteà nec Victor ad nos venit, nec eſt cauſa dicta*

Erat tum temporis Conſtantinopoli Paulinus Eccleſiæ Romanæ defenſor, qui Hormiſdæ Pontificis literas Romæ datas 7. Idus Julii ad Juſtinum Imperatorem detulerat, ac propediè m Romam reverſurus ferebatur. Ad hunc Vitalianus ſe contulit, Monachos Romæ degentes enixiùs commendat, Dioſcorum Legatum ex judice adverſariæ partis advocatum agere conqueritur, literas etiam eâ de re ad Hormiſdam deferendas tradit. Sed neque his officiis contentus homo militiâ clarus, ac in rebus gerendis ſatis induſtrius Juſtinianum adoritur, & maximâ, quâ pollebat facundiâ, & auctoritate non modò illum in partes ſuas traducit, ſed & ab eodem literas obtinet per eundem Paulinum in favorem Scytharum ad Hormiſdam perferendas. Hæc conſtant ex literis Juſtiniani ubi ait: *Undè ad Beatitudinem veſtram & frater noſter glorioſiſſimus Vitalianus per Paulinum virum ſublimem defenſorem veſtræ Eccleſiæ reſcripſit &c. Et nos per eundem ſignificare curavimus illa debere Beatitudinem veſtram perficere, quæ pacem, & concordiam Sanctis concedat Eccleſiis.* Iteratas etiam idem Juſtinianus jam totus Monachorum factioni adhærens ad Pontificem literas paulò poſt miſit, in quibus non ampliùs Scythas nomine tantùm Monachos, non diſcordes, non vaniloquos, uti in prioribus literis traducebat, ſed etiàm, atque etiam rogabat Pontificem, ut celeriter causâ cognitâ eoſdem voti compotes cum reſponſo dimitteret. Do verba Juſtiniani: *Nam quanta quæſtio in partibus noſtris orta eſt, poteſt etiam antelatus vir religioſus Defenſor*, nempe Paulinus, *Sanctitatem veſtram inſtruere. Undè petimus, ut ſi eſt poſſibile, celerrimo dato reſponſo, & ſatisfactis religioſis Monachis Joannem, & Leontium ad nos remittatis, niſi enim precibus, & diligentiâ veſtrâ iſta quæſtio ſoluta fuerit, veremur, ne non poſſit Eccleſiarum ſanctarum pax provenire.* Hæc ille.

Hormiſda ubi à Paulino in urbem reverſo intellexit, non ſolùm Vitalianum, ſed & Juſtinianum mutatâ ſententiâ Scythis patrocinari, & hunc paulò poſt iteratis literis pro Monachis ex accuſatore ſtrenuum interceſſorem agere; ex aliâ verò parte Dioſcori Legati Epiſtolâ ſuperveniente, Joannem uti divenditæ fortè Monachis fidei inſimulantis, integram cauſam Scytharum pendere juſſit uſquè ad reditum Legatorum; quod cùm Monachorum Oratoribus, qui Romæ aderant, innotuiſſet, diuturnioris in Urbe moræ impatientes clam ſe Româ ſobducere tentarunt; verùm id Hormiſda prohibuit, de quâ re ad Legatos literas dedit III. Nonas Decembris, mittens etiam exemplaria literarum, quas pro Monachis Juſti-

nia-

nianus ad ſe tranſmiſerat. *De perſonis Scytharum Monachorum*, inquit Hormiſda, *Juſtinianus vir illuſtris nobis ſcripſit, quarum exemplaria litterarum fraternitati veſtræ direximus; qui cùm nollent ſuſtinere veſtræ dilectionis adventum, & obſervationum moras ſe dicerent ferre non poſſe, tentaverunt clam de Urbe diſcedere, quos tamen faciemus ſolicitiùs cuſtodiri.* Ex quibus Scytharum Oratores ſub cuſtodiâ Romæ detentos inſinuat.

Inierat initio ſequentis anni ſplendidiſſimum con-
Anno 520. ſulatum Scytharum Monachorum patronus Vitalianus, at malis avibus altiùs provectus eſt, ut lapſu graviore corruens proprio ſanguine Romanos faſtos fœdaret. Juſtinianus in protegendis Monachis frœni potius, quàm calcarium indigus (erat enim ad Eccleſiaſticas cauſas pertractandas promptiſſimus) quò novi Conſulis favorem, vel amicitiam ſibi conciliaret, quartò ad Hormisdam pro Monachorum causâ ſcripſit, eorundem factionem jam liberiùs promovens. In his ſanè literis eos apprimè Catholicos conteſtatus litem verbo tenus tantùm eſſe autumabat iterùm rogans, ut jam tandem Monachos cum reſponſo dimitteret, quorum doctrinam juxtà traditionem Patrum dici vulgò affirmabat. Ejus verba ſunt: *Quidam aſſerunt Chriſtum filium Dei Dominum noſtrum pro noſtrâ ſalute carne crucifixum unum de Trinitate debere prædicari.* Item: *Quidue ſuper hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur, quoniam verba videntur facere diſſenſionem, nam ſenſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur &c. Quia verò dictum eſt Scythicos Monachos hac ratione ad ſedem veſtram acceſſiſſe pro traditione Patrum, & ordine regularum, præbito eis reſponſo nihil formidante ad nos cum veſtris literis jubete remittere, quarum etiam exemplaria conſignata prædicto viro ſtrenuo Eulogio dari præcipite. Hæc enim omnia ideò petimus vos diſponere cautiùs, ut ne locus mendacio, vel inſidiis detur.* Hæ quidèm literæ nullius Conſulis nomine ſubſignatæ ſunt, datas tamen exiſtimo hoc anno 520., quòd Eulogius eaſdem portavit, qui cùm Romæ eſſet anno præcedenti, Hormiſdæ literas datas IV. Nonas Septembris Conſtantinopolim detulit, utì diximus; licèt verò ex literis Dioſcori in Regiam Urbem advenerit propè Idus Octobris, haud credibile eſt, eodem anno hyeme ingruente Romanum iter denuò aggredi juſſum. Cæterùm hiſce literis reſpondet Hormiſda Epiſt. 67. in hanc ſententiam: *Significantes Scythas Monachos allegaſse plurima, quæ nos relinquere indiſcuſsa non poſsumus, ſed Legatorum noſtrorum, Deo juvante, feſtinemus adventum, pro quâ re eos in Urbe credimus retinendos, à quâ nec ipſi ordinatione diſsentiunt. Amplitudinem veſtram tamen retinere confidimus, quòd de ipſis nobis præterito tempore literis deſtinatis ſcripſerit.* Quibus poſtremis verbis Juſtinianum perſtringit, qui ſententiam in Scythicâ causâ mutaſset; illum tamen hortatur, ut eum Imperatore agat, quò Victor, aliive, qui à Monachis accuſabantur, Romam mittantur, ut meliùs cauſa tractari poſſit: *Victorem præterea*, inquit, *qui Diaconi habere perhibetur officium, cujus fidem hi ipſi Monachi vehementer accuſant, vel alios, qui perverſas forſitan objiciunt quæſtiones, ordinatione Domini filii noſtri Clementiſſimi Imperatoris ad Urbem vobis ſuggerentibus dirigantur, ut univerſas allegationes, de quibus contendunt, nos poſſimus agnoſcere.* Quæ quidèm literæ cùm per Eulogium miſſæ ſint, certum eſt ſcriptas fuiſse anno 520. ut ex dictis colligitur. Notanda tamen hìc veniunt illa Hormiſdæ verba: *qui perverſas forſitan objiciunt quæſtiones*: etenim non obſcurè non tantùm illam de uno ex Trinitate paſſo, ſed & reliquas de gratiâ, & libero arbitrio quæſtiones ſignificat, in quibus Scythæ Victorem, alioſque adverſantes patiebantur. Juſtinus etiam XV. Kal. Februarias eâdem de causâ ad Hormiſdam ſcripſit Vitaliano, & Ruſtico Conſſ. *Quoniam preces*, inquit, *noſtro Numini porrectæ ſunt ex diverſis Eois provinciis certa quædam diſſerentibus pro fide Catholicâ, ſecretaque ſuæ mentis declarantibus, quæ apud ſe pro individuâ Trinitate conſtituta teſtantur, quæque firmiter ſe recepturos oſtenditur, hiſque relictis Dioſcorus aliqua aſſeruit non convenienti ordine inſerta fuiſſe, meritò duximus aperienda vobis ea, quæ ſumus edocti.* Hic Dioſcorus, qui Hormiſdæ Legatum apud Juſtinum agebat, atque Monachos Scythas ſuis ad Pontificem literis acerrimè inſectatus eſt, patriâ erat Alexandrinus, & unicè Hormiſdæ ob rerum agendarum peritiam, ac doctrinæ copiam carus, ita ut, in animo habuerit, eundem per Imperatorem Alexandrinæ Eccleſiæ præficere; hinc Epiſt. 54. ita Dioſcoro ſcribebat: *Neceſſe eſt ut de induſtriæ, vel fatigationis tuæ præmio, & viciſſitudine cogitemus; Nam ſequenti tempore ſcribere Domino, & filio noſtro Imperatori diſponimus, ut te Alexandrinum Epiſcopum debeat ordinare.* Quam ſedem cùm obtinere non potuerit, mortuo Felice Romanum Pontificatum per vim invaſit conflato contrà Bonifacium II. ſchiſmate; at intrà paucos dies ultore Numine extinctus eſt, ut ex his apertè intelligatur, quem hominem Scythæ Monachi accuſatorem habuerint.

Quo tempore Monachi Scythæ Pontificios Legatos opperiri juſſi longiores Romæ moras trahebant, nobiles ſuæ ipſorum cauſæ aſtipulatores nacti ſunt. Erant in ore famæ Epiſcopi Africani, qui à Traſamundo Vandalorum Rege Ariano in Sardiniam exules deportati fuerant; è re igitur viſum eſt, eoſdem miſſo Legato cum profeſſionis fidei libello in partes pellicere. Quatuor initio quidèm Romam à Scythis Oratores ex Juſtiniani Epiſtolâ deſtinatos diximus, ſed alii inſuper in priorum ſubſidium ſubmiſſi fuerant; hos inter Petrus Diaconus eminebat, qui primo etiam loco eorum literas ſubſcribebat, alter etiam Joannes Lector eiſdem additus legitur in ſubſcriptione libri de Incarnatione, & gratiâ in Sardiniam tranſmiſſi. Communi conſenſu libellum in octo capita digeſtum producunt, eumque per Joannem Diaconum ad Epiſcopos Africanos dirigunt, in cujus præfatione hæc ſcribunt: *Suppliciter petimus, & obſecramus beatitudinem veſtram, quatenus diligenti examinatione ea, quæ inferiùs continentur diſcentientes (ut decet veriſſimos, & intrepidos Chriſti prædicatores) ſcriptis ſententiam veſtram nobis patefacere jubeatis, ut ſi Domino præſtante Catholicæ fidei conveniens, & Apoſtolicis traditionis noſtra apud vos, ſicut non diffidimus, fuerit expoſitio comprobata, & facilè tantorum virorum, probatiſſimorumque Sacerdotum auctoritate muniti iniqua loquentium ora obſtruere valebimus, & in fide Sanctorum Patrum perſeverantes Deo, qui nos ſanctimonii ſui confeſſione glorificavit, gratias referamus Domini Sanctiſſimi, & Deo digniſſimi.* Rursùs ibidem etiam hæc inſuper præfati ſunt: *Utile, & pernecesſarium, ſanctiſque Dei Eccleſiis ſpecialiter credimus profuturum, ea, quæ de Incarnatione, & diſpenſatione divinâ nobiſcum univerſæ Eccleſiæ Orientalium contrà hæreticos defendunt &c. ſanctitati veſtræ ſuggerere.* His lectis inſignis Scriptor Annalium pag. 47. exclamat: *Puto quidèm in ipſo ingreſſu te conſideraſse conſuetam hæreticorum arrogantiam, dum pauci*

ci

ci Scythiæ Monachi, ſi tamen Monachi, potiùs verò circulatores dicendi, & impoſtores totius Orientalis Eccleſiæ præſeferunt eſſe Legatos, ſicumque omnes Eccleſias eadem ſentire, ac præſertim populos Orientis. Protectò nuſquam potui legere verba Scytharum, quibus ſe totius Orientalis Eccleſiæ Legatos venditarint, hoc enim unum ſcripſere in titulo libelli: *Petrus Diaconus, Joannes, Leontius, Joannes, & cæteri Fratres in causâ fidei Romæ directi.* Univerſas quidèm Orientalium Eccleſias unà ſecum conſpirare conteſtati ſunt, ſed non ſoli illa dixerunt; nam hoc ipſum de Epiſcopis Orientis ſcripſit Juſtinianus ad Hormiſdam in Epiſtolâ, quæ eſt poſt 72. ejuſdem Pontificis: *Illud etiam*, ait, *magis, magiſve depoſcimus, ut tua Sanctitas conceptâ gratiâ cœleſti, quæ prætendunt Orientales Epiſcopi, tractare dignetur, eorumque fidei competentem præbere conſenſum. Nobis etenim videtur, quoniam filius Dei vivi Dominus noſter Jeſus Chriſtus ex Virgine Mariâ natus, quem prædicat ſummus Apoſtolorum carne paſſum, rectè dici unus in Trinitate &c.* Haſce verò literas accepit Hormiſda XV. Kal. Octobris Ruſtico Coſ. nempe hoc anno 520. Duo præcipuè Orientales exigebant, ne Hormiſda è Sacris Diptychis plurimum ſuorum nomina abraderet, & ut illam theſim approbaret: *Unum è Trinitate paſſum carne.* Undè ibidem his Juſtinianus Epiſtolam claudit: *Specialiter ergo cognoſcat veſter Apoſtolatus compoſitis eiſdem duobus Capitulis univerſos Sacerdotes iſtius Reipublicæ libenter amplecti veſtram communionem.* De his quoque hoc anno Imperator XIV. Kalend. Februarias ad eundem Pontificem ſcripſit, cujus verba paulo antè recitavimus.

In eo libello uſque ad caput quintum incluſivè Monachi de perſonâ Chriſti Domini ſuam ipſorum fidem exponunt, capite verò quarto de illâ theſi adeò controverſâ hæc ſcribunt: *Idem Deus Verbum etiam cum propriâ carne unus eſt ex Trinitate, non quòd caro ejus ſit de ſubſtantiâ Trinitatis, ſed quia caro Dei Verbi eſt, qui eſt unus ex Trinitate.* Quibus lectis contrà Monachos rursùs in aciem deſcendit Baronius, eoſdem hiſce perſtringens pag. 47. *Ne quovis modo deprehendi poſſent, quòd ipſi eſſent hæretici, illud quidèm aſtutè excogitarunt, ut non tam proferrent, quam Conſtantinopoli Legatis dediſſent, vel Romæ Hormiſdæ Papæ fidei confeſſionem edidiſſent, quâ dicendum contendebant, non unam Perſonam de Trinitate, ſed ſimpliciter Unum de Trinitate eſſe paſſum in carne, ſed Verbi nomen appoſuere.* Sed doctiſſimi Cardinalis ſententiæ non poſſum accedere; ſiquidèm nil frequentiùs in parvo illo libello fidei ab eiſdem Monachis Legatis Conſtantinopoli oblato reperitur, quàm Verbum eſſe illum unum, qui paſſus eſt carne; Lectorem, non interpretem hæc eorundem verba expoſcunt: *Deum Verbum unigenitum filium Patris Dominum Noſtrum Jeſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus.* Idipſum teſtimonio Sancti Cyrilli dicentis, *ſi quis non confitetur, Deum Verbum paſſum carne &c.* utroque loco comprobant, & in eâdem denique fidei profeſſione hanc concluſionem ex pluribus dictis deducunt: *Reſtat, ut unus de Trinitate ſit Verbum, qui de Virgine ſecundùm carnem natus eſt, & homo factus paſſus eſt carne pro nobis.* Sed de his capite inſequenti conſultò agemus.

Itaque defeosâ theſi de Verbo ono ex Trinitate paſſo in carne à capite ſexto uſque ad finem libri de gratiâ, & libero arbitrio quid ſentiant, exponunt hæc præfati: *Poſt hæc conſequens eſt etiam, qualiter de Chriſti gratiâ ſentiamus, quâ nos eruit de poteſtate Sathanæ, ſecundùm quod nobis eſt traditum, veſtra beatitudinem declarare, quia etiam in hac parte auctoritas veſtra nobis valdè eſt neceſſaria.* Indè de peccato originali, ejuſque pœnis, de humani generis gratiâ reparatrice juxtà Sancti Auguſtini doctrinam copioſè, & eruditè diſſerunt; in fine cap. 6. fidem præcipuè dari à Deo tradunt, ac ſinè meritis prædeſtinationem, & ex Cœleſtini Papæ, ut putabant, capitulis dicta confirmant. Errant tamen, dum cap. 8. hoc teſtimonium: *Omnia ſtudia, & omnia opera, ac merita Sanctorum ad Dei gloriam &c.* tribuunt Innocentio Papæ in Epiſtolâ ad Synodum Milevitanam, nam legitur in appendice literarum Cœleſtini cap. 8. Cæterùm opuſculum illud ſic concludunt: *Hæc Sanctiſſimi non quaſi ignorantibus ſuggerere neceſſarium æſtimavimus, ſed ad confutandum eorum amentiam, qui eam nova dogmata, & penitùs Eccleſiis inaudita refugiunt, huic parvitatis noſtræ libello inſerere utile conſideravimus. Quorum omnium Sanctorum Patrum imbuti doctrinis anathematizamus Pelagium, & Cœleſtium, ſimulque etiam Julianum Eclanenſem, & qui illis ſimilia ſapiunt, præcipuè libros Fauſti Gallicani Epiſcopi, qui de Monaſterio Lirinenſi provectus eſt, quos contra prædeſtinationis ſententiam ſcriptos eſſe non dubium eſt: In quibus non ſolum contrà horum omnium Sanctorum Patrum, verùm etiam contrà ipſius Apoſtoli contradictionem veniens humano labori ſubjugat gratiæ adjutorium, atque totam omnino Chriſti evacuat gratiam, antiquos Sanctos non eâ gratiâ, quâ & nos, ſecundùm quod docet beatiſſimus Petrus Apoſtolus, ſed naturæ poſſibilitate ſalvatos impiè profitetur.* Hæc illi in libello fidei ad Epiſcopos exules.

Ingens erat apud Sardiniam Præſulum Afrorum numerus, at cæteros inter & doctrinæ, & ſanctitatis famâ eminebant Patres provinciæ Byzacenæ, quorum Dacianus antiquitate, Fulgentius verò Ruſpenſis Epiſcopus ſcientiâ primas tenebant. Hic Fulgentius poſt Proſperum alter Auguſtinianæ doctrinæ ſtrenuiſſimus defenſor quantâ in æſtimatione apud cæteros eſſet, ejuſdem diſcipuli verbis intelligi libeat. *In rebus enim*, inquit, *dubiis, ubi quàm maximè conſilium petebatur, ſi quando inter ſe confeſſores beatiſſimi de communi utilitate tractabant, ultimus quidem ſedebat, veruntamen ipſius ſententiam Primas, vel omnes, qui Primatem ſequebantur, audire, & facere cupiebant &c. Poſt deliberationis autem longiſſimas moras, quicquid definitio communis invenerat eloquenter allegandum ſenſibus cæterorum Beato Fulgentio dimittebatur. Huic etiam quandocunque tranſmarinis literis de fide, vel de diverſis quæſtionibus interrogabantur Epiſcopi, reſpondere pro omnibus ab omnibus imponebatur.* cap. 20. de Vitâ Fulgentii. Joanne Diacono deferente Scytharum libellum Africani Epiſcopi accepere, quo perlecto non modo illorum Monachorum fidem ex integro commendarunt, verùm etiam alterum & ipſi volumen pari titulo de Incarnatione, & gratiâ repoſuerunt, in quo omnes Scytharum ſententias approbarunt, aliiſque inſuper ſolidioribus eaſdem argumentis munierunt. Hi autem fuere XV. Epiſcopi, quorum nomina initio libri recenſentur, unius tamen Fulgentii Ruſpenſis ſtylo volumen illud elucubratum fuiſſe ex verbis proximè adductis colligitur. Illa eximia Scythicæ fidei commendatio initio ſtatim præfixa apparet: *Veſtram*, inquiunt, *ſimul alacres & fidem cognovimus, & ſalutem, imò in agnitione fidei veſtra nobis ſalus innotuit.* A cap. 17. Fauſti ſententiam de initio fidei ex viribus naturæ acutè refutant; nullâ tamen cen-

cenſurâ Fauſtum perſtringunt, illius enim libros nondum viderant. At quòd illum Scythæ accuſaverant, tanquam contrà gratuitam prædeſtinationem ſcripſiſſet, in epilogo & ipſi hæc reſpondent: *Cujus prædeſtinationis veritatem, quâ nos antè mundi conſtitutionem prædeſtinatos in Chriſto teſtatur Apoſtolus, ſi quis detrectat cordis credulitate recipere, vel oris confeſſione proferre, ſi antè ultimum diem vitæ præſentis impietatis ſuæ contumaciam, quâ Deo vivo, & vero rebellis obſiſtit, non abjecerit, manifeſtum eſt, eum non pertinere ad eorum numerum, quos Deus in Chriſto antè mundi conſtitutionem gratis elegit, & prædeſtinavit ad regnum.*

Dum hæc in Sardiniâ ſcribuntur, Legati Scytharum Romæ ingentes turbas dabant, etenim univerſis illam *de Uno ex Trinitate paſſo* ſententiam inculcabant. At cùm Dioſcorum, quem hoſtem infenſiſſimum ſemper experti fuerant, propediem Romæ adfuturum intelligerent, ne præſentis, ac Hormiſdæ cariſſimi hominis auctoritate opprimerentur, diuturniorem ſe Romæ moram facere non poſſe dictitantes ex Urbe egreſſi ſunt, cùm jugem ferè annum illic teſte Hormiſdâ in Epiſtolâ ad Poſſeſſorem, & ut Maxentius in reſponſione ad eandem ſcribit, quatuordecim menſes morati fuiſſent. Idem tradit, Hormiſdam veritum, ne præſentem Dioſcorum convincerent, ejuſdem pudori, ac famæ conſulturum miſſis defenſoribus vi Scythas Monachos ex Urbe expuliſſe. Sed Hormiſdæ fides habenda eſt, etenim veriſimile eſt, Monachos palam cognoſcentes, Hormiſdam ad ipſorum ſententiam nolle accedere, exiſtimaſſe eundem coram adverſante Dioſcoro longè duriorem futurum; quæ quidèm exitus poſteà docuit; non enim Juſtini literæ, non Juſtiniani Epiſtola hoc ipſo anno Româ egreſſis Monachis XV. Kal. Octobris accepta, non denique Legati Imperatoris anno inſequenti Romam miſſi Hormiſdæ animum in eam Scytharum ſententiam flectare potuerunt. Antequàm tamen Monachi Româ evaderent, libellos, atque exemplaria, quibus eorum de Trinitate, & divinâ gratiâ ſententia continebatur, ad Principum ſtatuas appenderunt, ut eo prætextu aliquod receptui mantellum eſſet. Eoſdem ad Principum ſtatuas exclamaſſe ſcribit Hormiſda ad Poſſeſſorem, ut populum Romanum in commiſerationem traherent, quorum tamen clamores ſurdâ aure Romanos pertranſiiſſe eodem auctore accepimus.

Monachis vix Româ dilapſis Hormiſda Poſſeſſoris Epiſtolam Conſtantinopoli datam Juſtino Diacono delatore accepit, quâ rogabatur, ut quid de Fauſti Rejenſis libris ſentiendum foret, perſcriberet. Unus hic erat ex Africanis Epiſcopis à Traſamundo in exilium miſſis, qui Conſtantinopoli ſedem locaverat, ipſi Pontifici optimè cognitus, cujus etiam Epiſt. 15. ad eundem Poſſeſſorem legitur dat 13. Non. Aprilis Agapito Coſ. anno 517. in quâ ejuſdem libellum fidei ad ſe tranſmiſſum commendat, & hortatur, ut conſtanter exilii calamitates ferat. At cùm Conſtantinopoli Fauſti libri à pluribus defenderentur ut Catholici, Maxentius cum Monachis collegis eoſdem uti hæreticos damnabat. Quòd verò Africani in quæſtionibus de gratiâ, & libero arbitrio ſummè verſati vulgabantur, plurimi ſæpè, ac ſæpiùs Poſſeſſorem Epiſcopum de Fauſti libris conſulebant. Hic quòd exul, & privatæ auctoritatis eſſet, neutri parti advocationem præſtare volens neque eos libros hæreticos dicere, neque tanquam Catholicos, & ab omnibus defendendos adſtruere auſus eſt, ſed privatas quaſdam in illis ſententias contineri autumabat, quæ tamen neq; palam reprobatæ, vel approbatæ eſſent ab Eccleſiâ. Sed præſtat Poſſeſſorem audire hæc ad Hormiſdam ſcribentem: *Cùm quorundam fratrum animus de codice Fauſti cujuſdam natione Galli Rheginæ civitatis Epiſcopi, qui de diverſis rebus, & frequentiùs de gratiâ Dei diſertè viſus eſt diſputare, in ſcandalum moveretur, aliis ut ſe habent humana ſtudia, in contrarium renitentibus, me crediderunt de hoc ambiguo conſulendum. Dixi quidem ea, quæ à Tractatoribus pro captu proprii ingenii diſputantur, non ut canonica recipi, aut ad Synodalium vicem pro lege ſervari, ſed habere nos certa ſcilicet, quæ veteri lege, vel nova conſcripta, & generalibus Patrum ſunt decreta judiciis ad fundamentum fidei, ac religionis integram firmitatem; Hæc autem, quæ Antiſtites diverſi conſcripſerunt pro qualitate ſui ſine præjudicio fidei ſolere cenſeri.* Licèt verò Juſtinianus crebras adeo literas ad Hormiſdam dederit, nihil tamen unquam de Fauſti libris perſcripſit. Cæterùm & his quoque litigiis unà cum Vitaliano ſe ſe immiſcuerat, atque ambo eâ de re Poſſeſſorem ad Pontificem conſulendum induxerant, ut idem affirmat: *Quæſo*, inquit, *ut conſulentes, quid de præfati Auctoris dictis videatur, auctoritate Apoſtolicæ reſponſionis agnoſcant, maximè quòd filii quoque veſtri Magiſtri militum Vitalianus, & Juſtinianus præcipuè ſuper hac re reſcripto beatitudinis veſtræ ſimiliter informari deſiderant.* Vitalianum cum Monachis Fauſto nigrum theta præfixiſſe certum puto; de Juſtiniano an in hac quoque contrà Rejenſis libros ſententiâ cum Vitaliano convenerit, incompertum eſt; ſuſpicor tamen in hac quoque parte Conſuli adhæſiſſe.

CAPUT XIX.

Vitalianus Conſul Fauſti hoſtis, ac Monachorum Scytharum Patronus occiditur. Hormiſdas Papa Fauſti libros rejicit. De Jo: Maxentio Uſſerii hallucinatio.

Hoc anno menſe Julio, quo Hormiſdas Epiſtolam Poſſeſſoris accepit, Vitalianus Conſul Conſtantinopoli decem, & ſeptem vulneribus confoſſus occubuit, & quidèm jubente Juſtino Imperatore. Scribit Tunonenſis in Chronico: *Juſtiniani Patritii factione dicitur interemptus fuiſſe.* Ibi tamen non rectè Vitaliani mors refertur ad conſulatum Symmachi, & Boetii. Etenim Juſtinianus Imperatoris nepos virum rebus contrà Anaſtaſium feliciter geſtis inſignem ob nimiam potentiam Juſtino ſuſpectum reddidit, veritusque ne ſibi impedimento foret ad imperium poſt Juſtini mortem occupandum, de medio tollendum curavit. Certè Vitalianus ob Anaſtaſium Imperatorem vi repreſſum, ac Severum, alioſque Hæreſiarchas in exilium ipſius operâ depulſos in omnium Orthodoxorum ore verſabatur. Hinc in Synodo Tyriâ lectis literis, queis ſignificabatur, Severum Conſtantinopoli in Synodo anathemate percuſſum, populus exclamavit: *Vitaliani Patricii multi ſint anni: Vitaliani Orthodoxi multi ſint anni.* Ita Vitaliani nomen datis Auguſtis Principibus acclamationibus inſerebatur. Refert hæc Epiphanius Antiſtes Tyrius in Epiſtolâ ad Joannem Patriarcham, & Synodum C.P. Præterea in Synodo habitâ Apameæ in ſecundâ Syriâ acclamatum eſt: *Vitaliani Stratelatis multi ſint anni. Vitalianus dignus Imperatore.* Ita literæ Apameâ datæ, & recitatæ in Synodo C.P. ſub Menâ Patriarchâ act. 1. teſtantur. Juſtiniani nomen nec ſemel auditum eſt, cujus etiam animum hæc pupugere, undè Vitaliano necem intulit. Proco-

pius in arcanâ Hiſtoriâ pagina mihi 30. hæc ſcribit de Juſtiniano: *Illicò vocatum mittit Vitalianum Tyrannum fide publicâ impunitate promiſſâ, & unà ſuſceptis Chriſtianorum myſteriis. Paulò deinde poſt dato ſuſpicioni, atque offenſioni loco eum, ac neceſſarios in aulâ impiè contrucidavit, nihil veritus fallere fidem tam formidandam.* Nempè Juſtinianus hauſto unà cum Vitaliano ſuper ſacram menſem Dominico ſanguine (ritus hic ἀδελφοποιΐα Græcis nuncupabatur) mutuam fraternitatem juraverat, undè ſcribens ad Hormiſdam Papam ſuperiùs dicebat, *Frater noſter glorioſiſſimus Vitalianus.* Sed regnandi causâ Juſtinianus tam formidandam fidem infregit. Idem tamen poſt Juſtinum imperium indeptus Joannem Vitaliani ex fratre Nepotem ſummoperè dilexit, atque in Italiam cum exercitu contrà Gothos miſit, idemque Juſtinam Germani, qui Juſtiniani ex fratre nepos erat, filiam in uxorem ducens Imperatoriæ familiæ neceſſitudine junctus fuit. Sed de Joanne plura Procopius in libris de bello Gothico. Baronius initio Anni 520. hæc ſcribit: *Vitalianus luit pœnas de patrocinio Eutychianis Monachis præſtito adverſùs Apoſtolicæ Sedis Legatos.* Sed ut in proximè dicenda dimittam Eutychianiſmum, quem eiſdem Monachis importat, Vitalianum minimè reprehendendum exiſtimo, quòd Monachorum Patronum egit. Haud illi conveniſſe cum Dioſcoro non negabo, ſed interim per Paulinum, ut dictum eſt, ad Hormiſdam de illâ quæſtione de *Uno de Trinitate paſſo* literas miſit, & per Poſſeſſorem eundem etiam Pontificem de Fauſti libris conſultum voluit, ut ſi in quopiam Dioſcoro impenſiùs Monachorum æmulis adhærenti repugnarit, id minori ejuſdem erga Apoſtolicam Sedem reverentiæ, & obſequio haud tribuendum ſit, ſed publicæ quietis ſtudio, quo Dioſcorum judicem, non adverſarium vel initio cauſæ deſideravit. Legati quidèm hæc de Vitaliano ſcripſerunt ad Hormiſdam poſt Epiſt. 65. ejuſdem: *Vitaliano magnifico viro ſurripuerunt, & ut talia vindicare pro talibus rebus, & contrà nos quæcunque potuit impedimenta afferret.* Sed eâ in re ſe ſe Legatis oppoſuit, quam extrà Pontificis mandata privatâ auctoritate tractabant, ipſummet Pontificem interim per literas conſulens, ut ipſius ergà Hormiſdam obſequium integrum omnino haberetur. Imò ipſis Legatis Conſtantinopolim accedentibus decimo ab Urbe milliario honoris causâ obviam proceſſit, quod ad Hormiſdam iidem perſcripſere. Unus etiam ille fuit, qui Anaſtaſio Imperatore Eutychiano rem Catholicam vexante, arma pro fidei incolumitate induit, atque à Principe Deo rebelli, & fidifrago deficiens eundem exercitu aggreſſus, non priùs arma depoſuit, quàm Anaſtaſius & Epiſcoporum reditum, & ſacram Synodum, cui Romanus Pontifex intereſſet, jure jurando promitteret; quam quidèm à Vitaliano partam gloriam Monachos poſteà Scythas defendendo eundem obſcuraſſe unus Baronius crediderit.

Hormiſdam amaro in Monachos animo Poſſeſſoris Epiſtola invenerat, ob nuperam eorundem diſceſſionem jure indignatum; quare Idibus Auguſti Poſſeſſori reſpondens in priori parte Epiſtolæ pluribus in Monachos invectus eſt eoſque tantùm non hæreticos appellavit. *Quorumdam*, inquit, *Scytharum, qui Monachos præſeferebant ſpecie, non veritate, profeſſione, non opere, ſubtili tectas calliditate verſutias, & ſub religionis obtentu famulantia odiis ſuis venena pertulimus.* Addit longè graviora, quæ in fine capitis ſequentis referemus. Deinde de Fauſti libris conſulenti reſpondens ait: *Non improvidè veneranda Patrum ſapientia fideli poſteritati, quæ eſſent Catholica dogmata, definiit certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda Spiritu Sancto inſtruente præfigens, ne opinioni ſua Lector indulgens non quod ædificationi Eccleſiaſticæ conveniret, ſed quod voluptas ſua concepiſſet, aſſereret.* Item: *Nec vitio dari poteſt noſſe, quod fugias, atque adeo non legentes incongrua in culpam veniunt, ſed ſequentes.* Quibus inſinuat à Gelaſio factam librorum Catholicorum approbationem, nec culpandum, qui Fauſti libros legat, ſed qui ejuſdem opiniones ſequatur. At de Fauſto hanc ſententiam tulit iis planè verbis conceptam: *Hi vero, quos vos de Fauſti cujuſdam Galli Antiſtitis dictis conſuluiſſe literis indicaſtis, id ſibi reſponſum habeant, neque illum, neque quemquam, quos in auctoritate Patrum non recipit examen Catholicæ fidei, aut Eccleſiaſticæ diſciplinæ ambiguitatem poſſe gignere, aut religioſis præjudicium comparare.* Cùm verò paſſim diceretur Fauſtus contrà Sanctum Auguſtinum ſcripſiſſe, idem Sanctus Pontifex eâ ſententiâ libris Fauſti omni prorſùs auctoritate exutis volumina poſtrema Sancti Auguſtini legenda ingeſſit, veluti puriſſimos fontes indicans, è quibus relictis Fauſti paludibus limpidiſſimos Catholicæ doctrinæ latices haurirent: *De arbitrio tamen libero*, inquit, *& gratiâ Dei quid Romana, hoc eſt, Catholica ſequatur, & ſervet Eccleſia, licet in variis libris B. Auguſtini, & maximè ad Hilarium, & Proſperum abundè poſſit agnoſci, tamen & in ſcriniis Eccleſiaſticis expreſſa capitula continentur, quæ ſi ibi deſunt, & neceſſaria creditis, deſtinabimus.* Quâ quidèm nobili aſſertione poſt tot Romanos Pontifices ab Hormiſdâ quoque Sancti Auguſtini doctrina conſecrata eſt, & illa præſertim, quæ in libris de prædeſtinatione Sanctor. & de Dono perſeverantiæ continetur, quos libros Semipelagiani teſte Proſpero in fine libri adverſùs Collatorem ab Apoſtolicâ Sede negabant approbatos.

Petrus Diaconus cùm in Palæſtinam iter facere conſtituiſſet, ac fama eſſet, per eam provinciam plures hæreſes paſſim ſerpere, quod ex cap. 31. vitæ Fulgentii colligitur, privatis literis Fulgentium rogavit, ut brevem fidei regulam ad ſe tranſmitteret, ne quis fortè minùs cauto error obreperet. Fulgentius Petri ſententiâ, ac conſultatione commendatâ egregium, ac mirabilem eidem librum repoſuit, in quo à capite 25. & ſequentibus latè Pelagianorum, ac Semipelagianorum errores inſectatur. Hunc librum Ferrandus Diaconus in Epiſtolâ ad Fulgentium qu. 5. *De regulâ veræ fidei* nuncupat, Iſidorus etiam lib. de Script. Eccleſ. cap. 14. *regulam veræ fidei* dicit, quo ipſo nomine idem Fulgentius cap. 44. ſuum illud volumen appellavit, ut titulus appareat ejuſdem libri, qui per plura ſæcula Sancto Auguſtino adſcriptus *De fide ad Petrum* dicebatur, tantam cum Auguſtinianis ſcriptis ob ſententiarum conſonantiam ſimilitudinem habet, ex quo etiam libro plurimæ ſententiæ in decretalium volumina tranſlatæ ſunt. Porrò cap. 44. omnia ſe juxtà Catholicam Eccleſiam docuiſſe tradit, ac contradicentibus hæc interminatur: *Si quem contraria his dogmatizare cognoveris, tanquam peſtem fuge, & tanquam hæreticum abjice; Ita enim iſta, quæ poſuimus, fidei catholicæ congruunt, ut ſi quis non ſolùm omnibus, ſed etiam ſingulis voluerit contraire, in eo quod ſingulis horum contumaciter repugnat, & his contraria docere non dubitat, hæreticus, & Chriſtianæ fidei inimicus, atque ex hoc omnibus Catholicis anathematizandus appareat.* In fine verò libri ſe in exilio ſcribere non obſcurè ſignificat.

Intereà Hormiſdæ Epiſtola ad Poſſeſſorem in varia Ann.
exemplaria tranſcripta non modò Conſtantinopoli, 521.

verùm

verùm etiam latiùs per Europam legebatur, in quâ cùm Monachi Scythæ arguerentur, nec Fauſti libri ut hæretici palam reprobarentur, Jo. Maxentius, qui adhuc Conſtantinopoli morabatur, eidem obviam ſcripto ire auſus eſt, reſponſionem prolixam ſatis procudens, quâ Scythis objecta refelleret. Quò tamen liberiùs in Epiſtolæ Auctorem toto impetu debaccharetur, negavit, illam fuiſse ab Hormiſdâ ſcriptam, undè omni prorſus modeſtiâ depoſitâ veluti in hæreticum furibundus inſiliens mille conviciorum plauſtra evomuit. Imò eò uſquè furoris prolapſus eſt, ut in hæc impudentiſſima verba eruperit: *Veruntamen ſivè ab hoc*, nempè Hormiſdâ, *ſivè à quolibet alio hæc ſit ſcripta epiſtola, non eſt dubium, Auctorem ejus eſse hæreticum, qui contentionem verborum, & ſubverſionem audientium judicat Chriſtum filium Dei unum fateri ex Trinitate.* Eodem etiam caractere deſcribit Poſſeſſorem, quòd negabat, Chriſtum filium Dei unum aſſe ex Sanctâ Trinitate. Deindè ſententiam Hormiſdæ de Fauſti libris utì mitiorem reprehendit, quòd noluiſset Fauſti libros tanquam hæreticos condemnare, irridetque utì non ad rem datum reſponſum: *Nam cùm de ipſis*, ait, *libris, non utrum legendi ſint, ſed utrum ſint Catholici, vertatur quæſtio, iſte non de ipſis quid ſentiendum ſit, ſed eos, quamvis non in auctoritate habendos, tamen legendos eſse decernit.* Imò quòd Hormiſda hæc in illis literis dixit: *Proficiemus inter adverſantes propriis bonis, ſi non involvamur erroribus alienis*: inſimulare Pontificem homo petulantis ingenii non veretur, quaſi Pelagio occultè faveret: verba Maxentii ſunt abſynthio amariora: *Callidè tuam niteris occultare perfidiam, ſed te ſplendore ſuo detegit Catholica veritas, & juxtà cætera mala, etiam ſuperbiſſimæ Pelagianæ perfidiæ involutum erroribus cunctorum oculis anteponit, qui inter adverſantes, non Dei munere, ſed propriis bonis proficere te poſse tumidâ elatione confidis.* Sed perperam tantum blaſphemiæ Hormiſdæ objicit. Nam propria bona, non Dei donis, ſed erroribus alienis opponit, licèt illa ita noſtra ſint, ut etiam donata eſse credantur, de quâ re acutè Sanctus Auguſtinus explicans illa Orationis Dominicæ: *Panem noſtrum quotidianum da nobis.* At Maxentius Sancti Auguſtini aſſertiones Fauſti dictis oppoſuit, ut Poſsesſorem tanquam hæreticos libros Fauſti damnare nolentem erroris convinceret: *Convenient credidi*, inquit, *aliqua tàm de Fauſti, quàm de antedictis libris ejuſdem Sancti Auguſtini certa capitula decernere, & huic noſtro opuſculo inſerere, ut cùm in brevi collata ab invicem contraria ſibi reperta fuerint, evidenter clareat, libros Fauſti eſse hæreticos.* In quo etiam veteri ſe vitio teneri Maxentius oſtendit, nempè hæreticos omnes illos privatâ auctoritate declarare, quos ſuæ ſententiæ adverſantes videret. Verùm quòd ex Sancti Auguſtini dictis in eo libello Fauſtum confutavit, hoc unicum encomium à poſteris habuit, ita de eodem ſcribente Bellarmino in lib. de Script. Eccleſ. *Joannes Maxentius &c. Fauſtum, & Pelagianos egregiè refellit ex libris Sancti Auguſtini.* Cæterùm Epiſtolam illam eſſe Hormiſdæ, ac malitioſè id à Maxentio negari Baronius ex ſtyli conſonantiâ probabat, ſed ex Epiſtolâ Synodicâ Patrum Africanorum in Sardiniâ exulum ad eundem Maxentium hoc ipſum apertè convincitur, ubi inquiunt cap. 17. *Quorum mentionem beatæ m. Hormiſdas Sedis Apoſtolicæ glorioſus Antiſtes in Epiſtolâ, quam conſulenti ſe ſancto fratri, Conſacerdotique noſtro Poſseſſori reſcripſit &c.* ubi elogium Sancti Auguſtini libris ad Hilarium, & Proſperum delatum recitant; At hæc Epiſtola tempore Baronii nondum typis data erat. Maxentium verò ſcripſiſſe illam reſponſionem ad Epiſtolam Hormiſdæ Conſtantinopoli patet, quia ait *in hac regiâ Urbe.* Non fuiſſe illum Romæ ex toto diſcurſu deducitur, in quo toties de Romanâ Monachorum commoratione verba facit, nec uſquam ſe illis adnumerat.

Poteſt hìc quæri, quinam fuerit Maxentius iſte Scytharum Monachorum anteſignanus. Poſſevinus in Apparatu ſacro poſt Centuriatores cent. 6. cap. 10. putat, fuiſſe Abbatem Pictavienſem Congregationis Floriacenſis Gallicanæ, qui teſte Arnoldo Vvion in Ligno vitæ libro 2. cap. 70. etiam oppido Sancti *Maixent* vulgò dicto, nomen dedit. At hæc commenta ſunt; ille enim Maxentius Abbas Pictavienſis jamdiu recluſus erat in Monaſterio, cùm Clodovcus anno 506. vel 507. contrà Alaricum pugnavit ex Turon. lib. 2. de Geſt. Franc. cap. 37. ubi celebre etiam ſacellum Sancti Maxentii nominat, parum autem veriſimile ſit, Abbatem eo etiam tempore miraculis clarum Byzantium profectum, ac tantis litigiis non modò ſocium, ſed Ducem ſe præbuiſſe. Voſſius cum Simlero Maxentium Scytharum Patronum ne Monachum quidèm fuiſſe putat lib. 1. cap. 23. Ego quidèm Scytharum ſyncellitam non fuiſſe certum exiſtimo; ab illis enim utì extraneus loquitur in reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ; at Monachum illum fuiſſe negare non poſſumus, nam teſte Dioſcoro in literis ad Hormiſdam, ille ſe Abbatem venditabat, quarè Monaſticam illum togam induiſſe certum eſt. Jacobus Uſſerius lib. de Antiq. Britan. cap. 14. pag. 480. diligentiùs cæteris videtur plura de Maxentio indagaſſe, ſed & ipſe lapſus eſt. In primis cùm Ado Viennenſis in Chronico ad annum 492. dicat, contrà Fauſtum ſcripſiſse Joannem virum eruditum Antiochenum Presbyterum, tradit, Maxentium fuiſse Presbyterum Antiochenum, idque clarè ſe probare exiſtimat ex verbis Maxentii in libello fidei dato Legatis, in quo Flavianum *hujus Urbis* Epiſcopum dicit, ejuſque ſcriptum ad Theodoſium commemorat; at Flavianus fuit Epiſcopus Antiochenus, qui ad Theodoſium pro civibus Antiochiæ celebri legatione perfunctus fuit. Hinc deducit, libellum fidei à Maxentio, & ſociis fuiſse Antiochiâ ad Legatos Hormiſdæ, qui Conſtantinopoli anno 519. aderant, tranſmiſſum. At hic Scriptor hallucinatus eſt, Flavianum, & Theodoſium utrumque Juniorem cum ſeniori Theodoſio, alteroque Flaviano confundens. Intelligit eo loci Maxentius Sanctum Flavianum Antiſtitem Conſtantinopolitanum, quod facilè poterat Uſſerius intelligere ex his, quæ poſteà idem Maxentius ſubdit: *Sed his paulò manifeſtiùs B. Proclus hujus Urbis Epiſcopus, quem etiam veneranda recepit Synodus Calchedonenſis ad Armenios, cùm contrà Theodor. blaſphemias &c.* Hic Proclus electus eſt Antiſtes Conſtantinopolitanus Coſs. Aſpere, & Ariobindo anno 434. menſe Aprili ex Socrate lib. 7. cap. 40. Quarè Sanctum Flavianum Procli ſucceſsorem, ac Martyrem laudat Maxentius in libello ſupplici, quem pariter liquet Conſtantinopoli exaratum, dum appellat Proclum, ac Flavianum *hujus Urbis* Epiſcopos. Et quidèm Monachi Scythæ è Ponticâ diœceſi Metropolitæ Tomitani venerant, non autem ex urbe Antiochenâ, quod ex dicendis conſtabit.

Video Adonem etiam in errorem lapſum, ſecumque Uſserium traxiſse; ille enim tradit, Joannem Presbyterum Antiochenum contrà Fauſtum ſcripſiſſe. Hunc Joannem Antiochenum Uſſerius eundem cum Maxentio facit, quòd illum Antiochiæ fidei profeſ-

ſionem ſcripſiſſe putavit. Voſſius verò eundem Joannem illum ſtatuit, de quo Gennadius lib. de Script. Illuſtr. cap. 93. At Joannes Antiochenus Presbyter, antiquior eſt Joanne Maxentio, de illo enim hæc habet Marcellinus in Chronico ſub Conſulatu Longini anno ſcilicet 485. *Joannes Antiochenæ Parochiæ ex Grammatico Presbyter ſcripſit adverſum eos, qui in una tantum ſubſtantiâ adorandum aſſerunt Chriſtum, nec adquieſcunt duas in Chriſto confitendas naturas.* Gennadius addit cap. 93. *ſimul & impugnat aliquas Cyrilli Alexandrini Epiſcopi ſententias aiens incautè ab illo adverſùs Neſtorem prolatas &c. vivere adhuc dicitur.* Quarè Joannes Antiochenus, dum ſcribebat Gennadius antè annum 494. longævus erat, & Cyrillo obloquebatur; at Maxentius floruit anno 520. neque hic contra Cyrillum ſcripſit, ſed eidem impenſius adhæſit, & cum Monachis Scythis anathemate damnat *cuncta ſcripta duodecim capitulis adverſantia Beati Cyrilli* ca. 5. de Incarn. & Grat. ad Epiſcopos in Sardiniâ exules. Neque illum Antiochenum quicquam contrà Fauſtum ſcripſiſſe Gennadius tradit, quâ ratione enim tam citò Fauſti libri Antiochiam volitaſſent? Ado verò quadringentis annis poſterior vixit, ut haud tanti ejus teſtimonium faciendum ſit, cùm conſtet eundem ex Joannis Maxentii reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ ad verbum ſuum de Fauſti libris judicium exſcripſiſſe. Hæc quidèm de Joanne Maxentio ab aliis ſcripta confutavimus, nec tamen quicquam interim certi de eodem ipſi ſtatuentes. Scripſit ille contrà Acephalos, & libros duos contrà Neſtorianos ad Theophilum, quem ſuſpicor eſſe illum Epiſcopum Heracleenſem, qui primus Synodum Conſtantinopoli anno 520. coactam ſubſcripſit tùm temporis Maxentio eâ in Urbe commorante. In poſteriori parte lib. 2. à cap. 19. uſque ad finem de illâ propoſitione *unus e Trinitate paſſus* uſquè ad finem libri diſputat, quem etiam ſic concludit: *Nec ego te unquam aliud aliquid, quàm hæreticum judicabo, qui Deum Verbum D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro noſtrâ ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex Sanctâ, & individuâ Trinitate non approbas, cui honor, & gloria in ſæcula.* Quam ſententiam etiam in præfatione ipsâ inculcat, ut planè certum videatur, eos libros ferventè Conſtantinopoli illâ quæſtione eſſe elucubratos. Bellarminus ſcribit Maxentium in reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ videri declinare ad Eutychianos Neſtorianos refellentem. At nec Neſtorianos ibi refellit, ſed Catholicos, imò Hormiſdam, quibus Neſtorianiſmum ignominiæ causâ, & per calumniam opponit, neque ad Eutychianos deflectit, qui toties duas in Chriſto naturas deprædicat, ſed de his alterum, & quidèm proximè.

CAPUT XX.

Maxentius, ac Monachi Scythæ Sancti Auguſtini contrà Fauſtum Rejenſem defenſores ab Eutichiana hæreſeos notâ vindicati.

MOnet hoc loco gratitudinis officium, ut ſtylum ad alia properantem parumper ſiſtamus, ac Joanni Maxentio, & Scythiæ Monachis ob egregiè Auguſtiniano nomini navatam operam non modò gratias referamus, ſed etiam vices rependentes Auguſtinianæ doctrinæ adversùs Fauſtum defenſoribus neceſſariam advocationem commodemus. Etenim magnus Eccleſiaſticorum Annalium Scriptor ad annos 519. & 520. Maxentium, ac Scythas religioſos tantis conviciis excipit, quantis vix ferè hæreſiarcharum aliquem unquam proſcidit. Ego quidem de ſingulis notis, quas Scythis inurit, nolo cum eo contentionis funem ducere, ſed hoc unum falsò illis crimen aſtrictum oſtendam, quòd nempe Eutychiani fuerint. Vocet Scythas illos Baronius Tom. 7. *Pſeudomonachos, verſipelles, impios* pag. 46. *circulatores, impoſtores* pag. 47. vellicet eorum *impoſturas, dolos, fallaciam, perfidiam* pag. 47. exaggeret eorum *temeritatem, procaciam, & prorsùs effrænem audaciam* pag. 60. nullam indè pro ipſis apologiam deſtinamus, ſed quòd illos *non Catholicos* dicat pag. 46. *Sub ſanctitate monaſtici habitùs latentes hæreticos* pag. 49. & pag. 43. exclamet: *Planè comperitur ſignis haud obſcuris, & argumentis minimè dubiis eoſdem ipſos Eutychianos fuiſſe hæreticos.* De Maxentio autem ſcribit: *Irrepere tentavit vafer impoſtor vano quodam prætextu declarandæ ſententiæ Concilii Calchedonenſis quædam adjiciendo, ut ex hoc poſſet ipſum funditùs perdere, & damnatam hæreſim reſtituere* pag. 44. Hinc de nece Vitaliani Conſulis hæc ſuprà ex eodem retulimus, *luit pœnas de patrocinio Eutychianis Monachis præſtito.* Hæc nos admittere non poſſumus, ſed Eutychianæ hæreſeos infamiam non modò à Maxentio, ac collegis propulſabimus, verùm etiam eoſdem hæreſis Eutychianæ ſtrenuos expugnatores probabimus, ut eorum vicem dolere debeamus, qui tam peſſimè audiverint.

Cùm Legati Hormiſdæ Papæ Byzantium appuliſſent, Maxentius cum ſociis Scythis libellum fidei obtulit, in quo hæc profitebantur: *Unum eundemque Chriſtum filium Dei unigenitum in duas naturas, inconfusè, incommutabiliter, indiviſè, inſeparabiliter cognoſcendum. In nullo naturarum diverſitatem propter unitatem perimendam, ſalvâ potiùs proprietate utrinſque naturæ in unâ perſonâ, unaque ſubſiſtentiâ concurrente.* Et in lib. de Incar. & Grat. ad Patres Africanos cap. 2. inquiunt: *Igitur juxtà Sanctorum Patrum traditionem D. N. J. C. in duabus naturis unitis, & inconfuſis id eſt divinitatis, & humanitatis in unâ perſonâ, ſivè ſubſiſtentiâ confitemur.* Eutychetem verò duas in Chriſto naturas negaſſe certum eſt, illud enim dogma hæreticum in Eccleſiam invehere conatus à Calchedonenſi Synodo, & Leone Magno damnatus fuit. Interim audiatur Sanctus Hormiſdas Ep. 30. ad Cæſarium Arelatenſem: *Eutyches carnis negans veritatem, & duas naturas in unâ perſonâ non prædicans, ut Manichæam phantaſiam Eccleſiis Chriſti, quemadmodum putavit, insereret, ſimili ratione damnatur.* Maxentius etiam contrà Acephalos Eutychianos, qui Synodum Calchedonenſem damnabant, ſcripſit, ejuſque opus legitur Tom. 6. Bibl. Patr. p. 1. cujus illa eſt concluſio: *Conſtat duas, id eſt divinitatis, & humanitatis in Filio Dei poſt adunationem eſſe naturas, ex quibus, & in quibus ſubſiſtit una, & ſingularis Chriſti perſona.* Et hos Eutychianæ hæreſeos expugnatores dicemus Eutychianos? Sanè id ſi quis credat, non erit difficile, eidem perſuadere Athanaſium Arianis favere, militare in Pelagianorum caſtris Auguſtinum, factumque eſſe Cyrillum Neſtorianum. Baronius pag. 50. reſpondet: *Ut perſuaderent Catholicis ſe eſſe Catholicos, pro ratione temporis, & perſonarum fidei formulas diverſas* habuiſſe, & pag. 47. ait, eoſdem in profeſſione fidei ad Africanos miſsâ nomen Verbi poſuiſſe, quod in illâ Legatis Conſtantinopoli data non fecerunt: *Ne quovis modo deprehendi poſſent, quòd ipſi eſſent hæretici.* Sed in utraque profeſſione fidei duplicem naturam in Chriſto affirmant; oculos Lectorum appellamus, verba enim ex utroque libello fidei prolata modò à nobis ſunt.

Pro-

Digitized by Google

Profecto Verbum nominarunt etiam in libello Legatis tradito, ubi hæc habent: *Deum Verbum unigenitum filium Patris D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus.* Quæ cùm vera ſint, & juxtà Orthodoxam fidem dicta, inferebant, poſſe etiam citrà reprehenſionem abſolutè dici: *Unus de Trinitate paſſus eſt carne.* Et Maxentius his planè verbis finit libros contrà Neſtorianos: *Nec ego te unquam aliud aliquid, quàm hæreticum judicabo, qui Deum Verbum D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro noſtrâ ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex ſanctâ, & individuâ Trinitate non approbas.* Hæc ille.

Opponit Baronius, hos Monachos adverſatos eſſe Synodo Calchedonenſi, *cùm eo additamento ſupplendum contenderent ipſum Sacroſanctum Concilium, quaſi carens ipſo eſſe dicerent imperfectum, ac proindè cui haud tutò credi poſſet.* Sed hanc illi à ſe notam excutiunt, neque noſtrâ advocatione opus habent. Etenim cùm illam propoſitionem *Unus è Trinitate &c.* ex pluribus Patribus comprobarent, non Synodo adjiciendam veluti neceſſariam appendicem contendebant, ſed adversùs Synodi calumniatores illam ſe defendere conteſtabantur. Audiantur tantùm eorum verba in præfatione libelli fidei dati Legatis: *Æquè ergo & de noſtrâ parvitate convenit judicare, qui non ipſo termino venerabilis Calchedonenſis Concilii inſerimus Patrum ſententias, ſed eis extrinſecùs contrà inimicos pro ipſius defenſione proferimus.* Tantùm abeſt, ut abſque illâ theſi imperfectam contenderent Synodum Calchedonenſem, quin potius anathemate percuterent, qui tam impiè de Sacroſancto Concilio ſentirent: *Sequimur*, inquiunt ibidem, *& amplectimur venerandam Synodum Calchedonenſem, omniaque ſcripta Patrum Sanctorum, qui unum, & idem ſecundùm horum Conciliorum definitiones ſenſerunt; anathematizamus autem omnes, ſi quis dubitat, aut retractat*, AUT IMPERFECTA *judicat, aut qui ea à fide Sanctorum Patrum æſtimat alienа.* Hæc illis apertiſſima, ac veriſſima ſententia ſtetit.

Rursùs pag. 44. ſcribit: *Cùm inſuper abhorrerent dicere, unam Trinitatis perſonam eſſe paſſam in carne, explodere receptum in Eccleſiâ perſonæ nomen doloſè conantes &c.* Non ita eſt; neque enim illi in eam ſententiam venere, ut negarent, unam Trinitatis perſonam eſſe paſſam in carne, ſed cùm illa theſis ab adverſariis aſſereretur, inferebant inconſequenter ab iiſdem hanc negari: *unus è Trinitate paſſus eſt carne*, cùm eadem omnino ſit cum propoſitione priori ab omnibus Catholicis aſſertâ. Hinc illos irridens Maxentius lib. 2. contrà Neſtor. cap. 21. ait: *Quis enim tam ſtultus, & vecors eſt, qui dicat, Petrus ex hominibus una perſona eſt, non eſt autem unus ex hominibus Petrus?* Quo loco fuſiùs probat eos, qui unam è Trinitate perſonam Chriſtum dicunt, debere etiam, velint, nolint, confiteri eundem unum è Trinitate, neque unquam priorem illum modum dicendi impugnavit. In reſponſione etiam ad Hormiſdam ſcribit: *Quis enim tam ſtultus, & vecors ſit, qui dicere audeat, Paulum ex Apoſtolis unam eſſe perſonam, non autem unum eſſe ex Apoſtolis Paulum?* Quibus utriuſque theſis ſimilitudinem exprimit, nec primâ rejectâ alteram uti veram obtrudit. Illud verò, quod Baronius opponit, tentaſſe Monachos eâ viâ perſonæ nomen ab Eccleſiâ eliminare, falſum eſſe nullus non judicabit, qui eorundem libellos legerit, cùm in libello fidei legatis oblato, & in altero ad Afros tranſmiſſo unam in Chriſto perſonam diſertiſſimè contrà Neſtorium docuerint. Imò auſim affirmare, neminem Scriptorum Latinorum antè Maxentium adeò acutè, & ſubtiliter de perſonæ nomine, & intelligentiâ diſputaſſe, uti Maxentius lib. 1. contrà Neſtorium cap. 11. & ſequentibus. Et cùm cæteri Patres, & Scriptores veteres, Verbum vel hominem, vel naturam humanam ſuſcepiſſe dixerint, undè ipſa etiam Eccleſia canit: *Tu ad liberandum ſuſcepturus hominem &c.* Maxentius lib. 1. cap. 12. acutè notavit: *Meliùs ergo eſt ſuſceptam à Deo naturam humanam, quàm ſuſceptum hominem dicere.* Quem modum loquendi Scholaſtici, qui Theologicam diſciplinam rigidiori ſtylo proſecuti ſunt, amplexi cum Sancto Thoma 3. par. quæſt. 4. art. 3. Verbum hominem aſſumpſiſſe minùs propriè dici pronunciant.

Ex his non obſcurè colligitur, Scythas Monachos procul ab Eutychianâ labe fuiſſe. Juſtinianus eos Catholicos teſtatus eſt, totam, ac tantam litem logomachiam pronuncians. Hormiſdas etiam in Epiſtolâ ad Poſſeſſorem *novarum cupidos quæſtionum*, & in Epiſtolâ ad Juſtinianum *procacem verborum novitatem* eiſdem objecit, nuſquàm hæreticos dixit. Africani in Sardiniâ exules Orthodoxam Scytharum fidem commendarunt his verbis *Veſtram ſimul alacres, & fidem cognovimus, & ſalutem, imò in agnitione fidei veſtra nobis ſalus innotuit.* Et Sanctus Fulgentius initio librorum de Veritate prædeſtinationis, & gratiæ ad Joannem Maxentium, & Venerium Diaconum ait: *Deo gratias ago, Sancti fratres Joannes Presbyter, & Veneri Diacone, cujus ope tales eſtis, ut pro gratiâ, quâ ſalvamur, magno ſpiritu, & fervore certetis.* Neque hìc prætermittenda ſunt verba Patrum exulum in Sardiniâ in Epiſtolâ Synodicâ cap. 17. ad eoſdem Scythas Monachos: *Vos itaque*, inquiunt, *dilectiſſimi fratres, per gratiam Dei eſtote ſtabiles, & immobiles, ac tenentes veram fidem, exhibete fratribus aliter ſentientibus charitatem, nec de aliquo deſperetis &c.* Imò Eccleſia Romana paulò poſt obitum Hormiſdæ illam propoſitionem, *Unus è Trinitate paſſus eſt carne*, pro cujus defenſione tot longarum peregrinationum incommoda, tot Magnatum, atque aliorum odia, tot denique labores illi devoraverant, approbavit. Etenim Juſtino mortuo Juſtinianus imperium indeptus nihil antiquiùs habuit, quàm ut illam theſim, pro quâ ad moleſtiam uſquè toties ad Hormiſdam ſcripſerat, à Romano Pontifice confirmaretur; ejuſdem votis annuit Joannes II. utriuſque autem literas exhibet Baronius anno 533. Ut planè haud reprehendendi ſint Monachi, qui tanto conatu pro veritate certaverint. Hinc Vigilius Papa, cùm in trium Capitulorum proſcriptionem, quam toto conatu Juſtinianus promovebat, conſentire nollet, quò Imperatoris ejuſdem animum quoquo modo deliniret, in encyclicâ Epiſtolâ propoſitionem memoratam ſe approbare teſtatus eſt: *Paſſus*, inquit, *carne eſt pro nobis Dei filius, crucifixus carne eſt, & mortuus carne eſt.* Tomo 38. Concil. edit. regiæ pag. 53. Eadem etiam theſis anno 553. definita fuit in Synodo V. collat. 8. canone 4. & 5. De variis autem ſenſibus, in quos illa propoſitio diſtrahi poteſt, eruditè agit P. Lupus in notis ad Synodum Epheſinam. Cùm plerique à Monachis Scythis in pravos ſenſus illam detorqueri judicarent, tot contra eoſdem tragœdias excitarunt. Id ſanè conſtat ex literis Trifolii Presbyteri ad Fauſtum Senatorem, quas Labbeus in nuperâ Conciliorum editione ad annum 519. publicavit, ubi ſiniſtro prorsùs interpretamento eam theſim excipit, turpemque Scythis hæreſim affricat, à qua tamen fuere alieniſſimi, ut ex eorundem libellis ſatìs, ſuperque monſtratum eſt.

ſionem ſcripſiſſe putavit. Voſſius verò eundem Joannem illum ſtatuit, de quo Gennadius lib. de Script. Illuſtr. cap. 93. At Joannes Antiochenus Presbyter, antiquior eſt Joanne Maxentio, de illo enim hæc habet Marcellinus in Chronico ſub Conſulatu Longini anno ſcilicet 485. *Joannes Antiochenæ Parochiæ ex Grammatico Presbyter ſcripſit adverſum eos, qui in una tantum ſubſtantiâ adorandum aſſerunt Chriſtum, nec adquieſcunt duas in Chriſto confitendas naturas.* Gennadius addit cap. 93. *ſimul & impugnat aliquas Cyrilli Alexandrini Epiſcopi ſententias dicens incautè ab illo adverſus Neſtorem prolatas &c. vivere adhuc dicitur.* Quarè Joannes Antiochenus, dum ſcribebat Gennadius antè annum 494. longævus erat, & Cyrillo obloquebatur; at Maxentius floruit anno 520. neque hic contra Cyrillum ſcripſit, ſed eidem impenſius adhæſit, & cum Monachis Scythis anathemate damnat *cuncta ſcripta duodecim capitulis adverſantia Beati Cyrilli* ca. 5. de Incarn. & Grat. ad Epiſcopos in Sardiniâ exules. Neque illum Antiochenum quicquam contrà Fauſtum ſcripſiſſe Gennadius tradit, quâ ratione enim tam citò Fauſti libri Antiochiam volitaſſent? Ado verò quadringentis annis poſterior vixit, ut haud tanti ejus teſtimonium faciendum ſit, cùm conſtet eundem ex Joannis Maxentii reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ ad verbum ſuum de Fauſti libris judicium exſcripſiſſe. Hæc quidèm de Joanne Maxentio ab aliis ſcripta confutavimus, nec tamen quicquam interim certi de eodem ipſi ſtatuentes. Scripſit ille contrà Acephalos, & libros duos contrà Neſtorianos ad Theophilum, quem ſuſpicor eſſe illum Epiſcopum Heracleenſem, qui primus Synodum Conſtantinopoli anno 520. cunctam ſubſcripſit tùm temporis Maxentio eâ in Urbe commorante. In poſteriori parte lib. 2. à cap. 19. uſque ad finem de illâ propoſitione *unus e Trinitate paſſus* uſquè ad finem libri diſputat, quem etiam ſic concludit: *Nec ego te unquam aliud aliquid, quàm hæreticum judicabo, qui Deum Verbum D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro noſtrâ ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex Sanctâ, & individuâ Trinitate non approbas, cui honor, & gloria in ſæcula.* Quam ſententiam etiam in præfatione ipsâ inculcat, ut planè certum videatur, eos libros fervente Conſtantinopoli illâ quæſtione eſſe elucubratos. Bellarminus ſcribit Maxentium in reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ videri declinare ad Eutychianos Neſtorianos refellentem. At nec Neſtorianos ibi refellit, ſed Catholicos, imò Hormiſdam, quibus Neſtorianiſmum ignominiæ causâ, & per calumniam opponit, neque ad Eutychianos deflectit, qui toties duas in Chriſto naturas deprædicat, ſed de his iterum, & quidèm proximè.

CAPUT XX.

Maxentius, ac Monachi Scythæ Sancti Auguſtini contrà Fauſtum Rejenſem defenſores ab Eutichianæ hæreſeos notâ vindicati.

MOnet hoc loco gratitudinis officium, ut ſtylum ad alia properantem parumper ſiſtamus, ac Joanni Maxentio, & Scythiæ Monachis ob egregiè Auguſtiniano nomini navatam operam non modò gratias referamus, ſed etiam vices rependentes Auguſtinianæ doctrinæ adversùs Fauſtum defenſoribus neceſſariam advocationem commodemus. Etenim magnus Eccleſiaſticorum Annalium Scriptor ad annos 519. & 520. Maxentium, ac Scythas religioſos tantis conviciis excipit, quantis vix ferè hæreſiarcharum aliquem unquam proſcidit. Ego quidem de ſingulis notis, quas Scythis inurit, nolo cum eo contentionis funem ducere, ſed hoc unum falsò illis crimen aſtrictum oſtendam, quòd nempe Eutychiani fuerint. Vocat Scythas illos Baronius Tom. 7. *Pſeudomonachos, verſipelles, impios* pag. 46. *circulatores, impoſtores* pag. 47. villicet eorum *impoſturas, dolos, fallaciam, perfidiam* pag. 47. exaggeret eorum *temeritatem, procaciam, & prorsùs effrænem audaciam* pag. 60. nullam indè pro ipſis apologiam deſtinamus, ſed quòd illos *non Catholicos* dicat pag. 46. *Sub ſanctitate monaſtici habitûs latentes hæreticos* pag. 49. & pag. 43. exclamet: *Planè comperitur ſignis haud obſcuris, & argumentis minimè dubiis eoſdem ipſos Eutychianos fuiſſe hæreticos.* De Maxentio autem ſcribit: *Irrepere tentavit vafer impoſtor vano quodam prætextu declarandæ ſententiæ Concilii Calchedonenſis quædam adjiciendo, ut ex hoc poſſet ipſum funditùs perdere, & damnatam hæreſim reſtituere* pag. 44. Hinc de nece Vitaliani Conſulis hæc ſuprà ex eodem retulimus, *luis pœnas de patrocinio Eutychianis Monachis præſtito.* Hæc nos admittere non poſſumus, ſed Eutychianæ hæreſeos infamiam non modò à Maxentio, ac collegis propulſabimus, verùm etiam eoſdem hæreſis Eutychianæ ſtrenuos expugnatores probabimus, ut eorum vicem dolere debeamus, qui tam peſſimè audiverint.

Cùm Legati Hormiſdæ Papæ Byzantium appuliſſent, Maxentius cum ſociis Scythis libellum fidei obtulit, in quo hæc profitebantur: *Unum eundemque Chriſtum filium Dei unigenitum in duas naturas, inconfusè, incommutabiliter, indiviſè, inſeparabiliter cognoſcendum. In nullo naturarum diverſitatem propter unitatem perimendam, ſalvâ potiùs proprietate utriuſque naturæ in unâ perſonâ, unaque ſubſiſtentiâ concurrente.* Et in lib. de Incar. & Grat. ad Patres Africanos cap. 2. inquiunt: *Igitur juxtà Sanctorum Patrum traditionem D. N. J. C. in duabus naturis unitis, & inconfuſis id eſt divinitatis, & humanitatis in unâ perſonâ, ſivè ſubſiſtentiâ confitemur.* Eutychetem verò duas in Chriſto naturas negaſſe certum eſt, illud enim dogma hæreticum in Eccleſiam invehere conatus à Calchedonenſi Synodo, & Leone Magno damnatus fuit. Interìm audiatur Sanctus Hormiſdas Ep. 30. ad Cæſarium Arelatenſem: *Eutyches carnis negans veritatem, & duas naturas in unâ perſonâ non prædicans, ut Manichæam phantaſiam Eccleſiis Chriſti, quemadmodum putavit, inſereret, ſimili ratione damnatur.* Maxentius etiam contrà Acephalos Eutychianos, qui Synodum Calchedonenſem damnabant, ſcripſit, ejuſque opus legitur Tom. 6. Bibl. Patr. p. 1. cujus illa eſt concluſio: *Conſtat duas, id eſt divinitatis, & humanitatis in Filio Dei poſt adunationem eſſe naturas, ex quibus, & in quibus ſubſiſtit una, & ſingularis Chriſti perſona.* Et hos Eutychianæ hæreſeos expugnatores dicemus Eutychianos? Sanè id ſi quis credat, non erit difficile, eidem perſuadere Athanaſium Arianis favere, militare in Pelagianorum caſtris Auguſtinum, factumque eſſe Cyrillum Neſtorianum. Baronius pag. 59. reſpondet: *Ut perſuaderent Catholicis ſe eſſe Catholicos, pro ratione temporis, & perſonarum fidei formulas diverſas* habuiſſe, & pag. 47. ait, eoſdem in profeſſione fidei ad Africanos miſsâ nomen Verbi poſuiſſe, quod in illâ Legatis Conſtantinopoli data non fecerunt: *Ne quovis modo deprehendi poſſent, quòd ipſi eſſent hæretici.* Sed in utraque profeſſione fidei duplicem naturam in Chriſto affirmant; oculos Lectorum appellamus, verba enim ex utroque libello fidei prolata modò à nobis ſunt.

Pro-

Profectò Verbum nominarunt etiam in libello Legatis tradito, ubi hæc habent: *Deum Verbum unigenitum filium Patris D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus.* Quæ cùm vera ſint, & juxtà Orthodoxam fidem dicta, inferebant, poſſe etiam citrà reprehenſionem abſolutè dici: *Unus de Trinitate paſſus eſt carne.* Et Maxentius his planè verbis finit libros contrà Neſtorianos: *Nec ego te unquam aliud aliquid, quàm hæreticum judicabo, qui Deum Verbum D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro noſtrâ ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex ſanctâ, & individuâ Trinitate non approbas.* Hæc ille.

Opponit Baronius, hos Monachos adverſatos eſſe Synodo Calchedonenſi, *cùm eo additamento ſupplendum contenderent ipſum Sacroſanctum Concilium, quaſi carens ipſo eſſe dicerent imperfectum, ac proindè cui haud tutò credi poſſet.* Sed hanc illi à ſe notam excutiunt, neque noſtrâ advocatione opus habent. Etenim cùm illam propoſitionem *Unus è Trinitate &c.* ex pluribus Patribus comprobarent, non Synodo adjiciendam veluti neceſſariam appendicem contendebant, ſed adversùs Synodi calumniatores illam ſe defendere conteſtabantur. Audiantur tantùm eorum verba in præfatione libelli fidei dati Legatis: *Æquè ergo & de noſtrâ parvitate convenit judicare, qui non ipſo termino venerabilis Calchedonenſis Concilii inſerimus Patrum ſententias, ſed eis extrinſecùs contrà inimicos pro ipſius defenſione proferimus.* Tantùm abeſt, ut abſque illâ theſi imperfectam contenderent Synodum Calchedonenſem, quin potius anathemate percuterent, qui tam impiè de Sacroſancto Concilio ſentirent: *Sequimur*, inquiunt ibidem, *& amplectimur venerandam Synodum Calchedonenſem, omniaque ſcripta Patrum Sanctorum, qui unum, & idem ſecundùm horum Conciliorum definitiones ſenſerunt; anathematizamus autem omnes, ſi quis dubitat, aut retractat,* AUT IMPERFECTA *judicat, aut qui ea à fide Sanctorum Patrum æſtimat alienâ.* Hæc illis apertiſſima, ac veriſſima ſententia ſtetit.

Rursùs pag. 44. ſcribit: *Cùm inſuper abhorrerent dicere, unam Trinitatis perſonam eſſe paſſam in carne, explodere receptum in Eccleſiâ perſonæ nomen doloſè conantes &c.* Non ita eſt; neque enim illi in eam ſententiam venere, ut negarent, unam Trinitatis perſonam eſſe paſſam in carne, ſed cùm illa theſis ab adverſariis aſſereretur, inferebant inconſequenter ab iiſdem hanc negari: *unus è Trinitate paſſus eſt carne*, cùm eadem omnino ſit cum propoſitione priori ab omnibus Catholicis aſſertâ. Hinc illos irridens Maxentius lib. 2. contrà Neſtor. cap. 21. ait: *Quis enim tam ſtultus, & vecors eſt, qui dicat, Petrus ex hominibus una perſona eſt, non eſt autem unus ex hominibus Petrus?* Quo loco fuſiùs probat eos, qui unam è Trinitate perſonam Chriſtum dicunt, debere etiam, velint, nolint, confiteri eundem unum è Trinitate, neque unquam priorem illum modum dicendi impugnavit. In reſponſione etiam ad Hormiſdam ſcribit: *Quis enim tam ſtultus, & vecors ſit, qui dicere audeat, Paulum ex Apoſtolis unam eſſe perſonam, non autem unum eſſe ex Apoſtolis Paulum?* Quibus utriuſque theſis ſimilitudinem exprimit, nec primâ rejectâ alteram uti veram obtrudit. Illud verò, quod Baronius opponit, tentaſſe Monachos eâ viâ perſonæ nomen ab Eccleſiâ eliminare, falſum eſſe nullus non judicabit, qui eorundem libellos legerit, cùm in libello fidei legatis oblato, & in altero ad Afros tranſmiſſo unam in Chriſto perſonam diſertiſſimè contrà Neſtorium docuerint. Imò auſim affirmare, neminem Scriptorum Latinorum antè Maxentium adeò acutè, & ſubtiliter de perſonæ nomine, & intelligentiâ diſputaſſe, uti Maxentius lib. 1. contrà Neſtorium cap. 11. & ſequentibus. Et cùm cæteri Patres, & Scriptores veteres, Verbum vel hominem, vel naturam humanam ſuſcepiſſe dixerint, undè ipſa etiam Eccleſia canit: *Tu ad liberandum ſuſcepturus hominem &c.* Maxentius lib. 1. cap. 12. acutè notavit: *Meliùs ergo eſt ſuſceptam à Deo naturam humanam, quàm ſuſceptum hominem dicere.* Quem modum loquendi Scholaſtici, qui Theologicam diſciplinam rigidiori ſtylo proſecuti ſunt, amplexi cum Sancto Thoma 3. par. quæſt. 4. art. 3. Verbum hominem aſſumpſiſſe minùs propriè dici pronunciant.

Ex his non obſcurè colligitur, Scythas Monachos procul ab Eutychianâ labe fuiſſe. Juſtinianus eos Catholicos teſtatus eſt, totam, ac tantam litem logomachiam pronuncians. Hormiſdas etiam in Epiſtolâ ad Poſſeſſorem *novarum cupidos quæſtionum*, & in Epiſtolâ ad Juſtinianum *procacem verborum novitatem* eiſdem objecit, nuſquàm hæreticos dixit. Africani in Sardiniâ exules Orthodoxam Scytharum fidem commendarunt his verbis *Veſtram ſimul alacres, & fidem cognovimus, & ſalutem, imò in agnitione fidei veſtra nobis ſalus innotuit.* Et Sanctus Fulgentius initio librorum de Veritate prædeſtinationis, & gratiæ ad Joannem Maxentium, & Venerium Diaconum ait: *Deo gratias ago, Sancti fratres Joannes Presbyter, & Veneri Diacone, cujus ope tales eſtis, ut pro gratiâ, quâ ſalvamur, magno ſpiritu, & fervore certetis.* Neque hìc prætermittenda ſunt verba Patrum exulum in Sardiniâ in Epiſtolâ Synodicâ cap. 17. ad eoſdem Scythas Monachos: *Vos itaque*, inquiunt, *dilectiſſimi fratres, per gratiam Dei eſtote ſtabiles, & immobiles, ac tenentes veram fidem, exhibete fratribus aliter ſentientibus charitatem, nec de aliquo deſperetis &c.* Imò Eccleſia Romana paulò poſt obitum Hormiſdæ illam propoſitionem, *Unus è Trinitate paſſus eſt carne*, pro cujus defenſione tot longarum peregrinationum incommoda, tot Magnatum, atque aliorum odia, tot denique labores illi devoraverant, approbavit. Etenim Juſtino mortuo Juſtinianus imperium indeptus nihil antiquiùs habuit, quàm ut illam theſim, pro quâ ad moleſtiam uſquè toties ad Hormiſdam ſcripſerat, à Romano Pontifice confirmaretur; ejuſdem votis annuit Joannes II. utriuſque autem literas exhibet Baronius anno 533. Ut planè haud reprehendendi ſint Monachi, qui tanto conatu pro veritate certaverint. Hinc Vigilius Papa, cùm in trium Capitulorum proſcriptionem, quam toto conatu Juſtinianus promovebat, conſentire nollet, quò Imperatoris ejuſdem animum quoquo modo deliniret, in encyclicâ Epiſtolâ propoſitionem memoratam ſe approbare teſtatus eſt: *Paſſus*, inquit, *carne eſt pro nobis Dei filius, crucifixus carne eſt, & mortuus carne eſt.* Tomo 38. Concil. edit. regiæ pag. 53. Eadem etiam theſis anno 553. definita fuit in Synodo V. collat. 8. canone 4. & 5. De variis autem ſenſibus, in quos illa propoſitio diſtrahi poteſt, eruditè agit P. Lupus in notis ad Synodum Epheſinam. Cùm plerique à Monachis Scythis in pravos ſenſus illam detorqueri judicarent, tot contrà eoſdem tragœdias excitarunt. Id ſanè conſtat ex literis Trifolii Presbyteri ad Fauſtum Senatorem, quas Labbeus in nuperâ Conciliorum editione ad annum 519. publicavit, ubi ſiniſtro prorsùs interpretamento eam theſim excipit, turpemque Scythis hæreſim affricat, à qua tamen fuere alieniſſimi, ut ex eorundem libellis ſatis, ſuperque monſtratum eſt.

niam comperimus quoſdam nomine Monachos, quibus magis diſcordiæ ſtudio eſt, quàm charitas, & pax Dei, cupientes quædam perturbare, ad Angelum veſtrum hinc diſcedentes iter arripuiſſe, quos Beatitudo veſtra præſentibus ſcriptis cauſam livoris eorum cognoſcens, ita ut merentur, ſuſcipere, & à ſe longè pellere dignetur, quoniam vaniloquia ipſorum feſtinantium novitates introducere in Eccleſiâ, quod neque quatuor Synodi venerabiles, neque Sancti Papæ Leonis Epiſtolæ continere noſcuntur, in omni loco turbas excitare videntur. In eandem ferè ſententiam literas ad Hormiſdam Dioſcorus miſerat Munachos arguens: *Quapropter*, inquit, *rogamus ut conſuetâ cautelâ, & quâ ſolet Dominus noſter vigilantiâ cogitetis, & quomodo ſuſpendendi ſint, qui à nobis taliter receſſerunt, & à noſtrâ communione fuerunt ſejuncti, & quid eis reſpondeatur, vel quomodò eorum capiecula repellantur, quia eos omnes Conſtantinopolitana Catholica exhorret Eccleſia.* Legati verò iterato ad Hormiſdam hæc ſcripſere: *Si voluerit Dominus noſter qualemvis novitatem ſcribere pejus erit iſtud initium, quàm illud, quod factum eſt per Eutychem; ſufficere debet Eccleſiæ, quod per ſexaginta annos uſque modò ſuſtinuit.* Hæ literæ Legatorum unà cum illis à Juſtiniano perſcriptis datæ ſunt III. Kal. Julias Eutharico V. C. Coſ. quas Eulogius Magiſtrianus nomine Juſtiniani Romam profectus ad impetrandas ab Hormiſdâ reliquias detulit.

Ubì primùm Monachi Romam ingreſſi ſunt ſuperveniente paulò poſt Eulogio cum literis Juſtiniani, & Legatorum, Hormiſda variis conſiliis rem cœpit perpendere, & quidèm haud æquum duxit, illos procul à ſuo conſpectu amovere, & ab Orthodoxorum communione ſuſpendere, ut Legati, & Juſtinianus petierant, quòd non eſſent adeò inhumaniter excipiendi, qui ſupremum Orbis Chriſtiani tribunal appellaſſent. Verùm inaudito Victore, quem Monachi accuſabant, minimè tutum arbitrabatur, ſententiam ferre in re graviſſimâ, quæ in Oriente tantis utrinque ſtudiis agitabatur. Accedebat magnam eſſe in illâ propoſitione, de quâ lis erat, æquivocationem. Etenim Legati eam ſic à Monachis expriмі ſcripſerant: *Unum de Trinitate crucifixum*, quam aſſertionem cùm Anaſtaſius Imperator impius, & fidifragus pro Eutychianâ hæreſi inculcaſſet, merito in ſuſpicionem eandem doctiores vocabant, quaſi una tantùm in Chriſto natura prædicaretur. At Monachi eo ſe dicto in invidiam trahi proteſtabantur, nam eorum hæc erat aſſertio: *Unum de Trinitate paſſum carne*, & in libello fidei hæc ſcripſerant: *Deum Verbum unigenitum filium Patris Dominum Noſtrum Jeſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus.* Quarè Hormiſda, cùm nemini ſe adverſantem præbere vellet, miſſis ad Juſtinianum reliquiis per Eulogium cum literis ad Legatos, hæc ipſa eidem ſignificabat: *Præterea Monachos, quos veniſſe Romam ſignificaſtis literis veſtris, ad propria mox voluimus reverti, ſed quia ſub teſtificatione potentiæ divinæ dicebant, per inſidias in itinere paratas vitæ ſe poſſe ſuſtinere diſcrimen volentes redire Conſtantinopolim, paſſi non ſumus violenter expelli*: Epiſt. 66. quæ data eſt IV. Nonas Septembris Eutharico V. C. Coſ. Literæ verò ad Legatos interciderunt, ſed ex reſponſione Dioſcori, quam eiſdem repoſuit, colligitur, Hormiſdam decreviſſe Monachos Byzantium dimittere causâ ad Joannem Conſtantinopolitanum Antiſtitem delegatâ; nam Dioſcorus in literis ad Hormiſdam datis Idibus Octobris hæc reſpondet: *Per Eulogium virum ſublimem literas Beatitudinis veſtræ ſuſcepimus, in quibus ſignificaſtis intentionem Monachorum Scytharum, & quomodò viſum fuerit Apoſtolatui veſtro, Epiſcopo Conſtantinopolitano cauſam delegare, ut ipſe inter eos, & qui ab eis impetuntur audiret.* Hoc autem ſummoperè Legatis diſplicuit; nolebant enim cauſam ad Joannis tribunal devolvi, quem à Vitaliano Scythis acquiſitum ſuſpicabantur. Hic enim nullum non lapidem movebat, quò Scythæ causâ ſuperiores evaderent, imò ipſe Victor ab inceptâ accuſatione deſtitiſſe videbatur Vitaliani precibus placatus, vel auctoritate deterritus; quarè Romæ cauſam tractari ſatiùs arbitrati ſunt. Illa quidèm Hormiſdæ Dioſcorus in eiſdem literis ſignificavit: *Poſteà ſinè nobis magnificus vir Vitalianus Magiſter militum inter ſe, & Epiſcopum Conſtantinopolitanum vocaverunt prædictum Victorem, locuti ſunt cum eo, quid definierint inter ſe neſcimus, poſteà nec Victor ad nos venit, nec eſt cauſa dicta*

Erat tum temporis Conſtantinopoli Paulinus Eccleſiæ Romanæ defenſor, qui Hormiſdæ Pontificis literas Romæ datas 7. Idus Julii ad Juſtinum Imperatorem detulerat, ac propediem Romam reverſurus ferebatur. Ad hunc Vitalianus ſe contulit, Monachos Romæ degentes enixiùs commendat, Dioſcorum Legatum ex judice adverſariæ partis advocatum agere conqueritur, literas etiam eâ de re ad Hormiſdam deſerendas tradit. Sed neque his officiis contentus homo militiâ clarus, ac in rebus gerendis ſatis induſtrius Juſtinianum adoritur, & maximâ, quâ pollebat facundiâ, & auctoritate non modò illum in partes ſuas traducit, ſed & ab eodem literas obtinet per eundem Paulinum in favorem Scytharum ad Hormiſdam perſerendas. Hæc conſtant ex literis Juſtiniani ubi ait: *Undè ad Beatitudinem veſtram & frater noſter glorioſiſſimus Vitalianus per Paulinum virum ſublimem defenſorem veſtræ Eccleſiæ reſcripſit &c. Et nos per eundem ſignificare curavimus illa debere Beatitudinem veſtram perficere, quæ pacem, & concordiam Sanctis concedat Eccleſiis.* Iteratas etiam idem Juſtinianus jam totus Monachorum factioni adhærens ad Pontificem literas paulò poſt miſit, in quibus non ampliùs Scythas nomine tantùm Monachos, non diſcordes, non vaniloquos, uti in prioribus literis traducebat, ſed etiàm, atque etiam rogabat Pontificem, ut celeriter causâ cognitâ eoſdem voti compotes cum reſponſo dimitteret. Do verba Juſtiniani: *Nam quanta quæſtio in partibus noſtris orta eſt, poteſt etiam antelatus vir religioſus Defenſor*, nempe Paulinus, *Sanctitatem veſtram inſtruere. Undè petimus, ut ſi eſt poſſibile, celerrimo dato reſponſo, & ſatisfactis religioſis Monachis Joannem, & Leontium ad nos remittatis, niſi enim precibus, & diligentiâ veſtrâ iſta quæſtio ſoluta fuerit, veremur, ne non poſſit Eccleſiarum ſanctarum pax provenire.* Hæc ille.

Hormiſda ubi à Paulino in urbem reverſo intellexit, non ſolùm Vitalianum, ſed & Juſtinianum mutatâ ſententiâ Scythis patrocinari, & hunc paulò poſt iteratis literis pro Monachis ex accuſatore ſtrenuum interceſſorem agere; ex aliâ verò parte Dioſcori Legati Epiſtolâ ſuperveniente, Joannem uti divenditæ fortè Monachis fidei inſimulantis, integram cauſam Scytharum pendere juſſit uſquè ad reditum Legatorum; quod cùm Monachorum Oratoribus, qui Romæ aderant, innotuiſſet, diuturnioris in Urbe moræ impatientes clam ſe Româ ſubducere tentarunt; verùm id Hormiſda prohibuit, de quâ re ad Legatos literas dedit III. Nonas Decembris, mittens etiam exemplaria literarum, quas pro Monachis Juſti-

nia-

nianus ad ſe tranſmiſerat. *De perſonis Scytharum Monachorum*, inquit Hormiſda, *Juſtinianus vir illuſtris nobis ſcripſit, quarum exemplaria literarum fraternitati veſtræ direximus; qui cùm nollent ſuſtinere veſtræ dilectionis adventum, & obſervationum moras ſe dicerent ferre non poſſe, tentaverunt clam de Urbe diſcedere, quos tamen faciemus ſolicitiùs cuſtodiri.* Ex quibus Scytharum Oratores ſub cuſtodiâ Romæ detentos inſinuat.

Inierat initio ſequentis anni ſplendidiſſimum con-
Anno 520. ſulatum Scytharum Monachorum patronus Vitalianus, at malis avibus altiùs provectus eſt, ut lapſu graviore corruens proprio ſanguine Romanos faſtos fœdaret. Juſtinianus in protegendis Monachis fræni potius, quàm calcarium indigus (erat enim ad Eccleſiaſticas cauſas pertractandas promptiſſimus) quò novi Conſulis favorem, vel amicitiam ſibi conciliaret, quartò ad Hormiſdam pro Monachorum causâ ſcripſit, eorundem factionem jam liberiùs promovens. In his ſanè literis eos apprimè Catholicos conteſtatus litem verbo tenus tantùm eſſe autumabat iterùm rogans, ut jam tandem Monachos cum reſponſo dimitteret, quorum doctrinam juxtà traditionem Patrum dici vulgò affirmabat. Ejus verba ſunt: *Quidam aſſerunt Chriſtum filium Dei Dominum noſtrum pro noſtrâ ſalute carne crucifixum unum de Trinitate debere prædicari.* Item: *Quidue ſuper hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur, quoniam verba videntur facere diſſenſionem, nam ſenſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur &c.* *Quia verò dictum eſt Scythicos Monachos hac ratione ad ſedem veſtram acceſſiſſe pro traditione Patrum, & ordine regularum, præbito eis reſponſo nihil formidante ad nos cum veſtris literis jubete remittere, quarum etiam exemplaria conſignata prædicto viro ſtrenuo Eulogio dari præcipite. Hæc enim omnia ideò petimus vos diſponere cautiùs, ut ne locus mendacio, vel inſidiis detur.* Hæ quidèm literæ nullius Conſulis nomine ſubſignatæ ſunt, datas tamen exiſtimo hoc anno 520., quòd Eulogius eaſdem portavit, qui cùm Romæ eſſet anno præcedenti, Hormiſdæ literas datas IV. Nonas Septembris Conſtantinopolim detulit, uti diximus; licèt verò ex literis Dioſcori in Regiam Urbem advenerit propè Idus Octobris, haud credibile eſt, eodem anno hyeme ingruente Romanum iter denuò aggredi juſſum. Cæterùm hiſce literis reſpondet Hormiſda Epiſt. 67. in hanc ſententiam: *Significantes Scythas Monachos allegaſse plurima, quæ nos relinquere indiſcuſsa non poſsumus, ſed Legatorum noſtrorum, Deo juvante, feſtinemus adventum, pro quâ re eos in Urbe credimus retinendos, à quâ nec ipſi ordinatione diſsentiunt. Amplitudinem veſtram tamen retinere confidimus, quòd de ipſis nobis præterito tempore literis deſtinatis ſcripſerit.* Quibus poſtremis verbis Juſtinianum perſtringit, qui ſententiam in Scythicâ causâ mutaſset; illum tamen hortatur, ut cum Imperatore agat, quò Victor, aliive, qui à Monachis accuſabantur, Romam mittantur, ut meliùs cauſa tractari poſſit: *Victorem præterea*, inquit, *qui Diaconi habere perhibetur officium, cujus fidem hi ipſi Monachi vehementer accuſant, vel alios, qui perverſas forſitan objiciunt quæſtiones, ordinatione Domini filii noſtri Clementiſſimi Imperatoris ad Urbem vobis ſuggerentibus dirigantur, ut univerſas allegationes, de quibus contendunt, nos poſſimus agnoſcere.* Quæ quidèm literæ cùm per Eulogium miſſæ ſint, certum eſt ſcriptas fuiſse anno 520. ut ex dictis colligitur. Notanda tamen hìc veniunt illa Hormiſdæ verba: *qui perverſas forſitam objiciunt quæſtiones*: etenim non obſcurè non tantùm illam de uno ex Trinitate paſſo, ſed & reliquas de gratiâ, & libero arbitrio quæſtiones ſignificat, in quibus Scythæ Victorem, alioſque adverſantes patiebantur. Juſtinus etiam XV. Kal. Februarias eâdem de causâ ad Hormiſdam ſcripſit Vitaliano, & Ruſtico Conſſ. *Quoniam preces*, inquit, *noſtro Numini porrectæ ſunt ex diverſis Eois provinciis certa quadam diſſerentibus pro fide Catholicâ, ſecretaque ſuæ mentis declarantibus, quæ apud ſe pro individuâ Trinitate conſtituta teſtantur, quæque firmiter ſe recepturos oſtenditur, hiſque relictis Dioſcorus aliqua aſſeruit non convenienti ordine inſerta fuiſſe, meritò duximus aperienda vobis ea, quæ ſumus edocti.* Hic Dioſcorus, qui Hormiſdæ Legatum apud Juſtinum agebat, atque Monachos Scythas ſuis ad Pontificem literis acerrimè inſectatus eſt, patriâ erat Alexandrinus, & unicè Hormiſdæ ob rerum agendarum peritiam, ac doctrinæ copiam carus, ita ut, in animo habuerit, eundem per Imperatorem Alexandrinæ Eccleſiæ præficere; hinc Epiſt. 54. ita Dioſcoro ſcribebat: *Neceſſe eſt ut de induſtriæ, vel fatigationis tuæ præmio, & viciſſitudine cogitemus; Nam ſequenti tempore ſcribere Domino, & filio noſtro Imperatori diſponimus, ut te Alexandrinum Epiſcopum debeat ordinare.* Quam ſedem cùm obtinere non potuerit, mortuo Felice Romanum Pontificatum per vim invaſit conflato contrà Bonifacium II. ſchiſmate; at intrà paucos dies ultore Numine extinctus eſt, ut ex his apertè intelligatur, quem hominem Scythæ Monachi accuſatorem habuerint.

Quo tempore Monachi Scythæ Pontificios Legatos opperiri juſſi longiores Romæ moras trahebant, nobiles ſuæ ipſorum cauſæ aſtipulatores nacti ſunt. Erant in ore famæ Epiſcopi Africani, qui à Traſamundo Vandalorum Rege Ariano in Sardiniam exules deportati fuerant; è re igitur viſum eſt, eoſdem miſſo Legato cum profeſſionis fidei libello in partes pellicere. Quatuor initio quidèm Romam à Scythis Oratores ex Juſtiniani Epiſtolâ deſtinatos diximus, ſed alii inſuper in priorum ſubſidium ſubmiſſi fuerant; hos inter Petrus Diaconus eminebat, qui primo etiam loco eorum literas ſubſcribebat, alter etiam Joannes Lector eiſdem additus legitur in ſubſcriptione libri de Incarnatione, & gratiâ in Sardiniam transmiſſi. Communi conſenſu libellum in octo capita digeſtum producunt, eumque per Joannem Diaconum ad Epiſcopos Africanos dirigunt, in cujus præfatione hæc ſcribunt: *Suppliciter petimus, & obſecramus beatitudinem veſtram, quatenus diligenti examinatione ea, quæ inferiùs continentur diſcutientes (ut decet veriſſimos, & intrepidos Chriſti prædicatores) ſcriptis ſententiam veſtram nobis patefacere jubeatis, ut ſi Domino præſtante Catholicæ fidei conveniens, & Apoſtolicis traditionis noſtra apud vos, ſicut non diffidimus, fuerit expoſitio comprobata, & facilè tantorum virorum, probatiſſimorumque Sacerdotum auctoritate muniti iniqua loquentium ora obſtruere valebimus, & in fide Sanctorum Patrum perſeverantes Deo, qui nos ſanctimonii ſui confeſſione glorificavit, gratias referamus Domini Sanctiſſimi, & Deo digniſſimi.* Rursùs ibidem etiam hæc inſuper præfati ſunt: *Utile, & pernecesſarium, ſanctiſque Dei Eccleſiis ſpecialiter credimus profuturum, ea, quæ de Incarnatione, & diſpenſatione divinâ nobiſcum univerſæ Eccleſiæ Orientalium contrà hæreticos defendunt &c. ſanctitati veſtræ ſuggerere.* His lectis inſignis Scriptor Annalium pag. 47. exclamat: *Puto quidèm in ipſo ingreſſu te conſideraſse conſuetam hæreticorum arrogantiam, dum pau-*

ci

Digitized by Google

ei Scythiæ Monachi, ſi tamen Monachi, potiùs verò circulatores dicendi, & impoſtores totius Orientalis Eccleſiæ præſeferunt eſſe Legatos, ſecumque omnes Eccleſias eadem ſentire, ac præſertim populos Orientis. Profectò nuſquam potui legere verba Scytharum, quibus ſe totius Orientalis Eccleſiæ Legatos venditarint, hoc enim unum ſcripſere in titulo libelli: *Petrus Diaconus, Joannes, Leontius, Joannes, & cæteri Fratres in cauſâ fidei Romæ directi.* Univerſas quidèm Orientalium Eccleſias unà ſecum conſpirare conteſtati ſunt, ſed non ſoli illa dixerunt; nam hoc ipſum de Epiſcopis Orientis ſcripſit Juſtinianus ad Hormiſdam in Epiſtolâ, quæ eſt poſt 72. ejuſdem Pontificis: *Illud etiam*, ait, *magis, magiſve depoſcimus, ut tua Sanctitas conceptâ gratiâ cœleſti, quæ prætendunt Orientales Epiſcopi, tractare dignetur, eorumque fidei competentem præbere conſenſum. Nobis etenim videtur, quoniam filius Dei vivi Dominus noſter Jeſus Chriſtus ex Virgine Mariâ natus, quem prædicat ſummus Apoſtolorum carne paſſum, rectè dici unus in Trinitate &c.* Haſce verò literas accepit Hormiſda XV. Kal. Octobris Ruſtico Coſ. nempe hoc anno 520. Duo præcipuè Orientales exigebant, ne Hormiſda è Sacris Diptychis plurimum ſuorum nomina abraderet, & ut illam theſim approbaret: *Unum è Trinitate paſſum carne.* Undè ibidem his Juſtinianus Epiſtolam claudit: *Specialiter ergo cognoſcat veſter Apoſtolatus compoſitis eiſdem duobus Capitulis univerſos Sacerdotes iſtius Reipublicæ libenter amplecti veſtram communionem.* De his quoque hoc anno Imperator XIV. Kalend. Februarias ad eundem Pontificem ſcripſit, cujus verba paulo antè recitavimus.

In eo libello uſque ad caput quintum incluſivè Monachi de perſonâ Chriſti Domini ſuam ipſorum fidem exponunt, capite verò quarto de illâ theſi adeò controverſâ hæc ſcribunt: *Idem Deus Verbum etiam cum propriâ carne unus eſt ex Trinitate, non quòd caro ejus ſit de ſubſtantiâ Trinitatis, ſed quia carò Dei Verbi eſt, qui eſt unus ex Trinitate.* Quibus lectis contrà Monachos rursùs in aciem deſcendit Barnnius, eoſdem hiſce perſtringens pag. 47. *Ne quovis modo deprehendi poſſent, quòd ipſi eſſent hæretici, illud quidèm aſtutè excogitarunt, ut non eam proferrent, quam Conſtantinopoli Legatis dediſſent, vel Romæ Hormiſdæ Papæ fidei confeſſionem edidiſſent, quâ dicendum contendebant, non unam Perſonam de Trinitate, ſed ſimpliciter Unum de Trinitate eſſe paſſum in carne, ſed Verbi nomen appoſuere.* Sed doctiſſimi Cardinalis ſententiæ non poſſum accedere; ſiquidèm nil frequentiùs in parvo illo libello fidei ab eiſdem Monachis Legatis Conſtantinopoli oblato reperitur, quàm Verbum eſſe illum unum, qui paſſus eſt carne; Lectorem, non interpretem hæc eorundem verba expoſcunt: *Deum Verbum unigenitum filium Patris Dominum Noſtrum Jeſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus.* Idipſum teſtimonio Sancti Cyrilli dicentis, *ſi quis non confitetur, Deum Verbum paſſum carne &c.* utroque loco comprobant, & in eadem denique fidei profeſſione hanc concluſionem ex pluribus dictis deducunt: *Reſtat, ut unus de Trinitate ſic Verbum, qui de Virgine ſecundùm carnem natus eſt, & homo factus paſſus eſt carne pro nobis.* Sed de his capite inſequenti conſultò agemus.

Itaque defenſâ theſi de Verbo uno ex Trinitate paſſo in carne à capite ſexto uſque ad finem libri de gratiâ, & libero arbitrio quid ſentiant, exponunt hæc præfati: *Poſt hæc conſequens eſt etiam, qualiter de Chriſti gratia ſentiamus, quâ nos eruit de poteſtate Sathanæ, ſecundum quod nobis eſt traditum, veſtræ beatitudini declarare, quia etiam in hac parte auctoritas veſtra nobis valdè eſt neceſſaria.* Indè de peccato originali, ejuſque pœnis, de humani generis gratiâ reparatrice juxtà Sancti Auguſtini doctrinam copioſè, & eruditè diſſerunt; in fine cap. 6. fidem præcipuè dari à Deo tradunt, ac ſinè meritis prædeſtinationem, & ex Cœleſtini Papæ, ut putabant, capitulis dicta confirmant. Errant tamen, dum cap. 8. hoc teſtimonium: *Omnia ſtudia, & omnia opera, ac merita Sanctorum ad Dei gloriam &c.* tribuunt Innocentio Papæ in Epiſtolâ ad Synodum Milevitanam, nam legitur in appendice literarum Cœleſtini cap. 8. Cæterùm opuſculum illud ſic concludunt; *Hæc Sanctiſſimi non quaſi ignorantibus ſuggerere neceſſarium æſtimavimus, ſed ad confutandum eorum amentiam, qui ea ut nova dogmata, & penitùs Eccleſiis inaudita refugiunt, huic parvitatis noſtræ libello inſerere utile conſideravimus. Quorum omnium Sanctorum Patrum imbuti doctrinis anathematizamus Pelagium, & Cæleſtium, ſimulque etiam Julianum Eclanenſem, & qui illis ſimilia ſapiunt, præcipuè libros Fauſti Gallicani Epiſcopi, qui de Monaſterio Lirinenſi provectus eſt, quos contra prædeſtinationis ſententiam ſcriptos eſſe non dubium eſt: In quibus non ſolum contrà horum omnium Sanctorum Patrum, verùm etiam contrà ipſius Apoſtoli contradictionem veniens humano labori ſubjungit gratiæ adjutorium, atque totam omnino Chriſti evacuans gratiam, antiquos Sanctos non eâ gratiâ, quâ & nos, ſecundum quod docet beatiſſimus Petrus Apoſtolus, ſed naturæ poſſibilitate ſalvatos impiè profitetur.* Hæc illi in libello fidei ad Epiſcopos exules.

Ingens erat apud Sardiniam Præſulum Afrorum numerus, at cæteros inter & doctrinæ, & ſanctitatis famâ eminebant Patres provinciæ Byzacenæ, quorum Dacianus antiquitate, Fulgentius verò Ruſpenſis Epiſcopus ſcientiâ primas tenebant. Hic Fulgentius poſt Proſperum alter Auguſtinianæ doctrinæ ſtrenuiſſimus defenſor quantâ in æſtimatione apud cæteros eſſet, ejuſdem diſcipuli verbis intelligi libeat: *In rebus enim*, inquit, *dubiis, ubi quàm maximè conſilium petebatur, ſi quando inter ſe confeſſores beatiſſimi de communi utilitate tractabant, ultimus quidem ſedebat, veruntamen ipſius ſententiam Primas, vel omnes, qui Primatem ſequebantur, audire, & facere cupiebant &c. Poſt deliberationis autem longiſſimas moras, quicquid definitio communis invenerat eloquenter allegandum ſenſibus cæterorum Beato Fulgentio dimittebatur. Huic etiam quandocunque tranſmarinis literis de fide, vel de diverſis quæſtionibus interrogabantur Epiſcopi, reſpondere pro omnibus ab omnibus imponebatur.* cap. 20. de Vitâ Fulgentii. Joanne Diacono deferente Scytharum libellum Africani Epiſcopi accepere, quo perlecto non modo illorum Monachorum fidem ex integro commendarunt, verùm etiam alterum & ipſi volumen pari titulo de Incarnatione, & gratiâ repoſuerunt, in quo omnes Scytharum ſententias approbarunt, aliiſque inſuper ſolidioribus eaſdem argumentis muniverunt. Hi autem fuere XV. Epiſcopi, quorum nomina initio libri recenſentur, unius tamen Fulgentii Ruſpenſis ſtylo volumen illud elucubratum fuiſſe ex verbis proximè adductis colligitur. Illa eximia Scythicæ fidei commendatio initio ſtatim præfixa apparat: *Veſtram*, inquiunt, *ſimul alacres & fidem cognovimus, & ſalutem, imò in agnitione fidei veſtra nobis ſalus innotuit.* A cap. 17. Fauſti ſententiam de initio fidei ex viribus naturæ acutè refutant; nullâ tamen

cen-

cenſurâ Fauſtum perſtringunt, illius enim libros nondum viderant. At quòd illum Scythæ accuſaverant, tanquam contrà gratuitam prædeſtinationem ſcripſiſſet, in epilogo & ipſi hæc reſpondent: *Cujus prædeſtinationis veritatem, quâ nos antè mundi conſtitutionem prædeſtinatos in Chriſto teſtatur Apoſtolus, ſi quis decreſtat cordis credulitate recipere, vel oris confeſſione proferre, ſi antè ultimum diem vitæ præſentis impietatis ſuæ contumaciam, quâ Deo vivo, & vero rebellis obſiſtit, non abjecerit, manifeſtum eſt, eum non pertinere ad eorum numerum, quos Deus in Chriſto antè mundi conſtitutionem gratìs elegit, & prædeſtinavit ad regnum.*

Dum hæc in Sardiniâ ſcribuntur, Legati Scytharum Romæ ingentes turbas dabant, etenim univerſis illam *de Uno ex Trinitate paſſo* ſententiam inculcabant. At cùm Dioſcorum, quem hoſtem inſenſiſſimum ſemper experti fuerant, propediem Romæ adfuturum intelligerent, ne præſentis, ac Hormiſdæ cariſſimi hominis auctoritate opprimerentur, diuturniorem ſe Romæ moram facere non poſse dictitantes ex Urbe egreſſi ſunt, cùm jugem ferè annum illic teſte Hormiſdâ in Epiſtolâ ad Poſſeſsorem, & ut Maxentius in reſponſione ad eandem ſcribit, quatuordecim menſes morati fuiſſent. Idem tradit, Hormiſdam veritum, ne præſentem Dioſcorum convincerent, ejuſdem pudori, ac famæ conſulturum miſſis defenſoribus vi Scythas Monachos ex Urbe expuliſſe. Sed Hormiſdæ fides habenda eſt, etenim veriſimile eſt, Monachos palam cognoſcentes, Hormiſdam ad ipſorum ſententiam nolle accedere, exiſtimaſſe eundem coram adverſante Dioſcoro longè duriorem futurum; quæ quidèm exitus poſteà docuit; non enim Juſtini literæ, non Juſtiniani Epiſtola hoc ipſo anno Româ egreſſis Monachis XV. Kal. Octobris accepta, non denique Legati Imperatoris anno inſequenti Romam miſſi Hormiſdæ animum in eam Scytharum ſententiam flectere potuerunt. Antequàm tamen Monachi Româ evaderent, libellos, atque exemplaria, quibus eorum de Trinitate, & divinâ gratiâ ſententia continebatur, ad Principum ſtatuas appenderunt, ut eo prætextu aliquod receptui mantellum eſſet. Eoſdem ad Principum ſtatuas exclamaſſe ſcribit Hormiſda ad Poſſeſſorem, ut populum Romanum in commiſerationem traherent, quorum tamen clamores ſurdâ aure Romanos pertranſiiſſe eodem auctore accepimus.

Monachis vix Româ dilapſis Hormiſda Poſſeſsoris Epiſtolam Conſtantinopoli datam Juſtino Diacono delatore accepit, quâ rogabatur, ut quid de Fauſti Rejenſis libris ſentiendum foret, perſcriberet. Unus hic erat ex Africanis Epiſcopis à Traſamundo in exilium miſſis, qui Conſtantinopoli ſedem locaverat, ipſi Pontifici optimè cognitus, cujus etiam Epiſt. 15. ad eundem Poſſeſsorem legitur data 3. Non. Aprilis Agapito Coſ. anno 517. in quâ ejuſdem libellum fidei ad ſe tranſmiſſum commendat, & hortatur, ut conſtanter exilii calamitates ferat. At cùm Conſtantinopoli Fauſti libri à pluribus defenderentur ut Catholici, Maxentius cum Monachis collegis eoſdem uti hæreticos damnabat. Quòd verò Africani in quæſtionibus de gratiâ, & libero arbitrio ſummè verſati vulgabantur, plurimi ſæpè, ac ſæpiùs Poſſeſsorem Epiſcopum de Fauſti libris conſulebant. Hic quòd exul, & privatæ auctoritatis eſset, neutri parti advocationem præſtare volens neque eos libros hæreticos dicere, neque tanquam Catholicos, & ab omnibus defendendos adſtruere auſus eſt, ſed privatas quaſdam in illis ſententias contineri autumabat, quæ tamen neq; palam reprobatæ, vel approbatæ eſsent ab Eccleſiâ. Sed præſtat Poſſeſsorem audire hæc ad Hormiſdam ſcribentem: *Cùm quorundam fratrum animus de codice Fauſti cujuſdam natione Galli Rheginæ civitatis Epiſcopi, qui de diverſis rebus, & frequentiùs de gratiâ Dei diſertè viſus eſt diſputare, in ſcandalum moveretur, aliis ut ſe habent humana ſtudia, in contrarium renitentibus, me crediderunt de hoc ambiguo conſulendum. Dixi quidem ea, quæ à Tractatoribus pro captu proprii ingenii diſputantur, non ut canonica recipi, aut ad Synodalium vicem pro lege ſervari, ſed habere nos certa ſcilicet, quæ veteri lege, vel nova conſcripta, & generalibus Patrum ſunt decreta judiciis ad fundamentum fidei, ac religionis integram firmitatem; Hæc autem, quæ Antiſtites diverſi conſcripſerunt pro qualitate ſui ſinè præjudicio fidei ſolere cenſeri.* Licèt verò Juſtinianus crebras adeo literas ad Hormiſdam dederit, nihil tamen unquam de Fauſti libris perſcripſit. Cæterùm & his quoque litigiis unà cum Vitaliano ſe ſe immiſcuerat, atque ambo eâ de re Poſſeſſorem ad Pontificem conſulendum induxerant, ut idem affirmat: *Quæſo*, inquit, *ut conſulentes, quid de præfati Auctoris dictis videatur, auctoritate Apoſtolicæ reſponſionis agnoſcant, maximè quòd filii quoque veſtri Magiſtri militum Vitalianus, & Juſtinianus præcipuè ſuper hac re reſcripto beatitudinis veſtræ ſimiliter informari deſiderant.* Vitalianum cum Monachis Fauſto nigrum theta præfixiſſe certum puto; de Juſtiniano an in hac quoque contrà Rejenſis libros ſententiâ cum Vitaliano convenerit, incompertum eſt; ſuſpicor tamen in hac quoque parte Conſuli adhæſiſſe.

CAPUT XIX.

Vitalianus Conſul Fauſti hoſtis, ac Monachorum Scytharum Patronus occiditur. Hormiſdas Papa Fauſti libros rejicit. De Jo: Maxentio Uſſerii hallucinatio.

HOc anno menſe Julio, quo Hormiſdas Epiſtolam Poſſeſsoris accepit, Vitalianus Conſul Conſtantinopoli decem, & ſeptem vulneribus confoſſus occubuit, & quidèm jubente Juſtino Imperatore. Scribit Tunonenſis in Chronico: *Juſtiniani Patritii factione dicitur interemptus fuiſſe.* Ibi tamen non rectè Vitaliani mors refertur ad conſulatum Symmachi, & Boetii. Etenim Juſtinianus Imperatoris nepos virum rebus contrà Anaſtaſium feliciter geſtis inſignem ob nimiam potentiam Juſtino ſuſpectum reddidit, verituſque ne ſibi impedimento foret ad imperium poſt Juſtini mortem occupandum, de medio tollendum curavit. Certè Vitalianus ob Anaſtaſium Imperatorem vi repreſsum, ac Severum, alioſque Hæreſiarchas in exilium ipſius operâ depulſos in omnium Orthodoxorum ore verſabatur. Hinc in Synodo Tyriâ lectis literis, queis ſignificabatur, Severum Conſtantinopoli in Synodo anathemate percuſsum, populus exclamavit: *Vitaliani Patricii multi ſint anni: Vitaliani Orthodoxi multi ſint anni.* Ita Vitaliani nomen datis Auguſtis Principibus acclamationibus inſerebatur. Refert hæc Epiphanius Antiſtes Tyrius in Epiſtolâ ad Joannem Patriarcham, & Synodum C.P. Præterea in Synodo habitâ Apameæ in ſecundâ Syriâ acclamatum eſt: *Vitaliani Stratelatis multi ſint anni. Vitalianus dignus Imperatore.* Ita literæ Apameâ datæ, & recitatæ in Synodo C.P. ſub Menâ Patriarchâ act. 1. teſtantur. Juſtiniani nomen nec ſemel auditum eſt, cujus etiam animum hæc pupugere, undè Vitaliano necem intulit. Procopius

Digitized by Google

pius in arcanâ Hiſtoriâ pagina mihi 30. hæc ſcribit de Juſtiniano: *Illicò vocatum mittit Vitalianum Tyrannum fide publicâ impunitate promiſſâ, & unà ſuſceptis Chriſtianorum myſteriis. Paulò deinde poſt dato ſuſpirioni, atque offenſioni loco eum, ac neceſſarios in aulâ impiè contrucidavit, nihil veritus fallere fidem tam formidandam.* Nempè Juſtinianus hauſto unà cum Vitaliano ſuper ſacram menſem Dominico ſanguine (ritus hic *ἀδελφοποιΐα* Græcis nuncupabatur) mutuam fraternitatem juraverat, undè ſcribens ad Hormiſdam Papam ſuperiùs dicebat, *Frater noſter glorioſiſſimus Vitalianus*; Sed regnandi causâ Juſtinianus tam formidandam fidem infregit. Idem tamen poſt Juſtinum imperium indeptus Joannem Vitaliani ex fratre Nepotem ſummoperè dilexit, atque in Italiam cum exercitu contrà Gothos miſit, idemque Juſtinam Germani, qui Juſtiniani ex fratre nepos erat, filiam in uxorem ducens Imperatoriæ familiæ neceſſitudine junctus fuit. Sed de Joanne plura Procopius in libris de bello Gothico. Baronius initio Anni 520. hæc ſcribit: *Vitalianus luit pœnas de patrocinio Eutychianis Monachis præſtito adverſùs Apoſtolicæ Sedis Legatos.* Sed ut in proximè dicenda dimittam Eutychianiſmum, quem eiſdem Monachis importat, Vitalianum minimè reprehendendum exiſtimo, quòd Monachorum Patronum egit. Haud illi conveniſſe cum Dioſcoro non negabo, ſed interim per Paulinum, ut dictum eſt, ad Hormiſdam de illâ quæſtione de *Uno de Trinitate paſſo* literas miſit, & per Poſseſsorem eundem etiam Pontificem de Fauſti libris conſultum voluit, ut ſi in quopiam Dioſcoro impenſiùs Monachorum æmulis adhærenti repugnarit, id minori ejuſdem ergà Apoſtolicam Sedem reverentiæ, & obſeqnio haud tribuendum ſit, ſed publicæ quietis ſtudio, quo Dioſcorum judicem, non adverſarium vel initio cauſæ deſideravit. Legati quidèm hæc de Vitaliano ſcripſerunt ad Hormiſdam poſt Epiſt. 65. ejuſdem: *Vitaliano magnifico viro ſurripuerunt, & ut talia vindicare pro talibus rebus, & contrà nos quæcunque potuit impedimenta afferret.* Sed eâ in re ſe ſe Legatis oppoſuit, quam extrà Pontificis mandata privatâ auctoritate tractabant, ipſummet Pontificem interim per literas conſulens, ut ipſius ergà Hormiſdam obſequium integrum omnino haberetur. Imò ipſis Legatis Conſtantinopolim accedentibus decimo ab Urbe milliario honoris causâ obviam proceſſit, quod ad Hormiſdam iidem perſcripſere. Unus etiam ille fuit, qui Anaſtaſio Imperatore Eutychiano rem Catholicam vexante, arma pro fidei incolumitate induit, atque à Principe Deo rebelli, & fidifrago deficiens eundem exercitu aggreſſus, non priùs arma depoſuit, quàm Anaſtaſius & Epiſcoporum reditum, & ſacram Synodum, cui Romanus Pontifex intereſſet, jure jurando promitteret; quam quidèm à Vitaliano partam gloriam Monachos poſteà Scythas defendendo eundem obſcuraſſe unus Baronius crediderit.

Hormiſdam amaro in Monachos animo Poſſeſſoris Epiſtola invenerat, ob nuperam eorundem diſceſſionem jure indignatum, quarè Idibus Auguſti Poſſeſſori reſpondens in priori parte Epiſtolæ pluribus in Monachos invectus eſt eoſque tantùm non hæreticos appellavit. *Quorundam*, inquit, *Scytharum, qui Monachos præſeferebant ſpecie, non veritate, profeſſione, non opere, ſubtili tectas calliditate verſutias, & ſub religionis obtentu famulantia odiis ſuis venena pertulimus.* Addit longè graviora, quæ in fine capitis ſequentis referemus. Deinde de Fauſti libris conſulenti reſpondens ait: *Non improvidè veneranda Patrum ſapientia fideli poſteritati, quæ eſſent Catholica dogmata, definiit certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda Spiritu Sancto inſtruente præfigens, ne opinioni ſuæ Lector indulgens non quod ædificationi Eccleſiaſticæ conveniret, ſed quod voluptas ſua concepiſſet, aſſereret.* Item: *Nec vitio dari poteſt noſſe, quod fugias, atque adeo non legentes incongrua in culpam veniunt, ſed ſequentes.* Quibus inſinuat à Gelaſio factam librorum Catholicorum approbationem, nec culpandum, qui Fauſti libros legat, ſed qui ejuſdem opiniones ſequatur. At de Fauſto hanc ſententiam tulit iis planè verbis conceptam: *Hi vero, quos vos de Fauſti cujuſdam Galli Antiſtitis dictis conſuluiſſe literis indicaſtis, id ſibi reſponſum habeant, neque illum, neque quemquam, quos in auctoritate Patrum non recipit examen Catholicæ fidei, aut Eccleſiaſticæ diſciplinæ ambiguitatem poſſe gignere, aut religioſis præjudicium comparare.* Cum verò paſſim diceretur Fauſtus contra Sanctum Auguſtinum ſcripſiſſe, idem Sanctus Pontifex eâ ſententiâ libris Fauſti omni prorsùs auctoritate exutis volumina poſtrema Sancti Auguſtini legenda ingeſſit, veluti puriſſimos fontes indicans, è quibus relictis Fauſti paludibus limpidiſſimos Catholicæ doctrinæ latices haurirent: *De arbitrio tamen libero*, inquit, *& gratiâ Dei quid Romana, hoc eſt, Catholica ſequatur, & ſervet Eccleſia, licet in variis libris B. Auguſtini, & maximè ad Hilarium, & Proſperum abundè poſſit agnoſci, tamen & in ſcriniis Eccleſiaſticis expreſſa capitula continentur, quæ ſi ibi deſunt, & neceſſaria creditis, deſtinabimus.* Quâ quidèm nobili aſſertione poſt tot Romanos Pontifices ab Hormiſdâ quoque Sancti Auguſtini doctrina conſecrata eſt, & illa præſertim, quæ in libris de prædeſtinatione Sanctor. & de Dono perſeverantiæ continetur, quos libros Semipelagiani teſte Proſpero in fine libri adverſùs Collatorem ab Apoſtolicâ Sede negabant approbatos.

Petrus Diaconus cùm in Palæſtinam iter facere conſtituiſſet, ac fama eſſet, per eam provinciam plures hæreſes paſſim ſerpere, quod ex cap. 31. vitæ Fulgentii colligitur, privatis literis Fulgentium rogavit, ut brevem fidei regulam ad ſe tranſmitteret, ne quis fortè minùs cauto error obreperet. Fulgentius Petri ſententiâ, ac conſultatione commendatâ egregium, ac mirabilem eidem librum repoſuit, in quo à capite 25. & ſequentibus latè Pelagianorum, ac Semipelagianorum errores inſectatur. Hunc librum Ferrandus Diaconus in Epiſtolâ ad Fulgentium qu. 5. *De regulâ veræ fidei* nuncupat, Iſidorus etiam lib. de Script. Eccleſ. cap. 14. *regulam veræ fidei* dicit, quo ipſo nomine idem Fulgentius cap. 44. ſuum illud volumen appellavit, ut titulus appareat ejuſdem libri, qui per plura ſæcula Sancto Auguſtino adſcriptus *De fide ad Petrum* dicebatur, tantam cum Auguſtinianis ſcriptis ob ſententiarum conſonantiam ſimilitudinem habet, ex quo etiam libro plurimæ ſententiæ in decretalium volumina translatæ ſunt. Porrò cap. 44. omnia ſe juxtà Catholicam Eccleſiam docuiſſe tradit, ac contradicentibus hæc interminatur: *Si quem contraria his dogmatizare cognoveris, tanquam peſtem fuge, & tanquam hæreticum abjice; Ita enim iſta, quæ poſuimus, fidei catholicæ congruunt, ut ſi quis non ſolum omnibus, ſed etiam ſingulis voluerit contraire, in eo quod ſingulis horum contumaciter repugnat, & his contraria docere non dubitat, hæreticus, & Chriſtianæ fidei inimicus, atque ex hoc omnibus Catholicis anathematizandus appareat.* In fine verò libri ſe in exilio ſcribere non obſcurè ſignificat.

Intereà Hormiſdæ Epiſtola ad Poſseſsorem in varia *Anno*
exemplaria tranſcripta non modò Conſtantinopoli, 521.

verùm

verùm etiam latiùs per Europam legebatur, in quâ cùm Monachi Scythæ arguerentur, nec Fauſti libri ut hæretici palam reprobarentur, Jo. Maxentius, qui adhuc Conſtantinopoli morabatur, eidem obviam ſcripto ire auſus eſt, reſponſionem prolixam ſatìs procudens, quâ Scythis objecta reſelleret. Quò tamen liberiùs in Epiſtolæ Auctorem toto impetu debaccharetur, negavit, illam ſuiſſe ab Hormiſdâ ſcriptam, undè omni prorsùs modeſtiâ depoſitâ veluti in hæreticum ſuribundus inſiliens mille conviciorum plauſtra evomuit. Imò eò uſquè ſuroris prolapſus eſt, ut in hæc impudentiſſima verba eruperit: *Veruntamen ſivè ab hoc*, nempè Hormiſdâ, *ſivè à quolibet alio hæc ſit ſcripta epiſtola, non eſt dubium, Auctorem ejus eſſe hæreticum, qui contentionem verborum, & ſubverſionem audientium judicat Chriſtum filium Dei unum fateri ex Trinitate.* Eodem etiam caractere deſcribit Poſſeſſorem, quòd negabat, Chriſtum filium Dei unum eſſe ex Sanctâ Trinitate. Deindè ſententiam Hormiſdæ de Fauſti libris uti mitiorem reprehendit, quòd noluiſſet Fauſti libros tanquam hæreticos condemnare, irridetque uti non ad rem datum reſponſum: *Nam cùm de ipſis*, ait, *libris, non utrum legendi ſint, ſed utrum ſint Catholici, vertatur quæſtio, iſte non de ipſis quid ſentiendum ſit, ſed eos, quamvis non in auctoritate habendos, tamen legendos eſſe decernit.* Imò quòd Hormiſda hæc in illis literis dixit: *Proficiemus inter adverſantes propriis bonis, ſi non involvamur erroribus alienis*: inſimulare Pontificem homo petulantis ingenii non veretur, quaſi Pelagio occultè ſaveret: verba Maxentii ſunt abſynthio amariora: *Callidè tuam niteris occultare perfidiam, ſed te ſplendore ſuo detegit Catholica veritas, & juxtà cætera mala, etiam ſuperbiſſimæ Pelagianæ perfidiæ involutum erroribus cunctorum oculis anteponit, qui inter adverſantes, non Dei munere, ſed propriis bonis proficere te poſſe tumidâ elatione confidis.* Sed perperam tantum blaſphemiæ Hormiſdæ objicit. Nam propria bona, non Dei donis, ſed erroribus alienis opponit, licèt illa ita noſtra ſint, ut etiam donata eſſe credantur, de quâ re acutè Sanctus Auguſtinus explicans illa Orationis Dominicæ: *Panem noſtrum quotidianum da nobis.* At Maxentius Sancti Auguſtini aſſertiones Fauſti dictis oppoſuit, ut Poſſeſſorem tanquam hæreticos libros Fauſti damnare nolentem erroris convinceret: *Conveniens credidi*, inqnit, *aliqua tàm de Fauſti, quàm de antedictis libris ejuſdem Sancti Auguſtini certa capitula decernere, & huic noſtro opuſculo inſerere, ut cùm in brevi collata ab invicem contraria ſibi reperta fuerint, evidenter clareat, libros Fauſti eſſe hæreticos.* In quo etiam veteri ſe vitio teneri Maxentius oſtendit, nempè hæreticos omnes illos privatâ auctoritate declarare, quos ſuæ ſententiæ adverſantes videret. Verùm quòd ex Sancti Auguſtini dictis in eo libello Fauſtum conſutavit, hoc unicum encomium à poſteris habuit, ita de eodem ſcribente Bellarmino in lib. de Script. Eccleſ. *Joannes Maxentius &c. Fauſtum, & Pelagianos egregiè refellit ex libris Sancti Auguſtini.* Cæterùm Epiſtolam illam eſſe Hormiſdæ, ac malitioſè id à Maxentio negari Baronius ex ſtyli conſonantiâ probabat, ſed ex Epiſtolâ Synodicâ Patrum Africanorum in Sardiniâ exulum ad eundem Maxentium hoc ipſum apertè convincitur, ubi inquiunt cap. 17. *Quorum mentionem beatæ m. Hormiſdas Sedis Apoſtolicæ glorioſus Antiſtes in Epiſtolâ, quam conſulenti ſe ſancto fratri, Conſacerdotique noſtro Poſſeſſori reſcripſit &c.* ubi elogium Sancti Auguſtini libris ad Hilarium, & Proſperum delatum recitant; At hæc Epiſtola tempore Baronii nondum typis data erat. Maxentium verò ſcripſiſſe illam reſponſionem ad Epiſtolam Hormiſdæ Conſtantinopoli patet, quia ait *in hac regiâ Urbe.* Non ſuiſſe illum Romæ ex toto diſcurſu deducitur, in quo toties de Romanâ Monachorum commoratione verba facit, nec uſquam ſe illis adnumerat.

Poteſt hìc quæri, quinam fuerit Maxentius iſte Scytharum Monachorum anteſignanus. Poſſevinus in Apparatu ſacro poſt Centuriatores cent. 6. cap. 10. putat, ſuiſſe Abbatem Pictavienſem Congregationis Floriacenſis Gallicanæ, qui teſte Arnoldo Vvion in Ligno vitæ libro 2. cap. 70. etiam oppido Sancti *Maixent* vulgò dicto, nomen dedit. At hæc commenta ſunt; ille enim Maxentius Abbas Pictavienſis jamdiu recluſus erat in Monaſterio, cùm Clodoveus anno 506. vel 507. contrà Alaricum pugnavit ex Turon. lib. 2. de Geſt. Franc. cap. 37. ubi celebre etiam ſacellum Sancti Maxentii nominat, parum autem veriſimile fit, Abbatem eo etiam tempore miraculis clarum Byzantium profectum, ac tantis litigiis non modò ſocium, ſed Ducem ſe præbuiſſe. Voſſius cum Simlero Maxentium Scytharum Patronum ne Monachum quidèm ſuiſſe putat lib. 1. cap. 23. Ego quidèm Scytharum ſyncellitam non ſuiſſe certum exiſtimo; ab illis enim uti extraneus loquitur in reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ; at Monachum illum ſuiſſe negare non poſſumus, nam teſte Dioſcoro in literis ad Hormiſdam, ille ſe Abbatem venditabat, quarè Monaſticam illum togam induiſſe certum eſt. Jacobus Uſſerius lib. de Antiq. Britan. cap. 14. pag. 480. diligentiùs cæteris videtur plura de Maxentio indagaſſe, ſed & ipſe lapſus eſt. In primis cùm Ado Viennenſis in Chronico ad annum 492. dicat, contrà Fauſtum ſcripſiſſe Joannem virum eruditum Antiochenum Presbyterum, tradit, Maxentium ſuiſſe Presbyterum Antiochenum, idque clarè ſe probare exiſtimat ex verbis Maxentii in libello fidei dato Legatis, in quo Flavianum *hujus Urbis* Epiſcopum dicit, ejuſque ſcriptum ad Theodoſium commemorat; at Flavianus ſuit Epiſcopus Antiochenus, qui ad Theodoſium pro civibus Antiochiæ celebri legatione perfunctus ſuit. Hinc deducit, libellum fidei à Maxentio, & ſociis ſuiſſe Antiochiâ ad Legatos Hormiſdæ, qui Conſtantinopoli anno 519. aderant, tranſmiſſum. At hic Scriptor hallucinatus eſt, Flavianum, & Theodoſium utrumque Juniorem cum ſeniori Theodoſio, alteroque Flaviano confundens. Intelligit eo loci Maxentius Sanctum Flavianum Antiſtitem Conſtantinopolitanum, quod facilè poterat Uſſerius intelligere ex his, quæ poſteà idem Maxentius ſubdit: *Sed his paulò manifeſtiùs B. Proclus hujus Urbis Epiſcopus, quem etiam veneranda recepit Synodus Calchedonenſis ad Armenios, cùm contrà Theodori blaſphemias &c.* Hic Proclus electus eſt Antiſtes Conſtantinopolitanus Coſs. Aſpere, & Ariobindo anno 434. menſe Aprili ex Socrate lib. 7. cap. 40. Quarè Sanctum Flavianum Procli ſucceſſorem, ac Martyrem laudat Maxentius in libello ſupplici, quem pariter liquet Conſtantinopoli exaratum, dum appellat Proclum, ac Flavianum *hujus Urbis* Epiſcopos. Et quidèm Monachi Scythæ è Ponticâ diœceſi Metropolitæ Tomitani venerant, non autem ex urbe Antiochenâ, quod ex dicendis conſtabit.

Video Adonem etiam in errorem lapſum, ſecumque Uſſerium traxiſſe; ille enim tradit, Joannem Presbyterum Antiochenum contrà Fauſtum ſcripſiſſe. Hunc Joannem Antiochenum Uſſerius eundem cum Maxentio facit, quòd illum Antiochiæ fidei profeſ-

ſionem ſcripſiſſe putavit. Voſſius verò eundem Joannem illum ſtatuit, de quo Gennadius lib. de Script. Illuſtr. cap. 93. At Joannes Antiochenus Presbyter, antiquior eſt Joaone Maxentio, de illo enim hæc habet Marcellinus in Chronico ſub Conſulatu Longini anno ſcilicet 485. *Joannes Antiochenæ Parochiæ ex Grammatico Presbyter ſcripſit adverſum eos, qui in una tantum ſubſtantiâ adorandum aſſerunt Chriſtum, nec adquieſcunt duas in Chriſto confitendas naturas.* Gennadius addit cap. 93. *ſimul & impugnat aliquas Cyrilli Alexandrini Epiſcopi ſententias dicens incautè ab illo adverſus Neſtorem prolatas &c. vivere adhuc dicitur.* Quarè Joannes Antiochenus, dum ſcribebat Gennadius antè annum 494. longævus erat, & Cyrillo obloquebatur; at Maxentius floruit anno 520. neque hic contra Cyrillum ſcripſit, ſed eidem impenſiùs adhæſit, & cum Monachis Scythis anathemate damnat *cuncta ſcripta duodecim capitulis adverſantia Beati Cyrilli* ca. 5. de Incarn. & Grat. ad Epiſcopos in Sardiniâ exules. Neque illum Antiochenum quicquam contrà Fauſtum ſcripſiſſe Gennadius tradit, quâ ratione enim tam citò Fauſti libri Antiochiam volitaſſent? Ado verò quadringentis annis poſterior vixit, ut haud tanti ejus teſtimonium faciendum ſit, cùm conſtet eundem ex Joannis Maxentii reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ ad verbum ſuum de Fauſti libris judicium exſcripſiſſe. Hæc quidèm de Joanne Maxentio ab aliis ſcripta confutavimus, nec tamen quicquam interim certi de eodem ipſi ſtatuentes. Scripſit ille contrà Acephalos, & libros duos contrà Neſtorianos ad Theopbilum, quem ſuſpicor eſſe illum Epiſcopum Heracleenſem, qui primus Synodum Conſtantinopoli anno 520. coactam ſubſcripſit tùm temporis Maxentio eâ in Urbe commorante. In poſteriori parte lib. 2. à cap. 19. uſque ad finem de illâ propoſitione *unus e Trinitate paſſus* uſquè ad finem libri diſputat, quem etiam ſic concludit: *Nec ego te unquam aliud aliquid, quàm hæreticum judicabo, qui Deum Verbum D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro noſtrâ ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex Sanctâ, & individuâ Trinitate non approbas, cui honor, & gloria in ſæcula.* Quam ſententiam etiam in præfatione ipsâ inculcat, ut planè certum videatur, eos libros fervente Conſtantinopoli illâ quæſtione eſſe elucubratos. Bellarminus ſcribit Maxentium in reſponſione ad Epiſtolam Hormiſdæ videri declinare ad Eutychianos Neſtorianos refellentem. At nec Neſtorianos ibi refellit, ſed Catholicos, imò Hormiſdam, quibus Neſtorianiſmum ignominiæ causâ, & per calumniam opponit, neque ad Eutychianos deflectit, qui toties duas in Chriſto naturas deprædicat, ſed de his iterum, & quidèm proximè.

CAPUT XX.

Maxentius, ac Monachi Scythæ Sancti Auguſtini contrà Fauſtum Rejenſem deſenſores ab Eutichianæ hæreſeos notâ vindicati.

MOnet hoc loco gratitudinis officium, ut ſtylum ad alia properantem parumper ſiſtamus, ac Joanni Maxentio, & Scythiæ Monachis ob egregiè Auguſtiniano nomini navatam operam non modò gratias referamus, ſed etiam vices rependentes Auguſtinianæ doctrinæ adversùs Fauſtum defenſoribus neceſſariam advocationem commodemus. Etenim magnus Eccleſiaſticorum Annalium Scriptor ad annos 519. & 520. Maxentium, ac Scythas religioſos tantis conviciis excipit, quantis vix ferè hæreſiarcharum aliquem unquam proſcidit. Ego quidem de ſingulis notis, quas Scythis inurit, nolo cum eo contentionis funem ducere, ſed hoc unum falsò illis crimen affrictum oſtendam, quòd nempè Eutychiani fuerint. Vocet Scythas illos Baronius Tom. 7. *Pſeudomonachos, verſipelles, impios* pag. 46. *circulatores, impoſtores* pag. 47. vellicet eorum *impoſturas, dolos, fallaciam, perfidiam* pag. 47. exaggeret eorum *temeritatem, procaciam, & prorsùs effrænem audaciam* pag. 60. nullam indè pro ipſis apologiam deſtinamus, ſed quòd illos *non Catholicos* dicat pag. 46. *Sub ſanctitate monaſtici habitûs latentes hæreticos* pag. 49. & pag. 43. exclamet: *Planè comperitur ſignis haud obſcuris, & argumentis minimè dubiis eoſdem ipſos Eutychianos fuiſſe hæreticos.* De Maxentio autem ſcribit: *Irrepere tentavit vafer impoſtor vano quodam prætextu declarandæ ſententiæ Concilii Calchedonenſis quædam adjiciendo, ut ex hoc poſſet ipſum funditùs perdere, & damnatam hæreſim reſtituere* pag. 44. Hinc de nece Vitaliani Conſulis hæc ſuprà ex eodem retulimus, *luit pœnas de patrocinio Eutychianis Monachis præſtito.* Hæc nos admittere non poſſumus, ſed Eutychianæ hæreſeos infamiam non modò à Maxentio, ac collegis propulſabimus, verùm etiam eoſdem hæreſis Eutychianæ ſtrenuos expugnatores probabimus, ut eorum vicem dolere debeamus, qui tam peſſimè audiverint.

Cùm Legati Hormiſdæ Papæ Byzantium appuliſſent, Maxentius cum ſociis Scythis libellum fidei obtulit, in quo hæc profitebantur: *Unum eundemque Chriſtum filium Dei unigenitum in duas naturas, inconfusè, incommutabiliter, indivisè, inſeparabiliter cognoſcendum. In nullo naturarum diverſitatem propter unitatem perimendam, ſalvâ potiùs proprietate utriuſque naturæ in unâ perſonâ, unaque ſubſiſtentiâ concurrente.* Et in lib. de Incar. & Grat. ad Patres Africanos cap. 2. inquiunt: *Igitur juxtà Sanctorum Patrum traditionem D. N. J. C. in duabus naturis unitis, & inconfuſis id eſt divinitatis, & humanitatis in unâ perſonâ, ſivè ſubſiſtentiâ confitemur.* Eutychetem verò duas in Chriſto naturas negaſſe certum eſt, illud enim dogma hæreticum in Eccleſiam invehere conatus à Calchedonenſi Synodo, & Leone Magno damnatus fuit. Interìm audiatur Sanctus Hormiſdas Ep. 30. ad Cæſarium Arelatenſem: *Eutyches carnis negans veritatem, & duas naturas in unâ perſonâ non prædicans, ut Manichæam phantaſiam Eccleſiis Chriſti, quemadmodum putavit, insereret, ſimili ratione damnatur.* Maxentius etiam contrà Acephalos Eutychiaoos, qui Synodum Calchedonenſem damnabant, ſcripſit, ejuſque opus legitur Tom. 6. Bibl. Patr. p. 1. cujus illa eſt concluſio: *Conſtat duas, id eſt divinitatis, & humanitatis in Filio Dei poſt adunationem eſſe naturas, ex quibus, & in quibus ſubſiſtit una, & ſingularis Chriſti perſona.* Et hos Eutychianæ hæreſeos expugnatores dicemus Eutyehianos? Sanè id ſi quis credat, non erit difficile, eidem perſuadere Athanaſium Arianis favere, militare in Pelagianorum caſtris Auguſtinum, factumque eſſe Cyeillum Neſtorianum. Baronius pag. 59. reſpondet: *Ut perſuaderent Catholicis ſe eſſe Catholicos, pro ratione temporis, & perſonarum fidei formulas diverſas* habuiſſe, & pag. 47. ait, eoſdem in profeſſione fidei ad Africanos miſſâ nomen Verbi poſuiſſe, quod in illâ Legatis Conſtantinopoli data non fecerint: *Ne quovis modo deprehendi poſſent, quòd ipſi eſſent hæretici.* Sed in utraque profeſſione fidei duplicem naturam in Chriſto affirmant; oculos Lectorum appellamus, verba enim ex utroque libello fidei prolata modò à nobis ſunt.

Pro-

Profectò Verbum nominarunt etiam in libello Legatis tradito, ubi hæc habent: *Deum Verbum unigenitum filium Patris D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus.* Quæ cùm vera ſint, & juxtà Orthodoxam fidem dicta, inferebant, poſſe etiam citrà reprehenſionem abſolutè dici: *Unus de Trinitate paſſus eſt carne.* Et Maxentius his planè verbis finit libros contrà Neſtorianos: *Nec ego te unquam aliud aliquid, quàm hæreticum judicabo, qui Deum Verbum D. N. Jeſum Chriſtum, qui pro noſtrâ ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex ſanctâ, & individuâ Trinitate non approbas.* Hæc ille.

Opponit Baronius, hos Monachos adverſatos eſſe Synodo Calchedunenſi, *cùm eo additamento ſupplendum contenderent ipſum Sacroſanctum Concilium, quaſi carens ipſo eſſe dicerent imperfectum, ac proindè cui haud tutò credi poſſet.* Sed hanc illi à ſe notam excutiunt, neque noſtrâ advocatione opus habent. Etenim cùm illam propoſitionem *Unus è Trinitate &c.* ex pluribus Patribus comprobarent, non Synodo adjiciendam veluti neceſſariam appendicem contendebant, ſed adversùs Synodi calumniatores illam ſe defendere conteſtabantur. Audiantur tantùm eorum verba in præfatione libelli fidei dati Legatis: *Æquè ergo & de noſtrâ parvitate convenit judicare, qui non ipſo termino venerabilis Calchedonenſis Concilii inſerimus Patrum ſententias, ſed eis extrinſecùs contrà inimicos pro ipſius defenſione proferimus.* Tantùm abeſt, ut abſque illâ theſi imperfectam contenderent Synodum Calchedonenſem, quin potius anathemate percuterent, qui tam impiè de Sacroſancto Concilio ſentirent: *Sequimur*, inquiunt ibidem, *& amplectimur venerandam Synodum Calchedonenſem, omniaque ſcripta Patrum Sanctorum, qui unus, & idem ſecundùm horum Conciliorum definitiones ſenſerunt; anathematizamus autem omnes, ſi quis dubitat, aut retractat,* AUT IMPERFECTA *judicat, aut qui ea à fide Sanctorum Patrum æſtimat alienа.* Hæc illis apertiſſima, ac veriſſima ſententia ſtetit.

Rursùs pag. 44. ſcribit: *Cùm inſuper abhorrerent dicere, unam Trinitatis perſonam eſſe paſſam in carne, explodere receptum in Eccleſiâ perſonæ nomen doloſè conantes &c.* Non ita eſt; neque enim illi in eam ſententiam venere, ut negarent, unam Trinitatis perſonam eſſe paſſam in carne, ſed cùm illa theſis ab adverſariis aſſereretur, inferebant inconſequenter ab iiſdem hanc negari: *unus è Trinitate paſſus eſt carne*, cùm eadem omnino ſit cum propoſitione priori ab omnibus Catholicis aſſertâ. Hinc illos irridens Maxentius lib. 2. contrà Neſtor. cap. 21. ait: *Quis enim tam ſtultus, & vecors eſt, qui dicat, Petrus ex hominibus una perſona eſt, non eſt autem unus ex hominibus Petrus?* Quo loco fuſiùs probat eos, qui unam è Trinitate perſonam Chriſtum dicunt, debere etiam, velint, nolint, confiteri eundem unum è Trinitate, neque unquam priorem illum modum dicendi impugnavit. In reſponſione etiam ad Hormiſdam ſcribit: *Quis enim tam ſtultus, & vecors ſit, qui dicere audeat, Paulum ex Apoſtolis unam eſſe perſonam, non autem unum eſſe ex Apoſtolis Paulum?* Quibus utriuſque theſis ſimilitudinem exprimit, nec primâ rejectâ alteram uti veram obtrudit. Illud verò, quod Baronius opponit, tentaſſe Monachos eâ viâ perſonæ nomen ab Eccleſiâ eliminare, falſum eſſe nullus non judicabit, qui eorundem libellos legerit, cùm in libello fidei legatis oblato, & in altero ad Afros tranſmiſſo unam in Chriſto perſonam diſertiſſimè contrà Neſtorium docuerint. Imò auſim affirmare, neminem Scriptorum Latinorum antè Maxentium adeò acutè, & ſubtiliter de perſonæ nomine, & intelligentiâ diſputaſſe, uti Maxentius lib. 1. contrà Neſtorium cap. 11. & ſequentibus. Et cùm cæteri Patres, & Scriptores veteres, Verbum vel hominem, vel naturam humanam ſuſcepiſſe dixerint, undè ipſa etiam Eccleſia canit: *Tu ad liberandum ſuſcepturus hominem &c.* Maxentius lib. 1. cap. 12. acutè notavit: *Meliùs ergo eſt ſuſceptam à Deo naturam humanam, quàm ſuſceptum hominem dicere.* Quem modum loquendi Scholaſtici, qui Theologicam diſciplinam rigidiori ſtylo proſecuti ſunt, amplexi cum Sancto Thoma 3. par. quæſt. 4. art. 3. Verbum hominem aſſumpſiſſe minùs propriè dici pronunciant.

Ex his non obſcurè colligitur, Scythas Monachos procul ab Eutychianâ labe fuiſſe. Juſtinianus eos Catholicos teſtatus eſt, totam, ac tantam litem logomachiam pronuncians. Hormiſdas etiam in Epiſtolâ ad Poſſeſſorem *novarum cupidos quæſtionum*, & in Epiſtolâ ad Juſtinianum *procacem verborum novitatem* eiſdem objecit, nuſquàm hæreticos dixit. Africani in Sardiniâ exules Orthodoxam Scytharum fidem commendarunt his verbis *Veſtram ſimul alacres, & fidem cognovimus, & ſalutem, imò in agnitione fidei veſtra nobis ſalus innotuit.* Et Sanctus Fulgentius initio librorum de Veritate prædeſtinationis, & gratiæ ad Joannem Maxentium, & Venerium Diaconum ait: *Deo gratias ago, Sancti fratres Joannes Presbyter, & Veneri Diacone, cujus ope tales eſtis, ut pro gratiâ, quâ ſalvamur, magno ſpiritu, & fervore certetis.* Neque hìc prætermittenda ſunt verba Patrum exulum in Sardiniâ in Epiſtolâ Synodicâ cap. 17. ad eoſdem Scythas Monachos: *Vos itaque*, inquiunt, *dilectiſſimi fratres, per gratiam Dei eſtote ſtabiles, & immobiles, ac tenentes veram fidem, exhibete fratribus aliter ſentientibus charitatem, nec de aliquo deſperetis &c.* Imò Eccleſia Romana paulò poſt obitum Hormiſdæ illam propoſitionem, *Unus è Trinitate paſſus eſt carne*, pro cujus defenſione tot longarum peregrinationum incommoda, tot Magnatum, atque aliorum odia, tot denique labores illi devoraverant, approbavit. Etenim Juſtino mortuo Juſtinianus imperium indeptus nihil antiquiùs habuit, quàm ut illam theſim, pro quâ ad moleſtiam uſquè toties ad Hormiſdam ſcripſerat, à Romano Pontifice confirmaretur; ejuſdem votis annuit Joannes II. utriuſque autem literas exhibet Baronius anno 533. Ut planè haud reprehendendi ſint Monachi, qui tanto conatu pro veritate certaverint. Hinc Vigilius Papa, cùm in trium Capitulorum proſcriptionem, quam toto conatu Juſtinianus promovebat, conſentire nollet, quò Imperatoris ejuſdem animum quoquo modo deliniret, in encyclicâ Epiſtolâ propoſitionem memoratam ſe approbare teſtatus eſt: *Paſſus*, inquit, *carne eſt pro nobis Dei filius, crucifixus carne eſt, & mortuus carne eſt.* Tomo 38. Concil. edit. regiæ pag. 53. Eadem etiam theſis anno 553. definita fuit in Synodo V. collat. 8. canone 4. & 5. De variis autem ſenſibus, in quos illa propoſitio diſtrahi poteſt, eruditè agit P. Lupus in notis ad Synodum Epheſinam. Cùm plerique à Monachis Scythis in pravos ſenſus illam detorqueri judicarent, tot contra eoſdem tragœdias excitarunt. Id ſanè conſtat ex literis Trifolii Presbyteri ad Fauſtum Senatorem, quas Labbeus in nuperâ Conciliorum editione ad annum 519. publicavit, ubi ſiniſtro prorsùs interpretamento eam theſim excipit, turpemque Scythis hæreſim affricat, à qua tamen fuere alieniſſimi, ut ex eorundem libellis ſatis, ſuperque monſtratum eſt.

Illorum tamen Monachorum obſtinatum ſtudium, quo præconceptæ ſententiæ ad cæterorum uſquè contemptum adhærebant, minimè commendamus. Cur Hormiſdæ ſilentium imperanti non obtemperarunt? neque enim eam theſim ille rejiciebat tanquam falſam, ſed utì novam, ſeu quæ novo modo exprimebatur, undè cùm ambigui planè ſenſûs eſſet, in malam partem poterat trahi ab hæreticis; at Monachi, niſi ea approbaretur, causâ ſe cecidiſſe exiſtimabant. Hinc Oriens, atque Occidens litigiis implicitus, atque in Sardiniâ Meridies in ſententiam tractus, ut paucis Monachis litigantibus univerſus Catholicus Orbis commotus fuiſſe videatur. Libeat tamen hìc Sancti Hormiſdæ Papæ judicium de illis ſubnectere, ut ſi fortè nonnulli memoratis Monachis ſimiles quandoque erumpant, nobis cavere poſſimus, non quòd hæretica, ſed quòd nova populis obtrudant. Fuere ergo teſte Hormiſda illi Monachi *Contemptores auctoritatum Veterum, novarum cupidi quæſtionum, ſolam putantes ſcientiæ rectam viam qualibet conceptam facilitate ſententiam. Eò uſque tumoris elati, ut ad arbitrium ſuum utriuſque Orbis putent inclinandum eſſe judicium. Nec in numero fidelium deputantes ſequacem traditionis paternæ, ſi ſuæ viderint credere nolle ſententiæ. Docti crimina ſerere, obtrectationum venena componere, integrum corpus Eccleſiæ odiſſe, ſeditiones ſtruere, invidiam concitare, & pro obedientiâ, quæ in cœnobiis principatum regularis obtinet diſciplinæ, obſtinationem pertinacis amare ſuperbiæ.* Quibus hæc adjicit Sanctiſſimus Pontifex tantas à Scythicis Monachis moleſtias paſſus, quòd eum vellent in ſuam ipſorum ſententiam trahere: *Sero probavimus propheticâ voce dixiſſe in noviſſimis diebus inſtare tempora periculoſa, & fore homines ſui tantum amatores habentes, formam pietatis virtutem autem ejus abnegantes, itaque eſſe vitandos.* Hæc ille. Procul, ò Superi, à noſtris ſæculis hocce tumultuantium religioſorum hominum genus, licèt aliàs Catholicorum.

Cæterùm undenam erumperint iſti Monachi, quod priori forſan loco dicendum erat, colligitur ex ſuggeſtione Legatorum ad Hormiſdam, ubi inquiunt: *Iſti de ſuâ provinciâ Epiſcopos accuſant, inter quos eſt Paternus Tomitanæ Eccleſiæ Antiſtes.* Undè è Ponto illos egreſſos conſtat, nam Tomos Ponti Urbs eſt, quam exilio ſuo, & carmine nobilem reddidit Ovidius. *Naſo Tomitanæ jam non novus incola terræ:* Lib. 1. de Ponto. Ille autem Paternus Epiſcopus primus ſubſcribitur in literis Synodi Conſtantinopolitanæ ad Hormiſdam de ordinatione Epiphanii, & dicitur: *Provinciæ Scythiæ Metropolitanus.* Hìc verò caſtiganda eſt palmaris hallucinatio Gueſnaii, qui lib. 1. de Vita Caſſiani cap. 21. pag. 62. hæc ſcribit: *Alium quendam Thmuæos Epiſcopum Paternum nomine annumerat Baronius ex Epiſtolâ Sancti Germani Epiſcopi Capuani ad Hormiſdam Papam, in quâ hæc leguntur de Monachis Scethi, ſeu Scythiæ tumultuantibus:* Iſti de ſuâ provinciâ Epiſcopos accuſant, inter quos eſt Paternus Thmuitanæ (*non Tomitanæ, ut depravatè legitur*) civitatis Antiſtes &c. In quibus in ſpiſſos errores lapſus eſt, Thmuim in Ægypto urbem cum Thomis in Ponto oppido, ac Scethi eremum cum minori Scythiâ confundens, qui tamen in limine ſtatim libri Scythiam fuſiùs deſcribens, magnum ſe Geographum oſtentare conatus fuerat. Non ergo *Tomitanæ civitatis* in memoratis literis *depravatè legitur*, ſed Gueſnajus *Thmuitanæ* depravatè legit.

CAPUT XXI.

Fauſtus Rejenſis ſeptem libris à Sancto Fulgentio confutatur. Ejuſdem libri tanquam hæretici ab Africanis Epiſcopis condemnantur. Vandalorum in Africâ Regum chronologia exactius tradita.

MAxentius, ac Scythæ Monachi accepto ab Africanis Patribus libro de Incarnatione, & Anno 522.
gratiâ, quem Legati ipſorum re infectâ Româ revertentes detulerant, cùm in dies ob Fauſti libros litigia Conſtantinopoli creſcerent, egrè etiam ferentes, Hormiſdam de eiſdem mitiorem ſententiam protuliſſe, inſuper intelligentes ex delato ex Sardiniâ volumine Epiſcopos Africanos Fauſti libros non legiſſe, communi conſilio decrevere iteratò ad eoſdem ſcribere, ſimulque Rejenſis volumina examinanda tranſmittere. Literarum ſumma erat: à pluribus abſurdas de divinâ gratiâ, & libero arbitrio ſententias defendi, nempè poſſe hominem proprio conatu abſque Dei auxilio divinis præceptis obedire; Dei eſſe tantùm imperare, noſtrum verò imperata exequi; Gratiam omnibus indifferenter dari; Parvulos ob ſolum originale peccatum non poſſe damnari; Horum qui prædeſtinantur, nihil habere ſuprà cæteros Dei gratiâ collatum; Prædeſtinationem ex hominum meritis ſuſpendi; Illos eſſe vaſa miſericordiæ, qui vel ſæcularem habent, vel Eccleſiaſticam dignitatem; vaſa verò contumeliæ Clericos, Monachos, & Laicos. Hæ quidèm literæ non extant, ſed ex Epiſtolâ Synodicâ, & libris Fulgentii illa colliguntur. In fine verò rogabant ſolutionem illius ſatìs perplexæ diſputationis de animæ origine, quæ magnâ contentione eâ in urbe tunc agitabatur. Librorum Fauſti Byzantio ad Africanos tranſmiſſorum meminit Auctor vitæ Sancti Fulgentii cap. 28.

Nulli unquam nocentior, quàm Fauſto Sardinia Anno
fuit; ibi enim Epiſcoporum exulum ſententiâ duo 523.
ejuſdem libri de gratiâ, & libero arbitrio tanquam hæretici damnati ſunt. Dacianus Byzacenorum Antiſtitum Primas de Fauſti libris conſultatione habitâ, communi ſuffragio illorum confutationem Fulgentio injunxit jubens etiam, ut & de iis quoque, quæ contrà Scythas Monachos Conſtantinopoli aſſerebantur, conſcriberet. Fulgentius, qui de Arianis tot editis voluminibus, ac tot habitis vel coram barbaro Rege diſputationibus triumpharat, in Fauſtum Rejenſem, ejuſque ſectatores aciem deflectere juſſus pro divinâ gratiâ aſſerendâ univerſo impetu collecto ingenti prorsùs labore, diu, noctuque operi intentus decem ſubtiliſſimos libros elucubravit, quorum ſeptem adversùs duos illos Fauſti Rejenſis ſtatuit, univerſa, quæ iſte magnâ arte conſtruxerat, majori virtute ſubvertens, reliquos tres ad Fauſti ſectatores expugnandos Monachis Scythis inſcripſit, quorum etiam ſtudium in divinâ gratiâ defendendâ initio operis commendavit. Libri illi ſeptem contrà Rejenſem malo Auguſtinianæ Scholæ fato interiere; eos quidèm Hieronymus Vignierius in præfatione operis imperfecti contrà Julianum cum blattis luctantes in cujuſdam bibliothecæ angulo ſcribit ſe reperiſſe, ſed nobis ſalivam movit, diuque deſideratorum voluminum expectatione fatigamur. Eos tamen ſe legiſſe teſtatur Sanctus Iſidorus Archiepiſcopus Hiſpalenſis in lib. de Illuſt. Scrip. cap. 14. ubi de Fulgentio loquens ait: *Scripſit multa, ex quibus legimus de gratiâ Dei, & li-*

& libero arbitrio libros reſponſionum ſeptem, in quibus Fauſto Galliæ Regienſis Urbis Epiſcopo Pelagianæ pravitati conſentienti reſpondens, obnititur ejus profundam deſtruere calliditatem. Teſtimonium etiam addam Patrum Africanorum in Epiſtolâ Synodicâ, quam unà cum illis Fulgentii libris ad Scytharum Monachos Conſtantinopolim miſere, in cujus fine hæc ſcribunt: *Cæterùm unus ex nobis inquantum Dominus ſervis ſuis recti gratiam dignatur donare ſermonis, illis omnibus, quæ memoratos Fratres adversùs Gratiam, & Prædeſtinationem intimaſtis vel ſentire vel dicere, tribus libris veſtro nomini dedicatis ſufficienti diſputatione reſpondit; Quique adversùs duos libros Fauſti Galli ſeptem libros edidit, quos cum recenſueritis, agnoſcetis protinùs, quemadmodum memorati Fauſti commenta veritati contraria, Catholicæ fidei penitùs inimica diſcuſſio prodidit, ratio manifeſta convicit, auctoritas divina compreſſit, & præcedentium Patrum conſona prorsùs atteſtatio confutavit.* In hac verò Epiſtolâ Synodicâ, quam publici juris fecit Sirmondus, & legitur Tom. 6. Bibl. Patr. inter Opera Sancti Fulgentii, plures ſententias, quas adversùs Dei gratiam, & prædeſtinationem apud Byzantium inculcari Scythæ ſignificaverant, ſolidè rejiciunt; titulus Epiſtolæ hic præfigitur: *Dei gratiâ plurimùm amplectendis Sanctis fratribus Joanni Presbytero, & Archimandritæ, & Venerio Diacono, & fidelibus viris, quorum in veſtrâ Epiſtolâ ſubſcriptio continetur, Dacianus, Fortunatus &c.* Duodecim Epiſcopi nominantur. Joannem verò Archimandritam eſſe ipſummet Joannem Maxentium exiſtimo, erat enim Abbas, vel talem ſaltem ſe publicabat ex ſuggeſtione Dioſcori ad Hormiſdam.

Exactioris Chronologiæ ſtudium, quod profitemur, exigit, ut quo anno tùm libri contrà Fauſtum à Fulgentio, tùm etiam Synodica Epiſtola exarata ſit, exponamus. Baronius cùm anno 522. Traſamundo mortuo Hilderici Regis inaugurationem ſtatuat, eo quoque anno libros Fauſti ſeptem adverſariis à Ruſpenſi Præſule impugnatos arbitratur anno 522. N. 4. Voſſius eadem ratione ductus Epiſtolam Synodicam antè finem anni 522. exaratam ſcribit lib. 1. Hiſtor. Pelag. cap. 52. At Sigonius lib. 16. de Imperio Occidentali Hilderici Regis Vandalorum initia ad annum 524. protrahit. Victor Tunonenſis in Chronico ſcribit, anno 523. Maximo Conſule Traſamundum obiiſſe, cui Uſſerius, Chiffletius, Petavius, aliique credidere. At cùm aliorum Regum Vandalorum tempora ibidem Tunonenſis prævertat, ac peſſimè confundat, eorundem chronologia aliundè nobis eſt depromenda. Genſericus violatâ pace anno 439. XV. Kalendas Novembris Carthaginem occupavit, indè verò Vandalici Regni in Africâ tempus numerari cœptum eſt. Porrò captam Carthaginem conſulibus Theodoſio XVII. & Feſto Proſper, ac Idatius, qui tunc vivebant, in Chronicis ſcripſere. Vixit Genſericus poſt occupatam eam urbem annos 37. menſes tres ex Victore Vitenſi in fine libri primi de perſecutione Vandalicâ, qui cùm ſub ejuſdem Vandalis Vitenſi Eccleſiæ præfuerit, ac plurima incommoda pro fide Orthodoxâ paſſus ſit, optimæ fidei Auctor venit. Dixi illum Vitenſem, non Uticenſem Epiſcopum, ut vulgò nominatus eſt, quòd in libello notitia Epiſcoporum Africæ, qui ſub Hunnerico Genſerici ſucceſſore perſecutionem ſuſtinuere, in catalogo Epiſcoporum Provinciæ Proconſularis legitur: *Florentinus Uticenſis*, at in indice Præſulum Provinciæ Byzacenæ ita ſcribitur: *Victor Vitenſis non occurrit.* Uticenſis igitur Eccleſia ſpectabat ad Provinciam Carthaginenſem, Vitenſis verò ad Byzacenam, & tempore Vandalicæ perſecutionis hic Victor noſter, illic autem Florentinus ſedebat, & quidèm hunc Victorem appellant Vitenſem Chiffletius, & Holſtenius, & codices MSS. laudant, in quibus Vitenſis aſſeritur. Extat nobile fragmentum in appendice Chronici Proſperi ex MS. Auguſtano, ubi legitur de Genſerico: *Rexit eandem Africam civitatem annis XXXVII. menſibus tribus diebus ſex.* Ergo moritur Genſericus anno 477. die 25. Januarii.

Succeſſit Hunnericus, qui ex eodem Victore Vitenſi regnavit annos ſeptem, menſes decem; addit laudatum fragmentum dies 18. quarè obiit anno 484. Idibus Decembris. Hic cùm ad Kalendas Februarias coactâ Synodo Arianis ſuis faveret, ac contrà Catholicos vi, ac fraude uteretur, & iſti ſolidè fidem propugnarent, eoſdem edicto in exilium miſit Eccleſiis clauſis. Datum eſt edictum VI. Kal. Martii, ubi legimus Concilium coactum: *Ad Kalendas Februarias anni VIII. Regni noſtri.* Incipiebat annus VIII. die 25. Januarii noſtræ Epochæ 484. Marcellinus in Chronico ad eundem annum Theodorico, & Venantio Conſs. ſcribit: *Hæc Arianorum crudelitas in religioſos Chriſti cultores ſupraſcriptis Coſſ. menſe Februario cœpit infligi.* Annum hujuſce perſecutionis inſigni caractere deſcribit Gregorius Turonenſis libro 2. de Geſtis Franc. cap. 3. dicens: *Tunc, & Sol teter apparuit ita, ut vix ab eo pars vel tertia eluceret, credo namque pro tantis ſceleribus, & effuſione ſanguinis innocentis.* Sethus Calviſius in Chronicis rectè ſentit, hanc eclipſim, cujus ibi mentionem fecit Turonenſis, contigiſſe anno 485. die 29. Maii, feriâ IV. horis ſeptem p. m. non autem anno ſuperiori 484. die 13. Januarii, ſicut Lucas Holſtenius, & Chiffletius exiſtimant. Nam anno ſuperiori die 13. Januarii alia fuerat eclipſis Solis in ſigno Capricorni. Erat anomalia correcta Solis grad. 218. & Lunæ 169. atque adeò fuit diameter Solis 32. 50. & Lunæ 33. 24. Viſa eſt hæc eclipſis Athenis horis p.m. 20. 11. diebus 18. antè edictum contrà Catholicos emiſſum, de quâ Marinus, prout à Renerin in tabulis Mediceis græcè citatur: Ἐγένοντο δὲ διοσημεῖαι πρὸ ἐνιαυτοῦ τῆς τελευτῆς, ὡς ἡ ἔκλειψις ἡ ἡλιακὴ οὕτως ἐναργὴς, ὥστε καὶ νύκτα, καὶ μεθ' ἡμέραν γενέσθαι: σκότος γὰρ ἐγένετο βαθὺ, καὶ ἀστέρας ὀφθῆναι, αὕτη μὲν οὖν ἐν αἰγοκέρωτι ἐγένετο κατὰ ἀνατολικὸν κέντρον. *Apparuerunt autem antè finem anni prodigia, veluti Solis defectus adeò perſpicuus, ut nocte, atque interdiu perduraverit. Obſcuritas enim profunda ingruit, & Stellæ conſpectæ ſunt. Defectus autem iſte contigit in Capricorno plagam versùs Orientalem.* Et quidèm die 13. Januarii anno 484. juxtà meridianum Byzantii vera luminarium Solis, & Lunæ conjunctio contigit horis poſt meridiem 20. 12. 47. apparens verò H. 19. 18. 13. in ſigno Capricorni. At cùm die 14. vulgari Januarii Sol oriatur Byzantii horis 19. 24. poſt meridiem diei 13. patet, maximam luminarium conjunctionem contigiſſe aliquot minutis antè ortum Solis nempè H. 4. 41. 47. ante meridiem diei 14. Digiti diametri Solis obſcurati ſunt 11. 52. 24. Quarè ferè totus Sol defecit. Itaque cùm Gregorius de eâdem eclypſi ſcribat, tertiam Solis partem non fuiſſe obſcuratam, nequaquam locutus eſt de eclypſi anni 484. His accedit, in Galliâ, ubi Turonenſis ſcribebat, eandem eclypſim non apparuiſſe, in quo etiam deceptus eſt Chiffletius in Notis ad Hiſtoriam Victoris Vitenſis cap. 11. pag. 12. ubi ait: *potuit ſpectari Carthagine horis antemeridianis.* Etenim juxtà meridianum Pariſinum memorata eclypſis accidit die 13. horis poſt meridiem 18. 12. 49.

28. 12. 49. quo tempore Sol erat ſubtùs horizontem. Sed nec Carthagine medium illius eclypſis videri potuit. Altitudo poli Carthaginis eſt gr. 35. 10. Tempus apparens veræ conjunctionis luminarium juxtà ejuſdem urbis meridianum fuit die 13. H. poſt meridiem 18. 53. 17. Sole in gr. Capricorni 23. 2. 42. Locus autem verus Solis, & Lunæ erat gr. 25.43.23. Quarè luminaria erant ſubtùs terram. Hinc Marinus, qui id temporis Athenis Procli ſucceſſor morabatur, ex Photio Cod. CCXLII. (unde juxtà meridianum Athenienſe eandem eclypſim ibidem deſcripſimus) rectè dixit, apparuiſſe eclypſim illam versùs Orientem. Ex his deducitur, Gregorium Turonenſem intellexiſſe eclypſim inſequentis anni 485. die 29. Maii feriâ 4. horis 7. poſt meridiem, vel juxtà tabulas Britannicas 6. 51. 53. Lutetiæ, cùm tertia tantùm pars Solis non defecerit, ut rectè Calviſius oſtendit, de quâ etiam poſteà loquitur idem Marinus in libello laudato de Vitâ Procli.

Tertius Vandalorum Rex fuit Guntabundus, quem anno 495. deceſſiſſe Baronius, Petavius, aliique ſcripſere. Addit Baronius eundem duodecimum tantùm annum inchoaſſe. Cæterùm cùm Procopius lib. 1. Hiſt. Vandal. Tunonenſis, ac Iſidorus in Chronicis ſcribant, duodecim illum annos regnaſſe, Baronii ſententia cadit, neque enim Hiſtorici, aut Chronologi annum ultrà unum, aut alterum menſem tantummodò inchoatum nominare ſolent. Profectò cùm Hunnericus menſe Decembri deceſſerit anno 484. Guntabundus vix paucos dies anni XII. vixiſſet, ſi anno 495. fatis conceſſiſſet. Ex hoc errore Baronius Hilderici regni initia ad annum 522. collocavit unius anni prochoniſmo. Ex recitato fragmento veritas eruitur, ibi enim Guntabundus regnaſſe dicitur annos XI. menſes IX. dies XI. quarè diem obiit anno 496. die 24. Septembris. Obiter autèm ex eodem fragmento nonnulla, quæ de Guntabundo Baronius tradit, corrigenda ſunt. Hic enim ad annum 495. Num. 25. *Moritur*, inquit, *hoc anno eodem Gundabundus Vandalorum Rex in Africâ regni ſui anno duodecimo inchoato. Abripuit Deus è vitâ hominem, cùm intermiſſam aliquandiu perſecutionem inſtauraret; Hoc namque tempore rursùs Sanctiſſimum virum Eugenium Epiſcopum Carthaginenſem exagitat, non ferens tantum virum in locis quibuslibet Vandalorum ditionis licèt exulem degere &c. conſilium illud iniit, ut trans mare eum in Gallias amandaret, qui illuc delatus Albigenſem incoluit civitatem.* Sed ſecus vetuſtiſſimus ille codex de eodem Rege narrat his verbis: *Guntabundus tertio anno regni ſui cæmeterium Sancti Martyris Agilei apud Carthaginem Catholicis dari præcipit, Eugenio Carthaginenſi Epiſcopo jam de exilio revocato. Decimo autem anno regni ſui Eccleſias Catholicorum aperuit, & omnes Dei Sacerdotes petente Eugenio Carthaginenſi Epiſcopo de exilio revocavit.* Poſteà exactè etiam tempus clauſarum Eccleſiarum deſcribitur: *Ex die VII. Idus Februarias uſque ad X. annum Guntabundi in diem IV. Idus Auguſti completi ſunt anni decem menſes ſex.* Et poſteà: *Qui memoratus Guntabundus Rex poſtmodum vixit annos duos, menſem unum.* Ex quibus poſtremis verbis menſe Septembri mortuum habemus Guntabundum, ut deducebamus, qui tantùm abeſt, ut Eugenium in exilium miſerit, quin illum potius ab exilio revocaverit, ejuſque petitione cæteros Præſules ſuis ſedibus reſtituerit. Ex quibus etiam corrigendus eſt Procopius, qui Guntabundum Chriſtianis Inſenſiſſimum ſemper hoſtem fuiſſe ſcribit.

Traſamundus poſteà regnavit, qui Sanctum Eugenium in exilium detruſit, hic autem in Gallias ſecedens teſte Tunonenſi Theodoro Conſule nempè anno 505. ad Superos abiit. Traſamundum viginti ſeptem annos imperaſſe concedunt Tunonenſis, ejuſque exſcriptor Iſidorus. Sed laudatum fragmentum exactiùs tempus deſignans refert regnaſſe illum annos XXVI. menſes VIII. dies IV. quarè deceſſit hic Rex anno 523. die 28. Maii. Scio Tunonenſem, atque Iſidorum ſcribere, Traſamundum regnaſſe annos ſolidos viginti ſeptem, ac menſes inſuper quatuor, quod falſum eſſe ex literis Bonifacii Primatis Carthaginenſis patet, ex quibus etiam accepti ab Hilderico regni primordia optimè ſtatuuntur. Extat in Bibliothecâ Vaticanâ Synodus Africana celebrata à Bonifacio Epiſcopo Carthaginenſi unà cum LVIII. Epiſcopis menſe Februario anno ſecundo Hilderici Carthagine in ſecretario Sancti Martyris Agilei; ibi verò recitatur Epiſtola Liberati Epiſcopi ad Bonifacium Carthaginenſem, quæ accepta ponitur: *Idibus Decembris Anno primo.* Reſpondet Bonifacius Epiſtolâ *Data die XVII. Kal. Januarias Anno primo.* In his autem literis hæc ſcribit Bonifacius: *Intimamus Reſurrectionis Dominicæ Sacramentum VII. Iduum Aprilium adfuturum fore.* Porrò Paſcha anno 524. celebratum eſt VII. Idus Aprilis, qui fuit annus Biſſextilis Cyclo Solis I. Lunæ XII. lit. G. F. ergo Epiſtola Bonifacii ſcripta eſt anno 523. die 16. Decembris anno primo Hilderici. Hanc Synodum Lucæ Holſtenii V. C. manu deſcriptam nobis legendam exhibuit Carolus Moronus Baſilicæ Sancti Laurentii in Damaſo Canonicus, ac celeberrimæ Bibliothecæ Barberinæ Præfectus ob raram eruditionem ab Eminentiſſimo Barberino tanti theſauri cuſtos deſignatus, neque enim ſapientiſſimus Princeps niſi apprimè eruditum totius eruditionis ſacrario præfeciſſet. Legitur eadem Synodus tomo 38. Concil. edit. regiæ pag. 331. ſed non integra, eam enim Holſtenius ad D. de Marca tranſmiſerat. In eâ Synodo anno 525. Carthagine celebratâ agitur de exemptione monaſterii à poteſtate Epiſcopi, ibique recitatur decretum Concilii Arelatenſis ſub Ravennio in causâ Monaſterii Lerinenſis, quod à Sirmondo inter Gallicana Concilia editum fuit. Interim Hilderici Regis initia citrà dubium ex laudatis literis Bonifacii anno 523. ſtatuuntur. Hildericus verò piiſſimus Rex antequàm publicè inauguraretur, Epiſcopos Catholicos ab exilio revocavit; rem ita narrat Tunonenſis: *Hic ergo ſacramento à deceſſore ſuo Traſamundo obſtrictus, ne Catholicis in regno ſuo aut Eccleſias aperiret, aut privilegia reſtitueret, priuſquam regnaret, ne ſacramenti terminos præteriret, præcipit & Sacerdotes Catholicos ab exilio redire, & Eccleſias aperire* Bonifacio Epiſcopo ordinato.

Ex longiori hac chronologicâ digreſſione habemus, libros ſeptem Fulgentii contrà Fauſtum ſcriptos fuiſſe anno 523. nam de eiſdem loquens Syncellus in Vita Fulgentii cap. 28. *Magnus planè*, inquit, *hujus operis labor mercedem debitam citò ſuſcepit; Mox enim, ut eſt dictatio ipſius finita, protinùs eſt longiſſimæ captivitatis catena diſrupta, mors enim Traſamundi Regis, & mirabilis bonitas Hilderici regnare incipientis Eccleſiæ Catholicæ per Africam conſtitutæ libertatem reſtituens Carthaginenſi plebi proprium donavit Antiſtitem, cunctiſque in locis ordinationes Pontificum fieri clementiſſimâ auctoritate mandavit.* Verùm his obſtare videtur Epiſtola Synodica Africanorum Patrum in Sardiniâ exulum, in quâ mentio habetur Hormiſdæ Papæ veluti jam defuncti, etenim *beatæ memoriæ*

Hormiſdas Sedis Apoſtolicæ glorioſus Antiſtes ibidem appellatur, ſcriptam verò in exilio Epiſtolam indè conſtat, quòd initio hæc leguntur: *Accepimus veſtræ charitatis Epiſtolam, quæ noſtrum ex parte relevavit, ex parte verò meſtificavit exilium.* Scio nonnullos apud Baronius ſcribere objiſſe Hormiſdam anno 522. ſed ex inſcriptione repertâ in Vaticano anno 1608. quæ habetur in lib. 2. cap. 10. Romæ ſubterraneæ, refelluntur; anno enim 523. Maximo Conſule Hormiſda facultatem conjugibus quibuſdam conceſſit, ut in Baſilicâ Sancti Petri poſſent ſepeliri.

Fl. Maximo V. C. Con....
Concessum Locum
Pe.... Romæ Ex Trb.
Volup.... Et Conjugi
Ejus Johan. Papa
Hormisda, Et Tra..
Prapst. Basc Beati.
Petri

At cùm Tunonenſis, ac Iſidorus Hildericum, antequàm Rex inauguraretur, teſtentur Epiſcopos ab exilio revocaſſe, aſſerendum eſt, Epiſtolam Scytharum acceptam quidèm ab Epiſcopis Africanis, dum adhuc exularent, eoſdem tamen reſpondiſſe poſtquam ab exilio reverſi ſunt illo ipſo anno 523. Fulgentius ergo cum reliquis in Africam reverſus alterum pro divinæ prædeſtinationis, & gratiæ defenſione opus aggreſſus tres de veritate prædeſtinationis, & gratiæ libros inſcriptos vulgavit. Teſtem do eudem Fulgentii & exulantis, & redenntis aſſiduum comitem cap. 29. hæc dicentem: *Multa jam reverſus de exilio novem, & decem libris Fabiani mentientis falſa geſta convincens: De veritate prædeſtinationis, & gratiæ libellos tres confecit.* Africani etiam Patres in Epiſtolâ Synodicâ horum Fulgentii librorum mentionem faciunt: *Cæterùm*, inquiunt, *unus ex nobis, inquantum Dominus ſervis ſuis recti gratiam dignatur donare ſermonis, illis omnibus, quæ memoratos Fratres adverſus gratiam, & prædeſtinationem intimaſtis vel ſentire, vel dicere tribus libris veſtro nomini dedicatis ſufficienti diſputatione reſpondit, quique adversùs duos libros Fauſti Galli ſeptem libros edidit &c.* Quarè ſi tres Fulgentii libri de veritate prædeſtinationis, & gratiæ poſt exilium à Fulgentio in Africam reverſo teſte Syncello ſcripti ſunt, cùm illos hæc Epiſtola nominet, ipſam quoque ab Epiſcopis jam ab exilio revocatis datam fuiſſe nullus inficias ibit.

Itaque Fulgentius ubi ſeptem illis libris Semipelagianorum Coryphæum expugnavit, unà cum cæteris Patribus, qui Fauſtum Synodali ſententiâ damnaverant, poſlliminio tandem Africæ reſtitutus fuit; audiatur Syncellus: *Beatus itaque Fulgentius poſtquam ſapienter expugnaſſet Pelagianos, lætificatos meruit videre Catholicos. Indè ſecundùm quòd per eum Spiritus Sanctus prædixerat, reverſus eſt Carthaginem cum omnibus Conſacerdotibus, undè ſolus exierat.* Ubi verò ejuſdem libri Conſtantioopolim delati ſunt, Fauſti ſectatores non modò animum demiſiſe, ſed & Rejenſis ſententias ejeraſe indè colligo, quòd regiam illam urbem illis controverſiis in poſterum turbatam fuiſe nullus prodit. Libeat hic tamen audire noſtri Fulgentii Fauſto expugnato triumphum, quo à Carthaginenſibus exceptus fuit, narrante ejuſdem diſcipulo cap. 29. *Tanta autem fuit devotio Carthaginenſium Civium Beatum Fulgentium reviſere cupientium, ſic univerſus populus expectabat ardenter, quem viderat in conſpectu ſuo pugnaſſe viriliter, ut aliis Epiſcopis antè ipſum deſcendentibus ſilens multitudo ſuper litus ſtaret, oculis, & mentibus inter omnes Epiſcopos beatum Fulgentium (quem familiariter noverat) quærens, & eum à cunctis navibus expetens. Ubi verò facies ejus apparuit, immenſus naſcitur clamor altercantibus omnibus, quis primò ſalutaret agnoſcendus, quis caput benedicenti ſupponeret, quis extremis vel ſaltem digitis mereretur tangere gradientem, quis videre vel oculis procul ſtantem.* Hæc ille.

Fulgentium Ruſpenſi Eccleſiæ componendæ intentum Fabianus Arianorum ſectator interpellavit, contrà quem è veſtigio decem ille libros edens furentis hominis audaciam compreſſit. Latent hi quidèm libri, cæterùm Theodulphus Aurelianenſis à Sirmondo editus plura illorum fragmenta producit. Interim à Monimo amiciſſimo viro ad ſcribendum de divinâ prædeſtinatione iterum compellitur. Hic ex pravâ intelligentiâ ſententiæ Auguſtinianæ in eam abſurdam opinionem deſcenderat, ut putaret ex Sancti Doctoris ſententiâ Deum homines æquè ad bonum, ac ad malum prædeſtinare, rogavitque per literas Fulgentium, ut Sancti Auguſtini verbis, quibus in eam ſententiam propellebatur, expenſis, quid ſentiendum foret reſcriberet. Fulgentius unum de prædeſtinatione librum eidem ſtatim procudit, quem unà cum duobus aliis, quibus reliqua à Monimo dubia propoſita ſolvebat, ad eundem tranſmiſit. Illius ſcopus eſt, oſtendere, Deum prædeſtinare homines ad bona, non ad mala perpetranda, ac Sanctum Auguſtinum intellexiſſe Dei prædeſtinationem ad malum pœnæ, non culpæ. In fine verò libri ait: *Nos itaque chariſſime hæc interim pauca de libris Sancti Auguſtini, & de reſponſionibus Proſperi ad hoc maluimus huic libello inſerere, ut cuncti noverint, quid debeant de prædeſtinatione Sanctorum, impiorumque ſentire, ſimulque ut appareat ejuſdem Beati Auguſtini dictis tenorem noſtræ ſententiæ convenire.* Syncellos cap. 26. ait: *Teſtimonia quoque prædeſtinationis, & gratiæ differentias cupientem noſſe ſalubriter diſputans docuit.* Hic verò appellatum orbitror librum ad Monimum, nam idem Sanctus Epiſcopus initio libri ſecundi ad eundem ait, ſe ſolviſſe quæſtionem de diverſitate prædeſtinationis juſtorum, & iniquorum. Iſtud volumen poſt reditum ab exilio ſcriptum ex his Fulgentii verbis colligo in præfatione. *Divino etenim igne ſuccenſus ſic nobis jugiter compateris, ut etiam illas tribulationes, quæ licet acciderint nobis, Domino tamen adjuvante fuerunt ſuperatæ. Tu ſic eas pro nobis penè ſemper pateris, ut quoties eas corde revolveris, toties eas pati quodammodò compellaris &c.* Hoſce libros ad Eugippium Abbatem eoſdem petentem in Italiam tranſmiſit. Hic ille eſt Eugippius Abbas Auguſtinianæ doctrinæ per Italiam propagator, de quo hæc habet Sigebertus lib. de Script. Illuſt. cap. 39. *Eugippius Abbas hortatu Renducis Neapolitani Epiſcopi deflorans libros Auguſtini Epiſcopi Hipponenſis dedit codicem magnæ utilitatis ad Probam virginem, & per manus ejuſdem Renducis Epiſcopi obtulit Eccleſiæ Neapolitanæ.* Hic liber Eugippii Baſileæ, & Venetiis olim editus eſt, neque hic prætereundum exiſtimo, quod ille Scriptor in commendationem Auguſtini adverſus Pelagianos ſcribentis in præfatione operis exaravit: *Inter magnos*, inquit, *Eccleſiæ Catholicæ Doctores præclarum fuiſſe, & eſſe Beatum Auguſtinum quis ignorat Epiſcopum? quem divinâ eruditione mirabilem tùm omnes Orthodoxi in toto terrarum orbe venerantur, præcipuè tamen Apoſtolicæ Sedis Antiſtites ſcripta ejus ſua auctoritate firmantes tanto majori ſtudio ſimpliciter amplexi ſunt, quanto ampliori ſo-*

latio

Digitized by Google

latio eis ſe uſos ipſe teſtantur; nam contrà multos hoſtes Eccleſiæ dimicantes, & maximè contrà verſipelles inimicos gratiæ Dei doctrinâ ejus inſtructi, vel potius eâdem illuſtrati gratiâ, ſemper extitere victores &c. Interim vivo Fulgentio nullis de divinâ gratiâ diſſenſionibus Africa convulſa eſt Auguſtini doctrinâ ibidem veluti ſacrâ hæreditate ſumma ſemper in veneratione habitâ, quod Fulgentii, Primaſii, aliorumque ſcripta Auguſtinianis ſententiis paſſim referta indicant. Et hæc de Fauſti libris à Sancto Fulgentio confutatis.

CAPUT XXII.

Sanctus Cæſarius Arelatenſis Fauſtum ſcriptis impugnat. Aliorum de Cæſario Chronologia rejecta.

DUm hæc Conſtantinopoli à Scythis Monachis, & ab Africanis in Sardiniâ contrà Fauſtum Rejenſem aguntur, ſtrenuus contrà eundem in Galliâ hoſtis inſurrexerat Cæſarius Arelatenſis, qui ultimo ictu Semipelagianiſmum confecit. Hic Lerinenſis Monachus, dein Arelatenſium Antiſtes, ſi quid damni in Galliâ per Lerinenſem Abbatem Fauſtum, vel Hilarium Auguſtiniana doctrina paſſa erat, abundè reſarcivit. Juvenis Monachum profeſſus eſt in cœnobio Lerinenſi ſub Abbate Porchario Fauſti ſucceſſore; undè mirum id negari à Voſſio, cùm Cyprianus in Vitâ Cæſarii diſertis verbis id tradat. In eodem Monaſterio Lerinenſi eundem poſt Porcharium Abbatem fuiſſe ſcribunt Sauſſajus ad diem 27. Auguſti, & Torellus in Sæculis Auguſtinianis ad annum 544. id *extrà dubium* aſſerens, quod tamen prorsùs falſum eſt, nam Cyprianus Cæſarii diſcipulus apud Surium ad diem 27. Auguſti cap. 3. ſcribens de Eonio Epiſcopo Arelatenſi ait: *Cœpit ergo juvenem Cæſarium non jam ut peregrinum, vel extraneum, ſed attentiori obtutu intimis cordis oculis contemplari, moxque ab Abbate Porchario illum expetiit, & licèt ab invito etiam impetravit. Elicò primum Diaconus, deindè Presbyter ordinatur.* Item: *Defuncto autem in* SUBURBANA CIVITATIS INSULA *Abbate ab Epiſcopo Eonio eò Cæſarius mittitur, ut monaſterium Rectore deſtitutum ipſe in eadem reverentiæ auctoritate ſuccedens monaſticâ diſciplinâ informaret. Itaque in Suburbano monaſterio libens eam complectitur vitæ rationem &c.* Quibus apertè ſignificat, Cæſarium conſtitutum Abbatem in inſulâ, quæ adversùs Arelatem Rhodano alluitur, neque enim Lerina eſt inſula in ſuburbiis alicujus civitatis, multo minùs urbis Arelatenſis, propè quam Abbatem geſſit Cæſarius, cùm Lerina ſit ex alterâ Provinciæ parte Mediterraneo circumfuſa adversùs Antipolim. De hoc Monaſterio in ſuburbiis Arelatenſium intelligenda eſt Epiſtola Gelaſii ad Eonium data anno 494. quam noſter Hiſtoricus de Lerinenſibus loqui arbitrabatur.

Fauſtus eo artificio ſuos de gratiâ, & libero arbitrio libros adornarat, ut addita viri fama plurimis in Galliâ fucum fecerit, & iis quidem non ex ultimâ literatorum plebe, ſed ipſis Urbium Præſulibus. At poſt Fauſti proſcriptionem in Romanâ Synodo latam non adeò frequens erat Semipelagianorum numerus, ſed adhuc tamen in plurimis veteris ſententiæ amor obſtinatior perdurabat. Horum conatibus ſe ſe oppoſuit Cæſarius jam in Arelatenſi Sede Eonii ſucceſſus, quo verò non modò præſentes, ſed abſentes etiam inſtrueret, librum edidit de gratiâ, & libero arbitrio eodem prorsùs titulo, quem ſuo operi Fauſtus inſcripſerat, ut præſentiſſimo antidoto Rejenſis venena expelleret, in quo volumine Sancti Auguſtini doctrinam adversùs Fauſti inſultus ſolidiſſime propugnavit. Hinc celeberrimus ille Ennodius Ticinenſis in Epiſtolâ ad Cæſarium ait: *Tibi debet quicumque ille* SCRIPTORUM MAXIMUS, *quod cum dote elocutionis amplificas.* Addit nobile Scholion Baronius ad annum 508. *Sanctum Auguſtinum videlicet, quem adversus Fauſtum eum impugnantem defendit.* Erat Cæſarius eâ ætate in Galliâ magnæ auctoritatis, eumque Symmachus Papa pallii honore decoraverat, at ex libri hujus evulgatione longe majus ipſius nomen evaſit; indè etiam Semipelagianorum vires decidebant Auguſtinianis prævalentibus. Hunc librum à Felice IV. Pontifice laudatum, atque Apoſtolicâ auctoritate communitum ſcribit inſartor Gennadii cap. 86. his verbis: *Cæſarius &c. de gratiâ quoque, & libero arbitrio edidit teſtimonia divinarum Scripturarum, & Sanctorum Patrum judiciis munita, ubi docet, nihil hominem de proprio aliquid agere boni poſſe, niſi eum divina gratia prævenerit. Quod opus etiam Papa Felix per ſuam Epiſtolam roboravit, & in latius promulgavit.* Verùm & hic liber magno cum Auguſtinianæ ſcholæ detrimento ad poſterorum manus non pervenit.

De Cæſarii ætate non una eſt Scriptorum ſententia; nam Baronius anno 453. ejus res geſtas in quinto Annalium tomo enarraverat, at accepto poſteà ab Arelatenſi Eccleſiâ Epiſtolarum codice vetuſtiſſimo, ac Cæſarium VI. ſæculo floruiſſe comperiens, mortuumque ad annum 544. priorem ſententiam retractavit in appendice ad tomum 10. Suarius ex Theologo hiſtoricum agens Prolegom. 6. cap. 5. plurima de Synodo Arauſicanâ, de Proſpero, de Leone Magno comminiſcens Baronii palinodiam non admittit. Torellus nolet utramque Baronii ſententiam amplexus ſupra centeſimum annum vixiſſe Cæſarium ſcribit anno 544. num. 24. Sed res extrà dubium ponitur, ſi Meſſiani commentaria apud Surium ad diem 27. Auguſti legantur, nam ille, qui Cæſarii Notarius fuit, hæc literis mandavit cap. 22. *Cùm ergo eum ſemianimem redderet conſpectibus noſtris infirmitas, & inter hæc ſeptuageſimum tertium gereret totius vitæ tramitis annum, è quibus quadrageſimum in Pontificatu verteret circulus gyrum, & animadverteret per ſpiritum imminere ſibi tranſitûs diem &c.* Quarè cùm ſeptuaginta tres annos Cæſarius vixerit, quorum XL. in Epiſcopatu exegit, cùm ejus natalitium diem nulla Scriptorum monumenta prodiderint, videndum eſt, quo anno deceſſit, indè enim retrocedentes primum, & dignitatis, & vitæ annum deducemus. Eſt Epiſtola Vigilii Papæ, quam ad Cæſarium de pœnitentiâ inceſtuoſo injungendâ ſcribit, itemque altera ejuſdem Vigilii ad Auxanium data, in quâ narrat, ſe intellexiſſe à Terentio, & Joanne Arelate ad ſe delegatis eundem electum illius Urbis Epiſcopum. Literæ iſtæ ad Auxanium à Baronio leguntur ſcriptæ XV. Kal. Novemb. poſt Conſ. III. Baſilii nempè anno 544. At Bollandus, Uſſerius, & Sirmondus ex codicibus vetuſtioribus legunt *iterum poſt conſulatum Baſilii*, nempè anno 543. Bollandus ad diem 12. Januarii in Vitâ Sancti Cæſarii putat, Cæſarium eo anno non deceſſiſſe, ſed anno 542. neque enim, inquit, intrà breve illud tempus Auxanius potuiſſet conſecrari in Epiſcopum, & pallium impetrare à Vigilio. Sed cur iſta commodè fieri non potuerint ſpatio 25. dierum à die 27. Auguſti, quâ Cæſarius obiit, uſque ad 18. Octobris, quâ die literæ Vigilii ſcriptæ ſunt, non ſatis video; ſanè ſi menſes 14. interlabantur,

Digitized by Google

tur, vel Auxanius negligens fuiſſet in nunciis de ſibi noviter delatâ dignitate mittendis, vel lentus fuiſſet Pontifex ſeram adeò reſponſionem dando. Et quidèm cùm Auxanius eſſet Metropolita, juxtà Eccleſiaſtica ſtatuta ſtatim poſt electionem ad Vigilium, ad cujus Patriarchicam Diœceſim pertinebat, de ſibi delatâ dignitate literas eundem miſiſſe non dubito. Quod tamen addit Bollandus de pallii impetratione falſum eſt, nam Vigilius re priùs cum Juſtiniano Imperatore communicatâ, pallii uſum anno 544 conceſſit Auxanio, ut ex Epiſtolâ ad eundem datâ XII. Kal. Junias habetur, in quâ ſcribit, etiam Sanctum Cæſarium à Symmacho pallium obtinuiſſe. Itaque Cæſarius mortuus eſt anno 543. die 27. Auguſti; quarè ſit Epiſcopus anno 503. naſcitur verò anno 470. Neſcio undenam Uſſerius divinari potuerit, natum Cæſarium ſub initium anni 471. & ſub exitum 503. factum illum Epiſcopum; nam ut nihil dicam de initio anni 471. Sanctus Eonius Cæſarii deceſſor obiit die 3. Auguſti, ut ex Martyrologio Sauſſaii colligitur, neque quatuor menſes ſedes vacavit, etenim Eonius non multùm antè mortem Arelatenſem populum ad Cæſarium ſibi ſubſtituendum hortatus fuerat, ac populus communi conſenſu Eonii ſententiam approbarat teſte laudato Cypriano cap. 5.

Ex his nonnulla in Baronio corrigenda ſunt. Ille Epiſtolam Symmachi ad Cæſarium datam VIII. Idus Januar. Probo V. C. Coſ. non rectè retulit ad annum 502. quo cum Avieno Juniore Probus conſulatum geſſit, ſed protrahenda eſt ad annum 513. quo Probus, & Clementianus Conſules fuere ex Chronico Caſſiodori, & Marcellini, præſertim cùm memoratæ Epiſtolæ alteram Baronius ſubnectat, in quâ delati Cæſario pallii mentio fit, quod poſt illum annum 502. accidit, cùm Cæſarius Romam profectus eſt, Theodorico Rege Ravennæ prius placato, ut fuſiùs Cyprianus narrat. Recitat idem vir inſignis ex codice Arelate ad ſe tranſmiſſo Epiſtolam Felicis Papæ ad Cæſarium datam tertio Nonas Februarias. Poſt conſulatum Manlii Severini Boetii, eſt annus 488. Ego verò loco Cæſarii Eonium reſtituendum putabam; at poſteà vidi diligentiſſimum Sirmondum in vetuſtiſſimo codice apud Arelatem invento legere: *Poſt Conſulatum Fl. Mavortii* anno 528. Rursùs literæ Gelaſii, & Symmachi ad Eonium nullum errorem continent, neque cum Baronio loco Eonii ponendus eſt Cæſarius, etenim Eonius uſque ad annum 503. Arelatenſem Eccleſiam rexit, ad quem poſtremæ literæ ab Apoſtolicâ Sede datæ leguntur *Iterum poſt conſul. Paulini*, nempè anno 500. Eodem pacto corrigendus eſt Binius, qui nullâ ferè diligentiori curâ adhibitâ Cardinalis Baronii annales ſuis in Concilia notis inſeruit.

Baronius ideò antiquiorem Cæſarium fecit, quòd illum in Gennadii catalogo recenſitum legerat cap. 86. his verbis: *Cæſarius Arelatenſis Urbis Epiſcopus vir ſanctitate, & virtute celeber ſcripſit egregia, & grata valdè, & Monachis neceſſaria opuſcula &c. floruit hic eo tempore, quo & Fauſtus Anaſtaſio Rempublicam gubernante.* At Gennadius tempore Gelaſii Papæ librum de Illuſtribus Scriptoribus compoſuit. Cùm verò Suffridus inſertum Gennadio illud caput de Cæſario dixiſset, Baronius id ullo abſque fundamento fingi dicit. Verùm Cæſarium eſse Gennadii libro inſartum, vel indè colligere poterat Baronius, quòd Gennadius Proſperum acriter reprehendit, qui Caſſiani libellum de gratiâ impugnaverat, cur igitur non modò pepercisset Cæſario Fauſtum ejuſdem ſcholæ Doctorem confutanti, verùm & illius volumen contrà Fauſti *opus*, ut ille ait, *egregium de gratiâ Dei* à Sede Apoſtolicâ latiùs promulgatum, ac divinarum ſcripturarum, & Sanctorum Patrum judiciis munitum aſſeveraſſet? Gennadius, ut auctor eſt idem Baronius ad annum 490. librum de Scriptoribus illuſtribus edidit anno 493. Quarè ergo non dixit, de Cæſario uti de cæteris facit, *vivit adhuc*, vel, *vivere adhuc dicitur* &c. ſed ait: *Floruit hic eo tempore, quo & Fauſtus Anaſtaſio Rempublicam gubernante*, ex quo modo loquendi videntur disertè illa eſſe ſcripta poſt annum 518. quo mortuus eſt Anaſtaſius Imperator. Imò qui ea ſcripſit, parùm Cæſarianæ chronologiæ peritus fuit; nam tradit, floruiſſe eo tempore, quo & Fauſtus Anaſtaſio Imperatore, quod prorsùs falſum eſt, ſiquidèm Fauſtus anno 462. Rejenſium Epiſcopus Romanam legationem obivit, at Cæſarius poſt octennium natus eſt, quâ igitur ratione ſimul floruere, ſi illo in ore famæ verſante, iſte needum vitali aurâ fruebatur? quando verò Cæſarius viceſimum tertium ætatis annum attigerat, Fauſtus deceſſerat, neque hic dicendus eſt floruiſſe ſub Anaſtaſio, ſed ſub Leone, & Zenone, cùm dubium ſit, an attigerit primum Anaſtaſii annum, nempè 491. Præterea Cæſarius non ſolùm primâ juventâ floruit ſub Anaſtaſio, ſed ſub Juſtino, & tandem ſub Juſtiniano, cujus imperii anno XVII. deceſſit. Hinc in editione librorum Sancti Hieronymi, quibus Gennadii liber inſertus fuit, nulla de Cæſario mentio fit, quarè additus videtur à pio quidèm, ſed parùm erudito homine, quaſi voluerit Cæſarium Fauſto veluti veneno antidotum de proximo opponere.

CAPUT XXIII.

Felix IV. Arauſicana Synodus, & Bonifacius II. Semipelagianos damnant. Annus Synodi, & utriuſque Pontificis certus ſtatuitur.

CÆſarius animadvertens Semipelagianorum factionem in Galliis potentiorem eſſe, quàm ut ſuis, ac collegarum viribus ſuperari poſſet, Felicis IV. auxilium imploravit, quò hoſtes de ſuperiori loco percuteret, iiſque dejectis Auguſtiniana æquè, ac Catholica doctrina in nobiliſſimâ provinciâ ſarta, tectaque ſervaretur. Felix roganti ſuppetias tulit; neque illi diu conſultandum fuit, undenam in Gallias auxilia ſubmitterentur. Etenim deceſſorum veſtigiis inhærens ex Eccleſiaſticis ſcriniis aureas Sancti Auguſtini ſententias de divinâ gratiâ, & libero arbitrio ſelectas ad Cæſarium magno cum Auguſtiniani nominis incremento tranſmiſit. Celeberrimus tunc in urbe Arauſicanâ conventus agebatur in dedicatione Baſilicæ à Liberio V.C. Ex-Præfecto Prætorio extructæ. Erat hic Cæſario amiciſſimus, à quo cùm lethali vulnere percuſſus fuiſſet, ſanitati reſtitutus fuit ex Meſſiano lib. 2. de Vitâ Cæſarii cap. 5. Arauſicam non modò ſacri Antiſtites, ſed & nobiliſſimi quique confluxerant, quarè Cæſarius opportunam occaſionem nactus coacto Sapientiſſimorum Patrum, ac virorum illuſtrium Senatu ſententias ab Sede Apoſtolicâ ad ſe tranſmiſſas protulit, id enim ex præfatione Synodi colligitur, ubi hæc recitantur. *Pervenit ad nos eſſe aliquos, qui de gratiâ, & libero arbitrio minus cautè, & non ſecundùm fidei Catholicæ regulam ſentire velint. Unde id nobis ſecundùm aucto-*

rita-

ritatem, & admonitionem Sedis Apoſtolicæ juſtum, & rationabile viſum eſt, ut pauca capitula ab Apoſtolicâ nobis Sede tranſmiſſa, quæ ab antiquis Patribus de certis ſcripturarum voluminibus, in hac præcipuè causâ collecta ſunt, ad docendos eos, qui aliter ac oportet, ſentiunt, ab omnibus obſervanda proferre, & manibus noſtris ſubſcribere deberemus; Quibus lectis, qui huc uſque non ſicut oportebat de gratiâ, & libero arbitrio credidit, ad ea, quæ fidei Catholicæ conveniunt animum ſuum inclinare non differat. Sequuntur vigintiquinque canones, quibus Semipelagianorum ſententiæ, quæ eò uſque citra læſæ fidei crimen liberè defenſæ fuerant, condemnatæ ſunt, ut abſque hæreſeos notâ à quovis in poſterum propugnari non potuerint. Quæ plerique non animadvertentes magnam Sanctis Patribus Hilario Arelatenſi, Vincentio Lerinenſi, & ut alii etiam volunt, Joanni Chryſoſtomo, aliiſque è Græciâ Doctoribus injuriam irrogari conqueruntur, ſi Semipelagianorum ſententias aſſeruiſſe dicantur, id enim fecere vel nondum motâ, vel pendente lite, ſicuti neque quicquam detrimenti ſubiret Sancti Thomæ, Sancti Bonaventuræ, Ægidii, ac tot Patrum, & Scholaſticorum gloria, ac fama, ſi à Sede Apoſtolicâ Beatæ Virginis conceptus ab originali noxâ immunis decerneretur, cùm magni illi viri oppoſitum defenderint, quando nihil ea de re certi Catholica fides ſtatuiſſet. Cæterum in hac Synodo Arauſicanâ II. Caſſiani, & Fauſti ſententiæ damnatæ ſunt, cujus canones, cùm paſſim legi poſſint, haud hoc loco exſcribendos duxi. Initium fidei, ipſum etiam credulitatis affectum Dei donum eſſe decernitur can. 5. Gratiam non dari petentibus, quærentibus, pulſantibus, ſed dari potius, ut velimus, & petamus, & quæramus, & pulſemus can. 6. Adjutorium Dei etiam Sanctis ſemper implorandum, quò poſſint in bono opere perdurare can. 10. undè perſeverantia Dei donum eſſe intelligatur. Omnia hoc can. 20. comprehenduntur: *Multa Deus facit in homine bona, quæ non facit homo, nulla verò facit homo bona, quæ non Deus præſtet, ut faciat homo.* Quam Eccleſiæ Catholicæ definitionem Magnus Auguſtinus hiſce præformarat libro 2. ad Bonif. cap. 8. in fine: *Quapropter multa Deus facit in homine bona, quæ non facit homo, nulla verò facit homo, quæ non facit Deus, ut faciat homo.* Quibus verbis totum divinæ gratiæ dandum, ideſt & initium, & progreſſum, & perſeverantiam pronunciavit, cùm initium, & perſeverantiam in bono opere Semipelagiani divinæ gratiæ concedere recuſarent, undè contrà eoſdem ad Proſperum, & Hilarium libros olim Sanctus Auguſtinus tranſmiſerat. Canone verò 22. humani arbitrii adversùs divinam gratiam tumor eliditur: *Nemo habet de ſuo niſi mendacium, & peccatum;* quod eſt Sancti Auguſtini theorema iiſdem verbis expreſſum apud Proſperum ſentent. 323.

Et quidem in hac Synodo ex Auguſtinianis ſententiis univerſos conflatos canones eruditè oſtendit Binius in notis ad hoc Concilium. Quòd verò in præfatione dicuntur collecti ab antiquis Patribus, indè eſt, quòd Sancti Auguſtini ſententias Bonifacius, Cœleſtinus, Leo, Gelaſius, Proſper, & plurimi alii, quorum ſcripta periere, ſecuti ſunt, ut quæ unius Auguſtini voces fuerant, à reliquis Patribus, qui ſucceſſere, exceptæ communem Eccleſiæ conſenſum fecerint. Cæſar Cardinalis Baronius vir ultra omnem laudem, ſatiſque ſuo nomine clarus in appendice Tomi 10. in addendis ad Tomum 7. ait: *Accitant*, inquit de Patribus Arauſicanis, *capita in Gallias ab ipſo Romano Pontifice miſſa, profitentes ea cuncta haud recentem eſſe Eccleſiæ doctrinam, ſed antiquorum Patrum definitionem, eandemque Apoſtolicæ Sedis auctoritate firmatam, quæ Apoſtolica Sedes, ut ſuis locis ſuperiùs eſt declaratum, Sancti Auguſtini ſe profeſſa eſt de gratiâ, & libero arbitrio probare ſententiam.* Legantur etiam, quæ habet Tom. 6. anno 463. Jacobus Sirmondus Tom. 1. Conciliorum Galliæ in notis ad hanc Synodum Arauſicanam ſcribit: *Cæterum gravi, ac diuturnæ contentioni, quæ ſanctiſſimos, & doctiſſimos utrimque viros in Gallia centum, & ampliùs annis exercuit, finem poſtea tandem attulit Synodus Arauſicana II. quæ totam de gratiâ, & libero arbitrio controverſiam ex Sancti Auguſtini ſententiâ compoſuit.*

Quæ autem poſt canonem 25. addita ſunt, haud arbitror a Felice IV. tranſmiſſa, ſed potius ab ipſis Arauſicanis Patribus adjuncta ad Semipelagianorum technas evertendas, ac Fauſti Sectatores penitùs convincendos. Nam veluti quatuor alios canones ſubnectunt. In horum primo ſtatuunt fidem Abel, Noe, & aliorum veteris teſtamenti Patrum non ex viribus naturæ eruptiſſe, ſed Dei dono eiſdem attributam fuiſſe, cujus oppoſitum docuerat Fauſtus lib. 2. cap. 6. & 7. Cum verò idem Fauſtus opponeret, aſſerere adverſarios, baptizatum non prædeſtinatum non eſſe verè ſanctificatum, atque homini omnem prorſus ſolicitudinem ſalutis auferre, dum gratiam, & gloriam munera facerent otioſi lib. 1. cap. 10. Canone ſecundo Fauſti impoſturas rejicientes decernunt, omnibus in baptiſmo gratiam Dei donari, & omnes Deo auxiliante poſſe, ſi fideliter laborare voluerint, divina mandata adimplere. Rursùs, quia idem eum aſſeclis pronunciaverat, defenſores Auguſtinianæ ſententiæ de prædeſtinatione docere, Deum æque prædeſtinare hominem ad bonum, ac ad malum, Patres non ſolùm proteſtantur ſe non credere, à Deo quempiam ad malum prædeſtinari, ſed ſi quis tam impiè de Deo ſentire auſus fuerit, eundem anathemate configunt. In poſtremo canone, quò omne Semipelagianis effugium præcluderent, tradunt, nos non incipere bonum, Dei verò gratiâ adjuvari, ut in bono proficiamus, ſed fidem, quæ omne bonum præcedit, à Deo inſpirari, cujus miſericordiæ deputandam definiunt fidem Cornelii, Zachæi, & Latronis in cruce, cujus oppoſitum docuerant duo Semipelagianæ Scholæ Magiſtri Caſſianus Collat. 13. cap. 10. & Fauſtus lib. 2. cap. 8.

Quo anno hæc Synodus peracta fuerit, olim à Baronio erratum eſt, itidemque Bellarmino, Suario, Valquio, & aliis, qui tempore Leonis Papæ eum conventum coactum dixere, quia tempus Cæſarii Arelatenſis ignorabant; at ex ſubſcriptione ejuſdem res modò certa evaſit, ibi enim legimus: *Cæſarius in Chriſti nomine Epiſcopus conſtitutionem noſtram relegi, & ſubnotans ſubſcripſi V. Nonas Julii Decio Juniore V. C. Conſule.* Hic Decius Junior conſulatum geſſit anno 529. Baronius in appendice Tomi 10. ad Tom. 6. ait, erraſſe ſe Panvinii faſtos ſecutum pro arbitrio mutantis, vel addentis nomina Conſulum; at cur in Panvinium culpa devolvitur, qui Conſules ſuis nominibus, & agnominibus expreſſit? Sanè in commentariis faſtorum lib. 3. ad annum 529. ait: *Anno Chriſti DXXIX. Decius ſinè collegâ conſul in Occidente fuit.* Indè verò Baronius, atque alii hujus Arauſicani, & aliorum Conciliorum, quibus Cæſarius præfuit, tempus ex Cypriano Cæſarii diſcipulo in libro de Vitâ ejuſdem cap. 30. deducere poterant, ibi ait: *Quorum intentionibus vir Dei Cæſarius dedit*

vo-

veram, & evidentem ex traditione Apoſtolicâ ratio- uem, uam beatæ memoriæ Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa eadem colluctatione compertâ calcatâ intentione jurgantium, proſecutionem Sancti Cæſarii Apoſtolicâ auctoritate firmavit. Itaque diſcipulus ille Cæſarii, qui poſt annum 531. quo mortuus eſt Bonifacius II. Papa, teſtatur geſta Synodalia Cæſarii fuiſſe ab eodem Bonifacio approbata, qui Pontificatum iniit, ut putant, anno 530. Quarè etiamſi literæ Pontificum ad Cæſarium id non demonſtrarent, Baronius qui ex Cypriano omnia ferè excerpta ſuis Annalibus inſeruit anno 453. pag. 191. adnotare etiam poterat vixiſſe Cæſarium ſub Bonifacio II. Illud verò maximè diſplicet, quod ibidem Baronius ſcribit, nempè pœnitere ſe Panvinii faſtos *ſecutum fuiſse.* Etenim hujus celeberrimi Scriptoris faſti adeò exactè deſcripti ſunt, ut jure, ac merito à Lipſio dictus fuerit *Pater faſtorum.* Cæterùm Baronius in tribus prioribus Tomis Annalium frequenter Panvinii faſtos relinquit, ac longè diverſa paria Conſulum ſtatuit, in quibus tamen ſemel tantùm jure meum Panvinium corrigit, nempè ad annum noſtræ Chriſtianæ epochæ 277. quo anno ſtatuit Conſules ordinarios Probum, & Paulinum, quos Panvinius conſules ſuffectos exiſtimavit. Sed ipſe quoque Baronius labitur, dum ſcribit eo anno Probum nondum Imperatorem fuiſſe. Eſt inſigne reſcriptum ejuſdem Probi Imperatoris lib. 8. Cod. Juſtin. *L. 2. de Revoc. donat.* ad Felicem *Dat. III. Non. Maii Sirmii Probo Aug. & Paulino Coſs.* Præterea Sanctus Leo ſerm. 12. Pentec. ait, hæreſim Manetis innotuiſſe *Probo Imperatore, Paulinoque Conſulibus.* Euſebius etiam in Chronico ſcribit: *Secundo anno Probi juxtà Antiochenos 325. juxtà Tyrios 402. &c. inſana Manichæorum hæreſis in commune humani generis malum exorta.* Epocha Antiochena 48. annis Chriſtianam anticipat; igitur his detractis annus ſecundus Probi eſt 277. Item Epocha Tyriorum eſt antè noſtram vulgarem annis 125. nam act. 10. Synodi Calchedonenſis initio libelli Ibæ Edeſſeni annus poſt conſulatum Fl. Zenonis, & Poſthumiani, nempè 449. dicitur apud Tyrios 574. Quarè detractis annis 125. ab epochâ Tyriorum ab Euſebio recitatâ, regrediemur ad annum 277. Erravit autem Reformator Chronologiæ Ricciolius, dum anno eodem 277. ponit conſules *Probum Imp. & M. Furium Lupum.* Probus enim anno inſequenti collegam eundem Lupum habuit ex omnibus faſtis, & laudatur reſcriptum Probi Imperatoris lib. 2. ejuſdem Cod. tit. 17. ad Octavium *Dat. IV. Kal. Julias Probo A. & Lupo Coſs.* Exactam faſtorum noſtri Panvinii defenſionem concinnavi, quam aliâ occaſione publicabo. Voſſius lib. 1. cit. cap. 53. ſcribit, etiam anno 509. Decium Importunum Conſulem fuiſſe, undè igitur, inquit, non hujus tempore Arauſicanam Synodum celebratam novimus? Nos quidèm, ut cætera ſileamus, ex Eucherii Epiſcopi Lugdunenſis ſubſcriptione id comperimus, nam Viventiolus Eucherii deceſſor ſubſcripſit Synodum Epaunenſem, quæ Agapito Conſule anno 517. celebrata fuit, quarè cùm Eucherius Viventioli ſucceſſor interfuerit Synodo Arauſicanæ, iſta haud celebrari potuit Conſule Importuno Decio anno 509. Huic verò Concilio ſubſcripti leguntur plures viri nobiles, quorum primus eſt Liberius Præf. Præt. qui ſacrum dedicationis templi celebrabat, de quo viro plura Baronius in appendice citatâ, & Voſſius lib. 1. de Hæreſi Pelag. cap. 54. Sed omne dubium de tempore hujus Synodi tandem ſuſtulit Epiſtola Bonifacii II. ad Cæſarium, de quâ ſtatim dicemus.

Quæri ſolet, fueritne hæc Synodus ab Apoſtolicâ Sede ſpecialiter approbata? Negant Suarius, aliique, at in codicibus MSS. Foſſatenſi, & Laudunenſi Synodo huic præponebatur Epiſtola Bonifacii II. ad Cæſarium cum hac adnotatione: *In hoc codice continetur Synodus Arauſicana, quam per auctoritatem Sanctus Papa Bonifacius confirmavit &c.* Edita eſt Bonifacii Epiſtola ad Cæſarium à Sirmondo, & poſteà ab Holſtenio ex emendatiori codice Vaticano, in quâ Pontifex hæc ſcribit: *Quapropter affectu congruo ſalutantes ſupraſcriptam confeſſionem veſtram conſentaneam catholicis Patrum regulis adprobamus.* En apertâ ſententiâ Apoſtolicæ Sedis Arauſicana decreta confirmata. Datæ ſunt literæ Bonifacii exacto ſexto menſe à peractâ Synodo, ut mox explicabimus.

Verùm neque hujus Synodi auctoritas Semipelagianorum audaciam infringere poterat, nonnullis Epiſcopis damnatæ ſententiæ aſtipulantibus. Etenim cùm omnes virtutum actus divino muneri acceptos ferrent, ſolam fidem ex humani arbitrii viribus proſilire contendebant. Quarè Cæſarius Valentiam Synodum poſteà indixit, ut frequentioribus ſuffragiis Auguſtiniana doctrina adprobaretur; nam ſtatuta in Arauſicano conventu minori fortè apud nonnullos auctoritate gaudebant, quòd inter templi conſecrationem quaſi aliud agentes Synodum illi Epiſcopi habuiſſe dicebantur. At Cæſarius adverſâ valetudine præpeditus adeſſe non potuit, ejus tamen vices pro divinæ gratiæ defenſione ſuſtinuit Cyprianus Epiſcopus Tolonenſis, cujus quidèm Synodi acta periere. Auctor eſt Cyprianus, Sanctum Cæſarium in Galliis malè apud plures audiviſſe, quòd eorum judicio ſiniſtras de divinâ gratiâ opiniones, ac pravas ſententias teneret; & quidèm fortè Arauſicanis decretis per vicinam Galliam publicatis, nonnullis plus juſto gratiæ vires extuliſſe videbantur. Quarè quò falsò de ſuâmet fide diffamatam opinionem eliderat, Valentiæ Synodum cogendam juſſit, ejus enim erat eos conventus in Gallicanis Provinciis indicere ex Epiſtolâ Ruricii Lemovicenſis Epiſcopi ad eundem Cæſarium lib. 2. Epiſt. 32. Libeat ejuſdem Cypriani verbis omnia hæc intelligere: *Multi quidèm æmuli ſurrexerunt, qui ejus reſiſterent doctrinæ de gratiâ prædicanti. Sed ô felicitas æmulanda! Etenim ſuſurris, & malâ interpretatione quorundam oboritur in Galliarum partibus contrà prædicationem Dei hominis fruſtrà ſiniſtra ſuſpicio. OB HOC Antiſtites Chriſti ultrà Iſaram conſiſtentes charitatis amore collecti in Valentinâ civitate conveniunt, ubi etiam B. Cæſarius infirmitatis causâ ſolicitans, ſicut diſpoſuerat, properare non potuit. Miſit tamen præſtantiſſimos viros de Epiſcopis cum Presbyteris, & Diaconis, inter quos etiam Cyprianus Tolonenſis Epiſcopus Antiſtes magnus, & clarus enituit, omnia, quæ dicebat de divinis utique Scripturis firmans, & de antiquiſſimis Patrum inſtitutionibus probans, nihil per ſe in divinis profectibus quenquam arripere poſſe, niſi fuerit primitùs Dei gratiâ præveniente vocatus &c. Quorum intentionibus vir Dei Cæſarius dedit veram, & evidentem ex traditione Apoſtolicâ rationem. Nam Beatæ mem. Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa eadem colluctatione compertâ, calcatâ intentione jurgantium proſecutionem S. Cæſarii Apoſtolicâ auctoritate firmavit.*

Cæſarius, cùm Epiſcopos illos adhuc eâ in opinione de fidei initio ex viribus naturæ obſtinatiùs perſiſtere animadverteret, per Armenium Abbatem omnium à ſe geſtorum illâ in causâ Felicem IV. certiorem

tiorem fieri curavit, ad quod etiam apud Pontificem promovendum Boniſacii operam deprecatus eſt, quo cum veterem amicitiam colebat. Verùm Felix Pontifex deceſſit IV. Idus Octobris, cui ſuffectus fuit ipſe Cæſarii amicus Bonifacius, qui acceptis ab Armenio literis VIII. Kal. Februarias reſpondit. Ex his literis colligitur nonnullorum Epiſcoporum ſententiam fuiſſe, fidem eſſe ex nobis. *Indicas enim*, ait, *quòd aliqui Epiſcopi Galliarum, cùm cætera jam bona ex Dei acquieverint gratiâ provenire, fidem tantùm, quâ in Chriſtum credimus naturæ eſſe velint, non gratiæ, & hominibus ex Adam, quod dici nephas eſt, in libero arbitrio remanſiſſe, non etiam nunc in ſingulis miſericordiæ divinæ largitate conferri, poſtulans, ut pro ambiguitate tollendâ, confeſſionem veſtram, quâ vos è diverſo fidem rectam in Chriſto, totiuſque bonæ voluntatis initium juxtà Catholicam veritatem per prævenientem Dei gratiam ſingulorum definitis ſenſibus inſpirari, auctoritate Sedis Apoſtolicæ firmaremus.* Poſteà Pontifex Cæſarii ſententiam ex Sancti Auguſtini præſertim, & Romanorum Pontificum teſtimonio comprobans aſſeverans addit: *Atque ideò de hac re multi Patres, & præ cæteris beatæ recordationis Auguſtinus Epiſcopus, ſed & majores noſtri Apoſtolicæ Sedis Antiſtites, ita ratione probentur diſſeruiſſe latiſſimâ, ut nulli ulteriùs deberet eſſe ambiguum, fidem quoque nobis ipſam venire de gratiâ.* Rursùs Synodi à Cæſario peractæ mentionem faciens, ejus ſanctiones juxtà fidem Catholicam latas adſeverans addit: *Quod etiam Fraternitatem tuam habitâ collatione cum quibuſdam ſacerdotibus Galliarum juxtà fidem gaudemus ſenſiſſe Catholicam, in his ſcilicet, in quibus uno, ſicut indicaſti, conſenſu definierunt fidem, quâ in Chriſto credimus, gratiâ divinitatis præveniente conferri; adjicientes etiam nihil prorsùs ſecundùm Deum boni, quod ſinè Dei quis gratiâ aut velle, aut incipere, aut operari, aut perficere poſſit, dicente ipſo Salvatore noſtro:* Sinè me nihil poteſtis facere &c. *Quapropter* To. 15. *affectu congruo ſalutantes ſupraſcriptam confeſſionem veſtram conſentaneam Catholicis Patrum regulis adprobamus.* Epiſcopi etiam cujuſdam Epiſtolam Semipelagianis erroribus refertam Cæſarius ad Pontificem tranſmiſerat, qui illius correctionem ab induſtriâ Cæſarii divino adſpirante Numine ſperare ſe dicit. Hæ literæ Bonifacii in antiquis codicibus dicuntur datæ VIII. Kal. Februarias Lampadio, & Oreſte Conſſ. anno ſcilicet 530. & hoc pacto editæ ſunt Romæ anno 1652. in fine Opuſculorum Sancti Auguſtini de gratiâ. At Sirmondus Baronii chronologiam ſecutus legendum putat P. C. Lampadii, & Oreſtis, qui eſt annus 531. Cardinalis Baronius Anaſtaſium imitatus Bonifacii initia ſtatuit Lampadio, & Oreſte Coſs. menſe Octobri, finem verò die 17. Octobris P. C. Lampadii, & Oreſtis anno ſcilicet 531. ſed utrobique eundem erraſſe certum eſt. Etenim celebratâ anno 529. V. Nonas Julias Synodo II. Arauſicanâ Cæſarius ejuſdem confirmationem petiit à Felice Papa miſſo Romam Armenio Presbytero, & Abbate rogans Bonifacium, quem amiciſſimum habebat, ut à Pontifice confirmationem impetraret; cæterùm priùs quàm diſcederet Armenius, moritur Felix, eligiturque Bonifacius, licèt nonnulli pro Dioſcoro Schiſma conflaſſent, qui tamen intrà paucos dies moriens alteri citrà controverſiam Pontificatum reliquit. Do initium Epiſtolæ Bonifacii ad Cæſarium: *Per filium noſtrum Armenium Presbyterum, & Abbatem literas tuæ fraternitatis accepimus, quas ad nos, ut apparet inſcius adhuc Sacerdotii mihi commiſſi* (ita enim ex vetuſtiſſimo codice Vaticano legit Holſtenius in notis ad Synodum Bonifacii II.) *ſub eâ, quâ in Deo tenemur, charitate direxeras, quibus credideras poſtulandum, ut id, quod à beatæ recordationis deceſſore noſtro Papa Felice pro Catholicæ fidei popoſceras firmitate, meâ explicaretur inſtantiâ. Sed quia id voluntas ſuperna diſpoſuit, ut quod per nos ab illo ſperaveras, à nobis potius impetrares &c.* & ſubſcribitur Epiſtola: *Data VIII. Kal. Februarias Lampadio, & Oreſte VV. CC. Conſs.* Ibique mentio habetur Synodi à Cæſario celebratæ. Quis verò exiſtimet, Cæſarium poſt annum ſcripſiſſe ad Sedem Apoſtolicam, ſe Synodum apud Arauſicam coegiſſe? Quarè anno eodem 529. celebrati abs ſe Concilii Felicem Papam certiorem reddidiſſe dicendus eſt, dum verò Armenius literas Romam delaturus eſſet, mortuo Felice eodem anno 529. ſucceſſit Bonifacius, qui anno ſequenti die 25. Januarii reſpondit Cæſario. Certè ſubſcriptiones epiſtolarum Felicis, quæ ponuntur datæ Conſulibus Lampadio & Oreſte, ex hac Bonifacii ſubſcriptione corrigendæ ſunt, præſertim cùm alteram datam ad Sabinam XII. Kal. Novembris ipſe etiam Baronius eâdem ſpongiâ emendandam dicat. Sed neque finis pontificatûs Bonifacii rectè ſtatuitur à Baronio, ac cæteris communiter cum Anaſtaſio die 17. Octobris P. C. Lampadii. Nam apertæ falſitatis convincuntur ex actis Synodi Romanæ à Bonifacio eodem celebratæ, & à Lucâ Holſtenio editæ, ubi ſeſſio prima ita incipit: *Poſt conſulatum Lampadii, & Oreſtis VV. CC. ſub die VII. Iduum Decembrium in conſiſtorio Beati Andreæ Apoſtoli præſidente venerabili viro Papa Bonifacio &c.* Ex quibus vixiſſe Bonifacium uſque ad Decembrem anni 531. evidenter demonſtratur. Extat in Eccleſiâ Sancti Petri ad vincula Romæ hæc inſcriptio.

SALBO PAPA N. JOHANNE COGNOMENTO
MERCURIO EX SCE. ECCL. ROM. PRESBYTERIS
ORDINATO EX TIT. SCI CLEMENTIS AD GLORIAM
PONTIFICALEM PROMOTO BEATO PETRO
AP. PATRONO SUO A VINCULIS EJUS SEVERUS
PB. OFRT. ET IT. PC. LAMPADI ET ORESTIS
VV. CC. URBICULUS CEDRINUS.

Infert Baronius ad annum 531. *Ex his igitur quàm perſpicuè vides ſedere cœpiſſe hoc anno 531. poſt Bonifacii abitum Joannem cognomento Mercurium.* Verùm indè tantùm colligitur anno 532. Joannem Papam fuiſſe, non verò anno ſuperiori eundem Pontificatum iniiſſe; ponitur enim in inſcriptione *Iterum poſt Conſulatum Lampadii, & Oreſtis*, quo caractere non indicatur annus 531. ſed inſequens 532. Vir diligentiſſimus Panvinius ſcribit 22. Januarii anno 532. Joannem Papam electum, & ſanè ante dies 44. ſedebat Bonifacius ex ſeſſione ſecundâ laudatæ Synodi celebratâ *Poſt conſulatum Lampadii, & Oreſtis VV. CC. ſub die V. Iduum Decembrium.* Certè rideo legens ſcholiaſtem Ciacconii, qui in margine argutulus notat veteres uſos eâ notâ IT. nempè ITERUM, hoc eſt, inquit, *anno* 531. ineptè, cùm hic annus ſit *Poſt conſulatum*, ſequens verò *iterùm poſt conſulatum* Lampadii.

Felix, ejuſque ſucceſſor Boniſacius de Auguſtinianâ ſcholâ optimè meriti fuere. Ille enim ex unius Auguſtini libris ſententias deprompſit, quas tanquam fidei oracula fidelibus credendas propoſuit, unius Auguſtini ore in profligandis diuturnis de divinâ gratiâ litigiis uſus. Hic verò eadem dogmata ad-

adprobavit, & ad aſſequendam perfectiorem divinæ gratiæ intelligentiam *præ cæteris beatæ recordationis Auguſtinum Epiſcopum* tanquam Magiſtrum optimum propoſuit, laudavitque. Hinc factum eſt, ut horum duorum Pontificum ſanctionibus Caſſiani, Fauſti, ac reliquorum ejuſdem doctrinæ hominum errores tanquam hæreſes poſteà ab Orthodoxis omnibus rejecti fuerint, neque ampliùs inter adiaphora numerari potuerint. Ita longiſſimo certamini, quod centum annos, & quòd excurrit, Gallias præſertim in partes diſtraxerat, Auguſtino causâ adjudicatâ ab utroque Pontifice finis tandem impoſitus fuit.

CAPUT XXIV.

Mors Fulgentii, ac Cæſarii, & utriuſque comparatio.

ANnum 529. quem victis, ac poſtremo prælio Semipelagianis profligatis lætum Auguſtiniani in Galliâ celebrabant, eiſdem mœſtum, ac luctuoſum in Africa facit Baronius ob Fulgentii Ruſpenſis mortem, quam eo anno contigiſſe tradit ad annum 504. pag. 561. quòd auctor vitæ ejuſdem ſcribit, mortuum Fulgentium ſub Hilderico Rege in pace Eccleſiæ Africanæ. Sed nuſquam, ni mei me oculi fallunt, hæc apud illum leguntur, undè magis miror, virum amiciſſimum Aloyſium Torellum ad annum 504. num. 10. ſcripſiſſe, id à Baronio egregiè probatum. At Bollandus nihil in re dubiâ affirmare auſus Fulgentium circà annum 529. obiiſſe dicit. Verùm ex his, quæ memoratus Scriptor capite ultimo tradit de conſecratione Feliciani, qui Fulgentio ſucceſſit, annum mortis ejuſdem, colligi exiſtimo. *Nec hoc interim*, ſcribit ad Felicianum, *prætereundum ſilentio judicavi, quòd dum ei ſucceſſor idoneus quæreretur, diſcordantibus Laicis, & Clericis annum propè integrum prolixitas contentionis exegit, & illo die Sanctitas tua ſuper Cathedram ejus ſedit, quo ipſe defunctus eſt. Ornari quippe hoc privilegio meruit prima ſolemnitas ejus depoſitionis, ut multo ampliùs venerabilis fieret per gaudia tuæ ordinationis.* Itaque Felicianus Fulgentii ſucceſſor conſecratus eſt Epiſcopus Kalendis Januariis integro poſt deceſſoris obitum anno lapſo. Meritò Chiffletius dixit ex his ſtatui certò poſſe annum, quo mortuus eſt noſter Ruſpenſis Antiſtes. Juxtà antiquos canones, ac Latinæ Eccleſiæ ritum Epiſcopi Dominicâ tantùm die conſecrabantur, quod quia nonnulli apud Dianam part. 12. tract. de conſecr. Epiſc. Reſol. 61. rerum Eccleſiaſticarum ignari negarunt, paucis ſtabiliendum eſt. Omitto Anacletum ſcribentem Epiſt. 2. ordinandos eſſe Epiſcopos *Dominicâ die horâ tertiâ* hæ ſiquidem Epiſtolæ ab eruditis commentitiæ, ac recentiori manu exaratæ judicantur. Sanctus Leo Epiſt. 87. ad Epiſcopos per Provinciam Viennenſem: *Nec ſibi*, inquit, *conſtare ſtatûs ſui noverit firmitatem, qui non die Sabbati veſperè, quod luceſcit in primam Sabbati, vel ipſo Dominico die fuerit ordinatus. Solum enim majores noſtri Dominicæ diem honore dignum judicavere, ut Sacerdotes, qui ſumuntur, hoc die potiſſimùm tribuantur.* Idem Leo in Epiſtolâ ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, quæ recitatur in Synodo Bonifacii II. ab Holſtenio editâ pag. 143. ſcribit: *Cognovimus ſanè, quod non potuimus ſilentio præterire, à quibuſdam fratribus ſolos Epiſcopos tantùm diebus Dominicis ordinari: Preſbyteros verò, & Diaconos, circà quos par conſecratio fieri debet, paſſim quolibet die dignitatem officii Sacerdotalis accipere.* Et hæc quidèm Latinæ Eccleſiæ conſuetudo fuit. Fateor, Græcos antiquitùs aliis etiam extrà Dominicam diebus in Epiſcopos conſecratos. Joannes Chryſoſtomus ex Socrate lib. 6. cap. 2. initiatus fuit Antiſtes 26. Februarii Honorio, & Eutychiano Conſſ. nempè anno 398. die Veneris Cyclo Solis XV. Lunæ XIX. lit. C. Neſtorius ex eodem Socrate lib. 7. cap. 29. inauguratus eſt ibidèm Epiſcopus die 10. Aprilis Felice, & Tauro Coſs. nempè die Martis anno 428. Cyclo Solis XVII. Lunæ XI. lit. A G. Neque in Alexandrinâ Eccleſiâ ſolùm Dominicâ die Antiſtites conſecrabantur; nam Theophilus obiit anno 412. die 15. Octobris ex Socrate lib. 7. cap. 7. qui ait: *Tertiâ poſt obitum Theophili die Cyrillus ordinatus eſt.* Deceſſit ergo Theophilus die Martis, nam Idibus Octobris fuit feria tertia Cyclo Solis I. Lunæ XIV. lit. G F. quarè ejuſdem nepos Cyrillus die Veneris in Cathedrâ primòm ſedit. Leo Magnus egit per literas cum Dioſcoro Alexandrino, ut die Dominico tantùm Sacerdotes conſecraret hæc ſcribens: *Et ideò piè, & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Eccleſias, quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſervaveris, ut his qui conſecrandi ſunt, nunquam benedictio niſi in die reſurrectionis Dominicæ tribuatur, cui à veſperâ Sabbati initium conſtat aſcribi:* Epiſt. 79. vel 81. ex cujus initio palam fit, in die conſecrationis Epiſcopi Alexandrinam Eccleſiam cum Romanâ non conveniſſe. At Africani Epiſcopi, cùm eſſent intrà Patriarchicam diœceſim Romani Pontificis, Dominicâ tantùm die conſecrabantur. Hinc Aurelius Epiſcopus Carthaginenſis in Synodo Africanâ celebratâ Attico, & Cæſario Conſulibus nempè anno 397. in Cod. Africano cap. 39. agens de numero Epiſcoporum qui ad Antiſtitis conſecrationem neceſſarii ſunt, minimè probans duodecim requiri Epiſcopos dixit: *Nam & in hac Eccleſiâ, ad quam dignata eſt Sanctitas veſtra humaniter convenire, crebro, ac penè per diem Dominicam ordinandos habemus; Nunquid tam frequenter potero duodecim, vel decem, vel multo minus advocare Epiſcopos?* Hujus autem conſuetudinis rationem tradit Albinus Flaccus de offic. tit. Sabbat. in lect. 12. *Epiſcopi*, inquit, *conſecratio, qui eſt Vicarius Apoſtolorum, imò & Chriſti, fit in die Dominicâ, quia eodem die per donum Spiritûs ſancti dignatus eſt illuſtrare corda Apoſtolorum.* Ex his habemus Felicianum ordinatum Epiſcopum Kalendis Januariis die Dominicâ, at dies Dominica incidit in Kalendas Januarias anno 534. Cyclo Solis XI. Lunæ III. lit. A. Quarè Sanctus Fulgentius anno ſuperiori 533. die Sabbati ad ſuperos tranſiiſſe dicendus eſt Gelimere Vandalorum Rege tyrannidem exercente. Natus eſt Fulgentius anno 458. Epiſcopatum ſuſcepit anno 508. ætatis 40. eaque in dignitate vigintiquinque annis exactis obiit cùm quintum ſuprà LX. annum ageret ex Scriptore vitæ ejuſdem cap. 30. Putat Chiffletius hunc, qui Magiſtri geſta literis conſignavit, eſſe Ferrandum Diaconum virum ob inſignem eruditionem celeberrimum, addens anno 534. opus illud evulgaſſe. Sed levibus conjecturis in eam opinionem fertur, quibus tamen pluribus eruditis viris id ſuaſit. Quòd verò res à Fulgentio geſtas idem anno 534. deſcripſerit, planè falſum eſt, nam cap. 29. *Sanctæ memoriæ Bonifacium* Primatem Carthaginenſem nominat, qui ſanè, dum illa ſcribebantur, fatis jam conceſſerat; obiit verò Bonifacius anno 535. Beliſario Conſule, ut teſtatur Tunonenſis Epiſcopus, qui eo tempore vivebat in Aphricâ.

Digitized by Google

Cæſarius diu poſt Fulgentium ſuperſtes fuit, quo annitente Semipelagianorum potentia, quæ maxima in Galliis fuerat, non modò infirmata, ſed penitùs fracta concidit, omnibus Epiſcopis Auguſtino nomen dantibus, quæ Cyprianus cap. 30. his narrat: *Nam beatæ mem. Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa tandem colluctatione compertâ, cæterâ intentione jurgantium proſecutionem Sancti Cæſarii Apoſtolicâ auctoritate firmavit. Item donante Chriſto paulatim Eccleſiarum Antiſtites præceperunt, quod optaverat Diabolus repentinâ animoſitate caſſare.* Cæſarius uſque ad quadrageſimum tertium illius ſæculi annum Arelatenſem cathedram periculoſis ſanè temporibus rexit. Inſtante verò morte novo inſuper teſtimonio ſuum ergà Auguſtini perſonam ſtudium confirmavit; dabo hoc ipſius Cæſarii diſcipuli verbis expreſſum cap. 22. de vitâ Cæſarii apud Surium ad 27. Auguſti: *Inter non modicos, quos patiebatur dolores, ſciſcitatus eſt, quàm proximè eſſet beatiſſimi Auguſtini depoſitionis dies, & eum imminere commemorationem ejus didiciſſet: Confido, ait, in Domino, quòd meum tranſitum non longè diviſurus eſt ab ipſius Patris Auguſtini natali, quia, ut ipſi ſcitis, quantùm dilexi ejus Catholiciſſimum ſenſum, tantùm me, & ſi diſcrepantem meritis, minimè tamen reor, diſtantiâ longiore depoſitionis meæ diem ab ejus obitûs tempore ſequeſtrari.* Voti compos obiit VI. Kal. Septembris pridie feſtum Sancti Auguſtini, quâ die illius nomen Eccleſiæ faſtis inſertum eſt, eidemque inſignis hæc Patavina Eccleſia, cujus modò ſacra moderatur Eminentiſſimus S. R. E. Princeps Gregorius Barbadicus literarum eruditione, ac morum ſanctitate ſpectandus, ſolemni ritu ſusceptâ à majoribus ergà Cæſarium veneratione precum officia quotannis perſolvit.

Hæc ſunt, quæ de ſanctiſſimis, ac doctiſſimis Præſulibus Fulgentio, & Cæſario memoratu digna adversùs Fauſtum, ac poſtremos Pelagianæ Hæreſis conatus ex antiquorum Scriptorum monumentis eruere potuimus, quorum ſi mutuam comparationem inſtituamus, Caſtorem dixeris, ac Pollucem, adeò in omnibus ferè ſimiles evaſere. Uterque nobili genere ortus liberalibus diſciplinis ſe erudiendum tradidit. Cæſarius quidèm Pomerii Africani ſummi eâ tempeſtate in Galliâ Rhetoris ſcholam adiit, at nocturno quodam prodigio territus non frequentavit. Fulgentius Græcis literis apprimè eruditus, dum Latinis etiam animum addicit, amiſſo Patre ſcholam imperio matris deſerere coactus, domeſtica negotia curanda ſuſcepit. Ambo juvenes Eremiticæ vitæ deſiderio exarſere, quò à turbis ſemoti ſibi, Deoque commodius vacarent. Cæſarius Lerinenſe monaſterium Dæmone nequicquam magnis eum vocibus interpellante petiit. Fulgentius verò Auguſtinianum Monachum induit, matre ſuſpiriis, ac clamoribus omnia implente. Utrumque Monaſteriarcham cœnobia habuere, unaque cum ipſis omnium virtutum choros. Invitis ſacræ infulæ à populis impactæ ſunt, fruſtrà ipſis renitentibus. Fulgentius enim fugâ ſibi conſulens, incertis Eremi latebris ſeſe abdidit. Cæſarius ſepulchri latibula petiit; ſed neuter fugâ divinæ providentiæ conſilia potuit prævertere. Ambo ab Arianis Regibus Romani Imperii domitoribus in exilium deportati ſunt. Alaricus Gothorum Rex Cæſarium Arelate expulit. Traſamundus Vandalorum Rex Fulgentium in Sardiniam relegavit. Fulgentius ab exilio revocatus coram Vandalo Rege ſtetit: Cæſarius uti læſæ majeſtatis reus ad Theodoricum Gothum Ravennam uſque tractus eſt. Uterque tamen de Arianis Regibus triumphavit. Hic benevolum vel ſolo aſpectu Principem ſibi fecit, & regiis etiam muneribus decoratus abſceſſit. Ille ſubtili adeò diſputatione Barbarum turbavit, ut Fulgentium iteratò, ne victus videretur, in exilium deportandum juſſerit. Unus amoris, alter timoris ab invitis pectoribus confeſſionem extorſit. Ambo ab Arianis in Fauſtum Rejenſem pro Auguſtinianâ doctrinâ ſartâ tectâque ſervandâ aciem deflexere. Duo tum temporis Auguſtinianæ Scholæ Magiſtri pro eadem ſtrenuè collaborarunt. Unus ſeptem miſſis in Orientem libris Fauſtum ejuſque ſectatores ibidem profligavit. Alter in Occidente pro Auguſtino cum ejuſdem Fauſti diſcipulis propiùs collato pede certavit, iiſdemque diverſis quidèm locis, ſed eâdem virtute vincentibus, Semipelagiani fractis viribus, atque in Oriente, & Occidente ingenti clade proſtrati, toto Catholico Orbe exacti ſunt. Uterque contrà eoſdem Synodis præfuit, Cæſarius auctoritate, Fulgentius doctrinâ, ambo magiſterio. Horum ſanè ſtrenuiſſimorum Auguſtiniani nominis propugnatorum imagines in ſecretiori larario Sancti Auguſtini doctrinæ cultoribus propè ejuſdem Magni Doctoris effigiem colendæ ſunt; utriuſque enim operâ factum eſt, ut anno trigeſimo ſupra quingenteſimum extinctis quaquaverſum Pelagiani belli tumultibus, idem annus, qui ab Auguſtini obitu centeſimus numerabatur, ab Auguſtinianæ Scholæ viris, atque divinæ gratiæ defenſoribus in pace ageretur, ac ſeculari pompâ more Majorum D. Auguſtini ad ſuperos tranſitus celebraretur, anno à Pelagianâ Hæreſi primùm in Africâ publicatâ centeſimo decimo nono. Hoc ſanè fuerat Sancti Proſperi antè centum annos vaticinium, nam cùm plurimos in Galliâ contrà Sancti Auguſtini doctrinam inſurrexiſſe à Rufino accepiſſet, tale eidem reſponſum dedit: *Confide ergo in virtute miſericordiæ Dei, quoniam hæc contradictio, ſicut in aliis mundi partibus, ita & in his regionibus conquieſcet, ut prædicatio SUMMI hoc tempore in Eccleſia VIRI etiam ab his, à quibus ad præſens revellitur, adjuvetur.* Etenim tota Gallia in Auguſtini partes tranſiit, & Ruricio Epiſcopo Lemovicenſi primum in eâdem Galliâ templum ſub Sancti Auguſtini nomine dedicante, ejuſdem Sancti Doctoris ſanctitas, ac doctrina divinâ favente gratiâ omnium adverſariorum calumniis diſſipatis, univerſos & cultores habuit, & defenſores.

Ad Majorem Dei, & S. P. Auguſtini Gloriam.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
RERUM NOTABILIUM.

A

ADrumetum metropolis Byzacii in Africâ pagina 72. Eadem Urbs dicta nova Juſtiniana. ibidem.
Adrumetini Monachi V. Monachi.
Adonis ſententiæ improbatæ. 133.
Ægidius Magiſter militum in Galliâ quando vixerit. 93.
Æmilius Epiſcopus Beneventanus Juliano Pelagiano filiam deſpondet. 58.
Africanarum provinciarum civilis, & eccleſiaſtica diviſio 106. Quot in Africâ olim Epiſcopi fuerint 107. à Vandalis devaſtator. 104.
Agaunenſe monaſterium V. Monachi.
Agricola Pelagianus in Britanniâ dogmatizat. 98.
Alaricus Rex Gothorum quo anno in Italiam irrupit 6 Urbem capit 13. Italiam populatur. ibidem.
Albinus, ſeu Albina Piniani ſocrus pro Pelagio ſcribit ad Auguſtinum. 48.
Alcimus Avitus Antiſtes Viennenſis 133. ſcribit contrà Fauſtum Rejorum 151 Quo anno celebrarit Synodum Epaunenſem 148.
Alipius Tagaſtenſis honorificè loquitur de auctoritate Pontificiâ 53. ejus ſententia in controverſiâ de appellationibus Africanis ibidem. Accipit literas Hieronymi gratulatorias ob damnatos Pelagianos 60 Ravennam ad Honorium contrà Pelagianos pergit 68. agit cum Valerio Comite ibidem. Romæ honorificè à Bonifacio Papâ excipitur ibidem. Defert in Africam ſcripta Juliani, & duas epiſtolas Pelagianorum ad Auguſtinum ibidem. Iterum in Italiam veniens defert libros Auguſtini, quibus Pelagianorum objectis reſpondet 69. Ejuſdem iter à Juliano horrendis conviciis infamatur ibidem. Scribit plures epiſtolas contrà Pelagianos 113. Tertiò in Italiam venit 79. Novos Juliani libros ex Italiâ ad Auguſtinum mittit ibidem. Fuit Primas Numidiæ 106. Pluribus Synodis contrà Pelagianos interfuit 113. Hipponem ſe recipit ibidem. Moritur 114. Laudatur 113 & ſeq. Auguſtinus illius vitam uſque ad baptiſmum deſcripſit 114 Ejus memoria in faſtis Eccleſiæ. ibidem.
Aloyſius Torelius laudatur 73. ejuſdem ſententia de regulâ Auguſtinianâ in Galliis rejecta. 90.
Anaſtaſius Papa Origenem proſcribit 7. Rufini interpretationem deteſtatur 8. Moritur. 9.
Annianus Diaconus Pelagianus, quinam fuerit: aliorum opiniones rejiciuntur 60. 62. Favet Pelagio in Synodo Dioſpolitanâ 60. Interpretatur ſeptem homilias Chryſoſtomi de laudibus Divi Pauli 61. Ejus epiſtola ad Evangelum Presbyterum Pelagianum ibidem. Vocat Catholicos *Traducianos* ibidem. Interpretatur homilias Chryſoſtomi in Matthæum juſſu Orontii Epiſcopi Pelagiani ibidem. Scribit contrà Epiſtolam Hieronymi ad Cteſiphontem. 60.
Appellationes Africanas Auguſtinus admiſit 57 Lis de iiſdem inter Zoſimum, & Africanos 52. Canon de appellationibus non ſpectat ad Synodum Milevitanam ibidem. In cauſis fidei nunquàm negarunt Africani appellationes. 53.
Arnobius junior Prædeſtinatianæ hæreſeos meminit 144. Fuit Semipelagianus. ibidem.
Arzugitana regio in Africâ 52. pro Tripolitanâ provinciâ quandoque ſumitur 107. Limitaneum Africæ tractum includebat. 108.
Atticus C. P. invadit jura Vicarii Apoſtolici Theſſalonicenſis 65. Reprehenditur à Bonifacio Papâ ibidem. Damnat Cœleſtium ibid. & 100. Literas contrà eundem ad Epiſcopos ſcribit ibidem. Lites ejuſdem cum Innocentio Papâ ob eraſum è diptychis Chryſoſtomum 102. 103.

AUGUSTINUS.

Quâ die, atque anno natus 11. Deflet lites inter Hieronymum, & Rufinum exortas 9. Conſulitur à Marcellino contrà Pelagianos 16. Indoluit morti Marcellini 19. Publicè Carthagine in Pelagianos declamat ibid. Reducit ad rectum dogma nobiles Pelagii diſcipulos 21. Dubitat de origine animæ 22. Conſulit Hieronymum ibid. Scribit eâ de re ad Optatum 49. item ad alios libros quatuor 62. Auguſtini Epiſtola Pelagio objecta in Synodo Dioſpolitanâ 26. Quanto in honore fuerit apud exteros in Aſiâ 24. 26. Intereſt Synodo Milevitanæ contrà Pelagianos 33. Pergit jubente Zoſimo Cæſaream 49. Diſputat cum Emerito Epiſcopo Donatiſtâ ibid. Abhorret à nuncupandis libris viris nobilibus 50 Confutavit hæreſim Neſtorii antequàm oriretur 55. 104 Cur putaverit Synodum Sardicenſem fuiſſe ab Arianis coactam? 56 Admiſit Romanas appellationes 57. 115. Irridet Pelagianos appellantes Synodum Oecumenicam 69. Monachatum Africæ invexit 74. Oppoſita ſententia rejicitur ibidem. Aſſumit coadjutorem Eradium 78. Obſidetur à Vandalis 105. Moritur ibidem. Ejuſdem elogium ibidem. Ejus virtus in debellandis Pelagianis ibidem. Invitatur à Theodoſio juniore ad Synodum Epheſinam 116. Auguſtini mors tardiùs C. P. innotuit 119. In ſacris divalibus nominatur ante omnes Metropolitas Orientales ibidem Laudatur à Cœleſtino PP. 120. Defenditur à Proſpero 122. Commendatur à Bonifacio II. 171. Quantum illi Cæſarius detulerit. 172.

LIBRI EJUSDEM CONTRA' PELAGIANOS.

Scribit libros de Pec. mer., & Remiſſione 17. Epiſtolam ad Honoratum ibidem Librum de Spiritu, & literâ ibidem Librum de Naturâ, & Gratiâ 21. Scribit ad Innocentium Papam contrà Pelagianos 35. Ad Joannem Hieroſolymitanum ibidem Ad Julianam, & demetriadem 20 Ad Paulinum 38. Ad Hilarium 15 Ad Dulcitium 54. Librum exarat de geſtis Palæſtinis 36. Scribit librum de Gratiâ Chriſti, & alterum de Peccato originali 48. Item librum primum de Nuptiis, & Concupiſcentiâ 50. & Enchiridion 55 Edit alterum librum de Nuptiis, & Concupiſcentiâ, & quatuor alios contrà duas epiſtolas Pelagianorum 68. Rurſus libros ſex contrà Julianum 69. Scribit librum de Gratiâ, & Libero arbitrio 72. & de Correptione, & Gratiâ 73. Complet libros de Civitate Dei 78. Incipit libros Retractationum ibidem. Scribit opus Imperfectum contrà Julianum 80. 105. De Prædeſtinatione Sanctorum, & de Dono perſeverantiæ 97. In libris contrà Pelagianos nullam ſententiam retractavit 105. Ejus libri contrà Pelagianos ab Innocentio I laudati. Item à Gelaſio. Ex eiſdem canones Synodi Arauſicanæ à Felice IV. excerpti. 168.
Aurelius Diaconus dein Carthaginenſis Epiſcopus 114. Celebrat Synodum contrà Cœleſtium 15. 16. Scribit ad Byzacenos, & Arzugitanos contrà fautores Pelagii 52. Auguſtinianos monachos Carthaginem vocat 114. Celebrat Synodum provincialem, poſteà duas plenarias contrà Pelagianos ibidem Moritur 115. Defenditur 57. De eodem elogium. 114.

Cæſarius diù poſt Fulgentium ſuperſtes fuit, quo annitente Semipelagianorum potentia, quæ maxima in Galliis fuerat, non modò infirmata, ſed penitùs fracta concidit, omnibus Epiſcopis Auguſtino nomeo dantibus, quæ Cyprianus cap. 30. his narrat: *Nam beatæ mem. Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa eadem colluctatione compertâ, calcatâ intentione jurgantium proſecutionem Sancti Cæſarii Apoſtolicâ auctoritate firmavit. Idem donante Chriſto paulatim Eccleſiarum Antiſtites præceperant, quod optaverat Diabolus repentinâ animoſitate caſſare.* Cæſarius uſque ad quadrageſimum tertium illius ſæculi annum Arelatenſem cathedram periculoſis ſanè temporibus rexit. Inſtante verò morte novo inſuper teſtimonio ſuum ergà Auguſtini perſonam ſtudium confirmavit; dabo hoc ipſius Cæſarii diſcipuli verbis expreſſum cap. 22. de vitâ Cæſarii apud Surium ad 27. Auguſti: *Inter nos medicos, quos patiebatur dolores, ſciſcitatus eſt, quàm proximè eſſet beatiſſimi Auguſtini depoſitionis dies, & cùm imminere commemorationem ejus didiciſſet: Confido, ait, in Domino, quòd meum tranſitum non longè diviſurus eſt ab ipſius Patris Auguſtini natali, quia, ut ipſi ſcitis, quantùm dilexi ejus Catholiciſſimum ſenſum, tantùm me, & ſi diſcrepantem meritis, minimè tamen reor, diſtantiâ longiore depoſitionis meæ diem ab ejus obitûs tempore ſequeſtrari.* Voti compos obiit VI. Kal. Septembris pridie feſtum Sancti Auguſtini, quâ die illius nomen Eccleſiæ faſtis inſertum eſt, eidemque inſignis hæc Patavina Eccleſia, cujus modò ſacra moderatur Eminentiſſimus S. R. E. Princeps Gregorius Barbadicus literarum eruditione, ac morum ſanctitate ſpectandus, ſolemni ritu ſusceptâ à majoribus ergà Cæſarium veneratione precum officia quotannis perſolvit.

Hæc ſunt, quæ de ſanctiſſimis, ac doctiſſimis Præſulibus Fulgentio, & Cæſario memoratu digna adversùs Fauſtum, ac poſtremos Pelagianæ Hæreſis conatus ex antiquorum Scriptorum monumentis eruere potuimus, quorum ſi mutuam comparationem inſtituamus, Caſtorem dixeris, ac Pollucem, adeò in omnibus ferè ſimiles evaſere. Uterque nobili genere ortus liberalibus diſciplinis ſe erudiendum tradidit. Cæſarius quidèm Pomerii Africani ſummi eâ tempeſtate in Galliâ Rhetoris ſcholam adiit, at nocturno quodam prodigio territus non frequentavit. Fulgentius Græcis literis apprimè eruditus, dum Latinis etiam animum addicit, amiſſo Patre ſcholam imperio matris deſerere coactus, domeſtica negotia curanda ſuſcepit. Ambo juvenes Eremiticæ vitæ deſiderio exarſere, quò à turbis ſemoti ſibi, Deoque commodius vacarent. Cæſarius Lerinenſe monaſterium Dæmone nequicquam magnis eum vocibus interpellante petiit. Fulgentius verò Auguſtinianum Monachum induit, matre ſuſpiriis, ac clamoribus omnia implente. Utrumque Monaſteriarcham cœnobia habuere, unaque cum ipſis omnium virtutum choros. Invitis ſacræ infulæ à populis impactæ ſunt, fruſtrà ipſis renitentibus. Fulgentius enim fugâ ſibi conſulens, incertis Eremi latebris ſeſe abdidit. Cæſarius ſepulchri latibula petiit; ſed neuter fugâ divinæ providentiæ conſilia potuit prævertere. Ambo ab Arianis Regibus Romani Imperii domitoribus in exilium deportati ſunt. Alaricus Gothorum Rex Cæſarium Arelate expulit. Traſamundus Vandalorum Rex Fulgentium in Sardiniam relegavit. Fulgentius ab exilio revocatus coram Vandalo Rege ſtetit: Cæſarius uti læſæ majeſtatis reus ad Theodoricum Gothum Ravennam uſque tractus eſt. Uterque tamen de Arianis Regibus triumphavit. Hic benevolum vel ſolo aſpectu Principem ſibi fecit, & regiis etiam muneribus decoratus abſceſſit. Ille ſubtili adeò diſputatione Barbarum turbavit, ut Fulgentium iteratò, ne victus videretur, in exilium deportandum juſſerit. Unus amoris, alter timoris ab invitis pectoribus confeſſionem extorſit. Ambo ab Arianis in Fauſtum Rejenſem pro Auguſtinianâ doctrinâ ſartâ tectâque ſervandâ aciem deflexere. Duo tum temporis Auguſtinianæ Scholæ Magiſtri pro eadem ſtrenuè collaborarunt. Unus ſeptem miſſis in Orientem libris Fauſtum ejuſque ſectatores ibidem profligavit. Alter in Occidente pro Auguſtino cum ejuſdem Fauſti diſcipulis propiùs collato pede certavit, iiſdemque diverſis quidèm locis, ſed eâdem virtute vincentibus, Semipelagiani fractis viribus, atque in Oriente, & Occidente ingenti clade proſtrati, toto Catholico Orbe exacti ſunt. Uterque contrà eoſdem Synodis præfuit, Cæſarius auctoritate, Fulgentius doctrinâ, ambo magiſterio. Horum ſanè ſtrenuiſſimorum Auguſtiniani nominis propugnatorum imagines in ſecretiori larario Sancti Auguſtini doctrinæ cultoribus propè ejuſdem Magni Doctoris effigiem colendæ ſunt; utriuſque enim operâ factum eſt, ut anno trigeſimo ſupra quingenteſimum extinctis qnaſi quaverſum Pelagiani belli tumultibus, idem annus, qui ab Auguſtini obitu centeſimus numerabatur, ab Auguſtinianæ Scholæ viris, atque divinæ gratiæ defenſoribus in pace ageretur, ac ſeculari pompâ more Majorum D. Auguſtini ad ſuperos tranſitus celebraretur, anno à Pelagianâ Hæreſi primùm in Africâ publicatâ centeſimo decimo nono. Hoc ſanè fuerat Sancti Proſperi antè centum annos vaticinium, nam cùm plurimos in Galliâ contrà Sancti Auguſtini doctrinam inſurrexiſſe à Rufino accepiſſet, tale eidem reſponſum dedit: *Confide ergo in virtute miſericordiæ Dei, quoniam hæc contradictio, ſicut in aliis mundi partibus, ita & in his regionibus conquieſcet, ut prædicatio SUMMI hoc tempore in Eccleſia VIRI etiam ab his, à quibus ad præſens revellitur, adjuvetur.* Etenim tota Gallia in Auguſtini partes tranſiit, & Ruricio Epiſcopo Lemovicenſi primum in eâdem Galliâ templum ſub Sancti Auguſtini nomine dedicante, ejuſdem Sancti Doctoris ſanctitas, ac doctrina divinâ favente gratiâ omnium adverſariorum calumniis diſſipatis, univerſos & cultores habuit, & defenſores.

Ad Majorem Dei, & S. P. Auguſtini Gloriam.

INDEX

INDEX RERUM NOTABILIUM.

A

ADrumetum metropolis Byzacii in Africâ pagina 72. Eadem Urbs dicta nova Juſtiniana. ibidem.
Adrumetini Monachi V. Monachi.
Adonis ſententiæ improbatæ. 133.
Ægidius Magiſter militum in Galliâ quando vixerit 93.
Æmilius Epiſcopus Beneventanus Juliano Pelagiano filiam deſpondet. 58.
Africanarum provinciarum civilis, & eccleſiaſtica diviſio 106. Quot in Africâ olim Epiſcopi fuerint 107. à Vandalis devaſtatur. 104.
Agaunenſe monaſterium V. Monachi.
Agricola Pelagianus in Britanniâ dogmatizat. 98.
Alaricus Rex Gothorum quo anno in Italiam irrupit 6. Urbem capit 13. Italiam populatur. ibidem.
Albinus, ſeu Albina Piniani ſocrus pro Pelagio ſcribit ad Auguſtinum. 48.
Alcimus Avitus Antiſtes Viennanſis 133. ſcribit contrà Fauſtum Regiorum 151 Quo anno celebrarit Synodum Epaunenſem 148.
Alipius Tagaſtenſis honorificè loquitur de auctoritate Pontificiâ 53. ejus ſententia in controverſiâ de appellationibus Africanis ibidem. Accipit literas Hieronymi gratulatorias ob damnatos Pelagianos 60 Ravennam ad Honorium contrà Pelagianos pergit 68. agit cum Valerio Comite ibidem. Romæ honorificè à Bonifacio Papâ excipitur ibidem. Defert in Africam ſcripta Juliani, & duas epiſtolas Pelagianorum ad Auguſtinum ibidem. Iterum in Italiam veniens defert libros Auguſtini, quibus Pelagianorum objectis reſpondet 69. Ejuſdem iter à Juliano horrendis convitiis infamatur ibidem. Scribit plures epiſtolas contrà Pelagianos 113. Tertiò in Italiam venit 79. Novos Juliani libros ex Italiâ ad Auguſtinum mittit ibidem. Fuit Primas Numidiæ 106. Pluribus Synodis contrà Pelagianos interfuit 113. Hipponem ſe recipit ibidem. Moritur 114. Laudatur 113 & ſeq. Auguſtinus illius vitam uſque ad baptiſmum deſcripſit 114 Ejus memoria in faſtis Eccleſiæ. ibidem.
Aloyſius Torellus laudatur 73. ejuſdem ſententia de regulâ Auguſtinianâ in Galliis rejecta. 90.
Anaſtaſius Papa Origenem proſcribit 7. Rufini interpretationem deteſtatur 8. Moritur. 9.
Annianus Diaconus Pelagianus, quinam fuerit: aliorum opiniones rejiciuntur 60. 61. Favet Pelagio in Synodo Dioſpolitanâ 60. Interpretatur ſeptem homilias Chryſoſtomi de laudibus Divi Pauli 61. Ejus epiſtola ad Evangelum Presbyterum Pelagianum ibidem. Vocat Catholicos *Traducianos* ibidem. Interpretatur homilias Chryſoſtomi in Matthæum juſſu Orontii Epiſcopi Pelagiani ibidem. Scribit contrà Epiſtolam Hieronymi ad Cteſiphontem. 60.
Appellationes Africanas Auguſtinus admiſit 57. Lis de iiſdem inter Zoſimum, & Africanos 51. Canon de appellationibus non ſpectat ad Synodum Milevitanam ibidem. In cauſis fidei nunquàm negarunt Africani appellationes. 53.
Arnobius junior Prædeſtinatianæ hæreſeos memorit 144. Fuit Semipelagianus. ibidem.
Arzugitana regio in Africâ 52. pro Tripolitanâ provinciâ quandoque ſumitur 107. Limitaneum Africæ tractum includebat. 108.
Atticus C. P. invadit jura Vicarii Apoſtolici Theſſalonicenſis 65. Reprehenditur à Bonifacio Papâ ibidem. Damnat Cœleſtium ibid. & 100. Literas contrà eundem ad Epiſcopos ſcribit ibidem. Lites ejuſdem cum Innocentio Papâ ob eraſum è diptychis Chryſoſtomum 102. 103.

AUGUSTINUS.

Quâ die, atque anno natus 11. Deflet lites inter Hieronymum, & Rufinum exortas 9. Conſulitur à Marcellino contrà Pelagianos 16. Indoluit morti Marcellini 19. Publicè Carthagine in Pelagianos declamat ibid. Reducit ad rectum dogma nobiles Pelagii diſcipulos 21. Dubitat de origine animæ 22. Conſulit Hieronymum ibid. Scribit eâ de re ad Optatum 49. item ad alios libros quatuor 62. Auguſtini Epiſtola Pelagio objecta in Synodo Dioſpolitanâ 26. Quanto in honore fuerit apud exteros in Aſia 24. 26. Intereſt Synodo Milevitanæ contrà Pelagianos 33. Pergit jubente Zoſimo Cæſaream 49. Diſputat cum Emerito Epiſcopo Donatiſtâ ibid. Abhorret à nuncupandis libris viris nobilibus 50 Confutavit hæreſim Neſtorii antequàm oriretur 55 104 Cur putaverit Synodum Sardicenſem fuiſſe ab Arianis coactam? 56 Admiſit Romanas appellationes 57. 115. Irridet Pelagianos appellantes Synodum Oecumenicam 69. Monachatum Africæ invexit 74. Oppoſita ſententia rejicitur ibidem. Aſſumit coadjutorem Eradium 78. Obſidetur à Vandalis 105. Moritur ibidem. Ejuſdem elogium ibidem. Ejus virtus in debellandis Pelagianis ibidem. Invitatur à Theodoſio juniore ad Synodum Epheſinam 116. Auguſtini mors tardiùs C. P. innotuit 119. In ſacris divalibus nominatur ante omnes Metropolitas Orientales ibidem Laudatur à Cœleſtino PP. 120. Defenditur à Proſpero 122. Commendatur à Bonifacio II. 171. Quantum illi Cæſarius detulerit. 172.

LIBRI EJUSDEM CONTRA' PELAGIANOS.

Scribit libros de Pec. mer., & Remiſſione 17. Epiſtolam ad Honoratum ibidem. Librum de Spiritu, & literâ ibidem. Librum de Naturâ, & Gratiâ 21. Scribit ad Innocentium Papam contrà Pelagianos 35. Ad Joannem Hieroſolymitanum ibidem Ad Julianam, & demetriadem 20 Ad Paulinum 38. Ad Hilarium 15 Ad Dulcitium 54. Librum exarat de geſtis Palæſtinis 36 Scribit librum de Gratiâ Chriſti, & alterum de Peccato originali 48. Item librum primum de Nuptiis, & Concupiſcentiâ 50. & Enchiridion 55 Edit alterum librum de Nuptiis, & Concupiſcentiâ, & quatuor alios contrà duas epiſtolas Pelagianorum 68. Rurſus libros ſex contrà Julianum 69. Scribit librum de Gratiâ, & Libero arbitrio 72. & de Correptione, & Gratiâ 73. Complet libros de Civitate Dei 78. Incipit libros Retractationum ibidem. Scribit opus Imperfectum contrà Julianum 80. 103. De Prædeſtinatione Sanctorum, & de Dono perſeverantiæ 97. In libris contrà Pelagianos nullam ſententiam retractavit 105. Ejus libri contrà Pelagianos ab Innocentio I laudati. Item à Gelaſio. Ex eiſdem canones Synodi Arauſicanæ à Felice IV. excerpti. 168.
Aurelius Diaconus dein Carthaginenſis Epiſcopus 114. Celebrat Synodum contrà Cœleſtium 15. 16. Scribit ad Byzacenos, & Arzugitanos contrà fautores Pelagii 52. Auguſtinianos monachos Carthaginem vocat 114. Celebrat Synodum provincialem, poſteà duas plenarias contrà Pelagianos ibidem. Moritur 115. Defenditur 57. De eodem elogium. 114.

Conſtantinus tyrannus contrà Honorium Erotis Arelatenſis, ac Lazari Aquenſis Patronus 40. occiditur. ibidem.
Conſtantius Aſſeſſor à Pelagianis Romæ vexatus. 13.
Cyprianus Carthaginenſis olim in Synodo Pelagii futuram hæreſim antè damnaverat. 16.
Cyrillus Alexandrinus conſecratur Antiſtes 171. Accipit literas contrà Valerianum Pelagianum 62. Pergit ad Synodum Epheſinam 127. Sedet cum Phrygio 131. Palagianos ibidem damnat 127. Ejuſdem epiſtolæ textus reſtitutus 55. Annus mortis ejuſdem. 130.

D

DEus non eſt acceptator perſonarum 49. Eſt auctor nuptiarum, non peccati originalis 68. Nec concupiſcentiæ 70. Eius præcepta probant liberum arbitrium 72. Prædeſtinat juxtà beneplacitum ſuæ voluntatis 73. Gratiam quibuſdam dat, aliis negat 97. Non eſſet injuſtus, etiamſi neminem ſalvaſſet. ibidem.
Dioſpolitana Synodus in Palæſtinâ Pelagium examinat 25. Pelagius Patres decipit ibidem. Approbat profeſſionem fidei Pelagii 26. Honorificè ibidem nominatus fuit Auguſtinus ibidem. Synodus defenditur ab Auguſtino 36. At à Hieronymo dicitur miſerebilis. 26.
Dioſcorus Diaconus Legatus Hormiſdæ C. P. Monachis Scythis adverſatur 153. Antipapa. 170.
Donatianus Teleptenſis damnat Pelagianos in Synodo 42. celebrat Synodum Zellenſem. 43.
Dulcitius ab Honorio contrà Donatiſtas in Africam miſſus 54. ſcribit ad Auguſtinum. ibidem.

E

EBagnius defert literas Imperatoris ad Auguſtinum. 116.
Eclanum Sedes Epiſcopalis Juliani 57. Hirpinorum Urbs propè Frequentum. 58.
Eclypſis Anni CCCCII 37. Ann. CCCCXVIII. ibidem Ann. CCCCLXXXIV. 163. Ann. CCCCLXII. & CCCCLXIV. 93.
Emeritus Donatiſta cum Auguſtino diſputat. 49.
Epiſcopi in Eccleſiâ Latinâ antiquitùs die tantùm Dominicâ ordinati 171. Id moris apud Græcos non fuit. ibidem.
Epiſcopi decem ex monaſterio Auguſtini aſſumpti. 74
Epitaphium Hæreſis Pelagianæ, & Neſtorianæ. 130.
Eradius deſtinatur Coadjutor Auguſtini. 78.
Eros Epiſcopus Arelatenſis 40. Conſtantinum tyrannum Presbyterum conſecrat 41. expellitur Arelate, ac in Orientem tranſmittit ibidem. Ejus operâ Pelagius accitur in Synodum Dioſpolitanam. 25.
Eucherius hortatur Caſſianum ad ſcribendas collationes 84. 135. Septem eidem collationes nuncupantur 84. Num Lerinam inhabitarit? 134. Fuit Epiſcopus Lugdunenſis ibidem. Non correxit collationes Caſſiani 135. In quæſtione de prædeſtinatione ab Auguſtino non receſſit ibidem. Quo anno erat Monachus 134. Moritur. ibidem.
Eugendus Monachus Jurenſis quo tempore vivebat 94.
Eugyppius Abbas S. Auguſtini libros in ſummam redigit 165. laudat doctrinam Auguſtini contrà Pelagianos. ibidem.
Eulalius Antipapa 50. Urbe pellitur ibidem. Dignitate privatur, ibidem. Eulali ſchiſma objectum Catholicis à Pelagianis. 51.
Eulalius Alexandrinus, itemque alter Carthaginenſis ficti, ac ſuppoſitii. 57.
Eulogius Primas Palæſtinæ Pelagium in judicium acceerſit. 25.
Euſebius Cremonenſis Anniani Pelagiani libros ad Hieronymum mittit 62, à Rufino accuſatus à Hieronymo defenditur ibidem. Scribit ad Cyrillum Alexandrinum contrà Valerianum Pelagianum ibidem. Ejus memoria celebris Cremonæ. ibidem.
Evodius ex Monacho Auguſtiniano epiſcopus Uzalenſis 35. ſcribit contrà Pelagium, ac Cœleſtium ibidem. Scribit ad Monachos Adrumetinos 72. Ejus libri de miraculis D. Stephani. 25.

F

FAſtidius in Britanniâ epiſcopus Pelagianizat 63. ejus liber ſub Auguſtini nomine publicatus. ibidem
Fauſtus Reienſis epiſcopus naſcitur in Britanniâ 123. Philoſophiæ, ac foro deditus ibidem. Monachus, dein Abbas Lerinenſis 124. Nobiles adoleſcentes inſtruit 125. Quot annis Lerinam rexit ibidem. Fit Reiorum epiſcopus 137. Erat magni nominis in Galliâ 140. Scribit libros duos contrà errores in controverſiâ de prædeſtinatione 141. Sancti Auguſtini ſententiam oppugnat ibidem. Monet Lucidum erroris 147. eundem corrigit ibidem. Dicit Auguſtinum auctorem neſcio cujus ſuſpecti dogmatis 141. Quando mortuus 150. Putavit animam eſſe corpoream 151. exilium ejuſdem ibidem. Ad Lerienſes ſæpè ſe recipiebat ibidem. Inter Divos relatus eſt ibidem. Ejus libri à Gelaſio Papâ reprobati 152. Scribunt contrà eundem Monachi Scythæ 156. De ejuſdem libris Hormiſdas conſulitur à Poſſeſſore 157. mittuntur C. P. in Sardiniam conſutandi 163. Impugnatur libris ſeptem à Fulgentio ibidem. Item à Cæſario Arelatenſi 166. ejuſdem errores damnati in Synodo Arauſicanâ. 168.
Fauſtinus Legatus Apoſtolicus in Africâ in cauſâ de appellationibus 52. iterum mittitur in Africam. 56.
Felix IV. viginti quinque canones ex S. Auguſtini libris excerptos Arauſicam ad Synodum mittit. 167.
Ferrandi Diaconi canones 43. Num ſcripſerit vitam S. Fulgentii Ruſpenſis, & quando. 171.
Fides datur ſinè meritis 49. ejus initium ex Dei gratiâ 97. 168. Secùs Semipelagiani ſentiebant. 97.
Firmus Presbyter literarum contrà Pelagianos delator. 49.
Fl. Dextri pſeudo-chronici errores. 22. 76.
Florus epiſcopus Pelagianus hortatur Julianum ad ſcribendum 70. epiſtolam Manetis ad eundem mittit 71. Julianus eidem octo contrà Sanctum Auguſtinum libros nuncupat ibidem. C. P. ad Neſtorium ſe recipit 103. Scripit pro eodem, ac collegis Neſtorius ad Cœleſtinum. ibidem.
Florus Monachus Adrumetinus epiſtolam S. Auguſtini ad concellitas mittit 72. Rectè de gratiâ ſentiebat. 145.
Florentius epiſcopus Hypponis Diarrhytorum quando electus 88. ſcribit ad Cylinnium Forojulienſem. ibid.
Fortunatus epiſcopus Cirtenſis Profuturo ſuccedit 109. Sedit antè Poſſidium Calamenſem in Synodis. ibidem.
Fulgentius quo anno natus 171. Latinas, ac græcas literas diſcit 172. Fit Epiſcopus 171. eminet inter cæteros Byzacenos 156. Scribit de Incarnatione, & gratiâ ibidem. Item de Regulâ fidei ad Petrum Diaconum 158. Septem libros contrà Fauſtum Reienſem 162. Laudantur hi libri à Patribus ibidem. Scribit de veritate prædeſtinationis, & gratiæ 165. Redit ab exilio ibidem. Quanto honore Carthagine exceptus ibidem. Edit libros decem contrà Fabianum Arianum ibidem. Scribit de Prædeſtinatione ad Monimum ibidem. Quo anno mortuus 171. ejuſdem cum Cæſario Arelatenſi comparatio. 172.

G

GElaſius Papa ſcribit contrà Pelagianos ad Honorium Salonitanum 152. Item ad Epiſcopos Piceni ibidem. Laudat S. Auguſtinum ibidem. Componit librum contrà Pelagianos ibidem. Approbat in Synodo

Digitized by Google

dem, & ſeq. mutato conſilio Monachis ſavet 154. Scribit pro iiſdem ad Pontificem ibidem. Conſulit Hormiſdam de libris Fauſti 157. Vitaliano necem machinatur ibidem. Juſtiniani ejuſdem Imperatoris error in Novella improbatur. 64., & ſeq.

L

LAriſſa Metropolis Theſſaliæ, alia in Syriâ. 117.
Laurentius Brancatus inſignis Theologus, ac Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus. 30.
Lazarus Aquenſis contrà Pelagium in Palæſtinâ 25. Olim Presbyter falſæ delationis convictus 40. Fit Epiſcopus Aquenſis favente Conſtantino tyranno ibidem. Eo occiſo ejicitur ibidem. In Orientem pergit, dein in Gallias redit 41. A Zoſimo reprehenditur. 40.
Leo Magnus olim Archidiaconus Juliano ſeſe opponit 129. Manichæos damnat 130. Fit Pontifex ibid. Julianum inſequitur ibidem. Pelagianos in Venetâ provinciâ compeſcit 131. Duo integra capita ex Enchiridio S. Auguſtini Epiſtolæ contrà Pelagianos inſerit 132. Scribit mirabilem epiſtolam ad S. Flavianum 135. Damnat Eutychetem ibid. Moritur 137.
Leontius Arelatenſis Ravennii ſucceſſor 148. Synodos quotannis indicere jubetur ibidem. Non ſubſcribit literas Fauſti contrà Lucidum ibidem. Eidem Fauſtus nuncupat librum utrumque de gratiâ, & libero arbitrio. 141.
Leontius Forojulienſis Cylinnii ſucceſſor quo tempore ſederit 87. 88. Eidem Caſſianus decem collationes nuncupat 83. Amicus Honorati Abbatis Lerinenſis 87., & 88. Ejuſdem inſigne privilegium. ibid.
Leporius Monachus docet hæreſim Pelagii, ac Neſtorii 75. è Galliâ pellitur 76. In Africâ ab Auguſtino ad rectum dogma traducitur ibidem. Scribit palinodiæ librum ibidem. De Leporio aliorum opiniones referuntur ibidem. Quo anno illa contigerint. 88.
Lerina inſula in mari Gallico adversùs Antipolim 84. Venenatis animalibus olim plena, ac inhabitabilis 128. Ab Honorato, & aliis Monachis illuſtratur 84. Lerinenſes quando incœperint 87., & ſeq. Viri apud eoſdem celebres 84. 128. Caſſianus ſeptem eiſdem collationes nuncupat 85. Inde Semipelagianiſmo infecti ibid. Epiſcopi ex eiſdem paſſim quæſiti 89. Non fuere ſub Auguſtini regulam adacti. 90.
Liberum arbitrium ſinè gratiâ non poteſt legem implere at. Libertas ad faciendum bonum per peccatum Adæ amiſſa 68. Eadem ſolâ gratiâ Servatoris reſtituitur. ibidem.
Lupicinus Abbas Jurenſis 92., & ſeq. Quando floruerit. ibidem.
Lupus Trecenſis è Lerinâ quando egreſſus 128. Fit Epiſcopus Trecenſis ibid. Deſtinatur legatus contrà Pelagianos in Britanniam. 98.

M

MArcella Romana Origeniſtas Romæ oppugnat 6. Agit cum Anaſtaſio Papâ, ut Origenes damnetur. 7.
Marcellinus miſſus ab Honorio contrà Donatiſtas in Africam 16. Celebrat collationem inter eoſdem, & Catholicos ibidem. A Pelagianis tentatur ibidem. Rogat Auguſtinum ut in Pelagianorum causâ ſcribat ibidem. Eidem quatuor libros contrà Pelagium, ac ſectatores S. Doctor inſcribit 17. A Marino in carcerem truditur 18. Fruſtrà pro eodem Auguſtinus intercedit ibid. Inſidiis hæreticorum occiditur ibid. Dies mortis ex Auguſtino traditur cum ejuſdem elogio. 19.
M. Antonii de Dominis impoſtura de Auguſtino 56. ignorantia ejuſdem. 103.
Marius Mercator S. Auguſtini amicus 29. ſcribit ad eundem Auguſtinus 54. Theodorum Mopſueſtiæ Pelagianorum Patronum prodit 28. Tradit Commonitorium contrà Pelagianos Imperatori, ac Clero C. P. 99. Ejuſdem Commonitorium recitatur 100. Julianum ad diſputandum provocat 103. Quàm ſtudioſus fuerit Auguſtini ibidem. Ejus opera Pelagiani Conſtantinopoli expulſi 104. laudat opus imperfectum S. Auguſtini. 105.
Mauritaniæ duæ 107. Sitifenſis olim unam provinciam componebat cum Numidiâ ibidem. Habuit ſuos Primates 110. Diſtincta à Tingitanâ. 107.
Maximus Abbas Lerinenſis quando electus Rejorum Epiſcopus. 23.
Maximianus Syracuſanus Vicarius Sedis Apoſtolicæ in Sicilia. 67.
Melania ſenior cum Rufino in Ægyptum navigat 4. Redit ex Oriente in Italiam 5. Origenis errores Romæ diſſeminat. ibidem.
Melania junior Româ evadit 13. in Siciliam, dein Tagaſtem ſe recipit ibidem. Ejus divitiæ 48. Scribit pro Pelagio ad Auguſtinum ibidem. S. Doctor eidem Pelagii dolos detegit. ibidem.
Megalius Primas Numidiæ Auguſtinum Epiſcopum conſecrat 109. Quando mortuus. ibidem.
Memorius Epiſcopus Juliani Pelagiani pater 59. amiciſſimus S. Auguſtini ibidem.
Menſium Ægyptiorum cum Latinis comparatio. 55.
Miſeriæ humanæ vitæ ex peccato ortæ. 70.
Monachatus in Italiam ab Athanaſio illatus 88. Africæ ab Auguſtino invectus. 74.
Monaſterium *Adrumetinum* V. Adrumetum. *Agaunenſe* Auguſtinianam regulam ſervabat 92. *Aptenſe* à Caſtorio extructum 89. *Carthaginenſe* Auguſtinianum 114. *S. Cæſarii* 90. *S. Ferreoli* ibidem. *Hipponenſe* 74. *Jurenſe* ſub regulâ Auguſtinianâ 93. *S. Martini* 89. *Maſſilienſe* à Caſſiano conditum 85. *Tarnatenſe* 91. Fuit inſtituti Auguſtiniani 92. à Sigiſmundo Rege locupletatum ibid. *Uzalenſe* Auguſtinianum. 75.
Monachi Scythæ litigant pro hac propoſitione: *Unus è Trinitate paſſus eſt carne* 153. Exhibent libellum fidei legatis Papæ ibid. Romam ad Hormiſdam Oratores deſtinant ibid. Oratores iidem Romæ ſub cuſtodiâ detenti 155. Scribunt ad Afros in Sardiniam ibid. Defenduntur 156. Damnat Fauſti, ac Semipelagianorum opiniones ibid. Clam Româ evadunt 157. Non fuere Eutychiani 160. & ſeq. Laudati à S. Fulgentio 161. Eorundem deſcriptio ex Hormiſdâ 162. Fuere è diœceſi Tomitanâ in Ponto. ibidem.
Mopſueſtia urbs Ciliciæ ſecundæ dicta Mopſus 28. Erat è tribus primariis provinciæ urbibus ibid. Dicta fuit Hadriana ibid. Diſtincta à Mopſucrine. ibid.

N

NEſtorius natus Germaniciæ 96. Ejuſdem vitæ inſtitutum ibid. Diſcipulus Theodori Mopſueſteni ibid. Eligitur Antiſtes C. P. die 1. Aprilis ex Liberato ibid. Ex Socrate die 10. Aprilis 171. Scribit pro Pelagianis ad Cœleſtinum Papam 103. Increpatur ab eodem 104. Admittebat peccatum originale 96. Epheſum cum Pelagianis ex Epiſcopis ad Synodum pergit 117. Ter vocatus non accedit ibid. Deponitur ibid. Relegatur in Monaſterium Antiochenum, dein Oaſim 120. Quo anno vivebat. ibidem.
Notarii, & Tribuni erant Imperatoribus à ſecretis 18.
Numidia provincia Africæ 106. Ejus limites 107. Numidiæ duæ 150. Quæ earundem confinia ibid. Ejuſdem Primates vivente Auguſtino recenſentur. 109.
Nuptiæ bonæ ſunt, ſed mala eſt concupiſcentia, qua illæ benè utuntur 48 50. Remedium concupiſcentiæ 70.

O

ONuphrius Panvinus defenditur. 168.
Origenes Pelagiani erroris Princeps 1. docet Angelos ex meritis nobiliores Hierarchias ſortitos 2. Dæmones poſſe pœnitentiam agere ibidem. Negat gratiam actualem 3. Fingit merita, & demerita hominum antè nativitatem. ibidem.
Oroſius ad Auguſtinum venit 21. Mittitur in Aſiam ad Hieronymum 22. Accitur ad Synodum Hieroſolymitanam 24. Pelagium accuſat ibidem. In Joannis Epiſcopi ſuſpicionem cadit ibidem. Scribit apologiam de libertate arbitrii ibidem. Defert literas contrà Pelagium ad Patres Africanos. 23.

Pallii

P

PAllii donatio non infert Vicariatum Apoſtolicę Sedis. 67.

Paſchaſini Lilybetani epiſtola de Paſchate quando ſcripta. 36.

Paulinus Nolanns Pelagii amicus 9. Admonetur ab Auguſtino errorum Hæretici 38. Scribit epithalamium in nuptiis Juliani Pelagiani. 19.

Paulinus Diaconus S. Ambroſii diſcipulus Cœleſtium accuſat 15. 100. Romam contrà eundem appellantem pergit 16. Romam evocatur à Zoſimo. 40.

Pelagius patriâ Britanuus 11. Monachus ibidem. Romæ à Rufino in errores trahitur 4. 11. Negat auxilium actuale ad benè operandum 3. Non diſtinguit Gratiam a lege, Evangelio, & exemplo Chriſti 17. Vult Adamum exemplo tantùm poſteris nocuiſſe 25. Nomine tenus Gratiam fatebatur 48. Dixit Gratiam requiri ad faciliùs benè operandum ibidem. Quam Gratiam tunc intelligeret ibidem. Scribit librum ad Melaniam 9. Paulini Nolani amicur ibid. Item, & Joannis Hieroſolymitani 10. Scribit ad Paulinum 12. ad Auguſtinum 20 ad Demetriadem ibid. Edit commentarios in Epiſtolam Pauli ad Romanos 12. 100. Fragmenta eorundem recitantur ibid. Pergit in Africam 15. Ab Auguſtino de facie cognoſcitur ibidem. Hieroſolymam ſe confert ibid. Liber Pelagii à diſcipulis ad Auguſtinum mittitur 21. Impugnatur ab Auguſtino ibid Scribit contrà Hieronymum ibid. Examinatur in Synodo Hieroſolymitana 24. Ejuſdem cauſa ad Innocentium remittitur ibid. Decipit Synodum Dioſpolitanam 25. Jactat tuam fidem ab eâdem Synodo approbatam 27. Hieronymum per emiſſarios perſequitur ibid. Clanculum hæreſim docet 13. Publicat litteras ſibi ab Epiſcopis ſcriptas 26. Damnatur in Africâ 33. Item Romę ab Innocentio Papi 35. Scribit ad Innocentium ſymbolum fidei tranſmittens 38, & ſeq. Ejuſdem literis Zoſimus initio eredit 40. At dolis detectis ab eodem Zoſimo damnatur 41. 100. Lex Honorii contrà eundem 45. Damnatur à Theodoro Antiocheno 95. Ejicitur Hieroſolymis à Praylo Epiſcopo. ibidem.

Pelagiani volunt Adam mortalem factum 28. Pnbheant Hieronymum auctorem quinti Evangelii 29. Dogmatizant Nolæ 28. Syracuſis 15. Carthagine ibid. 16. Romæ 12. 39. Conſtantium V.C. vexant 41. Promittunt parvulis ſinè baptiſmo quietis locum 44. Imò vitam æternam 101. Fingunt Catholicos nuptias damnare, filios à Dæmone produci, ac liberum arbitrium fato ſubdi 60.65 68. Tentant Atticum C.P & Rufum Theſſalonicenſem 65. Damnantur ab utroq; ibid. Appellantes Synodum Oecumenicam irridentur ab Auguſtino 69 ex Italiâ pulſi 70. Navigant in in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum ibid. Implorant patrocinium Neſtorii 103. Theodoſio majori, ac Clero C.P. cauſam commendant ibid. E' regiâ urbe à Theodoſio ejiciuntur 104. Neſtorium comitantur ad Synodum Epheſinam 117. Damnantur ab Innocentio 36. 39. à Zoſimo 42. à Bonifacio 70 à Cœleſtino 117 ab Africanis Carthagine 33. in Numidiâ ibid. Romæ 42. Epheſi 117. Non admiſſi in Conciliabulo Epheſino ibid Apud Veneros à Leone Magno repreſſi 131., & ſeq. E' Britanniâ expelluntur. 132.

Perigenes Corinthius Vicariatum in Greciâ affectat 67. Reprehenditur à Sixto Papi. ibidem.

Photii error de libris Theodori Mopſueſtiæ 29. 30. Item de ſcriptis Theophili contrà Pelagianos 37. Emendatur 42. 64. Novem canones Concilii Africani contrà Pelagianos numerat. 44.

Phrygium mitra 131. unde ita dictum. ibidem.

Placidia Auguſta Honorii ſoror ſcribit ad Auguſtinum 55. Uxor Conſtantii Magiſtri militum 63. Italiâ pellitur ab Honorio 70. Redit cum claſſe in Italiam contrà Joannem tyrannum 76 Jactatur tempeſtate ibid. Religionis ſtudioſa 77. Lex ejuſdem ſub Valentiniani filii nomine contrà Pelagianos ibid. Moritur 132.

Pinianus Melaniæ junioris conjux Rufini amicus 13. fugit in Siciliam, dein Tagaſtem ibid. Scribit pro pelagio ad Auguſtinum 48. Auguſtinus eidem libros contrà pelagianos nuncupat. ibidem.

Poſſidius quo anno Calamæ ſedere cœperit. 109.

Praylus Hieroſolymitanus ſcribit ad pontificem pro pelagio 39. poſteà hæreticum è diœceſi pellit. 95.

Prædeſtinatiani. Quinam horum primus meminerit 141. Monachi Adrumetini in harum errore non fuere 142. Non fuere vivente Auguſtino 143. De illis nihil ſcripſit proſper ibid. Auguſtinus, ac diſcipuli à Semipelagianis prædeſtinatiani noncupati 144. Quinam dicantur illorum errores 145. Illi iidem errores olim S. Auguſtino objecti ibid. Illorum dicta in varios ſenſus diſtrahi poſſunt 146. Lucidus, ac Monimus in prædeſtinatiano errore fuere ibid. Lucidus palinodiæ libellum conficit. 148.

Præfecti prætorio publicant edictum contrà pelagianos 45. De eiſdem error Salmaſii. 46.

Primates in Africa ſeniores Epiſcopi 108. In vili quandoque oppido reſidebant 111 primates Numidiæ vivente Auguſtino recenſiti. 108.

Profuturus ex monacho Auguſtiniano Epiſcopus Cirtenſis 109. Quo anno mortuus. ibidem.

Proſper Aquitanus in Galliâ tuetur doctrinam Auguſtini 97. Scribit ad Auguſtinum ibid. ad Rufinum 98. pro Auguſtini defenſione Romam pergit ad Cœleſtinum 120. inſigne reſcriptum à Cœleſtino impetrat ibid. Scribit contrà collationes Caſſiani 121. Hortatur Sixtum contrà Auguſtini obtrectatores ibidem. Scribit contrà capitula Gallorum 122. Reſpondet objectionibus Vincentii 127. Ab epiſtolis Leoni papæ 135. Dictat epiſtolam ad Flavianum C. P. ibidem. Non fuit Rejorum Epiſcopus 137. Et fortè nuſquàm Antiſtes ſedit ibid. Quo anno mortuus 138. Ejuſdem libri recenſentur ibid Non videtur auctor fuiſſe librorum de promiſſionibus &c. ibid Neque librorum de vitâ contemplativâ 139. Nec voluminis de vocatione gentium ibid. Quorundam Scriptorum de eodem dicta refelluntur 140. Ejuſdem elogium in faſtis Eccleſiæ ibid. A Gennadio perperàm ſugillatur 149. Ejuſdem libri à Gelaſio papa approbati. 152.

Proſper Tiro primus nominat Prædeſtinatianos 141. Ejuſdem anachroniſmi. ibidem.

Pudor nullus Adamo non peccante. 30.

R

REgulæ Monachorum in Oriente plures 89. item in Galliis ibid. Regola S. Pachomii à Hieronymo tranſlata 90 Lerinenſium, & Grinnincenſium diverſæ ibid Cæſarii, Aureliani, Ferreoli, Columbani ibid. Regula Tarnatenſis eadem cũ Auguſtinianâ 92.

Romanus Monaſterii Jorenſis inſtitutor. 92.

Rufinus natus in territorio Aquilejæ 4 Cùm Melaniâ in Ægyptum navigat 5. Origenis errores à Didymo diſcit ibid. Redit in Italiam ibid. Romæ Origenis libros Peri-archon interpretatur ibid. pelagii, ac Cœleſtii Magiſter ibid. Impetrat formatam à Siricio 6. Interpretatur hiſtoriam Euſebii ibid. Scribit contrà Hieronymum ibid. Reprehenditur ab Anaſtaſio papâ 8. Scribit ad eundem 7 Romam à pontifice evocatur ibid. Mortuo Anaſtaſio Romam petit 10. Secedit in Siciliam cum Piniano, & Melaniâ 13. Moritur ibid. Ejus palinodia è M.S. Vaticano recitatur 14 Laudatur à Gelaſio ibid. perperàm à Gennadio Hieronymo præfertur. ibid.

Rufus Theſſalonicenſis Apoſtolicæ Sedis Vicarius per Illyricum 64 tentatur per literas à pelagianis 65. Litigat cum Attico C. P. ibid Schiſmatici apud Epheſum ad eundem ſcribunt 118. Damnat pelagianos, & Neſtorianos. 65. 119.

S

SAlmaſii error corrigitur. 46. 110.

Semipelagiani in Galliis inſurgunt contrà Auguſtini doctrinam 96. Quæ eorundem dogmata 97. Auguſtinum calumniantur 120. Dicunt poſteriores libros S. Doctoris non fuiſſe ab Apoſtolicâ Sede approbatos 121. Non fuere hæretici, ſed Catholici 122. Scientiæ, & pietatis opinione illuſtres ibid. Quàm honori-

honorificè de iiſdem S. Proſper locutus ſit ibid. Objiciunt Auguſtino exceſſus ibid. Eorundem ex S. Proſpero deſcriptio ibid. 123. Contendunt Gratiam darì pulſantibus, quærentibus, petentibus ex viribus naturæ 135. Negant dari ſpecialem gratiam Dei circà aliquos ibid. Initium fidei eſſe ex nobis 170. Non admittunt diſtinctionem auxilii *ſine quo non* in ſtatu innocentiæ, & auxilii *quo* in naturâ lapsâ 97. Accuſant doctrinam S. Auguſtini novitatis 126. Imponunt eidem abſurdas opiniones 122. A Cœleſtino reprehenduntur 120. Damnantur illorum ſententiæ ab Arauſicanâ Synodo. 168.

Senex Epiſcopus apud Afros idem ac Primas. 108.

Sebus Calviſius corrigitur 26. Laudatur ipſius ſententia. 163.

Siricius Papa Rufini dolos non ſenſit 5. Eidem formatam tradidis. 6.

Sixtus Papa olim Presbyter primus anathema in Pelagianos dicit 42. Scribis ad Alipium, & Auguſtinum de Pelagianis Romæ damnatis ibid. Auguſtinus eidem doctiſſimam epiſtolam mittit ibidem. Fit Pontifex 121. Rejicit Julianum Pelagianum 129. Synodum celebrat contrà Pelagianos. 130.

S. Stephani reliquiæ inventæ. 26.

Stoici Pelagianorum præcurſores. 1.

Sylvanus Zummenſis Primas Numidiæ celebrat Synodum contrà Pelagianos 106. Tempus Primatûs ejuſdem. 112.

Synodus *Africana* V. Carthaginenſis plenaria. *Antiochena* ſub Theodoto contrà Pelagianos 95. *Arauſicana* II. contrà Semipelagianos 167. quo anno coacta 168. Canones ejuſdem ex libris Sancti Auguſtini excerpti ibidem. fuit ſpecialiter approbata à Bonifacio II. 169. *Arelatenſis* contrà Prædeſtinatianos 148. *Byzacenorum* Patrum in Sardiniâ contrà Semipelagianos 162. *Carthaginenſis* plenaria ex Africæ provinciis contrà Pelagianos 42. Item altera ibid. recitantur canones hujus Concilii 43. Octo-ne, an novem canones editi fuerint 44. Rursùs Synodus in cauſâ de appellationibus 12. V. Appellatio. *Carthaginenſis* provincialis contrà Cœleſtium 15. contrà eundem, ac Pelagium 33. Nulli canones in hac Synodo ſtatuti fuere 34. Synodus *Carthaginenſis* ſub Genethlio 54. *Calchedonenſis* contrà Eutychetem 135. *Dioſpolitana* in Palæſtinâ contrà Pelagium 25. Eidem Pelagius imponit ibidem. Abſolvit Pelagium 26. Hinc dicitur à Hieronymo *miſerabilis* ibid. at ab Auguſtino defenditur ibidem. *Epheſina* contrà Neſtorium 115. Quot in eâdem Epiſcopi fuerint 100. duos contrà Pelagianos canones publicat 117. *Gallicana* contrà Pelagianos in Britanniam legatos deſtinat 98. *Hieroſolymitana* contrà Pelagium 24. *Lugdunenſis* contrà Prædeſtinatianos 148. *Milevitana* 34. plures eidem canones perperàm attributi ibid. *Milevitana* II. nullos canones contrà Pelagianos ſtatuit ibid. Ejuſdem literæ ad Innocentium 33. *Rejenſis* in Galliâ nihil contrà Pelagianos decrevit 129. *Romana* contrà Pelagianos 130. *Altera* ibidem. ſub Gelaſio Pelagianos, ac Semipelagianorum libros damnat 152. *Sardicenſis* ab Africanis cum conventiculo Philippopolitano confuſa 56. *Thelenſis*, ſeu *Zellenſis* à Donatiano in Byzacio celebrata 43. *Valentina* à Cæſario indicta contrà Semipelagianos. 169.

T

TArnata oppidum 91. Tarnatenſe monaſterium V. monaſterium, & Regula.

Theodorus Forojulienſis ſuccedit Leontio 88. Litigat cum Fauſto Abbate Lerinenſi 125. Interfuit morti Capraſii. 87. 124.

Theodorus Epiſcopus Mopſueſtiæ natus Antiochiæ 27. Chryſoſtomi ſub Libanio condiſcipulus ibid. Nuptias parans à Chryſoſtomo ad amorem ſapientiæ revocatur ibid. Fit Epiſcopus 28. quo anno ibid. Pelagianorum, ac Neſtorianorum Magiſter ibidem. Scribit quinque libros pro Pelagiano errore contrà Catholicos 29. Hieronymum carpit ibid. Accuſat eundem utì quinti Evangelii auctorem 31. ut imperitum ſacrarum literarum 29. Illius errores ex Bibliot. Photii recitantur ibidem. Fragmenta librorum ejuſdem ex codice Vaticano 30. Tradit hominem, etiamſi non peccaſſet, moriturum fuiſſe 31. Negat peccatum originale ibid. Putat ſupplicia inferorum aliquando finienda 32. Cur iſti errores non fuere cum reliquis ejuſdem Theodori damnati in Synodo V. ibid. Excipit honorificè Pelagianos Ex-epiſcopos Italiâ pulſos 70. Inſtruit Julianum contrà Auguſtinum ibidem. Illius auctoritatem, & ſententias Julianus inculcat 71. Pejùs, quàm Neſtorius, de Chriſto ſcripſit 96. Ejuſdem mors 95. Quot annos ſederit ibid. Libros decem mille ſcripſiſſe fertur ibidem. Occultè docebat ibid. Plus nocuit mortuus, quàm vivus. 96.

Theodoretus quando docuerit Antiochiæ catecheſim 95. Laudat Theodorum Mopſueſtenum. ibidem.

Theodoſius junior Imperator Honorio ob Conſtantium renunciatum Imperatorem indignatus 64. Effigiem Conſtantii rejicit ibid. Exercitus contrà Joannem tyrannum mittit 76. Valentinianum Cæſarem, dein Auguſtum deſignat ibid. 77. Pelagiani Ex-Epiſcopi ejuſdem patrocinium implorant 103. Eoſdem Theodoſius ex urbe regia deturbat 104. 115. Neſtorium C. P. Epiſcopum conſecrandum curat 96. Agit cum Cœleſtino de Synodo in cauſâ Neſtorii 115. Epheſum indici jubet 116. Invitat ad eandem S. Auguſtinum ibid. Leoni de abrogandâ latrocinali Synodo Dioſcori non conſentis. ibidem.

Theodotus quo tempore ſederit Antiochiæ 94. Celebrat Synodum contrà Pelagianos. 95.

Theophilus Alexandrinus Origenem damnat 7. Ejus literæ Paſchales à Hieronymo translatæ ibid. In cauſâ Chryſoſtomi ab Innocentio Papâ reprehenditur 17. Moritur ibid. Appellatur *ſanctus* ab Apoſtolicâ Sede 18. Ejuſdem libri ab eâdem approbati. ibid.

Theſſalonicenſis Metropolitæ Vicariatûs antiquitas 64. Quando interciderit 67. Theſſalonicenſis Eccleſiæ jura ab Attico invaſa 65. Metropolitæ Theſſalonicenſes infecti ſchiſmate Acaciano. 67.

Timaſius, & Jacobus Pelagii diſcipuli librum magiſtri Auguſtino produnt 20. à S. Doctore ad bonam frugem converſi. ibidem.

Thraſamundi Vandali regni initium 164. finis. ibid.

V

VAlentinianus III. quo anno natus 136. Cæſar deſignatur 76. item Auguſtus 77. legem in Pelagianos publicat ibid. Occiditur. 136.

Valenſinus Abbas Adrumetinus ſcribit ad Auguſtinum. 73.

Valentinus Bajanenſis primas Numidiæ 112. Defendit Antonium Fuſſalenſem. ibidem.

Valerius Comes Dux Honorii Pelagianis reſiſtit 50. Ejuſdem dignitates ibid. Patronus Auguſtini dicitur à Juliano ibid. Scribit ad Auguſtinum 49. Mittit ad Alipium excerpta librorum Juliani 68. Auguſtinus librum primum de Nuptiis, & Concupiſcentiâ eidem nuncupat 50. & poſteà alterum. 68.

Venerius Mediolanenſis accipit literas ab Anaſtaſio Papâ contrà Originem 7. Damnat Origenem. ibid.

Victor Diaconus C. P. litigat cum Monachis Scythis 153. auditur à Legatis Pontificiis ibidem. Romam ab Hormiſdâ evocatur. 155.

Victor Vitenſis auctor librorum de perſecutione Vandalicâ. 163.

Vincentius Lerinenſis ſcribit commonitorium contrà nova dogmata 125. De eodem libro elogia ibid. Negat dari gratiam ſpecialem, & perſonalem ibid. Vult gratiam dari petentibus, pulſantibus, quærentibus ibid. Retorquet literas Cœleſtini in Proſperum, & Hilarium 126. Vocat eoſdem criminatores urbium, & provinciarum ibid. Imponit horrenda paradoxa Auguſtino, ejuſque diſcipulis 127. Confutatur à Proſpero ibidem. Non fuit Monachus apud Lerinam cùm ſcripſit commonitorium. 128.

Vincentius Victor ſcribit contrà Auguſtinum 63. Pejùs loquitur, quàm Pelagius ibidem. Impugnatur, & corrigitur à S. Doctore. ibidem.

Voluſianus Præfectus Urbi publicat edictum contrà

Cœle-

Cœleſtium. 64
Voſſi ſententiæ rejectæ. 9.37 46 47.48 85. 86. 121.124.125. 130 163. 166 169. Ejus ſententia de commonitorio Vincentii Lerinenſis. 125
Vandali Africam vaſtant 104. Hipponem obſident 113. Vandalorum Regum chronologia. 163

X

XAntippus Numidiæ primas 110. Fuit primas ante Sylvanum 111. Non fuit Epiſcopus Tagaſtenſis, nec Conſtantienſis, ſed Tagoſenſis. ibid.

Z

ZEno Eremita Antiochenus quo tempore vixit. 94.
Zoſimus Paps recognoſcit cauſam Pelagii, ac Cœleſtii. 39. Credit initio hæreticis 40. acres ad Africanos literas ſcribit ibid. Admonitus ab Africanis Patribus Pelagianos damnat 41. Ejus literæ ad Africanos non ſunt ſuppoſititiæ 115. Encyclica contrà Pelagianos quid contineret 47 102 Ab omnibus Patriarchis, & Primatibus ſubſcribitur 48. Moritur 50. Sub Zoſimo lis de appellationibus Africanis inchoata 52. Eodem Pontifice erratum eſt in die Paſchatis celebrando 36. Communicavit cum Attico, & Cyrillo, 103

ERRATA	*CORRIGE*
Pag. 25. col. 2. lin. 42. doctrinam	lege doctrinarum
pag. 28 col. 2. lin. 64. Imperatoris	Imperatori
pag. 40. col. 1. lin. 66. coitæ	cognitæ
pag. 55 col. 2. lin. 64. 402	420
pag. 69. col. 2. lin. 42.	dele in
pag. 107. col. 2. lin. 61. ducentos	centos
pag. 117. col. 2. lin. 40. legatis	legati
pag. 128. col. 1. lin. 3 Auctore	Auctor
pag. 154. col. 1. lin. 38. Orientes	Oriente
pag. 160. col. 2. lin. 67. Verda	Verba
pag. 166. col. 2. lin. 65. 25	52

